

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,

G. DINDORFII ALIORUMQUE PHILOLOGORUM

PARATA.

[*Vol. II*]

PARS XX.

CANTACUZENUS.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

Ly. 845

Im. V. (Cantacuzenus), Byzantine Em.

IOANNIS
CANTACUZENI
EXIMPERATORIS
HISTORIARUM

LIBRI IV.

GRAECE ET LATINE.

CURA
Ludwig
LUDOVICI SCHOPENI.

VOLUMEN I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXVIII.

6773
41-21
16-16

P R A E M O N I T U M .

Hanc novam Ioannis Cantacuzeni editionem, cuius nunc primum volumen prodit, reliqua duo sequentur proxime, descriptam exhibemus ad exemplum editionis Parisinae, quae anno 1645. voll. 3. fol. typis regis impressa est. Graeca primum ea editio vulgavit, eaque ex uno codice Parisino, uti haec verba, in titulo posita, testantur: *Graeca nunc primum prodeunt ex codice MS. Bibliothecae Viri Illustrissimi Petri Seguierii Franciae Cancellarii.* E regione textus graeci, sectis paginis, versionem latinam habet, quam Iacobus Pontanus, codice Bavarico usus, dudum ante edidit Ingolstadii anno 1603., annotationibus cum suis tum I. Gretseri auctam. Quis editionem Parisinam curaverit, neque titulus neque praefatio tradit; at hominem eum fuisse eruditum graeceque doctissimum, annotationes margini adscriptae probant, quibus tum locos non ita faciles intellectu ex interiore rerum cognitione explanat, tum codicis sui corruptelis felicissimam plerumque medici-

nam adhibet, ita ut maximam partem emendationum earum in textu reponere non dubitarim. Quo magis dolendum est, uberiores eius annotationes, ad quas lectorem p. 177. C. remittit, nunquam in lucem prodisse, neque omnino ab eo tantam in posterioribus Cantacuzeni libris curam positam esse, quanta in castigandis prioribus elaborasse censendus est. Quamquam vel in his ipsis plura inveni, quae cum manifesto depravata essent et corrigi poscerent, ille non animadvertit, aut animadversa ita tentavit, ut veritatem scriptorisque manum nondum assecutus videretur. Itaque ipse emendandi subinde periculum feci, et siquando meliora ac satis certa suppeterent, ea breviter indicavi. Codice usus sum nullo: eiusmodi praesidii loco versionem Pontani habui; inspexi etiam interdum, nec id sine operae fructu, editionem Venetam a. 1729. fel., quam ex Parisino exemplo transcriptam esse constat. Ea enim aliquot menda iam correcta exhibet, aliorum tamen passim obsita est turba foediore. Denique nonnullis in locis emendationibus, quas Vir Illustris, B. G. Niebuhrius, et, cuius nunc Bonna distracti iucundissimam memoriam hic recolere iuvat, Henr. Grauertus, margini editionis, qua utor, adscriperant, egregie adiutum me esse gratus profiteor.

Restat, ut iis, quae in praefatione Pontani de Cantacuzeno ipso eiusque in enarrandis rebus fide ac studio veri satis magnifice praedicantur, iudicium addam Ed. Gibboni, in primis intelligentis harum rerum existimatoris, quod adeo verum

reique consentaneum est, nihil ut praeclarius et ad usum huius scriptoris recte instituendum salubrius dici posse videatur. Verba autem eius, quae Hist. of the D. and F. of the R. E. c. LXIII. leguntur, haec sunt:

»The name and situation of the emperor John Cantacuzene might inspire the most lively curiosity. His memorials of forty years extend from the revolt of the younger Andronicus to his own abdication of the empire, and it is observed, that, like Moses and Caesar, he was the principal actor in the scenes which he describes. But in this eloquent work, we should vainly seek the sincerity of an hero or a penitent. Retired in a cloyster from the vices and passions of the world he presents not a confession, but an apology, of the life of an ambitious statesman. Instead of unfolding the true counsels and characters of men, he displays the smooth and specious surface of events, highly varnished with his own praises and those of his friends. Their motives are always pure; their ends always legitimate: they conspire and rebel without any views of interest; and the violence which they inflict or suffer is celebrated as the spontaneous effect of reason and virtue.«

Scr. Bonnae mens. Sept. a. 1828.

EDITIONIS PARISINAE PRAEFATIO.

L E C T O R I

C A N D I D O.

Secundus et quadragesimus annus hic agitur, postquam Iacobus Pontanus Societatis Iesu Ioannem Cantacuzenum Orientis Imperatorem e palliato togatum fecit: de Graeco, inquam, in Latinum eleganter convertit: togaeque eius notas pereruditae veluti purpuram intexuit, ne scilicet terrae Graeciae princeps in publicum sine purpura prodiret. Itaque longe optimum historicum et veteribus rerum scriptoribus sine dubio comparandum, qua docti, qua indocti manibus versabant. Hi propter rerum gestarum memoriam auctorem laudabant, et probabant: illi rerum divinarum atque humanarum scientiam in principe suspiciebant: civilem animum, prudentiam domi militiaeque, fortitudinem in rebus hostilibus: animi magnitudinem in perferendis iniuriis, quas intulerant modestiae nescii et pudoris ignari homines, quosque ex paene servis liberos fecerat, et ex infimis hominum, summos. Denique in imperatore clementiam erga hostes, dignos profecto qui hostilia paterentur, funditusque tollerentur; postremo abdicationem imperii, despectionemque summae rei demirabantur, cuius causa plerique iura divina humanaque violant, et secessum in monasterium, quo solitarius separatusque ex hominum frequentia puriorem et sanctiorem vitam viveret. Hi, inquam, id est, Graecae linguae nescii, non aliter quam Latinae loquentem vellent: illi, id est, callentes utriusque linguae diutius ferre non poterant, ut Graccus auctor aliter, quam Graece loqueretur. Quod cum intelligeret Illustrissimus Vir

D. de Noyers regi ab intimis consiliis et secretis, cuius curae aedificia regia, artes, ipsaque typographia regia permissa sunt, pro singulari humanitate sua, proque innato non vulgari erga litteras affectu, quarum propagationem ad summam rempublicam pertinere probe scit, statim optimum factum videri sibi significavit, ut *δύλωτος* ederetur auctor luce dignissimus, quo utrosque voti compotes faceret: utque ipse Cantacuzenus cum tineis et blattis pugnare desineret, qui tot pugnas pugnasset, totque hominum strages, priusquam e vivorum numero eximeretur, edidisset: quo facto egregio nemo sane sapiens ibit inficias, illustrissimum virum optime de litteris esse promeritum, eoque nomine unicas ei gratias agendas. Quin imo, si quid manes sentiunt, id ipsi Cantacuzeno acceptissimum fore credibile est, quod Latinae linguae et Graecae quodam consortio quasi quodammodo inter veterem novamque Romam bene convenire videatur, quod ille vivus percupierat. Hoc igitur fruire, Lector, et beneficium agnosce viri, quo nemo ad bonas artes promovendas, et eximios ab arte viros iuvandos propensior existit, si non ingratus atque ab omni humanitate alienus es. Quod si te hic aequum praeberis, primo quoque tempore omnes historiae Byzantinae scriptores tam editos, quam manu exaratos typis regiis edendos eiusdem illustrissimi viri ductu et Regis Christianissimi auspiciis prolaturi sumus: de cuius rei utilitate plerique omnes consentiunt. Vos qui litteras amatis, favete, et consilio iuvate. Fama, virtus, et recti amor eum deseruere, qui litteras non amat, aut eas incultas deserit: et penitus inglorius, vel iudicio suo nec memoria, neque litteris dignum quidquam gessit, sed quod aeterno silentio magis obruendum sit, quam litterarum monumentis mandandum. Vale.

IACOBI PONTANI PRAEFATIO.

Qui de Graecis in Latinum convertere aggrediuntur, et bonos scriptores veluti mortales peregrinos, atque ab exteris regionibus ad se ventitantes, hospitio humaniter ac benigne accipiunt, eosque patriae suae linguam, mores, et instituta docere conantur, quo (contra quam olim civili Romanorum iure mittebatur, per quod duarum civitatum civis esse nemo poterat) in posterum non minus inter Latinos, quam inter Graecos profiteri queant, nae illi munus sane pulcrum, utilitatis, iucunditatisque plenum: addo etiam, nisi in eo exercitationem iam ceperint, impeditum ac laboriosum aggrediuntur. Quid enim, amabo, cum universo genere litterarum, tum duabus hisce linguis, Graeca scilicet ac Latina, quibus divinae, humanaeque artes, et scientiae omnes continentur, praeclarius? quid elegantius? quarum in utraque versantur, qui de altera in alteram bona scripta transferre, et de doctrinarum candidatis, perque illos de hominum genere quam optime mereri (quod ipsum est in primis laudabile) annuntiantur. Et cum etiamnum haud pauca in Graecis codicibus, per illustriores praepotentium ac principum virorum, et rerumpublicarum bibliothecas abdita et inclusa lateant, quibus in apertum proditis crescere, ac propagari possit in omnem partem nostra eruditio, eorum studia, qui id praestant, fructum ferre permagnum quis inficiabitur? Sed quamquam labor is adhuc tironibus, paucorumque stipendiorum militibus operosior accidit: propterea quod permulta vitia et peccata occurrunt, quae vitare difficile est (cuius rei non leve argumentum, quod cum interpretes paene innumerabiles,

excellentes tamen atque perfectos admodum raros nominare possumus) nihilo minus in ista quantacunque interpretandi defatigatione ac molestia, suavitate quadam perfunditur, expleturque animus, cum sibi in sinu quodammodo nasci thesaurum videt, unde bonarum litterarum ditior evadat: quaeque hactenus tot hominum, etiam eruditorum, millia ignorarunt, multoque diutius, ac perpetuo forsitan ignorassent, ea princeps cognoscit, et sollicitudines, operam atque conatus suos spe et fiducia gratæ posteritatis consolatur.

Ceterum cum in hoc quoque tam præstanti munere elaborandi, et aliquod operæ pretium faciendi voluntas non mediocris iam pridem mihi haud defuerit, nihilominus eius difficultates cogitatione complectentem, non quidem pudor suburbicus, sed metus quidam, ut arbitror, ingenuus semper absterruit. Et nescio quomodo hæret in medullis, nec oblivisci queo, quod apud scriptorem persapientem legere meminî: præstare timere, quam audere in litteris. Accessit ad me retardandum, quod qui primorum primi, signiferique, atque adeo, qui interpretum familiam ducere existimantur, vel in uno libro convertendo creberrime hallucinati, atque a lineis, quod dicitur, excidisse, diligentiorum animadversione deprehensi sunt. Quænam ergo mihi semidocto fama speranda fuit? Verum enimvero, cunctantem ac trepidantem sapientium virorum auctoritas commovit, ipsaque ratio confirmavit, ut aliquando in isthanc palaestram descenderem: siquidem, iuxta vulgatum, nemo nascitur artifex: et ars nulla est, in qua non peccando discatur: quodque nobis pueris quondam præceptores in ludo ingerebant, qui nunquam male, nunquam bene. Factum igitur, ut cum Serenissimus Boiorum princeps Maximilianus Societatis nostræ domesticis potestatem liberaliter atque ultro concessisset, e voluminibus Graecis calamo exaratis (quorum habet in bibliotheca sua nobilissima lectissimam copiam) depromendi, et ad communem usum emolumentumque, cuius incenso tenetur desiderio, interpretandi quæ placuisset, ego in hunc non Christodulum utique, sed in ipsissimum Ioannem Cantacuzenum inciderim: quo ad gustum sententiamque meam nihil accommodatius, nihil ad prima militiæ huius tentanda peri-

cula, propter facilitatem quandam eius in scribendo opportunius nancisci potuissem.

Sic omnino est, ut dixi, in Ioannem Cantacuzenum incidi: qui quidem quo commodius huius libri sui occasionem, caussasque afferret, et personam suam celaret (quod tamen haud satis caute fecit, ut mox docebo) fingit a quodam Nilo familiari se ad scriptionem per litteras sollicitari: ac sibi vocabulum Christoduli imponit. Idoneum profecto, nempe a statu et conditione vitae, quam haec scribens agebat: agebat autem monasticam: et Christo serviens, merito eius servum se appellavit. Occultare porro, et tegere personam suam ideo voluit, idque prudenter, quod de rebus cum alienis, tum suis historiam compositurus erat, et narraturus plurima, quibus audiendis aures quibusdam dolerent, ut antea videndis oculi doluerant. Est vero tam infrequens Graecis hoc nomen, Christodulus, ut vel hinc isto loco fictitium ac supposititium appareat. Cumque per id tempus in monasterio pro Ioanne etiam Ioasaphus mutato nomine diceretur, sicut non antiquum et proprium, ita nec novum istuc et assumptitium, Ioasaphus inquam, ad libri auctorem indicandum usurpare decuit: ne monachus inanem aucupari gloriam, et qui Deo militatum venerat, iterum se negotiis implicare saecularibus videretur. Atque ita codex Graecus ἀνεπίγραφος est, sine titulo prorsus. Deinde ex ipsa Nili epistola Cantacuzenum huius historiae parentem, et conditorem esse perspicuum fit. Illa enim verba, καὶ ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετέλεις πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασιν ἦσθα καὶ νῦν σουτοῦ γεγονώς, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παράδειγμα τὸν βίον κατέστησας τὸν σουτοῦ. *Tu enim et quamdiu gessisti rempublicam, salus imperii fuisti: et hodie, postquam defunctus honore, tui ipsius esse instituisti, vitam moresque tuos veritatis, ac iustitiae exemplar effecisti.* hae, inquam, voces non ad Iudicem, Consulem, Praefectum aliquem, sed ad magnum domesticum Ioannem Cantacuzenum, cuius post Andronicum minorem, quamdiu is vixit, suprema fuit potestas, et imperatoriae proxima in omnibus, et apud omnes auctoritas: imo vero ad ipsum munus imperatorium, quod idem citra nomen diu, postmodum et re et nomine multis annis administravit,

planissime pertinent : qui quo pacto σωτηρία τῶν πραγμάτων fuerit, legendo discas : et nihil verius dici potuisse constitues. Illa similiter in quem alium, quaeso, nisi in eundem quadrant, quibus eum Nilus ab exemplis nostratium, exterorumque scriptorum incitat, uti acta sua memoriae ipsemet prodatur? ἔστι δὲ καὶ εἰς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἰκτελίαν ἀνεργεῖν. ἂν τε γὰρ τοὺς ἔξωθεν, ἂν τε τοὺς ἡμετέρους ἡγεμόνας ἐνθυμηθῆς, οὐδαμῶς ἀτιμώσης τὴν ἱστορίαν. καὶ οὗτοι γὰρ, κάκεῖνοι ἐπὶ τὸ συγγράφειν καθῆκαν ἑαυτούς, οὐ μὲν τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ τοιούτων ὀνήσειν οἴμενοι. *Nec vero caret exemplo, quod abs te petimus. Etenim sive ad externos, sive ad nostrates belli duces respicias, non poteris hoc genus descriptionis contemnere. Quippe tum hi, tum illi huc pariter se demiserunt, non parum inde humano generi consultum iri arbitrantes.* Quid quod de sua cum Andronico coniunctissima, fidelissimaque amicitia (de qua equidem cogitans, simul de Davidis, et Ionathae devinctissima familiaritate cogito : de quibus scriptum legimus, *Anima Ionathae conglutinata est animae Davidis : et dilexit eum quasi animam suam*; rursum : *Doleo super te, frater mi Ionatha, decore nimis, et amabilis super amorem mulierum*) non nisi ipsemet ita συμπαιδῶς et ἐναργῶς scribere potuit? quod quidem saepe numero facit. Sic solemus, frequenter, inquam, magnoque cum sensu de iis loqui, ac scribere, quae aut absentia valde in desideriis, aut praesentia vehementer nobis in amoribus sunt. Nec alius tam diserte de recusato toties imperio, de libertate apud Andronicum sua, deque amplitudine potestatis quam obtinisset, praeter ipsummet narrare voluisset, etiamsi potuisset. Scripturae sanctae toties productae, et monastica disciplina non semel tam eximie praedicata, atque etiam per totam historiam sparsae tot pietatis notae, non alium quam monachum olent, qualis ille tum erat, cum haec chartis mandaret. Dicendi genus, quod in libris contra Mahometanos, et Iudaeos in defensione fidei Christianae adhibuit, ideo dissimile est, quia illis disputatio quaedam perpetua et dialectica potius; hic narratio diffusa et continuata suscipitur. Proinde ut alia ibi, alia hic sit facies, necesse est. Illa demum lib. 4. cap. 24. et 25. adversus

Nicephorum Gregoram multa cum acrimonia, et fusius posita (ne amplius verborum in re parum ambigua consumamus) manifeste nobis astipulantur. Ubi prae indignatione dissimulatae personae immemor, causam suam accuratius agit, quam alius pro eo egisset: tametsi id postmodum animadvertens, in viam redeat, rursumque qui sit, dissimulare studeat.

Sequitur ut de oeconomia breviter te moneamus. His quatuor libris res sub utroque Andronico, avo, et nepote, et sub Cantacuzeno filiorum nepotis tutore, atque imperatore gestae explanantur: sic, ut primus discordiam et bella inter Andronicos: alter imperium minoris: tertius bellum Cantacuzeni cum obrectatoribus et inimicis: postremus eiusdem victoris ac triumphatoris tempora persequatur: in quo etiam subtentur, quae inter Ioannem Palaeologum legitimum heredem, et patris sui Andronici successorem, socerumque Cantacuzenum, et eiusdem filium Matthaeum (cum quibus amobus dissidium ei intercessit) contigerunt. Tametsi et in duobus prioribus tam multa de Cantacuzeno commemorata sunt, ut quod in epistola Nilus ait, eum *αὐτοργόον*, hoc est, rebus ipsismet coram, ut actorem, affuisse, aequae de illis, ut de posterioribus intelligendum videatur.

Gesta sunt autem omnia ab anno post Christum natum millesimo trecentesimo vigesimo primo, ad annum plus minus quinquagesimum nonum, annis nimirum triginta novem, aut circiter. Sic enim rationem subducimus. Michael Palaeologus collega patris sui Andronici mortuus est millesimo trecentesimo vigesimo primo. Eodem ipso anno (si a Septembri ducas anni initium, ut Graeci ducunt) bellum inter avum, et nepotem exarsit, duravitque sexennium et mensem unum, ut in calce libri primi relatum est. Victo avo, nepos solus praefuit imperio annis viginti, si verum scribit Gregoras. Quo e vivis sublato, pupillarum tutelam gessit Cantacuzenus, vix annum, ut colligere est: adversus quem deinde ut tyrannum nomine viduae imperatricis, et liberum eius bellum administratum est annis quinque. Eo finito Cantacuzenus, data Ioanni Palaeologo in matrimonium filia, decem annos ab eo paciscitur, quibus penes se imperii gubernatio cum nomine maneat: penes illum nomen dumtaxat et dignitas imperatoria, donec aetas

maurescat (agebat enim Ioannes annum non plus decimum quintum) postea se collegam patiat. Huius spatii vix dimidium videtur explevisse, rerum huius mundi et adversae sortis renovatae quodam taedio. Quae ipso iam monacho inter Palaeologum et Matthaenum secuta sunt, forsitan unius, aut duorum annorum fuerunt: nam in his quod pro certo affirmem, non habeo. Hac ratione colliguntur anni historiae huius circiter triginta novem. Ex his patet, tempora Andronici iunioris, Cantacuzeni, et Ioannis Palaeologi non satis probe digessisse Onuphrium, et alios. Errarunt item cum Gregora, dum Andronicum iuniorem anno aetatis quadragesimo quinto extinctum tradiderunt. Nam si natus erat annos viginti septem antequam secundam uxorem duceret, ut noster libro primo narrat, et ea ducta adhuc aliquot annis cum avo bellum gessit: si eo victo annis viginti solus imperavit, sequitur quinquagenarium, aut eo maiorem obiisse.

Ostendemus nunc, quo loco inter Byzantinas historias haec nostra collocanda sit. Cantacuzenus Nicephoro Gregorae proxime succedit, eiusque narrationes continuat: quamquam non praecise ac simpliciter. Nam cum Gregoras in obitu Andronici iunioris desinat, noster inde non orditur: quin imo secundum historiae suae librum ad eiusdem Andronici mortem perducit. Verum quia Gregoras iste avo, in cuius aulam desertis studiis liberalibus se contulit, amicior, nepoti autem iniquior fuit: illumque plurimum, et saepe commendavit: hunc aperte, nec modice, et non raro insimulavit ac vituperavit: ad haec, quae inter illos acciderunt, partem maximam minime comperta habuit: quae autem comperit, ea confuse, imperfecte, quaedam quoque aliter aliquanto, quid aliquanto? multo aliter, quam evenerunt, et cum mendaciis exposuit: in ipsius quoque Cantacuzeni bello rebusque commemorandis (quae scripta vel interierunt; vel adhuc in aliqua bibliotheca latent) parum bona fide, malevoleque versatus est. Cantacuzenus haec vitia non ferens, longe sincerius, longaque copiosius, distinctius, integrius, certius omnia explicavit: quippe qui omnibus paene non interfuit solum, verum etiam praefuit: et quae ipse non vidit, aut egit (qui enim potuit omnia?) ea a testibus gravissimis accepit: quemadmodum in fine libri quarti testatur.

Sed iuvat ipsius Cantacuzeni verba proferre in medium, ex libri quarti capite vigesimo quarto, unde, quomodo se gesserit in historia scribenda Gregoras, liquido perspiciatur. *Imperatorem vero Cantacuzenum, postquam ipsum per se deprimere atque evertere non potuit, Palaeologorum imperatorum bellum mutuum pro argumento sumens: et partim ignorantia rerum gestarum, partim gratia corrupta veritate, ac totis viribus velut in fabula comminiscenda mentiens, deinde ordine ad bellum, quod nostra memoria contra Cantacuzenum excitatum est, progressus, tum alia complura crimini dat, servitutes, caedes, trucidationes, populationes, et quaecunque Romanis per id bellum luctuosa incidderunt, illi adscribens: tum ob amorem dominandi imperialisque fastigii cupidinem malorum illorum nullam duxisse rationem affirmat. Illud autem Cantacuzenum potissimum vellicat et cor eius urit, quod mentitur, eum, adhuc vivente Andrónico, imperii Romani longe appetentissimum, cum id assequi non posset, ad monachos in monte Atho, qui viri sancti et a Deo afflati, futurorum praesensionem habere iudicabantur, profectum esse, de futuris, et an ad se Romanum imperium perventurum esset, peruncaturum etc. Attamen fieri potest, ut Gregoras de moribus Andronici quaedam non prorsus falsa scribat, et ea noster aut tanti non aestimet eiusque iuventuti condonanda putet: aut dissimulet, et id amicitiae singulari fortasse tribuat, de quo in Notis suo loco videbimus.*

Iam de excellentia, fructu, elegantia et ornamentis historiae huius quid ego satis dignum commemorem? Inter recentiores quidem rerum Graecarum, seu Byzantinarum scriptores, ut sunt Zonaras, Nicetas, Cedrenus, et alii, meo quidem et quorundam bene litteratorum iudicio hic primas tenet: videturque solus didicisse, quo pacto ad laudem accommodate contenda sit historia. Mira, nova, inaudita, inusitata, occultorum Dei iudiciorum plena, grandia, illustria multa hic recensentur. Et, si historia debet esse prudens, atque ornata rerum explicatio, neutra virtus in hac desideratur: quae mihi semper a viro nobilissimo, et ingenio excellentissimo suavissimoque visa est profluxisse. Prudentia militaris atque civilis tam eximia hic elucet, ut civitatum,

provinciarumque rectoribus ac belli ducibus maiorem in modum commodaturam putem. Cum autem virum politicum ad bene regendum aliis quoque virtutibus nihilo minus instructum esse oporteat, ne earum quidem exempla documentaque hic frustra requiras. In quibus qualis fuerit Cantacuzenus, infra ostendemus: in praesens aliquid de Andronico dicemus, quem, qui a Clemente V. pontifice maximo in extravag. communibus, ut haereticorum et schismatis antiqui fauorem excommunicatione percussum existimat, is tempora male componit, et ἀνιστορησία manifeste laborat. Qui enim tunc imperabat, et ultra adhuc annis quindecim post Clementis e vita discessum imperavit Andronicus senior, sacro illo fulmine tactus est. Ergo in Andronico iuniore Christiani imperatoris expressum, ac vivum quodammodo simulacrum hic proponitur. Est enim, ut paucis et summatim agamus, excelsi, nec minus modesti animi, beneficus, fortis et generosus, adversus bene merentes gratus, humanus, iniuriarum, laborumque tolerans, in ignoscendo mitis, misericors, pacis cupidus, in consultando cum amicis diligens (quod contra mentitur Gregoras, dum consilia nulla admisisse, et imperium neglexisse autumat) ab odio in quemquam suscipiendo alienus, pecuniae liberalis, aedificandi studiosus, erga Deum, caelites, sacerdotes, avum mire pius. Insunt in his libris insuper alia in aliis praeclarorum facinorum, et (quod dissimulandum non est) etiam insignium vitiorum exempla: quorum ut illa imitanda, sic ista evitanda nobis sunt. Notum est namque illud Romanae historiae principis. *Hoc illud est praecipue in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri, unde tibi, tuaeque reipublicae quod imitere capias: unde foedum inceptu, foedum exitu quod vitas.* Habet hic dux, habet miles, habet privatus civis, habet magistratus, habent sacri, habent profani, habent summi, habent infimi, habent viri, habent mulieres, quod vel fugiant vel sequantur. Insunt orationes creberrimae: quas cum hic auctor directas valde amet (sunt enim speciosiores et graviores) nos interdum brevitatis gratia, et ad vitandam ex similitudine satietatem, ad obliquas, more Caesariano redegimus. Nec possum de istis orationibus quidquam melius ac verius

dicere, quam si eas prudentes, copiosas, nervorumque ac sanguinis plenas, et omnino *ῥητορικωτέρας* dixerō. Praeterea hic invenire est locos communes tractatos egregie, scite dicta, paroemias non vulgares, celebrium scriptorum (ut de sacris taceam) sententias, fabellas aliquot lepidas et ad rem demonstrandam appositas: quas, ut scis, Philosophorum illi antistites, Plato et Aristoteles, neutiquam contemnendas censuerunt. Capient te item, quas strictim attingit, Romanae historiae: capient varii ritus: capient quos miscet animorum motus, tum lenes ac sedati, quos *ἤθη* Graeci, tum graves illi et concitati, quos iidem *πάθη* vocant: capient descriptiones aliquot insignes: capient alia demum plurima. Quodsi rerum varietas delectat, de quo nemo dubitat, ea sane hic mirifica cernitur, ut singulorum librorum periochae, seu epitomae indicabunt. Episcopis debitus honos, et reverentia hic tribuitur. Catholica instituta, ceremoniaeque ita sunt per hosce libros luculenta, ut non optes magis. In primis vero Dei Mater summa in veneratione est: cui etiam urbs tota Constantinopolis a Constantino Magno commissa, ac dedicata legitur. Vita monastica est illi *πράγμα καλὸν καὶ θεοφιλές, ἀπράγμων καὶ μεστὸς γαλήνης βίος, ἀκρότατος βίος, καὶ τελεωτάτη πολιτεία, θεῖον τι χρῆμα καὶ ἱερὸν, φιλοσοφία, καὶ περὶ οὐρανίων πραγμάτων γνώσις, ἔργον ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερβαῖνον δύναμιν, ἱερὰ ἡσυχία*. Id est, *res honesta, et Deo amabilis, vita negotiis vacua, et tranquillitatis plena, supremum ac perfectissimum vitae institutum, res sancta et divina, philosophia, et cognitio rerum coelestium, opus sublime, et humanis viribus maius, quies sancta*. Montem porro Atho, ad quem complura aedificata monasteria, in quibus ingens monachorum multitudo, *πόλιν οὐράνιον, coelestem civitatem* nominat. Fucos illos scholasticos, *καὶ τὰς ληκύθους*, et pigmenta Isocratea non habet haec historia: sed ornatum quemdam matronalem, virilemque ac robustam elegantiam. Schemata quaedam oratoria, et Atticismi non penitus absunt. Lingua purior est, quam pro illa aetate, non cum lacte nutricis hausta; sed ex libris percepta videlicet. Nam illo saeculo (sub Andronicis nimirum et antea) non mediocriter infuscatam, et mutationes

haud leves perperam, eruditi non nesciunt. Addamus hoc pro corollario. Genuenses et Veneti multa hic ab aliis historicis suis praetermissa, aut nunquam cognita de maioribus suis, eorumque virtute et factis legere, et quaedam falso de iisdem hactenus scripta deprehendere poterunt.

Restat, ut quae nos vel praestitimus, vel praestare contendimus, indicemus. In interpretando eam speciem pro capto nostro consecrati sumus, quam ex eorum lectione, qui de optimo genere interpretandi praeceperunt, bonorumque interpretum observatione mente conceptam atque informatam tenebamus: quae cuiusmodi sit, ii potissimum intelligunt, quorum industria in eodem curriculo se aliquando explicavit. Codicem perquam mendosum, maleque interpunctum accepimus: ut divinare et conicere frequenter oportuerit. Nomina locorum, quae nec diligentissimus Ortelius omnia collegit, et personarum, quae vel Graecia iam occidens et *βεβαρβαρωμένη*, vel librariorum oscitantia depravarat, alicubi de coniectura emendavimus, (nam qui omnium veram et germanam scripturam coniectando possit assequi, ego quidem futurum opinor neminem,) omnia quaedam supplevimus: in singulos libros periochias seu epitomas conscripsimus, quas et lecturo ad *προκατασκευήν*, et ei qui iam legit, ad *ἀνακεφαλαίωσιν* utiles fore confidimus: relictis sectionibus (quas in plerisque codicibus sive scribas sive lectores; non ipsos auctores excogitasse et adhibuisse reor) quod modo nimis crebrae, modo nimis raras, saepius argumentum vix ex triente comprehenderent, in capita, more Latinorum, totam corpus divisimus, ut quantum maxime possemus, lectori lumen praepanderemus. Locos aliquot parum sanos, praetextis in ipso contextu animadversionibus, perstrinximus; quas quidem rogatu nostro Iacobus Gretserus, Societatis nostrae Theologus, et in Academia Ingolstadiana professor ordinarius, conscripsit. Et haec fecimus, magis ut candorem nostrum bonis viris probaremus, quam quod illa, qualiacunque sunt, hoc quidem saeculo, et in his terris ad quemquam inficiendum depravandumque valitura formidaremus. Quis enim nescit, etiam qui litteras non didicit, non tum primum, propendente scilicet iam ad occasum imperio, sed multis ante annorum centuriis, paene post octingentesimum statim

ab ortu Christi, orientalem ecclesiam a Romana secessisse? Feruntur item historici non pauci, hoc nostro partim antiquiores, partim recentiores, quos cum ad unum vel in haeticis, vel in schismaticis iure numeremus, nullo tamen eorum sine aliquo, omnibus simul sine maximo detrimento ecclesia Romana carere non potest. Vin' tu audire qui sint? Sozomenus et Socrates Novati perfidiam sectati sunt. Quorum hic non oblata solum, sed interdum etiam quaesita occasione Novatianos libenter laudat, ipsis miracula tribuit, Romanorum pontificum potentiam exagitat: quae omnia Iacobus Billius eruditus Theologus observationum sacrarum libro primo capite vigesimo sexto luculenter demonstrat. De Nicephoro Callisto liquet ex Gennadii apologia pro Concilio Florentino, ubi eius non tam scripta, quam convicia contra Latinos refelluntur: ut de iis, quae sparsim in historiam suam sinistra inseruit, nihil dicam. Zonaram fuisse schismaticum, testari possunt eius poemata aculeatissima de processione sancti Spiritus, et alia adversus Latinos composita, quae Genebrardus dum converteret, se criminatio-nes illas omisisse narrat. De Pachymerio idem constare potest ex adiunctis ad Gregoram Latinum. Ea sunt capita, seu loci rerum memoria dignarum, e codice Augustano, carie confecto, et mutilo, per singulos libros excerpti: cuius animus in Romanam ecclesiam qualis fuerit, ex quinto, sexto, et octavo potissimum libris deprehenditur. Nicephorum Gregoram quoque, et Nicetam Choniatam eorum monumenta produunt. Adde huc Cedrenum, Glycam, Constantinum Manassem, Ioannem et Georgium Curopalatas et alios, si quaeramus. Nam per illa tempora tam non facile monachum, aut scriptorem a Romana ecclesia non alienissimum erat invenire in Graecia, quam hodie difficile est praeconem verbi Dei, aut professorem Catholicum invenire in Saxonia. Et qui tandem fieri potest, ut qui Patriarchas Constantinopolitanos schismaticos appellant sanctissimos, oecumenicos, et principes ecclesiae, ipsi eiusdem farinae non fuerint? Si ego quempiam Superintendentem sanctissimi vocabulo afficerem, credo, aliqui, imo plurimi, nec iniuria, me Lutheranum aut Calvinianum esse colligerent. Atque ut ab historicis abeamus, et ad alios scriptores

venimus, Origenes et Tertullianus quales tandem fuerunt? Nonne eorum haereses extant? Feruntur demonstrationes evangelicae Eusebii Pamphili, in quibus aperte, et saepius ἀφανίζεσθαι, quod doctissimus Billius observationum lib. 1. cap. 27. plane ac diserte ostendit. Quid demonstrationes evangelicae? Statim in ipso principio ecclesiasticae eius historiae (quo monumento nihil habemus in republica Christiana illustrius) Arianismos aliquot observat tomo tertio Annalium Zonarás. Sunt in manibus monumenta Photii, sunt Theodori Balsamonis, qui Latinos, ut pestilentissimus schismaticus, conviciis passim lacerat. Eosdem ob processionem sancti Spiritus exagitat etiam nobilis inter theologos patres Theophylactus Bulgariae episcopus, et, cuius similiter magnum inter sacros scriptores nomen est, Euthymius. Possum adhuc nominare homilias, et alia scripta huiuscemodi hominum, quae in Latinum translata leguntur, et ab eruditis proferuntur. Si ergo nec superiorum historiae, nec istorum commentarii hactenus ecclesiae incommodarunt: quin potius (quod res clamat) mirum in modum vehementerque commodarunt, ne a Cantacuzeno quidem magis damnum ullum metuendum, quam fructus, isque non mediocris, ut ex antecedentibus patuit, exspectandus est. Rerum gestarum ac vetustiorum temporum utilem, necessariamque cognitionem persequimur et inquirimus: si quid interdum in iis minus commendabile aspergitur, id tota mente aversamur atque reiicimus: et calamo etiam, cum est occasio, notamus atque confodimus. Nec vero ab hoc auctore nostro ecclesiae Romanae, aut Romano pontifici contumeliae dicuntur, quem patrem, sanctissimum dominum, tua sanctitas, tua beatitudo vocat: et ut apud eum opinione mala ne sit, elaborat (propter barbaros, Turcas videlicet, in auxilium accersitos, vastatamque bello civili provinciam,) cum eo arma adversus infideles pro gloria crucis Christi coniungere cupit: eius laudationem sibi amplissimo honori ducit: legatos ipsius benigne excipit: cum eodem, Clemente nimirum VI., de synodo habenda, redintegrandaque ecclesiarum concordia sollicite ac reverenter agit. Non, inquam, hic probra et maledicta iaciuntur: sed dissensio ac dissidium illud a nobis Latinis, iam lippis et tonsoribus

etiam notum, aliquoties se exerit atque a maiorum exemplo defensionem, quamquam iniustam, petit. Nam si maiores *magnopere a vero longeque errasse videntur,* ut ait Lucretius, non ideo minoribus pedes in illorum vestigiis ponendi sunt: nisi ipsi quoque cum iisdem in idem se barathrum praecipitare studeant.

IACOBI PONTANI
VITA IOANNIS CANTACUZENI,

EX EIUDEM HISTORIA.

Ioannis, Manuelis et aliorum Cantacuzenorum, ut virorum illustrium et bellicosorum, meminit Nicetas. Quos hic noster Cantacuzenus in maioribus suis habet. Idem, Ioannem Manuelis imperatoris neptem, alium Ioannem Cantacuzenum Isaaci Angeli sororem in matrimonio habuisse. Natus est Byzantii. Patrem a natalibus modeste praedicat lib. 3. cum dicit, οὐ γὰρ τῶν πολλῶν εἷς, non erat unus e multis, seu vulgaris: et alicubi matrem suam Syrgiannis appellat *ῥείαν, materteram, seu amitam, seu demum cognatam suam* (liberius enim hac voce utitur, ut docebimus); quam quidem feminam ex libro primo, haud longe ab initio, scire licet ad imperatores genus retulisse. Puer adhuc patrem amisit: qui anno aetatis primo supra vicesimum, praefecturae suae Peloponnesiacae octavo, in eadem peninsula decessit. Mater dicta est Theodora: cuius avunculus magnus, id est, aviae maternae frater, Michael primus Palaeologus imperator. Itaque eadem Michaelis soror, et Cantacuzeni proavia. Fuit Theodora mulier prudentiae maioris, quam pro captu sexus, et tractationi rerum gravium atque magnarum idonea, quam Gregoras recte his verbis celebravit lib. 11. *Quam assestricem coniugi imperator reliquerat, senatoria matrona, et gravitate morum conspicua, et singulari prudentia ornata, ac in rebus dubiis praesenti consilio instructa.* Eius indignissima vexatio propter filium, et mors lacrymabilis lib. 3. cap. 22. 26. 36. exponitur. Nicephori Cantacuzeni, et Manuelis Tarchaniotae, illius patruelis, huius consobrini, aut ex sorore nepotis lib. 2. cap. 8. meminit. Ioannem Angelum *ἑξάδελφον*, et *ἀνεψιὸν* similiter appellat, et ex eadem radice prodiisse scribit. Mentio autem sororis est lib. 3. cap. 26.

Coniugem habuit Irenen, Andronici Asanis viri illustrissimi, magni ducis, et cum Andronico seniore cognatione coniuncti filiam. Fuit enim Asanes e sorore Andronici natus. Ex ea sustulit liberos sex, mares tres, feminas totidem. Illis nomina fuerunt, Matthaeus, Manuel, Andronicus. Atque hic postremus vix duodecimum attingens annum, cum avia paterna in custodiam datus, postmodum pestifera lue per id tempus grassante interiit: reliquorum opera domi bellicae multum usus est pater. Uterque ornatur laudibus lib. 3. cap. 28. Matthaeus Demetrii despotaë, filii Andronici maioris natam Irenen uxorem duxit: quae filios ei peperit duos, Ioannem et Demetrium: filias ternas, quarum primogenitae inditum nomen Theodoraë. Matthaeum pater imperatorem renunciavit, deditque id precibus praesertim exercitus: quem tamen Ioannes Palaeologus heres legitimus imperio abire coegit. Manuelli filiam Syrgis (fuit hic Cypriorum rege procreatus) despondit. Sed id connubium Syrges ante nuptias rescidit. Post Liberus, Triballorum dynastarum potentissimus, filiam suam eidem Manuelli desponderi cupit, et despondetur, ut est libro 3. cap. 48. Hactenus de maribus. Puellarum trium nomina sunt Maria, Theodora, Helena. Primam Nicephoro Ducaë, Ioannis Despotaë filio, Acarnaniae principi, nondum septennium egresso pactus est. Alteram Orchani Persae, seu Turcae potius, Bithyniae domino tradidit: cuius opibus rem suam saepenumero sustentavit atque constabilivit. Postremam cum Ioanne Palaeologo imperatore, annorum quindecim adolescente, coniunxit, quem laudat lib. 4. cap. 1. Ex eo matrimonio Andronicus, Manuel, Ioannes, Demetrius filii, et Irene filia propagati sunt. Suam cuique trium filiarum peculiarem laudationem impertit, Theodoraë lib. 3. cap. 95., Helenaë eodem libro cap. 34., Mariaë, quae adversis casibus propter nequam maritum iactata, tandem eo occiso cum matre monacham Byzantii egit, lib. 4. cap. 43.

Principio Andronici avi cubiculi sacri praepositus fuit: deinde Andronici nepotis (cuius videtur coevus) magnus domesticus. Thraciam praefectus seu praetor gubernavit. Fuit item princeps militiae imperatoriae, sive copiarum dux summus. Auctoritas eius, potestas et existimatio incredibilis: ita,

ut eo inconsulto aut refragante nihil gereretur, ipseque administraret omnia: et esset non quidem vocabulo (nam id una cum habitu, licet non semel ab Andronico invitatus et enixe rogatus, constanter fugit) sed opere ipso imperator. Lege cap. 9. lib. 2. Quo defuncto, procerum ac militum votis Didymotichi obsecutus, itemque aliis de causis (quas profert, dum affectatae tyrannidis suspicionem a se depellit: depellit autem saepissime ac disertissime, et tam verisimiliter, ut nihil desideres) purpuram et tiaram induit. Adrianopoli a Lazaro Hierosolymorum, rursum Byzantii ab Isidoro patriarchis coronam imperialem solenni ritu accepit. Quam beate vixerit, in quantis cuiusque modi opibus, in quanta hominum admiratione et gloria, ipse clarissimis verbis lib. 3. cap. 53. et 78. edôcuit.

In militari disciplina, socio Syrgianne, magistro Angelo usum se narrat: in qua deinde per exercitationem lectionemque longe admodum processit, talisque prorsus extitit imperator, qualem M. Tullius in Pompeiana depinxit: siquidem in eo quoque illa quatuor, quae in summo imperatore inesse debent, enituerunt, scientia, virtus, felicitas, auctoritas. Talis item, qualem in Strategico gravissimus praeceptor militaris Onosander describit cap. 1., castus, temperans, sobrius, frugi, laboriosus, intelligens, minime avarus, nec iunior, nec senior; filiorum pater, dicendi peritus, gloria illustris. Qualem praeterea de bellico apparatu cap. 2. Leo imperator. Linguam Latinam calluisse inde coniecturam capio. Etenim res Romanorum imperatorum (ut nos Romanos imperatores appellamus, hoc est eorum, qui in Italia et Romae vixerunt) aliquoties in medium adducit, quas forsitan apud historiae Augustae scriptores legit. Et Arego monacho Sabauda quaedam Graecae scripta non intelligenti, interpretatur lib. 3. cap. 84. Si quis auditione tantum Romanorum facta accepisse, et Graeca illa Italice monacho interpretatum esse credere malit, cum eo non contendam: et ita nomine Latinae linguae, cuius se scientem quodam loco affirmat, quaque praesidiarios Italos alloquitur Constantinopoli lib. 4. cap. 54., Italica intelligenda erit: sicut per Latinos Itali et alii non Graeci. Persice quoque, sive Turcice nosse se lib. 4. cap. 10. affirmat. Artem didicisse oratoriam, eloquentia ipsius omni praedicatione digna, et in

tam praeclaris orationibus totaque scriptione se exerens, demonstrat. Sane quod M. Tullius de Pompeio, idem ego verissime de hoc viro, paucis immutatis, usurpavero. *Quantum consilio, quantum dicendi gravitate, et copia valeat, in quo ipso inest quaedam dignitas imperatoria, vos ex hisce libris saepe cognoscetis.* Oppida complura, quae armis resistebant, oris sui facundia subegit: ut quod Cyneas legatus Pyrrho Epirotarum regi, hoc idem paene Andronico imperatori Cantacuzenus fuerit. Et cum oratoris sit historiam scribere, si qua alia, haec sine controversia oratorie, hoc est prudenter, disposite, diserte, nec invenuste scripta est. Poetas diligenter legisse, Homerum praecipue et Euripidem, crebrius ex iis prolati versus docent. Sacrarum litterarum scientia non parum imbutum, tot loci apposite inducti argumento sunt. Sed id ex libris aliis sole clarius est, quos nempe contra Mahometanos et Iudaeos edidit. Fertur insuper in quinque priores ethicorum Aristotelis Paraphrasin conscripsisse. Haec de studiis et litteris eius,

Quod ad mores et virtutes attinet, veritatem amavit, ut qui maxime, idque toties testatur ac profitetur. Eius prudentia e dictis, maximeque e consiliis egregia semper et memoranda perspicitur: digna profecto, cui vel maius committeretur imperium. Fortitudinis, magnanimitatis, ac patientiae est, quod nusquam ferme abest ab exercitu, manuque sua in hostem pugnat viriliter: nec voluptatibus indulget, et adversis casibus non frangitur: iniuriis (potissimum ab Apocaucho, cui tantopere benefecerat, illatis) non succumbit: et invidiam aequa mente sustinet. In bene de se merentes unus omnium gratissimus: quam virtutem in aliis etiam amat, et ideo nulla propemodum pagina gratiarum actionibus vacat. Ad moderationem, continentiamque pertinet, quod imperii communionem sibi ab Andronico etiam quartum delatam, recusat. In amicitia colenda constantissimus, Andronicum minorem praecipue, et Amurium Persam Ioniae Satrapam sive principem dilexit, fuitque vicissim ambobus supra quam dici potest charus et iucundus. Dilexit eum etiam vehementer e proceribus Tribalorum opulentissimus quidam Liberus, ut est lib. 3. cap. 42. Beneficentiam ac liberalitatem coluit mirabiliter, et in exerci-

tam de suo sumptum, imperatore vivo mortuoque, saepius fecit: castella et oppida sua pecunia refecit et instauravit, eisdemque imperatori funus amplissimum sua impensa curavit. Aurum quod habere gratis poterat contempsit. Pacis et concordiae quis illo cupidior? Quis barbaris et idololatriis inimicior? Non potest pro dignitate collaudari huius praestantissimi principis admiranda lenitas, et ad deponendam offensionem veniamque tribuendam suspicienda facilitas, beneficiorum altissima recordatio, et in gratius agendis commemoranda sedulitas. Omnia his libris gratiarum actionibus referta sunt. Summa praeterea in negotiis procurandis diligentia, et vigilantia, animique religio. Monachismum quantis praeconiis, Deus bonae, et quidem toties, cohonestat? ac tandem ipse in Manganense monasterium prope Constantinopolim se ultro ac libeas includit, cum imperium retinere potuisset, ut videbis lib. 4. Tantum abest, ut eo ipsum Ioannes Palaeologus victor compulerit, quod quidam huius nostrae historiae funditus ignari negantur. Coniux porro Irene in monasterio, a Martha Michaelis primi Palaeologi sorore constructo, monacham induit. *Ῥωμαίων* tu quidem, *ἀλλ' οὐ Ῥωμαίων βασιλέα*, laudas, inquis. Ego vero etiam Agesilaos, Alexandros, Iulios, et Pompeios, ethnicos et idololatrias, saepe laudavi: et virtutem vel in hoste amabilem, eiusque exempla a quocumque, et qualicumque sumenda nobis esse confirmo. Est enim eadem semper, nec eius splendor immortalis cuiusquam sordibus potest obslescere.

Incredibile memoratu est, quantae eius copiae, facultates, quanti pecuniae thesauri fuerint, de quibus variis locis ipse confitetur, et ego virum gravem vanitatisque infensissimum, ad haec etiam religiosum, mentiri non puto. Insulas, oppida, castella in opibus suis recenset. Pecuniam sane, quam Byzantii, et in aliis urbibus per Thraciam apud amicos depositam habebat, nec ipsi, qui eandem diripuerunt, inimici, quam magna esset, pro certo novisse potuerunt. Tritici, hordei, frugum, fructuumque infinita illi copia, innumerabiles acervi. Bovum pascualium numerat quinque millia, aratorum iuga mille, equas pascales mille quingentas, camelos ducentos, mulos trecentos, asinos quingentos, porcorum quinquaginta,

ovium septuaginta millia. Ut iam non sit, cur greges et armenta illius Iob miremur. Verum ista apud urbes Thraciae non unam, sed plures possedit. Vide lib. 3. cap. 24. ubi ait, sibi toto imperio Romano sparsas, easque immensas copias atque opes. Et 31. et 36. E suppellectili aurea et argentea supra ducenta vasa mutuo dat palatio, capite vigesimo quarto.

ELOGIA.

Lib. 1. cap. 58. Andronicus senior eius prudentiam in dando consilio admiratur, seque in illo avi materni imaginem intueri asseverat, qui tam celeriter arripuisse, tam apte explicasset, et promptissime transegisset, quae res postulasset, ut statuerit, si absque successore ex se nato moreretur, suadere proceribus, illum ante alios imperatorem eligendum. Animadvertis igitur, Cantacuzenum imperio dignum iudicatum, si avum eius iudicavit, cuius in ipso expressum se intueri simulacrum confessus est.

Gregoras libro nono de eodem. *Ceteri illa mutatione velut multo mero ebrii insolenter fortuna sunt abusi. Ille contra naturali prudentia et magno ingenio ornatus, se ad veterum praestantium virorum mores conformabat et magnificentia morum et animi liberalitate. Et cum tunc res ei feliciter successissent, fortunam non lacessivit, neque immodice supercilium arrexerit: sed retenta animi gravitate, intra modestiae limites immotus mansit.*

Rursum lib. 10. *Hac oratione confirmati, omnes strenue ac fortiter hostes invaserunt. Inprimis vero magnus domesticus Cantacuzenus, qui multis ensibus, multis telis hostium petitus atque impulsus, ipse quidem plurimos hostes prostravit: sed neque clypeo, neque gladio amisso, incolumis e praelio evasit, velut agglutinator atque infixus equo.*

Et libro undecimo. *Adeo magnorum operum ingeniosa effectrix magni domestici taciturnitas extitit. Nam aliorum quidem verba umbrae tantum sunt operum, simul atque e lingua prodierint, morientes: viri autem huius etiam silen-*

tium magnas res gerit. Nam ingenii magnitudine et solertia vir ille excellit, revera profundo mentis sulco fruens. Haec Gregoras de Cantacuzeno sive amicus adhuc, sive ab ipsamet veritate coactus: nam postea evasit inimicus, ut ex libro quarto constabit, et nos supra in praefatione ipsis Cantacuzeni verbis id docuimus.

Lib. 3. cap. 52. a Cabatze Triballo, viro principe, oculus Romanorum vocatur. Eundem magnifico praeconio extollit in epistolis ad papam Romanum, et Delfinum Viennensem Bartholomaeus legatus, libro quarto capite secundo.

I A G O B I P O N T A N I

*dignitatum ac functionum palatii et ecclesiae
Constantinopolitanae, quarum historicus noster
meminit, ex Curopalata et eius scholiaste,
potissimum: explanatio.*

Δεσπότης, Dominus. Haec appellatio imperator, filiis eius, fratribus et generis tribuebatur generatim. Proprie ab imperatoria maiestate secundus sic dicebatur, quem recentiores etiam *σεβαστόν* vocarunt. Hoc enim semel notare convenit, imperatores illos Orientis multos titulos honorarios ad suos sibi devinciendo excogitasse. In Gallis olim proximus a rege maior domus nominabatur. Graecorum imperatorum exemplo se quoque despotas vicini principes dici voluerunt, praesertim Bulgari et Servii. Qui interdum in Graecorum historiis regio quoque titulo censentur, cum pro despotis Crales et uxores pro despoenis Crales appellatur; hoc quippe sonat nomen barbarum. Sic a Cantuzeno Acarnaniae et Aetoliae principes despotae dicuntur. Verum noster historicus Constantinum Andronici filium despotam vocatum scribit, qui post Michaellem fratrem genitus, per cuncta secundas obtineret. Infantem vocant Hispani. Observanda igitur alia notio. Monebimus in Annotat.

Παρακοιμώμενος, subaudi τοῦ κοιτῶνος, cubiculi, Accubitor cubiculi ad verbum, id est sacri cubiculi seu excubiarum sacri cubiculi praefectus, principi seu imperatori a cubiculis, aut praefectus excubitorum et custodum sacri cubiculi. Caput est puerorum, qui in coetone sunt, et cubiculariorum, habens etiam sibi subditum procubitorem sacri cubiculi. Ita Curopalata. Magnum cubicularium aliqui vocant. Leunclavius Pandecte historiae Turcicae seu ad Annales Turcicos: *παρακοιμώμενοι* sunt intimi cubicularii, qui augustalibus in cubiculis et ipsi propter imperatores dormiebant. Tale nunc officium est apud Turcarum Sultanus eius cubicularii, qui Thiodar aut Trohadar appellatur. Is enim et intra Sultani cubiculum noctu excubias agit et pluviam Sultani vestem gestat, ut *παρακείμενος*, quae scaramangium vocatur. Ac norunt omnes, qui Portam viderunt Osmanicam, non Sultanus modo comitari cubicularium, qui sereno quoque caelo scaramangium eius gestat; sed omnes etiam quotidie Bassas et Begos, quotiescumque per urbem ad portam equi-

tant, habere pedisequum unum, qui vestem huiusmodi portat, ceteris superiniiciendam vestimentis, si aëre mutato forte pluat.

Μέγας δομέστικος, Magnus domesticus. Varia eius officia apud Curopalata vide variis locis. Nomen domestici ad plures dignitates pertinebat, quae adiuncto discernebantur, ut cognosces, e quibus magni domestici praecipuum extitisse, nomen ipsum *magnus* significat.

Πρωτοστράτωρ, Protostrator. Absente magno domestico fert imperatoris spatham. Cum itaque imperator est conscensurus equum, comite equorum imperatoris adducente et tenente equum, postquam ascendit imperator, protostrator prehensens freno deducit equum ad quartam aut quintam usque partem aulae palatii. Deinde recipiens eum magnus chartularius, deducit freno ad portam usque aulae. Similiter etiam facit, cum imperator pedibus iturus est, agens videlicet a porta equum ad eum usque locum, quem ante diximus: ex quo iterum recipit eum protostrator, agens ad eum usque locum, ubi imperator pedes esse solet. Quod si forte protostratorem abesse contigerit, hoc facit a principio usque ad finem magnus chartularius. Paulo post: Protostrator etiam est defensor cursorum. Cursores hoc loco sunt, quicumque nulli agmini aut signo militari adscripti sunt, sed ipsi castra prosequuntur ultro, expectantes dum accensi fiant. His enim neque ordinem retinentibus, neque flammeolum (signum militare est, Latina origine, a colore dictum) suum, sed inordinate quodammodo dissolutis, protostrator ipse subsequens, defendit ipsos, si forte bello opprimantur. Propterea enim protostrator etiam appellatur, quod toti ipsi στρατῷ, id est exercitui praeceat et consistat primus. A cursoribus autem omnes res varias, quae futilia nominantur, moris est protostratorem accipere. Nomine *φντιλίων*, futilium, (est enim Latinum vocabulum,) significantur quaecumque res, quae per se nihili sunt aut nihil ad rem militarem faciunt, denique impedimenta belli certissima, nisi avertantur. Nam haec cursores commodius comportant quam milites, quia non haerent signis: et audacius colligunt, quia se legibus non teneri putant. Quamobrem protostratori potestas data est futilia ista auferendi.

Μέγας κοντοσταύλος, qui Gallice *Conestable*, Italice *Conestabile*, Latine *Comes stabuli*. Ubi si stabulum pro equi accipias, erit Comes stabuli, vel qui praeest omnibus copiis equestribus: vel qui praeest equitatu imperatoris aulico. Apud recentiores Graecos est dux copiarum auxiliarium, quae ex Gallia, Sicilia, Italia, facturae stipendia orientem petebant.

Μέγας λογοθέτης, Magnus Logotheta. Cancellarium Latine vocari *λογοθέτην*, ait Nicetas lib. 7. Munus magni logothetae his verbis Curopalata describit. Disponit mandata et bullas aureas, quae ab imperatore mittuntur ad reges, Sultanos et To-

parchas. Atque hoc quidem proprium est magni logothetae ministerium. Quod autem ad rem domesticam, ipsius est efficere, quod imperator mandaverit. Addunt alii esse etiam libellorum magistrum, archivi praefectum, aut tale quippiam. *Λογοθέτης* exponitur a quibusdam magister rationum, qui expensas et redditus computat, oeconomus sive procurator, quod magnum erat officium et politicum.

Λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ, Logotheta castrensis, Zahlmaister, Pfennigmaister, Gallice Thresorier du camp.

Καβαλλάριος, Caballarius. Καβαλλάριον equestrem imperatoris comitatum nominat Curopalata. Ex Italico ducta vox, quae ipsa a Latina voce manavit. Huius ergo comitatus praefectus Caballarius dici videtur.

Μέγας παππίας, Magnus Pappias, id est, magnus patriculus, summus ille iudex, ad quem commentarienses de personis reorum et numero, de qualitate delictorum, de clausorum ordinibus referre debent. In hanc sententiam accipio nomen Pappiae apud Zonaram, ubi de eo agitur, qui Michaeli Balbo adiutor fuit, ut Leonem Armenum e medio tolleret imperioque potiretur.

Μέγας στρατοπεδάρχης, Magnus castrorum praefectus. Est curator earum rerum, quae exercitui sunt opus, videlicet alimentorum, instrumentorum et necessariorum omnium, *Proviandmaister*. Exponitur etiam, princeps exercitus, ut sit idem quod *στρατιάρχης*: nam *στρατοπέδον* aliquando pro *στρατός* ponitur.

Πρωταλογάτωρ, Summus equitum praefectus. Voce enim *ἄλογον* Graeci recentiores equum aut iumentum significant, facta ex *ἄλόκον*, a verbo *hálac*, quod orientalibus erat, *ire*: quia maximus et praecipuus iumentorum usus ad commoditatem itinerum. Turcae etiam hodie nuntium seu viatorem appellant *hulac*. Ex *ἄλόκον* igitur *ἄλογον*, id est, brutum, κατ' ἐξοχήν iumentum aut equus, ut Itali dicunt, *la bestia mia*, pro equus meus. Ex *ἄλόγον* fit *ἄλόγιον*, equitatus seu equorum equitumve numerus. Praefectus *ἄλογάτωρ*: summus praefectus *πρωταλογάτωρ*.

Σεβαστοκράτωρ, Augustimperator. Tertia dignitas ab imperatore, Caesariana praestantior. Dum imperator βασιλεὺς, σεβαστός, Καίσαρ dictus est, uno eodemque omnes hos titulos obtinente, dignitates officii ac non titulis aestimatae sunt. Postea vero imperatores luserunt titulis, et honoraria dignitatum nomina sine officiis impertiti sunt arbitrato suo, ut Curopalata his verbis declarat: Despota, Sebastocrator, Caesar ad nullum ministerium tenentur, nisi ad summum aliquem principatum instituuntur, puta aut regendo imperio, aut gerendo bello: cuius rei exempla sunt apud Nicephorum Gregoram quam plurima.

Ac primum quidem Caesar fuit secundus ab imperatore (ut hodie rex Romanorum est in occidenti imperio) et obtinuit hoc ad Alexium Comnenum usque: postea Sebastocrator secundus est habitus, et Caesar tertius esse coepit, cum Alexius Comnenus Isaacium fratrem Sebastocratora diceret; auctor Zonaras. Postremo despotes sive dominus ab imperatore secundus est factus, nempe Alexius Palaeologus, cum idem Comnenus filius maribus carens, Irenem filiam suam primogenitam Alexio huic despondit eumque titulo despotae, id est, domini, ornavit, futurum nempe heredem imperii, nisi morte sublatus esset, teste Gregora lib. 3.

Πρωτοψάλτης, Princeps seu primus psallentium. Ecclesiasticum nomen est, de clero palatii. Forsitan magister chori aut simile quiddam.

Δομῆστικοί, Domestici. In iure appellantur domestici omnes adiutores sive administri legitime instituti a iustis functionum principibus in palatio, aut in foro, aut in ecclesia. In palatio, ut magnus domesticus, domesticus mensae, domesticus scholarum, domesticus murorum, domesticus regionum etc. In foro, ut domestici iudicum, administri. In ecclesia, ut domesticus chori, domesticus ianuaram etc., quorum omnium functio *δομῆστικίσιον* sive *δομῆστίσιον*, id est, domesticatus, dicta est.

Ραιφερενδάριος, Referendarius. Ecclesiasticae dignitatis nomen, Latine Relator, qui allegatur ad imperatorem et sacerdotem maximum.

Πανηγυρῶν βασιλεύς, Augustissimus omnium. Ab Alexio Comneno titulus inventus, ut Michaeli Taronitae gratificaretur, quod scribit Zonaras tomo 3. sub finem. Superior erat omnibus, etiam ipso protovestiarario, magno duce, magno domestico etc.

Πρωτοβυστιάριος, Protovestiararius. Huius officium sic describitur. Ascendente igitur imperatore, ut declaratum est, ad oratorium, Protovestiararius, qui pilaticia, quae imperatoris prospectum obtegunt, aut scepra iudicialia tenet, ut in altum subvecta sunt, dextra manu sua educens ea, e prothyro ostendit populo, demonstrans hoc signo, ascendisse imperatorem in oratorium. Hic autem in oratorio, si imperator aut suum ipsius stemma aut aliquod aliud gestamen suum gestaturus est, Protovestiararius, inquam, sumit illud a ministris rucharii et imperatori tradit: neque id solum in tempore eiusmodi festorum dierum, verum etiam semper ita facit. Id vero etiam proprium et singulare habet, quod si quid alienum viderit, aut lutum, aut quid aliud ad imperatoris vestem, deponens ille umbellam aut tegmen capitis sui, extenta manu tollit, aut purgat illud non rogatus. Ex omnibus vero aliis principibus nemo auctoritatem habet faciendi istuc, sed ille solus. *Pilaticia* est opus e margaritis cum fimbria, in longitudinem minus spithama, in latitudinem autem palmo, quae rex Medorum gestabat similiterque

Cantacuzenus.

iudices, quemadmodum olim duces exercitus gestabant torques, honorem ipsorum demonstrantes. τὸ ῥοῦγγον suprema vestis, species vestis et Germania apportata, unde Germanicum nomen retinuit, *Rock*. Hinc ῥουγαρεῖον vestiarii speciali nomine a Curopalata appellatur, quia latius patet nomen vestiarii apud recentiores Graecos. *Protovestiarius*, ut agamus dilucidius, regio vestitui praeerat, quod hodie cubiculariorum videtur munus. Saepe rebus maximi momenti adhibebantur, et res per eos non vulgares gerebantur, ut in Lecapeno et Leone Basilii F. Credendi videre est. In Constantino Romano F. protovestiarii dignitas proxima a domestico scholarum et accubitore, biglae drungario, superior ostenditur. Inveni, qui scriberet, Protovestiarium fuisse thesaurarium seu thesauro praefectum, quia βεστιάριον aearium vocetur seu thesauri repositorium, ταμιεῖον. Quod ego quidem in aliquo vel auctore vel glossario nondum legi.

Δικαιοφύλαξ, ad verbum, *Custos legum et iuris*, de quo magistratu nihil habet Curopalata.

Λογαριάστης, *Logariastes*. A Curopalata additur, τῆς αὐλῆς, aulae seu palatii. Rationes init omnium stipendiatorum, qui in aula sunt, si quid deest ulli de stipendio eius, aut ad servitium eius, cuius causa stipendia facit. Apud Nicetam et φροντιστῆς καὶ λογιστῆς. Valere putant idem, quod quaestor aut receptor generalis, aut quod Germanis est *Kammermaister*. Inde clarum quis μεγαλογαριάστης.

Ἀποκρισιάριος, *Apocrisiarius*. Sic iurisoconsulti Graeci eum nominant, qui legationibus audiendis referendisque ad imperatorem et responsis ab eo dandis constitutus est.

Χαρτοφύλαξ, *Praefectus Chartis*. Qui tabulas habet chartaceas, ad iura ecclesiae pertinentes, chartarum custos, qui privilegia et similia asservat, praefectus scriniorum, iudex idem causarum ecclesiasticarum et quaestionum matrimonialium, defensor in clericorum caussis, veluti manus summi sacerdotis dextra. Hinc μέγας χαρτοφύλαξ.

Δομέστικος τῆς τραπέζης, *Dapifer*, aut simile habens officium, ut suspicor.

Δρουγγάριος, *Drungarius*. Δρουγγάς seu δρουγγός orientale nomen, coetum hominum una commeantium significans, et coetus illius princeps vocatur Dargon vel Dorgon, ex quo Drungarius, facta epenthesi τοῦ ν pro γ geminato. Quidam vocant tribunum militum. Drungus globum significat, ait Turnebus libro vigesimo quarto capite vigesimo quinto. Vopiscus in Probo: Triumphavit de Germanis et Blemis, omnium gentium drungos, usque ad quingenarios homines ante triumphum duxit. Vegetius libro tertio capite decimo sexto: Scire debet dux hostium, contra quos drungos (male scriptum drunos) hoc

est, globos hostium quos equites oporteat ponere. Hinc Drungarius biglae, Drungarius classis, qui praesunt globis vigiliam et classiariorum. De hac voce Leunclavius in Pandecte ad annales Turcos: Dico, Turcis Agelarios esse sua lingua, qui Graecis erant vel Drungarii, vel Druncarii potius. Eos Leo Sapiens Augustus in Libro suo de apparatus bellicis capite 3. num. 42. 43. 45. olim dictos fuisse tradit Chiliarchos, quod militibus mille praessent: et druncum chiliarchiam. Latini Chiliarchos vocabant tribunos, qui nunc colonelli sunt. Druncum (sic enim pronuntiabat Zygomas, et Druncarium, non Drungum, vel Drungarium, quod vulgo fieri solet) sic appellatum arbitror a trunco sive baculo sive sceptro: quemadmodum hodieque regimentum vocamus tam ipsius tribuni baculum (vitem dixere, puto, Romani) quem ceu magistratus insigne gestat, quam illum signorum militumque numerum, qui ad constituendum regimentum requiritur. Ideoque truncus est regimentum militum, cuius caput est Druncarius, olim Tribunus, nunc Colonellus aut regimenti praefectus.

Μέγας ἑταιριάρχης, Magnus sodalitates princeps. Antequam e cella sua imperator exeat, protovestiarites adest in triclinio cum magno hetaeriarcha et primicerio aulae. Postquam vero egressus est et constitit imperator, egrediens protovestiarites accersit honoratissimos principes ad circumstationem. Lege cetera. Et infra: Hic vero excipit etiam perfugas advenientes ex omni parte, ac propterea etiam hetaeriarches nominatur, velut *ἑταίρους* sive amicos excipiens.

Βάραγγοι, Barangi. In festo occursus (purificationis) discedit imperator in Blachernarum templum, Barangis quoque sequentibus. Atque hi quidem ubique imperatorem equitantem prosequuntur, ferentes humeris secures suas. Erant ergo custodes, satellites aut stipatores imperatoris bipenniferi: eorum praefectus ante illos imperatorem sequebatur et ideo *ἀκόλουθος* dicebatur.

Πιγκέρνης, Pincerna, a poculis. Quod si imperatorem oportet bibere, pincerna ministrat illud: ac non diebus festis solum, verum etiam semper imperatore cibum sumente miscet, si praesens est. Ac veteri quidem more hic extra civitatem imperatorem sequens ferebat poculum castrense, catena vinctum: ut si eum opus esset bibere, ex fonte aut fluvio daret ac beret. Hoc autem in praesentia non fit.

Ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, Mensae praefectus. Serviebat etiam imperatori ad mensam. Praebeat missum magnus domesticus primus proxime imperatorem: post eum domesticus mensae; tunc praefectus mensae, et quae apud Curopalata sequuntur.

Δομestικός Θεμάτων ἑσπερίων, Domesticus thematum occidentaliū. Quae florente adhuc imperio Romano *τάγματα*

sive legiones dictae, postmodum imminuta Heraclii temporibus Romana potentia et truncato imperio, *Θεμάτων* nomen acceperunt, carentes iam veteri amplitudine sua. Vide libellum Constantini Porphyrogenetae de thematibus sive de agminibus militaribus per imperium orientale distributis. Hic praefectus huiusmodi agminum per occidentis urbes distributorum intelligendus est.

Μέγας Διοικητής, *Magnus administrator sive procurator*. Nihil de hoc Europalata.

Μέγας Δούξ, *Magnus Dux*. Quemadmodum magnus domesticus princeps et caput est ad universum fossatum, (quid sit *fossatum*, suo loco explicabitur,) sic etiam hic ad universum mare. Ac ceteri quidem principes aliis rebus instituti ut capita, praefecerunt consuetum imperatoris flammum, aut exercitus flammum cum ignitis telis. Magnus dux contum praefert imperatoris insidentis equo. Habet autem subiectos sibi magnum Drungarium classis, Ameralium etc. Vide Europalatam et scholiasten.

Πρωτοσέβαστος, *Primaugustus*. Nullum ministerium habet, quia non functio est palatio militans, sed dignitas honoraria, quam non ministerii aut ordinis necessitas facit, sed imperatoris *εὐδοκία*.

Μέγας Χαρτουλάριος, *Magnus chartularius*. Equum imperatore a protostratore susceptum, etc. Vide quae supra in protostratore dicta sunt. *Stallmaister* Germanis dici putat scholiasta. Zonaras in Leone Isauro, tomo tertio Annalium, posterioribus temporibus τὸν τῶν βασιλικῶν ἱπποκόμων ἐπιστατοῦντα appellatum tradit.

Πριμικήριος ἀδῆς, *Aulae primicerius*. Habet quidem in circumstatione administrationem, qualem ante diximus, ordine vero collocat etiam omnes, qui in aula sunt. Ut enim princeps quisque suum et constitutum locum ad circumstandum habet: sic etiam ordines, qui in aula sunt, singuli proprium suum locum obtinent.

Πρωτοκυνηγός, *Venatorum princeps, Jägermaister*. Imperatore conscendente equum, nemo alius praeter hunc stapiam tenet, cum praesens est. Praeest vero iis venatoribus, qui curatores canum appellantur. Quod si quando imperatoris, cum in venatione est, vestem aliquam sanguine aspergi contigerit, eam hic venator accipit ex beneficio.

Πραίτωρ δήμου, *Praetor populi*. Nullam administrationem habet in aula palatina, sed in urbe, et urbanam solum.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Δ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

IOANNIS CANTACUZENI

HISTORIARUM LIBER I.

PERIOCHA.

*Michael senioris Andronici filius, iunioris pater, filiabus in matrimonio collocatis et filiis parenti ad educandum commissis, ex oriente Byzantium rediens, Adrianopolin, deinde Thessaloniam ab eodem transmittitur: ubi de morte filii Manuelis certior factus, prae luctu acerbissimo in morbum labitur, quo etiam hac vita decedit. Senex pater Andronicum adolescentem nepotem, Constantino despota filio suo, Michaelis germano fratre, in imperio surrogato, idque non tam ipsius Constantini, quam Michaelis pueri eidem Constantino ex pellice suscepti, causa abdicare constituit (Cap. 1). Post obitum Michaelis imperatoris provinciarum praesides et magistratus sacramentum novum postulantur, et iuvenis Andronici nomen in conceptione iuramenti praeteritur: solus Cantacuzenus, cubiculi sacri praefectus, ne se scelere contamineat, iurare detrectat: veteri formula iurare sinitur. Tacitus fert iniuriam nepos, quem Syrgiannes vir nobilissimus serio monet, ut sibi consulat; et in eam rem operam fidelem spondet. Ille rem cum Cantacuzeno, qui tum in Thracia praetor versabatur, ut cum amico omnium sincerissimo, prius communicandam censet (2). Dolet is ea necessitate, quam Syrgianni internuntio diserte explanat, calamitatemque in posterum praesentit, et iuvenem in tuto collocandum; aliud nihil, nisi cogantur, incipiendum suadet (3). Christopolis fugae, nepote approbante, deligitur. Cantacuzenus e Thracia Constantinopolin veniens, quid sibi cum Syrgianne convenerit, renuntiat: Apocau-
chum hominem obscuri generis, sed prudentem inprimis, a quo postmodum diu vehementerque divexatus est, ut patebit lib. 3., Syrgianni gratificans, Andronico commendat (4). Causae dissidii inter avum et nepotem aliae antiquiores offeruntur, prolatisque exemplis, avus nimiae austeritatis et importunitatis insimulatur (5), quam illi per patriarcham Iosephum nepos exprobrat. Avus se excusat. Placatur nepos. Verum haec Michaele adhuc vivente. Quo fati absunto, cum quoddam dictum redigeret ei in memoriam, quo honestius eum hereditaria successione multaret (6), ostendit nepos qua mente dixerit: veniam delictis suis petit; cui Cantacuzenus, ut iustam causam habenti, semet et omnia sua offert. Iterum perjugio*

Christopolis destinatur (7). Callinicus ad Cralem Triballorum principem de societate legatur. Spondet. Denuo de loco, ad quem salutis tuendae confugiant, deliberatur, et Adrianopolis praefertur. Iniuriae avi in nepotem memorantur. Syrgiannes e Thracia revocatur. Adhuc de loco fugae. Adrianopolis iterum eligitur. Quaerunt, quomodo Constantinopoli impune exeant (8). Protostrator senem in custodiam tradendum, Syrgiannes omnino iugulandum decernit: utrique repugnans Cantacuzenus, in prima sententia, de simplici discessu, permanendum pronuntiat, Syrgianni contra nitenti sapienter occurrit, simulque protostratorem refellit (9). Nepos ab omni crudelitate in avum abhorrens, Cantacuzeno subscribit. Idem Syrgiannes et protostrator faciunt (10), imperatricem Cantacuzenus, qui et magnus domesticus, iunioris imperatoris coniugem Constantinopoli relinquendam sentit. Magnus contostaulus et magnus logotheta Metochites causam nepotis apud avum agunt (11). Ad iudicium arcessitur: protostrator eum comitatur: domesticus supervenit postea: in palatio de servando iuvene sermocinantur. Ternae triremes a Genuensibus amicis instruuntur (12). Nepos magnum domesticum offendens, se desertum conqueritur: quae maxime vult, audit. Citatur de integro ab avo ad iudicium: amicos ad fidelitatem sibi in periculo praestandam hortatur. Cantacuzenus et protostrator omnia pollicentur: ad palatium deducunt (13). Ibi coram episcopis ut superbus et rebellis a senae accusatur. Negat se talem: si facinorum istorum compertus fuerit, vel capitalem poenam libenter excepturum, et avum ut contumeliosum redarguit (14). Amici duo foris clamorem audientes, succurrere parant. Senex quiescit, et nepoti conditiones fert quatuor: ad singulas respondet (15), pedem eius pronus osculatur. Fingit ille se reconciliatum: inani gaudio exultatur. Iubetur in Peloponnesum praefectus abire magnum domesticus; quae iussio quoniam fraudem olebat, quid agat cum sociis consultat. Coniicitur mens senis haec, ut ipsis specie praefectarum distractis, nocere liberius ac facilius possit: non esse salutem negligendam (16). A iuniore ad senem pro impunitate sociorum legatio decernitur, quam Metochites certis de causis obire detrectat. Sequitur frivola domestici excusatio, cur a Peloponneso abhorreat. Obiurgatus ab imperatore, in Thessaliam iubetur proficisci; quam conditionem similiter subterfugere studens dissimulat, et extra urbem milites pecuniamque exspectat. Protostratori Prillapi praefectura mandatur (17). Scriptura ad lectulum inventa, nepos Byzantio decimo tertio Kalendas Maias, comitatus protostratore paucisque famulis, cum canibus et avibus venatoriis, ad fugam tegendam scilicet, egreditur. Adrianopoli comiter accipitur. Hoc intellecto, imperator Tagarim magistrum militiae ad fugitivum reducendum mittere vult: a quo docetur, laborem inanem fore (18). Interdicitur omnibus, ne nepotem nomine imperatoris afficiant, declaraturque hostis, et cum factione sua a piorum communione secluditur. Ab eo deinde pacem senex petit. Legati in discrimen veniunt: et ibi alterius praesens atque inconcussus animus. Benigno cum responso dimittuntur (19). Postridie in concilio pax recusatur, ni senior imperio cedat: datur tamen opera, ut is imminens periculum declinare possit. Exercitus mire avert Byzantium petere, nec ei persuaderi potest, ut libens in occidentem tendat (20). A Sphentisthlabo Moesorum rege insidiae. Lente Constantinopolin pergit iunior, morbum praetexens; senem praemonet, ut sibi caveat. Magnus domesticus ab oppugnatione urbis dehortatur (21). Palaeo-

loga monacha super induciis rogatum accedit (22). Nepos respondens, se in avum officiosissimum demonstrat. Avus iusiurandum dat, et anathematismum rescindit: irascitur, hominem de infima plebe ad se iuramenti exigendi missum. Factum excusatur (23). Adrianopolin se recipit nepos, eo uxorem evocat. Syrgiannes ad senem deficit: obiectum perfidiae crimen negat (24). Itur infestis signis Byzantium: optimates et duces exercitus ad avum de pace scribunt (25). Xena mater Andronici minoris Thessalonicae a templo avulsa, pro captiva adducitur Constantinopolin (26). Pax petitur. Morbus iunioris, a quo stratopedarcha desciscit (27). Beneficentiae magni domestici, eiusque matris Theodoraе magnanimitas (28). Oppida Apri (29), Garella, Rhaedestum, Sergentzium occupantur, Sacci exuruntur. Stratopedarchae perfidia, Syrmani pastoris fidelitas in dominum et caritas in inimicum admirabilis (30). Nepotis in hostem lenitas. Constantinus despoa captivus in vincula conicitur. Qui Xenae imperatrici manus violentas attulerant, puniuntur. Lemniorum ad nepotem defectio: quem formidantes Persae, deserto avo, cui auxilio veniebant, in orientem turpiter pergunt (31). Poscitur pacem, quam dare cogitat, ita ut ipse, exercitus, urbes, tota imperii administratio penes seniore[m] sint de cetero. Conciones imperatoris, et Cantacuzeni ad principes et duces exercitus (32). Responsum nepotis ad avum de pacis conditionibus (33). Actum gratias et pacem confirmatum Xena ad filium mittitur. Conditiones senex accipit, ad quem salutandum nepos Byzantium concedit: ille obviam se fert. Ibi consuetudo quaedam imperatoria declaratur. Una in urbem ingrediuntur. Die sequenti Deiparae de confecta pace nepos gratias agit. In palatio cum avo degit aliquamdiu: ad eum spectandum frequentes undique concursus fiunt. Didymotichum redit (34). Sphenthisthlabus morbo interit, Tertere filio successore, a quo Philippopolis capitur. Nepos Moesiam incurans, praedas ingentes agit, et Byzantii Syrgiannem in senem coniurationis reum in carcere invenit: in quem, facta licet potestate, sententiam ferre abnuat (35). Moritur Terteres. Complura Moesiae oppida Andronico minori se dedunt: reliqua Boesilas, defuncti regis patruus, sibi asserit. Avi commissu nepos Philippopolin, sed frustra, oppugnat. Machina, cuiusdam Germani opus, depingitur. De Boesilae socii et amici morte falsus rumor (36). Philippopolis fortuito recuperatur (37). Bellum in barbaros decernitur, incassum dissentientibus senioris consiliariis, a quo magnus domesticus commendatur (38). Pax et foedus inter imperatores, et Moesum, quicum iunioris nupta erat soror. Mos Romanorum imperatorum, quo sibi per matrimonia Scytharum satrapas devinciebant. De Scytharum binis in Thraciam irruptionibus, quorum partem Romani trucidant. Cum Scytharum quodam duce nepotis ex altera ripa colloquium (39). Irene coniux diem obit, Anna Sabaudiae comitis filia iuniori ad connubium petitur (40); ipse a patriarcha Isaia solenni ceremonia, quam auctor accurate explicat, coronatur (40). Annae e Sabaudia illustris adventus, quae, Byzantii splendide peractis nuptiis, ipsa quoque corona induitur. Nobiles Sabaudi complures quasi per successionem manent Constantinopoli, et imperatorem iuvenem ludicris artibus instituunt. Persae praedones caeduntur. Imperator pedem sagitta vulneratur. Magni domestici in pugna virtus. Michael Moesorum rex Zernae cum nepote dies aliquot hilares agit. Didymotichum reversus, de avo ab se sine causa alienato nuntium accipit (42). Pankhypersebastus re-

gnum affectat, cui magni logothetae filii student: quorum litterae intercipiuntur, et eorum pater officii sui admonetur. Protovestarius logothetae extrema minitans, a nepote compescitur, et apud avum excusatur. Ambo ingrattissimi inveniuntur, eorumque instigatione bellum recrudescit (43). Nititur senex memoriam iunioris et sacris tollere, cuius patrocinium patriarcha suscipit (44). Avum placare Andronicus conatur, et a bello dehortans, se ad causam dicendam offert. Orat idem per litteras magnus domesticus et in extremis terret, si monita contempserit (45). Responso avi moestus iuvenis, patriarchae, et episcoporum fidem appellat, qui eum in avi gratiam conantur restituere. Mittuntur Rhegium ex tribus delecti ordinibus, qui crimina exponant, eius defensionem audiant, et iudicent (46). Ille avum in odium rapit, sibi benevolentiam iudicum colligit, et sigillatim obiectis respondet. Sequitur oratunculula, qua suam innocentiam adversus criminationem de periurio in foedere violando tuetur (47). Avi et Cocalae litteras contra se profert, quibus ab ipsis foedus violatum convincere contendit (48). Cocalae impudentia. Episcopi damnare accusatum verentur. Respondens avo, de se, ut in eum officioso, praedicat, illum, ut sycophantis credulum, perstringit, pacem pro re publica orat, se subiicit, et ni bene monenti obsecundet, minatur (49). Cocalas acta Rhegii renuntiat seni omnia: reliqui non audiuntur. Eum patriarcha castigans, a iunioris se staturum profitetur. Cum episcopis idcirco habetur sub custodiis. Magnus domesticus et protostrator ad procedendum Constantinopolin nepotem incitant: cui spem reliquam pacis domesticus eripit (50). Rhegio Byzantium iter intendunt. Imperat ei avus, uti se ab urbe amoliat. Marci Caballarii convitium. Memorat, quo officio in avum fuerit, cuius pertinaciam accusat. Selybriae rem publicam ordinat. Rursum nepos Didymotichum rediit. Andronicus Tornices, et Manuel Lascaris pactionis cum satrapis Scytharum suspecti et Thracia exacti (51); quae protostratori cum parte copiarum committitur. In Macedoniam iunior contra hostes abit, Pheris eos provocat. Iis se excusantibus, quo minus postulata praesent, removetur inde exercitus (52). Thessalonicam vocatur: urbe dedita, arx oppugnatur, cui Pherenses eventu infelici subsidium mittunt. Miraculum sancti Demetrii martyris in imperatore. Arx traditur (53). Deliberatur, quo eundem. Probatur consilium magni domestici. Edessa et Berrhoea se dedunt. Ingens occidentis defectio. Duces senioris ad Triballum fugientes, a Pheraeis militibus capti ad nepotem adducuntur. Cum uxoribus eorum benigne agitur (54). Deditio Castoriae et Achridis. Protovestarius cum sociis Triballum ad arma in imperatorem iuniorem sollicitat. Uxoris eiusdem protovestarii mendacium. Domestici in contemptu auri argentique apud protovestarium reperti excelsus animus. Imperatoris beneficentia. Voluntaria agresium Albanorum deditio. Triballorum procerum in dissuadendo bello aequitas. Viae ad fugitivos iuvandos complures (55). Casus eorumdem. Strombitza et Melenicus nolunt se dedere. Protostrator ad fluvium Nigrum seniore vincti: nec laetatur victoriae nuntio iunior. Foedus cum Moeso senex facit; ad urbem iunior accedit, pacem iterum iterumque petit. Duo plebei Constantinopolin produnt (56). Pulcrum exemplum Christianae mansuetudinis Andronicus minor. Proditoribus praemium condignum promittitur. Moesus ad confinia copias adducit. Nepos abire Logos decernit. Quaeritur cur tria millia equitum a Moesis Byzantium missa. Avus monitionem de periculo vilipendit (57). Interrogatur

Moesus, quid sibi velit cum exercitu. Post confertus minis, iurat se foedus non rumpere, nec contra imperatorem venire: fidei pignus sacram crucem mittit. Ibanem, seu Ioannem, ducem cum equitibus ex urbe revocat. Scalae et alia ad eam capiendam parantur. Die pentecostes Logis progrediuntur: a domestico et imperatore agmen oppugnationi disponitur (58). Extremo capite, quomodo urbs capta sit, et humanitas nepotis erga avum, et patriarchoe e monasterio liberatio describuntur (59). In hoc libro praecipua animadversione digna et tamquam potissima capita haec observanda: varii naturae motus in avo et nepote, ac memorabile exemplum illius in hunc odii, huius in illum observantiae; deliberationes et legationes multas, in quibus multa prudenter dicta; pacis mentio et desiderium frequens et incredibile; assentatorum et sycophantarum studium; ritus coronationis imperatorum; singularis eventus in capienda Constantinopoli; mira commutatio imperatoris senioris in privatum, contra iunioris, privati propemodum et exulis, in monarcham.

Nilus et Christodulus ficta nomina sunt; qualia apud veteres in dialogis et epistolis plurima. Christodulus mihi Cantacuzenus est, upote qui curis illustribus defunctus, decursusque vitae palatinae malefidis honoribus, Christo sibi in posterum vacare statuens, nobilem illam servituti amplexus est, quae mera viri sapientis libertas haberi debet. Nilus, a quo se ad scribendum impelli fingit, monarchi nomen, ut cuius obvium est.

ΝΗΛΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΩ.

Ed. Par. 1

Ed. Ven. 1

Επειδή σε βούλεσθαι οἶδα μηδὲν τῶν ἡμετέρων ἀγνοεῖν, εἰ καὶ μηδὲν τι γενναῖον ἔχοιμεν λέγειν, ἃ γὰρ ἔνεστι, σιωπῆν οὐ θέμις. οἶσθα τοὺς περιπάτους οὓς ἐκάστοτε μετὰ τῶν φίλων ποιούμεθα, ἐν οἷς πολλὰ, τὰ μὲν σπουδῆ, τὰ δὲ παιδιᾷ προσήκοντα λέγεται. ἐν τούτοις τινῶν τῶν βασιλέων διεξιόντων πόλεμον, ὅπως τε τὴν ἀρχὴν συνέστη καὶ ἤκαυσεν εἰς τοσοῦτον, καὶ τί τὸ πῶσαν τοὺς γενναίους ἀγνοῆσαι τὴν φύσιν, καὶ πότμος αὐτῶν μάχης ἤρξατο, καὶ τίς πρὸς διαλλαγὴν ὄξυτε.

NILUS CHRISTODULO S.

Quoniam probe scio te res nostras omnes velle cognoscere, etsi egregii nihil sit, quod dicamus: ea quae habemus, nefas est tacere. Scis quotidie una cum familiaribus ambulationes a nobis institui: in quibus multi nobis sermones, partim serii, partim hilares ac iocosi incidere solent. Ibi cum nonnulli de bello imperatorum dissererent, quonam modo primitus conflatum ac tantis postea incrementis auctum, et quid tandem generosas illas animas ad naturam exucendam impulisset, ab utro praeterea belli inferendi initium, et hic, an ille

ρος· οἱ μὲν τὸν πάππον, οἱ δὲ τὸν νεώτερον αἰτίαις ἐνέχεσθαι ἤξιον. ἐγὼ δὲ ἀκούων ἐπλήγην τοῖς λόγοις, ἠμθυμίαν κατε-
 C γνωκὼς τῶν ἀνδρῶν, οἱ παρηκολουθηκότες τοῖς πράγμασι ἐξ
 ἀρχῆς, οὐ κατέλειπον τῷ βίῳ τὴν τῶν πεπραγμένων διήγησιν.
 ἀλλ' ἔστι καὶ περὶ ἐκείνων διπλᾶ λογίζεσθαι, καθάπερ καὶ περὶ
 P. 2 τῶν Εὐκλείδου φασίν. ἀλλὰ οὐ δίκαιος ἂν εἴης ἀπαλλάττειν
 πραγμάτων ἡμᾶς, τὰ τε ἐπὶ τῶν βασιλέων τὰ τε ἐφ' ἡμῶν γε-
 γονότα διδάξας· τὸ δ' ἂν γένοιτο, ἐπιτομωτάτη χρησάμενος
 σδῶ τι συγγραφῆς, δι' ἧς μόνης ἔξεστι τάληθες εὑρεῖν. καὶ
 ὅτε γὰρ τὰ κοινὰ διετέλεις πράττων, σωτηρία τοῖς πράγμασι
 ἦσθα καὶ νῦν σαντοῦ γεγονὸς, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης παρὰ-
 B δειγμα τὸν βίον κατέστησας τὸν σαντοῦ. ὡς μὲν οὖν τῶν γε-
 γονότων καὶ νομιζόμενος καὶ ὢν αὐτουργός, οὐκ ἀγνοήσεις δή-
 πον τὰ σά· ὡς δὲ μηδὲν τῆς ἀληθείας διὰ βίου πρότερον ἠγη-
 σάμενος, τάληθες ἔρετς· ὡς δὲ ἠμθυμίαν ἐξορίας παντάπασιν
 C εἰς ψυχῆς, οὐ λογιῇ τὸν ἐπὶ τῷ πράγματι πόνον. ἔστι δὲ καὶ
 εἰς παράδειγμα τὴν ἡμετέραν ἱκετείαν ἀνενεγκεῖν. ἂν τε γὰρ
 τοὺς ἔξωθεν, ἂν τε τοὺς ἡμετέρους ἠγεμόνας ἐνθυμηθῆς, οὐδα-
 μῶς ἀτιμάσεις τὴν ἱστορίαν. καὶ οὗτοι γὰρ κἀκεῖνοι ἐπὶ τὸ
 σγγράφειν καθῆκαν ἑαυτοὺς, οὐ μικρὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ
 20 τοιούτων ὀνήσειν οἴμενοι. καὶ ἀπλῶς δὲ εἶπεῖν, οἱ μὲν ἡθικοὶ
 τῶν λόγων, ὅσοι ἢ ἀρετὴν ἐπῆνεσαν ἢ κακίαν διέβαλον, καλοί

6. Interpres corrigit ἀπαλλάττειν, sed nil mutandum. ED. P. Immo mutandum erat, quod antea legebatur, ἀπαλλάττων.

ad reconciliationem concordiae propensior fuisset, avum hi, nepotem illi in reprehensionem vocarunt. Qua ego disputatione commotus, eos desidiaē condemnavi, qui inde a primordio singula percepta cum haberent, nullam eorum memoriam posteritati reliquissent. Sed possunt etiam ea in utramque partem disputari, quod idem de placitis Euclidis aiunt. Tu vero idoneus sane es, qui nos hac molestia expedias, quaeque sub imperatoribus illis, quaeque nostro aevo contigerunt, exponens, et quidem summa usus brevitate scribendi, qua sola verum investigari potest. Tu enim et quamdiu publico functus es munere, salus imperii fuisti: et hodie posteaquam decursis honoribus tui ipsius esse coepisti, vitam et mores tuos veritatis ac iustitiae exemplar effecisti. Quando igitur rerum gestarum actor et iudicaris fuisse et vero fuisti, quae tibi acciderunt, ea profecto nescire non potes. Dein, quia in omni vita nihil duxisti veritate antiquius, nihil ab ea alienum memorabis. Ad extremum, quia omnem de mente socordiam fugasti, quid laboris sit ista litteris amplecti, non reputabis. Nec vero primus, nulloque exemplo facturus es, quod abs te contendimus. Etenim sive extraneos sive nostrates belli duces respicis, genus hoc descriptionis minime contemnes. Nam et hi, et illi non parum inde humanae societati consultum iri arbitantes, huc pariter se demiserunt. Atque ut simpliciter dicam

τέ εἰσι καὶ θανατέσθαι δίκαιοι· εἰ δὲ καὶ δυνατόν κατὰ τοῦ· D
 τους τοὺς ἀνθρώπους βιῶναι, ἐνταῦθα δὴ πολὺς ὁ λόγος, τινῶν
 ἀξιούντων μὴ δύνασθαι τὰ πράγματα διὰ τέλους συμβαίνειν V. 2
 τοῖς λόγοις, οἷς δὲ ἐμέλησε πράξεις ἀνδρῶν ἀναγράφειν, ἔξ ὧν
 5 ἄρετὴν καὶ κακίαν, τὴν μὲν ἔστιν ἔλεσθαι, τὴν δὲ φυγεῖν, τοῖς
 τοιαύτοις ἀντιλέγειν οὐ πᾶν τοι ῥᾶδιον, ὅτι μὴ λογισμοῖς, ἀλλὰ P. 3
 πράγμασι πείθουσιν, οἷς ἐρίζειν μανία σαφής· ὡς οὖν τὰ μέ-
 γιστα ὄνησων τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἂν μὴ κατ' ἐλπίδας τὰ
 παρόντα ἐκβῆ, ἔξ ὧν ἔστι τοὺς τε ἄλλους εὖ ποιεῖν καὶ τὸ
 10 σαυτοῦ διασώζειν ἡθός, ἑλοῦ.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΝΒΙΛΩ.

V. 3

Ἐπήνεσα σοῦ τὸν τρόπον, ὃ φίλε Νεῖλε, τὴν σὴν ἐπι- B
 στολὴν ἀναγνούς. τὸ γὰρ μαθεῖν ἐθέλειν ἂ τοῖς βασιλεῦσι Ῥω-
 μαίων συνέβησαν ἐφ' ἡμῶν, τᾶληθές ἔστιν εἰδέναι ποθοῦντος.
 15 παραδόξα γὰρ τινα καὶ ἀλλόκοτα συνέβησαν ἐπ' αὐτῶν καὶ
 οὐδαμῶς προσόμοια τοῖς ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλέων, ἀλλὰ
 πολὺν τινα τὸν παράλογόν ἔστιν εὑρεῖν ἐν αὐτοῖς, ἐν τε ταῖς C
 ἀγχιτρόφοις τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς καὶ ἐν τοῖς τῶν ἀν-
 θρώπων ἡθροῖς καὶ βίοις, τῶν μὲν εἰς τὸ πάντη εὐσταθές καὶ
 20 ἀκίνητον καὶ μηδαμῶς εἶκον ταῖς μεταβολαῖς τῶν πραγμάτων
 ἑαυτοὺς κάλλιστα ἀρμοσάντων, τῶν δὲ τοῦναντίον ἕπαν Εὐρί-

quod sentio, morales commentarii, quotquot aut virtutem efferunt,
 aut vitiositatem insectantur, egregii sane sunt et admiratione digni:
 verum, possintne homines ad illorum praecepta vitam exigere, de
 eo magna quaestio est; censentibus nonnullis, quae sub actionem cad-
 dant, philosophorum decretis usque ad ultimum non posse exaequari.
 At quibus cordi fuit res gestas et facta litteris persequi, unde quae
 honesta sunt ad imitandum eligas, quae turpia, vites, contra illos
 dicere difficile est; quod non ratiocinationibus, sed rebus ipsis per-
 suadent; quas impugnare, aperta insania est. Quare ut plurimum
 vitae humanae commodaturus, si praesentia spem fefellerint, tu ea
 tibi sumito, per quae et aliis beneficias, et animi ingenium conserves.

CHRISTODULUS NILO S.

Cum legissem litteras tuas, mi Nile, praeclaram indolem tuam
 amplexatus sum. Nam velle discere quae nostra actate Romanorum
 imperatoribus acciderint, optantis est veri notitiam adipisci. Admi-
 rabilia siquidem et inaudita prorsus, superiorumque imperatorum
 casibus dissimillima eis evenerunt: in quibus praeter opinionem, cum
 in subitis rerum conversionibus, tum in hominum moribus plurima
 cernuas, quando hi sese ad penitus inconcussam et immobilem ac nul-
 lis mutationibus expugnabilem constantiam pulcherrime composuerunt;

που δίκην μεταφερομένων αἰεὶ καὶ ἀστατούντων. οὐ μὴν ἀλλὰ
 D καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων τὸ βῆθος φανεῖται τῇ βουλομένῃ
 τοῖς πράγμασι προσέχειν ἐπιμελῶς. τούτου δὴ χάριν ὠκνοῦν
 ἐπιπολὺ τῶν λόγων ἀψασθαι τουτωνί, τῆς διηγήσεως ἀναλο-
 γιζόμενος τὸ πολυειδές καὶ ποικίλον· ἐπεὶ δὲ φιλάς οὐδέν5
 ἰσχυρότερον οὐδὲ πιθανώτερον καὶ τοῖς ὑπὲρ δύναμιν ἐγχειρεῖν,
 P. 4 ταύτη βιασθεὶς καὶ γὰρ ἤδη ἄρχομαι λόγον. ὁ δὲ τῆς ἀληθείας
 Θεὸς μὴ περιέλοι λόγον ἀληθείας ἐκ στόματός μου· οὐ γὰρ
 ἀπεχθεῖα τινὲ ἢ φιλία, ἐξ ὧν τὸ ψεῦδος ἐπιπολὺ τίκτεται, πρὸς
 τούτους ὑπήχθη τούς λόγους, ἀλλ' ἀληθείας ἕνεκα καὶ πρὸς 10
 ἀληθείας ἐραστὴν τούτους ποιούμαι. ἔτι δὲ οὐδ' ἀκοῇ ταῦτα
 πρὸς τῶν παλαιότερων παρειληφῶς ἢ φήμαις προσέχων καὶ
 Β. μύθοις ὑγιᾶς οὐδὲν ἔχουσιν, ἐξ ὧν συμβέβηκε τοῖς πολλοῖς τῶν
 συγγραφέων ἀποπλαγηθῆναι τῆς ἀληθείας, ἀλλ' αὐτὸς ἐφ' ἅπασι
 παρῶν καὶ ὡς ἔνεστι μάλιστα τῆς ἀληθείας περὶ πάντων εἶπερ τις 15
 εἰδῶς, οὕτω δὴ ποιησομαι τὴν περὶ αὐτῶν διήγησιν, τὴν ἀλή-
 θειαν προσθησάμενος καὶ πάσης ἄλλης αἰτίας αὐτὴν προτιμή-
 σας. εἰ δὲ σὺ μὲν ἀληθείας ἐραστὴς, ἐμὲ τε οὐδὲν ἔστι τὸ
 C πείσον ταύτης ἀποστῆναι διὰ πάσης τῆς διηγήσεως, ἔχεις ὅπερ
 ἐπόθεις. ἄξιον δὲ μικρὸν ἄνωθεν ἀναλαβεῖν τὴν σειρὰν τοῦ γέ- 20
 νους τῶν βασιλέων, ὡς ἂν εἰδείημεν, τίς ἐκ τίνος ἔφν, τίνας τε
 αὐτὸς τετοκῶς τίνα προέστησε βασιλεύειν, τούς ἄλλους κατα-
 στήσας τελεῖν ὑπ' αὐτόν.

8. μὴ περιέλοι. Psalm. 118. ED. P.

alii plane secus continenter huc illuc Euripi instar fluitarunt. Quin
 etiam si quis diligenter his rebus attendere animum voluerit, divi-
 norum quoque iudiciorum profunda deprehendet. Quare cum propo-
 sitae narrationis multiplicem varietatem ob oculos ponerem, ecquid
 me ad scribendum darem, diu in incerto habui. Tamen quia nihil
 amicitia potentius, nec ad suscipienda vel maiora viribus onera quid-
 quam efficacius, ideo ego quoque ad scribendum accedo, Deum ve-
 ritatis antea comprecatus, ne verbum veritatis auferat de ore meo.
 Non enim odio aut gratia, mendaciorum plerumque parentibus, ad-
 ductus: sed veritatis studio et veritatis amantibus scribere me pro-
 fiteor. Ad hoc non ista a maioribus natu didici, aut famae auscul-
 tans fabulisve ineptis, quibus decepti plerique scriptores a recto iti-
 nere aberrarunt: sed ipse ego praesens omnibus interfui, singulaque,
 si quisquam alius, perspectissima habens, ut potero, ea commemo-
 rabo: veritatemque, tamquam scopum intuens, quacunque alia causa
 potioem ducam. Quamobrem si tu, Nile, veri pernoscendi es cu-
 pidus: nihil autem erit quod me per totam narrationem ab eo avo-
 cet: fiet profecto quod concupisti. Verum paulo supra genealogiam
 domus imperatoriae iuvat repetere, ut intelligamus, quis a quo pro-
 creatus, et quorum ex se ipso natorum quem imperio admoverit, rea-
 liquis filiis huic parere iussis.

Ὁ βασιλεὺς τοίνυν Ἀλέξιος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἄγγελος, τῷ Θεοδώρῳ Λάσκαρι τὴν θυγατέρα κατεγγυήσας, τὴν βασιλείαν ἀρχὴν παρέπεμψε πρὸς αὐτόν. οὗτος δὲ αὐτὸν πάλιν ἄρξενος παῖδος ἀπορῶν, Ἰωάννη τῷ Βατάτζῃ ἐξ ἀρχοντικῆς τάξεως ὄντι Εἰρήνην τὴν θυγατέρα συνέζευξεν, ἀποδείξας καὶ βασιλεῖα τὸν κηδεστήν. αὐτῷ δὲ Θεόδωρος γεγέννηται παῖς, Ῥωμαίων καὶ αὐτὸς βασιλεύσας. ἐξ αὐτοῦ δὲ γεγέννηται Ἰωάννης, ἐφ' οὗ δὴ τῆς P. 5 βασιλικῆς τοῦ γένους διατμηθείσης σειρᾶς, ἐπὶ Μιχαὴλ τὸν Παλαιολόγον ἢ βασιλεία μετέβη ὅς δὴ παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενος 10 τρεῖς, Ἀνδρόνικον, ὃς καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπελάβετο σκήπτρων, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἐν τῇ πορφύρᾳ τεχθέντα, καὶ τρίτον Θεόδωρον ἀλλὰ καὶ Θηλείας τοσαύτας, Εἰρήνην καὶ Εὐδοκίαν καὶ Ἄνναν. V. 4 οὗτος δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ τοῦ Μιχαὴλ βασιλέως παῖς, Β θναὶ γάμοις προσομιλήσας, ἐκ μὲν Ἄννης τῆς θυγατρὸς τοῦ τῆς 15 Οὐγκρίας ῥηγός, παῖδας ἐγέννησεν ἄρξενος δύο, Μιχαὴλ τὸν βασιλεύσαντα σὺν αὐτῷ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δεσπότην ὀνομασθέντα, ὡς καὶ μετὰ τὸν βασιλεῖα τεχθέντα καὶ τὰ δευτερεῖα φερόμενον ἐπὶ πᾶσιν. ἐκ δὲ τῆς πρὸς δεύτερον γάμον ὀμιλησάσης αὐτῷ Εἰρήνης, τῆς θυγατρὸς μαρκήση Μουμ- 20 φαρὰ ἄρχοντος Λουμπαρδίας, ἐγέννησεν υἱοὺς τρεῖς, Ἰωάννην, C Θεόδωρον καὶ Δημήτριον, καὶ θυγατέρα μίαν τὴν Σιμωνίδα. ὁ δὲ γε βασιλεὺς Μιχαὴλ, ὁ τοῦ προῤῥήθεντος Ἀνδρονίκου βασιλέως παῖς, εἰς γάμον ἑαυτῷ συναρμόσας τὴν θυγατέρα τοῦ τῆς Ἀρμενίας ῥηγός, παῖδας ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν τε βασιλεῖα

13. παῖς. Ad oram ms. ascriptum erat πατήρ, frustra. ED. P.
15. Zonaras et alii Οὐγγρίαν appellant. Idem.

Alexius igitur imperator cognomento Angelus, filia Theodoro Lascari thalamo sociata, summum quoque principatum ad eundem transmisit. Lascaris sobole virili carens, Ioanni Batatzae, ex ordine procerum, Irenen ex se natam collocavit, generumque imperatorem nominavit. Ioannis satu Theodorus editur, qui et ipse Romanis imperitavit. Is Ioannem creat, in quo intercisa propagatione imperatoria, ad Michaellem Palaeologum regnum transit. Hic liberos sustulit mares tres, Andronicum, qui etiam in imperium successit: Constantinum porphyrogenitum ac tertium Theodorum: filiasque totidem, Irenen, Eudociam et Annam. Andronico igitur Michaelis imperatoris filio duae deinceps uxores fuerunt, quarum prior Anna, Hungarorum regis filia, duos mares ei peperit, Michaellem, qui cum patre imperium tenuit, et Constantinum despotam cognominatum, ut qui post fratrem imperatorem generatus, per cuncta proinde secundas obtineret. Ex altera, nempe Irene, marchionis Montisferrati Lombardi principis filia, trium filiorum factus est parens, Ioannis, Theodori, Demetrii et unius puellae nomine Simonidis. Iam vero Michael imperator praedicti Andronici filius, ducta regis Armeniorum filia, An-

- D' Ἀνδρόνικον καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, καὶ Θυγατέρας, Ἄν-
 ναν καὶ Θεοδώραν. Ἄ μὲν οὖν συμβέβηκεν ἐπὶ τῶν ἀναγεγραμ-
 μένων βασιλέων, ἀπὸ τῶν τοῦ Λάσκαρι χρόνων ἄχρι Μιχαὴλ
 βασιλέως τοῦ τῶν Παλαιολόγων δευτέρου, πολλοὺς ἐγένετο
 συγγράφασθαι σπούδασμα οὐ μικρόν· ἐξ ὧν αὐτός τε οὐ καὶ 5
 εἴ τις ἕτερος βούλοιοτο, δυνηθεῖν ἂν ἀκριβῶς μαθεῖν περὶ τῶν
 P. 6 πεπραγμένων· εἴ γε μὴ κάκεινοι, ταῖς προῤῥηθείσαις ἐνοχε-
 θέντες αἰτίαις, τὸ μὲν ἀληθῆ λέγειν εἴασαν χαίρειν, αὐτοὶ δὲ
 ὅπως ποτὲ ἔτυχον διακείμενοι περὶ ὧν διελέγοντο, οὕτω δὴ
 καὶ τὴν διήγησιν ἀπέδωκαν τῶν πραγμάτων, ἀρκεῖν αὐτοῖς 10
 ἡγούμενοι πρὸς ἀντιμισθίαν τῶν πόνων, ἢ τὸν φιλούμενον ἐπαι-
 νέσαι, ἢ τὸν μισούμενον καθυβρίσαι, τῆς δ' ἀληθείας μηδὲν
 B φροντίσαντες. ἐξ ὅτου δ' ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ, τῶν Παλαιολό-
 γων ὁ δεύτερος δηλαδὴ, τοῦ παρόντος ἀπέστη βίου, ἢ οὐδεὶς
 συνεγράψατο τὰ τοῦ βασιλέου ἐξεργασμένα ἔν τε τοῖς εἰρήνης 15
 καιροῖς καὶ ἐν οἷς περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους·
 ἢ εἶγε καὶ συνεγράψατο, οὐκ ἂν οἶμαι καθαρῶς τῆς ἀληθείας
 αὐτὸν ἐφάπτεσθαι, ἅτε δὴ τῶν πραγμάτων ἀκριβῆ γινῶσιν
 οὐκ ἐσχηκότα, πολλῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ποικίλων συνενε-
 C χθέντων. διὸ σὺ τε καλῶς ἐποίησας παρὰ τοῦ σαφῶς εἰδότος 20
 ἐθελήσας μαθεῖν, ἐγὼ τε μηδὲν μελλήσας, τὴν διήγησιν ἐκθή-
 σομαι τῶν πραγμάτων, τῆς ἀληθείας προτιμήσας μηδέν.

dronicum imperatorem, et Manuelem despotam, muliebris autem se-
 xus Annam et Theodoram ex ea suscepit. Quae autem temporibus
 imperatorum, quos supra dixi, a Theodoro Lascari usque ad Michae-
 lem ex Palaeologis secundum acta sunt, in iis describendis complu-
 res diligentissime elaborarunt: unde et tu, et quibus libebit, accu-
 ratam rerum cognitionem possitis parare, nisi forte etiam illi, prae-
 dictorum rei criminum, veritatem valere iusserunt, et prout erga eos
 erant animati, de quibus exponebant, ita rerum nobis memoriam tra-
 diderunt, satis magnam suis laboribus mercedem statuentes vel immo-
 dice commendare quos diligenter, vel despiciabiles reddere quos odis-
 sent, veritatis rationem habentes nullam. Ab excessu autem Michae-
 lis Palaeologi secundi aut nemo quisquam quae ab utroque imperatore
 et pacis temporibus et bello, in quo de imperio dimicarunt, gesta sunt,
 conscripsit: aut si etiam, non eum arbitror incorruptam veritatem
 attigisse: utpote accurata gestorum cognitione destitutum, quando-
 quidem haud ita longo intervallo multa et varia contigerunt. Quo-
 circa cum tu prudenter facis, ab eo accipere illa desiderans, qui ea
 certissime novit: tum ego nihil procrastinans, eadem quam verissimè
 explanare occipiam.

α. **Ο** τοίνυν βασιλεὺς οὗτοις *Μιχαήλ, συμβασιλεύων*. 10
Ανδρονίκῳ τῷ βασιλεὶ καὶ πατρὶ, καὶ παῖδας ἐσχληκῶς, καθ΄ ἑαυτὸν V. 9
εἰπόντες ἐφθήμεν, ἄρξενας δύο καὶ θυγατέρας τωσαύτας, τὴν
μὲν ἑτέραν τῶν θυγατέρων τὴν Ἄνναν Θεωμᾶ τῷ δεσπότη,
5 τῷ τοῦ Νικηφόρου τοῦ δεσπότη παιδὶ, ἄρχοντι τῆς Ἀκαρνα-
νίας πρὸς γάμον ἐξέδωκε· τὴν Θεοδώραν δὲ τῷ βασιλεὶ Μυσῶν
Σφεντισθλάβῳ· τοὺς υἱοὺς δὲ αὐτοῦ, τὸν βασιλέα Ἀνδρόνικον
καὶ Μανουὴλ τὸν δεσπότην, παρὰ τῷ βασιλεὶ καὶ κύπτηρ αὐ-
 10 *τῶν ἀφείδ ἀνάγεσθαι βασιλικῶς, αὐτὸς ἐπεραιώθη πρὸς ἔω,*
10 τοῖς ὑπηκόοις ἐκέλευε τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν δυνατὴν εἰσελ-
σων βοήθειαν, πάσχουσι κακῶς ὑπὸ τῶν Περσῶν. ὀλίγον δέ P. 11
τινα χρόνον ἐνδιατρίψας ἐκεῖ, καὶ πρὸς τὴν Κωνσταντίνου
πόλιν ἐπανελθὼν, πέμπεται παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ καὶ βασι-
λέως τῇ Ἀδριανοῦ πόλει ἐνδιατρίβειν. καὶ διέτριψεν ἐκεῖ χρό-
 15 *νον τινα συγχρόν· εἶτα τοῦ πατρὸς πάλιν προστεταχότος, πρὸς*
Θεσσαλονίκην ἀπῆρεν. ἐν τούτοις ὄντος αὐτοῦ, ἤκουσι κακῶν
ἄγγελοι πρὸς αὐτὸν, τὴν τῷ δεσπότη συνοικοῦσαν Θεωμᾶ θυ-
γατέρα αὐτοῦ λέγοντες τεθνηκέναι· καὶ μετὰ μικρὸν ἕτεροι
 20 *τῶν προτέρων βαρυτέρας φέροντες ἀγγελίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ*
20 Μανουὴλ δεσπότην ἐφασαν τεθνηκέναι. εἶτε δὲ καὶ νόσημά
τι τῶν ἀξέων ἐνθον οἰκουροῦν ἔτι ἢ τῆς ἀθυμίας ὑπαινῆψε φλόξ,
εἶτε καὶ αὐτῇ καθ' αὐτὴν ἢ ἀμετρία τῆς λύπης ἤρκεσε πρὸς θά-
νατον αὐτῷ, μετὰ ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀγγελίας τῆς τελευταίας

13. αὐτῷ. αὐτοῦ et ita saepius infra, ED. P. καὶ post αὐτῷ Gr.

1. **M**ichael imperator, senioris Andronici et patris in imperio socius
 et collega, cum generasset, sicuti antea demonstravimus, filios duos,
 filias item duas, Annam quidem filiarum alteram Thomae despotae,
 Nicephori despotae filio, principi Acarnaniae, in coniugium tradidit,
 Theodoram autem Sphentisthlabo Moesorum regi connubio iunxit:
 puerosque ambos Andronicum imperatorem et Manuelem despotam
 avo regali disciplina educandos concredens, ipse in orientem trans-
 misit, ut qui illic in Romanorum ditione erant et a Persis vexaban-
 tur, iis pro copia auxilium portaret. Ubi cum non ita diu commo-
 ratus esset, Constantinopolin revenit, et a patre Adrianopolin mis-
 sus, diutius ibidem aetatem habuit. Ab eodem denuo iussus, The-
 salonicam proficiscitur, quo illi tristes nuntii afferuntur, Annam filiam,
 cum Thoma despotam coniunctam, lucis usuram reddidisse, parvo in-
 tervallo alii prioribus etiam tristiores, Manuelem despotam iuniorum
 filium vivere desiisse. Sive autem morbum quempiam intestinum et
 acutum dolor acceptus veluti flamma succensus exaggeravit, sive ipsa
 per se luctus immensitas tantum valuit: die post acceptum de filii morte

A. C. 1320 τοῦ παιδὸς τελευτῆ καὶ αὐτὸς ἐν Θεσσαλονίκῃ, τρίτον πρὸς τεσσαράκοντα χρόνον ἄγων τῆς ἡλικίας, ἔτους ἐνάτου πρὸς τοὺς εἴκοσι καὶ ὀκτακοσίους καὶ ἑξακισχιλίους, δωδεκάτῃ μηνὸς ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ πρώτῃ τῆς ἑβδομάδος. τούτων οὕτω συνε-
 νεχθέντων, ἀγγέλλεται τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ τῷ τοῦ τετελευ-5
 τήκοτος πατρὶ ἢ τοῦ βασιλέως καὶ υἱοῦ τελευτῆ, καὶ χρόνον
 μὲν τινα συγχὼν ἐπένηθῃσεν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ καὶ παιδί· οὐ γὰρ
 ἄκρας ἔψαυσεν αὐτοῦ καρδίας ἢ τοῦ καλοῦ παιδὸς τελευτῆ· εἶτα
 δαίμονός τινος τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, βαρὺ καὶ ἄγριον
 C κατὰ τῆς Ῥωμαίων πνεύσαντος εὐτυχίας, ἢ τὰληθέστερον μᾶλ-10
 λον εἶπεῖν, αὐτοῦ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος Θεοῦ πρὸς ἔκτι-
 σιν τῶν ἐπὶ πλήθει καὶ μεγέθει τὸ μέτρον ὑπερβαίνοντων ἡμε-
 τέρων σφαλμάτων τὰ τοιαῦτα παραχωρῶντος, ἐπὶ νῦν ἔρχε-
 ται τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ, τὸν μὲν καθεστῶτα βασιλέα τὸν
 ἔργον αὐτοῦ τὸν νέον Ἀνδρόνικον ἀποστερῆσαι τῆς βασιλείας15
 καὶ εἰς ἰδιώτου μεταστῆσαι σχῆμα, τὸν υἱὸν δὲ αὐτοῦ τὸν Κων-
 σταντῖνον δεσπότην ὄντα τῇ διαδήματι τῆς βασιλείας κοσμηῆσαι.
 οὐ μᾶλλον αὐτοῦ τούτου γε ἔνεκα διανοηθεὶς τούτου τοῦ Κων-
 D σταντίνου, ἢ ὅτε τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα καὶ εἰς τὸν ἐκ
 παλλακῆς αὐτῷ δὴ τῷ Κωνσταντίνῳ προσόντα παῖδα μετα-20
 βῆναι τὸν Μιχαῆλ, ὡς πατρόθεν καὶ ἐξ ἁρμονίας αὐτῷ προσ-
 ῆκον, ὃς δὴ καὶ Καθαρός ὠνόμαστο, μητρόθεν λαχὼν τὴν
 κλήσιν. οὗτος δὴ ὁ Μιχαῆλ εἴλεκε μὲν καὶ τὴν τοῦ γένους πηγᾶς
 ἐκ φαύλης καὶ ἀσήμεου μητρὸς, ἣν δὲ καὶ τὰλλα ἄξιος οὐδενός.
 V. 10 οὔτε γὰρ φύσεως ἔτυχεν εὐρώστου πρὸς τὸ φρονεῖν, οὔτ' ἐγ-25

1. A. C. 1321 in margine ed. P., male. 15. ἔγγονον. Vulgo ἔγγονον.

nuntium octavo ipse similiter apud Thessalonicam naturae concedit, annum agens tertium ultra quadragesimum, ab orbe condito sexies millesimo octingentesimo vicesimo nono, quarto Idus Octobres, primo die hebdomadis. Cum haec ad istunc modum evenissent, Andronicus senior de eius obitu certior factus, in diuturno moerore iacuit; in pectus enim quam altissime tam boni filii occasus descenderat. Exin quopiam malo daemone de iis qui in exitio hominibus machinando sunt exercitati, adversus Romanorum felicia tempora dirum et immane spirante, quinimo, ut verius loquar, ipso universam naturam procurante Deo ad delictorum nostrorum, qua multitudine qua gravitate infinitorum, poenas expetendas permittente, Andronicus decretum iam imperatorem nepotem suum Andronicum iuniorem, imperio spoliatum, in ordinem privati hominis redigere, ac pro eo Constantinum filium despotam imperiali diademate exornare meditatur; neque id tam ipsius Constantini causa, quam ut amplitudo imperatoria etiam ad Michaellem pucrum, ipsi Constantino ex Cathara pellice natum, a qua et Catharus cognomen invenit, tamquam debita a patre et per cognationis vinculum veniret. Hic igitur Michael generis sui

κυκλίον πείραν ἔσχε παιδείας, οὔτε πρὸς στρατείας ἤσκητο τὸ Α. C. 1320
 παράπαν, οὔτε πρὸς τι τῶν ὅσα νέους κοσμεῖ εὐφυῶς εἶχε κἄν
 ἐπ' ἄλλῳ, ἀλλ' οὕτω παντάπασιν ὄντα παντὸς ἐστερημένον κα-
 λῶ, δεινὸς ἔρωσ. εἰσῆλθε τὸν βασιλέα, τῇ λαμπρᾷ ταύτῃ καὶ P. 12
 Ὕβραδείας δεομένη φρονὸς ἐπιστῆσαι βασιλείᾳ Ῥωμαίων. οὕτω δὲ
 διανοηθεὶς καὶ ἔργου ἤπειτο ἤδη, καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐκ τῆς παρὰ
 μητρὶ διατριβῆς ἀφελὼν, σύνοικον ἀπέδειξεν ἑαυτῷ καὶ συν-
 διατρίβοντα, αὐτῷ τε ἕει παρακαθήμενον καὶ παριστάμενον,
 καὶ τὰ πρῶτα τῶν γνησίων ἀποφερόμενον, ὅσα γε εἰς τιμὴν
 10 ἔστι τε διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο πάσης, ἐν τε τοῖς πρὸς τοὺς ὄθεν-
 δήποθεν πρέσβεις χρηματισμοῖς, κἄν ταῖς πρὸς ἀρχιερέας ἢ
 τινας τῶν σοφῶν ὀμιλίαις, ἢ καὶ ἄλλοις τισὶ λόγοις τὸν ἀκροα-
 τὴν δοκοῦσι συνετώτερον ποιεῖν ἑαυτοῦ, παρεῖναι καὶ ἀκροᾶ-
 σθαι τὸν Μιχαὴλ· εἰ δέ ποτε συμβεβήκει τὸν Μιχαὴλ μὴ παρεῖναι B
 15 ναὶ ταῖς ἀγωνιστικαῖς ὀμιλίαις τοῦ βασιλέως, μετεκαλεῖτο αὐ-
 τὸν διὰ πολλῶν ὡς δὴ τι προὔργον ποιῶν. σκοπὸς δ' ἦν αὐτῷ,
 τὸ ἐμφανὲς μὲν, ὡς ἂν αὐτῷ περιποίησιν τιμὴν καὶ Ῥωμαί-
 οὺς πείσῃ ὡς ἐγγόνῳ βασιλέως αὐτῷ προσέχειν τῇ δ' ἄληθείᾳ,
 πρὸς τὸ μελετώμενον αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἐξασκῆσαι ὕψος, καὶ
 20 πρὸς πείραν ἀναγαγεῖν διοικήσεως πραγμάτων βασιλικῶν. καί-
 τοι γε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος μετὰ τὰς συμβάσεις, ἃς
 ἐποίησατο πρὸς τὸν ἔγγονον καὶ βασιλέα τὸν νέον Ἀνδρόνικον, ἑαυ-
 τὸν ἐξαιτιώμενος περὶ τούτου, οὐκ ἐκ περιβολῆς τινὸς ἢ κα-
 21. καίτοι γε Gr. pro καίτοι τε.

fontem ex matre vili et ignobili traxit, fuitque cetera quoque nullius
 pretii. Nam neque illi ingenium prudentia munitum erat, neque
 liberalium disciplinarum peritiam ullam, neque militaris scien-
 tiaae exercitationem vel mediocrem, neque demum quantamcunque
 indolem ad ullum adolescentiae decus et ornamentum prae se tulit.
 Nihilo tamen secius vehemens libido Andronicum imperatorem in-
 vasisit, ut omnimodis ab omni laude inopem splendidissimo et altae
 cuiusdam mentis indigo principatui Romano praeficiendum existima-
 ret. Ergo ubi consilium expedivit, nihil morandum ratus, Michaelem
 consuetudine, convictuque matris segregatum, domesticum suum et
 contubernalem fecit; a latere suo nunquam discedere passus est,
 et quaecumque legitime generatis honorifica tribuerentur, in his eum-
 dem primas ferre voluit. Insuper enixe operam dedit, ut in re-
 sponse ad legationes undeunde missas, et in congressibus cum epi-
 scopis aut cum viris sapientibus, aliisque in colloquiis, quae auscultatorem
 semetipso prudentiorem effectura viderentur, coram Michael adesses
 atque attenderet. Sin, imperatore disceptante cum quopiam,
 forte fortuna abesset, pluribus continuo missis, ut magnum operae
 pretium faciens, eum advocabat. At scopus quidem eius in speciem
 erat, ut, his rationibus illi honorem auctoritatemque compararet Ro-
 manisque velut nepotem imperatoris colendum observandumque per-

A.C. 1320 *κούργου σκέψεως ἔλεγε τὰ κατὰ τὸν Μιχαὴλ γεγενησθαι, ἀλλ' ἢ ἀπεριέργως οὕτω καὶ ἀπλῶς ἐκ τοῦ συντυχόντος. καὶ ἦν ἂν τοῖς τοιούτοις λόγους ἰσχυρὰ πίστις τό τε τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ τὸ διὰ βίου παντὸς αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ προσέχειν, εἰ μὴ τὰ τῶν πραγμάτων τέλη τὰς ἀρχὰς ἀπέδειξαν ἑαυτῶν οὐχ ὡς ἔτυχεν, 5 οὐδ' ἐκ τοῦ συμβεβηκότος, ἀλλ' ἐκ περινοίας καὶ σκέψεως οὐ δικαίας γεγενημένας· σκεπτέον δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων.*

D β. *Ἔθους γὰρ ἐπικρατούντος παρὰ Ῥωμαίους, ἐπειδὴν ἀπολίπη τὸν βίον ὁ βασιλεὺς, τοὺς μὲν ἐπιτρόπους τῶν επαρχιῶν ἅπαντας παραλύεσθαι τῆς ἀρχῆς, εἰς ἐν δὲ συνιόντας, 10 ὄρκοις βεβαιοῦν τὴν πίστιν τῷ ὑπολειπομένῳ βασιλεῖ, εἴ γε εἰς ἔστιν ἢ καὶ δύο, εἴτ' αὐθις, οἷς ἂν αὐτῷ δόξῃ, τὰς ἀρχὰς ἔγγιζοῦσιν ὄριστο καὶ τότε παρὰ τοῦ βασιλέως, μετὰ τὴν*

P. 13 *τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως τελευταίην Μιχαὴλ, τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς ἐν ἀξιώμασι πάντας, μέλλοντας καθίστασθαι πρὸς ἀρχὰς, 15 ὄρκοις ἐμπεδοῦν τὴν πίστιν τοῖς βασιλεῦσιν. ἔτελούντο τοῖνυν*

V. 11 *οἱ ὄρκοι οὐ κατὰ τὸν πρότερον συνήθη τύπον. ἔτι γὰρ καὶ Μιχαὴλ ἐν ζώῳ ὄντος τοῦ βασιλέως, εἴπερ ἐδέξασέ τινα ὄρκου δοῦναι πίστιν τοῖς βασιλεῦσι, προσαριθμησάμενος τὰ ἅγια ἐν οἷς ὤμνησεν, εἶτα στέργειν ἔλεγε καὶ βασιλέως, πρῶτον μὲν 20 Ἀνδρόνικον τὸν καὶ πρεσβύτερον τῷ χρόνῳ καὶ πατέρα τῶν βασιλέων, καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετήν, εἶτα μετ' ἐκείνον τὸν υἱὸν 20. βασιλέως. Vulgo βασιλέα.*

suaderet; re autem vera, ut eum ad destinatum imperii fastigium prae-
pararet et ad imperialium functionum experientiam eveheret. Quam-
quam ipsummet post pacificationem cum iuniore Andronico, quo a
se culpam removeret, affirmare solitum ferunt, quae Michaeli facta
essent, non aliqua vafricitie aut dolo malo, sed incuriosae, nullo furo
et casu facta esse. Ac propter altitudinem quidem gradus, quem te-
nebat, amoreque veritatis, cui in omni antea vita studuerat, firmam
fidem eius reperisset oratio, nisi rerum exitus postea declarasset,
earum exordia non fortuito et inconsulto, sed ex callido comento
potius et insidiosis cogitationibus exstitisse: id quod res ipsa
demonstrabit.

2. Cum increbuisse apud Romanos consuetudo, ut mortuo imperatore
provinciarum praesides omnes decederent, et in unum coeuntes, impera-
tori superstiti, si unus esset, aut etiam duobus, fidelitatis sacramentum
dicerent; deinde, quos ille delegisset, iis praefecturas traderet: edi-
xit etiam tum imperator, ut, extincto Michaeli filio collega, quicum-
que magistratus gereret et dignitates obtinerent, si eas sibi confir-
mari optarent, novo sacramento imperatoribus sese obstringerent. Ius-
iurandum dabatur illud quidem, neque tamen veteri ac solenni more.
Nam vivo adhuc Michaeli, percensitis antea sanctis, quae testaban-
tur, tum se agnoscere et amplecti profitebantur imperatores, primum
quidem Andronicum, utpote annis grandiosem imperatorumque pa-

αὐτοῦ *Μιχαὴλ* ἰμοῦ τῇ συζύγῳ, καὶ τρίτον τὸν νέον *Ἀνδρόνικον*. A. C. 1320
 κον, υἱὸν μὲν ὄντα τοῦ *Μιχαὴλ*, υἰωνὸν δὲ *Ἀνδρόνικου* τοῦ Β
 τοιούτου ἔθους ἀπὸ τῶν χρόνων ἀρξαμένου τοῦ πρώτου βεβα-
 σιλευκότος Παλαιολόγου τοῦ *Μιχαὴλ*. πρότερον γὰρ οὐκ ἐξ-
 5 ἦν τῷ παιδί τοῦ βασιλέως ὄρκους ἀποδιδόναι, ἀλλ' οὐδὰ παρα-
 σήμοις κεκοσμηθῆναι βασιλικοῖς, εἰ μὴ, τοῦ πατρὸς αὐτῷ μετα-
 στάτος τοῦ βίου, τὸ κράτος τῆς βασιλείας ἤδη καθαρῶς πρὸς
 αὐτὸν μεταβαίη. ὥσπερ ἔφημεν τοίνυν, ἔτι τοῦ *Μιχαὴλ* ζῶν-
 10 τος τελουμένων τῶν ὄρκων, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην ὠριστο-
 σθαι τοὺς ὄρκους καὶ ὃν ἂν αὐτὸς βασιλέα *Ῥωμαίων* καταστή-
 σῃ, τὸ τοῦ νέου βασιλέως ὄνομα *Ἀνδρόνικου* παντάπασιν ἐκ-
 βαλόντας. τοῦτο πάντα μὲν ἤγασε τοὺς συνετατέρους *Ῥω- C*
μαίων, καταστοχαζομένους ἤδη τὴν μέλλουσαν ἔσσεσθαι τῶν
 15 *Ῥωμαϊκῶν* πραγμάτων φθορὰν ἐκ τῆς ἀναφρομένης μεταξὺ
 τῶν βασιλέων στάσεως καὶ διαφορᾶς τῷ δέει μέντοι τοῦ κρα-
 τοῦτος ἄκοντες πάντες ὤμνουν ὡς ἐκελεύοντο, πλην ἐνὸς μόνου.
 τοῦ *Καντακουζηνῶ* *Ἀνδρόνικου*, τῇ τοῦ παρακοιμημένου τε-
 τιμημένου ἀξίᾳ· οὗτος γὰρ χρησάμενος παρῳσία κατὰ καιρὸν,
 20 ἀθέτησιν ἔλεγεν εἶναι τοῦ Θεοῦ φανεράν, εἰ μὴ καὶ τὸν νέον
 βασιλέα *Ἀνδρόνικον* συμπαραλάβοι τοῖς ὄρκοις· τοῦτον γὰρ
 τὸν τρόπον καὶ πρότερον ὁμωμοκέναι. διὸ καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ὄρκια- D
 μασίας τεταγμένοι, συνιδόντες τὴν ἔνστασιν τοῦ ἀνδρός ὡς
 δικαίαν, ἄκοντες μὲν, ὁμῶς δ' οὖν συνεχώρησαν αὐτῷ τὸν

rentem, et imperatricem: deinde filium eius Michaelem item cum
 coniuge: tertio loco Andronicum Michaele prognatum, Andronici ne-
 potem: hac consuetudine a temporibus Michaelis ex Palaeologia primi
 imperatoris introducta: ante illam siquidem aetatem imperatoris filio
 non iurabatur: neque eum insignibus imperatoriis cohonestare licebat,
 nisi, patre iam lumine casso, imperialis ad eum potentia citra con-
 troversiam devolveretur. Itaque iuramentis, eo modo quo diximus,
 Michaele superante, conceptis, post eius e vita discessum lata lex
 est, ut Andronico seniori tantum, et quem is sibi consortem alegisset,
 nomine Andronici iunioris penitus eiecto, iurato fides firmaretur.
 Quae res prudentioribus Romanorum universis, pestem et exitium
 in Romanam rem publicam ex suboriente inter imperatores dis-
 sidio distractioneque incubiturum, suspicione praecipientibus, luctuosa
 accidit. Nihilo minus dominantis timore subacti, omnes iuxta prae-
 ceptum iuramenti religione se devinxerunt, extra unum tantummodo
 Andronicum Cantacuzenum, honore praefecti sacri cubiculi insigni-
 tum. Is enim tempestiva loquendi libertate adhibita, Deum a se ma-
 nifeste contemptum iri dixit, nisi item iunioris imperatoris Andro-
 nici iurando meminisset: ad eum quippe modum etiam prius iura-
 visse. Quamobrem qui adiurabant, seu qui iuramentum deferebant,

- A.C. 1320 πρότερον τύπον εκθέσθαι τοῦ ὄρκου· τοῦτο δὴ παρ' αὐτῶν γνωρίσας ὁ πάππος καὶ βασιλεὺς, βαρῶς μὲν ἤνεγκε τὴν τοῦ ἀνδρὸς παρῴρησιν, τοῦ δὲ μὴ τινα ταραχὴν ποιῆσαι τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔνστασιν, συνεχώρησε καὶ αὐτός. Ὁ μέντοι νέος Ἀνδρόνικος ταῦτα μαθὼν, ἐπλήγη μὲν σφοδρῶς τὴν ψυχὴν, 5 τὴν ἀρχὴν τῶν τοιούτων πραγμάτων εἰς αὐτοῦ καταστροφὴν ἀποβλέπουσαν ἐννοῶν, ἔφερε δὲ τὸ ἄλγος σιγῇ. Θυμὸν ἔδωκ, καθ' Ὁμηρον, καὶ οὐδὲ λόγῳ γούν ἐθέλων δοκεῖν ἀπαυθαδιᾶ.
- P. 14 ξειν πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα. θεῖνος μὲν οὖν οὕτω καθήστο σιγῇ· εἰς δὲ τις τῶν ἐπ' εὐγενεῖα λαμπυρομένων, καί 10 τὰς σειρὰς ἐλκόντων τοῦ γένους μητρόθεν μὲν ἐξ αἱμάτων βασιλικῶν, πατρὸς δὲ ὧν πατρὸς τοῦ παρὰ τοῖς Κομάνοις εὐγενεστάτου, οἱ προσεχώρησαν Βατάτζῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας ἐπειλημμένῳ, Συτζιγᾶν βαρβαρικῶς καλουμένου, ἐκ δὲ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀγίου φωτισματος αὐτὸν ἀναδεξαμένου Συρ- 15 γιάννη ἐπικληθέντος· τοῦτου δὴ τοῦ Συργιάννη πατρὸς Συργιάννης νυκτὸς τῷ νέῳ βασιλεῖ προσελθὼν, „πάντως ἤκουσται σοι, βασιλεῦ” ἔφη „τὰ καινουργήματα ταυτὴ τὰ νέα, καὶ στα- 20 Β χάζεσθαι τὸ τέλος τῶν πραγμάτων ἐκ τῆς ἀρχῆς ὄντι συνετιῆ σοι προσήκει. οὐ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν, ὡς ὁ σὸς πάππος καὶ βασι- 20 λεὺς ἐξ ἀνοίας ἢ ἀπειρίας τοιαῦτα προήχθη δρᾶν. ὁ παρελθὼν γὰρ χρόνος καὶ ἐμπειρίαν πολλὴν καὶ φρονήσεως αὐτῷ μέγεθος 2. ὁ πάππος addidit N. 8. Biad. ζ'. ED. P.

non iniuria virum acrius obniti ac repugnare cernentes, ut se ex antiqua formula sacramento constringeret, volentes nolentesque permiserunt. Id simul ex iis senior rescivit, hominis confidentiam inique passus, ne tamen si illum premeret urgeretque severius, turbatum aliquid efficeretur, connivendum et ipse censuit. Nepos comperito quid ageretur, illico animum graviter vulneratus, prooemiaque huiusmodi ad eversionem atque interitum suum spectare auguratus, dolorem silentio dissimulat, cor suum comedens, ut Homerus ait, ac ne verbis quidem tenuis in avum contumax ac superbus videri studens. Atque ille quidem sic tacitus sedebat, cum quidam perillustri prosapia oriundus, cui maternum genus e sanguine imperatorio, pater autem apud Comanos, qui Ioanni Batatae imperium capessenti se dederant, nobilissimus, barbare Sytzigan, nomine vero eius, qui ipsum e sacro fonte susceperat, Syrgiannes nuncupatus: huius itaque Syrgiannis filius patri cognominis, noctu imperatorem nepotem cum convenisset, istiusmodi verbis eum affatus est: Credo equidem, imperator, novas hasce machinationes tibi plane auditas esse, te autem, ut minime stultum, quoniam res tali exorsu evasura sit, coniectura providere decet. Illud profecto dici non potest, avum tuum dementia quadam aut imperitia rerum huc prorupisse, cum se prudentissimum experientissimumque multis antehac exemplis probaverit. Nam nisi prius constabilisset et communisset, quem splendida

μαρτυρεῖ· ἀλλ' εἰ μὴ πρότερον ὄν μέλλει τῷ τῆς ἀλουργίδος A.C. 1320
 ἀνθεὶ κοσμήσειν, κατέστησεν ἐν βεβαίῳ, οὐκ ἂν ἀπεστέρει σὲ V. 12
 ταύτης ἀναφανδόν. τὸ γὰρ σὲ μὲν ἐκβαλεῖν τῶν ὄρκων, ἀν-
 τεισαγαγεῖν δὲ ὄν ἂν αὐτὸς καταστήσῃ, οὐδὲν ἄλλο δύνασθαι
 ἔμοι δοκεῖ. δεῖ δὴ σε βουλευσασθαι περὶ τοῦ πράγματος συνε-
 τῶς· σὺ γὰρ περὶ μικρῶν καὶ εὐκαταφρονήτων βουλεύσῃ, ἀλλ'
 ἢ καλῶς ζῆν, ἢ μὴ ἀτίμως ἀποθανεῖν· ἐγὼ δ' ἑμαυτὸν παρέξω C
 σοι προθυμότερον πρὸς ἅπαν τὸ προσταττόμενον, εἰοίμως
 ἔχοντα μὴ πράγματα μόνον καὶ κτήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν
 10ζωὴν ὑπὲρ τῆς σῆς προσοῦμαι τιμῆς." Τούτων τῶν λόγων ἀκού-
 σας ὁ βασιλεὺς, „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου φιλίας ἐνεκα καὶ προθυ-
 μίας ὁμολογῶ σοι χαρὴν" ἔφη „πολλήν· ἐπεὶ δ' ὁ μέγας δο-
 μέστικος ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάννης καὶ σοὶ μὲν οἰκείως διά-
 κειται πάννυ καὶ φιλικῶς, ἐμοὶ δὲ συνδέεται δεσμοῖς φιλίας
 15ἀρρήκτοις, ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας ἄχρι καὶ δεῦρο συνηυξημένης
 ἡμῖν καὶ εἰς βᾶθος προκοψάσης τοσοῦτον, ὡς δοκεῖν τὴν μὲν D
 ἐμὴν ψυχὴν τὸ ἐκείνου σῶμα κινεῖν, τὴν δ' ἐκείνου ψυχὴν
 ἐν ἐμοὶ κινεῖσθαι καὶ ταῦτα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἄπερ
 ἂν ἐγὼ βούλωμαι, καὶ τρόπον τινὰ τὰς ἀμφοτέρων ψυχᾶς
 20συντακείσας εἰς μίαν ἀμφοτέρα τὰ σώματα κινεῖν· ἐπεὶ τοίνυν
 συμφυῶς οὕτως ἔχομεν πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγοῦμαι
 μόνος τι βουλευσασθαι περὶ ἑμαυτοῦ, κἂν ἐν ἐσχάτοις κινδύ-
 νοις συμβαίῃ περιπεσεῖν. ἀλλ' ἐπεὶ σὺ πρὸς Θράκην ἀπερ-
 χῆ τῆς ἐκείνου διαδόχου ἐσόμενος ἀρχῆς, γράμματα πρὸς αὐ-

purpura induturus est, non te eadem palam privatum iret. Etenim quid aliud sit, nomen tuum formula iurandi exclusisse, eius contra, quem ipse cooptaverit, inseruisse, ego non intelligo. Quoniam igitur non parvae et flocci faciendae res aguntur, sed quo pacto vel cum honestate vivas, vel citra dedecus ignominiamque pereas, tute tibi sapienter consulas atque prospicias necesse est. De me hoc tibi polliceor, ad omnia mandata tua conficienda, nec ad res ac facultates modo omnes, sed ad vitam quoque pro dignitate tua contemnendam paratissimum fore. His dictis, imperator: Quod me tantopere diligis, inquit, et in mea causa tantam alacritatem prae te fers, immortales tibi gratias ago. Ceterum quia Ioannes Cantacuzenus magnus domesticus et in intima familiaritate tua versatur et irruptis mecum amicitiae vinculis coniungitur, quae inde ab infantibus usque ad hanc diem nobiscum accrevit et eo aucta est, ut mea anima eius corpus videatur movere, anima autem eius in me habitare, eaque et dicere et agere, quae ego velim, atque quodammodo animae duae in unam confatae amborum artus regere videantur: quia, inquam, nos duo animis usque adeo coaluimus, scelus consciscerem, si de rebus meis sine illo consultarem, etsi extremi in pericula inciderem. Sed cum tu in Thraciam pro illius successore abeas, manu mea scriptam

A.C. 1320 τὸν λαβῶν τῆς ἐμῆς χειρὸς, ὡς ἂν πιστεύσῃ πρὸς λόγους σοι
 συνελθεῖν, ἄλλως γὰρ οὐ θαρσύνοιεν ἂν, ταῦτ' ἐπίδοσ' αὐτῶν

P. 15 καὶ συνελθόντων ὑμῶν εἰς ἓν καὶ βουλευσαμένων περὶ τῶν
 προκειμένων, ἅπερ ἂν ὑμῖν δόξῃ λυσιτελεῖν καὶ ὠφελίμα, ταῦτ'
 ἔσται συνδοκοῦντα κἀμοί. πέπεισμαι γὰρ ἀκριβῶς, ὡς, εἰ μὴ ὁ
 θεὸς οἷς οἶδε τρόποις τὴν ὑμῶν σφῆλειε γνῶσιν, οὐκ ἂν ἁμάρ-
 τοι τοῦ καλοῦ καὶ λυσιτελοῦντος καὶ ὠφελίμου, καὶ φρονή-
 σεως ὀξείας ἕνεκα καὶ πείρας πραγμάτων πολιτικῶν καὶ τῆς
 περὶ ἐμὲ φιλίας ἄκρας καὶ συναφείας." τούτων οὕτω ῥηθέν-
 των, τὰ γράμματα λαβῶν ἐκ βασιλέως ὁ Συργιάννης ἐχώρει
 πρὸς Θρακίην· ἔνθα δὴ τῷ μεγάλῳ συγγενόμενος δομestικῶ,
 καὶ τὰ τε συμβάντα γνωρίσας αὐτῷ, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως
 βγράμματα ἐγχειρίσας, ἐβουλευόντο περὶ τῶν παρόντων, καὶ
 δύο καὶ τρισὶν ἡμέραις. καὶ ποικίλης καὶ πολυειδούς
 τῆς βουλῆς γενομένης, ἐπεὶ περὶ τῶν μεγίστων ἦν ὁ ἄγων καὶ
 πολλῶν ῥηθέντων παρ' ἀμφοτέρων, ἐπεὶ καὶ φρονήσεως ἕνεκα
 καὶ πείρας στρατηγικῆς τοῖς μάλιστα πρώτοις τῶν Ῥωμαίων
 συνημιλλῶντο τέλος ὁ μέγας δομestικός εἶπε τοιάδε·

C γ'. „Πολλῶν ἂν ἠλλαξάμην πραγμάτων, ὃ βέλτιστε φίλων,
 V. 13 ἢ μᾶλλον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς οὐκ ὀλίγον μέρους τινὸς, μὴ τήν
 βουλὴν ἡμῖν περὶ πραγμάτων προκείσθαι τοιούτων, ὥστ' ἀμ-
 φοτέρωθεν ἔχειν τὸ ἐπικίνδυνον οὐκ ὀλίγον, ὅπως ἂν ἀποβαίῃ.
 ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων πραγμάτων βουλευομένοις ἐστὶ συνά-
 γειν ἐκ λογισμῶν, ὡς, ὡδὶ μὲν ἀπαντησάντων, σχήσει κα-

epistolam ei reddes, quo fide facta tecum congregiatur: alioqui enim fortasse non audebit. Quaecumque autem vobis super praesenti statu meo deliberantibus conducere et expedire videbuntur, ea mihi quoque placebunt. Prorsus enim ita sentio, nisi Deus, modo quo ipse novit, mentibus vestris caliginem offuderit, vos, ut intelligentia pollentes, rei publicae usu praeditos mihi quae omnibus necessitudinibus coniunctissimos, ab eo quod honestum, frugiferum et conducibile est, nequaquam discessuros. His inter se dictis, Syrgiannes cum litteris in Thraciam discedens, eas Cantacuzeno reddit, et in colloquutione quae Constantinopoli acciderint enuntiat. Triduum deinceps in consultationem impendunt. Cum diversa et multifaria in medium allata essent; de negotio quippe in primis magno laborabatur; et uterque non pauca dixisset: prudentia enim civili, et experientia militari cum laudatissimis quibusque Romanorum certabant: tandem Cantacuzenus sic coepit.

3. Multas ego res, amicorum optime, vel potius ipsius vitae non exiguam partem praecoptarem amittere, quam ut esset ad nos delata huiusmodi consultatio, ubi, utrumvis evenerit, citra grande periculum evenire non potest. Qui de aliis rebus in consilium veniunt, iis ratiocinando licet concludere, tali modo rebus euntibus, bene; alio, male om-

λῶς, μὴ οὕτω δὲ, τῶναντίον ἄπαν ἂν ἀποβαίῃ· εἴ οὐ δὲ νῦν A.C. 132a
 βουλευόμεθα, εἰ μὲν νικήσει τὰ χεῖρα, τῆς ζωῆς ἐστὶν ἔκπε· D
 σεῖν· εἰ δὲ τὰ δοκοῦντα βελτίω γένηται κρείττω, κακῶν ἐσμὸν
 προσδοκῆν ἀνάγκη. τοῦ βασιλέως γὰρ ἡμῶν τοιαῦτα βουλευο-
 5 μένου περὶ τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, εἰ μὲν εἰς πέρας ἔλθῃ
 τὰ μελετώμενα, οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἑλλεῖψει κακῶν. ἀνδρα-
 10 πον γὰρ πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, φρονήσει μὲν τοῖς πρώτοις
 τῶν πρωτείων ἀμφισβητοῦντα, ἀνδρία δὲ ψυχῆς πολλῶ τῷ
 μέσῳ τοὺς ἄλλους ὑπερνεκῶντα, ἐλευθερία δὲ γνώμης καὶ φύ-
 15 σσεως ἐπιτηδειότητι τῷ τοσοῦτῳ μεγέθει προσήκοντα τῆς ἀρχῆς,
 φιλίας δὲ εἰδότα καὶ τηροῦντα θεσμούς, ὅλων δὲ κοινὸν ἄγαλ-
 μα τῆς φύσεως ὄντα, οὕτως ἐρήμην ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀλῶναι P. 16
 συμβαίνει, καὶ ἡ ζῆν παντὸς θανάτου βαρύτεραν ζωὴν, (ὁ χθὲς
 καὶ πρῶην ὡς βασιλεὺς καὶ προσκυνούμενος καὶ τιμώμενος,
 20 15 ἡμέτερον καταφρονοῦμενος καὶ περιυβριζόμενος καὶ τῶν ἀγο-
 ραίων καὶ τοῦ δήμου νομιζόμενος εἷς,) ἡ τεθνῆναι παντὸς ἕξω
 καὶ δικαίον καὶ λόγου. εἰ δὲ δυνηθεῖ τρόπῳ δὴ τινι τὸν κίν-
 25 δυνον ἐκφυγεῖν, τότε ἤδη τραγικοῦ τινος δεησόμεθα ποιητοῦ
 τὰς συμβησομένας παρ' ἀλλήλων Ῥωμαίοις ἐκτραγωδήσαντος
 30 20 συμφορᾶς. τίς γὰρ οὐκ ἐννοεῖ, κἄν ἀψύχων ἀναισθητότερος
 ἦ, ὡς διαστάντων τῶν βασιλέων, ἀνάγκη συνδιαστῆναι καὶ τὴν
 ἀρχὴν, καὶ μάχας συρῆσθῆναι παρ' ἀμφοτέρων μερῶν, καὶ B
 ὥσπερ ἐν νυκτομαχίᾳ συμπεσόντας ἀλλήλοις συγγενικῶν αἱμά-

5. Vulg. ἐκόνου. 7. πολλῶν ἀντ. ἄλλων. Hom. Iliad. λ'. ED. P.

nino eventuras. In hac vero causa, si pars deterior vicerit, moriendum
 erit; sin, quae apparet melior, quas non calamitatum Iliadas subire oportebit?
 Etenim si exitum sortita fuerint, quae imperator noster adversus
 nepotem coquit, nullum malorum genus reliquum faciet. Hominem
 namque pluribus aequiparandum, prudentia cum prudentissimis de pal-
 ma contendentem, fortitudine animi post se alios longe relinquentem,
 ingenuitate et naturae habilitate ad tantam imperii molem sustinendam
 idoneum, amicitiae et scientem et conservantem leges, et, ut universe
 dicam, commune humani generis ornamentum, sic indicta causa gra-
 vissimorum criminum damnari, atque aut vitam omni morte acerbio-
 rem exigere (qui enim heri et nudius tertius ut imperator adorabatur
 et colebatur ab omnibus, hodie despicitur et iniuriose tractatur, at-
 que unus de circumforaneis seu ex infima plebe habetur) aut prae-
 ter ius rationemque ad mortem mitti continget. Quod si qua via dis-
 erimen capitis effugerit, tum iam poeta quopiam tragico indigebimus,
 qui cladas et aerumnas a Romanis vicissim importandas miserabiliter
 decantet. Quis enim vel stipite stupidior non videt, inter imperatores
 flagrante discordia necessario seditionem in imperio orituram, arma
 armis concursura, ac velut inito per noctis tenebras proelio, multas
 equatorum amicorumque caedes futuras esse? Mitto direptiones ac

- A.C. 1320 των ἐμπλησθῆναι καὶ φιλικῶν; καὶ ἔω λεηλασίας καὶ πραγμά-
των φθοράς, ἐν αἷς διαφθερούμεν τὴν οἰκείαν ὡς πολεμίαν.
τί οὖν ἂν τις βουλευσάιτο πρὸς τοσαύτην ἀνακύπτουσαν βλά-
στην κακῶν; τὸ μὲν γὰρ τὸν νέον βασιλέα περιῦδειν οὕτως ἔξ
οὐδεμιᾶς αἰτίας προπηλακισθέντα καὶ τὴν βασιλείαν ἀφαιρε-5
θέντα, ἴσως δὲ καὶ περὶ τὸ ζῆν κινδυνεύοντα, οὐδὲν ἔμοιγε
ἦττον θανάτου· τὸ δ' αὖ πάλιν πρὸ τοῦ προσήκοντος χρόνου
πρὸς πόλεμον ἐτοιμοὺς ὀφθῆναι, ὡς δοκεῖν καὶ τοῖς ἔξωθεν
C αὐτοὺς ἡμᾶς ἔξεπίτηδες τὸν βασιλέα παρορμῆν πρὸς ἀποστα-
σίαν τοῦ πάππου καὶ βασιλέως, ἀβουλίας εἶναι μοι δοκεῖ τῆς 10
ἐσχάτης. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτου δέω πρὸς ἀποστασίαν τοῦ βασι-
λέως τὸν ἔγγονον αὐτοῦ καὶ βασιλέα παρακινεῖν, ὥστε, και-
τοι τοῦτον πάνυ φιλῶν καὶ, ὡς δρᾶς, ἐτοιμος ὢν καὶ τὴν ψυ-
χὴν αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ προέσθαι, εὖ ἴσθι σαφῶς, οὐκ ἂν αὐτῷ
συνέπραξα πρὸς οὐδέν, εἴγε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἐώρων προθυ-15
μούμενον ἀποστερεῖσαι τὸν βασιλέα χρησάμενον πλεονεξία καὶ
ἄρπαγῃ. ἦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος μὲν οὐδὲν διαφέρων Ἀβεσσαλώμ,
D Ἀχιτόφελ δ' ἐγώ. τοιγαροῦν ἐπειδήπερ εἰς τοιαύτην συνηλάθη-
μεν ἀνάγκην πραγμάτων, δεῖν εἶναι νομίζω τὸ μέσον ἐλομένους,
ἐκατέρων ἀποσχέσθαι τῶν ἄκρων, καὶ μὴτ' ἀμελῶς πάνυ καιρο-
ῦ ἄφθύνως διάγειν, ὡς μηδενὸς προσδοκωμένον δεινοῦ, μὴτ'
V. 14 αὖ πάλιν ἀπερισκέπτως οὕτω καὶ θρασέως τὰ δοκοῦντα συμ-
φέροντα πράττειν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἴγε τὴν μὲν προσ-
17. Ἀβεσσαλώμ. Reg. II. 15. sqq. ED P.

vastitates, quibus terram nostram perinde ut hostilem regionem defor-
mabimus. Quid ergo adversus enascentem tam multorum incommodo-
rum propaginem remedii excogitabimus? Mihi sane iuniorum imperato-
rem nulla sua culpa tam ignominiose habitum, et cum imperio vitam
quoque ipsam fortasse amissurum negligere, mortis instar est. Rursum
ante tempus ad bellum comparatos apparere, ut ab exteris quoque de
compacto nepotem ad defectionem ab avo sollicitare existimemus, id
ego in summa temeritate numero, et ab ea mente tantum absum, ut
quamvis adolescentem valde amem et, ut vides, ipsum insuper corpus meum
eius causa proficere non recusem, tamen, mihi crede, non ei me usquam
adiutorem ac socium praeberem, si ad avum principatu per avaritiam
et rapinas depellendum incumbere animadverterem. Sic enim ipse Ab-
salonem, ego Achitophalem induerem. Quoniam igitur in istam nec-
essitatem devenimus, ad officium pertinere iudico, vitatis extremis
in medio consistere, et neque secure ac desidiose vitam transire, quasi
nihil grave formidandum sit, neque ita inconsiderate et audacter, quae
utilia videantur, persequi. Id vixdemur, si imminenti tentatio-
num flammae consilii prudentia, quantum in nobis est, occurrerimus,
iuvencumque imperatorem in tuto portu constituerimus, ut licet vastis
undique fluctibus mare agitetur, omnis periculi timore vacet. Quod si

δοκωμένην φλόγα τῶν πειρασμῶν σβεννύμεν, ὅση δύναμις, A.C. 1320
 συνέσει χρωόμενοι καὶ εὐβουλία· τὸν νέον δὲ βασιλέα καταστή- P.17
 σομεν ἐν ἀσφαλείᾳ, ὡς μηδένα κίνδυνον ὑφορῶσθαι, ἂν τῆς
 θαλάσσης ἐκταραχθείσης τὸ κλυδώνιον ὑπερξέσῃ· εἰ μὲν οὖν
 5 τὰς ἡμετέρας τε καὶ πάντων Ῥωμαίων ἀμαρτίας ὑπεριδὼν ὁ
 θεὸς ἄνωθεν κατασβέσει τὴν προσδοκωμένην φλόγα τῶν πει-
 ρασμῶν, τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως εὐθεῖαν ἀπεργασάμενος
 πρὸς βασιλέα τὸν νέον, συχνὰς αὐτῷ προσήκει χάριτας ἰσοπολλῶν
 κακῶν πείραν Ῥωμαῖοι λάβωσιν, ἢ ψυχὴ σκληρονηθεῖσα
 τοῦ βασιλέως ἀνηκεστόν τι βουλευέσεται περὶ τοῦ ἐγγόνου, τότε
 ἤδη τῇ προκατασκευασθείσῃ ἀσφαλείᾳ τὸν νέον θέμενοι βασι-
 15 λέα, οὕτω χωρήσομεν πρὸς τὸ πράττειν, τὸν θεὸν προστησά-
 μενοι μάρτυρα τῆς ἀδικίας καὶ τῶν πραττομένων ἐξεταστὴν." B
 δ'. Οὕτω τοῦ μεγάλου δομestίκου διαλεχθέντος, πάντα μὲν
 ἔφρασαν ὁ Συργιάννης πρὸς γνώμης αὐτῷ εἰρηῆσθαι καὶ πᾶσιν C
 ὡς καλῶς ἔχουσι συμφωνεῖν, πλὴν ὀλίγου τινὸς ἐνδεῖν ἔτι τοῖς
 λόγοις ἐλθεῖν πρὸς πέρας· δεῖν γὰρ ἐξευρεῖν, ὅπως ποτὲ καὶ ἦτις
 20 ἔσται ἢ τοῦ βασιλέως ἀσφάλεια. κοινῇ δὲ συνδιασκεψαμένους
 περὶ τούτου, ἔδοξαν ἀμφοτέροις αἰρεῖσιν προθεῖναι τῷ νέῳ βα-
 σιλεῖ τῶν δύο τουτωνῶν ἐτέρου, ἢ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ μεταβῆ-
 25 ναι πόλιν, ἢ τε μεγάλην οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ στρα-
 τῖαν οὐκ ἐνκαταφρόνητον ἔχουσαν ἰδρυμένην ἐν ἑαυτῇ, ἄλλως
 30 ὅτι καὶ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ πατρὸς αὐτῷ χρόνον ἐκεῖ D
 35 διατρίψαντος μῆλα συχνόν, πολλοὶ προσεγένοντο αὐτῷ οἰκεῖοι

18. δεῖν N., δεῖ vulg. 24. αὐτῷ. Ita saepius pro αὐτοῦ, ut infra. E.D.P.

Deus nostra Romanorumque omnium admissa despiciens, formidatum hoc malorum incendium caelitus compresserit, animumque senis erga nepotem rectum et sedatum praestiterit: crebras ei gratias pro calamitatum amolitione debebimus. Sin contra, quod idem Deus averruncet, ad Romanos multis malis atterendos animus regis obduruerit, et immanis in nepotem consuluerit, tum iam eo in parata loci securitate collocato, divinum numen iniuriae testem factorumque iudicem nobis proponentes, operi accingemur.

4. Postquam magnus domesticus ita disseruit, Syrgiannes omnia de sua ipsius sententia dicta esse significavit seque omnibus, ut probe dictis, astipulari. Sed adhuc paulum ad deliberationis finem desiderari; excogitandum esse, quomodo et ubi Andronicus iunior tuto se teneat. Super quo communiter anquirentibus, visum ambobus, alterius horum regi iuniori facere optionem, sive ut Adrianopoli, am-
 plae urbi et frequenti, praesterea militare agmen haud modicum habenti, se crederet, praesertim cum et parens eius Michael imperator, illic diu degens, plurimorum amicitiam familiaritatemque adeptus esset,

- A. C. 1320 καὶ φίλοι καὶ βουλευσόμενοι μάλα προθύμως ἔπαρ τοῦ πατρός αὐτοῦ διακινδυνεύειν ἢ, εἰ μὴ τοῦτο βούλοιο, δεδιώς ὡς, εἰ μὴ πρὸς συμβάσεις ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος αὐτῶ, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον μᾶλλον ὑπὲρ τὸ δέον χωρήσει παροξυνθεὶς, ῥαδίως σχήσων στρατιὰς συγγὰς ἐκπέμπειν πρὸς μάχην, οἶα δὴ πλησίον οὐσης τῆς Κωνσταντίνου, πρὸς τὸ τῆς Χριστοῦ πόλεως φρούριον ἀφικέσθαι, ἅμα μὲν ὡς ὃν καρτερόν ἐκ τε τῆς φύσεως τῆς κατασκευῆς, τοῦτό που καὶ τῶν τευχῶν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ὡσπερ εἰ τι κλειθρον κέεται τῶν κλιμάτων ἐκατέρων μέσον,
- P. 18 τὴν δυτικὴν στρατιὰν πολλὴν τινα οὖσαν καὶ πρὸς μάχας ἐξη-10 σκημένην τῆς ἐκ τῆς ἑο καὶ τῆς Θράκης διεύρογον καὶ τρίτον, ὅτι παράλιον ὃν καὶ τὴν ἐκ θαλάττης ὀδενδήποθεν εὐκαίρως ἂν παράσχοιτο συμμαχίαν. Τοῦτο πέρας ἐπιθέμενοι τῇ βουλῇ, ἀλλήλοις τε συνταξάμενοι, ὁ μὲν ἔμεινεν ἐν Θράκῃ, ταύτης ἐπι-15
- V. 15 τροπεύων, Καντακουζηνὸς δ' ὁ μέγας δομέστικος τῆς πρὸς τὴν 15 Κωνσταντινοῦ φερούσης εἶχετο, τὴν σύνευνον αὐτῷ καταλιπὼν ἐν τῇ Καλλιῶν πόλει· ἐν ταύτῃ γὰρ διέτριβε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου, τοῦτο μὲν ὡς ἐπικαίρως ἔχοντος τοῦ χωρίου πρὸς τὰς ἐφόδους ἀνθίστασθαι τῶν βαρβάρων, τοῦτο δ' ὅτι καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἐν ταύτῃ κατωκισμένον, πολλῶν ὄντων τριή-20
- B ρεων πληρωμάτων, τοὺς ἐγχωρίους συνέβαινεν ἀρπαγὰς ὑπομένειν καὶ βίας, τοῦ φοβοῦντος οὐκ ὄντος καὶ τὰς ὁρμὰς ἐπέχοντος· ναυτικὴ γὰρ ἀναρχία κρείσσω, τίς ἔφη, πυρός· κατέλιπε δ' ἐκεῖ τὴν γυναῖκα, τῇ δοκεῖν μὲν, ὡς οὐ ῥαδίως ἔχων ἐπισύρῃσθαι τὴν γυναικωνῆτιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὅπως αὐτῷ πρόφρασιν
- ἡ. σχήσει coui. Gr.   ἡ. ὡσπερ εἰ τι emend. Gr. pro vulg. ὡσπερ εἴτι.   20. τριηρικῶν conii. N.   23. Eurip. Hec. ED. P.

qui pro eius filio summa voluntate dimicaturi viderentur: sive, si id minus probaret, metuens, ne, si avus spreta pietate exacerbatus bellum quam pacem mallet, validam manum ad se oppugnandum emitteret, quod propter Constantinopolis vicinitatem facile posset, Christopolim igitur se conferret, oppidum simul natura loci et muris firmum ac munitum, simul velut quoddam claustrum in medio utriusque climatis, occidentales copias ingentes et praclis assuefactas, ab orientalibus ac Threiciis secludens, adhaec maritimum et ad auxilia undecumque e mari accipienda situ commodum. Sic demum finita deliberatione, valeque invicem dicto, Syrgiannes in Thracia, ut eam administraret, remansit, Cantacuzenus Constantinopolim iter intendit, uxore Calliopoll relicta, in qua urbe plurimum commorabatur, partim quod ea ad barbarorum irruptiones prohibendas idonea, partim quod cum tota clasels ibidem staret essentque triremes et classarii multi, indigenae regionis expoliabantur ac premebantur, nemine eos terrente eorumque impetus cohibente. Nautica quippe licentia violentior est igne, ut dixit quispiam. Reliquit autem illic uxorem cum feminis hou-

εὐπρόσωπον ὑπολήπται, εἰ δέοι τῷ Συργιάνῃ συγγενέσθαι πά- A. C. 1320
 λιν καὶ εἰς λόγους ἐλθεῖν. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ τῷ
 νέφ βασιλεὺς προσελθὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς ἀπαγγείλας, ἐτι δὲ καὶ
 τὸν Ἀπόκαυχον, ἄνδρα γένους μὲν ἀφανοῦς ὄντα καὶ ταῖς τῶν
 5 δημοσίων πράξεσιν ἡσχολημένον, (τῶν δημοσίων γὰρ ἄλλων τότε
 τὴν διάθεσιν ἐποιεῖτο,) ἄλλως δὲ βαθείας ὄντα φρονός καὶ δυνά- C
 μενον καιροῖς καὶ πράγμασι χρῆσθαι, προσοικειώσας τῷ βασι-
 λεῖ, χάριν ἐν τούτῳ πλείστην τινὰ τῷ Συργιάνῃ κατατιθέμε-
 νος, (ἦν γὰρ αὐτὸς τὸν μέγαν δομέστικον περὶ τούτου πολλὰ
 10 παρακεκληκῶς,) ἐν πᾶσιν εἶχεν ἐπινεύοντα καὶ συνευδοκοῦντα
 τὸν βασιλέα· τοῖς βεβουλευμένοις δὲ καὶ τοῦτο προσέθηκεν ὁ
 βασιλεὺς, ὅτι „τὸ μὲν ἡμῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν προετοιμά-
 σαι, ὥστ' ἔχειν ἀποφυγὴν τῶν δεινῶν ἐπιόντων, καὶ τῶν πάντων
 15 συμφερόντων εἰναί μοι δοκεῖ καὶ τῶν ἀναγκαίων. διὸ καὶ τοῦτο
 ἵσχυρὴ σπουδάσαι προὔργου παντὸς εἰς πέρας ἰδεῖν ἐλθόν μεγα-
 λουψυχίας δὲ καὶ κρατερίας οὐδὲν ἐλλείπεσθαι, ἀλλ' ἄχρι καὶ D
 αὐτῆς διακαρτερῆσαι τῆς ἀκμῆς τῶν κινδύνων μένοντας ἐπὶ τῶν
 προτέρων. καὶ μὲν τινὰ σχῶμεν τῆς καρτερίας καρπὸν, τῶν
 βασιλέως ἕως μεταβαλόντος καὶ τῶν μελετωμένων καθ' ἡμῶν
 20 παυσασμένον, πάντοθεν ἂν ἔχοι καλῶς· εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ τοῦτό
 γε ἡμῖν περιέσται πάντως, τὸ μὴ δοκεῖν ἀνθαδέϊα καὶ θρα-
 σύτητι τρόπων, μηδὲ πλεονεξία γνώμης καὶ φιλαρχία, τοῦ βασι-
 λέως καὶ πάμπου κατεξάνισσασθαι, ἀλλ' ἀδικουμένους καὶ τὰ

20. παυσασμένου ED. P. pro παυσασμένου.

rariis, non posse mulierum gregem secumtrahere simulans. Verum id
 agebat, ut speciosam causam praetexere liceret, si Syrgianne iterum
 convento opus foret. Postquam autem Constantinopolin ingressus est,
 nepotem imperatorem adit consiliumque exponit, Apocauchum homi-
 nem generis quidem non illustris et urbanis functionibus occupatum
 (tum enim forte rei salariae praefecturam gerebat) alioqui reconditae
 prudentiae, scientem uti foro negotiaque gerere, regi commendat, ve-
 hementer in eo Syrgianni gratificans; saepius enim ea de re magnum
 domesticum rogaverat. Nepos assensu confirmat omnia: iis autem
 quae prius fuerant deliberata, adiicit haec. De loco tuto, ad quem
 malis urgentibus perfugiant, provideri admodum utile ac necessa-
 rium esse. Idcirco dandam diligenter operam, ut id ante omnia per-
 fectum conspiciatur. A magnitudine animi et constantia non disce-
 dendum, sed usque ad ipsum articulum discriminis in incepto persi-
 stendum. Si patientiae suae fructum aliquem percipiant, sene forsitan
 consilia in melius mutante et a meditatibus in ipsos sceleribus
 desistente, nihil optatius posse fieri. Sin minus, hoc saltem omnino
 sibi restare, ut ne arrogantia et temeritate, neque avaritia et amore
 dominandi contra ipsum imperatorem insurrexisse videantur, sed iniu-

A. C. 1320 ἔσχατα ὑπομένοντας τὸν προὔπτον κίνδυνον ἀποδιδράσκειν·
καὶ ταῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος.

P. 19 ἔ. Ὁ δέ γε πρεσβύτερος τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον μίσει τὴν καρ-
δίαν μᾶλλον οἰδαίνων, ἀγγέλλει διὰ τινος αὐτῷ τῶν συγκλη-
τικῶν „οἶσθα πρὸ καιροῦ τινος αἰτησάμενός με τὸ βασιλικόν⁵
ἀποδέσθαι σχῆμα καὶ εἰς ἰδιώτον τάξιν τελεῖν. ἐγὼ δὲ τότε
μὲν ἀπεκρινάμην ὅσα προσῆκε, νῦν δ' ἔξετάσει τὸ πρᾶγμα δούς
καὶ καλῶς ἔχειν ἠγησάμενος ὅπερ αἰτεῖς, καὶ βούλομαι τοῦτο
καὶ σοὶ δῆλον ποιῶ. ἔ μέντοι τὴν βασιλείαν διαδεξόμενος ἐν
τῇ πρώτῃ σε τιμῇ καὶ ἀγάπῃ τηρήσει. καὶ οὐχ ὑπαναστήσεται¹⁰
μὲν, σοῦ προσιόντος, τοῦ θρόνου οὐδὰ γὰρ ἔθος βασιλεῦσιν.

B ἔξανίστασθαι ἰδιώταις· εὐρήσεις μέντοι προσιῶν ὄρθον ἐστη-
κότα, ὡς ἂν καὶ σοὶ τὸ τῆς τιμῆς κἀκείνῳ τὸ τῆς βασιλείας δέ-
καιον περιωρίζοιτο. ταῦτ' ἔδοξε καὶ ἔσο ταῦτα εἰδώς.” πρὸς

V. 16 ταῦτ' ἀπεκρίνατο μὲν ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἃ μετὰ μικρὸν ἐροῦ-¹⁵
μεν νῦν δὲ ἄξιον ἱστορῆσαι, ὅθεν καὶ τίνος αἰτίας εἰς τού-
τους προήχθη τούς λόγους ὁ βασιλεὺς. Ὁ νέος Ἀνδρόνικος, ἐν
ποῦ καὶ εἴκοσι γεγονὸς ἔτη, περὶ τὸ Βυζάντιον αἰεὶ διέτριβε
μηδαμῇ συγχωρούμενος περαιτέρω προβαίνειν. οἷα δὲ σφριγῶν
νεότητι καὶ φύσεως ἔξύτῃ τὸ ἀκάθεκτον ἔχων, ἐδυσχέραινε²⁰
μὲν εἰρηγόμενος μακροτέρας τὰς ἀποδημίας ποιεῖσθαι, καὶ οὐ-
C δὲν ἄμειων διέκειτο τῶν κατακεκλεισμένων φρουρῶν· ἔστρεψε
δὲ ὅμως, τῶς τοῦ βασιλέως καὶ πάμπαν προστάγμασι πειθό-
μενος ἀναγκαιῶς. ὅμα; δὲ αὐτῷ τινα παραμυθίαν ἐκ τῶν ἐνόν-

riis exagitati et extremis afflictati incommodis, praevisum exitium
effugere voluisse. Et hactenus quidem imperator nepos.

5. Ceterum senior odio in nepotem crudeliore concepto, per sena-
torem quemdam haec ei nuntiat: Meminisse ipsum, quomodo alias ab
se contenderit, uti liceretposito ornatum imperatorio privatum vivere:
ac tum quidem se, quae decuissent, respondisse: nunc autem peti-
tione illa examinata aequam eam esse censere petitaque concedere
idque in praesens ei significatum velle; nihilo minus successorem
eius praecipuo ipsum honore et amore dignaturum. Solio quidem
haud decessurum accedenti, quando id privatis praestare imperato-
res non soleant, quoties tamen accederet, stantem inventurum:
qua ratione utrique dignitatem et ius suum conservatum iri. Hoc
animo suo esse fixum idque velle sciret. Respondit Andronicus ne-
pos ea, quae paulo infra adscribemus; nunc prius memorandum est,
unde, quibusve momentis imperator ad huncce nuntium allegandum
inductus sit. Nepos, primo anno supra vicesimum decurso, intra
Byzantii fines omne tempus conterebat, nec quoquam ultra sinebatur
progredi. Qui iuvenili inflatus spiritu, et naturae acrimonia effre-
nator, longioribus sibi peregrinationibus interdictum indigne ferebat:
nec illi secus erat, quam si carcere clausus teneretur. Nihilo minus

των κατασκευαίων, κυνηγεσίαις σχολάζει και ιπποδρομαίαις, A.C. 1320
 ώς δοκεῖν μηδὲ ἕννον μεταλαγχάνειν τῇ σχολίᾳ τῇ περὶ ταύτων
 ἐν οἷς ὑπεραχθόμενος ὁ πάππος και βασιλεὺς τραχύτερον ἐπέ-
 πληττε τὸν νέον ὀνειδιστικοῖς τοῖς σκώμμασι βάλλων, οὐκ ἰδίᾳ·
 5 μόνον, ἀλλὰ και πολλῶν παρόντων και τῶν τῆς συγκλήτου και
 τῶν κατὰ γένος προσηκόντων αὐτῷ. πάντα μὲν οὖν ἐλύπει τὴν
 τοῦ νέου ψυχὴν οὕτως ὑπὸ τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς δοκοῦντος D
 περιυβρίσασθαι· ὁ δὲ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἦνία, τοῦτ' ἦν, ὅτι
 πρὸς τοὺς παρόντας μαρτυρούμενος τὸ τοῦ ἐγγόνου διάστροφον
 10 δῆθεν ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν „εἰ πρὸς τι τῶν ἀναγκαίων χρήσι-
 μος οὗτος ἀποδειχθῆ, ζῶν μὲν ἄξιος βληθῆναι λίθοις ἐγὼ, ἔπα-
 θαι δὲ ἀνορυχθῆναι και παραδοθῆναι πυρί.” μεταξὺ δὲ P. 20
 τῶν σκωμμάτων ταύτων και τι τοιοῦτον συνηνέχθη γενέσθαι.
 ἦλθέ ποτε βασιλεὺς ὁ νέος τὴν συνήθη προσκύνησιν ἀποδώσων
 15 τῷ πάππῳ· εἰσιὼν δὲ τοῦ οἰκίσκου τὴν θύραν, ἐν ᾗ καθῆστο
 συνήθως ὁ βασιλεὺς, ἐκ μαρμάρων οὖσαν τὴν φλοῖαν ἤρμο-
 σμένην, συμβέβηκε τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λίθον τῷ μαρμάρῳ
 προσαῤῥαχθῆναι, ἐφ' ᾧ διαταραχθεὶς οὐκ ὀλίγον ὁ βασιλεὺς,
 και σιγῇ μὴ δυνηθεὶς καρτερῆσαι, „ὄρῳ”, εἶπε μεγάλη τῇ φω-
 20 ρῇ, „ὡς, ὅπερ ἐγὼ λέγω, και θεὸς ἐπιμαρτυρούμενος ἄνωθεν
 ἀνάξιον κέκρικέ σε τῆς βασιλείας, και διὰ τοῦτό σε τὸ σύμ-
 βολον αὐτῆς τῇ πέτρᾳ προσαῤῥάξαι παρακεχώρηκε;” τοῦτο παν- B

13. Vulgo τούτων (και τί τοιοῦτον συνηνέχθη γενέσθαι;) ἦλθε.
 Verum restituit Gr. 16. Nonne leg. φλοῖαν?

necessitati se submittere avi imperata facessebat, intereaque, prout res ferebat, solatiola sibi quaerens, captandis per venatum feris et decursionibus equestribus ita vacabat, ut prae his studiis putaretur nec somnum posse capere. Hoc genus occupationes aegerrime ferens avus adolescentem asperius castigat et probris conscindit, non in secreto modo ac sine testibus, sed pluribus etiam proceribus et propinquis praesentibus. Adolescens vehementissimo dolore angi, qui videret, ante ora omnium sibi tantas imponi contumelias. Prae ceteris vero eum excruciat, quod audientibus aliis ingenium eius perversum his verbis testificaretur: Si hic ad ullam rem necessariam reperietur idoneus, ego me dignum deputo, qui vivens lapidibus obruar, mortuus refodiar et comburam. Media inter talia scommata tale quid forte accidit. Forte adest die quodam juvenis, senem consueta adoratione impertiturus. Eo introeunte per humilem ianuam domunculae, ubi avus pro consuetudine considerat, marmore incrustatos postes habentem, accidit, ut tiarā gemmata, quam in capite ferebat, ad marmor allideretur. Quo casu mire conturbatus imperator, nec voci iraeque temperans, sublato clamore, Iamne intelligis, inquit, Deum dictis meis de caelo perhibere testimonium, et te indignum iudicare imperio; ideoque, quod est imperii symbolum in marmor impingi sustinuisse? Hoc verbum intima juvenis praecordia quovis telo dirius laesit, et consauciavit. Hinc se

A.C. 1320 τὸς βέλους πικρότερον ἐλυμήνατο καὶ κατέτροσε τὰ σπλέγγνα τοῦ νέου, καὶ πρὸς τὴν οὐκίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀπέλθων, ἔκειτο βαρεὰ στενάχων, ψυχὴν θρυγόμενος, ποιητικῶς εἶπεν.

C ς'. Ὅμως δ' ἑαυτὸν τῆς πολλῆς ἀθυμίας ἀναλαβὼν, ἔγνω δεῖν πρεσβεῖα χρῆσασθαι τινα πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλεῖα, ἡμας μὲν καὶ τὴν ὄργην ἐκμειλιζόμενος τὴν ἐκείνου καὶ προότερον καταστήσων, ἡμᾶ δὲ καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλων μαθεῖν, δι' ἣν πρὸς

V. 17 αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὕτως ἐκπεπολέμηστο. πέμπει δὴ τινα τῶν ἐπ' ἀρετῇ καὶ φιλοσοφίᾳ γνωρίμων καὶ παρὰ τοῖς ἀπάντων στόμασι καίμενον Ἰωσήφ, ὃς ἐφιλονείκησε μὲν, τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦκον, τὸν λύχρον ὑπὸ τὸν μόδιον κρύψαι, οὐκ ἠδυνήθη δὲ, τοῦ δεσποτικῆς λόγου πάντως μὴ δυναμένου διαπεσεῖν, ἀλλ'

D εἰς τοσοῦτον ἤλθε περιφανείας, ὥς ψήφῳ κοινῇ βασιλέως τε καὶ συνόδου τῆς ἱερᾶς, ἔτι δὲ καὶ συγκλήτου πάσης, τῶν ἐκκλησιαστικῶν θρόνων τῆς νέας ταυτησί 'Ρώμης ἄξιος ἀποδεῖ-15 χθῆναι, κἄν αὐτὸς τῷ λίαν ταπεινῷ καὶ μετρίῳ τοῦ ἦθους ἀπόστατο τὴν ἀξίαν, τὸ τῆς καθέδρας ὕψος καὶ τὸ μέγεθος εὐλαβηθεῖς τῆς ἀρχῆς. τούτῳ δὴ χρῆσάμενος πρεσβευτῇ, ἀναφέρει δι' αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ τοιάδε· „Τῶν γεγεννηκότων πάντων πρὸς τοὺς ἐξ αὐτῶν φυσικῇ τιμῇ κεκρατημένων στοργῆ,20 εἰκός ἐστι δήπου καὶ τὰ τῶν παιδῶν ἐλαττώματα συσκιάζειν

P. 21 ἐθέλειν. κἄν τις ὑπὲρ τοῦ παιδὸς πολλοὺς τινας διεξέλθῃ καὶ θυμασιόους ἐπαίνους, ὑποψίαν οὐ μικρὰν τοῖς ἀκούουσι παρέχει ὡς οὐ τοῦ παιδὸς ὄντος τοιοῦτου, ἀλλὰ πολλῶ τῷ μέτρῳ λιπομένου τῶν ἐπαίνων, αὐτοῦ δὲ ἀπατωμένου διὰ τὴν σχέ-25

3. βαρεῖα. Hom. Iliad. 9. ED. P.

11. λύχρον. Matth. 5. ED. P.

domum conferens, lectulo recumbebat, febriles effundens gemitus, et animam ipsam eructans, ut poetice dicam.

6. Porro ut se ex ingenti aegritudine collegit, legationem ad avum decernit, cum ut furorem eius mitiget eumque ad lenitatem ac mansuetudinem traducat, tum ut causam cognoscat, quamobrem ille sibi tam infensus sit. Legat igitur Iosephum quendam, virtute et doctrina conspicuum, et per omnium ora volitantem. Qui quamquam lucernam sub modio abscondere pro virili niteretur, nihil tamen promovebat, quando effatum Domini non potest ullo modo intercidere, sed eo claritudinis pervenerat, ut communibus imperatoris, sacrae Synodi et universi senatus suffragationibus in pontificia huius novae Romae cathedra collocandus censeretur: etsi ipse ob modestiam animi moderationemque singularem fastigium et magnitudinem dignitatis religiose declinaret. Itaque hoc interprete usus, imperator avo haec nuntiavit: Quandoquidem parentibus omnibus praecipuum quemdam amorem erga liberos natura ingeneravit, rationi consentaneum est, ut ii errata etiam eorumdem obtegere velint. Quod si pater aliquis filium copiose atque

σιν τὴν πρὸς αὐτὸν ἂν δ' ὁ πατήρ τῷ παιδί τινὰ καὶ μικρὸν A.C. 1320
 προστρέψῃται ψόγον, πάλιν ἐκ διαμέτρου πολλαπλασίονα τὸν
 ψόγον ὑπονοοῦσι, τὴν ἴσην προστιθέντες αἰτίαν. σοῦ τοίνυν
 τοῦ πατρὸς κατ' ἔμοῦ τοῦ παιδὸς οὕτως ἐξωργισμένον, καὶ
 ὑπολλὰς καὶ ποικίλας ἡμέρας καταχέοντος τὰς λοιδορίας καὶ
 τὰ ὄνειδη, καὶ, τὸ πάντων ἔμοι βαρύτερον καὶ ὃ μὴτ' ἀκούειν B
 μήτε λέγειν ἀνεκτὸν ἔμοι, κατὰ σεαυτοῦ πολλὰς τὰ δεινό-
 τατα ἐπαρωμένον, εἴποιτ' ἐγὼ πρὸς τι τῶν χρησίμων εὐφυσῶς
 ἔχων φανείην τὸ δ' ἔτι ὄν θανάτου πικρότερον, τὸ καὶ μι-
 κοκρά τινὰ συμβάματα, ὡς ἔτυχεν ἐκ τοῦ συμπεσόντος γεγενη-
 μένα, Θεοσημείας καὶ Θεοῦ βουλῆς ἀποκαλύψεις ἡγήσθαι, ἐμὲ
 τῆς βασιλείας οὐκ ἄξιον ἀποδεικνύντος, τίς ἔσται Ῥωμαίων, ὃς
 ταῦτα ἀκούων, οὐ θαλάσσας ὄλας κακῶν ἔμοι συνειδέσθαι λα-
 γιέται τὸν πατέρα; καὶ διὰ τοῦτο καὶ μικρά τινὰ προχεῖσθαι
 15 τοῖς ἔξω, δεῖγμα τοῦ κεκρυμμένου πλήθους τῶν ἀφορητῶν κα-
 κῶν καὶ σοὶ τῷ πατρί ὄπου γε καὶ θαναμάζοντός σου καὶ πολ-
 λούς ἐπαίνους διεξιόντος καὶ πλέον σεμνύνοντος ἢ προσῆκε, τοῦ- C
 τους δὲ εἰκὸς ἦν τὸν ἐπαινον ὑποπτεύειν, τῇ πρὸς τὸν πατέρα
 διαθέσει τοῦτο λογιζομένους. ταῦτ' ἔστιν ἃ με λυπεῖ καὶ τὴν
 20 ζῶην ἀηδεστέραν ποιεῖ θανάτου. ἁμαρτάνειν μὲν οὖν ὁμολογῶ
 καὶ πληγῶν ἄξια καὶ μαστίγων, καὶ ἦν ἂν ἔμοι τῶν ἐδεργε-
 σιῶν ἡ μέγιστη, εἴ γε ἐν τῷ κεκρυμμένῳ παρὰ σοῦ τοῦ πατρὸς
 15. τοῦτους δὲ. Scrib. τοῦτους ἂν.

honorifice laudaverit, non effugiet, quin auditores filium non esse talem, sed laudibus multo inferiorem, ipsumque ob naturalem propensionem deceptum magnopere suspicentur. Contra, si filium vel levi reprehensione perstrinxerit, rursus ex diametro maiore eum reprehensione dignum esse interpretantur, et adaeque arguunt. Igitur cum tu pater meus tam valde mihi irascaris, multaque et varia in me convitia et maledicta assiduo iactes; quodque omnium durissimum et a quo non solum lingua, sed etiam aures meae abhorrent, cum capiti tuo frequenter malam pestem imprecatus sis, si ego unquam ad ullum operae pretium faciendum habilis viderer: quodque vel ipsa morte amarius est, cum minuta quaedam et fortuita eventa caelestes significationes diviniq. consilii indicia existimes, quibus imperio indigno ostendar, quis, quaeso, Romanorum haec audiens, non te maria tota improborum facinorum de me scire arbitrabitur? Ideo vel modica quaedam ad alios abs te profusa, argumento sint, quam multorum adhuc et intolerabilium, etiam tibi patri, criminum meorum concius sis, cum te etiam admirante nepotem et multis laudibus plus aequo efferente, illos praedicationem eam suspectam habere paternoque affectui tribuere verisimile videatur. Haec sunt quae me torquent vitamque mihi morte ipsa insuaviorem reddunt. Peccasse me, et plagis ac flagris expianda commisisse non ibo inficias, summique beneficii loco numerarem, si in abdito tua manu, pater, poenas a me repeteres: verum usque eo laxare

- A.G. 1320 τῶν σφαλιμάτων χάριν ἐμαστυγούμεν τὸ δ' εἰς τοσοῦτον ἐξ-
 ἰκεσθαι τὴν ὀργήν, ὡς καὶ πολλῶν παρόντων οὕτω προσηλα-
 κίεσθαι, πάντων ἀναιρώτερον. ἂν τοίνυν Ἰλεων ἐπιβλέψας δ
 D Θεὸς ταῖς ἐμαῖς ἁμαρτίαις, ὀδηγήσει καὶ σὲ πρότερόν μοι
 γενέσθαι καὶ συμπαθεῖν ὡς υἱῷ, τοῦτ' ἂν εἴη βέλτιστον εἰ δ' 5
 ἰμοίως ὥσπερ νῦν, κὰν τοῖς ἐφεξῆς ταλεῖσθαι μέλλει, ἔστρος
 προβληθήτω σοι βασιλεὺς, ὃς ἂν σοι δόξη χρήσιμος καὶ καλός."
 Ταῦτα διαπρεσβευσάμενον Ἰωσήφ ἐξ Ἀνδρονίκου βασιλέως πρὸς
 τὸν πάππον καὶ βασιλέα, εἶτα καὶ παρ' ἑαυτοῦ συχνοῦς τινος
 ἔγκωμίω λόγους τοῦ νέου βασιλέως διεξελθόντος καὶ πρόφως 10
 V. 18 πως καθαψαμένου τοῦ βασιλέως, ὡς τραχύτερον ἢ προσήκει
 προσφερομένου τῷ νέῳ, ἀντεμήνησε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα „Τῶν
 ἄλλων πάντων πατέρων ἄμμι τῇ τῶν παιδῶν γεννήσει τὸ πρὸς
 P. 22 αὐτοὺς φίλτρον κτωμένων καὶ συναυξανόντων αὐξανόμενοις,
 αὐτὸς οὕτως ἐφίλησά σε καὶ πρὶν εἰς φῶς προσελθεῖν, ὡς καὶ 15
 πολλοὺς τῶν διαβεβοημένων ἐπ' ἀρετῇ καὶ θεῷ προσεγγίζοντα
 βίον ζῶντας μάρτυρας ἔχειν τοῦ φίλτρον. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ
 ἔστιν οὐδεὶς, ὃν οὐ πολλὰ πολλάκις ἰκέτευσα, θερμοτέρας καὶ
 συχρὰς ὑπὲρ σοῦ θεῷ προσάγειν εὐχὰς, ὡς μὴ μόνον μηδὲν
 δυσχερὲς ἀπαντῆσαι τῇ σῇ γεννήσει, ἀλλὰ καὶ τεχθέντα, πάντα 20
 ἄριστον καὶ τῶν τοσοῦτων εὐχῶν ἄξιον ἀποδειχθῆναι. καὶ αὐ-
 τὸς δὲ ἐγὼ προπετώς μὲν διὰ τὸ μὴ τὸ θαρσύνειν ἔχειν ἐκ τῆς
 τοῦ βίου διαστροφῆς, ἔπραττον δ' ὄν ὅμως, πολλὰ πολλάκις ἐδά-

g. διαπρεσβευσάμενον correxit Gr. Vulgo διαπρεσβευσάμενος et
 post βασιλέα punctum.

habenas iracundiae, ut quamvis multi adsint, ita contumeliose me tractes, id est, quod moerorem mihi parit incredibilem. Si itaque Deus misericordibus oculis delicta mea respiciens, in quoque ad humanitatem et misericordiam mihi, utpote filio, impertiendam inflexerit, nihil acciderit mihi optabilius. At si in posterum nihilo minus tam aversa a me voluntate futurus es: quem probaveris, hunc imperatorem pro me designes licet. Haec Iosephus legatus nepotis apud avum exposuit. Postea cum sua sponte iuvenem astatim collaudasset, verbisque mitioribus senem molliter arguisset, qui iusto inclementius se in adolescentem gereret, ille vicissim talia referenda dedit: Cum patres reliqui omnes, quando coelo frui coeperunt liberi, tum primum eos amare incipiant, quem amorem ipsis crescentibus adaugent, ego te adeo amavi, etiam antequam natus esses, ut non paucos spectata virtute ac vitae sanctimonia huius rei testes habeam. Non enim est, non est, inquam, illorum ullus, quem non saepe impense rogaverim, ardentem et crebras Deo preces fundere, non tantum, ut ne quid sinistri in ortum tuum incideret, verum etiam ut natus undequaque optimus votisque tam multis dignus redderere. Quin ego ipse, temere quidem, fateor, quando propter vitae perversitatem impetrandi fiducia carebam, tamen idem

κρυσσα προσευχόμενος τῷ θεῷ, ὥστε σε καὶ γεννηθῆναι, καὶ γέν- A.C. 1320
 ηθέντα τῶν ἐμῶν εὐχῶν ἄξιον ἀποβῆναι. ὃν οὖν ἐτι τοῖς μητρ- B
 κῆς θαλάμοις ἐνδιατρίβοντα οὕτως ἐφίλησα καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον,
 πῶς εἰς τοσοῦτον ἡλικίας προήκοντα τῶν μισῶν εἶχον καὶ ἀπα-
 θασείσθαι; οὐκ ἔστι σὺν λόγῳ φθέγγεσθαι ταῦτα. τὸ δέ με τρα-
 χυτέρας χρῆσθαι ταῖς διορθώσεσι καὶ δάκνουσι καδύπτεσθαι
 λόγοις, οὐ μίσους τεκμήριον χρῆ ποιεῖσθαι, ἄκρας δὲ μᾶλλον
 ἀγάπης καὶ κηδεμονίας πατρὶ προεπούσης, βουλομένη τὸν υἱὸν
 διὰ πάντων ἄριστον εἶναι, καὶ μάλιστα πρὸς ὄγκον τηλικαύτης
 10 ὡχῆς ἐπιβαίνοντα ἤδη. ἐν ἐκείνῳ γὰρ καὶ τὸ φανυτότατον τῶν
 ἀμαρτημάτων παρ' ἐδ' φρονοῦσι μέγιστον ἂν κριθεῖν, ὡς μέ- C
 μεμα παπτὸς καλοῦ πᾶσι κεκμήνη καὶ διὰ τοῦτο εἰς κάλλος
 ἀεξεῖσθαι διὰ πάντων δικαίῳ ὄντι." Ταύταις ταῖς ἀποκρίσεσιν
 οὕτως ἡμέροις οὕσαις καὶ προσηγήσει καὶ ὁ νέος χαριεστέρας ἀν-
 15 τέπεμπε τῷ βασιλεῖ τὰς εὐχαριστίας, καὶ δυοῖν ἔτεσιν ἐφεξῆς
 ἐλώθησε τὸ κακὸν, τοῦ βασιλέως εὐμενεότερον ἐπιβλέποντος
 τῷ ἑγγόνῳ, εἰ δὲ ποτε καὶ ἐπιπλήττειν ἔδει, συμμετρῶς τοῦτο
 ποιῶντος, ὡς καὶ τὸν νέον, οἷα δὴ νοουθετούμενον, χάριν ὁμο-
 λογεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐτι περιόντος βασιλέως τοῦ Μιχαήλ
 20 ἐπεὶ δ' ἐτεθῆκει, τὰ τε ἄλλα ἐκπεπολέμηστο πρὸς τὸν ἑγγονα D
 ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ καὶ, ὃ μικροῦ πρόσθεν εἴρηται, μεμνημέ-
 νος, ὡς ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀγγυνομένος ταῖς πέρα τοῦ δέοντος
 ἐπιπλήξει μεμήνηκε πρὸς αὐτὸν, ὡς „εἰ μὲν μεταβάλοις τῆς
 εἰς ἐμὲ πικρίας εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἔτερος ὢν ἂν ἐθέλης προβεβλή-

feci, nec raro lacrimans Deum oravi, ut et nascereris, et natus talis evaderes, qualem ego te ab ipso poposcissem. Quem ergo etiam tum in materni uteri penetralibus latitantem sic effuse dilexi, eum ad hunc aetatis florem provectum odisse et a me repellere, qui tandem potui? Haud istuc cum ratione dicitur. Quod autem in te emendando rigidior et in obiurgando aculeator fui, non id potius odii, quam perfectae caritatis et paternae sollicitudinis indicium putandum est, ut qui studuerim filium meum omnibus florere laudibus, praesertim iam ad tanti imperii culmen ascendentem, in quo vel minima labes sapientibus videri maxima queat: siquidem omnis honestatis exemplum universis propositus, ad splendorem virtutum omnium merito expoliendus sit. Hac tam placida et benigna responsione delinitus adolescens, per certum hominem festive gratias egit. Ac toto biennio insequente a malo quies et respiratio fuit, avo nepotem amicus intuentem, et, si quando res tulisset, parcius increpante; ut et ipse nepos, quasi tantummodo commonefactus, id gratum sibi evenire confirmaret. Sed ita antea faciebat, vivente imperatore Michaele; verum eo mortuo, cum alias ob causas eferatum gessit animum in juvenem, tum quod dicti, cuius supra mentionem fecimus, memor esset. Scilicet ex iniquis eius increpationibus moestior, per internuntium ei dixerat: Utinam amaritudinem adversus me deponas:

A.C. 1220 σὺ σοι βασιλεύς." ἀντεμήνησεν αὐτῷ νῦν καὶ αὐτὸς, ὡς „ὁ πρόσθεν ἐζήτει, γενήσεται νῦν, καὶ ἕτερος ἀντὶ αὐτοῦ προβληθήσεται βασιλεύς, σοῦ τὰς πρώτας παρ' αὐτοῦ τιμὰς καρπυμένου." πρὸς ταῦθ' ὁ νέος Ἀνδρόνικος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα

P. 23 ζ., Ταῖς ἐξ ὀργῆς ἢ λύπης ἢ τιμῶν τῶν τοιούτων τετραωγμέ-5

V. 19 οὖς τοὺς λογισμοὺς ἀκόλουθόν ἐστι, μὴδ' ὧν λέγουσι μὴδ' ὧν δρωσιν ἐν τοῖς τῆς παραχῆς καιροῖς παρακατέχειν τὴν μνήμην. ὅπου γὰρ μὴδ' ὧν πράττουσιν αἰσθάνονται καὶ πρὸς βραχὺ, σχολῇ γ' ἂν μεμνήσονται λόγων παρερῶν χρόνου. οἱ δὲ γε παρὰ τίνος λόγοις ἢ πράγμασιν εὐεργετούμενοι, καὶ εἰς ἐκ-10 λούς ἐνιαυτοὺς τὴν μνήμην παρακατέχουσι τῶν εὐεργετημάτων. ἡμέρον γὰρ οὔσης τῆς ψυχῆς καὶ καθεστηκυίας καὶ ταῖς εὐεργεσίαις ἐνηδομένης, ὡς ἐν χαλκῷ συμβαίνει καὶ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων ἐγκολιάττεσθαι τὰς μνήμας. καὶ αὐτὸς τοίνυν, Βῶ βασιλεῦ, ὧν μὲν ἐφθγγύμην ἐν οἷς ἡγανάκτου, ἐπιλέλησμαι!5 παντελῶς ὧν δ' ἡκμήειν εὐεργετούμενος παρὰ σοῦ, οὕτως ἔχω τὴν μνήμην ἀνθούσαν καὶ νεαράν, ὡς δοκεῖν οὐπω χθὲς καὶ πρόωγ ἀνηκοῦμαι. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν ἐλογιζόμεν τὸν ἴσον ἐμοὶ διακείσθαι τρόπον, καὶ ὧν μὲν ὀργιζόμενος ἐφθγγύω, τὴν ταχίστην τὴν μνήμην ἀποβαλεῖν, ὧν δὲ εὐηργετήκας, ἀσφαλῶς20 παρακατέχειν. νῦν δὲ τοῦναντίον ἅπαν ὁρῶ συμβαίνον. τοὺς γὰρ τῆς εἰρήνης λόγους βυθῶ Ἀθήνης φέρεσθαι παραδοῦς, τοὺς

5. Graeca, quae in ms. interpretis hic desiderabantur, integra noster habebat. ED. P.

sia minus, alium pro arbitratu imperatorem creato. Itaque nunc renuntiarī eidem haec iussit: Quod aliquando desiderabas, eius nunc saxo compos fias: alius enim in locum tuum imperator asciscetur, qui te summis honestabit honoribus. Tunc quidem Andronicus hoc responsum dedit.

7. Qui ira, dolore, aut alio quopiam affectu concitantur, neque quid dixerint in illa perturbatione neque quid fecerint, meminisse solent. Cum enim non sentiant vel ad exiguum tempus, quid agant, multo minus verborum praeceptorum recordari queunt. In quos vero seu verbo seu re aliquid officii collatum est, illi vel in multos annos acceptorum memoriam custodiunt. Quia namque mitis eorum beneque compositus est animus et beneficio delectatur, fit, ut cum verba tum benefacta illi tamquam in aes insculpta haereant. Ac me sane eorum quae locutus sum, dum stomacho et indignationi serviebam, funditus cepit oblivio: quae autem abs te mihi benefacientē audivi, ita vigent in pectore meo, ut ea nec heri quidem ac nudius tertius, sed hodie primum his auribus hausisse me putem. Te vero perinde affectum rebar; quaeque per iram expromissas, eorum citissime abiicisse memoriam: quae autem beneficia in me collocasses, ea te etiam atque etiam recordari. Nunc omnia alia evenisse intellego. Nam sermones meos

δε ἀμετρίαις ἐξεκρησμένους λύπης εἰς μέσον ἄγεις. ἔγω δ' ὅτι Δ. Σ. 1320
 μὲν εἰρήκειν, ἀνεμνήσθην ἀκηκοός· οὐ μὴν ὡς δὴ τι τῶν ἀλοχί-
 στων τὴν βασιλείαν ἀποποιούμενος, τοιαῦτ' εἰρήκειν. ἦ γὰρ ἂν C
 ἦν παντάπασιν ἐστερημένος φρενῶν καὶ ἀχαριστίας ὑπερβο-
 5 λὴν καταλιπὼν οὐδεμίαν, εἰ ἂ θεὸς ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόν-
 των καὶ σὺ αὐτὸς ὁ κύριος καὶ πατὴρ πᾶσαν εὐεργεσίαν ὑπερ-
 βαίνοντα ἐχαρίσασθε, ταῦτ' αὐτὸς ἀνοήτω καὶ παραβόλῃ φρενὶ
 ὡς τι τῶν ἀχρήστων ἀπεβαλόμην. ἀλλ' ἐκ λίαν ἐνωδύνου καὶ
 τεταραγμένης ψυχῆς τοὺς τοιοῦτους λόγους προήειν, λογιζό-
 10 μενος ὅτι τὸ λίαν ἐνωδύνον καὶ οἷον πικρίας γέμον τοῦ παι-
 δὸς φθῆγμα πρὸς συμπάθειαν κάμψει τὰ σπλάγγχνα τὰ πατρικὰ·
 ὃ δὴ καὶ κατὰ γνάμην ἐμὴν ἀπέβη, καὶ πολλῆς ἀπέλαυσα μέχρι D
 δεῦρο τῆς εὐμενείας τῆς πατρικῆς. νῦν οὖν εἰ μὲν ἐστὶ τις ἐξε-
 λέγξων ἄξιά μὲ τινα εἰργασμένον θανάτου, οὐ παραιτήσομαι
 15 τοῦ δικαίως ἀποθανεῖν. εἰ δ' ἄρα τοιαῦτ' ἐστὶ τὰ ἐγκλήματα ὡς P. 24
 παιδείας δεῖσθαι καὶ μάστιγος πατρικῆς, τὰ μὲν ἀφήσεις, ὡς
 καὶ αὐτὸς παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ θεοῦ πατρὸς τὴν
 τῶν πλημμελημάτων συγχώρησιν ἔξαιτούμενος ὅσημέραι· ὑπερ
 δὲ τῶν ἐξεστί σοι δίκας λαμβάνειν τῶν πλημμελημάτων ἄξιας,
 20 τοιοῦτους τοιοῦτους ἐπαχθεῖς καὶ παντὸς βαρυτέρους φορτίου μα-
 κρὰν ἡμῶν ἀπελαύνοντι λόγους." Τοιαῦτα καὶ Ἀνδρόνικου τοῦ
 γέου ἀποκρινυμένου τῷ πάπῳ, αὐτὸς μὲν πρὸς τὴν ἀπολογίαὶν
 ἀντίπερ οὐδὲν, βαρεῖαν δ' ἦν τῇ σιγῇ καὶ τοῖς ἡθεοῖ τὴν ὀργὴν
 9. εἰς τοὺς conl. Ed. P., sed vid. infra p. 237, C.

de pace Lethaeis aquis permittens, quae Immodico dolore stimulatus
 effuderam, ea nunc in medium adducis. Quae ego audiens, dicere
 me memini: verumtamen non quod imperium ut quippiam turpitudi-
 nis plenum repudiarem, illa dixi. Profecto enim nullam partem men-
 tis possiderem, nec esset quidquam me ingratus, si, quae Deus rex
 regum et tu ipse dominus ac parens meus ultra omnem beneficentiae mo-
 dum donavistis, ea insipienter ac temere tamquam inutilia reiicerem.
 Quid igitur? animi dolentis et conturbati confidentisque aegritudine
 et amaritiae refertam nati vocem paterna viscera ad sympathiam emolli-
 turam, illa fuit oratio: idque factum ut volui. Nam hucusque patria
 mihi abs te benevolentia tributa est. Nunc si quis est, qui me capi-
 talia designasse convincet, meritaе mortis supplicium non deprecabor.
 Quod si talia sunt crimina mea, ut paterna dumtaxat castigatione ver-
 besibusque expianda videantur, eorum partim mihi gratiam facies, cum
 ipse quoque a magno imperatore, qui nos aequaliter omnes adoptavit,
 peccatorum tuorum veniam preceris quotidie. At cetera digna poena
 vindices licet, modo molestas hasce omnique onere intolerabiliores
 voces procul a me abstineas. Hac defensione explicata, avus eam nec
 verbo refellit: silentio vero ipso et gestibus contra nepotem ira ae-
 stuare visus est. Ceterum magnus domesticus e Thracia reversus, audi-
 Cantacuzenus.

A. C. 1320 ἐνδεικνόμενος τῇ ἐγγύῳ. ὁ μέντοι μέγας δομestικός ἐκ Θρά-
 V. 20 κης ἐλθὼν ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ συμβάντα παρὰ βασιλέως τοῦ νέου,
 Ἐπολλὰ θαναμάσας τῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κατορχουμένων
 κακῶν, καὶ τὴν ἀδικίαν καταμεμψάμενος ὡς καὶ κατ' αὐτῆς
 τῆς φύσεως ὀπλιζουσαν τοὺς ἀλόντας αὐτῇ καθάπαξ „κρατίατες
 βασιλεῦ” ἔφη „τὸ μὲν κακὸν κατάδηλον αὐτόθεν, ὡς ἔστι τῶν
 ἀνηκέστων· τὴν δὲ πρὸς σέ μου πίστιν καὶ δόλου παντὸς ἀμιγῆ
 φιλίαν, καὶ ὁ παρελθὼν μὲν χρόνος βεβαιώσασθαι ἱκανός, ἡλι-
 κιωτὶν καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῖν συναυξανομένην ἀποδείξας τρό-
 πον τινά· διόπερ οὐδὲ λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἡγοῦ-
 10 μαι, ἔαντῶ τὸν ἕτερον ἐκατέρους οἰκειομένους· καὶ ὁ μέλλων
 δὲ οὐκ ἔλαπτον δείξει, φίλων πιστοτάτων δεησόμενος ὡς ὄρω.
 C. εἰ μὲν οὖν ἐώρων σε κακοηθεῖα χρώμενον καὶ ἀδυσθεῖα πρὸς
 βασιλέα τὸν πάππον, τῆς ἀρχῆς ἐκείνον μὲν ἀποστερεῖν, σεαυ-
 τῷ δὲ μόνῳ περιποιεῖσθαι βούλεσθαι, εἰ ἴσθι, καίτοι λίαν¹⁵
 φιλῶν, οὐκ ἂν οὕτως ἀτόπου πράξεως εἰλόμην σοι κοινωνεῖν.
 ἐπεὶ δ' ἔξ οὐδεμιᾶς αἰτίας τοιαῦθ' ὄρω φνόμενα κακὰ κατὰ
 σοῦ, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν αὐτὰ διαλύσει, οὐδὲ πᾶν πόθ-
 ῳ προσδοκίας εἰς ἕψος ἀρθῆναι βαθῦν, ἔκων αὐτὸς ἐπιδί-
 20 δωμι τοῖς κινδύνους τοῖς ὑπὲρ σοῦ οὐ χρήματα μόνον καίτῳ
 κῆσιν καὶ οἰκέτας καὶ φίλους, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὸν ἐμὲ, ὥστε
 ἔχειν ὅ,τι βουλήσῃ χρῆσθαι.” Ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως δομέ-
 25 στικῷ τῷ μεγάλῳ πολλὴν χάριν ὁμολογήσαντος, καὶ προσθέν-
 30 τος, ὡς „ὁ πᾶντ' ἀμβλύνων χρόνος καὶ κατὰ μικρὸν ἀποβί-

tis ex iuniore imperatore quae contigerant, impendio miratus, humanam naturam tot tantisque subiectam miseris, et de invidia conquestus, quae semel a se occupatos ipsi naturae bellum inferre cogit, Optime imperator, inquit, malum esse atrocissimum hinc satis liquet. Fidem autem erga te meam, et amorem sincerissimum etiam antegressa tempora satis firmarunt et amicitiam, quae inter nos aequales erat, ipsis corporibus quodammodo auctam esse abunde docuerunt. Itaque verbis inter nos opus esse non arbitror, quibus nostrum uterque alterum sibi conciliet. Ventura autem tempora, fidelissimorum amicorum opem imploratura, ut auguror, non minus qui sim erga te declarabunt. Si quidem igitur viderem, te, malignitate et arrogancia corruptum, avo imperium eripere velle et ad te solum transferre, persuadeas tibi velim, quamquam tui sum cupidissimus, nollem tamen in tam infando negotio ad tuas rationes me adiungere. At quia te immerente prorsus huiusmodi adversum te mala emergere cerno, ut, nisi Deus illa desuper discusserit, metuendum sit, ne in altitudinem quoque immensam excrescant, en ego ultro ac libens pro salute tua non pecunias tantum, fortunas, seruos, amicos, sed me ipsum praeterea offero, ut quacumque in re et quomodocumque me uti possis. Cui gratias diserte cum egisset imperator, atque hoc insuper addidisset: Cum ipsa die veterascent paulatim

ἔειν ποιῶν, τῆς ἡμετέρας ἤτιπαι πρὸς ἀλλήλους φιλάς, δὲ- A.C. 1320
 ῥωμενεστέραις αἰεὶ καὶ ἀκμαιοτέρας προϊόντος φαινομένης" καὶ
 δένδρῳ προσεικάσαντος αἰεὶ βρίζοντι τοῖς καρποῖς καὶ τὸν
 παρεληλυθότα τῆ ἐνστώτι νικῶντι χρόνῳ, ἐτρέποντο πρὸς
 5 τὸ βουλευέσθαι περὶ τῶν παρόντων. καὶ πρῶτον ἐδόκει πάν-
 των, ἐκλογὴν ποιήσασθαι τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς ὑποδέξασθαι
 φεύγοντας φρουρίῳ, ἐπικαίρως κεισομένον καὶ πρὸς τὸ φυ-
 λάξαι διαδράντας καὶ πρὸς τὸ τοῖς μαχομένοις ἀντεπιχειρεῖν
 ῥησοτήνῃ παρέχειν. ἐδόκει μὲν οὖν ἐλέσθαι τὴν ἐν Ὀδρῷ- P. 25
 1 ἰσοῖς ἐπώνυμον Ἀδριανῶ πάλιν, πολλῶν ἔνεκα καὶ ἀναγκαιοτά-
 των αἰτιῶν. δεδιότες δὲ μὴ καταπόδας τῆς φυγῆς ἐπιστρατεύ-
 σαντος αὐτοῖς τοῦ βασιλέως, αἶτε καὶ στρατιῶν ἔχοντος ἐξ ἐπι-
 μόνου, καὶ τῆς ὁδοῦ δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ἕλαττον οὐσης, ἀλώ-
 σιν, ἀμύνασθαι μὴ δυνάμενοι τοὺς ἐπιόντας, ἐξεκρούοντο τῶν λο-
 2 ἰγισμῶν, συνειθέοντο δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐν Θράκῃ Χριστοῦ πό-
 λιν ἀπελθεῖν. οὕτω περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς βουλευομένων αὐτῶν,
 ἀφικνεῖται παρὰ τοῦ Τριβαλλῶν ἄρχοντος Κράλλῃ Στεφάνου πρὸς
 βασιλέα πρεσβεία, ὅς ἦν γεγαμηκῶς τὴν βασιλείωσ θνηγατέρα B
 τὴν Σιμωνίδα. ἡ δὲ τῆς πρεσβείας πρόφασις ἦν, ὅτι ἐκ τῆς
 20 αὐτοῦ στρατιᾶς Κομανῶν ὀλίγων δέοντας δισχιλίῳν λαβῶν,
 οὐκ ἀπέδωκε τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ πείσας μένειν παρακατεῆ-
 χεν. ἐφ' οἷς ὁ Κράλλης παροξυνόμενος διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν

3. προσεικάσαντος. προσεικνίας coni. ED. P., male. 17. Adis
 scriptoribus Τριβαλλῶν. ED. P. Κράλλῃ. Haec vox regem
 significat (quod nec doctus interpret ignoravit) sed esse ἐκ τῶν
 κυρίων negat Meursius in voce κράλλης. ED. P.

que dilabantur omnia, instituta mihi tecum amicitia vetustatem vincit:
 quippe quae tempore procedente validior semper atque virentior appa-
 ret: atque eam cum arbore comparasset perpetua baccarum ubertate
 incurviscente, ac praesenti auctumno praeteritum superante: iam ad con-
 sultandum conuersis, primum omnium complacitum est, deligendum esse,
 qui se fugientes reciperet, locum munitum, situque tum ad tuendos
 profugos, tum ad arcendos oppugnantes haud incommodum. Eligenda
 autem videbatur urbs in Odrysis ab Adriano nomen sortita Adrianopo-
 lis, idque multis et pernecessariis de causis. Sed cum illud eis timorem
 faceret, ne e vestigio insecutus senior, qui militum copias in promptu
 haberet quemque viae breuitas, biduo aut triduo minor, adiuvaret,
 fugientes opprimeret, quandoquidem instantes propulsare nequirent, in
 irritum cadente sententia, Christopolin Thraeciae urbem petere consti-
 tuerunt. Iis hoc modo inter se consiliantibus, a Crate Stephano, Tri-
 ballorum principe, ad imperatorem avum, cuius filiam Simonidem
 habebat in matrimonio, advenit legatio hanc ob causam. Imperator de
 eius exercitu mutuatus circiter duo Comanorum millia, eos non resti-
 tuerat, sed ad remanendum pellectos retinebat. Quare exacerbatus
 Crates ad socerum Callinicum monachum natione Triballum mittit. Qui

A.C. 1320 κηδεστήν. ὁ πρεσβευτῆς δὲ μοναχὸς ἦν, Καλλίνικος κεκλημέ-
νος, τὸ γένος μὲν καὶ αὐτὸς Τριβαλὸς, εὖ δὲ εἰδὸς καιροῖς
καὶ πράγμασι πολιτικοῖς χρῆσθαι δι' ἐμπειρίαν. ὅς δὲ τὴν
μεταξὺ τῶν βασιλέων ἀναφρομένην στάσιν μὴ ἀγνοήσας, καὶ
συνιδῶν, ὡς ἡ τοιαύτη διχοστασία καιρὸν ἂν παράσχη τῷ Ἰδιῷ^δ
C δεσπότη παρὰ βασιλέως ὧν ἠδίκητο περὶ τὴν στρατιὰν δίκας
λαβεῖν, ἐβούλετο κρύφα τῷ νέῳ βασιλεῖ συντυχεῖν.

V. 21 ἡ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος σὺν δομestικῇ τῷ μεγά-
λῃ λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἠγησάμενοι πρὸς τὸν Κράλην διαπρε-
σβεύσασθαι περὶ συμμαχίας, τὸν Καλλίνικον μετακαλεσάμε-¹⁰

C νοι καὶ περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας καὶ φιλίας διαλε-
χθέντες καὶ πείσαντες ἐκ τοῦ ἑῴστου διὰ τὸ καὶ αὐτὸν τὴν
πρεσβείαν ταύτην τῷ Κράλῃ νομίζειν λυσιτελεῖν, ἄλλως θ' ὅτι
καὶ πρὸς Συργιάνῃν αὐτῷ φιλίας ἐνέχυρα καὶ πρότερον ἦσαν,
ἔξαποστέλλουσιν. ὁ δὲ σπουδῆ καὶ προθυμίᾳ πολλῇ τὴν ὁδὸν¹⁵
τάχιστα διανύσας, τῷ Κράλῃ τε συγγενόμενος, καὶ τὴν τοῦ
νέου βασιλέως ἀπαγγελίας πρεσβείαν, εἶρε καὶ αὐτὸν ὥσπερ
ἔρμαιον ἠγησάμενον τὸν καιρὸν, καὶ παντὶ σθένει συμμα-

P. 26 χήσειν ὑπισχνούμενον τῷ νέῳ βασιλεῖ, πρὸς τῷ καὶ χάριτι
εἰδέναι, εἰ μόνον τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἀποστάς, πρὸς²⁰
τοῖς μέρεσι γένοιτο Μακεδονίας· ᾧτο γὰρ τὴν πρὸς αὐτὸν
συμμαχίαν κάκωσιν εἶναι τῶν τοῦ κηδεστοῦ καὶ βασιλέως
πραγμάτων. λαβὼν τοίνυν ὁ Καλλίνικος τὰς ἐπαγγελίας, ἐπά-
νεισι πρὸς τὸ Βυζάντιον κατὰ τάχος καὶ χαίρων ὀφθεῖς τῷ
βασιλεῖ χαίροντι ἀπήγγελλέ τε τὰ τῆς πρεσβείας, καὶ τὴν συμ-

cum non male didicisset uti occasionibus, et in rebus civilibus tritus
esset, exortam praeterea inter imperatores discordiam non ignoraret,
atque etiam prospiceret, hanc dissensionem domino suo peropportu-
nam fore ad animadvertendam in socero propter milites iniuriam,
cum iunior imperatore clandestinum voluit inire colloquium.

8. Is et magnus domesticus e re sua futurum statuentes, si lega-
tionem de coeunda secum belli societate ad Cralem mitterent, Callini-
cum arcessentes, et cum eodem de amicitia et foedere cum Crale in-
eundo dissidentes: facileque homini consuadentes, quod et ipse hoc
Crali conducturum sentiret, tum etiam quod vetus ei cum Syrgianne ne-
cessitudo esset, legatum eum mittunt. Qui, festinatione et alacritate
mira celerrime confecto itinere, cum Crale congressus, legationem iu-
nioris imperatoris exponit. Ille similiter de oblata commoditate, tam-
quam de inexpectato lucro, gaudet, gratias insuper agit atque ad
nepotem adiuvandum vires suas omnes spondet, dummodo ab avo re-
motus, iuxta Macedoniam consideret: sic enim expeditionem suam
auxiliarium soceri rebus damnosam fore confidebat. Cum tali pollici-
tatione Callinicus magnis itineribus Byzantium se recipit, successum-
que legationis suae laeto imperatori laetus edisserit: certam esse Cralis

μαχίαν αὐτῷ τοῦ Κράλη ἐν βεβραίῳ κελδοῖσι διύσχυρίζετο, ἦν A.C. 1320
μόνον πρὸς τοῖς μέρεσι γένηται Μακεδονίας. οὕτω μὲν καὶ
περὶ τῆς τοῦ Κράλη συμμαχίας ὁ νέος Ἀνδρόνικος κατεπράξατο.
τὸν μέντοι βασιλεῦα καὶ πάππον ὄρων τοῖς ἡθροῖσι καὶ τοῖς λό-
5γοῖς τῆς προτέρας δυσμενείας οὐχ ὑφιέμενον, τὰ πρὸς τὴν Β
ἰδίαν φυλακὴν ἐξηρτύετο καὶ αὐτὸς, τοῦτο διανοούμενος, ὡς
εἰ μὲν τρώπῳ δὴ τιμὴν διαλυθεῖν τὰ δυσχερῆ, ὑπὸ τῷ βασιλεῖ
καὶ πάππῳ τελέσων ἄχρισ ἂν ἀποστῆ τοῦ ζῆν· εἰ δ' ἐπὶ τὰ
πρῶσω προῖδι καὶ ἡδὴ πρὸς τέλος ἐγγίξοι κακὸν, τότε ἡδὴ τῆς
10βασιλείδος τῶν πόλεων ἀποστάς, ἑαυτὸν τε διασωῖσθαι καὶ τοὺς
συνόντας. ἐν τοῖς τοιούτοις δὴ τριβομένῳ τοῦ χρόνου, καὶ ὁ
Συναδηνὸς Θεόδωρος ὁ καὶ πρωτοστράτωρ ἦκεν εἰς Βυζάν-
τιον ἐκ τῆς ἐσπέρας παραλυθεὶς τῆς ἀρχῆς· ἐπετρόπευσεν δὲ
Πριλλάπου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν χωρῶν τε καὶ πολιχνίων κατα-
15τέρῳ Μακεδονίας. ἦν δ' ὁ Συναδηνὸς οὗτος ἐξ εὐπατριδῶν C
καὶ τὸ γένος περιφανῆς· μητρόθεν μὲν γὰρ εἰς βασιλέας ἀνή-
γε τὰς τοῦ γένους σειρὰς, ἐξ ἀδελφοῦ τοῦ πρώτου τῶν Παλαιο-
λόγων βασιλεύσαντος Μιχαὴλ τῆς μητρὸς αὐτῷ γεννηθείσης
ὁ δὲ γε πατὴρ τοῦ πρὸς ἐσπέραν κατὰ τὴν Δαλματίαν λεγο-
20μένου Πολόγου τοπάρχης ἦν· ἦν δὲ τοπαρχίαν σὺν ἑαυτῷ τῷ
πρώτῳ τῶν βασιλέων προσαγωγῶν Παλαιολόγῳ τῷ Μιχαὴλ καὶ
ὑποχείριον ἀποδείξας αὐτῷ, τιμῶν τε ἡξιώθη μεγάλων παρὰ
Ῥωμαίοις καὶ γάμου κοινωνίας ἐπιφανοῦς, τῇ βασιλείῳ ἀνεπιμῆ
συναφθεὶς οὗτος τοίνυν ὁ πρωτοστράτωρ ἐκ τῆς ἐσπέρας, ὡς-
25περ ἔφημεν, εἰς Βυζάντιον ἀφικόμενος, καὶ ὅσα πρὸς βασι- D

societatem asseverat: tantum propter Macedoniam se collocet. De
Crale quidem ad suas partes adiungendo Andronicus minor hoc fecit.
Animadvertens autem avum de pristina malevolentia nec moribus, nec
verbis remittere, securitati suae prospiciebat, proponens apud animum,
si quo modo tam turbida tempestas sedaretur, in avi arbitrio manere,
quamdiu illi vita suppeditaret: sin ulterius progrediretur furorque ad
summum perveniret, imperatricem urbium deserere, et se cum suis
conservatum ire. Dum in his tempus ponitur, Theodorus Synadenus
protostrator vacatione accepta ab occidente Byzantium venit: Prillapum
siquidem, finitimaque loca, et inferiora Macedoniae oppidula procura-
verat, vir domo nobilis et amplissimo genere natus. Nam qua de ma-
tre, imperatores attingebat, quod ea fratre Michaelis primi imperato-
ris Palaeologi procreata esset; pater in occidente apud Dalmatas Polo-
gum toparchiam obtinebat. Quam quia una secum Michaeli iam dicto
obtulerat, eiusque ditioni subiecerat, exlimios apud Romanos honores
adeptus et consobrinae imperatoris copulatus, superboque coniugio
dignatus fuerat. Hic ut Byzantium intravit, seniorisque ad iuniorum
pessumandum et evertendum dicta facta omnia percipit, cum dete-
statione tantae iniquitatis incredibilem animo dolorum persensit. Quam

- A.C. 1320 λέως εἴρηται τε καὶ πέπρακται ἐπὶ τῇ καταλύσει τοῦ ἑγγόνου καὶ βασιλέως ἀκηκοὺς, ἡγανάκτει τε οὐκ ἀνεκτῶς καὶ πολ-
- V. 22 λῆν κατεγίνωσκε τοῦ πράγματος ἀγνωμοσύνην. διὸ δὴ καὶ θαρ-
 ῆσαντες ὁ νόθος βασιλεὺς σὺν δομestίκῃ τῷ μεγάλῳ, ἄλλως
 θ' ὅτι καὶ φίλιος πρὸς αὐτοὺς δέκεται καὶ πρότερον ὁ πρω-5
 τοστράτωρ, τῷ μεγάλῳ δὲ μάλιστα δομestίκῃ ἐκ τῆς πρὸς
 Ἀδριανοῦ πόλιν παρὰ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διατριβῆς, χρόνῳ
 πολλῷ τῆς φιλίας αὐτοῖς ἰσχυρῶς γενομένης, δεῖν ᾠήθησαν
 κοινωνὸν καὶ αὐτὸν τῶν πραγματοποιέων παραλαβεῖν φιλίας τε
 τῆς πρὸς αὐτοὺς ἔνεκα καὶ ἀνδρίας καὶ πολεμικῆς ἐμπειρίας καί 10
- P. 27 φρονήσεως, ἧς αἱ τοιαῦται μάλιστα τῶν πράξεων δεόνται. ἀνα-
 καλύπτουσι αὐτῷ τοιγαροῦν ὅσα τε ὁ βασιλεὺς μνηύσει τῷ
 ἑγγόνῳ, ὅποιον τε τύχοι τῶν ἀποκρίσεων, ἔτι τε ὅσα καὶ αὐτοὶ
 περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι πραγμάτων. ἃ δὴ πάντα
 καλῶς ἔχειν ἐπιψηφισάμενος καὶ αὐτὸς, κοινωνεῖν αὐτοῖς εἰλετο 15
 καὶ τῶν βουλευμάτων καὶ τῶν κινδύνων μέχρι παντός. ἐδέ-
 δοκτο δὲ τούτοις ἅμα τῷ βασιλεῖ, πρὸς μηδένα μηδαμῶς ἔτε-
 ρον τῶν Ῥωμαίων ἐκφανῆ γενέσθαι τὰ βουλευόμενα, ὅτι μὴ
 τουτοισὶ τοῖς τρισὶ, δομestίκῃ δηλαδὴ τῷ μεγάλῳ καὶ τῷ Συ-
 ναδηνῷ πρωτοστράτορι καὶ Συργιάνῃ, καὶ Γεννουῖταις Λατί- 20
 Β νοῖς ἑτέροις τρισὶ, φίλοις μὲν οὖσι δεδοκιμασμένοις τῷ βασιλεῖ,
 δυναμένοις δὲ μεγάλα πρὸς τὴν εἰς Χριστοῦ πόλιν ἐκ Βυζαντιῶν
 συγκαταπράξασθαι φωνὴν αὐτοῖς. ἐπηγγειλαντο γὰρ αὐτοῖς, τρεῖς
 μὲν τριῆρεις οἰκείους ἀναλώμασι πληρώσειν, ἑπτὰ δ' ἑτέρας ἐκ
 βασιλέως λαβόντες χρήματα, ὡς δέκα τὰς συμπάσας γενομέ- 25
 νας, καὶ πρὸς τὴν ἀπόδρασιν, εἰ δεήσει, συνάρασθαι τῷ βα-

ob rem iuvenis et magnus domesticus maiorem in se concipientes audaciam, praesertim quod et antea protostratorem bene sibi cupientem habuissent, plus tamen magnus domesticus, ex eo, quod Adriano-poli cum Michaelē imperatore ambo vixerant, temporis longinquitate amicitiam confirmante, faciundum sibi existimarunt, ut cum eo rem communicarent: non solum quod amicus, sed etiam quod vir fortis, belli gerendi peritus et consideratus erat: quae virtutes talibus in negotiis maximopere expetuntur. Igitur quae imperator nepoti denuntiasset, quid responsi redditum esset, quatenam ipsi adhuc deliberassent, illi aperiunt. Ea protostrator omnia comprobans, se perpetua communitate qua consiliorum, qua periculorum cum eis devinxit. Convenit etiam illis cum nepote, nemini Romanorum ullo pacto consilia detegenda, praeterquam tribus hisce, nempe magno domestico, Synadeno protostratori, Syrgianni: adhaec Latinis Genuensibus tribus, quorum erat imperatori perspecta fides, quique illis ad fugam Byzantio Chrystopolin magno possent esse adiumento: ternas quippe triremes suo, septenas imperatoris sumptu armaturos promise-

σιλει, καὶ πρὸς τῇ Χριστοῦ πόλει συμμαχοῦσας καρτερῆσαι, A.C. 1320
 ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς εὖ διάθοιτο τὰ κατ' αὐτόν· ὀνόματα δ'
 αὐτοῖς, ἀπὸ μὲν τοῦ τῶν Ὀρίων γένους, Ράφων ντε Ὅρια, ἀπὸ
 δὲ τοῦ Σπινουλῶν, Φρερίγω Σπίνουλα, ἐκ δὲ τῶν Ντεμάρ,
 5 Ράφων Ντεμάρ. αὐθις δ' ἅμα τοῖς δυοῖ βουλευομένῳ τῷ βα-
 σιλεὶ περὶ τοῦ, ποτέρῳν χρῆ τῶν πόλεων ἀποδιδράσκοντας ἐλέ- C
 σθαι, ὡς ἂν καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τὴν δοκοῦσαν αὐτῷ τὸ νικῆν
 ἔχειν εἰσενέγκῃ ψῆφον, καὶ τὴν μὲν Χριστοῦ πόλιν τῇ παρὰ τοῦ
 Κράλη συμμαχίᾳ παραξενγνόντος, τῇ Ἀδριανοῦ δὲ τὴν πολυ-
 10 ανθρωπίαν καὶ τὴν ἐγκαθιδρυμένην ἐκεῖ στρατιάν, καὶ τὸ πλεί-
 στους εἶναι τῶν οἰκόντων ἐκεῖ τὰ τοῦ νέου βασιλέως ἤρημέ-
 νους· ὁ πρωτοστράτωρ μὲν τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἤρεῖτο, οὐπω
 δὲ πέρας τῆς βουλῆς λαβούσης, ἀνέστησαν. εἴτ' αὐθις ἅμα
 15 δομestίκῳ τῷ μεγάλῳ μόνῳ καὶ βασιλεὶ περὶ τῶν αὐτῶν τοῦ- D
 15 τῶν βουλευομένων καὶ συνιδόντων, ὡς Συργιάνῃ μὲν καὶ τῷ
 μεγάλῳ δομestίκῳ, τῇ Θράκῃ τῶν γαμετῶν ἐνδιατριβουσῶν,
 ῥάδιόν ἐστιν ὅποι βούλονται ταύτας ἀπαγαγεῖν, πρωτοστράτορι
 δὲ τῆς γαμετῆς ἅμα δυοῖ θυγατρίδιαι τῇ Ἀδριανοῦ πόλει
 ἐγκαθιδρυμένης, πολὺ τὸ δύσκολον μετακινεῖσθαι· εἴτα καὶ
 20 τοῦτο προσεπεισομένῳν, ὡς καὶ τὸ τοσαύτην ἀνάγκην τῷ πρω-
 τοστράτορι ἀπαγαγεῖν, ἀγνωμοσύνης ἂν εἴη πολλῆς, καὶ τὸ δυσ-
 κόλως ἔχοντα πρὸς ταῦτα τῆς κοινωνίας ἀπωθεῖσθαι, καὶ ἀβου-
 λίας ἅμα καὶ ἀδικίας· τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς πάντα βέλτιστον

3. ντε Ὅρια scripsi pro vulg. τε Ὅρια.

4. Φρερίγω ex Italo

elisum pro Φρεδερίω. ED. P.

rant: ut numerus earum denarius et ad fugam, si fugiendum, ei sub-
 serviret; et apud Christopolin simul bellum toleraret, quoad res suas
 ordinasset. Nomina eorum fuerunt, e gente quidem Oriarum, Raphon
 de Oria; e Spinularum, Fredericus Spinula; ex Demarensium, Raphon
 Demar. Denuo cum illis duobus consultante imperatore, utram ur-
 bium confugio constituere oporteret, quo et protostrator, quam pro
 migliore duceret, sententiam proferret, et cum Christopoli quidem au-
 xilia a Crate expectanda, cum Adrianopoli vero populi frequentiam,
 ibidemque locatam militarem copiam, ac civium denique multitudi-
 nem sibi faventium coniungente, et protostratore Adrianopolin prae-
 optante, antequam certum quid decernerent, surrexerunt. Post ite-
 rum domestico et imperatore solis super eadem quaestione inter se
 agentibus, nec ignorantibus, Syrgianni et domestico facile factu esse,
 uxores in Thracia manentes, quo placeret abducere, protostratori con-
 tra, Adrianopoli coniugem cum duabus filioliis habenti, sedem mutare
 perdifficile fore: deinde et hoc secum volventibus, nec tantam neces-
 sitatem, nisi admodum iniuste illi imponi posse: et reluctantem a com-
 munionem repellere, non iniustum modo, verum etiam stolidum videri:
 illud quidem, quia virum omnimodis optimum adeo levi de causa ex-

- A.C. 1320 ἄνδρα μικρῆς ἀπόσαιντο αἰτίας ἔνεκα ἀδικίας δ', οτι αὐτοὶ πρόσκα
καλεσάμενοι καὶ προσεταιρισάμενοι, καὶ σπουδῆν πολλὴν καὶ προ-
P.28 θυμίαν πρὸς τὸ σὺν αὐτοῖς κινδυνεύειν εἰσενεγκόντα νῦν ἀπω-
θούνται, ἐδοξε θεῷ θαρσύνειν, καὶ ὑπομίαν κινδύνου μι-
κρὰν τοῦ ἐταίρου χάριν ἀναδεξαμένους τὴν εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν⁵
μᾶλλον ἐπιψηφίσασθαι. οὕτω πέρας ἐπιθέτες τῇ περὶ τούτου
V.23 βουλῇ, καὶ τῷ πρωτοστράτορι δῆλα καταστήσαντες τὰ τῆς γνώ-
μης, ἀνεπτόρωσάν τε πρὸς τὸ πράττειν, καὶ προθυμότερον
ἀπέδειξαν ἑαυτοῦ. Ἄλλα τὰ μὲν κατ' αὐτοὺς τοιαῦτα, βασι-
λεὺς δ' ὁ πρεσβύτερος τῇ πρὸς τὸν ἔγγονον ὀργῇ λίαν παρωξυ-10
μένος, οὔτε προσιώντα καθημέραν προσηγήρευε τὸν ἔγγονον,
οὔτε μὴν πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπιόντα πάλιν προσηγήρευε ἤξιον τινοῦς·
ἀλλ' οὐδὲ βελτίονος ἢ φαύλου λόγου ἐπὶ τέσσαρσιν ὕλοις μῆσθ
B μετέδωκε, πλὴν ὅτι τοῦ νέου βασιλέως ἐξεπέτηδες ὀσημέραι
τοῖς βασιλείοις καὶ ὑπὲρ τὸ δέον προσκαρτεροῦντος, ὄρων δ'15
βασιλεὺς τῆς προσεδρείας τὴν ἀκαιρίαν, ὥσπερ ἐπ' ἀνάγκης
συνωθούμενος, „ἄπελθε λοιπὸν πρὸς τὴν σὴν οἰκίαν” ἔλεγε τῷ
ἔγγονῳ, μῆδέν τι τούτου προστιθεῖς πλέον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
μετὰ τῶν τῆς συγκαλήτου καὶ τῶν ἐν ἀξιώμασι τοῦ νέου βασι-
λέως τῷ πάμπῳ παρισταμένον, οὐδέποτε ἐπέτρειψε καθεσθῆναι,20
πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους τῆς ἐπιτροπῆς γινομένης, εἰς ἀνάγκης ἐκα-
θέζετο καὶ αὐτὸς, πάντων πρὸς αὐτὸν ὀρώντων καὶ τοῖς νεύ-
μασι δηλούντων, ὡς οὐδ' ἂν αὐτοὶ καθεσθῆεν ἐστηκότος αὐ-
του· ὃ δὲ καὶ μᾶλλον τὸν νέον ἔδακνε βασιλεῖα, ὡς καὶ πρὸς
C οὓς εἶχε θαρσύνειν λέγειν, ὡς βούλοιο τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως25
25. Vulg. male invenio ordine λέγειν θαρσύνειν.

cluderent: hoc vero, quia eum nunc removerent, quem prius invitas-
sent, et ad numerum suum allegissent, quique ad discrimina commu-
niter adeunda promptam et alacrem animi voluntatem attulisset: haec
igitur reputantibus placuit, divina bonitate confisos, cum nonnulla
suspicionē periculi, ob maius bonum, Adrianopolin potius decernere.
Finita deliberatione sensum suum protostratori indicant, qui ad rem
aggreddendam mirabiliter excitatus, semetipso evadit erectior. Et ho-
rum quidem eiusmodi conditio fuit. Senior autem Imperator iracun-
dia percitus in nepotem, neque in dies singulos ad se ventitantem,
recedentemve salutatione, neque totis quatuor mensibus ullo vel dex-
tro, vel sinistro sermone dignari: nisi quod eo de industria citra de-
corum quotidie palatium obeunte, importunam assiduitatem intuens,
veluti vi adactus in hanc vocem aliquando erupit, nullo praeterea verbo
addito: Mane de cetero domi tuae. Enim vero nec cum senatoribus
suis et magistratibus sibi assistentem unquam sedere iussit; sed alii
eius iussu consentientibus, ipse quoque necessario considebat, omnibus
ad illum respicientibus, quassatoque capite significans, se stante

(τοῦτον γὰρ δεῖ τὸν τρόπον τὸ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου προέ- A.C. 1320
 φερει ὄνομα.) τοῖς ἄλλοις ἐπιτροπέτοις τὴν ἀνάκλιον, αὐτῆ
 δὲ μὴ, ἐστάναι ἐπιπολύ· ἐπιτροπομένων δ' αὐτῶν, „ἀλλ' ἔμιν
 μὲν” εἰπὲν „πρὸς τοῦ κυρίου καὶ βασιλέως τὴν καθέδραν
 5 ἐπιτετραφῆναι, ἔμοι δὲ μὴ διόπερ ὑμᾶς μὲν καθασθῆναι προσ-
 ῆκει, τὸ προσταττόμενον ἐκπληροῦντας, ἐμὲ δ' ἐστηκέναι ἄ-
 χρις οὐδ' τὸ ἐπίταγμα φθάσῃ καὶ πρὸς ἐμέ.” τοιαῦτ' ἔλεγε πρὸς
 οὓς ἐδάξῃ, τὸ τῆς ψυχῆς ἄλγος ἀνακαλύπτων. ἐφ' οἷς αὐτὸν
 ὁ μέγας δομέστικος παραμυθούμενος, ἄλλα τε κατεπεῖθε τῆς D
 10 λότης, καὶ τὸ Σολομώντειον ἔλεγε δεῖν ἐκπληροῦν, ὑπομοιῆν
 ἐνδεικνύμενον καὶ καρτερίαν κατὰ καιρὸν. τὸ δ' ἔξῃς ὁ νέος
 βασιλεὺς καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν διὰ τινος τῶν οἰκείων μηνύουσι
 Συργιάνην πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ταχέως ἐπανελθεῖν, εὐπρόσ-
 15 ωπὸν τινα πλασάμενον αἰτίαν τῆς ἐπανόδου. τὰ γὰρ κατ'
 ἱσαυτοὺς πράγματα πῆ μὲν ἐπὶ τὸ βέλτιον, πῆ δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον
 χωρεῖν. ὁ δὲ σὺν σπουδῇ πολλῇ κατὰ τάχος ἐπανελθὼν καὶ
 συγγενόμενος βασιλεὶ καὶ τοῖς ἐταίροις, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τὸ
 βέλτιον προεχωρηκέναι σφίσι τὰ πράγματα, τοῦ πρωτοστρά-
 20 τος Συναδηνοῦ χάριν εἰρησθαι μαθὼν, τὸ δ' εἰς τὸ χεῖ-
 ρορον, διὰ τὸ μᾶλλον ἐκπεπολεμῶσθαι τῷ ἐγγόνῳ τὸν βασιλέα,
 καὶ τᾶλλα ἐκδιδαχθεὶς, ὅσα δὴ συμβεβήκει μετὰ τὸ εἰς Θρά- P. 29
 κην αὐτὸν ἀπᾶραι, περὶ τοῦ, τί χρῆ πράττειν, ἐβουλεύοντο κατὰ

3. ἐπιτροπομένων. Interpres corrigit προτροπομένων. ED. P. 10.
 Locus est non Salomonis, sed Ecclesiastici c. 1. v. 29. Graeci
 autem, ut in opere Conciliorum saepius observare est, utrumque
 confundunt. ED. P.

ipso non sessuros; quod adolescentem mordebat acrius, ut quibus
 fidebat, diceret, velle se domino et imperatore (hoc etenim modo
 avum semper nominabat) ceteris sessionem mandante, sibi autem mi-
 nime, stare diutius. Hortantibus autem ad sedendum, respondit:
 Vobis, non mihi, facultas ab imperatore domino data est. Quapro-
 pter vos iussa implentes, sedere convenit, me autem stare, donec si-
 milliter sedere inbear. His apud eos, quibus audebat fidere, dolorem
 suum testabatur. Itaque magnus domesticus eum consolans, cum alia
 tanquam carmina ad leniendam aegritoniam accinebat, tum illi Salo-
 monis obtemperandum aiebat, praecipientis, patientiam et tolerantiam
 ostendendam in tempore. Secundum haec iunior imperator et amici
 per familiarem quemdam Syrgiannem certiores faciunt, cupere se, ut
 Constantinopolim, reversionis suae honestam aliquam causam commen-
 tus, advolet: res enim hac melius, illac deterius ire. Qui multo cum
 studio celeriter adest, et cum imperatore, ac sociis collocutus, intel-
 ligit, quod dictum fuerat, res melius procedere, ad protostratorem:
 alterum, res deterius ire, ad imperatorem avum pertinere, qui nepo-
 tem odisset implacabilis. Edocetur alia, quae post eius in Thraciam
 discessum evenerant. Tum quid res tempusque postulet, et quinam

A.C. 1320 σφῆς, καὶ ὅπως ἂν αὐτοὺς γένοιτο τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων ἀκινδύνως ὑπέξελθεῖν. πρῶτος τοίνυν εἶπεν ὁ πρωτοστράτηρχ Συναδηρός.

V. 24 Σ'. „Ἐμοὶ πολὺν τινα καὶ προφανῆ τὸν κίνδυνον ἐκ τῶν πραγμάτων ἐστὶ συνορᾶν. εἰ γὰρ ἡμῶν ὅπως ποτὲ ταυτησὶ τῆς πόλεως ὑπέξελθόντων ἐπιστρατεύσει καταπόδας ὁ βασιλεὺς, τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ τὸ παραπίκα πρὸς ἔσχατον ἄλθεῖν κινδύνου; ἐστὶ δὲ ἀνθρώπων, οἶμαι, σωφρονούτων καὶ βουλευμένων σώζεσθαι, μὴ τοὺς προδήλους ἀνδαιρεῖσθαι κινδύνους τῆς ἐν βεβαίᾳ κεισομένης σωτηρίας. τοῦ τοίνυν τῆς πόλεως ὑπέξελθεῖν, ¹⁰ δυνατώτατον ἀνταγωνιστὴν ὀπίσω καταλιπόντας τὸν βασιλέα, οὕτως ὑποψίαν δεινὴν παρέχοντος, μακρὰν ἀφροσθηκέναι παντὸς κακοῦ καὶ πολλὴν τὴν ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχειν τὸ τοῦτον C κατασχόντας, ὃ δυνήσεσθαι δοκῶ ἠαδῶς, κατακλείσαι φρουρᾶ. οὕτω γὰρ οὐδενὸς ἀνταγωνιζομένου, ἕξτα κρατήσομεν ¹⁵ ἀπάντων.” Συργιάννης δὲ μετ’ ἐκείνου εὐθύς· „καὶ τοῦθ’ ὅπερ εἶρηκας” ἔφη „πολλοὺς ἔχον ἔξετάζοντι φανεῖται τοὺς κινδύνους. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ μικρὸν ἔργον τὸ κατασχέειν, πολλῶν περὶ αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακειμένων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἐν τέλει, καὶ μισθοφόρων αἰεὶ πολλῶν διατριβόντων ἐν ²⁰ βασιλείοις· ἔπειθ’ ὅτι καὶ τοῦτ’ εἰ μετὰ πολλῶν τῶν κινδύνων κατορθωθείη, τότε ἤδη χαλεπωτέροις περιπεσοῦμεθα κινδύνοις,

12. Interpres legit ὁδ μακρὰν, frustra; quippe aliter vertere debuit. ED. P.

ex regina urbium se queant subducere, disquirunt. Primus itaque pro-
trotator in haec verba disserit:

9. Magnum ego, et manifestum periculum huic negotio inesse animadverto. Si enim nos quomodocumque clam hac urbe egressos, imperator senex armis continuo fuerit persecutus, quibus tandem machinis praesentissimo discrimini elabemur? Est autem, uti reor, virorum prudentium et incolumitatis suae amantium, certa pericula salutis suae non antepone-re. Cum igitur ex urbe clam exire, imperatore potentissimo adversario a tergo relicto, gravem suspicionem commoveat, longe ab extrema pernicie abesse iudico et securitatem multam adepturos, si comprehensum, quod facile poterimus, custodiae mandemus: sic enim nemine adversante, nullo plane negotio rerum summa potiemur. Tum Syrgiannes excipiens, et hoc quod dixisti, inquit, si quis cogitatione perustrarit, multis obnoxium periculis inveniet. Primum enim arduum est illum comprehendere, quando et ex proceribus, et ex magistratibus multi ipsi bene cupiunt, et meritorii milites frequentes in palatio semper visuntur. Deinde ut hoc fauste transigamus (quamvis non sine pluribus periculis) in discrimen saevius incidemus, cum e custodibus plures suspectos habere, et rerum vicissitudinem metuere cogemur. Quoniam igitur utrimque male metucendum

πολλὰς ἔποπτεύοντες ἐκ τῶν φυλάκων καὶ τῶν πραγμάτων τὰς A.C. 1320
 μεταβολάς. ὅτε τοίνυν καὶ ἀμφοτέρωθεν ὑποψία δεινῆ, βέλ- D
 τιον βραχεία καιροῦ ῥοπή τῆς ζωῆς ἀποστερησάντας βεβαίως
 ἄρχειν, αὐτοῦ τε οὐκ ἀμνηνομένου καὶ τῶν ἄλλων οὐδενός
 5 διακινδυνεύειν ἔπαρ αὐτοῦ κειμένου βουλευομένου." Τὴν δὲ
 τοιαύτην βουλήν ἐξήνεγκε μὲν κατὰ βασιλέως ὁ Συργιάννης
 ἔξ ἑαυτοῦ μὲν, ἐνήγχε δ' εἰς αὐτὴν μάλιστα καὶ Ἀπόκαυχος,
 ἐκπόνθως πρὸς βασιλέα ἔξ αἰτιῶν διακειμένος παραλόγων,
 μὴ δι' αὐτοῦ δὲ δυνάμενος εἰσάγειν τὴν γνώμην, (οὕτω γὰρ P. 30
 10 φέρεται βασιλεὺς τοσοῦτον ὡς καὶ μετέχειν βουλῆς,) φίλῳ ὄντι
 τῷ Συργιάννῃ τὰς βουλὰς ὑπετίθει ὡς αὐτῷ παρῆξις βουλευ-
 σομένη. πρὸς ταῦθ' ὁ μέγας δομέστικος „ἐμοὶ τὸ πρῶτον" ἔφη
 15 πῶν βουλευμάτων τῶν ἀπανθρώπων κρίνοντι, τὸ δεύτερον
 οὐδ' ὁμοίτητος καὶ ἀπανθρωπίας ὑπερβολὴν ἄλλείπειν οὐδεμίαν
 20 φαίνεται. διὸ συμφέρειν ἡγοῦμαι τούτων ἀποστάντας ἀπάν-
 των, τῶν προτέρων ἔχουσθαι βουλευμάτων, καὶ σκοπεῖν οὐχ
 ὅπως βασιλεὺς κακῶν ἀνηκέστων αἰτίοι φανώμεν, ἀλλ' ὅπως
 ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπαθεῖς διατηρήσωμεν κακῶν. εἰς τοῦτο γὰρ
 καὶ συνεληλύθειμεν, ὅπως τῷ μὲν τῶν βασιλέων ἀδικουμένῳ,
 25 θεοῦ συναυρομένῳ, καὶ τὴν ζωὴν διατηρήσωμεν καὶ τὴν τιμὴν,
 τῷ δὲ, μηδεμίαν ἀκολουθοῦσης ἀνάγκης, μηδ' εἰς τὴν τιμὴν B
 παρενοχλήσαι, μήποτε τὴν ζωὴν." Τούτων οὕτως ἀλλήλοις
 ἐναντία βουλευομένων, ὁ μὲν βασιλεὺς καθῆστο σιγῇ, τῶν
 λεγομένων ἐπακροάμενος, ὁ Συργιάννης δὲ τὸν λόγον ἀνάλα-V. 25

est, praestat brevi discriminis momento senem occidere, atque ita cer-
 tum imperium adipisci: quandoquidem nec ipse se ulciscetur, et qui
 pro mortuo aliquid periculosi inceptet, nullus existet. Tale consilium
 Syrgiannes contra avum ex se quidem dabat; sed in primis Apocaucho
 sollicitante, qui ob causas quasdam non legitimas ab imperatore se-
 niore alienior, quia ore suo sententiam dicere non poterat, quod in
 iunioris familiaritatem necdum adeo penetraverat, ut etiam in consilium
 adhiberetur, et Syrgiannem diligebat, eidem istud, ut liberrime con-
 sulturo, suggererat. Contra haec sic ingressus est magnus domesticus:
 Et prima sententia mihi inhumana, et altera saevitiae atque immanitatis
 modum omnem exsuperare videtur. Quamobrem spectata utilitate, ab
 hisce consiliis recedendum, ac prioribus adhaerendum constituo;
 providendumque, non quonam pacto imperatorem atrocissime multem-
 mus, sed qua ratione a nostris ipsorum cervicibus exitium prohibea-
 mus; huius enim ergo convenimus, ut alterius quidem iniuria laesi
 vitam honoremque, Deo nos bene adiuvante, tueamur; alterius autem,
 nulla impellente necessitudine, ne honori quidem, quid dicam vitae?
 incommodemus. Illis isto modo disceptantibus, imperator sedens, taci-
 tus quae dicebantur auscultabat. Tum Syrgiannes magno domestico
 sic occurrit: Cum ingenii humani imbecillitas perfectam rerum cogni-

A.C. 1320 βιών, ἐκ τῶν ἐναντίων ἀντιλέγων πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἔφη· „τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ ἐνδεὲς ἐχούσης καὶ τῆς ταλειίας τῶν ὄντων γνώσεως ἀπολειπομένης, οὐδένα δεῖν οἶμαι τοὺς ἀπ' ἀρχῆς δεδογμένους ἐμμένειν, ἂν μετὰ ταῦτα βελτίω τὰναντία φαίηται· ἢ εἰ τοῦτο κρατήσῃ, οὐκ ἂν φθάνοι πάντ' ἕνω καὶ κάτω γενόμενα. ἂν γὰρ μήτ' ἔμπορος, μήθ' ὁ γεωργός, μήθ' ὁ κυβερνήτης πρὸς τὰ δοκοῦντα λυσιστελῆ μεταρμύζηται, ὁ δὲ ἔμπορος ἐπανήξει κενὸς χρημάτων, οἷο γεωργός δὲ πρὸς τῇ τῶν πόνων ἀποστερήσει καὶ βαθὺν ὀφλήσει γέλωτα. προσθήσομεν δὲ τι καὶ τῶν οἰκείων παραδειγμάτων. οὐκ ἂν οὐδὲ στρατηγὸς τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ἐμμένον βεβουλευμένους τρόπαιον ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀναστήσει, ἀλλ' ἀσχερῶς καὶ ἀγεννῶς ἤττηθεις, συγκινδυνεύσει τοὺς στρατιώταις ἂν γὰρ συμβῇ¹⁵ τυχόν τὴν μὲν ἑαυτοῦ στρατιάν πολλαπλασίονα τῶν πολεμίων Δκαὶ πρὸς τὰ πολεμικὰ μᾶλλον ἡσχημένην ἡγεῖσθαι καὶ διὰ τοῦτο δεῖν βουλευσθαι μάχην συνάπτειν, εἴτ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐλθόν, τὴν τῶν ἐναντίων ἴδῃ καὶ τῷ πλήθει καὶ τῇ ἀσκήσει· καὶ τοὺς ὅπλοις ὑπερέχουσαν πολλῶν τῷ μέτρῳ· διὰ δὲ τὸ μῆ20 λῦσαι τὰ δεδογμένα, ἀλογίστως συμπλέκηται καὶ παραβόλως, οὐκ ἂν ἐγγὺς τοῦ μαίνεσθαι φαίημεν τὸν στρατηγὸν ἐκεῖνον; παπτί που δῆλον. διὸ μοι καὶ σὲ νῦν ἔπεισι θανατῶζειν, οὕτως ἀποφηνάμενον ὡς χορὴ τοὺς ἐξ ἀρχῆς δεδογμένους ἐμμένειν, ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐς τὸδε χρόνον στρατείαις καὶ τοὺς ἐκ στρατείας25

tionem simul assequi nequeat, nemini in his, quae ab initio ei visa sunt, conquiescendum puto, si postmodum contraria meliora apparuerint: alioqui aliud alio ferri, ac perturbari omnia necesse est. Si enim nec mercator, nec agricola, nec gubernator perspectae commoditati se accommodaverit, verum in suscepto semel proposito perseveraverit, hic ventis adversis surgentibus cito navim secam sommerget: negotiator crumena vacua redibit: arator praeter laboris frustrationem publica etiam irrisione ludetur. Quinetiam exempla e re nostra adificiamus. Nullus ductor placitorum priorum tenax, de hostibus trophaeum eriget; immo turpiter et effeminate victus, seque militemque perditum ibit. Nam si copias suas adversariis longe maiores, et bello exercitatiores censens, idcirco proelio dimicandum decreverit, deinde in conspectum hostium veniens, eos et numero, et usu, et armorum apparatu multis partibus superiores viderit, et quia anticipatam opinionem deserere non vult, inconsiderate ac temere signis illatis conflixerit, ecquid talem ducem insano parum interesse negabimus? Certe neutiquam. Itaque et tu mihi in praesens admirationem commoves, homo a pueritia usque ad hoc actatis in militia et militaribus versatus laboribus, dum affirmas, quae a principio statuerit quispiam, iis

ἐνδιατρίψαντα πόνοις, τοῦτο δὲ ἠγνοηκότα, ὥς μία καιροῦ Ἀ. C. 1320
 ῥοπή πολλῶν ποιήσει πραγμάτων μεταβολάς." Ἐπὶ τούτοις ὁ P. 31
 μέγας δομῆστικός εἶπε τοιάδε· „οὐδένα νομίζω τῶν καὶ ὅπωσ-
 οῦν μετελληχότων φρενῶν, οὕτως ἑαυτὸν οἷς ἐξ ἀρχῆς ἐβου-
 5 λεύσατο πεπεικέναι βεβαίως ἐμμένειν, ὥστε μὴ μεταβάλλειν,
 ἐτέρωσιν ἐν ὑστέρω φαινομένων βελτιόνων. καὶ σὲ δὲ αὐτὸν,
 οὐκ ἂν εὐπορήσειν ἐπ' ἐμοὶ λοιδορίας ὑπερβολῆς, ἢ οὕτω περὶ
 τῶν πραγμάτων λέγειν ἔχειν, ἐν διαφορᾷ καταστάντα. ἐγὼ δὲ
 τοσοῦτον δέω ὅποσον εἶναι φατε, ὥστε κὰν τοῖς δημοσίαις,
 10 κὰν τοῖς ἰδίαις, ψῆφον ὡς καλῶς ἔχουσιν καὶ τοῦ λυσιτελοῦν-
 τος τὸ δοκεῖν ἐς τὰ μάλιστα ἐφικνουμένην περὶ τινος πολλὰ-
 κισ ἐξενεγκῶν, ἤδη δὲ καὶ πρὸς τὸ πράττειν χωρῶν, ἔπειτ' Β
 ἢ ἐτέρω τὸ ἦσσαν ἔχειν ἐπὶ τῷ φρονεῖν δοκοῦντι, ἢ αὐτὸς
 ἔμαυτῷ τὴν ἐναντίαν πεισθεῖς εἰλόμην. ἐφ' οἷς δὲ νυνὶ σκο-
 15 ποῦμεν, μάλιστα μὲν ὧν ὑμεῖς βουλευέσθε, ἀποσχέσθαι, ὧν
 δ' ἐμοὶ δοκεῖ, δεῖν ἔχεσθαι νομίζω πολλῶν ἕνεκεν αἰτιῶν.
 πρῶτον μὲν γὰρ τὸ χεῖρα κινήσαι κατὰ βασιλέως καὶ τῷ θεῷ
 κεχρισμένου, καὶ σωτηρίαν ἀποστερηῆσαι ψυχῆς, οὐ μόνον
 πάσης ἐν ἀνθρώποις ἀπεστέρηται συγγνώμης, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 20 θεῷ τὰς ἐσχάτας τῶν τοιούτων ἔργων πεπίσμεθα κείσθαι τὰς
 ἀντιδόσεις. ἔπειτα δὲ, οὐδὲ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμεθα, ὥστε
 τὸν μὲν ἀνελεῖν, τὸν δ' ἐγκαθιδρύσαι τοῖς θρόνοις τῶν βασι- C
 λέων· ἀλλὰ πολὺν τινα τὸν δικαίου κοιούμενοι λόγον, ἀμύνειν

3. ὁπωσοῦν. Lege ὅποσονοῦν.

affixum esse oportere: nec scis vel uno temporis puncto rerum pluri-
 marum commutationes solere fieri. Adhaec magnus domesticus: Ego
 vero mortalium adhuc nullum, saltem paululum mente valentem, ita
 perpetuam in prima aliqua voluntate permansionem sibi met indixisse
 credo, ut eam postea, tametsi meliora se offerrent, immutare detrec-
 taverit. Te quoque ipsum arbitror non potuisse tam immodice mihi
 convitiari, aut de rebus adeo commode ac vere loqui, nisi pariter
 mecum sentire. Tantum autem ab illo disto, quem tu me describis,
 ut tam in publicis, quam privatis deliberationibus, eam sententiam
 probabilem, et rei propositae utilitatem opinione mea maxime attingentem
 saepe numero protulissem, deinde ubi ad facta ventum fuerit,
 aut ab alio, quem minus prudentem iudicarem, aut a memet per-
 suasus, in alia omnia discesserim. In hoc autem negotio, de quo
 nunc disceptamus, non quae vobis, sed quae mihi videntur, proban-
 da existimo, idque pluribus de causis. Primum enim manus in
 imperatorem et unctum Domini iniicere, eique animam extinguere,
 non apud homines solum universos venia caret, sed, uti credimus,
 etiam a Deo huiusmodi facinora acerbissima mercede pensantur. De-
 inde non istuc nobis a principio proposuimus, ut alterum imperato-
 rem neci daremus, alterum in solio collocarem: sed sollicito ad iu-

- A.C. 1320 τῷ νέῳ προῦθυμῆθημεν βασιλεῖ, ἀδικουμένῳ τε περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ δεδοικότε περὶ τὸ ζῆν. ἄτοπον οὖν, τῷ μὲν σὺν τῷ
- V. 26δικαίῳ τὴν ἀρχὴν κατακτᾶσθαι, τὸν δ' ἀδίκως ἀφαιρεῖσθαι καὶ τὴν ζωὴν· καὶ ἂ περὶ τὸν ἓνα πραττόντων ἑτέρων, τῶν ἀτοπωτάτων ἔδοκει, τούτων χαλεπώτερα περὶ τὸν ἕτερον ἐξεῖω-5 γασμένους αὐτοὺς ὀφθῆναι, καὶ ὡσπερ ἐν ζυγοῖς τῶν πραγμά-
 Dτων ἕφ' ἑτέρῳ μέρει βαρυνομένων, ἐπὶ τὴν ἴσην ἀμετρίαν πρὸς τοῦναντίον αὐτοὺς καταπιέσαι, δεόν ἐπὶ τὸ ἴσον ἀναγαγεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ τὸ δῆσαντας φρουρεῖν, τοῦ ἅπαξ ἡμερώτερον ἀποκτεῖναι. τοῖς γὰρ ἐν ἔθει τοῦ θεραπεύεσθαι καὶ δορυφορεῖ-10 σθαι, φοβερώτερον τοῦ ἀποθανεῖν, τὸ παρ' ἀξίαν κακοπραγεῖν. διὸ καὶ πολλοὶ τῶν ἕμνουμένων παρὰ Ῥωμαίοις αὐτοκρατῶρων, μᾶλλον εἶλοντο ἀποθανεῖν, ἢ ζῶντες αἰσχροῦς δουλεύειν ἀτυ-
 χήσαντες περὶ τὰς μάχας· καὶ χωρὶς δὲ τούτων, τὸ παρὰ τῶν φυλάκων ὡς δεσμώτῃ προσεχόντων περιυβρίζεσθαι καὶ λοιδο-15
 P. 32ρεῖσθαι, παντὸς ἂν εἴη πικρότερον ὕδατος Στγνός. ἐτι δ' οὐδ' ἀσφάλειαν ἡμῖν παρέχει τὸ δῆσαντας φρουρεῖν. ἂν γὰρ ὅτι-
 δήτινι τρόπῳ δυνηθεῖ τὰ δεσμὰ διαφυγεῖν, ὅπερ ἡμῖν πρόσ-
 εστι νῦν, τὸ δοκοῦντας ἀδικεῖσθαι καρποῦσθαι τὴν ἀπάντων εὐνοίαν, ἐκείνῳ περιστήσεται, καὶ σφοδρότερον πολεμήσει, συμ-20
 μάχοις προθύμοις καὶ τοῖς περιοίκοις βαρβάροις καὶ Ῥωμαίοις χρώμενος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν ἀποκτεῖναι ἀλαστόρων καὶ ἀν-
 δροφόνων ἐπιτιμίαν οὐ μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ παισὶν ἡμετέροις

etitiam respectu, studiosius ad opitulandum ei incubuimus, qui et de imperio et de vita laboraret. Absurdum est igitur, huic iuste imperium vindicare, illi iniuste etiam vitam eripere, et quae, si in alium designarentur ab aliis, crudelissima duceremus, iis multo crudeliora nos ipsos in imperatorem machinatos videri: et velut in trutina, rebus in una lance divergentibus, ad similem inaequalitatem ex contraria parte alteram lancem deprimere, cum ambas potius ad aequilibrium componere debeamus. Nec vero mitius eum habebimus si vinctum in custodiam tradamus, quam si semel iugulaverimus. Qui enim tam officiose coli, satellitioque semper stipari consueverunt, iis dignitate sua orbari atque ad miseriam detrudi, morte ipsa horribilius est. Hinc plures Romanorum imperatores, quorum celebris est apud posteros memoria, praeliis usi adversis, mori, quam vivi indigne servire maluerunt. Praeterea a custodibus, ut ad vinctum attentis, probra et contumelias perpeti, quavis aqua Stygia cruciati amarius. Huc accedit, quod neque securiores erimus, si cum carceri mandaverimus. Quippe si arte aliqua inde elapsus fuerit, quod hodie abunde datur nobis, ut, cum iniique nobiscum videatur actum, omnium favore ac benevolentia perfruamur, tunc illi dabitur, et vicinis barbaris Romanisque impigre adiuvantibus, infestiore in nos Marte pugnabit. Quia igitur e medio tollere imperatorem nobis liberisque nostris nefariorum atque

ἔπειτα προσάπτει, τὸ δ' εἰρξάντας φρουρεῖν μετὰ τοῦ αἰ.-A.C. 1320
 σχροῦ καὶ τοὺς ἐσχάτους ὑποπτεύει κινδύνους, καὶ λυσιτελὲς
 ἅμα καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω, τῶν προτέρων ἐχομένους λο-
 γισμῶν, τὸν ἡμέτερον βασιλέα διασώζειν ἀμνημονέους ἂν τις B
 5 ἐπίη. ἀλλ' ἐρεῖς, Τί οὖν; ἂν ἐπιστρατεύῃ βασιλεὺς ἡμῖν, οὐ
 μαχόμεθα αὐτῷ, οὐδ' ἀποκτενοῦμεν, ἂν οὕτω συμβαίῃ; Μά-
 λιστα μὲν οὖν ἀμνηνούμεθα πάσῃ δυνάμει, ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν
 ἔχει τό, τε κατάρχειν καὶ τὸ ἀμύνασθαί τινα, λόγον. τῷ μὲν
 γὰρ πρὸς τῷ αἰσχροῦ πρόσσεσι καὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ δ' ἀμύνασθαι
 10 πρὸς τῷ δικαίῳ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων εὐκλειαν ἔχει. ἂν γὰρ
 συμβῇ τὸν προκατάρχοντα παθεῖν κακῶς, οὐ τῷ ἀμνημονέῳ
 τὴν ἀπόβασιν ἀλλὰ τῷ ἐπιόντι λογιζέσθαι τῶν ἔργων δίκαιον.
 ἡμῖν μὲν οὖν ἐπ' ἀμφοτέρω γυμνάζουσι τὸν λόγον ἑκατέρω
 εἴρηται πολλά. βασιλεὺς δὲ πάντων ἀκρωμένῃ ἐξέσται τὸν τῶν
 15 ἄλλων τρόπον τῆς σαγήνης πολλὰ περισχοῦσης τὰ χρήσιμα ἐκ-
 λεξαμένῃ, τῶν ἀχρήστων ἀποσχέσθαι." ἐπὶ τοῦτοις καὶ τῶν
 ἄλλων συνθεμένων καὶ τὴν διάκρισιν τῶν λόγων ἀναθεμένῳ
 τῷ βασιλεῖ, εἶπε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα

ι. „Τοῖς περὶ μεγάλων πραγμάτων βουλευομένοις ἀναγκαῖον V. 27
 20 εἶναι νομίζω καὶ πολλοῖς εἶναι τὸν ἀριθμὸν. διὸ καὶ Ῥωμαῖοι D
 καὶ Ἕλληνες τὸ παλαιὸν, καὶ δημοκρατούμενοι καὶ τῶν ἀρί-
 στων ἀρχόντων, ἐκ πλειόνων τὰς βουλὰς συνεκρότου, τοῦ κα-

1. προσάψει. ED. P. 15. Matth. c. 13. ED. P.

homicidarum notam inuret; in carcerem autem compingere, praeter
 facti infamiam etiam summorum malorum suspicionis plenum est,
 aequum et utile censeo, in pristino consilio permanere, et imperato-
 rem nostrum iuniorum, si qua vis extiterit, tutum praestare. Hic
 tu obicies, Quid? si senior arma nobis intulerit, non contra pu-
 gnabimus? non cum, si sors ita ferat, trucidabimus? Maxime immo
 pugnabimus, et quidem nervis omnibus: verum aliud est praeco-
 curre et aliud resistere. Illud enim praeterquam quod turpe, etiam
 iniustum; hoc et gloriosum et iustum numeratur. Quod si damnum
 acceperit qui anteverit, rerum exitum non defensori, sed invasori de-
 cebit adscribere. Ab utroque igitur nostrum in utramque partem ve-
 lut exercitationis causa satis dictum est. Restat ut imperator auditis
 omnibus, more piscatorum, quasi e sagena multos pisces concludente,
 utilia deligat, inutilia reiciat. Hoc ipsum ubi et reliqui duo assensu
 firmarunt, et diiudicationem controversiae eidem detulerunt, sic pro-
 fatus est:

10. Qui de rebus gravioribus deliberant, eos etiam numerum confice-
 re oportere autumo. Unde olim Romani et Graeci, quique sub populari
 quique sub optimatum imperio debebant, concilia e pluribus congrega-
 bant, recte sentientes, hoc modo ab honesto et conducibili haud facile de-
 flexum iri. Quin et de veteribus quidam, et e nostro ovilli sapiens, salutem

A.C. 1320 *λοῦ καὶ συμφέροντος οὕτως οὐκ ἂν οἰόμενοι καρδίας ἀμαρτεῖν, ὡς φρονούντες. καὶ τῶν παλαιῶν δὲ τις σοφὸς τῆς ἡμετέρας*
 P. 33 *αὐτῆς ἐν πολλῇ βουλῇ τὴν σωτηρίαν εἶρηκεν εἶναι, καὶ πολλοὺς ἑαυτῷ τὸν ἀσύμβουλον ἀπεφήνατο. καὶ ὑμῶν τοίνυν καὶ πολλῶν καὶ περὶ ταῦτα ἀρίστων ὄντων καὶ λόγοις οὐκ ὀλίγοις περὶ τοῦ πράγματος χρησαμένων, ἐξέσται ἅμοι δὲ εἰρήκατε τῶν ἀλιείων τρόπον, πολλὰ τῆς σαγήνης καταγωγούσης, τὰ χρησιμα ἐκλεξαμένῳ ἀπορροῦναι τὰ μὴ τοιαῦτα. ἐρῶ τοίνυν καὶ αὐτὸς ἃ μοι δοκεῖ βέλτεστα εἶναι, ὑμῖν δ' ἐξέσται ἐκάστῳ ἃ δοκεῖ συμφέροντα ἐλέσθαι. οὐ πᾶσιν ἀνθρώποις τὰ αὐτὰ αἰρετὰ καὶ φευκτὰ, καὶ ἡδέα καὶ μὴ τοιαῦτα δοκεῖ, ἀλλ' ὅπως ποτὲ ἔχουσι περὶ αὐτὰ, τοιαύτας καὶ περὶ αὐτῶν ἐξάγουσι τὰς κρίσεις. ὡς ἔχω τοίνυν καὶ αὐτὸς περὶ τῶν προκειμένων ἐρῶ. τοσοῦτου δέου τοῦ τι τῶν ἀνηκέστων καὶ ζωῆς ἐνεκα καὶ τιμῆς περὶ τὸν ἑμὸν κύριον καὶ βασιλέα γενέσθαι βούλεσθαι, ὥστ' εἰ τις συμβέβηκε τὸν αὐτὸν ξίφος ὡς ἀποκτενοῦντά με σπασάμενον ἐπιέναι, φωνῇ μὲν ἂν ἐπραγματευσάμην τὴν σωτηρίαν εἰ δὲ κώλυμά τι μεταξὺ φεῖνῳτι συμβέβηκε τῆς φωνῆς, τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ συστραφεῖς ἀμύνεσθαι βούλεσθαι, ὥστ' ἐγκαλυψάμενος ἐδεχόμην ἂν σιγῇ τὰς πληγὰς, δείσας μὴ πρὸς ἐκείνων ὄρων καὶ ὅταν τῷ πάθει τῶν φρενῶν ἐκκρουσθεῖς, πρὸς τὸ λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ κινήθῳ καὶ μακρὰν ἀπορροῦναι τὸ ξίφος, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο τῶν ἀνοσιῶν κρίνω, καθ' ὅντινα τρόπον χεῖρας ἀνασχέειν τῷ πατρί. τοιαύτην ἔχειν γνώμην περὶ τῆς εἰς τὸν πάπ-*

2. Proverb. 11. ED. P.

esse dicit, ubi multa consilia, sibimet autem inimicum pronuntiat hominem inconsultum. Cum itaque vos et plures sitis, et in dando consilio excellatis, deque praesenti negotio multa disserueritis, licitum erit et mihi, quemadmodum piscatoribus, ut dixistis, e plena sagena delectis melioribus, cetera foras mittere. Proferam ergo ipse quoque meo iudicio optima: vestrum unicuique integrum crit, quae probaverit amplecti. De rebus expetendis ac fugiendis, iucundis et iniucundis nequaquam idem est hominum sensus, sed ut quisque his afficitur, ita de illis iudicat. Fas sit igitur mihi quoque nunc in consultatione ita proloqui, ut affectus sum. Usque eo nihil dirum et immane vel vitae, vel dignitatis meae gratia in dominum meum et imperatorem perpetrari velim, ut si forte districto ense in me iugulabundus irrueret, pedibus salutem meam expedire contenderem. Sin quippiam fugienti obstaret, adeo me non delectaret ad defensionem converti, ut velata facie, cum silentio plagam mallet accipere; metuens ne aspectu illius vehementius turbatus, ac velut de statu mentis dimotus in illire, ferrumque ei extortum longius proiicerem: cum hoc ipsum sceleris facinoris loco ducam, quoquo modo contra parentem manus tollerere. Sic me de avi honore sentire, Deum omnia perspicentem testor.

πον τιμῆς τὸν πάντα ἔφορῶντα μαρτύρομαι ὀφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ. A. C. 1320
 διὸ δὴ καὶ ὑμᾶς βούλομαι οὕτως ἔχειν σαφῶς πεισθέντας, μη-
 δένα περὶ τούτου λόγον κινεῖν, μηδὲ μεταπεῖθειν ἐπιχειρεῖν·
 ἔσεσθε γὰρ ἡνυκότες πλέον οὐδέν. εἰ μὲν οὖν ἐθελήσετε τῶν
 5ῆς ἀρχῆς ἐχόμενοι λογισμῶν, τὴν σωτηρίαν ἑαυτοῖς ποριζομέ-
 νοις φρυγῇ τὸν ὑφορώμενον κίνδυνον διαδιδράσκειν, εὖ ἂν ἔχοι,
 καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτὸς ἀσπάζομαι τὴν ὑμετέραν, καὶ συγκιν-
 δυνεύειν ὑμῖν αἰροῦμαι· εἰ δὲ τῆς προτέρας ἀτολίμιαν καὶ ἀναν-
 δρίαν καταγνόντες βουλῆς, ἐμμένειν ἀσφαλῶς κεκρίκατε τοῖς D
 10 δευτέροις, μὴ παιδομένου δ' ἔμοῦ, οὐδ' αὐτοὶ λυσιτελεῖν ἑαυ-
 τοῖς ἄπερ ἐγὼ βούλομαι ἡγείσθε, ἐγὼ μὲν τῶν τοιούτων ἔρ-
 γων κοινωνεῖν ὑμῖν οὐκ ἂν ἐλοίμην ποτὲ, ὑμᾶς δὲ τὸ οἰκεῖον
 ἀσφαλές ἔξεστι περισώζοντας, ἃ συμφέρειν ὑμῖν οἴεσθε ἐλέσθαι.
 χάριν δὲ πολλὴν ὁμολογῶ τῷ Θεῷ, ὅτι τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας οὐ-
 15 δὲν οὐδέ πω καὶ νῦν ὑμῖν ἀπήντηκε τῶν δυσχερῶν, οὐδὲ περὶ V. 28
 ὧν ἐβουλευσάμεθα κατάδηλον οὐδὲν γέγονεν οὐδενὶ πλὴν ὑμῶν.
 ἐγὼ δὲ ἅς ἂν οἶός τε ᾶ, καὶ ὡς ἂν ὁ Θεὸς διδῶ, τὸν ὑπὲρ
 ἑμαυτοῦ κίνδυνον διακυβερνήσω. οἶδα μὲν οὖν ὡς, ἂν συμβῆ
 μαχομένον με πεσεῖν, πολλὰ μὲν ἐπιθρηήσετε κειμένῳ, πολλὰ P. 34
 20 δὲ πολλάκις ἀνακλαύσεσθε τὸν φίλον, εἰ δὴ τι καὶ μνημης
 ἄξιον ἐνεδειξάμεθα φιλίας εἰς ὑμᾶς. εἰ δ' ἔτι περιόντι πάλιν
 ἐθελήσετε προσελθεῖν, μῆδαμῶς ὑμῖν ἐμπόδιον τὸ νῦν ἡμᾶς
 χωρῶντα καταστήτω εὐρήσετε γὰρ αἰεὶ τὸν αὐτὸν ὄντα καὶ
 φιλικῶς ὡσπερ καὶ νῦν διακείμενον πρὸς ὑμᾶς. μὴ νομίσητε

Eodem animo vos esse desidero, certos plane, ne mutire quidem super
 hac re amplius, neque conari me in diversum trahere: nec enim hi-
 lum proficietis. Si ergo priora consulta vestra sequentes, instantia
 pericula fugiendo declinare vultis, bene est, et ego ad numerum ve-
 strum me aggrego, nec discriminum communionem recuso. Sin autem
 illa, ut ex timiditate et ignavia profecta, improbant, in secundis
 cogitatis indubitanter consistere decrevistis, me quidem in alia omnia
 discedente, neque vobis quae mihi placent profutura ducitis, ego sane
 huiusmodi factorum consortium nunquam cupiverim: vos quae securi-
 tati vestrae conducere creditis, quoniam potestas est, amplectimini.
 Deo singulares ago gratias, cum usque ad hanc diem nulli vestrum
 sua in me inclinatio voluntatis quidquam creavit incommodi: neque
 extra vos ulli mortalium nostrarum consultationum arcana patefacta sunt.
 Quod ad me attinet, ut potero et ut Deus annuerit, in periculo meo
 me tractabo. Equidem non ignoro, si in pugna occubero, vos morti
 meae illacrimaturos affatim, frequentique ac longo fletu amicum pro-
 secuturos, si modo aliquod amicitiae meritum memoria haud indignum
 in vos collocavi. Quod si ad superstitem denuo vos adiungere volue-
 ritis, non erit ullo impedimento ista quae nunc fit inter nos dissociatio:
 eundem quippe me semper, atque ut nunc, vestri amantem inve-

Α. C. 1320 δὲ ἐμὲ μήτε ἀλύπως ἐπὶ τῷ χωρισμῷ ὑμῶν διακεῖσθαι, μήθ' ὡς τοῦ μηδενὸς ἀξίους ὑμᾶς οὕτως ἐκ τοῦ παραντίκα ἀποθεῖσθαι. ἔξ ὅτου γὰρ περὶ τῶν τοιούτων ἠρξάμην λέγειν, πολλῶν τὴν διάστασιν ὑμῶν ἐννοῶν αἰσθάνομαι τῶν ἀλλήλων οἶδα δ' ἐν τῷ μετὰ ταῦτα καὶ πλειόνων αἰσθησόμενος καὶ σφοδρο-5
 Βτέρων φέρειν δὲ ἀνάγκη, τῶν πραγμάτων ἀσυμβάτως ἐχόντων εἰ μὲν οὖν, ὥσπερ εἶπον, ἐθελήσετε τῶν προτέρων ἐχομένους λογισμῶν, ὑπὲρ μὲν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας φροντίσαι, μηδὲν δὲ κατὰ βασιλέως βουλευσασθαι τῶν ἀπεικίτων, καὶ ἐμὲ κοινω-
 νὸν ἔξετε τῶν πραττομένων εἰ δ' ἑτέρως ὑμῖν δοκεῖ, οὐδὲν γιῶ ἄλλο λοιπὸν, ἢ πολλὰ τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας ἐπευξάμενον ἀγαθὰ, καθ' ἑαυτὸν ἃ μοι δοκῶ συμφέροντα πράττειν." Τοιαῦτα καὶ τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐπὶ πολὺ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἐώρων, τὸ τῆς γνώμης θανμάζοντες ἐπὶ τὰ καλὰ βεβηκὸς, ὡς μηδὲν
 C τῆς πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάμπαν αἰδοῦς ὑφείναι, καίτοι πολ-15
 λοῖς αὐτὸν τοῖς λυποῦσιν ἀμειβομένου. εἶθ' ὁ πρωτοστράτωρ ἀπεκρίνατο τοιαῦτα „ἤμῖν, ὦ βασιλεῦ, τὸ συμφέρον σοὶ τε καὶ ἡμῖν αὐτοῖς σκοποῦσιν, ἃ λυσιτελεῖν ἐδοκοῦμεν, ἐφθραξάμεθα. ἃ δὲ περὶ βασιλέως ἐφθραξάμεθα, οὐκ αὐτὸ τοῦτο μέ-
 γον ὅπως κακὸν τι πάθου σκοποῦντες ἐβουλευσάμεθα, ἀλλ' ὅπως20
 μὴ μετὰ τὸ φανερωῦς εἰς τὸν πόλεμον καταστῆται, τίς ὑπολεί-
 ποιτο μετὰ σοῦ προσδοκία δεινοῦ· τοῦτο γὰρ ἡμῖν περὶ πλεί-
 στου σκοπεῖται. ἐπεὶ δ' ὡς ἠκούσαμεν τῆς εἰς τὸν βασιλέα

18. Ita ED. P. pro ἐφθραξάμεθα ἐδοκοῦμεν.

nietis. Ne vero arbitremini, aut hanc separationem mihi non molestam accidere, aut vos, ceu homines nauci a me reici in praesentia. Ex quo enim hunc sermonem orsus sum, ex cogitatione distractionis nostrae doloribus multis cumulatus est mihi animus, et me in posterum plura, et vehementius doliturum scio, sed quoniam res aliter fieri non potuit, ferendum erat: ergo si, ut dicebam, adversus cogitationibus insistentes, salutem nostram prospicere, et adversus avum nihil inconveniens meditari institueritis, rebus agendis comitem me profitebor: sin alia vobis mens, hoc unum relinquatur, ut multa bona ob vestram in me benevolentiam vobis a Deo precatus, ipse mihi ad utilitatem meam promus condus fiam. His auditis illi diu inter se adspicere, et admirari ingenium iuvenis, adeo ad honestatem grassantis, ut de pudore et reverentia erga avum nihil diminueret: quamvis ille tristitia multa remetiretur. Dein protostrator sic incipit: Nos, imperator, de tuis atque nostris commodis solliciti, quae eo facere putabamus, edisseruimus. Quod autem de avo consulimus, in eo non hoc unum spectavimus, ut malo multaretur: verum ut ne ad bellum apertum veniretur, tuoque capiti casus aliquis gravior impenderet: id enim est, quod omnium minime velimus. Et cum securitatem honoremque avi tuae salutem incolumitatemque praeferas, quod in-

καὶ πάμπαν ἀσφαλείας τε καὶ τιμῆς τὴν οἰκείαν σωτηρίαν καὶ Α. C. 1320
 ἀσφάλειαν ἐν δευτέρῳ λογίῳ, θανμάζειν μὲν ἔπεισι τῆς με- D
 γαλοφυχίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, πείθεσθαι δὲ οἷς ἂν ἐθέλης, καὶ
 ταῦτα νομίζειν καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα, ἅπερ ἂν καὶ σοὶ
 δουδοκῆ. εἰ δέ τι καὶ πρότερον διηρέχθημεν περὶ τοὺς λόγους,
 οὐκ ἀλλήλοις ἐναντία βουλευόμενοι, ἀλλ' ὅπως μηδὲν τῶν δεόν-
 των ἀνεξέταστον διαφύγη. τοιγαροῦν ἐπεὶ τῆς ἀμφιβολίας παυ-
 σαμένης εἰς ἐν συνήλθομεν ταῖς γνώμας, οὐδὲν ἄλλο λείπεται
 ἢ τοὺς λόγους καταλιπόντας, χωρεῖν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ δε-
 10δογμένα." Καὶ Συργιάνῃ κατὰ γνώμην αὐτῷ εἰπόντος εἰρη-
 σθαι καὶ τοῦτο προσθέντος, ὡς „τῆς εἰς τὸν βασιλέα καὶ πάμπ- P. 35
 πον αἰδοῦς καὶ κηδεμονίας, ὃ βασιλεῦ, πολλαὶ σοι παρὰ τῷ
 μεγάλῳ καὶ οὐρανίῳ βασιλεῖ κείσονται χάριτες, καὶ ἡ μεταβα-
 λεῖ τὰς γνώμας τῶν ἐπιβουλευόντων, ἢ, κακοῦν ὠρμημένων, ἀ-
 15τὸς ἔπερ ἡμῶν πολεμήσει," τοῦ τε βασιλέως τῆς εἰς αὐτὸν εὐ-
 νοίας καὶ εὐπειθείας πολλὴν ὁμολογήσαντος χάριν αὐτοῖς, εἰ
 φρευκτέα ἢ μὴ, ἑσκόπων. ὁρῶντες δὲ αἰεὶ τὴν ἐπιούσαν μεζόν
 τε φρούσαν κακόν, καὶ τοὺς κατὰ βασιλέως τοῦ πάμπου καὶ
 βασιλέως θυμούς ἐπὶ μᾶλλον αὐξομένους, ἐκ τοῦ μηδαμοῦ τε- V. 29
 20καιρόμενοι μηδὲ λόγον τινὸς ψιλοῦ τούτῳ μεταδιδόναι καὶ
 δεδοκίτες μὴ τινος τῶν ἄδοκῆτων ἐκ τοῦ αἰφριδίου συμβάντος,
 οὐδ' αὐτὸ τοῦτο διαδραῖναι δυνήθειεν, ἐδόκει νῦν ὡς καιρὸν B
 ἔχουσι καὶ ἀδείας εὐποροῦσιν, ἀφίστασθαι τοῦ Βυζαντίου.
 βασιλεὺς δὲ αὐτοῦς ταῦτα μὲν ἢ ἔχουσιν εἰρηκέναι καὶ κα-

telleximus, subit nos huius magnanimitatis et iustitiae admiratio,
 et quae voles praestabimus, iustaque et utilia tuo iudicio metiemur.
 Quod vero antea oratione discrepimus, non id studio dissentiendi
 factum est; sed ut ne quid eorum, quae tempus postulare, nos in-
 discussum praeteriret. Proinde cum omni ambiguitate sublata senten-
 tiis congruamus, hoc solum restat, ut omissis sermonibus, ad id quod
 datur, aggrediamur. Postquam Syrgiannes deinde ex sua item mentē
 locutum protostratorem pronuntiavit, et hoc ad commendationem ne-
 potis adiecit, Ob hanc reverentiam atque curam avi multa illum apud
 magnam caelestemque imperatorem manere praemia, qui aut malevo-
 lorum consilia mutaturus, aut ad nocendum prorumpentibus pro defen-
 sore obviam iturus esset: ubi nepos quoque de benevolentia et ob-
 sequio sibi praestitis gratias amplas egit, fugiendum esset nec ne, quae-
 siverunt. Et quia semper diem supervenientem malum aliquod manus
 parere videbant, et iram avi magis magis corroborari, ex eo ducta con-
 iectura videlicet, quod nunquam vel verbo appellare nepotem digna-
 retur: et quia in timore erant, ne si quid inopinatum drepente ex-
 itisset, id ipsum effugere nequirent, dum tempus ad eam rem sine-
 ret et libertas suppeditaret, Byzantio excedendum statuerunt. Im-
 perator quamquam eos id quod res esset, dixisse et scopum tetigisse

A. C. 1320 λῶς στοχάσασθαι ἔφη, ὅτι μέντοι γε καρτερίας καὶ μεγαλοψυχίας προσδεῖν, ἄχρι καὶ αὐτῆς τῶν κινδύνων τῆς ἀκμῆς. ἤλπιζε γὰρ ἀεὶ μεταβαλεῖν καὶ τῶν μελετωμένων ἀποστήσασθαι τὸν βασιλέα. „τὸ δὲ νῦν ἔχον, περὶ τῆς βασιλίδος” ἔφη „τῆς ἐμοὶ συνοίκου σκεπτέον, εἰ χρὴ καὶ ταύτην φεύγουσιν ἡμῖν συν-5 ἔπεσθαι.” ἦν δ’ ἐκ Γερμανῶν αὐτῆ θυγάτηρ δουκὸς ντὶ Μπρουζουήκ τοῦ παρ’ αὐτοῖς ἐπιφανεστάτου καὶ λαμπρότητι πάντας C τοὺς ὁμοφύλους ὑπερβάλλοντος τοῦ γένους. τοῖς μὲν οὖν δυσὶ τῶν ἀναγκαίων ἐδόκει καὶ τὴν τοῦ βασιλέως γαμετὴν συμπαράλαβεῖν, διὰ τὸ καὶ αὐτοὺς τὰς γυναικας ἔχειν μεθ’ ἑαυτῶν, 10 καὶ διὰ τοῦτο δεόν εἶναι πάσῃ μηχανῇ χρῆσασθαι, ὥστε καὶ τὴν βασιλίδα συνεῖναι τῷ βασιλεῖ.

D **Ιά.** Καντακουζηνὸς δ’ ὁ μέγας δομéstικος τὰναντία φρονῶν ἦν, καὶ τὰς αἰτίας προσετίθει „πρῶτον μὲν γὰρ” ἔφασκε „τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν λαθραίας γινομένης καὶ κατεσπουδα-15 σμένης, ἐπικινδυνότατον γυναιξὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ἀσθενῶς ἐχούσαις καὶ ἀφυῶς· καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς οὐ μικρὸς ὁ κίνδυνος ὑποπτέυεται, ἐπ’ αὐτῶν τῶν ἔργων καταφόροις γινομένοις· ἔπειτα εἴτε καὶ τύχῃ χρησαμένοις τοῦτο πρὸς τὸ ἐξάδιον ἀποβαίῃ, ἀλλ’ οὐχ ὁμοίως ἀπαντήσῃ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα. 20

6. Ita scripsi ex coniectura ED. P., qui ad h. l. ita: In Graeco δουκὸς ντὶμ προυζουήκ, ubi nil omnino corruptum est, quod ait interpres, sed ita scribendum: δουκὸς ντὶ Μπρουζουήκ, id est, Italice, *duca di Brunzuik*; nam eius linguae magnus usus Constantinopoli, ut conicere est ex locorum appellationibus, ut *Φράντζα* et *Σαβῶλα* etc. Litterae autem ντ valent δ apud Graecos inferiores, ut infra patebit saepius; μπ valent β, ut *μπάλδα* pro *βαλοτα*, et *Μπαβῶνλος*, *Bailus*, nomen Venetum.

fateretur, tamen excelso et patienti animo usque ad ipsum discriminis articulum exspectandum esse monuit, cum senem aliam mentem induturum et a conceptis maleficiis destitutum consideret. Nunc autem de coniuge mea decernendum est, inquit, utrum eam fugientibus nobis pone sequi oporteat. Haec e Germanis erat principis Brunsvicensis, apud suos eminentissimi et splendore generis inter omnes sui ordinis facile praecipui filia. Protostratori igitur et Syrgianni faciendum videbatur, uti imperatoris coniugem assumerent, quando et ipsi suas secum haberent: quin omnem lapidem movendum, ut et imperatrix cum imperatore esset.

11. At enim Cantacuzenus magnus domesticus seorsum ab his sentiens, opinionis suae momenta his verbis explicavit: Primum discessio nostra clandestine et anxie nobis satagentibus futura est: id feminis ad huiusmodi laborem infirmis et natura nequaquam idoneis, summum periculum conflabit: et nos ipsi non mediocre habemus formidare discrimen, si in facto ipso deprehensi fuerimus. Adhaec etiamsi fortuna favente hoc operis bene processerit, tamen posteriora non perinde evenient. Nam si ab avo manus ad nos insequendos

εἰ γὰρ πρὸς βασιλέως στρατιὰ πρὸς δίωξιν ἡμῶν ἀποσταλῆ, A. C. 1320
 δυοῖν ἀνάγκη θάτερον ἐλέσθαι, ἢ τὰς γυναῖκας καταλιπόντας P. 36
 χρῆσασθαι φρυγῇ, ὃ δειλίαις καὶ ἀνανδρίας, ἔτι τε ἀνοίας καὶ
 ἀβουλίας ἡμῖν ἐγκλημα περιέψει, πρὸς τῆ καὶ ἀδοξίας αἰτίους
 5 τῆ βασιλίδι γεγονέναι δίκην ἀγομένη δοριαλώτου, ἢ ταύτης
 ἔνεκα πολλαπλασίους ὀλίγους συμπλεκόμενους ἀποδηήσκειν, ὧν
 οὐδέτερον ἐλέσθαι προσήκει σωφρονοῦντας. πρὸς δὲ τούτοις,
 οὐδὲ πρὸς οὓς ἀπερχόμεθα βέβηαι τὰ τῆς πίστεως ἡμῖν, καὶ
 διὰ τοῦτο οὐ μέλλειν οὐδὲ κατατρίβειν τὸν καιρὸν ὁμαλῶς βαδί-
 10 ζοντας καὶ ἀνειμένως, ἀλλὰ κατεσπουδασμένως καὶ σὺν τάχει
 πολλῶ χρῆ, ἵνα μὴ πρὸ τοῦ ἡμᾶς ἀφικέσθαι, τὴν ἀφίξιν ἡμῶν
 πυθόμενοι, βουλευσώνται κατὰ σφᾶς, μὴ εἰσδέξασθαι ἡμᾶς τῆ B
 πόλει, καὶ γένωνται παράδειγμα καὶ ταῖς ἄλλαις τὰ ἴσα δοῦν,
 ἀλλ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἀγγέλλειν τε τὴν ἀφίξιν ἡμῶν καὶ κατέχειν
 15 τὴν πόλιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κατὰ γαστρός ἔχειν τὴν βασι-
 λίδα οὐ μικρὸν κώλυμα πρὸς τὸ ἀνδράσι φεύγουσιν ἀκολου-
 θεῖν. δι' ἃ δὴ πάντα προσήκειν ἡγῶμαι, ταύτην μὲν ἔἴην καθ' V. 30
 ἡσυχίαν μένειν, ἡμᾶς δὲ διακινδυνεύειν· κἄν μὲν ἡμῖν τὰ
 πράγματα χωρήσῃ κατὰ νοῦν, Θεοῦ βουλομένου, τότε ἦδη καὶ
 20 τὴν βασιλίδα μετακαλεῖσθαι ὄπουπερ ἂν ἦ βασιλεὺς, εἰ δ'
 ἐναντίως ἢ ἐλπίζομεν ἀποβαίῃ, αὐτὴν γοῦν ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι." **C**
 Τούτοις τοῖς λόγοις ὡς καλῶς ἔχουσιν ἐπιψηφισάμενος ὁ βασι-
 λεὺς σὺν τοῖς ἄλλαις, ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ πότε καὶ ὅπως τὴν
 ἀναχώρησιν χρεὶ ποιεῖσθαι. ὁρῶντες δὲ καὶ τοὺς ἐπιλοίπους

mittatur, alterum e duobus cogemur; aut uxoribus relictis porro fu-
 gere, quod nos timiditatis, ignaviae, dementiae, temeritatis crimini-
 bus maculabit, ut omittam, quod imperatrici dedecoris auctores erim-
 us, quae pro captiva abducetur; aut imperatricis causa pauci cum
 multo pluribus pedem conferentes interfici: quorum utrumvis ellgere,
 a prudentia abhorret plurimum. Praeterea neque ad quos profici-
 scimur, constantem erga nos fidem gerunt. Quod cum ita sit, non
 cunctandum, neque aequabili et lento passu bonum tempus conte-
 rendum: sed enixe et accelerato gradu ambulandum est, ne, ante-
 quam perveniamus, incolae adventu nostro praecepto, unanimi con-
 sensu urbe nos arceant reliquisque urbibus ad similem audaciam
 exemplo suo praeceant: sed ut ipsimet nuntium adventus nostri ap-
 portemus urbemque occupemus. Illud insuper imperatrici ad co-
 mitandam virorum fugam non levi impedimento est, quod uterum
 fert. Ob haec omnia aequum iudico, ut illa se non moveat: nos
 autem fortunam subeamus: et, si quidem res, Deo bene invante,
 ad voluntatem fluxerit, tum iam ipsa quoque eo acceratur, ubi co-
 m-
 iax fuerit; sin secus, ipsa saltem secunda degat. His ut praeclare
 dictis, imperator et reliqui suffragantes, quando quoque pacto se-
 cederent, circumspiciebant. Ceterum cum perspicerent, etiam reli-

- A. C. 1320^{της} συγκλήτου καὶ τοὺς ἐν τέλει ἐν δευτέρῳ τιθεμένους τὴν των βασιλέων διαφορὰν καὶ κακῶν νηφάδας τῇ κοινῇ τῶν Ῥωμαίων οὐ μετρίως προσδοκῶντας καὶ περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ διαλεγόμενους, καὶ προσδοκίμους ὄντας καὶ βασιλεῖ διαλέξεσθαι περὶ τοῦ μὴ δεῖν νεωτερίζειν, ἀλλ' ἔφην τὸν ἔγγονον ἐπὶ σχή-5
 D τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως, ἐπεὶ ἔδοξε καρτερεῖν τὸ μέλλον ἀποβῆσεσθαι σκοποῦντας, ἔξαποστέλλουσι πρὸς Θράκην τὸν Συργιάννην τῆς ἀρχῆς ἐπιμελησόμενον, αὐτοὶ δὲ προσεκαρτέρουν τῇ Κωνσταντίνου. ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, δίο
 μέγας κοινοσταύλος Μιχαὴλ ὁ Τορνίκης, μητρόθεν μὲν κατὰ γένος προσήκων τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν βασιλέων, καὶ πολλῆς εὐμενείας ἀπολαύων παρ' αὐτῷ καὶ τιμῆς οὐ μόνον διὰ τὴν συγγένειαν, ἀλλ' ὅτι καὶ φρενὸς ἦν βαθεῖας καὶ τοὺς τρόπους ἀγαθός καὶ πρὸς τὴν ἐπαρχίαν ὧν ἤρξε, βασιλέως διδόντος, εὐνο-15
 P. 37 μώτατος καὶ σπουδαιότατος ἐφάνη, οὗτος δὲ τῇ πρὸς αὐτὸν εὐμενείᾳ τοῦ βασιλέως θαυρῶσας, προσῆλθέ τε καὶ διελέχθη κρούφα περὶ βασιλέως τοῦ νέου, τὸ ἄτοπον ὡς εἰκός τῶν μελετωμένων ὑποδεικνύς, καὶ ὡς πολλῶν ἔσσιτο συμφορῶν αἰτίων τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων, ἃν τε κατορθωθῆ τὸ μελετώμενον, ἄνω
 τε μὴ. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ Μετοχίτης λογοθέτης ὁ μέγας, ὃς μαιτερεύων μὲν τότε τῇ διοικήσει τῶν βασιλικῶν πραγμάτων

11. κοινοσταύλος ex nostrate vocabulo *conestablic*; al. dicitur *κοινοσταύλος*. ED. P.

quos tum proceres, tum magistratus dissidio imperatorum graviter offendi, calamitatumque densissimos imbres communi Romanorum inde metuere, et eas crebris usurpare sermonibus, expectarique, ut iidem cum imperatore agerent, ne quid novi et inusitati inceptaret: sed nepoti ornamenta imperatoria permetteret; quod alioquī molitio senis ingentium incommodorum ac motuum futura esset materia, durandum et quo res evaderet observandum esse censuerunt. Itaque Syrgiame in Thraciam ad praefecturae suae munus dimisso, ceteri Constantinopoli haerere perseverant. In hoc rerum stata magnus contostaulus Michael Tornices (qui materno genere imperatorem seniore attingebat, nec postremum gratiae et auctoritatis locum apud eum tenebat, non tantum quia cognatus, sed quia non vulgari prudentia, et morum probitate egregius, atque a provinciis, quas imperatoris concessu administrarat, aequitatis et integritatis laudem maximam reportaverat) hic igitur fretus ea gratia, qua valebat, clam aliis ad imperatorem accessit, et cum eo super nepote collocutus, quam aliena a ratione tentaret, non immerito ostendit, quamque varias in imperium Romanum calamitates inveheret, sive meditata feliciter, sive contra irent, demonstravit. Id ipsum et magus logotheta Metochites praestitit, qui tum domum imperatoriam, sive aulam regobat, vir alioqui solers, et non Christianis modo, sed

ἦν, ἄλλως δὲ ἀγγίλους, καὶ οὐ μόνον τῆς καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ A. C. 1320
καὶ τῆς ἕξω σοφίας εἰς ἄκρον ἐληλακῶς τὴν γὰρ ἀστρονομίαν
ἀπὸ τίνος Βρυεννίου φαύλας τινὰς καὶ οὐκ ἀκριβεῖς πάνυ πα-
ραλαβῶν ἀρχάς, αὐτὸς ἰδίους πόνοις ἐξηκριβώσατο, ὡς καὶ B
5 μετὰ ταῦτα πολλοὺς ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ μαθήματος σὺν ἀκρι-
βεῖα γενέσθαι παρ' αὐτοῦ διδαχθέντας· ὃ καὶ Θανμαύζοντος
βασιλέως, καὶ πρὸς τινὰ τῶν ἐκείνῳ φοιτησάντων ἐρομένου, ὃ
Γρηγοῤῥᾶς οὗτος ἦν, πῶς ὁ Μετοχίτης ἐκ φαύλων τῶν ἀρχῶν
ἀόρημενός, οὕτως ἠδυνήθη πρὸς τελείαν ἐξέυρεσιν τοῦ μαθή-
10 ματος ἐλθεῖν, „οὐ Θανμαστόν" φάναι „βασιλεῦ" τὸν ἐρωτηθέντα,
„ἐκ λαμπιάδος μικρᾶς πυρσὸν ἀναφθῆναι μέγαν," ἐπαινέσαι τε
τοῦτον τῆς ἀγγινοίας τὸν βασιλέα, καὶ τὸ οἰκεῖον τῆς εἰκότος
Θανμάσαι. οὗτος δὲ οὖν ὁ μέγας λογοθέτης διὰ τε τὴν σύνεσιν
καὶ τὴν σοφίαν, καὶ τὴν ἣν εἶχεν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὴν διοί-
15 κησιν τῶν πραγμάτων πολλῆς ἀπολαύων παρὰ βασιλέως οἰ-
κειότητος καὶ εὐμενείας, ἐθάρασσε καὶ αὐτὸς τῇ βασιλεῖ προσ-
ἔλθων περὶ τοῦ ἔγγονου διαλεχθῆναι, πείθειν ἐπιχειρῶν, ὡς
οὐ δεῖ τὰ καθεστῶτα κινεῖν, οὐδὲ τὸν ἔγγονον τῆς βασιλείας
ἀποστεροῦντα, ἐτέρῳ μηδαμῶς προσήκοντι παρέχειν, εἰ μὴ
20 τι ἄλλο, τὰς ἀπὸ τούτου ταραχὰς συμβησομένας εὐλαβοῦμε-
νον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τοιαῦτα καὶ ἕτερά ἄττα διελέχθησαν βα- V. 31
σιλεῖ· ἐδόκουν δὲ λίθους εἶπειν. ὃ γὰρ βασιλεὺς ἀνεπιστρόφως
εἶχετο τῶν ἀπ' ἀρχῆς δεδομένων καὶ τὴν πρὸς τὸν ἔγγονον

22. λίθους εἶπειν. Est proverbium Graecum pro nihil aut in-
casum agere. In textu haud quidquam mutandum. ED. P.

externis etiam litteris politissimus. Etenim cum astronomiae princi-
pia a quodam Bryennio minuta et imperfecta accepisset, ipse in eo
studio accuratissima diligentia sua tantos processus effecit, ut de-
inde quoque permulti in eadem scientia ipso praeeptore progressus
eximios adepti sint. Quod cum imperator admirans, Gregoram eius
auditorem percunctaretur, qui tandem Metochites a tam tenuibus
profectus initiis, ad plenam huius disciplinae cognitionem aspirare
potuisset: audivit ab eo, nihil esse mirum, ex parva lampade lacu-
lentam facem accendi: laudavit respondentis acumen imperator, et
imagine obvia ac familiari naturam rei ante oculos ponente dele-
ctatus est. Ergo hic magnus logotheta cum propter intelligentiam at-
que doctrinam liberalem, et in negotiis obeundis dexteritatem ab
imperatore familiariter admodum diligeretur, ausus est et ipse de
nepote illum admonere, suadereque, ne semel fixa et rata coucl-
leret neve imperium eidem ablatum, alteri, cui minime deberetur,
traditum vellet: si non ob aliud, at certe ne tanti tumultus inde
cierentur. Haec et similia imperatori occinentes illi duo, lapides vide-
bantur coquere: nam quod a primordio decreverat, ab eo deduci nullis
machinis poterat suamque malignitatem in nepotem rebus ipsi ex-

A.C. 1320 *θυσμένειαν αὐτοῖς πράγμασιν ἐπεδείκνυ. λέγεται δ' ἐν τούτοις*
Ἐτοῖς καιροῖς καὶ βασιλεὺς εἰς ἑαυτὸν συννενοεῖ καὶ περὶ τῆς
δοκῶν φροντίζων, πρὸς μηδένα δὲ διαλεγόμενος, αὐτὸς πρὸς
ἑαυτὸν πολλάκις εἰπεῖν ὡς περὶ ἐπερωτῶν· „καὶ τῆς φύσεως
ἐπικρατεστέρα φανεῖται ἢ ἔχθρα ἄρα;” εἶτε δὲ πρὸς τι τῶνδ'
μελετωμένων ἄλλο ὁ λόγος ἀπετείνετο, εἶτε περὶ τῆς εἰς ἔγγονον
ἔχθρας ἦν, οὐδεὶς σαφῶς ἠδυνήθη μαθεῖν· πάντες μὲντοι
πρὸς τοῦτο τὸν λόγον ἐξέλαβον, καὶ τεκμηρίον ἐποιοῦντο τῶν
μελλόντων κακῶν. ἐν τούτοις μὲν οὖν ὁ χειμῶν ἐτελεύτα.

A. C. 1321 *ιβ'. Ἄρτι δ' ἄραρος ἀρχομένου, Ἀπριλλίου μηνὸς πέμπτη*
Ρ. 38 *ἰσταμένον, τῇ πρὸ τῶν βαίων κυριακῇ, ὁ βασιλεὺς τῷ βασι-*
λεῖ καὶ ἐγγόνῳ μηνύει ἐτέρωθι μηδαμοῦ πορευθῆναι, πρὸς
Βαντὸν δὲ ἀφικέσθαι καὶ τὸ νῦν εἶναι· ὁ δὲ τί ποτ' ἂν εἴη τὸ
λεχθῆν ἐν νῆϊ στρέφων καὶ περιεργαζόμενος, καὶ μηδαμοῦ τὴν
αἰτίαν συμβαλεῖν ἔχων, ἤρστο τὸν μηνύσαντα, καὶ ἀξίωσιν προσ-
15 *θεῖς, εἴ τι σύννοιδεν, ἀπαγγέλλειν· ὁ δ' ἔλεγε, βέβαιον μὲν οὐ-*
δὲν εἰπεῖν ἔχειν, στοχάζεσθαι δὲ, τὸν πάππον βούλεσθαι καὶ
βασίλειά τοῦ πατριάρχου καὶ ἀρχιερέων παρόντων λόγους τι-
νάς πρὸς ἑ διελάθειν· οἷτινες δὲ οἱ λόγοι καὶ πρὸς τί φέρουσι,
σαφῶς εἰδέναι μηδαμῶς. εἶτα μικρὸν ἐπισχὼν, „ὡς περὶ μὲν
20 *ἔφην, ἀκριβῶς οὐκ οἶδα” εἶπε „περὶ ὧν οἱ λόγοι, εἰκάξειν*
μὲντοι μὴ προσηγεῖς τινὰς ἔσεσθαι καὶ ἡμέρους, ἀλλ' ὡς ἐπὶ
δίκη καλεῖσθαι· ἐδεῖτό τε μικρὸν ἀναμείναντα καὶ μελέτη μι-

19. πρὸς ἑ. Ita correxi; antea πρὸς σε legebatur.

serebat. Aiunt, hoc tempore in se ipsum descendisse, et quasi cura altiore defixum, neminem quidem allocutum, sibimet autem frequenter interrogantem dixisse: Ergone natura ipsa potentius erit istuc odium? Quod verbum aliorumne, an ad nepotem pertineret, scire pro certo nemo potuit: omnes tamen in hanc partem potius, quam in aliam interpretati sunt, et pro argumento futurarum miseriarum habuerunt. In his hiems desiit.

12. Vere novo, Nonis Aprilibus, dominica ante diem Palmarum, avus nepoti per ministerium mandat, ne quoquam concedat, sed ad se confestim accedat. Qui secum animo versans, et curiosius indagans, quidnam ista denuntiatio sibi vellet, cum causam accitus nullam posset conicere, interrogabat et precibus orabat nuntium, ut si quid nosset, ne celaret. Tum ille nihil se exploratum habere, quod affirmaret; in suspicionem autem delabi, avum patriarcha et episcopis praesentibus eum constituisse alloqui. Verum quidnam et quo fine dicturus sit, sibi nequitquam liquido constare; et parumper conticescens, Sicut narravi, inquit, satis perspectum non habeo, quid verborum sit facturus; auguror tamen, molle ac mansuetum nihil locuturum: sed te velut in iudicium arcessi. Quare aliquamdiu praemediteris licet, ut rationem reposcendus, paratus ad respon-

κρῆ προσασχοληθέντα, ὡς εὐθύνας ὑπέξοντα, πρὸς ἀπολογίαὺν Δ. C. 1321
 ἔτοιμον ἦκειν.” ὁ βασιλεὺς δὲ χάριν αὐτῷ τῆς καλοκαγαθίας C
 ὁμολογήσας καὶ ἀγαθῶν ἀμοιβῆν προσεπενεξάμενος παρὰ Θεοῦ,
 εἶτα καὶ τοῦτο εἰπὼν, ὡς κατὰ γνώμην αὐτῷ γένοιτ’ ἂν τὸ
 5 πολλῶν παρόντων δικαζόμενον ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα,
 ἀπαγγέλλειν ἐκέλευε τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ, ὡς ἀφίξεται ὅσον
 οὐπω. ἐκεῖνος μὲν οὖν τὴν παρὰ Θεοῦ βοήθειαν ἐπευξάμενος
 ἐν τοῖς παρούσι τῷ βασιλεῖ, καὶ προσκυνήσας ἀπέηλθε. βασιλεὺς
 δ’ εὐθύς τοὺς ἐταίρους μετεκαλεῖτο· ἀλλ’ ὁ μὲν μέγας δομέ-
 10 στικος, Θεῖον αὐτῷ τοῦ Τυρχανειώτου, ἀδελφῆς τοῦ πρώτου
 βασιλέως Μιχαὴλ υἱοῦ τεθνηκότος, παρῆν ἐκεῖ πενήθσων ἐπὶ D
 κειμένῳ τῷ συγγενεῖ. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ διατρίβων οἶκοι,
 ἀφίκετό τε πρὸς βασιλέα εὐθύς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως
 ἠρώτα μαθεῖν. βασιλεὺς δὲ τὰ τε παρὰ βασιλέως μηνυθέντα,
 15 καὶ ὅτι δίκης ἐνεκα καλοῦτο γνωρίζει, καὶ ὡς ἤξειν ἐπηγγεῖλατο
 κατὰ τάχος, προσθεῖς καὶ τοῦτο, ὡς κατὰ γνώμην ἂν αὐτῷ
 γένοιτο δικασθῆναι, δυνησομένῳ ῥαδίως αὐτὸν μὲν οὐδενὶ τῶν
 ἐγκαλουμένων ἐνεχόμενον ἀποδείξαι, τὸν δὲ κύριον καὶ βασιλέα
 ψυχῆς ἰδίας θέλησιν ἐκδικοῦντα. ὁ πρωτοστράτωρ δὲ „πάνυ. 32
 20 μοι δοκεῖς ἀμαρτάνειν” ἔφη „τοῦ ὄντος, ἃ βασιλεῦ, καὶ, ὡς
 εἰκεν, ὧν πρὸς σε περὶ τῆς τοιαύτης κρίσεως ὁ μέγας δομέ-
 στικος εἶρηκεν ἐπελάθου, ἃ δῆπου καὶ σοὶ εἰρησθαι τότε καὶ P. 39
 ἡμῖν ὀρθῶς ἐδόκει. σοῦ γὰρ εἰρηκότος, ὡς „βουλοίμην ἂν ἐπὶ
 τοῦ βασιλέως καὶ πάππου δίκης τυχῶν, ἢ τὰ ἐγκλήματα ἀπο-
 25 λύσασθαι, ἢ τοῦτο μὴ δυνηθεῖς, μὴ τὴν βασιλείαν μόνον

dendum venias. Nepos ut bono viro gratias agens, et praemium a
 Deo comprecans, atque hoc insuper addens, Sibi optatum fore, co-
 ram multis iudicio contendentem crimina obiecta refellere, renunti-
 are avo iubet, mox se affuturum. Apparitor divinam ei opem tali
 statu precatus, et ut imperatorem veneratus, recedit. Extemplo so-
 cios convocat. Porro magnus domesticus, Tarchaniota sororis primi
 Michaelis imperatoris et maioris materterae suae filio rebus humanis
 erepto, ad exanime corpus luctus causa abierat: protostrator domi
 manens illico adest, cur vocatus sit quaerit. Nepos et quid sibi
 ab avo mandatam, et se reum citari, ac sine mora se stitutum refert.
 Addit etiam, se iudicium ex animo subitutum, cum nihil negotii
 sit ostendere, tum se vacare omni crimine, tum dominum et impe-
 ratorem semet ἄε maligna voluntate sua ulcisci. Subiecit proto-
 strator: Longe mihi a vero lapsus videris, imperator, atque ut veri-
 simile fit, quae de tali iudicio a magno domestico audivisti, quae-
 que tum et a te, et a nobis, ut recte dicta accipiebantur, eorum te oc-
 cupavit oblivio. Nam cum tu ita praedicasses, velle te, si apud a-
 vum causam diceres, aut obiecta diluere, aut, si id minus posses,

A.C. 1321 ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀφαιρεθῆναι ζωὴν ὁδ' ἠΰξαστο, μὴ ζῶν ἰδεῖν τοιαύτην ἡμέραν, ἐν ἣ γενήσεται σοι τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πάππῳ δικαζόμενον ἰδεῖν· οὐ γὰρ δίκης, καταδίκης δὲ μᾶλλον ἐστὶν ἀληθὲς τὴν ἡμέραν προσειπεῖν ἐκείνην. ἐνὸς γὰρ ὄντος τοῦ δικαζόντος καὶ τοῦ κατηγοροῦντος, οὐδὲν ἄλλο λείπεται συν-5
 Β λογίας σοι παρασχεῖν, καὶ ἣ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, ἣ καὶ ἀδικούμενον ἑαυτὸν ἀποδείξαι· ἀλλὰ βαθείας ὦν καὶ συν-
 ετῆς, ὡς ἴσμεν, φρενὸς, καὶ δεινὸς πράγμασι χρῆσθαι, τότε' 10
 ἐπὶ τῆς δίκης σε καταστήσει, ὅτε πρὸς τὸ αὐτῷ δοκοῦν πάντα προκατασκευασάμενος, οὐδενὸς ἄλλου λείποιο, ἣ τὴν ἀπόφα-
 σιν ἐξενεγκεῖν κατὰ σοῦ· καὶ τοῦτο, ἵνα καὶ τοῖς ἔξω δίκαια δοκοίῃ ποιεῖν, ὡς ἐπὶ τοῖς ἀνοσιωτάτοις σοῦ φανερωῶς ἐαλωκό-
 τος καὶ διὰ τοῦτο δικαίως πάσχοντος ὄτιοῦν." Τοιαῦτα πρὸς 15
 ἀλλήλους ὁμιλοῦντων, αὐδὲς ἦκε μνηστῆς ἑτερος ἐκ βασιλείως, ἐπισπεύδων τὴν ἐν βασιλείῳ ἀφίξιν τῷ ἐγγόνῳ· ὁ δ', (οὐ γὰρ
 C ἔξῃν ἐτέρως δρᾶν,) ἀφικνεῖται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον, λύπη πολλῇ τηχόμενος τὴν ψυχὴν, διὰ τὸ τὸν μέγαν ἀπόντα δομέστικον μὴ περὶ τῶν παρόντων ἐσχηκεῖν συνδιασκέψα-20
 σθαι. εὐθὺς δὲ μετὰ μικρὸν καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἦκεν ἐν βασιλείῳ, καὶ τὸν μὲν βασιλέα παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ πάππῳ ἔνδον εὐρισκεν ὄντα, τὸν πρωτοστράτορα δ' ἔξω καθήμενον, καὶ τῇ ὄψει τὴν ἔνδον ταραχὴν τῆς καρδίας καὶ τὴν φροντίδα

non imperio tantum, verum etiam vita carere, ille emori optabat potius, quam videre diem illum, quo tu iudicio cum avo contenderes: non enim iudicii, sed condemnationis diem revera appellare convenit. Cum enim idem sit futurus iudex, qui accusator, aliud ratiocinando colligi nihil potest. Praeterea non ita est insipiens, ut tam inconsiderate ad iudicium feratur, tibi que tempus etiam defendendi concedat, quo aut innocentem aut etiam iniuria affectum te ostendas, sed cum sit, quod scimus, praestanti prudentia et rerum gerendarum callidus, tum defamum in iudicium te adducet, quando eius arbitratu praestructis omnibus, unum hoc restabit, ut sententia de te, tamquam de sceleratissimorum facinorum manifesto, et ob id quibusvis supplicii excarnificando, ut sic apud exteros etiam iustitiae opinionem auferat, pronuntietur. Haec illis in colloquio agitantibus, ecce alius ab imperatore apparitor, qui nepotem urget ad regiam. Quia ergo aliter nequibat, quo vocabatur ivit, multa plenae moestitudine propter magni domestici absentiam, quicum consilia sua conferre potuisset. Haud multo post domesticus quoque palatium ingreditur, iunioraque imperatorem apud avum intus, protostratorem foris sedentem invenit, ipso vultu perturbationem ac sollicitudinem iustitiam ostentantem. Tum sic eum compellat: Aspectus tuus me-

ὑποδεικνύντα· εἶπε τε πρὸς αὐτόν· „δοκεῖ μοι περὶ τινας σκέ- A.C. 1321
 πτεσθαι τῶν μεγάλων τῇ ἔξωθεν ὄψει καὶ τῇ συννοίᾳ” ὁ δ' ἔφη
 καὶ σκέπτεσθαι, καὶ περιστάσει προσομιλεῖν ταῖς ἐσχάταις
 τοῦ δ' ὅτου χάριν, ἀντερομένου, „ὁ βασιλεὺς” ἔφη „παρὰ βα- D
 βασιλέως τοῦ πάππου κληθεὶς ἐπὶ δίκην, σοὶ μὲν συντυχεῖν πολλὰ
 ζητήσας, οὐκ ἠδυνήθη· τοῦ καιροῦ δὲ οὐκ ἐπιτρέποντος δια-
 μέλλειν, αὐτὸς μὲν εἰσῆλθε πρὸς βασιλέα, ἐμοὶ δὲ φόβον οὐ
 μικρὸν ἐνέσθηκε περὶ αὐτοῦ, μάλιστα τῶν σῶν λόγων ἐνθυμου-
 μένω, οὓς πρὸς ἡμᾶς περὶ τῆς δίκης ταυτησὶ διεξήλαθες.” τοῦ
 10δ' αὐθις ἐπανερομένου „σί δ' ἡμῖν ἄχρι νῦν ἀρμόζον τῷ καιρῷ
 καὶ τοῖς πράγμασιν εἴργασται;” „οὐδὲν” εἶπεν ὁ πρωτοστράτωρ
 „βραχυτάτου γὰρ ὄντος τοῦ μεταξὺ τῶν ἀγγελιῶν χρόνου, καὶ P. 40
 τὴν ὡς βασιλέα ἄφιξιν κατεπείγοντος, οὐδὲν ἐπράξαμεν τῶν
 δεόντων.” „πῶς δ' οὐ πάρεσιν ἐνταῦθα τοῦ βασιλέως οἰκετῶν
 15ῃ καὶ τῶν σῶν τινας;” ἐρομένου, „παρηῆσαν μὲν” εἶπεν ὁ πρω-
 τοστράτωρ „δείσας δ' ἐγὼ μὴ παρόντας ὄρωντων καὶ ἄλλων
 ἄλλα λογιζομένων, ἐκ τούτου συμβῆ τις ὑποψία καὶ βλάβη,
 ἐκέλευσα ἀπιέναι.” ὁ δὲ πολλὰ καταμεμνῆμένος τῆς ἀβουλείας,
 καὶ μηδένα καιρὸν ἄλλον εὐρήσειν ἐπικινδυνότερον ἢ βιαιότε-
 20ρον εἰπὼν, ὥστε τὴν ἄδολον αὐτῶν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην ἐνδει-
 κνυμένους πρὸς βασιλέα τῶν περισχόντων ἀπαλλάττειν κινδύ-
 νων, „σὺ μὲν” ἔφη „τῶν σῶν οἰκετῶν ὀπόρους ἂν ἐξῆ καὶ τῶν V. 33
 φίλων συναγαγὼν, ἐνταῦθα κέλευσον μένειν· ἐγὼ δ' ἐξελθὼν B

ditabundo similis te in re quapiam magni ponderis cogitationem defixisse significat. Hic protostrator, Maxime, inquit, et cogitatione defixus, et gravissimo casu afflictus sum. Quam ob causam tandem? Quod, inquit, Andronicus ab avo in iudicium vocatus, cum vehementer cuperet prius tecum colloqui, ea facultate exclusus est. Et quoniam moras interponere non licebat, ipse ad imperatorem introivit, me timore non levi de se suspensum reliquit: cum praesertim recogito, quid tu nobis de istoc iudicio dixeris. Rursum quaerente magno domestico, quid interea loci rationibus suis appositum et temporis accommodatum praestitissent: Nihil, ait protostrator, nam quia inter binos vocatus intervallum permodicum intercessit, et ad imperatorem festinato abeundum fuit, haud quidquam quod in rem caset effecimus. Quid? de famulitio tuo aut nepotis cur hic nemo visitur? Visebantur vero, inquit, at ego formidans, ne eorum praesentia aliis secus ratiocinantibus aliquid suspicionis et damni afferret, eos domum remisit. Hanc imprudentiam magnopere incusans domestico, quod nullum tempus periculosius, et ad vim faciendam opportunius existere posset, quo velut ansam haberent, minime fucatum benevolentiam amoremque erga iuniorum imperatorem declarandi, et ipsum quibus cingeretur discriminibus eripienda, Age, inquit, tu coactis de ministris et amicis tuis quotquot

A. C. 1321 αὐθις τοῦ βασιλέως συναθροίσω καὶ τοὺς ἑμούς· εἰς τὸν δὲ συνελθόντες, καὶ τὸν νέον βασιλέα παραλαβόντες, ὅπερ οἶμαι δυηθήσεται, πρὸς τὸν τῆς Σοφίας ἀπελευσόμεθα τοῦ Θεοῦ λόγον θεῖον νεῶν, τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς ἀσουλίας τῆς ἐκείνου πραγματευσόμενοι, εἶτα διαπρεσβευσάμενοι πρὸς βασιλέα, ὅς ἀμνηστίαν αἰτήσομεν τῶν τολμηθέντων· τὸν δὲ, δέισαντα τὴν στάσιν, ὥσπερ εἰκὸς, ὄρκω καὶ βασιλεῖ καὶ ἡμῖν καὶ τὴν ἀσφάλειαν πιστώσασθαι καὶ τὴν ἀμνηστίαν τῶν εἰργασμένων. τοῦ νέου δὲ βασιλέως ἀπαλλαγέντος τοῦ περισχύοντος νῦν ἐξαπί-
 Cνης κινδύνου, τότε ἤδη βουλευσαμένοις ὅπερ ἂν δοκῆ βέλτιον, ὅς
 ἔξεσται πρῶττειν κατ' ἐξουσίαν. ἡ γὰρ ἐκ τῆς ἠλείρου μίαν
 τῶν τῆς πόλεως πυλῶν διατεμόντες ἐκπεσοῦμεθα νυκτός, ἡ
 τῶν ἐκ Γεννοῦας τοῦ βασιλέως φίλων τριήρη μίαν ἢ καὶ δύο
 πληρωσάντων ἐπιβησόμεθα, καὶ πρὸς τὰς παραλίους τῆς Θρι-
 κης πόλεις (αὗται δ' εἰσὶν ἡμέτεραι διὰ τὸ τὸν Συργιάννην
 αὐτῶν ἐπιτροπεύειν,) διασωθῆσόμεθα καὶ οὕτω μακρὰν γενό-
 μενοι τῶν κινδύνων, ἃ δοκεῖ συμφέρειν ἐν ὑστέρῳ πράξομεν.
 D καὶ αὐτὴν, εἰ δέοι, τὴν ζωὴν προθύμως προιεμένους, ὥστε
 τῶν περισχύοντων ἐξαρκάσαι κινδύνων τὸν βασιλέα, καὶ μὴ
 περιιδεῖν αὐτὸν ἅμα τῷ δικαίῳ διαφθαρέντα καὶ ἰατρῶν γὰρ
 τοὺς ἐμπειροτέρους δρῶμεν καὶ στρατηγῶν πρὸς τὰ κατεπέ-
 γοντα μᾶλλον ἰσταμένους τῶν νοσημάτων καὶ τῶν πολέμων."
 Ταύτης τῆς βουλῆς καὶ πρωτοστράτορι βελτίστης εἶναι κριθεί-

poteris, hic praestolari iube: ego hinc digressus, nepotis meosque congregabo. In unam deinde multitudinem conglobati, adiuncto item imperatore, quod opinor nos posse, ad Sophiae Dei Verbi sacrosanctam aedem nos recipiemus: ibi denique ut in asylo, salutis nostrae incumbemus. Postmodum missis ad avum oratoribus, ut ausus in se nostros oblivione sempiterna deleat, rogabimus. Et quia seditionem, quod credibile est, timeat, ut iureiurando nepoti nobisque tum securitatem, tum commissorum illam oblivionem promittat. Postquam ex hoc tam subito periculo evaserit, tum deinde ubi consuluerimus, quod praestare videbitur, eius agendi libera potestas erit. Aut enim a continente una urbis porta effracta, noctuabundi erumpemus: aut Genuates, nepotis amicos, triremem unam binasve instructas auxilio poscemus, et ad maritimas Thraciae civitates, quae, quoniam a Syrgianne reguntur, a nobis sunt, incolumes profugerimus. Atque ita procul periculis, quae in rem nostram existimaverimus, de cetero exsequemur. Nunc animis opus et pectore firmo: nunc, si res flagitabit, ipsa quoque anima intrepide impendenda, quo imperatorem iuniorum e medio discrimine extrahamus, nec eum in causa iusta rapi ad interitum patiamur: siquidem et medicos et belli duces experientiores, morbis ac pugnis in-

σης, ἐδέξατο πρὸς τέλος ἐξάγειν καὶ πρωτοστράτωρ μὲν εὐ- A. C. 1321
 θὺς πέμψας, μετεκαλέσατο τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν φίλων ὄσους
 ἐνῆν οἱ δὲ παρήσαν σὺν τάχει. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπελ-
 θὼν, ὄσους ἐνῆν τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων συναγαγὼν,
 5 τοὺς δὲ διεσκεδασμένους ὅταν ἐπανήξωσι παραγγείλας ἵναί P. 41
 πρὸς τὰ βασιλεια, ἐπανῆλθε σὺν τάχει τούτων δ' οὕτω σὺν
 σπουδῇ πραττομένων, ἐπεὶ κυριακὴ ἦν, ἔθος δ' ἐπεκράτησεν
 ἐκ πολλοῦ ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα Γεννου-
 10 τας τε καὶ τοὺς ἐκ Βενετίας Λατίνους ἀφικνουμένους εἰς τὰ
 βασιλεια τιμῆς τε ἔνεκα καὶ ὁμολογίας τοῦ ὑπὸ βασιλεῖ τῶν
 Ῥωμαίων τετάχθαι, ἄλλο μὲν οὐδὲν, μόνην δὲ προσκύνησιν
 ἀπονέμοντας, κάλιν οἴκαδε ἀπίεναί. ἤγον καὶ τότε οἱ ἐκ Γεν-
 15 νοῦσας πράζοντες τὰ εἰωθότα, ἐν οἷς ὁ μέγας δομέστικος τοὺς
 δύο τῶν εἰρημένων τοῦ βασιλέως φίλων ἑρώων, καὶ τῶν τε ὑπο-
 20 σχέσεων ἀναμνήσας, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀναγκαιοτάτην τῆς βοη-
 θείας χρεῖαν ἀναδιδάξας, ἐξαπέστειλε τὰς τριήρεις ἐφοπλί-
 ζειν. οἱ δ' ἀπελθόντες καὶ σπουδῇ χρησάμενοι τῷ καιρῷ προσ-
 ηκούση, ἐντὸς ἡρῶν εἴκοσι τρεῖς πληροῦσι τριήρεις. ταῦτα
 καὶ πρωτοστράτωρ ἑρώων, καὶ ἐν ἐλπίσιν ἤδη χρησταῖς γενό-
 20 μενος, ὑπερῆδετό τε καὶ ὀρμῆς ἐπληροῦτο, πολλοὺς περὶ
 αὐτοὺς τῶν τε βασιλικῶν καὶ τῶν ἰδίων ἀθροιζομένους ἑρώων.
 οὐδεὶς μὲντοι τῶν συναθροιζομένων τὴν αἰτίαν τῆς συνόδου
 συνηδεὶ πλὴν Ἀποκαύχου· ἐκείνῳ γὰρ μόνῳ τὴν αἰτίαν ἔκοινά-

gravescitibus acrius instare videmus. Hoc consilium ubi et protostrator pro optimo amplexus est, visum ad effectum perducendum. Et ille quidem protinus famulos et amicos quotquot potuit coegit, qui celeriter advenerunt. Idem magnus domesticus, contractis, quantum licuit, cum regis tum suis, absentibusque, cum primum domum revertissent, ad palatium occurrere iussis, brevi eodem rediit. His studiose ac sedulo peractis, quia dominica agebatur, et mos longinquitate invaluerat, principe hebdomadis die Genuenses ac Venetos Latinos, honoris et subiectionis profitendae in regiam ventitare, adoratoque imperatore domum regredi: venerunt et tum Genuenses, solenne officium persoluturi. Inter hos magnus domesticus duobus ex illis tribus, quorum supra mentionem faciebamus, nepotis fautoribus repertis, promissa eis redegit in memoriam, atque insuper de summa auxilii necessitate edoctos ad triremes instruendas dimisit. Illi abeuntes et pro tempore diligentiam adhibentes, intra horas viginti ternas ornant. Quae intuens protostrator, multosque tam de nepotis, quam de suis domesticis circumstantes conspiciens, spe bona confirmatus mirifice laetabatur, et amore pugnandi exardescerebat. Verumtamen praeter Apocauchum nemo causam evocationis noverat: illi enim soli quod agebatur patefecerant: alii ob aliquid singulare convenisse suspicabantur, eo argu-

A. C. 1321σαντο τῶν πραττομένων οἱ δ' ἄλλοι τινὸς μὲν ἔνεκα μεγάλο
τὴν μετακλήσιν ὑπενόουν εἶναι, καὶ τεκμήριον ἐποιοῦντο τὸ

V. 34 τοὺς ἑπικούς ἔχοντας εἶναι πρὸς τὰ βασιλεία κελευσθῆναι, εἰ-
Cχον δὲ εἰδέναι σαφὲς οὐδὲν, πλὴν τὰ περὶ τοῦ Καθαροῦ τῆς
φήμης διαθρυλλούσης, (διεδέδοτο γὰρ ἤδη πρὸς πάντας,) ἰδεῖν⁵
τι καὶ ἀκοῦσαι καινότερον ἤλιπον. οἱ μὲν ἐν τούτοις ἦσαν.

D ἰγ'. Βασιλεὺς δ' ὁ νέος νύξιν ὑποκριθεὶς τῆς γαστροῦς καὶ
πρὸς τοὺς ἔξωτέρω τῶν βασιλείων ἐξελεθῶν οἶκον, τὸν μέγαν
δομέστικον ἀνεζήτηε εὐρῶν δὲ, σὺν ἄλλοι καὶ ἀδυμῖα ψυχῆς
„σὺ δ', ὦ γὰθδ' ἤρετο „ἔπου μέχρι νῦν ἦς;“ ὁ δὲ περιπαθεῖ-10
στερον ἀπεκρίνατο „ἔπου μὲν οὐκ ἠβουλόμην, ἢ δ' ἀνάγκη τῶν
πραγμάτων συνώθει.“ εἰτ' ἐξαγγείλας ὅσα τε ἐβουλεύσαντο καὶ
ὅσα ἔπραξαν ἄχρι τότε, τῆς μὲν βουλῆς αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ
τῶν πραττομένων χάριτας ἀμολόγει ἐρωτηθεὶς δ' ὅ, τι δέοι
πράττειν αὐτούς, τὴν μὲν δίκην ἔφησε γενήσεσθαι μέλλειν¹⁵
ἀναμφιβόλως· μέχρι δὲ νῦν μηδὲν εἰρησθαι πρὸς μηδένα τῶν

P. 42 ἀφικνουμένων τῇ πάπῳ καὶ βασιλεῖ. „ἐνδέχεσθαι γε μὴν καὶ
νῦν ὑπερθέσθαι τὸν βασιλέα τὰ μελετώμενα, τῇ παρουσίᾳ τῆ
ἐμῇ διασκεδασθέντα, ὥσπερ δὴ καὶ πρότερον ὀλίγαις ἡμέραις
συμβέβηκεν, ὅτ' ἔθος ἡμῶν τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ψάλλεσθαι²⁰
ἀκολουθίαν.“ ἄξιον δὲ διηγῆσασθαι καὶ τὸ τότε συμβάν. τοῦ
μεγάλου λογοθέτου τοῦ Μετοχίτου ἐν ᾧρα μάλιστα χειμῶνος,
διὰ τὴν σμικρότητα τῆς ἡμέρας, οὐ δὲς τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἅπαξ

1. μεγάλου ED. P. pro μεγάλην.

20. De huius canonis au-
ctore et materia Gretserus ad Codinum. ED. P.

mento, quod qui equos haberent, eos ad palatium mittere iussi
essent; nisi quod quae de Michaelē Catharo fama iactabat, quae iam
omnium aures compleverat, ea se ut novum quiddam et audituros
et visuros etiam sperabant. Et illi quidem in his erant.

13. Imperator minor ad exteriora palatii, simulato alvi dolore,
egressus magnum domesticum vestigabat. Quo invento, dolens ac
moestus, Tu vero, bone vir, inquit, ubi hactenus fuisti? Ille con-
tra magno cum affectu, Quo me nolentem rei necessitudo compulsi.
Deinde narrat quaeque statuerint hactenus quaeque egerint. Ne-
pos gratias agit, et interrogatus quid ipsis porro faciendum sit, de
iudicio futuro ait nullum relinqui dubium: hucusque autem avum
nihil cuiquam ex iis qui affuissent verborum fecisse, posseque nihi-
lo minus adhuc fieri, ut meditata, suo adventu videlicet dissipata,
etiam nunc differat: quomodo nimirum paucis ante diebus usuve-
nerit, cum vetere instituto magni canonis officium canebatur: quae
eventum non erit alienum exponere. Cum magnus logotheta Meto-
chites hibernis mensibus potissimum, propter dierum brevitatem,
non his, sed semel dumtaxat ad palatium accedere ibique lucem

εἰσθότος τοῖς βασιλεῖσι ἐπιδημεῖν καὶ διημερεύειν, καὶ αὐτῆν **λ. C. 1321**
 τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος ἡμέραν διημερεύσαντος τοῖς βασιλεῖ-
 οῖς, καὶ ἥδη νυκτὸς ἐπελθούσης οἴκαδε ἀπελθόντος, ὁ βασιλεὺς
 κατὰ τάχος μετεκαλέσατο παρὰ τὸ πρότερον εἰσθός. τοῦτο δὲ οἱ
 5 τοῦ μεγάλου λογοθέτου παῖδες, Δημήτριος καὶ Νικηφόρος, ἰδόν- **B**
 τες καὶ περὶ τινων καινοτέρων τὴν τοῦ πατρὸς ἀήθη μετάκλη-
 σιν, ὡς εἰκός, ὑπολογισάμενοι, (οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτοὶ τῶν με-
 λτωμένων κατὰ τοῦ νέου βασιλείως ἀνήκοοι ἦσαν,) ἤκουσι πρὸς
 βασιλέα τὸν νέον καὶ τὸ συμβᾶν ἀπαγγελλαντες, ἃ δέοντα ἂν
 10 ἰσονομίῳ περὶ ἑαυτοῦ ἐδόσαντο δρᾶν. ὁ βασιλεὺς δὲ τούτους μὲν
 ἀπέπεμψεν ἔκαινέσας, μετὰ δὲ τῶν φίλων διασκεψάμενος, ἐδό-
 κει δεῖν, ἐπεὶ παρ' ἐμοί' οὐ πολὺ τῆς εορτῆς χάριν καιρὸς ἀφι-
 πέσθαι πρὸς τὰ βασιλεία, (ἄλλως γὰρ εἴχεν ἂν ὑποψίαν ἢ ἀφι-
 ξίς,) ἐλθεῖν καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ. „κἂν μὲν περὶ τινων ἄλλων ἢ
 15 θιάσκεις ἦ, τῆς εορτῆς χάριν δόξομεν ἀφικέσθαι. ἂν δὲ περὶ **C**
 ἡμῶν, παυθῆσθε τὴν βουλήν, ἡμῶν παρόντων.“ ὁ δὲ καὶ
 συμβέβηκε. τοῦ πρᾶσβυτέρου γὰρ βασιλείως πρὸς τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην περὶ ᾧν ἐδέετο διαλεγόμενου καὶ τοῦτο μόνον ἐπιπόντος,
 περὶ μὲν τοῦ τίνα χρῆ τρόπον γενέσθαι βουλήν ζητεῖν, περὶ δὲ
 20 τοῦ γενέσθαι ἢ μὴ, οὐ ζητεῖν, (ὡς ὕστερον ἐκ τῶν ἐκείν-
 των πρὸς ὑπερσίαν τῷ βασιλεῖ μαθεῖν ἀκριβῶς ἐξέγνυτο,) καὶ
 ὁ νέος παρῆν βασιλεὺς, καὶ ἡ βουλή διετέλεστο· εἴτε περὶ τῶν
 προκειμένων ἢ τινων ἄλλων ἦν, οὐδαμῶς φανεροῦ γεγενημένου.
 τούτου δὲ τότε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς μνήμην ἐλθὼν, ἔλεγε πρὸς
 25. οὐ em. ED. P. pro μὲν.

totam transigere consuesset, et magni canonis diem ipsum ibi con-
 sumsisset, iamque noctu se domum recepisset, imperator senior prae-
 ter consuetudinem repentino eum vocat: cuius filii Demetrius et
 Nicephorus insolito huic accessitui quippiam novum subesse verisi-
 millimum cogitantes (nec enim ipsos quoque latebant quae adversus
 iuniorem imperatorem pararentur) eundem iuniorem adeunt, quod-
 que acciderat exponunt: orantes, ut quae necessaria factu pro se
 ipso censerit, ea ne praetermittat. Ille laudibus affectos dimittit,
 regem cum amicis communicata, placuit, quandoquidem paulo post
 festi diei causa palatium ingrediendum esset (alioqui enim suspi-
 cionem moveret eius eodem adventus), tempus antecapere. Et si
 quidem aliis de rebus consulat, diei festi gratia venisae videbimur, in-
 quit: sin de nobis, nostra praesentia consultationem turbabit: quod
 etiam evenit. Etenim cum imperator senior cum magno logotheta
 locutus esset, et hoc tantum adiecisset, Quo pacto consultaretur, quae-
 rendum: an consultaretur, non quaerendum (id quod postea ex apparito-
 ribus probe cognitum est), et iunior imperator aderat, et consilium ad ni-
 hilum recidit, sive id de re praesenti sive de quibusdam aliis esset; id enim
 haud rescitum est. Huius itaque eventus memor tunc imperator dicebat

- A. C. 13 αἰτιοῦς ἐταίρους, ὡς ἴσως ὥσπερ τότε τὰ τῆς βουλῆς, οὕτω δὲ
 D καὶ νῦν τὰ τῆς δίκης ὁ βασιλεὺς ὑπερβήσεται. τὸ δ' οὐκ εἶχεν
 οὕτως· ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἠτοίμαστο τὰ τῆς δίκης. ἔτι γὰρ δο-
- V. 35 μεστικῶ τῷ μεγάλῳ διαλεγομένου βασιλέως καὶ τὸν ἀριδμόν
 ζητούντος μαθεῖν τῶν συνηγμένων ἀνδρῶν, καὶ τούτου πρὸς
 αὐτὸν ἀποκριναμένου, ὡς „νῦν μὲν εἰσιν ἑκατὸν, μικρὰς δὲ
 παρελθούσης ὥρας συνελεύσονται καὶ μέχρι τριακοσίων, πάντες
 ἀνδρεῖοι καὶ μάχεσθαι ἠσκημένοι· εἰ δεήσει δὲ ἀπέχεσθαι,
 καὶ ἄλλοι πλείονες συνδραμοῦνται καὶ οὐς οὐκ ἴσμεν·” περὶ
- P. 43 τούτων δὲ διαλεγομένων καὶ θεοῦ δεομένων τὴν τῆς δίκης ὄραν¹⁰
 παραταθῆναι, ὥστε συναθροισθῆναι τοὺς ἐλπίζομένους ὑπὲρ
 αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἤκεν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυτέρου πρὸς τὸν
 νεὸν ἀπεσταλμένος ὁ Καλλικερνήτης *Μιχαὴλ* ἐκτομίας· καὶ πρὶν
 φθῆξασθαι τοῖς δάκρυσι καὶ τοῖς στεναγμοῖς κακῶν ἄγγελος
 ἤκειν σημαίνων, πρότερον δ' ἑαυτῷ τὴν γῆν χανεῖν μᾶλλον καί¹⁵
 τῆς ἡδίστης ἀπεστερῆσθαι ζωῆς ἀνεκτότερον εἶναι, ἢ τοιούτων
 κακῶν ἄγγελος ἤκειν εἰπών· „ὁ κύριος” ἔφη „καὶ βασιλεὺς
 ὁ σὸς πάππος, ὃ βασιλεῦ, ἐπὶ δίκην καλεῖ.” τοῦ βασιλέως δ'
 ἐπὶ τούτοις εἰπόντος, ὡς „τῆς μὲν εἰς ἐμὲ σὺν εὐνοίας ἀξιό-
 χροεὺς τὰ δάκρυα μάρτυς· ἀνθ' οὗτου δ' οὕτω θρηνεῖς, ἐν ἀδῆ-²⁰
- B λῶ κειμένῃ τῆς δίκης; ἐνδέχεται γὰρ με καὶ τὴν νικῶσαν ἐνεγ-
 κάμενον ἀπελθεῖν·” ὁ Καλλικερνήτης „αὐτὰ τὰ πράγματα θρη-
 νεῖν πεῖθουσιν·” εἶπεν „ὃ βασιλεῦ· τοῦ γὰρ βασιλέως καὶ πάπ-
 που τοῦ σοῦ ἐπὶ θρόνου καθεσθέντος, ὡς ἔθος, καὶ τοῦ πα-
 ceteris, fortasse quomodo tum consultationem, sic nunc iudicium avum
 esse dilaturum. Sed aliter fuit: nam iudicium certo certius consti-
 tutum ac paratum erat. Adhuc enim eo cum magno domestico sermō-
 nante numerumque congregatorum exquirente, illoque respondente,
 nunc quidem esse centum, brevi ad trecentos fore, ad unum viros fortes
 et ad proeliandum exercitatos; si abeundum sit, etiam plures et igno-
 tos accursuros: de his, inquam, illis sermonem miscentibus, deumque
 precantibus, iudicium ampliaret, quoad coissent, qui pro ipsis decerta-
 turi sperabantur, missu avi adest eunuchus Michael Callicrenites: et pri-
 usquam vocem edat, lacrimis gemitibusque infaustum se apportare
 nuntium ostendit. Deinde praefatus, maluisse se tellure ima sibi
 dehiscente ad Manes descendere et hac iucundissima luce privari,
 quam adeo mala nuntiare: Dominus, inquit, et imperator avus tuus
 te ad causam dicendam vocat. Tum ille: Haud aspernandum tuae
 in me propensionis testimonium, quas fundis lacrimas: tamen, quid
 ita fles, cum necdum eventus pateat? Fieri siquidem potest, ut cum
 albo calculo discedam. Ipsa res, suscipit Callicrenites, me in fletum
 solvit. Etenim avus pro more in throno, patriarcha ad latus in sella,
 arbitri dextra sinistra sedent, tibi soli scamillum e regione, et remo-
 tius mandatu imperatoris positum est. Quo viso, condemnatiois

τριάρχου παρ' αὐτῷ ἐπὶ δῖφρον, τῶν δ' ἀκροασομένων τὴν A.C. 1321
 δίκην ἐξ ἑκατέρων μερῶν, σοὶ μόνῳ, τοῦ βασιλέως προσετα-
 χότος, σκίμπους ἐτέθη κατὰ πρόσωπον βασιλέως, καὶ οὗτος
 ἀπωτέρω. ὕπερ ἰδῶν ἠϋξάμην, ὕπερ εἶπον, σήμερον τὴν γῆν
 5 χανεῖν μοι, καταδίκης τόπον τὴν καθέδραν λογισαμένην. ἀλλ' ὁ
 Δανιὴλ τὸν αὐτοῦ προφήτην ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων ἀβλα-
 βῆ διασώσας, καὶ τῆς Βαβυλωνίας καμίνου τοὺς τρεῖς παῖδας
 κρείττους ἀποδείξας θεός, καὶ Σωσάνναν τῶν ἀδίκων κριτῶν C
 τὴν συκοφαντίαν ἐλέγξας, αὐτὸς τῆς ἐφροσύνης ἀνάγκης κρεί-
 10 τονα καὶ σὲ νῦν ἀποδείξαι, καὶ ἀποστείλαι τὸν ἄγγελον αὐτοῦ
 προπορεύεσθαι σοι, καὶ σοφίαν παράσχοι καὶ σύνεσιν, ὥστε
 τὰ προβαλλόμενα λύειν εὐκόλως ὡς ἀράχνης ἰστούς." Οὕτως
 εὐξαμένου τοῦ ἔκτομιου, ὁ βασιλεὺς „τὸ τοῦ Χριστοῦ θέλη-
 μα γενέσθω" εἰπὼν, καὶ τῷ πάππῳ μνηύσας, ὡς ἑτοιμὸς ἐστι
 15 τὸ προσταττόμενον ἐκπληροῦν, πρὸς τοὺς φίλους ἐπιστραφεὶς,
 „νῦν καιρὸς" εἶπῃ „ἀνδρίαν ἅμα καὶ σπουδὴν καὶ σύνεσιν καὶ
 καρτερίαν ἐν τοῖς δεινοῖς ἐπιδείξασθαι ἡμᾶς. καίτοι γὰρ πολλοὶ
 πλάκεις καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐλάσσουσ, καὶ τὰλλα ἡμῶν ἠτάμε- D
 νοι, ὁμόνοιαν κτησάμενοι, θαυμάσιά τε καὶ ἀκοὴν ἐκπλήττον-
 20 τα κατώρθωσάν τινα ἡμᾶς δὲ τοσούτους ὄντας καὶ τοιούτους
 πολὺ δήπου δικαιοτέρον ἀξιόους ἑαυτῶν κἀπὶ τῶν ἔργων φα-
 νῆναι, ἐγκωμίων ἄξια δράσαντάς τινα καὶ γενναῖα, ὡς ἡ
 καλῶς ζῆν ἢ ἀποθανεῖν εὐκλεῶς· καὶ ταύτην μόνην ἠγήσα-
 σθαι διάνοιαν ἀξίαν ἑαυτῶν. ἐγὼ μὲν οὖν ἦδη πρὸς τὴν δίκην

17. Interpres legit ὑμᾶς, et ὑμῶν infra. ED. P.

tinae locum illam sedeculam interpretans, optavi, ut dicebam, hodie
 mihi terram dehiscere. Verum Deus, qui prophetam suum Daniclem
 de lacu leonum liberavit, et tres pueros a Babylonia fornace intactos
 praestitit, collatasque in Susannam scelestorum iudicum calumnias
 detexit, idem te nunc, qua premeris, necessitate superiore reddat;
 angelum suum mittens, qui te antecedit, et sapientiam tibi atque
 intelligentiam largiatur, qua obiecta facile ceu telas aranearum dis-
 solvas. Haec ubi precatus est eunuchus, Dei voluntas fiat, ait impe-
 rator; iubetque avo renuntiari, se imperata facturum: et conversus
 ad amicos, sic eos compellat. Si unquam alias, nunc tempus venit,
 quo virtutem, diligentiam, prudentiam, tolerantiamque nostram tam
 formidoloso tempore declaremus. Enimvero cum multi saepe et nu-
 mero et aliis rebus nobis impares, animorum facta conspiratione ad-
 mirabilia et obstupescenda prospere gesserint, nos ita frequentes ac
 tales longe utique iustius est praeclaris et laudabilibus facinoribus
 efficiendis nobismet ipsis dignos apparere, et aut vitam honestam vi-
 vere, aut gloriosam mortem oppetere, hanc solam mentem nos decere
 arbitrantur. Ego ad tribunal vado: quod si divino munere rursus
 coniungemur, interque nos amabiliter iterum intuebimur, erit cur

- A.C. 1321 χωρῶ· ἄλλ' εἰ μὲν καὶ αὐθις γένοιτο, Θεοῦ διδόντος, ἀλλήλοις τε συγγενέσθαι καὶ τὴν ποθεινὴν ἀλλήλων ὄψιν ἰδεῖν, αὐτῷ χάρις· εἰ δ' ἕτερόν τι δέδοκται περὶ ἡμῶν, ἐγὼ μὲν ὑπαίξομαι ὑμῖς τὰ
- P. 44 τελευτάα δὴ ταῦτα ὑμεῖς δ' ἄξιοι φάνητε καὶ τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀνδρείας." Ἐπὶ τούτοις ἀμφοτέρων ἀποκρίνασθαι ὠρμημέ-5
ρων, τοῦ πρωτοστράτορος ἐπισχόντος, ὁ μέγας δομέστικος ἔφη „τῶν λογικῶν ἀνθρώπων κατὰ τοῦτο τῶν ἀλόγων ὑπερε-
χόντων, ὅτι λόγῳ χρώμενοι τὰ δέοντα αἰροῦνται, οὐδὲν ἀναγ-
καϊότερον οὐδὲ ὀφελιμώτερον τοῦ φιλίαν αἰρεῖσθαι ἡγοῦμαι.
- V. 36 τοίνυν καὶ αὐτός, ὃ βασιλεῦ, τὴν σὴν φιλίαν ἐκ παιδὸς ἤρη-10
μένος, καὶ εἰς τόδε χρόνον διατηρήσας αὐξανομένην, καὶ μέ-
χρι ζωῆς ὄρων ἀκραιφνῆ καὶ καθαρὰν ἐλπίζω φυλάξειν. Θάρ-
σει τοιγαροῦν, ὃ βασιλεῦ, ὡς οὐ πρότερόν σοι τῶν ἀβουλή-
των τι συναντήσει, πρὶν ἐμὲ πεσεῖν τῶν ἰδίων αἱμάτων ἐμ-
B πεπλησμένον· σὺ μὲν οὖν ἔχον τῆς προκειμένης ὁδοῦ τῆ πα-15
ρὰ τοῦ σωτήρος Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης βοήθειᾳ, ἔτι
δὲ καὶ ταῖς εὐχαῖς τοῦ πρὸ μικροῦ παρὰ βασιλέως ἀπεσταλ-
μένου τετειχισμένος· ἡμεῖς δ' ἐν τῷ ἔξωτέρῳ τοῦ, ἐν ᾧ ἡ δίκη
γενήσεται, μενοῦμεν οἴκῳ, τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῆς σῆς ὀφειλείας
ὄντες ἐτοιμοὶ προσέσθαι, βίας ἐπαγομένης." τοῖς αὐτοῖς δὲ τού-20
τοις καὶ ὁ πρωτοστράτωρ εἰπὼν ἀρκεῖσθαι, ἀλλήλοις συνταξα-
μενοι, καὶ ὡσπερ περιπτυσάμενοι τελευτάων, τῷ σταυρῷ τε
C καθοπλίσαντες ἑαυτοὺς, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν δίκην ἀτρέπτῳ καὶ
βεβηκότι καὶ σχήματι καὶ φρονήματι.

gratias numini persolvamus. Sin quid aliud illi de nobis complacitum est: ego his verbis postremum vos salutatos volo: vos autem nobilitati virtutique vestrae paretote. Ad ista cum uterque dicere aliquid percuperet, protostratore cunctante, magnus domesticus vocem in haec verba resolvit: Cum homines intelligentiae consiliique participes hoc brutis animantibus antecellant, quod ope et impulsu rationis comoda et necessaria sibi eligunt, nihil ego commodius magisve necessarium opinor, quam eligere, quem diligas et a quo vicissim diligare. Proinde et ipse amicitiam tuam, imperator, in quam teneris adhuc annis intravi, et cum aetate auctam hucusque conservavi, etiam ad exitum vitae inoffensam sanctamque custodiam. Habe igitur bonum animum: non enim prius tibi quidquam secus ac velimus continget, quam ego meo purpuratus sanguine occubero: et proposita perge via, servatoris Christi eiusque genitricis auxilio subnixus; nec non eius votis communitus, quem paulo ante avus misit. Nos te ad iudicii locum comitantes, foris manebimus, parati, si qua vis oriatur, vitam certae morti pro tua salute opponere. In his iisdem se acquiescere cum confirmasset protostrator, velut ultimum inter se complexi, crucisque divinae signo obarmati, iunctim ad iudicium constanti et immutabili oris habitu et cum animi altitudine gressus tendunt.

18. Οἱ μὲν οὖν ἐταῖροί τοῦ βασιλέως ἔμειναν ἔξω· αὐτὸς δ' εἰσελθὼν τὸν οἶκον τῆς δίκης, τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενον, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ προειρημένου σιμ-
 ποδος ἐκαθέσθη. καὶ οἱ προσκληθέντες δὲ τῆς δίκης ἀκροαταί, D
 5 ἐφ' ᾧ προσῆκεν ἕκαστος ἐκαθέσθησαν. ἦσαν δ' οὗτοι· Γεράσι-
 μός τε ὁ πατριάρχης, χαρίτων μὲν θείων πεπληρωμένος καὶ
 τῆς μοναδικῆς πολιτείας εἰς ἄκρον ἐλλητικῶς, πολιτικῶν δὲ
 πραγμάτων καὶ δημοσίων παντάπασιν ἀπείρωσ ἔχων· καὶ ὁ
 τὸν τῆς Φιλαδελφείας θρόνον κοσμῶν Θεόκλητος, καὶ αὐτὸς
 10 μὲν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἦκων, καὶ πολιτείας ἀκρίβειαν μοναδι-
 κῆς οὐ μόνον κατορθωτικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐτέρους ἰκανῶς ἔχων
 διδάξαι· ἐτι δὲ καὶ φρονήσεως εὖ ἔχων, καὶ παιδείας τῆς ἔξω-
 θεν οὐκ ὀλίγον μεταλαβάν. ἀπὸ δὲ τῶν τῆς συγκλήτου παρῆ-
 σαν ὁ, τε μέγας λογοθέτης ὁ Μετοχίτης, ὃν ἐδήλωσε φθιάσας P. 45
 15 ὁ λόγος, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου Νικηφόρος ὁ Χοῦμνος, σο-
 φὸς ἀνὴρ καὶ θανυάσιος ἐν φρονήσει, πολλῆς τε ἀπολαύων
 πρὸς βασιλέως εὐνοίας τε καὶ τιμῆς· δι' ἣν καὶ τὴν αὐτοῦ
 θυγατέρα Εἰρήνην τῷ νιῷ αὐτοῦ τῷ δεσπότη Ἰωάννῃ πρὸς γά-
 μου κοινωνίαν ἤγαγεν ὁ βασιλεύς. ὃς δὴ πρότερον μὲν ἦν
 20 μεσάζων καὶ αὐτὸς πρὸς τὰ πράγματα βασιλεῖ, τότε δὲ ὑπὸ
 νόσου, (ποδαλγία δὲ ἦν,) τῆς μὲν ὑπηρεσίας ἐπέπαυτο, τιμῆς
 δ' ἀπέλαυε τῆς παρὰ βασιλέως πολλῆς. πρὸς τούτοις δὲ καὶ

15. Interpres legit *ἄχοῦμνος*, male: nam est ὁ Χοῦμνος. Eius nominis chartularius apud Nicetam reperitur; et infra aliquis etiam occurret. ED. P.

14. Amicis ergo extra remanentibus, ipse locum iudicii intro-
 gressus, et avum in solio, arbitros autem sive assessores pro sua
 quemque dignitate considentes reperiens, in scamno humili, de quo
 dicebamus, consedit. Porro arbitri illi erant Gerasimus patriarcha,
 divinis cumulatus muneribus; et ut in vita solitaria ipsum fastigi-
 um perfectionis attigerat, sic civilium publicarumque rerum longe
 ignorantissimus erat. Deinde insignis Philadelpheie episcopus Theo-
 leptas, qui et ipse ad culmen virtutis ascenderat: nec solum omnes
 vitæ anachoreticæ numeros adeptus erat, sed aliis quoque ad eam-
 dem disciplinam idoneum se magistrum præbere poterat. Adde
 quod vir prudens et in externis doctrinarum studiis versatus non
 mediocriter. De senatu palatino præsentibus aderant magnus logotheta
 Metochites, cuius antea meminimus, et Nicephorus Chumnus, qui Ca-
 nicleo præerat, admirabili sapientia consilioque præditus, et ab
 imperatore benevolentia honoreque singulari dignatus, ita, ut eti-
 am Irenæ filiam eius Ioanni despotæ filio suo nuptiis coniungeret.
 Hic Nicephorus prius imperatoris domestica administrabat: tum au-
 tem podagra confictatus, functione illa abierat. Nihilominus sum-
 mo eum honore imperator prosequabatur. Præter hos autem aderat

- A. C. 1321δ Ἀκροπολίτης ἦν Κωνσταντῖνος, μέγας λογοθέτης ὦν καὶ ἀν-
 Β τός. ἐπ' ὀλίγον δὲ σιγῆς γενομένης, ὁ τῶν Ἀνδρονίκων προ-
 σβύτερος λόγου ἤπειτο βασιλεὺς τοιοῦτον· „δέσποτα παριόρχα
 καὶ ἡμεῖς οἱ παρόντες, ὁ ἀνθρώπος οὗτος (περὶ τοῦ ἐγγόνου
 δηλῶν,) ἔστι μὲν σκληρὸς καὶ τοὺς τρώπους ἀνθάδης· ἔτι δὲ⁵
 καὶ παρήκοος, καὶ οὐδαμῶς ὑπέεικον ἔμοι, ἀλλ' ἂ βούλοιο
 πράττων, τοῦ ἡμετέρου λόγον θελήματος ποιούμενος οὐδ' ὀλί-
 γον. διὰ τοῦτο” — μέγχι μὲν οὖν τούτου σιωπῶν βασιλεὺς ὁ νέος
 V. 37 καθῆστο τὸ „διὰ τοῦτο” δὲ ἀρχὴν ἀποφάσεως εἶναι νομίσας,
 „δέδομαί σου, θειότητέ μοι καὶ κύριε βασιλεῦ” εἶπε „μικρόν¹⁰
 ἐπισχόντα, λόγον χρόνον ὀλίγον ἔμοι χαρίσασθαι· ἂ δὲ βού-
 λομαι διεξελθόντι ὡς ἐν βραχεῖ, τοῦ λόγου τὸ λοιπὸν αὐτὸς
 C περαινεῖς.” τοῦ δ' ἐπιτρέψαντος ἂ βούλοιο λέγειν, „τὸν θεόν,”
 ὁ νέος Ἀνδρονίκος ἔφη, „τῶν παρόντων λόγων μάρτυρα προ-
 καλοῦμαι, ὡς οὐδὲν ὦν ἐγκαλοῦμαι ἑμαντῶ σύννοια εἰργασμέ-¹⁵
 νη. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρότερον ἐδήλωσα τῷ σῶ κράτει, τῷ θαν-
 μασίῳ Ἰωσήφ χρησάμενος πρεσβευτῆ. τοῦτο δὴ καὶ νῦν αὖθις
 διῶσχυρίζομαι, καὶ ὄρκους πιστούμενος τοὺς λόγους, ὡς οὔτε
 νῦν οὔτε τότε τῶν ἐγκαλουμένων ἑμαντῶ τι σύννοια εἰργασμένη.
 ἔξαμαρτάνειν μέντοι γε καὶ πάνν πείθουμαι τοιαῦτα, οἶον, εἶγε²⁰
 σοὶ μὲν οὐκ ἤρεσκε πρὸς κνηγεσίαν ἀπελθεῖν, ἐγὼ δὲ ἀπῆλ-
 D θον· εἰ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἐχρησάμην Ἰππῳ, σοὶ τούτου ἴσως
 οὐ καλῶς ἔχειν δοκοῦντος· ἢ εἰ δὴ τι τοιοῦτον ἕτερον· καὶ τοῦ-

12. Scribendum fortasse διεξελθόντος.

et Constantinus Acropolita, ipse quoque magni logothetae dignitate ornatus. Facto igitur paulisper silentio, Andronicus maior infit: Domine patriarcha, quiq̄ coram adestis, hic homo (nepotem designans) est moribus intractabilis et arrogans atque inobediens, neutiquam mihi cedit; sed pro libidine agit omnia, nostrae voluntatis ne parvam quidem rationem ducens. Propterea — Hactenus iunior tacitus sedebat. Illud autem verbum, Propterea, initium ferendae adversum se sententiae ratus, Obsecro te, exclamat, sacratissime dominice imperator, pauillum subsiste, mihique medium spatium ad loquendum ne denega; et ubi summatim, quae voluntas fert, explicavero, reliquum orationis tuae absolvito. Sinente sene, ut diceret, quae vellet, hunc in modum disseruit: Deum testem invoco, me quorum accusor criminum, nullius mihi conscium esse. Quod ipsum et alias maiestati tuae per virum excellentem Iosephum legatum meum indicavi, et nunc rursus assero: et ut verbis meis apud te fides sit, iusiurandum interpono, conscientiam meam nec hodie impediri atque convinci, nec tum impeditam atque convictam fuisse ullius hominum scelerum, quorum nunc reus peragor. Verumtamen peccasse me talia quaedam peccata libenter crediderim, ut si te invito venatum irerim; si diutius, quam tu forsitan velles, equestribus ludis indul-

το δὲ οὐ προσταττόμενος παρὰ σοῦ, ἔπειτ' εἰς οὐδὲν τὸ ἐπίτα—A.C. 1321
 γμα τιθέμενος ἐποίουν· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐποίουν μηδὲν εἰδώς· σοὶ δ'
 ἴσως ἂν ἐμὲ ἁμαρτάνειν ἐδόκει. ᾧ δὲ καὶ πείθων ἐμαντὸν ἀδι-
 κεῖν μηδὲν, κατὰ γνώμην, ἔλεγον, ἐμοὶ γένοιτ' ἂν ἐπὶ τοῦ
 ἕκκυρίου καὶ βασιλέως δίκης τυχεῖν, πρὸς οὓς ἐπιούμην τοὺς
 λόγους· εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, πρὸς οὐδὲν μὲν τῶν ἐγκαλουμέ-
 νων ἐλεγχόμενος αὐτὸς φανεῖσθαι· τὸν βασιλέα δὲ τὴν περὶ
 τοῦ ἁμαρτάνειν ἐμὲ ὑπόνοιαν ἀποδέμενον, τῆς ἑργῆς ἂν ὑφεῖ-
 ναι. οἶσθα γὰρ αὐτὸς, ὃ βασιλεῦ, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἐμοῦ βα- P. 46
 10 σσιλέως καὶ πατρὸς τελευταίην ἄχρι καὶ νῦν τοσαύτη χρώμενος
 ἐφαίνου τῇ μήνιδι κατ' ἐμοῦ, ὥς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον οὐδὲ λό-
 γον γοῦν ἀξιῶσαί τινας· ὃ καὶ θανάτου βαρύτερον ἐμοὶ λογι-
 ζομένῳ, τοιαῦτ' ἐπῆει λέγειν, οἰομένῳ καιροῦ τινας πρὸς ἀπο-
 λογίαν τυχεῖν κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα νόμον ταῖς δίκαις. καί-
 15 τοι γ' ἔφασκον ἐμὲ, πρὸς οὓς διελεγόμην, παντάπασιν ἁμαρτά-
 νειν περὶ τῶν πραγμάτων γνώμης ὀρθῆς, εἰ τοῦ αὐτοῦ δικά-
 ζοντος ὄντος καὶ ἐγκαλοῦντος, ἐρήμην οὐκ εἶομαι ἀλώσεσθαι,
 ἀλλ' ἐλέγχων δεήσεισθαι καὶ ἀποδείξεω πρὸς τὴν καταδίκην.
 ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπειθόμην. νυνὶ δ' ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ ἔλε- B
 20 γον, συμβαῖνον ὄρων, (πρὶν γὰρ εἰς λόγους ἦκειν, παρὰ σοὶ
 κριτῇ ταῖς ἀπάσαις εἰλῶν, καὶ τεκμήριον ἀψευδές, εἰς ἣν κα-
 τεδικάσθην καθέδραν,) νῦν μὲν ἔσχον μόλις συνετωτέρους ἐ-
 κείνους ἐμαντοῦ κρίνειν βέλτιον δ' ἦν, ὥσπερ ἐπειθὸν ἐμαν-
 τὸν ἐγὼ, οὕτω καὶ τὴν ἀπόβασιν ὀφθῆναι γενομένην τῶν πρα-

serim: aut si quid aliud huiusmodi iniussu tuo perpetrarim, et postea mandatum quoque tuum pro nihilo putans, nihilo minus facere perrexerim. Atqui ego in his peccare me nesciebam, tibi autem delinquere forsitan videbar. Sic mihi persuadens, nihil me indignum admittere, dicebam iis, quibuscum mihi sermo, velle magno opere apud dominum et imperatorem causam dicere: ita namque nullius, quorum arguerer, convictum iri, et ipsum imperatorem flagitiorum meorum abiecta suspicione iram remissurum. Negare non potes, te ab obitu parentis mei imperatoris usque hodie tam implacabilem adversus me iracundiam aluisse, ut tanto intervallo non verbo saltem uno dignatus sis: quod cum considero, morte ipsa dirius videtur. Talia occurrerant quae dicerem, sperabamque tempus aliquod defensionis nacturum ex lege, quae iudiciis ipsis dominatur. At enim desipere me aiebant quibuscum agebam, si putarem eodem accusatore et iudice non potius iudicia causa me damnatum, quam probationes et argumenta mea, quamobrem damnandus non sim, requisitum iri. Quorum orationi fidem non habebam; quam nunc re ipsa comprobata vident (antequam enim verbum emissem, apud te iudicem omnibus calculis condemnatus sum: cuius rei evidens iudicium sedes humilis, in quam damnatus sum) vix tandem intelligo,

- Α. C. 1321 γμάτων· ἔω γὰρ εἶπεν δίκαιον. ἐπεὶ δ' αἱ δυσπραγαίαι τοσοῦτον ἐπνευσαν βαρὺ κατ' ἐμοῦ, ὥστε μοι καὶ τὰ πατρὸς σπλάγχνα τοσοῦτον ἐκπεπολεμῶσθαι, ὡς μηδὲ τῆς ὄψου ἰου προσηκούσης ἐλευθερίας τυγχάνειν ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι, δέομαι τοῦ σοῦ κράτους, ὦ βασιλεῦ, μὴ πρότερον ψῆφον ἐξ-5
 C ενεγκεῖν, πρὶν ἂν τὰ ἐγκλήματα, ἅπερ ἐμοῦ κατηγορήσῃς, βασιάνῳ δοκιμασθῆ. κἂν μὲν τι φαίνωμαι τούτων ἐξειργασμένος, τὴν ἐσχάτην δοῦναι δίκην ἀποθανόντα· ἂν δ' ἐλεύθερος ἐκ πάντων τούτων ἀποδειχθῶ, ὅπερ οἶμαι καὶ σὲ βούλεσθαι καὶ δι' εὐχῆς ποιέσθαι, τότε' ἐξέσται πάλιν πατρὶ γε ὄντι σοὶ καὶ κυ-10
 ρίῳ πράττειν τὰ κατὰ γνώμην." Τούτοις τοῖς λόγοις εἰς ὄργην ἐξαφθεῖς ἐπιπλέον ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, τραχιτέρῳ τοῦ
 V. 38 δέοντος χρησόμενος τῇ φωνῇ, μὴ οἶεσθαι αὐτὸν ἔλεγε τῶν καλουμένων ἀπὸ Χριστοῦ. ὁ νέος δὲ Ἀνδρόνικος εὐθύς πρὸς τὸν τοιοῦτον ἀπαντῶν λόγον, „κράτιστε βασιλεῦ" ἔφη „τῶν ἐμοὶ νῦν 15
 D ἐπενεχθέντων ἐγκλημάτων πολλῶν ὄντων καὶ χαλεπῶν, ἔτι καὶ πλείω καὶ χαλεπώτερα σοῦ προτάξαντος ἤνεγκα ἂν σιγῇ. ὁ δὲ νῦν ἔφη, μὴ οἶεσθαι με Χριστιανὸν, τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ σιγῇ φέρειν ἢ πρὸς ἐμὲ εἰσῆσθαι νομίζω, ὥστ' ἐμπίδος ἦ τινος τῶν φαυλοτέρων τὴν φωνὴν ταύτην νομίζω. ἀλλ' εἰ καὶ 20
 αὐτός, φημι, οὐχ ἤγῃ με Χριστιανὸν, ἀλλ' ὄγε τὸ σεβασμιον αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ ἐμοῦ φιλανθρωπῶς ἐκχέας Χριστὸς, ὑπὲρ οὗ καὶ αὐτὸς εἰσιμιός εἶναι τὸ ἴδιον ἀποδοῦναι, καιροῦ καλοῦντος, θαρρόντως φημί, ἑαυτοῦ καὶ οἶεται με καὶ ὀνομάζει. καὶ
 16. ἐπανεχθέντων antea. 20. Ita corr. pro νομίζων, ED. P. νομίζωιν.

illos quam me iudicasse prudentius. Mihi vero melius (mitto dicere iustus) persuadebam fore, eo modo rerum eventum videre. Quoniam autem adversa sors ita me horribiliter afflavit, ut nullo modo mihi debitam libertatem ad respondendum criminibus obtineam, oro maiestatem tuam, imperator, uti prius sententiam ne feras, quam quae obiecisti, explorata et probata fuerint: ut si quid eorum admisisse deprehendar, capite poenas exsolvam: sin autem per omnia liber et innocens inveniar (quod te quoque desiderare et votis optare existimo) ut tibi rursus patri ac domino meo quod libuerit facere liceat. His verbis maiore inflammatus ira senior asperiore voce quam fas erat exclamans, arbitrari se illum non esse Christianum dixit. Cui verbo iunior statim sic occurrit: Cum multa et gravia de me crimina praedicaris, imperator optime, si plura adhuc et graviora praedicasses, silentio sustinuissem: sed quia nunc me Christianorum numero eximis, tantum abest, ut hoc tacitus feram aut in me convenire ducam, ut culicis, aut si quid est eo contemptius, hanc vocem dicere non verear. Sed ut tu me pro Christiano non habeas, at certe Christus, qui pretiosum sanguinem suum pro me be-

τις χρεία τοιούτων λόγων; εἰ μὲν δικάζεις, δικάζει κατὰ νό- A. C. 1321
 μους, εἰ δὲ πρὶν δικάσαι καταψηφίσῃ, οὐδὲν ἢ δίκας λοιπὸν P. 47
 λαμβάνειν. πράττε τοιγαροῦν ἃ σοι κεχαρισμένα· χάριτας δὲ
 σοι τὰς μεγίστας ὁμολογῶ τῷ καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἐπὶ τῶν
 5 παρόντων τουτωνῶ, ἃ δὴ καὶ λέγεις καὶ πράττεις. ἐμοὶ γὰρ ἂν
 τι καὶ τῶν ἀδοκῆτων ἀπὸ γε τοῦ νῦν ἐπιή, οὐ σφόδρα λυπή-
 σει, πολλοὺς ἔχοντι μάρτυρας τῆς ἀδικίας.

ἰε. Ἐνδον μὲν οὖν τοιαῦτα παρ' ἀμφοῶν τοῖν βασιλέοιν B
 ἐλέχθη. ὁ μέγας δὲ δομέστικος καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἐν τῷ
 10 ἑξωτέρῳ, καθάπερ ἔφθημεν εἰπόντες, διατρίβοντες οἴκῳ, καὶ
 τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως τραχύτερον ἀκούσαντες φθελῶσαμέ-
 νου, ἐπὶ κακῷ τε τοῦ νέου βασιλέως τὴν τραχύτητα τῆς φω-
 νῆς οἰηθέντες εἶναι, ἐκινήθησαν μὲν ὅθεν ἐκάθητο, καὶ προ-
 ἦλθον ἐπὶ μικρὸν ἀμύνειν ὠρμημένοι τῷ νέῳ βασιλεῖ. τῆς
 15 ἵσταραχῆς δὲ πεπανμένης, ἀθῆτις ἠσύχασαν καὶ αὐτοί. τρεῖς
 δ' αὐτοῖς ἐκεῖ συμπαρόντες τῶν οἰκισιότατων τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν
 βασιλέων, ὃ, τε Μελετινιώτης Ἰωάννης, Ἀνδρονικός τε ὁ Ἐξώτρο-
 χος καὶ τρίτος ὁ Βάρδας, καὶ τὴν ὄρμην αὐτῶν ὑποπτεύσαντες
 ὡς ὑπὲρ Ἀνδρονίκου τοῦ νέου γεγεννημένην, λέγουσιν αὐτοῖς
 20 ποροσελθόντες, ὡς „τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους περὶ τινῶν ἀδή-
 λων διαλεγόμενων, δεόν ὑμῶν ἀποστάντας τῶν ὧδε, πρὸς τὴν ἐν
 βασιλείῳις αὐτῶν χωρεῖν.“ τῶν δ' αὐτοῖς δριμύτερον ἐνιδόντων,
 καὶ τὸ θυμοῦσθαι καὶ ὀφθαλμοῖς καὶ λόγοις ἐνδεικνυμένων,
 ἔβρισασθαι τε καὶ μὴ παρενοχλεῖν κελυσάντων, οἱ δύο μὲν

nigne effudit, pro quo vicissim meum, causa postulante, effusurum
 fidenter aio, pro suo habet suumque nominat. Verum quid ista
 verborum velitatione opus est? Si iudicas, secundum leges iudica:
 si autem ante condemnas, quam iudicas, restat, uti supplicium quo-
 que de me sumas. Proinde fac delicias animo tuo. Gratias autem
 tibi maximas ago, quod his praesentibus ista et dicis et facis. Nam
 si quippiam etiam improvisum ex hoc die me incurnaverit, non ve-
 hementer contristabit, quando plures iniustitiae tuae testes habeo.

15. Intus haec ab imperatoribus dicebantur. Magnus porro do-
 mesticus et protostrator foris expectantes, ut docuimus, et senem
 tumultuosius clamantem audientes, eamque rem malo esse nepoti o-
 pinantes, loco se repente movent, et ad ferendum auxilium conciti-
 tati aliquantum procedunt. Sed strepitu illo conquiescente, etiam
 ipsi quiescunt. Aderant illis tres, avo imperatori familiarissimi, Io-
 annes Melitenensis, Andronicus Exotrochus et Bardas, qui huius-
 modi impetum pro Andronico iunioris susceptum coniectantes, sic
 eos aggressi sunt, ut dicerent, imperatoribus sermonem arcanum
 conferentibus, decere eos inde se removens in atrium palatii se-
 cedere. Quibus torvo lumine intuentibus, conceptamque in prae-
 cordiis iram non vultu modo, sed voce quoque prodeuntibus, eosque

- A. C. 1321 πάλιν ἤσυχασαν καθεσθέντες, ὁ Μελιτηνιώτης δὲ ἔνδον πρὸς τὸν πρεσβύτερον τῶν βασιλέων ἐλθὼν „σκεπτόν σοι” πρὸς οὗς D εἶπεν „ὁ, τι μέλλεις δοῦν, ὦ βασιλεῦ. πρὸς γὰρ θύραις ταῖς σαῖς ἐφροστήκασι τῶν τῆς συγκλήτου τινές, πάντα δοῦν ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως ἐτοιμοὶ καὶ πάσχειν ὄντες.” τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἀνέστη τε αὐτίκα τοῦ θρόνου, καὶ πρὸς τὸν ἐνδότερον οἰκίσκον ἐχώρει, τὸν νέον βασιλέα τοῖς ἀκροωμένοις ἅμα παρὰ τὸν ἔξω καταλιπών. τὸν μέγαν δὲ μετακαλεσάμενος V. 39 λογοθέτην τὸν Μετοχίτην, καὶ ὅσα ἦν αὐτῷ βουλευμένη διαλεχθεὶς, εἶτα δι’ αὐτοῦ μηνύει τῷ ἐγγόνῳ καὶ βασιλεῖ. „σὺ μὲν οἷσπερ εἶπον καὶ πλείοσιν ἐνέχη κακοῖς· ἐγὼ δ’ ἅπαντα παριδὼν, ἀξιῶσω συγγνώμης, ἂν ἃ λέγω ποιήσης αὐτός. ταῦτα δ’ ἐστὶ· πρῶτον μὲν ὄρκῳ πιστώσασθαι τὴν πίστιν καθαρὰ P. 48 ῥὰν τῷ Χριστῷ τηρεῖν· ἔπειτα μετὰ τοῦτο, μηδὲ περὶ ἐμῆ κακὰν ὀφθήσεσθαι γεγενημένον· τρίτον μετὰ τοῦτο, καταδή-15 λους ἐμοὶ ποιῆσαι τοὺς σοὶ συμπράττειν καὶ προσκεῖσθαι προηρημένους· τέταρτον δὲ, ὄρκῳ πιστώσασθαι δρασμῶ χρησεσθαι μηδαμῶς.” πρὸς ταῦτα βασιλεὺς ὁ νέος ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· „κράτιστε βασιλεῦ, τὸ τὴν πίστιν ὄρκους ἀπαιτεῖν βεβαιῶν, πρὸς τῷ σκληρὸν ἐμοὶ φαίνεσθαι καὶ τὴν ψυχὴν δει-20 νῶς ἐκταράττειν, ἔτι καὶ ἑαυτῷ περιπίπτει. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἱεροῖς τὸν ὄρκον εὐαγγελίοις καὶ ταῖς σεβασμίαις εἰκάσαι κελεύεις πιστὸν ποιεῖν, αὐτῷ τούτῳ περὶ τὸν θεὸν πιστὸν, καὶ τὸν Χριστὸν ἀποδεικνύεις ἐνδεδυμένον ἐμέ. εἰ δ’ ἄλλω
- facessere iubentibus, duo quidem conticuerunt ac resederunt; Melitenensis autem ad imperatorem adiens in aurem illi insusurravit: Videret, quid ageret; ad fores conclavis quosdam astare de viris principibus, pro iuniorē imperatore paratos facere et pati omnia. Hoc nuntio commotus, e solio nil cunctatus surgit et in domunculam interiorē se recipiens, foris nepotem cum assessoribus relinquit: advocatoque magno logotheta Metochite, et cum eo, quae volebat, collocutus, adolescenti per eum haec significat. Esse quidem illum iis, quae audisset, et pluribus sceleribus obstrictum: se tamen omnia in minimis numeraturum, et veniam reo impertiturum, si quae postularet, efficere in animum inducat, nempe haec: primum, ut sacramento firmet se Christo fidem puram et sanctam servare; tum, nihil mali in avum moliturum; adhaec, eorum nomina, qui se ipsi satellites ac ministros facinorum volentes libentesque praebuerint, ad ipsum delaturum; postremo, non se ullo modo fugiturum. Ad ista iunior hoc responsum dedit: Quod de fide in Christum confirmanda sacramenti a me religionem exigit, imperator optime, praeterquam quod durum videtur mentemque meam maiorem in modum percellit, etiam non cohaeret et in se ipsum corrui. Si enim me per sacra evangelia et venerandas sanctorum imagines fideliter iurare iubes, hoc ipso utique Deo fidelem

τινὶ σεβασίματι προσέχειν ἐμὲ νομίζεις, τῶν ἀνοήτων καὶ πε- A.C. 1321
 ραιτῶν, ὧν ἠθέτησα τὴν πίστιν, ταῦτ' εἰς ὄρκον ἐμοὶ προ- B
 βάλλειν· ῥαδίως γὰρ ἂν καταψεύσομαι τῶν μὴ τιμωμένων.
 διὸ δὴ σου δέομαι, βασιλεῦ, μὴ περὶ τῶν τοιούτων λόγους
 5 κινεῖν· χάριτι γὰρ Χριστοῦ καὶ Χριστιανός εἰμι καὶ τῶν ὀρ-
 θοδόξων. κατὰ σοῦ δὲ μήτε δράσαι μήτε βουλευσασθαί τι
 κακόν, καὶ νῦν μὲν ὄμνυμι τὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς ποιητὴν, ὡς
 οὔτε πρότερον εἰς λογισμοὺς ὑπήχθην τοιούτους, οὔτ' ἐν τῷ
 μέλλοντι κακὸς ὀφθῆναι βούλομαι περὶ σέ· σὸν δ' ἐπίταγμα
 10 ὁκλήρωσάν, καὶ αὐτίς ὁμοῦμαι. περὶ δὲ τοῦ καταδήλους
 τοὺς ἐμοὶ συνόντας καὶ ταῦτὰ βουλομένους σοὶ θέσθαι, ἐκεῖνο C
 λέγω, ὡς αὐτὸς ἂν εἰδείης μᾶλλον ἐμοῦ, ὁποίους τινὰς εἰκὸς
 εἶναι τοὺς προσκειμένους ἐμοί. ὅπου γὰρ χρημάτων μὲν μοι
 πόρος οὐδεὶς, οἷς ἂν ἴσως πείσαιμι τῶν ἀξίων μοι λόγου τινὰς
 15 προσέχειν, παρῶν τῆς τε πρὸς σέ μετεστιν οὐδεμιᾶς, δι' ἧς εὐ-
 εργετῶν ἐμαυτῷ κτήσομαι φίλους τινὰς τῶν δεομένων ὠφελείας,
 συνορᾶν ἔστιν ἐκ τῶν πραγμάτων τῷ βουλομένῳ παντὶ τοῦς
 ἠθροισμένους περὶ ἐμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ τινες εἶεν εὐνοϊκῶς
 ἐμοὶ διακειμένοι, οὐκ ὀφείλοντες τὴν εὐνοίαν, ἀλλὰ μᾶλλον
 20 χάριτος κατάρχοντές εἰσιν· ὧν οὕτω βελτίστων περὶ ἐμὲ προ- D
 κα γεγεννημένων, οὐκ ἂν ἐλλέπη μοχθηρίας ὑπερβολὴν τὸ κάκι-
 στον αὐτὸν καὶ προδότην ὀφθῆναι περὶ αὐτούς. καίτοι γε καὶ
 αὐτοὶ οὐδὲν ἄλλο μοι προσιόντες πείθειν ἐπιχειροῦσιν, ἢ σοί,

me et Christum induisse ostendis. Sin aliud pro numine adorare
 me credis, inutile et supervacaneum est, quorum fidem irritam
 feci, per ea iusiurandum a me exigi: facile siquidem contra illa
 mentiar, quae colere desii. Quocirca te rogatum volo, imperator,
 ne quid super hoc negotio verborum facias; gratia enim Christi et
 Christianus et orthodoxus sum. Adversus te autem nihil mali vel
 designavi vel cogitavi: et nunc caeli terraeque conditorem ultro
 testor: me neque antehac istiusmodi consilia coxisse, neque de
 cetero improbi aliquid in te machinaturum; tuis vero iussis pa-
 rens denuo iurabo. Iam quod vis, ut adiutores et socios tibi meos
 indicem, illud dico, te potius, quam me scire posse, quales consen-
 taneum sit esse, qui me sequuntur. Cum enim pecuniae faciendae
 ratio nulla suppeditet, qua forsitan quosdam non infimae condi-
 tionis ad meas partes allicerem, libertate autem apud te nulla uti li-
 ceat, quo ope aliena indigentibus benefaciens, amicos comparem,
 disce hinc quivis potest, si vult, quales se ad societatem meam
 aggregaverint. Quod si forte nonnulli me non oderunt, at in eo
 non illi debitum pro gratia praestant, sed gratia me anteverunt:
 qui cum nulla expectata mercede mei sint quam studiosissimi, nihil
 posset fieri scelestius, si ego in illos contra ingratus ac pro-
 ditor existerem. Quamquam et ipsi me adcentes, non aliud mihi
 persuadere nituntur, quam ut tibi, imperatori ac parenti meo, dicto

- A.C. 1321 τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ, ὑπέχειν ἑμαυτὸν καὶ καταδουλοῦν καὶ μὴ παρέχειν αἰτίας, ὥστ' ἑμαυτῷ τὴν σὴν γαληνότητα ἐξοργί-
 ζειν. ἐμοῦ δ' ἰσχυριζομένου τοιοῦτον ἑμαυτῷ συνειδέναι μηδὲν
 καὶ πολλοὺς εἰς ἀπολογία συνείροντος λόγους, οὐδὲν αὐτοῖς
 εἰς περὶ τοῦ νομίζεται ἀξιόχρεων, ὅπερ, ἔστιν εἰκὸς λογιζομέ-5
 P. 49 νοις, ὡς οὐκ ἂν οὕτως ἢ φύσις πρὸς εαυτὴν ἐκπολεμωθείη, μὴ
 τῶν αἰτίων ὄντων ὑπερφῶν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῶν θηρίων τὰ
 χαλεπώτατα τοῖς τέκνοις ἐπεβούλευσάν ποτε τοῖς ἰδίους. εἰ δὲ
 τινες ἐν αὐτοῖς εἶεν καὶ μὴ τοιοῦτοι, οὕτω δοκεῖς ἐμὲ κακὸν
 καὶ ἀγνώμονα εἶναι περὶ τοὺς φίλους, ὥστε τῆς εἰς ἐμὲ φιλίας
 προδοσίαν παραιοῦσιν ἀντιμοσίαν; οὐκ ἔστιν οὐδαμῶς. ἔβον
 γὰρ ἂν αὐτὸς οὐχ ὑπὲρ πάντων ὁμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνὸς αὐτῶν
 V. 40 τὴν ἐμὴν προήσομαι σωτηρίαν, ἣ ταύτην περιποιούμενος ἐκεί-
 νους ἐθελήσω καὶ μικροῖς τισι προσομιλῆσαι κακοῖς. ἔτι πρὸς
 τούτοις καὶ ὄρκους ἐπέταξας τὸ μὴ θρασυῶ χρήσασθαι ἀσφα-15
 λίσασθαι. ὁμνυμι δὴ σοι τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλέα
 B Θεὸν, ὡς ἂν τι φωράσω περὶ ἐμὲ βουλευόμενον κίνδυνον ἀπει-
 λοῦν, πάσῃ δυνάμει καὶ ὄλω ποδὶ χρήσομαι πρὸς φυγὴν.”
 ις. Ταῦτα τοῦ νέου βασιλέως διεξιόντος, ὁ πρεσβύτερος
 ἀπὸ τὰς θύρας ἰστάμενος τοῦ οἰκίσκου, πάντων ἐπηκροῶτο, 20
 καὶ τὰλλα μὲν ἤνεγκε σιωπῶν, τὴν φυγὴν δὲ ἀκούσας „σὺ δ',
 C ἔφη „φεύξῃ γε σὺ; ἀλλ' ὅσον οὐπω σὺ μὲν συλληφθεὶς ἀπα-
 χθήσῃ δεσμώτης καὶ πρὸς δοριαλάτου καταστάς τύχην. ἐγὼ δ'

sim audiens, tibi que serviam, occasiones fugiam, quibus serenitas tua adversum me turbari et irritari queat. Dum autem constanter affirmo, nihil huiusmodi conscire mihi, verbaque ad defensionem acervo, haud illis quidquam ad fidem satis videtur: probabiliter ratiocinantibus, non potuisse naturam tantam in semetipsam hostilitatem induere, nisi causae fuissent, et quidem tales, quae ipsas naturae metas excederent: quando neque truculentissimae ferarum in catulos suos unquam sese insidiosas ac malignas praebuerunt. Et ut aliqui inter eos tam solliciti non sint, an me adeo nequam in amicos et officii immemorem putas, ut eorum caritatem proditione remunerare velim? Oh neutiquam: citius, non pro omnibus modo simul, sed pro singulis etiam caput meum devovere non dubitabo, quam ut eius servandi vel leve eos patiar subire incommodum. Praeterea de fuga non suscipienda iurisiurandi testificationem mihi imperasti: per universorum igitur dominum et principem Deum iuro tibi, si te quidquam inimicium contra me molientem cognovero, nervis omnibus et toto, quod aiunt, pede fugiam.

16. Haec iunior dissidente, sub ianua domunculae consistens senior auscultabat omnia. Et ad cetera quidem mutus, ubi fugae illata est mentio, Tu, inquit, tunc ut fugias? Atqui iam iam comprehensus et vinculis constrictus abducere, et ad captivi fortunam

οὐδὲ τριῶν ὀβολῶν ἐθελήσω λύσασθαι τῆς δουλείας· εἶτα μι- A.C. 1321
 κρὸν προσβάς, „ὄρατε” ἔφη πρὸς τοὺς παρόντας „ὅπως τοῖς
 ἐμοῖς λόγοις οὗτος συμμαρτυρεῖ, σκληρὸς ὢν καὶ αὐθάδης
 καὶ πέρα τοῦ δέοντος ἀλαζών; ἤδη καὶ ὑμῖν ἔστι σαφῶς ἐκ
 5 τῶν πραγμάτων καταμαθεῖν.” ὁ νέος δ’ Ἀνδρόνικος, „ἐπ’
 ἀληθείας” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὔτε σκληρὸς εἰμί τις, οὔτε αὐ-
 θάδης, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν ὁ σωρὸς τοιοῦτον εἶναι φαί-
 νεσθαι σοι ποιεῖ· ἐγὼ δ’ ἐπὶ μάρτυρι λέγω τῷ εἰδῶτι πάντα D
 θεῷ, ὡς οὐδὲν τοιοῦτον ἐματιτῷ σύννοδα εἰργασμένην ὡς ἄξιον
 10 εἶναι τῆς τσοαύτης ὀργῆς. διὸ δὴ καὶ δέομαι τοῦ σοῦ κράτους
 συγγνώμης κἂν τε ἡμαρτον τυχεῖν, κἂν τε μή. πρὸς τοὺς πό-
 δας γὰρ ἐφίεμαι τοὺς σοὺς ἀποθανεῖν,” αἰνιττόμενος, ὡς οὐκ
 ἂν αὐτοῦ βουλήσοιτο ἀποστῆναι χωρὶς ἀνάγκης. ἅμα δὲ τού-
 τοις τοῖς λόγοις καὶ πρὸς γῆν κατεκλίνετο ἀσπασόμενος τὸν
 15 πόδα τοῦ βασιλέως. ὁ δ’ ἀνεῖχε λαβόμενος τοῦ ὄμου, ἅμα καὶ
 λόγοις τὸ ἔργον ἀπαγορεύων ὡς δ’ ἐώρα βιαζόμενον, ἀφεί-
 δων ἑαυτοῦ, δεισας ὁ πάππος, μὴ τῇ βίᾳ τῆς κεφαλῆς διαστῶ- P. 50
 σιν αἱ τρίχες, ἐνέδωκε τὴν κατάκλισιν· ὁ δὲ κατακλιθεὶς ἡ-
 20 σπάσατο τὸν πόδα τοῦ βασιλέως. εἶτ’ ἀναστάντος τῆς κεφαλῆς
 λαβόμενος ὁ βασιλεὺς, κατεφίλει τὰς ὕψεις. τοῦτο δὴ ὁ πατρι-
 ἀρχης καὶ οἱ τῆς συγκλήτου παρόντες ἰδόντες καὶ διαλλαγῆς
 ἀπόδειξιν νομίσαντες ἤδη βεβαίως τῶν βασιλέων, πολλὰς ἀφῆκαν

redigere. Ego vero nec tribus obolis, si possim, te e servitute ex-
 meriam. Dehinc paululum progressus, Cernitis, inquit ad praesen-
 tes, quemadmodum iste verbis meis fidem conciliet, contumax vide-
 licet, se magnifice circumspiciens, et immodice arrogans? Quod ex
 re ipsa vobis licet discere. Subiicit iunior: Equidem neque con-
 tumax sum, neque mihimet tantopere plaudo, sed multitudini pec-
 catorum meorum acceptum refero, quod talis tibi videar. Testor
 Deum, quem nihil latet, haud me ullam culpam ira tua tam atroci
 dignam commeruisse. Quapropter potentiam tuam obsecro, seu no-
 xius seu innoxius sum, mihi ignoscas: ad tuos enim pedes mori
 cupio (significans, non nisi coactum ab eo recessurum). Et simul
 cum hoc dicto ad terram procumbebat, avi pedem osculaturus; quem
 ille humeris eius obnitens abstinebat, ac voce item prohibebat, tan-
 demque amplius luctantem capillis retinebat. Cum etiam sic sibi-
 met non parcens, vi summa pergeret, metuens avus, ne illa violentia
 crines a vertice abstraherentur, terram petere et pedi osculum
 figere permisit, surgentemque capite apprehendens, oculos eius de-
 osculatus est. Quo conspecto, patriarcha quique aderant proceres
 hoc minime dubium redintegratae inter imperatores amicitiae argu-
 mentum rati, ingeminatis vocibus Deo pacis largitori gratias agere.
 Quin et iunior imperator cum magno domestico et protostratore se-

- A.C. 1321 φωνάς εὐχαριστοῦντες Θεῷ τῷ χορηγῷ τῆς εἰρήνης. καὶ αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διηλλάχθαι νομίσαντες τῷ ἑγγόνῳ τὸν βασιλέα, ἔχαιρόν τε αὐτοὶ, καὶ εὐτυχίας ἄκρας ἠγοῦντο τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ἐκ τῶν βασιλείων οἰκάδε Βὸ νέος βασιλεὺς ἀπελθὼν, διηγεῖτό τε τοῖς φίλοις τοὺς κατὰ 5 τὴν δίκην λόγους, συνεόρταζόν τε καὶ συνέχαιρον ἀλλήλοις. μηνύουσι δὴ καὶ Συργιάνῃ τὰ γεγονότα, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς συγχαίρη τοῖς φίλοις χairoυσι καὶ μηδεμίαν ἔχη φροντίδα τήκουσαν τὴν ψυχὴν, ὡς τῶν προτέρων ἤδη βουλευμάτων διαλυθέντων καὶ βεβαίως εἰρήνης γεγενημένης τοῖς βασιλεῦσι 10 καὶ κατ' εὐχὴν αὐτοῖς τῶν πραγμάτων κεχωρηκότων. τοῦτο V. 41 γὰρ ἤρχοντο, τὸν μὲν βασιλέα τῆς εἰς τὸν ἑγγονον ἀπεχθείας μεταβαλεῖν, αὐτοὺς δὲ κινδύνων ἔξω καταστάντας ἡσυχίαν ἄγειν. οὕτω μὲν οὖν αὐτοῖς ἔχειν ἐδόκει τὰ γεγενημένα· τὰ δ' ἦσαν ἕτερον τρόπον, ὡς ἔδοξε τοῖς πολλοῖς ἐκ τῶν μετὰ 15 C ταῦτα. ἐκρίθη γὰρ διανοία γεγενησθαι τοιαύτη. ἔθος ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, ἐπειδὴν τις τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων ἢ καὶ ἄλλως τῶν ἐν τέλει, προσκυνήσας ἀσπάσθαι τὸν πόδα τοῦ βασιλέως, ἀντασπάζεσθαι καὶ αὐτὸν [αὐτὸν] εἰς τὴν ὄψιν. καὶ τότε δὴ τοῦ νέου βασιλέως ἀσπα- 20 σαμένου πρὸς τὸν πόδα τὸν πάππον, ἵνα μὴ εἰς ἄκρον ἀπεχθείας ἐλληλακέναι δοκῆ, οὐδὲ τῶν ἰδιώταις προσηκόντων ἀξιώων τὸν ἑγγονον καὶ βασιλέα, ἀντεφίλησεν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ D αὐτό. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεως τῶν βασι- 20. Unci vulgo desunt.

niorem placatum arbitrati, laetitia exsultare diemque illum candidissimum iudicare. Et rediens domum, nepos inquam, sermones in iudicio habitos necessariis suis memorabat; qui omnes una diem festum communibus gaudiis exigebant: Syrgianni insuper acta perscribentes, ut et ipse gauderet cum amicis gaudentibus, neque se ulla in posterum cura maceraret; utpote abiectis iam prioribus consiliis, et stabili inter imperatores concordia revocata et confectis omnibus ex sententia. Hoc enim erat, quod votis saepe numero petiverant: ut avus odium contra nepotem deponeret, ipsique periculorum metu soluti ac liberi, vitam placidam et quietam degerent. Quae igitur gesta fuerant, huic in modum habere se illis videbantur: aliter tamen habuisse, multi ex iis, quae postea consecuta sunt, intelligebant. Hac enim mente gesta fuisse, iudicabatur. More Romani imperatoribus receptum erat, cum consanguineorum aut magistratuum aliquis secundum adorationem pedem imperatoris osculo contigisset, ut imperator vicissim eius faciem deoscularetur. Cum itaque tum nepos avi pedem osculatus fuisset, ille, ne inexcipiabili odio flagrare crederetur, si ne iis quidem nepotem et imperatorem dignaretur, quae privatiis tribuerentur, faciem eius contra et ipse osculo

λέων ἐπὶ τῆς δίκης ἐνταῦθα ἐτελεύτησε· δυοὶ δὲ ὕστερον ἡμέ- A.C. 1321
 ραις μετὰ τοῦτο ὁ πρεσβύτερος τῶν βασιλέων τῷ μεγάλῳ
 διὰ τινος δηλοῦ δομωστικῷ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν, ἐκεί-
 νης ἐπιτροπεύσοντα. τὸ δ' εὐθύς ἐδόκει μὲν εἶναι τῶν ἀριστε-
 5 ρῶν οἰωνῶν· ὅπως δ' ἀνακωχὴ γένηται, καὶ βασιλεὶ τῷ νέῳ τὰ
 τῆς ἀγγελίας δῆλα γενέσθαι, ἀντεμήνυσε καὶ αὐτὸς τοιαῦτα
 „τῆς εἰς ἐμὲ εὐμενείας καὶ προμηθείας, ὃ βασιλεῦ, πολλὰς
 μὲν καὶ ἄλλας ἔχω τὰς ἀποδείξεις, μάλιστα δὲ τὸ ἐξ ἡλικίας,
 ὡς εἰπεῖν, πρώτης εἰς ἀρχὰς ἐκλέγσθαι καὶ διοικήσεις ἐπιτρέ-
 10 πειν πόλεων τε καὶ στρατιῶν, οἰκοθεν ὠρμημένον· καὶ τὸ νῦν P. 51
 δὲ τοῦτο πολλὰς τῷ σὺ κράτει πεῖθει χάριτας ὁμολογεῖν, βα-
 σιλεῦ. δέομαι δὴ καὶ ταύτην ἐπιθεῖναι τὴν χάριν, τὴν παροῦ-
 σαν ἐπιτρέψαι πρὸς διάσκεψιν ἡμέραν, ὡς ἐς τὴν ὕστεραίαν
 ἐπιτέταγμαί τὴν ἀπολογίαν ἀποδώσονται.” πρὸς μὲν δὴ τὸν πρε-
 15 σβύτερον τῶν βασιλέων ἀπεκρίνατο τοιαῦτα· ἥ δὲ τάχος, ἀπεί-
 θων πρὸς τὸν νέον, τὸ τοῦ βασιλέως ἐπίταγμα ἀνογγέλλει,
 καὶ Συναδηνοῦ παρόντος τοῦ πρωτοστράτορος. τοῖς δ' ἐδόκει
 βουλευτέα πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἶναι περὶ τῶν ὄλων πραγμάτων
 οὐδὲ γὰρ πρὸς ἓνα φέρειν τὸν κίνδυνον, πρὸς πάντας δέ.
 20 ἦρχε δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς βουλῆς οὕτω διαλεχθεῖς· „αὐτοὶ μάρ-
 τυρες ἡμεῖς καθεστήκαμεν ἑαυτοῖς, ἔχοντες καὶ θεόν, ἐφ' οἷς
 βεβουλευμένα, συνειδῶτα, ὡς οὐδ' ἠττηθέντες λύπη, οὐτ' εἴ-
 ξαντες ἀκαίρῳ θράσει καὶ παραβόλῳ, οὐτ' ἐπράξαμεν οὐτ' ἔβου-
 14. Lege ὧν ἐπιτέταγμαί, ut sensus loco constet. 15. τάχος
 correxi, cum vulgo esset τάχος.

libavit. Ac imperatorum quidem lis et controversia in iudicio hunc
 finem tulit. Tertio post die senior magno domestico per certum ho-
 minem mandat, ut in Peloponnesum, ei praefuturus, discedat: id
 quod statim pro sinistro augurio fuit. Sed quo res tantiaper extra-
 heretur, dum super hoc mandato nepos certior fieret, haec illi per
 internuntium respondit: eius erga se benevolentiae curaeque cum alia
 non levia argumenta proferre posse, tum illud inprimis, quod ul-
 tro et sua sponte sibi paene adhuc puero magistratus dedisset, civi-
 tates et exercitus regendos commisisset. Et hoc ipsum, quod modo
 imperaret, ad singulares ipsius maiestati gratias agendas stimulum
 sibi addere. Rogare autem, hanc unam gratiam adiceret, praesen-
 tem diem ad deliberandum sibi concederet: crastina luce de manda-
 tis responsurum. Haec ad avum. Ad nepotem vero sine mora abiens,
 praesentem etiam protostratore, quid in mandatis acceperit, narrat.
 Tum rem a capite arcessendam, et de integro consultandum videri:
 neque enim ad unum, sed ad omnes communiter periculum perti-
 nere. Initium fecit iunior imperator, loquens verba huiusmodi.
 Testes ipsi nobis sumus et deum habemus conscium eorum, quae in
 consiliis agitavimus: quodque nec moestitudini succumbentes, nec in-
 tempestivae et inconsideratae audaciae cedentes, quidquam iniustum

- A. C. 1321 λευσάμεθα τι τῶν μὴ δεόντων. ἀλλὰ τσοαύτην ἐνεδειξάμεθα μεγαλοφυχίαν καὶ καρτερίαν πρὸς τὸ μὴδ' ἠτινοῦν αἰτίαν ἐφ' οἷς ὁ βασιλεὺς βεβούληται καθ' ἡμῶν αὐτοὶ παρασχεῖν, ὥστ' εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν ὑπερέσχε χεῖρα, οὐδὲ πάνυ πρόφω τῶν θανάτου κατηγήκαμεν πυλῶν. ἄχρι μὲν οὖν δεῦρο τὸ τοῖς δεινοῖς ἐγκαρτερεῖν αὐτός τε ἐπήνουν καὶ συνεβούλευον ὑμῖν: ἔτι γὰρ ὄντων ἐν ἀδήλω τῶν καθ' ἡμᾶς, πρὸς ἐμὲ μόνον ᾤετο τὴν διαφορὰν ἔχειν ὁ βασιλεὺς, καὶ μαλακώτερον ἤπτετο τῶν Cπραγματίων, εὐχερῶς νομίζων, ὅταν ἐδελήσῃ πρὸς πέρας ἀγαγεῖν ἢ προήρητο, δρᾶν· νυνὶ δὲ φανεροῦ γεγενημένον τοῦ τινασι 10 εἶναι τοὺς συναυριόμενους ἐμοί, οὐκέτι τῶν ὁμοίων ἔξεται λογισμῶν, ἀλλὰ πρότερον ὑμᾶς ἐν ἀρχῶν προσχηματι διαστήσας ἐμοῦ, καὶ τῆς παρ' ἀλλήλων ἡμᾶς ἐπικουρίας ἀποστερήσας, πᾶσι διὰ τὴν μόνωσιν οὖσιν ἀσθενεστάτοις, ἦν ἂν βούλοιο, δίκην ἐπιθήσει. νῦν μὲν οὖν σοὶ τὴν πρὸς Πελοπόννησον ἐπέ-15
- V. 42 ταξεν ἀπιέναι· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ πρωτοστράτορι ἑτέραν δῆθεν ἀρχὴν τινα πρὸς ταῖς ἑσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων γῆς ἐγ- D χειρίσει καὶ καταναγκάσει πρὸς τάχος γε ἀπιέναι· ὑμᾶς δ' ἐκποδῶν ποιήσας τοὺς περιφανεστέρους, τότ' ἤδη καὶ περὶ ἑτέρων εἰπέρ εἰσιν ἀνερευνήσει. πάντα δ' ὡς ἂν αὐτῷ καλῶς 20 ἔχοι πρότερον διαθήμενος, ὡς ἤδη πρὸς καταστροφὴν εὐπειχείρητον ὑστερον χωρήσει καὶ πρὸς ἐμέ. ἀλλ' ἕως ἔρει τις, ὡς, εἶγε κατὰ λόγον τὸν σὸν σὲ τῆς ἀπὸ τούτων ἐπικουρίας ἀποστερηῆσαι βουλόμενος ἀρχὰς αὐτοῖς ἐγχειρίσει τὰς ἐν ἑσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ῥᾶον ἢ δῆπον καὶ λυσιτελέστε-25

vel egimus, vel consulimus: sed ideo tantam animorum altitudinem ac tolerantiam prae nobis tulimus, ne imperatori in nos secus statuendi minimam causam daremus. Quod nisi deus desuper manum suam extendisset; haud longe admodum a porta mortis abfuimus. Hucusque igitur in rebus afflictis perdurare ego et laudavi, et vobis, ut id faceretis, auctor fui. Quippe nondum patente conspiratione nostra, mecum solo putabat imperator sibi esse negotium; et segnius agebat, confisus, parvo labore, cum libuisset, meditata opera perfecturum. Nunc, quoniam constat, esse qui me adiudent, aliter sentiet: et postquam vos praetextu praefecturarum a me divellerit, mutisque nos auxiliis spoliaverit, omnibus propter disjunctionem solitudinemque iam imbecillimis poenam pro arbitrato irrogabit. Hodie tibi, domestice, imperavit Peloponnesum capessere: cras protostratorem ad aliam quandam provinciam in ultimis Romani imperii finibus amandabit celeriterque proficisci compellet. Ubi vos illustriores et ipsa capita e medio removerit, tum iam et reliquos, si qui sunt, investigabit, totaque re antea ex sua sententia bene constituta, tandem pro catastrophe ad me quoque, ut superatu facilem, se convertet. Dicit quispiam: si, ut ais, te horum virorum praesi-

ρον πολὺ συλλαβόντα καὶ κατακλείσαντα φρουρᾷ τῆς ἀπὸ τοῦ—A.C. 1321
των ἀηλλάχθαι φροντίδος· τί γὰρ ἔσται τὸ κωλύσον τοῦ
ταῦτα καταπράξασθαι τὸν βασιλέα; — καὶ νοῦν ἔχοντα λόγον
ἔρει, τὸ κωλύσον μὲν οὖν οὐδέν· συντετὸν δὲ ὄντα καὶ πολλῶν P. 52
Ἐπραγμάτων ἔμπειρον τὸν βασιλέα τοῦτο λέληθεν οὐδαμῶς ὡς
ἀλυσιτελές, πρὶν ἀκριβῶς ἐκμαθεῖν, ὅποσοι τινὲς καὶ οἴοι τὴν
πρὸς ἐμὲ προείλοντο κοινωνίαν, ὁμοίως πρὸς τὸ πολεμεῖν. δέος
γὰρ μὴ πολλῶν τινῶν καὶ δυνατωτάτων ὄντων ἓνα μὲν ἢ καὶ
δύο καθείρηξ, τῶν δὲ λοιπῶν ἤδη πρὸς ἀνάγκην συνισταμέ-
10νων, οὐ κατὰ νοῦν χωρήσῃ τὰ πράγματα αὐτῷ. εἰκὸς δὲ αὐτὸν
καὶ πολλοὺς τινὰς καὶ δυνατοὺς τοὺς τὰ ἡμέτερα εἶναι οἰεσθαι
προσηρημένους· τὸ γὰρ ἐν τῇ δίκῃ πρὸ τῆς χθρὸς ἐμὰ μόνον
ἐναπειλημμένον μὴ καταπεσεῖν μηδὲ δειλία συσχεθῆναι τι,
ἀλλ' ἀτρέπτῳ καὶ φρονήματι καὶ ἤθει μετὰ ἀσφαλείας ἀντι-
15λέγειν πολλῆς, τὸ καὶ τὸν Μελιτηνιώτην ἔξωθεν ἑστάναι τινὰς B
τῶν δυνατῶν ἀπαγγεῖλαι ὑπὲρ ἐμοῦ πάντα πράττειν προσγεύ-
μενον προθυμουμένους, οὐκ ἐπὶ μικρὸν κατέσεισε τοὺς λογισμοὺς
τοὺς βασιλικούς. διὸ τότε μὲν εὐθύς ὅπερ ἀσφάλειαν ἔδοκει
παρέχειν ἔπραττε, τῶν θρόνων ἔξαναστάς. νυνὶ δὲ καλῶς ἔχειν
20ἔδοξεν αὐτῷ τοὺς καταδήλους γενομένους ὑμᾶς ἐν εὐεργεσίας
προσχῆματι ἀποστήσαι, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν, αὐτῶν διδασκόν-
των τῶν πραγμάτων, οἷς οἰήσεται λυσιτελήσειν ἐπιχειρήσει. τού-
των ἕνεκα πάντων οὐκέτι διαμέλλειν οἴομαι δεῖν, οὐδὲ πρὸς
7. Post polemein excidit lena vel simile quid.

dio nudare volens, provincias in remotissimis Romani imperii oris
illis describit, expeditius erat sine dubio multoque utilius, si iis
apprehensis et custodia clausis, curis se hisce exuisset: quid enim
est, quod istuc facere prohibeat imperatorem?—Recte, quod illum
prohibeat, nihil est: sed callidum usque rerum doctum imperato-
rem nequaquam fallit, haud conducere, priusquam exquisite norit,
quot et quales sint, qui mecum societatem coierint, ad pugnandum
cominus aggredi. Timendum enim, ne si multi sint ac potentissimi,
unum quidem alterumve in vincula tradere queat; ceteris autem
iam necessario coniurantibus, cogitata perficere non possit. Probabile
porro est, eum existimare multos et opulentos nostrarum esse par-
tium. Nam quod in iudicio nudistertius ego solus interceptus non
conciidi, neque timiditate aliqua concussus, multa cum fiducia con-
stantique animo contradixi; quodque accessit, ut Melitenensis ve-
niens nuntiaret, foris stare quosdam potentes, mea causa paratos ad
omnia, non parum eius consilia turbavit: unde statim throno ex-
liens, securitati suae consuluit. Nunc sibi conducere censuit, vos
delatos, per speciem beneficentiae a me distrahere. Postea iterum
rebus ipsis docentibus, quibus se operae pretium facturum putabit,
nos aggredietur. His omnibus de causis non amplius tergiversandum,
nec, quasi prae malorum magnitudine de potestate exissemus, salu-

A. C. 1321 προὔπτον κίνδυνον αὐτοὺς ἀμελεῖν, ὅσπερ ὑπὸ μεγέθους τῶν δεινῶν ἐκστάντας τῶν λογισμῶν, ἀλλ' αὐτοὺς διασωῶζειν, ὡς ἂν Κοῖοί τε ὦμεν. ἔτι γε μὴν καὶ γνώμην ἑτέραν περὶ τῶν προκειμένων, εἶγε καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ, βούλομαι ἐξενεγκεῖν. ποίαν δὴ ταύτην; ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος ὁ ἐμὸς, καθάπερ ἴστε δὴ καὶ αὐτοί, καταδήλους τοὺς ἐμοὶ συνόντας ἐζήτησεν αὐτῷ ποιῆσαι. τότε μὲν οὖν ἀρμόζοντας ἀπεκρινάμην τῷ καιρῷ λόγους, μῆτ' εἶναι εἰπὼν τοὺς συνόντας ἐμοὶ τινας, μῆτ' εἶπερ εἰσὶ, καταδήλους αὐτοὺς ποιήσειν· νῦν δὲ μοι δοκεῖ λυσιτελεῖν πρεσβεῖα χρησάμενον πρὸς αὐτὸν, ὅτι τέ εἰσιν ὁμο-10 λογησάμενοι καὶ ὄρκους αὐτὸν ἀπαιτῆσαι πιστώσασθαι, μὴ μνησικαχῆσειν αὐτοῖς μηδ' ἀμνησθῆναι τῆς εὐνοίας τῆς εἰς ἐμέ. εἰ μὲν οὖν ἡμέρωσ καὶ προσηνῶς τοὺς παρ' ἐμοῦ δεξάμενος λόγους ὄρκους πιστώσεται τὴν ἀπάθειαν τοῖς ἐμοῖς φίλοις, ἐναργὲς ἂν εἶη τεκμήριον, ὡς αὐτὸς τε καθαρῶς διήλλακται πρὸς15 ἐμέ, καὶ τὸ ὑμᾶς εἰς ἀρχὰς ἐκπέμπειν οὐ περιέργως οὐδ' ἐπιβούλως, ἀλλ' ἀπλῶς αὐτῷ οὕτως ἐπιενόηται· εἰ δ' ἀγανακτήσει καὶ ἀποσεισέσθαι τὴν πρεσβεῖαν, μηδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξιν ἐναργεστέραν ζητεῖν τοῦ πάντα συσκευάζεσθαι καθ' ἡμῶν. χρησόμενοι δὲ πρεσβευτῇ τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ τῷ Μετοχίτῃ, ἔπειτα δὴ καὶ τότε μεσιτεύσαντι πρὸς τὰς ἀγγελίας ἐμοὶ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ παρῴρησιαν ἔχοντι πρὸς αὐτὸν, ὥστε θαυμάσαι περὶ τοιούτων πρεσβεύειν.

P. 53 ιζ'. Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέως βουλευσαμένου, καὶ τοῦ V. 43 μεγάλου δομεστίκου καὶ πρωτοστράτορος ὡς καλῶς ἔχει συν-25 επιψηφισαμένων, αὐτοὶ μὲν ἕκαστος οἵκαδε ἀπεχώρουν· βασι-
 tem nostram usque ad ipsum periculi nobis praevisi punctum negligendam: sed eam pro viribus conservandam opinor. Volo tamen, si vobis placet, super eo, de quo agimus, et aliam sententiam proponere. Quam illam? Avus socios meos qui essent, scire studuit; ego pro tempore tum respondi, neque socios mihi esse ullos, neque si essent, me ipsos nominaturum. Atqui modo profuturum sentio, legatione missa confiteri, habere me socios, et poscere ab eo iuramentum, mea causa non fore iniuriae memorem, neque malum ipsis daturum. Si pacate et mansuete petitionem excipiens, impunitatem illis sacramento promiserit, evidens erit indicium, et mecum citra fucum in gratiam rediisse et vos sine astu et insidiis candideque in provincias mittere cogitasse. Si indignatus legationem reiciet, nulla erit hac ipsa firmior probatio, omnia haec subdole contra nos instituta et comparata esse. Legatum magnum logothetam Metochitem adhibebo, qui tum quoque meus et avi interpres fuit, quique ea est apud illum auctoritate, ut obire hoc munus non reformidet.

17. Hoc consilio a iuniore Andronico explanato, a magno autem domestico et protostratore approbato, singuli domum concesserunt.

λεὺς δ' ὁ νέος τὸν μέγαν μετακαλεσάμενος λογοθέτην, οὕτω A. C. 1321
 διεπρεσβεύετο πρὸς τὸν πάππον „Ἡ εἰς ἐμὲ πρὸ τῆς χθρῆς γε- B
 γενημένη παρὰ τῆς σῆς γαληνότητος, ὡ βασιλεῦ, εὐεργεσία
 πολλὰς καὶ δικαίας ὁμολογεῖν χάριτας τῷ σῷ πείθει κράτει.
 Ἐκὰν γὰρ ἀπὸ ταραχῆς καὶ ὀργῆς ἤρξαν οἱ λόγοι, ἀλλ' εἰς τέλος
 ἡμερον καὶ συμπαθείας γέμον ἀποκαταστάντες, μᾶλλον εὐφρα-
 ναν, ἢ καθ' ὅσον πρότερον ἐλύπον. διὸ δὴ καὶ τῶν μὲν προ-
 τέρων, ὡς πατρικῆς ὄντων καὶ παιδείας καὶ κηδεμονίας, οὐδ'
 ἀναμιμνήσκεισθαι ἄξιόν· ἃ δ' ἐν ὑστέρω πέπρακται, ὡς ἄξια
 10 καὶ μεγαλοψυχίας καὶ εὐμενείας καὶ πατρικῆς καὶ βασιλικῆς,
 ἀνεξάλειπτα δεῖν ἔγνωσιν φυλάττειν ἐν τῇ ψυχῇ. Ἐπει δ' ἐν τι
 τῶν τότε ἐφθάντων ἐμὲ τε δεινῶς ἐκταράττει καὶ φροντίδας C
 οὐ παρέχεται μικρὰς, καὶ ἑτέροις ἐνέσεισεν οὐ τὸν τυχόντα
 φόβον, δεομαι τῆς σῆς γαληνότητος ἰσασθαι καὶ ταύτην τὴν
 15 ἄλγηδόνα. ἔστι δ' ὃ λέγω τοιοῦτον σοῦ, βασιλεῦ, ἐμοὶ διὰ
 τοῦ μεγάλου λογοθέτου προστάξαντος τουτουὶ, καταδήλους σοι
 θέσθαι τοὺς συνόντας καὶ συναιρομένους ἐμοὶ, τότε μὲν παν-
 τάσασι μὴ εἶναι οὐκ ἡρησάμην, πλὴν ἀπὸ λογισμῶν εἰκότων
 ἐπεχειροῦν, ὡς οὐκ ἂν εἴην, ἀποδεικνύμαι. οἷδ' ἦσαν τὸ μῆ-
 20 ροτε πόρον ἔχειν ἐμὰ χρημάτων, οἷς ἂν ἴσως πείσαιμι τινὰς προσ-
 ἔχειν ἐμοὶ, μῆτ' ἔξουσίας ἀπολαύειν παρὰ σοὶ καὶ παρῶστας,
 βασιλέως παιδὶ προεπούσης, δι' ἣν ἂν καὶ θεραπευθεῖην παρὰ D
 τῶν τῆς ἐμῆς ὠφελείας δεησομένων. νυνὶ δὲ αὐτὸ τε τὸ πρῶ-

ad avum illum mittere instituebat: „Quo beneficio ante hesternum diem serenitas tua me ornavit, id me ad amplas meritasque gratias agendas impellit. Quamquam enim sermo a perturbatione et ira principium caperet, tamen in finem suavem affectionis plenum desinens, delectationis copia antecedentem molestiam obruit. Quare priorum, ut a paterna castigatione ac sollicitudine profectorum, meminisse nolo; quae autem posterius abs te facta sunt, ut digna magnanimitate imperatoria paternaque caritate, ea mihi in medullis infixae semper manebunt. Ceterum quia tum quiddam prolatum graviter me angit, et cura non levi sollicitat, nec aliis quoque exiguum timorem incutit, oratam volo serenitatem tuam, ut huic etiam dolori medeatur. Quod dico, tale est. Cum mihi per magnum logothetam praeceperis, ut ministros atque socios meos tibi indicarem, tunc ego quidem non omnino et absolute eos habere me negavi: verumtamen rationibus verisimilibus demonstrare contendi, eos esse nullos posse. Quae erant: quod nec viam et modum adipiscendae pecuniae nossem, qua fortasse quosdam ad obsequelam meam inducerem: nec possem apud te frui eo iure eaque licentia, quae imperatoris filio deberetur; propter quam etiam colerer ab iis, qui opem meam desideraturi essent. Nunc res ipsa consortes meos qui sint spernit, et ego de iis confiteor. Attamen, quod et tum dicebam,

A.C. 1321 *γμα φανερούς ζήνάκασε γενέσθαι τοὺς προσκεκμένους ἐμοί, καὶ αὐτὸς δὲ ἐγὼ εἶναι ὁμολογῶ· πλὴν, ὅπερ καὶ τότε ἔφην, οὐκ ὀφείλοντες χάριν, ἀλλὰ προκατάρχοντες μᾶλλον χάριτός εἰσιν. διὸ δὴ καὶ ἀντιβόλω τὴν σὴν ἡμερότητα, βασιλεῦ, ὄρκους ἐμοί τε καὶ αὐτοῖς πιστώσασθαι τὸ ἀπαθεῖς κακῶν μέχρις παντὸς διατηρηθῆναι. οὕτω γὰρ ἐμοί τε καὶ αὐτοῖς θαυμάσιασιν ἀφόβως τε βιοῦν καὶ τῷ σῶ κράτει χάριτας ὁμολογεῖν*

P. 54 *πολλὰς περιέσται·*” Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος βασιλεὺς πρὸς λογοθέτην διεξῆλθε τὸν μέγαν, ὡς ἀπαγγελοῦντα τῷ κάμπῳ καὶ βασιλεῖ, συναρᾶσθαι καὶ αὐτὸν ἀξιώσας πρὸς τοῦτο, καὶ τῆνιο τῶν ὄρκων ἐκπλήρωσιν ὑποθέσθαι τῷ βασιλεῖ, ὡς πολλῶν ἀγαθῶν ἐκ τούτου συμβησομένων. ὁ δ’ εὐθύς „ἔγωγες” εἶπεν „ῥῆθην, ὦ βασιλεῦ, τὴν ἐμὴν παρὰ σοῦ κλήσιν πρὸς τι φέρειν τῶν ἀγαθῶν. ἐνόμιζον γὰρ, ὡς ὑποπεπτωκότας τινὰς καὶ θεραπευτικὸς λόγους δι’ ἐμοῦ μὴνύσεις τῷ βασιλεῖ, ἐξ ὧν¹⁵

V. 44 *ἡμερωτέραν ἀπεργάσῃ καὶ πράξειαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν. τὸ δ’ ἐναντίως ἔχει μᾶλλον ἢ αὐτὸς προσεδόκων. ὅθεν οὐδ’ αὐτὸς ἄγγελος εἶναι βουλήσομαι τοιούτων, οὐδ’ εἰς ὄργην ἐξάψαι B μᾶλλον διὰ τούτων τοὺς τῶν βασιλέως θυμούς. οὐδὲ γὰρ οὐδ’ ἀκοῇ παρειλήφασμεν ἄχρι καὶ νῦν τοὺς δεσπότητας ὀμνύναι τοῖς 20 δουλοῖς, τοῦναντίον δὲ μᾶλλον ἢ εἰ τοῦτο γένοιτο, καὶ ὁ δεσπότης ὀφλήσει τοῖς ὑπηκόοις, ὅπερ ὄφλουσιν αὐτοὶ τοῖς δεσπότηταις, ὅπερ ἀτοπίας οὐκ ἂν εἴη μακρὰν. ἐγὼ δὲ καὶ ἀπορίε δεινῇ συνέχομαι, ἂν ὁ βασιλεὺς ἔρηται, ὅτου χάριν πρὸς σε ἀφῆμαι, τίνα ἂν ἀπολογίαν εὐπρόσωπον ἀποδοίην. πρὸς ἐκεῖ-25*

non mihi gratiam referunt; sed potius gratia me anteverunt. Quocirca tuae mansuetudini supples fio, nobis iureiurando fidem facias, non id illis unquam fraudi futurum. Sic namque mihi iisdemque fidentibus, metus expertes vivere, tuaeque maiestati amplissimas agere gratias licebit.” Haec ad magnum logothetam nepos, ut avo imperatori ea expositurum, et sibi quoque in ea re operam daturum, quod cupiebat, eumque de iuramento concipiendo, ut pluribus inde commoditatibus promanaturis, admoniturum videlicet. Logotheta continuo: „Ego me boni alicuius ergo ad te vocatum interpretabar, nempe ut avo subiectionem tuam plenamque obsequii voluntatem tuo nomine indicarem: quo pacto eum placidiorem tibi mitioremque efficeres. Atqui me scellit augurium, et contrarium evenit. Quapropter nec nuntiare haec, nec eius animum talibus verbis exacerbare volo; quando usque hodie inauditum est, dominos iurare servis. Quod si fiat, domini condemnabuntur servis, quemadmodum illi dominis; quod insolens et absurdum est. Ego vero anceps haereo dubiloque vehementer, si quaesierit imperator, cur ad te ierim, quid honeste respondeam. Sed causam aliquam protectionis ad te meae comminiscar:

νον μὲν οὖν αἰτίαν τινὰ πλάσσομαι τῆς ἀφίξεως, σοὶ δὲ πα- A. C. 1321
 ραινῶ καὶ προσέτι καὶ ἱκετεύω, μηκέτι μηδαμῶς περὶ τοιούτων
 λόγον κινεῖν. συνορῶ γὰρ αὐτὸς, ὡς εἰς κακὸν ἀνήκεστον τε-
 λευτήσῃ, ἂν εἰς ἀκοὴν ἔλθῃ τῷ βασιλεῖ." „ἔμοι δὲ τοῦναντίον
 Σάπαν ἔπεισι καὶ νόειν καὶ λέγειν" ὁ νέος εἶρθε βασιλεὺς „οὐ
 γὰρ κακῶν αἰτίους τουτουοὶ τοὺς λόγους, ἀλλὰ μυριάων ἀγαθῶν, G
 ἂν περ ὡς αὐτὸς ἀξιῶ γένηται, νομίζω. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 προτέρων βασιλείων γεγένηται τοιαῦτά τινα, ἐγγύθεν παρά-
 σχομαι τὴν ἀπόδειξιν. ὁ γὰρ ἐμὸς πρόγονος, ὁ βασιλεὺς Μι-
 10χοαῆλ, ἔτι τὴν ἰδιωτικὴν στέργων τύχην καὶ ὑπὸ χειρᾶ τελῶν
 Ἰωάννη Βατάτζη τῷ βασιλεῖ, κίνδυνόν τινα ὑπονοήσας ἐς
 αὐτὸν ἤξειν ἐκ βασιλείας, ἠντομόλησε πρὸς τὸν τῶν Περσῶν
 ἡγεμόνα Σουλτάν εἰτ' ἐκείθεν πρὸς τὸν βασιλέα πέμψας πρε-
 σβείαν, ὄρκους ἀπήτει τὸν βασιλέα, ὡς τοῦ τε δρασμοῦ συγγνώ-
 15σται καὶ εἰς τοῦπιόν οὐδὲν κατ' αὐτοῦ βουλευέσεται δυσχερές.
 ὁ βασιλεὺς δὲ ἄσμενός τε προσεδέξατο τὴν πρεσβείαν καὶ
 τοὺς ὄρκους ἐδίδου, δεσπότης ὢν, ὥσπερ ὁ ὑπὸ χειρᾶ τελῶν D
 ἦξιον. οὐκ αὐτὸς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου πολλοὶ ὠφε-
 λείας ἐνεκά τινας δαμομόκεισαν τοῖς ὑπηκόοις. πρὸς αὐτῆς δὲ
 20στῆς ἀληθείας, εἶγε καὶ νῦν αὐτοὶ οὗτοι, περὶ ὧν ἐγὼ τοὺς ὄρ-
 κους ἀπαιτῶ, δείσαντες τὸν κίνδυνόν τινα προσχωρήσωσι τῶν
 παρακειμένων ἡμᾶς βαρβάρων, εἰτ' ἐκείθεν πέμψαντες ὄρκους
 ἀπαιτῶσι τὸν βασιλέα, ὥστε μὴ κακῶς παθεῖν ἀδιδίς ἐπανελ-
 θόντες, οὐκ ἂν οἶει βουλήσεσθαι παρασχεῖν; ἔμοι μὲν δοκεῖ.

te autem hortor et obsecro, ut de reliquo taceas de his penitus:
 prospicio enim, horribili exitu conclusum iri, si ad aures avi per-
 venerint." „At mihi plane contra sentire dicereque in mentem venit,"
 excipit nepos, „non enim mala; sed innumerabilia bona hanc oratio-
 nem, si ita ut cupio habeatur, parituram nobis confido. Porro quae-
 dam istius generis etiam sub antecessis imperatoribus usu venerunt.
 Non longe abiero; meus proavus Michael imperator, adhuc privatus
 et Ioanni Batatae Imperatori subiectus, quod ab eo atrocius quid-
 dam sibi paratum suspicaretur, ad Persarum principem Sultanum con-
 fugit. Inde per legatum iuramentum eum poposcit, quo testaretur,
 et fugam se condonare et nihil in posterum gravius velle in ipsum
 statuere. Imperator legatum libenter audiit et quamquam esset do-
 minus, iuramento, quod subditus petebat, se obstrinxit. Nec solus
 ille, verum ante illum complures alicuius emolumenti spe subiectis
 iuraverunt. Dic amabo per ipsam veritatem, si vel hoc tempore illi
 ipsi, quorum causa ego istud iuramentum exposco, timore periculi
 ad aliquem finitimorum barbarorum se conferrent, post mitterent
 et adiurare imperatorem postularent, reversis nihil inficturum mali,
 numquid recusaturum censes? Equidem non censeo. Ergo quod te
 iudice alia necessitas exprimeret, id in praesens multorum commo-

- A.C. 1321 ὁ τοίνυν ἐν ἐτέρῳ χρόνῳ γενήσεται, φαίης ἂν, δι' ἀνάγκην, γενέσθω κὰν τῷ παρόντι διὰ τὰ συμβησόμενα ἐκ τούτου πολ-
 P. 55 λὰ ἀγαθὰ." ἐπὶ τούτοις λογοθέτης ὁ μέγας τούς τε προτέρους
 V λόγους ἀναλαβὼν καὶ πλείονας ἐτέρους συνείρας, καὶ παν-
 ταχόθεν ἀλυσιτελῆ καὶ ἀδύνατον τὴν αἴτησιν ἀποδείξας, καὶ 5
 πρὸς τὸ γενέσθαι τοιούτων ἄγγελος παντελῶς ἀνανεύσας, ἀπῆλ-
 θεν. ἔφασκε δ' ἐν ὑστέροις χρόνοις, εἰρήνης γενομένης, ὁ προ-
 σβύτερος βασιλεὺς, ὡς, εἰ περὶ τῶν ὄρκων αὐτῷ ἀπηγγέληθ, ὁμο-
 μόκει τε ἂν καὶ οὐδὲν ἐτολμήθη τῶν τετολμημένων διὸ καὶ
 τὴν αἰτίαν ἅπασαν τοῦ πολέμου εἰς λογοθέτην ἀντιτίθει τὸν 10
 μέγαν. τοῖς φίλοις δ' εὐθύς αὐτῷ παραγενομένοις ἃ τε εἴ-
 ρηκε καὶ ὧν ἔτυχεν ἀποκρίσεων διηγησάμενος ὁ νέος βασιλεὺς
 B καὶ τέλος τοῦτο ἐπιφθεγξάμενος, „θεοῦ δὰ τίς ἔγνω βουλήν
 τε νόον τε ;” ἔτι μέχρι τινὸς ἐκέλευε τῇ μεγαλοψυχίᾳ προσ-
 καρτερεῖν „ἢ σήμερον γὰρ ἐκδιδάξει τι τῶν ἀγνωσμένων. προ- 15
 θεσμίᾳ γὰρ οὕσα τῆς πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ μεγάλου δομεστί-
 κου ἀπολογίας, δι' αὐτῆς τῆς ἀπολογίας πρὸς τὸ τί χρῆ βου-
 λεύεσθαι καὶ δρᾶν δηγήσει.” Οὗτοι μὲν σὺν τοιαῦτα βουλευ-
 σάμενοι διελέλυντο. πρὸς δὰ τὸν μέγαν δομεστικὸν ὁ χθὲς
 ἄγγελος ἀφικνεῖται πρὸς βασιλέως, ἀπαιτῶν τὴν ἀπολογίαν. 20
 ἐποίησατο δὰ τοιαύτην „ἔμοι, κράτιστε βασιλεῦ, τῆς εὐμε-
 νείας τῆς σῆς πολλὰς ἔχοντι τὰς ἀποδείξεις, ὥσπερ ἔφην,
 V. 45 ἔτι καὶ τὸ νῦν τοῦτο πλείους καὶ μείζους πείθει τὰς χάριτας
 C ὁμολογεῖν ἐπὶ πάσαις δὴ ταύταις καὶ ταύτης αἰσῶ τυχεῖν τῆς

dorum exspectatio impetret." Ubi nepos conticuit, magnus logotheta dicta sua iterans aliaque multa accumulans, omnique ratione postu-
 latum inutile, nec fieri posse demonstrans: praeterea se in ista re
 nuntium interponere prorsus abnuens, discessit. Pace postmodum
 constituta, imperatorem avum autumasse ferunt, si de iuramento in-
 tellexisset aliquid, iuraturum fuisse, et ita tam audacibus facinoribus
 supersederi potuisse; hinc et totam belli culpam in magnum logo-
 thetam coniciebat. Mox iunior amicis supervenientibus, quae ipse
 dixerit, quae logotheta responderit, cum memorasset et ad extre-
 mum adiecisset: „Dei mentem consiliumque quis cognovit?" uti adhuc
 paulisper tolerando viros se praestarent, eos est cohortatus: hodie-
 num quippe diem docturum, quod hucusque fuisset ignoratum. Nam
 cum magnus domesticus ad respondendum praestitutus sit, eum ipsa
 responsione et consilii et actionis duces fore. Atque hi quidem, hoc
 deliberato, digressi sunt. Ad magnum vero domesticam hesternus
 nuntius revertens, responsum ad imperatoris iussa exegit. Respondit
 in haec verba: Cum propensi eius in se animi documenta complura
 habeat, ut ante fassus sit, insuper ista provinciae delatione ad gra-
 tias uberiorcs agendas se compelli. Orare tamen, post omnia etiam

εθεργασίας, ἐλάττονος οὐδαμῶς ἐμοὶ τῶν ἄλλων νομιζομένης, A.C. 1321
 τὸ μὴ πρὸς Πελοπόννησον ἀπελθεῖν οὐκ ὄκνη εἶκον, ἣ τὴν
 ἀρχὴν ἦν τῆς ἐμῆς ἀξίας νομίζων, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ τοῦ ἐμοῦ
 πατρὸς τετελευτηκότος, οὐκ ἂν οἶσων τοὺς χωρίους ἐκείνοις ἐν-
 5 διατρίβειν. οἴσθα γὰρ αὐτὸς ἐμοῦ βέλτιον, ὃ βασιλεῦ, ὡς ἔτος
 ἐν ἐπὶ τοῖς εἴκοσι γεγενημένος τῆς ἡλικίας οὐμὸς πατήρ, ὅτε
 παρὰ σοῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξεπέμφθη Πελοποννήσου, ὅκτω
 τοὺς ἐφεξῆς ἐπὶ τούτοις ἐνδιατρίψας, τὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐκεῖ-
 οὗ δὴ χάριν καὶ πρὸς τὴν μνήμην μόνην ἀηδῶς διάκειμαι Πε-
 10 λοποννήσου, πολλὰ καὶ τῆς μητρὸς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διει-
 λεγμένης, ὡς οὐκ ἂν αὐτῇ γένοιτο καθ' ἡδονὴν ἐμὲ τῆς χώρας
 ἐκείνης, ἣ τοιούτου πατρὸς ἀπέδειξεν ὄρφανόν, ἄρξαι. διὰ
 ταῦτα συγγνώμης αἰτῶ τυχεῖν, ἐκεῖ μὴ βουλόμενος ἀπελθεῖν."
 τοῦτο δ' ἦν σκῆψις, οὐκ ἀληθῆς αἰτία τοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς
 15 Πέλοπος διαωθεῖσθαι. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ πρῶτος
 εἰς αὐτὸν ἀποσκώπασας, ὡς οὐκ ἀνδρὸς συνετοῦ κεχρημένον
 λόγους, οὐδ' ἀνδράσι πρόποντα φόβον πεφοβημένον, διὰ τὴν
 τοῦ πατρὸς τελευτήν τὸ χωρίον ὀρέωδούντα, διὰ τοῦ αὐτοῦ
 πάλιν ἀντιμηνύει, ὡς, „ἦν μὲν ἂν βέλτιον μῆδὲν ἀντιλέγοντα, P. 56
 20 τὸ προσταττόμενον εὐθὺς ἐκπληροῦν. ἐπεὶ δ' ἔστι σοὶ τις
 πρόφασις ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, οὐκ ἀναγκαῖα μὲν, ἔστι δ'
 οὐδ' ὄμως, ἐκείνης μὲν ἀφείδης τῆς λειτουργίας, πρὸς Θεσσα-
 λίαν δὲ ἀπελθεῖν ἐπιτάττω καὶ ταύτης ἐπιτροπεύσαι, τῶν προσ-
 οίκων Κατελάνων ἐπικειμένων αὐτῇ καὶ δεινῶς πιεζόντων,
 7. Pro ὅκτω τοὺς lego ὅκτω χρόνους.

istud sineret impetrari ab se beneficium, quod reliquis neutiquam in-
 ferius duceret, ut ne in Peloponnesum mitteretur: non quod ignaviae
 succumberet, aut praefecturam hanc dignitati suae imparem censeret:
 sed quod illis in locis versari nequeat, ubi patrem amiserit. Scire
 enim melius ipso, quo pacto parens eius, unum et viginti natus
 annos, ab eo Peloponneso praefectus, octo continuis ibidem consump-
 tis, vitam reliquerit. Quo factum deinde, ut Peloponnesi memoriam
 nunquam sine dolore usurpet. Quin et matrem saepe ac multum
 sibi dixisse, permoleste laturam, si ei regioni praecisset, quae ipsum
 tali patre orbasset. Huic igitur detrectationi suae veniam daret. Sed
 enim hoc velamentum quoddam erat, non vera causa repudiandae
 provinciae. His intellectis, imperator molliter hominem castigat, qui
 imprudenter locutus esset, quique timorem viro minime decorum con-
 cepisset, dum propter patris mortem illic obitam a regione abhor-
 reret; perque eundem nuntium ei significat, consultius facturum
 fuisse, si non repugnanter mandatis statim paruisset. Quia vero ex-
 cusationem de Peloponneso non quidem necessariam praetexeret, sed
 tamen praetexeret, se illum eo munere liberatum velle: in Thessa-
 liam autem iubere proficisci, quae vicinorum Catelanorum incursio-

Α. C. 1321 καὶ διὰ τοῦτο δεομένην ἐπικουρίας καὶ δεινοῦ καὶ σώφρονος στρατηγοῦ." ἐπὶ τούτοις ὁ μέγας δομεστικός οὐδὲν ἀντιλέγειν ἔχων, ὑπέδεδετο μὲν δῆθεν τὴν ἐγχειριζομένην ἀρχὴν πλὴν ὡς ἐρμαιῶν τινὸς λαβόμενος τοῦ λόγου τοῦ βασιλέως, ὅτι δὴ παρὰ Κατελάνων ἢ Θετταλῶν πιέζοιτο, καὶ διὰ τοῦτο συχνησθεὶς ἔπειρος ἐπικουρίαν δεῖται χειρὸς, πάλιν ἀντεμήνησεν, ὡς πρὸς Θετταλίαν μὲν ἀπελευσεται καθὰ προσετάχθη, δέον δὲ σκεψάμενον ἅ λυσιτελεῖν νομίζοι καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν πολεμίων καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀρχῆς, ταῦτ' αἰτήσαντα παρὰ βασιλέως λαβεῖν τοῦτο θέμενος ἐπὶ νοῦν, ὡς ἢ πρὸς τὴν δυσχεροῦσαν τῶν ζητημάτων ἰλιγγιάσας ὁ βασιλεὺς ἀφῆξεται τοῦ πέμπειν ἐκεῖσε, ἢ, τό γε δεύτερον, πολλοῦ πρὸς τὴν παρασκευὴν τριβομένου χρόνου, ἔξεσται καὶ βασιλεὶ συντυχεῖν τῷ νέῳ, καὶ περὶ τοῦ τί χρῆ πρᾶττειν συνδιασκεύασθαι, οὕτως εἰς στενὸν κομιδῇ τῶν πραγμάτων συνωθούντων. τοῦ πρεσβυτέρου δὲ βασιλέως ἅ βούλοιο αἰτεῖν κελύσαντος, καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικοῦ διὰ γραμμῶν ὧν δέοιτο δηλώσαντος βασιλεὶ, (ταῦτα δ' ἦν ἀξιόμαχος τε στρατιὰ καὶ χρήματα εἰς τροφήν ἀρκέσοντα τοῖς στρατιώταις,) πρὸς οὐδὲ ἐν τῶν ζητημάτων ἀνένευεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' εὐθύς ἐκέλευε πάντα πρὸς πέρας ἀγαγεῖν. ἐπιταχύνοντος δὲ τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τὴν ἔξοδον βασιλέως καὶ οὐδ' ἀναπνεῖν ἀνιέντος, ὁ μὲν μετὰ πέμπτην ἡμέραν ὑπέσχετο ἐξελεθεῖν (ἦν δ' αὕτη δευτέρα τῆς παρ' ἡμῖν μεγάλης ἑβδομάδος ὠνομασμένης) βασιλεὺς δὲ ἡσύχασεν | Διάρκεσθεις. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ πρὸς πρωτοστράτορα παρὰ 15

nibus afflictata, exercitati ac prudentis alicuius ducis auxilio indigeat. Suscepit magnus domesticus provinciam, cum quod opponeret, non haberet. Ceterum ut inopinatum aliquod lucrum imperatoris verba arripens, dicentis Catalanos incursare Thessaliam, ideo se egere non parva copia vicissim significat, si eo, quemadmodum impretur, discedendum sit. Oportere autem, quae sibi consideranti tum ad hostes propulsandos, tum ad munus suum tuto fungendum requisita vide-recur rogantem, ab imperatore consequi: sic secum ratiocinans, eum aut propter difficultatem petitionis deficiente consilio, missionem istanc missam facturum: aut, quod proximum esset, dum tempus longius in apparatu consumitur, interea iunioris imperatoris conveniendi, et rebus nimio opere fessis, quid agendum sit, cum eo deliberandi facultatem fore. Iussus petere, quae animus hortaretur, per litteras exercitum iustum ac valentem, et pecuniae in alimentis militum quod satis sit, petit. Utrique annuit imperator, et ut quamprimum omnia conficiantur, mandat. Cumque illum ad perfectionem urgeret adeo, ut respirare non sineret, magnus domesticus post diem quintum se profecturum recepit: qui dies erat secundus maguae, quae

βασιλέως ἀφίκοτο πρόσταγμα πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Προλλάπου, A.C. 1321
 ἧς καὶ πρότερον ἦρχε, πάλιν ἐπιτροπεύσονται ἀπελθεῖν. ὁ δὲ,
 τὸ ἐπίταγμα τοῦ βασιλέως ἐπαγγελάμενος ἐκπληρώσειεν, καὶ V. 46
 προθεσίμιαν αἰτήσεις τῆς ἐξόδου, τῆς αὐτῆς μεγάλης ἑβδομά-
 5δος ἐπηγγέλματο τὴν ἔκτην. πρὸς μὲν δὴ τὸν προεσβύτερον τῶν
 βασιλέων τοιαῦτα εἰπόν τε καὶ ἐπηγγέλματο.

17. Εἰς ταῦτόν δὲ συνελθόντες τῷ νέῳ, καὶ πάντα διη- P. 57
 γησάμενοι τὰ συμπεσόντα, οὐκέτι μένειν ἔδοκει, ἀλλὰ πα-
 ρασκευασαμένους ἐξελθεῖν Βυζαντίου. γράφουσι δὴ καὶ Συρ-
 10 γιάννη, παρασκευασάμενον ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν στρατιᾷ τῇ
 ἑσπέρῃ τοῦ πάσχα ἕγγυς εὐρεθῆναι διατρίβοντα Βυζαντίου
 τότε γὰρ καὶ αὐτοῖς ἔδόδοκτο ἐξελθεῖν. οὗτοι μὲν οὖν παρε-
 σκευάζοντο πρὸς τὴν ἐξοδον. τῆς μεγάλης δὲ καταλαβούσης B
 δευτέρας, καθ' ἣν ὁ μέγας δομέστικος τῆς πόλεως ἐπηγγέλ-
 15 λματο ἐξελθεῖν, ἠναγκάζετο μὲν παρὰ τῶν εἰς τοῦτο τεταγμέ-
 νων τὴν ὑπόσχεσιν ἐκπληροῦν ὁ δ' αἰτίας τινας πλασάμενος,
 τὴν ἐξοδον ἀνεβάλλετο. τῇ δ' ἐπιούσῃ μνηστέται παρὰ βασι-
 λέως ὡς τάχιστα ἐξελθεῖν ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὴ πρότερον δύ-
 νασθαι, πρὶν ἂν τὰ χρήματα δοθῇ πρὸς αὐτόν, οἷς ἂν πρὸς
 20 τὸ μισθοφορικὸν χρήσῃται τῆς στρατιᾶς καὶ πρὸς τὰς
 τῶν πολιχίων τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ φρουράς. εἰ γὰρ τοῦτο γέ-
 νοιτο, μηδεμίαν ἀναβολὴν εἶναι πρὸς τὸ τειχῶν ἔξω τῶν
 Βυζαντιῶν εἰς τὴν ἐπιούσαν ὀφθῆναι. τὰ μὲν οὖν χρήματα, C
 βασιλέως προατάξαντος, αὐθημερὸν παρέσχον οἱ τῶν βασιλι-

13. Post μεγάλης δὲ ED. P. addi vult ἑβδομάδος.

dicitur, hebdomadis: eo imperator contentus sinit. Eadem luce pro-
 tostrator quoque Pritharum ire, et praefecturam iterum capessere iu-
 ratur. Qui obtemperatum se pollicitus, et quo die proficiisci cogi-
 raret interrogatus, sextum eius hebdomadis nominavit. Ac cum seuiore
 quidem imperatore sic egerunt.

18. Cum iuniore autem verba miscentes, quaeque accidissent
 commemorantes, comparatis necessariis, Byzantio excedere decreve-
 runt. Monent item per litteras Syrgiannem, uti cum suo agmine die
 paschae, quo die egredi pepigerant, paratus prope Byzantium adsit.
 Ad egrediendum igitur sese instruebant. Postquam alter dies magnae
 hebdomadis illuxit, quo magnus domesticus exiturum sese spon-
 derat, acris promissa reposcunt, quos huic curae imperator praepo-
 suerat. Ille commentitiis quibusdam causis exitum differt. Sequenti
 luce, uti moras tollat et exeat, imperatur. Respondet, non ante id
 posse, quam pecunia sibi in stipendia mercenariorum ac praesidiario-
 rum per oppida Thessaliae praestetur. Id si fiat, citra tergiversatio-
 nem postridie extra moenia se appariturum. Pecuniam eo ipso die
 iussu imperatoris, quinquaginta nummum aureorum millia, quaestores
 numerant. Quam summam accipientes magni domestici quaestores,

- A.C. 1321ικῶν χρημάτων ταμίαι, μυριάδας ὄντα χρυσοῦν πέντε· ἃ καὶ παραλαβόντες οἱ τοῦ μεγάλου δομestίκου ταμίαι, πάλιν εἶσαν πρὸς τῷ βασιλικῷ ταμείῳ φρουρεῖσθαι, οὕτω προστεταγμένον αὐτοῖς παρὰ τοῦ δεσπότη, προσθέντες αἰτίαν τῆς καταλείψεως, ὡς ἐν τῶν ξυστρατεύειν τάγμα τῷ μεγάλῳ προσ-5 τεταγμένων δομestικῶ, ἐκ στρατείας ἐτέρας ἐπανήκον ἄρτι καὶ δεόμενον μικρὰ ταῖς οἰκίαις προσδιατρίψαι, ἐπεὶ πολλὰ καταναγκάσας ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠδυνήθη τῶν οἰκιῶν ἐξελάσαι
- D ἄλλον ἄλλοις διαδιδράσκοντας, συνεχώρησε καὶ ἕκαστον τὴν τοῦ πάσχα ἑορτὴν οἴκοι διατρίψαντας, μετ' αὐτὴν εὐθύς ἔχουσαι 10 τῆς ὁδοῦ· οὓς δεῖ καὶ τὰ χρήματα μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντας πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀφικέσθαι. τὸ δ' ἦν πρόφασις πεπλασμένη κατελέλειπτο δὲ τὰ χρήματα, ἅμα μὲν ὅπως εἴη πρόφασις εὐπρεπῆς τοῦ περὶ τὸ Βυζάντιον διατρίβειν, (διέτριψε γὰρ μετὰ τὴν ἔξοδον ἡμέρας πέντε περὶ αὐτὸ, τὴν τοῦ νέου βα-15 σιλέως ἀφιξίν ἐκδεχόμενος,) ἅμα δὲ καὶ ἀγενῆς καὶ μηδαμῶς αὐτῷ προσῆκον χρημάτων ἡσσησθαι δοκεῖν νομιζῶν, ὡς
- P. 58 ἀπάτη καὶ κλοπῇ σχεδὸν ἀφαιρούμενος βασιλέως· ὁ μάλιστα αὐτῷ πρὸς τὴν εὐκλειαν καὶ τὴν εὐδοξίαν τὸν εἰσέπειτα χρόνον πάντα οὐκ ὀλίγα λυμανεῖσθαι ᾤετο. ὁ δὲ καὶ πολλοῖς τῶν 20 περὶ χρήματα ἡτημένων ἔδοξεν ὑπερφυῆς, τὸ τοσοῦτον χρημάτων, καὶ οὕτως ἐν ἐπικαίρῳ τῆς χρείας, ῥαδίως ὡς οὐδενῶν καταφρονῆσαι, ἔξόν, εἴπερ ἐβούλετο, σὺν ῥαστώνῃ πάσῃ λαβεῖν. ὁ μὲν οὖν μέγας δομestικός τῇ τετάρτῃ τῆς μεγάλης 6. στρατιᾶς vulgo,

rursum aerario imperatoris asservendam, domino ita praecipiente, relinquunt, rationem facti hanc afferentes, unam earum cohortium, quae cum magno domestico militatum abire deberent, ex alia expeditione recens reversam orasse, ut sibi paucillum temporis domi haerere concedatur. Eam, quamvis duce impensius urgeute, non potuisse domiciliis suis, aliis alias latebras quaerentibus et se occultantibus, expelli. Unde invitum etiam eis dedisse, ut diem paschae domi consumentes, postero lumine confestim egrederentur, et in viam se darent; quos necesse esset cum pecunia ad ducem pervenire. Sed istud merum commentum erat. Ideo namque pecuniam reliquerat, ut et apud Byzantium temporis ducendi honesta esset occasio, (trivit autem illic dies quinos post egressum, imperatorem iuniorum praestolans;) et quia haud liberale sibi que penitus indecorum existimabat, videri captum pecunia, quam ab imperatore sine fallacia et furto propemodum averteret, quod gloriae celebritatique suae foedam ac sempiternam labem aspergeret. Id multis quoque pecuniae servientibus supra modum admirabile fuit, tam ingentem eius vim et ad usum praesentem adeo opportunam, quam si voluisset habere, facillime poterat, perinde ac si nulla esset, contemnere. Magnas itaque domesticus

ἑβδομάδος ἐξῆλθε τῆς Κωνσταντίνου καὶ διέτριβε περὶ αὐτήν, A.C. 1321
 τοὺς στρατιώτας ἐκδεχόμενος καὶ τὰ χρήματα δῆθεν. κατὰ V. 47
 δὲ τὴν ἕκτην τῆς αὐτῆς καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἠνάγκαστο ἐξέλ-
 ναι· οὐ μὴν ἐξῆλθεν, ἀλλὰ τό, τὸ ἀπαράσκευον αἰτιώμενος καὶ
 5 ἄλλας τινὰς αἰτίας συνείρων, ἐπηγγέλματο μετὰ τρίτην ἡμέραν
 καὶ αὐτὸς ἐξελθεῖν. τῇ δ' αὐτῇ τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἕκτη εὐ-
 ρητο πρὸς τῇ κλίῃ βασιλέως τοῦ νέου βιβλίον, τὰδα ἔχον γε-
 γραμμένα· ὡς, „ὁ μὲν γράψας ὁποῖος ἂν εἴη τις ἢ ὁ, τι ὀνομά-
 ζοιτο, οὐκ ἂν μάθους ἐν τῷ παρόντι· λέγω μέντοι πρὸς ἀλήθειαν
 10 ὡς σήμερον ἐκπληροῦται τὸ εἰρημένον τὸ ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα
 σκορπισθῆτε ἕκαστος καὶ ἐμὰ μόνον ἀφῆτε· συνστὸς δ' ὧν, οὐκ
 ἀγνοήσεις τὰ λεγόμενα δῆπου.” ὁ μὲν οὖν ἐνόησε τὸ γράμμα,
 τοῦτ' ἦν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐστοχάζετο βασιλεὺς, ὡς ὁ τῶν περὶ αὐ-
 τὸν διασκεδασμὸς οὐδενὸς ἐτέρου χάριν, ἢ ὅπως αὐτὸς γένη-
 15 ται εὐεπιχειρήτος, εἴη· τὸν μέντοι γεγραφότα καὶ ὕστερον ἐν
 τοῖς τῆς εἰρήνης καιροῖς πολλὰ ζήτησας ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔ-
 σχεν εὐρεῖν ἰσομοίωθ' ἢ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἀποθανεῖν.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδέ πη ἔσχεν. τοῦ δ' αὐτοῦ ἡρος, ἐνάτην
 ἄγοντος Ἀπριλλίου πρὸς ταῖς δέκα, Ἰνδίκτου τετάρτης τοῦ
 20 ἐννάτου καὶ εἰκοστοῦ πρὸς τοῖς δεκακοσίοις καὶ ἑξαμυχιλίοις
 ἔτους, μετὰ μέσας νύκτας, τοῦ πρὸς τὴν δευτέραν τῆς νέας
 ἑβδομάδος ἀνίσχοντος ἡλίου, τὰς πρὸς τὴν Γυρολίμνην λεγο-

8. Vulgo γεγραμμένα· Ὡς μὲν γρ. ὅπ. ἂν εἴη τις, ἡ. 10. τὸ
 εἰρημένον. Ioann. 16. ED. P. 20. A. C. 1322 male legitur in
 mg. ed. P. 22. λεγομένης pro vulg. λεγομένην ED. P.

quarto die magnae hebdomadis Constantinopoli excedens, ad urbem
 mansit, milites videlicet et pecuniam expectans. Die sexto, seu
 parasceves, etiam protostrator exire compellebatur: quamquam non
 exivit: sed tum imparatum se, tum alia quaedam impedimenta cau-
 satus, se item post diem tertium exiturum confirmavit. Ceterum
 die illo sexto propter lectum iunioris imperatoris libellus inven-
 tus est, conscriptus his verbis: „Qui sim aut quis vocer, qui hoc
 exaravi, non cognosces modo. Dico autem vere, hodie impleri illud:
Venit hora, ut dispergamini unusquisque, et me solum relinquantis;
 Ni stultus sis, assequeris utique quid dicatur.” Eius scripti senten-
 tia haec erat, quam et nepos ipse coniciebat: amicorum suorum
 dispersionem non alius gratia fieri, quam ut ipse commodius invadi
 opprimere posset. Auctorem scripturae huius postmodum in pace
 quoque diu indagatum non invenit: interea mortem obiisse credi-
 tus est. Et haec quidem eiusmodi fuerunt. Eodem vere XIII, Ka-
 lendas Maias indictione quarta anni sexies millesimi octingentesimi
 vicesimi noni, post noctis medium, sole iam ad apportandum diem
 novae hebdomadis secundum surgere parante, porta, quae ad Gy-
 rolimumen appellatur, reserata, tamquam ad venatum iunior impe-

A.C. 1321 μέγας ὑπανοίξας πόλιν, ὡς πρὸς Θήραν δῆθεν ὁ νέος ἔξῃλθε βασιλεὺς, ὀλίγους τινὰς τῶν οἰκετῶν ἐπαγόμενος, κίνας τε καὶ ὄρνεις ἡσχημένους θηρᾶν. ἦν δ' ἔξ ἔθους αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν ὅτε βούλοιο, καὶ διὰ τοῦτ' αἰσθησιν οὐδεμίαν οὐδὲ ταραχὴν

Ὁ δὲ δρασμὸς παρείχε. τοὺς δὲ γε πλείους τῶν οἰκετῶν καὶ τῶν φίλων αὐταῖς σκευαῖς τῇ πρὸ τῆς δευτέρας διεσκεδασμένους κατὰ πάσας τὰς τῆς πόλεως πόλιν ἐκέλευσεν ἐξελεῖν, ἐν ὄρισμένῃ τινὶ χωρίῳ συναθροισζομένους περιμένειν. οὐ δὲ καὶ γινόμενος καὶ τοῖς οἰκείοις συμμίζας, τῆς εἰς τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν φερούσης εἶχετο, συνόντος καὶ πρωτοστράτορος. γενόμε-10

νος δὲ πρὸς τὸν Μέλανα καλούμενον ποταμὸν καὶ ἵππων πολ- / λῶν ἀγέλας παρ' αὐτῷ νεμομένας εὐρών (ἦσαν δ' ἵπποι τῆς ἰδρυμένης ἐν Βυζαντίῳ στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων συγλητικῶν καὶ πολιτικῶν) οὐδὲν ἠθέλησεν ἀδικῆσαι, ἀλλὰ τοῖς τε συνεπο-
P. 59 μένοις ἀπέπειε νεωτερίζειν μηδὲν, καὶ τοῖς ἵπποφοβοῖς ἐκέ-15 λυσε τοὺς ἵππους λαβόντας πρὸς τὴν πόλιν χωρεῖν, μὴ ταραχῆς τινος γενομένης διαρρασθῶσιν. ἐφεξῆς δὲ συνελθὼν καὶ τῷ μεγάλῳ δομestίῳ καὶ Συργιάνῃ, ὡς εἶχον ἦνον τὴν ὁδὸν καὶ μετὰ μέσην τῆς μετὰ τὴν δευτέραν ἡμέρας, εἰς τὴν Ἀδριανοῦ φθάσαντες εἰσεληλύθασιν, ἠδέως ὑποδεξαμένων τῶν-20 οἰκούντων τὴν πόλιν, καὶ τῶν κρειττόνων τινὸς τὴν βασιλείως οἰθηθέντων ἐπιδημίαν. ὁ μέντοι πρεσβύτερος βασιλεὺς τὸν τοῦ ἐγγόνου δρασμὸν γνωρίσας, διασέσειστο μὲν ἐπ' ὀλίγον τοὺς λογισμοὺς, εἰτ' ἀναλαβὼν ἑαυτὸν, καὶ οὐ μέγα ἔργον ἡγησά-
μενος τὸ τὸν ἐγγονον χειρώσασθαι, ἕτε καὶ στρατιᾶς καὶ τῆς-25

rator excessit, paucis quibusdam famulis, canibus item et avibus venatricibus comitatus. Quod quia facitabat, quoties placuisset, nemo eius fugam sensit, nec quidquam tumultus inde natum est. Maiorem porro ministrorum amicorumque partem cum impedimentis pridie per omnes portas urbis sparsim exire et in loco a se definito collectam exspectare iussit. Quo cum venisset, iuncti omnes, protostratorē etiam praesente, viam Adriano polin carpebant. Ad Melanem, quod vocatur, flumen appropinquans, iuxtaque magnos equorum greges late campum tondentes reperiens, (ii erant partim militum Constantino poli degentium, partim optimatum ac magistratum,) nihil iniuriarum inferre voluit, vetuitque comites novum aliquid moliri, et pastores hortatus est, equos in urbem agerent, ne forte a tumultuantibus diriperentur. Deinde magno domestico et Syrgianne quoque conventis, quantum poterant, iter pergere maturabant: ac secundum meridiem dici sequentis Adriano polin intrantes, ab incolis, adventum hunc velut dei cuiuspiam faustum sibi interpretantibus, incunde accepti sunt. Avus nepotis fuga audita consternatus aliquamdiu, ut primum lux menti reddita est, parvique rom negotii

ἀρχῆς ἀπάσης ὑφ' αὐτῆ οὔσης, ἕνα τῶν συγκλητικῶν Μα-Α. C. 1321
 νουήλ Τάγαριν τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην, γένους μὲν ἀρ-Β.
 μεμένον ἐκ φαύλου καὶ ἀφανοῦς, ἀνδρεία δὲ καὶ τόλμη τῆ
 περὶ τὰς μάχας ἐπὶ πλείστον δόξης αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ προελ-
 590ντα, (ἐν γὰρ Φιλαδελφείᾳ τῆ κατὰ Λυδίας πολλὰ καὶ χει-
 ρὸς καὶ τόλμης καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας κατὰ Περσῶν ἐνε-
 δεῖξαι ἔργα, ὡς ἐκ τούτων θανμασθέντα καὶ γάμου τυχεῖν
 ἐπιφανοῦς· τῆ γὰρ ἀνεψιᾷ συνέζευκτο βασιλέως Θεοδώρα τῆ
 Ασανίη) τούτου δὲ μετακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, „ὁ ἐμὸς V. 48
 10 ἑγγονος” ἔφη „κακτὸς ὤχετο ἀποδράς τῆς πόλεως ταυτησίην.
 ὅπου μὲν οὖν ἂν διατρίβῃ, οὐκ ἔστιν εἰδέναι σαφῶς· τοῦτο
 δὲ πέπεισμαι ἀκριβῶς, ὡς ὀλίγων ἀχθῆσεται δεσμώτης ἡμε-
 ρῶν εἶσω. τὸ δὲ νῦν ἔχον αὐτὸς ἀναλαβῶν στρατιαν ὅση C
 οἷσι πρὸς τὸ ἔργον ἀρκέσειν, ἐπιστράτευσον αὐτοῖς καταπό-
 15 θας· κἂν μόνον ἐγγένηται συντυχεῖν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ δορια-
 λώτους ὑποστρέψαι λαβόντα πάντας ἐκείνοις γὰρ οὐχ ὅτι
 ἀμύνασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι ἂν ποτε παρασταίη.” ὁ Τά-
 γαρις μέντοι, συνετὸς ὢν καὶ πρὸς μάχας ἐξησηκημένος,, σοὶ
 μὲν, ὦ κράτιστε βασιλεῦ,” ἔφη „τῶν ὀλίγου πόνου δεομένων
 20 ἑσθλῶν εἶναι δοκεῖ τὸ τὸν σὸν ἑγγονον ἀχθῆναι συλληφθέντα
 δεσμώτην, ἐμοὶ δὲ τοῦναντίον ἅπαν. βούλομαι δὲ ἐμὲ ψεύ-

5. Φιλαδελφεία. Eam obsederat Orchanes II. Turcorum imperator, cui postea Cantacuzenus filiam suam in coniugem dedit. Egrepiam ibi operam navarunt Catealani et Theoleptus episcopus. Meminit Gregoras lib. 7. et Chalcocondylas lib. 1. Multis autem post annis capta est a Baiazete, Orchanis nepote, V. imperatore. ED. P.

iudicavit, eum captivum ducere, quandoquidem totum sub se imperium et exercitum haberet, quendam de proceribus suis Manuelem Tagarin magnum stratopedarcham, vili et obscuro genere ortum, sed strenuitate et audacia militari a semetipso ad summam gloriam provectum (nam Philadelphiae Lydorum contra Persas multa praeclara virtutis et imperatoriae cuiusdam peritiae facinora ediderat, et ob admirationem inde partam uxorem illustri loco progenitam, Theodoram Asaninen, imperatoris consobrinam acceperat) hunc, inquam, Manuelem accersens, „Meus nepos, ait, praeterita nocte aufugit. Ubi moretur, pro certo haud scio. Hoc quidem mihi exploratissimum est, intra paucos dies in vinculis ad me adductum iri. Nunc adiunctis tibi militibus, quot sufficere putabis, fugitiores per vestigia insequere. In quos simul incideris, nihil erit quod agas amplius, quam ut captis omnibus domum revertare: quippe quibus non solum se defendere, sed vos contra aspicere nunquam in mentem veniet.” At enim Tagaris, homo prudens et bellator minime rudis: „Tibi quidem, imperator optime, inquit, minime negotiosum videtur, nepotem comprehendere vincitumque adducere; ego vero diversum plane sen-

A.C. 1321 *σασθαι, καὶ μὴ σὲ τῆς ἐλπίδος, ὃ βασιλεῦ. τοῦτο μὲν οὖν*
Δόπολον ἄν ποτε ἀποβαίῃ, αὐτό, φασί, δείξει. ἐπὶ δ' ἐπέταξας
στρατιὰν ἀναλαβόντα καταδιώκειν αὐτούς, ὡς, ἂν ἐγγένηται
συντυχεῖν, οὐ μόνον οὐκ ἀμυνομένων, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι
τολησόντων ὡς ἔχω καὶ περὶ τούτων γνώμης, ἐρω. τὸν ἀρι-
5 θμὸν τῆς παρουσίας ἐνταυθοῖ στρατιᾶς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν
ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν ὃ σὸς ἔγγονος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν σαφῶς
εἰδότες, οὐκ ἂν ἐτόλμησαν τραπέσθαι πρὸς τὴν φυγὴν, εἰ μὴ
πρότερον ἐπ' ἄκροισι δόρασι ἐξαρτήσαντες τὴν ζωὴν, οὕτω
παρέσθησαν ἑαυτούς, ὡς πᾶσι, οἳ ἂν ἐπίωσι, ἀμυνομένοι
 P. 60 *μέχρι τοῦ πεσεῖν. ἴσασι γὰρ σαφῶς ὡς, ἂν ἀλώσιν, ἥκιστα*
τοῦ ἀποθάνειν πείσονται μετριάτερα. διόπερ ὡς τεθνήσκόμε-
νοι ἀποχούνται καὶ ὑπὲρ δύναμι, ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν. θανα-
τώσιν οὖν ἀνθρώποις ἐξ ἴσου τοῦ ἀριθμοῦ συμπλέκεσθαι τινα,
οὐδὲ πόρρω μανίας δόξειεν ἂν. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιαύτων τοῦς 15
ἀντιτεταγμένους καὶ τῷ πλήθει πολλῶ τῷ μέτρῳ χρεῶν ὑπερ-
έχειν, καὶ ταῖς προθυμίαις ἴσους εἶναι. ἃ δὴ καὶ ἀμφότερα
ἡμῖν ἐν ἀμφιβόλῳ κεῖται. τῶν τε γὰρ συνόντων αὐτοῖς οὐκ
ἴσμεν τὸ πλήθος, καὶ τῶν ὑφ' ἡμῖν τεταγμένων, ὁποτέρους
πρόσκεινται τὰς γνώμας, ἀγνοοῦμεν. ἄλλως τε καὶ περὶ μέσας 20
νύκτας αὐτῶν ἐξεληθόντων, ὡς παρὰ τῶν φυλάκων τῶν πυλῶν
Βῆξεγένετο μαθεῖν, ἡμῶν δ' οὐ μέχρι βαθείας ἐσπέρας δυνη-
σομένων ἂν πρὸς τὴν δίωξιν καταστήναι, ἐκείνους μὲν τὸ ἐν
ἀσφαλείᾳ περιστήσεται εἶναι, ἡμῖν δὲ τὸ ἀνεφίκτοις ἐπιχει-

tio: tametsi cupio sane, me opinione potius aberrare, quam spem tuam decipi. Sed huius consilii eventum res ipsa docebit. Quoniam autem mandasti, ut delecta manu eos persequerer: nam si eos assequar, nec resistere, nec nos aspicere ausuros; etiam in hoc, quid mei iudicii sit, eloquar. Quantae hic nobis copiae, quam exercitatae et animosae sint, nepos tuus et amici eius luculenter scientes, non se in fugam tradidissent, ni prius vita in hastarum mucronibus suspensa, adeo semetipsos exacuissent, ut adversus quorumlibet impressionem usque ad mortem proeliaturi sint. Norunt enim perbene, si in potestatem venerint, nihilo se mitiora ipsa morte perpressuros. Quamobrem animarum suarum prodigi et tamquam morituri, supra vires etiam pugnabant. Cum hominibus igitur vitae aleam subeuntibus aequa manu pugnam conserere, parum distat ab insaniam: multo siquidem maiore numero parique alacritate in eos pugnandum est: quae ambo nobis in incerto sunt. Nam quanta se ad illos multitudo aggregaverit, ignoramus: et nostrorum militum animi in te, an in illum propendeant, incertum habemus. Praeterea cum illi sub gallicinium sese extulerint (id quod portarum custodes retulerunt) nos autem insequendo usque ad conticinium insistere

ρεῖν καὶ δυοῖν ἕτερον συμβήσεται, ἢ ὑστερήσαντας ἀπράκτους A. C. 1321
ἐπανελεθεῖν, ὃ καὶ αὐτὸ σημεῖον ἂν ἦτης εἴη, ἢ καταλαβόν-
τας, ἤτηθέντας πεσεῖν. τούτων δὴ ἕνεκα οὐ καταδιώκειν εἰς
ἐφόδου, ἀλλ' ἕτερόν τινα τρόπον πρὸς αὐτοὺς πολεμητέον εἶ-
5 ναί μοι δοκεῖ."

18. Τούτοις τοῖς λόγοις καὶ τῶν παρόντων συνειπόντων C
συγκλητικῶν, ὃ βασιλεὺς τῆς μὲν πρὸς τὴν δίωξιν βουλῆς ἀ-
πέστη, ὁμνῶναι δ' ἐκέλευσε πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ὡς οὐ-
δεις ἂν ἔλοκο τὰ Παλαιολόγου τοῦ Ἀνδρονίκου, (οὕτω γὰρ
10 προσητάκτο μηκέτι βασιλεὺς κατονομάζειν,) ἀλλὰ πολέμιον
ἡγεῖσθαι ὡς τοῦ βασιλέως ἀφρονητότα. οἱ ὄρακοι μὲν οὖν ἐτε-
λοῦντο, ἦρουν δὲ πλέον οὐδέν. οὐ μόνον γὰρ ἐκ Βυζαντίου V. 49
καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς ὀσημέραι πολλοὶ πρὸς
τὸν νέον Ἀνδρόνικον ἠτυομάλου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων D
15 ἀπαρχῶν τε καὶ πόλεων τῶν ὑπηκόων Ῥωμαίοις συνέρχον
κατὰ σπονδίας, ὡς ἐν ὀλίγῳ περὶ αὐτὸν στρατιᾶν ἀξιόμαχον
ἀθροισθῆναι. ἐγένοντο μέντοι πρὸς τὸν νεωτερισμὸν ἀρπαγαὶ
καὶ φθοραὶ πραγμάτων οὐχὶ συχναί. τοὺς τε γὰρ πρῶτοντας
τοὺς δημοσίους φόρους ἀπεστέρησαν τῶν ὄντων οἱ προστυ-
20 χόντες, εἰ μὴ που καὶ αὐτοὶ προαισθόμενοι κατέκρυψαν ἐν
ἀσφαλεῖ· καὶ αὐτοὶ δὲ πολλὰ ἑαυτοῖς περιποιήσαντο ἀποστε-
ρήσαντες βασιλεῖα, ὡς δῆθεν ἀφηρημένοι παρὰ τῶν προσ-
τυχόντων καὶ εἰ, τις πρὸς τινα τῶν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ

22. βασιλῖα corr. ED. P. pro vulg. βασιλέως.

non possimus, ipsis securis, nos captabimus, quae capere nequibimus:
et horum alterum continget, ut aut eos non assecuti domum frustra
redeamus, quod ipsum nos inferiores arguet, aut si eos adepti ado-
riamur, certamine victi concidamus. His ego de causis non in itinere per-
sequendos, sed alio quodam modo bellum cum iis gerendum existimo."

19. Cum his etiam assentirentur, qui de primoribus palatinis
praesentes aderant, imperator fugitivos persequendi voluntatem abiecit:
subditos autem omnes sacramentum poposcit, non se ab Andronico
Palaeologo iunioris facturos (quo ipso edicebatur, ne quis post-
hac imperatorem nominaret) sed hostis loco haberet, quandoquidem
ab imperatore avo descivisset. Ergo iurabatur quidem, sed actum
agebatur: quippe non solum Byzantio e senatu et militibus quoti-
die complures ad nepotem transibant: verum ex aliis aequae provin-
ciis et civitatibus Romani imperii turmatim confuebant, ut brevi
spatio circum se iustum teneret exercitum. Nec tamen studio no-
varum rerum direptiones et vastitates crebrae inferebantur. Tribu-
torum coactores ab occurrentibus despoliabantur, nisi ipsi praesen-
tientes pecuniam tutis locis absconderant: ipsique insuper defraudato
imperatore non parum sibi, quasi ab obviis spoliati, retinebant: ac

A.C. 1321 προσκειμένων διαφορὰν ἔχων ἰδίων ἕνεκα ἐγκλημάτων, ἡμι-

P. 61 νατο, τοῦ καιροῦ συμμαχοῦντος, εἰς ἀρπαγὴν καρπῶν καὶ βοῶν καὶ προβάτων περιστήσαντες τὴν ζημίαν. ὁ δὲ πρεσβύτερος βασιλεὺς, ὡς ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκα τὰ πράγματα ἔχωρει, συναγαγὼν τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου τότε δια-5 τριβόντας ἀρχιερέας, (ὁ πατριάρχης γὰρ Γεράσιμος ἔφθασε τελευτήσας ἐν ἧ νυκτί καὶ ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ Βυζαντίου,) καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς ἃ ἐδόκει δίκαια εἶναι, πείθει χωρισμὸν ἀπὸ Θεοῦ ἐκφωνῆσαι κατὰ παντὸς ἀνθρώπου τοῦ τε νῦν τῷ ἐγγόνῳ συνόντος τοῦ τ' ἔσομένου. ὡς δὲ μηδὲ τοῦτ' 10 ἐπισχεῖν ἠδυνήθη τὰς τῶν ἀφισταμένων ὁρμᾶς, δείσας ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς, μὴ καὶ εἰς πέρας ἀφίχεται τὰ πράγματα κακόν, οὕτως ἐναντίως ἢ αὐτὸς προσεδόκησε χωροῦντα, τὸν Φιλαδελφείας Θεόκλητον καὶ τὸν τοῦ κοιτῶνος προκαθήμενον, Καλλικερνήτην, πρέσβεις πρὸς τὸν ἔγγονον ἀποστείλας, πρὸς 15 ξυμβάσεις ἔχωρει, ἐπαγγειλάμενος, ὡς ὑπερ ἂν ὁ ἔγγονος ἐθέλοι γράμμασι δηλώσας, αὐτὸς ἂν εἰς πέρας ἀγάγοι. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις εἰς Ἀδριανοῦ πόλιν ἐλθόντες, ἐπεὶ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος ἔτυχε πρὸ τῆς πόλεως ἐπισκεπτόμενος τὴν στρατιάν, προσήεσαν ὡς προσκυνήσοντες καὶ τα τῆς πρεσβείας ἀπαγ-20 γελοῦντες. τὸ δὲ πλῆθος περιστάντες αὐτοὺς γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, ὡς ἐπίθοντο ὑπὲρ εἰρήνης ἀφιγμένους, ἐκέλευον ἀλλήλους ἀποκτινύναι. ὁ μὲν οὖν Καλλικερνήτης τῷ δέει κατασεισθεὶς τὴν ψυχὴν, τοῦ ἵππου τε ἀπεπήδησε, καὶ ἀμφοτέραις περι-

si quis cum quoriam seniori studentium privatas exerceret contro-
versias, seque data opportunitate ulcisceretur, fructus, boves et
oves pro poena adversario aufererat. Senior postquam rem secus
ire vidit atque speraverat, coactis qui per id tempus Constantinopoli
visebantur episcopis, (patriarcha enim Gerasimus morti concesserat
ea ipsa nocte, qua nepos urbem deseruerat) expromptisque apud
eos, quae iure expromenda ducebat, persuadet, ut anathema con-
torqueant in omnes, quique nunc a nepote sint, quique postea fu-
turi sint. Sed cum ne sic quidem deficientium impetus coerceretur,
timens, ne, quoniam res tam contra exspectatum procederent, ex-
trema pernicies sequeretur, Philadelphiae episcopum Theoleptum
et Callicrenitem, sacri cubiculi procubitorem, legatos ad nepotem mittit,
pacificacionem offert, facturumque se, quod is litteris scriptis a se
optaret, pollicetur. Igitur legati Adrianopolin veniunt: iuniorum
imperatorem ante urbem copias recensentem offendunt: eum adora-
turi et legationem exposituri adeunt. Tum milites magna eos fre-
quentia districtis ensibus circumfundunt, atque ut de pace adven-
tasse audiunt, ad illos contrucidandos inter se hortantur. Itaque
Callicrenites ex equo desiliens tremulus, et imperatoris genua com-

αχὼν τὸν βασιλέως πόδι, ἴστατο περιδεῆς, ὅσον οὐπω νομί- A C. 1321
ζων ἀποθανεῖσθαι ὁ Φιλαδελφείας δὲ, ὥσπερ δι' ἀψύχων τινῶν
παριῶν καὶ ψόφων κενῶν ἀκούων, ἀκατάπληκτος ἦν πρὸς
πᾶν ὄτιοῦν. ἰδὼν δὲ τὸν Καλλικρηγίτην ὥσπερ ἀποτεθνηκότι
5τῷ δέει, „οὐ δέον” εἶπεν „ὄ θαυμάσιε σὺ, οὕτω κατάκρας πρὸς
τὸν θάνατον κατεπτηχέναι, μέλλοντας, εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' οὖν
ὑστερόν ποτε ἀποθανεῖσθαι. εἰ οὖν τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη, βέλ-
τιον, ὅτε καὶ πρόφασίς τιςος κέρδους, ἢ ὅτε μὴ. τούτου δ' οὐ- D
τως ἔχοντος, ποία πρόφασις εὐλογωτέρα, ἢ ὑπὲρ εἰρήνης πρε-
10οσβεύοντας τελευτῆσαι;” εἶτ' ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν μέγαν δομέ-
στικὸν καὶ Συργιάνην καὶ πρωτοστράτορα, (οὗτοι γὰρ αὐτὸν
περίεστησαν, ὅπως μὴ τι περὶ αὐτὸν τολμηθῆι,) „εἰ μὲν ἔξεστιν
ἡμῖν” ἔφη „τοὺς ἀνοήτους τουτουσί καὶ θρασείας καταστέλλειν,
πράττετε ἢ προσήκει· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' οὗτοι γε δρώντων ἢ προ-
15θνημοῦνται. πάντως οὐδὲν ἂν εἴη τῶν ἀβουλήτων θεῶν.” ἐπὶ
τούτοις ὁ ἀνὴρ ἐθαυμάζετο τῆς μεγαλοψυχίας ἔνεκα, καὶ καρ-
τερίας πρὸς τὰ δεινὰ. μέχρι μὲν οὖν τιςος βοή τις θορυβώδης
ἔξεχεῖτο διὰ τοῦ πλήθους· εἶτα κατεσταλμένης, ὁ βασιλεὺς P. 62
τοὺς πρέσβεις ἰδίᾳ παραλαβὼν, καὶ περὶ ὧν ἤκουσιν ἔκμα-
20θῶν, ἀντεμήνυσε δι' αὐτῶν τῷ βασιλεῖ καὶ πάμπαν τοιαύδε V. 50
„τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἀγεννῆ τινα καὶ πράττειν
καὶ φθέγγεσθαι, φάυλων τινῶν καὶ μικροψύχων καὶ αὐτὸς

6. σὲ et μέλλοντα coni. ED. P. Scilicet legebat ὦ θαυμάσιε,
οὐ οὕτω, quod vitium sanavi.

plexus, magno cum timore adstat, iamiam se interfectum iri arbi-
tratus. At Philadelphiensis, ut si per inanima transiret et vanos
quosdam strepitus exaudiret, et ad omnia imperterritus manet, et
Calliereniten metu prope exanimatum cernens: „Heus tu, inquit, non
horrore mortis tantopere perfundi decet, cum, si non modo, aliquando
quidem certe, morituri simus. Si ergo mors est inevitabilis, praestat
utique mori, cum se commodi alicuius ostendit occasio. Quod cum
ita sit, quae tandem convenientior occasio, quam pro pace legationem
obeuntes mori?” Dehinc ad magnum domesticum, Syrgiannem et
protostratorem conversus, (hi enim proxime circumstabant, ne quid
ei noceretur,) „Si potestis, inquit, stolidos istos ac temerarios re-
primere, vestri officii munus implete: sin minus, faciant quod facere
gestiunt: invito deo nihil fiet.” Tam sublimis et ad quaecque gravia
toleranda promptus viri animus admirationem habuit. Aliquamdiu
igitur multitudo clamore fremebat: quo sedato, legatos seduccens im-
perator, cuius ergo venissent cognoscit, et per eosdem avo in hanc
sententiam respondet: Adversis casibus cedere et illiberale quippiam
aut agere aut eloqui, minorum angustorumque quorundam hominum:
secunda fortuna intumescere et nimium sapere, imperitorum et auda-
cium: aequabilem vero in prosperis et adversis servare constantiam,

A. C. 1321 εἶναι κρίνων, τὸ δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις φουσῶσθαι καὶ μείζον ἢ προσήκει φρονεῖν, ἀμαθῶν καὶ θρασέων, ὁμοίους δὲ ἐν τε τοῖς δεινοῖς εἶναι καὶ τοῖς ἐναντίοις, ἀνδρείων καὶ νῦν ἐχόντων, οὐθ' ὅτ' ἐδικαζόμενῃ παρὰ σοὶ κρατῆ, βασιλεῦ, δευλίᾳ τινὲ ληφθεὶς ἔλεγον ἄπερ εἶπον, ὑποκρινόμενος τὴν ἀλήθειαν, οὐτεξ νῦν, ὅτ' ἐν τῇ ἀσφαλεῖ δοκῶ καθεστάναι, ἕτερα φθέγγομαι τῶν προτέρων, ἀλλ' ἐπὶ μάρτυρι πάλιν φθέγγομαι τῷ θεῷ, ὡς B οὐδὲν ἑμαυτῷ σὺνοιδα τῶν ἐγκαλουμένων, οὐδέ τι τοιοῦτον ἡμαρτηκότι, ὥστ' εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν ὄργης τὴν σὴν γαληνότητα ἐρεθίσαι. τὸ μὲν οὖν εἰς διαλλαγὰς χωρῆσαι καὶ τήνιο πατρικὴν εὐμένειαν ἀδτις ἀνακαλέσασθαι, εὐχῆς ἔργον ἐμοί. νῦν δὲ ἀδυνατοῦ φαινομένου τοῦ εἰπεῖν τι καίριον ἢ καταπράξασθαι διὰ τὴν ἀταξίαν τῆς στρατιᾶς πολλὴν τινα γεγεννημένην, ὡς ἀπὸ τῶν πρέσβων μαθήσῃ, κατ' ἑμαυτὸν διασκηψάμενος, ἐπεὶ καὶ τὴν σὴν βούλησιν ἐνωθόμεν, ταῦτα κατα-15 πράξομαι, ἄπερ ἂν ἥδιστα καὶ αὐτῷ σοὶ φανεῖ·" τοῖς μὲν δὲ πρέσβεσι τοιαῦτα διαλεχθεὶς ὁ βασιλεὺς, καὶ χρησταῖς ἐλπίσι μετεωρίσας, ἐς Βυζάντιον ἐκέλευεν ἀναστρέφειν. οἱ δὲ καὶ C ἀφικόμενοι πρὸς βασιλέα, καὶ τὴν τε τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως σπουδὴν τε καὶ προθυμίαν, καὶ τὴν κατ' αὐτῶν20 ὄρη καὶ μανίαν ἀπηγγελοῦτες, οὐκ ὀλίγην ἐνεποίησαν ταραχὴν εἰτ' ἀδτις καὶ τοῖς τοῦ νέου βασιλέως χρησάμενοι λόγοις, παρεσκευάσαν χρηστώτερα ἐλπίζειν. ἔνδον μέντοι καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου τὰ μὲν τοῦ νέου βασιλέως ἠῤῥαυς σφόδρα καὶ

1. κρίνω male coni. ED. P., cum sola interpunctione locus laboraret, quae olim post θρασέων et ἐχόντων plena erat.

fortium atque prudentium sibi videri. Itaque se neque cum apud ipsum causam diceret, timore aliquo affectum, simulata veritate, dixisse quae dixerit: neque nunc, quando se tutum existimet, priorum aliena dicturum; sed rursus deum testem appellare, nullius conscium esse quae sibi obiecta sint criminum: neque tam immane ullum facinus admisisse, ut ira tam insanabili eius serenitatem exasperare potuerit. Quare concordiam resarciri paternamque benevolentiam restitui, optatum sibi et carum accidere. Verum quia in praesens adeo tumultuante milite, opportunum dici aut agi nihil queat, ut ipsimet legati testaturi sint, se eius voluntate iam perspecta et animo suo in consilium adhibito, ea facturum, quae ipsum quoque avum summa iucunditate compleant. His dictis, legatos spe bona erectos Byzantium remittit. Qui ut seni exercitus universi alacritatem et studium erga iuniorem, in ipsos vero incitatum furorem narraverunt, vehementer illum conturbarunt, moxque responso nepotis explicato, ad meliora speranda permoverunt. Porro in ipsa quoque urbe Byzantio partes iunioris et augebantur mirifice et corroborabantur eximie: senioris

ἰσχὸν προσελάμβανεν αὐτοὶ μετρίαν· τὰ δὲ τοῦ πρῶτου A.C. 1321
ὑπέβριξε τε κατὰ μικρὸν καὶ ἀσθενέστερα ἀπεδείκνυτο. ἀλλὰ δ
τὰ μὲν κατὰ Βυζάντιον τοιαῦτα.

κ'. Ὁ νέος δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑστεραίαν τοὺς ἐν τέ-
5λει πάντας καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων ἡγεμόνας συγκαλεσάμενος,
ἔτι δὲ καὶ τὴν στρατιάν καὶ τὴν χθρὸς ἀταξίαν καταμεμψάμενος
ὡς οὐ καλῶς οὐδὲ προσηκόντως γεγενημένην, (μηδὲ γὰρ ἐκ φανύ-
λου ἀγαθόν τι δύνασθαι ἐκβῆναι,) εἶτα ἐπειπὼν, ὡς νῦν μὲν
ἂν συγγοίῃ τοῖς αἰτίοις τῆς ταραχῆς ὡς οὐκ εἰδόσιν αὐτὸν P. 63
10 ἀληθῶς ἔχοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα, ἂν δ' ἀδῆρις παραπλήσια
τολμῶσι, δίκην ἐπιθήσει πρέπουσαν τοῖς ἀτακτοῦσιν εἰς μέ-
σους παρεθήκε τὴν βουλὴν, φήσας, ὡς „οἱ μὲν παρὰ βασι-
λέως τοῦμοῦ πάππου λόγοι καὶ ἡ ἀξίωσις, ὡς αὐτὸς τε
ἀσπάζοιτό, εἰσι, τὴν εἰρήνην, καὶ ἡμᾶς βούλοιο· καὶ τούτου
15 χάριν ἡμᾶς μὲν ἂ βουλοίμεθα αἰτεῖν, ἐκεῖνον δὲ ἡδέως ἔχειν
εἰς πέρας ἄγειν. λοιπὸν τοίνυν ὑμᾶς ἕκαστον ἂ ἂν οἴηται συν-
οίσειν λέγειν.” Πρὸς ταῦθ' ἅπαντες ὥσπερ ἀπὸ συνθήκης
μία γενόμενοι γλώσσα, μὴ δέχεσθαι ἔφασαν τὴν εἰρήνην, μηδὲ
βούλεσθαι ὄλωσθαι βουλευέσθαι περὶ τούτου. „ἰδοὺ γὰρ, ὡς
20 ἀκούομεν, βασιλεῦ, εἰς ἔσχατον ἀφιγμένος κινδύνου, καὶ μό- B
γισ θεοῦ συναιρομένου τὸ ἀποθανεῖν διαφυγῶν, τοῖς αὐτοῖς V. 51

14. εἰσι. Haec vox suo loco, ut videtur, mota est, subiiciendaque est post ἡ ἀξίωσις, et ita totus locus legendus: ἀσπάζοιτο τὴν εἰρήνην. καὶ τούτου χάριν ἡμᾶς μὲν ἂ βουλοίμεθα αἰτεῖν etc. repudiato illo: καὶ ἡμᾶς βούλοιο, quod per oscitantiam forsitan irrepsit. ED. P. Prior coniectura vera, altera non item, ut opinor. In verbis καὶ ἡμᾶς βούλοιο, quae praecedenti αὐτὸς τὲ respondet, supplendum est ἀσπάζεσθαι τὴν εἰρήνην.

contra sensim minuebantur et debilitabantur. Byzantii status rerum erat huiuscemodi.

20. Postera luce iunior imperator primoribus universis et ordinum ducibus convocatis, ubi de exercitu et hesternis turbis, ut de re parum laudabili et decora querelam habuit, (neque enim e malo boni quippiam exsistere posse,) et se nunc quidem turbarum illarum auctoribus ignoscere, tamquam nesciis, sibi talia displicere: si quid in posterum simile attentaverint, pro dignitate in eos animadversurum professus est, quo de consultandum esset, exposuit. Avus noster, inquit, pacem se amplexurum declaravit, pollicitus se, quod voluerimus, libenter praestiturum. Restat ut quisque vestrum dicat, quod futurum e re publica senserit. Hic omnes velut ex composito, uno ore clamare, neque accipere se pacem, neque super hoc negotio consuli velle. Ecce enim tu, imperator, in extremum, ut fama est, devolutus discrimen, et vix mortis, Deo opitulante, elapsus, in

Cantacuzenus.

A. C. 1321 ἢ καὶ χεῖροσι κακοῖς περιπεσεῖν φιλονεικεῖς. δεόμεθα δὴ σου τοῦ τοιαῦτα λογίσεσθαι ἀποτρέπεσθαι· ὁμως ἐπεὶ περ, ὡς σὺ φῆς, ὁ σὸς πάππος εἶρηκε καὶ βασιλεὺς, ὡς ὅπερ ἂν αὐτὸς ἐθέλῃς αἰτεῖν, ἐκείνον ἐκπληροῦν παρεσκευάσθαι, τῆς βασιλείας λέγομεν ἀποστάνα καθ' ἑαυτὸν ὅποι βούλοιο διάγειν,⁵ σὲ δὲ εἶν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν· ἂν δὲ μὴ βούλοιο, πρὸς Βυζάντιον ἰτέον ἐπ' αὐτόν. οἴομεθα γὰρ οὐδὲ μέγρι τειχῶν περιμενεῖν ἡμᾶς τοὺς Βυζαντίους, ἀλλ' ἔτι ποῦθ' ἄλλω C ὄντων, εἰς ὑπάντησίν τε σὴν ἐξελθεῖν καὶ τὴν πόλιν ἂν παραδοῦναι. εἰ μὲν οὖν ὅσπερ βουλευόμεθα πείδη καὶ αὐτὸς,¹⁰ ὃ βασιλεῦ, μηκέτι μέλλωμεν, ἀλλ' ἔργου ἐχώμεθα ἦδη. εἰ δ' ἄλλως αὐτὸς βεβούλευσαι, ἀλλ' ἡμῖν γε φανερωῶς φράσον, ὅπως ἕκαστος, ὡς ἂν οἴος τε ἦ, διασώζῃ ἑαυτόν." Τούτων οὕτως ἀπὸ πάντων ὥσπερ ἀπὸ μιᾶς εἰρημένον γλώττης, πολλῆν ὄρων ἀκαιρίαν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μεταπεῖθειν ἐπιχειρεῖν,¹⁵ (ἢ τε γὰρ στρατιᾷ ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς ἦσαν, καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Γερμανῶν μισθοφόροι Λατῖνοι, ἐν οἷς ἦσαν καὶ τινες τῶν εὐπατριδῶν παρ' αὐτοῖς, αὐτὸς τε ἀήθως ἔτι εἶχε πρὸς ἅπαντας, πληρὸν ὀλίγων τινῶν, καὶ οὐκ ἦν ἐκ τοῦ ἑάστου πρὸς D ἀγγῶτας διαλέγεσθαι, ὥσπερ ἦν χρησίμων τῷ καιρῷ,) πολλὰς²⁰ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας αὐτοῖς χάριτας ὁμολογήσας, καὶ δεῖν εἶναι εἰπῶν πλείονι διασκέψει δοῦναι τὸ πρῶγμα, καὶ μὴ ἐφ' οὕτω μεγάλην πρῶξιν ἀπερισκέπτως χωρεῖν, „οὐ γὰρ περὶ μικρῶν τινῶν βουλευόμεθα, ἀλλὰ περὶ τοῦ σύμπαντος σχεδόν"

eadem et deteriora mala te praecipitare contendis. Quare rogamus, uti cogitationem istam a tua mente repudies. Verumtamen quoniam avus, ut autumas, praestare paratus est quod tibi petere placuerit, censemus, uti se abdicet, et ubi locorum voluerit, sibi vivat: tu Romanum imperium capessas. Si detrectaverit, Byzantium adversus illum infestis signis procedendum. Et arbitramur, Byzantinos usque ad muros adventum nostrum haud expectaturos: sed procul adhuc distantibus occursuros urbemque dedituros. Si itaque nostro consilio flecteris, ne differamus: sed ad opus iam aggrediamur. Sin alia tibi mens, aperte enuntia, ut quisque nostrum quomodo poterit salutis suae provideat. His ita ab omnibus tamquam una lingua dictis, perspicuens imperator, valde intempestivum esse, aliorum eos conari deducere, (cohiberi enim militum furor non poterat, praecipue conductitiorum Latinarum e Germania, in quibus erant quidam domi nobiles: et ipse, paucis exceptis, omnium adhuc erat insolens, nec dabatur, quemadmodum tempus postulabat, Graecae linguae ignaros alloqui,) amplius de benevola erga se eorum voluntate gratias actis, et rem accuratius considerandam, nec ad tanti momenti negotium inconsulto accedendum, siquidem non de nugis, sed de summa rerum

διέλυσε τὸν σύλλογον, εἰς τὴν ὑστεραίαν τὸ πέρας τῆς βου- A.C. 1321
 λῆς ἔξαρθήσας. τούτων δὲ διαλυθέντων, ἅμα τοῖς τρισὶ πάλιν
 ὁ βασιλεὺς ἐβουλευέτο περὶ τῶν προκειμένων, ἃ συμφέρειν
 ἕκαστος οἰεῖται κελύσας εἰπεῖν. εἶπεν οὖν πρῶτος ὁ Συργιάν-
 5νης, „ἡμεῖς ἂ καὶ πρότερον ἐβουλευσάμεθα, βασιλεῦ, ὄντες
 ἐν Βυζαντίῳ, οὐκ ἰδίᾳ τι ἐχθραίνοντες ἐφθραγιάμεθα τῷ σῶ
 πάππῳ καὶ βασιλεῖ, οὐδὲ περὶ πλείστου τὸ κακῶς αὐτὸν ποιού-
 10μενοι παθεῖν, ἀλλὰ τῆς σῆς κηδόμενοι σωτηρίας, ἀναγκαίως
 ἐφερόμεθα πρὸς τοῦτο· ἢ γὰρ τοῦ ἐνὸς εὐδοκίμησις τοῦ ἐτέ- P. 64
 10ρου εἶναι φαίνεται καταστροφή· ὃ δὴ καὶ νυνὶ συμβαίνει. τῆς
 γὰρ στρατιᾶς ἀπάσης ἐπ' αὐτὸν ἵναί προθυμονομένης, (ἔχονται
 δὲ ὄρθῶν λογισμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδένα νοῦν ἔχοντα ἀν-
 τεπεῖν,) εἴ τι καὶ περὶ ἐκεῖνον συμβαίῃ τῶν δυσχερῶν, οὐχ
 15ἄνάγκη συνελασάντων. τοιγαροῦν ἐπεὶ κοινῇ πᾶσι τὰ αὐτὰ
 ἔδοξεν λυσιτελεῖν, ἡμεῖς τε οὐδεμίαν τοῖς βεβουλευμένοις μέμ-
 ψιν ἔχομεν ἐπιφέρειν, τὰ κοινῇ δοκοῦντα πράττειν ἀνάγκη.”
 Τούτοις συνεῖπε καὶ ὁ πρωτοστράτωρ· τοῦ μεγάλου τε δομε-
 20στίκου μὴ συνετώτερον ἑαυτὸν εἶναι νομίζειν τῶν ἄλλων B
 20ἀπάντων εἰπόντος, ὥστε τοῖς κοινῇ δοκοῦσιν αὐτὸν μόνον
 ἐναντία λέγειν, ἀνέστησαν. βαθείας δὲ νυκτὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν ὁ βασιλεὺς μόνον παραλαβὼν, καὶ αὐθις ἐβουλευέτο.
 περὶ τῶν αὐτῶν ἔδοκει δὲ καὶ αὐτοῖς ὄρθῶν μὲν ἔχεσθαι τὴν

22. ἐβουλευέτο male conī. ED. P.

propemodum agatur, praefatus, in diem alterum reiecta sententia,
 concilium dimisit. Quo dimisso, cum tribus illis rursus consilii ca-
 piendi deliberat: et praecipit, ut quod expedire videatur, ne taceant.
 Primus Syrgiannes sic incepit: Quae iam ante Byzantii in congressu
 diximus, non privato aliquo in avum tuum odio, neque quod in ma-
 ximo lucro eius calamitatem poneremus, locuti sumus: sed quia de
 salute et incolumitate tua solliciti eramus, eo necessario deveniebamus:
 unius enim claritas et illustratio, alterius videtur eversio: quod
 et nunc usuvenit. Quod enim exercitus universus eius oppugnandi
 desiderio fervet, aequum desiderat, nec eum quisquam prudens re-
 prehendet: et si quid odiosum atque grave illi contigerit, non id
 nostra, qui cogimur, sed illorum, qui cogunt, culpa contigerit. Pro-
 inde, quia communiter omnibus ea visa sunt conducere, et nos
 eorum consilium vituperare nullo modo possumus; quae universis
 probantur, ad rem conferenda sunt. In hanc sententiam pedibus ivit
 etiam protostrator. Cumque addidisset magnus domesticus, non ac
 intelligentia omnes vincere, ut ipse solus communi iudicio adversa-
 retur, surrexerant. Ubi plerumque noctis processit, imperator cum
 magno domestico solo iisdem de rebus deliberationem habet. Sta-
 tuunt ambo, non male cogitare milites. Quod enim molitio novi-

A. G. 1321 στρατιὰν λογισμῶν. τοῦ νεωτερισμοῦ γὰρ ἤδη λαμπρῶς ἐξαφθέντος, πάντες ἦσαν μετέωροι πρὸς τὰς φήμας, καὶ μεταβολῆς ἀτόπως ἤρων. κίνδυνον μέντοι τὸν ἔσχατον τὴν εἰς Βυζάντιον αὐτῶν ἀφίξιν φέρειν τῷ βασιλεῖ, ὡς πάντων εὐθύς τῷ νέῳ προσθησομένον. ὃ δὲ καὶ σκοπουμένοις αὐτοῖς, ὅπως ἂν μὴ γένηται, καὶ πολλὰς ἐλίξεις λογισμῶν διελευσῶσιν, ἐδόκει Cβέλτιστον εἶναι πρὸς Θεσσαλονίκην μᾶλλον ἐλθεῖν, ὡς ἂν ἐν V.52 τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὰ κατ' αὐτὸν κατὰ σχολὴν εὖ διαθέμενος ὁ βασιλεὺς, πρὸς τὸν πόλεμον ἀντίσχη, καὶ μὴ ἀπόληται ἐπιχειρούμενος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου. ταύτην δὲ κυρώσαντες τὴν ἰβουλὴν, ἐτρόποντο εἰς ὕπνον. τῆς δὲ ἐπιγενομένης ἡμέρας, τῶν τε ἐν τέλει πάντων καὶ τῶν τῆς συγκλήτου συνελθόντων, παρόντων καὶ τῶν εἰρημένων Λατίνων, εἴ τι καινότερον τῶν χθὲς βεβουλευμένων ἐξεύρηται τι, ὁ βασιλεὺς ἐπυνθάνετο κοινῇ „ἀτελοῦς γὰρ τοῦ βουλευμάτος καταλειφθέντος, καὶ ἡμῶν πάντων περὶ αὐτὸ ἡσχολημένων, εἰκὸς τινα καὶ προσεπινοῆσαι τι πλεόν." Παλαιολόγου δὲ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου μὴτ' αὐτὸν τι προσεπινενοηκέναι πλεόν, μὴτ' ἄλλου ἀκηκόεσθαι φημένον, καὶ καβαλλαρίου φραμπέριν τεμπινιόλ, ὡς ἐκ

19. καβαλλαρίου φραμπέριν τεμπινιόλ i. e. equite fratre Petro de Pignolo. nam ista vox καβαλλάριος, ut in C. Florentino observari, significat equitem honorarii aut pii ordinis. Graeca autem sic divido; φρά, id est Italice, frater, (dicunt et frate,) Μπέριν, id est Petrus; nam Graeci inferiores μ litteram plerumque in propriis praeposunt litterae π, quod viris doctis Meursio et Gretsero observatum. Istud autem Μπέριν a Perrino defluxit, quo et familiae aliquot honoratiorae Galliae nostrae usae sunt. γτὲ id est de, nam γτ litterae valent δ, ut in γτάμα, pro δάμα. Πινιόλ, Piniolo; familiam quaerant quaeis otium est. Haec nobis monuisse sufficit. ED. P.

tatis iam quasi magnum incendium clare luceret, omnes a fama suspensī, mutationem domini vehementer appetebant. Verumtamen expeditionem hanc avo perniciem allaturam, quando ad nepotem omnes statim se applicaturi sint. Quod qua ratione impediretur, illis circumspicientibus et multa secum varie agitantibus, Thessalonicam potius eundem est visum, ut intermisso tempore senex paulatim firmatis opibus, adversariis obsistere posset, nec de improvise oppressus interiret. Hac sententia comprobata, quieti corpora mandaverunt. Die sequenti nobilibus ducibusque omnibus congregatis, praesentibus item Latinis, quorum ante mentionem fecimus, quaesitum est ab imperatore, ecquid praeter ea, quae heri voluissent, novi quippiam aliquis commentatus fuisset. Nam cum decretum nihil fuerit, et omnes eadem cogitatio occupatos tenuerit, verisimile fieri, meditando praeterea quempiam aliquid invenisse. Magno autem stratopedarcha Palaeologo dicente, nec sibi reputanti aliud occurrisset, nec ab alio novum aliquid audivisset, et caballario tamquam

προσώπου τῶν Λατίνων μηδαμῶς εἶναι τῶν χθὲς εἰρημέων A.C. 1301
 μῆτ' ἀληθέστερα μῆτ' ἀναγκαίστερα εἰπόντος, καὶ τῶν ἄλλων
 ἕξης ἀπάντων τοῖς εἰρημέοις ἐπιψηφισαμένων, καὶ τὴν εἰς Βυ-
 ζάντιον ἀφίξιν ἐπισπευδόντων, ὡς ἅμα τῷ φανῆναι προσχωρή-
 5σον, καὶ τέλος εἰς ἰκεσίαν ὑπὲρ τοῦ ταῦτα πράττειν καταλη-
 ξάντων, ὁ βασιλεὺς, μικρὸν ἐπισχών „ἀλλ' ἔμοιγς" εἶπε „τὸ
 Σολομώντειον καλῶς εἰρησθαι δοκοῦν, τὸ, εἶναι σωτηρίαν ἐν
 πολλῇ βουλῇ· καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν βουλευσα-
 μένω, ἐξεύρηται τι καὶ τῶν εἰρημέων πλέον, ὃ δὴ καὶ δεῖν P. 65
 10 ἔδοξεν εἰς μέσον θεῖναι, ὡς ἂν, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμασθῆ.
 ἔμοι πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ τήνδε πόλιν ἀφιγμένω, αὐτοῖ τε πολ-
 λὴν ἐπεδείξαντο τὴν εὐνοίαν κοινῇ πάντες περὶ ἐμὲ, καὶ αἱ ἄλ-
 λαι πᾶσαι κατὰ τὴν Θράκην ἄχρι Χριστουπόλεως προσεχώρη-
 σαν πόλεις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσον ἦν στρατιωτικὸν ἐν ταῖς
 15 Θρακικαῖς κώμαις καθιδρυμένον, οἷς καὶ πολλὴν ὀφείλειν τὴν
 χάριν ὁμολογῶ ὡς ἀγαθοῖς περὶ ἐμὲ πρότεκα γεγενημένοις. αἱ
 μέντοι κατωτέρω Χριστουπόλεως πολλαὶ καὶ περιφανεῖς οὐ-
 σαι πόλεις ἄχρι καὶ Ἀκαρνανίας καὶ Δαλματίας ὑπήκουι Ῥω- B
 μαίοις, καὶ στρατιῶν οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχουσαι καὶ στρα-
 20 τηγούς πολλοὺς τε [καὶ ἀγυθούς, οὐδεμίᾳ προσεχώρησεν ἡμῖν.
 ὅπερ ἐμὲ ταραχῆς ἐνέπλησεν οὐκ ἀπαντήσαν κατὰ γνώμην.
 οὐδ' εἶναι νομίζω λυσιτελεῖς ὡς οὐδενῶν καταφρονῆσαι, ἀλλὰ

7. Proverb. 11. ED. P.

ex persona Latinorum affirmante, die hesterno dictis nihil esse ne-
 que verum magis, neque magis necessarium, ceterisque ordine omni-
 bus eadem asseverantibus, et expeditionem in Byzantium festinan-
 tibus, quod, simul apparuissent, deditum iri aiebant: et postremo
 in preces, ut eo sibi liceret ire, desinentibus, imperator paulum
 moratus, At mihi, inquit, Salomonis illud praeclare scriptum vi-
 detur, salutem esse, ubi multa sunt consilia. Et cum saepius ac
 multum super iisdem rebus consultaverim, aliquid praeter hactenus
 dicta amplius inveni, quod in medium afferendum existimavi, ut a
 vobis quantum valeat, ponderetur. Postquam Adrianopolim veni,
 et cives cuncti benevole me acceperunt, et reliqua Thraciae oppida
 universa usque Christopolin in fidem auctoritatemque nostram
 sese contulerunt: quod et manipuli militares in vicis habitantes
 fecerunt, quibus gratuito mihi commodantibus, magnum a me be-
 neficium deberi confiteor. Sed quae infra Christopolin usque ad
 Acarnaniam et Dalmatiam sunt urbes complures et florentes
 Romanis subiectae, in quibus cohortes minime aspernandae, cum
 multis strenuisque ducibus, earum nulla hactenus deditioem no-
 bis fecit. Quod quia secus accidit, quam cupiebam, mihi magno-
 pere molestum est. Nec fructuosum fore credo, illas ut nullius
 momenti despiciere, sed societatem et communionem illarum aesti-

A.C. 1321 *περὶ πλείστον ποιήσασθαι καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν καὶ κοινωσίαν. τούτου χάριν ἀναγκαῖον εἶναι μοι δοκεῖ τὴν πρὸς ἐκεῖνα φέρουσαν πρῶτον ἐλέσθαι. προσχωρησάντων δὲ ἐκείνων, πρὸς τὴν Κωνσταντίνου βαδιοῦμεθα θαρρῶντες, οὐτ' ὀπίσω πολεμίους καταλιπόντες, καὶ διπλασίω τὴν δύναμιν προσκτη-5
C σάμενοι." βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε, τὴν πρὸς τὴν ἐπέ-
ραν ἐλέσθαι πείθειν ἐπιχειρῶν. οἱ δ' αὖθις τῶν προτέρων ἐχόμενοι λογισμῶν, πρὸς Βυζάντιον ἔλεγον ἀπιέναι δεῖν καὶ ἄλλοσε μηδαμῆ, ὥς οὐδὲν ὄν ἔργον αὐτὸ κατασχεῖν, καὶ μὴ παρατείνειν τὸν πόλεμον, ἀλλὰ συναιρεῖν.* 10

D *καὶ. Ἐν τούτοις τοῦ μεγάλου δομestικού φθερρομένου*
V. 53 *μηδὲν „σὺ δ'” ἔφασαν „ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ αὐτὸς περὶ τῶν παρόντων γνώμην εἰσάγεις, ἀλλ' οὕτως ὡς καινοῦ μηδενὸς γινόμενον σιωπὴν ἀσκεῖς;” „ὅτι γε” εἶπεν „οὐ βουλευόμενος, ἀλλὰ τὴν βουλὴν ἐπικυροῦντας ὁρῶ. εἰ γὰρ ἐβουλευέσθε, τάχ' ἂν τι 15 καὶ αὐτὸς εἶπον τῶν συμφερόντων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπείπερ ἐπίθεσθε, ἃ νομίζω συμφέροντα ἔρῳ. καὶ πρῶτον μὲν ἐπειεὶ μοι θαναμάζειν, ὅθεν οὕτω κενεῖκατε ἑαυτοὺς, σὺν οὐδενὶ πόνῳ καταλή-*
P. 66 *ψεσθαι τὴν Κωνσταντίνου μόνον ὀφθέντες. εἰ μὲν γὰρ τι πλεόν ἴστε ἢ ἐπύθεσθε ὧν καὶ αὐτὸς ἐπίσταμαι, ὃ, τι ποτ' ἂν εἴη μα-20 θεῖν ἐβουλόμην εἰ δ' οὐδὲν, τὰναντία παντάπασιν ἔμοι φρονεῖτε. ἐγὼ γὰρ πόλιν οὕτω μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, καὶ χρήμασι καὶ ὅπλοις καὶ στρατιώταις δυνατωτάτην, καὶ βασιλέα ἔχου-*

mandum maximi. Quare meo iudicio ante omnia iter eo intendamus necesse est. Ubi se illae nobiscum coniunxerint, tum denique neque hoste iam a tergo relicto, et viribus altero tanto auctis, ad Constantinopolin oppugnandam fidenter accedemus. Hactenus imperator, profectorem illis in occidentem persuadere laborans videlicet. At illi in sententia pristina perseverantes, Byzantium, alio nusquam iter conferendum dicere, quod eo potiri nihil sit negotii, bellumque contrahere potius, quam ducere oportere.

21. Inter haec tacente magno domestico, Quid tu, inquit, cur non etiam profers, de proposita re quid sentias? cur, quasi nihil agatur novi, ita siles? Quod vos, occurrit ille, non consilia agitantes, sed consulta iam fata facientes video. Etenim si consultaretis, forsitan ego quoque utile quiddam in medium protulissem. Nihilominus quia sciscitamini, non celabo, quae conductura decerno. Principio miror, unde in eam opinionem veneritis, labore nullo, sed conspectu solo Constantinopolin esse capturos. Nam si vos amplius aliquid notis auditioneve accepistis, quam ego scio, quid illud tandem sit, nosse velim; sin minus, tum vos longissime ab opinione mea disceditis. Ego siquidem civitatem adeo amplam et frequentem, pecuniis, armis, militibus potentissimam, imperato-

σαν ἐγκρατεσιῶτα, οὕτω μὲν συνετὸν, ἐπὶ τοσοῦτοις δ' ἄρξαντα. C. 1321
 χρόνοις καὶ πολλὸν ἔχοντα περὶ αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακειμένων,
 καὶ χρήμασιν ἐρρῶμενον, οἷς αὐτῷ πείσει προσέχειν τὴν στρα-
 τιάν, οὐ τῶν ῥῆστων, ἀλλὰ τῶν δυσκολωτάτων εἶναι νομίζω κα-
 5 τισχεῖν. καὶ χωρὶς δὲ τούτων τῶν παλαιῶν τις Ἑλλήνων σοφὸς
 μὴ τὰ τοιαῦτα ῥαδίως ἐλπίζειν πείθει, πολλὰ τὰ μεταξὺ χειλέ- B
 ων καὶ κύλικος εἶναι εἰπών. ἔστι δὲ τις καὶ στρατηγῶς νόμος,
 ἐπίσης ταῖς εὐτυχίαις καὶ τὰς δυσπραγίαις μετρεῖν, καὶ οὗτος
 ἄριστος στρατηγῶν, ὅστις ἢ ἐπιτυγχάνων νικᾷ, ἢ ἀποτυγχάνων
 10 οὐκ ἀποβάλλει τὰ ὄντα. σκέψασθε δὴ, εἴγε νῦν ἐπιστρατεύσαντες
 τῇ Κωνσταντίνου, οὐχ οἰοί τε γενώμεθα ἐλεῖν, ὅποσα συμβή-
 σεται τὰ δυσχερῆ. εὐθὺς μὲν γὰρ ἀνάγκη τοὺς τῷ πρεσβυτέ-
 ρῳ βυσιλεῖ προσκειμένους, ἡμῶν ἀπράκτων ἐπανελθόντων,
 ἀναδαρσῆσαι τε καὶ εἰς ἐλπίδα τοῦ νικῆσειν γενομένους προθυ-
 15 μότερον ἢ ἡμῶν ἐπελθεῖν, οὐπερ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἡμεῖς ἂν φα- C
 νείμεν αἰτιώτατοι βουλευσάμενοι κακῶς. ἔχοντες δὲ ἐκατέρω-
 θεν τοὺς πολεμίους, (ἐκ τε γὰρ τῶν κατὰ τὴν ἑω τοῖς Ῥωμαίοις
 ὑπῆκόων πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου δυνατὸν ἀξιόμαχον ἡμῶν
 20 αἰθροισθῆναι στρατιάν, καὶ ἐκ τῆς ἐσπέρας ἑτέραν ὁμοίαν,) αὐ-
 τοὶ ἐναπειλημμένοι μέσοι, ἢ διαφραρησόμεθα, μὴ δυνάμενοι ἀν-
 τέχειν πρὸς ἀμφίβολον τὸν πόλεμον, ἢ κακῶς ἀπαλλάξομεν, τῶν
 μὲν πολεμίων ἐκατέρωθεν ἐπικειμένων, τῶν προσχωρησάντων δὲ
 ἀφισταμένων, διὰ τὸ ἐν ἐλπίσειν ἡμᾶς εἶναι διαφραρησέσθαι. καὶ
 πρὸς ἔτι τούτοις ὕπλων δεησόμεθα καὶ χρημύτων, τοῖς μὲν ἤδη

rem sicut suo continentem, eumque tam prudentem, tot annis im-
 peritantem, multorum benevolentia septum, pecunia abundantem,
 qua exercitum sibi obligabit, occupare, multo difficillimum esse
 constituo. Praeterea e veteribus Graecis vir sapiens monet, ne hu-
 iusmodi temere speremus; ait enim, multa cadere inter calicem
 supremaque labra. Est autem et ducum lex, commoda paribus ex-
 aequare incommodis: illeque habendus optimus, qui aut voti com-
 pos vincit, aut voto frustratus, quae tenet, non amittit. Animad-
 vertite igitur, si Constantinopolin moverimus eaque potiri nequive-
 rimus, in quot nos difficultates induemus. Illico enim oportebit
 stantes a seniore imperatore, nobis obsidionem solventibus, spiritus
 sumere et spe victoriae elatos, recedentes cupidius invadere, cum
 ipsi nosmet de consilio male capto accusabimus. Habentes autem
 utrimque hostem, (ex urbibus quippe Romanis in oriente, et ex ipso
 Byzantio comparari exercitus nostro nihilo inferior potest, et ex
 occidente alius aequae similis,) nos in medio conclusi aut interibimus
 ex utraque parte non valentes resistere, aut hostibus hinc et inde
 iacumbentibus, sociis autem metu interitus nostri deficientibus,
 turpiter evademus. Adde quod armis et sumptu egebimus: ut et

A.C.1321 ἀφροστῶσι πολεμοῦντες, τοῖς δ' ἔτι μένουσι φρουρὰς ἐγκαθιδ-
 Δοτάντες, ὅπως μὴ ἀποστῶσιν· ἃ ἐς ὅσας ἀνάγκας ἡμᾶς κατα-
 στήσει, συνορᾶν χρή· ἔτι δὲ κάκεινο ἐνεθυμήθην, ὡς ὁ τε
 τῶν Τριβαλῶν ἡγεμῶν καὶ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Σφεντι-
 σθλάβος, κηδεσται βασιλέως ὄντες, νῦν μὲν διαφέρονται πρὸς
 αὐτὸν ἰδίῳν τινῶν ἕνεκα αἰτιῶν· ἂν δὲ διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς
 V.54 πόλεμον διαλύσῃται πρὸς αὐτούς, καὶ κελεύσῃ βοηθεῖν, πο-
 λεμίοις αὐτοῖς χρησόμεθα φοβερωτάτοις. τοιαῦτα μὲν καὶ
 ἕτερα δυσχερέστερα ἀναφνήσεται ἡμῖν κακὰ, ἂν μὴ αὐτοβοεῖ
 τὴν πόλιν ἔλωμεν, καθάπερ αὐτοὶ φατε· ἂν δὲ τραπώμεθα
 πρὸς τὴν ἐσπέραν, πρῶτον μὲν τὸ κωλύσον οὐδὲν, ἅπασαν ὑφ'
 P.67 ἑαυτούς ποιήσασθαι ἐν βραχεῖ· οἳ τε γὰρ ἐσπέριοι, ἀθόρητοι
 πρὸς τὰς ἀποστασίας, καὶ προσχωρήσουσι ἑαδίως τῷ νέῳ
 βασιλεῖ, χαίροντες πρὸς τοὺς νεωτερισμοὺς, οἳ τ' ἐφρονηκότες
 ταῖς πόλεσιν ἡγεμόνες, ὑπὸ τε τῶν ἰδίῳν ἕκαστος πολιτῶν ἐκ-15
 βιαζόμενος καὶ τὴν ἀδηλίαν δεδοικότες τῆς τύχης, οὐκ εἰδότες
 πρὸς ὀπότερον τῶν βασιλέων τὸ κράτος χωρήσει, τῷ δυ-
 νατατέρῳ τὸ νῦν ἔχον φαινομένῳ καὶ αὐτοῖς ἐπιχειρήσει πα-
 ραδύσασθαι τὰς πόλεις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς καὶ χρήμασι
 καὶ τιμαῖς καὶ δωρεαῖς ἄλλαις ἀμειβόμενος τοὺς προσιόντας²⁰
 πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τοὺς μὴ βουλομένους πρότερον ἂν ἐφελκύν-
 Βοηται· ἔπειτα δὲ καὶ οὗς εἶπομεν ἡγεμόνας τῶν ὁμόρων ἡμῖν
 ἐθνῶν ἀποκνήσουσιν ἡμῖν ὡς δυνατοῖς ἀντικαθίστασθαι πρὸς
 πόλεμον, ἢ συμμαχήσασιν. τὸ γὰρ δυνατόν εἰς ἀντίδοαιν ποιεῖ

desertores oppugnemus, et iis, qui in fide manserunt, ne ipsi quo-
 que desciscant, praesidia imponamus. Haec in quantas angustias
 nos coniectura sint, intelligendum est. Illud insuper mecum revolvi,
 et Triballorum principem et Moesorum regem Sphenthisthlabum,
 imperatoris avi cognatos, privatas cum eo simultates modo ex-
 exercere. Quodsi, propter bellum istud composita lite, ad se adiu-
 vandum illos invitaverit, hostes eos imprimis formidabiles patie-
 mur. Ista et alia intolerabiliora mala nobis exorientur, nisi quem-
 admodum vos futurum dicitis, urbem primo statim impetu capiamus.
 At vero si ad occidentem nos convertamus, primum nihil vetabit,
 quo minus brevi totum in potestatem redigamus: occidentales enim
 suoapte ingenio ad defectionem propendent, et ut rebus novis gau-
 dentes, non difficulter iuniori imperatori sese tradent. Urbium vero
 praefecti, unusquisque a civibus suis coacti, incertosque casus me-
 tuentes, nec liquido scientes, utrius futurum sit imperium, qui in
 praesens potentior videbitur, et ipsis institerit, ei urbes addicent.
 Neque hic consistetur: sed imperator praeterea partim argento, partim
 honoribus, partim aliis congiariis ad se transeuntes remunerans,
 etiam prius a se alienos alluciet. Deinde quoque finitimarum gen-
 tium principes, quos diximus, aut prae ignavia resistere nobis, ut

τοὺς βαρβάρους μᾶλλον πρὸς φίλιαν τρέπεσθαι. ποιησάμενοι Α. C. 1321
 δὲ ὅφ' ἑαυτοὺς τὴν ἐσπέραν ἀντίρροπον οὖσαν ἡμῖν, καὶ δι-
 πλασιάσαντες τὴν δύναμιν, ἀσφαλῶς ἤδη πρὸς Βυζάντιον βα-
 διούμεθα. κἂν μὲν προσχωροίη, εἰδ' ἂν ἔχοι· εἰ δὲ μὴ, περι-
 5καθεσθέντες ἐκπολιορκήσομεν τῷ χρόνῳ, οὐδενός ὄντος τοῦ
 ἀπανίστασθαι καταναγκάσοιτος. τούτων δὲ ἕνεκα τὴν βασι-
 λέως γνώμην λυσιτελεῖν οἴομενος ἐς τὰ μάλιστα, αὐτῇ συνεῖ-
 10πον· καὶ πλείω δ' ἕτερα τούτων ἔχων, παρήμμι εἰπεῖν ἕκῳν. C
 εἰ μὲν γὰρ οἶοί τέ ἐστε τὴν βουλὴν μεταβαλεῖν, ἀρκέσει καὶ
 10ταῦτα· εἰ δ' οὐχ οἶοί τε, εἰκὴ κἀκεῖνα λέγοιτο ἄν." Τοιαῦτα
 μὲν καὶ βασιλεὺς ὁ νέος καὶ δομέστικος ὁ μέγας μετ' αὐτὸν
 διειλέχθησαν πρὸς τὴν στρατιάν, οὐχ οὕτω καὶ λυσιτελεῖν φρο-
 νοῦντες. ἤδασαν γὰρ ἀκριβῶς ἐκ τε τῶν αὐτομόλων καὶ ἐκ τῶν
 ἐκ Βυζαντίου πρὸς αὐτοὺς κρούφα διαλεγομένων, ὡς ἅμα τῷ
 15φανῆναι αὐτοὺς εἰσδέξονται Βυζάντιοι διαῤραντες τὰς πύλας,
 ἅμα μὲν ἐκπεπληγμένοι τὸν νέον βασιλέα, ὡς ἐν ὀλίγῳ καὶ
 τῆς ἅνω Θράκης καὶ τῆς παραλίου μέχρι καὶ αὐτοῦ Βυζαν-
 20τίου κύριον γεγενημένον, καὶ πολλὴν ἐπαγόμενον στρατιάν·
 ἅμα δὲ καὶ εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς αὐτόν. δεδουκότες δὲ μὴ D
 20δ πρεσβύτερος βασιλεὺς εἰς κίνδυνον καταστῆ ἀλούσης τῆς Κων-
 σταντίνου, ἐπλάττοντο τὴν πρὸς ἐσπέραν ἐκστρατείαν λυσιτελε-
 στέραν οἶεσθαι. φανερωῶς γὰρ εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ βού-
 λονται ἄρτι ἐπιστρατεῖσιν αὐτῷ, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι. ἐδόκει διὰ

helo potentibus, non audebunt, aut nobis opitulabuntur. Sic enim barbarorum est ingenium, quo adversarium ad se ulciscendum praevalentiorum vident, eo magis se illi amicos esse student. Subacto autem occidente, qui nobis pro oriente erit, exercituque duplicato, tum secure Byzantium movebimus. Et siquidem se dediderit, bene: sin secus, circumsessum ipsa diuturnitate expugnabimus, cum, quod nos depellat, nihil erit. His de causis imperatoris sententiam ut utilissimam probo eique subscribo: et cum plura habeam dicere, libens omitto. Nam si consillum mutare potestis, etiam ista sufficiunt: si non potestis, in ventum et illa loqueremur. Hunc in modum et imperator nepos, et magnus domesticus, contra quam expedire arbitrabantur, cum militibus agebant: optime enim cum ex transfugis, tum ex occultis Byzantium colloquiis didicerant, simul atque coepti essent conspici, populum portas ad eos intromittendos patefacturum: partim quod iuniori vellent, partim quod eum obstupescerent, qui brevi tempore et superiorem et maritimam Thraciam sibi subdidisset, tamque ingentes copias adduceret. Verumenimvero cum timerent, ne capta urbe in senem imperatorem inhumanius aliquid designaretur, expeditionem occidentalem sibi fructuosiorum videri comminisci voverunt. Nam sine integumento causam edere, ob quam per id tempus Constantinopolin adoriri nollent, parum fore tutum credebant: quando

- A.C. 1321 τὸ τὴν στρατιὰν ἔτι πρὸς βασιλεῖα τὸν γόν ἀβέβαιον εἶναι, καὶ διαλυθησομένην, εἴ τι πύθοντο τοιοῦτον. πρὸς ταῦτα οἱ τε λογάδες καὶ σύμπασα στρατιᾶ „εὖ μὲν εἰρησθαι πάντα καὶ στρατηγικῆς ἐμπειρίας ἀξίως, οὐδ' αὐτοὶ ἀρνηθεῖμεν ἂν” εἶπον „ὦ βασιλεῦ· ἢ τε γὰρ ἐσπέρα πολλῆ καὶ πόλεις ἔχουσαὶ πολλὰς καὶ περιφανεῖς, καὶ στρατιὰν ἅμα στρατηγῶς βελτί-
- P. 68 στοὶς οὐκ εὐκαταφρόνητον, καὶ ῥαδίως προσχωρήσει, καθάπερ ἔφητε καὶ αὐτοί. ἐκείνο μέντοι θαυμάζειν ἡμῖν ἐπῆλθε τοῦ μεγάλου δομestίκου, ὅπως τὸ μὲν τὴν ἐσπέραν ὕφ' ἑαυτοῦς ποιήσασθαι τῶν πάντων ῥαδίων ἀπέφηεν εἶναι, τὸ δ' εἰσελθεῖν ἰσὺς δύσκολον ἐλθόντας εἰς τὴν Κωνσταντίνου. ἐκείνου γὰρ ὄντος ῥαδίων, ἢ δὴ καὶ αὐτὸς ἔφη, τοῦτο πολλῶ τῷ μέτρῳ τῇ ῥα-
- V. 55 στώῃ διαφέρειν αὐτοὶ οἰόμεθα. ἐπεὶ δ' ἀπάσαις ταῖς ψήφοις τὸ πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐποστρατεύειν παρὰ σοί, βασιλεῦ, κεκρατηκὸς ὄρωμεν, συστρατεύσουσι μὲν καὶ ἡμῶν, ἐπίταγμα σὸν ἰδὲ ἐκπληροῦντες, ὅσοι δὴ καὶ βουλήσονται· πλὴν οὐ μετὰ τῆς Β' ἰσης προθυμίας, ἠγνακασμένως δέ. ἂν δ' ὥσπερ ἀξιοῦμεν αὐτοί, τὴν ἐς Βυζάντιον ἴωμεν, πάντες τε ἅμα ἐπόμεθα καὶ προθυμῶς σὺν πολλῇ. διὸ δὴ σου δεόμεθα, πρὸς τὴν ἀξίωσιν ἡμῶν ὑπέξαι, δικαίαν τε οὖσαν καὶ ἐς τὰ παρόντα λυσιτελεστάτην.” Τοιαῦτα γὰρ μὲν καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἠγεμόνες εἶπον. ὄρων δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον αὐτοῖς ὄρμην οὐκ ἀμβλυνομένην, βιάζεσθαι τε οὐκ ἔχων, τῆς εὐνοίας ἅμα καὶ τῆς εὐπειθείας ἐπαινήσας αὐτοῦς, ὅτι καὶ ἂ μὴ βούλοιντο διὰ τὴν εἰς αὐτὸν εὐπειθεῖαν συνέ-

fides exercitus erga imperatorem iuniorē adhuc nutaret, et si quid tale audiret, dilaberetur. Ad haec nobiles universusque exercitus responderunt, non se negare, convenienter et ex usu artis imperatoriae dicta esse omnia: late enim patere occidentem orbem, multas et inclitas sustinere urbes, copias habere haud aspernabiles, cum ductoribus fortissimis, levi que momento, ut ambo affirmassent, se dediturum. Mirari tamen, quomodo magnus domesticus occidentem sub ditionem subici facile admodum posse, Constantinopolin autem intrare cum exercitu esse difficile asseveraverit. Cum enim illud prius, ex eius quoque sententia, difficile non sit, hoc suo iudicio multis partibus tamen esse facilius. Et quoniam occidentalem expeditionem apud animum imperatoris velut omnibus suffragiis obtinuisse cernebant, ituros secundum mandata quotquot velint; non tamen aequè alacriter, sed ingratis. Si, quod cuperent, Byzantium peteretur, mira voluptate neminem non secuturum. Quare se illum orare maiorem in modum, iustae ipsorum praesentique statui opportunissimae postulationi obsequeretur. Idem duces aiebant. Imperator videns eorum Constantinopolis invadendae libidinem nihil prorsus languescere, cum cogere non posset, de benevolentia obedientiaque commendatos, qui etiam a quibus abhorrent, studio sibi ob-

Δεῖτο δρᾶν, τὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐφῆκε πορείαν. A. C. 1321
 οἱ δὲ ἄσμενοι δεξάμενοι τὸν λόγον, καὶ μονονουχὶ Βυζαντίου
 δόξαντες κεκρατηκῆναι, παρεσκευάζοντο πρὸς τὴν πορείαν. ἐπεὶ C
 δὲ οὐκ ἠδυνήθησαν τὴν πρὸς Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν πείσαι
 5τὴν στρατιάν, συνεώρων τε ἤδη τῷ πρῶτῳ βασιλεῖ ἐς
 κίνδυνον τὰ πράγματα χωρήσοντα, ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 κῳ ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσαντο τῷ πρῶτῳ βασιλεῖ διὰ γραμ-
 μάτων κρύφα τὴν ἔφοδον αὐτῶν δηλώσαι. ὅπερ εἰ κατ᾽ἔθλον
 συνηέχθη γενέσθαι τῇ στρατιᾷ, τάραχον ἂν ἐποίησεν οὐκ
 10δλίγῳ, ὡς ὑπὸ τῶν σφετέρων ἀρχόντων καταπροδιδομένοις.
 γράφει δὲ βασιλεὺς ὁ νέος, τοῦ μεγάλου δομεστικῶν τὰ γράμ-
 ματα ἐγχαράττοντος, τῷ πάντῳ τοιαῦτα· „ὦ θεϊότατε βασιλεῦ,
 ὥσπερ πολλάκις, καὶ νῦν θεὸν ἐπιμαρτύρομαι τοῖς λεγομένοις,
 ὡς οὐτ' αὐτόθι παρῶν ἔμμαντῶ τι σύννοια πρὸς σὴν ἔχθραν D
 15ἔξευρασμένῳ, οὐτ' ἐπὶ τούτοις ἀπέστην ὡς τρόπον παντὶ κα-
 κῶσων τὰ σά· ἀλλ' ἵνα μόνον τὸν ἐπηρητημένον ἔμοι κίνδυνον
 δυνήθῃ διαφυγεῖν. νυνὶ δὲ τοῦτο μὲν ἔμοι περίεστιν ἐν τῷ
 ἀσφαλεῖ ὄντι, σὲ δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου παρὰ πᾶσαν ἐμὴν βού-
 20λησιν ὁ κίνδυνος περιέστηκεν. ἰδοὺ γὰρ, πάσῃ χρησάμενος μη-
 20χανῇ ὥστε τὴν στρατιάν πρὸς τὴν ἐσπέραν τραπέσθαι πείσαι,
 ἀδυνάτως ἔσχον. ἀνάγκη δὲ πᾶσα ὑμῖν ἐπελθεῖν. ἐγὼ μὲν
 οὐδ' σχολαίτερον βυβουῖμαι νοσεῖν πλαττόμενος· εἰσβαλὼν δὲ
 πελοῦμαι τὴν ταχίστην ἀναχωρεῖν. σοὶ δ' ἐν τοσοῦτῳ φρου-

10. καταπροδιδομένη coni. ED. P., sed nihil mutandum.

temperandi facere annuissent, Constantinopolin ire permisit. Vocem
 eius milites gratulabundi excipiunt, et Byzantium tantum non in
 manibus iam se habere opinantes, iter parant. Ergo quoniam ab
 exercitu impetrare nequivissent, ut Thessalonicam duci mallet, in-
 telligebantque seniore imperatore venire in periculum, ipse et
 magnus domesticus clam illum per epistolam de hoc adventu admo-
 nere decernunt. Id si miles comperisset, tamquam a principibus
 suis proditus, quas non turbas excitasset? Eam epistolam dictante
 imperatore iuniore domesticus exarat in haec verba: Ut antehac sae-
 pius, sic nunc Deum dictorum testem appello, sacratissime impera-
 tor, neque cum illic degerem, facinoris conscium fuisse, tui odio
 admissi, neque ideo inde abiisse, ut' omni ratione detrimenta tibi
 inveharem: sed ob id solum, ut impendens cervicibus meis discrimen
 effugerem; quod quidem loco securo constitutus effugi; te contra,
 me quamvis penitus nolente, discrimen involvit. Ecce enim, cum
 nihil non tentarim; ut exercitum in occidentem transitum persuade-
 rem, nihil egi. Nos igitur contra te venire necesse est omnino. At
 ego morbum simulans, lentius castrametabor, et post primum incur-
 sum dabo operam, ut citissime recedam. Tibi interea palatium praes-
 idio firmare licebit, portisque urbis quos habes tui studiosissimos

- A.C. 1321 ῥᾶ τε ἐξέσται ἀσφαλίσασθαι τὰ βασίλεια, καὶ ταῖς τοῦ Βυ-
 P. 69 ζαντίου πύλαις τοὺς μάλιστα εὐνουστάτους σοι ἐπιστήσαι μι-
 σθοφόρους, ἔχοντας ὀπλίτας ἱκανοὺς ταῖς τῶν ἐπιβουλεπόντων
 ὁρμαῖς ἀντιστήναι. κἂν τι μόνον πρὸς τὸ εἰσδέξασθαι ἡμῶς
 κώλυμα εὐρεθῆ, ὡς πρὸς ἀδύνατον τὴν ἐπιχείρησιν ἀπάξωθ
 τὴν στρατιάν. δέομαι δὴ μὴ τοὺς λόγους ὑποπεύσαντα ὡς
 ἐμοῦ διαφερομένον, ἀπορῥαφθῆναι πρὸς τὴν ἀσφάλειαν
 ἐξαρτύσασθαι. πέπεισμαι γὰρ αὐτὸς ἀκριβῶς ἐκ τῶν αὐτόθι,
 ὡς ἅμα τῷ φανῆναι εἰσδέξονται ἡμῶς." Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος
 βασιλεὺς ἐπέστελλε τῷ πάπῳ, τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τινι
 B τοῦ μεγάλου δομestίκου χρησάμενος διακομιστῆ. αὐτὸς δὲ
 ἄρας ἐξ Ὀδρυσῶν ἅμα πεντακισμυριοῖς ἰππεῦσιν ἢ ὀλίγον δέου-
 σιν, ὡς εἰκάετο, (οὐ γὰρ ἐξῆν ἀκριβῶς τὸν ἀριθμὸν εἰδέναι,
 οἷα δὴ πολλῶν καὶ τῶν μὴ πρὸς στρατιῶν τεταγμένων συστρα-
 τενομένων πρὸς χάριν τῷ βασιλεῖ,) ἤει τὴν ἐς Βυζάντιον, πυ-15
 κνῆς καὶ συνεχεῖς τὰς στρατοπεδείας ποιούμενος οἷα δὴ νοσῶν.
 C κβ'. Ἐν τοῦτοις δὲ ἀφικνεῖται πρὸς αὐτὸν καὶ παρὰ
 V. 56 Σφεντισθλάβου τοῦ Μυσῶν βασιλέως, ὃς ἦν αὐτῷ κηδεστῆς
 ἐπὶ Θεοδώρα τῇ ἀδελφῇ, πρέσβις Μαρτίνος, τριακοσίουσ ἄγον
 ἰππέας καταφράκτους Μυσούσ, πρόφασιν μὲν ὡς συμμαχή-20
 σοντας αὐτῷ ἐπικουρίας δεομένῳ διὰ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τὸν
 πάππον· ἐπηγγέλλοντό τε, ὡς εἰ δέοιτο καὶ πλείονος στρατιῶσ,

3. Interpres legit *ἐπιβαλόντων*, quamquam nil mutandum; in-
 telligi enim potest de iis, qui intra urbem quid molirentur.
 ED. P. 12. Forte legendum *πεντακισχιλίοις*. ED. P. ὄμ-
 γῳ legebatur antea.

praeficere; attributis cuique tot mercenariis militibus bene armatis, quot ad retundendam irruentium vim requirentur. Modo ingressui nostro obstat aliquid, continuo exercitum, ut ab urbe inexpugnabili revocabo. Itaque rogo te, ne verba mea, velut abs te alieni suspectans, in tutela apparanda segnior sis. Nam quo animo cives tuos esse audio, simulatque nos oculis usurparint, plane intromissuros credo. Haec nepos avo, quendam de famulis magni domestici fidelissimum adhibens tabellarium. Dehinc ex Odrysis excedens, cum quinquaginta equitum millibus, aut aliquanto paucioribus, ut coniecere licebat, (nec enim ad unguem iniri numerus poterat, quod multi non conscripti, imperatori gratificantes, una militabant,) Byzantium castris quam creberrimis, ac si male valeret, procedere porrexit.

22. Inter haec a Sphenthisthlabo Moesorum rege affine suo (propter Theodoram sororem cum eo nuptam) legatus venit Martinus, cum Moesis equitibus cataphractis trecentis, in speciem quidem, ut auxilium adversus avum, si indigeret, laturus: et promittebat, si maioribus copiis haberet, regem libenter missurum: sed revera, si eum paucitate laborantem inveniret, iniectis manibus ad regem

ἐτοίμως παρεξόντος τοῦ κηδεστοῦ· τῇ δ' ἄληθεια, ὡς, ἂν ἴδω—A. C. 1321
 σι τὸν βασιλέα στρατιᾶς ἀποροῦντα, συλλαβόντας πρὸς αὐτὸν
 ἀπαγαγεῖν. δῆλον δὲ γέγονεν ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα. ἰδὼν γάρ ὁ
 Μαρτίνος τὴν ἐπομένην τῷ βασιλεῖ στρατιάν, ἀνεχώρησεν εὐ-
 59 ὑς ἐπ' οἴκου. ὁ βασιλεὺς δὲ τὴν ὁδὸν διανύων κατὰ μικρὸν, D
 τῇ πρὸ τῆς πεντηκοστῆς ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὸν Μέλανα πο-
 ταμόν. ἐνταῦθα δὴ ἀφικνεῖται πρὸς τὸν νέον βασιλέα Εὐγενία
 μοναχῇ Παλαιολογίνα, ἡ βασιλέως ἀδελφῆς Μιχαῆλ, τοῦ πρώ-
 του τῶν Παλαιολόγων, παῖς, μεγάλη δομεστίκισσα. διεπρῆσβεν-
 10 ετο δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως τοιαῦτα· „περὶ μὲν τῶν προγεγε-
 νημένων πρὸς ἡμᾶς διαφορῶν ἐκ τίνων ἤρξαντο λέγειν αἰτιῶν,
 οὗ τοῦ παρόντος εἶναι καιροῦ νομίζω· ἐφ' οἷς δὲ πρότερον
 ἐπέσταλκας πολλὴν χάριν ὁμολογῶν, καὶ τῆς εἰς ἐμὲ κηδεμονίας
 καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως ἐπαινῶν, ἔτι μίαν παρὰ σοῦ ταύτην
 15 ἀπαιτῶ χάριν, τὴν στρατιαν αὐτόθι μένουσαν κατασχεῖν,
 ἧχος ἂν εἰς ἐν τῶν φροντιστηρίων, ὅπουπερ ἂν ἐθέλῃς αὐτὸς, P. 70
 καταδύς τὸν κίνδυνον διαφύγω· ἂν γὰρ ἔτι σε μετὰ τοῦ στρα-
 τοπέδου ἀπάραντα πρὸς ἡμᾶς βαδίζειν ἀγγελάῃ, οὐδεμία πρὸς
 τὸ μὴ διαφθαρήσεσθαι ἡμᾶς ἐλπίς. καίτοι γε οὐδὲν αὐτὸς
 20 ἀπέλιπον ὧν ὑπέθου τὸ μὴ οὐ καταπράξασθαι· ἐλέγχονται δ'
 ἅπαντα σπουδαζόμενα εἰκῆ. ἐμοῦ δ', ὡσπερ ἔφην, ἐν ἀσφα-
 λείᾳ γενομένου τοῦ μὴ ἀποθανεῖν, αὐτὸς ἐλεύσῃ παραληψόμε-
 νος τὴν πόλιν. ποία γάρ τις ὄνησις ἐκ τοῦ ἐμὲ ἀποθανεῖν;”
 25 καίτοι καὶ πρότερον πάντα καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τοῦ

captivum perduceret. Quod ex eo mox claruit, quia Martinus exer-
 citu imperatorem sequente conspecto, unde venerat, subito se recepit.
 Parvis itineribus progrediens imperator pridie pentecostes supra Melanem
 flumen castra posuit. Hic eum Eugenia Palaeologina monacha, e so-
 rore Michaelis primi Palaeologi imperatoris progenita, magna dome-
 stica, convenit. Legatio haec complectebatur: De prioribus contro-
 versis inter eos, et quibus causis natae sint, dicere, nihil ad prae-
 sens tempus pertinere. Quae nuper scripserit, ob ea avum illi ma-
 gnas agere gratias, et sollicitudinem istam, ac bonam voluntatem lau-
 dare. Unam insuper gratiam cupere, ut nimirum tam diu militem
 ibi detineat, quoad in unum aliquod monasterium a nepote nomina-
 tum, periculi declinandi se abdiderit. Nam si e castris eum porro
 ad urbem viam moliri nuntietur, actum esse de vita sua: tametsi ni-
 hil eorum praetermiserit, quae nepos suggesserit: sed ea omnia inani
 studio comparata fuisse deprehensum iri. Ubi vitam suam loco tuto
 mandaverit, ipse urbem possessurus ingreditur. Quid enim ex mor-
 te sua emolumentum caperet? Hac oratione magis emollitus iunior,
 cum antea sponte sua dicere, et facere quidvis cupiisset, ne quid seni

A. C. 1321 μὴ τὸν βασιλέα καὶ πάππον κακῶς παθεῖν οἰκοθεν ὄρμημένους, B πρὸς μὲν τὴν πρεσβείαν ποιουμένην μηδενὶ καταδήλους ἐκέλευε ποιεῖν τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, ὅτι μὴ μόνω τῷ μεγάλῳ δομestίῳ, αὐτὸς δ' ὡς ἂν οἴηται συμφέρειν οἰκονομήσει ταῦς λόγους. ἐκκλησίαν δὲ κελεύσας γενέσθαι, καὶ τῶν ἐν τέλει⁵ πάντων καὶ τῶν λογάδων τῆς στρατιᾶς εἰς ἐν γενομένων, παρελθὼν εἰς μέσους, ἔλεξε τοιάδε· „οὐδένα ὑμῶν οἶμαι ἄγνοεῖν ὡς, διαφορᾶς ἐμοὶ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον γε- γεννημένης, πολλὰ τὰ μὲν ἐπράχθη, τὰ δὲ καὶ ἐν μελέτῃ ἐτι ἦσαν, ἐμὲ πρὸς ἔσχατον κινδύνου καθιστῶντι. δι' ἄπερι¹⁰ αὐτὸς τε ἀπέσκην οὐ μᾶλλον τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ κινδύ- νου, καὶ ὑμεῖς πάρεστε βοηθήσοντες ἀδικουμένῳ. νυνὶ δὲ C ἐμοὶ τε παρόντος ὃ προῦθέμην ἐξ ἀρχῆς καὶ ὑμῖν, τῆς βοή- θείας ὅποιας ἐχρῆν' γεγεννημένης, ἂν τι περαιτέρω τούτων ζη- τῶμεν, ἐμοὶ μὲν τὸ ἀδικεῖν, τὸ ἀδικοῦντι δὲ συμπράττειν ὑμῖν¹⁵ ἂν περιστάτῃ προῦθέμην δὲ ἐξ ἀρχῆς, οὗτ' ἐν πολέμιον μοῖρα τὸν πατέρα κατασφάττειν, ἂν περ εἴη, οὔτε τὴν ἀρχὴν ἀφαι- ρεῖσθαι, ἀλλ' ἐμαυτὸν διασώζοντα τοῦ κινδύνου, μηδὲν ἐκεῖνω V.57 τῆς ἀρχῆς ἔνεκα παρενοχλεῖν. τὸ μὲν οὖν τὸν κίνδυνον δια- φωνγεῖν θεὸς αὐτὸς συναράμενος παρέσχε, τὴν δ' εἰς τὸ ἐξῆς²⁰ ἀσφάλειαν καὶ εἰρήνην, βασιλέως παρεχομένον, ἀπεσώαμεθα αὐτοὶ κακῶς. μέμνησθε γὰρ δήπου ὡς ἐν Ἀδριανοῦ τοὺς D ἐλλθόντας ἐκ βασιλέως ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ πρέσβεις, στασιάζαντες

4. Malim οἰκονομήσειν.

13. παρόντες P. et post ὑμῖν nulla interpunctio.

noceretur, legato praecepit, ne cum quoquam, magno dumtaxat domestico excepto, legationem communicaret: se in ea curanda utilitatis rationem habiturum. Edicto igitur conventu, iamque in coetum coactis et primoribus et flore exercitus, in medium progressus, talibus eos dictis affari exorsus est: „Neminem vestrum nec scire opinor, quo pacto, inter me avumque meum nato dissidio, multa partim foris committerentur, partim adhuc animo inclusa agitentur, quae me in extremam miseriam praecipitent. Quocirca non magis ab avo, quam a praesentibus me periculis seunxi; et vos confluxistis, ut iniuriosius tractato opitulemini. Modo autem, quandoquidem et ego assecutus sum, quod ab initio constitui, et vos, cum auxilium, quali opus erat, tuleritis: si quid ultra desideramus, id erit, ut ego reponam iniurias, vos reponentem adiuvetis. Sed constitui inde a principio avum nec vita exuere, etiamsi liceret, nec imperio mutare: verum memet conservare ipsique de principatu nullum negotium facessere. Periculum, Deo bene propitio, evasi: securitatem autem et pacem in futurum, ab imperatore oblatam, male repulimus. Tenetis enim memoria, quomodo Adrianopoli legatos ab eo de compositione missos, seditione concitata, rebus imperfectis, ne-

ἀπεπέμψατε ἀπράκτους καὶ τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπικρε- A.C. 1321
 μάσαντες αὐτοῖς· ὃ ἐμοὶ εὐθύς τε ἐδόκει τῶν δεινοτάτων, καὶ
 ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ἐκκλησίᾳ γενομένη λόγος ἐγένετο πολὺς
 τὴν τε ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ὡς κακῶν αἰτίαν αἰτιωμένην, καὶ
 5 περὶ τοῦ μηκέτι τολμᾶν τοιαῦτα παραγγέλλοντι πολλά. αὐθις
 δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τὴν ἐμὴν νῦν πέμψαντος θείαν, συγγνώμην
 τε ἐφ' οἷς ἡμάρτομεν παρεχομένου καὶ διαλλαγᾶς αἰτοῦντος,
 οὗθ' ὅσιον οὗτ' ἀνθρώπων ἐχόντων νῦν τὴν εἰρήνην ἀπαθεῖ-
 σθαι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ πᾶσι πολέμοις πέρας ἐπάγει, τοῦ
 10 ἵστε τὰ οἰκεία ἐν ἀσφαλείᾳ θάσθαι τιὰ, καὶ τοῦ τὴν τῶν πολε-
 μούντων ἀρχὴν ὑφ' ἑαυτὸν ποιήσασθαι, καὶ τρίτου, τοῦ αὐ- P. 71
 τοὺς τοὺς πολεμοῦντας ἀπακτείνειν, τὰ δύο μὲν ἡμῖν πάρεστι
 μετὰ εὐκλείας, τοῦ τρίτου δὲ μήτε τυχεῖν γένοιτο, μήτ' ἐπι-
 θυμηῆσαι ποτε. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι ὃ θεὸς τε πα-
 15 ἵσρῆσθετο καὶ αὐτὸς ὄρκοις πιστώσεται βασιλεὺς· ὅπερ εἰ καὶ
 πρότερον ἡμῖν ἐξῆν, οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν ὄπλα ἐκινούμεν. τὴν
 Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίαν καὶ ἅμα μὲν τῷ προελθεῖν εἰς φῶς ὃ
 πατὴρ παρέσχετο καὶ βασιλεὺς, βασιλέα χειροτονήσας καὶ νῦν
 δὲ ἀσφαλῶς ἐστὶν ἔχειν, πρὸς οὐδένα ἕτερον, ἣ ἐμὲ ἐκ διαδο-
 20 χῆς πάντως ἐλευσομένην. πολέμιον δὲ οὗθ' ἡγημαί ποτε τὸν
 ἐμὸν πάππον καὶ βασιλέα, μήθ' οὕτω μανείην ὥστε ἡ νομίσαι
 ἢ βουλευσασθαι τι τῶν ἀνηκέστων κατ' αὐτοῦ. οὐ μὴν ἀλλ' B
 οὐδὲ ὑμᾶς οἶμαι φιλοῦντας τοιαύτη συμφορᾷ περιῦδειν ἂν
 9. ἃ πᾶσι corr. ED. P. pro ἔλασι.

cem illis intentantes remiseritis. Quod cum illico facinus teterrimum iudicassem, altera luce in concione multa verba feci, confusionemque et effrenatam licentiam vestram, ut malorum istorum causas castigavi: et ne quid amplius eiuscemodi auderetis, severe imperavi. Nunc cum super eodem cognatam meam legaverit, delicti gratiam fecerit, redintegrari concordiam petiverit, neque iustorum, neque prudentium est, pacem aspernari. Tria enim cum sint, quae bellis omnibus finem imponunt: sua in tuto statuissae: hostium opes sibi subiecisse: hostes ipsos perdidisse, duo horum non sine gloria nobis contigerunt: tertium abest, ut unquam nobis adipisci, aut etiam optare contingat. Otium et securitatem Deus concessit, et imperator iureiurando eam confirmabit; quae si prius data fuisset, armis prorsus abstinuissemus. Romanum principatum simul ac in incem susceptus sum, imperator parens meus mihi, imperatore me creato, destinavit; quem nunc tuto habere licet, hereditaria successione ad alium omnino neminem praeter me perventurum. In hostibus autem neque duxi unquam avum meum: neque adeo insaniverim, ut quippiam in eundem nefandi vel cogitem vel delibere. Sed neque vos amicos meos aequo animo laturos opinor, tanta eum calamitate circumveniri, ut ego ab omnibus, quos sol videt mortali-

A. C. 1321 ἡδέως περιπεσόντα, ὥστ' ἀλάστορος καὶ πατροφόνου δίκας πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡλίον ὀφείλιν. ὅτε τοίνυν τῶν καταλόντων τοὺς πολέμους τὰ μὲν ἡμῖν περίεστι, τὸ δ' ἐν εὐτυχίας μεγίστῃ μέρει μὴ παρεῖναι καὶ προσέτι πρόσεστιν εὐκλεία τοῖς πραττομένοις, καταθέσθαι τὸν πόλεμον προσήκει. ἔτι δὲ οὐδ' ἂν εὐφροσούντων ἀνθρώπων ἔργον πράξομεν μὴ βουλόμενοι τὸν πόλεμον καταλύειν. εἰ μὲν γὰρ νῦν ἐπελθόντες παραληψόμεθα τὴν πόλιν, πλέον μὲν οὐδὲν ὢν νῦν ἔχομεν ἔχειν ἐξέσται· ἂ δ' ἔχομεν μετ' εὐκλείας ἕμα καὶ δικαιοσύνης καὶ πατρικῆς εὐχῆς, ἀρπάζειν καὶ ἀδικεῖν, καὶ μονονουχί πατροκτονεῖν ἔχοντας δοκεῖν, ὃ παραφρονούντων ἢ φρονούντων ἂν εἴη. εἴπερ δὲ οὐ δυνασόμεθα παραλαβεῖν, πρὸς τῷ πᾶσιν ἀνθρώποις μισεῖσθαι τε καὶ διαβιάλλεσθαι δικαίως, ὅτι πρὸς εἰρήνην προκαλούμενοι, ἀδικία καὶ πλεονεξία γνώμης οὐχ ὑπηκούσαμεν καὶ πρὸς κινδύνους ἀνοήτους ἑαυτοὺς ὑποβαλοῦμεν, καὶ πολλὰς πόλεσι καὶ ἰσχυραῖς αἰτίοι καταστησόμεθα κακῶν ἀνηκέστων. τούτων ἕνεκα αὐτὸς τε ἀσπάζομαι τὴν πρὸς βασιλέα εἰρήνην, καὶ ὑμῖν λυσιτελεῖν νομιζῶν συμβεβούλευκα. ἔσθε γὰρ ἀπειληγότες δόξαν ἀνδρίας ἕμα καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, ὅπλοις μὲν κρατήσαντες τῶν ἀντιεταγμένων καὶ τὰς γνώμας παραστησάμενοι, ἀμυνόμενοι τε ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ οὐκ αὐτοὶ ἀδικούντες, καὶ τῷ μὴ ὑπὲρ τὰ μέτρια φρονεῖν μηδὲ ταῖς εὐτυχίαις φουσᾶσθαι τὴν σωφροσύνην ἐπιδεικνύμενοι." Τοιαῦτα τοῦ νέου βασιλέως

11. Ἰσως· ἔλως ἀφρονούντων, vel potius ante ἢ potuit esse vox ἀλλοῦ. ED. P.

bus, pro conscelerato et parricida condemner. Quando igitur eorum, quae bello sopiendo faciunt, partim quidem penes nos sunt, ad summum autem felicitatis gradum non pervenisse etiam insuper laudem factis affert, ab armis recedere nos convenit. Quod si noluerimus, imprudenter ac stulte facimus. Si enim nunc urbem adoriamur et occupemus, nihilo plus habebimus, quam nunc habemus. Quae autem gloriose, iuste, cum paternis votis habemus, ea per rapinas, iniurias et tantum non per parricidium habere existimari velle, hoc vero desipere ac delirare est. Si occupare non poterimus, praeterquam quod in omnium odia calumniasque incurremus, quia ad pacem invitati, improbitate et cupidine irretiti recusaverimus, etiam in discrimina sine ullo fructu nos coniciemus, multisque urbibus et regionibus cladem pestemque creabimus. His rationibus ego impulsus, pacem cum avo complector, eamque vobis tamquam utilem suadeo: nam a fortitudine, iustitia et moderatione commendabimini, si, cum adversarios armis subegeritis, nunc ipsi animos vestros subigatis, et pro iure propugnetis, non ipsi iniuriam inferatis: vestroque vos pede metientes, nec successibus intumescetes, modeste ac summis vos geratis. Ubi haec pro pace disputavit imperator, ex-

ἔπερ τῆς εἰς βασιλέα εἰρήνης διαλεχθέντος, ὁ μέγας δομεστίου-Α. C. 1321
 κος μετ' αὐτὸν „καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα” εἶπε „καὶ πολ-
 λῆς αἰτία δόξης ἐσόμενα ἡμῖν εἰρηκας, ὦ βασιλεῦ. διὸ οὐδὲ V. 58
 ἀντιλέγειν οὐδένα τῶν πάντων, ὡς οὐχ ἢ προσῆκεν εἶρηται,
 5 δυνήσεσθαι νομίζω. ἐγὼ γὰρ αὐτὸς εἴ τι συνεώρων εἰρημέ-
 νον τῶν μὴ δεόντων, ἀντεῖπον ἄν. ἐπεὶ δ' ἅπαντα εἶρηται κα- P. 72
 λῶς καὶ δικαιοσύνης ἐχόμενα καὶ ἐμπειρίας στρατηγικῆς,
 οὐδὲν ἔτι τὸ λείπον, ἢ εἰς πέρας ἄγειν τὰ βεβουλευμένα.”
 ἐπὶ τούτοις τῶν ἐν τέλει τινὲς καὶ τῆς στρατιᾶς ἐπ' αὐ-
 10 τὸ τοῦτο πρότερον ὑπὸ τε βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου παρε-
 σκευασμένοι δομεστίκου ὥστε συνειπεῖν τοῖς εἰρησομένοις, τὴν
 βουλὴν τε ἐπῆνεσαν, καὶ τὴν εἰρήνην ὡς αἰτίαν ἐσομένην πολ-
 λῶν ἀγαθῶν ἔφασαν δεῖν αἰρεῖσθαι. καὶ Συργιάννου δ' εὐθὺς
 καὶ πρωτοστράτορος τοῖς λεγομένοις προσθεμένων, καὶ τὸ πλη-
 15 θος ἅπαν ἐπηκολούθησε, καὶ ἐκεκύρωτο ἡ εἰρήνη. εἰ γὰρ καὶ
 τινες ἦσαν ὑπὲρ τοῦ τὸν πρεσβύτερον βασιλέα διαφθαρεῖναι
 τὸν πόλεμον αἰρούμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ φεύματος καὶ αὐτοῖς B
 συναπήχθησαν τοῦ πλήθους.

κγ'. Τούτων οὕτω γεγενημένων, τὴν πρὸς τὴν πρεσβείαν
 20 ἀπεσταλμένην θείαν αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον ἐξέπεμψε βασι-
 λεὺς, μνηύσας τῷ βασιλεῖ καὶ πάμπῳ τοιαῦτα· „ἔδει μὲν, ὦ
 κράτιστε βασιλεῦ, μηδὲν τῶν γεγενημένων μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 κινηθῆναι. ἐγὼ γὰρ, ὅπερ πολλάκις εἶπον, τὸν πάντ' ἐφορῶν-
 τα μαρτύρομαι ὀφθαλμὸν, ὡς οὐδὲν ἐμαντῷ σύνοιδα, πλὴν εἰ

cipiens magnus domesticus, Et aequa, inquit, et conducibilia, et
 gloriam non mediocrem nobis conciliatura dixisti, imperator. Quare
 te ita locutum ut decuit, haud quemquam inficiaturum opinor. Equi-
 dem ipse ego, si quid aliter dictum sentirem, id refellerem. Sed
 quoniam bene, iuste ac pro scientia Imperatoria prolata sunt omnia,
 superest hoc unum, ut quae mentibus probata sunt, opere ipso ad-
 ministrantur. Posthaec nonnulli de proceribus ex exercitu, ad hoc
 ipsum prius ab imperatore et magno domestico subornati instructi-
 que, ut assensu firmarent audita, consilium verbis extulerunt pacem-
 que, ut multarum commoditatum conciliatricem, suscipiendam praedi-
 carunt. Mox Syrgianne et protostratore sententias suas eodem aggre-
 gantibus, tota agmina secuta sunt, et pax constabilita est. Etsi enim
 non deessent, qui ad exitium senioris imperatoris militare elegerant,
 tamen cum multitudine velut impetu quodam fluminis abripiebantur.

23. His ita gestis, consobrinam suam legatione perfunctam Con-
 stantinopolin dimisit. Quae autem avo renuntianda dedit, haec fue-
 runt: Oportebat, imperator optime, nihil prorsus eorum incipere
 quae incepta sunt. Ego siquidem, quod saepe iam dixi, testem fa-
 cio illum oculum intuentem omnia, me nullius sceleris, sed levium

- A. C. 1321 *μη μικρά τινα και παιδίοις πρόποντα ἡμαρτηκότι. ἐπεὶ δ' οὕτω συνεχώρησεν ὁ θεὸς τῶν ἐμῶν ἕνεκα πάντως ἀπειρώων ἁμαρτημάτων, πάλιν αὐτῷ χάριτας ὁμολογῶ πολλὰς, ὅτι μη πρότερον κατέλυσα τὴν ζωὴν, πρὶν ἐπιτηδείου καιροῦ τυχεῖν οὕτως, ὥστε δυνηθῆναι και τὸ ἄδολον τῆς γνώμης και τὴν εἰς σὲ εὐπέι-5*
- D *θειαν και δουλότητα φανεράν καταστῆσαι. σὺ μὲν οὖν, ὦ βασιλεῦ, τῆς σῆς μὲν ἀνεψιᾶς, ἐμῆς δὲ θείας, διαπρεσβενομένης, ἤτησας ὅσα οἶδας. ἐγὼ δ' ἐν ἰκεσίας μέρει παρὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως αἰτῶ και θεοῦ, σὲ μὲν ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσιν ἐν ζώσιν εἶναι, και τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν, ἐμὲ δὲ οἶαιο δοῦλον σὸν και υἱόν, ἧ κελεύεις αὐτὸς, τὸ προσταττόμενον ἐκ-πληροῦν· τοῦ χρόνου δὴ προϊόντος, εἰ φίλον ἐστὶ θεῷ, τοι-αυτ' οἰκονομηθῆναι περὶ ἡμᾶς. εἰ μὲν οὖν πρότερος αὐτὸς ἀποστῶ τοῦ ζῆν, ἐπὶ σοὶ τὴν ἀρχὴν κείσθαι πάσαν, ὥσθ' εἰ σοι δοκεῖ συμφέρειν ποιεῖν· εἰ δ' ἄρα σὺ γε πρὸς τὰς αἰωνίους15*
- P. 73 *ταλειφθῆναι. ταῦτα μὲν οὖν ὅποι τῷ θεῷ φίλον ἀγέσθω· νυνὶ δὲ ἀνάγκης τε και αἰδοῦς μεριζομένης, ἴσχυσεν ἡ ἀνάγκη, και τι τῶν μη προσηκόντων και ἀπαιδεύτων και λέγειν και πράττειν βιαζομένη. δέον γὰρ και ἡμᾶς αὐτοὺς και πόλις20 και χρήματα και ὅμῳ πάντα σοι ἐγχειρίζειν, δεῖν ἕνεκα αἰτιῶν ἐτέρως ἡγαγκάσμεθα ποιεῖν. ἐν μὲν, ὅτι τὴν μὲν ἐμὴν εἰς τὸ τά σοι φίλα πράττειν προαίρεσιν και τὴν περὶ σε τιμὴν*
- V. 59 *τε και αἰδῶ θεός τε οἶδεν ὁ τὰ κεκρυμμένα εἰδώς, και αὐτὸς,*

dumtaxat puerillumque delictorum mihi esse conscium. Quia vero propter innumerabilia peccata mea Deus hoc permisit, rursum ei etiam atque etiam gratias ago, quod non ante vitam finivi, quam tempus idoneum nanciscerer, quo et candorem animi mei, et obediendi studium, ac subiunctionem meam tibi declarare possem. Tu igitur, legata ad me amittina tua eademque cognata mea, petivisti quae nosti. Atqui ego a magno imperatore Deo suppliciter contendo, ut in longos annos vitam extendas, imperium Romanum gubernes, et ego instar servi et filii imperata tua exsequar: procedente autem tempore, quae illi placuerint, de nobis constituat: et, si prius obeam, ut in te totum recumbat imperium; quo, quae factu utilia censueris, ea praestes: sin tu ad mansiones illas sempiternas fueris evocatus, ut mihi denuo principatus Romanus relinquatur. Sed ista quidem, ut Deo placitum erit, ita se habeant. Nunc necessitate reverentiaque dissidentibus, necessitas vicit et indecore imperiteque dicere facereque compulit. Cum namque et nos ipsos, et civitates, et pecunias et simul omnia in manus tuas tradere decuisset, duabus de causis secus agere coacti sumus. Una, quod meam tibi gratificandi voluntatem, observantiam, pudorem erga te Deus novit, cui occulta patent, et ipse quoties occasio tulit, evidentibus argumentis haec ostendi.

τῶν πραγμάτων παρασχόντων, ἐναργῆ τὴν ἀπόδειξιν ἐποίησεν. A.C. 1321
 σάμην· πέποιθα μὲν οὖν, ὡς καὶ αὐτὸς διατεθήσῃ τὸν ἴσον
 τρόπον περὶ ἐμᾶ, καὶ τὴν πατρικὴν εὐμένειαν καὶ τὴν φροσι- B
 κὴν στοργὴν ἄδολον ἐμοὶ τηρήσεις καὶ καθαρὰν· οὐπω δὲ τὴν
 5 ἀπόδειξιν βεβαίαν τῶν πραγμάτων παρασχομένων, οὐδεὶς ἂν
 καταμέμψαιτο δειλίᾳ κατεχόμενον. δεῦτερον δ', ὃ καὶ ἰσχυρό-
 τερον τοῦ προτέρου, ἐπειδὴ τοὺς σὺν ἐμοὶ πάντας, τοὺς μὲν
 ὑπὸ δειλίας, τοὺς δ' ὑπὸ κακοβουλίας, ἔστι δ' οὓς καὶ διὰ τὸ
 τοῖς κακοῖς χαίρειν, ἑώρων τὸν πόλεμον αἰρουμένους, εἰρήνης
 10 δὲ μὴ μέχρις ἄκρων ὧτων ἀνεχομένους, ἤναγκάσθην τι μικρὸν
 καὶ τοῦ ὄντος καλοῦ καὶ δικαίου παρλιπεῖν, ὡς ἂν ποιήσω
 πᾶσιν ἀνεκτὴν τὴν εἰρήνην. ἔστι δὲ τοῦτο, τὸ, ἐμὰ μὲν ἐκ
 Σηλυβρίας ἄχρι καὶ Χριστουπόλεως τῶν μεταξὺ χωρῶν τε καὶ
 πόλεων καὶ στρατιᾶς, ἔτι δὲ καὶ δημοσίων φόρων τὴν διοί- C
 15 κησιν ἔχειν· σὲ δὲ, βασιλεῦ, αὐτῆς τε τῆς Κωνσταντίνου μέ-
 χρι Σηλυβρίας καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων
 πόλεων, ἔτι δὲ καὶ νήσων πασῶν καὶ τῶν ἀπὸ Χριστουπόλεως
 20 Μακεδονικῶν τε καὶ ἑσπερίων ἐπαρχιῶν ἄχρις Ἐπιδάμνου καὶ
 Δαλματίας, τῶν ἄκρων ὄρων τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας. ἔπιπλω
 20 δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος ἐμὲ τε αὐτὸν καὶ ἃ δοκῶ νυνὶ σφε-
 τερίζεσθαι ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδώσειν ἀγαθῶν, ἐπει-
 δὴ καὶ νῦν οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ἀνάγκη συνωθούμενος,
 προῆγμαί ποιεῖν." Τοιαῦτα πρὸς τὸν βασιλέα βασιλεὺς ὁ νέ- D
 ος μνήσας, ἀπέστειλε καὶ ὄρκους ἐν δυοὶ βιβλίοις ἔγγεγραμ-

Confisus quidem sum, te pari in me animo fore, paternamque propensionem et naturalem illam caritatem erga me sinceram incorruptamque servaturum. Sed cum rerum conditio istaec constanter demonstrandi facultatem tibi nondum obtulerit, nolim idcirco alicuius diffidentiae a quoquam reprehendi. Altera, in qua plus momenti est ac ponderis; postquam de exercitu meo alios timore quodam, alios perversitate, alios, quod alienis incommodis gaudeant, bello se credere animadverti, pacis vero mentionem auribus aversari, ut omnibus eam facerem tolerabilem, ab iusto et honesto paululum declinare necesse habui. Est autem hoc, ut ego a Selybria usque Christopolin locorum interiacentium, oppidorum, militarium copiarum, vectigalium administrationem obtineam: tu a Constantinopoli omnia usque Selybriam, et urbes orientis, quae quidem Romanis parent, praeterea insulas omnes, et a Christopoli Macedonicas atque occidentales provincias usque Epidamnum et Dalmatiam, quae sunt Romani imperii metae ultimae, possideas. In spe sum, me aliquando et memet ipsum et quae nunc mihi vindicare videor, in arbitrium potestatemque tuam traditurum: quandoquidem et istud non sponte, sed necessitati cedens facio. Huiuscemodi responsum iuniori seniori imperatori misit, simulque libellos duos, in quibus inscripta iura-

A.C. 1321 μένους, ἕξ ἑκατέρου πρὸς τὸν ἕτερον βασιλέα τὸν μερισμὸν περιέχοντας ὧν ἄρξουσι πόλεων, καὶ τοῖς ὁμοιοσημένους ἔμμενεῖν ἑκάτερον ἰσχυριζομένους, ὡς ἂν, εἰ ἀρεστὰ δοκοῖη ταῦτα κάκεινφ, τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις τοὺς ὄρκους πιστοὺς ποιήσας καὶ ὑπογραφαῖς τῆς οἰκείας χειρὸς ἐρυσθαῖς, πέμψη πρὸς 5 αὐτὸν, αὐθις τὰ ἴσα κάκεινου δράσοντος. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ τῶν ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τινὰ παρεῖναι, τοὺς ἐγγράφους ὄρκους ἀποκομίσοντα, ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἀποστέλλεται παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου, τοῦ Συργιάννου πρὸς

P. 74 τοῦτο πείσαντος. τῆς μέντοι βασιλέως ἀνεμψιάς πρὸς βασιλέα 10 εἰς Βυζάντιον ἀφιγμένης, καὶ τοὺς τε λόγους τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως, ἔτι δὲ καὶ τὴν εἰρήνην καὶ ἐφ' οἷς ἐγένετο ἀπαγγελίασης, πρῶτα μὲν ἐκκληξίς εἶχε τὸν βασιλέα, καὶ σχεδὸν ἠπίσκει τοῖς λεγομένοις. ἐπεὶ δὲ ἐπειθέτο ἀληθῆ εἶναι, ἠδέω; τε ἐδέξατο τὴν εἰρήνην, καὶ τῷ ἐγγόνφ χάριτας ὁμο- 15 λόγει πολλὰς· συναγαγὼν δ' ἐν βασιλείῳις εὐθὺς τοὺς ἐν τῇ Κωνσταντίνου εὐρεθέντας ἀρχιερέας, τοὺς τε ὄρκους ἐπετέλει, καὶ τὸν πρότερον ἐκφωνηθέντα κατὰ τοῦ νέου βασιλέως καὶ τῶν συνόντων διέλυεν ἀφορισμὸν, βασιλέα πάλιν τὸν ἐγγονον κελεύσας καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι. μέλλων δ' αὐθις 20 τὴν αὐτὴν ἀνεμψίαν αὐτοῦ πρὸς βασιλέα τὸν νέον πέμπειν ὡς B τοὺς παρ' ἐκείνου ληψομένην ὄρκους, ἀνιῶμενος ὅτι μὴ τῶν εὐ γεγονότων τις, ἀλλ' Ἀπόκαυχος ἐπὶ τὸ τοὺς ὄρκους παραλαβεῖν ἀπέσταλτο, ἔφη πρὸς αὐτὴν „Τῆς μὲν εἰς ἐμὲ αἰδοῦς

12. εἰρήνην καὶ ἐφ' οἷς scripsi pro εἰρ. τὴν ἐφ' οἷς.

menta, et urbes, quas aller alteri per partitionem attribueret, continentia, et utrumque iurata praestitutum affirmantia: ut si, eadem illi probarentur, adhibitis sacris evangeliiis et iniata manus suae subscriptione fide sacramento conciliata, sibi eosdem idem facturo remitteret. Ceterum quia de amicis iunioris imperatoris oportebat esse, qui conscripta iuramenta deportaret, suasu Syrgiaunis a magno domestico cubiculi sacri praepositus Apocauchus deligitur. Ubi Byzantium reversa Palaeologina imperatori dicta nepotis et pacem cum conditionibus admissam exposuit, ille primum sic obstupuit, ut quae dicebantur vix crederet. Tamen ut fidem adiuuavit, libenter pacem accepit et nepoti gratias non vulgares habuit, statimque episcopis, qui Constantinopoli tum inveniebantur, in palatium accitis, iusiurandum dedit; et nuper in nepotem eiusque factionem pronuntiatam devotionis sententiam retractans, rursus imperatorem et esse et nominari iussit. Eandem porro amittam iterum ad illum eius adiuuandi missurus, dolens non aliquem honestiore loco natum, sed Apocauchum ad iuramentum deferendum venisse, sic eam compellat: Quod nepos meus adeo me veneratur et colit, meaque causa

καὶ προμηθείας τε καὶ τιμῆς, πολλῶν ἀμοιβῶν ἀγαθῶν εὐχο- A.C. 1321
μαι τῷ βασιλεὶ καὶ ἐμῷ ἐγγόνῳ παρὰ Θεοῦ, οὐ μόνον κατὰ
τὴν τῆδε βίον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκείνον τὸν ἀτελεύτητον. ἔτι δέ
μοι καὶ θαυμάζειν ἔπεισι τό, τε μέτριον αὐτῷ τοῦ ἤθους καὶ
5 τὴν εὐδύτητα τοῦ τρόπου καὶ τὸ πρὸς τὰ καλά βεβηκός, ὅτι
νέος ὢν καὶ βασιλεὺς καὶ παρὰ πολὺ τῶν ἀντιπάλων κεκρα- V. 6.
τηκώς, ἐξ ὧν εἰκὸς ἦν πρὸς φιλοτιμίαν ἐπαρθῆναι καὶ φυση-
θῆναι καὶ ἢ ἀγνωμονῆσαι περὶ ἡμᾶς, ἢ, τό γε δεύτερον, C
ἄπερ ἤτοῦμέθα αὐτοὶ ποιήσαντα φανερὰ, εἶτα ἄπερ ἤθελεν
10 αὐτὸς χαρίσασθαι, ἵνα θαυμάζοιτο παρὰ πάντων ὁ δ' ἐποίη-
σε τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐμούς λόγους διετήρησεν
ἐν ἀδήλῳ, οὐδενὸς ἐγνωκός ἐτέρου πλην τοῦ μεγάλου δομε-
στίκου μόνου· αὐτὸς δὲ τοὺς λόγους συνετώς ἄγαν καὶ κο-
σμίως οἰκονομήσας, διπλὴν ἡμῖν κατέθετο τὴν χάριν, οὐ
15 μόνον τό, τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πάσης ἣδη πρὸς αὐτὸν κλι-
νοῦσης, μέρος μὲν τι παρακατασχεῖν, τῆς λοιπῆς δ' ἀπάσης
ἡμῖν παραχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ τῷ μηδ' οὔτως εἰς στενὸν κομι-
θῆναι τὰ ἡμέτερα ἐλληκώτα ἐπομπεῦσαι θελήσαι. ἐξ ὧν ἐμέδ D
πεπεῖσθαι σαφῶς συμβαίνει, ὡς οὐδ' ἴχνος καταφρονήσεως
20 ἐπί νοῦν ἤλθεν αὐτῷ ἐνδείξασθαι εἰς ἐμέ, ἀλλὰ τὴν προτέρην
αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν ἀποσωῶζει. ἐκείνο δὲ οὐχ ἥκιστα λυπεῖ,
ὅτι μὴ πρὸς τὴν παράληψιν τῶν ὄρκων, πολλῶν τε καὶ ἀγα-
θῶν καὶ τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων αὐτῷ συνόντων, τούτων
μὲν ἀπέσταλκεν οὐδένα, τὸν δὲ Ἀπόκανχον, ἄσημον μὲν ὄντα
25 καὶ ἐξ ἀσήμων, καὶ οὐπω χθὲς καὶ πρῶην τοῖς τῶν δημοσίων

tam est sollicitus, multa ei vicissim bona non in hac tantum, ve-
rum etiam in illa immortalis vita a Deo comprecor. Adhaec moderatum
eius ingenium probosque mores atque in omni honestate progressus
admiror; quod iuvenis et imperator multoque adversariis superior,
unde probabile fiebat, arrogantia elatum tumidumque, aut ingratum
in nos futurum, aut certe quae nos petebamus evulgatis, de-
inde quae ipsi collibuisse largiturum, ut sibi plauderetur ab omnibus:
nihil horum perpetravit; sed petitionem meam uni magno domestico
aperiens, prudenterque ac modeste admodum respondens, duplicem nobis
gratiam persolvit; non solum quod Romano imperio iam toto in eum inclinante, partem retinet, reliquum omne nobis
cedit; verum etiam, quod rebus nostris tam vehementer laborantibus,
nullo fastu insolescit. Ex quo penitus ita sentio, nunquam ei venisse
in mentem, vel particulam desipientiae nostri prae se ferre: sed
reverentiam ac pietatem antiquam erga nos custodire. Illud tamen
maxime cruciat animum, quod cum apud se plures et sanguinis
necessitudine coniunctos haberet, per quos iuramentum a nobis
reciperet, horum nullum, sed Apocanchum, obscurum ex obscuris
natum misit, qui superrime exactionum coactoribus scriptum

A. C. 1321 φέρων πράκταις ὑπογραμματεύοντα. καίτοι τὸ δεινότερον ἀφείλον, ὡς δὴ τι θανυμαστὸν λέγων. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐμὲ πολλαῖς ὑποσχέσεσιν ἐξαπατήσας, τῶν δημοσίων ἄλλων ἐφορῆς ἀπεδείχθη. εἶτα τῶν μὲν ὑποσχέσεων ἐκπελήρωκεν αὐδὲν

P. 75 ὁμοῦ δὲ πᾶσαν τὴν ἐκ τῶν ἄλλων πρόσδοτον καταφαγών, καὶ δὲ διὰ τοῦτ' ἐκ πολλῶν ὀλίγα ζητοῦντος ἐμοῦ λαβεῖν, τῷ καιρῷ χρησάμενος, πρὸς τὸν ἐμὸν ἔγγονον ὄχετο ἀποδράς. τίς οὖν τοῦτον ἰδὼν οὕτω τιμώμενον παρ' αὐτῷ, ὥστε καὶ ἐπὶ τοῖς τοῖς εὐγενεστάτοις προσήκουσιν ἔργοις αὐτῷ χρῆσθαι, οὐκ ἂν ἐξεπίτηδες νομίσει εἰς ἀνίαν ἐμοὶ παρὰ βασιλέως τοῦ ἐγγόνουιο συνεσκευάσθαι; εἰ γὰρ καὶ τῷ ὄντι μὴ παρ' ἐκείνου τοιαύτη πέπρακται γνώμη, ἀλλ' οἱ πολλοὶ οὕτω γε νομοῦσιν." Ἀποκρινάμενης δὲ καὶ αὐτῆς, οὐδ' ἂν αὐτῇ δοκεῖν καταφρονητικῶς παρὰ βασιλέως τοῦ νέου τὸν Ἀπόκαυχον ἀπεστάλδαι „πολλὰς τῆς εἰς σὲ, βασιλεῦ, αἰδοῦς τε καὶ εὐλαβείας δεδω-15
B κότος τὰς ἀποδείξεις," ὁ βασιλεὺς τὸν τε προκατασηκῆτις Βαρδαλὴν καὶ τὸν Καλλικρηνίτην ἅμα σὺν αὐτῇ πρὸς τὸν ἔγγονον ἀποστέλλει. ἀφικομένων δὲ πρὸς αὐτὸν, πρὸς μὲν τοὺς περὶ τοῦ Ἀποκαύχου λόγους ὡς ἐπύθετο τοῦ βασιλέως, „μὴ οὕτω μανείην" ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς „ὡς ἡ μικρὸν ἢ μέγα ἐπίτο λύπη ἢ καταφρονήσει τοῦ ἐμοῦ ποιῆσαι κυρίου καὶ βασιλέως. τὸ γὰρ ὅλως πρὸς αὐτὸν ἀμαρτεῖν ἐκόντα, τῆς ἴσης ἀξίον ἔστιν αἰτίας παρ' ἐμοὶ κριτῆ, ἄν τε μείζον ἂν τ' ἔλαττον ἀμάρτημα ἦ. Ἀπόκαυχος δὲ οὐχ ὡς πρέσβις, οὐδὲ τῆς εἰρήνης βεβαιωτής, (ταῦτα γὰρ τῇ ἐμῇ θεῖα προσῆκεν.) ἀλλ' ὡς γραμ-25

faciebat. Quamquam quasi quiddam singulare dicerem, quod absurdius est omisi. Idem enim Apocauchus cum multis me promissis circumduxisset, mea auctoritate rei salariae praefectus est. Deinde promissa posthabens, cum simul omnes e sale reditus devorasset, et ego idcirco de multis pauca requirerem, occasione usus, ad nepotem meum profugit. Quis igitur hunc hominem tantopere ab illo honoratum cernens, ut in negotiis nobilissimis hominibus deferendis eius opera utatur, non id de industria a nepote ad dolorem mihi inurendum esse comparatum existimet? Et ut istuc hac mente non fecerit, vulgus tamen id arbitrabitur. Respondente Palaeologina, non sibi videri Apocauchum a nepote contemptus gratia legatum: quandoquidem eius tot erga ipsum antea reverentiae et iugenui timoris documenta exstant; imperator protosecretarium Bardalen et Callicremiten cum ea ad nepotem mittit. Qui ubi senis super Apocauchum sermonem audivit, Procul a me sit ista insania, inquit, ut vel parvum vel magnum quippiam ad molestiam contemptumve domini mei et imperatoris designem: in quem scientem peccare, magna omnino culpa tenetur, me iudice, etiamsi peccatum non magnum fuerit. Apocauchus non ut legatus, neque ut pacis confirmator, (haec enim

ματοκομιστῆς ἀπεστάλη μόνον. ἴσμεν δ', ὅτι καὶ μεγάλων ἐνο- A. C. 1321
κα καὶ ἀναγκαιοτάτων πέμποντές τινι γράμματα, καὶ τοῖς C
φρυλοτάτοις τῶν οἰκειῶν χρώμεθα πρὸς μετακομιδὴν. ὁμως εἰ
καὶ τινα ἔχει μέμψιν, παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὰς
5εὐθύνας ἀπαιτεῖν, οὐ παρ' ἐμοῦ, προσήκει τὸν βασιλέα· παρ'
αὐτοῦ γὰρ ἀπέσταλτο." τοὺς θεοκους δὲ βεβαίωςας καὶ τοῖς
πρέσβεσιν ἐγχειρίσας, χαιρόντας ἐξαπέστειλεν.

κδ. Αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, Ἰουνίου μηνὸς ἰστα- V. 61
μένον, ἀνέξεν εἰς Ἀδριανούπολιν πέμψας δὲ εἰς τὴν Κων- D
100σταντίον, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εἰρήνην ἤγαγε πρὸς ἐαν-
τόν· ἥς καὶ μετὰ τὴν πρὸς βασιλέα ἄφιξιν παιδίον ἄρξεν
τεκούσας, μετὰ μῆνας ὀκτώ τὸ παιδίον ἐτεθνήκει. ὁ βασιλεὺς
δὲ τὰς ὑπ' αὐτὸν πόλεις περιῶν, καὶ τῶν αὐτῶ συνόντων
τοὺς ἐπιφανεστέρους τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς καὶ ἐπαρχιῶν καὶ
15πόλεων ἐπιτροπαῖς, τοὺς δ' ἄλλους χρήμασι καὶ ἐτησίοις θε-
ραπεύσας προσύδοις, διέτριψε τὸ θέρος. ἤδη δὲ τοῦ θεροῦς
τελευτῶντος, κατὰ τὰς ἀρχὰς μάλιστα τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, P. 76
οἱ πρὸς τῇ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως φίλοι δηλοῦσι διὰ
γραμμάτων αὐτῷ, ὡς „ὁ Συργιάννης συμβάσεις πρὸς τὸν σὸν
20πάππον θέμενος, ἀφίξεται πρὸς αὐτὸν ὅσον οὐπω." βασιλεὺς
δ' ἄμα καὶ μεγάλῳ δομεστίκῳ τὰ γράμματα ἀναγοῦσιν ἐδό-
κει λυσιτελεῖν πρὸς μὲν τὸ παρὸν ἐν ἀπορῆγῳ τὰ μηνυθέντα
τηρεῖν πέμψαντας δὲ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν φίλων, εἰ ὅπως
ἀληθῆ τὰ περὶ Συργιάννη μηνυθέντα. σχέλιον γὰρ ᾤετο καὶ
25βαρὺ πρὶν ἀκριβῶς τὰληθῆς ἐκμαθεῖν πρᾶξαι τι τῶν οὐ δεόν-

cognatae meae officia erant.) sed tantummodo ut tabellarius venit. Et constat, nos etiam de magnis rebus maximeque necessariis ad alios scribentes, tabellariis uti solere famulorum abiectissimis. Nihilominus si quid reprehensionis res habet, non a me, sed a magno domestico par est ut imperator rationem exigat; ab eo quippe missus fuerat. Post iuramento confirmato et legatis tradito, laetos dimisit.

24. Secundum pentecosten, ineunte Iuniō, cum exercitu Adri-
anopolin regressus, Irenen uxorem Constantinopoli adducendam ad
se curat. Illa post adventum suum prolem masculam parit, quae
post octo menses obiit. Imperator urbes suas invisens, et suorum
nobiliores honoribus, muneribus, provinciarum oppidorumque prae-
fecturis, alios pecuniis et annuis pensionibus sibi demerens, in his
aestatem consumit: qua praecipiti, initio Augusti mensis, qui erant
Constantinopoli amici, per litteras eum docent, Syrgiannem avo foe-
deratum, brevi ad illum profecturum. Epistola perlecta, imperatori
et magno domestico visum est faciendum, ut perscripta silentio in
praesens tegerent: mitterent autem amicos illos percunctatum, verane
essent, quae de Syrgianne significassent. Veritate enim nondum ex-

A. C. 1321 των ἢ φθέγξασθαι. πέμψας οὖν εὐθύς ἐπυθάνετο. οἱ δ' ἔφρασαν
 Βπάνυ τε ἐξητακέαι καὶ σὺν ἀκριβεῖα μαθεῖν, ὡς μεγάλα βα-
 σιλεύς τε καὶ Συργιάννης ἀλλήλοις ἐπαγγελιάμενοι ἐποίησαντο
 τὰς συνθήκας· διὸ καὶ σφόδρα περιαιγλήσαντες μεμηνυκέαι
 „σοὶ δὲ μελήσει τὰ λυσιτελοῦντα καὶ βουλευέσθαι καὶ πράττειν⁵
 σαυτῷ.” τοιαῦτα περὶ Συργιάννη πυθόμενος ὁ βασιλεὺς, κατ'
 ἰδίαν μόνον παραλαβὼν „ἠκηκόειν” ἔφη πρὸς αὐτὸν „περὶ
 σοῦ, ὡς συμβάσεις θέμενος πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ βασιλέα,
 μέλλεις μεθίστασθαι πρὸς αὐτόν. εἴτε δὲ αὐτὸς τοὺς λόγους
 ἐποίησω πρῶτος, ἐλπίσας τι πλεον εὐρήσειν, εἴτ' ἐκεῖθεν¹⁰
 πολλαῖς ὑποσχέσειν ἀπατηθεὶς ἐπείσθης, εἰδέναι σαφῶς οὐκ
 ἔχω. εἰ μὲν οὖν οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, αὐτοὶ τε οἱ εἰπόντες
 δίκαιοι κατηγορεῖσθαι, ἐγὼ τε ἄξιος οὐκ ἐπαίνου τοῖς συκο-
 φάνταις πιστεύσας. εἰ δ', ὅπερ ἔφη, ἢ αὐτὸς τι πλεονεκτήσειν
 C ἐλπίσας, ἢ ἐκεῖθεν πεισθεὶς ὑπήσθης πρὸς τοῦτο, εἰ μὲν ἐθα-¹⁵
 λήσεις τῶν τοιούτων ἀποστήναι λογισμῶν, ἐμοὶ βουλευομένῳ
 πεισθεὶς, καὶ τὴν εἰς ἐμὲ πίστιν καὶ φιλίαν ὥσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἄδολον καὶ καθαρὰν τηρεῖν, τῆς αὐτῆς ἥσπερ καὶ πρότε-
 ρον ἀπολαύσεις παρ' ἐμοὶ καὶ φιλίας καὶ εὐμενείας, οὐδὲν
 τῶν τοιούτων ὑπολογιζομένῳ ὥσπερ οὐδ' ἂν εἰ μὴ τὴν ἀρχὴν²⁰
 ἐγεγόνει, ἐπεὶ οὐδ' ἐτέρῳ τινὲ πλὴν ἐμοὶ καὶ τῷ μεγάλῳ δο-
 μεστικῷ μόνῳ τὰ τοιαῦτα ἦλθεν εἰς ἀκοάς. εἰ δ' ὡς ἀγνώ-
 μονά τινα καὶ πονηρὸν ἐμὲ ἀποτρέπη, καὶ τὸ συνέλπει καὶ

8. συμβάσεις conī. ED. P., frustra.

plorare cognita, agere aut loqui quod minus conveniret, grave et inhumanum iudicabant. Illi responderunt, diligenter se inquisivisse, liquidoque didicisse, imperatorem avum et Syrgianum mira mutuum pollicitos, foedus pepigisse. Id se ex animo dolentes, significatum voluisse: videret quo pacto semet consilio et opera iuvaret. His de Syrgianne intellectis, solum in secretum abduccens nepos, sic ait: Renuntiatum est mihi, te societate pacta cum avo meo, ad ipsum transiturum. Tunc prior te in eandem insinuaris, sperans maius aliquid inventurum, an ab eo multis pollicitationibus in fraudem illectus sis, haud satis scio. Si vana sunt quae audivi, et qui nuntiarunt merito accusari debent, et ego minime laudandus sum, qui sycophantis fidem commodaverim. Si, ut dicebam, aut plus te consecuturum arbitratus, aut indidem persuasus huc devenisti, et his cogitationibus monitu meo excussis, fidem mihi amoremque pristinum sinceriter ac puriter praestare volueris, aeque ut ante benevolam me et amicum tibi saxo experiri: nec praeterita, perinde ac si nulla fuissent, reputabo; quandoquidem praeter meas magnaeque domestici, nullius aures tetigerunt. Si vero ut iniquum et nequam me fugis, mecumque vivere ac versari intolerandum putas: sed ab avo divina quaedam bona te adepturum credens, ad illum

συνδιακρίβειν οὐκ ἀνεκτὸν ἦγγῃ, ἀλλ' ὑπερφυῆ τινα καὶ μεγάλη A.C. 1321
 παρὰ τοῦ ἔμοῦ πάππου καὶ βασιλέως οἰόμενος εὐρήσειν, ὅλη D
 προθέσει προσχωρήσαι αὐτῷ προεἶλον, ἀπιῶμαι μὲν ἐπὶ τῇ
 διαστάσει τῇ σῆ, φίλον καὶ συνήθους ἀποστερούμενος βίαν
 5 δὲ οὐκ ἐπάξω, οὐδ' ἄκοιτα κατασχέειν ἐθέλήσω, ἐπεὶ οὐδὲ τὴν
 ἀρχὴν οὔτε πολέμον νόμῳ, οὔτ' ἄλλη τινὶ βίᾳ πρὸς τὸ ἔμοι
 δουλεύειν ὑπηγαγόμην, ἀλλ' ἔκοντι προσεχώρησας αὐτός, ἐλό-V. 62
 μένος ἔμοι συνελθαι καὶ συγκινδυνεύειν, καὶ πᾶν ὅτιοῦν ὑπερ
 ἔμοῦ καὶ ἐφίστασθαι καὶ πράττειν ἐπαγγειλάμενος. ὃ δὲ καὶ
 10 καλοῶς ποιεῖν, ἀληθὲς ἀπέφηνας ἐπὶ τῶν ἔργων. οὐ μὴν οὐδ'
 αὐτὸς ἀχάριστος οὐδ' ἀμνημῶν ἐφάνην τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ
 θεοῦ τῇ περὶ τοὺς φίλους προθυμίᾳ καὶ δύναμιν παρασχομέ-
 νου, τοὺς τε ἄλλους καὶ σὲ, ὥσπερ ἔδει, τιμαῖς τε καὶ δωρε-
 αῖς ἀξίαις τῶν πόνων ἡμειψάμην καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς P. 77
 15 ἐμέ. ἐπεὶ οὖν ἔκοντι προσῆλθες, οὐκ ἀγαθὸν λαθραῶς ἀνα-
 χωρεῖν, ἀλλ' εἰς φανερόν συναξάμενον ἀπιέναι. οἶομαι μὲν
 οὖν οὐδὲ τὸν ἔμόν πάππον καὶ βασιλέα πρὸς πόλεμον ἐτοιμα-
 ζόμενον, ἐπὶ κακώσει τῶν ἔμῶν πραγμάτων σε προσλαμβά-
 νεσθαι βούλεσθαι, ἀλλὰ τὴν μὲν εἰς ἐμὴ εἰρήνην καὶ τὰς
 20 σπονδὰς ὑγιαίνουσας τηρεῖν ἐφίεσθαι δ' ἀπλῶς οὕτω καὶ σὲ
 τελεῖν ὑπ' αὐτόν. καίτοι μοι καὶ τοῦτο λίαν ἔπισει θανυμάζειν,
 ὅπως, αὐτῶν τῶν πραγμάτων τῆς εἰς αὐτόν εὐνοίας ἔμοῦ καὶ
 εὐπειθείας ἐναργεῖς παρασχομένων τὰς ἀποδείξεις, ὅδε, ὅπερ
 οὐκ ἄν ποτε ἤλιπσα, οὐ φιλοῦντος ἔργον οὐδὲν ἐνδείκνυται εἰς
 25 ἐμέ. εἰ δ' ἄρα καὶ πολεμῆν ἔμοι προήρηται, θεῶ μὲν μελή-

te adiungere deliberatissimum habes, doleo ista discessione tua, cum
 me amico et familiari privatum videam; vim tamen non intetabo,
 neque invitum retinebo, quando neque a principio vel lege bellica, vel
 alia quadam violentia, ut mihi servires, te compuli: verum ultro me
 secutus, mihi adhaerescere, mecum caput obiectare periculis, meaque
 causa quidvis facturum passurumque promisisti, idque re ipsa etiam
 praeclare demonstrasti. Verumtamen nec ego ingratus meritorumque
 immemor fui. Nam cum Deus ardentī voluntati meae in amicos etiam
 facultatem tribuisset, cum alios, tum te quoque, ut decebat, donis
 honoribusque ob laborem ac studium erga me tūm remuneratus sum.
 Et quoniam volens ac libens mecum te conuixisti, turpe est clan-
 culum, ac non potius aperte vale dicentem recedere. Neque tamen
 avam meum bello accinctum, te ad vexandas fortunas meas asciscere;
 sed pacem ac foedus inviolatum servare et te subesse sibi sine
 dolo malo velle opinor. Quamquam et hoc mirari satis nequeo,
 cum factis ipsis benevolae mentis et obedientiae significationes ita
 luculentas dederim, qui tandem ille, quod nunquam speravi fore,
 nullo indicio mihi se amicum ostendat. Quod si forte etiam armis

A.C. 1321 σει περί ἡμῶν. ἀναμνησῶ δέ σε καί ὦν αὐτὸς ἐφθέρξω Βλόγων, ἡμῶν περὶ τοῦ τί δεῖ πράττειν ἐν Βυζαντίῳ βουλευομένων. σοῦ γὰρ καὶ πρωτοστράτορος περὶ τοῦ βασιλέως ὅσα καὶ αὐτὸς οἶσθα εἰπόντων, ἐμοῦ δὲ τὰναντία βουλευσαμένου, θαναμάσας αὐτὸς „πέποιθα σαφῶς” ἔφη, „ἐπὶ θεῷ, ὡς σοῦ τοῦ-5 τον τὸν τρόπον περὶ τὸν πάππον καὶ βασιλέα διακειμένον, αὐτὸς ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμᾶς δὲ ἀμερίμους ποιήσει.” σκέψαι τοίνυν ὃ μέλλεις δρᾶν σοὶ γὰρ ὁ λόγος εἴρηται οὐ- τοσί.” Τοιαῦτα τοῦ βασιλέως εἰπόντος, ἐνίστατο μὲν ὁ Συρ- γιάννης σεσηκοφανῆσθαι φάσκων, καὶ ὦν κατηγορεῖται μηδὲν 10 ἀληθές εἶναι τῷ δὲ μὴ βεβαίως παρέχεσθαι μηδ’ ἐναργεῖς C τὰς ἀποδείξεις ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο, ὑποψίαν οὐ μικρὰν τῷ στοχάζεσθαι τὰ πράγματα παρείχετο δυναμένῳ ἐκ τῶν λόγων, ὡς πονηρὰ σύνοιδεν ἑαυτῷ. τοῦ μέντοι βασιλέως τοὺς αὐτοὺς λόγους πάλιν ἀναλαβόντος, καὶ θάρρους ἐμπλήσαντος, ὡς οὐ- 15 δὲν ἦττον ἢ πρότερον εὐμενῶς διακίσειται πρὸς αὐτόν, ἀπῆλ- θεν. ἐκ μέντοι Βυζαντίου παρὰ τῶν τοῦ νέου βασιλέως ἀγ- γέλαι ὁσημέραι ἀφικνοῦντο φίλων, τὰ τε περὶ Συργιάννην πείθουσαι ὡς εἶη ἀληθῆ, καὶ ὅτι βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαρτέεται πάντα, ὡς ἅμα τῷ Συργιάννην 20 ἀφικέσθαι ἀναρῆαγγομένου. ἄρτι δὲ τοῦ χειμῶνος ἀρχομέ- D νου, Ὀκτωβρίου μηνὸς πέμπτη ἰσταμένου, πάλιν ὁ βασιλεὺς ἰδιαζόντως ἔφη πρὸς Συργιάννην „οὐκ οἶμαι σε ὦν πρὸ χρόνου μικροῦ πρὸς σε διειλέχθην ἐπιλελῆσθαι. ἐκ τότε δ’

mecum decertare apud animum proposuit, nos Deo cordi erimus. Recordare verborum tuorum, cum Byzantii de statu rerum consulta- remus. Cum enim tu et protostrator super avo quae meministi elocuti essetis, me longe aliud sentiente, tu hunc animum meum suspiciens, fidere Deo te dicebas, qui, me tam clementer in avum affecto, pro nobis pugnaturus nosque omni cura et sollicitudine liberaturus esset. Quare quid agas dispice; tua quippe causa haec dicta sunt. Simul finem loquendi dedit imperator, Syrgiannes ad- versari ac se per calumniam delatum totamque accusationem esse commentitiam affirmare. Attamen quod asseverationis huius neque solidas, neque claras probationes adducebat, eum conscientiae labem in animo habere bonus rerum aestimator non leviter suspicari pote- rat. At Imperatore eadem iterante, ac spem maximam iniicien- te, non minus quam antehac sibi carum fore, e conspectu abiit. Byzantio autem quotidiani ab amicis veniebant nuntii, Syrgiannem proditorem esse, et quamprimum ille affuisset, avum in bellum, quod omnimodis iam parasset, erupturum. Hieme appetente, ante diem tertium Nonas Octobres Syrgiannem iunior imperator separatim denuo sic est affatus: In memoria tibi esse autumo, quae nuper tecum egi. Ex eo usque hodie in dies singulos mihi nuntiatur, te

ἄχρι καὶ νῦν ὀσημέραι μοι ἀγγέλλεται περὶ σοῦ, ὡς ἀποστῆ—A. C. 1321
 ναι πρὸς τὸν ἕμὸν πάππον παρασκευάζῃ· οὐ μὴν ἄλλ' ὅτι καὶ
 αὐτὸς τὰ πρὸς πόλεμον ἐξαρτύνεται, ὡς ἅμα τῷ σὲ παραγενέ-
 σθαι πρὸς ἕμὲ πολεμήσων. ὅσοι δ' ἐπιτηδεῖως ἔχουσιν ἕμοι,
 5 καὶ εἰρᾶσαι σε παραινοῦσιν, ὡς ἅμα τῷ σὲ εἰρχθῆναι καὶ τοῦ
 πολέμου παύσομένου. ἐγὼ δ' αἶ πρότερον εἰρήκειν καὶ αὐθις
 ἔρω· ὡς εἰ μὲν τοῖς ἕμοις λόγοις πεισθεῖς, τοῦ τοιαῦτα καὶ
 βουλευέσθαι καὶ δρᾶν ἀποστῆς, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' ἀδυνά-
 τως ἔχεις μεταβουλεύσασθαι, ἃ βούλει πρᾶττε. ἐγὼ γὰρ οὐ
 10 μόνον οὐχ εἰρᾶσαι σε προθυμοῦμαι, καίτοι πάνν ῥαδίως ἔχων,
 ὡς καὶ αὐτὸς φαίης ἂν, ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀρχῆς παραλύσω. P. 78
 τούτου δ' ἕνεκά σοι ταῦτα προλέγω, ὡς ἂν εἰδείης ἀπελθῶν,
 ὡς οὐ λαθῶν, ἀλλὰ φωραθεῖς αἶ προεἶλον παρῶφθης δρᾶν."
 ἐπὶ τούτοις ὁ Συγιάνης συνοφαντεῖσθαι πάλιν ἰσχυρισάμε-
 15 νος, καὶ μηδὲν τοιοῦτον ἐαντῷ συνειδέσθαι, τοῦ βασιλέως ἐπι-
 τρέψαντος, πρὸς αἶς ἐπετρόπευε τῆς Θράκης πόλεις ἀπῆλθε.
 δύο δ' ἐξ αὐτῶν, τὸν Ἄπρων καὶ τὴν Γαρέλλαν, φρουραῖς κα—V. 63
 τασχῶν, καὶ τᾶλλα ἀσφαλισάμενος ὥστ' ἔχειν πρὸς πολιορ-
 κίαν ἀντέχειν, ἀπέστη πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα Νοεμ-
 20 βρίου μηνός. ἅμα δὲ τῷ τοῦτον ἐπιβῆναι Βυζαντίου, καὶ ὁ
 τῶν βασιλέων πόλεμος φανερώς αὐθις ἀνεῤῃρίζετο. ὁ νέος
 γὰρ βασιλεὺς τὴν ὑποτεταγμένην αὐτῷ στρατιὰν ἅπασαν ἐν
 βραχεὶ συναθροίσας, τοιοῖσδε πρὸς αὐτοὺς ἐχρήσατο λόγοις B
 „τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν καὶ λυσιτελὲς οὐ μόνον τοῖς ἀρχομέ-

defectionem ad avum parturire: nec id tantum, sed ipsum praeter-
 ea bellum instruere, quo me, simul ac tu veneris, lacessat. Quo-
 quot vero mihi bene cupiunt, ut te coërceam hortantur: sic enim
 bellum quieturum; at tu quae antea ex me audivisti, iterum audies.
 Si, inquam, monitis meis obtemperans, ab his meditandis et agen-
 dis abstinueris, bene certe: sin aliam mentem induere non est ut
 possis, fac quae libido fert: ego enim non modo coërceere te non
 aveo, tametsi parvo id negotio queam, ut tute confitebere: sed ne
 praefecturam quidem tibi adimo; ut intelligas non me inscio, sed
 potius negligente, ea te egisse, quae tibi ante deliberata sunt. Hic
 Syrgiannes rursum, falso in se tantum crimen conferri, ac nullius
 esse sibi conscium affirmans, libente imperatore, ad urbes Thraciae,
 quarum praefectum agebat, discessit, ac duas, Apros videlicet et
 Garellam, praesidiis impositis, ceteroque apparatu ita communiens,
 ut obsidionem tolerare valerent, mense Novembri Byzantium venit,
 moxque bellum inter imperatores de integro et manifesto ardere coe-
 pit. Iunior enim brevi copiis suis in unum coactis, sic ad eas con-
 cionatus est: Pacis honestas et utilitas non iis tantum, qui reguntur,
 sed rectoribus etiam ipsis; sicuti et belli calamitates vobis quoque

A.C. 1321 *νοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄρχουσι, ὥσπερ αὖ πάλιν τὰ ἐκ τοῦ πολέμου κακὰ καὶ ὑμῖν μὲν πᾶσι καθέστηκε φανερά· ἐγὼ δὲ τῶν ἐμοὶ προσόντων ἰδίᾳ πάντων ἐτιμησάμην ἄν ὥστε μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην· ἐπεὶ δ' ὁ ἐμὸς πάππος καὶ βασιλεὺς, ὅπερ οὐδ' ἄν ποτε ἐπέσθην πρὶν γενέσθαι, λύσας τὰς πρὸς ἡμᾶς σπονδὰς, πρὸς πόλεμον ἐχώρησε φανερῶς, οὐδεμίαν αἰτίαν ἢ λαβὴν ἡμῶν πρὸς τὸ λῦσαι ταύτας παρασχομένων, ἀλλὰ καὶ ἀκότων νῦν ὑπ' ἀνάγκης πρὸς τὸν πόλεμον χωρούντων, καὶ ταῖς ψήφοις ἀπάσαις τὴν εἰρήνην αἰρουμένων, οὐδὲν **Κεῖναί μοι τὸ λέγον δοκεῖ, ἢ θεὸν τὸν ἐν ταῖς σπονδαῖς ὄρκιον ἐπικαλεσαμένους κατὰ τῶν ἀδικούντων χωρεῖν, οὐ μᾶλλον τοῦ αὐτοῦ κακοῦν, ἢ τοῦ μὴ αὐτοὶ κακῶς παθεῖν πρόνοιαν ποιουμένους. τὸ γὰρ εἰς τὴν ἡμετέραν περιμένειν ἀμυνομένους ἐπιόντας, οὐκ ἀνανδρίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσυνεσίας οὐ πάνυ πόρρω δόξειεν ἄν. ἐλπίζω δὲ οὐδὲ θεὸν αὐτὸν, ὃν ἡμεῖς εὐ-15** ορκούμεν, ἡμᾶς ἐγκαταλιπεῖν ἄν, ἀλλὰ συμπαρέσσεσθαι τε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἀμυνεσθαι." Τούτων οὕτως ὑπὸ βασιλέως εἰρημένων, ἢ στρατιᾷ πάντες ὥσπερ ἀπὸ γλώττης μιᾶς „**Χάριτας**" ἔφησαν „ὁμολογοῦμεν τῷ θεῷ πάντων καὶ βασιλεῖ, **D**ὄτι οὐκ ἄδικόν τινι καὶ πλεονεκτικῷ τὸν τρόπον ἐπόμεθα δε-20 σπότη, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἂ πάντες ἄν αὐτῷ συμφαῖεν εἶναι δίκαια ὑπὲρ τῆς πρὸς ὁμοφύλους εἰρήνης προιεμένης. δίκαιος δ' ὢν ὁ θεὸς καὶ δικαιοσύνας ἡγαπηκῶς, ἢ φησὶν ὁ προφήτης, οὔτε σὲ πρὸς τὴν ἀδικίαν ἀντικαθιστάμενον, οὐδ' ἡμᾶς ὑπὲρ τοῦ*

23. Psal. 10.

omnibus notae sunt. Ego vero quae privatim possideo, eorum omnium iacturam pacis retinendae gratia haud recusem. Postquam autem avus meus, quod nunquam credidissem, aperto foedere, nullam nobis huius perfidiae causam sive ansam praebentibus ad apertum bellum prosiluit, et nos inviti necessitateque adacti ad arma imus, et omnibus potius suffragiis pacem eligimus, nihil restat aliud, quam ut Deo teste iurisiurandi invocato, periuros invadamus, provideamusque, quomodo non magis ipsis malum demus, quam ut ne ipsi malum aliquod accipiamus. Nam eo usque procrastinare, dum in loca nostra irruant, quasi tum demum vim propulsaturi, id dum abesse non dico ab ignavia, sed etiam ab insipientia videatur. Spe bona sum, Deum ipsum, per quem conceptum sacramentum sancte colimus, affuturum ac pro nobis depugnaturum. Dixit; et velut uno ore totus exercitus, Gratias agimus, exclamat, Dea universorum imperatori, cum non iniusto et avaro militamus domino: sed ei, qui quae omnes iure illum tenere fateantur, propter pacem civilem pro nihilo putet. Cum autem Deus iustus sit et, ut Vates ait, iustitias dilexit, neque te iniustitiae obaistentem, neque nos pro iustitia bellantes despiciet.

δικαίον περιόψεται στρατευομένους. ἡμῶν τοίνυν ἀπάντων A.C. 1321
 ἕπερ σοῦ κἄν εἴῃ πολλάκις ἀποθανεῖν ἐτοιμῶν ὄντων, μηκέτι
 μέλλωμεν μηδ' ἀναβαλλόμεθα τὸν καιρὸν, ἀλλ' ἐχάμεθα ἔρ-
 γου θεῶ θαρζήσυντες." ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς τῆς εὐνοίας
 5 ἔνεκα καὶ τῆς προθυμίας τῆς εἰς αὐτὸν τὰ εἰκότα εὐχαριστή-
 σας, τὸν μὲν κοινὸν διέλυσε σύλλογον, ἰδίᾳ δ' ἅμα δομεστικῷ
 τῷ μεγάλῳ καὶ πρωτοστράτορι βουλευσάμενοι περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει καλῶς ἔχειν τὰ εἰρημένα καὶ οὐδενὸς
 ἐνδεῖν ἔτι, ἐπεψηφίσαντο καὶ αὐτοί. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ P. 79
 10 μὲν πρωτοστράτωρ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν ἐχώρει, Ἀν-
 ναν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῷ Ἀσάνῃ Μανουῆλ τῆς τοῦ μεγά-
 λου δομεστικοῦ γαμετῆς ἀδελφῷ πρὸς γάμον συνάψων.

κέ. Βασιλεὺς δὲ πρὸς τὴν ἐκστρατεῖαν παρασκευάζεσθαι
 παραγγέλλας τὴν στρατιάν, ἡτοιμάζετο καὶ αὐτός. τὰ τε ἄλλα
 15 δὲ εὖ θέμενος καὶ ἐν τῷ Διδυμοτείχῳ τὴν τε γαμετῆν αὐτοῦ
 καὶ τὴν Παλαιολογίαν Θεοδώραν, τὴν αὐτοῦ μὲν θείαν, μη-
 20 τέρα δὲ τοῦ μεγάλου δομεστικοῦ, ἀντὶ φρουρᾶς ἀπάσης κατα-
 λιπὼν, (ἦν γὰρ δὴ καὶ πρὸς διοίκησιν ἔμπειρος πολιτικῶν πρα-
 γμάτων, καὶ φρονήσεως ἐξήωμενεστέρης ἢ κατὰ φύσιν γυναι-
 25 κοκεῖαν τυχοῦσα,) καὶ πᾶσι τοῖς πόλεωσιν ἄρχουσι καὶ διοικηταῖς
 τῶν πραγμάτων αὐτῇ πείθεσθαι πᾶν ὅτι ἂν κελεύῃ προστά-
 30 ξας καὶ τῶν περὶ αὐτῶν φροντίδων ἀπολύσας ἑατὸν, ἐπεὶ
 καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέραις ὀκτὼ παρεσκευάστο ὧν ἐδεῖτο, ἄρας
 ἐκείθεν, ἤλθεν ἄχρι Τζουρουλόης. στρατοπεδευσάμενος δ' ἐκεῖ

24. Zonarae, Nicetae, ut al. Τζουρουλός dicitur. ED. P. .

Itaque nobis omnibus pro te, si fieri possit, etiam saepius mori non recusaturis, ne cunctemur diutius, neu tempus teramus, sed Deo nixi, rem aggrediamur. Imperator de tam benevolis animis et incitatis studiis, ut decebat, gratias egit concionemque dimisit: ac seorsum cum magno domestico et protostratore collata sententia, cum et ipsis oratio militum placuisset nihilque desiderari videretur, eam confirmarunt. Die sequenti protostrator Adrianopolim petiit, Annam filiam cum Manuele Asane, fratre uxoris magni domestici, nuptiis coniuncturus.

25. Imperator, iussis militibus ad expeditionem se parare, semet quoque ad eam comparabat, tum reliquis recte compositis, tum in oppido Didymoticho coniuge sua et Theodora Palaeologina, sua quidem cognata, magni autem domestici matre, loco omnis praesidii ac tutelae relictis. Erat siquidem perita Palaeologina gubernandae reipublicae et solidiore prudentia, quam cadat in naturam muliebrem. Eius mandatis omnibus, et urbium magistratus omnes, et rerum administratores parerent cum edixisset, et se curis exonerasset, praetereaque exercitus per octiduum rebus necessariis se instruxis-

A.C. 1321 ἔμεινεν ἡμέρας τινάς, τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ χειμῶν ἐξαίσιος ἐπαγένετο, ἐπεὶ καὶ χειμῶνος ἦν ὥρα, (κατὰ μῆνα γὰρ Ἰουλιανὸν πεδεύοντο Δεκέμβριον,) τοῦτο δ', ἵνα καὶ τὸ λείπον τῆς στρατιᾶς ἀθροισθῆ· τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτερον, ὅτι τῆς κατὰ Θράκην Ἡρακλείας τοῦ νέου βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον⁵ ἀποστάσης, ὁ Συργιάννης τὴν Βυζαντινήθεν στρατιάν παραλαβὼν, ἐνῆδρευεν ἐν αὐτῇ. ἔδοξεν οὖν αὐτῆς πρῶτον ἀποπειράσαι. χρόνον δὲ αὐτοῦ τινος τριβομένου, ἔδοξε τοῖς ἐν τέλει πᾶσι καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῆς στρατιᾶς συνελθούσι, πρεσβεῖαν ὡς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀποστεῖλαι ἐξαιτήσουσαν εἰρήνην· ὁ καί¹⁰ τοῦ νέου βασιλέως πυθόμενος, ἐπεὶ κατὰ γνώμην αὐτῷ ἦν, πέμποσὶ τινα τῶν τῆς στρατιᾶς Καλοχαιρέτην ὀνομασμένον, Δτὰ γράμματα ἐγγχειρίσαντες· ἐπεὶ διὰ γραμμάτων ἦν ἡ πρεσβεῖα, αὐτὸς δὲ μόνον διακομιστοῦ τάξιν ἐπέειχεν. ἐδήλου δὲ τὰ γράμματα τοιαῦτα· „Κράτιστε βασιλεῦ, ἡμεῖς ἄνωθεν ἐκί⁵ προγόνων ὄντες Ῥωμαῖοι, καὶ τὴν εὐπραγίαν τῶν Ῥωμαίων οἰκείαν νομιζομεν εὐδαιμονίαν, καὶ τὴν κακοπραγίαν ὡσαύτως ἐν ἰδίᾳ τιθέμεθα δυστυχία. οὗ δὲ ἔνεκα καὶ τοὺς βασιλέας ἡμῶν ὑμᾶς εὖνοεῖν ἀλλήλοις, ἀλλὰ μὴ πολεμίους εἶναι, ποιούμεθα περὶ πλείστον, ὅπερ ἐστὶν ἀληθὲς ἐγνωσύντες, ὡς ὑμῶν²⁰ μὲν φιλίᾳ πρὸς ἀλλήλους διακειμένων, καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς αὐξάνειν, ἢ, τό γε δεύτερον, μὴ ἐλασσοῦσθαι εἰκόσ· πολεμίων δὲ ἀλλήλοις ὄντων, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν τὴν ὑμετέραν ἡγεμονίαν καταλωθῆ-

set, Tzurulum inde profectus, castra fecit et dies aliquot ibi mansit: simul propter frigorum acerbitem, (hiems enim erat, et mensis Decembris,) simul ut et cetera pars exercitus interea conveniret; quodque maioris utique momenti erat, ut quia Heraclea Thraciae civitas fide rupta ad seniore defecisset et Syrgiannes cum copiis Byzantio acceptis eam insideret, eius recuperandae periculum prius fieret. Nonnullo tempore illic consumpto, optimates ac duces omnes coeuntes, legationem ad seniore de pace decreverunt. Re cognita, cum et nepos eo propenderet, gregarium quandam, Calochaereten nomine, cum litteris mittunt: per litteras enim legatio conficiebatur; ipse tabellarii tantummodo locum tenebat. Earum litterarum haec fuit sententia: Nos, imperator optime, inde usque a maioribus Romani, et felicitatem Romanorum beatitatem nostram et miseriam eorundem infortunium nostrum esse opinamur. Quamobrem vos imperatores nostros non ut hostes discordare, sed ut amicos concordare maximopere cupimus: vere cogitantes, concordiam vestram imperii incrementum, aut certe, ut verisimile est, nullum eiusdem detrimentum esse: contra inimicitias vestris non modo a barbaris finitimis, verum etiam a vobis ipsis principatum vestrum destructum atque eversum iri. Aliquanto igitur antehac suborta dissensione, et

σερδαί. πρὸ χρόνου μὲν οὖν τινος τῆς διαφορᾶς κινήσεως, A. C. 1321
 καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἐπιστρατεύσαντός σοι, ἅμα τε ἐμνήσθης P. 80
 εἰρήνης, καὶ ὁ σὸς ἔγγονος, ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἂν ὁ αἰτῶν, καί-
 τοι δοκῶν ἐν τῷ πολέμῳ πλεονεκτεῖν, προσεδέξατο ἀσμένως, καὶ
 5 διελέλυτο εὐθύς, ὥσπερ ἂν εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος συν-
 ἔσθη. ὁ δὲ ἡμῖν τε καὶ τῷ ὑμῶν ὑπήκῳ παντὶ ἡδονῆς αἰτίῳ
 καὶ εὐθυμίας κατέσθη, εὐτυχίας τοῖς Ῥωμαίοις ἀρχὴν τὴν
 ἡμέραν ἐκείνην λογισαμένοις. νυνὶ δὲ ὄρωντές σε τὸν μᾶλλον
 ὄντα δίκαιον, εἴ τι καὶ προπετῶς παρὰ τοῦ ἔγγονου τοῦ σοῦ
 10 ἐπεράττειτο οἷα νέου, τὸν πόλεμον καταστέλλειν, ἐξ οὐδεμιᾶς
 αἰτίας προφανοῦς τὰς τε σπονδὰς λελυκότα καὶ πολεμοῦντα
 φανερωῶς, ἀθνημοῦμέν τε, ὡς εἰκὸς, καὶ συμφορῶν ἀρχὴν ἡγού-
 μεθα τὴν λύσιν τῶν σπονδῶν. οὐδὲ ἔνεκα καὶ δεόμεθά σου,
 βασιλεῦ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ τῶν ὄρκων ἐφόρου θεοῦ, τοῦ καὶ ὄν-
 15 τος εἰρήνης καὶ καλουμένου, τὸν πόλεμον καταθεῖναι, καὶ μὴ
 περιῦδειν τὸ ὑπήκουον διὰ τὴν ὑμετέραν φιλονεικίαν ἀνημέστοις
 κακοῖς περιπεσόν. εἰ μὲν οὖν πεισθεῖς τοῖς ἡμετέροις λόγοις
 τὴν εἰρήνην ἀντὶ τοῦ πολέμου μᾶλλον ἀσπάσῃ καὶ τὴν πρὸς
 τὸν ἔγγονον τὸν σὸν δμόνοιαν καὶ κοινωνίαν, καὶ αὐτοὶ προθύ-
 20 ρομους παρῆξομεν ἑαυτοὺς καὶ τὰς ψυχὰς αὐτάς, εἰ οἶόν τε,
 ἔπερ τῶν σοῖ τε καὶ τῷ ἔγγονῳ τῷ σῷ συμφερόντων ἑαδίως
 προιεμένους. ἂν δ' ὁ μὴ γένοιτο, πονηροῦ τινος βασικῆναντος
 δαίμονος, τὴν ἡμετέραν μὲν ἀπόσῃ πρεσβείαν, τοῖς δ' ἐνά-

6. Pro ἡμῖν legebatur ὑμῖν et 14. οὐδὲ pro τοῦ αὐτοῦ καὶ.

nepote in te arma moliente, cum primum pacis mentionem fecisti, illico is, non secus quam si ipse pacem peteret, quamvis armorum potentia antecelleret, petitioni libenter locum dedit, reconciliatus est statim ac si bellum conflatum prorsus nunquam fuisset: id quod nobis vestroque imperio contentis omnibus, diem illum Romanae felicitati auspiciatissimum reputantibus, singulari laetitiae fuit. At nunc, cum videamus te, quem aequum erat, si quid etiam temere atque inconsiderate a nepote ob fervorem aetatis gereretur, bellum sedare, nulla de causa manifesta fracto foedere, bellum propalam inferre, animo, ut par est, concidimus, et violationem istam foederis calamitatum exordium fore arbitramur. Quae cum ita sint, te, imperator, per illum ipsum iuramentorum praesidem, qui est et dicitur Deus pacis, obsecramus, uti arma deponas; neve subiectos populos propter discordiam vestram malis teterrimis affligi patiare. Si tu nobis obsecundans, bello repudiato, pacem et cum nepote concordiam communionemque iniveris, vicissim pro utroque vestrum, si occasio fuerit, impigre nos ipsos trademus, et animas nostras haud gravate letho offeremus. Sin, quod Deus averruncet, malo daemone invidente, quae petimus aspernatus, improbis impellentibus et in af-

- A.C. 1321 γουσι πονηροῖς καὶ χαίρουσι τοῖς κακοῖς πρὸς τὸν πόλεμον πεισθῆς, τὸν πάντ' ἐφορῶντα θεὸν καὶ τοῖς πραττομένοις πᾶσιν ἐπάγοντα δίκην ὀμνυμέν σοι, ὡς ἢ πεσοῦμεθα μαχόμενοι πάντες, ἢ ποιήσομεν καταφανὲς ἔργοις αὐτοῖς, ὡς δίκαιοι ἤμεν
- V. 65 περὶ εἰρήνης πρεσβύοντες εἰσακούεσθαι. τότε γὰρ αὐτὸς πρὸς ὀσβενύσεις πρὸς ἡμᾶς, ὅτε εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐκίνεῖς πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον βέλτιον κρινεῖς. ἔτι δὲ μὴν μὴτ' οἴκοθεν αὐτὸς, D μὴτε παρ' ἐτέρων ἀκούων πεισθῆς, ὡς ἢ δώροις καὶ ὑποσχέσεσιν ἢ ἐκπλήξει τε καὶ δειλία ἢ ἐτέρῳ τινὶ τρόπῳ ἢ περινοῖα τινὰς ἡμῶν παρασπάσαι καὶ τοῦ νέου βασιλέως ἀποστῆσαι δυνήσῃ. αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς ἀρὰς ἡρασάμεθα καθ' ἑαυτῶν τὰς παλαμναιοτάτας, ἢ μὴν ἐμμενεῖν τοῖς ὁμωμοσμένοις ἄκρι θανάτου καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι τοῦ νέου βασιλέως, ἢ τὸν τοῦτο δράσοντα ἐνέχεσθαι ταῖς ἀραῖς. ὡς οὖν οὕτω γνώμης ἡμῶν ἐχόντων, καὶ αὐτὸν σε καὶ βούλεσθαι καὶ πράττειν τὰ δέοντα παρακαλοῦμεν καὶ μὴ ταῖς μὴ οὐσαῖς ὑπονοῖαις ἐξαπατηθέντα πρᾶξαι τι τῶν ἐν ὑστέρω μετὰμελον παρασχησόντων." Τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον οἱ τῆς συγ-
- P. 81 κλήτου πάντες καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐγγράφως διαπρεσβευσάμενοι, εἶτα καὶ ὑπογραφαῖς οἰκείαις ἐν' ἧ' πιστόν ἐπιβεβαιώσαντες τὸ γράμμα, καὶ ἐγχειρίσαντες τῷ εἰρημένῳ Καλοχαιρέτῃ, πέμπουσιν εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλέα. ἀφικόμενον πρὸς τὰ βασιλεῖα δ' αὐτοῦ, θροῦς ἤρθη παρὰ πάντων καὶ βοή συμμιγῆς, ὡς Παλαιολόγος δ' τοῦ βασιλέως ἔργονος
- ficta aliorum fortuna exsultantibus aurem commodans, ad arma descenderis, per omnia contemplantem et actiones hominum diiudicantem Deum iuratum esto, nos aut in proelio omnes pugnando occubituros, aut factis ipsis declaraturos, dignos fuisse, qui pacem rogitantes exaudiremur. Tum tu ipse ad nos legatos mittere, quando praestitisse iudicabis, si bello a principio abstinuisses. At hoc neque per te ipse, neque aliis narrantibus animum inducas credere, aut donis ac promissis, aut terrore ac timore, aut callida fraude, aut alia quadam via quosdam de nobis posse te a nepote tuo ad tuas partes pellicere. Malam enim pestem capitibus nostris imprecari sumus, ni, quae iuravimus, usque ad extremum spiritum servemus, et ab iuniorē imperatore stemus, ac ut qui secus ager imprecationibus obligatus teneatur. Itaque cum hi sint nostri sensus, precamur, ut ipse quoque tum consulendo, tum faciendo praestes, quae officio tuo respondent: et ne inani suspicione delusus committas, cuius te in futurum poeniteat. Haec per epistolam a seniore imperatore procerum senatus omnis et duces petiverunt; quoque maior fides fieret, manu sua quisque subscripserunt, eamque Calocharetae, quem diximus, Byzantium ferendam tradiderunt. Eo aulam introgresso, tumultus et dissonus clamor exsistere ab aulicis omnibus:

(ὅθ' γὰρ ἤξιον αὐτὸν βασιλέα καλεῖν,) πρὸς βασιλέα A.C. 1321
πέμπωσας πρεσβείαν, συγγνώμης δεῖται τυχεῖν, ἀλλ' οὐκ ἂν τύ-
χοι, εἰ μὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποδείξας δεσπότην, πρὸς τοὺς πό-
δας ῥίψει βασιλέως οὕτω γὰρ ἂν μόλις τυχεῖν. ὁ βασιλεὺς δ'
5 ἤτις ἦν ἡ αἰτία πυθόμενος τοῦ Θορύβου, τοῖς μὲν ἀτάκτοις καὶ B
κεκραγούσιν ἐπέταττε σιγᾶν, τῷ δὲ Καλοχαιρέτῃ μηνύει, ὡς
ἀναγκαίων τινῶν πέρι ἀσχολουμένῳ, ἐπεὶ μὴ καιρὸν εἶναι συν-
τυχεῖν αὐτῷ, τὰ τοῦ ἐγγόνου γράμματα ἀποστέλλαι. ὁ δ'
ἀπεκρίνατο, ἐτέρῳ μηδενὶ ἂν τὰ γράμματα ἐγχειρίσαι εἰ μὴ
10 αὐτῷ βασιλεῖ· οὕτω γὰρ εἶναι προστεταγμένον αὐτῷ.

κς. Ἰσχυροῦτο δ' ὁ βασιλεὺς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ὅπως
τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν δεσπότην τριήρεσι
μακρᾶς πρὸς ἑσπέραν ἐκπέμψῃ, Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἄλλων C
ἑσπερίων πόλεων ἐπιτροπεύσοντα, βασιλίδα δὲ τὴν *Μιχαῖλ* D
15 μὲν τοῦ βασιλέως γαμετὴν, Ἀνδρονίκου δὲ τοῦ νέου μητέρα,
ἐκείθεν εἰς Βυζάντιον ἀναγάγῃ. ὁ δὲ καὶ γεγονὸς κατὰ τὸ
ἐπίταγμα βασιλέως, ἐλύπησεν οὐ μετρίως τὸν υἱὸν αὐτῆς
Ἀνδρόνικον τὸν βασιλέα, βία τὴν μητέρα ἐλκυσθεῖσαν ἀκη-
κοῦτα. ὡς γὰρ ἡ βασιλὶς τὴν αἰτίαν ἐπύθετο, δι' ἣν ὁ δεσπό-
20 τῆς ἀφῆκτο, καὶ ἡ κυρία παρῆν, ἐν ἣ ἡ πρὸς τὸν πλοῦν ἔδει κα-
λεῖσθαι, εἰσελθούσα τὸν ἱερὸν καὶ τῇ τῆς Θεομήτορος εἰκὸν
προσφύσα, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο μεθήσειν ἔφρασκεν. ὁ δε-
σπότης δὲ ἐλθὼν, πρῶτα μὲν λόγοις ἐπεχειρεῖ πείθειν· ὡς D

Palaeologum nepotem (iterum enim dedignabantur imperatorem nomi-
nare) per legatum ab avo veniam petere, quam non sit consecuturus,
nisi semet vincitum sistens, ad pedes se imperatoris proiciat: quin-
etiam hoc modo vix consecuturum. Imperator, causa strepitus perce-
pta, turbantibus et clamantibus silentium indicit. Tum mittit, qui
Calochaeretæ significet, quoniam sibi necessariis negotiis impedito
otium ad collocationem non suppeditet, velle nepotis litteras videre.
Ille nulli mortalium eas praeterquam ipsi imperatori, quemadmo-
dum in mandatis haberet, in manus reddituram refert.

26. Per id tempus imperator in eam curam et cogitationem in-
cumbens, ut filium Constantinum despotam navibus longis in occi-
dentem mitteret, praetorem Thessalonicae reliquarumque urbium;
et ut is imperatricem, Michaelis imperatoris coniugem, minoris An-
dronici matrem, Thessalonica Constantinopolin reducendam curaret.
Qua re pro desiderio senis administrata, Andronicus mirifice indo-
luit: quippe qui parentem suam fuisse vi abstractam audierat. Nam
praespecto quo gratia despota venisset, et praesente iam praestituto
die, quo navim conscendere deberet, ad templum confugiens, et
Deiparae simulacro affusa, etiamsi quid se fieret, non id dimissuram
asserebat. At despota accedens, primum bonis verbis ut discedat effi-
cere nititur: ubi frustra fuit, manus in eam violentas iniicit. Cum

- A.C. 1321 δ' οὐκ ἔπειθεν, ἐβιάζετο καὶ χερσῶν. ὡς δ' ἦν οὐ καὶ οὕτως οὐδὲν, τῷ μεγάλῳ παπῖα Παλαιολόγῳ καὶ τῷ πρωταλλαγάτορι Σενναχηρίμ καὶ Ἰωάννῃ Ζαρίδῃ τὸν ἔλκυσμὸν ἐπέτρεπε τῆς βασιλίδος. οἱ δὲ καὶ βίᾳ τῆς εἰκόνας ἀπουπάσαντες εἰς Θάλασσαν τε καταγαγόντες, ἐπέτρεψαν τοῖς τριηράρχαις 5 ἀχθρομένην ὡς βασιλέα. ἐδόκει μὲν οὖν τῷ τῆς βασιλίδος
- V. 66 νίψ βασιλεῖ τῷ νέῳ καὶ τοῦτο δεινὸν, τὸ καὶ αὐτὸν δεσπότην χεῖρα βιαίαν ἐπενεγεῖν τῇ μητρὶ. εἰ γὰρ καὶ ἀδελφοῦ γαμετῆ, ἀλλὰ τῷ βασιλικῷ νόμῳ καὶ δεσπότις ἦν αὐτοῦ· τὸ δὲ καὶ ἑτέροις ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον οὐδενὸς ἐνομίσθη δευτερονίῳ εἰς ὕβρεως ὑπερβολήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον. βασιλεὺς δ'
- P. 82 ὁ πρεσβύτερος ὡς ἀπηλλάγῃ τῶν περὶ τῆς ἐσπέρας φροντίδων, τὸν Καλοχαιρέτην μεταπεμφάμενος, ἐζήτει τε τὰ γράμματα τοῦ ἐγγόνου καὶ εἴ τι διὰ στόματος ἔχει λέγειν, ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν. ὁ δ' ἔλεγε μῆτε γράμματα μῆτε λόγους τοῦ νέου 15 βασιλέως κομίζειν, ἀλλὰ τῶν αὐτῇ συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς· ἐπεδίδου δὲ ἅμα καὶ τὸ βιβλίον. διελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ ἐγγεγραμμένα, καὶ ἅμα καὶ τὰς ὑπογραφὰς ἰδὼν, „ἐκεῖνοι μὲν“ εἶπεν „ἀπειλοῦσιν ἔμοι ὅσα δὴ βούλονται, ἐγὼ δ' ἀνθ' ὧν τολμῶσι δίκας τίσουσί' ὡ φημι τὰς ἐσχάτας.“ „οὐκ ἀπειλοῦσιν,“ εἶπεν „ὦ βασιλεῦ,“
- B ὁ Καλοχαιρέτης „ἀλλὰ δέονται πρῶτον· ἂν δ' ἐφ' οἷς ἰκετεύουσι μὴ εἰσακούονται, τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι ἀπαγγέλλου-

2. Al. παπίας dicitur. ED. P. MS. interpr. πρωταλογάτωρ, qui erat praefectus alogii, sed hic noster constanter ubique habet πρωταλλαγάτωρ; qui nullus alius est, quam is quem hodie vocamus *General des postes*. ED. P. 3. Ita MS. pro *Σενναχηρίμ*. ED. P.

sic quoque actum ageret, magno papiae Palaeologo, protallagatori Senacherim et Ioanni Zaridae negotium dat. Illi per vim abstractam ad littus deducunt, trierarchis ad imperatorem deportandam credunt. Visum hoc etiam iuniori imperatori immane facinus, despotam ipsam manus attulisse matri suae, eademque uxori fratris eius, et imperiali lege etiam dominae ipsius. Quod autem aliis insuper avellendam commisisset, id vero longe contumeliosissime factum censuit. Sed haec postea evenerunt. Perfunctus sollicitudine de occidente senior, Calochaereten accersit; nepotis litteras requirit; si quid coram velit, loquendi copiam dat. Ille se nec litteras, nec verba nepotis afferre; sed qui cum eo essent, nobilium ac ducum exercitus. Quo dicto libellum porrexit. Eo perlecto visisque subscriptionibus: Isti, inquit, minas mihi proponunt pro arbitratu: at ego ipsos, si quid tentaverint, poenas acerbissimas persoluturos aio. Immo, occurrat Calochaeretes, minas non proponunt; sed primum rogant: si precibus nihil obtinuerint, consecutura denuntiant. Quod ad me at-

σι. καὶ ἐγὼ δὲ αὐτὸς καὶ δέομαι σου καὶ συμβουλεύω, κράτι- A.C. 131
 στε βασιλεῦ, μὴ περιιδεῖν αὐτῶν τὴν ἰκετείαν· ἀλλ' ἰσπιάσα-
 σθαι τὴν εἰρήνην, οὐ μόνον τῷ ὑπηκόῳ λυσιτελοῦσαν, ἀλλὰ
 καὶ σοί, καὶ μὴ παρὰ πάντων κακῶς ἀκούειν τὰ μέγιστα συν-
 5αιρομένην. ὅτε γὰρ ὁ σὸς ἔγγονος βασιλεὺς ὁ νέος σου τὸ πρῶ-
 τον ἀποστάς εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφίκτο, οἱ μὲν αὐτῷ τὰς
 αἰτίας ἀνετίθεσαν τῆς ἀποστασίας, ἕτεροι δὲ σοί· καὶ ἦν τοῖς
 ἀνθρώποις ἀμφίβηλος ἡ περὶ τούτων γνώσις. ὥς δ' ἐπιστρα-
 10τεύσαντος ἐκείνου, σὺ τε ἐμνήσθης εἰρήνης, ἐκείνός τε ἕσμε-
 11νος προσεδέχετο μηδὲν μελλήσας, καὶ ἐγεγέννητο αἱ σπονδαί,
 πάντες μὲν ἐπήνεσαν ὑμᾶς τῆς τε εὐβουλίας καὶ τῆς πρὸς
 τὰ βελτίω μεταβολῆς· ἑορτῆς δὲ ἡμέραν ἦγον τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 12νην, τῶν ἐκ τοῦ ἐμφυλίου κακῶν πόλεμον νομίσαντες ἀπῆλλά-
 χθαι. νῦν δ' ὅτε βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος τὴν ἀποτεταγμένην
 13αὐτῷ τῆς ἀρχῆς μοῖραν περιῶν, τὴν τε στρατιὰν ἤξιωσε προ-
 νοτίας οὐ τῆς τυχοῦσης, καὶ τὰ πεπονηκότα τῷ χρόνῳ τείχη
 τῶν πόλεων ἐπέταξεν ἀνακᾶσθαι, καὶ τῆς πολιτικῆς εὐνομίας
 καὶ τῆς ὅλης τῶν πραγμάτων ἐπιδόσεως, ὅσον ἐξῆν, ἐπεμε-
 14λήθη, αὐθις ἐξαίφνης ὁ πόλεμος ἀνεβῆ ἀγῆ, μηδεμίαν μῆτ'
 20ἐκείνου μῆτε τῶν συνόντων αἰτίαν παρασχομένων. ὥστ' ἐκεί-
 νῳ μὲν συμβήσεται καὶ ἐπὶ τοῖς προτέροις αἰτίας πάσης ἀπο-
 λελύσθαι, καὶ τῶν νῦν ἐνεκα ἐπαινεῖσθαι ὥς ἀμνυόμενῳ καὶ D
 οὐ κατάρχοντι πολέμου, καὶ τὴν παρὰ πάντων εὐνοίαν καρ-

tinēt, ego quoque hortari te obtestarique non dubito, imperator optime, uti eorum supplicationem ne despicias, pacemque non populis modo tuis, verum tibi met nihilo minus profuturam, et nomen tuum apud omnes a dedecore et infamia plurimum defensuram ambabus amplectaris. Etenim ubi nepos te deserto Adrianopolin venit, pars huius defectionis causas in illum, pars in te conferebant: nec certa cognitione res tenebatur. Post cum arma contra te sumpsisset, tuque pacem obtulisses, et ille citra cunctationem accepisset, foedusque sancitum esset, omnes consilii vestri prudentiam et conversas ad meliora voluntates collaudantes, diem illum festum exegerunt, sese malis omnibus ex civili bello emergentibus levatos existimantes. Nunc vero, quando nepos imperii sui partem lustravit, exercitui perdiligerenter providit, moenia oppidorum vetustate laborantia ac fatiscantia refecit et instaurari iussit, ad firmandam rei publicae disciplinam, ad universam eius amplificationem atque incrementum, quantum in se fuit, operae contulit, rursus et repente bellum, nulla, vel ipsius, vel ipsi studentium, culpa exsuscitatum est. Quare is qua superiora, omni crimine absolvetur: qua recentiora, laudem adipiscetur, ut qui bellum non prior inferat, sed illatum repellat; omniumque sibi animos conciliabit, qui cum iniuriose tractato una dolebunt: tu contra universorum sententiis ut et antea, sic nunc pro iniurioso

- A. C. 1321 ποῦσθαι ὡς ἀδικουμένῳ συναλοῦντων· σὲ δ' ἀπάσαις ψήφοις καὶ νῦν καὶ πρότερον ἀλίσκεσθαι ἀδικοῦντα. ἐννόησον οὖν ἡλικίῃ τῶν συμβησομένων κακῶν καὶ πρὸς θεοῦ τίσις καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἔψεται μέμψις. διὸ δὴ καὶ αὐθίς σου δέομαι, βασιλεῦ, καὶ τῶν ὑπήκων ἔλεον σχόντα καὶ τοῦ βασιλέως τε5 καὶ παιδὸς καὶ αὐτοῦ δὲ σοῦ, οὕτω παρὰ Ῥωμαίοις πᾶσιν ἐπαινουμένον καὶ ὡς τινας τῶν κρειτόνων θαυμαζόμενον, τὸν πόλεμον καταλῦσαι, προσδεξάμενον τὴν εἰρήνην· καὶ μὴ πε-
- P. 83 ριιδεῖν τὸ μὲν ὑπήκοον ὑπὸ τοῦ πολέμου διαφθαρὲν, τὸν δὲ σὸν ἔγγονον καὶ βασιλέα ἢ νικήσαντα πάσης ἡτις ἀσχιώ10 νικήσαι νίκην, (πατέρα γὰρ νικήσει,) ἢ ἡττηθέντα ἀδίκως τε ὁμοῦ καὶ παρὰ πατρὸς ἀποθανεῖν, τό, τε σὸν ὄνομα τὸ παρὰ πάντων ἠδόμενον σὺν εὐφημίᾳ, διαβαλλόμενον ἐξ ἀντιστροφου." Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ Καλοχαιρέτης, καὶ πρὸς τὰς ἐκ βασιλέως καὶ τῶν παρόντων πύσεις καὶ ἀντιθέσεις συνετώ5 ἄγαν τὰς ἀποκρίσεις ἀνθυπενεγκῶν, τελευταῖον ἑαυτὸν πρὸς
- V. 67 τοὺς βασιλέως κατακλίνας πόδας, ἔδειτο μεθ' ὄσης σπουδῆς μὴ ἀπόσασθαι τὴν εἰρήνην, μηδὲ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνον καὶ φθονερόν, ἀλλὰ τὸν εἰρηνοποιὸν Χριστόν, τὸν τὰ δι-στώτα συνάψαντα, σχεῖν τὸ πλεόν. ἀναστήσας δὲ αὐτὸν ὁ20
- B βασιλεὺς καὶ εὐχαριστεῖν εἰπὼν, „ὅτι ἔλθὼν ἐδίδαξας ἡμᾶς ἀρκούντως", τοῖς ἀπεσταλκόσιν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν, ὡς ἀσύνετα διαπρεσβενομένοις οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀπόκρισιν δοίῃ ἀποκρινεῖται δ' αὐθίς, ἂν καὶ αὐτοὶ πρεσβεύσωνται συνετώ5.

18. Ioann. 8. ED. P. 19. Ephes. 2. Idem.

condemnabere. Tecum igitur expende, quanta te propter exorituras calamitates et apud Deum poena et apud homines insectatio maneat. Quocirca iterum oro, imperator, miserere subiectorum: miserere filii tui, ac denique tui ipsius, cuius apud Romanos tanta est laus, quemque ut aliquem de coelo delapsum intuentur: et pacem complexus, bello nuntium remitte; neve populos tuos inde manaturis cladibus ad exiltium vocari, neve nepotem tuum aut victorem turpius vincere, quam si victus esset (patrem enim suum vincet) aut victum iniuste simul et a patre interfici, tuumque nomen passim cum faustis acclamationibus decantatum, ex adverso in invidiam adduci stnas. Haec cum disseruisset Calochacretes, et ad imperatoris atque astantium interrogata obiectionesque sapienter respondisset, tandem pedibus imperatoris provolutus, omni contentione rogare coepit, ne pacem reiiceret, neu illum ab initio homicidam et invidum illum, sed Christum pacificatorem, qui fecit utraque unum, potiores ferre vellet. Hominem levat imperator, et gratias agit, quod eos satis de officio docuisset, iubetque iis, quorum missu advenerat, renuntiare, quia stulta legatione usi essent, non se responsum dare: daturum, si prudenti uterentur. Sic Calochacretes fru-

οὕτω μὲν ὁ Καλοχαιρέτης ἄπρακτος ἀπῆλθεν ἐκ Βυζαντίου. A.C. 1321
 ὁ δὲ γε βασιλεὺς ὁ νέος ἄρας ἐκ Τζουρουλόης εἰς Ἡράκλειαν,
 ἀφίκετο τὴν τῆς Θρόακας, καὶ Συργιάννην ἐκεῖ κατακλείσας
 ἅμα τῷ ἐκ Βυζαντίου στρατῷ; ἐπολιόρησεν ἐφ' ἡμέρα μῆ.
 5 καίκεν αὐτῆς ἀπαναστάς, ἐστρατοπέδευσε περὶ Δάσειον, ἐς
 τὴν ὑστεραίαν δ' εἶχετο τῆς φερούσης πρὸς τὸ Βυζάντιον.
 καὶ γενομένην κατὰ τὸ Ῥήγιον ὁ Καλοχαιρέτης ἐνέτυχεν ἀπαγ-
 γέλλων ὡς ἄπρακτος ἐπανάκει. C.

κζ. Στρατοπεδευσαμένῳ δὲ αὐτοῦ ἔδοξε δεόν εἶναι καὶ
 10 αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον ἀποστελεῖν πρεσβείαν περὶ
 εἰρήνης. πέμπει δὴ τὸν μέγαν κονοσταῦλον Ἰωάννην Παλαιολόγον,
 τὸν πρωτοστράτορος ἀδελφόν, καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλησφάρον,
 γράψας τῷ πάππῳ καὶ βασιλεῖ τοιαῦτα. „τῶν ἐμοὶ
 συνόντων συγκλητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς D
 15 κάμοῦ συνειδότης, πρὸς σε περὶ εἰρήνης διαπρεσβευσασμένων
 καὶ μὴ τυχόντων, νυνὶ καὶ αὐτὸς σὺν αὐτοῖς αὐτῆς περὶ τῶν αὐ-
 τῶν πρεσβεύομεν, ὃ βασιλεῦ, καὶ δεόμεθά σου πάντες κοινῇ μὴ
 ὡς τι τῶν ἀτίμων ἀποθῆναι, ἀλλ' εὐμενείας καὶ συγγνώμης
 τοῦ σοῦ κράτους τυχεῖν, ἐφιεμένους πάνν σοῦ καὶ εἶναι δου-
 20 λους καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ τὴν εἰρήνην ἀντὶ πολλῶν ἀγαθῶν
 ἄλλων ἐν εὐεργεσίας αἰτουμένους μέρει.“ τούτους μὲν οὖν
 ἀπέστειλεν ὡς βασιλέα, ἐν ἡμέραις ὀκτὼ κελεύσας ἐπανελθεῖν,
 ἀρκεῖν πρὸς τὸ βασιλέα βουλευσασθαι περὶ τῆς εἰρήνης τὸ δια-
 25 στημα νομίσας τοῦ χρόνου· αὐτὸς δ' ἔμεινε ἐν Ῥηγίῳ· δύο P. 84

5. Al. Δάσιον; ita Nicetas. Thraciae urbs est. ED. P.

stra discessit. Iunior imperator Zurulo motis castris, Heracleam Thraciae processit, ubi Syrgiannem cum praesidio Byzantino concludens, diem unum in obsidione posuit. Inde recedens, prope Danium castrametatus est, et sequenti luce Constantinopolin tendere perrexit. Rhegii Calochaeretes ei obvius nihil se efficasse narrat.

27. Castris ibi locatis, subit animum nepotis, suarum quoque partium esse, legationem ad avum mittere. Deligit itaque Iohannem Palaeologum magnam contostaulum, protostratoris fratrem, et Iohannem Aplespharen, quibus epistolam committit haec continentem: Quandoquidem quos mecum habeo nobiles atque illustres et ductores ordinum, me conscio, de pace ad te miserunt, nec impetrant, ego ipse nunc, illis pariter volentibus, rursum eandem peto; et te oramus communiter, ne nos ut despiciabiles refutes: verum maiestatis tuae gratia et venia impertias: cuius servi plane et esse, et nominari optamus, pacem prae multis aliis bonis in beneficii loco abs te flagitantes. Ergo hos ad imperatorem legavit, diebus octo redire iussus: tantum intervallum avo ad capiendum de pace consilium ratus sufficere: ipse interea Rhegii exspectabat. Duode-

A. G. 1321 δὲ ἡμερῶν παρεληλυθειῶν πρὸς ταῖς δέκα, ὡς οἱ πρέσβεις οὐκ ἐπανῆκον, ἄρας ἐκ Ῥηγίου, ἦλθεν ἐγγὺς τῶν Βυζαντίου τειχῶν ὅσον μὴ βάλλεσθαι τοξείαις τοὺς στρατιώτας. πέμψας δ' ἐγγὺς τῶν ἐπομένων τινὰς, λέγειν ἐκέλευε τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ἀπαγγέλλειν τῷ βασιλεῖ, ὡς „ὁ σὸς ἕγγονος, ἐπεὶ κατὰ τὴν προθεσμίαν οὐκ ἦκον οἱ πρέσβεις, ἐλθὼν αὐτὸς συγγνώμης δεῖται τυχεῖν.” οἱ δὲ μὴδ' ἄκροις ὡσεὶ παραδεξάμενοι τοὺς λόγους, βάλλοντες ἀπὸ τοῦ τείχους ἠνάγκασαν φυγεῖν. βασιλεὺς δ' ὁ νέος αὐτόθι διακαρτερήσας μέχρι κλινοῦσης ἡμέρας, ὀλίγον ἀναλεύξας ἐστρατοπέδευσεν ἐγγὺς Κοσμιδίου ἐν τοῖς 10 Λυμπιδαρίου, καὶ τρεῖς μὲν ἔμεινεν ἡμέρας ἐκεῖ. χειμῶνων Β δ' ἐξαισιῶν καὶ ὕμβρων ἐπιγενομένων, ὡς καὶ δύο τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ ψύχους ἀποθανεῖν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐπεὶ περὶ τε εἰρήνης ἠλπίζετο μὴδὲν ἔτι, ὅ, τε χειμῶν ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἡ στρατιὰ τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν ἠπόρει, οὐκ ἐπιτρε- 15 πόμενοι πρὸς τοῦ νέου βασιλέως τὴν χώραν κακοῦν, (ἦσαν δὲ τῶν τείχων τεσσαράκοντα,) ἀναστρέψας ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ἔτι δὲ ἐστρατοπεδευμένου πρὸς V. 68 Βυζαντίῳ, Βοησίλας ὁ τοῦ Μυσῶν βασιλέως ἀδελφός, τοῦ νέου βασιλέως ἀποστάς, πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἠντομόλησεν. 20 ὁ νέος δὲ βασιλεὺς μετὰ τὴν εἰς Διδυμότειχον ἀφίξιν ἐνόσησε ἕντος καθημερινὸν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα ἐφεξῆς τούτου δὲ C πεπανμένον, αἵματος ἀπιστόν τι χρῆμα διὰ τῶν μυκτῆρων ἐρξέυη ἐν ἡμέραις δυοκαίδεκα συνεχῶς. λωφῆσαντος δὲ καὶ 10. Alii vocant Κοσμήδιον. ED. P. Vid. Ducangii CP. Christ. L. IV. p. 182.

cim diebus elapsis, legatis minime redeuntibus, Rhegio prope Byzantii muros, ut fere intra teli iactum esset, accessit. Deinde aliquot de suis mittit, qui de muro propugnaturis dicerent, nuntiatum irent imperatori, nepotem eius, quoniam ad diem praefixam legati non rediissent, adesse ipsum veniam rogantem. Qui ne summis quidem auribus eorum verba excipientes, tela superno deiciunt, et eos fugere cogunt. Iunior imperator cum ibidem constitisset, quoad dies iam occumberet, paulum retrocedens, iuxta Cosmidium in Lympidario castra fecit, ac triduum illic haesit. Immodicis porro imbribus cum intolerando frigore supervenientibus, adeo ut duo milites algore obrigescerent, cum spes pacis evanesceret, et hiems se vehementer intenderet, exercitusque populatione prohibitus comaeatu egeret, (et censebatur cohortibus quadraginta,) converso itinere Didymotichum veniens, militem dimisit. Adhuc prope Byzantium erat, cum Boësilas Moesorum regis frater ab ipso ad avum transfugit. Didymotichi quotidiana febris diebus quadragenis iactatus est. Qua depulsa, diebus duodecim continuis incredibilis copia sanguinis de naribus profluxit. Eo affectu profligato, quartana cum mensibus

τούτου τοῦ κακοῦ, αὐθις ἐρρήγιωσε τεταρταλον ἐν ἐνὶ καὶ A.C. 13a
 δέκα μηνί. ἀπὸ δὲ τοῦ τοιούτου κακοῦ τὰ τε σπλάγγνα καὶ
 ὁ σπλὴν κακῶς διατεθέντα, ἄχρι καὶ τελευταίης αὐτοῦ τῆς
 κακώσεως οὐκ ἴσχυσαν ἀπαλλαγῆναι· ἀλλὰ πόνοις καὶ καθη-
 5μερινοῖς γυμνασίοις μεθώδευς τὸ κακὸν ὅπως ἀναπνεῖν ἐφύ-
 ὁ δὲ γε πρεσβύτερος βασιλεὺς, καίτοι θανατούμενος ἐπὶ συ-
 νέσει, καὶ δεινὸς δοκῶν ἐκ τῶν πραγμάτων συνεῖναι τὸ δέον,
 ὁρῶν τὸν ἔργονον πλήθει τε στρατιᾶς καὶ προθυμίᾳ καὶ ἀν-
 δριά τῇ πρὸς τὰς μάχας ὑπέρέχοντα πολλῶν τῶν αὐτοῦ, καὶ D
 10δίκαιος ὢν προσδέξασθαι τὴν εἰρήνην, ἐπεὶ καὶ μετὰ καλοῦ
 τοῦ σχήματος ἐγένετο, δεομένων ἐκείνων ὁ δὲ, ἐπιπολὺ μὲν
 ἤξιωσεν ἀποκρίσεως οὐδεμιᾶς τοὺς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀφικμένους
 πρέσβεις, χρόνον δὲ παρρηχρότους πολλοῦ, ἀπέπεμψεν ἀπρά-
 κτους. ἐνήγες δὲ αὐτὸν πρὸς τὸ μᾶλλον τὸν πόλεμον αἰρεῖσθαι
 15μάλιστα μὲν καὶ ἡ τοῦ Συργιάννη ἀφίξις πρὸς αὐτὸν, μέγα
 τι καὶ ἀξιολόγον ὄντος προσδοκίμου πράττειν· οὐχ ἥμισυ δὲ
 καὶ τὰ νεωτερισθέντα ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὁ γὰρ Παλαιολόγος
 Ἄνδρόνικος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης παρὰ βασιλέως τοῦ νέου
 τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπαρχιῶν Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης
 20πόλεων καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων οὐκ ὀλίγων ὄντων, καὶ τῆς
 ἐν αὐτοῖς στρατιᾶς πολλῆς τε καὶ μαχιμωτάτης οὐσης ἡγεμῶν
 ἀποσταλεῖς, τοὺς μὲν δώροις καὶ ὑποσχέσεσι πείσας, ἔστι δ'
 οὐδὲ καὶ βιασάμενος, τῷ πρεσβυτέρῳ προσεποίησε βασιλεῖ. ὁ P. 85
 δὴ οὐ φάυλας ἐνεποίησεν αὐτῷ ἐλπίδας τοῦ περιγενήσεσθαι
 25ἐν τῷ πολέμῳ. ἐν ᾧ δὲ ὁ νέος βασιλεὺς ἐν τῷ Λιδυμοτείχῳ

11. δεομένου ἐκείνου male con. ED. P.

undecim divexavit. Post istuc malum ex intestinis et splene, quo-
 ad vixit, laboravit. Verumtamen aliquid operis faciendo, et assi-
 duis exercitationibus conseqebatur, ut spiritum ducere posset. At
 enim senior imperator, quamquam excellenti prudentia ornatus, et
 quid tali tempore agendum esset, scire posse videretur, cum nepo-
 tem numero copiarum, alacritate, virtuteque multum superare cer-
 neret, ac proinde pacem accipere merito debuisse (idque bono co-
 lore, quia rogatus esset videlicet,) diu legatos nullo responso di-
 guatus, tandem re infecta ab se dimisit. Bellandi autem cupidita-
 tem Syrgiannis accessio augebat, a quo singularia quaedam et
 memorabilia exspectabat: potissimum vero quae in Rhodopes
 provinciis novabantur. Etenim Andronicus Palaeologus magnus strato-
 pedarcha a iunior imperatore missus, ut Stenimachi et Zepaenes
 urbium et castellorum non paucorum, quique in iis erant multorum
 fortissimorumque militum praesidem ac ducem ageret, alios donis
 ac promissis permulsos, alios vi et minis coactos, ad senioris au-
 ctoritatem fidemque traduxerat. Quod illi spem victoriae non exi-

- A. C. 1321 *διῆγε, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος ὁ Συργιάντης ἐξ Ἡρακλείας εἰς Βυζάντιον ἐλθὼν, καὶ τὴν στρατιὰν πᾶσαν παραλαβὼν, εἰς τὰς ἐπὶ Θράκης ὑπηκόους τῷ νέῳ βασιλεὶ πόλεις ἐξῆλθε. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Ἄπρω καὶ τὴν Γαρέλλαν, μὴ ἀποστῶσι δεδωκὼς πρὸς βασιλέα τὸν νέον, φρουρὰν ἀπέστειλε πεζὴν ἁμαδὴν καὶ ἰππικὴν, ὡς ἂν ἀντέχοιεν πρὸς τὰς ἐκ Διδυμοτείχων ἐφόδους. ἔπειτα εἰς Ῥαιδεστόν ἐλθὼν, κατέσχεν αὐτὴν πείσας τοὺς φρουροὺς ἧν γὰρ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινὸς ἐκεῖθεν δὲ Βιζύην καταδραμῶν καὶ ληϊσάμενος τὰ περὶ αὐτὴν, ἦλθεν εἰς Σεργέντζιον, καὶ κατέσχε καὶ αὐτὰ προσχωρήσαν. εἶτα εἰς Βυζάντιον ἐλθὼν καὶ διατριψας ἡμέρας τινὰς, ἐξελθὼν αὐθις ἅμα τῇ στρατιῇ, ἀπῆλθεν εἰς Σηλυβρίαν. μὴ προσδεξαμένων δὲ τῶν Σηλυβριανῶν, φρουρίον τι Σηλυβρίας ἐγγὺς, Σάκκων θνομαζόμενον, τῶν κατοικούντων γεωργῶν παραδόντων, κατέσχε στρατιὰν δὲ ἐκείσε καταλιπὼν ὥστε τὰ Σηλυβριανῶν ἐπεκδρομαῖς κακοῦν, εἰς Βυζάντιον ἐπανῆλθεν. ἐκάκωσε δὲ Σηλυβριανούς ὁ ἐκ τῶν Σάκκων πόλεμος ἐς τὰ μάλιστα λαθραῖαίς τε καὶ φανεραῖς ἐφόδοις. καὶ ὁ χειμὼν ἐν τούτοις ἐτελεύτα πέμπτης Ἰνδικτιῶνος. ἄρτι δ' ἕαρος ἀρχομένου, περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου μηνός, γράμματα παρὰ τοῦ νέου πέμπονται βασιλέως πρὸς τὰς ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχίας, κελεύοντα τὴν στρατιὰν εἰς Διδυμοτείχον ἄχρι πεντεκαίδεκάτης αὐτοῦ παρεῖναι. καὶ πάντες ἐν ἧ' παρήσαν ἐπετάχθησαν ἡμέρᾳ κη'. Ἀπορῶν δὲ χρημάτων, οἷς ἂν θεραπεύσεις τὸ μισθο-*

quam iniecit. Nepos Didymotichi in hibernis erat, cum Syrgiannes Heraclea Byzantium excurrans et quidquid ibi inveniret militum assumens, Thraciae oppida, quae se iuniori subdiderant, invasit. Ac primum quidem Apros et Garellam (veritus ne illius amicitiam sequerentur) equitatum peditatumque misit, qui excursionibus e Didymoticho resisterent. Postea Rhaedestum adortus, corrupto praesidio (ut erat harum artium callidus) eam occupavit. Hinc Bizyensem agrum depopulatus, Sergentium contendit, oppidumque per deditonem recepit. Post Byzantium abiit: ubi diebus aliquot exactis, Selybriam infestum agmen duxit. Selybrianis portas claudentibus, vicinam urbi oppidum, Saccos appellatum et ab aratoribus habitatum, ipsis dedentibus accepit: relictaque ibi manu, quae Selybrianos incursando premeret, quod illi maxime, tam occulte quam aperte, fecerunt, Byzantium rediit. Interim hiema exiit, Indictione quinta. Vere iam incipiente, principio Martii a iunioris imperatore per ditionis eius provincias litterae mittuntur, quibus milites ad diem decimum quintum Didymotichum evocantur. Omnes die praefinita asuere.

28. Cum deficeretur argento imperator, quo conductitium mili-

φορικὸν ὁ βασιλεὺς· (τὰ γὰρ δημόσια οὐκ ἐπράχθησαν, ἅμα Α.С. 1322 μὲν διὰ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ταραχὴν, ἅμα δ' ὅτι καὶ οἱ γεωρ- V. 69 γοί, ἐξ ὧν μάλιστα οἱ φόροι πράττονται, τῶν ἰδίων ἀνέστη- D σαν κωμῶν, τῶν τε παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως στρατιω- 5 τῶν ληϊζομένων, καὶ τῶν παρὰ τοῦ νέου πρὸς φυλακὴν ἐκ- πεμπομένων ἀγόντων τὰ αὐτῶν καὶ φερόντων πλεονεξία στρα- τιωτικῆ, καὶ οὐδὲν ἄμεινον διατιθέντων τῶν πολέμων,) ἠνίατο + καὶ κατετρίβeto φροντίσειν, ὅθεν ἂν εὐπορήσειε χρημάτων σκο- πῶν. ὁρῶν δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος σύννον, τὴν δὲ αἰτί- 10 ιαν ἀγνοῶν, ἤρετο ἀνθ' ἑαυτοῦ φροντίζοι. τοῦ δὲ τὴν ἀπορίαν τῶν χρημάτων εἰπόντος διὰ τὸ μὴ τὰ δημόσια εἰσπεπραῆχθαι, καὶ τὴν εἰς τὴν στρατιάν ἀπαραίτητον τῶν ἀναλωμάτων χρεΐ- 15 αιν „ἀλλ' ἔγωγε" ὁ μέγας δομέστικος εἶπε" τὴν τοιαύτην ἀπο- P. 86 ρίαν τῶν χρημάτων σαφῶς εἰδὼς, ἅμα τῷ σὲ τὰ γράμματα ἐκ- 15 πεπομφέναι ἀθροΐζεσθαι κελεύοντα τὴν στρατιάν, καὶ χρημά- 20 τα ἐκ τῶν ἰδίων συνεπορισάμην ἀρκέσοντα πρὸς τὴν χρεΐαν. καὶ οὐδὲν ἔστιν ἐνδόν ἔτι, ἢ τῶν στρατιωτῶν ἕκαστον τὸν 25 ἀποτεταγμένον ἀριθμὸν τῆς μισθοφορᾶς ἐρχόμενον λαμβάνειν. ὁ δὲ καὶ γενήσεται εἰς δευτέραν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν, καὶ 30 τοιοῦτον γε ἔνεκα φροντίζε μηδέν." ὁ βασιλεὺς δὲ „τῆς μὲν εἰς ἐμέ σου" εἶρηκεν „ἀγάπης ἔνεκα οὐδὲν χρὴ λέγειν, ὅσα τις ἂν 35 εἴποι πάντων ἐλαττόνων ἔσομένων. δυσχεραίνω δ' οὐ μετρίως καὶ πρὸς τοῦτο, ὅσα τε τῶν ἰδίων ἐξ ὅτου πρὸς Ἀδριανούπολιν 40 ἤλθομεν, εἰς τὰς κοινὰς χρεΐας ἐξαναλώσας σκοπῶν, καὶ ἃ νῦν

tem demereretur: (pensiones enim publicae exactae non erant, partim propter tumultus bellicos, partim quia et agrestium, qui plurimum pendere consueverunt, alii suis sedibus pulsati, alii a militibus senioris direpti erant: et quos iunior ad custodiam miserat, militari avaritia res eorum ferebant agebantque, a quibus nihilo mitius, quam ab hostibus tractabantur,) moerorem capiebat, et sollicitudine exedebatur, circumspiciens, unde sumptum nancisceretur. Meditandum ac tristem intuens magnus domesticus et causae nescius, quid eum angat sciscitatur. Inopia pecuniae, inquit, propterea quod vectigalia coacta non sunt, et quam deprecari non licet, stipendiorum persolvendorum necessitas. Atqui ego, excipit magnus domesticus, huius inopiae probe conscius, simul ac litteras ad evocandum exercitum misisti, pecuniam necessariam de meis comparavi, et amplius nihil opus est, quam ut miles unusquisque veniat, destinataque mercedem tollat: id quod vel cras, vel perendie fieri poterit. Quare hac de causa ne te excrucies. Tum imperator: Quid tandem satis de tuo in me amore dici potest? Aegre autem mihi est valde ob hoc quoque, quod quantum de facultatibus tuis inde ab adventu nostro Adrianopolin ad communem usum impenderis, et quas nunc impendes multas aureorum myriadas, considero. Idcirco non secus

A. C. 1322 *Ἐξανάλωσις οὐκ ὀλίγας ἐσόμενα χρυσίου μυριάδας, ὧς καὶ Βαυτὸς οἶδα σαφῶς. διὸ καὶ τῆς ἀπορίας οὐχ ἦσσαν τῶν χρημάτων τὸ ἐν τοσοῦτοις σε χρήμασι ζημιουῖσθαι καθικνεῖταιί μου τῆς ψυχῆς.*” παροῦσα δὲ αὐτοῖς διαλεγόμενοις καὶ ἡ τοῦ μεγάλου δομestίκου μήτηρ ἡ Παλαιολογίνα Θεοδώρα 5 „ἀλλ’ ἐγώ γε” εἶπεν „οὐ ζημίαν ἤγημαι τὸ ἀναλίσκεν ἐν τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ πάντων κερδῶν λυσιτελέστατόν τε ἅμα καὶ σωφρονέστατον. εἰ γὰρ λύτρον ψυχῆς ἀνδρὸς ὁ ἴδιος πλοῦτος, ἂν 9 ὕπὲρ τῶν ἰδίων τις ἀμαρτημάτων, ἂν 9 ὕπὲρ τοῦ ζῆν ἀναλώσῃ, οὐ ζημίαν τὴν δαπάνην, ἀλλὰ κέρδος ἠγεῖσθαι χρὴ· 10 ἄλλως τε καὶ τῶν ἱερῶν διδασκόντων λογίων, ὧς, ὅπου ὁ 9η- C σαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν, παρὰ σοῖ, βασιλεῦ, ἐπειδὴ σὺ 9ησαυρὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία τοῦ μεγάλου δομestίκου ἔσται. τούτου δὲ ὄντος ἀληθοῦς, τῶν ἄλλων πάντων χρημάτων ὧς οὐδενῶν καταφρονήσει. καὶ χωρὶς δὲ τουτου- 15 νί, ἂν φειδόμενοι τῶν χρημάτων κινδυνεύσητε περὶ τὸ ζῆν, οὐκ εὐδηλον, ὅτι, θανόντων ὑμῶν ἀτίμως, παρ’ ἄλλοις ἔσται τὰ χρήματα, ἴσως δὲ καὶ πολεμωτάτοις; φείδεσθε τοιγαροῦν μήτε σωμάτων μήτε χρημάτων, ἄχρις ἂν τὸν κινηθέντα πόλεμον ἢ λυσιτελεῖ διαθήσθε ὑμῖν. 20

D κθ’. *Ἐπὶ τούτοις αὐτῇ χάριτας ὁμολογήσας ὁ βασιλεὺς, V. 70 ἐξελεθῶν ἐβουλευέτο μετὰ τῶν ἐν τέλει, εἰ χρὴ πρότερον ἐπὶ Ἄπρω καὶ Γαρέλλαν, ἢ ἐπὶ τὰς ἀφροστρυκίας πορρωτέρω τῶν*

11. Matth. 6. ED. P.

quam ipsa pecuniae difficultas, pungit ac vellicat animum meum, te tantum rei nummariae dispendium mea causa perpeti. Huic colloquio Theodora Palaeologina, magni domestici mater, praesens intererat, quae sic orsa est: Equidem ego talibus in rebus sumptum impendere nullum dispendium, immo vero omnium quaestuum quaestuosissimum atque prudentissimum iudico. Si enim pretium redemptionis animae hominis sunt ipsius divitiae, sive quis pro peccatis suis, sive pro vita sua quippiam erogaverit, haud in damnis illa erogatio, sed in lucris deputanda est. Adhoc, cum divinae scripturae doceant, ubi thesaurus vester sit, ibi cor vestrum esse, apud te imperator, quoniam tu thesaurus magni domestici es, etiam cor eius erit. Quod cum ita sit, ceteram pecuniam ut rem nihili contemnet. Sed haec mittamus. Si nummis parentes, in vitae discrimen incidatis, et non clarum est, vobis cum dedecore mortuis, vestras ad alios et forsitan ad inimicissimos translatum iri pecunias? Proinde ne vel corporibus, vel pecuniae parcltote, quoad bellum hoc ad emolumentum vestrum accommodaveritis.

29. Gratiis matronae actis, egreditur imperator, et cum primoribus in consilium venit, priusne Apros et Garellam, an exercitum ad ulteriores civitates desertrices adducat: quod haec minus nocereant,

πόλεων ἔλθειν ὡς τῶν μὲν ἀπωτέρω τὴν μὲν βλάβην ἦσσαν ἀ- A.C. 1322
 ρεχομένων, ἐυάλωτοτέρων δὲ τῶν δὲ μετὰ τοῦ μᾶλλον βλάπτειν
 καὶ καρτερωτάτων ἀπὸ τε τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς καὶ τῆς
 ἐγκαθιδρυμένης δυνάμεως οὐσῶν. ἐδόκει δὴ ἐπὶ Ἄπρω ἔλθειν
 5 πρῶτον. καὶ ἄραντες ἐκ Διδυμοτείχου, ἐπεὶ πάντα παρεσκευ-
 αστο, καὶ πρὸς τὸ μισθοφορικὸν τὸ χρυσίον διενεμήθη, ἦλθον P.87
 ἐπὶ Ἄπρω. στρατοπεδευσασμένων δὲ ἐκεῖ, πέμψας ὁ βασιλεὺς
 ἠσπάζετο τοὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν, καὶ πρὸς τὸ μάχης χωρὶς αὐ-
 τῷ ἐπεχειρεῖ παραδιδόναί τὸ πόλισμα πείθειν, οὔτε ἡμαρτη-
 10 κέναι φάσκων αὐτοὺς οὐδὲν, οὔτε αὐτὸν ὀργίζεσθαι πρὸς αὐ-
 τοὺς, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστασίας ἐπὶ τὸν βίᾳ κατασχόν-
 τα, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς εἶναι τοὺς ἠγαγκασμένους. διόπερ καὶ εἰ
 προσχωρήσασιν ἀμαχεῖ, πολλαῖς ἐδεργείαις ἀμειβεσθαι εἶναι
 δίκαιος. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους εὐθὺς οὐδ' ὄλους ἀναμείναντες
 15 ἀκούσαι τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, κακῶς τε ἔφασκον ἦκειν
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀπάτης γέμοντας τουτουσί λόγους οὐκ ἐκεί-
 νοις, οὔτε δεδοικῶσιν οὔτε πρὸς ἀπάτην οὔσιν εὐκόλοις, ἀλλ' B
 ἑτέροις μᾶλλον προσήκειν λέγειν· αὐτοὶ δὲ τῷ τε πεπιστευκῶτι
 τὴν πίστιν τηρήσειν, καὶ τὸ φρούριον φυλάξειν ἀσφαλῶς. ὁ
 20 βασιλεὺς δ' αὖθις πέμψας ἑτέρους, μὴ τὸ κακῶς παθεῖν συν-
 εβούλευεν ἐλέσθαι μᾶλλον ἐξ ἀβουλίας, ἐνὸν ἔξω τε κινδύων
 εἶναι καὶ παθεῖν εὖ. τῶν δὲ ὑβριστικῶς ἀποκριναμένων, καὶ
 λίθους καὶ βέλεσι τοὺς ἀπεσταλμένους βαλόντων, ἑτερόν τε μη-
 25 δένα πρὸς αὐτοὺς ἦκειν παραγγειλάντων, ὡς αὐτὸν ἀποκτε-
 νήσονται, ἐπεὶ μὴ λόγοις ἑώρα πείθειν δευατὸς ὢν ὁ βασιλεὺς,

et capi facilius possent, illae et plus nocerent, et cum structura
 moenium, tum militari intus praesidio essent validissimae. Stetit
 sententia, prius Apros aggradiendos. Paratis omnibus et pecunia in
 stipendia numerata, Didymoticho illuc movent: ubi castris commu-
 nitatis, caduceatorem mittit imperator, qui pro muris stantes salutet,
 et ad urbem sine dimicatione dedendam impellat, dicatque, non eos
 deliquisse quidquam, nec imperatorem ipsis irasci: sed culpam de-
 sectionis penes eum esse, qui deficere coëgisset, non penes illos, qui
 coacti fuissent. Quamobrem si positis armis, ad fidem officiumque
 redirent, multa beneficia promerituros. At enim qui in muris erant,
 ne totum quidem, quod dicebatur, audire sustinentes, maligne ipsum
 venire suclamabant, et cantilenam istanc non sibi, qui omni essent
 expertes metu nec dolis deludi facile possent, sed aliis potius debere
 occinere: se creditori suo fidem et oppidum tuto servaturos. Iterato
 mittuntur alii, qui suadeant, ne consilio malo pravoque maleficia
 quam beneficia, cum possint, experiri malint. Quibus contumeliose
 respondentibus, lapidibusque et iaculis caduceatores appetentibus, ac
 de cetero quemquam ad se mitti vetantibus, nisi eum occisum vel-

- A.C. 1322 κλίμακας ἐκέλευσεν ἐτοιμασθῆναι, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐσομένης C τειχομαχίας. ὄρωντες δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ τείχους τὰς κλίμακας κατασκευαζομένας, ὡς ἀνηνύτοις ἐπιχειρούντων κατεγέλων, οὐ μόνον τῇ ἀσφαλείᾳ τῶν τειχῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ πλήθει τῶν στρατιωτῶν οἰόμενοι περιγενήσεσθαι τοῦ πολέμου. ἦσαν γὰρ οἱ τε 5 ἐκ Βυζαντίου κατὰ συμμαχίαν ἀφικνήμενοι, ἵππεῖς μὲν εἴκοσι καὶ διακόσιοι, καὶ πεζοὶ τοξῆται τούτων εἴκοσιν ἐλάσσους ἀγαθοὶ τοξεύειν, ὀπλῆται τε οἱ ἐκ μηχανῶν ἀφιέντες βέλη τριάκοντα, 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995 1000
- D τε οὐκ ὀλίγοι καὶ σφενδονῆται, οὐ μόνον ἐγχώριοι, ἀλλὰ καὶ τῶν περιοίκων πλεῖστοι διὰ τὸν πόλεμον συνελθόντες· καὶ γυμνῆτῆα πολλή. οἷς ἐθάρρουν, εἰ μῆτι ἄλλο, τὸ γοῦν ἀλῶναι 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995 1000
- V. 71 μὴ, πάντων χρημάτων διαφθαρέντων, ἀνάστατος γένηται ὁ Ἄπρος, ἐκέλευσε τοὺς καρποὺς μὴ διαφθεῖρειν, ὅπως ἔχοντες ἀφορμὰς οἱ Ἄπριοι τοῦ ζῆν, μὴ ἐκλίπωσι τὸ ἄστυ. ἀπέδανον μέντοι ἐν τῇ τειχομαχίᾳ πλὴν ἐνὸς ὀπλίτου τῶν ἐκ Βυ-

lent; quia se verbis nihil proficere v:debat imperator, scalas ad moenia postridie conscendenda parari iussit. Quod cum cernerent, qui in moenibus stabant, hostium conatum ut inanem irridebant, murorum excelsitate ac firmitate propugnatorumque multitudine se inexpugnabiles fore confidentes. Nam auxiliares Byzantio equites erant duceni et vicini, pedites sagittarii duceni iique peritissimi: gravis armaturae, qui e machinis tela torquebant trigiuta: e quibus unus a dexteritate destinata ferendi prae aliis celebrabatur. Equites iadigenae cataphracti centum, sagittarii non pauci, et funditores non indigenae modo, sed etiam e finitimis locis quamplurimi, quos bellum exciverat, et levis armaturae multi, quibus omnibus, si nihil aliud, certe ne caperentur se facile consecuturos sperabant. Postridie albente coelo quique foris quique intus in moenibus erant, ad pugnam instruebantur. Et cum usque ad horam septimam acerrima fieret oppugnatio, oppidani se strenue tuebantur. Ad extremum imperatorii fortitudine et audacia adversariis superiores, scalis applicitis oppidulum capiunt ac diripiunt. Ibi timens imperator, ne rebus omnibus disperditis, Aprus ad solitudinem redigeretur, frugibus cavet: ut habentes vitae subsidium Aprii ne diffugerent. In ea oppugnatione ex neutra acie quisquam praeter unum Byzantium

ζαντίου ἐξ ἑκατέρων μερῶν οὐδείς, καὶ τούτου μετὰ τὴν μᾶ- A.C. 1322
 χην ὑπὸ Λατίνου τινὸς ἀποκτανθέντος, ὅτι αὐτὸς τε καὶ πλεί- P. 88
 οὺς ἕτεροι ἐτραυματίσθησαν ὑπ' αὐτοῦ· τραυματῖαι δ' ἐγέ-
 νοντο καὶ ἑκατέρωθεν οὐκ ὀλίγοι. τοὺς τε ἐκ Βυζαντίου ἰπ-
 5 πέας τε καὶ πεζοὺς δήσαντες οἱ στρατιῶται εἶχον· εἰς τρίτην
 δὲ ἡμέραν τοὺς αἰχμαλώτους στρατιώτας ὁ βασιλεὺς κελεύσας
 αὐτῷ παραστῆναι, διείλεκται οὕτως· „οὔτε συνετῶς οὔτε συμ-
 φερόντως πεπράχατε ὑμῖν αὐτοῖς ὄφ' ἡμῶν προσαγορευόμενοι
 φιλίως, εἰς λοιδορίας αὐτοὶ τραπόμενοι καὶ ὕβρεις. τὸ μὲν
 10 γὰρ μὴ καταπλήττεισθαι τοὺς ἐπιόντας ἀλλ' ἐγκαρτερεῖν ἀμυ-
 νομένους, ἀνδρίας ἂν τις τιθείη τὸ δὲ ὕβριζεν τε καὶ κομ- B
 πάζειν ἀπὸ τῶν τειχῶν, καὶ θράσους καὶ παρανομίας. διὸ καὶ
 συμβουλεύσαιμι ἂν ὑμῖν, εἴγε πεῖθῃσθε, ἀνδρία μὲν καὶ τόλμη
 καὶ χειρὸς ἔργοις ἀνθίστασθαι τοῖς πολεμοῦσι, λόγοις δὲ σω-
 15 φρονεῖν. οὐ γὰρ ἢ ἀπὸ τῶν λόγων ἀπολασία, ἢ διὰ τῶν ἔργων
 δὲ ἐμπειρία καταπλήττει τοὺς ἐπιόντας. δοριαλώτους μὲν οὐκ
 γενομένους ὑμᾶς, ἢ βουλομεθα ἔξεστι χορῆσαι νόμον πολέ-
 μου· ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύων, ἀφίημι
 ἔλευθέρους. εἰ μὲν οὐκ ὑπ' ἐμοὶ στρατεύεσθαι βούλεσθε, προ-
 20 νομίας τε ἀξιώσω τῆς προσηκούσης, καὶ τοῖς οἰκιστάτοις ἐντά-
 ζω· εἰ δ' οἴκαδε ἀπελθεῖν, καὶ οὕτως εὖ ποιήσας ἀποπέμψω.”
 Προσκυνήσαντες δὲ οἱ στρατιῶται καὶ τῆς εὐεργεσίας χάριν C
 εὐφημήσαντες πολλὰ, καιρὸν ἐξήτησαν εἰς διώσκειν. διασκε-
 ψάμενοι δὲ, τῶν ἰππέων μὲν ἔμειναν ὀλίγοι, τῶν πλειόνων

armaturae gravis desideratus est, et eum a Latino quodam secundum
 pugnam interemptum, quippe a quo ipse cum aliis multis esset vul-
 neratus; utrimque tamen vulnerati non pauci. Victores Byzantinis
 equitibus iuxta ac peditibus vincula iniecerunt. Tertio die captivis
 militibus in medium produci iussis, imperator ad eos huiuscemodi
 verba locutus est: Neque prudenter, neque e re vestra factum, quod
 a nobis amice appellati, convitia et iniurias reposuistis. Nam hoste
 instante non percelli, sed constanti animo se defendere, hoc vir-
 tuti: alios autem maledictis incessere et crepare magniloqua de
 moenibus, confidentiae et amentiae adscribitur. Quare si me audi-
 atis, fortiter audendo et manu prompta hostem reprimetis, verbis
 moderabimini: quando non verborum petulantia, sed ipse factorum
 sensus invadentem terrificat. Iam in vos captivos statueret lege bel-
 lica licet. Verum ego, qui meis armis officere Romanis minime
 quaero, vos libertate dono. Si sub signis meis militare vultis, mi-
 liti, ut decet, curae eritis, et vos inter familiarissimos recipiam:
 sin domum redire, etiam sic benigne dimittam. Milites imperatorem
 venerati eiusque meritum multis laudibus prosecuti, spatium ad
 delibendum petiverunt. Re deliberata, pauci equites manserunt:
 pedites ferme omnes sub eo merere instituerunt: quos annuo de-

- A.C. 1322 ἀπελθόντων· οἱ πεῖροι δὲ πλὴν ὀλίγων ἅπαντες ἐλλοιτο δουλεύειν τῷ βασιλεῖ. οἷς καὶ μισθὸν ἐτήσιον τάξας, ἐνέγραψε τοῖς οἰκέταις· τοὺς δ' ἀπελθόντας ἐφωδίασε χρυσίῳ. ὄρων δὲ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν Ἀπριῶν, ἀνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας γυμνοὺς καὶ ἀπόρους περιϊόντας καὶ ὀλοφυρομένους τὴν ἀποστέρησιν τῶν ὄντων, τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, „δίκαιόν ἐστιν” ἔφη „πολλοῖς καὶ μεγάλοις σήμερον εὐηργετήκιος ἡμᾶς τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτοὺς ἀξίους τῆς εὐεργεσίας φανῆναι. τὸ γὰρ μῆτε τὴν ἐγκαθεστῶσαν πολλήν τε καὶ ἀξιόμαχον οὖσαν στρατιάν, μῆτε τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὸ ὕψος τῶν τειχῶν, μῆτ' ἄλλο μηδὲν ἐμπόδιον ἡμῖν γενέσθαι πρὸς τὸ μὴ τοὺς ἀνθάδεις τουτουσί τιμωρήσασθαι καὶ ὑβριστάς, οὐκ ἄλλου τινὸς ἢ τῆς τοῦ κρείττονος εὐεργεσίας ἂν τις λογίζοιτο δικαίως· τὸ δ' αὖθις ἐν οὕτω καρτερᾷ τειχομαχίᾳ καὶ ἀλώσει πόλεως μῆτε ἡμῶν τινὰς, ὅπερ ἦν εἰκὸς, ἀποθανεῖν, μῆτε τῶν ἐαλωκότων ἀποκτείναντας ὁμοφύλους αἵμασι χρανθῆναι, τῆς πολλῆς περὶ ἡμᾶς προνοίας καὶ κηδεμονίας τοῦ θεοῦ. χρὴ τοιγαροῦν καὶ ἡμᾶς νικήσαν-
- P. 89 τας ἐπικαμφθῆναι ταῖς συμφοραῖς τῶν ἀτυχησάντων, (πρὸς μὲν γὰρ τοὺς βαρβάρους ἄχρι παντὸς πολεμεῖν δεῖ πρὸς δὲ τοὺς ὁμοφύλους ἄχρι τοῦ κρείττονος,) καὶ μεταδοῦναι ἕκαστον ἐκ τῶν λαφύρων καθ' ὅσον ἂν ἀίροῖτο τοῖς ἀλχημαλώτοις. τρία γὰρ τὰ μέγιστα κερδανεῖτε· θεὸν τε ἴλεων ἑαυτοῖς προπαρᾶσκευασάμενοι, τὸν εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας ἔλεον οἰκειούμενον καὶ

creto stipendio, in album suorum retulit, et discedentibus aliis aurum in viaticum contulit. Cum autem conspiceret Apriorum turbam viros simul ac mulieres, item pueros paene nudos, omnium egenos ambulantes, seque bonis suis despoliatos lamentantes, ducibus et nobilibus advocatis: Iustum est, inquit, cum hodierno die tot et tam insignibus a Deo beneficiis ornati simus, ut iisdem digni videamur. Etenim quod neque tam magna et nostro Marti conferenda manus intus, neque tam alta ac tuta moenia, neque aliud quidquam impedimento nobis fuit, quo minus arrogantes istos et protervos ulcisceremur, nullius nisi divini numinis liberalitati iure tribuendum est. Rursus in tam infesta oppugnatione et urbis occupatione nostrum neque quemquam, ut consentaneum erat, cecidisse, neque per caedem ullius captivorum civili sanguine pollutum esse, egregiam erga nos Dei providentiam curamque significat. Itaque et nos victores miserorum calamitatibus ad misericordiam inflecti oportet, (contra barbaros sane bello internecino pugnandum: contra populares autem usque dum vincas,) et pars de praeda captivis a quolibet, quantam voluerit, restituenda est. Tria enim bona maxima hinc vobis lucro apponentur; Deum propitium habebitis, qui in afflictos navatam misericordiam, tamquam sibi praestitam, repu-

τῆ δὲ τε ποκλαπλασίσοι καὶ ἀπαλλάξαντας τοῦ βίου θαυγαλλό-A. C. 1322
 μενον ἀμείβουσαι καὶ τὴν ἡμετέραν εὐμένειαν προσκτώμενοι,
 περὶ πλείστου ποιουμένον τὴν εὐεργεσίαν τῶν αἰχμαλώτων γ. 72
 καὶ τρίτον ἑαυτοῖς ἀνδρίας ἅμα καὶ μεγαλοψυχίας δόξαν
 5 περιποιούμενοι, ἀνδρῖα νικήσαντες τοὺς ἀντιτεταγμένους, ἔλευ- B
 θερῖα δὲ γνώμης καὶ μεγαλοψυχία οὐχ ὡς πολεμίοις, ἀλλ' ὡς
 ὁμοφύλοις καὶ ἀτυχοῦσι τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσενεγκόντες."
 τοιαῦτα παραινέσαντος τοῦ βασιλέως, οὕτω διετέθησαν ἡ
 στρατιὰ, ὡς πάντας μὲν ἐκ τῶν λαφύρων μεταδοῦναι τοῖς
 10 Ἀπρίοις· ὅσοι δὲ καὶ πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν ἐφιλοτιμοῦντο, τοὺς
 δεσπότας ἀνερενήσαντες τῶν παρ' αὐτοῖς λαφύρων, ἀπέδουσαν
 πάντα, μηδενὸς ἀποστέρησαντες.

λ'. Ἐξ δὲ ἡμέραις μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐστρατοπεδευ- C
 σάμενοι Ἀπρῶ, τῇ ἐβδόμῃ ἄραντες ἐστρατοπέδευσαν ἐν Γα-
 15 βρέλλῃ. οἱ ταύτην δὲ οἰκοῦντες, εἴτε καὶ εὐνοϊκῶς διακειμένοι
 πρὸς τὸν νέον βασιλέα, εἴτε καὶ παρὰ τῶν Ἀπρίων διδα-
 χθέντες σωφρονεῖν, ἅμα τῷ προσκληθῆναι προσεχώρησαν τῷ
 νέῳ βασιλεὶ καὶ παρέδουσαν ἑαυτοὺς ἀμαχεῖ. πολλοὶ δὲ
 20 ἤλθεν εἰς Ῥαιδεστόν. προσχωρησάντων δὲ καὶ Ῥαιδεστη- D
 νῶν, ἔπει καὶ πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰς τὸ εὐποιεῖν ἐπεδείξατο
 φιλοτιμίαν, ἤλθεν εἰς Σεργέντζιον· προσχωρήσαντος δὲ καὶ
 αὐτοῦ, τὴν πρὸς Σηλυβρίαν ἦει, Σηλυβριανούς ὧν ἕνεκα τῆς
 εἰς αὐτὸν εὐνοίας παρὰ τῆς ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶς ἐζημί-
 25 σονται τοῦ χειμῶνος τὴν χώραν κατατρεχόντων, εὐεργεσίαις

tat atque in hac vita longe pluribus et post obitum remunerari promittit; deinde nostram quoque amicitiam assequemini, quibus nihil est antiquius, quam de captivis bene mereri; postremo fortitudinis et magnanimitatis gloriam vobis ipsi parietis: illius, quoniam hostes debellastis: huius, quoniam ingenua et excelsa mente non ut hostes male multastis; sed tamquam civibus et cognatis, quam licuit, curam adhibuistis. Hac cohortatione adeo permotus est miles, ut nemo non aliquid de praeda redderet. Qui vero benefacere gloriosum sibi ducebant, inquisitis dominis quidquid adepti fuissent spoliiorum, nihil sibi retinentes, fideliter restituebant.

30. Diebus omnino sex ab oppido recepto Apri commoratus, septimo ad Garellam castra posuit. Cives sive quod ceteroqui imperatorem diligenter, sive quod Apriorum malo docti saperent, simul atque invitati sunt, in eius fidem pacifice transierunt. Quibus ample gratiis relatis, Rhaedestum perrexit. Dedentibus se perinde Rhaedestenis, declarato illis quoque ardenti benefaciendi studio, Sergentium progressus est. Quo etiam se tradente, iter Selybriam convertit, Selybrianis propter fidem erga se a militibus Byzantipis, per hiemem fines eorum incursantibus, detrimentis affectis, gratias

A.C. 1322 καὶ εὐχαριστίας ἀμειψόμενος. ἔγγυς δὲ Σηλυβρίας γενομένου ἔδοξε καταβάνας τῶν ἱππῶν διαναπαύσασθαι μικρόν. στρατοπεδεύονται δὴ παρὰ τῇ φρουρίῳ Σάκκων, πολεμίᾳ μὲν ὄντι διὰ τὸ Συργιάνῃ μὲν προσχωρῆσαι, καὶ τοὺς ἐκ Βυζαντίου στρατιώτας ἐπὶ τῇ Σηλυβριανοὺς ὑπερδέχεσθαι κατατρέχειν·⁵

P.90 καταφρονουμένη δὲ ἄλλως διὰ τὴν ὀλιγότητα καὶ ἀπειρίαν τῶν ἐνοικούντων, (ἀγρόται γὰρ ἦσαν πάντες γηπόνοι,) καὶ τὴν φανολότητα τῶν τειχῶν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ φρουρίῳ ἐγκεκλεισμένοι, ὥσπερ ἀγνοήσαντες ἑαυτοὺς καὶ τῶν περικειμένων ὡς οὐδενῶν καταφρονούντες, ὕβριζόν τε ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ πολ-10 λὰς κατέχεον λουδορίας καὶ βασιλέως καὶ τῶν συνόντων. γελίας δὲ ἐφ' οἷς ὕβριζετο ὁ βασιλεὺς, εἰ οἶνος εἶη πολὺς παρ' αὐτοῖς, ἐπνυθάνετο τῶν παρόντων· τῶν δὲ οὐδ' ἀρκούντως εὐπορεῖν ὕδατος ἀποκρινάμενον, „οὐκοῦν” ἔφη „τῶν μελαγχολῆν ποιουσῶν ἐνεπλήσθησαν βοτανῶν.” κελεύσας δὲ αὐτοῖς τινα¹⁵ παραινέσαι καὶ σωφρονεῖν καὶ σιγᾶν, αὐτοὺς ἅμα τοῖς ἄρχουσι πρὸς ἐπίσκεψιν ἐξήεσαν τῶν σκοπῶν. οἱ δὲ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι Σάκκοι οὐδὲν μᾶλλον ὑφίεσαν τῶν ὕβρεων καὶ τῶν φωνῶν, ἀλλ' ἐχρῶντο πάσῃ δυνάμει. τὸ δὲ τῶν στρατιωτῶν οἰκετικὸν πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῶν ὕβρεων ἀχθεσθέντες, αὐτοῖς ἤξιονα²⁰ τοὺς δεσπότας ἐπιτρέψαι τὸ ἔργον. ἐπιτρεψάντων δὲ αὐτῶν, ἐπιδραμόντες εἶλον αὐτοβοεῖ, πανταχόθεν ὑπερβάντες τὸ τεῖχος, (ἦν γὰρ εὐάλωτον,) τοῖς προστυχοῦσι χρησάμενοι ξύλοις

acturus et beneficia remensurus. Urbi appropinquantibus, placuit ab equis descendere, et super herba viridi paululum requiescere. Iuxta castellum igitur Saccos castrametantur, hostile quidem, (nam a Syrgianne stabat, Byzantinumque militem ad Selybrianos per eruptionem vexandos susceperat,) cetera contemnendum, quod ipsum pro se exiguum: quod incolae rudes ac imperiti, (omnes siquidem erant rustici,) quod muri humiles ac demissi. Qui igitur intus se incluserant, uti semet ignorantes quique sibi imminabant contemnentis ut nullius pretii, de muro cum insolentia voces contumeliosas identidem contra imperatorem eiusque copias effundebant. Qui renidens ad convitia, ab astantibus quarebat, multumne apud eos vini esset; illis respondentibus, ne aquae quidem satis: Itaque, subiecit, herbis insaniam generantibus se ingurgitarunt. Tum eos admoneri iubet, uti se modeste gerant et linguae contineant; et cum principibus exercitus ad metas speculandas digreditur. At infelices illi Saccii nihilo magis de protervitate et maledictis remittere: sed omnem in iis facultatem experiri. Iniuriarum magitudine offensa gravius militum servitia dominos rogant, uti ipsis negotium vindicandi committant. Impetrant, et primo impetu, truncis ac trabibus obviis loco scalarum usi, muros, quod facile fuit, occupant et ad diripiendos indigenas discurrunt. Forte in casa quadam ignis

ἀπὶ κλιμάκων, καὶ πρὸς διαρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἔνδον. A. C. 1322
 εἶσω δὲ μιᾶς οἰκίας ἀνημμένου πυρὸς, ἀνελθόντων ἐπ' αὐτὴν V. 73
 πολλῶν, κατέπεσε τὸ τέγος ἐπὶ τοῦ πυρὸς· ἐκ χόρτων δὲ ξηρῶν
 οὐσῆς ἐστεγασμένης, φλόξ ἀνηφθῆ παραχρῆμα λαμπρὰ, εὐ-
 5θὺς δὲ προσεπελάβετο καὶ τῶν ἄλλων· ἦσαν γὰρ ὁμοίως αὐτῇ
 κατεσκευασμένοι. πύλης δὲ οὐσῆς τῆ φρουρίῳ μιᾶς, ἐπεὶ καὶ
 αὐτὴ διὰ τὸν φόβον παρὰ τῶν ἐνοικούντων ἀπρικοδομήθη, ἄλ-
 λως θ' ὅτι καὶ ἡ πρῶτως ἀναφθεῖσα οἰκία παρ' αὐτῇ ἦν, οἱ
 μὲν τῶν εἰσελθόντων, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐποίκων τοῦ χωρίου ὡς
 10εἶχον ἐπὶ τὸ τέγος ἀνελθόντες, ἐξέπιπτον ῥίπτοντες ἐαυτοὺς
 ἡμιφλεγείς· οἱ δὲ ἅμα τοῖς κατοικοῦσι τὸ χωρίον ἀνθρώποις
 τε καὶ κτήνεσι ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐναπικλημμένοι, οὐκ ἔχοντες ὅ, D
 τι χρῆσονται, πρὸς ὄλοφρυμὸς ἐτράποντο καὶ οἰμωγὰς. καὶ
 ἦν δακρύων ἄξιον τὸ γινόμενον, ἀνθρώπων ὁμοῦ καὶ βοσκημά-
 15των ἐπὶ τῇ καύσει βωόντων τε καὶ ὄλοφρυομένων. ἡ στρατιὰ
 δὲ πᾶσα καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ἅμα τοῖς ἐν τέλει τῶν ἄλλων ἀμ-
 λήσαντες, περιέστησαν τὸ φρούριον προθυμούμενοι βοηθεῖν,
 μὴ δυνάμενοι δὲ, (πάντων γὰρ ἤδη ἐπελάβετο τὸ πῦρ,) εἰς θνη-
 τούς ὑπὸ συμπαθείας ἐτράπησαν καὶ αὐτοί. ἀνάλωται δὲ ὑπὸ
 20τοῦ πυρὸς ἀπὸ μὲν τῶν ἔξωθεν εἰσελθόντων ἕξ· γυναῖκες δὲ καὶ
 παῖδες καὶ οἱ ἔξωροι τῶν τὸ χωρίον κατοικούντων τρεῖς καὶ
 εἴκοσι καὶ ἑκατόν· καὶ βοσκήματα καὶ ἡ ἄλλη περιουσία ὅσα P. 91
 ἦν. ἐλύπησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τὸ τοιοῦτον πάθημα τὸν βα-
 σιλέα· ἀναστάς δὲ ἐκείθεν ἦλθεν εἰς Σηλυβρίαν καὶ ὧν ἕνεκα

luculentus ardebat: quam cum multi conscendissent, tectum ex ce-
 spite arefacto contextum in focum decidit: quo casu de subito ex-
 superantibus flammis, ad contiguas aedes similem in modum aedi-
 ficatas incendium pervasit. Unica erat oppidulo porta, qua propter
 metum obstructa, et quia domus primo incensa prope erat, nulli,
 qui irruerant, et quidam de colonis ipsis, cum murum quam
 celerrime potuerant, ascendissent, inde se semistulati praecipites
 foras dabant. Alii simul cum incolis et iumentis ab ignibus inter-
 cepti, nescientes quo se converterent, in gemitus et lamentabiles
 voces prorumpabant. Et erat profecto res digna lacrimis, acerbitate
 uestionis hominibus et pecudibus confuse vociferantibus. Totus ex-
 ercitus ipseque imperator cum ducibus, ceteris posthabitis, oppidu-
 lum circumstebant, ad succurrendum parati. Quod cum nequirent,
 (iam siquidem ignis omnia aedificia depascebatur,) ipsi quoque prae
 commiseratione fletum non tenebant. Flammis absumpti sunt de
 iis, qui desoris per murum se ingesserant, sex: ex habitatoribus
 autem feminae, pueri et grandiores natu tres et viginti supra cen-
 tum: insuper animantia et reliqua res familiaris quantatamque. Non
 mediocriter hoc alieno infortunio moestus imperator, Selybriam
 ire institit, ubi transactis quorum causa venerat, Chariopolin remeas-

A.C. 1322 ἤλαθ' διαπραξαίμενος δεκεῖ, ἐπανεζευξεν εἰς Χαριοῦπολιν, καὶ διέλυσε τὴν στρατιὰν πλὴν χιλίων, οὓς ἐπέταξεν αὐτῷ συνειναι, ἐν ἡμέραις ἑπταεὶς κελύσας πάλιν ἀκλήτους πρὸς αὐτὸν ἐπανελθεῖν. ὁ μὲντοι τῶν κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἐπαρχιῶν στρατηγὸς Παλαιολόγος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης τὰς ὑπ' αὐτοῦ πάσας πόλεις καὶ τὴν στρατιὰν, ὡσπερ ἔφημεν, ἀπὸ τοῦ νέου βασιλέως πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀποστήσας, πάντων μὲν ἰσχυρος καὶ τὰς γνώμας παραστήσασθαι καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ πείσαι προσέχειν ἓνα δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ Λυκαίου γένους νομάδα Συρμπάνον ὀνομασμένον τῶν ὄντων ἀποστερήσας, ὅτι οὗ τῷ νέῳ προσέκειτο βασιλεῖ, πολλαῖς τε αἰκίαις ὑποβαλὼν, δύο τε τῶν ὀδόντων ἐκριζώσας καὶ τὴν παρειὰν κατακαύσας σιδήρῳ, ὡς οὐκ ἴσχυσεν ἀποστῆσαι τοῦ νέου βασιλέως, καθειρξάς εἶχεν ὑπὸ κλοιῶς. οὗτος δὲ τοῦ δεσμοτηρίου τότε διαδράς, καὶ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισάμενος νομάδας ψιλοὺς, καὶ 15 τῇ παρὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐνταυθοὶ πεμφθείσῃ τῷ Παλαιολόγῳ πολεμεῖν συμμίζας στρατιᾶ, ἐπέθετο τοῖς ἐν τῇ Ῥοδόπῃ. ὁρῶντες δὲ οἱ ἐν ταῖς πόλεσι τούτους τε ἀγρότας ἐκπολεμωθέντας αὐτοῖς ὁμοῦ πάντας καὶ τὴν στρατιὰν ἐπιχειμένην, καὶ δεῖσαντες μὴ καὶ τῶν ἔνδον ἀπόλωνται στασιασάντων, μετα-20 βαλόντες προσέθεντο τῷ νέῳ βασιλεῖ. καὶ δήσαντες τὸν στρατηγὸν εἶχον ἐν φρουρᾷ, ἄχρισ ἂν ὁ βασιλεὺς πνυθόμενος περὶ αὐτοῦ ψῆφον ἐνέγκῃ. αὐτοὶ δ' ἅμα Συρμπάνῳ ἤχον ὡς βασιλέα, οἱ μὲν ἀποληψόμενοι γέγρα τῆς εἰς αὐτὸν ἐννοίας· ὅσοι

vit missionemque dedit exercitui, mille apud se retentis: mandans uti praefinitis diebus, quamquam non accessiti, rursus adessent. Verum magnus stratopedarcha Palaeologus, Rhodopes praefecturae dux, creditas sibi urbes omnes exercitumque, ut supra demonstravimus, a iuniorē ad seniore m imperatorem avertēre et ad huius obsequium inclinare potuit: unum autem quendam genere Dacum, pecuarius, Syrmpanum nomine, fortunis exutum, quod nepoti faveret, postquam saepe illum fustuario multavit, duos etiam dentes radicibus excussit maxillamque ferro candenti inurendam curavit, nec eum tamen a fide transversum agere valuit, cum manicis in custodiam dedit. Inde cum aliquando effugisset aliosque pastores, armis militaribus nudos, magno sibi numero ascivisset, et copiis ad Palaeologum coercendum eo missis se immiscuisset, in Rhodopeios ferebatur. Qui erant in oppidis, cernentes agrestes universos contra se conspiratos et instantem imperatoris exercitum, timentesque ne instina seditione excitata pessum irent, commutata sententia ad eum se contulerunt vinctumque ducem in custodia tamdiu habuerunt, quoad, re intellecta, imperator de eo certum statueret: ipsi cum Syrmpano ad illum profecti sunt; pars ut praestitae benevolentiae praemium adipisceretur: quotquot autem a seniore prius fecerant, ut

ὅ ἦσαν πρότερον τῷ πρεσβυτέρῳ προστεθειμένοι βασιλεῖ, ἔξαι- A. G. 1322
 τήσονται συγγνώμην. ὁ βασιλεὺς δὲ τῶν μὲν ἀφροσθηκῶτων κα-
 θαψάμενος μετρίως ὡς ἀγνωμόνων περὶ αὐτὸν εὖ δράσαντα
 φανέντων, παραγγέλλας τε μὴ εὐχερεῖς ἔτι πρὸς τὰς ἀποστα- D
 σοίας καὶ τὰς παραβύσεις τῶν ὄρκων εἶναι, αὐτὸς τε ἀμνη-
 στιῶσιν ὧν αὐτοῖς ἡμάρτηται εἰπὼν, ἤξιωσε συγγνώμης μετὰ V. 74
 μικρὸν δὲ καὶ εὖ ποιήσας, οἴκαδε ἐπέταξεν ἀπιέναι. τοὺς
 δὲ τῆ εἰς αὐτὸν ἐμμείναντας πίστει ἐπαινέσας τε ἅμα καὶ
 δωρεαῖς ἀμειψάμενος ἀξίως, ἔξαπέστειλε μὲν αὐτούς, στρα-
 10 τηγὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας τὸν Ταρχανειώτην δομῆστικόν, ᾧ ἐπε-
 τέτραπτο τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην δεσμώτην ὡς βασιλέα
 ἀποστεῖλαι. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ Συρμπάνος ἐπὶ τοῦ βα-
 σιλέως ἐσθηκῶς, ἐδόκει βούλεσθαι τι πρὸς βασιλέα εἰπεῖν.
 συνεῖς δὲ ὁ βασιλεὺς, εἴ τι βούλοιο ἐκέλευε λέγειν. ὁ δ'
 15 ἅμα τῷ προσταχθῆναι πρὸς τοῦδαφος ἑαυτὸν καταβαλὼν,
 συγγνώμης ἤτει τυχεῖν, εἰ συμβῶτης ὧν καὶ βάρβαρος καὶ P. 92
 ἀγροίκος, ἐτόλμησε φθέγγασθαι τι πρὸς βασιλέα. τοῦ βασι-
 λέως δὲ προστάξαντος λέγειν δεδοικῶτα μηδὲν, ὑπὲρ τοῦ με-
 γάλου ἐδεῖτο στρατοπεδάρχον, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐφ' οἷς εἰς
 20 βασιλέα ἤμαρτε, τοὺς κατὰ τὴν Ῥοδόπην ἀποστήσας, τυχεῖν
 συγγνώμης. τοῦ βασιλέως δὲ ἐρομένον, εἰ πρὸς εἰρωνείαν ἢ
 πρὸς ἀλήθειαν τυχεῖν δεῖται ὁ δ' ἔφρασκε, πρὸς ἀλήθειαν,
 καὶ ὄρκον προσετίθει πίστεως χάριν δέον δ' εἶναι, εἴ τι καὶ
 ἤμαρτε, προσήκοντα πρὸς γένους ἀξιῶσαι συγγνώμης. „ἐπι-
 25 λέλῃσαι δ'” εἶρηκεν αὐτίς ὁ βασιλεὺς „ὅσα σε εἰργασται κα- B

delicti gratiam impetrarent. Quos imperator, ut adversus se bene
 meritum ingratos verbis mollibus castigavit: et praecipiens, ne de
 cetero ad defectionem et sacramentum violandum faciles essent, of-
 fensionumque oblivionem promittens, venia est impertitus et pau-
 lo post humaniter domum abire iussit. Qui autem in fide perstitis-
 sent, eos quoque pro dignitate collaudatos et donis donatos dimisit,
 duce illis praefecto Tarchaniota domestico, cui mandatum erat, uti
 magnum stratopedarcham imperatori vinculum mitteret; coram quo
 altero die astans Sympanus quippiam illum velle videbatur. Quo
 animadverso, Dic, ait, si quid habes. Sympanus statim se humi
 abiciens petere, ut sibi ignosceretur, si subulcus et barbarus et
 rusticus imperatorem verbo appellare auderet. Iussus ut omni timore
 deposito loqueretur, pro magno stratopedarcha orare coecepit, ut ei
 ipsi, quod Rhodopeios a fide in dominum suum abduxisset, igno-
 sceretur. Percunctante imperatore, simulatene, an vere et ex animo
 ita rogaret, Vere, inquit; et ad confirmationem iuramentum adie-
 cit, addiditque, ex officio esse, quamquam peccasset, tamen ut co-
 gnato veniam non negare. Rursum imperator: An tu oblitus es, qui-
 bus et quot malis ille te mactaverit? Bona tibi, liberos et uxorem

A.C. 1322 καὶ, ἀποστερήσας μὲν τῶν ὄντων καὶ παιδῶν καὶ γυναεκῶς, ἔτι δὲ καὶ ὀδόντων αὐτῶν, πολλαῖς τε αἰκίαις καταξάνας τὸ σῶμα, καὶ τέλος ὡσπερ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινοτάτοις ἐαλωκότων τὴν παρεῖαν κατακαύσας σιδήρῳ ὡς μηδὲ τὰς οὐλὰς ἐξαλειφθῆναι δύνασθαι; ὅλως δὲ τί σε τὸ πείσαν ἔστιν ὑπὲρ ἐκείνου δεῖσθαι;” „τί δ' ἂν εἴη μείζον” ἔφασκεν „ὦ βασιλεῦ, ἢ τὸν οὐπω χθὲς καὶ πρώην ἐν τοῖς δουλεύουσιν ἐκείνῳ τεταγμένον, νῦν εἰς τοσοῦτον ἤκειν περιφανείας, Θεοῦ καὶ σοῦ, βασιλεῦ, εὐηργετηκός, ὡς καὶ τοὺς βασιλεῖ προσήκοντας C κατὰ γένος ἐξαιτεῖσθαι δύνασθαι, καὶ τῶν προσδοκωμένῳ ἰο ἀπαλλάττειν κακῶν;” Θανμάσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπὶ τοῖς κακοῖς ἀμνηστίαν τοῦ βαρβάρου, „εἰ σύγε” ἔφη „τοσαῦτα ὑπ' αὐτοῦ ἀδικηθεῖς καὶ κακῶς παθὼν, βάρβαρος ὢν καὶ φραῦλος τὴν τύχην, τοῖς ἐναντίοις ἀμείβῃ ὅσον ἔξοσι ποιῶν εὖ, οὐδ' ἐμὲ δίκαιον μετριώτερα ἀδικηθέντα, βασιλέα τε ὄντα, ἀπα-15 ραίτητον ὀφθῆναι πρὸς ὀργήν. τοίνυν καὶ τῆς σῆς ἰκετείας ἐνεκα τὰ ἡμαρτημένα παρορῶν, ἄξιῶ συγγνώμης.” εὐχαριστήσας δὲ ὁ βάρβαρος ἐπὶ τούτοις, καὶ πολλάκις ἐπενηφημίσας τὸν βασιλέα, καὶ δευτέραν δέησιν προσετίθει, τὸ τὸν αὐτὸν μήτε τῆς ἀξίας ἀποστερηθῆναι μήτε τῶν προσόδων καὶ τῶνα D ὄψεων τῶν βασιλικῶν. ἔτι δὲ μᾶλλον τὴν ὑπὲρ τοῦ ἡδικηκός σπουδὴν Θανμάσας ὁ βασιλεὺς, καὶ ταύτην τὴν δέησιν ἐπλήρου. ἔτι δὲ αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας βασιλέως κειμένου, τὰ τῆς συγγνώμης γράμματα διαχαραχθέντα καὶ τῆ βασιλικῆ πιστωθέντα χειρὶ ἐπεδόθησαν αὐτῷ· ὁ δὲ λαβὼν 25

eripuit, dentes excussit, plagis multis corpus tuum dilaceravit, ad extremum maxillam ferro, ut atrocissimorum scelerum damnato, ustulavit, ac perpetua cicatrice deformem reliquit. In summa, cedo, quid te movit, ut eius causam ageres? Quid vero maius, inquit, quam qui paulo ante in servis illius censebatur, eum nunc Dei concessu ac tuo munere in tantam claritatem venire, ut deprecatione sua etiam cognatos imperatoris formidato supplicio eximat? Admirans imperator, sic eum delesse iniuriarum memoriam, Si tu, ait, tam iniqua et infanda ab illo passus, homo barbarus, sorte infimus, nihilo minus quantum in te est, mala bonis compensas, me minora passum et imperatorem, inexorabilem iram fovere non decet. Igitur vel te deprecatore in me commissa negligens, ecce veniam illi tribuo. Actis gratis et iterum iterumque dictis imperatori laudibus, barbarus denuo petit: nempe ut idem stratopedarcha nec honore, nec reeditibus, nec bonis imperatoriis excidat. Tantum studium erga noxiū amplius suscipiens imperator, etiam hoc annuit; et adhuc ad pedes eius iacenti testimonium datae veniae in pittacio exaratum, et, ut mos est, fidei ergo imperatoris manu addita,

καὶ τὴν γῆν κατασπασάμενος, ἐφ' ἧς ὁ βασιλεὺς εἰστίηκει, A. C. 1322
χαίρων ἀπῆλθε.

λά. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας ἐκ Θεσσαλονίκης ἄγγελος ἐλ-Ρ. 93
θὼν ἀπήγγειλε βασιλεῖ, ὡς στάσεως ἐν αὐτῇ γενομένης, οἱ V. 75
5τῷ νέῳ βασιλεῖ προσκείμενοι ὑπερσχόντες, Θεσσαλονικὴν πε-
ριεποίησαν αὐτῷ τὸν δεσπότην δὲ Κωνσταντῖνον εἰς τὸ περὶ B
αὐτὴν φροντιστήριον τὸ Χορταίτου διαδράντα, κατασχόντες
ἔχουσιν ἐν φρουρᾷ. ὁ βασιλεὺς δὲ εὐθύς τοὺς ἄξοντας αὐτὸν
ἐπεμψεν εἰς Θεσσαλονικὴν, ὄρκους πρότερον αὐτοὺς κατασχών,
10ὡς οὐτ' αὐτοὶ ἐκόντες, οὐθ' ἑτέροις παραχωρήσουσι τὸν δε-
σπότην ἀποκτεῖναι. οἱ καὶ ἀπελθόντες ἤγαγον αὐτὸν εἰς Λι-
δνμότειχον μοναχῶν ἡμφισμένον σχῆμα περιεβάλετο δὲ αὐ-
τὸ καὶ πρὶν αὐτοὺς εἰς Θεσσαλονικὴν ἐλθεῖν δέει τοῦ μὴ ἀπο-
θανεῖν. συνῆλθον δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸν νέον βασιλέα τῶν Θεσ-
15σαλονικέων καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς πολλοί, καὶ
ὁ τῆς κατ' αὐτὴν ἐκκλησίας πρόεδρος Ἰερεμίας, καὶ Γεράσι- C
μος ὁ τῆς κατὰ τὸ ἱερόν ὄρος τὸν Ἄθω ἐξηγουόμενος λαύρας.
ἦ μέντοι περὶ τὸν νέον ἡθροισμένη βασιλέα στρατιᾷ, ἀταξία
στρατιωτικῇ χρησάμενοι, ὀλίγον δεῖν κατέκοιμαν ἂν τὸν δε-
20σπότην, εἰ μὴ αὐτὸς ἐβῆρύσατο παρῶν ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε
δὲ εἰρχθῆναι. τισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις ὁ δεσπότης διὰ τινας
ἔδεῖτο τοῦ νέου βασιλέως, ἅμα καὶ πολλὰς χάριτας ὁμολο-
γῶν, ὅτι δι' αὐτὸν οὐκ ἐτεθνήκει, ὡς ἐπεὶ καθ' ὁποιοῦνδήποτε
τρόπον τὸ τῶν μοναστῶν περιεβάλετο σχῆμα, καὶ τὰ νεομι-

prachetur: quo accepto, vestigia imperatoris exosculatus, cum
laetitia recessit.

31. Eodem die Thessalonica veniunt nuntii, factionibus ibidem
natis, ab eo stantes vicisse urbemque illi subiecisse: Constantinum
despotam in monasterium Chortaeum, civitati vicinam, confugisse:
comprehensum custodia detineri. Imperator confestim Thessalonica-
m mittit, qui hominem adducant; prius iureiurando adstrictos,
neque se despotam occisuros, neque aliis occidendum permissuros.
Profecti, in schemate monastico, quo se mortis metu velaverat,
antequam illi Thessalonicae aspirarent, Didymotichum perducunt.
Prosequebantur eum Thessalonicensium et de senatu et de militibus
complures, atque etiam ecclesiae illius antistes Ieremias: item Ge-
rasimus, laurae, quae est in Atho sancto monte, praefectus. Parum
vero abfuit, quin stipatores imperatoris audacia militari despotam in
frustra concidissent, nisi illum praesentia sua imperator conservasset.
Praecipit autem in carcerem tradi. Praeteritis diebus aliquot, de-
spota hominem certum ad imperatorem allegans, gratias agit, quod
se e faucibus fati eripuerit: et simul rogat, quoniam modo quodam
monachi habitum cepisset, etiam legitima monasticae instituta sibi
exsequi liceret, ne coactus, sed libens eum cepisse videretur. Impe-

- A. C. ἰβρασμμένα ἐπ' αὐτῷ τελεσθῆναι πάντα, ὡς ἂν μὴ δοκοῖη βῆναι, ἀλλ' ἐκὼν περιβεβλησθαι. ὁ βασιλεὺς δὲ ὑποπεύσας μὴ βίον D μεταβολῆς ἐπιθυμία, ἀλλ' ὅπως ἀπολυθῆι μὴ εἰργασθαι, τοιαῦτα αἰτεῖν, τὸν Θεσσαλονίκης πέμπας μητροπολίτην καὶ τὸν τῆς λαύρας ἐξηγούμενον Γεράσιμον, οὐχ ἀρμόζοντα αἰ-5 τεῖν αὐτὸν μεμῆνυκεν ἐν τῷ παρόντι· τὸ μὲν γὰρ μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν φρουρούντων πάσχειν, ἀλλ' ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ἐξέσται, τὸ δὲ ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἀδύνατον τὸ νῦν εἶναι· διὸ μηδὲ τοιαῦτα δεῖσθαι. ὁ δ' ἔτι μᾶλλον ἐδέετο περὶ τῶν αὐτῶν, τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἐπιλαβόμενος ἀνδρῶν, ὡς οὐ¹⁰ πρὸς ὑπόκρισιν, οὐδὲ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλ' ἀληθεῖα μᾶλλον τὴν πρὸς τὸν τοιοῦτον βίον αἰρούμενος μεταβολήν. ἃ δὴ καὶ πυθόμενος παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ἐπέτρυσεν ἃ βούλοιο ποιεῖν περὶ αὐτοῦ. ἤχθησαν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν καιρῶν εκ P. 91 Θεσσαλονίκης πρὸς βασιλέα δεσμοῦται καὶ οἱ τὴν βασιλίδαι5 Ξένην τὴν τούτου μητέρα, ὕπερ ἔφθμεν εἰπόντες, ἐλκύσαντες βίον, ὃ, τε Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος καὶ Ἰωάννης ὁ Ζαρίδης καὶ ὁ πρωταλλαγᾶτωρ Συναχηρεῖμ. ὧν τοὺς μὲν δύο, βασιλέως προστεταχότος, ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐθεάτρισαν ἀγο- ρᾶς ἀφηρημένους τὸ γένειον καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς·²⁰ τὸν Παλαιολόγον δὲ ὁ πρωτοστράτωρ ἐξητήσατο, ἀνεψιὸν αὐτοῦ ὑπάρχοντα, μὴ ταυτὸν παθεῖν· εἰς δεσμοτήριον δὲ ἐνεβλήθη. ὀλίγω δὲ ὕστερον αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους ὁ βα- Βσιλεὺς ἤξιωσε συγγνώμης. ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ καιροῖς καὶ οἱ Ἀῆμινοι τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀποστάντες, ἤγον ἐπί²⁵

rator suspicione tactus, non desiderio vitae commutandae, sed carceris evadendi hoc ab se peti, metropolitanum et laurae praefectum Gerasimum mittit, qui dicant, illum in praesens haud convenientia petere. Nam, ne a custodibus babeatur male, sed quiete potiat, hoc illi concessum iri: dimitti nunc e carcere neutiquam posse: proinde id rogare parcat. At despota viros illos sacrosatatos prehensans, idem enixius orare, ut qui non ex hypocrisis aut necessitate, sed sincero potius animo hoc vitae genus delegisset. Quae cum ad imperatorem referrent, quid eo fieri vellet edixit. Eodem tempore Thessalonica adducti sunt in vinculis, qui Xenam imperatoris matrem, ut supra diximus, per vim a Deiparae statua abstraxerant; Constantinus Palaeologus, Ioannes Zaridas et Senacherim protallagator: quorum duo, imperatoris mandatu, abrasa barba et capillis, publice in foro ad spectandum omnibus ignominiae causa sunt propositi; Palaeologum protostrator ut consobrinum precibus suis dedecore prohibuit: sed in carcerem datus est; cui post breve tempus, ut duobus aliis, imperator ignovit. Paulo post et Lemnii ad iuniorum desciscientes venerunt: simul ut eam rem illi nuntiarent;

τὸν νόον, ἅμα τε τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν ἀπαγγελοῦντες καὶ Α. C. 1322
τὸν ἄρξοντα αἰτήσαντες τῆς Λήμνου. εὐεργετηθέντες δὲ παρὰ V. 76
βασιλέως καὶ ἡγεμόνα λαβόντες ὥσπερ ἤθουοντο, οἴκαδε ἐπα-
νῆλθον. τούτων γινομένων, ἐκ Σηλυβρίας ἡγγέλθη τῷ βα-
501λαιῖ, ὡς Περσικὴ στρατιὰ κατὰ συμμαχίαν τοῦ πάππου
καὶ βασιλέως ἐκ τῆς ἑω διαβάσα, ἅμα τῇ ἐκ Βυζαντίου
στρατιᾷ ὅσον οὐπω ἐλεύσονται κατ' αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπίθροτο,
τὴν μὲν κατὰ τῶν ὁμοφύλων τῶν Περσῶν ἐπαγωγὴν ἐθαύ-
μασε τῶν ἀντιεταγμένων, αὐτὸς δὲ ὁρμῇ τινι ἀσχέτῳ κατὰ C
101τάχος ἄρας ἐκ Αἰδυμοτείχου, εὐθὺς τῆς ἐπέρχομένης ἦει στρα-
τιάς, ὡς μαχούμενος ἦ ἂν συντύχοι. εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν
ἦ τε ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ ἕμα τοῖς Πέρσαις καὶ βασιλεὺς
ὁ νέος μεταξὺ Τζουρουλόης καὶ Σηλυβρίας συνῆλθον. συν-
ιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ ἐκ Βυζαντίου Ῥωμαῖοι ὡς οὐδὲ
15ἀντιβλέψαι δυνήσονται πρὸς τὴν μετὰ βασιλέως στρατιάν,
οὐδὲ παρατάξασθαι ὑπομείναντες οὐδὲ πλησίον ἐλθεῖν, ἀλλ'
ἔτι πορρωτέρω ὄντες, μεταστραφέντες ἔφηνον κατὰ κράτος,
201δία μὲν οἱ Πέρσαι, ἰδία δὲ οἱ Ῥωμαῖοι. ὁ βασιλεὺς δὲ φεύ-
γοντας ἰδὼν, καὶ αὐτὸς εἰς δύο τὸ στράτευμα διελὼν, ἐκέ-
20λευε διώκειν. ἐπιπολὺ δὲ τῆς διώξεως γενομένης, ὡς ἦνον οἱ
διώκοντες οὐδὲν, (ἦσαν γὰρ οἱ φεύγοντες οὐκ ἐν ἐφικτῷ,) οἱ δ'
μὲν τρεῖς τῶν Περσῶν ζωορήσαντες, οἱ δ' ἕτεροι κέντε Ῥω-
μαίων, ἐπανεστρεψαν, τῶν ἄλλων διασωθέντων ἵππων δὲ τῶν
μὴ δυνηθέντων ἐπεσθαι τῇ στρατιᾷ καὶ σκευῶν στρατιωτι-
25κῶν καὶ οἰκετῶν ἐκράτησαν πολλῶν. ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
ἐστρατοπέδευσεν ἐγγὺς Σηλυβρίας. οἱ μέντοι διασωθέντες τῇ

simul ut insulae praefectum ab eo poscerent: qui benefice tractati
et praesidem, uti rogaverant, adepti, domum reverterunt. Dum
haec aguntur, Selybria nuntiatur, Persas ex oriente ad avum adiu-
vandum traicisse et cum Byzantinis coniunctos, mox contra iunio-
rem venturos. Audito, Persas, alioqui inimicos, ad subsidium ad-
versus homophylos a sene ascitos, incitatissimo impetu et celeriter
Didymoticho movens, adventantibus recta obviam procedit, manus
conserturus, ubicunque occurrissent. Tertio die Byzantini cum Per-
sis Zurulum inter et Selybriam in eum incidunt. Cum scirent autem
se ne intueri quidem imperatoris exercitum ausuros, nec aciem con-
tra instituere, nec propius ferre gradum sustinuerunt: sed procul
adhuc distantes, totis viribus in pedes hac Persae, quos vivos ceperant,
regrediebantur. Equis vectariis, qui agmen fugiens sequi non po-

- A. C. 1322 φρυγή Ῥωμαῖοι καὶ Πέρσαι, εἰς Βυζάντιον πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα ἐλθόντες, ἀπήγγελλον τὴν ἤτταν. ἅμα δὲ καὶ ναῦς οἱ Πέρσαι πρὸς τὴν διάβασιν ἤρουντο. βασιλεὺς δὲ ἐπεχειρεῖ πείθειν αὐτοὺς μένειν ἐν Βυζαντίῳ· ὡς δὲ οὐκ ἐπειθόντο, αὐτοὶ τε φάσκοντες κατατριβήσεσθαι μάτην, καὶ βα-5
 / σιλεῖ μὴδὲν λυσιτελήσειν ἅμα τοῖς ἄλλοις πολιορκούμενοι Βυ-
 P. 95 ζαντίοις· μὴδὲ γὰρ ἂν ἔξω τειχῶν μὴ ὅτι γε αὐτοὺς ἀλλ' οὐδ' αὐτὸν ἂν τὸν ἀρχισατραπὴν αὐτῶν ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν
 / πάσῃ δυνάμει πρὸς τὸν νέον ἀντιτάξασθαι δυνήσεσθαι βασι-
 / λέα. καὶ τῶν παρατυχόντων ὡς ἀληθῆ λέγουσιν ἅμα συνειπόν-10
 / των Ῥωμαίων, ναῦς λαβόντες, ἐπεραιώθησαν πρὸς τὴν ἔω.
 B λβ. Ὡς δ' ἦ τε ἐκ τῆς Περσικῆς συμμαχίας τοῦ πρε-
 / σβυτέρου βασιλέως περιηρέθη ἐλπίς, τὰ τε κατὰ τὰς νήσους
 / πονήρως εἶχε, τῆς μὲν Λήμνου ἤδη καὶ φανερώς ἀφροστηκίας,
 / τῶν ἄλλων δὲ κλονουμένων καὶ ὅσον οὐπω τὴν ἀποστασίαν 15
 / καὶ αὐτῶν ἀπειλουσῶν, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἡπειρον πρὴν ὑπή-
 / κοιοι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, πλείους τῶν πόλεων ἤδη συνα-
 / πέστησαν πρὸς τὸν νέον· ἀπορία πάντοθεν περισχεθεῖς, πρε-
 / σβείαν δεῖν ἔγνω πρὸς βασιλέα αὐθις τὸν ἔγγονον πέμπειν.
 C πέμπει δὲ τὸν κατὰ τὸν Ἄθω τοῦ ἱεροῦ ὄρους πρῶτον τὸν 20
 / Ἰσαὰκ, καὶ ἄλλους μὲν ὄντα συνετὸν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἀντιποι-
 / ούμενον καὶ ἀρετῆς· τοιαῦτα πρὸς βασιλέα τὸν ἔγγονον πρε-
 / σβευόμενος δι' αὐτοῦ· „εἰ μὲν ἦ κατ' ἀρχὰς ἀνιήντοι πρὸς τὸ
 V. 77 κακὸν αἱ ἄνθρωποι ἐδημιουργοῦντο παρὰ Θεοῦ, ἢ ὥσπερ ἦν

terant, impedimentis atque etiam servis militum magno numero potiti sunt. Progressus imperator, prope Selybriam tentoria fixit. Persae et Romani fugae beneficio servati, Byzantium cum venissent, seni imperatori sese victos narrabant; ac Persae naves simul ad traiciendum petebant: quos ille ut Byzantii manerent, flectere non poterat, opponentibus, se frustra contritum iri et cum aliis Byzantiis obsessos, nihil ei profuturos: nam extra moenia non sese tantum, verum nec ipsum eorum archisatrapam cum toto exercitu suo in acie adversus iuniorum imperatorem consistere posse. Romanis, qui aderant, vera eos dicere attestantibus; conscensis navibus, in orientem transmiserunt.

32. Postquam Persici auxilii spes decollavit, et insularum auditi motus, Lemno iam aperte alium dominum colente, reliquis in fide labascentibus et propediem defectionem minitantibus; urbibus item continentis pluribus simul ad iunioris imperium aggregatis: omni ex parte anxius animi senior, rursus legationem mittendam iudicavit. Huic muneri Isaacium sacri montis Atho praepositum, virum alioqui intelligentem et virtutis multo studiosissimum deligit, illique in legatione dicenda haec iniunxit: Si homines aut ab initio ad malum inflexibiles a Deo fabricati essent, aut, cum voluntate libera fabricati,

δέον, αὐτεξούσιοι γεγονότες ἔμειναν ἐν τῷ ἀγαθῷ, οὐδὲν ἂν τῶν A. C. 132a
 μετὰ ταῦτα παραβυθέντων ἐτολμήθη. ἐπεὶ δὲ διὰ τὴν παρά-
 βασις ἐυόλισθος πρὸς τὸ χεῖρον ἢ τῶν ἀνθρώπων γεγένηται
 φύσις, ἐξ ἐκείνου μέχρι καὶ νῦν πάντ' ἄνω καὶ κάτω καὶ τοῦ
 5 ἐξ ἀρχῆς ἀντικειμένον γίνεται συνεργουόντος, ὅποσον δὴ τι
 πῶν συμβέβηκε καὶ ἡμῖν. δέον γὰρ ἐμὲ τὴν πρὸς ἐμὲ σου εὐ-
 νοίαν καὶ πρὸς πατέρα παιδὶ πρόπευσαν αἰδῶ τε καὶ τιμὴν D
 αὐτοῖς ἔργοις καταμαθόντα, τοὺς σε διαβάλλειν ἐπιχειροῦν-
 τας ὡς κατ' ἐμοῦ συσκευαζόμενον δούλους, ὡς ἐχθραίνοντας
 10 ἀποδείξωμαι, ἐγὼ δὲ ἀπατηθεὶς, ταῖς μὲν διὰ τῶν σῶν ἔργων
 ἀποδείξωμαι οὐ προσέσχον, λόγοις δὲ πεπλασμένοις παρὰ τῶν
 συκοφαντῶν πεισθεὶς, ἤγειρα πόλεμον, οὐσῆς εἰρήνης. νυνὶ δὲ
 αὐτοῖς ἔργοις τὴν ἀβουλίαν καταμαθὼν, ἐμαντὸν μὲν, ὥσπερ
 δίκαιον, καταμέμφομαι· σοὶ δὲ τοὺς τε τρόπους ἀγαθῷ ὄντι,
 15 καὶ τὴν εἰς ἐμὲ αἰδῶ καὶ εὐνοίαν ἴσθη διατηροῦντι, ὅπως εἰς
 εἰρήνην ἐκ πολέμου πάλιν τὰ πράγματα ἡμῖν ἦξει, μελήσει."
 Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος „χάριτας" εἶπεν
 „ὁμολογῶ πολλὰς τῷ βασιλεὶ τῶν βασιλευόντων θεῶ, ὅτι τῇ P. 96
 αὐτοῦ χρηστότητι χρησάμενος καὶ περὶ ἐμὲ, οὐτ' αὐτὸν τι
 20 κατὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βασιλέως ἢ βουλευσασθαι συνεχώ-
 ρησεν ἢ προῖξαι, οὔτε τοὺς συκοφάντας ἀνελέγκτους ἄχρι τέ-
 λους διατελεῖν, ἀλλ' αὐτὸν βασιλέα μάρτυρα ἔχειν παρέσχεν,
 ὡς οὐτ' αὐτὸς ἀδικῶ, οὐθ' οἱ συκοφαντοῦντες ἀδικίας ἐνέλι-
 πον οὐδεμίαν ὑπερβολήν. εἰ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ὑπὸ δι-

in innocentia, quemadmodum oportebat, perseverassent, nulla fuis-
 sent, quae postea plurima in vita hominum perperam commissa sunt.
 Quia vero propter primam transgressionem natura humana in deter-
 rius labilis evasit, ex eo usque ad hoc momentum temporis, illo,
 qui fuit ab orbis primordio noster adversarius, adnente, omnia
 sursum ac deorsum feruntur permisceturque: quale quiddam nunc
 et in nobis experimur. Cum enim debuissem tuum in me propen-
 sum animum quaeque filium decet erga patrem reverentiam ac vene-
 rationem ex ipsis factis tuis didicisse, calumniatores apud me tuos,
 quasi adversum me dolos machinarere, ut inimicos repellere; ego
 circumscriptus, quemadmodum rebus ipsis te mihi probare conarere,
 non attendi: sed fictis eorum sermonibus praeoccupatus, in pace
 bellum excitavi. Iam rerum experientia temeritatem et dementia
 meam cognoscens, memet iure incuso. Tibi ut bene morato, meique
 ut antea cupido et observanti, quinam ab armis ad otium redeamus,
 curae erit. Hactenus senior. At nepos in hunc modum: Gratias in-
 gentes ago regi Deo, quod bonitate sua etiam in me usua,
 neque sivit, ut ipse quippiam contra dominum meum et imperatorem
 vel cogitatione vel actione molirer; neque obrectatores meos non
 tandem redarguit: quando ipsam imperatorem mihi testem apposuit,

A.C. 1322 φθαρμένον ἀνθρώπων ἀπατηθεὶς, εἰργασταὶ & μὴ δεόν, ἀλλ' ἡμεῖς γε γονέας τε εἰδότες τιμῶν καὶ ἂν τι καὶ ἀδικώμεθα Β ἀνέχεσθαι, ὅσον ἂν παράσχοι θεὸς, βουλευσάμενοι δρᾶσομεν περὶ τῶν προκειμένων." ὁ μὲν οὖν πρέσβις τοιαύτης ἀποκρίσεως παρὰ βασιλέως τυχῶν, ἀπῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον ὡς ἐκεῖ περιμενῶν, ἄχρις ἂν ὁ βασιλεὺς βουλευσάμενος ἀποκρίνηται περὶ τῆς εἰρήνης. ὁ βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ, ὃ, τι χρὴ ἐβουλευόντο πράττειν περὶ τῶν προκειμένων, ὅπως ἢ εἰρήνῃ γένοιτο τοιαύτη σκοποῦντες, ὡς μηδεμίαν πρόφασιν ἔχειν τοὺς συκοφάντας πρὸς ἀλλήλους διαβάλλειν 10 τοὺς βασιλέας καὶ πόλεμον ἐπὶ λύμῃ τῶν κοινῶν πραγμάτων κινεῖν. ἐδόκει δὴ λυσιτελεῖν αὐτοῖς τε ὁμοῦ καὶ τὴν στρατιᾶν C καὶ πόλεις πάσας καὶ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων τῷ βασιλεῖ ἐπιτρέψαντας, αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνων ἄγεσθαι, καὶ εἰς ὑπηκόους τελεῖν τὰ πρόσταττόμενα ἐκκληροῦντας οὕτω 15 γὰρ τοὺς διαβάλλοντας χώραν οὐδεμίαν ἂν σχεῖν, πάντων ὁμοῦ χρημάτων ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως διοικουμένων. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ νέος βασιλεὺς τοὺς ἐν τέλει πάντας καὶ ἡγεμόνας καὶ τοὺς λογάδας τῆς στρατιᾶς εἰς ἐκκλησίαν συναγαγὼν, εἶπε τοιάδε: „τὰ ἐκ τοῦ πολέμου φνόμενα κακά 20 καὶ μάλιστα τοῦ θμφυλλίου, καὶ πολλαχόθεν μὲν ἄλλοθεν ἔξεστι καταμαθεῖν, μάλιστα δ' ἂν τις αὐτὰ κατίδοι καὶ ἀπὸ τοῦ νυνὶ ἐμοῦ τε μεταξὺ καὶ βασιλέως κινήθεντος πολέμου. ἐν γὰρ ὀλίγῳ χρόνῳ τοσοῦτον αὐτοῖ ὑφ' ἑαυτῶν διεφθείρα-

nec me ullam illi irrogasse iniuriam, et criminatores ad me iniuriis onerandum nihil fecisse reliqui. Et quamvis ille a perditis hominibus deceptus, ab officio discessit, tamen nos, qui parentes honorare et, licet ab iis etiam indigne habeamur, sufferre ac perpeti novimus, rem perpendemus et, quantum Deus concesserit, faciemus. Legatus, adepto hoc responso, in castra abiit, exspectaturus ibi, dum post consultationem certi aliquid acciperet. Imperator cum magno domestico, quid in re praesenti agere conveniat exquirat et considerat, quam ratione eiusmodi pax constituatur, qua imperatoribus de altero apud alterum detrahendi bellumque cum pernicie rei publicae commovendi sycophantis omnis occasio praecidatur. Statutum, conducere, si simul seipsum, exercitum, urbes universas, totius imperii gubernacula, seni committant, a quo pro subiectis regantur et cuius iussa factitent. Sic illo solo rerum domino, materiam obtrectandi nullam fore. Die postero imperator coactis in concionem optimatibus ac ducibus universis cum flore exercitus, hoc maxime modo disseruit: Quae incommoda bello, ac praesertim civili, importentur, cum aliunde multis exemplis, tum praesertim ex eo perspicere datur, quod nunc inter me atque meum flagrat. Brevi enim tempore tantum ipsi potentiam nostram attrivimus, quantum nec

μεν τῆς δυνάμεως ἡμῶν, ὅσον οὐδ' ἑμοῦ πάντες οἱ πρόσκοι Α. C. 222
 ἡμῖν βάρβαροι ἐπιστρατεύσαντες ὁμοιοῦσι κατεργάσασθαι D
 ἴσχυσαν ἄν. ὃ δὴ καὶ αὐτοὶ καλῶς συνιδόντες, ἐν ἀρχαῖς
 μάλιστα τοῦδε τοῦ πολέμου πρᾶξιαν ἀποστειλαντες πρὸς
 5 βασιλέα, περὶ εἰρήνης ἐδεῖσθε καμῶν συκειδότος· ὡς δ' ἠγνῆτε
 ὑμεῖς οὐδὲν, ἐπρεσβενόμην καὶ αὐτὸς περὶ τῶν ἴσων, πολλὰ
 δεόμενος βασιλέως μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἐν
 τῷ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πολέμῳ διαφθαρέντας, καὶ τὴν εἰ-
 10 ρήνην ὥσπερ τι μέγιστον τῶν εὐεργετημάτων ἦτον. τότε μὲν
 100 ἡμῶν δεομένων, ἐκεῖνος οὐ προσεδέξατο τοὺς περὶ τῆς εἰρή- V. 78
 νης λόγους· νυνὶ δὲ εἰς τοῦτο θεὸς περιέστησε τὰ πράγματα, ὥστ'
 αὐτοὺς τοὺς μὴ προσδεχομένους τότε τὴν εἰρήνην ἦκειν παρ'
 ἡμᾶς δεομένους περὶ τῶν ὁμοίων. οὗ δὴ ἔνεκα πρῶτον μὲν ἡ-
 γοῦμαι προσῆκειν ἡμᾶς πολλὰς τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογεῖν
 15 θεῷ, κρείττους ἂν τῶν ἀντιτεταγμένων ἀποδεικνύντι· ἔπειτα δὲ P. 97
 ἀσμένως προσδέχεσθαι καὶ τὴν εἰρήνην, καὶ μὴ διὰ τὴν μικρὰν
 ταύτην εὐτυχίαν ἀνθάδεις φαίνεσθαι καὶ θρασεῖς· ἀλλ' ἐκεῖνον
 εἶναι νομίζοντας τὸν καιρὸν, ἠνίκα βουλευομένοις ἡμῖν ἀναγκαῖα
 ἐδόκει ἢ εἰρήνην, οὕτω πάλιν καὶ βουλευέσθαι καὶ ψηφίσεσθαι
 20 περὶ αὐτῆς." Οὕτω τοῦ βασιλέως εἰρηκότος, ὁ μέγας δομέστικος
 ἐφεξῆς „οὐδὲν ἐνέλιπεν ὁ βασιλεὺς" ἔφη „τοῦ μὴ διδάξαι τῶν
 δεόντων ἡμᾶς, ὥσθ' ἕτερόν τινα ἔχειν τοῖς εἰρημένοις προσ-
 θεῖναι. τό, τε γὰρ ἐν ταῖς εὐτυχίαις μὴ φουᾶσθαι, σωφρο-
 νων καὶ ἀνδρείων ἀπέδειξεν ὃν ἀνδρῶν, καὶ τὸ τοὺς γεγεννηκό- B

18. βουλευομένοις scripsi pro βουλομένοις.

omnes simul circumfusi barbari, nobis concordibus atterere et imminuere potuissent. Quod cum vos haud fugeret, exordio statim belli huius legatione ad imperatorem, me non inscio, missa, pacem petivistis. Quia vos nihil impetrabatis, ego legationem iteravi, impense avum orans, ne nos eiusdem gentis homines mutuis armis deleri pateretur, et pacem pro munere summo exposcens. Tum igitur nos rogantes ille audire noluit: nunc divino nutu, qui pacem tum repudiabant, eandem a nobis impetrare satagunt. Quare primum par esse duco, nos de tanto beneficio grates Deo persolvere, qui hactenus semper inimicis nos superiores reddidit, deinde etiam non invitos pacem admittere, nec propter hoc nescio quid felicitatis in superbiam et confidentiam delabi: sed existimare, nunc illud esse tempus, quo consultantibus nobis pax necessaria apparebat; proindeque similiter in praesentia de ea deliberare atque statuere. Mox ut finem loquendi fecit imperator, magnus domesticus his verbis secutus est: Quid officium a nobis postulare, imperator perfecte docuit: nec est quod quisquam addere dictis possit. Nam rebus prosperis non efferrī modestorum ac fortium viro- rum: et parvitas revereri ac honorare, iustum pariter ac necessarium

A. C. 322 τας αιδεῖσθαι τε καὶ τιμᾶν καὶ δίκαιον ἅμα καὶ ἀναγκαῖον· καὶ τὸ τῶν δημοφύλων κήδεσθαι καὶ περὶ πλείστου τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ποιεῖσθαι, καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν φθειρομένους περιορᾶν, ἀλλ' εἰ δεῖ τι καὶ τῶν οἰκείων προεῖσθαι τοῦ σώζεσθαι ἕνεκα αὐτούς, οὐ μόνον ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ συνέσει κε-5 χρημένων ἀνθρώπων εἶναι. οἷς γὰρ ἂν τις τοὺς οἰκείους καὶ δημοφύλους φθειρομένους περιορᾷ, τοῖς αὐτοῖς τούτοις αὐτὸν ἔστι φθεῖρεσθαι ἀγνοοῦντα· καὶ μόνην τὴν κατὰ τῶν δημοφύ-λων νίκην ἤτταν αἰσχίστην, ἀλλ' οὐ νίκην νομίζειν χε-10 C φάλαιον δὲ ἐπὶ τούτοις, ὡς ὁ πάντα ἐφορῶν Θεὸς τῇ παρουσίᾳ 10 εὐτυχία ὀρθῶς καὶ ὡς προσῆκε καὶ μετὰ ἀτυφίας ὄρων χωρ-μένους ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀμούς τινας καὶ ἀπανθρώπους γεγενη-μένους καὶ τὴν φύσιν ἀγνοήσαντας, ἑτέρων πολλῶν τοιούτων ἢ καὶ πλειόνων καὶ θανυμασιωτέρων εὐεργετημάτων ἀξιώσειεν ἂν. εἰ οὖν δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ ἀναγκαῖα τὰ βεβουλευμένα καὶ 15 πρὸς τὸ εὐδοξεῖν καὶ τὸ σώζεσθαι λυσιτελοῦντά, οὐδὲν ἔτι λέ-πον ἢ ἐπιψηφίζεσθαι καὶ ἡμᾶς. αὐτὸς γὰρ ὀρθῶς τε οἰόμενος ἔχειν τὰ εἰρημῆνα καὶ ὁμοίως περὶ τῶν αὐτῶν φρονῶν, γνώμην δίδωμι δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ ἕμῳ μέρος ἐπικυρῶ." Τοι-αῦτα καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου εἰρηκότος, ὃ, τε πρωτοστρά-20 D τωρ ἐπεψηφίζετο δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ὀρθῶς τὸν τε βασιλέα εἰρηκέναι τὸν τε μέγαν δομέστικον συνειπεῖν αὐτῷ εἰπῶν καὶ οἱ λοιποὶ πάντες εὐθὺς ἄκοντες μὲν, ἐπεψηφίζοντο δ' οὖν ὁμοῦ. πάντων δὲ ἐπιψηφισαμένων τὴν εἰρήνην, ἐπυνθάμπετο

esse ostendit. Praeterea eiusdem gentis societate nobis devinctorum curam gerendam, eorumque salutem inprimis diligendam, ut ea non solum propter aemulationem non contemnatur: sed eius tuendae causa, si ita necesse sit, etiam de propriis aliquid libenter amittatur, idque bonorum ac prudentium munus videri. Quibus enim incommodis quispiam necessarios suos et homophylos conflictari patitur, iisdem ipse nescius conflictatur: et solum cives suos vicisse, turpissime victum esse, non vicisse, arbitremur licet. Caput ac summa horum est, Deum universorum inspectorem, quia nos oblata prosperitate probe atque ut convenit ac sine fastu uti, nec inde saevos et immanes evasisse videt, multis huiusmodi ac maioribus etiam beneficiis prosecuturum. Si igitur iusta et necessaria, si cum salute et gloria vestra consociata sunt quae consuluntur, hoc unum superest, ut vos quoque assentiamini. Ego ipse quae dicta sunt approbo idemque sentio: pacem accipiendam pronuntio et pro mea parte ratam habeo. Haec illo prolócutó, protostrator censuit, quod imperator de pace accipienda verba fecisset et magnus domesticus ei suffragatus esset, recte factum, et ceteri omnes, ingratís quidem, statim tamen manus dederunt. Pace-omnium sententiis decreta, rursum quaeisivit imperator, ecquid pacem componi talem oporteret, quae

αὐθις ὁ βασιλεὺς, εἰ τοιαύτην δεῖο τὴν εἰρήνην γενέσθαι ὥστε Α. C. 132α
 βεβαίαν εἶναι αἰεὶ, καὶ μηδεμίαν ὑποψίαν ὑστερον ἢ πρόφα-
 σίν τινα πολέμου ἔχειν. ὁ δὲ γε μέγας δομῆστικος, ὅλα δὴ
 πρότερον ἅμα βασιλεὺς ὁποῖαν τινὰ δεῖ εἰρήνην γενέσθαι βεβου-
 5λευμένος, τοιούτους ἐποιεῖτο τοὺς λόγους, ὡς δοκεῖν οὐκ ἔξε-
 πίτηδες, ἀλλ' ἀνάγκη τινὲ πρὸς τὰς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ὁμολο-
 γίας συνωθεῖσθαι. „δέον γάρ” ἔλεγεν „εἶναι, ὃ βασιλεῦ, μὴ Ρ. 98
 πάλιν ἡμῖν τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ συμβάσεις τοιαύτας γενέσθαι,
 ὥστε τοὺς σκοποφάντας ἐγχωρεῖν προφάσεων εὐπροσώπων εὐ-
 10ιοποροῦντας ὑμᾶς τοὺς βασιλέας πρὸς ἀλλήλους διαβάλλειν καὶ
 τὸν πόλεμον κινεῖν, οὐ μόνον ὑμῖν ἀδοξίαν ἅμα καὶ εἰς τὰ
 καιριώτατα ζημίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑπηκόῳ παντὶ παντοίων προ-
 ξενοῦντα φροῦν κακῶν. παραπλήσιον γὰρ συμβαίνει καὶ ἐφ' Ὡ. 79
 ἡμῖν, ὅποτον ἂν καὶ ἐπὶ δυοῖ τῶν ἐπὶ ζώμῃ καὶ μεγέθει θιν-
 15μαζομένων συμβαίῃ ζώων· ἐκείνων τε γὰρ ἀλλήλοις ἀντεπιόν-
 των καὶ συβόρηντων, τὰ ἐν ποσὶ πάντα συντριβεσθαι καὶ Β
 διαφθεῖρεσθαι εἰκὸς, ἀδικοῦντα μηδὲν· καὶ ὑμῶν ἀπόλλυσθαι
 τοὺς ὑπηκόους μαχομένων. οὐ δὴ ἔνεκα οὐ μόνον ὅτι εἰρήνην
 γενέσθαι δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως καὶ βεβαία καὶ ἀκατάλυτος
 20μενεῖ· ὡς εἶγε μέλλοιμεν, ὥσπερ καὶ πρότερον, οὐκ εἰρήνην
 βεβαίαν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνακωχὰς τοῦ πολέμου ποιεῖν, βέλτιον
 μηδὲ γενέσθαι τὴν ἀρχήν. οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἢ ἐπιφορίας ἐγ-
 κλήμασι τοὺς προτέρους παρυσπονδήσαντας ἐνέχεσθαι περιέ-
 σται.” Τῶν τοιούτων δὲ λόγων οἱ τε τῆς συγκλήτου καὶ τῆς

firma ac certa semper maneret et posthac suspicione praetextuque belli careret omnimodis. Tum magnus domesticus, ut qui antea cum eo commentatus esset de genere pacis, talia dixit, e quibus non de industria venire, sed necessitate quadam ad pacta et condiciones pacis causa subeundas compelli videretur. Sic ergo fatus est: Pacificatio, imperator, non amplius eiusmodi suscipienda est, ut calumniatoribus speciosis occasionibus facultas suppetat, vestrum utrumvis apud alterum insimulandi et bellum incendendi: quod non solum vobis cum ignominia vestra maximas opportunitates corrumpat; sed etiam universis, qui in ditione vestra sunt, genus omne malorum inferat. Quod enim duabus animantibus robore et magnitudine corporum insignibus acciderit, hoc vobis usuvenit. Nam quomodo, illis in se mutuo irruentibus ac proeliantibus, quae intra pedes sunt omnia conteri ac disperdi consentaneum est, cum tamen illa nihil quemquam laeserint: sic, vobis invicem bellantibus, subiecti innocentes pereant oportet. Quocirca non modo uti pax componatur; sed ut composita ne vacillet ac dissolvatur, videndum est. Etenim si, quemadmodum antehac, non pacem stabilem, sed tamquam inducias facturi sumus, omnino nullam fieri satius est. Quidnam aliud expectandum, quam ut qui foedus priores ruperunt, perfidiae scelere

- A. C. 1322 στρατιᾶς ἀκούσαντες, ὅτι μὲν κατασκευάζων τοιαῦτα ὁ μέγας
 C δομέστικος ἐδημηγύρει, ἤσθοντο οὐδ' ἐπὶ μικρόν. νομίσαντες
 δὲ οὐκ ἄλλοθεν ποθεν αὐτὸν ἀνιτίτεσθαι βεβαίαν ἔσσεσθαι τὴν
 εἰρήνην, ἣ ἀπὸ τοῦ βασιλέα τὸν νέον ἦν τε κατεῖχε πρότερον
 μοῖραν τῆς ἀρχῆς καὶ ὧν προσεῖληπεν ἐν τῷ νῦν πολέμῳ τὰς
 πλείω κατασχόντα ἐς τὰ μάλιστα γενέσθαι δυνατόν, τὸν δὲ
 πρεσβύτερον ἡσθενηκότα διὰ τὸ τῆς ἀρχῆς ἀφηρησθαι πολλὰ
 ἀτολμότερον πρὸς τὸ νεωτερίζειν ἂν γενέσθαι, καὶ δίκαια καὶ
 συμφέροντα πάντες εἶπον τὸν μέγαν δομέστικον εἰρηκέναι, καὶ
 τοιαύτην δεῖν ἐθροῦβησαν τὴν εἰρήνην εἶναι. ὁ βασιλεὺς δὲ ἰ
 ἦδη τοῖς οἰκείοις λόγοις πάντας προκατειλημμένους συνορῶν,
 D „καὶ μοι τὰ ἴσα” εἶπε „συνδοκεῖ τό, τε γὰρ πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς
 πολεμεῖν, καὶ αὐτοῖς ἡμῖν καὶ τοῖς ὑπήκοοις ἀλυσιτελέες· καὶ τὸ
 παραδείγμα οἰκεῖον μάλιστα, ᾧ προσεείκασεν ὁ μέγας δομέστικος
 τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἡμῶν. ἀνάγκη γὰρ ἡμᾶς τε τοὺς ὑπ' 15
 ἀμφοτέροις στρατευομένους ἐν ταῖς μάχαις ὑπ' ἀλλήλων ἀπο-
 θνήσκειν, καὶ τὰς κτήσεις, ἐξ ὧν αἱ τε ἰδιωτικαὶ καὶ αἱ δημό-
 σιοι διαφθείρεσθαι πρόσοδοι. καὶ τὸ μὴ βεβαίαν αὐτῆς, ἀλλ'
 ὑφ' ὄτουσῶν διαλυθῆσεσθαι προσδοκωμένην γενέσθαι τὴν εἰ-
 ρήνην, μάλιστα ἀσύμφορον ἡμῖν. διὸ δεῖ σκεψαμένους αὐτούς, 20
 P. 99 πᾶσαν πρότερον πολέμου πρόφασιν περιελεῖν· πολέμου δὲ πρό-
 φασις πᾶσιν ἀνθρώποις ἢ οἰόμενον ἀδικεῖσθαι ἀμύνεσθαι
 ἐθέλειν, ἢ πολέμου ἄρχειν αἰρούμενον ἀδικεῖν· εἰ δέ τις ἀγα-

se obstringant? Haec ubi principes ac milites auribus hauserunt, ta-
 lia eum moliri prorsus non senserunt. Cumque opinarentur, ver-
 borum quodam involucro indicare voluisse, plane non aliter pacem
 perpetuam constare posse, quam si iunior, retenta quam obtinebat
 parte imperii, illis, quae hoc bello acquisierat, adiunctis, possessione-
 nem amplificaret atque ita potentia summa polleret, senior contra,
 imperio suo magnopere diminuto, enervatus, res novas minus aude-
 ret; cum ita, inquam, cogitarent, iustam et utilem domestici ora-
 tionem fuisse omnes autumarunt et istiusmodi pacem ineundam suc-
 clamarunt. Imperator familiari oratione iam praeoccupatos omnium
 animos intelligens, Et mihi eadem sententia est, inquit, quae magno
 domestico. Nam belligerare me cum avo, ipsis nobis populisque
 nostris incommodat; et parabola, qua ille bellum nostrum expressit,
 rem maxime ante oculos ponit. Necessae est siquidem et vos, alte-
 rutri militantes, in pugna interfici, et agros ac praedia, unde pub-
 lica privataque vectigalia, devastari. Pacem rursus nec constantem
 et validam, sed qualibet occasione frangendam inire, nobis prorsus
 inutile. Idcirco rem nos discutere ac prius omnem belli materiam
 amputare fas est. Materiam porro et causas belli hasce omnes
 mortales habent, vel cum se laesos putant, ut iniurias ulciscantur,
 vel, ut quibus iniurias inferre constituerunt, eosdem armis priores

γὼν ἑαυτὸν ἐγχειρίσῃ τῷ πολεμοῦντι, πᾶσαν πρόφασιν πολλὰ Α. C. 1322
 μου περιείλεν. εἴτε γὰρ ᾤετο ἀδικεῖσθαι, τὸν ἀδικούντα ἔχων
 ἡσυχάσει, εἴτε προὔθυμειτο πλεονεκτεῖν, πλὴν ἔχων οὐ προσ-
 εδύκησε, καὶ οὕτω παύσεται τοῦ πολεμεῖν. διὸ δὲ καὶ ἡμᾶς
 5 βεβαΐας εἰρήνης ἐπιθυμοῦντας, θεῶ τε θαρσύνσαντας καὶ τῇ
 σφετέρᾳ αὐτῶν πράξει ὡς ἀγαθῇ, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν ἡμῶν τε
 αὐτῶν καὶ πόλεων καὶ προσόδων ἐγχειρίσαι τῷ βασιλεῖ· οὐ-
 10 τω δὲ πράξαντες, πᾶσαν πρόφασιν τῶν συκοφαντῶν διαβολῆς Β
 περιελούμεν· δεικνῶν δὲ πεπαιυμένων κακουργεῖν, οὐδὲν ἐτι
 15 ἰεραποδῶν ἔσται βεβαΐας ἀπολαύειν πάντας εἰρήνης. εἰ δ' αὖ-
 20 θις χωρήσομεν εἰς μερισμούς, πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτό, τὸ δυ-
 σὶν ἔτεσι καὶ ἐξήκοντα ὁμοῦ πάντων ἀρχοντα αὐτὸν, νῦν τῆς
 κατὰ πάντων θεουσίας ἀποστερεῖσθαι, ἱκανὸν πρὸς ταραχὴν
 καὶ δυνατὸν τοῖς συκοφάνταις πείσαι προσέχειν ὡς ἐπιβουλεύ-
 25 εται παρ' ἡμῶν καταψευδομένοις. ἔπειτα δὲ καὶ τούτοις αὐ-
 30 τοῖς, ὥστ' ἔχειν ῥάπτειν τὰς διαβολὰς, ὕλην ἂν παράσχοιμεν V. 80
 πολλήν· ἐχόντων δὲ δεικνῶν δύναμιν κακουργεῖν, οὐκ ἐν πολ- C
 35 λῷ χρόνῳ ἀναγκασθησόμεθα αὐθις πολεμεῖν. οὐκ ἡρεμήσουσι
 γὰρ, ἄχρις ἂν ποικίλαις καὶ πολλαῖς διαβολαῖς ἐξορκήσωσι
 40 πρὸς πόλεμον τὸν βασιλέα. μὴ θαναμάσητε δὲ, εἰ παρὰ τῶν
 νεωτεροποιῶν τούτων καὶ φθόρων ἐξαπατήσασθαι τὸν βασιλέα
 λέγων, ἐμαυτὸν ἐξαίρω τοῦ λόγον ὡς μὴ τὰ ἴσα δυνάμενον
 παθεῖν, (καίτοι γε οὕτως ἔχω παρασκευῆς καὶ γνώμης, ὡς οὐδ'

laccessant. Quod si quis bellum moventi se ultro tradiderit, iam bellum omne sustulerit. Sive enim ille se laedi arbitratur, laedentem habens in potestate, quiescit; sive rei augendae studebat, plus adeptus quam sperabat, etiam sic arma deponet. Quare et nos opus est, qui pacem inconcussam expetimus, Deo et aequitati causae innitentes, omne imperium et in nos ipsos et in urbes et in vectigalia avo transcribere. Si ita fecerimus, criminatōribus os obturabitur; quibus malitia supersedentibus, nihil impedit, quin omnes firmissima pace perfruamur. Sin rursus ad partiendum imperium aggrediemur, primum istuc ipsum, totis duobus et sexaginta annis eum imperitasse omnibus, et nunc imperii huius imminutionem pati, ad tumultum sufficit et avum, ut obtrectatoribus nos sibi insidias struere mentientibus credat, impellere potest. Deinde his ipsis hominibus ad consuendas sycophantias ansam multam praebebimus: qui si nequitiae exercendae facultatem nacti fuerint, non multum intercedet temporis, cum arma repetere cogemur: nullam quippe partem quietis capient, donec pluribus et variis criminationibus imperatori bellum persuaserint. Ne autem miremini, si cum ab istis rerum novarum cupidis ac pestiferis hominibus avum in fraudem inductum iri dicam, me hinc eximo, quasi non idem mihi queat contingere, (tametsi ita paratus et animatus sum, ut si quid eveniat, ne vere

- A. C. 1322 ἄν εἴ τι γένοιτο, μήτοι γε ἐκ διαβολῆς, ἀλλ' οὐδ' εἰ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα εἶη, πρὸς πόλεμον πρότερος αὐτὸς ἔξορήσων, πρὶν ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀναγκασθῶ ὡς ἐπίοντα ἀπωσόμενος τὸν πόλεμον, τὰ ὄπλα ἀναλαμβάνειν,) ἀλλ' ὡς ἐνέχυρα ἱκανὰ πρὸς ἐκείνον τῆς διαβολῆς ἔχουσης. ὁ γὰρ ἄρχων μὴ τὴν ἀρχὴν⁵
- D ἀφαιρεθεῖη δεδοικῶς, κὰν ἐπιβουλεύεσθαι πεισθεῖη· ὁ δουλεύων δὲ οὐκ ἂν πείθεται ῥαδίως. τούτων δὴ ἔνεκα ἂν εἶπον, μὴ πάλιν πρὸς μερισμούς τῆς ἀρχῆς ἐπιπολὺ σκεψαμένῳ ἔδοξε δεῖν χωρεῖν, ἀλλ' ἡμᾶς τε αὐτούς καὶ πάντα χρήματα ἀγαγόντας, ἐγχειρίσαι βασιλεῖ. οὕτω γὰρ ἦν ποθούμεν εἰρήνηνιο βεβαία περιέσται." Τοιαῦτα περὶ τῆς εἰρήνης διελεγμένου τοῦ βασιλέως, ἐπιπολὺ μὲν τὸ βουλευτήριον σιωπῇ κατέσχε βαθεῖα, πάντων πρὸς τοὺς λόγους ἐκπεπληγμένων. οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τοιοῦτοις ᾤηθησάν ποτε γενέσθαι τὴν εἰρήνην. ἀποκριναμένων δὲ οὐδὲν, ἐπιστραφεὶς ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν μέγαν¹⁵
- P. 100 δομέστικον „οὐ σιωπᾶν" ἔφη „χρεῶν, ἀλλ' αὐτὸν τε ὡς ἔχεις περὶ τῶν εἰρημνῶν καὶ τοὺς ἄλλους λέγειν. ἐπὶ τούτοις ὁ μέγας δομέστικος εἶπε τοιάδε· „εἰ μὲν πρὸς βαρβάρους, ὃ βασιλεῦ, τοὺς φύσει πολεμίους ὁ πόλεμος ἡμῖν ἦν, οὐδὲν ἕτερον ἔδει σκοπεῖν, ἢ ὅπως, ἦν μὲν περιγενοῦμεθα τῷ πολέμῳ, ἐπεξί-²⁰
- ἔναι καὶ διαφθεῖρειν, ἄχρως ἂν ἢ ἐκτρίψαντες ποιήσωμεν ἐκποδῶν, ἢ, τὸ γε δεύτερον, δουλωσάμενοι ποιήσωμεν ὑποφόρους· εἰ δὲ ἰσθῆρῶπα ἡμῖν τὰ πράγματα ἦν, πρὸς τὴν αὐτῶν χρεῖαν

quidem relata, necdum calumniose, ad bellum ante incipiendum me permoveant, quam re ipsa cogar arma capessere bellumque mihi illatum defendere,) ideo hoc a me dicitur, quod obtractatio multa velut pignora apud eum habet. Qui enim imperat, cum imperii amittendi metum conceperit, huic etiam, sibi insidias tendi, fides fieri poterit: qui vero paret, ei istuc persuaderi non facile poterit. Ob haec ipsa igitur quae commemoravi, mihi diu multumque cogitanti, non iterum ad divisionem imperii veniendum, sed nobis ipsis cum rebus omnibus in imperatoris auctoritatem imperiumque concedendum visum est: sic enim duraturam, quam expetivimus, pacem prorsus adipisci licebit. His a iuniorē imperatore super pace disputatis, diu altum fuit in concilio silentium, cunctis ea oratione attonitis: nunquam enim in mentem illis venisset, tali modo pacem compositum iri. Cum nihil responderetur, conversus ad magnum domesticum, Non iam silendi tempus, inquit; tibi ipsi et aliis ad verba mea respondendum est. Tum ille sic inquit: Siquidem, imperator, contra barbaros natura hostes bellum nobis susceptum esset, nihil erat considerandum aliud, nisi quomodo victores loca omnia populabundi percursarem, usque dum omnes caedibus e medio tolleremus aut saltem in servitutem redactos tributarios nostros faceremus; sin aequo Marte parva rerum momenta essent, quomodo

μεταρμόζεσθαι καὶ αὐτούς. ἐπειδὴ δὲ ἔστιν οὗτε πρὸς φύσει A. C. 1322
πολεμίους βαρβάρους, οὗτε πρὸς τὴν αὐτὴν μὲν ἡρημένους
θρησκείαν ἡμῶν, ἄλλως δὲ πολεμίους καὶ ὑπὸ ἰδίαν τεταγμέ- B
νους ἡγεμονίαν, οὓς ἂν τις ἴσως καὶ βιάζεσθαι συγχωρήσεις
ἰσχυραμένους· ἀλλὰ πρὸς ὁμοφύλους καὶ οἰκιστάτους, τίς ἂν
νοῦν ἔχων καὶ μικρὰν τινα ποιούμενός φροντίδα τοῖς ἐν ἔδου
καταδίκους μὴ συνεῖναι, μᾶλλον ἂν ἀνθέλοιτο τὸν πόλεμον τῆς
εἰρήνης; καίτοι γε οὐδ' οὕτω συμμεμέρισται ἡμῖν τοῖς βασι-
λευσὶ τὰ τῆς ἀρχῆς, ὡς τὸν μὲν τῆς ἐκ τῆς ἑω στρατιᾶς, τῆς
10 ἰοέσπεριόν δὲ τὸν ἕτερον στρατηγεῖν· ἦν γὰρ οὕτω τι μετρίω-
τερον, Ῥωμαίοις μὲν καὶ οὕτω Ῥωμαίων συμπιπτόντων καὶ
κτεινομένων, ὅμως δ' οὐδὲν τινα παραμυθίαν τὸ μὴ προσήκειν
αὐτοῖς καθ' αἷμα τοὺς ἀποσφαττομένους οἰομένων. νυνὶ δ' C
οὕτως ἢ κοινῇ τῶν Ῥωμαίων συνεσκεύασε δυστυχία, ὡς αὐτὰς
15 τὰς οἰκίας πρὸς ἀλλήλας μερισθείσας, μήτοι γε πόλεις, καὶ
ἀδελφούς ἀλλήλοις, καὶ παῖδας πατράσι, καὶ φίλους γνησιω-
τάτοις φίλοις οὐ τῷ σφετέρῳ ἀντιῶν, ἀλλὰ τῷ τῶν βασιλέων
ἔχθρῃ πολεμεῖν. εἰκὸς δὲ καὶ παρ' αὐτὰς τὰς μάχας τὸν πατέ-
ρα τὸν οἰκεῖον ἢ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείναντά τινα ἢ τὸν φέ-
20 λολον, ἐν τῷ σκυλεύειν τὴν δυστυχιστάτην ἐπιγνώσασθαι νίκην, οὐ
τί σχετλιώτερον γένοιτ' ἂν; ὧν δὴ ἐνεκα αὐτός τε ἡγοῦμαι V. 81
τὴν εἰρήνην λυσιτελεῖν, καὶ οἱ ἄλλοι συνεπιψηφίζονται πάν-
τες. ἐπειδὴ δὲ νῦν καὶ ἐφ' ὁποίοις δὴ τισὶ τὴν εἰρήνην γενέ-
σθαι δεῖ πρόκειται σκοπεῖν ὥστε μένειν βεβαίαν καὶ μὴ πά- D

18. τῶν πατέρα male ed. P.

ad eorum usum ipsi quoque nos accommodaremus. Quoniam vero neque adversum tales pugnamus, neque adversum eos, qui sacrorum socii, cetera hostes, suis legibus vivunt, quos fortasse potentioribus opprimendos condones: sed contra homophylos et coniunctissimos, quis prudens, obsecro, et vel tantillum sollicitus, ne apud inferos inter damnatos referatur, bellum hoc paci anteponat? Atqui ne sic quidem vobis imperatoribus distributum est imperium, ut alter vestrum exercitu ex oriente, alter ex occidente collecto militet: esset enim id tolerabilius. Quamquam enim Romani vel sic concurrerent cum Romanis seque mutuo interficerent, tamen illa consolatione mulcerentur, quod perempti nulla se cognatione attingerent. Nunc in communi Romanorum calamitate ita se res habet, ut ipsae domus, nedum urbes in se divisae sint, et fratres cum fratribus, et filii cum parentibus, et amici cum amicis germanissimis, non suo ipsorum, sed imperatorum inter se odio deproelientur. Verisimile porro est, quosdam interfectorum a se patrum suorum, aut fratrum, aut amicorum spolia legentes, infelicissimam victoriam agnituros: quo quid tandem miserabilis? Ob has res ego ceterisque omnes omnino pacem conducere sentimus. Quia ergo nunc certas ob causas eam constituere

A.C. 1322 *αὶν προφάσεων πρὸς πόλεμον εὐπορεῖν, εἰ μὲν ἕτεροῦ ἅττα ἢ αὐτὸς εἶρηκας, ὡς βασιλεῦ, λυσιτελεῖν ἐλογιζόμεν, εἶπον ἂν ἐνδοιάσας μηδέν· ἐπειδὴ δὲ ἅμα τε δίκαια καὶ τῷ κοινῷ συμφέροντα Ῥωμαίων καὶ πρὸς εὐδοξίαν οὐδενὸς δευτέρα σαυτῷ τε εἶρηκας καὶ ἡμῖν, θεῶ τῷ τῶν ἀγαθῶν θαρσύνσαντες ἐφόρω, εἰς ἔργα προαίξωμεν τοὺς λόγους.”* Τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν· ἐπιτραπείς δὲ καὶ ὁ πρωτο-

P. 101 *στράτωρ ἃ δοκεῖ συμφέροντα εἰπεῖν, „τὴν μὲν εἰρήνην ὡς ἀγαθὸν καὶ λυσιτελεῖς ἡμῖν τε καὶ τῷ κοινῷ Ῥωμαίων παντί, οὐδ’ ἂν αὐτὸς ἀρνηθεῖην, μὴ καὶ οἶσθαι καὶ πεπεῖσθαι”* 10 *εἶπε „παρ’ ὑμῶν. τοιαύτην μέντοι οἶαν αὐτὸς εἶρηκας γενέσθαι, βασιλεῦ, οὐδὲ ὑπονοῆσαι ποτε ὁμολογῶ. ἐλογιζόμεν γὰρ ὅτι πρὸς οἷς κατείχομεν πρότερον καὶ ἐκ τῶν νῦν προσχωρησάντων οὐκ ὀλίγα κατασχόντες, τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ποιήσομεν σπονδάς. διὸ καὶ προθυμῶς σὺν πολλῇ τῶν περὶ τῆς εἰρήνης 15 εἰχόμεν λόγων· ἐπειδὴ δὲ σοι οὕτω βέλτιον δοκεῖ, κάμοι πᾶσα συνδοκεῖν ἀνάγκη. ἔξ ὅτου γὰρ σοι φέρων ὑπέταξα ἔμαντόν, οὕτω πέπεισμαι ὡς ἅμα σοὶ καὶ ἀποθανούμενος καὶ βιόσω. διόπερ εἰ καὶ αὐτὸς ἐτέρως ἐλογιζόμεν ἔσσεσθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλ’ ἐπειδὴ νυνὶ σοὶ τοῦτον τὸν τρόπον δοκεῖ, ὡς ἄνω αὐτὸς βέλτιον ἤγῃ τελείσθω.”* τοιαῦτα καὶ πρωτοστράτορος εἰπόντος, εὐχαριστήσας ὁ βασιλεὺς ἐπυθάνετο τῶν ἄλλων. ἐπισχόντες δὲ μικρὸν, „παρὰ σοὶ τὴν ἐξουσίαν, ἔφασαν, εἶναι τοῦ πράττειν· δεσπότης δὲ ὢν, ἃ βούλει πράττε.” τὴν τοι-

oportet, dispiciendum, quo pacto inviolabilis permaneat: ne rursus occasiones armorum renovandorum exoriantur. Si aliud quam abs te dictum est, utile arbitraret, non dubitarem id in medium afferre. Sed quoniam et iusta, et Romanorum communi frugifera, et tibi nobisque gloriosissima disseruisti, Deo bonorum praeside freti, ad opus verba conferemus. Haec magnus domesticus: secundum quem et protostrator, quod putaret fore e re publica eloquendi copia facta: Pacem, inquit, nobis totique imperio Romano bonam ac salutarem me iudicare et ita a vobis persuasum esse, haud inficiabor: talem autem conspiciendam esse, qualem tu imperator descripsisti, nunquam me suspicatum confiteor. Mecum enim cogitabam, nos ad ea, quae prius tenebamus, recenti accessione facta, pacis foedus icturos. Unde aliis de ea disserentibus cupidissime auscultabam. Ceterum quia haec via tibi magis probatur, mihi quoque ut probetur, prorsus necesse est. Ex quo namque ad auctoritatem tuam me contuli, sic me institui, ut tecum vivere iuxta ac mori non recusem. Quare etsi aliter pacem confectum iri ratiocinabar, nihilo minus cum haec tua mens sit hodie, quod quod rectius censes, id fiat sane. Imperator protostratori haec prolocuto gratias egit et alios interrogavit. Qui post aliquam moram responderunt, cum dominus sit, in manu eius esse facere

αὐτὴν δὲ ἀπολογίαν οὐ πεισθέντες τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' ἀη-Α. C. 1322
 δῶς μᾶλλον εἶπον διατεθέντες. ὁ μὲντοι βασιλεὺς τὴν ἀπολο-
 γίαν δ, τι νοεῖ ὑποκρινάμενος ἀγνοεῖν, εὐχαριστήσας καὶ αὐ- C
 τοῖς, διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. ἔξ ἐκείνης δὲ καὶ εἰς ἐβδόμη
 5 ἡμέραν ὁ βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ δομοστικῷ ἅμα καὶ πρωτοστρά-
 τορι τοὺς τε ἐν τέλει καὶ τοὺς λογάδας κείθοντες τῆς στρα-
 τιᾶς, καὶ δι' αὐτῶν ἅπαν τὸ πλῆθος, ἴσχυσαν μόλις εὐπαρά-
 δεκτον πᾶσι τὴν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις εἰρήνην καταστήσαι. ἔξῃ
 μὲν οὖν καὶ βασιλεὺς σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιφανῶν τισι τὴν εἰρή-
 10 νην κυροῦν, ἐδόκει δὲ βέλτιον γενέσθαι ψήφῳ κοινῇ. καὶ δια
 τοῦτο τὰ τοιαῦτα ὥκονομεῖτο.

λγ'. Ἐπεὶ δ' ἐκεκύρωτο παρὰ πάντων, τὸν τοῦ ἁγίου D
 ὄρους πρῶτον, ὅστις καὶ ἐπρέσβευε τότε, μετακαλεσάμενος
 ὁ βασιλεὺς, „τὴν μὲν πρὸς τὴν εἰρήνην ἔνστασιν” εἶπε „τῆς
 15 στρατιᾶς, τὴν τε ἡμετέραν πρὸς τοῦτο σπουδὴν καὶ τοὺς τρέ- V. 82
 πους καὶ τὰς περινοίας, δι' ὧν αὐτὴν εὐπαράδεκτον πᾶσι πε-
 πείκαμεν γενέσθαι, αὐτὸς ἰδὼν ἀπαγγελεῖς τῷ ἐμῷ κυρίῳ καὶ
 βασιλεῖ. ἔξ ἐμοῦ δὲ πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα φρεῖς, ὡς, μάρτυρα
 τῶν ἐμῶν ποιοῦμαι λόγων τὸν πάντ' ἐφορῶντα ὀφθαλμὸν
 20 τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐκ τοῦ συνειδότης ἀδέκαστον κρίσιν, ὡς P. 102
 οὔτε πρότερον οὔτε νῦν ἐμαντῷ τι σύννοια εἰργασμένη οἶον
 ἄξιον εἶναι σε τὸν ἐμὸν κύριον καὶ πατέρα οὕτως ἐκπολεμω-
 θῆναι ποιῆσαι πρὸς ἐμέ. διόπερ πρότερόν τε ἅμα τε ἐμνή-
 σθης εἰρήνης, καὶ αὐτὸς μηδὲν ἀντειπῶν μηδὲ πολυπραγμο-

quae vellet. Responsum hocce tristi animo reddiderunt: non enim illos orationes commoverant. Nihilo minus imperator quod sciebat nescire simulans, eis similiter gratias egit conventumque solvit. Inde usque ad diem septimum ipse, magnus domesticus et protostator optimates ac selectos perque illos totam multitudinem ut pacem propter rationes ante dictas amplecti vellent, aegre induxerunt. Et imperatori quidem cum paucis quibusdam de nobilibus pacem ratam facere licebat; verum id communi suffragio fieri consultius visum est: quae causa fuit, ut res ad hunc modum administraretur.

33. Pace omnium consensu accepta, praefecto Sacri Montis, qui tum apud se legati munere fungebatur, accersito, imperator, Quantumper exercitus paci repugnaverit, inquit, quantumque studium, quos modos et commenta nos adhibuerimus, quibus omnes ad eam complectendam adduceremus, ut tate coram vidisti, domino meo et imperatori renuntia. Ex me vero hoc illi dicitio, me deum omnia videntem incorruptumque conscientiae meae iudicium testari, neque alias, neque modo quidquam tale designasse, quod dominum ac parentem meum tam hostili in me odio imbuere merito debuerit. Quamobrem et antea ut primum pacis meminere, me nihil

- A. C. 1322 νήσας, ἀλλὰ καὶ νομίζων εὐεργετῆσθαι, τὸ ἐπίταγμα ἐπλή-
 ρουν τὸ σὸν καὶ νῦν, καίτοι γε τῆς στρατιᾶς πολλὰ δυσχε-
 ραιόντων, ἐφ' οἷς ἐπεχείρουν πείθειν, ὡς ἀκριβῶς παρὰ τοῦ
 πρέσβεως μαθήσῃ, ὃ προστέταχας, καὶ θεοῦ συναιρομένου,
 ἤγαγον πρὸς πέρας. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπὶ τῇ τοῦ προτέρου5
 Β πολέμον καταθέσει σπονδαῖς τὸ ἀπὸ Χριστουπόλεως ἄχρι
 Σηλυβρίας εἰς ἰδίαν ἀρχὴν περιεποιησάμην, οὐ δεόμενος αὐ-
 τὸς, ἀλλὰ δεῖ ἄς εἶπον αἰτίας τότε οὐσας ἀναγκαίας. νυνὶ δὲ
 συνιδῶν, ὡς ἢ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰρήνῃ ἀρχὴ κατέστη δευτέ-
 ρου πολέμου· (οἱ γὰρ συκοφάνται καὶ κοινοὶ πολέμοιοι καὶ τῆς 10
 Ῥωμαίων τύχης ἀφανεῖς λυμεῶνες ὕλης εὐπορήσαντες καὶ
 πολλὰς αἰτίας πλασάμενοι καὶ διαβολὰς, ἐξώρμησαν κατ' ἐμοῦ
 καὶ πρὸς πόλεμον ἐξώρμησαν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἐμφανοῦς,)
 δείσας μὴ καὶ αὐθις τὴν προτέραν μοῖραν τῆς ἀρχῆς ἢ καὶ
 πλεῖον τι ἰδιοποιησάμενος, ἀφορμὰς πάλιν τοῖς συκοφαν-15
 C τεῖν ἐθέλουσι παράσχω, καὶ πλασάμενοι διαβολὰς, πρὸς τὸν
 κατ' ἐμοῦ πόλεμόν σε ἐρεθίσωσιν αὐθις, ὅπερ ἐπαχθέστερον
 ἐμοὶ θανάτου· φέρων ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν παραδίδωμι
 πάντα, οὐ πόλεις μόνον καὶ χώραν καὶ δημοσίους φόρους,
 ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐμὲ μετὰ πάντων ὧν ἄγω, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε20
 σοὶ περὶ τῆς διοικήσεως πάντων μελήσει ἕκαστα-σκευαμένῳ.
 τοῦ μέντοι μισθοφορικοῦ τῆς στρατιᾶς τὸν μισθὸν αὐξήσας,
 παρέσχον καὶ γῆς ἐκάστῳ πλῆθρα χρυσίων δέκα. περὶ μὲν

contradicientem, neque curiosius perscrutantem, sed beneficium id existimantem, eius iussa peregisse; et nunc quoque quamvis exercitu multum aversante consilium, quod tu illi accurate declarabis, quae voluerit, Deo bene iuvante, exitum esse consecuta. In foedere itaque propter bellum, quod antecessit, omittendum, quod inter Christopolin et Selybriam terrarum interiacet, non quia egerem, sed ob rationes necessarias, quas aperui, mihi in principatum asserui. Hoc autem tempore, dum perspicio pacem illis conditionibus conciliatam, bello novo dedisse initium, (calumniatores enim et communes inimici occultaeque Romanae fortunae pestes occasionem nacti, multis criminibus confictis, illum contra me inflammaverunt, et ad arma citra ullam causam manifestam instigarunt,) timere me, ne si iterum pristinam partem imperii, aut ea plus etiam mihi ut propriam vindicarem, rursus dem sermonem criminari volentibus: et illi mendaciis suis ad bellum in nos de integro ipsum proritent; quod quidem morte ipsa amarius foret: ideo sub eius potestatem subiicere me omnia; non urbes dumtaxat et regionem et vectigalia, sed me ipsum insuper cum toto, quem duco, exercitu: et ex hoc tempore illi singulis exploratis, universorum administrationem curae futuram. Verumtamea stipendia mercenariorum militum auxisse me et assignasse cuilibet agri modum, unde aurci capiantur decem.

ὅτι τῆς ἀνέξεως τοῦ μισθοῦ αὐτὸς ἂν εἰδέης ἢ γρη' γενέ- A.C. 1322
 σθαι τῆς μέντοι γῆς τοὺς στρατιώτας δέομαι μὴ ἀφαιρεθῆ-
 ναι, τοῦτο μὲν, ὅτι στέρησις οὐδεμία ταῖς δημοσίαις προσό-
 δοις ἀπὸ τῆς διανομῆς γεγένηται ταύτης, τοῦτο δ', ὅτι καὶ διὰ D
 5τὴν ὀλιγότητα οὐδεμίαν ἀσχολίαν παρέχουσα τοῖς στρατιώ-
 ταις πρὸς τὸ εἰς τὰς ἐκστρατείας εὐκόλους εἶναι ὠφέλειάν
 τινα δοκεῖ παρέχειν. πρὸς τούτοις καὶ τὸ ἀποτεταγμένον εἰς
 τὴν αὐτῶν μισθοφορὰν χρυσίον πρὸς ἡμᾶ πρότερον ἀποκαθι-
 στάμενον, παρ' ἡμοῦ διανεμέσθαι τοῖς στρατιώταις· οὕτω
 10 γὰρ ἐπηγγειλάμεν αὐτοῖς, ὅτε τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐποιοῦμην λόγους οὐ ῥαδίως πειθομένους. περὶ γε μὴν
 τῆς οἰκίας τῆς ἡμῆς ὅπως διοικηθήσεται, ὡς ἂν αὐτὸς κρίναις
 εὖ ἔχειν, ἡμοῖ πείθεσθαι ἀνάγκη. ὁ δέ γε θεὸς ὁ ἡμῶς ὁ δε-
 σπότης νῦν μὲν οὐκ ἀπολυθήσεται τῆς εἰρκτῆς, οὕτως ἡμοῦ
 15 λυσιτελεῖν δι' αἰτίας οἰομένου τινά· μετὰ δὲ χρόνον τινά P. 103
 μικρὸν ἀπολυθήσεται τε καὶ σὺν ἡμοῖ διάξει θεραπευόμενος.
 διὸ καὶ δέομαι τούτου χάριν τυχεῖν συγγνώμης." Τοιαῦτα
 πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πάππον ὁ νέος βασιλεὺς τὸν πρεσβεύον-
 τα πρῶτον Ἰσαὰκ κελεύσας εἰπεῖν, ἀπέστειλεν εἰς Βυζάντιον.
 20 ὁπερὶ δὲ ἀφῆκτο; τὴν τε εἰρήνην ὅτι κεκέρωτο καὶ ἐφ' ὁποίοις
 τιῶν ἀπήγγειλε, τὴν τε ἔνστασιν ἐν τοῖς τοιοῦτοις τῆς στρα-
 τιᾶς καὶ τὴν τοῦ νέου βασιλέως σπουδὴν καὶ τὴν οἰκονομίαν V. 83
 οἷς ἴσχυσε πάντας πείσαι τὴν εἰρήνην ἐπιψηφίσασθαι. ἀκούων
 δὲ ὁ βασιλεὺς, πρῶτον μὲν ἐξεπέπληκτο καὶ ἠπίσται διὰ τὸ B
 25 μέγεθος τοῖς ἀπαγγελλομένοις. μὴ γὰρ ὅτι τῆς ἀπίως ἀρ-
 χῆς τὸν νέον ᾤετο αὐτῷ ἐκστήσεσθαι βασιλέα, ἀλλ' εἶγε καὶ

Verum de aucto stipendio quid fieri debeat, ipsum sciturum: agri
 ut sine iniuria militibus conserventur, me orare: tum quia pensio-
 nes publicas ista distributione non minuerim, tum quia propter ruris
 angustiam unius scilicet iugeri, milites parum occupatos habens,
 hac ratione ad expeditiones faciles illos expeditosque reddiderim.
 Ad haec, aurum in eorum stipendia sepositum, mihi prius restitu-
 tum, cupere a me illis numerari: quemadmodum cum de pace ad
 eos concionans et difficulter inflectens, me facturum receperim. Dom-
 pno vero mea, ut ad illius arbitrium procuraretur, mihi ferendum
 necessario. Patruus despota ut quibusdam de causis diutius in cu-
 stodia retineatur, utile videri; brevi tamen emissum iri et cum di-
 ginitate ac honore mecum victurum: et hanc veniam me ab eo petere.
 Haec legatum Isaacium referre ad avum Constantinopolin voluit: quo
 cum venisset, de pace confirmata eiusque conditionibus, de exercitus
 pertinacia, de iunioris imperatoris diligentia et invento, quo ad pacem
 comprobendam omnes adduxisset, narravit. Quae audiens scieux im-
 perator primum admiratione obstupefactus, fidem dictis adiungere

A.C. 1322 ἐκ Βερρόιας ἧ καὶ πορρωτέρω ἄχρι Σηλυβρίας αὐτῆς κατασχών, παρεχώρησεν αὐτῷ τῶν ἄλλων, ἠγάπησεν ἄν' καὶ αὐτὸ δὲ ὅλως τὸ παραδέξασθαι τὴν εἰρήνην, οὐ τῇ τοῦ πράγματος φύσει, ἀλλὰ τοῖς ἀγαθοῖς τρόποις τοῦ βασιλέως καὶ ἐγγόνου θαρσύνων, διεπρεσβεύετο πρὸς αὐτόν ἀγαπητὸν ἠγούμενος ἀνδρῶς ποτὲ πεισθεῖν μόνον τὸν πόλεμον καταδέσθαι. ἔπειτα δὲ ἡδονῆς ἦν καὶ θυμηδίας μεσοτὸς αὐτὸς τε καὶ οἱ προσέχοντες αὐτῷ τῶν ἐπιφανῶν, καὶ οἱ ἄλλοι Ῥωμαῖοι ἐορτὴν ἤγουν τὴν χαρισιστάτην πασῶν.

14'. Εἰς τάχος τε ἐκέλευε τριήρεις δύο πληροῦν ἐπειὶ οὖν δὲ ἐπεπλήρωοντο, σὺν τάχει καὶ προθυμίᾳ πολλῇ τὴν βασιλίδα Ξάνην τὴν Ἀνδρονίκου μητέρα τοῦ νέου πέμπει πρὸς τὸν υἱὸν ἅμα μὲν τῆς εἰς αὐτὸν καλοκάγαθίας καὶ τῆς τιμῆς καὶ εὐπειθείας πρεπούσας ἀποδώσουσαν εὐχαριστίας, ἅμα δὲ καὶ τὴν κρυοθεῖσαν εἰρήνην ἐγγράφοις βεβαιώσουσαν ὄρκοις. ἐλθούσανις δὲ εἰς τὸ περὶ Σηλυβρίαν Ἐπιβάτας προσαγορευόμενον χωρίον ἔτι τότε ἀτελείχιστον ὄν, βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐλθὼν προσεκόνησέ τε ὁμοῦ τὴν μητέρα· καὶ ἐθρήνησαν ἐφ' ἱκανόν, ἧ μὲν τὴν χηρείαν, ὃ δὲ τὴν ὀρφανίαν ὀδυρόμενος τοῦ πατρὸς οὐπω γὰρ ἄχρι τότε μετὰ τὴν βασιλέως τελευτὴν εἰς ἕν βασιλεὺς ὄνομα νέος τῇ μητρὶ καὶ βασιλίδι συνῆλθεν· ἔπειτα ἡ βασιλὶς τῷ βασιλεὶ καὶ υἱῷ τὰς τε τοῦ βασιλέως καὶ πάμπαν ἀπαγγελίαισα εὐχαριστίας, καὶ ἕτερ' ἅττα ὁμιλήσασα ὅσα ἦν αὐτῇ βουλομένη, τὰ ὁμωμοσμένα παρὰ βασιλέως τοῦ υἱοῦ ἐγγρά-

1. Scr. αὐτὸς ex Intr.

ob rei magnitudinem non potuit. Non enim nepotem totum imperium sibi cessurum opinabatur; sed si vel a Berrhoea aut ultra usque Selybriam ipse retineret omnia, cetera sibi relinqueret, contentus erat. Et sane hoc ipsum, quod de pace legationem misit, non id fecit, quod bonitati suae causae, sed quod probitati nepotis consideret: satis habiturus, si quoquo modo, ut bello parceret, eum commovisset. Deinde ipse cum proceribus et aliis Romanis exsultare laetitia diemque festum agere omnium iucundissimum.

34. Porro senior imperator quamprimum triremes binas ornari praecipiens, magna cum libentia imperatricem Xenam, iunioris Andronici matrem, ad filium mittere properat; primum ut ei de ista integritate deque honore et prompta obedientia sibi exhibitis debitas gratias agat; deinde, ut pacem iam ratam scripto iuramento constabiliendam curet. Progressam ad oppidum, cui Epibatae vocabulum est, non longe a Selybria dissitum, quodque tum muris adhuc carebat, filius occurrens, proclinato corpore veneratus est: fluxeruntque ambobus diu lacrimae, illa viduitatem, hoc orbitatem suam deflentibus: nam ab obitu Michaelis imperatoris nondum convenerant. Postquam verbis avi filio gratias egit, et alia quae libuit cum eo col-

φως παραλαβοῦσα, ἐπαιήκεν αὐθις ὡς βασιλέα τὸν κηδεστήν. A.C. 132a
 ὁμομοκότος δὲ καὶ αὐτοῦ τὴν εἰρήνην ἀκατάλυτον καὶ βε- P. 104
 βαιαν τηρήσειν ἐπὶ τούτοις γεγενημένην, ὥστε τὴν μὲν ἀρχὴν
 πᾶσαν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων αὐτῷ προσήκειν,
 βπρὸς δὲ βασιλέα τὸν ἔγγονον τὴν μισθοφορὰν τῆς στρατιᾶς
 δίδουσαι μόνον; ὥσπερ ἦν αὐτοῖς ἐν ταῖς συνθήκαις γεγραμ-
 μένον, ὡς ἂν παρ' αὐτοῦ χορηγοῖτο τοῖς στρατιώταις· ἐτι δὲ
 καὶ περὶ τῆς διανεμηθείσης γῆς τοῖς αὐτοῖς τούτοις μισθοφό-
 ροις παρὰ τῶν τὰ δημόσια διοικούντων ἐνοχλεῖσθαι μηδὲν,
 10 ἄλλ' αὐτοῖς ἀνεπήρεαστον διατηρεῖσθαι· καὶ τῆς ἰδίας οἰκίας
 ἐνεκα καὶ βασιλίδος τῆς αὐτοῦ γυναικὸς παρὰ τοῦ βασιλικοῦ
 ταμιεῖον ἐξαισιχίλους ἐπὶ τρισμυρίοις χορηγεῖσθαι χρυσοῦς.
 καὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων ὄρκων πρὸς βασιλέα τὸν νεόν B
 ἀπεσταλμένων, ἄρας ἐξ ὄψερ ἑστρατοπεδεύετο τόπου, εἰς Βυ-
 15 ζάντιον ἦκε τὸν βασιλέα προσκυνήσων. ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ βασι-
 λεὺς εἰς ὑπάντησιν τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως. πλησίον δὲ
 ἀλλήλων γενομένων, βασιλεὺς ὁ νεὸς ἀπεπήδησε τοῦ ἵππου,
 ὡς ἀπὸ γῆς οἷα δοῦλος τὸν βασιλέα προσαγορεύσων. ὁ δὲ γρ
 πρᾶσβύτερος τὰς ἡγίας ἀναστρέψας, ἤλαυνεν ὀπίσω ἐβούλετο V. 84
 20 δὲ αὐτῷ τὸ τοιοῦτο, μὴ πεζῇ τὸν βασιλέα, ἀλλ' ἐφιππον εἶ-
 ναι δίκαιον τὴν προσαγορεύσειν ποιεῖσθαι. ἔθος γὰρ ἐπεκράτη-
 σεν ἀρχαῖον παρὰ τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν, ὅταν μέλλουσι
 ἀλλήλοις συντηγχνάνειν, τοὺς μὲν ἐπομένους ἐκατέρους τῶν C
 ἵππων καταβάοντας ἐπεσθαι πεζῇ, αὐτοὺς δὲ συμμίζαντας
 25 ἐφιππους, τὸν μὲν νεώτερον κύψαντα τοῦ πρᾶσβυτέρου βασι-

locuta est, sacramentumque scripto comprehensum accepit, ad socerum rediit. Qui ut vicissim iuravit, se pacem insolubilem constanter servaturum iu has condiciones factam, uti omne imperium et gubernatio universa ad se pertineret, nepoti stipendiorum dumtaxat solutio daretur, prout in pactis scriptum esset: et uti iisdem mercenariis militibus propter agros distributos a magistratibus nihil molestiarum exhiberetur, sed intacti illis servarentur: item uti pro familia eius et coniuge triginta sex aureorum millia ex aerario imperatoris praebentur. Cum iurasset haec, inquam, scripto mandata ad nepotem misit. Is motis castris Byzantium viam tenuit, ut avum saluaret; qui se quoque obviam ei tulit. Cum mutuo appropinquassent, nepos ab equo desiluit, ut humi stans, tamquam servus imperatorem saluaret. Ille conversis habenis retrocedere. Qua ambe insinua-
 bat, decere imperatorem, uti nepos erat, non humi stantem, sed in equo sublimem salutatione fungi. Vetus enim consuetudo apud Romanos imperatores vige-
 bat, ut cum alter alteri obviam fieret, qui utrumque sequerentur, a iumentis descendentes, pedibus ambularent, ipsi in equis manentes congregerentur; et iunior aperto prius capite

A. C. 1322 λέως περιπτύσσεσθαι τὴν χεῖρα, τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πρότερον περιελόμενον πλιν ἀνακύναντα δὲ θκεῖθεν, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸν τὸν πατέρα ἀντιφιλεῖν. τότε δὲ οὐκ ἀγνοῶν τὸ ἔθος ὁ νέος βασιλεὺς κατέβη τοῦ ἵππου, ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστα καὶ πλέω τοῦ δικαίου καὶ συνήθους αἰδῶ καὶ εὐπειθείαν τῷ5 πύππῳ ἀποδῶ. ἐπομένον δὲ αὐτοῦ πέζῃ καὶ μὴ ἐνδιδόντος, ἀναγκασθεὶς περιέμεινεν ὁ βασιλεὺς· πλησίον δὲ γενόμενος ὁ νέος, περιεπτύξατο τὸν πόδα τοῦ βασιλέως πάντων ὁρῶντων. τούτου δὲ γενομένου, θρηῆνος ἐφ' ἱκανὸν ὁμαλῶς ἤρετο D διὰ πάσης τῆς στρατιᾶς, ἅμα καὶ χαρὰ, ὅπερ ἐπὶ ταῖς παρ' 10 ἐλπίδα μεγίσταις εὐτυχίαις γίνεσθαι φιλεῖ· ἢ καὶ τὸ ἄτυφον καὶ μέτριον τοῦ νέου βασιλέως ὁρῶντες, ἐπεκάμπτοντο πρὸς οἰμωγῆς. ἔπειτα ἐφίππου καὶ τοῦ νέου βασιλέως γενομένου ἦλθον ἄχρι πυλῶν. ἀναστρέφειν δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἐπιτρέποντος τῷ νέῳ, οὐκ εἶξεν, ἀλλὰ 15 τοῖς ἄλλοις ἔξω τειχῶν περιμένειν σημήνας τῇ χειρὶ, αὐτὸς ἅμα τισὶ τῶν εὐπατριδῶν ἐντὸς γενομένου τῶν τειχῶν, καὶ συνοδεύσας τῇ πύππῳ καὶ βασιλεὶ μέχρι μέσης ὁδοῦ, συνταξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον. εἰς τὴν ὕστεραιάν δὲ εἰσελθὼν, πρῶτα μὲν εἰς τὸ τῆς θεομήτορος τέ-20 μενος τῆς Ὀδηγητριάς ἐλθὼν, εὐχαριστίας ἀπεδίδου πολλὰς τῷ χορηγῷ τῆς εἰρήνης θεῷ καὶ τῇ αὐτοῦ πανάγῳ P. 105 μητρὶ. ἐκεῖθεν δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ συνδιῆγε τῷ πύππῳ καὶ βασιλεῖ. ἐκ μέντοι τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου εἰς τὰ βασίλεια ἐφοίτων παν-25

coque inclinato, senioris dexteram cum osculo arriperet, indeque suspicientem pater vicissim oscularetur. Tum itaque non inscitia moris huius, sed ut avo maximum et plus quam debitum consuetumque obsequium ac reverentiam tribueret, nepos imperator ab equo descendit. Cumque pedibus obfirmatus sequeretur, senior coactus substitit, et prope accedens iunior, pedem illius in omnium conspectu complexus osculo contingit. Quo facto gaudium, et ex gaudio lacrymae, ut in summa et inexpectata felicitate, aequaliter per exercitum ciebantur; aut etiam tam ab omni fastu alicuius modestumque iuvenem imperatorem aspicientes, ad hunc sletum movebantur. Igitur equo denuo conscenso, ad urbis portas pervenerunt. Ibi permittente seniore, uti ad castra rediret, iunior recusavit, et sequentibus suis manu innuens, ut extra muros manerent, ipse cum aliquot nobilibus civitatem ingressus, et usque ad medium vise in palatium avum comitatus, valedixit: deinde ad exercitum se recepit. Altero die primum ingressus Deiparae Hodegetriae templum, amplissimas Deo pacis auctori et castissimae eius matri gratias egit. Hinc palatium petens, cum avo versabatur. Ex locis autem et oppidis cir-

δημῶν, ἅμα μὲν συνεορτάζουσιν καὶ αὐτοὶ τὴν εἰρήνην, ἅμα A.C. 1322
 δὲ ὀψόμενοι καὶ βασιλεῦ τὸν νέον, ὃς αἰτιώτατος ἐδόκει τῆς
 ἐν τῇ παρόντι εὐτυχίας εἶναι. θαυμάζοντες δὲ αὐτοῦ τὴν τε
 εὐπέθειαν πρὸς βασιλεία καὶ τὸ τοῦ φρονήματος μέτριον καὶ
 ἑκατεσταλμένον, οὐκ ἄρα χαίροντες ἐπαγγέσαν. βασιλεὺς δὲ ὁ
 νέος ἅμα τῇ πρεσβυτέρῳ πέντε πρὸς ταῖς δέκα τῇ Βυζαντινῇ
 ἐνδιατρίψας ἡμέρας, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ τελούσας ἐπαρχίας τῇ Β
 πάππῳ καὶ βασιλεῖ παραδεδωκώς, αὐτὸς, ἐπιτρέψαντος βασι-
 λέως, εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆλθεν, ἔνθα καὶ ἡ σύνευνος αὐτῷ
 10 βασιλῆς ἦν, Ἀγούστου μηνὸς ἰσταμένου τῆς αὐτῆς πέμπτῃς
 ἰνδικτιῶνος.

λέ. Βασιλεὺς δὲ ὁ πρεσβύτερος πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν C
 Ῥωμαίων ποιησάμενος ὑφ' ἑαυτῆ, τοῦ ἐγγόνου καὶ βασιλέως
 παρακεχωρηκός, ἐπιτρόπους τε ἀπέστειλε κατὰ πᾶσαν ἐπαρχ-
 15 χίαν ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει βέλτιστα ἔχειν· καὶ ταῖς τῶν δημο-
 σίων προσόδων πράξεσι τοὺς ἐπιμελησομένους ἐφίστη· καὶ
 ἀπογραφῆας δὲ ἀποστείλας, τὸ στρατιωτικὸν ἅπαν ὅσον ἦν ἐκ V. 85
 χωρίων ἀποτεταγμένον τὰς προσόδους ἔχειν, ἔτι δὲ καὶ τοὺς
 συγκαλητοὺς ἐξίστασε καὶ διώκει δι' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν. ὑπὸ
 20 δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Σφεντισθλάβος ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς,
 ὃς ἦν τὴν βασιλείαν τοῦ νέου ἀδελφὴν γεγαμηκός, ἐτεθνήκει
 νόσῃσας· διεδόξατο τὴν ἀρχὴν Μυσῶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γεώργ- D
 γιος ὁ Τερτερῆς. ἔτι δὲ τοῦ πρὸς ἄλλήλους τῶν βασιλέων συν-
 σετώτος πολέμου, ὅτε καὶ Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος τῶν κατὰ

19. Interpres legit ἐξιχνίαζε: istud autem ἐξισάζειν fortean
 spectat eos, quos Latini peraequatores dicunt. ED. P.

cumiacentibus atque ex ipsa Constantinopoli ingenti frequentia populi
 in aulam, communem de pace lactitiam demonstraturi iuvenemque im-
 peratorem visuri ventitabant, quem istam praesentem felicitatem
 sibi unum peperisse indicabant: et promptam ad avi iussa voluntatem
 moderatumque et frenis parentem eius animum admirantes, domos
 lacti revertebantur. Dies quindenos apud avum commoratus, traditis,
 quas obtinebat, provinciis, eius bona venia Didymotichum rediit, ubi et
 coniuX erat, mense Augusto ineunte, ipsa Indictione quinta videlicet.

35. Imperator senior concessu iunioris totius Romani imperii
 dominus, in omnes provincias, ut maxime opportunum censebat,
 praetores mittere, quaestores diligentes constituere, et notarios legare,
 qui in indices referrent, quantum militum indigenarum ad redditus
 capiundos destinatum esset: insuper et consiliarios indagare, quo-
 rum opera in principatu administrando uteretur. Sub idem tempus
 Sphentisthlabus Mocsorum rex, quicum nupta erat Andronici minoris
 soror, morbo interiit; quem filius eius Georgius Terteres excepit.
 Etiamnum bello inter imperatores durante, cum Andronicus Palaeo-

- A. C. 1322 τὴν Ῥοδόπην τοῖς Ῥωμαίοις ὑπηκόων ἄρχων επαρχιῶν, ἀπέ-
 στησε τοῦ νέου πρὸς τὸν πρεσβύτερον βασιλέα, ὁ Τερτερῆς
 ταῖς πόλεις ἐκείναις ἐπιστρατεύσας, τὰς μὲν ἄλλας ἐδήλωσε,
 Φιλιππούπολιν δὲ εἶλε, μεγάλην τε καὶ πολυάνθρωπον οὖσαν,
 καὶ περὶ καὶ ἱπικῶ στρατεύματι ἐρῶμένην, καὶ ἐν ἐπικαί-5
 ρῳ μάλιστα χωρίου κειμένην, ὡς αὐτάρκη εἶναι καὶ πρὸς πό-
 λεμον καὶ εἰρήνην τῶν ἄλλων μάλιστα ἡπειρωτίδων. εἶλε δὲ
 τρόπον τοιῦδε. παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ τινὸς αὐτῷ τῶν ἐπιτη-
 δεῖων ἔχθει τῷ πρὸς βασιλέα τὸν νέον κρύφα ἐμηνύθη, ὡς τῶν
 Φιλιππουπολιτῶν τῷ νέῳ βασιλεῖ συστρατευομένων, τῶν τειο
 ἄλλων ἐγχωρίων περὶ τὴν τοῦ σίτου συγκομιδὴν ἀσχολουμένων,
 P. 106 ἐπελθὼν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ῥᾶον ἂν κρατήσειεν ὀλιγανδρούσης.
 κατὰ δὴ τὴν τοιαύτην ὑφήγησιν ἐπελθὼν, ἀπορία τῶν ἀμυνο-
 μένων παρεστήσατο ῥαδίως. ἀφικομένου δὲ μετὰ τὴν εἰρήνην
 εἰς Διδυμότειχον τοῦ νέου βασιλέως, ὁ Τερτερῆς ἀποστείλας 15
 στρατιάν, τὰ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν κατέδραμε πολίχνια καὶ
 ἐληΐσατο· ἐπιδιώξας δὲ ὁ βασιλεὺς κατέλαβεν ἐν τοῖς ὄρειοις
 τῆς Μυσίας, καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐμπροσθεν, τοὺς μὲν διέφθειρεν
 αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλε ζῶντας, πλὴν ὀλίγων, ὅσοι διεσώθησαν
 ἐπιγενομένης νυκτός· καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν διήρπασαν 20
 Βοῖ στρατιῶται, καὶ τὴν λείαν ἐπανήγαγον. μετὰ δὲ ταύτην τὴν
 μάχην ἔγνω δεῖν ὁ βασιλεὺς μὴ ἀμύνεσθαι μόνον ἐπερχομέ-
 νους τοὺς Μυσοὺς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. καὶ
 συναγαγὼν ἀξιόμαχον στρατιάν, μετὰ τριακοστὴν ἡμέραν ἐπέ-

logus, provinciarum Rhodopes Romanis subditarum praefectus, a nepote ad avum descivisset, Terteres urbes illas invadens, alias ferro ignique vastarat, Philippopolin amplam et populosam, equite pediteque munitam, idoneo regionis loco sitam, et seu paci seu bello inter omnes continentis urbes appositam ceperat. Cepit vero isto modo. A quodam studiosorum sui, quos habebat Byzantii, ex odio in imperatore iuniorum occulte certior erat factus, Philippopolitanis quibusdam illi militantibus, aliis in frugibus colligendis occupatis, si ex inopinato superveniat, facile in tanta virorum paucitate urbem subacturum. Hac suggestione allectus, improvisus advenit, et ob solitudinem a defensoribus nullo eam negotio subegit. Profecto post pacem factam Didymotichum iuniorum imperatore, Terteres oppidulis circa Adrianopolin depopulationem intulit. Persecutus depopulatores imperator et in finibus Moesiae assecutus, in sperato irrui, aliisque trucidatis, alios vivos comprehendit: paucis fugientibus nox saluti fuit: castra quoque miles diripuit et praedam reduxit. Post hanc pugnam imperator Moesos non incursantes modo repellendos, sed etiam armis ultro appetendos existimavit. Quare iusto exercitu conscripto, secundum diem tricesimum in Moesiam incubuit, et plurima loca depraedatus, captivum nullum fecit, (nec

βαλεν εις την Μυσίαν και εδηλωσε τα πολλά αδητης, ηνδραπο- A. C. 1322
 δισατο δε ουδενα· ουδε γαρ εθος ουτε Μυσοις ουτε Ρωμοις
 εν ταϊς καταδρομαϊς ανδραποδιζεσθαι αλληλους· βοσκηματα
 δε και αλλην αποσκευην ελλον αιχμαλωτον πολλην. εκειθεν δε
 5εις Βυζαντιον επανηκε τῷ βασιλει και παμπη συνηροθησόμενος
 επι τῇ νικῃ· ταυτην γαρ εποηησατο πρωτην εισβολην βαρβα-
 ροις επιστρατευσας. εδρε δε ελθων υπο του προεσβυτερου βα- C
 σιλευς τον Συργιαννην εις δεσμοατηριον εμβληθηεντα. υστερον
 δε ολιγαις ημεραις ο προεσβυτερος βασιλευς δικαστηριον καθι-
 10ισαας, συνδικαζοντος αυτω και του νεου βασιλευς και των εν
 τελει παντων Ρωμοιων παροντων, εκελευσε τον Συργιαννην
 εις μεσους ελθειν, ως αν κατηγορειτο τας ακτας απολυσόμε-
 νον. κατηγορειτο δε αυτου, ως ειη συναμοσιας αμα Ρωμοιων
 ου πολλοις πεποιημενος επι τῷ τον προεσβυτερον βασιλεα απο-
 15πτειναιτας, αυτον αποδειχθηηαι βασιλευοντα Ρωμοιων. οι μεν
 ον διακοντας επεκειντο σφοδρωσ αληθη α αυτου κατηγορουντο
 διασχυριζόμενοι ειναι. ελεγχον μεντοι εναργη των κατηγορου-
 μενων ουκ ηδυναντο παρεχειν αυτος τε εκ του ομοιου, α μεν D
 κατηγορειτο συκοφαντιας διετεινετο ειναι, ου μεντοι και απο-
 20δοειξεις παρεχειν ισχυρασ, ες αν αν την δικην διαφυγοι. επι
 πολυ δε αυτου τε και των διακοντων προς αλληλους αντικαθη-
 σταμενων, ως ισοπαλεις ησαν αι δικαι, ο προεσβυτερος βασι-
 λευς επετρειπε τῷ νεφ ψηφον επι τοις λεγομενοις εξενεγκειν. του
 δε απαγορευσαντος δεει του μη δια την αποστασιαν καιρου
 25παρασχοντος δοκειν αμυνεσθαι αυτον, ο προεσβυτερος βασι- V. 86
 λευς πολλα αυτου κατηγορησας, και τουσ διακοντασ αποφρηνα-

enim vel Moesis, vel Romanis in more fuit, incursionibus mutuum capere.) pecora aliamque praedam abstulit. Inde Byzantium victoriam avo gratulaturus revenit: hanc enim, in barbaros ducens, primam impressionem fecerat. Syrgiannem autem ab eo in carcerem coniectum invenit, paucisque diebus interiectis, iudicio instituto, et una secum pro tribunali sedente nepote, in praesentia omnium procerum Romanorum, illum ad criminibus respondendum prodire iussit. Accusabatur, quod cum aliquot Romanis coniurationem fecisset, ut, imperatore interfecto, ipse imperator Romanus crearetur. Accusatores premebant vehementer, vera se oblicere asseverantes, nec tamen evidentibus argumentis id probare poterant. Similiter ipse accusationem meras esse calumnias contendebat: quamquam firmam probationem, qua poenas effugeret, non afferret. Post longam partium altercationem, quod paria causarum momenta erant, senior iuniori ferendae sententiae arbitrium detulit. Quo recusante, ne propter defectionem hominis ulcisci se videretur, senior in Syrgianhem asperius invchens et accusatores vera dicere pronuntians,

A.C. 1322 μινος ἀληθεύειν, τὸ δεσποτῆριον κατέκρινεν οἰκῆν ἐπὶ κλοι-
οῖς ἐνὶ κανόνι συνηρμοσμένοις φρουρεῖσθαι κελεύσας. ἐλέγξτε
μέντοι ὡς ἐπὶ ταῖς τοῦ νέου βασιλείως πρὸς τὸν αὐτοῦ συμβά-
σει πάμπαν καὶ τοῦτο εἴη συντεθειμένον, τὸ ἐκ παντὸς τρό-
που τὸν Συρμαίνην εἰρχθῆναι τοῦ νέου βασιλείως ἡττητός· 5
ἦν δὲ σαφῆς καὶ ἀναντιρῶτος συκοφαντία.

P. 107 λζ'. Ἐτι δὲ βασιλείως τοῦ νέου διατρίβοντος ἐν Βυζαν-
τίῳ, Τεττερῆς ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ἐτελεύτησε τὸν βίον.
Βτελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, αἱ ἀπὸ Μεσημβρίας ἄχρι Σίλβνον
τοῖς Μυσοῖς ὑπήκοοι πόλεις ἔκοντι τοῖς Ῥωμαίων προσεχά-10
ρησαν βασιλεῦσι. καὶ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ταῖς προσχω-
ρησάσαις πόλεσιν ἀπέστειλεν ἐπιτρόπους, οὓς ἔκρινεν αὐτός.
Βοησίλας δὲ ὁ τοῦ προβεβασιλευκότος Μυσῶν ἀδελφὸς αὐ-
τόμολος ὢν ἐν Ῥωμαίοις τότε, ὡς ἐπύθτετο τὴν τελευτὴν
τοῦ βασιλέως Μυσῶν, ἀπελθὼν καὶ αὐτὸς προσειπήσατο 15
ἑαυτῷ τὰς ἀπὸ Σίλβνον μέχρι Κόψεως ἐπιλοίπους τῆς Μυ-
σίας πόλεις προσχωρησάσας ἀμαχεῖ διὰ τὴν οἰκειότητα τοῦ
γένους. πέμψας δὲ ὡς βασιλέα καὶ ἐπαγγειλάμενος ὑπ' αὐ-
τὸν τελεῖν αὐτὸν τε καὶ πόλεις καὶ τὴν συνεπομένην στρα-
τιάν, δεσπότης Μυσίας ὑπὸ βασιλείως ἐπιτέτραπται ὀνομά-20
ζεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος, ἅμα καὶ τοῦ πάμπαν καὶ βασι-
λέως ἐπιτετραφότος, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ τὴν Θρακίαν στρα-
τιάν ἀθροίσας, εἰς Φιλιππούπολιν ὡς ἐκπολιορκήσων ἦλθε.
γενομένη δὲ ἐκεῖ ὁ Βοησίλας ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν στρατιᾷ
τοῦ πολέμου συνεφαιψόμενος συνῆλθε· καὶ περιστρατοπεδεύ-25

2. Interpres legit κλονι. ED. P. 13. Intrap. legisse videtur
πατράδελφος; vertit enim patruus.

carcere damnatum vinculisque ad columnam aptatis constrictum cus-
todiri mandat. Rumor fuit, propter pacificationem cum avo rogasse
nepotem, ut quam arctissime in custodia haberetur, et ex composito
ita factum: sed erat manifesta et refutatione indigna calumnia.

36. Adhuc Byzantii morabatur iunior imperator, cum Terteres
Moesorum rex supremum diem vidit. Quo extincto, urbes Moesorum
a Mesembria Stilbum usque ad Romanos imperatores sponte acces-
serunt; quibus senior delectos a se praefectos designavit. Boesilas
demortui regis frater, qui tum ad Romanos transfugerat, audito
regis obitu, reliqua Moesiae oppida a Stilbno ad Copsin citra pug-
nam propter generis propinquitatem se dedentia recepit, mittensque
ad imperatorem, ac se cum oppidis et exercitu in eius arbitrio fore
pollicens, despotam Moesiae se appellandi auctoritatem accepit. Ne-
pos avi commissu, Byzantio et e Thracia contractis copiis, ad Phi-
lipopolin obsidione premendam abiit. Eodem cum suo milite Boe-
silas operam Romanis navaturus se contulit. Cincta et obsessa

σάμενοι ἐπολιόρκουν οὐσης δὲ ἐντὸς ἀξιωμαχῶν στρατιᾶς, A.C. 1322
 ἦννον οὐδὲν, ἀλλὰ ἐκακοπάθουν. ὁ γὰρ Τερτερῆς ἅμα τῷ
 τὴν Φιλίππου πόλιν κατασχεῖν, δείσας μὴ αὐθις οἱ Ῥωμαῖοι
 ἐπελθόντες, διὰ τὴν Ὀλιγανδρίαν, ὥσπερ καὶ αὐτὸς, ἔλωσιν D
 5 αὐτήν, ἅμα δ' ὅτι καὶ ἐν ὄρειοις ἦν τῆς ἐκείνου καὶ Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίας, χιλίους μὲν ἰππέας λογάδας ἕξ Ἀλανῶν ✓
 καὶ Μυσῶν, καὶ δις τοσοῦτους πεζοὺς πελταστὰς, οἱ δοκοῦσι
 μαχιμώτατοι εἶναι παρ' αὐτοῖς, τὴν πόλιν ἔπεμψε φρουρεῖν.
 ἄρχοντες δὲ ἦσαν αὐτῶν ὁ, τε Ἰτίλης καὶ ὁ Τεμῆρης, τὸ
 10 γένος Ἀλανοί, καὶ Ἰνῦς ὁ ἕξ Οὐγκρων· στρατηγὸς δὲ ἐπὶ
 πᾶσιν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς κατὰ τε χεῖρα γενναῖος καὶ ἐμπειροτά-
 τος στρατηγεῖν οἱ καὶ τετελευτηκότος τοῦ βασιλέως αὐτῶν,
 οὐ κατέλιπον τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐφρούρουν μένοντες. τότε δὲ
 15 πολιορκούμενοι ὑπὸ βασιλέως, ἔξω μὲν πυλῶν ὡς ἐς μάχην
 ἵσχυρα ταξόζομενοι προήεσαν οὐδαμῶς· τὰς πύλας δὲ ἀποικοδομή-
 σαντες, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἡμύνοντο καρτερῶς καὶ ἐκάκουν
 πολλὰ τὴν βασιλέως στρατιάν. ἐπολιόρκησε μὲν οὖν αὐτοῦς
 ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τέσσαρσι μῆσι συνεχῶς ὀσημέραι τειχομαχῶν.
 ἀπαγορευόντος δὲ τὴν παράληψιν ἤδη, ἐκ Γερμανῶν τις P. 108
 20 περὶ τειχομαχικὰς μηχανὰς ἐξησκημένος, ὡς ἐν βραδίῳ τῆς
 ἐπιχειρήσεως ἔδοκει ἢ πόλις κείσθαι, ἐλπίδας τῆς ἀλώσεως
 οὐ φαύλας ὑπέτιθει τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐδημιούργει τὸ μῆγά-
 νημα, προστάξαντος βασιλέως. ἦν δὲ τοιόνδε ἐπὶ τροχοῖς ἐκ- V. 87

11. *Ibanes* nomen Scythicum pro *Ioannes*; *Blachi* autem Ἰβαν-
 χῶν dicebant, ut auctor *Nicetas*. *ED. P.* Vid. *Ducang. Gloss.*
Gr. s. v.

iam urbe, non solum nihil efficiebant, sed male multabantur etiam,
 quod multi erant intus et pari virtute milites. Terteres namque
 simul ac Philippopoli potitus est, timens, ne vicissim inopinato
 adorientes Romani, ob penuriam propugnatorum eam occuparent,
 quemadmodum ipse occuparat: et quia in confiniis erat sui Roma-
 norumque imperii, selectos ex Alanis et Moesis equites mille et
 duo peditum cetratorum millia, qui apud ipsos habentur bellicosis-
 simi, praesidii causa eo miserat. Eorum duces *Itilis* et *Temeres*
 ex Alanis oriundi, et *Inas* ex Hungaris; summus imperator *Ibanes*
Rhossus, manu promptus et artis imperatoriae scientissimus. Hi
 post fata regis nihilo minus urbem tuebantur. Ceterum tunc cir-
 cumsessi, instructis velut ad proelium ordinibus nequaquam egre-
 diebantur: obstructis autem portis, de moenibus se fortiter defen-
 sabant, nec parum obsessores vexabant. Obsedit eos imperator men-
 sibus continuis quatuor, quotidie muris oppugnationem admoveas.
 Sed cum expugnationem desperaret, *Germanus* quidam machinarum
 muralium egregius artifex, quia urbs ad aggressionem commode sita
 videbatur, spe magna illum complevit; cuius iussu machinationem

A.C. 1322 καίδεκα οἰκίαν κατεσκεύασε ξυλίην δυναμένην ὑποδέξασθαι ἄνδρας ἑκατόν, οἱ ἔμελλον τὴν μηχανὴν κινεῖν ἔνδοθεν ὠθοῦντες ὑπεράνω δὲ τοῦ οἰκήματος ξύλινον πύργον καταστρώματα ἔχοντα πέντε, ὡς ἐν ἐκάστῳ δὴ καταστρώματι τῶν ἐκ Βτόξων Λατινικῶν τῶν λεγομένων τζαγγρῶν ἀφιέντων βέλῃς ἔσομένων ὄκτω, οἱ ἔμελλον τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους βάλλοντες ἀπώσασθαι. τελεσθείσης δὲ ἤδη τῆς μηχανῆς, καὶ τῶν τε ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῷ κινεῖν τὸν πύργον τεταγμένων, ἦ μὲν ἄλλη πᾶσι στρατιὰ τῶν σημαίων ἀρθέντων καὶ τῆς σάλπιγγος σημηνάσης, ἐτειχομάχουν ὁ πύργος δὲ ὑπὸ τῶν ἔνδοθεν ὠθοῦντων κινούμενος, ἦει βάδην, ὡς δοκεῖν αὐτὸν ἐμπνέοντα κινεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ ἐωρατό τις τῶν ἔνδοθεν οὐδαμῶθεν, διὸ οὐδὲ βάλλεσθαι δυνατὸς ἦν. ὡς δὲ ἐν ἐφικτῷ ἐγένοντο τοῦ τοξεύειν, οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ ξυλίνου πύργου ἔβαλλον τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν αὐτοὶ δὲ μήτε τι ἀντιδρῶν ἔχοντες, 15 C καὶ τῶν ἀπὸ τῶν τζαγγρῶν ἀφιεμένων βελῶν διὰ κραταιότητα καὶ θύμην διὰ παντὸς ὄπλου χορούντων καὶ διαδουμένων, σπρανματιζόμενοι ὑπ' αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ ἀποδνήσκοντες, μικρὸν μὲν ἐκαρτέρησαν, ἔπειτα ἀπέστησαν, τὸ τεῖχος ἔρημον καταλιπόντες. μέλλοντος δὲ ὅσον οὐπω τοῦ ξυλίνου πύργου 20 τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως συμμίγνυσθαι, τοιοῦτόν τι συνέβη. πρὸ τῶν τῆς πόλεως τειχῶν ἦν ἐκ παλαιοῦ κατεσκευασμένη στοὰ πρὸς ὑποδοχὴν ὕδατος ξύλοις δὲ καὶ σανίσι στεγα-

5. Inde *tzangratores*, qui *arcubalistarii* fuerunt, quorum usus in bellis tunc temporis plurimus. *ED. P.*

fabricatus est, domum ligneam, suppositis rotis sedecim, capacem hominum centum, qui intus eam propellerent. Supra domum turrim ligneam addidit habentem tabulata quinque: in quorum singulis octo starent, qui e Latinis arcubus (*tzangra* vocant) sagittis iaciendis propugnatores a muro fugarent. Qua absoluta, et sagittariis quique ad eam protrudendam delecti erant, ingressis; sublatis signis et clangente tuba, totus exercitus moenia oppugnabat: turris sensim et instar animalis cuiusdam procedebat; nemo enim intus delitentium ulla ex parte apparebat: ita nec tangi de loco superiore poterant. Ut intra teli iactum venit, qui in turri erant, oppidanos sagittis appetere. Ii nescientes quid contra inciperent, ac tot tela propter summam vim atque impetum arma quaevis penetrantia, in mediumque corpus subeuntia excipientes, partim moribundi concidere, partim vulnerati restare. Nec diu restantes stationibus decedere ac moenia deserere; quibus cum turris iamiam advovenda esset, res miranda contigit. Ante urbem antiquitus cisterna aquae recipiendae condita et lignis tabulisque cooperta paulatim, eo terra accumulata, apparere desierat; et iam pridem incolarum nemo eius ullam notitiam habebat. Asseres illi currus et quidquid onerum

σθεῖσα, ἐπιτεθείσης ἄνωθεν καὶ γῆς, ἦν ἐν τῷ ἀφανεῖ, καὶ A.C. 1322
οὐδείς οὐδὰ τῶν ἐγχωρίων ἐκ χρόνων ἤδει παλαιῶν κατακ-
κρυμμένην. ἀμάξας μὲν οὖν καὶ ὅσα δι' αὐτῆς διήρογετο βάρη,
ἔστεγον τὰ ξύλα. ὡς δὲ ὁ πύργος ἐγένετο κατ' αὐτῆς, δια-
5 θραυσθέντων τῷ βάρει, κατεχώσθη ἐν τῇ στοᾷ. τῶν μὲν οὖν D
ἔνδον ὄντων ἀπέθανεν οὐδείς, ἀλλὰ δισώθησαν πάντες ἢ
μένται Φιλιππούπολις παρὰ τοσοῦτον ἔλθοῦσα διέφυγεν ἀλώ-
ναι. οἱ γὰρ ἔνδον ἀναθαρσήσαντες, ἀναβάντες ἡμύνοντο ἐπὶ
τὸ τεῖχος, καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἐπαύσαντο τειχομαχοῦντες.
10 οὐπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τῶν Μυσῶν δυνατοί, τοῦ
βασιλεύσαντος αὐτῶν Τερτερῆ ἀδιαδόχου ἀποθανόντος, τὸν
τῆς Βιδύνης ἄρχοντα Μιχαῆλ τοῦ παρ' αὐτοῖς δεσπότου τοῦ
Στραντζιμήρου υἱὸν ἐκ Μυσῶν καὶ Κομάνων τὰς τοῦ γέ-
15 νους ἔλκοντα σειρὰς προσκαλεσάμενοι ἀπέδειξαν βασιλεῖα ἐαν-
15 τῶν, καὶ τὸν Τίρνοβον, ἐν ᾧ καὶ τὰ βασίλεια αὐτῶν ἐστί,
παρέδωκαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχήν. ὁ δὲ τὴν τε ἰδίαν στρατιάν
συναγαγὼν καὶ ἐξ Οὐγκροβλάχων κατὰ συμμαχίαν οὐκ ὀλίγην,
ἔτι δὲ καὶ Σκυθικὴν παραλαβὼν, βασιλεὺς μὲν τῷ Ῥωμαίων P. 109
Φιλιππούπολιν πολιορκοῦντι ἐπιέναι οὐκ ἔγνω δεῖν ἤδει γὰρ
20 αἰξιομάχος οὐκ ᾔων. κατὰ δὲ τῶν μετὰ τὴν Τερτερῆ τελευταίην
τοῖς Ῥωμαίοις προσθεμένων πόλεων ἐχώρει ἐν τοῖς ὄρεινοῖς
κειμένων ἀσφάλειαν παρέχουσι τοῖς συστρατευομένοις αὐτῷ
Σκίθαις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς οὗσι τοξόταις, καὶ κά-
θήμενος ἐδῆου τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις ἐπολιόρκει. ὡς δὲ

2. οὐτε legebatur. 13. Male Intpr. Romanis; fuerunt autem ori-
gine Scythae ad Istri ostia. Gregoras lib. 2. ED. P. 15. Intpr. Tri-
nobo. In Conciliis Graecis Tornobos, al. Tornabum et apud Chal-
cocondylum Trinabum. ED. P. 17. Ita pro Ογκροβλάχων corr. N.

transportaretur, sustentabant. At vero turris cum desuper impelle-
retur, contractis tabulis in cisternam decidens, pene obruta est;
eorum tamen, qui intus erant, nemo periit. Ac Philippopolis quidem,
quamquam huc redacta, nihilo minus servata est. Praesidarii nam-
que, redeunte virtute in praecordia, rursum muros ascendere ac pro-
pugnare, et hostiis oppugnationem intermittere. Sub idem tempus
Moesorum principes, rege Tertere sine herede mortuo, Michaelē
Streantzimeri apud eos dynastae cuiusdam filium, Bidynae praefec-
tum, e Moesis et Comanis trahentem genus, advocant regemque
suum declarant, Tirnobo sede regia cum reliquo principatu ei
tradito. Hic copiis suis in unum conductis, cum non spernendia
Ungroblochorum Scytharumque auxiliis Romanum imperatorem Philip-
pollin obsidentem lacesendum, quod se illi imparem sciebat, non pu-
lavit. Urbes autem, quae post obitum Tertere se Romanis dedide-
rant, in montanis sitas, quae loca Scythas aliosque socios sagittarios
laebantur, obsidebat et earum agros devastabat. Quae cum imperatori

A.C. 1322 ἡγγέλθη ταῦτα τῷ βασιλεῖ, μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευσαμένων ἐδόκει τὴν μὲν πολιορκίαν Φιλιππουπόλεως καταλιπεῖν, κατὰ
 J B δὲ Μιχαὴλ ὡς αὐτῷ μαχσομένους χωρεῖν. οὕτω δὲ βουλευσαμένοις, τὸν μὲν τῶν Μουσῶν δεσπότην Βοησίλαν οἴκαδε ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς ἀπελθόντα, ἐπεὶ πλησίον ἦν, καὶ αὐτὸν δὲ καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν στρατιάν ὣν ἂν δέοιτο πρὸς τὴν μάχην παρασκευασάμενον, εἰς τρίτην ἡμέραν εἰς Ποτουῦκαν ἐλθεῖν, ὃ πόλισμα ἦν κατεσκευασμένον ἕκ τινος ὡς ἔοικε πολέμου, (ἀπειχε δὲ τοῦ τόπου, οὗ ἐστρατοπεδεύετο Μιχαὴλ, μιᾶς ἡμέρας ὁδόν,) ὡς ἐκεῖ τοῦ βασιλέως αὐτὸν περιμενούτος. ὁ μὲν οὖν οἴκαδε εἰς Κόψιν ἀπῆλθεν ἐξαρτυσόμενος τὰ πρὸς μάχην βασιλεὺς δὲ Στενμάχου καὶ Τζεπαίνης Βρυέννιον τὸν Γεώργιον στρατηγὸν καταστήσας, στρατιάν τε ἀρκοῦσαν πρὸς C φυλακὴν καταλιπὼν ὥστε μὴ κακῶς ὑπὸ τῶν Φιλιππουπολιτῶν ὑπεκθεόντων τὴν χώραν πάσχειν, αὐτὸς ἄρας παντὶ τῆς 15 στρατεύματι, ἦλθεν εἰς Ποτουῦκαν, ὡς ἐκεῖ τὸν Βοησίλαν κατὰ τὸ σύνθημα περιμενῶν. στρατοπεδευομένῳ δὲ ἐκέῖ ἀπήγγειλέ τις ἑλθῶν, ὡς ἐτεθνήκει Βοησίλας ἐξαπίνης· τότε μὲν οὖν ἐδόκει ψεύδεσθαι ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐδὲν λέγειν ὑγιές· μετὰ μικρὸν δὲ καὶ δεύτερος ἑλθὼν ἀπήγγειλε τὴν ἴσιν, καὶ οὐδ' αὐτὸς ἀξιώχρεως εἰς πίστιν ἐδόκει· τρίτος δὲ μετ' ἐκείνους ἑλθὼν, ὅτι τε ἐτεθνήκει ἔλεγεν ὄντως καὶ ὡς αὐτὸς αὐτὸν ἴδοι ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ εἰς Κόψιν ἀναγόμενον ἐπὶ κλίνης τεθνηκότα ἐπὶ τῷ τυχεῖν ὁσίας καὶ ἐπεπίστευτο οὗτος ὅτι τε Ρωμαῖος ἦν καὶ ἀπόδειξιν ἐναργῆ παρείχετο τὴν ὄψιν. ἐδό-25

3. Scr. βουλευσάμενος.

nuntiarentur, adhibitibus in consilium optimatibus, obsidionem solvendam et Michaeli occurrendum constituit. Deinde Boësilaes Moesorum despotae cum manu, quam ducebat, domum abire (haud enim procul distabat) comparatisque ad pugnam necessariis, tertio die ad Potucam adesse mandavit, (id erat oppidulum bello, ut apparebat, eversum, et a castris Michaelis unius diei itinere distabat;) se enim illic eum expectaturum. Boësilaes ita facturus domum, Copsin videlicet, discessit. Imperator Georgio Bryennio Stenimachi et Zepaenes urbium duce instituto, et quod satis esset militum ad praesidium relicto, ne a Philippopolitainis furtim excurrentibus regio infesta haberetur, ipse cum toto exercitu Potucam Boësilam ibi ex conducto expectaturus, proficiscitur. Castris ibidem locatis, Boësilam repentino mortuum intelligit. Visus mentiri nuntius ac nihil pro sano dicere. Paulo post alter advolat. Sed neque hic fide dignus existimatus. Accessit tertius, qui et revera mortuum et se e praerupto loco corpus exanimem Copsin ad exequiarum honores reportari conspexisse affirmavit. Hic, quia Romanus et suos ipse oculos testes adhibebat, fidem meruit.

κει δὴ οὖν διὰ ταῦτα τῷ βασιλεῖ οὐ μαχητὰ εἶναι πρὸς Μι-Α.С. 1322
 χαήλ. οὐ γὰρ ἦν ἀξιόμαχος τοῖς πολεμίοις τότε ἢ τῶν Ῥω-
 μαίων στρατιᾶ, ἅμα μὲν διὰ τὸ τοῖς θρεινοῖς ἐνοτραποε-
 δεύειν αὐτοὺς καὶ φάραγγας βαθείας περιβεβλήσθαι, τοξείαν
 5 ἔχοντας πολλὴν μέγιστα βλάπτειν ἐν ταῖς δυσχωραῖς δυνα-
 μένην ἅμα δ' ὅτι καὶ τῆς παρεῖναι πρὸς τὴν μάχην στρατιᾶς
 Ῥωμαίων ὀφειλούσης ἀπελείπετο οὐκ ὀλίγη. οἳ τε γὰρ ὑπὸ
 Βοησίλαν τεταγμένοι περὶ τρισχιλίους ὄντες, διὰ τὴν Βοησίλα
 τελευτήν οὐκ ἦσαν προσδόκιμοι παραγενήσεσθαι, καὶ ἐν ταῖς
 10 κατὰ τὴν Φιλιππούπολιν τειχομαχίαις πολλοὶ γενόμενοι τραυ-
 ματίαι, (ἀπέθανον γὰρ οὐ πλείους τῶν τριῶν,) οἴκαδε ἕκα-
 στος ἀπῆλθον θεραπευθησόμενοι· καὶ παρὰ Βρυεννίῳ διὰ τὴν
 Στενιμάχου καὶ τῶν ἄλλων πόλεων φυλακὴν κατελείποντο ἵκα-Ρ. 110
 νοί. δι' ἃ δὴ πάντα λυσιτελεῖν μᾶλλον ἐδόκει τῷ βασιλεῖ μὴ
 15 μαχεσάμενον ἀναστρέφειν ἐπανῆκεν οὖν εἰς Ἀδριανούπολιν
 βαρέως ἐνεγκῶν, ὅτι οὐκ ἔξεγένετο αὐτῷ τιμωρήσασθαι τοὺς
 πολεμίους. μετὰ δὲ ὀγδόῃν ἡμέραν ἀφίκετο πρὸς βασιλέα
 γράμματα Βοησίλα λέγοντα ὅτι ζῆ' μύκτης δὲ φαγῶν, τῶν
 περὶ τὴν καρδίαν μορίων νεκρωθέντων, κάρῳ κατασχεθῆναι
 20 καὶ ἀναισθησίᾳ βαθείᾳ ἐφ' ἡμέραις τρισίν, ὡς δοκεῖν ἤδη
 ἀπηλλάχθαι τοῦ ζῆν, μετὰ δὲ ταύτας τῶν περὶ αὐτὸν θη-
 ριακῆ καὶ τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν λεγομένοις ἀντιδότοις χρη-
 σαμένων, μόλις εἰς αἴσθησιν ἐπαναγαγεῖν.

λζ'. Τοιαῦτα μὲν ἐγένετο κωλύματα τῷ νέῳ βασιλεῖ τοῦ

18. Legebatur μήκτας.

Placuit igitur conflictu cum Michaele abstinendum; nam tunc hosti-
 bus impares erant, quia illi montuosis locis tendebant, altis cincti
 vallibus, cum sagittariorum magna vi, quae in locorum difficul-
 tatibus nocere plurimum posset; praeterea non parvum agmen Ro-
 mani exercitus ad pugnam deerat. Nam qui sub Boēsila mere-
 bant circiter tria millia, propter eius mortem redituri desperaban-
 tur: et in oppugnatione Philippopolitana vulnerati multi, (amplius
 enim tres non occubuerunt,) domum quisque suam ad curationem
 petiverant: et apud Bryennium ad Stenimachi aliorumque oppidorum
 praesidium non pauci relictis erant. His omnibus de causis proelio
 temperare ac reverti imperator conducibilis iudicavit. Reversus est
 itaque Adrianopolin, aegre ferens, quod sibi hostes ulcisci non licuis-
 set. Post diem octavum litterae ad eum perferuntur, in quibus scrip-
 tum erat, Boēsillam vivere. Fungos comederat: exinde praecordiis fri-
 gore nimio obstupefactis, veterans eum sensibus oppressis adeo occu-
 parat toto triduo, ut pro mortuo duceretur. Tandem, amicia theriacam
 et quae medicis antioda dicuntur exhibentibus, sensum recepit.

37. Atque haec antioda imperatorem impediverunt, ut dixi,
 Cantacuzenus.

A. C. 1322μη πρὸς *Μιχαὴλ τὸν Μυσῶν βασιλέα διαγωνίσασθαι καὶ τοὺς Συμμαχούς. αὐτὸς δὲ Μιχαὴλ τὰς μὲν πολιορκουμένας πόλεις παρεστῆσατο ὁμολογίᾳ τὴν ἐκ βασιλέως Ῥωμαίων ἀπηγορευκίας ἐπικουρίαν πρὸς δὲ τὴν Φιλιππούπολιν στρατιάν τε*
V. 89 ἀκμάζουσαν ἑτέραν ὥστε φρουρεῖν αὐτὴν ἀπέστειλε καὶ στρα-5
 τηγόν· τὸν δὲ Ἰβάνην καὶ τοὺς πολιορκηθέντας στρατιώτας ἅμα τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς μετεκαλεῖτο ὡς ἀμειψόμενος τῶν πό-
 νων ἕνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας, ἣν ἐν τῷ πολιορκεῖσθαι ἐπεδεί-
 ξαντο. ὁ δὲ τῆς πεμφθείσης στρατιᾶς στρατηγὸς ἐπειδὴ ἐγγὺς Φιλιππουπόλεως ἦν, πέμψας πρὸς Ἰβάνην, τὴν τε ἀφίξιν αὐ-10
 δτῶν καὶ ἐφ' ὅ,τι ἤκοιεν ἐδήλου. Ἰβάνης δὲ ἅμα τοῖς ὑπ' αὐ-
 τὸν ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς φρουροὺς ὅσοι ἦσαν πα-
 ραλαβῶν, εἰς ὑπάντησιν ἐξῆλθε τῶν ἐρχομένων, καὶ διενυκτέ-
 ρευσεν ἔξω μετ' αὐτῶν ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν αὐτοῖς τὴν πό-
 λιν παράδωσεν. ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ ὁ Βρυέννιος εἰς15
 Φιλιππούπολιν ἐνήδρευσε ἐλθὼν, ὡς ἅμα ἐφ' τὰ τῆς πόλεως
 βοσκήματα διαρπάσων. πυθόμενος δὲ, ὡς ὁ Ἰβάνης καὶ ἡ
 φρουροῦσα στρατιὰ ἅμα τοῖς σφετέροις στρατηγοῖς εἰς ὑπάν-
 τησιν ἐξῆσαν τῶν διαδεχομένων, ἀναστὰς ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν.
 οἱ δὲ κατοικοῦντες τὴν πόλιν νομίσαντες καιρὸν εἶναι τῶν Μυ-20
 σῶν ἑαυτοὺς ἐλευθεροῦν, ἀνοίξαντες τὰς πύλας, τὸν Βρυέν-
 νιον ἅμα τῇ Ῥωμαίων εἰσεδέξαντο στρατιᾷ. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ
 τῆς χρονίου πολιορκίας καὶ τῶν πολλῶν καὶ συνεχῶν οὐκ ἠδυν-
 νήθη καταπράξασθαι τειχομαχιῶν, τοῦτο Βρυέννιος, θεοῦ συν-
P. 111 αιρομένου, κατώρθωσεν ἀπόνως, καὶ τὴν Φιλιππούπολιν ἀνε-25

quo minus cum Michaelē et auxiliariis eius congregaretur. Ipse autem Michaelē quas obsidebat urbes, subsidia Romanorum desperantes, ad deditiōnem adigebat, et Philippopolin praesidium recens cum novo duce transmittens, Ibanem ceterosque duces ac milites ad praemia pro laboribus in obsidione toleratis et virtute ostentata revocabat. Dux novi praesidii iam urbi vicinus ad Ibanem super adventu suo mittit, et cur veniat adiungit. Ibanes cum ducibus sibi subservientibus militibusque universis venientibus obviam foras prodit et una pernoctat, postridie urbem illis traditurus. Sub eandem noctem etiam Bryennius Philippopolin veniens, in insidiis subsedit, die nimirum illucescente praedam pecoris abacturus. Is ut Ibanem cum ducibus et praesidio ad successores excipiendos oppido egressum inaudivit, ad moenia accedit. Urbani tempus venisse rati, quo Moesorum iugum excuterent, portis reclusis, illum cum Romanis introducunt. Sic quod imperator diuturna obsidione multisque et assiduis oppugnationibus non potuit, id Bryennius, Deo opitulante, citra laborem transactum reddidit ac Philippopolin Romanis restituit. Ibanes diluculo urbem captam cognoscens, cum reliquis

σώσατο Ῥωμαίους. ὁ δὲ Ἰβάνης ἔμαθ' ἐπὶ τὴν ἄλωσιν τῆς πό- A.C. 132a
 λεως πυθόμενος καὶ οἱ ἄλλοι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον. μετὰ δὲ
 τοῦτο Μιχαὴλ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς τῷ Βοησίλῳ τῆς τε Κό-
 ψεως καὶ ἑτέρων τεττάρων κρατοῦντι φρουρίων ἐπέκειτο σφο-
 5 δρῶς, καὶ ἐπολιόρκει πέμπων στρατιάν. μέχρι μὲν οὖν ἐνιαυτοῦ
 καὶ περαιτέρω ὁ Βοησίλας πρὸς τὸν πόλεμον ἀντίτεχεν ἰσχυ-
 ρῶς, καὶ τοῦ βασιλέως βοηθῶντος καὶ χρήμασι καὶ ἵππῳ καὶ
 πεζῇ στρατιᾷ. μετὰ δὲ τοῦτο διὰ τὰς συνεχεῖς ἐφόδους καὶ τὸ Β
 πανταχόθεν ἀποκεκλεισθαι τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς τοὺς ὑπ'
 10 αὐτὸν ὄρωσιν τῷ Μιχαὴλ ταῖς γνώμαις προστιθεμένους, κατα-
 λιπὼν αὐτοὺς, ἀφίκετο πρὸς βασιλέα. οἱ δὲ ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ
 φρούρια παρέδωκαν Μιχαὴλ. μετὰ δὲ τὸ ταύτην κατασχεῖν
 πανστρατιᾷ εἰσέβαλεν ἐς τὴν Ῥωμαίων, καὶ τὰ ἀνωτερικὰ μέ-
 ρη τῆς Θράκης ἐλήφατο πάντα ἄχρι Βήρας ἐπελθὼν ἐν ἡμέ-
 15 ραις μάλιστα δυοκαίδεκα. ἐκράτησε δὲ λείας οὐ πολλῆς διὰ
 τὸ τοὺς γεωργοὺς ἐκ προνοίας τοῖς φρουρίοις καὶ ταῖς πόλεσιν
 ἐγκατακλεισθῆναι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν Διδυμοτείχῳ διατρέ-
 βων, οὐκ ἀντεπεξῆλθε Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ στρατιάν ἡθροισμένην
 ἀξιόμαχον ἔχειν. λύπη δὲ συνείχετο χαλεπῇ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι C
 20 ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους. σφιδάζων δὲ καὶ ἐκκαίμενος τῷ
 Θυμῷ, ἐπανίοντι μὲν τῷ Μιχαὴλ, ὡς „σὺ μὲν ἐκ παρασκευ-
 ῆς τὴν ὑπὸ σε ἀθροίσας στρατιάν, εἰσέβαλες εἰς τὴν ἡμετέραν
 καὶ ἐκάκωσας ὅσον ἐξῆν. ἐμοὶ δὲ τὸ νῦν ἔχον ἀδυνάτως ἔχοντι
 ἐκ παρατάξεως διαγωνίσασθαι, ἥδιστ' ἂν μόνῳ γένοιτο διαγωνί-
 25 σασθαι πρὸς μόνον.” αὐτὸς δὲ ἀπεκρίνατο μήτε ἐγκέφαλον ἂν

suis domum repedavit. Postea Michael Boësilam, Copsin et alia qua-
 tuor oppidula possidentem, vehementer ursit missoque milite obsedit,
 qui plus annum, imperatore et pecunia et equitibus ac peditibus
 ferente suppetias, viriliter restitit. Tandem cum suos propter assi-
 duos impetus et undique praeclusa vitae subsidia in Michaelem ani-
 mis propendere cerneret, iis relictis, ad imperatorem perfugit: tum
 oppidula illa se statim Michaeli dederunt. Qua regiuncula auctus,
 toto cum exercitu in provinciam Romanam incubuit, superioremque
 Thraciam ad Beram usque universam diebus duodenis depopulatus est:
 tametsi praedae ita opimas non egit, quod agricolae id praesenti-
 entes, in urbes et castella se receperant. Imperator Didymotichi se
 tenens, propter copias non sufficientes exire contra Moeas non aude-
 bat: dolensque vehementius, quod hostibus paria reponere non pos-
 set, et pede terram feriens atque ira succensus, Michaeli revertenti
 significat, ipsum quidem, dedita opera coactis copiis, in Romanorum
 provinciam irrupisse, eique incommodasse quantum potuerit: sibi
 vero pericundum fore, quando aequo campo adversa acie nequeat,
 singulari certamine cum eo depugnare. Respondit Moeas, cerebro

- A. C. 132α *σχέιν χαλκέα, εἰ ἐνὸν τοῦ πεπυρακτωμένου τῆ πυράγῃρα ἄπτε-
σθαι σιδήρου, ὃ δ' ἀντὶ ταύτης τῆ χειρὶ χρῶτο· αὐτὸν τε
γέλωτα πολὺν ὀφλήσειν, εἰ μὴ τῆ στρατιᾷ πολλῇ τε καὶ ἀγα-
D θῆ οὔσῃ, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ σώματι διακινδυνεύει διὸ οὐδὲ πρά-
ξειν ἃ προκαλεῖται παρ' αὐτοῦ. αὐτὸν δὲ τῷ ὑπερβάλλοντι πρὸς 5
τοιαῦτα ἐξάγεσθαι τοῦ θνυμοῦσθαι μετὰ μικρὸν δὲ φιλίας αὐ-
τοῖς γενησομένης ἰσχυρᾶς, ἅμα ἀλλήλοις ἐτέροις μαχοῦνται
πολεμίοις. τοιαῦτα ἀποκρινόμενος ὁ Μιχαὴλ, ἐπανέξενεν
εἰς Μυσίαν. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐκ Λιδυμοτείχου εἰς Βυζάν-
τιον ἔλθων, λύπης ἀνάπλευς ὧν διὰ τὴν εἰσβολὴν, „οὐ δίκαιονιο
V. 90 ἔστιν” ἔλεγε πρὸς τὸν πάππον „πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν ἔχοντας
στρατιὰν, καὶ δυναμένους καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν τῶν πολεμίων
ἐσβαλόντας ἐκ τοῦ ὁμοίου τὴν ἐκείνων κακοῦν, ἢ ἄργους καὶ
ἀπράκτους καθῆσθαι παντελῶς, ἢ πρὸς σπονδὰς χωρεῖν πέμ-
ψαντας πρέσβεις, αὐτοῖς ἔργοις ἁπολογουήσας, ὡς πάσχειν μό-15
νον ἐπιτήδειοι κακῶς, οὐκέτι δὲ καὶ ἀντιδρῶν ἔσμεν τοὺς πο-
P. 112 λεμίους δυνατοί. οὐ δὲ ἔνεκα δέομαι σου, βασιλεῦ, τὴν ἐπ'
ἐκείνοις καὶ ἡμῖν ἐκστρατεῖαν ἐπιτρέψαι· τιμωροσησάμενοις δὲ
τοὺς πολεμίους τῆς ἀδικίας τῆς εἰς ἡμᾶς, τότε ἤδη, εἶγε φαί-
νοιτο λυσιτελεῖν, τὰς πρὸς αὐτοὺς ποιήσομεν σπονδὰς, ἐγνω-20
κότας ἀκριβῶς ὡς ἄλυσιτελεῖς αὐτοῖς τὸ προεπιχειρεῖν ἡμῖν.”
τοιαῦτα μὲν ὁ νέος εἶρηκε βασιλεὺς, τὸν πρεσβύτερον πρὸς
τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον ἐξορμῶν. παρῶν δὲ καὶ ὁ
μέγας δομέστικος αὐτοῖς διαλεγόμενος „τὸ ἀδικεῖσθαι” εἶπε*

carere fabrum, qui, cum ferrum ignitum forcipe fas sit contingere, ipse id nuda manu contrectet. Similiter se ludos ac iocum futurum, si non per exercitum, et praesertim genere ac numero tam firmum, sed per suum ipsius corpus periculum subierit. Quare nec se facturum, quo ab illo provocetur, et illum huc immoderata ira provehi: brevi arcta consociatos amicitia, iunctum cum hostibus procliaturos. Hoc responso dato, Michael in Moesiam perrexit. Imperator Didymoticho Byzantium veniens, propter eam incursionem moeroris plenus, sic avum compellavit, ut diceret, iniquum esse, cum in promptu haberent copias non modicas et virtute egregias, possintque hostium fines aequae incursare cum maleficio, aut desides et otiosos prorsus sedere, aut missu legatorum foedera petere: atque ita re ipsa confiteri, ad iniurias tantummodo accipiendas idoneos, ad remediandas autem debiles et impotentes esse. Rogare igitur avum, uti expeditionem sibi in illos committeret: de quibus ubi ob illata detrimenta poenas sumpsisset, tum denique, si fructuosum videatur, foedus posse cum illis percuti; edoctis iam satis, non sibi expedire, Romanos invadendo antevertere. His verbis iunior seniore ad bellum barbaris faciendum stimulabat: quorum sermoni praesens magnus domesticus, Iniurias, inquit, accipere et incommoda iniuste

„καὶ κακῶς πάσχειν ὑφ' ὄτουσιν ἐν πῦσιν ἴσον ὄν, μείζω ἢ A.C. 1322
 ἐλάσσω τὴν ὀδύνην παρὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀδικούντων φέρει.
 διὸ καὶ πάντες ἄνθρωποι τοῖς κρείττοσι μὲν δουλεύουσιν ἀνα- B
 παχθῶς, ἀμύνεσθαι δὲ ἀξιούσι τοὺς ἴσους, ἂν ἀδικῶνται· καὶ
 5 μᾶλλον τοι αἰρούσθαι τὸν κίνδυνον ὑπὲρ τοῦ μὴ δουλεύειν
 καὶ τῆς εὐκλείας, ἢ τὴν ἐν τῷ ἀντίκῳ ῥαστώνῃν δέει τοῦ
 μὴ φοβερῶτερα παθεῖν. οἱ νυνὶ δὲ πολεμοῦντες ἡμῖν Μυσοὶ ✓
 οὐχ ὅπως μείζους, ἀλλὰ καὶ ἐλάσσους ἡμῶν εἰσι πολλῶ τῷ μέ-
 τρω. οἱ τε γὰρ βασιλεύοντες ἡμῶν ὑμεῖς τῶν ἐκείνων βασιλέων
 10 καὶ φρονήσει καὶ ἀνδρίᾳ καὶ ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους
 ὑπερέχετε πολλῶ, καὶ στρατηγοῖς ἔχετε χρῆσθαι καὶ πλείοσι
 καὶ βελτίοισιν ἐκείνων· χώρας τε ἄρχετε κατὰ πάντα ὑπερρχού-
 σης καὶ πλήθει στρατιᾶς καὶ μεγέθει πόλεων καὶ ἀριθμῶ καὶ
 προσόδοις ἐτησίοις καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ κατασκευῇ, ἄτοπον οὖν ✓
 15 ἐκείνους μὲν ἐκ τοῦ ἐλάττονος ὁρωμένους ἡμᾶς κακοῦν, ὑμᾶς
 δὲ μὴ χρῆσθαι τῇ σφετέρᾳ αὐτῶν δυνάμει, ἀλλ' ἐξῆν αὐτοὺς
 αἰτιωρήτους. τοῦτο μὲν οὖν ὑμῖν προσήκειν ἡγοῦμαι τοῖς βα-
 σιλεῦσιν. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως μὲν πρόθυμος πρὸς τὸ τοῖς προσ-
 τάγμασιν ὑμῶν ἐξυπηρετεῖν δίκαιος εἶναι ὁμολογῶ· πρὸς δὲ
 20 τὸν ἐνεστῶτα νυνὶ πόλεμον τουτοῖν οὐκ αὐτοχειρίᾳ μόνον, ἀλ-
 λά καὶ χρήμασιν ἰδίοις καὶ οἰκέταις ὑπὲρ τε τῆς τῶν ὁμοφύ-
 λων ὠφελείας καὶ τῆς εὐδοξίας τῶν βασιλέων ὑμῶν, τὴν δυνα-
 τὴν ἐτοιμὸς εἶμι εἰσφέρειν καὶ σπουδῆν καὶ προθυμίαν. οἶο-
 μαι δὲ οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως ἐμοὶ D

perpeti a quocunque, cum aequè malum sit in omnibus, pro laeden-
 tis persona tamen plus minusve cruciat. Hinc est quod mortales
 praestantioribus haud gravate serviunt: de paribus autem si nocu-
 erint, vindicare se postulant, maluntque etiam discrimen gloriae in-
 currere, ne serviant, quam in praesentia florentem statum, dum hor-
 ribiliora pertimescunt. Iam qui nos lacessunt Moesi non solum
 non maiores, sed multis etiam partibus inferiores nobis sunt. Nam
 et vos principes nostri illorum reges prudentia, virtute, bellicis ar-
 tibus longe antecellit, melioresque ac plures, quam illi, duces ha-
 betis; et ei regioni imperatis, quae et frequentia copiarum et ampli-
 tudine ac numero civitatum et annuis vectigalibus et omni genere
 apparatus illorum regionem longo intervallo superat. Nefas est igitur,
 eos, quamquam infirmiores, nobis nocere; vos autem potentia ve-
 stra uti nolle, sed impune eos vagari sinere. Hoc ergo, imperato-
 res, munus vestrum esse arbitror, eos compescere. Quod ad me
 attinet, fateor alioqui non invitum, et merito, voluntati vestrae in-
 servire: ad hoc autem bellum, quod instat, non solum manus, sed
 etiam impensam et ærvos et quantum maximum queo studium ala-
 critatemque pro tuendis civium commodis et pro gloria nominis
 vestri conferre paratus sum. Quem animum item reliquis genere

A.C. 1322 τῶν ἐπιφανεστέρων διακρίσθαι. εἰ δ' ὑμῖν δοκεῖ καὶ προστα-
τετα τοῦτο, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἡμεῖς, οἱ τῆς συγκλήτου, ποιή-
σαντες ἐκκλησίαν ὅ, τι χρῆ πράττειν βουλευσόμεθα περὶ τοῦδε
τοῦ πολέμου.”

P. 113 λή. Ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως καὶ ἐπι-5
V. 91 τρέψαντος τὴν βουλήν, οἱ τε μετὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐλθόντες
καὶ οἱ τῶ πρεσβυτέρῳ συνόντες ἐν Βυζαντίῳ τῶν ἐπιφανῶν,
Ἐπροστεταχότων τῶν βασιλέων, ἐν μέσαις ταῖς βασιλείοις ἐκα-
θέσθησαν ἀδελαῖς, βουλευσόμενοι περὶ τοῦ πολέμου. σιγῆς δὲ
γενομένης ἐπὶ μικρὸν, οἱ ἐν Βυζαντίῳ τοὺς μετὰ τοῦ νέου προῦ-10
καλοῦντο βασιλέως ἐλθόντας, ἐφ' οἷς συνήγαγον τὴν ἐκκλησίαν
λέγειν, ὡς αὐτῶν ἅττα ἂν λέγουσιν ἀκουσομένων. ἐκείνων δὲ
τὸν μέγαν δομῆστικὸν προτρεπομένων λέγειν ὡς καὶ αὐτῶν τὰ
ἴσα καὶ βουλομένων καὶ φρονούντων, ὁ μέγας δομῆστικὸς εἶπε
τοιάδε. „ἄνδρες συστρατιῶται, ἐν ἴσῳ πάντες ἄνθρωποι δι-15
καιοῦσι τῷ τε τῆς ὑπαρχούσης δόξης ὑφιεμένῳ μέμφεσθαι διὰ
Cμαλακίαν, καὶ τὸν τῆς μὴ προσηκούσης θρασύτητι ἐπιέμενον
μισεῖν. διὸ καὶ αὐτὸς οὐ τῆς μὴ προσηκούσης ἡμῖν δόξης ἀν-
τέχεσθαι παρελήλυθα συμβουλευσῶν, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ τῶν προ-
γόνων εἰς ἡμᾶς ἀγῶσι καὶ πόνοις διασωθεῖσαν ἀτολίμῃ τῆσθε
πρὸς τὰ δεινὰ ἐλάσσω μὴ ποιεῖν. μὴ θανμάσητε δὲ, εἰ, βασι-
λεῦσι περὶ τῶν τοιούτων βουλευέσθαι προσῆκον, αὐτὸς ὑμῖν
προῦθηκα τὴν βουλήν. ἡγοῦμαι γὰρ καὶ πόλιν αὐτονομουμένην
2. ἡμεῖς pro ὑμεῖς, quod restitui, Intrp. quoque in suo cod. legit.

Illustrioribus inesse mihi persuadeo. Ac si vobis videtur, iubeatis
licet, et nos, qui de consilio sumus, conventum agentes, inter nos
de isto bello deliberationem habebimus.

38. Laudata viri sententia, senior imperator habendi senatus
dat negotium. Tum et qui cum nepote advenerant, et qui penes
avum Byzantii erant homines nobiles iussu imperatorum in aulae
medio ad consultandum considunt; silentioque paulisper facto, By-
zantii hortabantur iunioris comites, ut de iis, quorum causa conve-
nissent, dicerent; se quaecunque dixerint audituros. Cum illi has
partes ad magnum domesticum deferrent, quicum eadem vellent ac
sentirent, exorsus est ille hunc in modum: Omnes homines, viri
commilitones, adaeque iustum rentur, et de praesenti gloria sua
propter infractionem animi decedentem reprehendere, et laudem sibi
minime congruam confidenter appetentem aversari. Quocirca non
ego in medium prodeco, ut vobis gloriae non debitae asserendae
auctor sim; sed ut eius, quam maiores vestri magnis contentionibus
laboribusque partam ad vos transmiserunt, per ignaviam ad res duras
non obscurandae consilium impertiam. Ne vero mirum accidat, si,
cum talis deliberatio imperatores deceat, ego eam vobis proponam.
Sic enim statuo, et civitatem liberam et regnum plus privatis com-

καὶ βασιλείαν πλείω τοὺς ἰδιώτας ὠφελεῖν σὺμπασαν ὀρθοῦμέ- A.C. 132a
 νην, ἣ κακῶς πάσχουσιν ἀθροῖαν, καθ' ἕκαστον δὲ εὐπραγοῦ-
 σαν τῶν πολιτῶν. δυστυχοῶν μὲν γὰρ ἐν εὐπραγοῦσῃ τῇ πατρίδι
 μάλιστα ἂν τις διασώζοιτο· εὐ δὲ φερόμενος ἐν ἀτυχοῦσῃ οὐ-
 ὅδεν ἦτορ συναπόλλεται. ὁπότε οὖν καὶ πόλις καὶ βασιλεία D
 πρὸς μὲν τὰς ἰδίας συμφορὰς οἷα τε ἀντέχειν, εἰς δὲ ἕκαστος
 ἀδύνατος πρὸς τὰς ἐκείνης, πῶς οὐ χρῆ παντὶ τρόπῳ πάντα
 ἀμύνειν αὐτῇ; ἃ μὲν οὖν εἰς ἡμᾶς ὁ τῶν Μυσῶν ἐξύβρισις
 βασιλεὺς, πάντες ἀκηκόατε καὶ αὐτοί. τῶν ἄλλων γὰρ ληστείαις
 10 χρωμένων, ἣ, εἶποτε καὶ ἐσβάλλοιεν στρατιᾷ, ἄχρι τῆς ἄκρας
 ἀφικνουμένων καὶ ἅμα τῷ αἰσθηθῆναι παρασχεῖν ἀποδιδρασκόν-
 των εἰς τὴν ἰδίαν, αὐτὸς ὥσπερ οὐκ εἰς πολεμίαν, ἀλλ' εἰς τὴν
 ἰδίαν ποιούμενος τὰς στρατοπεδείας, ἀσφαλῶς καθήμενος ἐδῆου
 τὴν γῆν ἡμῶν ἐπὶ δυοκαίδεκα ἡμέραις· καὶ προῆλθε γε ἄχρι
 † 15 Βήρας καὶ Τραιανουπόλεως, τέμνων αὐτήν. εἴ τῳ δὲ δοκεῖ P. 114
 διὰ τὸ ἐκ προνοίας ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς φρουρίοις τὰ τε
 βοσκήματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐγκατακλιθεύοντας ἐλάσσω, ἣ
 ἐχρῆν γενέσθαι, τὴν ζημίαν ἀνεκτὸν εἶναι, ἵστω ἐξαπατῶν ἐαν-
 τόν. εἴαν γὰρ μὴ νῦν τιμωρησώμεθα αὐτοὺς ἀξίως, καὶ δευτέ-
 20 ραν ἐσβολὴν ποιήσονται καὶ τρίτην· καὶ οὐ μόνον τοὺς τῶν
 πόλεων δήμους ἀπ' ἐλασσόνων ὀρμωμένους ἀποστερήσουσι καὶ
 τούτων, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς δυνατοὺς, πολλὰ καλὰ κτήματα V. 92
 ἔχοντας κατὰ τὴν χώραν, ζημιώσουσι πολλά. διὸ δὴ καὶ πα-

modaturum, si universum felix sit ac beatum, quam si, civibus sin-
 gulis felicibus, ipsum totum simul affligatur. Nam infortunatus quis-
 piam in patria fortunata servari facillime queat: fortunato autem in
 patria misera nihilo minus cum aliis pereundum est. Quando igitur
 civitas aut regnum privatas calamitates prohibere potest, singuli
 autem per se publicas non possunt, qui tandem ei non omni ratione
 ab omnibus succurrendum est? Iam quae Moesorum rex insolenter
 in nos admiserit, nec vos utique latent. Nam cum praedones alii
 quamvis nonnunquam etiam turmatim irruerint, simul ad fines per-
 venerunt, et adesse animadversi sunt, in sedes suas refugere solent:
 iste perinde, quasi non in hostium, sed in suis terris haberet sub
 signis exercitum, nullo metu fines nostros insedit, diebus duodecim
 agris usque Beram et Traianopolin depopulationem hostiliter intulit.
 Quod si quis putat, quia re provisā agrestes se cum pecoribus castel-
 lis atque urbibus incluserint, minus detrimenti acceptum esse, quam
 potuisset, et idcirco tolerabile videri, nae ille vehementer errat.
 Nisi nunc eos pro eo ac merentur puniverimus, iterum ac tertium
 irrupent: neque solum tenuiores cives suis facultatibus spoliabunt,
 sed nos quoque opulentos, qui multas ac nobiles tota regione posses-
 siones habemus, damnis afficient. Quamobrem hortor vos, ut
 non modo qua altitudine animi, verum etiam qua illorum despicien-

A.C. 1322 ραινώ ὑμῖν, ὁμοίε χωρεῖν τοῖς πολεμίοις, μὴ φρονήματι μόνον τῶν προγόνων, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι χρωμένους. ἐκεῖνοί τε Βγῦρ ἐκ τοῦ αἰεὶ νικῶν τοὺς Μυσοὺς ἐχυρωτέραν ἔχοντες τὴν τόλιαν, καταφρονητικῶς ἐπήρσαν αὐτοῖς, καὶ ἡμῖν, ἐὰν τῆς ἐκείνων ἄρετῆς καὶ προθυμίας φανῶμεν ζηλωταί, τὸ αὐτὸ ἐξέ-5 σται. ἔχομεν δὲ καὶ πολλὰ ἐνέχυρα ἀσφαλῆ τοῦ περιγενέσθαι ἂν αὐτῶν ἐν τῷ πολέμῳ. ἢ τε γὰρ ἡμετέρα στρατιὰ πλείων καὶ τὰ πολέμια κραταιότερα, ὑμῶν τε τῆς συγκλήτου πολλοὶ τῶν ἐκείνων βασιλέων οὐ φρονήσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνδρεία καὶ πεί- ρα τῇ πρὸς στρατηγίας ὑπερέχετε πολὺ· χρήμασί τε οὐκ ἐκιο- τῶν κοινῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων ἐρξώμεθα μᾶλλον ὅ- 10 ἐκείνων. οἷς εἰ μὴ χρῆσάμεθα νῦν, ὅποτε ἂν ἀπολαύσαιμεν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀπορῶ. ὡς οὖν ἐν πᾶσιν ὑπερέχοντες αὐτῶν, διδάξωμεν αὐτοὺς οὐ τὸ ἐς τὴν ἡμετέραν εἰσβάλλειν ὄν λυσιτελεῖς, ἀλλὰ τὸ τὴν ἰδίαν ἀσινῆ καρποῦσθαι ἀγαπη- 15 τόν καὶ προθύμως συναγωνισώμεθα κατὰ τόνδε τὸν πόλε- μον τοῖς ἡμετέροις βασιλεῦσι καὶ χρήμασι καὶ οἰκέταις καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς, τῇ τε τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας τιμῇ ἀπὸ τοῦ μὴ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταφρονεῖσθαι, ἢ ἀγαλλά- μεθα πάντες, βοηθῶμεν καὶ μὴ φεύγωμεν τοὺς πονοὺς. ἔα- 20 μὲν οὖν εἶπον, προθύμως ἄπτεσθαι τοῦ πολέμου παραινῶν ὑμῖν, οὐδὲ αὐτοὺς ἂν λογισαμένους ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν, Δᾶντειπεῖν δοκῶ. ὅτι δὲ πρὸς τὴν ἴσιν παρσεκνέασμαι καὶ αὐ- τὸς καὶ σπουδὴν καὶ προθυμίαν, ἐξ αὐτῶν ἔσται τῶν ἔργων

24. Ad oram MS. ἐξέσται. ED. P.

tia maiores vestri consueverunt, in hostes feramini. Nam illi, quod Moesos semper vincerent, tutius audentes, contemptim in eos inva- debant: et nobis, si eorum virtutem alacritatemque aemulamur, idem licebit. Multa porro ac non dubia victoriae pignora suppedi- tant. Primum enim copiae nostrae maiores sunt: deinde apparatus bellicus validior; multique de hoc consessu nostro regibus ipsorum et prudentia et fortitudine et rei militaris usu praestant. Adde quod pecunia, qua publica, qua privata, plus illis possumus: ea si hoc tem- pore non utimur, num quando cum emolumento nostro usuri simus, equidem dubito. Quoniam ergo rebus omnibus antesumus, doceamus illos, non in alienam provinciam irruere fructuosum, sed sua secure perfrui iucundum esse: et in hoc bello imperatores nostros et sumptu et servis et corpore ipso adiuvemus, et decus Romani prin- cipatus, quo gaudemus, a contemptu barbarorum, nullum laborem detrectantes, conservemus. Quae igitur de bello impigre capessendo dixi, ea vos quoque approbaturus puto. Me vero eodem ardore alacri- ter adiuvandi incensum esse, facta ipsa documento erunt. Fortitudine enim, intelligentia et bellandi scientia plerosque vestrum priores ferre,

την ἀπόδειξιν παραλαβέν. ἀνδρεία μὲν γὰρ καὶ συνέσει καὶ A.C. 1322
 ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους πολλοὺς ἂν ἡμῶν συγχωρή-
 σαιμι τὸ πλεόν ἔχειν τῇ προθυμίᾳ δὲ τῇ κατὰ τὰ ἔργα καὶ τῷ
 ὑπὲρ τῆς τῶν ὁμοφύλων ὠφελείας καὶ τῆς βασιλέων τῶν ἡμε-
 5τέρων τιμῆς καὶ ἡμῶν αὐτῶν εὐδοξίας καὶ χρήματα καὶ οἰκέ-
 τὰς καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα ἐπιδούναι, οὐδενὸς εἶναι δεύτερος ἀξιώ.
 ὡς οὖν οὐχ ὑπὲρ εὐδοξίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσέπειτα ἀσφα-
 10 λείας βουλευόμενοι, οὕτω καὶ ψηφισώμεθα καὶ ἀψώμεθα τοῦ
 πολέμου· καὶ μὴ χείρους φαινώμεθα τῶν προγόνων, οἱ μετὰ P. 115
 10 πόνων καὶ κινδύνων τὸ μὴ ὑπὸ τῶν τοιούτων περιφρονεῖσθαι
 παρέδοσαν ἡμῖν ἀλλὰ πολὺ φοβερώτερον νομιζόμεν τὴν οὖσαν
 εὐδοξίαν ἀπραγμοσύνην ἢ ἀφαιρεθῆναι, ἣ κτώμενοι ἀτυχή-
 15 σαι.” Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν. ὁ πρωτοστρά-
 τωρ δὲ μετ’ αὐτὸν „μὴ νομιζετε” εἶπεν „ὦ παρόντες, τὸν
 20 μέγαν δομέστικον μόνον τοιαῦτα καὶ βουλευέσθαι καὶ προ-
 θυμεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἅπασιν ταῦτα συνδοκεῖν· καὶ μὴ
 ἂν τὰ ἡμέτερα ὀρθωθῆναι, εἰ μὴ καὶ σπονδὴν καὶ τὸλμαν
 ἀξίαν καὶ τῆς τῶν προγόνων καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἀναλάβωμεν
 εὐδοξίας.” τὰ ἴσα δὲ καὶ οἱ τῷ νέῳ βασιλεῖ συνόντες συν- B
 20 ἐψηφίσαντο πάντες. τοῖς δ’ ἐν Βυζαντίῳ τῷ πρῶτον ἔργῳ
 συνοῦσι βασιλεῖ ἀναγκαῖα μὲν οὐκ ἐδόκει τὰ εἰρημένα· οὐ
 μέντοι καὶ ὡς ἀλυσιτελῆ ἐτόλμησαν φανερώς ἀντιπεῖν, ἀλλὰ
 25 πολλὰ ἐφεξῆς συνείραντες, ἐξ ὧν κατεσκευάζον ἀδήλωτος, ὡς
 δεῖ τὴν ἀπραγμοσύνην μᾶλλον αἰρεῖσθαι, ἀνέστησαν ἀσύμ-

haud aegre concesserim: verum alacri ad opus voluntate et confe-
 rendis insuper ad utilitatem civium, ad imperatorum dignitatem, ad
 nostram ipsorum celebritatem sumptibus et servis domesticis et hoc
 ipso corpore meo nemini me secundum numerari volo. Ergo quasi
 non de gloria solum, verum etiam de futura securitate consultemus,
 ita sententias dicamus et ad bellum accingamur: neve a maioribus
 nostris degeneremus, quorum opera periculisque effectum est, ne ab
 istis contemni possemus: sed multo formidabilius arbitremur, partam
 claritudinem per desidiam posse amittere, quam in ea retinenda ca-
 sus adversos experiri. Hactenus magnus domesticus, quem excipiens
 protostrator, Nolim cogitatis, inquit, vos, qui praesentes estis, haec
 tantummodo magnum domesticum consulere et ad ea promptum asserre
 studium: nobis quoque universis idem videri scitote: nec unquam
 res nostras feliciter ituras, ni diligentiam et animos maioribus nostris
 nostroque ipsorum nomine dignos susceperimus. His iunioris impe-
 ratoris comitatus ad unum assensit. At senioris optimates non duxe-
 runt pro necessariis quae dicebantur, tametsi ea palam ut inutilia
 coarguere non auderent: sed multa deinceps acervantes, quibus
 otium potius eligendam astruerent, discordes surrexerunt; quasi in
 tam perplexo negotio certum consilium reperire nequirent; reversa,

A. C. 1322 φωνοὶ ταῖς γνώμαις, τὸ μὲν δοκεῖν, ἐξ ἀποριῶν τινων εἰς
 • V. 93 ἀμηχανίαν καθιστάμενοι, τὸ δ' ἀληθές, οὐχ ἂ τῷ κοινῷ λυ-
 σιτελεῖ, ἀλλ' ἂ αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφέρει σκοποῦντες. ἐπηκροῶντο
 δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἐνδοθεν τῶν λεγομένων, ὄντες οὐ μα-
 κράν. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ νέος ἐφθέγγετο οὐδέν· ὁ δὲ γὰρ
 Σπρεσβύτερος τῶν μὲν αὐτῷ συνόντων ἀνανδρίαν τε πολλὴν
 κατεγίνωσκε καὶ ἀβουλίαν, τοὺς δὲ τῷ ἐγγόνῳ συνόντας ἐθαυ-
 μαζε τῆς εὐβουλίας, καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ κοινῆ συμφέροντος
 σπουδῆς ἐπήνει· μάλιστα δὲ τὸν μέγαν δομέστικον συνετώς
 ἄγαν καὶ καιρίως βεβουλευμένον, καὶ ἀκριβεῖς ἔλεγεν αὐτῷ
 τοῦ πρὸς μητρὸς πάππου χαρακτῆρας ἐροῶν, ὃς οὕτως ἦν
 τὰ τε δέοντα συνεῖναι ὄξυς καὶ ἐρμηνεύσαι ταῦτα ἱκανός
 καὶ καταπράξασθαι δραστηριώτατος· „ὡς παρ' ἐμοὶ κριτῆ,
 εἴγε ἐτελεύτησεν ἐξ ὀσφύος οὐκ ἔχων διάδοχον τῆς βασιλείας
 καταλιπεῖν, ἐκείνον ἂν συνεβούλευσα Ῥωμαίοις προστήσασθαι
 Δεάντων.” οὕτω μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν κατέγνω, τοὺς ἐτέ-
 ρους δὲ ἤξιωσεν ἐπαίνων. αὐτὸς δ' ὁ, τι χρῆ πρᾶττειν ἅμα
 τῷ νέῳ βασιλεῖ περὶ τοῦ προκειμένου ἐβουλευόντο πολέμου.
 ἐξετάζοντες δὲ τὸν λόγον, ὃν πρὸς βασιλέα τὸν νέον ὁ βασι-
 λεὺς Μυσῶν μεμήνηκε Μιχαήλ, (ὡς εἶσω ὀλίγου χρόνου διὰ 20
 τὴν ἐσομένην αὐτοῖς φιλίαν οὐ στρατευόμενοι πρὸς τοὺς ἐτέ-
 ρωθί που μαχοῦνται πολεμίους,) καὶ μηδὲν ἕτερον στοχάζε-
 σθαι δυνάμενοι, ἢ ὅτι Μιχαήλ τὴν βασιλέως ἀδελφὴν, ἢ τῷ
 προβεβασιλευκότι Μυσῶν συνήκει, βούλεται γυναῖκα ἀγαγέ-
 σθαι, ἐπεψηφίζοντο τὸν μὲν βασιλέα τὸν νέον ἐξελεθόντα Βυ-25

quod, communi posthabito, sua ipsorum compendia sectarentur. Non procul inde ex occulto imperatores hos sermones auscultabant, tacenteque iuniore, senior suos valde effeminatos atque inconsultos iudicabat: nepotis contra ut consilio bonos publicorumque commodorum cupidos suspiciebat atque commendabat. Inprimis vero magnum domesticum prudenter admodum et ad tempus accommodate consuluisse pronuntiabat: et se in illo avi materni expressam intueri imaginem, qui tam celeriter arripuisset, et tam idonee explicasset, et promptissime conficisset, quae res postulasset: ut decreverit, si absque successore ex se nato de vita exiret, Romanis suadere, illum potissimum sibi imperatorem praeficerent. Hunc in modum senior illos damna-
 bat, hos laudibus extollebat, et cum nepote de bello suscipiendo cogitationes suas communicabat. Cum autem verba perpenderent, quae Michael Moesorum rex imperatori iuniori renuntiare iusserat, (propter futuram inter eos amicitiam sociatis armis alicubi cum hostibus belligeraturus,) quoniam aliud divinare nihil poterant, quam eundem Michaelem Andronici minoris germanam sororem Theodoram, Sphentisthlabo regi defuncto antea nuptam, statuisset uxorem du-

ζαντίου, στρατιάν συναθροίσειν ὡς ἐς τὴν Μυσίαν ὀρθαλοῦν—A.C. 1322
 τα. εἰ μὲν οὖν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς παρασκευῆς ὁ τῶν Μυ-Ρ. 116
 σῶν πρεσβείαν πέμψας βασιλεὺς χωροίη πρὸς σπονδὰς ἐπὶ
 τῷ τῆν βασιλέως γῆμαι ἀδελφῆν, τὴν στρατιάν πάλιν κατὰ
 5 πόλεις διαλυθῆναι· εἰ δὲ μὴ ἐπικηροκεύοιτο, εἰς τὴν Μυσίαν
 ἔσβαλεῖν. ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν ὁ νέος βασιλεὺς ἐξῆλθε τοῦ
 Βυζαντίου καὶ συνήθροίσε τὴν στρατιάν.

15 Λθ. Μεταξὺ δὲ συναθροιζομένον, ἐκ Μυσῶν βασιλέως Β
 ἀφίκοντο πρὸς βασιλέα τὸν νέον πρεσβεις, ὁ Γρίδος καὶ ὁ
 10 Πάντιος, λέγοντες ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτῶν βασιλεῦσι Ῥωμαίων
 ἐθέλων εἶναι φίλος, τὴν βασιλέως ἔγγημεν ἀδελφῆν, ἣ τῷ πρὸ
 αὐτοῦ βεβασιλευκῶτι Μυσῶν συνῆκει, καὶ τὰ νενομισμένα
 ἐτελέσθησαν ἐπὶ τοῖς γάμοις. προσήκειν οὖν τὰς μὲν διαφο-
 ρὰς ἀπάσας καὶ προφάσεις τοῦ πολέμου ἐκποδᾶν γενέσθαι.
 15 αὐτούς δὲ εἰρηναίως θεμένους σπονδὰς, τὸν ἐς αἰὲ χρόνον
 ἀναμίγνυσθαι Ῥωμαίους Μυσοῖς καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν, C
 ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ μίαν ἡγεμονίαν πάντας τελεῖν. ἀσμένως δὲ
 αὐτούς δεξάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ δώροισι ἀμειψάμενος βασι-
 20 λικῶς, καὶ τὴν γεγενημένην ἐπιγαμίαν κατὰ γνώμην αὐτῷ γε-
 νογενῆσθαι εἰπὼν, εἶτα καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν Μυσῶν βασιλέα
 καὶ κηδεστὴν τὸν Παλαιολόγον Ἀνδρόνικον τὸν μέγαν στρα-
 τοπεδάρχη καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπλησφάρχη πρεσβεις ἅμα συν-
 25 ἐξέπεμψεν αὐτοῖς βεβαιώσοντας τὴν εἰρήνην. καὶ διῆγον ἔν- V. 94
 σπονδοὶ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Μυσοὶ μέχρι πολλοῦ. τὴν τε στρα-
 25 τιάν ἐκέλευσεν ἐπ' οἴκου ἕκαστον διαλυθῆναι, καὶ τῷ πάμπαν

cere, convenit, uti iunior extra Byzantium copias colligeret, in Moesiam irrupturus. Si interea dum id molirentur, Moesius per legatos ob sororem eius ducendam ad foedus se offerret, milites oppidatim dimitterentur: si id non faceret, in incepto pergeretur. Post haec iunior imperator Byzantio exiens militem cogebat.

39. Dum exercitus conquiritur, adsunt oratores e Moesia Gridus et Pantzus, quorum oratio haec continebat: Regem ipsorum expetentem imperatorum Romanorum amicitiam, sororem imperatoris in matrimonium accepisse solenniaque nuptiarum consummata esse. Decere igitur discordias omnes et belli praetextus tolli e medio, Romanosque Moesis, percusso pacis foedere, in perpetuum coniungi et mutuum temperare ab omni iniuria et omnes velut sub uno principatu censerī. Excepit eos libenter imperator donavitque regaliter, et affinitatem istam sibi optabilem accidisse testificatus est. Deinde ad eundem regem, iam sororis maritum, cum iisdem oratoribus Andronicum Palaeologum magnum stratopedarcham et Ioannem Apleospharem ad pacem sancendam misit; persisteruntque Romani et Moesi in foederis communione diu. Militibus item domum redire

A.C. 1322 καὶ βασιλεὶ διὰ γραμμᾶτων τὰ γεγενημένα ἐδήλου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῦτον συνηνέχθη τὸν τρόπον. τὸ δὲ ἐξ Ἰπερβορέων Σκυθικὸν πλήθει τε ἀναρίθμητον σχεδὸν ὄν καὶ δυνατάτατον τῶν ἑκασταχοῦ ἔθνων, ἐν μὲν τοῖς παλαιότεροις χρόνοις ἐπισίως εἰς τὴν Ῥωμαίων εἰσβάλλον, τὰ μέγιστα ἐκάκου, τὸς προστυχὸν ἐξανδραποδιζόμενον ἄπαν. συνιδόντες δὲ οἱ βασιλεῖς Ῥωμαίων, ὡς μάχη πρὸς αὐτοὺς διαγωνίσεσθαι ἀδύνατοι εἶεν, δώροις καὶ φιλοφροσύναις τοὺς αὐτῶν θεραπεύοντες σατραπάς, τὸ μὴ ὑπ' αὐτῶν διαφθειροσθαι ἐκαρποῦντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐξημέρον καὶ φιλίως διετίθει πρὸς Ῥωμαίους τὸ ἐκ τῶν βασιλικῶν οἰκῶν γυναῖκας ἄγεσθαι ἑαυτοῖς.

P. 117 περιμάχῃτον γὰρ αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο διὰ τὸ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνων καὶ Περσῶν βασιλέως οἰεσθαι διάδοχον εἶναι. ὃ δὴ καὶ οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς εἰδότες, παρθένους τὴν ὄψιν διαπρεπεῖς, οὐκ εὖ γεγονυίας μόνον, ἀλλὰ 15 καὶ ἐξ ἀσήμεων γενῶν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκτρέφοντες, ὡς θυγατέρας ἑαυτῶν, ὅποτε δέοι, τοῖς Σκυθῶν σατραπῆαις κατηγύων. καὶ διὰ τοιούτων ἐπινοιῶν καὶ τρόπων θεραπεύομενοι ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσιν οὐκ ἐσέβαλον εἰς τὴν Ῥωμαίων. τοῦ δὲ ἔτους, οὗ Μιχαὴλ ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς τῶν Παλαιολόγων ὄμο δευτέρως ἐτεθνήκει, τὴν Μυσίαν Σκυθικὴ καταδραμόντες στρατιᾶ, μέρος τι αὐτῆς καὶ τὴν Ὀδρυσῶν ἄχρι Ἀδριανουπό-
B λεως ἐπῆλθε καὶ ἐζημίωσεν οὐ πολὺ, αἶτε καὶ τῆς στρατιᾶς ἐναριθμήτου οὐσης. τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους, τοῦ νέου βασιλέως διὰ τὸν πρὸς τὸν πάππον πόλεμον περὶ Βυζάντιον ἐστρα-25

iussis, de tota re ad avum perscripsit. Et haec quidem isto modo evenerunt. Scythae autem ad montes Hyperborcos incolentes, infinita propemodum gens et omnium ubique gentium potentissima, prisca memoria anniversarie fines Romanorum incursantes, plurimam cladem dabant, quidquid occurrisset in servitute abripientes. Imperatores Romani ad certamina cum illis miscenda parum se posse animadvertentes, muneribus et humanitate quadam eorum satrapas demulcendos vastitatem ab iis redimebant: quos praecipue emolliebat et Romanis conciliabat, quod ex imperatoria familia uxores nanciscerentur: hoc enim decertatione dignum ducunt; propterea quod imperatorem Romanum Alexandri Macedonum et Persarum regis successorem esse arbitrantur. Scientes id Romani imperatores, eximia pulchritudine virgines, et Scythiarum satrapis, si quando peterent, collocabant: qui huiusmodi commento et tali ratione deliniti, per diu quieverunt. Sed quo anno Michael imperator Palaeologorum secundus e rebus humanis excessit, partem Moesiae et Odrysos usque Adrianopolin incursarunt, haud magna cum pernicie, quod numero pauci erant. Anno sequenti, iunior imperatore causa belli adversus avum iuxta Con-

τοπεδευμένου, Σκυδική στρατιὰ οὐκ ὀλίγη ἐς τὴν Ῥωμαίων A.C. 1322
 ἐσβαλοῦσα, πᾶσαν μὲν ἐπέδραμε τὴν Θράκην, ἐξημίωσε δὲ
 οὐ πολλὰ διὰ τὸ τοὺς ἄρχοντας τῶν κατὰ Θράκην πόλεων
 τὴν ἔφοδον προγύνας, τοὺς κατὰ τὴν χώραν ἐσκεδασμένους
 5 ἀνθρώπους συστellaί εἰς τὰς πόλεις. ἐβδόμης δὲ ἰνδικτιῶνος A.C. 1323
 ἰσταμένης, ἐκ τῶν Σκυθῶν δυοκαίδεκα μυριάδες ἐσέβαλλον εἰς
 τὴν Ῥωμαίων. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν μυρίαρχοί τε καὶ χι-
 λίαρχοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ αὐτοκράτορες στρατηγοὶ δύο,
 Ταῖταχ καὶ Τογλοῦ Τοργάν. ἐχρόνισαν μὲν οὖν οἱ Σκύθαι C
 10 μάλιστα ἐν τῇ ἐσβολῇ ταύτῃ· τεσσαρακοστῇ γὰρ ἡμέρᾳ μετ'
 αὐτὴν ἐν μέσῃ καθήμενοι τῇ Θράκῃ, αὐτὴν ἐδῆσαν· καὶ πλη-
 θὺς τε ἀνδραπόδων εἶλον καὶ λείαν ἑτέραν οὐκ ἀριθμητὴν,
 καὶ τὰ μέγιστα ἐκάκωσαν τὴν βασιλέως γῆν. βασιλεὺς δὲ ὁ
 νέος τὴν μὲν ὑπὸ Ῥωμαίους ἄπασαν οὐκ ἠδυνήθη συναθροῦ-
 15 σαι στρατιάν, (διεσκεδασμένοι γὰρ κατὰ πόλεις ἐφύλαττον
 ἕκαστος τὴν αὐτῶν,) ὄσους δὲ ἐνῆν μάλιστα συναθροίσας, ἀνι-
 χνεύων περιήει, εἶπεν μέρει τινὶ τῆς Σκυδικῆς στρατιᾶς ἐν-
 τυχῶν, ὅσον ἂν ἐξῆ ἀμύναιτο αὐτούς. ἐπὶ πεντεκαίδεκα μὲν
 οὖν ἡμέραις τὸ αὐτὸ ἐποίησεν συνεχῶς· μηδὲν δὲ ὧν ἠβούλετο
 20 αὐτῶν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἐλθὼν, τὸ μὲν πολὺ κατέλειπεν ἐκείνῃ
 τῆς στρατιᾶς διὰ τὸ τῶν ἐπιτηδείων τὴν πόλιν εὐπορεῖν, αὐτὸς
 δὲ τῆς στρατιᾶς ὀλίγους ἅμα τῷ μεγάλῳ δομοστικῷ παραλα-
 βῶν, τὴν ἐς Διδυμότειχον ἦεν· μεταξὺ δὲ τῆς τε Ἀδριανοῦ
 καὶ αὐτοῦ, ἐν χωρίῳ τινὶ Προμουσοῦλου προσαγορευομένῳ,

5. A. C. 1324 ed. P. margo; sed in hunc annum initium certe
 indictionis septimae non incidit.

stantinopolin consistente, ingens eorum multitudo Thraciam popu-
 labunda pervasit. Sed ideo parum nocuit, quod praefecti rem
 subodorati, per agros sparsim habitantes in oppida coeegerant. Septima
 autem indictione inchoata, centum viginti millia se intulerunt cum
 myriarchis et chiliarchis suis; Taetach et Toglu Torgan summi erant
 eorum imperatores. Et hanc depopulationem, castris in media
 Thracia positis, diu, nempe ad quadraginta dies, exerceverunt: mul-
 tisque mortalibus servitute multatis et immani praeda capta, eam
 quammaxime attriverunt. Imperator nepos universum exercitum con-
 gregare non potuit, quod eius bona pars in urbibus praesidiarios
 agebat: congregato autem quantum licuit, operam dedit, ut mani-
 pulos hostium circumeundo iniurias pro viribus persequeretur. Quod
 cum diebus quinque denis continenter frustra fecisset, Adrianopolin
 concessit; ubi, quoniam ea urbs commeatu abundabat, maximam
 copiarum partem reliquit, paucisque et magno domestico assum-
 ptis, Didymotichum se convertit. Inter quam urbem et Adrianopo-
 lin apud Promusuli castellum in Scytharum globum, cum captis
 mancipiis et ingenti praeda venientem, inciderunt; quos pro natura

- A.C. 1323 στρατιᾷ περιέτυχον Σκυθικῆ, ἀνδραποδά τε καὶ λοιπῆ λείαν ἀγούση πολλήν. οὕτω δὲ τοῦ τόπου παρασχόντος, τοῖς μὲν Ῥωμαίοις ἢ τῶν Σκυθῶν στρατιὰ ἦν καταφανής, οὐκέτι δὲ καὶ ἡ Ῥωμαίων αὐτοῖς. βουλευσαμένῳ δὴ τῷ βασιλεῖ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ, ἐδόκει ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, εἰ καὶ τρι-5 πλάσιους ἢ καὶ πλείους τῶν σφετέρων ἐνομιζοντο στρατιωτῶν
- V. 95 ἦσαν δὲ οὐ τρεῖς, ἀλλὰ καὶ δεκάκις τόσοι. ἦσαν γὰρ ἐγγὺς αὐτῶν καὶ ἕτεροι ἐστρατοπεδευμένοι, οὓς ἀφανεῖς ὁ Ἔβρος ἐποίησε κειμένους παρ' αὐτῷ, οἱ προσεβοήθουν, γενομένης τῆς συμ-
- P. 118 βολῆς. οὕτω δὲ δόξαν, καὶ τοῖς στρατιώταις τὴν γνώμην ἐκοί-10 νοῦντο. ὡς δὲ καὶ αὐτοῖς ἐδόκει μαχητέα εἶναι, καὶ μᾶλλον ἦσαν προθυμότεροι τοῦ βασιλέως, τῶν ἔκτων ἀποβάντες καὶ θεὸν ἐπικαλεσάμενοι, τοὺς μὲν ἀδίκως ἐπιστρατεύσαντας κολάσασθαι τῆς ἀδικίας, αὐτοῖς δὲ τιμωρῆσαι δικαίως ἀμνομένοις, σταυρῷ τε καθοπλίσαντες ἑαυτούς, ἔφιπποι γενόμενοι, 15 ἐπήεσαν τοῖς βαρβάροις ἀτρέπτω καὶ παραβόλῳ φρονήματι. καὶ οἱ Σκύθαι ἰδόντες ἀντεπήεσαν καὶ αὐτοῖ προσεβοήθουν δὲ καὶ οἱ ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένοι. καὶ γενομένης μάχης καρτερᾶς, θεοῦ συμμαχούντος τοῖς Ῥωμαίοις, ἐτρέψαντό τε τοὺς βαρ-
B βάρους καὶ ἐνίκησαν κατὰ κράτος καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν 20 αὐτῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέπνυξαν εἰς τὸν Ἔβρον ἐμβαλόντες. διασώθησαν δὲ οὐ πλείους ὀκτῶ καὶ εἴκοσι αὐτῶν, οἵτινες ἴσχυσαν διανῆξασθαι τὸν ποταμὸν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς τε τεκρούς σκυλεύσαντες τῶν πολεμίων, καὶ τὴν ἄλλην διαρπάσαντες ἀποσκευὴν, καὶ τὴν λείαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες, 25 ἤκον εἰς Διδυμότειχον ἅμα τῷ βασιλεῖ. τῶν δὲ διασωθέντων

loci videbant ipsi quidem, sed ab illis minime videbantur. Consulto prius magno domestico, visum in eos impetum dare, tametsi amplius triplo plures apparebant: erant autem plures decies. Nam et alii iuxta tendebant, qui prope Hebrum latitabant et, pugna coepta, eos adiuabant. Consilio militibus patefacto, cum congrueret illorum voluntas et sententia, seque imperatore ipso pugnandi cupidores ostenderent, de equis descenderunt, Deum suppliciter orantes, ut tam iniquos praedatores punire et iniurias iuste se defendentium ulcisci vellet. Tum signo crucis communiti, rursus equos ascenderunt, constantique ac fidenti animo in barbaros se incitarent. Scythae cum his, qui haud procul considebant, viso Romano, contra gradum inferebant. Pugna atrox conseritur; Romani, Deo auxiliante, victores evadunt, partimque hostium mactant, partim in fugam vertunt, partim in flumen Hebrum compellunt ac summergunt: quorum octo et viginti tantum tranando vitam retinuerunt. Romani cadaveribus spoliatis vasisque et sarcinis direptis, cum praeda et captivis, duce imperatore, Didymotichum ingressi sunt.

βαρβάρων εἰς τὸ μέγα στρατόπεδον ἐλθόντων, ὡς τοῖς στρα- A.C. 1323
τηροῖς ἠγγέλθη τὸ συμβᾶν, στρατιὰν ἐκ τῶν ἀρίστων οὐκ ὀλί-
γην ἐπιλεξάμενοι, ἀπέστειλαν καθ' ἣν τὴ μάχη τόπον ἐγεγόνει,
ὡς ἂν εἰ μὲν ἐντύχοιεν τοῖς νικήσασι Ῥωμαίων, ἀναμαχέ-
5σονται τὴν ἤτταν· εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ τοὺς τε σφετέρους θάψουσι C
νεκροὺς, καὶ εἰ τινες ἐν αὐτοῖς εὐρεθῶσιν ἐμπνέοντες τραυ-
ματῖαι, ἀνελόμενοι ἀξιώσωσιν ἐπιμελείας. ἐλθόντες δὲ καὶ
ταφῆς ἠξιοκότες τοὺς νεκροὺς, (ζῶντα γὰρ οὐδένα εὖρον,)
πρὸς μὲν τὸ στρατόπεδον ὑπέστρεψαν οὐκέτι, τὴν δὲ πρὸς τὰ
10οῖκεῖα φέρουσαν ἤννου ὁδόν. ὡς δὲ ἠγγέλθη βασιλεῖ περὶ Μόρ-
ξαν εἶναι Σκυθικὴν στρατιάν, Διδυμοτείχου ἐξελθὼν, ἤλαυ-
νεν ὡς εἶχε τάχος ἐπ' αὐτούς. διαβάντων δὲ αὐτῶν τὸν
Ἔβρον κατὰ τὴν Τζερνομιάνου λεγομένην πόλιν, ἐπεὶ καὶ ὁ
βασιλεὺς κατὰ τὸν αὐτὸν διεβίβασε πόρον ἣν ἤγε στρατιάν,
15ἣ κατὰ τὴν Ἀδριανούπολιν καταλειφθεῖσα παρὰ βασιλέως
στρατιὰ ἅμα τοῖς σφετέροις ἄρχουσι ἐνταῦθα προσέμιξαν D
τῷ βασιλεῖ, συγκαίροντες μὲν αὐτῷ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων
νίκης, ἀνώμενοι δ', ὅτι καὶ αὐτοὶ μὴ παρήσαν, ἀλλ' ὑπέρη-
σαν τῆς μάχης, καὶ ἐπεδίωκον ἐνωθέντες. γενόμενοι δὲ κατὰ
20τὸν Τυντζάν λεγόμενον ποταμὸν, τὴν μὲν Σκυθικὴν ἄρτι
διαβάσαν εὖρον στρατιάν. ὥσπερ δὲ καὶ πρότερον, τοῦ τό-
που παρασχόντος, αὐτοῖς μὲν ἡ τῶν Σκυθῶν ἐωρατο πᾶσα
στρατιὰ, αὐτοὶ δὲ ἀθάτοι ἦσαν, πλὴν ὀλίγω ἐλασσόνων
τῶν προτάκτων ἑκατὸν, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ἦν βασιλεὺς.

Barbari superstites ad exercitum reversi, infortunium suam ducibus
narrarunt. Ii fortissimorum delectam manum in eundem locum,
ubi proelium erat factum, miserunt: ut si Romanos reperirent,
pugnam instaurarent victoresque vincerent: sin minus, certe cor-
pora suorum exanimata tumultis mandarent; et si quos inter eos
adhuc spirantes offenderent, relevatos cura diligenti tractarent. Illi,
sociis sepultura donatis, (vivum enim nullum invenerunt,) ad exerci-
tum non redierunt, domum suam quisque abeuntes. Imperator, ut
Scytharum copias iuxta Morrham consistere didicit, Didymoticho quam
potuit festinato in eos duxit. Qui cum Hebrum prope urbem Tzer-
nomianum transiecissent, et imperator suos eodem loco transiiceret, re-
lictis ab eo Adrianopoli una cum ducibus suis hic se cum illo coniun-
xerunt, reportatam de barbaris victoriam gratulantes: verumtamen
dolentes, non se in tempore pugnae huic affuisse, cum commilitonibus
fugientes persecuti sunt. Ubi ad Tuntzam fluvium pervenerunt, Scy-
thas modo transisse significatum est. Ibi ob situm loci idem quod
ante contigit. Quippe cum ipsi totum agmen Scythicum intueren-
tur, ab illis tamen, exceptis paulo minus centum primanis, in
quibus ipse imperator, non conspiciebantur. Visis Romanis, etiam

A.C. 1323 οὐς ἰδόντες οἱ Σκύθαι, τῆς πύρειας μὲν ἔστησαν καὶ αὐ-
τοῖ, οὐ μέντοι καὶ ἐχώρησαν πρὸς μάχην, τοῦτο μὲν, ὅτι

A. C. 1324 καὶ ὁ ποταμὸς πλημμυρῶν ἦν ἤδη ἕαρος ἀρχομένου· τοῦτο

P. 119 δ', ὅτι καὶ τῶν πολεμίων ἀφανῶν ὄντων ἀδεδοίκεσαν τὴν συμ-
πλοκὴν, μὴ οὐκ ἀπαλλάξουσι καλῶς πλειόνων ἢ κατὰ σφῶς ὄν-5
των. τοῖς Ῥωμαίοις τε ὁμοίως ἀλυσιτελεῖς τὸ κατὰ τῶν Σκυθῶν
ἐφαίνετο χωρεῖν, οὐ δεκάκις ἀλλὰ περαιτέρω ὑπερέχοντας αὐ-
τῶν τῷ ἀριθμῷ. ὁμως δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς φαινόμενοις Ῥω-
μαίων καὶ Τασπουγᾶς, εἰς τῶν παρὰ Σκύθαις στρατηγούντων,
καὶ αὐτὸς ἅμα τοσοῦτοις βαρβάρους, ἐν ἑκατέροις μέρεσι γενό-10
μενοι τοῦ ποταμοῦ, διάλογόν τινα ἐποιήσαντο βραχύν. ἐρομέ-

V. 96 νου γὰρ αὐτοὺς οὔτινες εἶεν τοῦ βαρβάρου, διὰ τίνος ἀπεκρίνα-
το τῶν διγλώσσων ὁ βασιλεὺς, ἀνθρώποι εἶναι καὶ αὐτοὶ θη-
Βρεῦσαι τι ζητοῦντες, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν. οὐ καλῶς δὲ
ἔφρασκεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ ἀνδρείων, ἀλλὰ ληστῶν ἐρ-15
γον ποιεῖν, ἀκήρυκτοί τε ἐπερχόμενοι καὶ γεωργοὺς ἐξανδρα-
ποδιζόμενοι, ἀνθρώπους οὐκ εἰδότας πολεμεῖν. ἔδει γὰρ αὐτοὺς
μᾶλλον τὴν ἔφοδον αὐτῶν προκαταγγέλλοντας, στρατιώταις
ἐπυγγάνειν εἰθισμένοις πολεμεῖν· κἂν αὐτῶν ἦτε κρείττους,
οὐδὲν ἦν θαυμαστὸν, εἰ καὶ τούτους τοὺς ἀπολέμους ἐξηνδρα-20
ποδιζεσθε ἄθλον τῆς ἀρετῆς. Τασπουγᾶς δὲ οὐδὲν ἔφρασκε
τούτων εἶναι πρὸς αὐτούς· ὑπ' ἐξουσίαν γὰρ ὄντες, προστα-
τόμενοι ἐπέρχεσθαι καὶ ἀπιέναι ἢ μένειν. ἡρώτα δὲ, εἰ αὐτοὶ
C εἶεν οἱ χθρὰς καὶ πρῶην τῆς Σκυθικῆς στρατιᾶς μάχῃ κρατή-

ipsi pedem represserunt; sed ad certamen non processerunt, tum quod
fluvius, vere iam procedente, redundaret, tum quod, hostibus nondum
omnibus conspectis, metuerent, ne, si numero superati essent, pa-
rum honeste proelio defungerentur. Romani similiter cladem time-
bant, si plures decem partibus et amplius aggrederebantur. Ceterum
imperator cum primis illis Romanis et Taspugas unus e Scytharum
ducibus cum totidem barbaris ex altera ripa fluminis brevem quen-
dam dialogum habuerunt. Interrogante Scythae, quinam mortales
essent, imperator per quendam Graecae et Scythicae linguae gna-
rum respondit, homines esse, qui quaerent, quemadmodum et
ipsi, quod caperent. Eos autem non recte, neque viriliter facere:
sed latrones imitari, qui, adventu suo celato, hostilem in modum
grassarentur, et agricolis belli insuetis servitutem imponerent.
Oportuisse impressionem suam denuntiare et cum militibus pugnare,
assuetis pedem conferre: quos si vincerent, tum mirum non esse, si
et hos imbelles praemium virtutis abducerent. Tum Taspugas, nihil
hoc ad ipsos, qui sub aliena essent potestate; ut proinde iussi vel
incursarent, vel abirent, vel manerent etiam. Percunctabatur dein-
de, ipsine nuperrime Scythicam manum congressi devicissent ac

σαντες και ἀνελόντες. ὁ βασιλεὺς δὲ μὴτ' αὐτοὶ εἶναι, μὴτ' A.C. 1324
 ἀκηκοέναι ἔφρασε περὶ τούτων· ἐνδέχεσθαι γε μὴν, ὥσπερ ἔγνων
 αὐτοῖς ἄν, εἰ μὴ κώλυμα ἦν ὁ ποταμὸς, συνέβη, ἑτέροις περι-
 τυχόντας τοὺς κρατηθέντας μάχῃ διαφραρῆναι. οὕτως, εἴρηκεν
 5ῶ βάρβαρος, εἰκός· ἀδικίαν μέντοι τοὺς στρατιώτας ἐκείνους
 οὐδενὸς φεισαμένους εἰργάσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀποπνίζοντας
 ἐν τῷ ρείθρῳ, τοὺς δὲ κατακοντίσοντας ἀφειδῶς. τοιαῦτα δια-
 λεχθεὶς ἀπῆλθεν, ὅτι Ῥωμαίων εἴη βασιλεὺς ὁ διαλεγόμενος
 αὐτοῖς ἡγνοηκώς. τὸ δὲ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔτι τῇ Ῥωμαίων
 10 ἰοικανὰς ἐνδιατρίψαντες ἡμέρας, ἐπανεζεύξαν καὶ αὐτοί. φήμη
 μέντοι τις ἦρστο διὰ πάντων ὁμαλῶς, ὡς πρότερόν τε βασιλεὺς D /
 ὁ πρεσβύτερος ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἔγγονον Σκύθας ἐπάξαι Ῥω-
 μαίοις, καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον, κρύφα διαπρεσβευσάμενος πρὸς
 αὐτούς, βουλόμενος ἀναστῆσαι Θράκην, ὅτι προσέκειτο τῷ νέῳ
 15 βασιλεῖ. εἶχε δὲ ὑγιᾶς οὐδὲν, ἀλλὰ καίτοι ὑπὸ πολλῶν φημι-
 σθεῖσα, τὸ ψεῦδος ἄκρατον εἶχεν. οὔτε γὰρ πρότερον οὐδ'
 ὕστερον τῆς Σκυθικῆς αἰτίας ἐφόδου ἐγεγόνει.

μ'. Ὁ βασιλεὺς δὲ ὁ νέος κατὰ τὸ Διδυμότειχον καὶ P. 120
 τὴν Ἀδριανοῦ διέτριβε πόλιν· περὶ δὲ τὴν τοῦ σίκου μάλιστα
 20 συνηγομιδὴν ἢ αὐτοῦ γαμητῆ νόσῳ κατεσχέθη. διανοοῦμενος
 δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπελθεῖν, προέπεμψεν αὐτήν, ἅμα
 καὶ διὰ τὴν νόσον· γενομένη δὲ ἐν Ῥαϊδεστῷ, ἐπεὶ μὴ ἐδύ-
 νατο ἀντέχειν, ἐτεθνήκει ἑκκαίδεκάτῃ κατὰ Αὐγουστον μῆνα B
 25 μὲν οὖν νεκρὸν αὐτῆς κομίσαντες εἰς Βυζάντιον, ἐν τῇ τοῦ

delevissent. Ad haec imperator, Neque ipsos esse, neque hac de
 re quidquam audivisse: fieri tamen potuisse, quod idem nunc ipsi
 paterentur, nisi fluvius in medio vetaret, ut in alios incidentes, pugna
 victi perierint. Assensit barbarus ut verisimili: crudeles nihilo mi-
 nus fuisse, qui neminis miserati, alios undis praefocariant, alios iacu-
 lis nullo discrimine confixerint. Haec locutus abscessit, nescius Ro-
 manum imperatorem verba secum fecisse. Pars autem magna Scy-
 tharum multis insuper diebus Thraciae immorata, tandem suis sedibus
 se reddidit. Fama communis percubuit, seniore[m] imperatorem prius
 quoque illos contra iunior[em] in provinciam induxisse, et nunc occulta
 legatione idem ausum, quo Thraciam, utpote illius studiosam, vastita-
 ti subliceret. Sed ea fama nihil probabile continebat, et quamvis
 a multis iactata, merum mendacium erat; nec antea enim, nec postea
 in causa fuit, ut Scythae irrumperent.

40. Imperator nepos Didymotichi et Adrianopoli agebat, cum
 sub messem eius coniugem morbus invasit: quam, quod et ipse By-
 zantium cogitaret, etiam ob invaletudinem, praemisit. Cum Rhaede-
 stum venisset, defecta viribus, XVI. Kalendas Septembris, Indictione
 septima, nulla relicta sobole, in fata concessit. Corpus Byzantium

A. C. 1324 *Λιβὸς ἔθραψαν μονῆ μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς. βασιλεὺς δὲ ὁ ταύτης ἀνὴρ τὴν ἐς Βυζάντιον βαδίζων, ἐνόησε καὶ αὐτὸς κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, γενόμενος ἐν Βιζύῃ, καὶ προσέμεινε ἡμέρας τινὰς ἐκεῖ διὰ τὴν νόσον. ἐπεὶ δὲ ἐρῄαισεν, εἶγετο τῆς ὁδοῦ, καὶ γεγονῶς κατὰ τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θράκης, συμβάν οὕτω, τὴν τῆς βασιλίδος ἐπύθετο τελευτήν, καὶ ἐπέθανεν ἐκεῖ ἐπὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραις. ἔπειτα ἦκεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, καὶ συνδιῆγεν αὐτόδι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ Οἶαχρῳ Νοεμβρίου τῆς ὀγδόης Ἰνδικτιῶνος. τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ V. 97 βασιλεῖ ἐδόκει δεῖν εἶναι γυναῖκα μνηστεύσασθαι τῷ ἐγγόνῳ, τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ἡλικίας ἀκμαιότατον ἦν, (ἐπτὰ γὰρ ἐπὶ τοῖς εἴκοσι μέχρι τότε γέγονεν ἔτη,) ἄλλως δ', ὅτι οὐδὲ παιδὸς ἦν πατῆρ, ὃ τοῖς βασιλεῦσι τῶν ἀναγκαιότατων ἐπὶ τῷ διαδόχῳ τῆς ἀρχῆς ἔχειν δοκεῖ. ἐκοινοῦτο δὴ καὶ τῷ νέῳ βασιλεῖ τὴν γνώμην καὶ ἐπεχειρεῖ πείθειν, ἅμα δὲ μὲν τὴν ἐπὶ τῇ τετελευτηκυῖα λύπην ὑφαίρων, ἅμα δὲ καὶ τὰς αἰτίας ὡς ἀναγκαίως τοῦ δευτέρου γάμου προστιθείς. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐπὶ πᾶσιν ἐπέτρεπε τὴν κρίσιν τῷ πάππῳ, D ὡς ἐφ' οἷς ἂν αὐτῷ δόξῃ λυσιτελεῖν αὐτοῦ πεισθησομένου πάντως. σκοποῦμένοις δὲ αὐτοῖς, ὅθεν ἂν ἀγύγοντο τὴν βασι- 20 λίδα, ἐπύθοντο ὡς τοῦ τῆς Σαβωΐας ἄρχοντος, ὃν κόντον ἡ Λατίνων γλώττια καλεῖ, ἐπὶ νιῷ τελευτήσαντος καὶ θυγατρὶ,*

9. A. C. 1325 margo ed. P. ad h. l. perperam. 21. κόντον et in Gracco legitur et in C. Florentino animadverti; quippe sic Graeci plerumque nomina μετασχηματίζουσιν et pro suo iure faciunt; sed mirum, unde Meursius, Gretserus et Pontanus acceperint, comitem dici Conto apud Italos. ED. P. Vid. Ducang. Gloss. Gr. s. v.

deportatum, in Libis monasterio magnifice et regia pompa funeratum est. Maritus in itinere per eosdem dies Bizyae minus belle habuit, ut ea propter aliquamdiu ibi subsisteret. Refectus, in viam se rursus dedit, et Heracleae praeter opinionem de obitu uxoris certior factus, ad dies quindecim illic luctui vacavit. Post Constantinopoli cum aeo ad Novembrem usque Indictionis octavae mansit: qui secundam uxorem ei committendam censuit; et quia ipsum aetatis ver agitabat, septimum supra vicesimum natus annum, et praecertim quia liberos adhuc nullos susceperat: id quod imperatoribus propter successionem continuandam etiam atque etiam necessarium videri solet. Aperiebat igitur illi quod mente volutabat, et cum rationibus probabilibus moerorem ob defunctam uxorem ei detrahere, tum necessariis alterum matrimonium persuadere conabatur. Nepos totam rem eius iudicio permittebat, obtemperaturus per omnia, quae ille profutura staret. Circumspectientes, unde imperatricem sortirentur, comperunt, principem Sabaudiae, quem Latinorum lingua conton, hoc est, comitem vocat, filio filiaque superstitibus, e vita migrasse: et filium

ὁ μὲν υἱὸς αὐτῷ τὴν ἀρχὴν διεδέξατο τοῦ πατρὸς, ἡ θυγάτηρ A.C. 1324 δὲ ἀμνηστευτος ἔτι θαλαμειύεται παρὰ τῷ ἀδελφῷ. αὐτίκα γοῦν ἐπιλεξάμενοι πρόσβεις, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀνδρόνικον τὸν Τορνίκην καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ στρατοῦ Τζουιάν γτὲ Τζε-
 5 πλὲτ, Κύπριον μὲν ὄντα τὸ γένος καὶ καθ' αἷμα προσήκοντα τῷ ταύτης ῥηγι. ὑποταγμένον δὲ αὐτοῖς ἀπέστειλαν εἰς Σαβωϊαν, εἰ μὴ τιμι ἐτέρῳ ἐμεμνήστευτο ἡ κόρη; εἶγε καὶ τῷ ἀδελφῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἄζοντες συνοικήσουσαν τῷ γέῳ βασιλεῖ. ἀφικόμενοι δὲ οἱ πρόσβεις ἐκεῖ, ἔτι μὲν ἀμνηστευτον P. 121
 10 εἰσῆρον περὶ ἧς ἦγον ἐκ μέντοι Φραντζας καὶ ἕτεροι μικρὸν πρὸ αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἔνεκα ἦγον πρεσβείας ὡς τῷ σφετέρῳ μνηστευσόμενοι ῥηγι. ὁ δὲ τῆς μνηστευομένης ἀδελφὸς Σαβωϊας κόντος μᾶλλον εἴλετο τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων κατεγγυῆσαι τὴν ἀδελφὴν, καὶ μετὰ φιλοφροσύνης πολλῆς καὶ τιμῆς προσδε-
 15 ξάμενος τοὺς πρόσβεις Ῥωμαίων, συνέθετο τὴν ἀδελφὴν ὡς βασιλέα πέμπειν. ἅμα δὲ τῷ βασιλίδᾳ Ῥωμαίων αὐτὴν ὀνομασθῆναι, τὴν τε δίαίταν αὐτῆς πᾶσαν πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέστερον ἐνήλλαξεν ὁ ἀδελφός, καὶ αὐτὸς οὐχ ἧ καὶ πρότερον B
 αὐτῇ προσεφέρετο ὁμοίως. πρότερον γὰρ τῇ τε ἡλικίᾳ προέροχων καὶ τῷ ἄρχων αὐτὸς εἶναι, καὶ τῆς ἀδελφῆς διὰ ταῦτα ᾤετο δεῖν κρατεῖν. ἐπεὶ δὲ κατηγγύηται τῷ βασιλεῖ, κυρίαν ἑαυτοῦ τὴν ἀδελφὴν καὶ ᾤετο καὶ ὠνόμαζε, καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίων πρόσβεις τοιαῦτα φιλοτιμούμενος διεξῆει, ὡς αὐτῇ μὲν καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρχὴν προσῆκε τῶν

4. Ντζουιάν coni. ED. P. Idem observat, nomen Ziblet legi etiam apud scriptores Italos. γτὲ correxi pro τὲ.

quidem parenti in principatu successisse, filiam autem a viro integram domi adhuc apud fratrem diversari. Mox lecti legati, Andronicus Tornices magnus cubicularius, et dux militaris Ioannes de Zeplet Cypriota, qui regio sanguine oriundus, tum imperatoribus in obsequio erat, in Sabaudiam mittuntur, qui puellam, nisi alteri pacta sit, et si frater approbet, iuniori imperatori nupturam adducant. Nulli etiamnum promissam inveniunt. Ac tametsi paulo ante alii e Francia legati venerant, qui eam regi suo in connubium poscerent, nihilo minus Sabaudiae comes sororem imperatori despondere maluit. Quare humanissime et honorificentissime acceptis legatis, eam se missuram pollicetur: simulque cum nomine, imperatrix Romanorum, quo illam indigitat, totam vitae rationem ad illustriorem ei magnificentiam instituit: nec de cetero ut antea se erga ipsam gerit. Etenim ante id tempus, quod aetate antecederet essetque princeps ipse, credebat etiam sorori suae his de causis imperare debere. Verum ubi eam imperatori despondit, tum dominam suam et agnoscere et appellare coepit; legatisque gloriabundus dixit, et aetatis et principatus praerogativa spectata, decere quidem ipsum pri-

- A. C. 1324 πρωτείων ἀντιποιεῖσθαι ἐπεὶ δὲ, βουλομένου θεοῦ, καὶ μείζωνος δόξης καὶ ἀρχῆς ἐπελάβετο ἡ ἀδελφῆ, δεόν εἶναι καὶ αὐτὸν στέργειν τὰ ἐψηφισμένα παρὰ θεοῦ, καὶ κυρίαν ἑαυτοῦ
- C. τὴν βασιλίδαν Ῥωμαίων ἡγεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐ βάρβαροι μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἴταλοι καὶ ὅσοι ἄλλοι ἄρχουσί τινων, τὴν Ῥωμαίων⁵ βασιλείαν καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος καὶ μείζονα καὶ περιφανέστεραν οἴονται. †
- A. C. 1325 μά. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, δευτέρα ἱσταμένον Φεβρουαρίου τῆς αὐτῆς ὁγδόης ἰνδικτιῶνος, ὁ νέος βασιλεὺς παρὰ τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἐν τῷ τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας¹⁰ Δεστέφθῃ ναῶ, Ἡσαίου πατριαρχοῦντος. ἡ τοιαύτη δὲ βασιλικὴ τελετὴ τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον. τῆς προθεσμίας ἐνοστάσης,
- V. 98 καθ' ἣν ἤδη τέτακται τῷ θεῷ μύρω χρίειν τὸν βασιλέα, τοὺς ἐν ἀξιώμασι πάντας καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ τὴν στρατιάν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς νέας ταυτησί¹⁵ Ῥώμης οὐάκων ἐπειλημμένον, ἔτι δὲ καὶ πανθημεὶ τὴν πόλιν τοῖς βασιλείοις ἅμα ἐν πάντας παρεῖναι δεῖ. περὶ δὲ δευτέραν ὥραν μάλιστα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τοῦ μέλλοντος χρισθῆσεσθαι βασιλέως ἐπὶ ἀσπίδος καθεσθέντος, ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ τοῦ ἀναγορευομένου, εἶγε περίεστι, καὶ ὁ πατριάρχης τῶν ἐμπρο-²⁰ σθίων μερῶν ἐπιλαμβανόμενοι τῆς ἀσπίδος, τῶν δ' ἐπιλοιπῶν οἱ ἐν ἀξιώμασιν ὑπερέχοντες δεσπόται τε καὶ σεβαστοκράτο-
- P. 122 ρες, εἶπερ εἰσὶν, ἧ οἱ ἐπιφανέστατοι μάλιστα τῶν συγκλητικῶν, καὶ μετεωρίζαντες ὡς ἐν μάλιστα αὐτὸν ἅμα τῇ ἀσπίδι,

8. Totum hoc caput de coronationis ritu ad verbum fere in librum suum de officiis transtulit Georgius Codinus. ED. P. 9. Antea Ἡεβρουάριον, quod ED. P. ex Italo statuisse putat.

mas vindicare, quia tamen soror Dei nutu et decus et imperium maius adepta sit, in divina voluntate conquiescendum Romanorumque imperatricem dominam suam ducendam. Sane non barbari tantum, sed Itali quoque et alii, quibus imperia sunt, Romanorum regnum et suis et aliorum imperiis maius longeque clarius existimant.

41. Per idem tempus, eadem indictione octava, quarto Nonas Februarias, nepos imperator ab avo in sede Sophiae, Esaiā patriarchatum obtinente, coronatus est: quae quidem imperatoria initiatio tali modo peragitur. Instante die praefinita, qua constitutum est sacro unguento imperatorem inungere, omnes, qui aliqua dignitate funguntur, et proceres et milites, quia etiam ad sacra ecclesiae huius novae Romae gubernacula sedentem, populum insuper universum oriente luce ad palatium convenire oportet. Sub horam diei maxime secundam, imperatore inungendo super scutum elevato, imperator parens renuntiati imperatoris, si superest, et patriarcha anteriora scuti apprehendentes, latera autem et posteriora qui

τοὺς πλήθεις ἐπιδεικνύουσι τὸν βασιλεῖα πάντοθεν περιϊστα- A.C. 1325
 μένοις. ἐπευφημησάντων δὲ αὐτῶν, καταθέτες ἄγουσιν εἰς
 τὸν ναὸν, ἔνθα δὲ τὴν τελετὴν γενέσθαι. οἰκίσκου δ' ἐν αὐτῷ
 ξυλίνου τῆς τοιαύτης ἔνσκα χρείας προκατασκευασμένον, τὸν
 5 νέον εἰσάγουσι βασιλεῖα, καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸ διάδημα
 ἐνδιδύσκουσι, πρότερον τῶν ἀρχιερέων εὐλογούντων αὐτά.
 ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς οὐ νενομισμένον περιτίθεται τι, ἀλλ' ἢ
 στέφανος, ἢ ὅ,τι ἄν ἄλλο δοκῇ. τούτων δὲ γινομένων, ἡ θεία B
 τελεῖται μυσταγωγία. ἔχόμενα δὲ τοῦ εἰρημένου οἰκίσκου καὶ
 10 ἀναβαθρά ἐκ ξύλων προκατασκευάζεται καὶ αὐτῇ, καὶ περιει-
 λουσιν αὐτὴν πάντοθεν πέπλοις Σηρικοῦς ἐρυθροῦς· ὑπερίνω
 δὲ αὐτῆς κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν βασιλέων τίθενται θρόνοι
 χρυσοῦ οὐ κατὰ τοὺς εἰωθότας, ἀλλ' ἐπημένοι μάλιστα τῷ
 ὕψει, τέτταρας ἢ καὶ πέντε ἔχοντες ἀναβασμους, ἐφ' οὓς, ἐξι-
 15 ὄντες τοῦ οἰκίσκου, ἀναβαίνοντες καθίζουσιν οἱ βασιλεῖς, ἢ
 γὰρ μὴ εἷς, ἀλλὰ πλείους ὄσι. συναναβαλίνουσαι δὲ αὐτοῖς καὶ
 αἱ βασιλίδες, καθίζουσιν ἐπὶ θρόνων, αἱ μὲν προσεστεμμέναι τὰ
 στέμματα περικείμεναι, ἡ μέλλουσα δὲ στεφανηφοροῦσα. πρὸ C
 δὲ τῆς τοῦ τρισαγίου θείας ὑμνολογίας ἄνεισιν ἐπὶ τὸν ἄμ-
 20 θωνα ὁ πατριάρχης τῶν ἀδύτων ἐξίων. συνανέρχονται δὲ αὐτῷ
 καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων οἱ ἐπιφανέστεροι, τὰς ἱεράς
 καὶ αὐτοὶ ἐνδεδυμένοι στολὰς οὓς ἀποστέλλων προσκαλεῖται
 τοὺς βασιλέας. οἱ δ' εὐθὺς ἐξανιστάμενοι τῶν θρόνων, ἐπὶ

dignitate antistant despotae et sebastocratores, si sunt, alioqui prin-
 cipum nobilissimi, ipsumque cum scuto in altum quantum possunt
 tollentes, undique circumfuso populo ostentant. Post faustam accla-
 mationem eum deponunt, atque in templum, in quo solenni ritu
 coronandus est, deducunt. Ubi parvula domus, ad hunc usum e li-
 gno praeparata, in quam introducitur novus imperator: ibi eum
 purpura et diademate prius per episcopos consecratis induunt. Ca-
 piti non certum quid ac definitum imponitur, sed vel sertum vel
 aliud, quod videtur. Dum haec fiunt, sancta missa habetur. Proxime
 domunculam iam dictam pulpitem aequae e ligno paratum est, quod
 undique velis sericis rubris circumdatur. Super illo throni collo-
 cantur aurei pro imperatorum numero: non quales alii eorum throni
 sunt, sed excelsi admodum cum quatuor aut quinque gradibus,
 quos domicilio egressi imperatores, si plures fuerint, conscendunt
 et in iis consistunt. Ascendunt tabulatum simul imperatrices et suos
 item thronos occupant: quae prius coronatae fuerant, coronam; co-
 ronanda autem sertum in capite ferens. Iam vero antequam divinus
 trisagii hymnus decantetur, ex adytis egrediens patriarcha, ambo-
 ne sive sacrum suggestum ascendit, cum illustrioribus ecclesiae
 principibus, qui et ipsi sacris stolis cooperti sunt, quos ad impera-
 tores accersendos mittit. Illi confestim e solis surgentes, ad ambo-

A. C. 1325 τὸν ἄμβωνα χωροῦσι. σιωπὴ δὲ βαθεῖα καὶ ἀταραξία τὸ πλήθος κατέχει πᾶν. ὁ δὲ πατριάρχης τὰς ἐπὶ χροίει τῶν βασιλέων συντεθειμένας δλείων εὐχὰς, τὰς μὲν ἡσυχῆ κατ' ἑαυτὸν, ἔστι δ' ἄς καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων, καὶ τῷ χρισθησομένῳ ἐξυλάσκειται τὸ θεῖον. μετὰ τοῦτο δὲ ὁ μέλλον χρισθησοῦν βασιλεὺς τὸ ἐπικείμενον, ὅ,τι ἂν ἦ, τῇ κεφαλῇ ἀφαιρεῖ. νενομισται δ' αὐτίκα πάντας, ὅσοι πάρευσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, γυμναῖς καὶ αὐτοὺς ἐστάναι κεφαλαῖς. ὁ πατριάρχης δὲ τῷ θεῷ μύρω σταυροειδῶς χροίει τὴν βασιλέως κεφαλὴν, ἐπιλέγων μεγάλη φωνή· ἅγιος. διαδεχόμενοι δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἰστάμενοι τὴν φωνήν, ἐκ τρίτου καὶ αὐτοὶ λέγουσιν· ἅγιος. ἐφραξῆς δὲ καὶ πᾶν τὸ πλήθος τὸ αὐτὰ ἐπιφωνοῦσι τσαυτάκις. μετὰ τοῦτο τῶν ἀδύτων ἐντὸς παρὰ διακόνων τὰς ἱερὰς ἐνδεδυμένων στολὰς κατεχόμενον τὸ στέμμα, (οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς ἱεραῖς, ὡς τιμὴ φασί, τραπέζης κεῖται,) ἄγουσιν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα. καὶ εἶγε πάρεστι προεστεμμένος βασιλεὺς, ἅμα τῷ πατριάρχῃ τὸ στέμμα λαβόντες, ἐπιτιθέασιν τῇ κεφαλῇ τοῦ νέου βασιλέως, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης· ἅγιος. διαδεχόμενοι δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος, ἐκ τρίτου λέγουσιν αὐτοὶ τε καὶ πᾶν τὸ πλήθος ὃν τρόπον ἐπὶ τοῦ μύρου. εἶτα ἐπιλέγει πάλιν ὁ πατριάρχης εὐχὰς, καὶ κατέρχεται τοῦ ἄμβωνος ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐξ οὐπερ ἀνῆλθε μέρους, ἀλλ' ἐκ τοῦ πρὸς τὸν σωλέαν τετραμμένου. εἰ μὲν οὖν συμβῆ μὴ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔχειν γυναικα τὸν βασιλέα, εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀνωάν,

22. ὁ σωλέας pars templi. De hac voce Gretserus ad Codinum. *ED. P. Add. Ducang. CP. Christ. L. III. p. 64.*, qui *soleam* docet pavementum fuisse eminentius ante sacrarium, ubi erat altare.

nem vadunt: populus universus altum quietissime silet. Patriarcha preces ad imperatorum unctionem compositas, alias summissa, alias clara voce, omnibus audientibus, ordine recitat, ac Deum eī, qui ungendus est, propitiat. Tum novus imperator tegmen capitis quodcumque fuerit, deponit, et quotquot in templo adsunt solenni more, nudatis verticibus, astant. Patriarcha in formam crucis verticem imperatoris sacro unguento perlinat, et elata voce addit: sanctus, quam excipientes qui in ambone stant, ter pronuntiant: quod deinde populus similiter facit. Postea coronam, quam in adytis Diaconi sacras stolas ferentes tenent, (nec enim, ut quidam aiunt, super mensam sacram reponitur,) ad ambonem portant. Quod si adest imperator antea coronatus, cum patriarcha novo imperatori coronam imponit, et exclamat patriarcha: dignus. Idem tertium exclamant qui in ambone sunt, et post eos populus: perinde, ut post unctionem fiebat. Tum rursus patriarcha preces recitat, descenditque ex ambone imperator, non qua parte ascenderat, sed versus soleam. Si forte

ἐπὶ τοῦ θρόνου καθίξει πάλιν εἰ δ' ἔχει, τότε καὶ αὐτὴν ἀνάγ- A.C. 1325
 κη στεφθῆναι πᾶσα. διὸ καὶ ἐξανισταμένην τοῦ θρόνου, δύο
 τῶν γνησιωτάτων ἐκατέρωθεν λαβόμενοι συγγενῶν, ἢ εἰ μὴ Β
 γνησίους ἔχοι, ἔκτομίαι τοσοῦτοι τῆς ἀναβάθρας τε κατὰ γούσι
 5 καὶ φέροντες ἰστώσι πρὸ τοῦ σωλέου. κατερχόμενος δὲ ὁ βασι-
 λεύς, τὸ δι' αὐτὴν ἠΰτρεπισμένον στέμμα λαμβάνων ὑπὸ γνη-
 σίων τινῶν ἢ ἐκτομῶν κατεχόμενον, καὶ αὐτὸ ἐπιτίθει τῇ
 κεφαλῇ τῆς γυναικὸς· ἢ δὲ τὸν ἄνδρα καὶ βασιλέα προσκυνεῖ,
 δουλείαν ὁμολογοῦσα. ὁ πατριάρχης δὲ παρα τὸν σωλέαν ἰστά-
 10 ἰομένος καὶ αὐτὸς, ἐπιλέγει εὐχὴν ὑπὲρ τε τοῦ βασιλέως καὶ
 βασιλίδος καὶ τοῦ ὑπηκόου παντός. οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ βασι-
 λεύς τὴν ἰδίαν γυναῖκα στέφει. εἰ δὲ συμβῆῖ προεστεμμένον
 εἶναι τὸν βασιλέα, ἐπὶ τῆς τῶν γάμων τελετῆς ὁ βασιλεὺς τὴν C
 ἰδίαν ὡσαύτως στέφει γυναῖκα. αὐθις δὲ ἀμφοτέροι ἐπὶ τὴν
 15 ἀναβάθραν ἀνερχόμενοι, κάθονται ἐπὶ τῶν θρόνων, τῆς ἄλλης
 μυσταγωγίας τελομένης. ᾄδομένου μέντοι τοῦ τρισαγίου ἢ
 τῶν ἀποστολικῶν γραφῶν ἢ τῶν θείων λογίων ἀναγινωσκομέ-
 νων, ἀνίστανται καὶ αὐτοί. ἐξ ἐκατέρων δὲ τῶν τοῦ ναοῦ με-
 ρῶν ἐπὶ ξυλίων ἀναβαθρῶν εἰς αὐτὸ τοῦτο πεποιημένων οἱ
 20 πρῶτοι ἰστάμενοι καὶ δομέστικοι λεγόμενοι, καὶ ἕτεροι
 τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ᾄδειν εἰδότες, οὓς ἐπὶ τῆς τοιαύτης
 τελετῆς κράκτας ἔθος ὀνομάζειν ἔστι, μέλη τινὰ ᾄδουσιν
 ἐξ ἐπίτηδες συντεθειμένα ἀρμόζοντα τῇ ἑορτῇ. τῆς μεγάλης δὲ

20. Dicebantur illi *domestici cantorum*. ED. P.

illo tempore caruerit uxore, recta conscenso throno, iterum sedet: si habet, omnino et illam corona insigniri necesse est. E throno itaque surgentem duo e propinquissimis dextra laevaquē eam prensantes, aut, si illi desint, eunuchi de anabathra deducunt, et ante soleam constituunt. Tum descendit de ambone imperator, et paratam illi coronam a propinquis aut eunuchis, eam similiter tenentibus, accipiens, uxoris capiti imponit: quae maritum imperatorem adorans ita se illi subiectam profitetur. Patriarcha vero ad soleam consistens pro imperatore, imperatrice et eorum populis preces pronuntiat. Hoc igitur modo imperator coniugem suam coronat. Si antea corona ipse indutus fuit, inter sacra nuptiarum id facit. Coronati ambo qua dictum est cerimonia, denuo anabathram ascendentes, in thronis resident. Dum reliquum missae absolvitur et trisagion cantatur, aut de apostolicis litteris sacrisve scripturis aliquid recitatur, et ipsi assurgunt. Ex utraque vero templi parte super ligneis anabathris, ad hoc ipsum comparatis, stantes protopsaltae, qui domestici vocantur, et ceteri ordinis ecclesiastici, qui cantare norunt, quos in talibus sacris clamatores appellari mos est, cantica quaedam de industria ad huius diei festi celebritatem confecta modulantur. Quando autem in sacra mystagogia iam tempus est, ut instituat processio, quae *μεγάλη εἰσοδος* appella-

- A. G. 1325 εἰσόδου ἐπὶ τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας λεγομένης ἥδη ἀρχομένης, D οἱ τῆς ἐκκλησίας ἐπιφανέστεροι τῶν διακόνων ἐρχόμενοι προσκαλοῦνται τὸν βασιλέα ὃ δὲ εἰς τὴν λεγομένην πρόθεσιν, ἐνθα τὰ ἅγια κεῖται, ἔρχεται μετ' αὐτῶν. ἔξω δὲ ἰστάμενος τῆς προθέσεως, περιβάλλεται μανδύαν χρυσοῦν ἐπὶ τὸ διάδημα⁵ καὶ τὴν πορφύραν. καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ κατέχει σταυρὸν, ὃν ἔθος κατέχειν ὅσον ἂν χρόνον τὸ στέμμα φορῆ, τῇ δὲ λαίᾳ νάρθηκα φέροντες ἐγχειρίζουσιν, ὥστε τάξιν ἐκκλησιαστικὴν τὴν τοῦ δεποτάτου λεγομένου ἐπέχειν ἃ ἀμφοτέραις ἔχων, τῆς εἰσόδου πάσης ἠγέται τῆς ἱερᾶς. ἔξ ἑκατέρων δὲ αὐτοῦ¹⁰ μερῶν κατὰ τὰ πλάγια οἱ τε τοὺς πελέκεις ἔχοντες Βάραγγοι
- P. 124 προσαγορευόμενοι, καὶ νέοι τῶν εὐπατριδῶν περὶ ἑκατὸν ὀπλι-
σμένοι διαπρεπῶς παρέπονται ἢ καὶ ἄνοπλοι κατ' εὐθεῖαν δὲ μετ' αὐτῶν οἱ τε διάκονοι ἐφεξῆς ἔπονται καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐπιπλά¹⁵ τε καὶ σκεύη τῶν ἱερῶν καὶ αὐτὰ τὰ ἁγιάτατα ἐπιφερόμενοι. τὸν δὲ ναὸν περιελθόντες κατὰ τὸ ἔθος, ἐπειδὴν γένοιτο ἐν τῷ σωλέα, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐστᾶσιν ἐκτός, αὐτὸς δὲ μόνος εἰσερχόμενος τὸν σωλέαν, τὸν πατριάρχην ἐπὶ ταῖς ἱεραῖς κυκλίσι²⁰ν ἐστηκότα εὐρίσκει. προσαγορευούσαντες δὲ ἄλλήλους, ὃ πατριάρχης μὲν ἑσώτερω, ἔξω δ' ὃ βασιλεὺς περιμένουσιν²⁰ ἐστῶτες· εὐθύς δὲ ὃ μετὰ τὸν βασιλέα τῶν ἄλλων ἠγούμενος B διακόνων, τῇ δεξιᾷ μὲν κατέχων θυμιατὸν, τῇ δ' ἐτέρᾳ τὸ

9. Al. διποτάτου et δαιποτάτου. ED. P. Vid. Ducang. Glossar. Graec. p. 208. 11. Barangi milites praetoriani ex Anglia, ut patet ex libro de aulae CP. officiis. ED. P. Vid. Reiskius ad Constant. Porph. p. 149. sq. 19. κυκλίσι^ν em. ED. P. pro κυγκλίσι^ν. Ducang. CP. Christ. L. III. p. 62.

tur, qua panis et vinum consecranda ad altare deferuntur, honoratioribus ecclesiae diaconi accedentes, imperatorem vocant, et is cum illis ad locum, quae prothesis dicitur, ubi res ad sacra facienda necessariae sunt positae, accedit. Stans autem adhuc foris, pallium circulis aureis depictum supra diadema et purpuram induitur: ac dextra quidem gestat crucem, quam gestare solet quamdian coronam gestat; sinistrae ferulam tradunt, ut munere fungatur ecclesiastico eius, qui deputatus appellatur. Haec manibus tenens, tota pompa praecedit. Ad utrumque latus Barangi cum securibus, et claro sanguine iuvenes armati aut etiam inermes circiter centum compositae sequuntur, rectaque post ipsum linea diaconi et sacerdotes ordine incidunt, sacra vasa et instrumenta cum reliquiis et ipsam eucharistiam ferentes. Templo de more circuito, ubi ad solem veniunt, alii quidem omnes foris manent, imperator solus ingressus, patriarcham ad sanctas fores stantem invenit. Postquam consalutarunt, patriarcha intus, imperator foris stans, exspectant. Protinus qui pone imperatorem alios diaconos antecedit, dextra tenens thu-

τοῦ πατριάρχου λεγόμενον μαφόριον, τὸν βασιλεῦα παριῶν θν- A. C. 1325
 μιᾷ κλίαντος δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὁ διάκονος εἰς ἐπήκουσιν
 πάντων „μνησθεὶς κύριος ὁ θεός” λέγει „τοῦ κράτους τῆς
 βασιλείας ὑμῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καὶ αἰεὶ
 5 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων,” ἐπιλέγων καὶ τὸ ἀμήν. V. 100
 ἐφεξῆς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ διάκονοι παριόντες καὶ ἱερεῖς λέγουσι
 τὸ αὐτό. τούτου δὲ τελεσθέντος, ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην
 προσαγορεύσας, ἀποδύεται τὸν μανδύαν. καὶ τὸν μὲν ὁ τῆς
 ἐκκλησίας ρηιφερενδάριος ἀποφέρειται, (οὕτω γὰρ ἔθος) ὁ βα- C
 10 σιλεὺς δ' ἐπὶ τὴν ἀναβάθραν ἀνερχόμενος, ἐπὶ τοῦ θρόνου
 κάθηται πάλιν, τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως τῆς τε προσευχῆς
 τοῦ πατρὸς ἡμῶν λεγομένων, καὶ τῆς ὑψώσεως γινομένης τοῦ
 δεσποτικοῦ καὶ ἁγίου σώματος, ἀνιστάμενος. τῆς ὑψώσεως δὲ
 τελεσθείσης, εἰ μὲν ἀνεπιτηδείως πρὸς τὴν τῶν ἁγιασμάτων
 15 κοινωνίαν ὁ βασιλεὺς ἔχει, μέχρι συμπληρώσεως τῆς θείας
 μυσταγωγίας κάθηται ἐπὶ τοῦ θρόνου· εἰ δὲ παρεσκευάσται
 πρὸς τοῦτο, πάλιν αὐτὸν οἱ διάκονοι ἐρχόμενοι προσκαλοῦν-
 ται. καὶ μετ' αὐτῶν εὐθὺς εἰσίσιν εἰς τὰ ἄδυτα, καὶ θυμια-
 τοῦ αὐτῷ διδομένου, τὴν ἱερὰν τράπεζαν. πρῶτα μὲν κατὰ
 20 ἀνατολὰς θυμιᾷ, εἶτα πρὸς ἄρκτον καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς ἐσπέ-
 ραν καὶ τέταρτον πρὸς μεσημβρίαν βλέπων πάλιν δὲ πρὸς D
 ἀνατολὰς θυμιᾷσας, θυμιᾷ καὶ τὸν πατριάρχην προσαγορεύ-
 σας δὲ αὐτὸν ὁ πατριάρχης καὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ λαβῶν τὸν

1. ἀμοφόριον coni. Inpr., sed ED. P. recte nihil mutandum
 dicit. Vid. Ducang. ad Alexiadem p. 329. 3. λέγει scripsi
 pro λέγειν.

ribulum, sinistra humerale patriarchae quod dicitur, accedens impe-
 ratorem thure vaporat. Quo caput inclinante, diaconus sublata voce
 inquit, Memor sit dominus Deus potentiae imperii vestri in regno
 suo ubique, nunc et semper et in saecula saeculorum; addens: Amen.
 Deinceps et reliqui diaconi ac sacerdotes adeuntes, idem compre-
 cantur. Hoc perfectò, imperator rursus salutato patriarcha, penulam
 deponit, quam pro consuetudine ecclesiae referendarius aufert; de-
 nuoque anabathram ascendens, in throno considit, sub symbolo fi-
 dei, oratione dominica et elevatione dominici et sacri corporis ex-
 surgens. Facta elevatione, imperator si ad sacram communionem
 paratus non est, usque ad finem sacrae mystagogiae in throno sedet;
 si paratus, venientes diaconi eum rursus accersunt: quibuscum sta-
 tim in adyta ingreditur, traditoque sibi thuribulo, sacrae mensae
 suffitum facit, primum quidem ad orientem, tum ad septemtrionem,
 post ad occidentem, et tandem ad meridiem respiciens. Dumque
 iterum ad orientem thuris fumum spargit, in ipsum quoque patriar-
 cham id facit; qui imperatorem salutans deque eius manu thuribu-
 lum capiens, illam vicissim suffita honorat. Post haec coronam de

A.C. 1325 ἐπὶ τοῖς βασιλευσὶ στεφομένοις γινομένη τελετῇ ἢ δὴ γέγονεν ὁμοία καὶ ἐπ' Ἀνδρονίκῳ τῷ νέῳ βασιλεῖ, Φεβρουαρίου ἱσταμένου τῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος.

A.C. 1326 μβ'. Τοῦ δὲ ἐπιόντος ἔτους κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἐν-
P. 126 νάτης ἰνδικτιῶνος, ἐκ τῆς Σαβωΐας εἰς Βυζάντιον ἦκεν Ἄννα 5
ἢ βασιλῆς, πολλὴν ἐπαγομένη καὶ βασιλικὴν θεραπείαν ἐκ τῆς
B ἀνδρῶν ὁμοίως καὶ γυναικῶν. Ἐκ τε γὰρ τῶν παρὰ Λατίνοις
καβαλλαρίων καὶ σκουερίων λεγομένων ἦγε πολλοὺς καὶ τῶν
ἄλλως παρ' αὐτοῖς εὐπατριδῶν καὶ τὰς ἐν ἑτέροις χρόνοις
εἰς τὴν Ῥωμαίων ἕξ ἀλλοδαπῶν ἀφικνουμένης βασιλίδαςιο
ὑπερεῖχε πολυτελείᾳ. προσεδέχθη τε ὁμοίως παρὰ τοῦ βασι-
λέως καὶ κηδεστοῦ βασιλικῶς τε καὶ μεγαλοπρεπῶς καὶ ὥσπερ
ἦν εἰκὸς τὴν βασιλέως καὶ υἱοῦ γαμετήν. συμβέβηκε δὲ καὶ
βασιλείᾳ τὸν νέον τῷ Βυζαντίῳ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἰνδια-
τριβεῖν. ἢ δὲ βασιλῆς Ἄννα τῇ τε κατὰ τὸν πλοῦν ταλαιπω-15
C ρία καὶ τῇ τῶν ἀέρων ἐναλλαγῇ τὸ σῶμα πεπονηκυῖα, ἐνόσησεν
ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον τῆς ἀφίξεως αὐτῆς. ὃ, τε νέος Ἀν-
δρονίκος τοῦτο μὲν καὶ διὰ τὴν τῆς βασιλίδος νόσον, τοῦτο
δ', ὅτι καὶ χρεῖα τις ἀπαραίτητος ἐκάλει, πρὸς τὰς ἐπὶ Θρά-
κης ἔξῃει πόλεις, καὶ διέτριψεν ἄχρι φθινοπώρου ἐν ἐκείναις. 20
Ἰκτωβρίου δὲ ἱσταμένου τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος, εἰς Βυζάν-
τιον ἐπανήκε. καὶ ἡ γαμήλιος ἐτελεῖτο ἑορτῇ λαμπρᾷ καὶ πε-
ριφανῆς ὥσπερ δὲ ἔθος τοῖς βασιλευσὶ, μετὰ τὸ ἐπὶ τοῖς

8. In Graeco σκουερίων, et ita etiam legebatur in codice Interpr. Corrigit autem σκουαρίων, sed nihil opus, cum potuerit elidit ex *scudiere* Italarum aut *escuyer* Gallorum; nam utrique, ut etiam Alamani, Latini promiscue dicuntur apud Graecos inferiores. ED. P.

vari solitus talis est: et servatus est etiam in Andronico iuniore imperatore, Indictione octava, ineunte mense Februario.

42. Anni sequentis mense item Februario, Indictione nona, e Sabaudia Byzantium venit Anna imperatrix frequentis et regio viro-
rum feminarumque comitatu. Nam et ex caballariis et *scutariis*, ut apud Latinos dicuntur, multi sequebantur aliique domi suae nobiles: luxuque et magnificentia alias e locis externis in Romanum solum adductas nuptum imperatoribus reginas superabat. A socero imperatore perinde, et ut imperatoris ac filii sponsam conveniebat, regali apparatu accepta est. Belle autem cecidit, ut is eodem tempore Byzantii moraretur. Anna ex insolentia navigationis et coeli mutatione afflictata, paucis ab adventu diebus aegrotavit. Junior Andronicus partim propter eius morbum, partim propter quoddam negotium prorsus necessarium ad urbes Thraciae excurrit, in quibus usque ad autumnum haesit, et initio Octobris, Indictione decima, Byzantium revertit. Nuptiis singulari et illustri apparatusu peractis,

γάμοις τὰ νενομισμένα τελεσθῆναι, καὶ Ἄνναν τὴν βασιλίδα A.C. 1326 βασιλεὺς ἔστειψεν ὁ ταύτης ἀνήρ. μετὰ δὲ τὸ τῶν γαμη-
 λίων ἑορτὴν παραδραμεῖν τῶν μετὰ τῆς βασιλίδος ἐκ Σαβωτίας
 ἐλθόντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν οἱ πολλοὶ μὲν εἰς τὴν οὐ-
 5 κείαν ἐπανῆλθον ἔμειναν δὲ μετ' αὐτῆς ὀλίγον τινὲς καὶ Ζαμ- D
 πέα μία τῶν γυναικῶν ἅμα τοῖς υἱοῖσι, φρονήσει τε ὑπερέχου-
 σα τὰς ἄλλας, καὶ βασιλικὸς οἶκος διὰ τε παιδείαν καὶ τὴν
 ἄλλην ἐπιτηδεϊότητα πρέπουσα ἐνδιατρίβειν. ἐκ μόντοι Σα-
 βωτίας οὐκ ὀλίγοι τῶν εὐπατριδῶν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἀφικνού-
 10 μοινοι, ἐφ' ὅσον ἐβούλοντο συνῆσαν τῷ βασιλεῖ, πολλῆς ἀξιού-
 μενοι φιλοφροσύνης. ἦσαν γὰρ δὴ οὐκ ἀνδρείοι μόνον καὶ V. 102
 τομηγῆται κατὰ τὰς μάχας, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἐν ταῖς παιδιαῖς
 εὐφρεῖς συνεῖναι. κνηγεσίων καὶ γὰρ συμμετείχον τῷ βασι-
 λεῖ, καὶ τὴν λεγομένην τζουστρίαν καὶ τὰ τερονεμένα αὐτοῖ
 15 πρῶτοι ἐδίδαξαν Ῥωμαίους οὕτω πρότερον περὶ τῶν τοιού-
 των εἰδότας οὐδέν. αὐτῶν δὲ ἀπερχομένων εἰς τὴν οἰκίαν ἰ-
 ἔτεροι ὡσπερ ἐκ διαδοχῆς ἐφοίτων ὡς βασιλεῖα καὶ σχεδὸν ἐκ
 Σαβωτίας ἄει τῷ νέῳ βασιλεῖ συνῆσάν τινες. οὕτω δὲ ὑπὸ φι- P. 127
 λοτιμίας περὶ τὰ τοιαῦτα ἐξησκήθησαν οὐκ ὀλίγοι Ῥωμαίων,
 20 μάλιστα δὲ πάντων ὁ βασιλεὺς, ὃς καὶ τοὺς διδάξαντας ὑπερ-
 ἔσχεν, ὡς μὴ τοὺς ἐκ Σαβωτίας μόνον τὴν ἤτιαν ὁμολογεῖν,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ Φράντζας καὶ Ἀλαμανίας καὶ Μπουργου-
 νίας, ἐν οἷς μάλιστα σπουδαίεται τὰ τοιαῦτα, τὴν τε τοῦ
 βασιλέως θανμάζειν εὐφύτιαν καὶ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα παρ'

20. Ante καὶ addidi δς, a praecedenti syllaba absorptum.

Annam coniux eius ex more coronavit. Post ferias nuptiales maxi-
 ma pars eorum, qui cum illa e Sabaudia venerant utriusque sexus,
 in patriam redierunt, paucis remanentibus, in quibus Zampea cum
 filiis, femina omnium prudentissima et ob eruditionem liberalem ce-
 teramque habitatem imperatorum idonea contubernio. Ex nobilitate
 Sabaudica complures quamdiu voluerunt apud imperatorem vi-
 xerunt, ab eoque perhumaniter habiti sunt. Erant quippe non so-
 lum viri fortes et bello intrepidi, sed praeterea ad iucunde collu-
 dendum natura accommodati. Proinde et cum imperatore venationes
 celebrabant, et hastiludium singulare et ludos equestres Romanos,
 ante id temporis penitus ignaros, primi docuerunt. Iis domum re-
 vertentibus, alii veluti successores, indidem adveniebant, ac fere semper
 Sabaudi aliqui apud imperatorem erant. Sic porro honoris quodam
 desiderio plurimi Romanorum in his ludis excellere laborarunt, supra-
 que omnes imperator, qui et magistris palmam praecipiebat, ut non
 Sabaudi modo, sed et Franci, Alamani, Burgundi, apud quas gentes
 potissimum harum rerum studia vigent, hi, inquam, omnes, qui tum
 agebant Constantinopoli, victos sese fateantur, imperatoremque,

A.C. 1326 αὐτοῖς εὐδοκιμούντων κρείττω ὁμολογεῖν. μετὰ μέντοι τοὺς γάμους ὀλίγον τινα χρόνον τῇ Κωνσταντίνου ἐνδιατρούσας ὁ Βνέος βασιλεὺς, τῷ βασιλεὶ συντάξάμενος καὶ πάμπω, ἅμα τῇ βασιλίδι ἔξῃει. Βυζαντίου, ὡς εἰς Διδυμότειχον ἀφιξόμενος. γενομένην δὲ ἐν χωρίῳ Μεγάλῃν προσαγορευομένην Καρῶν, 5 κατὰ τὸ τοῦ Λίπηκος λεγόμενον ὄρος, Πέρσας ἠγγέλθη πεζοὺς τὰ ἐκεῖ κατατρέχοντας χωρῶα δηοῦν. οἱ μὲν οὖν τῷ βασιλεὶ συνόντες στρατιώται ἅμα ἐπ' τῆς ὁδοῦ ἐχόμενοι, ὡς εἶχον, ἤννοον αὐτῇν βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καί τισιν εὐαριθμητοῖς ἑτέροις ὑπελίπετο κατόπιν, Θηροῦων ἅμα 10 μεταξὺ τῆς ὁδοιορίας. ὡς δὲ ἡ ἐφοδος ἠγγέλθη τῶν βαρβάρων, πρὸς μὲν τοὺς στρατιώτας ἐπεμψε τὸν ἐροῦντα ἀναστρέφειν ὡς μαχομένους τοῖς βαρβάροις. αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ δεῖν ἐγνώσαν μετὰ τῶν συνόντων ἐν οἷς ἐπύθοντο τοὺς Πέρσας εἶναι χωρῶα γενέσθαι, ἐκατέρωθεν λογι- 15 σάμενοι ἐν τῷ ἀσφαλὲς εἶσεσθαι, ἐὰν αὐτοὺς συμβῇ τοῖς βαρβάροις συντυχεῖν. ἐὰν τε γὰρ εὐεπιχειρήτοι φανῶσι, ἔξῃον ἂν κατεργάσεσθαι τὸ ἔργον, ἐὰν τε ὑπερέχοντες φαινῶνται πολὺ αὐτῶν ὡς μὴ ἀσφαλὲς εἶναι καθίστασθαι εἰς μάχην, μετὰ ἀδείας ἀπαλλάξεσθαι αὐτῶν ἐφιπποὶ ὄντες πεζῶν. προπέμ- 20 ψαντες δὲ αὐτῶν τινὰς ὥστε τὰ ἐμπροσθεν σκοπεῖν, ἐβράδιζον αὐτοὶ κατόπιν ἀπλισμένοι. οἱ βάρβαροι δὲ τὰς μὲν τετραμμένους παντάπασι ἐξέκλιναν ὁδοῦ· δι' ἀβάτων δὲ χωρίων ἰόντες ὡς ἐπιθησόμενοι τισι τῶν αὐτόθι κατοικούντων, τοὺς μὲν σκο- 25 ποὺς ἔλαθον παρελθόντας, ἐξαίφνης δὲ μῆτ' αὐτοὶ προΐδόν-

agnatam quandam in iis dexteritatem eius admirati, apud suos vel laudatissimis superiorem evasisse non negarent. Ceterum non multo post nuptias valedicens avo, cum Augusta Didymotichum profectus est. Cum venisset ad locum Magna Carya dictum, ad montem Lipicis appellatum, didicit, Persas pedites vicinitatem hostiliter diripere. Milites igitur imperatorem sequentes, prima luce viam capessendo, ut poterant, pergebant, eo, quoniam cum magno domestico paucisque aliis ad feras simul ex itinere captandas declinaverat, a tergo relicto. Verum ubi de irruptione cognovit, ad pugnam cum barbaris ineundam eos revocavit, statueruntque ipse et magnus domesticus, oportere cum globo, quem haberent, eo, ubi Persas esse audiebant, occurrere; rati, utrovis modo se tutos fore. Sive namque invasa faciles reperirentur, opus nullo labore confectum iri: sive Romanis multo numerosiores viderentur, ut ad manus cum iis venire haud tutum esset, ipsos in equis impune Persis peditibus elabi posse. Itaque praemisissis speculatoribus, armati sequebantur. At enim barbari trita itinera omnimodis fugientes per inviaque gradientes, ut in illorum locorum incolas involarent, et ab exploratoribus praeteriti,

τες συνέμιζαν βασιλεῖ. γενομένης δὲ μάχης καρτεροῦς, οἱ μὲν A.C. 1326
 βάρβαροι μαχόμενοι παραβόλως, ἔπεσον πάντες, οἱ βασιλικοὶ
 δὲ αὐτοὶ καὶ οἱ Ἴπποι πλην ὀλίγων ἐτραυματίσθησαν πάντες,
 ἀπέθανε δὲ οὐδεὶς Ἴππος· δε ἀπέβαλον πολλούς. ἐτρώθη δὲ
 5 καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν πόδα οὐστῶ, ὃ, τε Ἴππος αὐτοῦ πληγῆς
 ἐπτάκις, μετὰ μικρὸν ἀπέθανε τῆς μάχης. ὁ δὲ μέγας δομέ-
 στικός ὀλίγον ἐδέησε μαχόμενος πεσεῖν. περισχόντες γὰρ αὐ-
 τὸν πολλοὶ τῶν βαρβάρων, τὸν μὲν Ἴππον κατετραυματίσαν
 ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς μηκέτι δύνασθαι κινεῖσθαι αὐτὸν δὲ οὐ-
 10 στοῖς τε καὶ κοντοῖς καὶ λίθοις ἐπληξαν πολλὰκις. οὐδὲν δὲ
 αὐτῶν ἠδυνήθη καθικέσθαι, τῶν ὄπλων ἀντισχόντων, καί-
 τοι γε τῶν μῆρῶν καὶ βραχιόνων ὄντων γυμῶν· τὸν τε πα- P. 128
 ρὰ τὴν ζώνην ἀκινάκην ἤρπασαν αὐτοῦ, καὶ τὰ τῶν ἱματίων
 ἄκρα διέβροῦσαν τοῖς ἔλκυσμοῖς, αὐτὸς δὲ παραδόξως ἀμυνό-
 15 μενος διεσώθη, μηδὲ τραυματισθεὶς. μετὰ τε τὴν νίκην πολ-
 λούς ἔλεγε ἀγῶνας καὶ μεγάλους ἐκ παιδικῆς ἡλικίας διηνω-
 κέναι, οὐδὲ ἀπαξ δὲ ἐν χρῶ κινδύνου παρὰ τοσοῦτον γεγενῆ- V. 103
 σθαι. οὕτω μὲν οὖν οἱ βάρβαροι πάντες ἔπεσον παρὰ τὴν μά-
 χην. ὁ βασιλεὺς δὲ εἰς Λιδυμότειχον ἐλθὼν, πονήρως ἀπὸ τοῦ
 20 τραύματος ἐπὶ πολὺν διετέθη χρόνον. περὶ δὲ συγκομιδῆν τοῦ B
 σίτου μάλιστα τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μι-
 χαῆλ τῷ νέῳ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ ἠθέλησε συγγενέσθαι. τῷ δὲ V
 τοῦτο μὲν οὐκ ἦν καθ' ἡδονὴν διὰ τὸ τὸν πόδα ἔτι ἀπὸ τοῦ
 τραύματος ἀλγεῖν, ὅμως μέντοι τῷ βασιλεῖ καὶ πάμπω τὰ τοῦ

7. Legebatur ὀλίγον.

subito ac praeter opinionem suam in imperatorem incidunt. Pugna-
 tur summa vi: barbari temere et confuse dimicantes, ad unum omnes
 cadunt, imperatorii ipsique et equi, paucis demptis, vulnerantur
 omnes, nullus occumbit, equos multos amittunt. Imperator quoque
 in pede sagitta igitur, cuius equus septenis confossus vulneribus
 secundum pugnam interiit. Magnus domesticus parum abfuit, quia
 eodem proelio oppeteret. Barbari enim cum frequentes eum circum-
 dedissent, sic eius equum consueciarant, ut movere se amplius ne-
 quiret: sessorum vero telis, contis et lapidibus crebris feriebant: sed
 armis omnia sustinentibus, nihil eorum quamvis et femora et bra-
 chia nudum laesit: acinacem modo a cingulo pendentem ei abstu-
 lerunt, vestiumque oras huc illuc raptando dilacerarunt: ipse dum
 se strenue defendit, absque ullo vulnere admirabiliter servatus est.
 Parta victoria, multis et magnis ab adolescentulo certaminibus se
 perfunctum narravit, sed nunquam tam prope ab exitio abfuisse.
 Sic barbari omnes periere. Imperator Didymotichi ex vulnere diu
 laboravit. Eodem anno, frugum condendarum tempore, Michael
 Moesorum rex Andronicum iuniorum visere voluit, cui adhuc pedem
 propter vulnus dolenti id parum amicum accidit: et avum super ea

A.C. 1326 *πράγματός ἀναθεῖς, ἐπεὶ ἐπέτρηπεν ἐκεῖνος, εἰς Τζερνομιά-
 νους ἅμα γυναικὶ ἐλθόντι τῷ Μιχαήλ, συνηθέντο τε καὶ συν-
 διέτριψεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἐφ' ἡμέραις ὀκτώ· συνησθέντες
 δὲ ἀλλήλοις οἱ βασιλεῖς, μετὰ τοῦτο διελύθησαν ἑκάτερος ἐπ'
 οἴκου. εἰς Διδυμότειχον δὲ Ἀνδρόνικος ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν,⁵
 C παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ φίλων εὗρεν ἄγγελον ἀφικμένον, ὅτι
 βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος ἀπὸ τινων τεκμηρίων καὶ λόγων εὖ-
 δηλὸς ἐστι πολεμησίῳν, ἀπαγγέλλοντα πρὸς αὐτὸν. ὅπερ
 ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐξεπέληκτο μὲν εὐθύς τὴν ἀτοπίαν τῆς
 ἀγγελίας, ἠπίστησε δὲ ὁμως. τοῖς δὲ φίλοις ἐκέλευεν ἀπαγ-
 γέλλειν, ὡς αὐτὸς μὲν πολλὴν ἂν αὐτοῖς εἴη εἰς αὐτὸν εὐνοίας
 εἰδείη χάριν; διὰ δὲ τὸ σφόδρα μὴ βούλοσθαι τὰ τοιαῦτα
 τοῖς λεγομένοις ἀπιστεῖν δέον δὲ αὐτοὺς πάνυ φιλοῦντας ἀκρι-
 βεστάτη βασιάνῳ τὸ πρᾶγμα δοῦναι, καὶ ὅ, τι ἂν φανῆ σαφὲς
 ἀπαγγέλλειν. τοῖς μὲν οὖν ἐν Βυζαντίῳ φίλοις ὁ βασιλεὺς ἐπέ-
 15 σκηπτε τοιαῦτα. ἅμα δὲ δομεστικῶ τῷ μεγάλῳ καὶ πρωτοστρά-
 D τορι συνελθόντες, ἀνηρεύνων, εἴ τι συνειδέεν ἑαυτοῖς ἄξιον
 πολέμου ἐργασμένοις, ὃ καὶ τὸν βασιλέα τὴν εἰρήνην ἂν πεί-
 σεις καταλῶσαι· πολλά τε καὶ πολλάκις τὸν ἄχρι τότε χρόνον
 ἐξετάσαντες ἀπὸ τῶν σπονδῶν, τῷ βασιλεῖ μὴ οὐτ' ἐκ προ-
 20 φανοῦς, οὐτ' ἐξ ἀδήλου προφάσεως εὗρισκον προσκεκρονκέσαι.
 φήθησαν δὲ ὁμως ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας ἐνδέχεσθαι πρόφασιν
 τὸν πόλεμον ἂν σχεῖν.*

P. 129 *μγ'. Τῷ πρώτῳ βεβασιλευκῶτι Ῥωμαίων Παλαιολόγῳ τῷ
 Μιχαήλ ἄρῶνες τρεῖς γεγέννηται παῖδες, οὗτός τε ὁ μετ' αὐ-
 25*

re certiore fecit. Avus id ad eius arbitrium reiecit. Michael cum
 coniuge Tzernomianum venit: ibi dies octo cum ipsis imperator ver-
 satus est. Inde post mutam hilaritatem laetitiamque digressis, im-
 perator Didymotichi nuntium ab amicis Byzantio missum invenit,
 avum, quod e quibusdam indicis et sermonibus eius liceret collige-
 re, bellum ei moturum. Qua rei novitate statim obstupefactus,
 credere distulit amicisque renuntiari iussit, se illis de benevolentia
 magnas habere gratias; dictis ideo fidem non tribuere, quod ea, quae
 dicerentur, vehementer nollet. Decere ipsos, ut amicissimos, rem ac-
 curatissime indagare quodque haud dubie verum comperissent, super
 eo monere. Haec ille amicis Byzantium. Congressi deinde ipsi,
 magnus domesticus et protostrator, scrutabantur, si culpam commere-
 rissent aliquam, quae avum, rupta pace, ad bellum iure provocaret.
 Post longam et crebram inquisitionem usque a foedere composito
 ad illum diem nec aperta, nec occulta occasione se eius iram meruisse
 inveniebant. Existimabant nihilo minus a tali causa bellum nasci posse.

43. Michaeli primo Romanorum imperatori Palaeologo fuerunt
 filii nati tres, Andronicus iste, qui post parentem imperavit, Con-

τὸν βεβασιλευκῶς Ἀνδρόνικος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ ἐν τῇ πορ- A.C. 1326
 φύρα τεχθεὶς καὶ Θεόδωρος τρίτος, καὶ θυγατέρες τοσαῦται.
 τοὺς μὲν οὖν ἄλλοις ἄλλοι γεγέννηται παῖδες, καθάπερ ἐν ἀρ-
 χῇ τῆς ἱστορίας ἐδήλωσε φθάσας ὁ λόγος, τῷ πορφυρογεννήτῳ
 5 δὲ Κωνσταντῖνῳ ὁ Παλαιολόγος Ἰωάννης μονογενῆς γεγέννηται
 παῖς· ὃ Μετοχίτης ὁ μέγας λογοθέτης ἐξέδωκε τὴν θυγατέ-
 ρα Εἰρήνην πρὸς γάμον, τῇ τοῦ πανυπερσεβιάστου πρὸς τοῦ
 θεῖου καὶ βασιλέως ἀξία τετιμημένῃ. οὗτος δὲ ὁ πανυπερσε-
 βαστος οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς Θεσσαλονίκης τε καὶ
 10 τῶν ἄλλων ἐσπερίων πόλεων ἐπιτροπεύσας, τὰ τε ἄλλα διώκει B
 ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα εἶναι, καὶ τῷ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι V. 104
 Στεφάνῳ τῷ Κράλῃ Μαρίαν τὴν αὐτοῦ κατηγγύησε θυγατέρα-
 οὗ δὲ γενομένου, νοῦν ἔσχε τῷ τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντι προσ-
 χωρῆσαι ὄντι κηδεστῇ, ὡς ἂν τῇ ἐκείνου δυνάμει χρώμενος
 15 συμμαχοῦντος, ὧν ἐπετρόπευε πόλεων ὅσας ἂν οἶόν τε ἢ
 φρουραῖς κατασχῶν καὶ ἰδιοποιησάμενος, ἰδίαν ἑαυτῷ κατα-
 στήσῃ δυναστείαν, ἀποστήσας βασιλέως. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτά
 τε διανοεῖτο καὶ εἰς ἔργον ἐξῆγε, καὶ πανοικεσία μὲν ἐχώρησε
 πρὸς Τριβαλοῦς, καταπράξασθαι δὲ ἰσχυσεν ὧν ἤλπισεν οὐ-
 20 δέν. αἱ γὰρ ὑπ' αὐτὸν πᾶσαι πόλεις τὴν ἀποστασίαν συνεῖσαι, C
 οἷα δὲ ἐχρῶντο πολεμῖν. ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ αἰτίας ταραχῆς
 οὐ φαύλης τινὸς αἱ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐνεπλήσθησαν πόλεις.
 ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τῶν τοῦ μεγάλου λογοθέτου
 υἱῶν Δημήτριος μὲν ὁ Ἄγγελος Στρομβίτζης ἐπιτροπος ἦν,

3. Hinc patet, historiae huius primum caput assignari debuisse ad
 haec verba epistolae Christoduli p. 4. Ὁ βασιλεὺς τοίνυν Ἀλέξι-
 ος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Ἄγγελος etc. ED. P. 12. Ita apud Tribal-
 los dicebatur Στέφανος. ED. P.

stantinus Porphyrogenitus et Theodorus, ac filiae item tres. Aliis
 igitur alii fuere liberi, id quod in vestibulo huius historiae demon-
 stratum est. Porphyrogenitus Ioannem habuit unigenam, cui Meto-
 chites magnus logotheta Irenen filiam matrimonio coniunxit: eundem
 imperator patruus panhypersebasti dignitate cohonestaverat. Hic pan-
 hypersebastus etiam tertium Thessalonicae aliarumque urbium occi-
 dentalium praefecturam gerens, tum alia constituit, ut unumquod-
 que rectissimum censuit, tum Stephano Cralae Triballorum principi
 Mariam filiam uxorem dedit. Quo facto ad generum se adiungere
 decrevit, cuius viribus adiutus, quotquot posset urbibus ad suam
 praefecturam pertinentibus praesidia imponeret: et illis sub poste-
 statem subiectis, ab imperatore desciscens, peculiarem sibi domina-
 tum compararet. Talia meditabatur et iam ad rem conferre occipie-
 bat: cum tota quippe domo ad Triballos transierat; sed eventus
 spem destituit. Nam omnes urbes, quibus praecerat, defectione eius
 intellecta, hostis eum loco habuerunt. Ex huiuscemodi igitur causa

- A. C. 1326 *Μιχαήλ δὲ ὁ Λάσκαρις, Μελενίκου, πόλεων Μακεδονικῶν· οὐ δὴ γυναικὸς ἀδελφοὶ ὄντες τοῦ πανυπερσεβάστου, γράμματα πέμπουσι πρὸς τε ἐκείνον καὶ τὴν ἀδελφὴν, προφανῶς μὲν αὐτῶν ἀποστασίαν οὐ κατηγοροῦντα, πρόσφασιν μέντοι οὐκ ἀγεννῆ τινα παρεχομενα ὑποψίας. λέξασὼν τε γὰρ εὐποροῦν ἀμ-5 φιβόλων, καὶ φιλίας ἀνεμίμησκον ἀρχαίας καὶ συνδιατρι- D βῆς, καὶ τοῦ δεῖν ἀλλήλοις εὐνοεῖν ἄλλων τε ἔνεκα πλειόνων καὶ μάλιστα τῶν ἐκ τῆς συγγενείας ἐνεχύρων. τοὺς τὰ τοιαῦ-*
- P. 130 τα τοίνυν γράμματα κομίζοντας στρατιῶται συλλαβόντες κα- τὰ τὴν ὁδὸν, οἳ ἦσαν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο τεταγμένοι φυλάττειν 10 τὰς ὁδοὺς τοῦ πρὸς τὸν πανυπερσεβάστου ἔνεκα πολέμου, καὶ τὰ γράμματα ἀφελόμενοι, πρὸς μὲν Βυζάντιον ὡς βασι- λέα τὸν πρεσβύτερον τὰ γράμματα κομίσαι οὐκ ἔγνωσαν δεῖν, τὸν μέγαν λογοθέτην τὰ μέγιστα παρὰ βασιλεῖ δυνάμενον δε- δοικότες, εἰς Διδυμότειχον δὲ ἦλθον φέροντες τῷ νέφ βασιλεῖ. 15 ἐπαινέσας δὲ αὐτοὺς τῆς συνέσεως καὶ εὐβουλίας, ἀπέλυσεν εὖ ποιήσας ὁ βασιλεὺς. τὰ μέντοι γράμματα εἰς Βυζάντιον τῷ μεγάλῳ πέμψας λογοθέτῃ, παρῆνει τε καὶ συνεβουλευέτο Βαυτὰ φιλικῶς, ὡς τὰ μὲν γράμματα ταυτὶ τῷ κηδεστῇ πέμ- ψειαν οἱ υἱοὶ γέμοντα πολλῆς ὑποψίας, αὐτὸν δὲ ἐκείνων τε 20 ὄντα πατέρα καὶ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν δυνατὴν ἀφέλειαν ὀφείλοντα εἰσφέρειν, οἷα τῶν κατ' αὐτὴν πραγμάτων δι' αὐτοῦ διοικουμένων, χρεῶν ἐκείνους τε ἀπαθεῖς κακῶν τηρεῖν καὶ τὴν προσδοκωμένην ἀπ' αὐτῶν προαναστέλλειν βλάβην. τοῦτο

occidentis oppida non mediocriter perturbata sunt. Sub idem tempus e filiis magni logothetae Demetrius, cognomento Angelus, Strumbitzae, Michael vero Lascaris Melenico Macedoniae civitatibus praesidebant. Hi fratres uxoris panhypersebasti litteras ad eum sororemque mittunt, quibus illorum defectio non quidem aperte arguebatur, occasio tamen suspicandi non levis praebebatur. Erant siquidem refertae verbis ambiguis, veterisque amicitiae et consuetudinis memoriam refricabant; ac de mutua benevolentia praestanda admonebant, cum aliis pluribus de causis, tum ob vinculum affinitatis videlicet. Milites propter bellum cum panhypersebasto viis custodiendis praepositi, tabellarios interceptiunt, litteras auferunt, nec tamen ad imperatorem senem perferre audent, quod a magno logotheta, qui apud eum plurimum valebat, metuerent. Ergo Didymotichi iuniori eas reddunt: quos ille, ut debuit, tamquam prudentes et consultos laudavit ac dimisit. Epistolam vero Byzantium ad magnum logothetam transmittens, amice monuit ac suavit, ut quoniam filii eius has litteras suspiciosissimas ad affinem portandas dedissent, ipse tamquam eorum parens, omniaque summa officia rei publicae Romanae debens, (quando per eum eius res administrarentur,) et illis a malo caveret, et imminente huic detrimento mature obviam iret. Id effici posse,

δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ αὐτοὺς μὲν τοῦ τῶν πόλεων ἐκείνων ἄρχειν A.C. 1326 ἀποστήσας, ἑτέρους ἄνυπόπτους ἐπιστήσει, αὐτοῖς δὲ ἑτέρας ἀρχὰς ἢ ἂν αὐτῷ δοκῆ λυσιτελεῖν ἐγχειρίσει. „ἐμοὶ μὲν οὖν οὐκ ἀγαθὸν ἑδοξεν” εἶπε „τῷ βασιλεῖ τὰ τοιαῦτα γράμματα ποιῆσαι 5 δῆλα, ἀλλὰ μόνῃ σοί, ὡς ἂν, συνετὸς ὢν, τὰ τε δέοντα ὑπὲρ τῶν κοινῶν οἰκονομῆσης πραγμάτων καὶ τοῖς παισὶ τὰ λυσιτελοῦντα.” βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα τῷ μεγάλῳ συνεβούλευε λογο- C θέτη· ὁ δὲ, πείθεσθαι τε δέον καὶ χάριτας τῆς τῶν υἱῶν κηδεμονίας ὁμολογεῖν, τούναντίον ἐποίει πᾶν. τραχέως γὰρ ἀπο- 10 κρινόμενος καὶ σκληρῶς, ἐπὶ τέλει προσέθηκε καὶ τοῦτο, ὡς καὶ τοῖς ὄνοις ἢ παροιμίᾳ δίδωσι τὸν ζέοντα ἀντιζέειν. ταύτην μὲν οὖν ἑαυτοὺς ἀνερευνῶντες ὑπενόουν αἰτίαν εἰς τὸ πολεμῆσθαι παρεσχημένους, τὸν μέγαν ὑπολογιζόμενοι παροξυν- 15 θέντα διὰ ταῦτα λογοθέτην εἰς τὸ πολεμεῖν παρακαλέσαι τὸν 15 βασιλέα· σαφὲς μέντοι εἶχον οὐδὲν εἰδέναι. ἄξιον δὲ καὶ οἷας εὐεργεσίας πρὸς τε λογοθέτην τὸν μέγαν καὶ πρὸς τὸν D πρωτοβεστιάριον Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον, τοὺς τοῦ τρί- V. 105 του τουτουῖ πολέμου μάλιστα αἰτιωτάτους γεγενημένους, βασιλεὺς ὁ νέος ὑπῆρξε, διηγῆσασθαι διὰ βραχέων, ὡς ἂν πρὸς 20 οἶον ἠγνωμόνον εἰδείμεν εὐεργέτην. ὁ γὰρ πρωτοβεστιάριος οὐτοσί Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος, τῆς τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως Ἀνδρονίκου παῖς ὢν ἀδελφῆς τῆς Ἄννης, ἣ συνῶ- 25 κει Μιχαὴλ τῷ δουκὶ τῶν Πατρᾶς ἀρχόντων ἐνὶ καὶ τῆς κατ' αὐτὴν Θεσσαλίας, ἐκ τινος διαφορᾶς πρὸς τὸν μέγαν 25 λογοθέτην ἀπεχθῶς διατεθεῖς, πρὸς τὸν νέον βασιλέα ἐλ-

si iis, ab earum urbium procuracione avocatis, alias praefecturas ut expedire videbitur committat, et nunc alios non suspectos surrogat. Sibi visum, has litteras imperatori exhiberi non expedire: sed ipsi patri duntaxat, ut cum prudentia praestet, quae rei publicae rationes postulent, ea provideat atque administret, et filiorum salutem det operam. Istaec imperator iunior magno logethae suasit; quem cum auscultare ac pro filiorum sollicitudine gratias agere oportuisset, omnino secus egit: aspere enim et acerbe respondens, in extremo adiecit etiam hoc: Iuxta proverbium licere et asellis mutuum scabere. Hanc itaque, in semet inquiringentes, causam bello renovando se attulisse suspicabantur; reputantes, hinc irritatum magnum logetham, imperatorem ad arma sollicitasse: nihil tamen certum scire poterant. Operae pretium est porro paucis attingere, quae beneficia iunior imperator in Andronicum Palaeologum protovestiarium et in magnum logetham longe praecipuos huius tertii belli auctores ultro contulerit: ut in qualem quantumque bene merentem ingrati exstiterint, cognoscere possimus. Protovestiarium matrem habuit Annam sororem Andronici senioris, quae Michaeli duci, uni ex principibus Patrae et Thessaliae circumiectae, nupsit; qui nescio ob quam controversiam

A.C. 1326 θῶν πολλά τε καὶ ἄκοσμα διεξήκει κατ' αὐτοῦ, καὶ τελευ-
 ταιὸν προσεΐθει, ὡς ἤδη πρὸς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθαι ἀπει-
 ρηκῶς, βούλοισ' ἂν αὐτὸν συγκόπτειν πολλαῖς ταῖς πληγαῖς,
 P. 131 κἂν δέη διὰ τοῦτο καὶ ἀποθνήσκειν δι' ὃ καὶ ἀμύνει αὐτῆ,
 εἴ τι μετὰ ταῦτα διὰ τὸ τόλμημα ἐπίοι δεινὸν, ἐδεῖτο. ἀκού-5
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς, λόγοις τε πολλοῖς καὶ παραινέσει τὸν
 πρωτοβεστιάριον ἀπάγειν τοῦ τολμήματος ἐπεχείρει. ὡς δὲ
 οὐκ ἔπειθε, καὶ διαθήσειν ἠπειλήσε τὰ χαλεπώτατα, εἰ μὴ
 παύσοιτο τοιοῦτοις ἐπιχειρῶν. ἔφη γὰρ, εἰ μὲν πρὶν μηδὲν
 πρὸς αὐτὸν τοιοῦτον εἰπεῖν τι εἰργάζετο τῶν ἀτόπων, δεινόνιο
 μὲν ἂν ἦν, οὐδὲν δὲ αὐτῷ διαφέρειν ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ φανε-
 ρὰν κατέστησε τὴν γνώμην, ἀδύνατον εἰς ἔργον τὴν βουλήν
 Προαγαγεῖν. τὴν γὰρ εἰς τὸν μέγαν λογοθέτην παροιμίαν, διοι-
 κητὴν τῶν βασιλέως ὄντα πραγμάτων, εἰς ἐκεῖνον ἄγειν τὴν
 ὕβριν, ἃ μὴ δέον αὐτὸν συγχωρεῖν. τούτοις μὲν οὖν ὁ πρω-15
 τοβεστιάριος ἐπέειπε δέσας, καὶ ἀπέσχετο τοῦ τὸν μέγαν λο-
 γοθέτην τὰ αἰσχίστα διαθεῖναι. ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις
 βασιλεὺς ὁ πρεσβύτερος, εἴτ' ἐκ διαβολῆς εἴτε καὶ ἄλλως,
 κοσοῦτον ἐξώριστο κατὰ πρωτοβεστιάριον, ὡς καὶ εἶρξαι θε-
 λῆσαι. πέμψας τοιγαροῦν πρὸς βασιλέα τὸν νέον τὸν μέγαν20
 λογοθέτην, ἄλλα τε πολλά τοῦ πρωτοβεστιάριου κατηγορεῖ,
 καὶ ὅτι λοιδορούμενος αὐτὸν οὐ παύεται καὶ διασύρων, δι' ἃ
 C δὴ καὶ μόνος δίκαιος εἶναι τὴν ἐσχάτην δοῦναι δέκην οὐ
 ταῦτα δὲ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀποστασίαν ἀπ' αὐτῶν ἐνοεῖ.

magnum logothetam exosus, apud imperatorem iuniorem multa ad-
 versus illum confusus effudit cum hac clausula, se iam eius odio
 fessum, velle hominem plagis multis concidere, etiamsi propterea
 sibi moriendum sit. Quare eum rogabat, ut si propter tam audax
 facinus quippiam gravius sibi impenderet, opem afferret. Imperator
 longo sermone admonitum a tam praecipiti consilio abducere nite-
 batur. Cum surdo loqueretur, inclementissime illum se accepturum
 minatus est, nisi tali conatu desisteret. Et addebat: Si me celasses
 et interim vetitum aliquid in ipsum designasses, grave id quid-
 dem fuisset, mea autem nihil retulisset: at iam quia mentem tuam
 mihi aperuisti, quae vis opere compleri neutiquam possunt. Quod
 enim in magnum logothetam imperatoris avi vicarium petulantius
 committetur, id illum contumelia afficit, quod quidem mihi patium-
 dum non est. His commotus protovestiarius, timuit et in magnum
 logothetam exemplum pessimum moliri cessavit. Paucis diebus in-
 termisissis, senior imperator an calumnia, an alia ratione inductus,
 sic in protovestiarium exarsit, ut eum in carcerem compingere cogita-
 ret. Mittit igitur magnum logothetam ad nepotem, et hominem cum
 de aliis criminibus multis accusat, tum quod sibi maledica lingua
 obtrectare non desinat: ob quae sola extremum supplicium mereat-

τούτων οὖν ἕνεκα πάντων εἰς δεσμοστήριον αὐτὸν ἐμβαλεῖν A.C. 1326
 δέον εἶναι οἰηθεῖς, καὶ αὐτῷ τὴν γνώμην δηλοῦν, ὡς ἂν εἰ-
 δεῖη τε καὶ αὐτὸς ἄμα καὶ συνεπιλαμβάνοιτο πρὸς τὸ ἔργον.
 πρὸς ταῦθ' ὁ νέος ἀπεκρίνατο βασιλεὺς τοιαῦτα „θεϊότατε
 5 βασιλεῦ, τὸ μὲν πρωτοβεστιάριον τὸν ἐμὸν θεῖον ἀκόλαστον
 τε εἶναι περὶ τὴν γλώτταν καὶ πρὸς λοιδορίας εὐχερῆ, καὶ
 αὐτὸς συνομολογήσαιμι ἂν· διὸ καὶ αὐτὸς συνεπιψηφίζομαι
 τιμωρίας ἄξιον εἶναι τῆς προσηκούσης. τοὺς γὰρ ἐπιφανεστέ-
 10 ἄλλα συνετοὺς καὶ κοσμίους εἶναι δεῖ καὶ πρὸς πᾶσαν ἄρε-
 τῆς ἰδέαν ἐπιτηδεύουσ, καὶ τὴν γλώτταν πρό γε τῶν ἄλλων
 εὐφῆμους, ὅλα δὴ τοῖς ὑποδεστέροις ὡς τινα παραδείγματα
 κοινὰ καὶ τύπους κειμένους, πρὸς οὓς ὄρωντες οἱ πολλοί, ἔν-
 15 θυμίζονται ἂν πρὸς τὸ βέλτιον. ἀποστασίαν μέντοι οὐτ' αὐτὸς
 ἠκατέργων αὐτοῦ ποτε, οὔτε παρ' ἄλλων σαφῶς ἀκήκοα εἰδότης
 οὐδ' ἡ δίκαιον λόγοις ἀμαρτόντα ἔργῳ τὴν κόλασιν ὑποσχεῖν,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐφ' οἷς ἡμαρτε τυχόντα συγγνώμης, λόγοις σω-
 φρονίζειν τοῦ λοιποῦ καὶ ἀπειλεῖν, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα
 ἀμαρτάνων, ὡς καὶ ὧν ἀφίεται νῦν ὁμοῦ πάντων ἐν τῷ τότε
 20 ὑφῆζοντα τὰς δίκας” οὕτω γὰρ πρωτοβεστιάριόν τε ἂν σω-P. 132
 φρονέστερον γενέσθαι, αὐτὸν τε οὐ ζημιώσεσθαι ἄνδρα τῶν
 ἐπιφανῶν καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων. τοιαῦτα συμβουλεύων
 ἔδειτο πείθεσθαι καὶ τὴν ὀργὴν πρωτοβεστιάριῳ ὑφεῖναι. εἰ

tur; praeterea quod ab ipsis deficere meditetur. Ob haec existimare se, illum conciliendum in custodiam: et hanc sententiam suam ipsi indicare voluisse, ut pariter sciret seque ad eum comprimendum adiuveret. Nepos ita respondit, se quoque protovestiarium magnae amittae suae filium intemperanti lingua et ad convitia facilem esse, libenter confiteri: quocirca et suo iudicio poenae commeritae subiiciendum. Etenim ceteris illustriores et imperatoribus cognatione devinctos, inquit, etiam prudentes ac modestos et ad omne genus virtutis habiles et lingua prae aliis bene ominata esse conde-
 11, inferioribus velut communia quaedam exemplaria formasque propo-
 sitos, in quas plebei intuentes, vitam ac mores suos quasi ad cer-
 tos numeros componant. Verumtamen defectionem illum agitare ani-
 mo, neque ego unquam iudicavi, neque ab alio, cui id constaret, audivi. Non itaque iustum est, qui verbis duntaxat peccavit, eum rebus poenam luere: immo potius erratorum veniam dare et verbis in viam reducere eum oportere. Minae quoque intentandae, nisi talibus modum fecerit, simul omnium, etiam quae nunc illi dimittuntur, in futuro supplicia subiturum. Sic protovestiarium probiorem fore, et virum nobilitate conspicuum ac sanguine imperatori coniunctum haud male multatum iri. Hoc consilium nepos da-
 bat, et ut audiretur iraque poneretur rogabat. Sin ad veniam in-

A.C. 1326 δ' ἄρα ἀνευθότως ἔχει καὶ μὴ βούλοιο συγγνώμης ἀξιῶν,

V. 106 κύριον ὄντα πάντων ὃ, τι ἂν ἐθέλη εἶναι ἔλεγε ποιεῖν. συν-
ήραιο δ' ἂν καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ τιμωρησασθαι τὸν ὑβριστὴν,
εἶγε ἐνδεῶ τῆς δυνάμεως ἑώρα τὴν βουλήσιν κεκτημένον· ἐπεὶ
δὲ ὅσα ἂν ἦ βουλομένη καὶ δυνατός ἐστι καταπράξασθαι, 5

Βπειραίνεται τὴν βουλήν. Ταῦτα τοῦ μεγάλου λογοθέτου πρὸς
βασιλέα τὸν πρεσβύτερον ἀπαγγειλαντος, εἴτε τοῖς βεβουλευ-
μένοις ὡς λυσιτελέσιν ὁ βασιλεὺς πείσθεις, εἴτε τὴν τοῦ νέου
καλοκαγαθίαν αἰδεσθεῖς, τοῦ κακῶς ποιεῖν τὸν πρωτοβεστιά-
ριον ἀπέστη. οὗτω μὲν ἀμφοτέροις ὁ νέος βασιλεὺς, τῷ μὲν 10
τοῦ μὴ πληγαῖς πρὸς τῷ ἀτιμασθῆναι συγκοπῆναι, τῷ δὲ τοῦ
μὴ διὰ βίον δεσμοκτήριον οἰκεῖν, αἰτιώτατος ἐγεγόνει. αὐτοὶ
δὲ μετὰ μικρὸν ἐκ τοῦ ἄκρως ἐκπεπολεμῶσθαι εἰς φίλλαν συν-
ελθόντες καὶ ὄρκοις ἐμπεδώσαντες ἀλλήλους ἦ μὴν φρονήσιν

ταῦτα, πρὸς τὸν κατὰ τοῦ νέου βασιλέως πόλεμον αὐτοὶ τει 5
C ἐξηγητύοντο καὶ τὸν βασιλέα παρεκάλουν, ἀπάταις χρῶμενοι
καὶ διαβολαῖς καὶ τῆς εὐεργεσίας ἀπεδίδοσαν χάριν τὸ μέχρι
θανάτου πολεμεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὕτω βασιλεὺς δὲ ὁ πρε-
σβύτερος τὸν πρωτοβεστιάριον ἄρχοντα καταστήσας Βαλαργά-
δων, προσηνῶς τε καὶ ἡμέρως ὁμιλήσας καὶ πολλὰ ἐπαγγει- 20
λάμενος εὖ ποιήσιν, ἐξέπεμψεν, ὅσων ἂν δέοι πρὸς τὸν πό-
λεμον εἶναι παρεσκευασμένον παραγγείλας, ὡς ἅμα τῷ δέξα-
σθαι γράμματα παρ' αὐτοῦ βασιλεῖ τῷ νέῳ τὴν ἐκ τῆς ἐσπέ-

4. Sic scripsi ex coniectura Intr., cum antea esset ἐνδεῶ τῆς
βουλῆσεως ἑώρα τὴν δύναμιν κεκτημένον.

exorabilis maneret, ipsi ut rerum omnium domino licere facere quod liberet. Se quoque ad iniuriosum illum puniendum adiutorem esse voluisse, si videret deesse facultatem ei, cui voluntas non deesset. Nunc quia quaecumque vellet, praestare posset, faceret quod vellet. Haec postquam magnus logotheta. seni renuntiavit, ille sive eo consilio tamquam utili persuasus, sive nepotis probitatem reveritus, in protovestiarium animadvertere supersedit. Ita iunior imperator uni maxime profuit, ne cum infamia verberibus contunderetur, alteri, ne aeternis vinculis mandaretur: qui non diu post ex infestissimis odiis in gratiam redierunt. Cumque ad idem sentiendum iusiurandum confirmationis ergo adhibuissent, ipsi bellum instruxerunt dolisque et calumniis senem incenderunt, et beneficia bene meritum usque ad mortem oppugnando pensaverunt. Atque hi quidem ita se gesserunt. Imperator avus protovestiarium Balagradorum praesidem creavit, benigne tractatum cum multorum beneficiorum pollicitatione emisit: cum praecepisset, ut quibuscumque ad bellum opus esset parata haberet, quo statim atque a se litteras accepisset, ex occidente copias in nepotem duceret. Cui scriptum est ab amicis Byzantio, avum propalam bellum adornare. Quamobrem ei et magno domestico, nec

ρας ἐπάξων στρατιάν. ἀπὸ δὲ Βυζαντίου πρὸς τὸν νέον Ἀν- A.C. 1326
 δρόνικον ἦγον γράμματα παρὰ τῶν φίλων, σαφῶς ἀπαγγέλλον-
 τα, τὸν πρεσβύτερον βασιλέα πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάζε- D
 σθαι. διὸ καὶ ἐδόκει δεῖν αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ καὶ
 5 πρωτοστράτορι βουλευτέα εἶναι περὶ τοῦ πολέμου. βουλευσα-
 μένοις δὲ μεγαλοψυχίᾳ ὡσπερ καὶ ἐπὶ τῶν προτέρων πολέμων
 ἐδόκει χρῆσθαι καὶ μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ τῶν
 πραγμάτων ἔλεγχον περιμένειν, ἅμα καὶ ἐλπίζοντες περιγενήσε-
 σθαι τοῦ πολέμου, ἀμύνητος αὐτοῖς καὶ τοῦ θεοῦ παρασπον-
 10 δονόμενοις· αὐτοὶ γὰρ οὔτε λόγῳ αἰτίαν παρασχεῖν τοῦ λελύ-
 σθαι τὰς σπονδὰς. πείρας δὲ χάριν ἐδόκει πρὸς Βυζάντιον
 ἀπελθεῖν ὡς ἡ φανεροῦ γενησομένου ἅμα τῷ αὐτοῦς ἀφικέ-
 σθαι τοῦ πολέμου ἢ διαλυθησομένου, τῶν κινούντων καταπλη-
 ζάντων. βασιλεῖ πάντων ὧν τῷ νέῳ καὶ τοῖς φίλοις οὕτως ἐδόκει.
 15 μδ'. Καὶ ὕστερον οὐ πολλὰς ἡμέραις κατὰ τὰς ἀρχὰς P. 133
 Ὀκτωβρίου τῆς ἐνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος ἐκ Διδυμοτείχου ἦλθον A.C. 1327
 εἰς Σηλυβρίαν, στρατιάν μὲν οὐκ ἐπαγόμενοι τοῦ μὴ δοκεῖν
 ἐξεπίτηδες πρὸς πόλεμον χωρεῖν, ἅμα δὲ οἰκείαις καὶ τῶν
 φίλων οὐκ ὀλίγοις. ὡς δὲ ἐπύθετο ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς,
 20 τὸν τε δικαιοφύλακα Γρηγόριον τὸν Κλειδιάν καὶ Νίφωνα
 τὸν ἐπίσκοπον Μογλαίνων πρὸς τὸν ἕγγονον ἀπέστειλεν εἰς V. 107
 Σηλυβρίαν, εἰς Βυζάντιον κελεύων μὴ ἐλθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἂν
 αὐτῷ τὴν εἴσοδον παραχωρήσειν, ὅτι τὰς πρὸς αὐτὸν σπον-
 δὰς παραλύσεις καὶ τοὺς ὅρκους κἄν τι περὶ αὐτὸν συμβῇ B

16. Pro δεκάτης scripsi ἐνδεκάτης, certissima emendatione. Nam cum ex iis, quae noster supra c. 42. narravit, tum ex Nicephoro L. VIII. c. 15. 4. patet, non annum 1326, sed sequentem iam agi. Error librarii est, non Cantacuzeni.

non protostratori de bello in consilium ire placuit, visumque adhibendam, ut prioribus bellis, animi magnitudinem, nec prius insurgendum, sed quid tempus moneat, expectandum. Spes etiam victoriae praeclara illos sustentabat, quod Deum sibi fracto foedere laesis succursurum confiderent; ad quod frangendum ipsi nec re, nec verbo in causa ullo modo fuissent: experiundi tamen gratia Constantinopolin procedendum, quod belli molitio, simul ac eo accessissent, clare apparitura, aut perterrefactis, qui illud suscitarent, in nihilum recasura esset. Haec consiliantium sententia fuit.

44. Dies pauci intercesserunt, cum ineunte Octobri, Indictione undecima, Didymoticho Selybriam sine exercitu, ne dedita opera in bellum viderentur proficisci, servorum amicorumque stipati catervis venerunt. Quod ut comperit senior, Gregorium Clidam dicacophylacem et Niphonem Moglaenorum episcopum Selybriam mittit suis verbis nepotii mandatum, ne Byzantium adeat: non enim ingredi permittitur, quandoquidem foedus in postremis habuisset. Proinde

A.C. 1327 τῶν ἀβουλῆτων, οὐκ ἐκείνω, ἀλλ' ἐαυτῷ τὴν αἰτίαν λογιζέσθαι παρεσπονδηκότι. τούτων ἀκούσας ὁ νέος βασιλεὺς, ἤλγησε μὲν οὐχ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς ἀγγελίαις· μικρὸν δὲ ἐπισχῶν, „ἐβουλόμην” εἶπε „μὴ τοσοῦτον ἀμνήμονα τὸν ἐμὸν κύριον καὶ βασιλέα ἧς ἔργοις αὐτοῖς εὐπειθείας καὶ δουλείας πρὸς αὐτὸν ἐνεδειξάμην” ὁφθῆναι· νῦν ἐπεὶ δ' ἡ τῶν ἐμῶν ἀμαρτημάτων πληθὺς ἐπιόρκον καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν συμβάσεων ἀθετητὴν καὶ οἴεσθαι ἀνέπεισε καὶ λέγειν, δέον ἐνγνώμονα καὶ φιλοπάτορα καὶ αὐτῷ C ὑπείκοντα λογιζέσθαι πάντα, πρῶτον μὲν ἐν καιρῷ οἶομαι τὴν πρὸς ἐμὲ ὑμῶν ἄφιξιν γεγενῆσθαι, συνετῶν ὄντων καὶ δυνα-10 μένων μάλιστα ἀπὸ τῶν λεγομένων τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ δέοντα συνεῖναι. ἔπειτα ἐρωτῶ, εἰ καὶ παρὰ τοῦ ἐμοῦ κυρίου καὶ βασιλέως ἐπιτέτραπται ὑμῖν, ἃ τε ἡδίκηκα ἐγκαλεῖν καὶ τούτων τὴν ἀπολογίαν δέχεσθαι διεξιόντος. ἐλπίζω γὰρ ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα.” τῶν δὲ εἰπόντων μη-15 δὲν πλέον ἐπιτετέραφθαι ἢ ὅσον μὴ εἰς Βυζάντιον ἀπαγγειλαντας ἦκειν, αὐθις ἀναστρέφειν, „ἀπαγγείλατε τοίνυν” ἔφη „τῷ ἐμῷ κυρίῳ καὶ βασιλεῖ”, ὅτι τὸν ἔφορον τῆς ἀληθείας ἐπιμαρτύρομαι θεὸν καὶ αὐτὸν ἀλήθειαν καλούμενον καὶ ὄντα, ὡς οὔτε πρό-20 τερον, οὔτ' ἐν τῷ νῦν ἀδίκως κατ' ἐμοῦ κινουμένῳ πολέμῳ, οὔτ' ἔργοις οὔτε μὴν ἐν ῥήμασιν ἐμαυτῷ τι σύνοιδα πεπραγμένον κατὰ σοῦ, διὸ καὶ ἰκέτης γίνομαι σου πρὸς αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τὸ P.134 ὀργίζεσθαι ἀποδέμενον, συμπαθεῖα χρῆσασθαι καὶ πραότητι, καὶ τοῦ δικαίου καὶ λυσιτελοῦντος ἔξω ποιεῖν μηδέν. εἰ δ' ἄρα

5. αὐτὸς legebatur pro αὐτοῖς et 15. ἀποδύσασθαι.

si quid ei obveniret mali, non illi, sed sibi culpam adscriberet, qui foedus violasset. Doluit valde hoc nuntio nepos, paulumque cunctatus, Voluissem, inquit, dominum meum et imperatorem subiectionis meae, quam erga eum factis ostendi, non adeo deposuisse memoriam. Sed quia peccatis meis factum est, ut huc prolaberetur, meque periurum et pactorum contemptorem iudicaret ac diceret, cum probum, patris amantem sibi subiectum reputare debuisset, primum quidem opportune vos huc venisse arbitror, viros prudentes quique facillime ex oratione mea veritatem et officium intellecturi sint. Deinde interrogo, eqquid ab avo meo in mandatis acceperitis, ut de iniuriis illi a me illatis mecum expostuletis meamque contra defensionem audiat. Etenim ad obiecta depellenda quod dicam superfuturum, nedum defuturum spero. Respondentibus, non plus sibi praeceptum, quam ut ei denuntiarent, ne Byzantium ingrederetur, statimque revertentur: Renuntiate igitur, ait, domino meo et imperatori, me Deum veritatis vindicem atque adeo ipsam veritatem, (ipse enim et est et nominatur veritas,) testari, me neque antea, neque modo bello tam inique appetitum, mihi alicuius in ipsum criminis, seu re seu verbo admissi, conscium esse aut fuisse. Quare illum per Deum

τοῦ δαιμόνος ἢ δυσμένεια, δι' ἣν πολλάκις ἐν κακοῖς τεταλαι- A. C. 1327
 πόρηκα, τῆς μὲν δουλείας καὶ εὐπειθείας, ἣν ἔργοις αὐτοῖς
 ἐπεδειξάμην ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι, παρεσκευάσεν ἐπιλετῆ-
 σθαι, τοῖς διαβάλλουσι δὲ καὶ συκοφαντοῦσιν ἀνέπεισε προσ-
 5 ἔχειν καὶ τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον κινεῖν, δέομαι αὖθις μὴ ἐρή-
 μῃν οὕτω καταψηφίσασθαι, ἀλλὰ τὰ τε ἐγκλήματα δηλώσασαι
 καὶ τόπον ἀπολογίας παρασχεῖν. εἰ μὲν οὖν διαφύγοι τὴν δι- B
 κην, τὰ ἐγκλήματα ἀπολυσάμενος, εὖ ἂν ἔχοι ἂν δ' ἐπιορ-
 κῶν ἀλῶ καὶ παρασπονδῶν, οὐδεμιᾶς ἀξιῶ τυχεῖν συγγνώμης,
 10 ὡὰλλὰ πᾶν ὄτιοῦν πάσχειν αὐτὸς τιμῶμαι." βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ
 νέος τοῖς πρέσβεισι τῷ πάππῳ τοιαῦτα ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν οἱ
 δ' ἐπυθάνοντο αὖθις, εἰ μὴδὲν ἑαυτῷ σύνοιδε τοὺς πρὸς βα-
 σιλέα τὸν πάππον γεγενημένους ὄρκους παραβεβηκῶς, οἰόμενοι
 πείσαι ἂν βασιλέα ῥαδίως διαλύσασθαι πρὸς τὸν ἔγγονον, εἰ
 15 μὴδὲν ἐπιορκούντα πύθοιτο αὐτόν. τοῦ δὲ ἰσχυρισσαμένου ἄχρι
 τότε παρεσπονδηκῆναι μηδαμῶς, χαίροντες εἰς Βυζάντιον ἐπα- C
 νῆκον, ἐλπίζοντες τὸν πόλεμον τῶν βασιλέων καταλύσειν τὸ
 δ' ἐναντίας ἢ ἀπέβη προσεδόκων. ἀπαγγειλάντων γὰρ ὅσα βα-
 σιλεὺς ὁ νέος πρὸς τὸ μὴ παρεσπονδηκῆναι παραιτεῖται, οὐ-
 20 δὲν μᾶλλον ὁ πρεσβύτερος ὑφῆκε τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν
 ἀπεκρίνατο οὐδὲν τῷ πατριάρχῃ δὲ Ἡσαΐα τὸ μνημονεῦειν
 ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις τοῦ ἐγγόνου μῆτ' ἐν τῷ τῆς τοῦ Θεοῦ
 Σοφίας νεῷ, μῆτ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς ἐκέλευε συγχωρεῖν
 καὶ αὐτῶν γὰρ τῶν ἐν βασιλείοις ἱερῶν ἀπεληλακῆναι τὴν V. 108

immortalem obsecro, ut iuxta mecum miseriam meam sentiat, seque ad lenitatem det, ac ne quid praeter aequum et bonum attentet. Quod si cacodaemonis malignitas, propter quam multas toties aerumnas pertuli, paratam ad eius nutum voluntatem meam, quam, quotiescunque occasio fuit, prae me tuli, ex animo illi excussit, obtreceptoribus autem et sycophantis aures dare et armis me persequi persuasit, iterum oro, ne indicta causa me condemnet, sed crimina proferat, defendendi locum relinquat. Si, refutatis illis, damnationem e fugero, bene habet: sin perfidus et foedifragus inventus fuero, ne veniam consequar, et vel me iudice, quantumvis magno supplicio multer. Haec nepos avo. Quaerentibus adhuc legatis, e quid iuramentum, quod avo iuravit, nullam partem violarit, (ratū, non difficile reconciliatum iri senem, si iurisiurandi tenacem esse audierit.) confirmanteque illo, se ad id tempus usque nihil foederis contrarium egisse, laetantes ac bene sperantes, bellum sopitum iri, Byzantium repetivere. Verum aliter accidit, quam sperabant: expositis namque quibus iunior rupti foederis culpam ab se amolitus esset, nihilo magis senior iram posuit. Et legatis quidem nihil respondit: patriarchae vero Esariae praecepit, ut inter sacrorum solennia neque in Sophiae, neque in aliis templis eius nomen edisinge-

- A. C. 1327 τούτου μνήμην. ὁ πατριάρχης δὲ τὴν αἰτίαν ἡρώτα, δι' ἣν ἂν ἐκβάλλοιτο τῶν ἱερῶν ἡ μνήμη τοῦ βασιλέως· εἰ μὲν γὰρ εἴς
Dτι τῶν ἀλλοτρίων τῆς ἐκκλησίας ἐξώκειλε δόγμα, οὐδ' οὕτω
 πρὸ πάσης παραινέσεως καὶ πείρας τῶν ἱερῶν ἐκβάλλειν χρῆ,
 ἀλλ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας προστάτην⁵
 ἀποδειχθέντα δογμάτων καὶ κηδεμόνα ψυχῶν, οὐκ ἄχρῳ Ῥη-
 γίου μόνον, ὅπου βασιλεὺς ὁ νέος διατροίβει, ἀλλὰ καὶ εἰς
 ἐσχατίας γῆς ὑπὲρ ψυχῆς κινδυνευούσης ὀφείλειν τε καὶ προ-
 θυμῆσθαι βαδιζεῖν. διὰ τοῦτο δέον εἶναι πρῶτον πρὸς αὐτὸν
 ἀπελθεῖν· κἂν μὲν, Θεοῦ συναιρομένου, πολλὰ διδαχθεῖς καί το
 νουθετηθεῖς τὴν κακοδοξίαν ἀπόδηται, τὴν ἀλήθειαν ἀσπασά-
 μενος καὶ τὸ ὑγιαῖνον τῶν δογμάτων ἐπεγνωκῶς, πανταχόθεν
 ἂν ἔχοι καλῶς, τῇ τε ἐκκλησίᾳ, τοῦ κατὰ πνεῦμα, καὶ σοί, τοῦ
 σωματικοῦ παιδός, τοῖς τε Ῥωμαίοις, τοῦ βασιλέως σεσωσμένον.
 P.135 ἂν δ' ἐθελοκακῶν φανῆ καὶ πρὸς τὰς αὐγὰς τῆς ἀληθείας καμ-15
 μύων ἔκοντι τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ οὐδὲ μικρὰν τινα παρέχων
 ἐλπίδα τοῦ ἰατρευθῆναι ἂν ποτε, οὐ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἱερῶν
 μόνον αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκβαλῶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀποιδήποτε
 γῆς Χριστιανοῖς ἐκκήρυκτον αὐτὸν ποιήσω." ἀποκρινάμενον δὲ
 τοῦ βασιλέως, οὐ διαστροφὴν τῆς πίστεως τῷ ἐγγόνῳ ἔγκα-20
 λειν, ἀλλὰ τῶν εἰς αὐτὸν ὄρκων ἀθέτησιν καὶ τῶν συνθηκῶν,
Bεβί τε αὐθάδειαν καὶ ἀπειθείαν, καὶ διὰ τοῦτο νουθεσίας καὶ
 παιδείας χάριν τὸ τοιοῦτον ἐπινενοηκέναι, πάλιν δὲ αὐτοῦ
 τὴν διόρθωσιν ἀξίαν ἐπιδειξαμένου τῶν ἡμαρτημένων, αὐτὸν
 τὰ δέοντα ποιήσειν „οὐκοῦν" εἶπεν ὁ πατριάρχης „δέομαί σου, 25
 κράτιστε βασιλεῦ, μίαν ἐμοὶ χάριν ταύτην καταθεῖναι μεγί-

ret : nam et in palatio eius memoriam e sacris eiectam esse. Patri-
 archa huius rei causam sciscitari : nam si vel in dogma aliquod ab
 ecclesiae placitis diversum praecipitasset, ne sic quidem citra admo-
 nitionem et conatum eius sanandi e sacris eiectum illius nomen oportu-
 ius. Quin se ipsum, a Deo sacrorum ecclesiae dogmatum antistitem
 animarumque procuratorem institutum, non Rhegium modo, ubi iunior
 esset, sed ad ultimas terras etiam pro anima in salutis periculo ver-
 sante et debere et velle alacriter proficisci. Quare faciendum, ut primum
 adeatur; et siquidem, Deo favente, longa disputatione ac monitis vic-
 tus, dogmatum nostrorum siucritate perspecta, pravam opinionem
 deseruerit veritatemque amplexatus fuerit, quid melius optari posse?
 cum et ecclesia secundum spiritum, et is secundum carnem filium, et
 Romani imperatorem suum recuperaverint. Sin se in improbitate ob-
 firmaverit atque ad radios veritatis oculos clauserit, nec qualemquā-
 lem spem futurae sanitatis fecerit, non solum e sacris Byzantinis eius
 nomen expuncturum, sed Christianis per orbem universis etiam ut pio-
 rum communionem seclusum promulgaturum. Tum imperator, non se pra-

στην, τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιτρέψαι ἀπελθεῖν" ἐλπίζειν γὰρ βα- A. C. 1327
 σιλέα τὸν νέον πείσειν, εἴ τί τε ἡμάρτηται πρότερον, ἐπα-
 νορθώσασθαι καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὸ ἐξῆς τὰ δέοντα ποιεῖν, τὰ
 τε μεταξὺ προσκόμματα καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου ποιήσιν
 5 ἐκποδῶν. ἀηδῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς εἰρημένους διατεθεῖς,
 „ἐχρῆν" εἶπε „τοῖς ἐμοῖς ἀπολυπραγμόνως πείθεσθαι λόγοις,
 καὶ τὸ κελεύμενον ἀντιλέγοντα μηδὲν ποιεῖν" ἐπεὶ δ' οὐκ C
 οἶδ' ὅτιμι χρώμενος λογισμῷ τάναντία καὶ λέγειν καὶ πράτ-
 τειν προήρησαι, ἐμοὶ δέον συνεργεῖν, αὐτὸς ἂν εἰδείης ἃ δέον
 10 ποιεῖν." οὕτω μὲν οὖν βασιλεὺς τε καὶ πατριάρχης ἀσύμφω-
 νοὶ ταῖς γνώμαις ἦσαν. διὸ καὶ ἐν μὲν βασιλείοις τῆν τοῦ νέου
 βασιλέως ἀπειρητο ποιεῖσθαι μνήμην ἐν δὲ τοῖς κατὰ Βυζάν-
 τιον λοιποῖς ἱεροῖς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τῆς Σοφίας τοῦ θεοῦ τεμέ-
 νει τῷ ἱερῷ, ὡς ἔθος ἦν, ἡ μνήμη τῶν βασιλέων ἐτελεῖτο. D
 15 μέ. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἐν τῷ περὶ τὸ Ῥήγιον Ἐννακό-
 σια προσαγορευμένῳ χωρίῳ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μάλιστα Ὀκτω-
 βρίου ἄχρι καὶ Δεκεμβρίου διατρίβων μηνός, ἐδεῖτο τοῦ πρὸς V. 109
 σφυτέρου βασιλέως, μὴ αὐτῆς τὰ Ῥωμαίων πράγματα εἰς φθο-
 ρὰν καὶ ταραχὴν ἐμβαλεῖν, ἀλλ' ἔλεον τῶν ὑπηκόων σχόν-
 20 τα, μὴ ἐπὶ πλέον τὸν πόλεμον ἐξάγειν. ὡς ἂν δὲ αὐτὸν τῆν
 εἰρήνην πείσῃ μᾶλλον ἐλέσθαι, καὶ τοιοῦσδε πρὸς αὐτὸν διὰ P. 136
 πρέσβεων ἐχρηῖτο λόγοις. „τῆς ἐμῆς, ὦ βασιλεῦ, σπουδῆς τε

vitatem in fidei capitibus nepotī obicere, sed iurisiurandi foederum-
 que contemptum, superbiam insuper et contumaciam. Atque idcirco
 illius commonefaciendi et castigandi causa istuc excogitasse. Si
 rursus emendationem pro portione peccatorum ostenderit, se, quod
 sui muneris sit, non neglecturum. Ergo, subicit patriarcha, oro te,
 imperator optime, uti hoc maximum apud me beneficium ponas
 meque ad illum abire sinas. Etenim effecturum me divinat animus,
 et ut nepos, si quid antehac peccavit, id corrigat atque in poste-
 rum quod suarum est partium fideliter praestet, et offendicula bel-
 lique irritamenta e medio auferantur. Hic sermo imperatorem pu-
 pugit: Atqui oportebat, inquit, omissa hac supervacanea in negotio
 alieno sollicitudine verbis meis obtemperare et iussa non repugnanter
 exsequi. Sed quoniam nescio quomodo ratiocinatus, contra et dicere
 et facere maluisti, cum mecum facere deberes, ipse noveris quid con-
 veniat. Hoc itaque modo imperator et patriarcha sententiis disside-
 rant: unde in palatio quidem interdicta erat nepotis mentio; in reli-
 quis autem per urbem Byzantinam sacris, etiam in ipsa aede Sophi-
 ae, sacrorum tempore solenni more uterque imperator nominabatur.

45. Iunior imperator in castello Ennacosia, non procul Rhegio
 a principio Octobris usque ad Decembrem sedens, avum precaba-
 tur, ne rem Romanam rursus in tumultum perniciosamque coniceret,
 sed misericordia suorum civium motus, bellum inhiberet. Quo autem
 illum ad pacem flecteret, sic per legatos egit: Sedulitatis et volunta-

Α. C. 1327 καὶ προθυμίας ὑπὲρ τῶν κοινῇ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ συμ-
 φερόντων οὐχ ἑτερόν τινα ἀξιώχρεων ἢ σὲ μάρτυρα ἕξεσθε
 παρασχέειν. οἴσθα γὰρ, ὅπως, Προυσηῶν ὑπὸ Περσῶν πολιορ-
 κουμένων καὶ ὅσον οὐπω ἀλώσεσθαι προσδοκωμένων διὰ τὸ
 τὸν σῆτον παντάπασιν ἐπιλελοιπένας, πυθόμενος αὐτὸς αὐτό-5
 κλητος εἰς Βυζάντιον ἦκον, δεόμενός τε ἅμα καὶ συμβουλευ-
 ῶν, τοῖς πολιορκουμένοις τὴν δυνατὴν πρόνοιαν εἰσενεγκεῖν.
 αὕτη δ' ἦν τὸ ἐμὲ ἅμα τῇ στρατιᾷ ναυσὶ πρὸς τὴν Τριγλί-
 Βαν περραιωθέντα, ἐπεὶ οὐ πολὺ Προύσης διέχει, τοῖς τε βαρ-
 βάρους, ἣν δύνωμαι, ἐπιθέσθαι καὶ Προυσηῶς τὰ ἐπιτηδειαῖο
 ἐσοκμίσαι· τούτου δὲ γενομένου, ἐλπὶς αὐτοῖς χρόνον πολὺν
 πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀντιστήσιν· τᾶλλα γὰρ ἢ πόλις ἅπαντα
 κατεσκευάσται καρτερώς. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω προθυμίας εἶχον
 πρὸς τὸ Προυσηῶς βοηθεῖν αὐτοῖς διακινδυνεύων, σοῦ δὲ μὴ
 ἐφιέντος, ἄκων κατεσχέσθην· ὃ καὶ μάλιστα αἴτιον ἔδοξε γε-15
 γενῆσθαι τοῦ Προῦσαν ὑπὸ τοῖς πολιορκουσί βαρβάροις γε-
 C γενῆσθαι. ταῦτα δὲ διήλθον, οὐχ ἔν' ἀπλῶς οὕτω φιλοτιμή-
 σωμαί, ἀλλ' ἔν' ἐπιδείξαιμι ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ὅτι εἰ
 μιᾶς ἕνεκα πόλεως κινδυνευούσης οὕτω περιεκαίωμην καὶ δεῖν
 ἐνόμιζον ἢ βοηθεῖν αὐτῇ ἢ καὶ αὐτοῖς συγκινδυνεύειν, πολὺν
 μᾶλλον ἂν ἀλγοίην νῦν, ὁμοῦ Ῥωμαίων σύμπασαν τὴν ἡγεμο-
 νίαν κινδυνεύουσαν ὁρῶν. τὸ γὰρ ἡμᾶς, τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς
 τοὺς ἕξω πολεμίους πολεμεῖν δικαίους ὄντας, συρῶνυσθαι
 ἀλλήλοις οὐκ ἄλλο τι ἢ καταστροφὴν αὐτῆς τελεωτάτην οἰε-

tis meae, imperator, ad providenda ac tuenda Romani imperii commo-
 da praeter te idoneum testem laudare alium non queo. Manet enim
 in memoria tibi, quo pacto, cum Pruseni a Persis obsidione valla-
 rentur, et iam inibi esset, ut penitus defecti cibariis, in hostium
 manus venirent, ego, re comperta, Byzantium non vocatus advolarim,
 teque rogando et hortando impulerim, ut qua posset providentia
 victus importaretur. Poterat autem sic, ut ego cum militibus Tri-
 gliam Prusae vicinam traicerem, barbaros, si liceret, invaderem, et
 Prusenis alimenta inferrem. Quo quidem modo obsidionem diu to-
 leraturam sperabatur, quando undiquaque firmiter communita est.
 Cum igitur ego Prusenis quamvis cum capitis mei discrimine succur-
 rendi desiderio arderem, tu me invitum cohibuisti: id quod potis-
 simum videtur in causa fuisse, cur Prusenorum barbari potirentur.
 Haec narraui, non ut gloriarer tantummodo, sed ut ex ea, quae mihi
 suppeditat copia, quod volo uno argumento demonstrarem. Si enim
 propter unicum urbem tantum cruciabar eique aut ferendum auxi-
 lium, aut cum ea omnes casus mihi subeundos existimabam, quanto
 magis nunc cruciarer, si universum imperium Romanum simul in dis-
 crimine vocatum aspicerem? Nam quod nos, qui pro eo adversum
 externos propugnare summo iure debebamus, bello conourimus, hoc

σθαι χρή. διὸ δὴ καὶ σφόδρα σον δέομαι, βασιλεῦ, εἰ μὲν A. C. 1327
οἷόν τε, καταλῦσαι τὴν ἔχθραν καὶ τὴν εἰρήνην μᾶλλον ἢ
τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. εἰ δ' ἐπὶ τοσοῦτον οἱ τῶν συκοφαντῶν
ἰσχυσαν λόγοι, ὥστ' ἐμὲ πολλὰ περὶ εἰρήνης δέομενον ἀνύειν
5 μηδὲν, τό γε δεύτερον ἵκετεύω, ἐπὶ σοῦ ἅμα δύο ἢ καὶ τρισὶν D
ἐλθόντα δικασθῆναι. κἂν μὲν ἀπολύσωμαι τὰς αἰτίας, καλῶς
ἂν ἔχοι. ἂν δ' ἀδικῶν ἄλῶ καὶ ἐπιουρκῶν, τῶν μακρῶν ἀπα-
λαγήσῃ πόνων, ἔχων ἐν χερσὶ τὸν ἀδικοῦντα, καὶ μὴ φείσῃ,
πρὸς αὐτοῦ θεοῦ, ἀλλὰ κόλασον ἀξίως τῶν ἁμαρτημάτων. εἰ
10 δὲ μὴ τοῦτ' σοι ἀρεστὸν, τὸ αὐτὸν ἐμὲ ἐπὶ σοῦ ἐλθόντα δι-
κασθῆναι, ἀλλ' ὁ μέγας δομέστικος γούν ἐλθὼν δικαζέσθω
ἑπὲρ ἐμοῦ. κἂν καὶ αὐτὸς ἄλῶ, τὰ ἔσχατα ὑπομένετω. πάν-
τως δὲ οὐδὲν ἤττον ἀλγήσω, ἢ εἰ αὐτὸς ἐν τῷ σώματι ὑφι-
στάμην τὰ δεινά." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἐπέστελλε
15 πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα. καὶ ὁ μέγας δὲ δομέστικος
τοιαῦτα ἔγραψε, δέομενος περὶ τῶν αὐτῶν. „κράτιστε βασι- P. 137
λεῦ, ἀμφοτέρω σε οἶμαι σαφῶς πεπεῖσθαι περὶ ἐμοῦ, ὅτι τε
εὐνοϊκῶς διάκειμαι καὶ φιλικῶς περὶ σε καὶ οὐδενός σοι δου-
λεύειν ἤττον αἰροῦμαι, τούτων ἀποδείξεις σαφῶς τῶν πρα-
20 γμάτων ἐν πολλοῖς παρασχομένων, καὶ ὅτι τὴν κοινὴν τῶν
Ῥωμαίων εὐδαιμονίαν οὐ τῶν ὄντων μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς B
ζωῆς προθύμως ἀλλαξαίμην ἂν. νυνὶ δὲ σε ὄρων ἔξ οὐδεμιᾶς
αἰτίας λύοντα μὲν τὰς σπονδὰς, ὠρμημένον δὲ πολεμεῖν, σφά-
δρα μὲν ἀλῶ καὶ παραπλήσιον θανάτου, τὰς συμφορὰς, αἱ

profecto non aliud, quam ultimum illius exitium par est arbitrari.
Quare te magnopere quaeso, imperator, si potes, inimicitias depone,
et pacem bello antepono. Sin calumniatorum voculae apud te tan-
tum valuerunt, ut quam saepius petivi pacem, nondum obtinuerim,
saltem hoc mihi largire, precor, ut duobus aut tribus comitatus,
apud te causam dicam. Si crimina refellere, bene habebit: si per-
iurii iniustitiaeque damnatus fuero, tu diuturna molestia liberaberis,
reum manibus tenens: cui ut ne parcas, sed pro eo ac scelera
eius merentur illum punias, per Deum te oro. Sin autem non placet,
ut ipse praesens abs te praesente iudicer, at magno domestico
sit fas se loco meo sistere. Qui si et ipse damnabitur, atrocissimam
poenam exsolvat: qua plane non minus dolebo, quam si corpore meo
illam exceperissem. Haec imperator iunior ad avum scripsit: quibus
germana etiam magnus domesticus his verbis: Utrumque tibi, im-
perator optime, persuasissimum credo, et benevolo atque amico esse
me erga te animo, ad obsequia tua paratissimum, quod rebus saepe-
numero clare demonstravi, et pro communi Romanorum felicitate non
facultates duntaxat meas, verum et ipsam animam perlibenter im-
pensurum. Nunc quia cerno, te sine causa foedus solvere et ad arma
prorumpere, incredibilis me dolor propemodum exanimat, conside-

A. C. 1327 περιστήσονται Ῥωμαίους ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐννοῶν πολέ-
 V. 110 μον· δέσμαι δέ σου μὴ τοιοῦτοις κακοῖς τοὺς ὑπάρχουσ περι-
 πεσόντας περιῦδειν, ἀλλὰ στήσαι τὴν συμφορὰν, βασιλεῖ τῷ
 ἐγγόνῳ διαλλαγέντα, οὐδὲν, ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναι, οὔτε ἐν πρά-
 γμασιν οὔτε ἐν λόγοις, οὔτε πρότερον προσκερουκότι οὔτε νῦν,⁵
 (οἶσθα δὲ σαφῶς, ὡς οὐδὲν οὔτε φθέγγεται οὔτε πράττει, μὴ
 Cσυνειδότος ἐμοῦ·) μὴ δὴ τὰς συκοφαντίας τῶν ἐπ' ὀλέθρῳ ἡδο-
 μένων τῷ κοινῷ τῆς κοινῆς προθεῖναι σωτηρίας, μηδ' αὐτοῖς
 πεισθῆναι πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐνάγουσιν, ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας
 ἀκριβῶς δεδιδαγμένοι, ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦσι καὶ ἄχθουσι¹⁰
 ἄραι τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐθέλουσιν ὑπερβαῖνον. καταλύων μὲν
 οὖν τὸν πόλεμον, τὰ δέοντα βουλευσῆ καὶ σαυτῷ καὶ ἡμῖν·
 τούναντίον δὲ ποιῶν, οὐκ οἶδα ὀποτέροις μᾶλλον ἀλυσιτελέ-
 στερον βουλευσῆ. βασιλεὺς μὲν οὖν ὁ σὸς ἔγγονος δίκη δια-
 λίσσθαι τὰ ἐγκλήματα προκαλεῖται, καὶ παρὰ σοὶ δικαστῆ,¹⁵
 ὃ πάντες ἂν αὐτῷ συμφαῖεν, ὡς δικαία ἡ ἀξίωσις· ἢ, τὸ γε
 δεύτερον, εἰ μὴ αὐτὸν σοι κατὰ γνώμην πρὸς τὴν δίκην ἀπαν-
 Dτῆσαι, ἀλλ' αὐτὸν ἐμὲ ὑπὲρ τῶν αὐτῷ διαφερόντων τὰς εὐθύ-
 νας παρασχεῖν. εἰ μὲν οὖν αὐτὸν ἐλθεῖν κελύσεις, πέπεισμαι
 σαφῶς, ὡς ὀφθεῖς μόνον ἀραχνίων ἰσῶν ἀδρανεστέρας ἀπο-²⁰
 δείξει τὰς συκοφαντίας· εἰ δὲ, τὸ γε δεύτερον, ἐμὲ, ἐλπίζω
 καὶ αὐτὸς οὐ μόνον οὐδὲν ἡδίκηκότα, ἀλλὰ καὶ φιλοπάτορα
 καὶ τὴν προσήκουσαν αἰδῶ καὶ εὐπειθεῖαν μέχρι παντός ἐπι-
 δευειγμένον ἀποδείξειν. εἰ δ' ἀμφοτέρων τούτων καταφρονή-
 σεῖς, πεισθεῖς τοῖς συκοφαντοῦσιν, ἡμᾶς μὲν ὁ θεὸς οὐ περιό-²⁵

rantem calamitates, quae Romanos propter bellum vestrum oppressu-
 rae sunt. Ego vero te obsecro, ne populos tuos tantis cladibus ma-
 ctari sinas, malumque imminens reprimas, cum nepote redactus in
 concordiam: qui, quantum mihi constat, nec factio, nec verbo neque
 pridem, neque recens te offendit. Neque enim ignoras, eum me in-
 scio nihil vel dicere solere vel facere. Noli igitur obrectatorum in
 communi peste exultantium sermunculos communi salutis anteferre:
 noli ad arma incitantibus illis aures accommodare: siquidem expe-
 riundo probe didicisti, eos conari quae fieri nequeunt, et onus tol-
 lere, quod eorum humeri sustinere haud possunt. Itaque si bellum
 valere iusseris, tibi nobisque consulueris. Si secus faxis, de te an
 de nobis peius mereare, equidem nescio. Nepos igitur tuus ad iu-
 dicialium provocat tuumque tribunal appellat: cuius petitionem esse
 iustam nemo negabit: et si ipsum in iudicium venire non vis, ut
 a me rationes illius reposcas, rogat. Si eum per se sisti volueris,
 solo aspectu calumnias araneorum telis invalidiores ostensurum nihil
 penitus dubito: sin, quod huic proximum optat, me, spero non solum
 nihil eum sceleris fecisse, sed etiam tui ut parentis semper amantem
 fuisse, debitamque tibi reverentiam praestitisse in omnibus, me pa-

· ψεται ἀδικουμένους· ὑμῖν δὲ ὅποι τὰ πράγματα τελευτήσει, A. C. 1327
 ἐμοὶ μὲν ἄμεινον σιώπῃν, ἢ πείρα δὲ διδάξει σαφῶς. πλὴν τὰ
 παρόντα μοι γράμματα τηρεῖσθαι δέομαι ἐν ἀσφαλεῖ, ὅπως
 ἐκ τῶν ἀποθησομένων εἰ ἄγαθὸς σύμβουλος ἐγὼ φαίη.”

5 μς. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα τῷ πρεσβυτέρῳ ἐπέστελλον βα- P. 138
 σιλεῖ· ὁ δὲ τὰ γράμματα ἀναγνούς, οὐδὲν ἀπεκρίνατο πλέον,
 ἢ ὡς οὐ ῥάδιον ἐπὶ δίκη οὔτε τὸν ἔγγονον, οὔτε τὸν Καντα-
 κουζηρὸν ἐν Βυζαντίῳ δέχεσθαι. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀκούσας
 τὴν βασιλέως ἀπόκρισιν, ἤλγησε μὲν σφοδρῶς ἐφ’ οἷς οὕτω
 10 παρὰ πάντα δικαίου λόγον καὶ αὐτῆς εἶργετο ἀπολογίας·
 ἀπαγορεύσας δὲ τὸ βασιλέα πείθειν ἐπιχειρεῖν, τῷ πατριάρχει
 γράφει τοιαῦτα „δέσποτα πατριάρχα καὶ ἡ περὶ αὐτὸν θεία
 σύνοδος καὶ ἱερά, ἵστε σαφῶς ὅσα βασιλέως μεταξὺ καὶ ἐμοῦ B
 πρὸ χρόνου συμβέβηκέ τινος, διὰ τὰς ἁμαρτίας φαίην ἂν
 15 ἐέγωγε τὰς ἐμὰς. ταῦτα μὲν οὖν ὁ πάντα σοφῶς οἰκονομῶν
 θεὸς διέλυσέ τε ῥαδίως καὶ βαθεῖαν ἐχορήγησεν εἰρήνην· ὅτε
 δὲ πάντα τὰ ἐν μέσῳ σκῶλα καὶ προσκόμματα περιησέθη,
 καὶ βαθείας ἀπελαύρμεν γαλήνης, οὐδ’ ἄχρι λογισμοῦ ἐμφυ-
 λίου πέρη μηδὲν πολέμου ἐννοοῦντες, αἰφνίδιον ἀνεῖρῆσθαι κλύ- V. 111
 20 δον βαρῦς καὶ χαλεπὴ τρικυμία τὴν Ῥωμαίων αὐτανδρὸν
 ἡγεμονίαν ἀπειλοῦσα καταδύειν, καὶ συμβέβηκέ τι παραπλή-
 σιον ἡμῖν ὥσπερ καὶ τοῖς νοσοῦσιν· ἐκεῖνοί τε γὰρ κατὰ μὲν
 τὴν πρῶτην μάλιστα τῆς νόσου προσβολὴν, κἂν σφοδρὰ τύχη C
 οὕσα χαλεπὴ, ἀντέχουσιν ἰσχυρῶς· ἂν δὲ ῥαῖσασι δεύτερον

tufacturum. Si tu utramque conditionem, a criminatoribus praeoccu-
 patus videlicet, contemnis, Deus nos certe indigne habitos non con-
 temnet: res autem vestra quo evasura sit, silere praestat; experien-
 tia manifeste docebit. Ceterum has litteras meas luto assertari rogo,
 donec ex eventis constiterit, ecquid bonus consiliarius fuerim.

46. Haec ambo ad imperatorem seniore[m] scripserunt: quibus
 ille perlectis, aliud non respondit, quam, difficile esse vel nepotem
 vel Cantacuzenum ad causam dicendam Constantinopolim admittere.
 Ex quo responso iunior magnum dolorem accepit, cum se praeter
 omne ius fasque defensione excludi cerneret: fessusque conatibus ad
 persuadendum irritis, patriarchae scribit hoc exemplo: Non sunt
 inaudita vobis, domine patriarcha et qui cum eo estis sacrosancti
 episcopi, quaecumque inter me avumque meum haud ita pridem,
 peccatis meis fortasse id exigentibus, contigerunt. Quae omnium
 rerum sapiens moderator Deus facile dissipavit concordiamque sum-
 mam largitus est. Cum iam remotis e medio obstaculis impedimen-
 tisque omnibus, tranquillissima quiete frueremur, belli civilis ob-
 liti funditus, derепente vastus quidam fluctus et turbulenta tempe-
 stas exstitit, quae Romanum imperium velut navim cum ipsis vecto-
 ribus summersuram se minaretur. Ac nobis idem, quod aegrotis

A. C. 1327 αὐθις ἡ καὶ τρίτον ἐπίθεται εἰ τύχοι, ἄσθενεστέροις περιτυ-
 χούσα, κατεργάζεται ῥαδίως τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἡμῖν τὸ
 αὐτὸ συμβέβηκε νῦν. ὑπὸ τε γὰρ τῶν πρότερον ἐμφυλίων γε-
 γενημένων πολέμων καὶ τῶν ἔξωθεν ἡμῖν ὑπὸ τῶν βαρβάρων
 ἐπενεχθέντων τῷ πλείονι κατειργασμένοι μέρει, οὐδὲ ἂν τίς
 βλέψαι δυνησόμεθα πρὸς τὰ ἀναφυόμενα κακὰ, ἀλλὰ δια-
 φθαρησόμεθα αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν. ἄπερ ἅπαντα συνορῶν καὶ
 αὐτός, καὶ τὸν κίνδυνον οὐκ ἴδιον, (ἦν γὰρ ἂν ἀνεκτόν,) ἀλ-
 λά κοινὸν τῶν Ῥωμαίων ἀπάντων ὄντα σαφῶς ὁρῶν, ἐν ἐξή-
 κοντα ἡμέραις ἤδη μάλιστα περὶ Ῥήγιον κάθημαι, καθάπερι 10
 Δίστε καὶ αὐτοὶ, βασιλέως δεύμενος δεσμέραι μετὰ τῆς προσ-
 ηκούσης αἰδοῦς ἐμοὶ καὶ μετριότητος καὶ δουλείας, συγγνώ-
 μης τυχεῖν, καίτοι γε μηδὲν ἑαυτῷ συνειδῶς ὀργῆς ἄξιον
 πεπραγμένω. ὥς δὲ πολλὰ μοχθήσας, εὗρισκον οὐδεμίαν ὄνη-
 σιν ἀπὸ τῶν πόνων, ἐτραπόμην ἑτέραν, μετὰ κομιδῇ τινωσι 15

P. 139 εὐδαριδμήτων ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἐλθεῖν αἰτῶν, καὶ ἄπερ ὧν
 ἐγκαλοῦμαι εὐθύνας ταύτη παρασχεῖν· ἢ εἰ μηδὲ τούτο κατὰ
 γνώμην εἶη βασιλεῦ, τὸν μέγαν δομέστικον ἐλθόντα ὑπὲρ ἐμοῦ
 ἀπολογεῖσθαι. καὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ προκλήσει εἰσηκούσθην, ἀλλ'
 οὕτως ἐρήμην παρὰ πάντα τοῦ δικαίου νόμον καταδικάζομαι. 20
 ἐγὼ δὲ, εἶγε βασιλεὺς αὐτὸς ῥητὴν τινα δίκην ὅποιαν ἂν αὐ-
 τῷ ἐδόκει ἐκέλευεν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι δοῦναι, ἠγάπησα ἂν,
 καὶ σὺν προθυμίᾳ πολλῇ παρέσχον· νυνὶ δὲ ὁρῶν τὴν εἰς ἐμὲ
 ὀργὴν κατὰ πάντων Ῥωμαίων ἐξάγουσαν τὴν βλάβην, οὐκ

usuvenit. Illi namque in primo morbi accessu quantumvis rapido,
 potenter resistunt: sin recreatos iterum forte ac tertium occuparit,
 viribus iam debilitatos inveniens, cito interficit. Sic nos superioribus
 bellis civilibus et externis, quae barbari intulerunt, propemodum
 confecti, adversus surgentia mala ne oculos quidem tollere poterim-
 us, sed mutuis caedibus peribimus. Quae omnia cum et ipse
 animadvertam et periculum non privatum, (esset enim id ferendum,)
 verum publicum considerem, iam sexagesimum omnino diem, ut
 nostis, prope Rhegium sedeo, quotidianis precibus, qua par est re-
 verentia, modestia et subiectione veniam ab imperatore flagitans;
 tametsi nihil mali facinoris in me reperio, quod eius ira dignum
 sit. Postquam vero multum laborem frustra consumpsi, alia exper-
 tus sum via, rogans, ut mihi cum paucissimis in eius conspectum
 venire ibidemque criminibus respondere liceret: aut si id non pla-
 ceret, magnus domesticus meo nomine idem facturus veniret. Re-
 iecta utraque conditio, atque ita contra omnium legum iura, indicta
 causa, damnationem subeo. Atqui si avas poenas certas pro arbi-
 tratu suo pendere me iussisset, pro iis, quae mihi obiectantur, non
 aequo tantum, sed etiam promptissimo animo pependissem. Nunc
 cum eius in me furorem Romanis universis pestiferum fore praevi-

ἀνεκτῶς ἀλγῶ. διὰ τοῦτο καὶ δεόμενος τῆς ἑμῶν ἀγιότητος A.C. 1327
 γράφω, εἶγε τοῦ θεοῦ ἔστε ὑμεῖς, σπουδάσαι ὑπὲρ τῆς εἰρή-
 νης καὶ μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς τοῖς ὁμοφύλοις αἵμασι κατακρα-
 θέντας, ἀλλ' ἢ πείσαι βασιλέα πρὸς ὑμᾶς ἐμὲ γενόμενον ὑπὲρ
 5 ὧν ἐγκαλοῦμαι λόγον ὑποσχεῖν, ἢ ἐνταῦθα γενομένων ἑμῶν,
 ὑπὲρ τῶν ἴσων τὴν ἀπολογίαν θέσθαι." Τοσαῦτα μὲν βασι-
 λεὺς ὁ νέος πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων δεόμενος ἀρχιερέων
 ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἃ καὶ φέρων ὁ διακομιστῆς ἐνεχεί-
 ρισε τῷ πατριάρχει. καὶ τῶν ἀρχιερέων συνεδριαζόντων, ἀνα-
 10 γνωσθέντων δὲ τῶν γραμμάτων, ὡς ἐδόκει ἢ ἀξιώσις δικαία
 τοῦ νέου βασιλέως, πάντες εὐθύς πρὸς βασιλέα τὸν πρεσβύτε-
 ρον ἐλθόντες, τά τε γράμματα ἐδείκνυσαν τοῦ ἐγγόνου καὶ
 συνηγόρου αὐτῷ ὡς δίκαια ἀξιῶντι. καὶ αὐτὸ γὰρ ἔφασαν τὸ
 περὶ πλείστου ποιεῖσθαι ἢ αὐτὸν ἐνταῦθα ἐλθόντα ὑπὲρ ὧν
 15 ἐγκαλεῖται παρέχειν ἐθέλειν εὐθύνας, ἢ τοῦ πατριάρχου ἐκεῖ
 γενομένου τὸ αὐτὸ ποιεῖν, τεκμήριον ἂν εἴη μέγιστον ἢ τοῦ
 μηδὲν ἡμαρτηκῆναι, ἢ εἰ καὶ ἡμαρτε, τοῦ βούλεσθαι ἂν διορ-
 θωθῆναι. τούτου δὲ οὕτως ἔξ αὐτῶν πραγμάτων ἀποδεικνυ-
 μένου, δίκαιον ἂν εἴη καὶ ἅμα λυσιτελὲς καὶ ἀναγκαῖον, ἐκ
 20 οὗ τῶν ζητουμένων γενέσθαι θάτερον. ὄρων οὖν καὶ ὁ βα-
 σιλεὺς τό τε ἀναντιρρόητον τῆς ἀξιώσεως καὶ τὴν τοῦ πατρι-
 ἀρχου καὶ τῶν ἀρχιερέων πρὸς τοῦτο σπουδὴν, τὸ μὲν τὸν D
 νέον βασιλέα πρὸς ἐκεῖνον ἦκειν ἀπηγόρευεν, ὥσπερ καὶ τὸ
 τὸν πατριάρχην ἐκεῖ γενέσθαι, οὐδὲν εἶναι προὔργου φάμενος
 25 ἐκείνου. ἐπένευσε δὲ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν τῆς συγκλή-

4- ὑπὲρ corr. pro ὑπὸ.

deam, angor vehementissime. Quocirca ad sanctitatem vestram scribo
 rogoque, si ex Deo estis, ut paci redintegrandae navetis operam.
 Ne permittite nos cognatorum sanguine maculari; sed imperatorem
 eo permovete, ut aut me illuc ad vos proficisci et pro me causam
 orare, aut, vobis huc profectis, id ipsam hic facere concedatur. Sicut
 patriarcham et pontifices per epistolam de pace obtestatus est iu-
 nior imperator. Qua a tabellario patriarchae in manus reddita et
 in consensu episcoporum recitata, ut visa est aequa petitio, omnes
 protinus ad seniore[m] adeunt, eam monstrant et ut iusta cupienti
 suffragantur. Nam hoc ipsum aiebant firmissimum argumentum, aut
 nihil eum deliquisse, aut, si quid deliquerit, id velle corrigere,
 quod in beneficio numeraret, si aut hic aut ibi, patriarcha prae-
 sente, posset intentata sibi scelera depellere. Quoniam igitur res
 ipsa clamaret, iustum pariter et utile ac necessarium sibi videri, ex
 duobus, quae desiderarentur, alterum concedi. Imperator postulati
 necessitatem et patriarchae episcoporumque in eo urgendo studium
 perspicimus, nepotem quidem ad se venire aut patriarcham ad illum
 abire vetuit: neutrum enim esse operae pretium, sed ut ex episcopis et

- A. C. 1327 του τινάς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ
- V. 112 τῶν ἀρχιμανδριτῶν, πρὸς τὸν ἔργογον παραγενομένους, τὰ τε ἐγκλήματα κομίζειν καὶ ἀπολογίαζν ζητεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. πέμπονται τοίνυν ἀπὸ μὲν τῶν ἀρχιερέων ἕξ, καὶ τοσοῦτοι συγκλητικοί, ἕκ τε τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχιμανδριτῶν λεγομένων ἀνδρῶν εὐλαβῶν ἴσοι τὸν ἀριθμὸν ἕξ ἑκατέρων. σὺν τούτοις καὶ οἱ παρὰ βασιλέως πρότερον ἀποσταλέντες, ὃ, τε τῶν Μογλαίνων ἐπίσκοπος Νίφων καὶ Κλειδάς ὁ δικαιοφύλαξ, οἷς δὴ καὶ τὰ κατὰ τοῦ νέου βασιλέως ἐγ-
- P. 140 κλήματα ὁ πρεσβύτερος ἐνεχείρισε βασιλεύς. ἐπὶ τούτοις πᾶσι 10 καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας Γρηγόριος, ἀνὴρ σοφός τε εἰς λόγους καὶ θαυμάσιος ἐν συνέσει καὶ τῆς ὄντως σοφίας ἄκρω ἐπειλημμένος, καὶ σὺν αὐτῷ Θεόδωρος ὁ Ξανθόπουλος, καὶ αὐτὸς ἀρετῇ τε καὶ συνέσει καὶ παιδείᾳ κεκοσμημένος. οὗτοι μὲν ἴσιν εἰς Ῥήγιον πάντες ἦλθον τὰς τοῦν βασιλείοι 15 ἕξετάσοντες διαφοράς. ἰδὼν δὲ αὐτοὺς βασιλεύς ὁ νέος, εὐθὺς μὲν ἠδονῆς ἀνάπλευς καὶ θυμηδίας ἦν, ἄτε δὴ μέλλων ὑπὲρ ὧν κατηγορεῖτο διδόναι λόγον· προσαγορεύσας δὲ αὐτοὺς,
- B ἐκέλευεν ἀναπαύλης ἀπολαύειν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα 20 πρῶτὸ τοῦ συλλόγου γενησομένου. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐποίουν· 20 βασιλεύς δὲ ἅμα ἐφ' τῶν τε ἰδίων τοὺς ἐπιφανεστέρους καὶ τοὺς ἐκ βασιλέως ἀφιγμένους εἰς τὸν σύλλογον ἐκάλει. ὡς δὲ πάντες παρῆσαν, σιωπῇ μὲν τὸ θέατρον κατέσχευ ἐπὶ μικρὸν, καὶ πάντες ὡς ἐπὶ καινοῖς τισι παρεῖχον μετεώρους τὰς ἀκοῶς. ἤρξατο δ' ἀρχιεπίσκοπος οὕτως εἰπὼν· „κράτιστε βασιλεῦ, 25

proceribus, item ex ecclesiae principibus et archimandritis religiosis, ut ferebatur, hominibus irent aliquot, qui accusationem illi proponerent ab eoque responsionem requirerent, id annuit. Mittuntur itaque seni de singulis, quos nominavi, ordinibus, omnes simul quatuor et viginti. Adduntur quos imperator ante legaverat, Niphon Moglaenorum antistes, et Clidas dicaeophylax, quibus accusationis capita traduntur. Post hos omnes Gregorius Bulgariae archiepiscopus, vir et disciplinis eruditus et admirabili prudentia praeditus et in sapientia divina plane perfectus; cumque eo Theodorus Xanthopulus, ipse quoque virtute, intelligentia et doctrina ornatissimus. Hi omnes Rhegium controversias imperatorum disceptaturi venerunt: quorum e conspectu magnam laetitiae voluptatem persensit, quod esset tandem ad obiecta responsurus. Salutatos igitur quietem capere iussit, et in diem posterum usque a matutino conventum indixit. Illi ita fecerunt. Initio lucis nobiliores de suis et eos, qui avi missu advenerant, in coetum cogit. Ubi omnes affuerunt, conticuerunt paulisper et singuli, ut novi quippiam audituri, aures arrexerunt. Archiepiscopus his vocibus usus est: Propter natum inter te avamque dis-

τῶν μεταξὺ τῶν βασιλέων ὑμῶν κεινημένων νῦν ἕνεκα δια- A.C. 1327
 φορῶν αὐτὸς μὲν ἤτησας, εἰς Βυζάντιον ἐλθὼν ἐπὶ τοῦ βασι-
 λέως τὰς εὐθύνας παρέχειν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, τοῦ πατριάρχου C
 ἐνταυθοῖ γενομένου, δίκη διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα. τούτων
 ὄντων οὐδὲν ἐκάτερον οὐ ῥᾶδιον ἦν ἢ αὐτὸς ἡξίωκας γενέσθαι·
 προστάξαντος δὲ βασιλέως καὶ πατριάρχου, ἤκομεν ἡμεῖς ὑπὲρ
 ὧν ἐγκαλῆ τὰς ἀπολογίας ἀκουσόμενοι. σὺ τε δίκαιος ἂν εἴης,
 εἴ τι περὶ αὐτῶν ἔχεις λέγειν, διεξιέναι.” εἶπεν οὖν ὁ βασιλεὺς·
 μῆ. „Καὶ βουλομένη μοι πάντῃ ἢ πρὸς ἐμὰ ἄφριξίς γε- D
 γομένηται ὑμῶν, καὶ εὐχῆς ἔργον ἡγοῦμαι τὸ καὶ ὅπως οὐκ ὑπὲρ
 ὧν κατηγοροῦμαι καιρὸν τινα εὐρήσειν ἀπολογίας. οὐ δίκαιον
 δὲ ἡγοῦμαι, οὔτε μὴν τινα λόγον σωζόν, ἐμὲ μὲν πολλὰκις
 τῆς εἰς τὸν βασιλέα αἰδοῦς καὶ εὐπειθείας αὐτοῖς ἔργοις ἐν-
 αργεῖς παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις, τῆς ἴσης δὲ εὐνοίας οὐδὲ
 15 λόγοις γοῦν ψιλοῖς ἀξιοῦσθαι παρ’ αὐτοῦ. καίτοι γε ἐχρῆν V. 113
 πρὸς τὰς πράξεις τὴς ἐμὰς τοὺς τῶν συκοφαντῶν παραβύ-
 λοντα λόγον, ἢ κολάζειν αὐτοὺς ἀξίως τῆς κακουργίας ἐαυτῶν,
 ὡς ἂν αὐτοὶ τε παύοιντο συκοφαντοῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις ἐλ-
 εεν παράδειγμα σωφροσύνης, ἢ, τό γε δεύτερον, αὐτοῖς μὲν σφο-
 20 δερῶς ἐπιπλήττειν καὶ ἐπιτιμᾶν τοῦ τοιαῦτα ἕνεκα τολμᾶν βε- P. 141
 βαίαν δὲ καὶ ἡδρασμένην τὴν εἰς ἐμὰ εὐνοίαν τηρεῖν, ὅπερ ἔφην,
 ἐκ τῶν ἔργων σαφεῖς ἔχοντα τὰς ἀποδείξεις, ὡς εὐνοῦστατος
 ἐγὼ περὶ αὐτὸν καὶ τὴν παιδί πρέπουσαν ἀγαθῶ πρὸς πατέ-
 ρα αἰδῶ τε καὶ εὐπειθείαν καὶ δουλείαν ἀποσωζών. ἔπει δὲ

sidium, imperator optime, rogasti, ut tibi Byzantium pateret ingres-
 sus, quo illic apud eum causam tuam ageres; aut saltem, ut patri-
 archa ad te mitteretur, quo iudice id ipsum praestares. Neutrum
 erat concessu facile. Auctoritate tamen imperatoris et patriarchae
 nos advenimus, defensionem tuam audituri. Te aequum est afferre,
 si quid habes dicere ad ea, quae tibi obiectantur. Tum imperator:

47. Et summa voluntate mea advenistis, et perquam optabile
 est, ut ego sentio, quomocumque tandem mei adversus crimina-
 tiones defendendi tempus adipisci. At iniustum et a ratione ab-
 horrens duco, cum factis ipsis multa frequenter et minime dubia
 observationis et obedientiae erga avum documenta dederim, me
 pari benevolentia nec verbis quidem tenuis ab ipso dignatum. Opor-
 tebat autem facta mea cum obtrectatorum sermonibus comparantem,
 aut eorum improbitatem condignis vindicare suppliciis, ut ne quid
 et ipsi tale posthac, et alii ex eorum eventu modestim discerent,
 aut certe, quod alterum est, iisdem de audacia severe obiurgatis ac
 reprehensis, firmam constantemque erga me benevolentiam conser-
 vare; ut qui evidentibus exemplis docere possim, me in ipsum ef-
 fusum esse suavissime, et quemadmodum bono filio pulcrum est, er-
 ga patrem reverentiam, obedientiam subiectionemque retinere. Sed

A.C. 1327 τοῦτο μὲν τὴν ἐναντίαν ἢ προσῆκεν εἴληχε τάξιν, καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα ἔργα τῆς βασιλείως ἐξεῤῥύηκε μνήμης παντελῶς· οἷς δὲ ἔργον ἐπιμελὲς, ἡμᾶς ἀλλήλοις διαβάλλοντας, τῇ κοινῇ λυμναίνεσθαι Ῥωμαίων εὐδαιμονία, τοῖς λόγοις κατὰκρας ἔαλω, τί λοιπὸν ἢ σφόδρα μὲν ἀλλῆσαι ἐφ' οἷς παρ' ἄξιαν ἀτυχῶ, 5 συγγνώμην δὲ πρὸς πατρὸς καὶ τῶν διαβολῶν ἔνεκα αἰτεῖν, ἢ, τὸ γε δεύτερον, βύσανον καὶ δίκην ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐγκαλοῦμαι; ὃ δὴ καὶ διετέλεσα ποιῶν, εἰς ἐξηκοστὴν τήνδε ἡμέραν ἢ καὶ μᾶλλον ὑπαίθριος ταιλαιπωρῶν μετὰ τουτωνὶ πάντων ὧν ἄγω, ἐν ὧρα μάλιστα χειμῶνος, καθάπερ δὴ ἴστε καὶ αὐ- 10 τοί. ἦν μὲν οὖν κράτιστον, ἐπὶ βασιλείῳ αὐτοῦ, παρόντος καὶ πατριάρχου καὶ τοῦ κοινού τῶν Ῥωμαίων παντός, ποιεῖσθαι C τὰς ἀπολογίας, ἔν' ἢ διαφρυγῶν τὰς αἰτίας, πᾶσι καταστήσω ἐμφανές, ὡς βιαιότατα καὶ ἄδικα ὑπὸ τῶν συκοφαντούντων ὑπομένω, ἢ ἀλούς ταῖς ἀπάντων ψήφοις ἀδικῶν, μηκέτι δύ- 15 νωμαι πρὸς ἀναβολὰς χωρεῖν μηδ' ἔφεσιν ζητεῖν, ὡς ἢ πρὸς χάριν ἢ πρὸς φιλονεικίαν ὑπὸ τῶν δικασάντων καταψηφισθεῖς, ἀλλὰ τὴν ἄξιαν δίκην δῶ· ἐπειδὴ δὲ οὕτω δεῖν εἶναι κέκρικεν ὁ βασιλεὺς, χάριτας μὲν πολλὰς ἠμολογῶ τῷ πάντων βασιλεύοντι θεῷ, ὅτι καιρὸν παρέσχεν ἀπολογίας, οὐχ ἤττονον 20 δὲ βασιλεῖ τε καὶ πατριάρχῃ, τῷ μὲν πείσαντι τὴν ἐξέτασιν, τῷ δὲ πεισθέντι· καὶ ὑμῖν τοῖς ἀφριγμένοις ἔνεκα τῶν πόδων. δέομαι δὲ ὑμῶν, μὴ ὡς βασιλεῖ μοι προσέχειν ἐπὶ τῆς

quia haec secus, quam dignum fuit, evenerunt, quaeque fecimus ex animo avi penitus effluxerunt; quorum autem industria in eo consumitur, ut alterum nostrum apud alterum in invidiam vocando communi Romanorum felicitati perniciem struant, eorum mendacii prosus irretitus est; quid relinquebatur, nisi ut vel angori me dederem, in miseriam immerito meo praecipitatus, veniamque a patre, quamquam meris calumniis oppugnatus, peterem? aut certe propter ea, quae mihi falso affinguntur, examen ac iudicium? Quod etiam feci, iam plus sexagesimum diem sub dio cum his omnibus, quos duco, hibernis mensibus incommoda perferens, quod nec vos nescitis. Fuisset optimum, imperatore, patriarcha totoque Romano populo praesentibus, defensionem peragere, ut vel absolutus declararem omnibus, me ab istis sycophantis indignissime violari; vel sceleris omnium calculis condemnatus, non ultra ampliationem quaererem neque provocarem, quasi a iudicibus aut ad gratiam aut ex aemulatione damnatus, sed quas commeruissem poenas sustinerem. Sed quia sic placitum imperatori, magnas universorum imperatori Deo, qui defensioni meae hanc opportunitatem obtulit, nec minus ipsi avo et patriarchae gratias ago: huic, quod auctor fuit, ut res in inquisitione poneretur; illi, quod sibi id passus est persuaderi: vobis item, qui huc iter suscepistis, de labore vestro. Velim autem rogatos, ne in hoc iudicio mihi

δίκης ταυτησὶ, μηδέ τι ὧν ἂν καταγνώσθητε δια τὸ ἀξίωμα Α. C. 1327
 συγχωρεῖν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ἐφ' οἷς ἂν οἴησθε καταψηφί-
 ζεσθαι ἀδικεῖν. ἂν μέντοι μεταξὺ ἀπολογούμενος ἀνάγκη γε
 (οὐ γὰρ ἔκοιτι πρὸς τοιούτους ἂν ποτε ἦλθον λόγους) τὸν
 5 βασιλέα καὶ πάππον τὸν ἑμὸν ἀποφαίνω ἀδικοῦντα καὶ ἐπι-
 ορκοῦντα, μὴτ' ἐμοὶ λογίζεσθαι ἀλλ' αὐτῇ τῇ τοῦ πράγματος
 δέδομαι φύσει τοὺς λόγους μὴτ' αὐτοὺς ψῆφον ἐξάγειν, ἀλλ'
 ἐμοὶ μὲν κριτὰς καθῆσθαι, ἐκείνῳ δὲ ἀκροατὰς καὶ μόνον.
 ἐπεὶ δὲ με ἐκελεύσατε ἀπολογεῖσθαι, ἀναγκαῖον τοὺς κατηγο-
 10 οροῦντας πρῶτον τὰ ἐγκλήματα εἰς μέσον ἄγειν, ὡς ἂν ἐφε- P. 142
 ξῆς αὐτὸς ποιῶμαι τὰς ἀπολογίας." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοι-
 αῦτα εἶπεν· οἱ δικασταὶ δὲ ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους, τὰ ἐγ-
 κλήματα ἐκέλευον τοὺς ἐπιτετραμμένους εἰς μέσον ἄγειν. καὶ
 παρελθόντες εἰς μέσους ὅ, τε δικαιοφύλαξ καὶ ὁ τῶν Μο-
 15 γλαίνων ἐπίσκοπος, διεξήεσαν πάντα καθ' ἓν. ἀπολογουμένου
 δὲ βασιλέως, βέβαιον μὲν οὐδὲν ἐδόκουν ἔχειν, οὐδ' ἀπόδει- V. 114
 ξιν ἐναργῆ οὐτ' ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, οὔτε μὴν ἐκ μαρ-
 τυρίας τινός ἐδόκουν δὲ ἐξ ὑποψίας μᾶλλον ἢ ἀληθείας συνει- B
 λέχθαι. τελευταῖον δὲ τὸδε εἶπον· „ἐν τοῖς ὄρκοις τοῖς ἐπὶ τῇ
 20 εἰρήνῃ γεγραμμένοις γέγραπται καὶ τοῦτο, τὸ τὸν μὲν βασιλέα
 τὸν πάππον τὸν σὸν τὴν διοίκησιν πᾶσαν ἔχειν καὶ ἡγεμονίαν
 τῆς ἀρχῆς, σὲ δὲ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν καὶ τὰ προσταττόμενα ἐκ-
 πληροῦν· τὸν δὲ παρὰ ταῦτα ποιοῦντα, ἐπίορκον καὶ ἄδικον
 εἶναι. σὺ δὲ, μὴτ' ἐπιτρέψαντος μῆτε μὴν εἰδότος βασιλέως,

tamquam imperatori assentiamini, neve aliquid eorum, quae da-
 mnanda senseritis, propter dignitatis amplitudinem condonetis, sed
 ad ignoscendum inexorabiles sitis. Si tamen interim dum me de-
 fendo, avum meum iniquum et periurum ostendero, quod nonnisi
 necessario faciam, (nunquam enim volens aliquid tale dicerem,) ne
 eam orationem mihi, sed conditioni huius negotii adtribuendam pu-
 tetis, neve ex illa decernatis, verum mihi iudices, illi tantummodo
 auditores sedeatis. Et quia me respondere iussistis, res postulat,
 ut accusatores crimina prius in medium adducant, quo ad singula
 ordine respondeam. Hactenus imperator. Iudices dicta probaverunt,
 mandaveruntque Niphoni et Clidae, accusationis capita sibi a se-
 niore tradita depromerent. Illi prodeuntes in medium sigillatim
 omnia percensuerant. Ad quae cum respondisset imperator, infirma,
 incerta, non ex rebus ipsis deducta, nullo teste nitentia, sed ex
 inani potius suspicione, quam ex vero collecta, apparuerunt omnia.
 Ad extremum hoc allatum est, in iureiurando, quo pax sancita
 sit, hoc etiam scriptum fuisse, penes avum imperatorem esse
 debere totum imperium et rectionem eius, ipsum ei subitici et eius
 iussa facessere oportere: qui contra fecerit, periurum ac iniustum
 fore. Tu autem, iniuriant, neque id tibi committente neque sciente

A.C. 1327 ἀπὸ τῶν τοῦ δημοσίου πραττότων φόρους ἀφείλου βίη·
 χιλιάδας τέτταρας χρυσίου." „ὅτι μὲν τὰ χρήματα ἀφείλο-
 σμην, οὐδ' αὐτὸς ἂν ἀρνηθεῖν" εἶπεν ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐπιωρ-
 κηέναι δὲ, οὐδ' ἀναίσχυντος καὶ καταφρονητῆς διὰ τοῦτο
 δίκαιος κρινέσθαι βασιλέως. „ἀνίγματι λέγεις ὅμοιον" οἱ δι-5
 κάζοντες εἶπον „εἰ μὴδὲν πράττειν ἐπὶ τῶν ὄρκων παρὰ γνώ-
 μην βασιλέως γεγραμμένον, αὐτὸς τὰ χρήματα βασιλέως ἄκον-
 τος λαβῶν, μὴδὲ τοὺς ὄρκους παραβεβηκέναι φαίης. ἢ γὰρ
 οὐ γέγραπται, τὴν διοίκησιν πᾶσαν τῶν πραγμάτων βασιλεὺς
 ἔχειν, σὲ τε μὴδὲν παρὰ γνώμην ποιεῖν ἐκείνου, ἢ, τούτου δο-10
 θέντος, οὐκ ἂν διαφύγοις τὸ ἐπιωρκεῖν, ἄκοντος βασιλέως τὰ
 χρήματα εἰληφέναι ὁμολογῶν." Ξανθόπουλος δὲ τῶν ἐκ Βυζαν-
 τίου ἀφικόμενων εἰς „οὐ δίκαιον" εἶπε „καταψηφίζεσθαι, πρὶν
 ἂν ὁ βασιλεὺς περὶ τῶν κατηγορουμένων λόγον δῶ. τότε γὰρ, εἰ
 Δδικαιοῦν ἢ καταψηφίζεσθαι ἐκ τῶν λεγομένων δέοι, γνοίμεν ἂν.15
 συνθεμένον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὁ βασιλεὺς ἀπελογεῖτο τοιαῦτα
 μὴ. „Καὶ δίκαιον εἶναι νομίζω καὶ κατὰ γνώμην ἦν ἂν
 ἐμοὶ, εἰ τὰ πραττόμενα βασιλεὺς μετὰ τῆς προσηκούσης ἐξή-
 ταξεν ἀκριβείας· ἢ γὰρ ἂν οὐκ ἂν ἐμὲ νῦν ἀναιδείας καὶ
 P. 143 ἀφοβίας καὶ, τὸ μέγιστον, ἐδίωκεν ἐπιωρκίας. τὸ μὲν γὰρ μὴ20
 προκατεἰληφθῆναι τὸν δικαστὴν τὴν γνώμην, ἐξάγειν μάλιστα
 δρθὰς ποιεῖ τὰς κρίσεις· ὁ δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον, σφάλ-
 λεσθαι ὡς τὰ πολλὰ ἀνάγκη. εἰ ἂν γὰρ τὰς τε κατὰ τοὺς προτέ-

15. γνοίη μὲν ἂν legebatur.

avo, a quaestoribus per vim abstulisti quatuor aureorum millia. Ad hoc ille: Abstulisse me pecuniam confitebor; at idcirco me vere as-
 finem esse perituri aut impudentiae, aut avum despexisse, id per-
 nego. Rursum iudices: Quasi aenigmata loqueris, si, cum scriptum
 sit, ne tu quid praeter voluntatem avi perpetres, ipse eo invito pec-
 uniam avertas, et nihilo minus te iusiurandum haud transgres-
 sum praedices. Aut enim scriptum non est, ut avus plenam rerum
 omnium administrationem habeat, et tu nihil eo nolente audeas: aut,
 hoc dato, nondum perituri crimen effugisti, cum avo ignorante pec-
 uniam te intervertisse confiteare. Hic Xanthopulus, qui cum ce-
 teris Byzantio venerat, sibi haud aequum videri reum damnare, an-
 tequam ad accusationem respondisset: tunc enim cognosci posse,
 albo an atro lapillo dignus esset. Reliquis assentientibus, impera-
 tor nepos apologiae suae hoc habuit exordium:

48. Si imperator avus, quod iustitia requirit et ego maxime
 vellem, convenienti accuratione acta examinaret, non me nunc
 impudentiae et audaciae, quodque minime tolerandum, perituri reum
 faceret. Nam iudex tum demum vere et incorrupte iudicat, cum
 eius mentem non obsidet anticipata opinio: alioqui plurimum falli
 necesse est. Itaque si causas foederis prioribus bellis componendi

ρους πολέμους αἰτίας γεγενημένας, δι' ἃς αὖτε ξυνθήκαι προῦ- A.C. 1327
 χάρησαν καὶ οἱ ὄρκοι, ὄθεν τε καὶ τίνος συνεώρα, καὶ τὴν
 ἐμὴν πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν ἐπιμέλειαν καὶ σπου-
 δὴν καὶ προθυμίαν, ἔτι τε ἦν ἐνεδειξάμην ἐν τῷ παρασχόντι
 5παντὶ κηδεμονίαν καὶ εὐπείθειαν καὶ στοργὴν πρὸς αὐτόν, οὐκ B
 ἂν νῦν τοιαῦτα ἔφραγον ἐγὼ, ἀλλὰ τῶν τε παρόντων ἂν αὐτὸς
 ἐγὼ καὶ τῶν προσδοκωμένων οἱ Ῥωμαῖοι κακῶν ἤμεν ἀπηλ-
 λαγμένοι, βασιλεύς τε αὐτὸς θορύβου τε παντὸς ἕξω καὶ τῆς
 ἀπὸ τοῦ ἔκοντι Ῥωμαίοις ἐπὶ φθορᾷ δοκεῖν τὸν πόλεμον ἐπά-
 10ογειν δυσκλείας γινομένης. νυνὶ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἐκείνων ἀπάν-
 των ἐπιλελησμένοι, ἃ ὑμεῖς πάντες ἀκηκόατε κατηγορηκέ μου V. 15
 πολλά καὶ δεινά. ἐγὼ δὲ, καιτοι δεινῶν ὄντων τῶν ἄλλων ἀπάν-
 των, ἦνεσχόμην ἂν συγῆ αἰδοῖς τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ τῷ, μὴ
 τῆς απολογίας ἔνεκα τῶν μέμψιν τινὰ αὐτῷ οἰσόντων εἰπεῖν
 15εἰς ἀνάγκην τι ἔλθεῖν τὸ δὲ ἐπιουρίαν ἐμαντῷ προατρίψασθαι, C
 ἐὼν ἀσφαλῶς καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος τὴν δίκην δια-
 φνυεῖν, οὗθ' ὅσιον ἤγημαι οὗτ' ἀνεκτόν. διὸ καὶ πειρώσομαι
 ἐμαυτὸν ὡς οἶόν τε τάς τε σπονδάς καὶ τοὺς ὄρκους ἀκεραί-
 ονς ἄχρι νῦν μάλιστα διατετηρηκότα ἀποδεῖξαι· ἂν δ' ἐκείνον
 20διὰ τούτων ἀποφαίνω καὶ τοὺς ὄρκους λελυκότα καὶ τάς σπον-
 δάς, μηδεμίαν ἐμοῦ κατὰγινώσκειν ἰταμότητα μήτε προπέ-
 τειαν ἄξιῶ, ἀλλὰ τῇ τοῦ πράγματος λογιζέσθαι ἀνάγκη τὴν
 κατηγορίαν. πρῶτον μὲν οὖν ἐκείνο ἂν εἶποιμι, ὡς τοὺς ἐπὶ
 ταῖς συνθήκαις ὄρκους οὐκ αὐτὸς δμώμοκα μόνος, ἀλλὰ
 25καὶ βασιλεὺς, καὶ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην ἐκατέροις ἀπαραβά-
 13. τῷ corr. pro τοῦ.

iureiurandoque stabiliendi considerasset, unde et a quo ortae sint,
 et meam in bello tollendo sedulitatem, contentionem, alacritatemque
 perpendisset; praeterea quam antehac semper ostendi erga eum solli-
 citudinem, obsequelam et amorem respexisset, non ego talium crimi-
 num modo accusarer, essemque ipse praesentibus, Romani futuris
 aerumnis liberi, imperator extra omnem tumultum viveret, nec infa-
 mia conflagraret, cum bellum ad perniciem Romanorum sciens vo-
 lensque introducere videatur. Nunc horum oblitus omnium, com-
 plurium nec levium me arcessit, ut ipsimet audistis. Ego vero quam-
 vis gravia sint omnia, tamen continerem me, tum ob reverentiam
 erga regem, tum ne in defensione mea edere cogerer aliquid, quod
 ei vituperationem afferret. At periurii notam mihimet inurere tacendo,
 cum abunde possim absolvi, nec fas, nec tolerabile duco. Quod
 si dum me insontem doceo, ipsum contra egisse probavero, ne id
 temeritati, neve linguae incontinentiae, sed rei ipsius necessitati ut
 adscribatia, a vobis peto. Hoc itaque primum dico, non me solum,
 sed illum quoque in foedus iuravisse, eandemque ambobus eius
 sancte servandi necessitatem impositam, et alterum, si in foedifera-

- A. C. 1327 τους τηρεῖν εἶναι· ἂν δὲ ἕξ ἐνὸς παραβαθῶσι, μηκέτι τὸν θρονον, ἂν ἀμύνηται, ἐνέχεσθαι ταῖς αἰτίαις. ὃ δὲ καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ἐδίκασε καλῶς φθάσας. λεληκότες γὰρ ἡμῶν τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδάς, οὐδεμιᾷ φησιν αὐτὸς ἐνέχεσθαι αἰτία, ἂν τι βλάβητι ἀμυνόμενος. καὶ ὑμεῖς δὲ, ὑπολαμβάνω, τὸ αὐτὸ τὸ συμφαιήτε ὁρθῶς ἂν ἔγωγε εἶπομι καὶ δικαίως. πάνν δὲ ἡδέως ἐδεξάμην, ὅτι καὶ Κωκαλαῖς ὁ μέγας λογαριασθῆς συμπάρεστιν ὑμῖν. συμβαλεῖται γὰρ ἔμοι πρὸς τὴν ἀπολογίαὺν οὐ μικρά τινα ἐπὶ μαρτυρία, ἀχθρησόμενος ὧν μέλλω λέγειν· καίτοι γε αὐτὸς κηδεστῆς ὧν πρωτοβεστιαρίου τοῦ θείου τοῦιο ἔμοῦ. ὅ,τι τε κατηγοροῦμαι καὶ ὁποίας ποιήσομαι τὰς ἀπολογίας παρεγένετο ἀκοῦσαι, ὡς ἂν εἰδέναι ἔχη πρὸς τὸν κηδεστὴν γράφων ἀπαγγέλλειν τὰληθές. ἐγὼ δὲ τὸ καὶ αὐτὸν
- P. 144 παρῆναι μάλιστα ἀπεδεξάμην. σκέψασθε τοίνυν ὁπότερος πρότερος παραβέβηκε τοὺς ὄρκους. παρέξομαι δὲ οὐ λόγους εὐ-15 πρεπεῖς πρὸς τὴν ἀπολογία, οὐδὲ μάρτυρας ἀνθρώπους διεφθαρμένους, οἷς ἂν τι καὶ ἀπιστεῖν καὶ παραγράφεσθαι ἔξεῖναι, ἀλλ' αὐτὰ τὰ βασιλέως γράμματα μαρτυρήσειεν ἐκ πολλοῦ καὶ μετ' ἐπιμελείας καὶ φροντίδος τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον κεννηκῶς. καὶ πρῶτον ἀναγνωσθήτω ἡμῖν τὸ τοῦ βασιλέως 20 πρόσταγμα, ὃ πρωτοβεστιαρίῳ ἀπέστειλε τῷ ἐμῷ θείῳ, Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς δεκάτης Ἰνδικτιῶνος, ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·
- β „περιπόθητε ἀνεπιθῆ τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιαρίῳ κύρις Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε. ἡ ἀναφορὰ, ἣν ἀνέφερες τῷ βασιλεῖ

8. ὑμῖν corr. ex Intpr. pro ἡμῖν. 9. Lege μικράν τινα ἐπιμαρτ. 20. κεννηκῶτα con. ED. P. ὑμῖν ms. Intpr. recita patribus.

gum vindicari, nullo scelere astringi: id quod etiam ipsemet impetrator pro bono approbavit. Etenim si ego foedus violassem, et is de me perfidiae poenas sumeret, nulli ob id culpa obnoxius haberi voluit. Et idem mihi nunc contententi recte ac merito vos quoque, ut arbitror, assentimini. Pericundum porro mihi accidit, una vobiscum et Cocalam magnum logariasten venisse: qui tametsi protovestiarium proamitini mei socer sit, non parvam defensionem meae fidem conciliabit, cum moleste feret quae sum dicturus. Et quia accusationi responsionique meae interest, poterit genero quod res est integre perscribere. Quod utinam prius religionem foederis exuerit. Utar autem non fucata oratione ad me tuendum, nec testes producam corruptos, quibus fidem negare et quos summovere fas sit, sed ipsas avi litteras, quae luculento erunt testimonio, illum iam pridem bellum contra me studiose diligenterque meditatam esse. Primum recitetur a nobis ad verbum, quod mense Iulio, Indictione decima, mandatum ad protovestiarium misit: Desideratissime nostrae maiestati, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiarie; quam

μον, ἀπεσώθη καὶ ἔξ αὐτῆς ἐγνώρισα ὅσον ἔγραψες καὶ ἀνέ- A.C. 1327
 φερεις. ἀπεδεξάμην γοῦν πολλὰ τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν
 καὶ τὸν εἰς τοῦτο ἀγῶνά σου· καὶ πάλιν εἰς τὸ ἐμπροσθεν ἐπι-
 μελήθητι ἵνα τελεσθῆ. καλὰ γὰρ γινώσκεις, ὅτι οὐ δι' ἄλλο τι
 βᾶπτεστάλης εἰς τὸ αὐτόθι κεφαλατικίον παρ' ὃ διὰ τὴν δου-
 λείαν αὐτῆν. ἐπεὶ γοῦν καὶ πρὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς ἀπέστει-
 λε καὶ ὁ Κράλης ἀποκρισιάριον αὐτοῦ ἐνταῦθα, καὶ ἐδήλωσε
 πρὸς τὴν βασιλείαν μου, ὅπως ἤδη κατεστάθη μετὰ σοῦ, καὶ
 εὐρίσκειται ἔτοιμος, ἵνα κατὰ πάσαν τὴν αὐτοῦ δύναμιν βοή- C
 10 θῆσῃ ἡμῖν, μὴ μόνον μετὰ τοῦ φρασάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐ-
 τὸς παρών, πάλιν ἐπιστάθῃ τοῦτο ἢ βασιλεία μου ἔτι πλέον
 ἀπὸ τῆς σῆς ἀναφορᾶς. ποίει γοῦν τὴν δουλείαν σου μετὰ
 πολλῆς συντομίας, ὅτι καὶ ἡ βασιλεία μου ἐπιμελῶς πράττει,
 καὶ πρόσεξαι μὴ πως προλάβωμεν ἡμεῖς ὑμᾶς." τοῦτο μὲν δὴ
 15 τοιοῦτον. ἐγὼ δὲ καὶ δευτέραν παρῆξομαι μαρτυρίαν, πρὸς τὸν
 αὐτὸν πρόσταγμα βασιλέως, Σεπτεμβρίῳ γραφὴν ἐνδεκάτης Ἰν-
 δικτιῶνος· „περιπόθητε ἀνεψιῶν τῆς βασιλείας μου πρωτοβε-
 στιάριε κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· οἶδας ὅσον διωρισάτο
 πρὸς σε ἡ βασιλεία μου περὶ τῶν δουλειῶν ὧν ἀνετέθης, καὶ V. 116
 20 ὅτι δεόν σε σπουδάσαι, μὴ πως προλάβῃ ὑμᾶς ἡ βασιλεία D
 μου· καὶ ἰδοῦ, ὡς βλέπω, οὕτω μέλλει γίνεσθαι. ἐγὼ γὰρ ἄλ-
 λο οὐδὲν ἐκδέχομαι ἢ ἀπὸ τῶν αὐτόθι μήνημα. ποῦ γοῦν
 ἔστιν ἡ ἐπιμέλειά σου; ποῦ ἔστιν ἡ σὴ ὑπόσχεσις; ἀπὸ γὰρ
 τοῦ Ἰουλίον μὴνός οὐδὲν ἐγνώρισά τι ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν αὐ-

ad nos misisti relationem, tuto pervenit: ex qua quae voluisti, cog-
 novimus omnia, tuumque in hoc studium, diligentiam contentionem-
 que vehementer probavimus. Rursum cura sedulo, ut perficiatur.
 Probe enim intelligis, non alia de causa illuc ad gerendam praefec-
 turam te missum esse, quam ut huic rei inservires. Quoniam igitur
 et ante relationem tuam Crales legatum suum huc misit, no-
 straeque maiestati significavit, quo sitis iam inter vos animo, et ad
 nos omni qua valet potentia adiuvandos paratus est, non fossato
 tantum, sed sua quoque praesentia, ex relatione tua denuo maior
 rei fides nobis facta est. Praesta igitur officium tuum quam citissi-
 me: nam nec nos operae parcemus: et cave, ne forte a nobis an-
 tevertamini. Et hoc quidem huiusmodi. Exhibebo et alterum man-
 datum loco testimonii, scriptum ad eundem mense Septembri, Indi-
 ctione undecima: Desideratissime maiestati nostrae cognate, mi An-
 dronice Palaeologe protovestiariae; meministi, quid ad te scribentes
 statuerimus de negotio administrando, et quomodo monuerimus, da-
 res operam sedulo, ne posses a nobis anteverti. Et ecce ita futu-
 rum est, ut video. Ego enim aliud non exspecto, quam ab iis, qui
 illic sunt, signum aliquod. Ubi diligentia tua? ubi promissa? A
 μνησε enim Iulio nihil expresse cognovimus ab iis, qui ibi versan-

A. C. 1327 τόθι, ἀλλ' ἢ μόνον ἀπὸ τῆς φήμης, καὶ ἄς γνωρίσω κατὰ πᾶσαν συντομίαν, ὅτι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, οὐδὲν ἄλλο ἐκδεχόμεθα, ἢ τὸ μήνυμα ὑμῶν." καὶ Κωκαλαῖς δὲ οὕτως πρωτοβεστιαρίῳ τῷ γαμβρῷ γράφων, ἀμέλειαν αὐτοῦ πολλὴν καὶ φειδυμίαν καταγινώσκει, καὶ ὡς μὴ τὰς ἐπαγγελίας ἐκπλη-5 ροῦντι ἐπιπλήττει, ὡς λυπουμένου μὲν βασιλέως διὰ ταῦτα, αἰσχυνομένου δὲ αὐτοῦ, ὃς ἐπηγγείλατο μετὰ πάσης ἐπιμελείας αὐτὸν καὶ ταχυτῆτος πληρῶσειν τὰ ἐπηγγελμένα. Ἔνα δὲ P. 145 διὰ τὸ μὴ καθαρῶς τὰ ἀναγνωσθέντα προστάγματα γράφειν περὶ ἐμοῦ, περὶ τινῶν ἄλλων τισὶ δόξωσι γεγράφθαι, ἕτερον 10 παρῆξομαι, τὰ τε πρότερα ὡς περὶ ἐμοῦ εἴησαν γεγραμμένα βεβαιοῦν, καὶ τὸν πρὸς ἐμὲ πόλεμον κηρύττων ἐμφανῶς, γράφειν Ὀυτωβρίῳ τῆς ἐνδεκάτης Ἰνδικτιῶνος· „περιπόητες ἀνεψιὲ τῆς βασιλείας μου πρωτοβεστιάριε, κύριε Ἀνδρόνικε Παλαιολόγε· αἱ ἀναφοραὶ ὑμῶν πάντων διεκομίσθησαν εἰς τὴν 15 βασιλείαν μου καὶ ὑπανεγνώσθησαν, καὶ ὑπεραπεδεξάμην πάντας ὑμᾶς περὶ πάντων ὧν ἀναφέρετε. ἀπελογήσατο καὶ διωρίσατο καὶ ἡ βασιλεία μου κατὰ μέρος πρὸς πάντας ὑμᾶς B μετὰ τοῦ κατέργου, μᾶλλον δὲ μετὰ τοῦ περιποδήτου ἀνεψιοῦ τῆς βασιλείας μου τοῦ Ἀσάνη κυρίου Μιχαὴλ τοῦ ἕξα-20 δελφοῦ σου· καὶ εἴς ἐκείνου μέλλετε γνωρίσειν εἰς ἕκαστος ἀφ'

1. Quamquam istud ἄς sit Graecum, si modo integer Hesychius, sitque haec particula in Graeco vulgari; nil tamen integri sensus facit. Interpres autem legisse videtur καὶ σοὶ γνωρίσω κατὰ πᾶσαν etc. ED. P. 9. Ante διὰ excidit μὴ. 19. Intpr. Calergum; Calergorum familia Cretensis fuit. ED. P. Unice verum est, quod praebet ms. P. κατέργου, sed ita accipiendum, ut triremis (v. Ducang. Gloss. Gr. s. v.) hoc nomine significetur, non legatus, quod perperam ED. P. existimavit. μᾶλλον δὲ legebatur.

tur, nisi e fama tantum. Et tibi quam brevissime indicamus, nos, ut supra diximus, non aliud, quam signum a vobis exspectare. Et Cocalas hic protovestiarario genero suo scribens, eum de magna negligentia et inertia accusat, deque promissis non servatis reprehendit; aitque imperatorem ex eo tristitiam cepisse, et se erubescere, quia pollicitus sit, ipsum quam studiosissime celerrimeque promissa confecturum. Ne autem quae recitatae sunt litterae, quia obscuriores sunt, ad alios quosdam pertinere videantur, alias afferam, unde et superiores illas de me conscriptas, et bellum contra me promulgatum fuisse constabit. Datae sunt mense Octobri, Indictione undecima: Desideratissime maiestati nostrae, mi nepos, domine Andronice Palaeologe protovestiarie; relationes omnium vestrum ad nos perlatae sunt ac perlectae, gratissimumque nobis factum est a singulis secundum omnia, quae retulistis. Responsa et mandata nostra separatim omnibus perferet triremis, seu potius amantissimus cognatus noster dominus Michael Asanes, consobrinus tuus. Ex eo quis-

ἄμῶν κλαυτοκώτερον τὸν δρισμὸν τῆς βασιλείας μου. μήπως. C. 1327
 δὲ, γενομένης τιμῆς ἀρχίας παρὰ τῆς θαλάσσης εἰς τὸ κάτω-
 γον, ἀγνοήτε τὸν καθόλου δρισμὸν τῆς βασιλείας μου, ἰδοὺ καὶ
 διὰ ξημῶς διορίζεται καὶ δηλοποιεῖ ὑμῖν ἡ βασιλεία μου, ὅτι
 βῆσοι καὶ τοιοῦτοι εὐρίσκεισθε αὐτόθι, ὅτι εἴπερ εἰς καὶ μόνος
 ἄμῶν ἦν εἰς τὰ αὐτόθι μέρη, ἀρκετὸς ἐμελλεν εἶναι εἰς τὴν
 τοῦ ἐγγόνου μου μάχην πῶσφ μᾶλλον ὅτι εὐρίσκεισθε τοσοῦ-
 τοι καὶ τοιοῦτοι, οἳ εὐρίσκεισθε; λόγος οὐδεὶς. καὶ ἀπὸ τοῦ C
 νῦν λέω τὸν πάρον μου τὸν δεδεμένον, καὶ ποιεῖτε ἢ ἂν ὑμῖν
 107 σύνοις ὑφηγῆται, ὅτι καὶ ἐγὼ ἤδη ὄρω. τοιαῦτα μὲν
 βασιλεὺς ἐπέταξε τῷ ἀνεψιῷ οὐδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν ἐμοί, ἀλλ'
 αὐτὸς πρώτος λέων τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους. ἵνα δὲ εἴ-
 δητε, ὅτι καὶ πολλοὶ ἐχρήτη συνεργοὶ πρὸς τὸν πόλεμον τὸν
 κατ' ἐμοῦ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου παρεσκευάζετο πρὸς αὐ-
 15τόν, καὶ ἑτέραν παρῆξομαι γραφὴν τοῦ Κωκαλά τουτουῖ πρὸς
 τὸν γαμβρὸν πρωτοβεστιάριον ἀπεσταλμένην ἔχουσαν οὕτως·
 „πρώτον μὲν ἀβαρύνετο καθ' ὑμῶν ὁ αὐθέντης ἡμῶν ὁ βασι-
 λεύς, μᾶλλον δὲ κατὰ σοῦ, πῶς οὐδὲν γράφετε καὶ ἀναφέρετε
 τί ποιεῖτε καὶ πῶς πράττετε· τὰ νῦν δὲ ἀπεδέξατο μὲν ὅτι D
 20 εὐγράφατε, ἐμύμψατο δὲ ὑμῖν ὅπως οὕτως ἀπερυσκέπτως ἐπέμ-
 ψατε τὰς ἀναφορὰς ὑμῶν, καὶ εἴπερ συνέβαιεν ἐμπροσθεν εἰς
 τὰς χεῖρας τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως, ὁμολογουμένως γνωσθῆ-
 ναι ἐμελλεν, ὅτι πρὸ καιροῦ καὶ μετὰ μεμεριμημένον σκοποῦ

2. Locus intricatior et, ut videtur, corruptus. ED. P. Immo sana
 et perspicua sunt omnia, dum de navi intelligas, quam mala
 tempestas moratur.

que vestrum latius cognoscet, quid malestas nostra statuerit. Ne
 autem, si forte navigatio mala tempestate impedita esset, ignoretis
 quid generatim censuerimus, en pedestri quoque nuntio significamus,
 tot et tales vestrarum partium hic inventi, ut si vel unus dumtaxat
 vestrum ibidem viseretur, sufficere posset ad proellium cum ne-
 pote nostro inendum: quanto magis, eum tam multi, tam pugnaces
 inveniamini; nihili prorsus res est momenti. Et nunc pardum no-
 strum e catenis emittimus. Vos quod prudentia hortabitur facitote:
 nos iam erumpimus. Haec mandavit avus sororis suae filio, nihil
 habens, in quo me accusaret: sed prior ipse a sacramento foederis
 desciscens. Ut porro videatis, eum administris usum pluribus ad
 bellum adversum me adornandum, et iampridem se ad idem com-
 parasse, alia proferetur adhuc epistola, nempe Coclae huius ad pro-
 tovestiarium generum data: Primum iratus erat vobis dominus no-
 ster imperator, vel potius tibi, quod nihil litterarum mittitis, nec
 refertis, quid agatis et quo in statu versemini. Nunc quoniam reli-
 quisistis, laudat factum: reprehendit tamen, quod ita improvide rela-
 tiones vestras miseritis. Nam si eae in manus nepotis forte inci-

A.C. 1327 ἐκινήθη ἡ παρούσα μάχη. ὕπερ οὗ γέγονε καλῶς· ἀλλὰ ὥσπερ κατὰ τὸ παρὸν ἡμεῖς τὸ πρόσταγμα καὶ τὴν παρούσαν γραφὴν ἐβάλομεν ἐπὶ τοῦ πούκλου, (καὶ τίς δύναται ἐνθυμηθῆναι, ὅτι ἐστὶ τι ἐπὶ τοῦ πούκλου;) οὕτως ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς· καὶ ἀπὸ V. 117 τοῦ νῦν ἄρξασθε, ὅτι, καθὼς καὶ ἀπὸ τοῦ προτάγματος μὲλ-5 λεις μαθεῖν, ἰδοὺ καὶ ὁ βασιλεὺς ἄρχεται. ὅμως δοκεῖ μοι, ὅτι P. 146 πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τὴν ἀρχὴν μέλλετε ἰδεῖν τὸ τέλος. πάντες γὰρ οἱ μετὰ τοῦ ἐγγόνου τοῦ βασιλέως εὐρισκόμενοι ἄρχοντες καὶ τὰ ἀρχοντόπουλα, κατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς αὐτοῦ εὐεργεσίας ἔχουσι διὰ τε οἰκονομιῶν διὰ τε χρυσοβού-10 λων· καὶ πάντες εἰσὶν ἑτοιμοὶ καὶ ἐκδέχονται ὀριμῶν τοῦ αὐθέντου ἡμῶν τοῦ βασιλέως τοῦ ἀγίου, ἵνα ἐάνπερ ὀρίσῃ αὐτοῖς, φέρωσι τὸν ἐγγονὸν αὐτοῦ δεδεμένον εἰς τὰς χεῖρας· καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ νῦν ἐπιμελήθητι καὶ σὺ, ἵνα δείξῃς ἔργον τῆς γνώσεως καὶ τῆς πείρας, ἧς ἔχεις πρὸς τὸ πρῶταίν·” ἐκ του-15 των μὲν οὖν ἀπάντων, ὁπότερος λέλυκε τοὺς ὄρκους αὐτοῖς κρινεῖτε. ὥστ’ εἰ καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν οὕτω περιφανῆ παρά- B βασιν τῶν ὁμομοσμένων ἔξω τι εἰργασμαὶ τῶν συνθηκῶν, οὐ δίκαιον οὐδὲ λόγον ἔχον ἐπιπορκίαν ἐγκαλεῖν. ὥστε εἰ καὶ χρή- ματα εἴληφα, ὡς αὐτοὶ φασί, παρὰ τὰς συνθήκας, οὐκ ὀφεί-20 λειν δίκην λελυμένων τῶν συνθηκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ τούτων χω- / ρίς εὐδοκεῖν ἀποδείξω ἑμαυτὸν τὰ χρήματα εἴληψώς. ἐν τοῖς

3. Inpr. conl. κούκλου, Ducangius in Gloss. Gr. s. v. πούκλου· mavult βάκλου, ut epistola in cavo baculo latuerit. 12. αὐ- τοῖς em. ED. P. pro αὐτοῦς.

dissent, in confesso est, cognosci potuisse, multo ante et sollicita cura hoc bellum inchoatum fuisse. Haud recte vos quidem: sed quemadmodum in praesenti nos mandatum, et epistolam in puclum coniecimus, in quo inesse quippiam quis cogitaret? sic vos facite, et iam nunc incipite. Nam ecce et imperator, id quod ex mandato discetis, opus aggreditur. Quamquam, ut mihi videtur, vos prius finem videbitis, quam de principio audietis. Omnes enim qui cum nepote sunt duces et praefecti ab imperatore stant eiusque beneficiis fruuntur partim in administrationibus, partim in bullis aureis: paratique sunt, et quid dominus noster sanctus imperator decernat exspectant, ut quando illi placuerit, nepotem vinctum in manus ei tradant. Tu quoque hinc satage, cognitionisque et experientiae, quam in agendo habes, exemplum aliquod prode. Ex his ergo omnibus, uter foedus transgressus sit, vos eritis iudices. Quod si ipse post iusiurandum adeo palam violatum quippiam contra foedus pati, non potest merito et cum ratione in periurio numerari. Quare etiamsi pecuniam contra foedus accepi, ut ipsi dicitant, non idcirco poenam rupti foederis debeo. Ego vero et aliter, quamvis pecuniam acceperim, me nihilo minus secundum iusiurandum pactis stare con-

ὄρκους γὰρ γέγραπται, ὡς ἂν ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων τῶν A.C. 1327
 τε τῆς ἐμῆς οἰκίας ἐνεκα ἀναλωμάτων καὶ βασιλίδος τῆς ἐμῆς
 γυναικός, εἰ δὲ καὶ τῆς μισθοφόρου στρατιᾶς χρήματα ἐμοὶ
 χορηγεῖσθαι ὅσα γέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις· καὶ τοῦτο οὐχ
 5 ἀπλῶς, ἀλλὰ δι' ὄρκων ἐγγράφων, ὡς πάρεστιν ὄραν ἐκ χρυ-
 σοβούλλου βασιλέως τοῦ πρὸς ἐμέ. ἐκ τοίνυν τῶν καιρῶν C
 ἐκείνων ὅτε ἐγεγένητο οἱ ὄρκοι ἄχρι καὶ νῦν τέτταρες ἐπ'
 ἔτεσι τέτταραι παρῆλθον μῆνες, ἐν οἷς ἐκ τῶν γεγραμμένων
 ὀφειλόνταί μοι λογιζομένη πέντε καὶ τριάκοντα χρυσίου μυ-
 10 ροιάδες. καὶ τοῦτο ἔξοστιν ἀποδεικνύειν ἐναργῶς ἐκ τῶν γραμ-
 ματείων τῶν εἰς ἀπόδειξιν γινομένων παρὰ τῶν τὰ χρήματα
 εἰσκομιζόντων, προστάττοντος βασιλέως. τί τοίνυν ἀδικῶ, εἰ
 τοσούτων ἐμοὶ χρημάτων ὀφειλομένων, ὀλίγα ἄττα εἴληφα ἐκ
 πολλῶν; ἢ πον δίκαιον, βασιλέα μὲν ἐμὲ τοσούτων ἀποστε-
 15 ροῦντα, μὴτ' ἀδικεῖν οἶεσθαι, μῆτε μὴν ἐπιορκεῖν, ἐμὲ δὲ εἴ
 τι τῶν ὀφειλομένων πολλοστὸν ἀπέληφα μέρος, εἰς δικαστή-
 ρια ἔλκεσθαι καὶ ἐπιορκίαν ἐγκαλεῖσθαι καὶ ἀπελαυνέσθαι καὶ D
 τὰ ἔσχατα ὑπομένειν; καίτοι, εἴγε τῶν τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς
 ἐνεκα μόνον ἀποτεταγμένων ἀπεστεροῦμην, δίκαιον μὲν οὐκ
 20 ἂν ἦν, ἐγὼ δὲ ἤνεγκα ἂν σιγῇ, αἰδοῦ τε τῇ πρὸς βασιλέα καὶ
 τῷ νομίζειν τὰ παρὰ πατρὸς ἐπαγόμενα ἀλγεῖν, ὅποτ' ἄττα
 ἂν ἦ, δίκαιον εἶναι τὸν παῖδα φέρειν καὶ μῆτε ἐγκαλεῖν, μῆτε
 θορυβεῖσθαι, ἀλλὰ δεῖσθαι μόνον ἡμιώτερον ἐμοὶ καὶ ἡμερον
 ἐπιβλέψαι τὸν πατέρα καὶ τὰ λυπούντα λύσαι δεινά. νυνὶ δὲ

vincam. Perscriptum quippe exstat in iuramento, ut mihi de pu-
 blico pecunia in sumptum domus ac familiae et uxoris meae, item ad
 stipendia militum erogetur quanta ibidem exprimitur: id quod ex
 aurea bulla avi ad me missa perspicui potest. Iam ex quo concepta
 sunt iuramenta, ad hunc diem quatuor anni cum mensibus totidem
 interfluxerunt, quibus mihi, ut rationem subduco, trecenta et quin-
 quaginta aureorum millia debentur. Et hoc perspicuum sit ex tabel-
 lis, quas ad testificandum vectigalium exactores conficiunt. Quod
 igitur nefas admisi, si cum tam multa mihi debeantur, de multis
 pauca sumpsi? An vero iustum et aequum est, avum, qui me tanta
 summa privavit, neque iniustitiae, neque perurii insimulari; me,
 quia ex mihi debitis quotamcunque partem decerpsi, ad tribunalia
 raptari, ut periurum accusari, in exilium pelli et in extremas mise-
 10 rias devolvi? Atqui si ea tantum pensione fraudatus essem, quae
 domui meae erat constituta, parum iuste fuisset actum mecum; silu-
 issem tamen, cum imperatorem reveritus, tum quia existimassem,
 qualescunque tandem a patre crearentur molestiae, filio aequa mente
 sufferendas, neque accusandum, neque turbas illi ciendas, sed ro-
 15 gandum duntaxat, ut placide filium dignaretur aspicere mala-
 que moestifica tollere. Nunc ablati simul iis, quae in annua mi-

- A. C. 1327 καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπεστειρημένων τῆς ἐτησίου μισθοφορᾶς, ἣν μόνην ἔχουσι τοῦ βίου ἀφορμὴν, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγήσαμην με-
- P. 147 γαλοψύχως τὰς ἀλλοτριὰς φέρειν συμφορὰς. καίτοι σκεψασθε ὡς ἀδικοῦνται. πρῶτον μὲν γὰρ οὐτ' ἐμπορίας οὔτε γεωργίας οὐθ' ἑτέροις ἐπιτηδεύμασι τισιν, ἃς ὧν ἂν πορίζοντο τὰ ἐπι-5 τήδεια, παρ' ἡμῶν συγχωροῦνται χρῆσθαι ἕνεκα τοῦ πρὸς τὰς ἐκστρατείας αἰεὶ ἔτοιμοι εἶναι καὶ μὴ κωλύματά τινα ἔχειν ὥστε ἀναγκάζεσθαι οἴκοι μένειν. ἔπειτα δὲ παρὰ βασι- λέως καὶ αὐτοῦ τοῦ τεταγμένου ἀπεστέρηται μισθοῦ, ὃν οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ὄρκους ἐπηγγέλτατο ἀποδιδόναι ἐτησίως. καὶ τρί-10
- V. 118 τον, ἡμέληται παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἕνεκα τοῦ μὴ βασιλεῖ δοκεῖν φορτικός καὶ ἐπαχθής. καίτοι γε ἐχρῆν ἐμὲ B πρὸς μὲν τὰ οἰκεῖα φαίνεσθαι μεγαλόφρονα καὶ καταφρονητὴν V χρημάτων καὶ πάντα τῇ τοῦ πατρὸς ἐξακολουθοῦντα γνώμῃ, πρὸς δὲ τὰ τούτων κηδεμονικὸν καὶ ἀπαραίτητον, καὶ πάντα 15 καὶ ἐπινοοῦντα καὶ πράττοντα, ὥστε μὴ ἀποστρεφῆσθαι τοῦ μισθοῦ αὐτούς, μηδὲ εὐγνωμοσύνη τῇ πρὸς τὸν βασιλέα κα- κῶς τοῖς ἐσχάτοις περιβάλλειν· οὐ γὰρ εὐγνωμοσύνη τοῦτό γε, ἀλλ' ὀμότης καὶ ἀπανθρωπία ἐσχάτη, τὸ, ἑτέρων ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κινδυνευόντων ἀπολεῖσθαι, μεγαλοψυχεῖν αὐτόν. οὐδ'20 μὴν παρέλιπον τὸ μὴ βασιλέως δεῖσθαι αἰεὶ τῇ στρατιᾷ χο- ρηγεῖσθαι τὸν μισθόν. ἐς τοσοῦτον γὰρ ἀπορίας ἤλασαν πολ- C. λοὶ αὐτῶν, ὡς ἀποκαρτερῆσαι τὰς γυναῖκας αὐτῶν, νυκτός

litum stipendia erant conferenda, et ex quibus solis vitam sustentare habebant, improbum duxi alienas calamitates excelso animo velle intueri. Perpendite paulum, quanta illis fiat iniuria. Primum siquidem neque mercatura, neque agricultura, neque aliarum rerum studiis, de quibus sibi victum pararent, a nobis sinuntur occupari: propterea quod ad expeditiones semper parati esse coguntur, neque ulla impedimenta praetexere, ob quae domi maneant. Deinde ab imperatore destinata mercede fraudati sunt, quam ille non simpliciter, sed interposito sacramento in annos singulos se persoluturum spondit. Accedit tertium: neglecti sunt a me tamdiu, ne avo onerosus ac molestus viderer; quamquam in causa domestica magnum et pecuniae contemptorem animum gerere omninoque ad paternam voluntatem me conformare debui: horum autem in egestate procuracionem suscipere, nec eam cuiusquam precibus deserere, sed cogitare tentareque omnia, ne stipendia sua amitterent, neque dum in avum me pium praestare nitor, teterrimis eos calamitatibus involvi sine-rem. Non enim est ista aequanimitas, sed inhumanissima crudelitas, aliis ob extremam inedia tantum non animam agentibus, ipsum interea in magnis spiritibus acquiescere. Non tamen destiti imperatorem orare assiduo, ut militibus nomina persolverentur. Sic enim ad incitas plerique redacti erant, ut, ne fame morerentur, mulieres

ἐπιγενόμενης, ὡς ἂν μὴ κατάδηλοι ὦσι τοῖς γνωρίμοις, τὰς A.C. 1327
 ἑτέρων οἰκίας περιούσας ἑαυταῖς καὶ ἀνδράσι τροφῆς τινος
 αἰτούσας γλισχρως ἐκπορίζειν. οἷς ἐπικλασθεῖς καὶ αὐτὸς τὴν
 ψυχὴν, τὰ χρήματα ὑπὲρ ὧν ἐγκαλοῦμαι ἀφελόμενος, μι-
 5 κράν τινα παρέσχον παραψυχὴν. εἰ τοίνυν διὰ τοῦτο ἐπιόρ-
 κος ἐγὼ καὶ ἄδικος καὶ τοῦ πατρὸς καταφρονητής, κρίνατε
 ἡμεῖς. πρῶτον μὲν οὖν ἀπέδειξα ἔμαντὸν μηδὲν μηδαμῶς πα-
 ραβεβηκότα τὰς συνθήκας, ἀλλὰ καὶ φανερώς παρασπονδη-
 10 θεῖς· καὶ τὰς ἀποδείξεις τοῦ λευκέναι βασιλέα πρῶτον τοὺς D
 ἰοῦρκους ἔχων παρ' ἔμαντῷ, καθάπερ εἶδετε, αὐτὸς μὲν τὴν
 εἰρήνην ἀσπαζόμενος καὶ δεόμενος ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον βασι-
 λέως, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. εἰ δὲ τις ἔχει με ἀποδεικνύειν
 παραβεβηκότα πρότερον τοὺς ὄρκους, παρῖτω καὶ δεικνύτω.
 ἔπειτα καὶ περὶ τῶν χρημάτων, εἰ ἐκ πέντε καὶ τριάκοντα
 15 μυριάδων τῶν ὀφειλομένων τοσαῦτα λαβὼν ἀδικῶ, καταμη-
 φίζεσθε ἡμεῖς.”

μθ'. Τοσαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος ἀπολογούμενος εἶπε· P. 148

Κωκαλῆς δὲ μεταξὺ βασιλέως ἀπολογουμένου, πρὶν μὲν τὰ B
 πρὸς τὸν πρωτοβεστιάριον γράμματα ἀναγνωσθῆναι, πολὺς
 20 ἦν ἐγκείμενος αὐτῷ, αὐτὸν τοῦ πολέμου φάσκων αἴτιον εἶναι,
 ἀνθρώποις πειθόμενον συκοφάνταις, τὸν τε βασιλέα διαβάλ-
 λουσι πρὸς αὐτὸν καὶ πρωτοβεστιάριον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς
 ἐν τέλει ὡς βεβουλευμένους πόλεμον κινεῖν. ἐπεὶ δὲ τὰ τε
 γράμματα ἀνεγνώσθη, καὶ ἀπεδείχθη καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων
 25 οὐχ ἦττον τὴν εἰρήνην καταλύων, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἔχων ἀν-

23. βεβουλευμένους ED. P. pro βεβουλομένους.

suas noctu, ne a notis agnoscerentur, circum domos ad pauxillum
 escarum precario conquirendum mitterent. Quos, dolore et commi-
 seratione fractus, subducta de qua nunc accusor pecunia, qualicun-
 que solatio delinivi. Nunc, an ideo periurus, improbus, patris
 contemptor fuerim, iudicate. Primum itaque docui, me foedus neu-
 tiquam violasse: sed cum ille aperte id mihi fecerit, et probationes
 ipsas eius periurii apud me habeam, sicut vidistis, nihilo minus
 pacem retineo, et tam diuturnis precibus illum fatigo, uti bellum ne
 moveat. Si quis autem me iuramento priorē defecisse potest
 ostendere, age, procedat et ostendat. Tum deinde vos, si de tre-
 centis quinquaginta nummum aureorum millibus, quae mihi debentur,
 tantillum accipiens, peculatus me alligavi, peculatorem damnatote.

49. Hactenus causam pro se dixit iunior imperator. Cui Cocalas,
 antequam eius ad protovestiarium epistola recitaretur, importune in-
 stabat affirmabatque, ab ipso belli profectum initium, qui sycophan-
 tis avum, protovestiarium ceterosque principes de agitato inter se
 belli consilio apud se criminantibus credidisset. Ubi vero litteris
 palam lectis patuit, non minus ipsum, quam ceteros pacem labefa-

A.C. 1327 *τειπεῖν, οὕτως ἐξεληλεγμένος φανερώς, καθήστο σιωπῶν. βασιλεύς δὲ ἐπιστραφεὶς πρὸς αὐτὸν, „ὦ μέγα λογαριαστὰ” εἶπε C „τὸ μὲν ἁμαρτάνειν τινὰ καὶ τὸν πλησίον ἀδικεῖν καὶ πλεονεκτεῖν, θαυμαστὸν οὐδὲν ἄνθρωποι γὰρ ἅπαντες τοῖς ὁμοίοις ὑποκείμεθα πάθει καὶ πρὸς κακίαν πρόχειροι μᾶλλον ἢ πρὸς 5 ἀρετὴν ἔσμεν τὸ δ’ ἀδικοῦντα καὶ ἐπιποροῦντα καὶ ψευδόμενον, ἔπειτα δόλους ῥάπτειν καὶ συκοφαντίας καὶ παντὶ σθένει πειρᾶσθαι τὰς αἰτίας εἰς τοὺς ἀδῶους περιτρέπειν, ὡς ἂν πρὸς τῷ ἀποκτεῖναι καὶ δίκαια δοκῆ ποιεῖν, οὐκ ἀνθρώπου πάντως, ἀλλὰ τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἔργον ἀνθρωποκτόνου.” παρώνιο δὲ καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ Θεόδωρος ὁ Καβασίλας, συνेतὸς μὲν ὢν καὶ σοφὸς καὶ παρὰ τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεὶ πολλῆς ἀπολαύων εὐμενείας καὶ οἰκειότητος, οὐδὲν δὲ ἦττον D καὶ παρὰ τῷ νέῳ, ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων παρὰ βασιλέως ὢν, καὶ φίλος ἐς τὰ μάλιστα Κωκαλᾶ, τὸν νέον βασιλεῦ Ἰωάννι 5 πρὸς τοὺς διαβάλλοντας διαταραχθέντα καὶ βουληθεὶς εὐτραπέλια λόγων τὸ βασιλέως ἦθος εἰς ἡμερότητα μεταβαλεῖν, „οὐ θαυμάζειν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, χρεῶν τοιαῦτα γὰρ τὰ τοῦ πλάνου ἔνδρα καὶ σκάμματα.” ἦν γὰρ δὴ ὁ Κωκαλᾶς ἐν ταῖς παιδιαῖς ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν πλάνος ὠνομασμένος. 20 καὶ ἔδοξε καιρῶς εἰρησθαι μετέβαλε γὰρ τὸ τοῦ βασιλέως ἦθος ἐκ τοῦ ἐμβριθοῦς πρὸς μεδιάμα σεμνόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον. τοῖς δ’ ἄρχιερεῦσιν ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς, εἰ ἀδικῶν αὐτὸς καὶ ἐπιπορῶν φαίνοιτο, καταψηφίζεσθαι, οἱ*

6. *ἐπαροῦντα legebatur.*

ctare, cum tam evidentem convictus, contra afferre nihil posset, resedit et obmutuit. Ad quem conversus imperator, Nihil mirum, magne logariastes, inquit, peccare quemquam, et alium laedere potioraque affectare; homines enim iisdem perturbationibus subiecti, ad vitia quam ad virtutem omnes propensiores sumus: sed iniuriam inferre, peierare, mentiri, ac deinde dolos consuere et sycophantias comminisci, conarique remis et velis culpam in innocentes derivare, ut praeterquam quod perniciem iis paras, etiam iuste videaris agere, id non hominis, sed eius est, qui fuit homicida ab initio. Aderat in consensu iudicium Theodorus Cabasilas logotheta militaris, vir cordatus et sapiens, seniori imperatori inprimis carus ac familiaris, nec minus nepoti, et praeterea Cocalae amicissimus. Is cum imperatorem iuniorum ob calumnias commotiorum cerneret velletque urbanitatis quodam sale eum mitigare, Noli mirari, inquit, imperator: haec enim sunt impostoris huius insidiae atque fossae. Nam inter ludicra puerilia Cocalae a coaevis impostor appellabatur. Visum tempestive dictum: nam imperator, nonnihil remissa gravitate, modeste risit. Sed de his satis. Deinde hortatus est episcopos, si iniustus ac perfidius appareret, uti sententiam ferrent. Illi responderunt,

δ' ἔφρασαν, ἔχειν μὲν αὐτοῦ καταψηφίζεσθαι μηδὲν, δεῖσθαι A.C. 1327
 δὲ μόνον αὐτοῦ, τρόπους τινὰς καὶ ἐπινοίας, ὥσπερ καὶ πρό-P. 149
 τερον, ἐξουρεῖν, ἔξ ὧν ἂν τὰ προσδοκώμενα κακὰ διαλυθῆιη.
 „καὶ σφόδρα γε” εἶπεν ὁ βασιλεὺς „μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐβου-
 5 λόμεν τὸν πόλεμον κεινησθαι, ἢ κινήσονται τάχιστα κατα-
 λυθῆναι. ὅτι δὲ οὐχ ὑπόκρισις οὐδ' εἰρωνεῖα τὰ τοιαῦτα, ἔξ
 αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐναργῆ πάρεστι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν
 τρίτον γὰρ ἤδη μῆνα κάθημαι ἐνταῦθα δεόμενος βασιλέως,
 τὸν πόλεμον καταθέσθαι καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν τὴν Ῥω-
 10 μαίων ἡγεμονίαν περιῦδειν ἀνηκέστοις κακοῖς περιπεσοῦσαν·
 ἀλλ' οὐδεὶς ὁ εἰσακούων καὶ ταῦτα πεπεισμένος φανερῶς, ὡς
 ἐπιβουλεύομαι, μηδὲν ἀδικῶν. οὐ γὰρ πάνυ ἄγνοῶ, ὅτι μὴ B
 ταῦτα μόνον, ἀπερ' ἀκηκόατε, γράμματα ἐπέμφθησαν κατ'
 ἐμοῦ, ἀλλ' ἐκ πολλῶν τῶν διασωθέντων ἐάλωσαν ὀλίγα τῶ
 15 σφόδρα δὲ βούλεσθαι τὴν εἰρήνην, τὴν τε ἑμαυτοῦ καὶ τῶν
 συνόντων ἀσφάλειαν τιθέμενος ἐν δευτέρῳ, θεῶ δὲ μόνῳ τὰς
 ἐλπίδας ἀναθεῖς, ὃν εὐορκῶ, κατὰ τὸ ἐνὸν ἐμοὶ τὰ προσδο-
 κώμενα κακὰ ἐκ μέσου ποιεῖν πειρωῶμαι. ἡγοῦμαι δὲ, ἂν καὶ
 βασιλεὺς ἐθελήσῃ τῶν ὀφειλομένων χρημάτων τὰ ἡμίση ἀπο-
 20 δοῦναι τῇ στρατιᾷ, ἐκείνους τε μηδὲν πλέον πολυπραγμονή-
 σαι ἀγαπήσαντας, καὶ ἡμᾶς τῶν ἐκ τοῦ πολέμου προσδοκω-
 μένων ἀπαλλάξεσθαι κακῶν.” εἰπόντων δὲ τῶν ἀρχιερέων, C
 ὡς νῦν μὲν οὐκ ἂν εἴη ῥᾴδιον ἀπορία χρημάτων τοσαῦτα
 ὄντα ἀποδοθῆναι, ὅσα δ' ἂν ἐξῆ λαβόντας νῦν, τὰ λειπόμενα

21. ὅμας coni. ED. P. idemque legit Intpr.

non habere se, cur eum condemnarent: solum rogare, ut, quem-
 admodum antehac, modos et vias inveniret, quibus imminetia
 mala in irritum caderent. Ad haec imperator: Vellem ego omnino
 hoc bellum non esse natum: aut certo priusquam convalesceret, re-
 stinctum fuisse. Hoc me nulla simulatione aut dissimulatione dicere,
 ipsae res evidenti argumento sunt: tertium siquidem mensem hic
 desideo, neque avum pacem poscendi finem facio, ne ob nostram
 discordiam Romanum imperium incommodis longe gravissimis concu-
 tiatur. Sed surdo fabulam, ut aiunt. Certus interim sum, eius insi-
 diis me peti, quamquam in eum nil molitus sim. Nec enim ignoro,
 non has modo, quas audistis, sed plures insuper contra me missitasse
 litteras, e quibus hae perpaucae interceptae sunt. Quia tamen pacis
 sum cupidissimus, meam meorumque securitatem in posterioribus
 ducens, solique Deo spes meas committens, quem sancte iuravi,
 quantum in me est, ingruentes clades avertere annitor. Opinor au-
 tem, si et avus dimidium debitae pecuniae militibus numerare velit,
 boni consulentes, nihil deinceps molestiarum exhibituros, et vos
 casibus, quos e bello metuitis, ereptum iri. Occurrentibus episcopis,
 difficile futurum hoc tempore, exhausto aerario, tantum aes dis-

- A.C. 1327 κομίσασθαι χρόνῳ ῥητῆ· „οὐκοῦν” ὁ βασιλεὺς ἔφη „εἰ τοῦτο δυσχερὲς δοκεῖ, καὶ τὰ ἡμίση καταλιπόντες τούτων, τῷ τετάρτῳ μορίῳ τοῦ ὅλον ἀρκεσθῆσόμεθα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμοιοῦς χάριν.” οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπήνεσάν τε ὡς κρείττω χρημάτων τὸν βασιλέα, καὶ ἀναμφιβόλως ἔφρασκον ἀποδοθῆ-5 σεσθαι τὰ εἰρημένα. ὡς δὲ εἶδεν ἐπὶ τούτοις συνθεμένους, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς, ὡς καὶ τῶν πᾶσι δοκούντων μετριω- D τῶν διὰ τὸ τὸν πόλεμον καταλυθῆναι ἐξίσταται ἐκὼν, ποιῆσαι φανερόν, „δέον” ἔφη „καὶ ὑμῖν, κατὰ τε τὴν ὁδὸν πεπο- V. 120 νηκόσι καὶ αἰτίᾳ προσταλαιπωρήσασι ὅλην τὴν ἡμέραν, χά-10 ριν καταθεῖναι τινα. οὐκοῦν καὶ τὸ τέταρτον τῶν ὀφειλομένων χρημάτων ἀφήμι ὑμῶν χάριν, καὶ οὐδὲν παρὰ βασιλέως ἀπαιτῶ πλὴν ὅσα οἱ τὰ δημόσια διοικούντες αἰτίας τινὰς πλασάμενοι ψευδεῖς, ἀποστερήσαντες βασιλέως ἔχουσιν αὐτοί, ἀποδείξεως γενομένης ἐναργοῦς, ταῦτα λαβόντα διανεῖμαι τῇ 15 στρατιᾷ μικρῶς ἐνεκά τινος παραμυθίας. μὴ θαυμάσητε δὲ, εἰ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπὶ ταῖς ἐτέρων κακοπραγίαις ἕτερον μεγα- P. 150 λοψυχεῖν καὶ φιλοτιμεῖσθαι πολλὰ πρότερον εἰπὼν, νῦν οὕτω ῥαδίως τὰ τοῖς στρατιώταις ὀφειλόμενα χρήματα πρόειμαι. εἰν γὰρ εἰς τὸν ἐφεξῆς χρόνον κατὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς συν-20 θήκας ἢ τεταγμένη μισθοφορὰ παρέχεται αὐτοῖς, τὰ ὀφειλόμενα ἐπὶ τῷ προτοῦ πάνυ φιλοῦντες ἐμοὶ χαριούνται χρόνῳ. ἄλλως τε ἔδεισα μὴ τις καὶ διὰ ταῦτα γένηται ἀναβολὴ πρὸς τὴν εἰρήνην, καὶ δόξωμεν μᾶλλον ἐξεπίτηδες τὸν πόλεμον αἰ-

solvere : proinde pro copia nunc acciperent, reliquum ad diem praefinitam accepturi. Si hoc difficile putatis, excipit imperator, etiam dimidio remisso, quarta parte pacis et concordiae causa contenti erimus. Quo audito, episcopi eum ut a pecunia invictum commendarunt, spondederuntque, citra controversiam partem dictam solutum iri. Imperator ut in hoc secum facientes vidit, volens constare omnibus, se libenter belli tollendi causa de iure suo etiam in his, quae essent omnium confessione moderatissima, decedere, Oportet, inquit, et vobis de via fessis et totius diei inedia vexatis, gratiam aliquam rependere. Itaque et quartam partem debitae pecuniae in gratiam vestram remitto: et ab avo nihil exigo, nisi quod quaestores, confictis quibusdam causis imperatore defraudato, sibi retinent, id quod probari perspicue potest, ut hanc summam ad quaecunque solatium in militem dispertiam. Ne tamen vos admiratio capiat, quomodo, cum ante affirmarim, non oportere in alienis miseriis magnanimitatem ostentare, nunc adeo non repugnanter debita militibus stipendia condonem. Si namque de cetero ex foedere constituta stipendia persolventur, quae ex antegresso tempore illis debentur, pro eximio amore, quo me diligunt, mihi remittent. Praeterea timeo, ne propter haec pax differatur videamurque consulto bellum trahere. Quare

ρεῖσθαι. καὶ διὰ τοῦτο δεῖν ᾤηθην πᾶν ζήτημα καὶ ἀμφίβο- A. C. 1327
 λίαν ποιῆσαι ἐκποδῶν, καὶ μᾶλλον τοῖς ἡμετέροις φανῆναι
 φορτικός καὶ ἐπαχθής, ἢ πρὸς τὸν πόλεμον αἰτίαν παρασχεῖν.”
 τοιαῦτα βασιλέως εἰπόντος τοῦ νέου, οἱ παρὰ τοῦ πρεσβυτέ-
 5ρου ἀπεσταλμένοι ἀρχιερεῖς καὶ συγκλητικοὶ θανμάσαντες B
 τῆς μεγαλοψυχίας τὸν βασιλέα καὶ τοῦ σφόδρα οὕτω τὴν εἰρή-
 νην αἰρεῖσθαι, χάριν ὁμολογήσαντες πολλήν, χαίροντες ἤτοῦντο
 τὴν ἐπάνοδον ἐπιτραπῆναι, νομίζοντες, ὡς ἅμα τῷ τὰ πεπρα-
 γμένα ἀπαγγελῆαι βασιλεὶ κώλυμα οὐδὲν ἔσται τῇ εἰρήνῃ ὥστε
 10εῖναι. ἐκείνοις μὲν οὖν ὥσπερ ἤτοῦντο ἐπέτρεπεν ἐπανελθεῖν.
 δι’ αὐτῶν δὲ πρὸς βασιλέα τὸν πάππον ἐπρεσβεύετο τοιαύδε
 „τὴν μὲν ἐμὴν πρὸς τὸ σὲ τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἡγεμονίαν
 σπουδῆν τε καὶ προθυμίαν θεός τε οἶδε καλῶς ὁ πάντα εἰδώς,
 καὶ αὐτὸς ἂν ἐπιμαρτυρήσῃς. ἐνὸν γὰρ, εἶγε ἐβουλόμην, σὲ
 15βλυπεῖν καὶ κατὰ τοὺς προτέρους πολέμους ἢ συμπάσης ἢ τῆς C
 πλειονος ἀρχῆς κρατεῖν, οὐκ ἠθέλησα ἐκῶν, ἀλλὰ σοὶ νομί-
 ζων εἶναι δίκαιον ἐξίστασθαι ταύτης ὅτι πατρὶ, ἕως ἂν πε-
 ριῆς, δυνάμενος κατασχεῖν, παρεχώρησα ἐκῶν εἶναι καὶ τοῦ-
 τό γε οὐκ ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων. τῶν γὰρ σὺν ἐμοὶ πολε-
 20μουμένων πάντων τοὺς μὲν πόνους καὶ τοὺς κινδύνους ἐν τῷ
 πολεμῆν ὑφισταμένον, τῶν ἄθλων δὲ καὶ τῶν γερῶν ἀπο-
 στερουμένων, διὰ τὸ ἐμὲ, σοῦ προστάττοντος, εὐθύς ἄσμενον
 χωρεῖν πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ πάντων σοὶ παραχωρεῖν, ὧν
 ἐκπήσαντο αὐτοὶ κρατοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ, ἀμφοτέρωθεν ἐμοὶ
 25συνέβαινε τὸ θορυβεῖσθαι. τό, τε γὰρ πείθειν καταθέσθαι τὸν

etiam idcirco quaestionem et ambiguitatem omnem rescindendam
 putavi, potiusque meis gravis et incommodus videri, quam bello
 ansam dare volui. His dictis, missi a seniore episcopi ac proceres
 tantam animi altitudinem admirati, et ob tam praeclarum pacis desi-
 derium gratiis actis singularibus, hilares domum redcundi veniam
 petiverunt, rati, simul acta avo renuntiassent, pacem nihil remora-
 turum. Ergo reditionem illis permittit, et ad avum haec ferenda
 committit: Quam studiose atque impigre elaborem, ut tu principa-
 tum Romanum teneas, Deus novit, quem nihil latet, et tu ipse, si
 voleas, testabere. Nam cum potuissem, si libuisset, bellis superio-
 ribus aut toto imperio aut maiore illius parte potiundo, tibi moero-
 rem dare, nolui iustumque existimavi, tibi eo ut parenti, quamdiu
 in vita maneres, cedere. Neque vero sine laboribus periculisque
 cessi. Cum enim commilitones mei omnes belli aleam ac labores
 subiissent, praemiis autem et honoribus carerent, quod ego tua iussa
 secutus, pacem libens complecterer tibi que relinquerem omnia, quae
 ipsi armis acquisierant, utrimque conturbabar. Nam adducere illos
 ad arma deponenda difficile erat, cum se iusta praedicare assevera-
 rent, et in hostem ire lege bellica semper postularent. Invenit autem

- A.C. 1327 πόλεμον, ἐπέπονον ἦν, αὐτῶν δίκαια λέγειν ἰσχυριζομένων
 D καὶ μέχρι παντὸς ἐπεξίεναι τοὺς πολεμοῦντας ἀξιούντων πο-
 λέμον νόμφ, τό, τε ἀκόντων αὐτῶν τι ποιεῖν, οὐκ ἀδέες. φι-
 λία γὰρ ξυστρατεύοντων τῶν πλείονων καὶ ἐλπίδι τοῦ ἄρξαν-
 τα ἀντευποιήσειν, εἰ μὴ γνώμη αὐτῶν ἐπράττετο τὰ τῆς εἰ-5
 ρήνης, εἰκὸς ἦν αὐτοὺς περικακήσαντας χωρεῖν πρὸς τοὺς
 ἐναντίους, ὅπερ ἀκινδύνως οὐκ ἂν ἐπράττετο ἔμοι. ἐγὼ δὲ τοῦ
 τὰ φίλα ἕνεκα πράττειν σοὶ τοὺς τε πόρους ὑφιστάμην ἐν τῇ
 πείθειν, ἐνός τινος ἢ καὶ δύο συναιρομένων, καὶ τῶν ὑφορω-
 μένων κινδύνων κατεφρόνουν, νομίζων, ἂν αὐτοῖς ἔργοις ἀπο-10
 δειχθῶ εὐνους ἐς τὰ μάλιστα σοὶ καὶ ἐν τοῖς κατεπέγουσι
 καιροῖς οὐ πολεμῖως, ἀλλὰ φιλίως διακείμενος, θαρῶσαι ἂν
 P. 151 ἔμοι καὶ τὴν ἔχθραν καταλῦσαι. τὸ δ' ἐναντίως ἔχον νῦν
 ἢ προσεδόκων αὐτὸς δοῦναι. πάντα γὰρ ἐκεῖνα καὶ, τὸ μέ-
 γιστον, αὐτὴν ἀλήθειαν θέμενος ἐν οὐδενί, ἀνθρώποις δέ15
 διεφθοροῖσι καὶ ψευδομένοις καὶ μηδὲν ἐξ ὧν ἂν τὰ κοινὰ βέλ-
 V. 121 τιον σχολή, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰδίᾳ τι ὠφελήθειεν αὐτοί, σκο-
 ποῦσι πευθῆεις, εἴλου μᾶλλον πολεμεῖν ἔμοι. ἐγὼ δὲ καίτοι
 δίκαιος ὧν οἶα προεπιβουλευόμενος καὶ παρασπονδούμενος,
 ἐτοιμότερον πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, αἰδοῦ τε τῇ περί σε καί20
 πόθῳ ἀσέτην τῇ πρὸς τὴν εἰρήνην τρίτον ἤδη μῆνα κἀθημαι
 ἐνταῦθ' ἱκετεύων καὶ παραιτούμενος τὴν σὴν ὀργήν. νυνὶ δὲ
 τῶν ὑπὸ σου ἀρχιμερέων καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν ἀπεσταλ-
 B μένων ἐπὶ τὸ τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐμὰ ἐξετάσαι ἠκόντων, αὐτὸς
 μὲν πολλῆς ἐνεπλήσθη ἡδονῆς, ὡς καιρὸν ἀπολογίας εὐρη-25

illis quippiam facere metu non vacabat. Ex amicitia etenim pluri-
 bus mihi militantibus et spe, principem beneficio responsurum, si,
 quemadmodum ipsi volebant, pax facta non esset, consentaneum erat,
 eos malis cedentes ad adversarios pro sociis accessuros: quae res dis-
 crimem mihi periculumque attulisset. Ego vero ut tibi gratificarer,
 persuadere illis enisus sum, uno aut duobus adiuvantibus, et quae
 timebam contempsit; arbitratus, si factis tibi me benevolentissimum
 perturbatissimisque temporibus non hostilem, sed amicum in te ani-
 mum ostendissem, confidere posse, etiam odium in me tuum sana-
 turum. Quod nunc secus, quam rebar, video evenisse. Omnia siqui-
 dem illa, quodque summum est, veritatem ipsam pro nihilo ducens,
 hominibus autem perversis et mendaciloquis, non reipublicae com-
 munita, sed sua ipsorum compendia sectantibus fidem habens, bello
 me tentare voluisti. At ego, quamvis iure optimo, tamquam prior in-
 sidii appetitus temeratoque foedere violatus, promptius ac prius
 arma capessere poteram, tamen pudore erga te et pacis desiderio
 incredibili tertium iam mensam hic contero, supplicans et iram tuam
 deprecans. Nunc cum venissent, quos ad exercendam de me quaes-
 tionem misisti, gaudio exsilui, quod tempus mei defendendi nactus

κώς ἐκκλησίαις δὲ γενομένης, τὴν ἀπολογίαν ἐφ' ὧς ἐνεκαλού- A. C. 1327
 μην ἀληθῆ καὶ δικαίαν ἐποίησάμην. ἃ μὲν οὖν εἶπον πρὸς τὰ
 ἐκκληήματα, αὐτοὶ ἐλθόντες ἀπαγγελοῦσιν· ἐγὼ δ' αὐθίς σου
 δέομαι, βασιλεῦ, μὴθ' ἡμᾶς μῆτε τοὺς ἄλλους περιῦδειν Ῥω-
 5μαίους διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν πόλεμον φθειρομένους,
 ἀλλ' ἐν ἡμέραις ὀκτώ τὰ τε δέοντα σκέψασθαι καὶ ἡμῖν ὡς
 ἔχεις γνώμης δηλώσαι. ἂν μὲν οὖν, καὶ θεοῦ τοῦ χορηγοῦ τῆς
 εἰρήνης συνενδοκοῦντος, πρότερον ἡμῖν διατεθῆς καὶ μάλ-
 10λων ἔλοιο τὴν εἰρήνην, πανταχόθεν ἂν ἔχοι καλῶς· ἂν δ' ἡ C
 ἰοτῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων πληθὺς καὶ τὸ μάλιστα βούλε-
 σθαι διαφθαρέντας ἡμᾶς ἰδεῖν πρὸς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον παρα-
 σκευάσωσιν ὄρμησαι, καὶ οὕτως ἐγὼ σοι τρόπον ὑφηγησώμαι
 ἰσχυρότατον τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου, ὡς ἂν τάχιστα τε καὶ
 15χωρὶς κινδύνων πραγμάτων ἀπαλλαγῆς. θεὸς ὁ χορηγὸς πάν-
 15των τῶν ἀγαθῶν, ὁ πατὴρ πάντων καὶ κύριος τῶν βασιλείων,
 ἄμαχόν τινα καὶ θουμασίαν παρέσχετο δυνάμιν σοι, πρὸς ἣν
 οὐχ ὅτι γε ἀντιστῆναι, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι δυνατὸς εἶναι
 ὁμολογῶ. ἔστι δ' αὕτη τις, τὸ σὲ μὲν εἶναι κύριον καὶ πατέρα,
 20ἐμὲ δὲ υἱὸν καὶ δοῦλον ἀκριβῶς. ταύτη δὲ χρησάμενος τῇ δυ- D
 20νάμει, ἐν ὀλίγῳ πᾶν, ὃ βούλει, ἐραδίως ἔση κατορθωκῶς. εἰ
 γὰρ κελεύσης ὡς πατὴρ, κλοιά περιθέμενον αὐτόθι δεσμοτή-
 ριον οἰκεῖν ἐλθόντα, ἐτοιμότατα τὸ κελευόμενον ποιήσω. καὶ
 τί λέγω δεσμοτήριον καὶ κλοιά; καὶ εἴ τι βούλει τῶν αἰσχρο-
 25τάτων ἕτερον, προθύμως σοῦ κελευόντος ὑπομενῶ· ἂν δὲ ταύ-
 25την ἀφείς τὴν δύναμιν, ἐπὶ τὴν ἑτέραν, ἣν ἐκ πολλοῦ λανθά-

essem. In conventu autem ad capita accusationis vere ac iuste respon-
 di: de quo ipsi apud te memorabunt. Rursum te oro, imperator, ut
 neve nos, neve Romanos alios, nostrī causa acerba perpeti ac perdi-
 sinas, sed diebus octo quid opus sit consideres, tuamque nobis sen-
 tentiam declares. Si, Deo pacis auctore approbante, placidam in
 nos mentem indueris pacemque susceperis; bene facies modis omni-
 bus. Sin peccatorum nostrorum multitudo et incensa videndi interit-
 us nostrī cupiditas potius in bellum te praecipitem agent, etiam sic
 modum te docebo validissimum me armis oppugnandi, ut citissime
 citraque periculum molestiis absolvarē. Deus bonorum omnium sup-
 peditator, pater et dominus regum omnium, admirabilem tibi et in-
 expugnabilem potentiam dedit: cui non solum resistere, sed contra
 quam ne intueri quidem me posse fateor. Est autem haec, quod tu
 dominus et pater, ego filius et servus omnino. Hac usus potentia,
 brevi quae voveris omnia feliciter efficies. Si enim iusseris, ut
 pater, me, collaria in collum iniecta, venire et illic carcerem habitare,
 imperata promptissime exsequar. Quid autem dico de carcere? si vel
 ignominiosissimum mandaveris, perferam hilariter. Si hac potentia
 omissa, ad alteram te convertes, quam pridem tibi, credens te latere

A.C. 1327 *νεῖν οἰόμενος παρεσκευάσας σεαυτῷ, τραπήης, ἐπιπύζων ἐμὲ κα-
τεργάσεσθαι πολέμῳ, ὁκνῶ μὲν εἰπεῖν, εἰρήσεται δὲ ὅμως,
δέδοικα μὴ, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀλυ-
σιτελῶς σεαυτῷ βεβουλευμένος φανῆς. τότε μὲν οὖν θεοῦ τε
συναιρομένου καὶ τῶν ἐμὲ πᾶν φιλοῦντων τουτωνῶν συμπρατ-*

P.152 *τόντων, ἰδρωῖσι πολλοῖς καὶ πόνοις οὐχ ὕπερ αὐτὸς ἔργον εὐ-
χῆς ἡγοῦ τελεσθῆναι, ἀλλ' ὕπερ σὺ μὲν οὐδὲ ἐνεθυμήθης, ἐμοὶ
δὲ ἦν διὰ σπουδῆς, κατορθώθη· νῦν δὲ δέδοικα, ἂν τὰ πρά-
γματα ἑτέρως ἢ αὐτὸς ἐπιπύζης ἀποβῆ, μὴ καὶ αὕτη ἡ ἐλπίς
περιαιρεθῆ. διὸ καὶ δέομαι αὐθις καὶ συμβουλευέω, ἢ τὴν εἰ-10
ρήνην ἔλεσθαι, ἢ εἶγε πάντως ὤρμησαι πρὸς τὸ πολεμεῖν, τῇ
μεγάλῃ χρήσεσθαι ἰσχυῖ, ἣν ἔχεις ὡς πατήρ, δι' ἧς ῥαδίως
ἅπαν ἂν σοι τὸ βυλόμενον κατορθωθείη, (ἴστω δὲ θεὸς ὡς
ἀληθῆ λέγω,) καὶ μὴ τῇ συγκίῃ θαρῤῥεῖν ἐπισκορῆα, τοῖς ἐκ-
B* *πεμφθεῖσιν ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ἀρχουσιν ἐπὶ τὸ τὸν κατ' ἐμοῦ 15
πόλεμον ἐξαρτύσασθαι. πολλῶν γὰρ ὄντων, ὡς αὐτὸς οἶει,
καὶ θανυμασιῶν στρατηγῶν, πολλῶ τῇ μέτρῳ διαφέροντας ἴσθι
ἐμὲ καὶ τοὺς μετ' ἐμοῦ. ἂν μὲν οὖν ἐμοὶ πεισθεις, ἐπιψηφί-
ση τὴν εἰρήνην, θεόν τε εὐφρανεῖς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ, καὶ ἡμᾶς πολέμιαν καὶ κινδύνων ἀπαλλάξεις. ἂν δ' 20*

V. 122 *ἑτέρως βουλευέσῃ, ἐγὼ μὲν ἐπιμαρτύρομαι τὸν πάντα ἐφορῶντα
ὀφθαλμὸν καὶ τὰς διοικούσας τὰ ἡμέτερα πράγματα δυνάμεις
οὐρανίους, ὡς καὶ ἀδικούμενος καὶ παρασπονδούμενος, ὅμως
C* *ἀσπάζομαι τὴν εἰρήνην· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅ,τι καὶ σεαυτῷ*

et sperans, bello me confecturum, paravisti, vereor dicere, sed dicam tamen, vereor, ne ut alias, sic modo male tibi consuluisse ipso eventu deprehendere. Ac tunc quidem et Deo inprimis et his amicissimis meis adiuvantibus, multis sudoribus ac laboribus, non quod tibi in votis erat, sed quod ne in cogitationem quidem tuam unquam ceciderat, mihi autem in desideriis erat, prospere perfectum est. Nunc metuo, si aliter, quam confidis, res ceciderint, ne spes tuas fallaces fuisse appareat. Quocirca iterum te hortor atque rogo, pacem ne aspernare: aut si belli cupidine adeo ferves, utare magnis illis viribus, quibus vales ut patēr, et quae tibi totum hoc, quod cupis, facili felicique successu praestabunt, (Deum testor, vera me proloqui,) et ne ficulneo nitare auxilio, nempe ducibus illis, quos in occidente ad bellum contra me apparandum emisisti. Multis enim illis et insignibus, ut quidem tu opinaris, longo intervallo scias velim me quique mecum sunt antecellere. Quare si monitis meis locum relinquens, pacem decreveris, Deum ipsum et bonos angelos eius exhilarabis, nosque a bellicis istis incommotis tutos conciliabis. Si in diversum abis, Deum, cuius oculus intuetur omnia, et coelestes illas virtutes, rerum nostrarum administratrices, invoco testes, me quamquam affectum iniuria et perfidiose violatum, nihilo minus pa-

συμφέρον και τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις και βουλευσασθαι και Δ. C. 1327
 πράξαι." Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς ὁ νέος διεπρεσβεύσατο πρὸς
 βασιλέα τὸν πάππον.

ν'. Εἰς Βυζάντιον δὲ τῶν πρέσβειων ἀφικομένων, πρό- D
 βυρος ἐλθὼν ὁ Κωκαλῦς, πάντα κατὰ μέρος διεξῆκει πρὸς βα-
 σιλέα, ὅσα τε αὐτοὶ ἐγκαλοῦντες εἶποεν τῷ νέῳ βασιλεῖ, και τε-
 λευταῖον ὅσα διαπρεσβεύσατο πρὸς αὐτόν. και ἔδοξεν οὐ κατὰ
 καιρὸν τὴν ἐκεῖσε τῶν ἐργιερῶν και τῶν ἄλλων ἀφίξειν γεγε-
 νωνῆσθαι, ὡς ἀνάγκης ἤδη οὕσης ἢ πρὸς τὴν εἰρήνην χωρεῖν,
 ἢ ὀρημένους πολεμεῖν προδήλως ἤδη πᾶσιν ἀδικεῖν δοκεῖν.
 μετὰ μικρὸν δὲ και οἱ λοιποὶ ἐλθόντες και προσκυνήσαντες τὸν
 βασιλέα, οὐδὲν ἐπετραίτησαν εἰπεῖν τῶν κατὰ τὴν πρεσβείαν, P. 153
 ἀλλ' ἕκαστον οἰκᾶδες ἀπελθόντας ἤραμεν, ἄχρῖς ἂν βασιλέως
 Ἰσπροστάξαντος ἀπαγγεῖλωσι τὰ τῆς πρεσβείας. τοῦτο δὲ ἦν
 σκῆψις ἐπὶ πρεσβείας. ἔδοξε γὰρ βασιλεῖ μᾶλλον λυσιτελεῖν σιω-
 πῇ τὸ πρᾶγμα παρελθεῖν, δεδοικότε μὴ, δημοσίᾳ ἀπαγγελλο-
 μένης τῆς πρεσβείας, ἢ ἀναγκάζοιτο παρὰ πάντων εἰρηθεύειν
 πεπεισμένων ἤδη, τὸν νέον βασιλέα και δίκαια και συμφέρον-
 νοτα ἀξιοῦν, ἢ εἰ μὴ πείθοιτο, δοκοῖη φανερώς ἀδικεῖν. ἔξ μὲν
 οὖν ἡμέραι παρεῖλον, και τῆς πρεσβείας λόγος ἦν οὐθεῖς.
 ἀχθόμενος δὲ ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῇ τοῦ χρόνου παρατάσει, με-
 μήνηκε πρὸς βασιλέα, ὡς „ἔξ ἡμερῶν παρελθουσῶν, οὐδὲν B
 παρὰ τῶν πρὸς βασιλέα τὸν ἕγγονον τὸν σὸν ἀπεσταλμένων

cem servare; quam tu quoque servares, si et cogitare et facere nos-
 ses quod ad tuam Romanorumque utilitatem pertinet. Haec iunior
 ad seniore per legatos.

50. Iis Byzantium reversis, antevertens alios Cocalas, omnia par-
 ticularim imperatori edisserit, quaecunq; nimirum nepoti obie-
 cissent, et quomodo ille singulis occurrisset; et tandem quae avo
 renuntianda commisisset: visumque, haud utiliter episcopos cete-
 rosque illuc profectos fuisse, quandoquidem necesse iam sit, aut pa-
 cem admittere aut ad arma profligando palam malefaciendi voluntatem
 prodere. Paulo post accedentes reliqui imperatoremque adorantes, de
 legatione, quam haberent a nepote, tacere, domum quisque suam re-
 dire et quiescere iussi sunt, donec illius mandatu cam exponerent. Hoc
 nihil aliud, quam honestum quoddam velamentum erat. Commodius
 enim statuebat, rem silentio dissimulare, cum timeret, ne si publice
 narraret quae debebant, aut cogeretur ab omnibus pacem accipere,
 utpote iam persuasis, nepotem imperatorem iusta et utilia petere:
 aut si recusaret, aperte contra aequum et bonum agere censeretur. Iam
 dies seni effluxerant, nulla interim legationis mentione facta, cum
 patriarcha diem proferri aegre ferens, admonet, diem sextum iam
 praeterisse, nec adhuc quidquam ab episcopis ad nepotem missis

A.C. 1327 ἀρχιερέων ἐπέθον· δέον οὖν, ἐπεὶ καὶ ὁ χρόνος πρὸς διασκαψὴν ἱκανός, πυθέσθαι αὐτῶν ὅ,τι λέγουσιν.” ὁ δὲ ἐπηγγείλατο ποιήσῃν. ὡς δ’ ἕτεροι τοσαῦται διεληλύθησιν ἡμέραι καὶ λόγος οὐδεὶς ἐγένετο αὐτῶν, πάλιν πέμπας ὁ πατριάρχης, εἶδετο τοῦ βασιλέως μὴ οὕτω τρίβασθαι τὸν καιρὸν, ἀλλὰ τόν5 τε ἀρχιεπίσκοπον μετακαλεσάμενον καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχιερεῖς, ὅ,τι τε ὁ ἔργονος ἀπολογεῖται ἀκούσαι καὶ αὐτὸν σχεψάμενον ἔξ αὐτῶν τὰ λυσιτελοῦντα Ῥωμαίοις ποιεῖν. ὁ βασιλεὺς C δὲ ἀπεκρίνατο, μηδενὶ αὐτὸν ἐξείναι ἀνερρυνῆν, ὅπως τὰ κατ’ οἶκον πράγματα διεξάγει· αὐτῷ γὰρ μελήσειν ὅποτε καὶ ὅπως10 αὐτὰ δέοι οἰκονομεῖν· αὐτὸν δὲ, πατριάρχην ὄντα, τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐκέλευεν ἔχουσθαι φροντίδων, τῶν κοινῶν δὲ καὶ τῶν βασιλικῶν ἀπέχεσθαι πραγμάτων. τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς εἶρηκεν, οἰόμενος τὸν πατριάρχην καταπτῆξαντα τοὺς V. 123 λόγους, μᾶλλον ἢ ἀσπάσασθαι τὴν σιωπὴν. ὁ δὲ εἰς τὴν15 ὑστεραίαν τοιαῦτα καὶ αὐτὸς μεμήνηκε πρὸς βασιλέα· „κράτιστε βασιλεῦ, τὸ τὰ δέοντα παραινεῖν καὶ συμβουλευεῖν καὶ D εἶ προσαναγκάζειν πράττειν, οὗθ’ ἐκὼν προήσομαι αὐτὸς, οὗτ’ ἄκων δέοι ληφθεῖς. εἰ δ’ αὐτὸς τοιαύτη συζῆν ἐμὲ ἀπραγμοσύνη ἀξιούς, ὥστε μὴ φθέγγεσθαι μήτ’ ἀκούειν μήτε20 ὄραν, ἐχρῆν πρὶν τῆς ἐκκλησίας προστάτην προβαλέσθαι εἰπεῖν. κἂν μὲν καὶ αὐτῷ μοι καὶ δίκαια ταῦτα καὶ λυσιτελοῦντα ἐδόκει, στέργειν ἦν ἀνάγκη νῦν· ἂν δ’ ἕτερα ἐνόμιζον

9. Inpr. leg. αὐτῶν.

eum audivisse: oportere igitur, quando satis diu deliberasset, audire quid dicerent. Facturum se promittit. Totidem diebus elapsis, rursum mittit patriarcha, rogans, ne ita tempus tereret: sed archiepiscopo et episcopis accersitis, quo pacto se nepos defendisset, cognosceret indeque videret, quid in rem Romanam esset. Respondet, nulli eorum licere inquirere, quonam modo ipse res domesticas moderetur: sibi enim curae fore, quando quave ratione illas administret: ipsum, ut patriarcham, ecclesiasticas curas versare, et a politicis imperatorumque negotiis abstinere debere. Talia denuntiavit imperator, quod patriarcham ea denuntiatione terrefactum, libentius taciturnum confideret: qui sequenti luce per internuntium sic respondit: Ego, imperator optime, hortari, suadere et cogere insuper ad officium neque volens, neque invitus, ob timorem nimirum, praetermittam. Quod si tu in tali otio mihi degendum opinare, ut nec lingua utar, nec auribus, nec oculis, id mihi antequam ecclesiae huius antistes legerer, significare debuisti. Si tum ego quoque id pro aequo et bono probavisset, nunc necesse haberem boni consulere: sin aliud patriarcham decere iudicasset, alteri, cui talis vita proposita fuisset, thronum cessissem. Quoniam autem divino munere non solum germanam ecclesiae doctrinam defendo,

προσῆκειν πατριάρχη, παρεχώρουν ἂν ἐτέρω τῶν θρόνων A.C. 1327
οὕτω ζῆν προηρημένω. ἐπεὶ δὲ Θεοῦ χάριτι οὐ τῶν ὁρθῶν
τῆς ἐκκλησίας δογματῶν προβέβληται μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἀδικουμένων προϊύσασθαι καὶ ὑπερμαχεῖν ἀνάγκη ἔχω, τοῖς
5 ἄδικεῖν ἐθέλουσι καὶ πλεονεκτεῖν οὐ παύσομαι διαφερόμενος
καὶ ἀντιλέγων, ἂν τε τῶν φαυλοτάτων τινὲς ᾧσιν, ἂν τε τῶν P. 154
ὑπερλάμπρων καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἀκρότατον ἀφιγμένων τῆς εὐ-
τυχίας· καὶ μᾶλλον πρὸς ἐκείνους, ὅσῳ καὶ τὰ ἀδικήματα
μεῖζω καὶ πρὸς πλείονας ἐξάγοντα τὴν βλάβην. εἰ γὰρ μέ-
10 λοιοιμεν τοῖς μὲν μικροῖς μικρὰ τινα ἀδικουσι μόνον ἐγκαλεῖν
καὶ τὴν ἀδικίαν ὀνειδίξειν, πρὸς δὲ τοὺς μεγίστους καὶ τὰ
μέγιστα βλάπτοντας ἐκόντες ὄντες διὰ τὸ ἀξίωμα σιωπᾶν καὶ
μηδὲ γράζειν τολμᾶν, οὐδὲν διοίσομεν ἱατρῶν τῶν περὶ τρί-
15 ἐπιδεικνυμένων, ἐὰν δὲ τι νόσημα παρεμπέσῃ τῷ ζῳῆ λυμαι- B
νόμενον ὄλω, τούτου δὲ μηδεμίαν πρόνοιαν ποιουμένων, ἀλλ'
ἤγουμένων ἀρκεῖν, εἶγε καὶ αὐτοὶ καθήμενοι μετὰ τῶν ἄλλων,
ἀπολλύμενον ὄρωμεν. ἐγὼ δὲ καὶ πάνυ θαναμάζω μεμνημένος,
ὡς ἐκέλευσας ἐμὲ μὲν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράττειν καὶ περὶ
20 αὐτὰ ἡσχολησθαι μόνον, σὲ δὲ εἶν ὅπως ἂν δοκῇ τὰ τῆς βα-
σσεύσεως διοικεῖν. παραπλήσιον γὰρ ἔστιν ὡσπερ ἂν πρὸς τὴν
ψυχὴν εἴποι τὸ σῶμα· οὐδέ μοι τῆς κοινωνίας καὶ τῆς συν-
αφείας τῆς σῆς, οὐδὲ συνεργὸν πρὸς τὰ πραττόμενα βούλο-
μαι ἔχειν, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὡς οἶόν τε ἦ καὶ βούλωμαι, διοικῆ-
25 σω τὰμὰ, σὺ δὲ φρόντιζε περὶ τῶν ἰδίων. πᾶσι μὲν οὖν
ἀμαρτάνουσι ὡσπερ τι κοινὸν φάρμακον τὸ μετανοεῖν ἐπὶ

sed etiam iniuriam passis patrocinari eorumque tutelam gerere de-
beo, adversari et contradicere his non cessabo, qui, deserta aequi-
tate, plus nimio sibi arrogant, sive illi infimi, sive summi ordinis
et beatissimi fuerint. Atque istis quidem vehementius, quando
videlicet eorum iniuriae maiores et pluribus detrimentosae sunt. Si
enim obscuros tantummodo et modice iniuriosos in ius vocabimus
et iniustitiam illis exprobrabimus, adversum summos autem summe
nocentes, eorum splendorem dignitatemque reveriti, mutire non
audebimus, nihil a medicis differemus, qui in capillis et unguibus
occupati, suam ibi scientiam ostentant: sin morbus arripuerit, qui
totum animal perdat, ei depellendo nihil faciunt, sed si una cum
aliis sedentes, eius interitum aspiciant, sufficere arbitrantur. Nec
mediocriter miror, dum recordor, iussisse te, ut res ecclesiae curem
illisque solis vacem; te pro libidine imperium regere sinam. Simile
enim est, ut si corpus animae diceret: Communione et coniunctione
tua non indigeo, neque in rebus agendis administram sustineo:
verum per me, ut potero et voluero, negotia mea procurabo: tu tibi

- Α. C. 1327 τοῖς πεπλημμελημένοις ἐδόθη, ἄν τε πρὸς θεὸν, ἄν τε πρὸς
 Ἐάνθρωπος ἢ πλημμέλεια ἦ. οὐκ ἄν δὲ μεταγνώη τις, ἄν μὴ
 πρῶτον ὑπεύθυνον νομίσας ἑαυτὸν, μετριοτέρως τε γένηται
 ἑαυτοῦ καὶ φέρων ἑαυτὸν τῷ παρ' αὐτοῦ δοκοῦντι ἡδικῆσθαι,
 ὑποχείριον ποιήσῃ. τοῦτο τοίνυν βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος πρὸ-5
 τερὸν τε φαίνεται ποιήσας, καὶ μᾶλλον ἢ προσῆκε καὶ νῦν
 οὐχ ἥκιστα. καὶ γὰρ τότε δυνάμενος, εἴπερ ἡβούλετο, τῆς Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίας οὐκ ἔλαττον μέρος παρασπάσας ἔχειν, οὐκ
 ἠθέλησεν, ἀλλὰ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξέ σοι, καὶ ταῦτα μηδε-
 μίαν αἰτίαν πρὸς τὸν πόλεμον ἐκείνον παρασχών καί, τὸ μέ-10
 D γιστον, ὅτι, τῆς εἰρήνης γενομένης, πρὸς σε ἐλθὼν, οὐκ ἠθέ-
 λησεν ἐφιπικός σοι προσελθεῖν, ὥσπερ νόμος τοῖς βασιλεῦσιν,
 ἀλλὰ περὶ τε προσεκύνησε καὶ ἡσπασάτο σου τὸν πόδα, ὅπερ
 δουλείας ἀκριβοῦς τεκμήριον ἦν. καὶ νῦν τοῦ πολέμου κινου-
 μένου τουτουῦ, τοσοῦτον χρόνον καθήμενος, δεῖται σου μὴ τῆν-15
 εἰρήνην καταλῦσαι. ἐλθόντων δὲ καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ συγ-
 κλητικῶν, οὓς ἐπεμψας πρὸς αὐτὸν, πρῶτον μὲν ἀπέδειξεν ἑαυ-
 τὸν μηδὲν ἀδικοῦντα μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ἀλλ' ἀδι-
 κούμενον καὶ συκοφαντούμενον· ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ μὴ λυθῆ-
 V. 124 ναι τὴν εἰρήνην εἶπέ τε πολλὰ καὶ ἐπραξεν ἄξια λόγου, καί 20
 πρὸς σὲ μεμύνηκε πολλὰ, ἅπερ αὐτός τε ἀκούσας θεῶν τε εὐ-
 P. 155 χαρίστησα τῷ τοιαύτην αὐτῷ σύνεσιν χαρισαμένῳ καὶ ἐκεῖ-
 νον ἐπήνεσα τῆς καλοκαγαθίας, καὶ σὲ ἐλογιζόμενη ταῦτα πυ-
 θόμενον, θεῶν τε χάριν ὁμολογήσαι καὶ τὸν υἱὸν πέμψαντα
 9. ἐπέταξε legebatur.

tua curato. Omnibus itaque peccantibus commune remedium dolor de peccatis praescribitur, sive in Deum, sive in homines offensum sit. Atqui nemo respiscet, ni prius, culpa agnita, se ipso moderatior evaserit, illi se submittens, qui se ab ipso laesum putat. Hoc est, quod nepotem tuum et prius plus aequo, et nunc cumulatissime fecisse constat. Nam cum potuisset tunc parem principatus Romani partem tibi ablatam possidere, tamen noluit; sed tibi se subiecit, idque cum bello ulciscendum nihil peccavisset: quodque caput est, pace conciliata, ad te veniens, in equo propius adequitare pepercit: sed pedester te adoravit tuumque pedem osculatus est. Et nunc post bellum hoc excitatum tamdiu sedet, suppliciter orans, ne pacem velis irritam, Episcopis et primoribus abs te missis, primum quidem copiose ostendit, nihil se iniuriarum intulisse, quin potius accepisse et obtractationibus exagitatum fuisse. Deinde pacis conservandae multa dixit fecitque memorabilia, et multa ad te perferenda commisit; quibus auditis, et Deo gratias egi, qui tali eum prudentia ornasset, et de probitate eundem commendavi, ac te, iisdem auditis, Deo gratias egisse opinabar, missisque certis hominibus, filium ad te quamprimum adducendum curavisse, mala imminuentia profligasse, omnes

διὰ τάχους ἀγαγεῖν πρὸς σεαυτὸν, καὶ τὰ προσδοκώμενα δυσ- A.C. 1327
 χερῇ λῦσαι καὶ εὐφροσύνης ἅπαντας καὶ θυμηθίας ἐμπλή-
 σαι τῆς ἐπὶ τῇ ἐλιθῆ τῶν βασιλέων ἡμῶν γενησομένης. σὺ
 δ' οὐ μόνον οὐκ ἐποίησας τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ τὰ
 5 δέοντα συμβουλευόντα ἀπέσω, καὶ σιωπῆν ἐκέλευσας καὶ μὴ
 περιεργάζεσθαι τὰ μὴ προσήκοντα. ἐμοὶ δὲ ἀνάγκη ἔχοντι
 τῶν ἀδικουμένων προΐστασθαι καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς ὅση δύνα-
 μεις, καὶ ὑπὲρ βασιλέως ἐπὶ αὐτὸ ποιήσω, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ B
 τούτου, ὅσω καὶ τὰ μέγιστα ἀδικεῖται καὶ οὐκ εἰς αὐτὸν μό-
 10 τον, ἀλλ' εἰς πάντας Ῥωμαίους τῆς εἰς αὐτὸν ἀδικίας δια-
 βαινούσης· ὃ δὲ με τῶν ἄλλων μᾶλλον οὐκ ἔξ σιωπῆν, ὅτι,
 σοῦ προσαΐξαντος, ὀλίγω πρότερον αὐτὸς αὐτὸν ἔχρῃσα βασι-
 λέα. τὸν οὖν οὕτω νομίμως καὶ δικαίως καὶ κατὰ γνώμην σὴν
 γεγενημένον βασιλέα, νῦν ἀπελευθερῆσαι, καὶ ταῦτα ἐπ' οὐδέ-
 15 μιᾷ προφάσει, ποῦ δίκαιον; ἢ πῶς οὐκ ἂν νομισθεῖην ἄξιος
 πολλῶν κεραυνῶν, ἐπὶ τοιαύτῃ παρωνομίᾳ σιωπῶν αὐτός; διὰ
 τοῦτό σου καὶ αἰθῆς δέσμαι πρὸς τῆς ἀληθείας αὐτῆς, εἴ
 τι καὶ παρεσύρης πεισθεῖς ἀνθρώποις διεφθοροῖσι, ταχέαν
 ποιήσασθαι τὴν διόρθωσιν καὶ μὴ τῷ ψεύδει κατὰ τῆς ἀλη- C
 20 θείας ἰσχύσαι δοῦναι ῥοπὴν." Τοιαῦτα μὲν ὁ πατριάρχης με-
 μῆνυκε πρὸς βασιλέα, μηνυταῖς χρησάμενος τῷ τε χαροφυ-
 λακι Γρηγορίῳ τῷ Κοντάλῃ καὶ τῷ τῶν μοναστηρίων ἄρχοντι
 τῷ Κυβεριωτῇ. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, θυμῷ τε ἐλήφθη
 οὐκέτι ἀνασχετῶς καὶ προσέταξεν εὐθὺς, τοὺς μὲν μηνύσαντας
 25 τοὺς λόγους εἰς δεσμοτήριον ἐμβληθῆναι, Μακάριον δὲ τὸν
 μητροπολίτην Σεβῶν ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ αὐτὸν ὑπὸ φρου-

laetitia et iucunditate propter futuram inter vos concordiam com-
 plevisse. At tu non modo horum nihil praestitisti: sed insuper fru-
 gifera me consulentem repulisti, et tacere alienisque negotiis non
 immiscere iussisti. Cum autem muneris ac officii mei sit, oppressos
 tueri atque adiuvare quantum queam, id ipsum pro nepote tuo im-
 peratore praestabo, tantoque magis praestabo, quanto abs te ini-
 quius tractatus est: quam iniquitatem non ille modo, sed Romano-
 rum universitas sentit. Quem ego (minus istuc, quam cetera silere
 possum,) tuo mandato paulo ante meis manibus imperatorem adeo
 legitime et iuste, te libentissimo, unxi et consecravi, eum nunc
 abs te sic nulla sua culpa expelli, quomodo iustum est? aut quo-
 modo non multis perdendus essem fulminibus, si in tanto scelere
 linguam occlusam gererem? Quare denuo te per ipsam veritatem
 obsecro, ut in viam, unde perversorum mortalium opera detortus
 es, cito redeas, neve mendacium veritati praeponderare sinas. Haec
 patriarcha imperatori, internuntiis Gregorio Cutala chartophylace
 et monasteriorum praeside Cyberiota. Quae cum audisset, intole-

- A.C. 1327 ρᾶ εἶναι τὸν μέντοι πατριάρχην τοῦ πατριαρχείου ἐκβληθέντα, ἐν τῇ μονῇ τῶν Μανγκάνων ἀπρόϊτον μένειν τοὺς δὲ πρὸς τὸν νέον βασιλέα παραγενομένους ἀρχιερέας μὴτ' αὐτοὺς προΐεναι τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, μὴθ' ἑτέρους παρ' αὐτοὺς φοιτῆν. ταῦτα μὲν οὖν ἡ προσέταξεν ἐγένετο ὁ βασιλευς. μετὰ δὲ τήν⁵ ἐκ τοῦ νέου βασιλέως τῶν πρέσβεων ἀναχώρησιν πέντε πρὸς τῶν δέκα ἡμερῶν διηνησμένων, ἐπεὶ μῆτε παρὰ βασιλέως τοῦ πρεσβυτέρου, μῆτε τοῦ πατριάρχου ἀπολογία τις ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν, οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τεκμαιρόμενος εἶναι τὴν σιγὴν, ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ καὶ πρωτοστράτορι ἐβουλευοντο τί δέοιο ποιεῖν. εἶπεν οὖν ὁ μέγας δομestικός· „οὐκέτι δέον, ᾧ βασιλεῦ, ἀπράκτους καθῆσθαι, ἀλλ' ἔργου ἔχουσιν. οὐδὲ γὰρ ἔτι τινὸς ἐνδεῖν, ὃ πράξαντας ἐλπίς τὸν πόλεμον καταλῦσαι. ὃ, τὸ γὰρ χρόνος, ὃν ἐνταῦθα καθήμενοι δεόμεθα βασιλέως, τοσοῦτον ὑπερήλασε καὶ τὸ δέον, ὥστ' ἤδη οὐ μεγαλοψυχία καὶ¹⁵
- P. 156 καρτερία ἢ ἐπὶ πλέον παρὰ τὰς, ἀλλ' ἐκπληξίς πρὸς τὰ δεινὰ καὶ ἀτολμία δόξαι ἂν τισι δικαίως· πρὸς τὴν βασιλέα οὐδὲν ὅ,τι παραλέλοιπας τῶν δεόντων, ἀλλὰ πρότερόν τε πολλακίς ἐπρεσβεύσω πρὸς αὐτὸν δεόμενος μὴ καταλῦσαι τὴν εἰρήνην, καὶ νῦν πρὸς τοὺς ἐκεῖθεν ἀφιγμένους πρέσβεις ὅσα ἦν ἐπι-²⁰ θυμούντος τὴν εἰρήνην, ἐνταῦθ' ἡμεῖς καὶ πρὸς ἐκεῖνον διεπρεσβεύσω. ὃ, τὸ παρελθὼν χρόνος μετὰ τὸ τοὺς πρέσβεις

2. Palatium et monasterium huius nominis aliis scriptoribus *Μάγγανα*; promiscue, ut *Φράγγος* et *Φράγγος*. *ED. P.* Interpres ἀπρόϊτον: et ad eum neminem prorsus admitti; sed hic et apud Gregoram est ἀπρόϊτον. *ED. P.*

rabili ira efferbuit praecepitque, illos in carcerem statim abduci, Macarium Serrarum metropolitam in palatio sub custodia teneri, patriarcham patriarchio eiectionem, in Manganesi monasterio manere nec foras progredi, profectos vero ad nepotem episcopos neque ipsos aedibus suis pedem efferre, neque ad illos quemquam ventitare. Facta ad eius arbitrium omnia. Diebus quindecim a recessu legatorum transactis, cum neque ab avo, neque a patriarcha responsum afferretur, nihil boni ex hoc silentio conciliens iunior, cum magno domestico et protostratore quid agendum esset, deliberationem instituit. Ibi magnus domesticus, Non ultra sedendum, sed manus operi admolendas: nihil enim restare amplius, quo ab ipsis praestito, bellum quieturum spes sit. Nam et tempus, quo hic morarentur, imperatorem avum rogitantes, usque eo terminum excessisse, ut iam longior expectatio non magnanimitati ac tolerantiae, sed consternationi in rebus arduis et ignaviae merito tribuenda videatur: et omnes officii partes erga illum expletas esse, cum et antea toties per legatos, ut pactis conventis staret, ab eo petiverit, et nunc cum iis qui illinc venerant legatis, quaeoumque potuit quiescens pacis

ἐπιτεῖθεν ἀπέλθειν ἱκανὸς καὶ περὶ τοῦ πράγματος βασιλέα Δ. C. 1327
 διασκέψασθαι καὶ ἀπολογίαν δοῦναι, εἴ τι μετριώτερον διε-
 νοεῖτο. τὸ δ' ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ παρὰ βασιλέως τινα ἀπολο-
 γίαν μὴ ἐλθεῖν, τεκμήριον ἐναργὲς τοῦ μὴ προσδέξασθαι τὴν Β
 5 εἰρήνην, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἤδη φανερώς χωρεῖν· καὶ V. 125
 τοῦτο ἂν τις καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος στοχάσασαιτο ἀσφα-
 λῶς. ὁ γὰρ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξαργυ-
 ρόμενος καὶ τοσοῦτους ἐς αὐτὸ τοῦτο πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκπέμ-
 ψας, ὡς ἂν ἔχη χρῆσθαι μεγάλη παρασκευῇ πρὸς αὐτὸν κα-
 10 ποτατὰς, οὐκ ἂν βραδίως τὰς ἐκεῖθεν πρόηται ἐλπίδας. διὸ οὐ-
 δὲ ἡμῶς ἀπράκτους δεῖ καθῆσθαι, ἀλλὰ πανταχόθεν, ἀπεγνω-
 κότας τὴν εἰρήνην, πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι παρασκευάζεσθαι τοὺς
 ἐπιόντας." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομοστικού εἰπόντος, καὶ ὁ
 πρωτοστράτωρ ἔργον ἀπτεσθαι παρήνει. „εἰ μὲν γὰρ ἡγνοοῦ- C
 15 μεν" εἶπεν „ὅτι βασιλεὺς ἐκ πολλοῦ κενίηται πρὸς τὸ πολε-
 μεῖν ἡμῖν καὶ πανταχόθεν ἑαυτῷ δύναμιν συναθροίζει καθ'
 ἡμῶν, ἐρχῆν διασκέπτεσθαι ἐπιπολὺ, μὴ, αὐτοῦ τῆς εἰρήνης
 ἐχομένου, ἡμεῖς δόξωμεν ἐξ ἀβουλίας πόλεμον ἔρχομαι. ἐπεὶ
 20 δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἡμῖν γεγένηται καταφανές, καὶ οὐδ' αὐ-
 τοτὸς ἂν ἀρνήσασαιτο βασιλεὺς, μὴ οὐκ αὐτὸς αἴτιος γεγενῆσθαι
 τοῦ νυνὶ πολέμου, ἀναγκαῖον καὶ ἡμῶς ὄθεν ἂν τις ὠφέλεια
 ἦξει πράττειν." βασιλεὺς δὲ καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἐπιπλέον ἔτι
 ἐδόκει μέλλειν, ἀλλ' ἀπελθόντας παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸν
 πόλεμον, παρήνει δὲ μηδὲ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης

cupidus, et hic coram locutus sit et per eosdem cum ipso egerit.
 Tempus elapsum post illorum discessum ad capiendum in hoc nego-
 tio consilium dandamque responsionem, si quid moderatum cogita-
 ret, sufficere potuisse. Sed tanto intervallo-tacere argumento esse
 manifesto, pacem repudiari, bellum apertum cogitari: id quod etiam
 ex re ipsa non dubia coniectura quispiam assequatur. Qui enim
 tantum temporis in apparatu militari consumpsit, tam multos ea
 gratia in occidentem emisit, ut cum venisset, omnia affatim sup-
 peditarent, spes sibi inde iniectas haud facile proieciturum. Quare
 nec ipsis tempus terendum, sed, pace iam desperata, ad propulsan-
 dam adversariorum vim undique subsidia comparanda. Excipiens
 magnum domesticum protostrator, eadem hortatus est. Si, inquit,
 imperatorem contra nos bellum pridem machinatum et undique cop-
 ias in illud contrahere ignoraremus, circumspiciendum fuisset dili-
 genter, ne, ipso pacem capessente, nos stulte bellum inceptaremus.
 Sed quoniam multa nobis liquidum faciunt, nec ipsemet inficiari
 possit, se armis istis causam et caput esse, nos quoque, undecun-
 que utilitas aliqua affulserit, ea uti convenit. Ipsi quoque impera-
 tori iuniori de cetero non cauctandum, sed e loco abeundum vide-
 batur belloque insistendum. Admoebat tamen, spem pacis non

A.C. 1327 ἀπολιπεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς πρὸς Βυζάντιον ἐλθύντας, δι' ἑαυτῶν
 Διτὴν εἰρήνην αἰτεῖν. κἂν μὲν αἰδεσθέντες καταλύσωσι τὸν πό-
 λεμον, τὸ ζητούμενον ἠνῆσθαι ἂν δὲ μὴ, θεὸν ἐπιμαρτυρα-
 μένους καὶ αὐτοὺς Βυζαντίους, ὡς παντὶ τρόπῳ τὴν εἰρήνην αἰ-
 τοῦντες ἀποθούνται ὑπ' αὐτῶν, ἀναχωρεῖν. ὁ μέντοι μέγας δο-5
 μέστικος, „πρὸς μὲν Βυζάντιον” εἶπεν „ἐλευσόμεθα, καθάπερ ἐκέ-
 λευσας, βασιλεῦ· πάνν δὲ θαναμάζω, ὅτι τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα
 πρὸς: τὸ μὴ καταλυθῆναι τὴν εἰρήνην πραγματευσαμένων ἡμῶν
 καὶ πλεόν ἠνυκότων μηδὲν, τὴν αἰδῶ ἠλπισας μόνην τοῦτο ἂν
 ποτε δυνήθηται. συγγνώμη δ' ὅμως τοῦ λόγου, τοῖς ὑπό πυ-10
 P. 1570 τοῦ λαύρου κατεχομένοις πάσχοντι ταῦτόν. ἐκεῖνοί τε γὰρ
 αἰεὶ κρήνας διΐασι καὶ ποταμούς τῷ νῶ καὶ πάντα χρήματα
 ὕδωρ ἀναβλύζειν αὐτοῖς ἀξιούσι καὶ δυσχεραίνουσι τούτου μὴ
 γινομένου, καίτοι γε εἰδότες σαφῶς, ὡς ἀδύνατα ἀξιούσιν καὶ
 σοὶ τῆς εἰρήνης σφόδρα περικαῶς ἐχομένῳ, οὐδὲν θαναμαστόν 15
 καὶ τὰ πάντῃ ἀνέφικτα ἠγεῖσθαι δυνατὰ, καὶ ἔξ ἀπόρων, τὸ
 λεγόμενον, πόρους ἐπινοεῖν. ἐγὼ δὲ ἄλλοις τε πολλοῖς ἀπηγό-
 ρευκα τὴν εἰρήνην καὶ τῷ ἐπὶ τοσαύταις ἡμέραις μηδὲν τὸν
 πατριάρχην σοὶ μεμνηκέναι. ἔστι μὲν γὰρ ὑπονοεῖν διὰ τὸ τὰς
 Βτῆς πόλεως πύλας ἀσφαλῶς φρουρεῖσθαι, μηδ' αὐτῷ ἐξεῖναι 20
 τινα πέμψαι πρὸς ἡμᾶς· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ οὐ διὰ τοῦτο μᾶλλον
 ἢ διὰ τὸ μὴ κακῶν ἄγγελος γενέσθαι ἀσπάσασθαι τὴν σιω-
 πήν.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους βουλευόμενοι εἶπον.

10. Excidit, ni fallor, σοι post λόγου.

funditus abiiciendam, sed ipsi Byzantium profecti, eam peterent. Ac siquidem eos reveriti adversarii ab armis discederent, inventum esse quod quaerebatur: sin minus, testati Deum ipsosque Byzantios, se enixe pacem poscentes, ab ipsis repulsam tulisse, recederent. Hic magnus domesticus: Byzantium quidem, imperator, ibimus, ut iubes: miror autem summopere, cum tot et tanta pacis tuendae conati simus nihilque promoverimus, quid ita tu pudorem et reverentiam solam hoc tibi confecturam speres. Ignosco huic sermoni tuo, quando idem tibi accidit, quod ardentissima febris correptis solet. Illi enim perpetuo fontes et flumina somniantes, vellet omnia sibi aquas scaturire; et hoc non fieri, moleste patiuntur, tametsi certo norint, cupere se quae fieri nequeant. Sic tibi tam valde desperateque cum pace conflictanti, nihil mirum, si, ad quae pertingi prorsus nequit, ad ea perveniri posse existimas, et viam per invia, quod dicitur, excogitas. Equidem cum ob alias causas pacem in perditis habeo, tum quod spatio tot dierum nihil tibi a patriarcha significatum video. Suspiciari quidem licet, quoniam portus urbis sedulo custodiuntur, nec ipsi concessum, quenquam foras ad nos transmittere; verumtamen arbitror, eum non magis ob hoc silere, quam ne malorum nuntius fiat. Sermones consulantium hi erant.

νά. Ὡς δὲ ἰδὼκει πρῶτον εἰς Βυζάντιον ἔλθειν, ἄραν—A.C. 1327
 ✓ τες ἐκ Ῥηγίου ἅμα τριακοσίοις καὶ χιλίοις λογάσι, οὓς ἤγον, C
 τὴν εἰς Βυζάντιον ἐπορεύοντο. μετὰ δὲ τὸ τὴν αὐτόθι γέφυ—V. 126
 ραν διελθεῖν, παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλέως φίλων ἤκε
 5 γραμματα πρὸς βασιλέα, πάντα κατὰ μέρος διεξιόντα, ὅπως
 τε οἱ ἀφιγμένοι πρέσβεις οὐδ' ἐρωτήσεως πρὸς βασιλέως
 ἀξιωθεῖεν τοῦ πρεσβυτέρου, ὅσα τε δυσχεράνας ὁ πατριάρχ-
 χης τούτου ἐνεκα εἶποι πρὸς βασιλέα καὶ ὧν τύχοι τῶν ἀπο-
 κρίσεων, καὶ τελευταῖον, ὡς αὐτὸς τε καὶ οἱ συμμετασχόντες
 10 αὐτῷ τῆς πρὸς βασιλέα ἀπολογίας εἰρχθεῖεν. τῷ μὲν οὖν πέμ- D
 ψαντι τὰ γράμματα βασιλεὺς διὰ τοῦ κεκοιμηκότος τῆς εἰς
 αὐτὸν εὐνοίας ἀντέπεμπε χάριτας πολλὰς, τοῖς δὲ ἀμφ' αὐτὸν
 ἐκέλευε τὰ ὄπλα περιθεῖσθαι, νομίζων, οὐκ ἀσφαλές εἶναι
 οὐδ' ἐμπειρίας στρατιωτικῆς διὰ πολεμίας ἰόντας ἀφράκτους
 15 χωρεῖν καὶ ὀπλιζόντο πάντες ἢ προσετάχθησαν. ὡς δὲ πλη-
 σίον ἐγένοντο τῶν Βυζαντίου τειχῶν, τὴν στρατιάν μὲν ἐστη-
 σε βασιλεὺς ἀπωτέρω αὐτὸς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestικῷ
 καὶ πρωτοστράτορι καὶ στρατιώτας ἐτέρους τριακότα παρα-
 λαβῶν, ἦλθεν ἐγγὺς τειχῶν παρὰ τὴν τῆς Γυρολίμνης προσ-
 20 αγορευομένην πύλην. ἐφ' ὧν ἄλλοι τε ἦσαν ὀπλισμένοι πολ-
 λοὶ καὶ ἄρχων αὐτῶν ὁ τῆς βασιλικῆς τραπέζης δομestικὸς
 Φωκάς ὁ Μαρούλης, ὃν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ προσηγόρευεν ὁ
 βασιλεὺς. ὁ δ' ἀπεκρίνατο μὲν οὐδὲν, προσεκύνει δὲ μόνον P. 153
 σιγῇ. τό, τε γὰρ ὡς βασιλέα καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ δέος οὐ
 25 μικρὸν ἐνεποιεῖ προσαγορευῆσαι, τὴν ἐκ βασιλέως τοῦ πρεσβυ-

51. Ut primum statuerunt Byzantium petere, motis Rhegio ca-
 stris, eo intenderunt cum mille trecentis, quos ducebant, selectis
 militibus. Ponte transito, ab amicis ex urbe veniunt litterae, spe-
 ciatim omnia recensentes, quomodo avus legatos reversos ne inter-
 rogare quidem dignatus fuisset; et quaenam patriarcha ob id suc-
 censens ei dixerit; quid responsum sit; ac postremo, ut ipse et socii
 respondere imperatori iuniori prohibiti sint. Ei igitur, a quo litteras
 acceperat, per illum ipsum, qui attulerat, de benevolentia declarata
 gratias ingentes egit: suos arma induere iussit, ratus, nec tutum,
 nec usui militari consentaneum, per hostilia loca inermes incedere.
 Ut muri Byzantii in conspectu fuerunt, exercitum imperator ultra
 procedere vetuit: ipse, magno domestico et protostratore comitibus,
 praeterea triginta militibus, quamproximo iuxta portam Gyrolimi-
 niam accessit. In muris cum alii multi conspiciebantur, tum dux
 eorum Phocas Marules, mensae imperatoriae domesticus, quem ore
 suo salutavit imperator. Ille nihil respondens, capite tantummodo
 inclinato honorem habuit. Etenim ut imperatorem ac dominum suam
 salutare, ne seniori poenas daret, admodum reformidabat: et gerere

A. C. 1327 τέρον βλάβην ὑφορωμένῳ, καὶ τὸ ὡς ἰδιώτη προσενηθῆναι, οὐ μόνον ἴταμόν δεινῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μηδαμῶς προσῆκον, ὡς πεπαιδευμένην περὶ τὰ τοιαῦτα ἱκανῶς. βασιλεὺς δὲ ἐκέλευεν αὐτὸν πρὸς βασιλέα τὸν πάππον ἐλθόντα ἀπαγγεῖλαι, ὡς „δεῖται σου βασιλεὺς ὁ σὸς ἔγγονος ἢ αὐτὸν κελεύσαις πρὸς σε ἐλθεῖν, ἢ εἰ τοῦτο δυσχερὲς, ἀλλὰ, τό γε δεύτερον, Ἐὐν εὐεργεσίας μεγάλῃ μέρει ταύτην αὐτῷ χάριν καταθεῖναι, τὸ, ἐλθόντα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πύργου τουτουῖ, μικρὰ ἅττα διαλεχθῆναι πρὸς σέ, ἢ εἰ μηδὲ τοῦτο δυνατόν, τό γε τρίτον, τὸν θεῖον αὐτῷ Μαρκέσην πρὸς αὐτὸν ἀποστείλαι ἀρτίως ἦκοντα 10 ἐκ Λουμπαρδίας, ἅμα μὲν ἐπιθυμίαν ἔχοντα αὐτῷ συγγενέσθαι χρόνον ἤδη συγγὸν ἀποδημοῦντι, ἅμα δ' ἵνα χρησθῆται αὐτῷ καὶ πρεσβευτῇ πρὸς αὐτόν.” ὁ μὲν οὖν Μαρούλης εἰπὼν, ὡς ποιήσει τὸ κελευσθὲν, ἀπῆλθεν. ὁ μὲντοι Μαρκέσης Θεόδωρος υἱὸς βασιλέως ἦν τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ βασιλι- 15 δος Εἰρήνης τῆς θυγατρὸς Μαρκέση Μούντης Φαράντες τοῦ Λουμπαρδίας ἀρχοντος μέρους γεγενημένος· κατὰ δὲ μητροῦν Ν 127 κληρὸν εἰς Λουμπαρδίαν ἀπελθὼν, ἤρχεν ἐκεῖ τὴν μητρόθεν αὐτῷ προσήκουσαν ἀρχήν. τότε δὲ εἰς Βυζάντιον ἔτυχε ἐλ- 20 C θῶν, ἅμα μὲν ὑπόμεινος τοὺς συγγενεῖς, ἅμα δ' ἵνα καί το παρὰ βασιλέως τοῦ πατρὸς εὐεργετηθῇ· τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ποιεῖν ἐξ ἔθους κατὰ τινὰς περιόδους ἐτῶν. ὁ δὲ Μαρούλης μετὰ μικρὸν ἐκ βασιλέως ἐλθὼν, ἀπήγγειλε τῷ νέῳ βασιλεῖ

5. Intrp. βασιλεῦ. 10. αὐτοῦ ut supra pro αὐτῷ. ED. P. 16 Superius vocaverat Μουμπαρά, Nicetas autem μαρκέσιον Μόντης Φεράντις. ED. P.

se velut erga privatum, non solum impudens factum erat, sed etiam ut in huiusmodi morum civilitate egregie iustituto, nequaquam conveniebat. Iubet igitur nepos, ad avum abiens, ei suis verbis haec dicat: Orat te nepos tuus, imperator, ut aut ipsum ad te accersas, aut si hoc difficile, ipse progressus, de turri hac paucis te alloquentem audias: et hoc beneficium, quod illi pro magno erit, ne deneges. Quod si neque hoc fieri potest, saltem patrum eius Marchionem, recens ex Lombardia praesentem, ad eum mittas, quicum post longam absentiam sermonem conferre desiderat, et quo etiam legato ad te utatur. Marules se rem curaturum recipiens, abiit. Marchio hic Theodorus senioris imperatoris filius, ex Irene marchionis Montisferrati, qui partem Lombardiae tenebat, filia procreatus. Qui in Lombardiam profectus, illic materna sorte ad se devolutum principatum regebat. Per id vero tempus, uti post aliquot annorum curriculum semper solebat, Byzantium venerat: simul ut consanguineos viseret, simul ut a patre munus beneficiumque acciperet. Paulo post Marules ab imperatore regressus nuntiat, avum mandare, inde abscedat: neque nitatur eius urbem sibi asse-

ὡς εἴη μεμηνηκὸς αὐτῷ βασιλεὺς ὁ πάππος τῶν ἐνθένδε ἀνα- A.C. 1327
 χωρεῖν, μηδ' ἰστάμενον αὐτοῦ, τὴν αὐτοῦ πόλιν περιποιεῖν
 ἑαυτῷ ἔξαπατῶντα καὶ παραπεύθοντα τὸν προστυχόντα. οὗτε
 γὰρ αὐτὸν δυνατὸν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐλθεῖν, οὐτ' αὐτῷ τὴν εἰσο-
 5δον συγχωρῆσαι, ἀλλ' οὐδὲ μὴν τὸν θεῖον αὐτῷ τὸν Μαρκέσην
 ἀποστελεῖ πρὸς αὐτόν. πλησίον δὲ αὐτοῦ Μαρουίλη καὶ Μάρ-
 κος τις Καβαλλάριος ὀνομασμένος ὁ Καβαλλάριον τοῦ Βάρδα
 ἑστώς, ἐκ τῶν οἰκετῶν τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ὦν, σκαιῶς D
 καὶ ἀπαιδευτῶς πρὸς βασιλέα τὸν νέον εἶπεν, ἀποχωρεῖν τῶν
 10ἐνθένδε πρὶν κατεδηδοκῆναι τὴν κεφαλὴν τὴν ἑαυτοῦ. ἡδὺ δὲ
 γελάσας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ λόγῳ, „ἀλλ' οὐκ ἂν εἴη δυνατὸν”
 εἶπεν, „ὦ Μάρκε, τοῦτο. ζῶν τε γὰρ οὐκ ἂν καταφάγοιμι τὴν
 ἰδίαν κεφαλὴν, καὶ ἀποθανόντα ὁμοίως ἀδυνατώτερον τοῦτο
 πράττειν, ὥστε σε συμβαίνειν καὶ ἀμφοτέρωθεν ἐψεύσθαι.”
 15πρὸς μὲν οὖν Μάρκον τοιαῦτα παίζων εἶρηκεν ὁ βασιλεὺς, τὸν
 Μαρουίλην δὲ ἐκέλευεν ὡς ἔξ αὐτοῦ τοιαῦτα ἀπαγγέλλειν βα-
 σιλεῖ, ὡς „αὐτὸς ἂν εἰδείη θεὸς, οἶδα δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ αὐτῶν
 ἐμοὶ συνεπιμαρτυρούντων τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδὲν ἐνέλιπον
 προθυμίας οὐδὲ σπουδῆς εἰς τὸ πράττειν ἃ τε προσέταττες καὶ
 20ἦν σοι κατὰ γνώμην ἐλογιζόμεν δ', ὅτι καὶ σὺ μᾶλλον ἂν εἰ- P. 159
 δείης αὐτὰ τῶν ἄλλων ἐχρῆν γάρ. ἐπεὶ δ' οὕτω τὰ πράγματα
 φθονερός τις συνεσεύασε δαίμων, καὶ ὦν μὲν ἐν τοῖς παρα-
 σχοῦσι καιροῖς εὐνοίας ἅμα καὶ εὐπειθείας τῆς πρὸς σὲ ἐπιδέ-
 δειγμαι ἔργῳ ἐπελάθου, ἀνθρώποις δὲ συκοφάνταις καὶ φθό-
 25ροῖς πεισθεῖς, κελίγηκας ἀΐθις τὸν πόλεμον τὸν πρὸς ἐμὲ, πολ-
 λὰ πρότερον καὶ βουλευσάμενος καὶ συσκευάσας κατ' ἐμοῦ, ὡς

rere, dum obvium quemque decipiat et fallaci persuasione deludat. Neque enim fieri posse, ut ipse in moenia procedat, neque ut ingressum illi concedat, sed neque patrum missurum. Stabat propter Marulem Marcus quidam, cognomento Caballarius, Bardae Caballarii filius, unus de imperatoris domesticis, qui stolidè et imperite imperatori iuniori, Recederet, priusquam suum ipse caput devoraret. Ad hoc verbum subridens ille, Atqui, Marce, inquit, non est, ut hoc possit. Nam vivus meum ipsius caput devorare nequeo, et mortuus multo minus quivero; ut te utrinque mentitum appareat. Ac Marco quidem ludens talia respondit: Marulae autem suo nomine avo haec referenda dedit: Scire Deum ipsum, scire etiam se, quod res ipsae testentur, nihil se studii alacritatisque ad ea, quae ille mandasset sibi que placere ostendisset, exsequenda praetermississe. Existimasse porro, eum quoque haec prae aliis scire, ut oportebat: sed quoniam daemones alicuius invidia ita comparatum sit, ut amoris atque obedientiae antehac suae erga ipsum argumenta ventis tradiderit, syncophantisque ac perditis hominibus auscultans, multa prius adver-

Cantacuzenus.

A. C. 1327 ἐγένετο καταφανὲς ἔμοι ἐκ τῶν ἐαλωκότων γραμμάτων, ἃ καὶ μετὰ τῶν πρὸς ἐμὲ ἐλθόντων ἀρχιερέων ἐπεμψά σοι καὶ πολ-
 Βλὰ πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος, οὐ προσεδέξω τὴν εἰρήνην, καὶ νῦν ἐλθόντος ἐνταυθοῖ καὶ ἀπτομένου σου τῶν γονάτων καὶ πάντα πράττοντος ὥστε τὴν εἰρήνην εἶναι, οὐδὲν μᾶλλον εἰρηκασ5
 τῆς ὁργῆς, ἀλλ' ἄπρακτον ἀπεπέμψω, ὥσπερ τι σκευὸς ἀχρη-
 στον ἀπορρέψας ἤλπικας δ' ἐπὶ τὴν δεδεμένην πάρδαλιν, ἣν ἐλυσας κατ' ἐμοῦ. ἰδοὺ τὴν μὲν εἰρήνην καὶ τοὺς δι' αὐτὴν γεγενημένους ὄρκους παραδίδωμι θεῷ, ὃν αὐτὸς εὐορκῶ· πάντα δὲ τῇ πάντα δικαίως κρίνοντι ἀγαθεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, 10 ἀναγκαίως ἤδη πρὸς τὸν πόλεμον χωρῶ. πέποιθα δὲ ὡς, ὀλίγου παρελθόντος χρόνου, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοήσεις τὴν ἄβουλίαν τὴν νυνί, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν μαθήσῃ σαφῶς, ὡς ὢν μὲν ἀποσχέσθαι ἔδει, ταῦτα προεἶλον, ἃ δὲ Ἐσθρινας καταλιπεῖν, τούτων ἦν βέλτιον ἔχειν παντὶ σθένει." 15 τοιαῦτα βασιλεὺς ὁ νέος εἰπὼν, καταβάς τοῦ ἵππου, προσ-
 ἐκύνει καὶ ἀπόντα τὸν κάππον καὶ βασιλέα. καὶ ὁ Μαροῦλης δὲ ὁμοίως ὥσπερ καὶ πρότερον ἀπὸ τοῦ τείχους σιγῇ τὴν προσκύνησιν παρεῖχε τῷ νέῳ βασιλεῖ. εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους ἀσπασάμενος ὁ βασιλεὺς, ἀνεχώ- 20 ρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς Σηλυβρίαν. καὶ διοικήσας τὰ ἐκεῖ ἢ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα ἔχειν, καὶ ἄρχοντα ἐπιστήσας Σηλυβριανοῖς, ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον, καταλιπὼν ἐν Σηλυβρίᾳ παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκωνχον, ὡς ἂν εἴ τι ἀσφαλείας ἐνέ-
 16. τοῦ ἵππου recte ED. P. pro τὸν ἵππον.

sum se meditatus insidiosaque molitus, ut pateat ex interceptis literis, quas per episcopos revertentes illi miserit, bellum renovarit; et cum saepe multumque rogans, uti pacem acciperet, non impetrarit, et nunc cum huc veniens, genua eius amplexus sit, et ut pax constitueretur nihil non tentarit, ipse tamen se nondum fregerit; sed supplicem, re infecta, dimiserit et tamquam vas inutile abiecerit, spemque suam in pardali collocarit, quam solutam contra se immiserit; ideo pacem et dicta propter illam sacramenta Deo se committere; per quem iurata religiose adhuc servet, et omnes res suas in iustum omnium iudicem referre; iamque necessitate constrictum, bello manum implicare. Considerare se, ipsum quoque amentiam suam brevi cogniturum et ex eventis perspecturum, ea elegisse, quae vitare inprimis, ea reliquisse, quae toto pectore complecti debuisset. Haec fatus, de equo descendit et quamvis absentem avum ritu consueti veneratus est: ac Marules perinde ut prius, cum silentio de moenibus caput ei summisit. Aliis deinde in muro stantibus salutatis, discessit; veniensque Selybriam, rem publicam suo iudicio formavit, et praefecto ibidem declarato, Didymotichum abiit, relicto Selybriae Apocaucho magno cubiculario, ut si quid opus esset securitatis causa

δει Σηλυβρίας ἔνεκα κατασθησάμενος, ἀφίκεται πάλιν πρὸς A.C. 1327
 αὐτὸν ὃ καὶ ἐποίησεν ὀλίγων ἡμερῶν εἴσω. βασιλεὺς δ' ἐν D
 Διδυμοτείχῳ προσέταξεν ἀθροίζεσθαι τὴν στρατιάν. καὶ οὐ
πολλαῖς ὕστερον ἡμέραις οἱ κατὰ Θράκην συνῆλθον πάντες V. 128
 5 πλὴν τῶν Κομάνων, οὓς ὀλίγω ἐλάσσους ὄντας διαχιλίους τὸν
 ἀριθμὸν, (ἦσαν δ' οὗτοι οἱ ἐκ Δαλματίας τῷ βασιλεὶ προσελ-
 θόντες Μιχαὴλ τῷ δευτέρῳ,) προστάξαντος τοῦ πρεσβυτέρου
 βασιλέως, ὁ Τορνίκης Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Λάσκαρις Μανουὴλ
 ἀνέστησάν τε ἀπὸ Θράκης καὶ ταῖς νήσοις Λήμνῳ καὶ Θάσῳ
 10 ἐγκατέκτισαν καὶ τῇ Λέσβῳ. αἰτία δὲ ἦν τῆς ἀναστάσεως αὐ-
 τῶν εὐδηλος μὲν οὐδεμία, ἐλέγετο δὲ ὡς βασιλεὺς πύθοιτο περὶ
 αὐτῶν, ὡς κρύφα διαλεχθεῖεν πρὸς τοὺς σατράπας τῶν Σκυ-
 θῶν, ἵνα στρατιάν πέμψαντες, ἐκεῖθεν μετὰ τῆς ἄλλης λείας
 ἀπαγάγωσι καὶ αὐτοὺς πρὸς τὴν Σκυθικὴν προσχωρήσαντας P. 160
 15 ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις. ἀπόδειξις δὲ ἦν τῆς αἰτίας ταύτης
 οὐδεμία· διὸ καὶ βασιλεὺς ὁ νέος ἐδυσχέραινεν οὐ μετρίως
 αὐτῶν ἀνισταμένον, ἤνεγκε δὲ σιγῇ τῷ μὴ δοκεῖν ἐναντία
 βούλεσθαι τῇ βασιλείῳ γνώμῃ.

ἡβ. Ἐπεὶ δὲ συνήθροιστο ἡ στρατιὰ, τὸν μὲν πρωτοστρά- B
 20 τορα βασιλεὺς τῆς Θράκης ἀπέδειξεν ἐπίτροπον πάσης, κατα-
 λυτῶν αὐτῷ καὶ μέρος τῆς στρατιᾶς, ὥστε δύνασθαι πρὸς τοὺς
 ἐκ Βυζαντίου ἀντέχειν· αὐτὸς δὲ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομωστίκῳ
 τὴν ἐπιλοιπὸν παραλαβὼν, πρὸς Μακεδονίαν ἐχώρει, ὡς ἐκεῖ
 μαχομένους τοῖς ἐκ τῆς ἐσπέρας τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως
 25 στρατηγοῖς. ἐπύθετο γὰρ, αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων

id constitueret et ad se veniret; quod cis paucos dies factum est. Exercitus ad Didymotichum congregari iussus. Non ita multis interiectis diebus, qui erant in Thracia affuerunt omnes extra Comanorum paulo minus duo millia, qui e Dalmatia Michaelis secundi castra secuti fuerant. Eos secundum edictum imperatoris senioris e Thracia summos Andronicus Tornices et Manuel Lascaris in insulis Lemno, Thaso et Lesbo collocaverant. Cuius rei causa manifesta non exstabat. Ferebatur, eos cum Scytharum satrapis clandestina habuisse colloquia, uti in Thraciam copias mitterent, unaque cum cetera praeda ipsos cum coniugibus atque liberis se illis dedentes secum abducerent. Sed nulla huius criminis erat probatio. Quare iunior imperator eos sedem mutasse non parum indignabatur: ferebat tamen tacitus, ne quid ab avi sententia discrepare videretur.

52. Exercitu iam congregato, imperator protostratorem universae Thraciae praeficit: partem copiarum ad Byzantinis erumpentibus resistendum ei attribuit: cum altera parte et magno domestico in Macedoniam tendit, ibi cum ducibus senioris ex occidente signa collaturus, quos, ex urbibus occidentalibus non contemnendo collecto

- A. C. 1327 στρατιάν οὐκ εὐκαταφρόνητον συνηθροικότας, ἅμα δὲ καὶ Τριβαλιῶν οὐκ ὀλίγην συμμαχίαν ἐπαγομένους, χωρεῖν κατ' αὐτοῦ βασιλίδα δὲ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἐν Διδυμοτείχῳ καταλέλοιπεν ἅμα τῇ αὐτοῦ θείᾳ Θεοδώρᾳ τῇ Καντακουζηνῇ τῇ τοῦ μεγάλου δομestίκου μητρὶ γενόμενος δὲ ἐν Γρατζιάνου πόλει περὶ ἐκβολὰς τῆς Θράκης κειμένη, Ξένην αὐτοῦ μητέρα τὴν βασιλίδα τὴν ἐκ Βυζαντίου ἐπάνοδον αὐτοῦ περιμένουσαν εἶδεν. αὕτη γὰρ ἔτι τῶν πρὸς ἀλλήλους τοῖς βασιλεῦσι σπονδῶν οὐσῶν, πρὸς βασιλέως ἠτήσατο τοῦ κηδεστοῦ πρὸς Θεσσαλονικὴν ἐν ᾗ φροντιστηρίῳ τὸ μοναχικὸν ἡμφιάσοιο σχῆμα πάλιν ἐπανελεῖν· καὶ ἐπετράπη. ὡς δὲ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων πόλεμος ἀνερῆπιόσθη, ἔμεινεν ἐν Γρατζιάνου, δείσασα τὴν ἀταξίαν τῶν ἐσπερίων. ὡς γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς, ὅτι διελέλυτο αἱ σπονδαί, τοὺς τῷ νέῳ βασιλεῖ προσκειμένους εἰρξάν τε πάντας καὶ εἰχὼν ἐν φρουρᾷ. 15 ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἅμα τῇ μητρὶ διατρίψας αὐτοῦ, ἐπεὶ ἡ ἐκ τῆς ἐσπέρας στρατιὰ ἠγγέλθη περὶ Δράμαν καὶ τὴν Φιλίππου, πόλεις Μακεδονικὰς, ἐστρατοπεδευκέναι, θεῶ καὶ τῇ πανάγῳ αὐτοῦ μητρὶ εὐξάμενος καὶ θυσίαν αἰνέσεως αὐτοῖς θύσας, τοὺς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς γεγεννημένους τοῦ πρεσβυτέρου βασι- 20
- V. 129 λέως ὄρκους, οὓς αὐτὸς ᾤετο εὐορκεῖν, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθέντας, εὐθὺ χωρεῖν τῶν πολεμίων. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν ὃ, τε τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως ἀνεψιὸς Ἀσάνης Μι-
- P. 161 χαῖλ καὶ ὁ ὑπαρχος Μονομάχος καὶ ὁ πρωτοβεστιατὸς Πλα-

agmine, et cum Tribalorum non modicis auxiliis se oppugnatum venire intellexerat. Uxorem Augustam cum consobrina Theodora Cantacuzena, magni domestici matre, Didymotichi relinquit. Postquam Gratianopolin in finibus Thraciae positam attingit, Xenam matrem imperatricem, suum Byzantio reditum praestolantem, invenit. Nam etiamnum durante foedere, a prosocero imperatore contenderat, ut sibi ad monasterium Thessalonicae, in quo monasticum induisset habitum, redire fas esset: quo voto potita est. Dum autem proficiscitur, bello inter imperatores concitato, Gratianopoli, occidentalium tumultum et insolentiam metuens, substitit. Statim enim atque nuntiatum est, foedus periisse, quotquot rebus iunioris bene cupiebant in custodiam dati sunt. Paucis porro diebus cum matre consumptis, ubi nuntius allatus est, exercitum occidentalem circa Dramam et Philippos, Macedoniae oppida, castrametari, Deum eiusque parentem castissimam precatus et sacrificium laudis iisdem sacrificans, iussit iusiurandum, quod avus in foedere sanciendo iurarat et servare se putabat, in vexillo suspendi, et recta in hostes procedere, quorum ducies imperatoris senioris ex sorore filius Michael Asanes, et Monomachus praefectus, et Andronicus Palaeologus protovestiarius, ac post eos Demetrius despota, imperatoris filius; Tribalorum duode-

λαιολόγος Ἀνδρόνικος, καὶ ἐπὶ τοῦτοις Δημήτριος ὁ δεσπότης A.C. 1327
 ὁ τοῦ βασιλέως υἱός. τοῦ δὲ ἐκ τῶν Τριβαλῶν συμμαχικοῦ,
 δυοκαίδεκα ταγματίων ὄντων, ὁ Χρέλης ἐστρατήγει, τῶν τε
 παρὰ Τριβαλοῖς εὐπατριδῶν καὶ ἀνδρίας καὶ ἐμπειρίας στρα-
 5τηγικῆς τὰ πρῶτα φέρων παρ' αὐτοῖς. ἅμα δὲ τῷ ἀψασθαι
 τῆς ἐπ' ἐκείνους ὁδοῦ ὁ βασιλεὺς πρόσταγμα πέπομφε πρὸς
 αὐτοὺς, περιέχον τοιαῦτα· „θεῖέ μου δεσπότη καὶ ὑμεῖς
 θεοί μου καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς. ὅποιαν τιὰ
 εὐπειθεῖαν καὶ αἰδῶ καὶ φιλίαν πρὸς τὸν ἐμὸν πάππον καὶ
 1ο βασιλέα ἐν παντὶ τῷ παρασχόντι ἐπεδεικνύμην, ὅπως τε οὐδε-Β
 μίαν αὐτῷ παρέσχον ἀφορμὴν πολέμου, ἀλλὰ μᾶλλον πᾶσαν
 ἐπίνοιαν ἐκίνησα καὶ μηχανὴν, ὥστε μηδὲ τὴν ἄρχην κινή-
 θῆναι τὸν πόλεμον τουτοῖ, θεός τε οἶδεν ὁ πάντα εἰδὼς καὶ
 αὐτὸς σύνοιδα ἐμαυτῷ. βασιλέα μὲν οὖν πείσαι ταῖς συνθή-
 15καις ἐμμένειν οὐκ ἠδυνήθη, πολλὰ δεηθεὶς, ταῖς ἐπαγγελίαις
 πεποιθότα, ἃς αὐτῷ ἐπηγγείλασθε ὑμεῖς κατ' ἐμοῦ. πυνθόμε-
 νος δὲ, καὶ ὑμᾶς τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν ὡς ἂν ὑμῖν ἄριστα
 εἶχεν οἰκονομησαμένους, νῦν ἤκειν ἄχρι Λαράμας καὶ τῆς Φι-
 20λίππου, ὅπερ ἔστιν ὑπενόησα, ἐμὲ ζητοῦντας ἄχρι τούτου
 20εὐλθεῖν. ἐπεὶ δὲ νεώτερος ὑμῶν ἐγὼ τὴν ἡλικίαν οὐ δέον ἐλο-
 γισάμην αἷτιος ὑμῖν πλειόνων γενέσθαι πόνων, ἐπὶ τῆς Θρά-С
 κης μένων, ἐπὶ τῆς σημαίας τῆς ἐμῆς τοὺς τοῦ βασιλέως
 ὄρκους ἀναθεῖς, οὓς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ὁμώμοκεν ἐμοί, τῆς
 πρὸς ὑμᾶς φερούσης ἡψάμην, ὡς ὅπου περ ἂν ἐντῷ μαχού-
 25μενος ὑμῖν ὁ δὴ καὶ ὑμεῖς εἰδότες ἦδη, παρασκευάσασθε
 πρὸς μάχην.” τοιαῦτα μὲν εἰρηλίκον τὰ γράμματα· οἱ δ' ἐπέε

cim cohortibus Chreles praecrat, qui inter nobiles suae nationis for-
 titudine et bellicis laudibus antecellebat omnibus. Simul autem viam
 ingressus est Imperator iunior, huiusmodi mandatum ad eos mittit:
 Mi patrae despota et vos cognati mei reliquique principes exercitus:
 quantam venerationem, obedientiam et amorem avo meo hactenus
 impenderim, et quomodo bellum a me nequaquam ortum sit, sed
 omnem potius in eo cogitationem locarim omnemque machinam mo-
 verim, ut id omnino nullum esset, Deus, quem nihil fugit, novit,
 et egomet mihi sum conscius. Imperatorem quidem ad foedus ser-
 vandum quamquam crebris obsecrationibus flectere non potui, fre-
 tum promissis, quae vos ei in caput meum dedistis. Audito autem,
 et vos, rebus occidentalibus pro commoditate vestra ordinatis, nunc
 usque Dramam et Philippos venire, suspicatus sum, id quod est, huc
 me quaeitum adventare. Quia vero actate sum inferior, haud fas
 iudicavi, in Thracia manendo plures labores vobis creare: sed ve-
 xillo meo imperatoris sacramentum, quo in foedere mihi se obliga-
 vit, suspendens, viam ad vos ducentem capessivi, manum, ubi occur-

- A.C. 1327 ἔγνωσαν ἀδύνατοι εἶναι ἀντιπαράτάσασθαι πρὸς μάχην, ἐπίθοντο δὲ, μέχρι Ξανθείας βασιλέα ἐφθακέναι, οὐκ ἔδοκει λυσιτελεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μένειν στρατοπεδείας, ἀλλ' ἄρανες ἐκεῖθεν, ἤλθον εἰς Φερὰς, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ τὴν πόλιν ὄχυράν εἶναι καρτερωτάτων τειχῶν περιβολαῖς καὶ ἀφθονίαν⁵
- D τῶν ἐπιτηδείων δυναμένην χορηγεῖν τῇ στρατιᾷ τοσαύτη οὐση, ἅμα δὲ ἐλπίσαντες, καὶ βασιλέα, ἂν αὐτοὺς πύθῃται ὡσερ στρατοπέδῳ τῇ Φεραιῶν χρωμένους καὶ ἀφθονίαν ἔχοντας σίτου, ὡσερ ἀποδειλιάσαντα τὸ ἐξ ὄχυροῦ αὐτοὺς ὀρμᾶσθαι στρατοπέδον, πρὸς Χριστοῦπολιν μενεῖν. βασιλεὺς δὲ ἰὼ ὡς ἐγένετο ἐν Χριστοῦπόλει, ἐπεὶ ἐπύθετο αὐτοὺς ἀφιγμένους εἰς Φερὰς, ἤει καὶ αὐτὸς αὐτῶν κατόπιν καὶ ἑστρατοπέδευσεν ἐν πολυχνίῳ τινὶ Ζίχνα προσαγορευομένῳ, ἐγγὺς Φερῶν. οἱ δὲ Ζίχνιοι καὶ πρότερον μὲν ἀφροσθηκότες ἤδη ταῖς γνώμαις πρὸς βασιλέα τὸν νέον, Ἀλεξίου Τζαμπλάκωνος τοῦ¹⁵ μεγάλου παπίου ἐνάγοντος πρὸς τοῦτο, ἐκ Χριστοῦπόλεως κρούφα πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενον, τότε δὲ οὐκ ἐν ἐλπίσιν, ἀλλ' ἐν βεβαίῳ ἤδη τὴν βοήθειαν ὀρῶντες, ἀπέστησαν ἀναφαν-
- P. 162 δὸν, καὶ βίσιλλεῖ προσεχώρησαν τῷ νέῳ καὶ τὸ πόλιμα ἐνεχείρισαν. στρατοπεδύσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ζίχνα ἡμέρας²⁰ δύο, ὡς ἂν ἐκ τε τῶν τῆς ὀδοπορίας πόνων καὶ τῶν ὑετῶν καὶ τῶν χειμῶνων ἢ στρατιὰ ἀνακτῆσθαι ἑαυτήν. (ἦν γὰρ
- A.C. 1328 δὴ κατὰ μῆνα Ἰανουάριον ἢ τοῦ χειμῶνος ὥρα.) τῇ τρίτῃ

17. Lege ex Intpr. αὐτοὺς.

rissem, conseriturus. Id cum sciatis modo, ad pugnam vos expedite. Ista in litteris imperator. Illi se infirmiores iudicantes, quam ut acie decertarent, audientesque, imperatorem Xanthiam accessisse, consultum fore decreverunt, motis castris, alio se transferre. Igitur Pheras petunt; et quod urbs ea firmissimis septa moenibus esset tantoque exercitui commeatum suppeditare largiter posset, et quia sperabant, imperatorem, ubi intellexisset, eos urbem illam pro castris habere, annoaque et reliquo commeatu affluere, metuentem, ne a castris adeo munitis erumperent, Christopoli mansurum. Qui ut Christopolin venit et eos Pheris se credidisse accepit, persequi instituit et ad oppidum Zichna appellatum, prope Pheras, exercitum adduxit. Zichnii iam ante, impulsore Alexio Zamplacone magno pappia, qui e Christopoli occulte cum ipsis egerat, animis ad iuniorum imperatorem defecerant. Et quia tum non spe, sed oculis ipsis certum videbant auxilium, propalam ad eum, dedita urbe, transierunt. Transacto ibi biduo ad reficiendum recreandumque ex itineris labore ex pluviarum et frigoris iniuria militem, quippe mense Ianuario, die tertio bene signum ad arma capienda dari iussit. Tum instructis velut ad pugnam ordinibus, composite et cum silentio incedentes, non procul Pheris, fluviolo Libobisto transmissio, in proclinctu, tam-

ἄμα ἐφ' ὀπλιῦσθαι τὴν στρατιάν τῇ σάλπιγγι ἐκέλευσε ση- A.C. 1328
 μῆναι. ἐπεὶ δὲ περιέθεντο τὰ ὄπλα, ταξάμενοι ὡς ἐς μάχην,
 ἦσαν εὐκόσμως ἄμα καὶ μετὰ σιγῆς. ὡς δὲ ἐγένοντο ἐγγὺς
 Φερῶν, διαβάντες ποτάμιόν τι λεγόμενον Λιβοβιστόν, ἔστη-
 5σαν παρατεταγμένοι ὡς τοῖς ἐναντίοις συμβαλοῦντες. καὶ V. 130
 διημερεύσαντες ἐκεῖ, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆλθεν, ἔστρα- B
 τοπεδεύσαντό τε καὶ διενυκτέρευσαν ἐκεῖ. οἱ δὲ τῆς ἐσπερίου
 στρατιᾶς ἡγεμόνες ἐκκλησιάσαντες τῆς αὐτῆς ἑνκτὸς ἄμα
 Χρῆλη, τῷ τῶν συμμάχων Τριβαλῶν στρατηγῷ, ἐβουλεύ-
 10ουοντο, εἰ δέοι μάχεσθαι βασιλεῖ· καὶ ἔδοξεν ἀλυσιτελῆς καὶ
 Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. ἡ γὰρ εὐταξία καὶ ἡ σιωπὴ
 καὶ ἡ καρτερία τῆς βασιλέως στρατιᾶς δέος αὐτοῖς οὐ μετρί-
 ως ἐνεποίει, ὡς οὐκ ἂν αὐτοῖς οὕτως ὀρμὴ παρέστη δαιμο-
 νία πλείοσι τε μάχεσθαι ἑαυτῶν καὶ παρὰ πόλει τῇ σφε-
 15τέρα στρατοπεδευομένοις, εἰ μὴ πρότερον οὕτω παρεσκευά-
 σαν ἑαυτούς, ὡς ἡ νικήσοντες μαχόμενοι ἢ πεσοῦμενοι παρὰ
 τὴν μάχην. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς λυσιτελεῖν, τειχίῃ κατέχοντας C
 τὴν στρατιάν, φρουρεῖν τὴν πόλιν καὶ ὑπομένειν τὴν πολι-
 ορκίαν, ὡς τοῦ βασιλέως οὐ περιμενούτος ἐνταυτοῖ, ἀλλ'
 20ἐπαναστρέψοντος ταχέως. ἄμα δὲ ἐφ' εἰς τὴν ὑστεραίαν ὁ βα-
 σιλεὺς τὴν στρατιάν ὀπλισμένην παρατάξας ὡς ἐς μάχην,
 ἄρχη μεσεμβρίας ἔμεινεν πρὸ τῶν τειχῶν, ἐπιπέτων ἐς μάχην
 προκαλέσασθαι τοὺς ἔνδον. ὡς δὲ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξίει,
 τὸν Λουκᾶν Γεώργιον πέπομφε πρὸς αὐτούς ὁ βασιλεὺς, ἐκ
 25τῶν οἰκειῶν μὲν ὄντα τῶν αὐτοῦ, συνετόν δὲ ἄλλως καὶ
 πρὸς πρεσβείας ἔχοντα ἐπιτηδείως. ὃν γενόμενον πρὸς ταῖς

4. MS. Intrap. Λιβοβιστόν. ED.P.

quam cum hoste iam iam dimicaturi, per diem constiterunt. Ut
 nemo contra exiit, castris ibidem positis, noctem duxerunt. Qua ipsa
 nocte copiarum occidentalium duces, adiuncto etiam Chrele Triba-
 lorum ductore, de pugna committenda disceptarunt. Decretum, id
 neque Romanis, neque sociis bene casurum. Etenim tam ratus ordo,
 silentium et tolerantia adversariorum non parvum eis timorem in-
 cutiebat arbitrantibus, non eos tam mirifico impetu ad pugnandum
 cum pluribus et suam ipsorum urbem insidentibus ferri potuisse,
 nisi prius secum plane constituissent in proelio aut vincere aut oc-
 cumbere. Placuit igitur, intra muros se continere, urbem custodire,
 et obsidionem tolerare: ac si imperator diu illic haesurus non esset.
 Postridie, exorta luce, imperator, armato et disposito quasi ad pugnam
 milite, ad meridiem usque spe hostis eliciendi ante muros perse-
 verat. Nullo prodeunte, Lucam Georgium de familiaribus ministris,
 virum catum et legationibus obeundis idoneum ad eos mittit. Ad
 portam ut accessit, pars intromittendum dicere, pars negare. Tamen

A.C. 1328 πύλαις οἱ μὲν δεῦν ἔφρασαν δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἀντι-
 Δλεγον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τῶν Τριβαλῶν στρατηγὸς ὁ Χρέλης τῶν
 ἀξιούντων ἦν δέχεσθαι τὸν βασιλέως πρεσβευτήν, εἰσεδέξαντο
 αὐτὸν, τοῦ μὴ δοκεῖν ἐξεπίτηδες τὸν σύμμαχον ἀνιῶν. γενό-
 μενος δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ Λουκάς, πάντας προσηγόρευεν ἐκ
 βασιλέως· ἔλεγέ τε πρὸς αὐτοὺς, ὡς „βασιλεὺς ὁ ἐμὸς δεσπό-
 της πολλὴν ὑμῶν ἀναλησίαν κατεγνωκώς, ὅτι χειμῶνος ὄρα
 ἐν ἡμέραις ἤδη δυσὶ πρὸς ταῖς πύλαις ἐστήκως ὑμῶν, καὶ πολ-
 λῶν, ὡς εἰκὸς ἐν ὄρα τοιαύτη, ταλαιπορίαν ὑπὸ κρύους ὑπομέ-
 νων, οὐδεμιᾶς ἤξειται προνοίας παρ' ὑμῶν, ἐπεμψεν ἐμὲ τῆνι
 μικρολογίαν ὑμῖν ὀνειδιούντα καὶ ἅμα ἀξιῶσόντα, ἣ βασιλέα τὸν
 ἐμὸν δεσπότην ἐντοὺς τειχῶν αὐτοῦς φιλοφροσύνης ἕνεκα κα-
 λεῖν, ἣ αὐτοὺς εἶξω πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν τῆς αὐτῆς ἕνεκα αἰτίας.
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐμοὶ παίζοντι μᾶλλον, ἔφη, λέλεκται ῥηστώσης
 P. 163 χάριν. βασιλεὺς δὲ ὑμῖν μνησεί, ὡς, ὁ ἐμὸς πάππος καὶ βα-15
 σιλεὺς ὑπὸ τῶν ἐμὲ πρὸς αὐτὸν διαβαλλόντων ἐναχθεῖς, τὰς
 μὲν συνθήκας, ὡς πρὸς ἀλλήλους τῆς εἰρήνης ἕνεκα ἐδέμεθα,
 διαλύσας, τὸν πόλεμον τουτονὶ κεκίνηκε κατ' ἐμοῦ μὴδὲν μῆτε
 ἀδικήσαντος, μῆτε παραβεβηκότος τὰς συνθήκας. καὶ πολλὰ
 πολλάκις ἐμοῦ δεηθέντος καὶ πάντα κάλων κινήσαντος ὥστε
 μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην, οὐκ ἠνέσχετο αὐτὸς, ἐμοὶ δοκεῖν,
 ἀποβλέπων πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐλπίζων, ῥαδίως ἂν ἐμὲ κατεργάσε-
 σθαι ἐν τῷ πολέμῳ δι' ὑμῶν. ἐπεὶ δὲ, ὡς ὁράτε, οὐχ ἦ αὐτὸς
 Βπροσεδόκα τὰ πράγματα ἀπέβη, ἀλλὰ καὶ ἦν εἶχε πρὸς ὑμᾶς
 ἤδη βεβαίως περιήρηται ἐλπίς, δέομαι ὑμῶν, τοῦ κοινού παν-25

11. ἀξιῶσόντα ED. P. pro ἀξιῶσαντα.

auctoritate Chrelae moti, ne socium de industria contristare videren-
 tur, Lucam intromiserunt. Ille omnes imperatoris nomine salute im-
 peritit: narrat, dominum suum eorum stuporem admirari, quod cum
 hiberno tempore ad portas urbis biduo steterit multamque, ut tali
 tempestate, molestiam frigoris pertulerit, nulla ab eis cura dignatus
 sit: Ideo se nunc ad sordes istas et inhumanitatem illis exprobrandam
 missum esse et simul rogatum, ut aut Imperatorem humaniter intra
 moenia vocarent, aut ipsi ad illum eadem de causa exirent. Sed haec,
 inquit, ioco potius ad animum relaxandum dixerim; imperator haec
 vobis significat: avum suum ab obtrectatoribus ad pacis foedera dis-
 suenda inductum, hoc bellum contra se immerentem nec foedus vio-
 lantem suscepisse. Crebro atque omnibus precibus orasse et ruden-
 tem omnem movisse, ut ne faceret, nihil profecisse; quia is, ut
 apparet, ad vos respectum habens, illum non difficulter armis vestris
 vita et fortunis exuturum sese confidat. Quoniam autem conspicere-
 rent, rem contra atque is opinaretur, evenisse et quam de ipsis spem
 spem concepisset, nunc perisse, obsecrare, ut miserati Romanam

Α.Σ. 1328 περι τῶν ἐπιταυθῶν πραγμάτων οὐ προσήκειν αὐτοῖς. ὑπο-
 χεῖριοι γὰρ ὄντες βασιλέως, νῦν τε ἅ προσετάχθησαν ποιεῖν
 καὶ εἰς τοῦτιον ἅττα ἂν τὰ πράγματα καὶ ὁ καιρὸς ὑφηρεῖ-
 ται πράξειν· αὐτῷ δὲ ἐξεῖναι ἅ βούλοιο καὶ νομίξοι λυσι-
 τελοῦντα ἑαυτῷ ταῦτα καὶ ποιεῖν. τοιαῦτα μὲν οἱ τοῦ πρ-5
 σβυτέρου βασιλέως ἀπεκρίναντο στρατηγοί. ἐπεὶ δὲ ὁ Λου-
 κᾶς ἐλθὼν ἀπήγγειλε ταῦτα τῷ νέῳ βασιλεῖ, συναγαγὼν τοὺς
 P. 164 ἐν τέλει πάντας, ἐβουλευέτο ὃ, τι δεῖο ποιεῖν αὐτούς. συν-
 βούλευε δὲ ὁ μέγας δομέστικος ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ πονεῖν ἐι-
 κῆ καὶ μάτην, τῶν δεόντων πράττοντας οὐδέν. οὔτε γὰρ αὐ-10
 τοὺς Φεράς δυνατὸν παραστήσασθαι τειχομαχίᾳ ἢ τε ἔνδον
 ἕμια στρατηγοῖς πολιορκουμένη στρατιὰ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀρη-
 θείεν τὸ μὴ οὐκ ἐκ παρατάξεως τολμησαί ἂν ποτε εἰς χεῖρας
 αὐτοῖς ἵεναι. καίτοι γε εἶποι τις ἂν, ὡς οὐ χρὴ πιστεύειν
 τοῖς τῶν πολεμίων λόγοις ἀεὶ τὰναντία λεγόντων ὧν διανο-15
 οῦνται πράττειν· ἐγὼ δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ
 ἐξ ὧν ἐκεῖνοι λέγουσι, στοχάζομαι πολιορκεῖσθαι μᾶλλον ἢ
 Β. μάχεσθαι ἡμῖν αἰρουμένους. ὅτε τοίνυν οὔτε βία ἔλεῖν αὐ-
 τοὺς ἐγχωρεῖ τειχήρεις ὄντας, οὔτε μηχανῆ τι καὶ στρατη-
 γία τῶν τειχῶν ὑποστήσαστας ἀναγκάσαι μάχεσθαι ἡμῖν, οὐκ²⁰
 ἀναγκαῖον ἐνταῦθα τὸν τε χρόνον παραναλίσκειν ἐν ᾧ τῶν
 δεόντων ἐξέσται τι πράξαι, καὶ τὴν στρατιάν ἀνονήτοις κατα-
 τεῖναι πόνοις. ἀλλ' ἀπαγαγόντας ἐντεῦθεν, ὅπου τῶν ἐπιτη-
 δείων τὴν ἀποκομιδὴν ἔξουσι ῥαδίαν στρατοπεδεῦσαι· εἰδ'
 ἐξῆς ἅ δοκεῖ λυσιτελεῖν ἐκ τῶν παρόντων πράττειν. τοιαῦτα²⁵
 τοῦ μεγάλου δομεστίκου βουλευσαμένου, ὃ, τε βασιλεὺς τὴν
 4. δὲ correxi pro τε.

exsequi: et in posterum quaecunque res tempusque suaserint trans-
 acturos. Licitum esse ipsi facere quae velit quaeque sibi fructuosa
 putaverit. Haec duces imperatoris senioris responderunt. Quibus e
 Luca perceptis, iunior proceres suos coegit omnes, et quid agendum
 in consultatione posuit. Magni domestici consilium fuit, receden-
 dum et cum nullum operae pretium consequerentur, non esse teme-
 re frustra laborandum; neque enim Pheras expugnatos, et ob-
 sessos milites cum ducibus nec ipsos inficiaturos, nunquam se directa
 acie nobiscum ausuros congregi. At enim, obiiciet quiaquam, non
 est habenda fides verbis hostium, qui semper iis contraria loquun-
 tur, quae facere machinantur. Ego vero ex re ipsa, non ex verbis
 eorum coniecturam capio, illos obsideri malle, quam aequo se campo
 credere. Igitur quando neque vi capi possunt, intra muros deliten-
 tes, neque ulla machina aut strategemate ab iis divelli et ad proe-
 lium cogi, nihil necesse est, tempus bonis rebus efficiendis commo-
 dum hic male perdere exercitumque in frugiferis defatigare molestiis:

βουλὴν ἐπήνει καὶ οἱ ἐν τέλει συνεπειρηφίζοντο πάντες. καὶ Α. C. 1328
ἀναστρέψαντες ἐκάιδεν, ἐστρατοπεδεύσαντο πάλιν ἐν Ζίχνα C
ἐν' ἡμέραις δυσί.

7
ES ἦγ'. Ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, ἦκεν ἐκ Θεσ-
σσαλονίκης ὡς βασιλέα ὁ Φιλομμύτης ὑπὸ τῶν ἐκεῖ τὰ βασιλέ-
ως τοῦ νέου κραττόντων πεμφθεὶς, τὰ τε ἄλλα ἀπαγγέλλων
ὡς ἔχει καλῶς, καὶ ὡς, εἰ νῦν ἀφίκοιτο, σὺν οὐδενὶ παραλη- V. 132
ψόμενος πόνῳ τὴν πόλιν. Ἐπει δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς, τὰ τε D
ἄχθοφώρα τῶν ζώων καὶ τὰς ἀποσκευὰς καὶ στρατιωτῶν ὅσοι
10 μὲ εὐπόρουσιν ἵππων εὐρώστων καὶ τὰ πολέμια ἀγαθῶν κα-
τάλλοιπεν ἀπολεξάμενος ἐν Ζίχνα ἅμα Τζαμπλάκωνι τῷ
μεγάλῳ παπία καὶ τισιν ἑτέροις ὀλίγοις· αὐτὸς δ' ἅμα δο-
μεστικῷ τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἡγεμόσι τὴν ἀπολεχθεῖ-
σαν στρατιὰν παραλαβὼν, ἔδοξεν ἐπὶ Δράμαν ὡς πολιορκη-
15 σων ἀπιέναι. Ἐπει δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, ἀναστρέψας ἀφ' ἧς
ἐπορεύετο ὁδοῦ, ἤλαυνεν ἐπὶ Θεσσαλονίκην διὰ Στρυμόνος.
καὶ διαβὰς τὸν ποταμὸν, κατὰ τὸ Μαρμάριον προσαγορευόμε-
νον Μικρὸν ἐκέλευσε τὴν στρατιὰν τυχεῖν ἀναπαύλης καταβάν-
τας ἀπὸ τῶν ἵππων. ἀναπαυσάμενοι δὲ εἶχοντο πάλιν τῆς
20 αὐτῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν τε ἐπιούσαν καὶ τὴν νύκτα τὴν μετ' P. 168
αὐτὴν ὁδεύσαντες, ἅμα ἔφ' ἑαυτὰ τὴν τρίτην ἦσαν ἐν Χορταί-
του. τῇ προτεραίᾳ δὲ αὐτῆς φήμη τις διὰ Θεσσαλονίκης δι-
ήκει, ὡς βασιλεὺς ὁ νέος τότε Ζίχνα εἰς προσχωρήσαν, καὶ
εἰς Φεράς ἐλθῶν, τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας στρατιὰν ἅμα Τριβα-

24. ἐσπέρας ED. P. pro ἐσπέραν.

sed hinc eo abducere, ubi victus commoditas: tum deinde, quae pro tempore utilia videbuntur, ea conficere. Laudat consilium imperator et nobilitas consentit. Inde Zichnam duobus diebus redeunt.

53. In hoc statu res erant, cum Thessalonica adest Philommates, allegatu eorum, qui illic partes imperatoris tuebantur. Is et alia bono esse loco et, si modo veniret, urbem nullo labore occupatum nuntiabat. Itaque dossuaria iumenta et impedimenta cum militibus, quibus non essent equi valentes et bellatores, secernit et Zichnae cum Zamplacone magno pappia aliisque praeterea paucis relinquit; ipse cum magno domestico et ducibus reliquis selectoque milite Dramam eius obsidendae visus est proficisci. Sed nocte ipsa viam relegens, per Strymonem Thessalonicam petit, transitoque flumine, iuxta Marmarium (oppidi nomen est) exercitui ab equis descendere paulumque requiescere praecepit. Ubi requieverunt, rursum coepto instantes itineri, sequentique die ac nocte pergentes, tertia luce diluculo Chortaeti fuerunt. Pridie autem rumor per Thessalonicam distulerat, imperatorem iuniorum et Zichnam se dedentem recepisse, et Pheras cum adventasset, occidentales copias, cum Tri-

A. C. 1323 τοῖς τοῖς συμμάχοις ἐγκατέκλεισεν ἐντὸς τειχῶν, μηδὲ ἀποφθαλμῆσαι δυνηθέντας· ἀναξεύξας δὲ πάλιν εἰς Ζίχνα, τὸν τε παρακοιμώμενον Ἀπόκαυχον καὶ Ἀλέξιον τὸν Παλαιολόγον πέπομφεν ἐνταῦθα, πρόφρασι μὲν, ὡς πρὸς τὸν ἐπιτροπέοντα Θεσσαλονίκης μέγαν στρατοπεδάρχη τὸν Χοῦμονος καὶ τὸν μητροπολίτην διαπρεβευσσομένους· τῇ δ' ἀληθεία, τοῖς τὰ αὐτῶν πράττουσι πύφρα διαλεξομένους καὶ ἅμα κατασκοπεύοντας, εἰ Θεσσαλονίκη ὑπαγαγέσθαι δυνατόν. παρὰ μὲν οὖν τῆς φήμης τοιαῦτα διεθρυλλεῖτο· πολλὰ δὲ ἀνερευνήσας ὁ Χοῦμος ὥστε τὸν ἀπαγγελλαντα τὰ τοιαῦτα ἐξευ-10 ρεῖν, οὐκ ἠδυνήθη. ὅμως δὲ ἐδόκει λυσιτελεῖν αὐτῷ τε καὶ μητροπολίτη, εἰς τὴν ὑστεραίαν εἰς Χορταίτου τὸν μητροπολίτην ἐλθόντα, τὸν τε Παλαιολόγον Ἀλέξιον καὶ τὸν παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον, εἶγε ἀληθῆ τὰ περὶ αὐτῶν δια-15 θρυλληθέντα εἶη, ὡς βασιλεῦς ἀναστρέφειν κελύειν, ὡς οὐδὲ15 συγχωρηθησομένης αὐτοῖς τῆς εἰς Θεσσαλονίκην εἰσόδου. εἰ δ' ἀπειθοῖεν καὶ βιάζοιντο τὴν ἄφιξιν, προαναφωγέειν αὐτοῖς, ὡς εἰρχθήσονται ἐπιβουλεύοντες αὐτοῖς καὶ βουλόμενοι Θεσσαλονίκην ἀποστῆσαι βασιλέως. τοιαῦτα οἱ μὲν περὶ τῶν ἀκουσθέντων ἐβουλεύσαντο πράττειν. ἅμα δὲ ἔφ' εἰς τὴν20 ἐπιούσαν ὁ μητροπολίτης μὲν κατὰ τὸ σύνθημα τὴν εἰς Χορταίτου ἦει· ὁ δὲ γε Χοῦμος ἅμα τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς προσαγορευομένης τῶν Ἀσωμάτων πύλης ἐξελθὼν, ὃ, τι ἂν ἀποβαίη ἴστατο ἀποσκοπῶν, καὶ ἡ πόλις πᾶσα μετέωρος πρὸς25 Ἰτὰς φήμας ἦν. τοῖς μέντοι δοκοῦσι τὰ βασιλέως τοῦ νέου25

halorum subsidio intra muros conclusisse, quae ne aspectum quidem eius sustinuissent; reversum Zichnam, Apocauchum a cubiculis et Alexium Palaeologum eo misisse, in speciem quidem, ut ad praefectum Thessalonicae Chumnnum magnum stratopedarcham et metropolitanum legatos; re ipsa, ut cum suarum partium studiosis clandestinum sererent colloquium simulque specularentur, possetnae sub ditionem subiungi civitas. Haec quidem fama disseminabatur; cuius auctorem Chumnus, tametsi multa inquisitione adhibitia, invenire non potuit. Nihilominus ex re sua et metropolitana futurum censuit, si ille postero die Chortactum profectus, Alexium Palaeologum et Apocauchum, si verus esset dissipatus rumor, ad imperatorem retrocedere hortaretur: non enim Thessalonicam admissum iri. Si refragantes eo summa vi contenderent, praediceret, tamquam insidiatores et urbem ab imperatore avertere studentes, in carcerem tradendos. Haec illi super auditis facere in animum induxerunt. Die altero, sole recenti, metropolitanus ex concito viam Chortactum versus arripuit; Chumnus cum comitatu suo porta, quae Asomaton vocatur, egressus, rerum eventum observabat. Ac tota urbs a fama pendebat. Ceterum iis, qui ab imperatore videbantur esse, indiotum

πράττειν προερίητο μήτε ὄπλοις μήτε ἵπποις χρῆσθαι, ἀλλ' A.C. 1328
 ἢ οἴκοι διατρίβειν, ἢ πεζῇ καὶ ὄπλων προΐεναι χωρὶς. τότε
 δὲ καὶ αὐτοὶ, ἐπεὶ πανταχόθεν τὰ βασιλέως διεθρουλλέτο,
 ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς αὐτῆς πύλης ἀνελθόντες ἀνοπλοὶ τὴν ἐκ-
 5βασιν περιέμενον τῶν πραγμάτων. ὁ μόντοι μητροπολίτης
 ἐπεὶ ἐγγὺς ἐγένετο Χορταίτου, ἀπροσδοκῆτως ἐντυχὼν τῷ
 νέῳ βασιλεῖ, ἐξεπέληκτό τε καὶ τῆς ἀφίξεως κατεμέμφετο
 τὴν ἀκαιρίαν. προσαγορευόντος δὲ αὐτὸν βασιλέως, αὐτὸς
 πρὸς τὸν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου κινδυνον θορυβηθεὶς, μηδὲ ἀντι-
 10προσεπιῶν, ἤλαυνεν ὡς εἶχε τάχους πρὸς τὴν πόλιν, τὴν
 ἔσφαδον μηνύσων βασιλέως. εἶπετο δ' αὐτῷ καὶ ὁ βασιλεὺς P.166
 συντονώτερον βαδίζων. οἱ δὲ τὰ αὐτοῦ πράττοντες τοὺς
 τείχεσιν ἐφρεστώτες, ἐπεὶ ἀπὸ τῶν σημαιῶν ἔγνωσαν βασιλέα V. 133
 προσελαύνειν, ἀναθαρσήσαντες ἐπιτίθενται τοὺς ἔξω τῶν πυ-
 15λῶν, λίθοις βάλλοντες ἀπὸ τῶν τειχῶν· οἱ δὲ, τῶν τε πο-
 λεμίων ἔξωθεν ἐπιόντων, τῶν τε ἔνδοθεν φανερώς ἐκπολεμω-
 θέντων, οὐκ ἔχοντες ἄτι χρῆσονται, ἔνδον μὲν εἰσῆλθον τῶν
 τειχῶν καὶ ἀπέκλεισαν τὰς πύλας· μὴ δυνάμενοι δὲ ἀντέχειν
 πρὸς τοὺς βάλλοντας ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐτραπήσαν εἰς φρυγὴν
 20καὶ τὴν ἀκρόπολιν κατέσχον ἐλθόντες ὡς ἀμυννοῦμενοι ἐκεῖθεν.
 ἤρχε δὲ αὐτῆς Λυζικός Γεώργιος ἐκ Βεῤῥοίας. οἱ δὲ ἀπὸ B
 τοῦ τείχους κατελθόντες καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, εἰσεδέ-
 ξαντο βασιλέα. ἅμα δὲ καὶ ἡ πόλις πᾶσα προσετίθετο τῷ νέῳ
 βασιλεῖ, καὶ ἡσπάζοντο ἐλθόντες πανδημεῖ. βασιλεὺς δὲ μὴ
 25ἀπὸ Φεργῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν στρατεύματα ἐλθὼν δυσάλωτον

erat, neve armis, neve equis uterentur, sed aut intra parietes se
 continent, aut sine equis ac sine armis in publicum prodirent.
 Qui et ipsi, quandoquidem adventus imperatoris omnium sermoni-
 bus celebrabatur, muris portae iam dictae conscensis, rerum exitum
 inermes expectabant. Metropolitae ut Chortaeto propinquavit, im-
 proviso in imperatorem incidens, obstupuit et intempestivam profe-
 ctionem suam incusavit. Salutatus ab imperatore, ipse repentino
 periculo exterritus nihilque respondens, quam celeriter potuit, se
 proripuit, eius ad urbem accessum nuntiaturus. Sequebatur con-
 tentiore gressu imperator: cuius fautores in muris astantes, post-
 quam e vexillis ipsum adequitare didicerunt, sumpta audacia, in
 eos, qui extra portam erant, lapidationem faciebant. Ii hostibus foris
 ingruentibus, et qui intus erant aperte infestis, nescientes quid age-
 rent, intro se recipiunt, portas ocludunt. Et quia de muro saxa
 iacentibus resistere nequibant, in fugam conversi, arcem, ut inde
 se defensuri, occupant. Arci Georgius Lyzicus praerat. Qui in
 moenibus stabant descendere, portas recludere, imperatorem reci-
 pere, et urbs simul universa in eius potestatem abire; populus tur-
 matim ad eum salutandum accurrere. Ille veritus, ne Pheris sum-

Α.Σ. 1328 ἀπεργάσθαι δείσας, στρατιὰν ἀπολεξάμενος ὄσση ᾤετο ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔργον, τὴν ἀκρόπολιν προσέταξεν ἐξωθεν φρουρεῖν, ὅπως μηδεὶς εἰσέλθοι ἐς αὐτήν. οἱ δὲ ἐν Φεραίς ὄτι εἰς Θεσσαλονίκην ἔρχεται πυθόμενοι ὁ βασιλεὺς, δείσαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ αὐτῷ προσχωρήσῃ, τριακοσίους ἐπεμψαν λο-5
 C γύδας, ὥστε τὴν τε ἀκρόπολιν κατασχεῖν καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θάρος παρασχεῖν ἀντιστῆναι βασιλεῖ. συμβαλόντες δὲ αὐτοῖς οἱ παρὰ βασιλέως προστεταγμένοι τὴν ἀκρόπολιν φρουρεῖν, ἐτρέψαντο κατὰ κράτος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ εἶλον ζῶντας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ πρὸς φυλακῆνιο τῆς ἀκροπόλεως ἐξηρτύσατο, ἤκεν εἰς τὴν ἀγίαν σορὸν Δημη- τρίου τοῦ μάρτυρος καὶ μυροβλύτου, ἅμα μὲν προσκυνήσων αὐτόν, (ἦν γὰρ ἐξ ἡλικίας πρώτης τιμὴν αὐτῷ καὶ πίστιν πλείω ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους μάρτυρας παρέχων καὶ ὡσερ ἑρα- 15
 D οῦτος αὐτοῦ ὦν,) ἅμα δὲ καὶ τῆς παρούσης ἕνεκα εὐτυχίας 15 ἀμειψόμενος εὐχαριστίαις. προσκυνήσας δὲ καὶ εὐχαριστήσας, ἐπεὶ καὶ τὸν πόδα ἐκ τῆς πρὸς Πέρσας μάχης τραυματισθεὶς, (ἐν τέσσαρσι καὶ δέκα μῆσι θεραπευθῆναι οὐκ ἠδυνήθη, πολλὰ τῶν ἰατρῶν πραγματευσαμένων, ἀλλὰ σφακελλίζων ἀεὶ οὐ φορητὰς παρεῖχε τὰς δυνάμεις,) τὸ υπόδημα λύ- 20
 σας, τῷ μύρῳ χρίειν ἔμελλε τοῦ ἁγίου, ἐνθυμηθεὶς, ὡς ἂ μὴ δύναίτο ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ καὶ σπουδῇ, ταῦτα θεὸς τοῖς ἁγίοις μάρτυσι δύνασθαι παρέσχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν τε πόδα

19. σφακελλίζων ED. P. pro σφακελλίσων.

missa, in arcem manus eius expugnationem remoraretur, copiam quantam sufficere arbitrabatur delegit eamque foris, ne cui introitus daretur, custodiri mandavit. Qui Pheris manebant, cognito, imperatorem Thessalonicam pergere, timentes, id quod accidit, ne se illi dederet, trecentorum virum delecta corpora mittunt, qui et arcem teneant et civibus in urbe ad resistendum imperatori animos faciant. Quos qui ad arcis aditus servandos selecti erant, collato pede, vi et virtute in fugam compulerunt; et alios quidem occiderunt, alios vivos ceperunt. Constitutis quae ad arcis custodiam pertinebant, imperator ad sanctum Demetrii martyris et myroblytae, id est, unguentum scaturientis, conditorium processit, simul ut precibus eum veneraretur, quippe quem a puero prae aliis martyribus honorabat, et plus in eo spei reponebat, quam in ceteris, impenseque illum diligebat; simul ut eidem gratias de oblata felicitate rependeret. Peracto utroque, quoniam etiam pedem in conflictu cum Persis vulneratus, quatuordecim mensibus curari non poterat, multa medicis auxilia frustra experientibus, sed eo paulatim tabescente, doloribus intolerandis cruciabatur; soluto calceo, sancti unguento illum parabat perlinere, ita secum volvens, quae ars humana et studium acquirit, ea Deum sanctis martyribus posse concedere. Ablatis fasciis

ἀπεγύμνον και τὰς ὀθόνας, αἷς ἔδεσμετο, περιήρει, ὡ τῆς A.C. 1328
πολλῆς τοῦ Θεοῦ περὶ τοὺς μάρτυρας φιλοτιμίας! ὁ μὲν μο-
τὸς ἔξω εὖρητο ἐρῆμιμμένος, ὑγιῆς δὲ ὁ πούς ἐς τοσοῦτον, P. 167
ὡς μηδὲ ἔχνος οὐλῆς ἢ τραύματος ὑποφαίνειν, ἀλλ' ἀγνο-
5εῖσθαι εἴ ποτε και ἐτραῶθη. ὕπερ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς μᾶλλον τε
ἦσθη διὰ τοῦτο, ἢ ὅτι Θεσσαλονικὴν ὑπεποιήσατο ἑαυτῷ,
και θερμοτέρας τούτου ἔνεκα και πλείους τὰς εὐχαριστίας
ἀπεδίδου. και ἡ πόλις δὲ πᾶσα τὴν εἰς τὸν βασιλέα πυθόμε-
10 Διμήτριον τὸν ἐκείνου Θεραπευτὴν. ἐκείθεν δὲ ἐξελθὼν ὁ βα-
σιλεὺς, κλινούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, εἰς τὰ βασίλεια ἠύλισατο
τὴν νύκτα ἐλθὼν. ἅμα δὲ ἐφ' εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτὸς τε
ὀπλισάμενος και ἡ στρατιὰ, και τοῦ Θεσσαλονικέων δῆμον B
προθύμως συστρατευομένου, ἦσαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς,
15 εἰ μὴ προσχωροῦεν ἕκοντι οἱ κατασχόντες, βιάσαιντο τοὺς
ὀπλοῖς. πρῶτα μὲν οὖν πέμψας ὁ βασιλεὺς, προσηγόρευε τε
τοὺς ἔνδον και προῦκαλεῖτο ἀνδρῶς ἅμαχεῖ τὴν ἀκρόπολιν V. 134
παραδιδόναι, ἀμνηστίαν τε παρέχων και ἐπαγγελόμενος ποι-
ήσειν εὖ. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἀλλὰ ἐσκληρόνοντο, καταστάν-
20 τες ἐτειχομάχου. και μέχρι μὲν τριῶν ἢ τεττάρων ὥρων
και αὐτοὶ ἠμύνοντο καρτερῶς ἀπὸ τῶν τειχῶν. ἔπειτα οἱ τε
τὴν ἀκρόπολιν κατοικοῦντες και ὅσοι τῶν Θεσσαλονικέων ἦσαν
μὴ πάνυ προσκειμένοι τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ, διεστασίασαν C
τε ταῖς γνώμαις πρὸς τοὺς ἄλλους, και ἀνακοχὴν αἰτήσαν-

3. ἐρῆμιμμένος correxi, cum antea ἐρῆμιμμένος legeretur.

ndatoque pede, linamentum illud carptum, quod vulneribus indit-
(ο magnam Dei ad martyres suos honorandos curam et providen-
riam!) extra vulnus apparuit: pes autem adeo sanus, ut nec vulne-
ris, nec cicatricis ullum restaret vestigium, et vulneratusne aliquando
fuisset ignoraretur. Hoc viso miraculo, magis quam de acquisita
Thessalonica exsultavit imperator, ferventioresque et maiores ob hoc
beneficium gratias egit; ac tota civitas, intellecto in eum edito tam
admirabili opere, multas Deo et Demetrio, a quo curatus fuerat, lau-
des decantavit. Inde egressus, inclinante iam in noctem die, in re-
gia somno se dedit. Ubi diluxit, ipse et milites armis induti, comi-
tante etiam alacriter in armis Thessalonicensi populo, ad arcem
prodierunt; ut, nisi sponte eam tradere qui retinebant, vi eo adie-
gerentur. Primum igitur imperator eos salutatum et ad arcem sine
caede et sanguine dedendam invitatum mittit, oblivionem offensi-
onum et beneficentiam pollicitus. Ubi obdurantes oratorem dimi-
serunt, quibus datum negotium, ad horas tres aut quatuor muros,
adversariis intus viriliter se defendentibus, oppugnarunt. Post tum
arcis ipsius incolae, tum quotquot e Thessalonicensibus seniori im-

- Α. C. 1328τες πρὸς βασιλέως τοῦ πολέμου, εἰς λόγους κατέστησαν τοῖς συμπολιορχουμένοις. καὶ Λυζικῶ μὲν τῷ τῆς ἀκροπόλεως ἄρχοντι οὐκ ἔφασαν περὶ τῆς σφετέρας πατρίδος βουλευεῖν συχωρήσειν, ἑτέρας ὄντα πόλεως πολίτην, ὃν, βασιλεῖ προσχωρησάσης Βεβρόϊας, οἱ συγγενεῖς, ἂν τι καὶ προσκρούση, 5 ἔξαιτήσονται τοῖς δ' ἄλλοις οὐ δίκαιον εἶναι ἔλεγον οὐδὲ λυσιτελεῖς, τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως προσχωρησάσης βασιλεῖ, αὐτοὺς ἀντίστασθαι καὶ πολεμεῖν. οὔτε γὰρ θυνήσονται ἑαυτοὺς τε καὶ τὴν ἄκραν περισῶσαι μόνοι ἐναπειλημμένοι, τῶν τε ἐκ Θεσῶν κατὰ συμμαχίαν ἀφυγμένων ἡττημένων, 10 καὶ οὐκ ἂν ἑτέρων τολμησόντων ἔλθεῖν. „ἦ τε βασιλέως στρατιὰ πολλή τε καὶ ἀξιόμαχος, καὶ προσέτι πᾶσα ἡ πόλις πανδημεὶ προσκαθήμενοι ἐκπολιορχήσουσιν ἡμᾶς. εἰ δὲ καὶ ἀντισχεῖν θυνησόμεθα πρὸς δλίγον, ἀμφοτέρωθεν ζημιωσόμεθα. ἂν τε γὰρ νικῶμεν, φίλους καὶ τοὺς οἰκειοτάτους ἀπο- 15 κτενοῦμεν, ἂν τε ἡττώμεθα, ἀνάγκη ἀποθνήσκειν. ἃ δὲ ἅπαντα οὐ πρὸς ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν καὶ ὑμῖν ταῦτα συνδοκεῖ· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἡμεῖς γε ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν ἀκρόπολιν ἐγχειρίσομεν βασιλεῖ.” οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον Λυζικὸς δὲ καὶ ὅσοι ἦσαν
- P. 168 τῷ πρεσβυτέρῳ προσκείμενοι βασιλεῖ, οὐκ ἔχοντες ὅ, τι δράσαι—20 εν, ἅμα τοῖς ἄλλοις ἀμνηστίαν αἰτήσαντες εἰ τι προσκεκρούκασαι πρὸς βασιλεῖα, καὶ τυχόντες, παρέδωσαν τὴν ἀκρόπολιν.
- B νδ. Καὶ παρελθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν τᾶ

peratori parum bene volebant, sententiis et animis ab aliis per seditionem discrepantes et inducias a iuniorē imperatore poscentes, illos alios una secum obsessos allocuti sunt. Et Lyzicus quidem arcis praefecto, ut de patria ipsorum statueret, non se permissuros aiebant, cum esset civis alterius civitatis, Berrhoeae nimirum, qua ad imperatorem adiuncta, putabant, si quid ille offendisset, cognatos eius poenam deprecaturus. Alteri factioni dicebant, nec iustum esse, nec utile, cum reliqua urbs omnis in fidem imperatoris concessisset, ipsos obniti et belligerare. Non enim cum simus interclusi, soli et nos et arcem servare possumus; et qui Pheris auxilio venerunt victi sunt, et alii venire non audebunt. Copiae imperatoris magnae et bellicosae, praeterea totus populus assidebunt et expugnabunt nos. Atque ut aliquamdiu resistamus, utrinque tamen plectemur. Sive enim vincamus, amicos et propinquissimos interimemus, sive vincamur, moriendum erit necessario; quae omnia a nobis aliena sunt. Si itaque et vobis probatur, ita faciamus; sin minus, at certe nos cum arce nosmet in manus imperatoris dedemus. Hactenus illi. Lyzicus autem et qui a seniore faciebant, consilii inopes, una cum aliis impunitate petita, si quid imperatorem offendissent, et ea adepta, arcem tradiderunt.

54. Ingressus imperator, adscriptisque ad suos quotquot avo

τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως πρακτόνων παραλαβῶν, ἐξήλθεν A. C. 1328
 εὐθύς. καὶ εἰς βασιλεία ἐλθὼν, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει,
 τῶν τε ἀφιγμένων σὺν αὐτῷ καὶ οἱ ἦσαν ἐν Θεσσαλονικῇ,
 ὅποι χρῆ τραπέσθαι, ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἠνάγκαζον μὴ ἡγε-
 5 μείν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες εἰς Βεῤῥόϊαν ἐβουλεύοντο ἐλ-
 θεῖν, ὁ μέγας δὲ δομέστικος Βεῤῥόϊαν μὲν ἔλεγεν εἶναι, εἰς
 Ἔδεσσαν δὲ ἐλθεῖν, κἀκεῖθεν εἰς Καστορίαν. προσετίθει δὲ καὶ
 τὰς αἰτίας, λέγων, ὡς „ὁ, τε δεσπότης Δημήτριος καὶ ἑπαρ-
 10 χος ὁ Μονομάχος καὶ ὁ Ῥαοὺλ Ἰσαάκιος τὰς γυναῖκας καὶ
 καὶ μηχανῇ ὥστε κατασχεῖν αὐτὰ, ἅμα μὲν καὶ τῶν γυναικῶν V. 135
 ἕνεκα καὶ τέκνων, ἅμα δ', ὅτι μικρὸν τε ὄν τὸ πόλισμα καὶ
 καρτερόν ἀπὸ τε τειχῶν καὶ τῆς τοῦ τόπου κατασκευῆς, ῥάδι-
 15 σπενύξεται μὲν οὐδ' οὕτω τὸ μὴ ἀλῶναι παρ' ἡμῶν, παρέξει δὲ
 πολλὴν τὴν δυσχέριαν καὶ τὴν τριβὴν καὶ τὸν πόνον ἐν τῷ
 πολιορκεῖσθαι. εἰν δὲ νῦν παραγενώμεθα ἡμεῖς, οἱ αὐτόθι
 δυνατώτατοι καὶ τοὺς ἄλλους ἄγοντες καὶ φέροντες οἱ ἂν βού-
 20 λωνται, ἐκ πολλοῦ προσκείμενοι ἑμοί, ῥᾶστα παραδώσουσι
 τὸ πόλισμα ἡμῖν μᾶλλον δὲ καὶ πρὶν ἡμᾶς ἤκειν ἐκεῖ, ἂν βα- D
 σιλέως τε προστάγματα καὶ γράμματα ἐμὰ πρὸς αὐτοὺς ἦξει,
 ἐκ παντὸς τρόπου σπουδάσουσι τὰ κελεύόμενα ποιεῖν. κἂν τις
 καὶ τῶν εἰρημένων ἀφίκηται πρὸς αὐτοὺς, οὐκ ἂν εἰσδέξων-
 ται. Καστορίας δὲ καὶ αὐτῆς ὀχυρωτάτης οὐσης, διὰ τὸ παντα-

1. πρακτόνων egregie supplevit ED.P., quod excidisse apparet
 ob similitudinem vicini vocabuli.

cupiebant, mox abiit et in palatio cum primoribus, quos secum adduxe-
 rat quique Thessalonicae erant, quo potissimum iret consultavit, quan-
 do res cogeret non quiescere. Omnes Berrhocam eundum suadebant.
 Magnus domesticus Berrhocam omittendam, Edessam et inde Casto-
 riam iter dirigendum censebat; causis adiunctis, nempe, Demetrium
 despotam et Monomachum praefectum et Raulem Isaacium habere
 Edessae uxores suas cum liberis, esseque consentaneum, ut omni studio
 conatuque adhibito et horum causa eam subigerent; et quia cum sit
 parvum oppidum, natura et operibus firmum, facile contra hostem de-
 fendi posse. Et quamvis eam illi praeoccuparint, ne sic quidem effu-
 gituram, quin ab ipsis recipiatur: multas tamen in eius obsidione
 difficultates ac labores et diu subeundos fore. Si vero nunc adve-
 nerimus, inquit, qui illic sunt, auctoritate principes plebiosque ac
 tenuiores versant quo lubet, cum iam pridem sint in amicis meis,
 promptissime oppidulum tradent. Immo vero etiam antequam eo vene-
 rimus, si imperatoris mandata cum litteris meis acceperint, omni
 ratione iis parere enitentur: et si quis de praedictis ducibus ad eos
 accesserit, eum haud intromittent. Castoriam autem et ipsam, propter

- A. C. 1328 χόθεν περικλύζεσθαι τῇ λίμνῃ, ὃ τοῦ πρωτοβεστιαρίου γαμβρός ὁ Ἄγγελος ἄρχει, ὃς ἐμοὶ τε ἔγγιστα προσήκει κατὰ γένος καὶ πολλὴν ἐμοὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν εὐπέθειαν ὀφείλει, ἐκθρεψαμένῳ τε αὐτὸν καὶ τὰ πολέμια διδάξαντι· καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν ἕῃστα πρωτοβεστιάριον ἂν πρόηταις τὸν κηδεστήν, καὶ ἡμῖν τὴν πόλιν παραδοίη. ταῦτα δὲ ἡμῖν κατασχούσιν, αὐτόκλητοι προσχωρήσουσιν οἱ Βεῤῥοιωταὶ δοκῶ
- P. 169 μοι δὲ, αὐτοὺς καὶ πρὶν ταῦτα εἰς πέρας ἦκειν εἰς τὴν ὑπεραίαν ἢ καὶ τρίτην ἡμέραν ἂν ἐλθεῖν παραδώοντας τὴν πόλιν." τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομεστικού βουλευσαμένου, ὃ, τει¹⁰ βασιλεὺς συνέθετο εὐθύς, καὶ οἱ ἄλλοι συνεπεψηφίζοντο ἐπαινέσαντες τὴν βουλήν, καὶ ἐκεκέρωτο τὴν ἐπὶ Ἐδεσσαν ἰκαί. αὐτίκα τε προστάγματα βασιλέως καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικού γράμματα διὰ ταχυδρόμων ἰπέων πρὸς τὴν Ἐδεσσαν ἐπέμφθησαν καὶ Καστορίαν. καὶ Ἄγγελος μὲν ὁ Καστορίας ἐπίτρο-¹⁵ πος εὐθύς τὴν πόλιν εἶχε διὰ φρουρᾶς, ὡς βασιλεὺς τῷ νέφ, Β ὅταν ἀφίκηται, παραδώσων. οἱ δ' ἐν Ἐδέσῃ δυνατοὶ, οἱ τε Ἄγγελοι Ῥαδίποροι ἐπικεκλημένοι, τρεῖς ὄντες ἀδελφοί, καὶ ὁ Λάσκαρις, ἐπεὶ τὰ προστάγματα ἐδέξαντο βασιλέως, μηδεμίαν ποιησάμενοι ἀναβολήν, ἐπεὶ καὶ ὁ δῆμος Ἐδεσσηῶν τῆς²⁰ αὐτῶν ἐξήρητο γνώμης, τὴν τε βασίλισσαν τὴν Δημητρίου τοῦ δεσπύτου γαμετὴν καὶ τὴν ἐπάρχον τοῦ Μονομάχου καὶ τὴν Ῥαοὺλ περιώρισαν ἐν οἰκίαις, καὶ ἐφύλαττον περιστήσαντες φρουράν. μετὰ μικρὸν δὲ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ἐλθόντες, ἐπεὶ εὗρισκον Ἐδεσσηνοὺς τε αὐτῶν ἀφροσθηκότας καὶ εἰρχθείσας²⁵

25. εἰρχθείσας corr. N. pro ἤχθείσας idemque legit Intpr.

lacum, quo cingitur, munitissimam, Angelus protovestiarum gener procurat; qui mihi et cognatione propinquissimus est, et ut educatori ac magistro suo in re bellica gratiam obedientiamque non vulgare debet: ac propter necessitudinem mutuam protovestiarum quamvis socerum facillime deserens, nobis oppidum dedit. Cum ista obtinuerimus, Berrhoeitae ultro se dederunt: quos etiam, priusquam haec peragantur, cras aut perendie urbem suam traditum venturos existimo. Huic consilio subscripsit statim imperator, alique id ipsum laudantes approbarunt. Iamque fixum ac ratum erat Edessam petere, et illico tam ipsius imperatoris mandata, quam magni domestici litterae per citatissimos equites eo et simul Castoriam mittebantur. Atque Angelus quidem Castoriae praefectus mox urbi custodes adhibuit: utpote imperatori adventanti deditioem facturus. Qui Edessae potentia eminebant, Angeli Rhadipori cognominati, fratres trigemini, et Lascaris, acceptis mandatis, citra procrastinationem, quod et populus Edessenus ab eorum nutu auctoritateque pendebat, uxores trium eorum, quos supra nominavimus, ipsarum aedibus circumscripterunt

τὰς γυναῖκας, τραπόμενοι ἔφευγον πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Τρι- A.C. 1328
βαλῶν. ὡς γὰρ ἐπύθοντο ἔτι ἐν Φεραῖς ὄντες, ὡς βασιλεὺς
τὴν πρὸς Θεσσαλονικὴν φέρουσαν ἐτρόπη, ἤλπισαν μὲν οὐδ' C
ἐπὶ μικρὸν αὐτῇ τὴν πόλιν προσχωρήσειν, ἀσφαλείας δὲ ἐνε-
5κα τοὺς τριακοσίους ἐπεμψαν ὡς τὴν ἀκρόπολιν καθέζοντας
ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο ὡς ἦ τε Θεσσαλονικὴ προσεχώρησε βασιλεῖ,
καὶ οἱ τριακόσιοι, οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δ' ἐξωργήθησαν ὑπὸ
τῶν βασιλικῶν, πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας ἤδη περιαιρεθέντες,
πρὶν ἔκπυστα τοῖς πᾶσι γενέσθαι τὰ συμβάντα, τὴν στρατιῶν
10οδὴν ἦν ἀναλαβόντες, προσχήματι μὲν ἦσαν ὡς ἐπὶ Θεσσαλο-
νικὴν, ὡς οὐπω ἑλωκυῖαν περιποιήσοντας, ἵνα μὴ δοκοῖεν
ἐκλιπόντες Φεράς καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις φεύ-
γειν τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὡς ἕκαστος χωρήσοντες οἱ ἂν αἱ τε γυ- D
ναῖκες καὶ τὰ τέκνα ἦ. ἐπεὶ δὲ ἐξελθόντες ἀπὸ Φερῶν εἶχοντο
15δδοῦ ὅσοι τε ἐκ Θεσσαλονικῆς συνεστρατεύοντο αὐτοῖς, ἐπεὶ
ἐπύθοντο ἑλωκυῖαν, ἀποστάντες αὐτῶν, ἐχώρησαν πρὸς βασι-
λέα καὶ οἱ Βεῤῥοιωταὶ τὰ ἐν Βοδηνοῖς κυθόμενοι συμβάντα,
ταῦτά τοῖς ἐκ Θεσσαλονικῆς ἐποίουν τό, τε συστρατεύομενον V. 136
αὐτοῖς ὑπήκον Ῥωμαίοις στρατεύμα Μινσῶν ἤδη καὶ ἐνεω-
20τέρισε φανερώς. ἐντυχόντες γὰρ τοῦ πρωτοβεστιαρίου βοσκή-
μασι πολλοῖς, διήρπασαν αὐτὰ, αὐτοῦ παρόντος καὶ προσεποιή-
σαν ἑαυτοῖς. ἐπιχειροῦντι δὲ ἀνασώζειν τὰ διαρπασθέντα,

17. ἐν Βοδηνοῖς Intrap. vertit *Edessae*, quippe urbs ista hoc etiam
nomen sortita est; unde et in Graecia Sophiani dicitur *Vodena*,
et in tabulis Georgii Chrysococcae *Bόδενα*. ED. P. Vid. Meletii
Geograph. II. p. 472.

et excubiis circumdederunt. Paulo post advenientes mariti, cum Edes-
senos in se insurrexisse suasque mulieres conclusas invenissent,
fugam ad Tribalorum principem fecerunt. Nam cum adhuc Pheris
audissent, imperatorem Thessalonicam iter suscepisse, ne minimum
quidem in timorem venerant, urbem se illi permissuram: ad arcem
tamen tutius retinendam trecentos illos submiserunt. Deinde ubi
Thessalonicam se sub imperatoris potestatem subiecisse et illos tre-
centos partim occisos, partim captos intellexerunt, omni iam spe
salutis deplorata, priusquam evulgarentur quae omnibus contigissent,
copiis quantae erant assumptis, simularunt quidem, se Thessalonicam
ire, quasi nondum captam asserturi, ne, Pheris ceterisque Macedo-
niae urbibus relictis, fugam inire putarentur, sed revera quisque
ubi uxor et liberi erant abituri. Posteaquam Pheris egressi, viam
invaserunt, quotquot Thessalonicenses sub iis militabant, urbem
occupatam resciscentes, ab eis ad imperatorem transierunt; idemque
Berrhoeitae, cognitiss quae Edessae contigerant, facere non dubita-
runt: et qui sub illis merebant Moesi Romanis subiecti, iam libere
novas res audebant. Nam cum in magnos protovestiarii greges inci-
dissent, ipso inspectante, ad usum suum eos abigebant. Qui cum

A.C. 1328 οὐ μόνον οὖν ἐπέβησαν, ἀλλὰ καὶ τῶν σκευοφόρων αὐτοῦ
 τινα ἀφείλοντο τὸν ἵππον, ἔργῳ διδάσκοντες ὡς εἰ μὴ ἀγα-
 πῆ, χωρήσαντες καὶ κατ' αὐτοῦ. ἢ τε λοιπὴ ἅπασα στρα-
 P. 170 τία καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐσπερίων πόλεων παρόντες δυνατοὶ, τῶν
 βασιλέως πραγμάτων ἤδη φανερῶν γεγενημένων, ἐκλιπόν-5
 τες τοὺς στρατηγοὺς, πάντες ἦλθον ὡς αὐτόν. δεισας δὲ ὁ
 πρωτοβεστιάριος εἰς Ἀχρίδα ἐλθεῖν, (ἐκεῖ γὰρ ἦν καταθέ-
 μενος τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα,) ὅτε κατὰ βασιλέως ἅμα
 τῷ στρατεύματι ἐχώρει, ἅμα δεσπότη καὶ τοῖς λοιποῖς, εἰς
 πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὄντες, ἐχώρησαν πρὸς Κράλην τὸν 10
 ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν. Φεραῖοι δὲ, ὅσοι ἦσαν ἐκ Βυζαν-
 τίου δεσπότη καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπόμενοι στρατηγοὺς, ἐπεὶ ἐλεί-
 Βηποντο ἐκεῖ ἀναχωρούντων, πάντα συσχόντες, τὰ ὄντα μὲν δι-
 ἤρπασαν αὐτοῖς, αὐτοὺς δὲ ἐπὶ δεσμοῖς ἤγαγον ὡς βασιλέα.
 βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐδέδοκτο τὴν ἐπὶ Ἐδεσσαν ἵεσθαι, ἐξελ-15
 θὼν Θεσσαλονίκης, δευτεραῖος ἦλθεν εἰς αὐτά. οἱ Ἐδεσσηνοὶ
 δὲ ἐξελθόντες πανδημῆ, προσεκύνησάν τε βασιλέα καὶ τὸ πό-
 λισμα παρέδοσαν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἢ αὐτῷ ἐδόκει διώκει ὁ
 βασιλεὺς· ὅσα δὲ ἦν αὐτόθι χρήματα δεσπότη καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις στρατηγοῖς, ἃ μὲν ἂν ἦ ἴδια ταῖς γυναῖξι, ταῦτ' ἔχειν 20
 προσέταξεν αὐτάς, καὶ μηδένα ἀδικεῖν, ἃ δ' ἂν ἦ τῶν ἀν-
 δρῶν, αὐτῷ μνησθῆναι, ὡς ἂν αὐτὸς διαγνῶ περὶ αὐτῶν. αἱ
 μὲν οὖν ἄλλαι τὰ ἴδια μεμνηύκεσαν καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν, βα-
 C σίλισσα δὲ ἢ τοῦ δεσπότη γαμετή, δεισασα μὴ τὰ χρήματα
 ἀφαιρεθῆι, ὀλίγα μὲν ἐκ τῶν ἐόντων ἐποίησε φανερά, τὰ 25

rapta recuperare contenderet, non modo non cesserunt, sed cuidam prae-
 terea eius caloni equum sarcinarium abstulerunt; facto monentes, ni
 boni consuleret, se illum quoque invasuros. Reliqua insuper copia,
 quique ex occidentalibus oppidis opulenti et illustres aderant, fortuna
 imperatoris iam conspicua, universi, desertis ducibus, ad eius ratio-
 nes se adiungebant. Protovestiarius formidans Achridem ire, ubi
 uxorem cum prolibus deposuerat, quando exercitum adversus impe-
 ratorem ducebat, item despota ceterique ad Cralem Tribalorum prin-
 cipem discesserunt, numero quinquaginta supra centum. Pheraei
 autem quicumque Byzantio despotam aliosque duces secuti fuerant,
 cum ab aliis ibi abeuntibus desererentur, comprehensis omnibus
 ac despoliatis, ad imperatorem eos in vinculis adduxerunt; qui Thes-
 salonica egressus, postridie, ut decreverat, Edessam venit; cui extra
 portam obviam procedentes incolae eumque adorantes, urbem dedi-
 derunt. Ac cetera quidem qua illi ratione collibitum est, instituit:
 de rebus autem despotae et ducum ceterorum, quae essent uxorum
 propriae, eas illis citra iniuriam dimitti iussit: quae autem virorum,
 ad se referri, ut de iis ipse decerneret. Aliae igitur omnia, regina
 despotae coniux verita, ne privaretur, pauca de summa indicavit,

πλείω δὲ μοναχῷ τινι παρακατέθετο φυλάττειν. καὶ διέλα- A. C. 1328
θόν γε ἄχρι καιροῦ· ἔπειτα φωραθέντος τοῦ μοναχοῦ μετὰ
χρόνον τινὰ ὑπὸ τῶν ἐπιτροπευόντων ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρί-
οις, ἄλλοτε ἄλλα διεπραΐσθη. ἐπεὶ δὲ ἀννέχθη τῷ βασιλεῖ
5 περὶ τῶν χρημάτων, τὰ τε ἴδια καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν προσέ-
ταξεν ὁ βασιλεὺς ἔχειν τὰς γυναῖκας, ὡς ἂν ἔχοιεν καὶ τοῖς
ἀνδράσι χορηγεῖν ἐπὶ τῆς ξένης· αὐτὰς δὲ ἐκ Βοδηνῶν ἀχθῆ-
ναι εἰς Θεσσαλονίκην, κάκειθεν εἰς Λιδυμότειχον, ἔν̄̄ ἐκεῖ D
συνδιαγοίην τῇ βασιλίδι. καὶ ἐπληροῦτο τὰ κεκελευσμένα.

10 νέ. Εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἀπάρας ἔξ̄ Ἐδέουσης, ἦλθεν
εἰς Καστορίαν· καὶ εἰσεδέξατο αὐτὸν ὁ ταύτης ἐπιτροπεύων
Ἄγγελος χαίρων, καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν. ἦν γὰρ δὴ καὶ P. 171
πρότερον τὴν ἀφίξιν προσδεχόμενος αὐτοῦ, ἔξ̄ ὅτου πρὸς αὐ- V. 137
τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης προστάγματα τε ἐκείνου καὶ τοῦ μεγά-
15 λου δομestίκου γράμματα ἐπέμφθη, καὶ τὴν πόλιν εἶχεν ἐν
φυλακῇ ἕνεκα αὐτοῦ. μεταξὺ δὲ τὴν πρὸς Καστορίαν ὁδεύων
ὁδόν, τὸν τε Βοησίλαν τῶν Μυσῶν δεσπότην καὶ Βρυέννιον
τὸν μέγαν δρουγγάριον καὶ Ἐξώτροχον τὸν μέγαν ἐταιρειάρ-
χην ἅμα διαχιλλίους ἵππεῦσι στρατιώταις ἀπολεξάμενος, τὴν
20 πρὸς Ἀχρίδα ἐκέλευσεν ἵεναι, εἰ πως δυνήθειεν τὸν πρωτοβε-
στιάριον φθάσαντες παρελθεῖν εἰς αὐτήν. καὶ βαδίσαντας
συντόμως, ἐπεὶ προτεραία ἦλθον, εἰσεδέξαντο αὐτοὺς οἱ Ἀχρι- B
δηνοὶ ἀνοίξαντες τὰς πύλας· ἤδη γὰρ ἅπαντα ἀφίσταντο πρὸς
βασιλέα τὸν νέον, καὶ ἀναγκάζοντος μηδενός· πρωτοβεστιά-
25 ριος δὲ ἐπεὶ ὑστέρησε, πνθόμενος ἐαλωκυῖον τὴν Ἀχρίδα,

4. ἄλλοις Inpr. legisse videtur: alio.

maiorē parte apud monachum quendam deposita. Et latuerunt sane
ad tempus; deinde monacho ab illorum locorum praefectis depre-
hensō, alio alia direpta sunt. Ubi vero de rebus illorum imperatori
significatum est, et suas et maritorum res ipsas feminas sibi habere
iussit, ut in viros, locis exteris viventes, quod erogarent ne deesset;
ipsas autem Edessa Thessalonicam, inde Didymotichum abduci, illic
cum imperatrice victuras. Quod quidem ita factum est.

55. Postera luce Edessa excedens, Castoriam inivit, cuius prae-
fectus Angelus cum laetitia illum excipit et urbem tradit. Nam ex
quo Thessalonica eius mandatum cum magni domestici litteris acce-
perat, adventum opperiebatur oppidumque ea gratia custodiebat. Cas-
tortiam iter agens, Boësilam Moesorum despotam et Bryennium ma-
gnum drungarium et Exotrochum magnum hetaeriararcham cum duobus
selectorum equitum millibus Achridem mittit, si qua possent proto-
vestiariarum antevertentes, eam ingredi. Qui continenter equitantes,
quia priores venerant, ab Achrideno populo, portis apertis, intromissi
sunt; iam enim omnes, quamquam nullius coactu, ad iuniorē im-

A.C. 1328 τὰς σωζούσας ἐλπίδας ἀπογνοῦς, ἠτόμοβησε μετὰ τῶν ἄλ-
λων εἰς Κράβην. καὶ ἐπεχείρουν πείθειν αὐτὸν, πόλεμον ἄρα-
σθαι πρὸς βασιλέα, εἰ πως δι' αὐτοῦ δυναθῆεν ἀναμαχέσασθαι
τὴν ἥτιαν. καὶ πεισθεῖς αὐτοῖς, ἦλθεν ἄχρι μεθωρίων τῆς
αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων γῆς, στρατὸν ἐπαγόμενος πολὺν. βασι-5
λεὺς δὲ ἡμέραν μίαν αὐλισάμενος ἐν Καστορίᾳ, ἄρας ἐκέ-
θεν, ἦλθεν εἰς Ἀχρίδα. καὶ ἐκέλευσε τὴν πρωτοβεστιαρίου
Cγαμετὴν ὅσα ἔχει χρήματα λαβούσαν, εἰς Θεσσαλονίκην ἐλ-
θεῖν, ὡς ἅμα ταῖς ἄλλαις ἀφιζομένην εἰς Διδυμότειχον. ἡ
δὲ ὑποπτεύσασα, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα ἦ, καὶ δεύσασα 10
περὶ τοῖς χρήμασι, τοῖς φίλοις παρακατέθετο φυλάττειν· αὐ-
τῇ δὲ ἰσχυρίζετο μηδὲν ἔχειν. ἐκείνη μὲν οὖν ὡς εἶχεν ἅμα
καὶ ἑτέρας γυναῖξιν ἤχθη εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετὰ μι-
κρὸν εὐρηγται αὐτῆς παρὰ τινι κεκρυμμένα κόσμοι τε γυναι-
κεῖοι καὶ ἕτερά ἄττα, χρυσίων δισμυρίων ἄξια τιμῆς· ὀλίγαις 15
δὲ ὕστερον ἡμέραις προσελθῶν τις τῷ μεγάλῳ δομestίῳ καὶ
D ἀναμνήσας παλαιῶς τινος εὐεργεσίας, ἦν ὑπ' αὐτοῦ ἦν πε-
πονθῶς, ἔλεγε δίκαιον εἶναι καὶ αὐτὸν ὅ, τι ἂν δύναιτο ἀν-
τευποιεῖν, καὶ ἐμήνυεν αὐτῷ, ὡς εἰδείη τοῦ πρωτοβεστιαρίου
χρήματα ὅπου κρύπτετο πολλά. πέμπας δὲ ὁ μέγας δομestι- 20
κος τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν τινὰ, ὑφηγουμένου τοῦ μεμνηνκό-
τος, τὰ χρήματα ἤχθη πρὸς αὐτὸν ἐν δυοῖς κιβωτίοις, ἐν οἷς
ἦν ἀγγεῖον τι ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον, δισχιλίους καὶ μυρίους
ἔχον χρυσοῦς, καὶ ζῶναι καὶ ἐκπώματα ἐκ χρυσοῦ πεποιημέ-
2. Scripsit, ni fallor, ὡς Κράβην. 3. Pro ἀναμαχέσασθαι le-
gebatur ἀνακαλέσασθαι.

peratorem desciverant. Protovestiarus serius adveniēns oppidumque
receptum audiens, spe, qua sustentabatur, abiecta, cum reliquis ad
Cralem profugit: cui bellum contra imperatorem persuadere instituit,
si forte per ipsum sua damna reparare posset. Crales eorum verbis
impulsus, ad confinia sua Romanorumque ingentem exercitum addu-
cit. Imperator unum diem Castoriae commoratus, Achridem venit
uxoremque protovestiarium cum omni re sua Thessalonicam ire, inde
cum ceteris feminis Didymotichum profecturam iussit. Illa suspicata,
sibi verba dari, et gazae suae metuens, amicis asservendam concre-
didit affirmavitque, nullam se habere: atque ita Thessalonicam de-
ducta est. Haud diu post eius mundus et alia nonnulla, vicenis auro-
rum millibus aestimata, apud nescio quem reperta sunt. Pauci
dies abierant, cum quidam ad magnum domesticum adiens, veteris
cuiusdam meriti, quod ille in se collocasset, memoriam ei re-
novavit dixitque aequum videri, ut bene merito beneficium redde-
ret pro viribus: se nosse, ubi protovestiarium magna vis pecuniae
lateret. Misso de famulis uno et fidelissimo, indice illo praemon-
strante, allatae sunt arculae duae, in quibus vas aeneum et in ea

να καὶ ἄργυρος ἄσπις καὶ γυναικεῖοι κόσμοι καὶ ἄλλα A.C. 1328
 τετρακισμυριάων ἄξια χρυσίων. τῷ μὲν οὖν τὰ χρήματα με-
 μνησκόντι λόγοις τε ὁ μέγας δομέστικος ὠμολόγει χάριτας καὶ
 ἔργοις ἐποίει εὖ· βασιλεῖ δὲ προσελθὼν, τὰ τε χρήματα ἐμή-
 5 νυεν ὡς εὐρηγται, καὶ ἐδήλον καὶ τὸν ἀριθμὸν· βασιλέως δὲ
 „οὐκ οὖν” εἰπόντος „σὲ τὸν εὐρηγκότεν δίκαιον ἔχειν” „ἀλλ’ οὐ- P. 172
 τε πρότερον” εἶπεν αὐτὸς „ἐν τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς οὐτε
 πλείω οὐτ’ ἐλάττω χρήματα ἀφειλόμην τινός, ὥσπερ οἶσθα
 καὶ αὐτός· οὐτε τούτων ἂν ὀφθεῖν ἤττων νῦν.” „ἀλλ’ οὐ-
 10 δὲν” ἔφη „θανμαστὸν” ὁ βασιλεὺς „εἰ πολλὰ ὑπ’ αὐτῶν ἀφη-
 ρημένος καὶ μάλιστα πρωτοβεστιαρίου τουτουῖ, ὀλίγα ἄλλα ἐκ
 τῶν αὐτοῦ ὠφελήθησθαι” „αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτο μᾶλλον” εἶπε
 „θανμαστὸν, εἰ πολλὰ ὑπ’ αὐτῶν καὶ μάλιστα κατὰ τὸν δεύ-
 15 τερὸν πόλεμον ζημιωθεῖς, καιροῦ παρασχόντος, οὐκ ἠθέλησα
 ἑμὴ μύνασθαι τοῖς ἴσοις, νυνὶ δὲ ὀλίγων ἕνεκα χρημάτων τό, τε B
 ἐξ ἀρχῆς ἠθὸς διαφθερῶ καὶ ἤττων ἀδίκου λημματος καὶ κέρ-
 δους ἂν φανῶ· ἀλλὰ μᾶλλον αὐτὰ στρατιώταις καὶ ἄλλοις
 οἷς ἂν ἐθέλης κέλευσον διανεμηθῆναι.” βασιλεὺς μὲν οὖν ἐπέι-
 20 θετο εἰπόντι, καὶ τὸν χρυσὸν ὅσος ἦν ἐκέλευσε διανεμηθῆναι V. 138
 20 τῇ στρατιᾷ· ὅσα δὲ ἦν ἐπιπλα καὶ τινα ἐκ τῶν σκευῶν τῶν
 εὐπατριδῶν διεδόθη τισί, καὶ τὰ λειπόμενα τῷ βασιλικῷ προσα-
 ἤχθη ταμειῷ· ὁπῶ δὲ ἡμέραις τῇ Ἀχρίδι ἐνδιατρίψαντα
 βασιλεῖ οἱ τε τὰς Δεαβόλους νεμόμενοι Ἀλβανοὶ νομάδες καὶ

22. Ἀχρίδι recte ED. P. pro Ἀχρίδα.

aureorum nummum duodena millia et zonae et pocula aurea: argen-
 tum praeterea non signatum et ornamenta muliebria et alia quae-
 dam, quorum omnium pretium ad quadraginta millia ascendebat.
 Indici igitur magnus domesticus et verbis gratias egit et rebus bene-
 fecit. Convento imperatore, de pecunia, quomodo inventa et quam
 grandis esset, narravit. Tum imperator, ergo tu inventor ista tibi
 habeas, ut iustum est. Atqui, inquit domesticus, nec antea belli
 tempore vel multam vel modicam cuiusquam tuli pecuniam, quem-
 admodum tute nosti: nec ab ista modo vinci velim. Haud mirum
 ac novum, subiicit imperator, cum multa alii tibi abstulerint, praeci-
 pue protovestiarium, si vicissim pauca quaedam ex eius rebus ad
 tuam utilitatem redeant. Rursum domesticus: Hoc vero mirum fore,
 si tot praesertim altero bello detrimentis ab illis affectus, quamvis
 oblata occasione, par referre noluisset, nunc pecunioe causa anti-
 quos mores suos in peius immutaret et iniquo munere ac lucro mi-
 nor appareret; immo enimvero potius militibus et aliis, quibus pla-
 ceret, iuberet distribui. Morem gessit imperator et nummum aurco-
 rum quantum esset in militum dispertiri mandavit: supellex et vasa
 aliquot nobilibus quibusdam donata, reliqua in fiscum imperatoris
 illata sunt. Quem post octiduum Achridem adoratum venerunt agro-

A. C. 1328 οἱ τὰς Κολωνείας, ἔτι δὲ καὶ οἱ Ἀχρίδος ἔγγυς, προσεκόντησαν ἐλθόντες καὶ δουλεύειν ἐπηγγείλαντο προθύμως. τοὺς C δὲ πόρῳ καταγκισμένους πρὸς ἑσχατιαῖς τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας γράμματα ἐκάλει βασιλικὰ πρὸς Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν, ὡς προσκυνήσοντας ἐκεῖ· καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον ἦλθον. ὁ μὲν 5 τοὶ Κράλης ἅμα στρατιῇ παντὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὄν, ὑπὸ μὲν τῶν φρυγάδων Ῥωμαίων ὁσημέραι παρεκαλεῖτο κατὰ βασιλέως ἐλθεῖν καὶ μάχην συνάπτειν, ὑπήκουε δὲ οὐδαμῶς, δεδιὼς μὴ οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ τὰ πράγματα χωρήσῃ. περιέμενε δὲ τὸν Χρέ- 10 λην, ὃς ἦν ἐν Φεραῖς, Ῥωμαίους κατὰ τοῦ νέου βασιλέως Δουμνιαχῶν, (ἔτι γὰρ ἀπῆν,) παρ' αὐτοῦ περὶ βασιλέως καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν στρατιᾶς βουλόμενος πυθέσθαι, εἰ ἐπιχειρητέα εἴη ἢ μὴ. ἐπεὶ δὲ ἀφίκτο, ἐπυνθάνετο αὐτοῦ ὁ Κράλης, εἰ πρὸς βασιλέα πολεμητέον εἴη· ὁ δὲ συνεβούλευεν, εἰρήνην μᾶλλον 15 ἄγειν καὶ μὴ τὸν οὐκ ὄντα πόλεμον ἐναντῖ καὶ ὑπηκόοις ἐπάγειν. βασιλέα γὰρ αὐτὸς ἔλεγεν ἐν Φεραῖς ἐωρακέναι ἄγοντα μὲν στρατὸν οὐ πᾶν πολὺν, τοσοῦτον δὲ τὰ πολέμια ἐξησχημένον καὶ ἵπποις τε καὶ ὄπλοις διακεκοσμημένον ἔκρηπῶς, ὡς ἔκπληξεν καὶ ἀπὸ μόνης ὄψεως παρέχειν· οὕτω δὲ ἀθορύβως 20 καὶ εὐτάκτως ἐπόμενον τοῖς ἡγεμόσιν, ὡς δοκεῖν οὐ πολλούς, ἀλλ' ἓνα ὄντα τῶν τε παραγγελμάτων ἀκούειν καὶ σπουδῇ τὰ κελευθόμενα ποιεῖν. „ἀνδρίας δὲ τοσοῦτον αὐτοῖς περιέσσι καὶ τόλμης, ὡς, καίτοι τῶν ἀντιτεταγμένων ὄντες ἐλάσσους πολλῶν, P. 173 καὶ ἐπιόντες αὐτοῖς παρὰ πόλιν οἰκείαν στρατοπεδευομένοις, 25

etes Albani, quique Deaboles quique Colonias et qui iuxta Achridem habitant, se prompte ei parituros promittentes. Longius autem in ultimis videlicet Romanorum finibus incolentes, litterae imperatoriae Thessalonicam, ibi obsequia sua honorifice delaturos, accersiverunt: qui brevi adfuerunt. Iam vero Crales cum toto agmine suo in confiniis consistens, a fugitivis Romanis quotidie ad proelium cum imperatore committendum sollicitabatur; qui infaustum formidans exitum, nequaquam eos audiebat; Chreles illi in exspectatione erat, qui Pheris adversum imperatorem iuniorum Romadis auxilium ferens, nondum redierat. Ex eo de imperatore eiusque exercitu, invadendus esset necne, intelligere cupiebat. Praesentem iam percunctatur, ecquid configendum putet. Ille pacem potius agendam, nec bellum, quod adhuc nullum sit, sibi suisque accersendum hortatur: imperatorem ipsum Pheris se vidisse, ducentem copias exiguas, verum in arte militari tantopere exercitatas, equisque et armis tam eximie instructas, ut solo aspectu terrorem incuterent. Ad hoc tam sedate et ordinate duces suos sequentes, ut non multos, sed unum dumtaxat esse credas, qui praecpta et audiat et ce-

οὔτε ἔδεισαν οὔτε ἔθρουβήθησαν οὐδαμῶς· ἀλλὰ ἐγγὺς γενόμενοι Φερῶν ὅσον συναναμίγνυσθαι αὐτοῖς, ἔστησαν ἀνάπλευρ ὁρμῆς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας προκαλούμενοι ἐς μάχην. ἐπεὶ δὲ οὐδείς αὐτοῖς ἀντεπεξῆει, μικρὸν ἐκκλίναντες, ἠύλιθσαντο τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πάλιν φραζάμενοι ἅμα ἔφ, ὡς ἐς μάχην ἔστησαν παρατεταγμένοι, καὶ πέμψαντες ἡμᾶς προκαλοῦντο ἐς τὴν μάχην· ἡμῶν δὲ οὐδὲ ἀντιβλέπειν ὑπομενόντων καὶ φανερώς τὴν συμπλοκὴν ἀπειπαμένων, ἀναστρέψαντες μεθ' ὅσης ἂν εἴποις τῆς εὐταξίας, ἔστρα-
 10 τοποδεύσαντο ἐν Ζίχνα. τῇ δὲ οὕτω πάνταχόθεν συγκεκροτημένη στρατιᾷ, καὶ ὑπὸ στρατηγοῦς ἀγομένη πολλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς, ἀνάγκης χωρὶς οὐκ ἂν συγχωρήσαιμι συμπλέεσθαι ἐγώ. νυνὶ δὲ καὶ τῆς ἐσπερίου στρατιᾶς ἀπάσης, πολλῆς τε καὶ αὐτῆς καὶ ἀγαθῆς οὔσης, προσεχωρηκυίας βασιλεῖ, ἔτι
 15 μαῶλλον ἀπορώτερα τὰ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτῶν καθέστηκε.”
 Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Χρόλλη, ὃ, τε Κρόλλης ἐπαίθεται καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες τῆς στρατιᾶς, καὶ ἤδη ἀπέσχοντο ταῖς γνώμαις τοῦ πρὸς βασιλέα πολεμεῖν· ἔμενον δὲ ὁμοῦς ἐπὶ τῆς αὐτῆς στρατοπεδείας. βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Ἀχρίδος μετὰ ὀγδό-
 20 ην ἡμέραν ἄρας, ἦλθεν εἰς Πελαγονίαν, τὴν εἰς Καστορίαν ἐκλιπῶν ὁδὸν, ἅμα μὲν, ἵνα καὶ τὰ ἐκεῖ περιποιήσῃται πόλιχνα καὶ τὴν ἄλλην χώραν, ἅμα δ', ἐπεὶ καὶ τὸν Κρόλλην ἐν ὄρισις πύθοιτο τῆς σφετέραις ἀρχῆς εἶναι, ἵνα μὴ δοκίῃ φ-

literiter conficiat: tantum autem fortitudine et audacia excellere, ut quamvis numero adversariis multis inferiores, eos ad urbem ipsorum nulla penitus consternatione aut formidine sequerentur, et prope Pheras, quo acie cum illis dimicaret, diem totum sub signis starent, pleni Martio spiritu hostem ad certamen provocantes. Quos contra cum efferre pedem auderet nemo, declinasse paululum et in campis pernoctasse. Postridie, orto sole, rursum armatos et dispositos, ad congregiendum hostes per internuntium elicere voluisse. Qui cum eorum ne vultum pugnæ ferrent pugnamque præcise detrectarent, quanto dici potest ordine et modestia Zichnam repetivisse. Itaque cum exercitu sic omnimodis instructo ac duces habente complures atque egregios, sine necessitate, ut depugnetur, nunquam se auctorem futurum. Adde, quod occidentales copiae ipsae quoque nec parvae et non instrenuae, cum imperatoris agmen adauerint, ut ipsi ab hoc bello abhorre ac refugere magis debeant, effecerint. Haec oratio Cralli ceterisque ducibus fidem fecit. Et quamquam belli gerendi voluntatem deponeret, in iisdem castris nihilo minus permanebant. Imperator Achride post diem octavum discedens, relicta Castoria, in Pelagoniam venit: et ut oppida illa ceteraque regionem reciperet, et ut ne, quia Cralem in finibus imperii sui castramentari acceperat, eius timore iter illud devitasse videretur. Romani

- A.C. 1328 βφ τῷ πρὸς αὐτὸν ἀποσχέσθαι τῆς ὁδοῦ. οἱ μὲντοι Ῥωμαίων V. 139ων φηγάδες ὡς ἐπύθοντο διὰ Πελαγονίας ἵνα βασιλέα, τῷ Κράλῃ προσιώντες, ἠνάγκαζον συμπλέκεσθαι βασιλεῖ, ἥδη οὐ πολὺ ἀπέχοντι αὐτῶν. ὁ Κράλης δὲ ἀπεκρίνατο, μήτε νῦν μήτε εἰσαυθίς ἐκὼν πολεμήσειν βασιλεῖ, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἐπιή- αὐ-5
- Δ τοῖς δὲ τὴν δυνατὴν βοήθειαν εἰσηγηγῆθαι, δυοκαίδεκα τάγματα ἅμα στρατηγοὺς παρασχόμενος ἐν Φεραῖς αὐτοῖς ἐπικουρεῖν. νῦν δὲ αὐτῷ καὶ τούτου ἕνεκα μεταμέλειν, ὅτι πρὸς οὐδὲν ἡδίκηκότα πόλεμον ἤρατο ἕξ αἰτίας οὐδεμιάς. βασιλέας δὲ Ῥωμαίων πρὸς ἀλλήλους διαφερομένους, αὐτοὺς ἄνω εἶδέναι, ὅπως τε πολεμήσουσιν ἀλλήλοις καὶ καθότι ξυμβήσονται, ἐμὲ δὲ μηδὲν ὑπ' οὐδενὸς ἡδίκημένον, οὐδ' αὐτὸν πολεμήσειν οὐδενί, ἕως ἂν μὴ ἀδικῶμαι. οἱ μὲν οὖν τοιαύτης τυχόντες τῆς ἀπολογίας, καὶ τῆς μόνης ὑπολειπομένης ἐλπίδος σβεννυμένης, ἐθορυβοῦντο σφοδρῶς. οὐ μὴν ἀπέσχοντο 15 τοῦ μὴ σφόδρα μετὰ σπουδῆς πολλῆς πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον τὸν Κράλῃν ἐξορμαῖν. πείθειν δὲ ἐπιχειροῦσι
- P. 17A καὶ δεομένοις μὴ ἔαν αὐτοὺς ἀτιμωρήτους, ἐπεὶ καὶ τῶν Τριβαλῶν παρῆσαν οἱ ἐν τέλει, „οὐ δέον,” εἶπον „ὡ οὔτοι, αὐτοὺς τε εἰκῆ καὶ μάτην κατατριβεσθαι ἐπιχειροῦντας 20 ἀνηντίοις, καὶ ἡμᾶς ἀποκναίειν ἂ μὴ προσήκει δεομένους. πρότερον γὰρ ἐχρῆν, τοῦ πρὸς βασιλέας τοὺς ὑμῶν δεσπότης πολέμου κινουμένον, αὐτοὺς πᾶσαν πρόφασιν σκανδάλου περιαιρεῖν καὶ τὴν εἰρήνην ἐκ παντὸς τρόπου ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκπορίζειν, εἰδότας, ὡς τοῦτο αὐτὸ βασιλεῦ-25

fugitivi, ut imperatorem Pelagoniam pergere compererunt, Crale convento, eum ad conflictum cum illo iam vicino acuebant. Respondit Crales, nisi ille se adoriatur, neque nunc, neque posthac cum eo depugnaturam. Ipsi quanta potuerit auxilia, duodecim cohortes cum tribunis Pheras misisse. Nunc se id etiam idcirco factum nolle, quod eum armis offendendum susceperit, a quo ipse nullam senserit iniuriam. Romanorum imperatores inter se discordes, scituros utique per se, quomodo bellum mutuo gerant et quatenus consentiant; se a neutro laesum, donec iniuste laedatur, neutrum armis persecuturum. Romani hoc responso spe, quae sola supererat, cadente, valde quidem perturbari, nec tamen desinere, multa et acri contentione urgere atque impellere principem obtestatique, ne inulti relinquerebantur. Quibus Tribali proceres tum praesentes: Heus, inquit, quid opus est et vos frustra ac temere defatigari, quae fieri nequeunt attentantes, et nos obtundere, quae praestari fas non est, obsecrantes? Bello inter imperatores, dominos vestros, excitato, vos omnem offensionis occasionem tollere pacemque vobis et aliis omni ratione conciliare oportebat, scientes, id ipsum et imperatoribus et vobis et communi

σί τε καὶ ὑμῖν καὶ τῷ κοινῷ λυσιτελεῖ Ῥωμαίων. ὁμοίως A. C. 1328
 δὲ τούναντιόν ἅπαν αὐτοί τε ἐφαίνεσθε ποιούντες καὶ τοῖς
 ἄλλοις παραινοῦντες. τὰς γὰρ πόλεις ἀπάσας περιμόντες, τοὺς
 μὲν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ τὸν πρὸς βασιλέα τὸν νέον πό- B
 15λεμον συναιρομένους ἐπιηγεῖτέ τε καὶ ἐπηγγέλλεσθε θανάσι
 ἅττα, τοὺς δὲ τὴν εἰρήνην ἄγειν αἰρουμένους καὶ τοὺς ἄλλους
 πείθοντας, ὡς τὰ τοῦ νέου βασιλέως πράττοντας ἐπίσης ἐχρή-
 σθε πολεμίοις, καὶ τὸν πόλεμον ἐγείρειν ἐσπουδάξετε τρόπο
 παντί. ἃ οὖν ἐσπουδάξετε τότε, στέργοιτ' ἂν παρὸντα νῦν δι-
 10καίως. ἡμεῖς δὲ Κράλη τῷ ἡμετέρῳ παραγγέλλομεν δεσπότη,
 μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν, μηδὲ ἀδικεῖν ἐθέλειν προ-
 επιχειροῦντα, ἄλογιζόμενον, ὡς καὶ παρὰ θεῶν τίσις ἐστὶ τοῖς
 ἀδίκως πράττομένοις τοῖς ἀνθρώποις· εἰ δὲ αὐτὸς ἐπίη,
 ἀμύνεσθαι παντὶ σθένει. εἰ μὲν οὖν πείθοιτο ἡμῖν βουλευο- C
 15μένοις, καλῶς ἂν ἔχοι· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' αὐτὸς ἀπελθὼν δια-
 φερέτω τὸν πόλεμον μόνος, συμπαραλαβὼν ὑμᾶς· ἡμῶν γὰρ
 ἀφίξεται οὐδεὶς." Τοιαῦτα εἰπόντων τῶν Τριβαλῶν, ὁ Κρά-
 λης τε ἐπέειπτο καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φηγάδας εἶπε, „τὴν
 μὲν διάνοιαν τῶν παρ' ἐμοὶ δυνατῶν ὁρᾶτε οἷαν ἔχουσι περὶ
 20τοῦ πολέμου. ἐγὼ δὲ καὶ εἰ διὰ σπουδῆς τὸν πόλεμον ἦγον ἰδίαν
 τιῶν ἕνεκα πρὸς βασιλέα διαφορῶν, ἀπεσχόμεν ἂν, ὁρῶν
 αὐτοὺς οὕτως, ὥσπερ νῦν, διακειμένους· νῦν δὲ καὶ αὐτὸς οὐ-
 δὲν ἦιτον αὐτῶν τὴν ἴσην ἔχω γνώμην περὶ τῶν πραγμάτων.
 διὸ οὐδὲ ἐλόιμην ἂν, ἔξόν ἔξω τε κινδύνων εἶναι καὶ βεβαίως D
 25ἄρχειν τῆς σφετέρως, ἀδικεῖν τε δοκεῖν καὶ ἐν ἀδήλῳ καδί-

Romanorum conducturum. Atqui contrarium prorsus et ipsi designa-
 batis et alios hortabamini. Omnes siquidem civitates obeundo, arma
 cum seniore imperatore adversus iuniorem coniungentes cum miri-
 ficis quibusdam promissionibus laudabatis: eos autem, qui pacem
 praeferrent et alios ad eam allicerent, velut a iunioribus stantes, ae-
 que in hostibus ducebatis, ac bellum per fas et nefas accendere
 conabamini. Ut igitur tunc studiose sementem fecistis, ita nunc
 messem gravidam metite. Nos Crale despotae nostro denuntiamus,
 ut imperatorem bello prior ne offendat secumque reputet, homini-
 bus iniustis etiam apud Deum paratum esse supplicium. Si ab
 illo vis inferatur, tum se quantum potest defendat. His monitis
 nostris si obsecundarit, recte faciet: sin minus; eat, bellum, vobis
 assumptis, toleret: de nobis quidem nullus eum sequetur. Motus
 Crales, fugitivos in hunc modum compellat: Quae sit dynastarum
 meorum mens et sententia de bello, ipsi videtis. Equidem etiamsi
 propter privatas quasdam controversias imperatori arma molirer,
 tamen eos ita ut nunc affectos cernens, coepto desisterem. Nunc
 autem ideam mihi, qui illis, super hoc negotio sensus: nec, cum

- A. C. 1328 στασθαι κινδύνῳ, ἄλλως τε οὐδὲ τοῦ στρατεύματος ἑμοὶ παν-
 τὸς συνηθροισμένον. ὑμῖν δὲ πρὸς τὴν σωτηρίαν βοήθειαν
 εἰσενέγκοιμι ἂν ὄση. δυνατὴ, καί, εἴγε βούλεσθε, πρὸς βασι-
 λέα πρᾶσβείαν πέμψας, παραιτησῶμαι ὑπὲρ ὑμῶν αὐτοῦ τὴν
 ὄρηγν ἔγω. πρῶτος δὲ ὢν, ὡς ἀκούω, καὶ τοῖς προσκεκρουκό-5
 σιν ἔτοιμος πρὸς διαλλαγὰς, συγγνώμην τε ἂν παράσχοι καὶ
 τὰς συμφορὰς οὐ μετρίως κουφιῖ. εἰ δὲ τοῦτο ὑμῖν οὐκ ἀνε-
 κτὸν, ἀλλ' ἔγω πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μυσῶν κηδεστήν
 V. 14 ὄντα ἑμὸν ὑμᾶς πέμψω, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ πρὸς Βυζάντιον
 διασωθῆτε. καὶ τούτου δὲ ὑμῖν οὐ κατὰ γνώμην ὄντος, καί το
 P. 175 ἑτέραν ἔξεσσι τραπέσθαι. εἰς Βενετίαν γὰρ ἀφιγμένοις, ἔξ-
 ιδίως ἔξεσται τριήρεσιν ἢ ὀλκάσιν ἐπανθῶδον πρὸς Βυζάντιον
 τυχεῖν. καὶ ἑτέραν δὲ ἐπὶ τούτοις ὑποθήσομαι ὑμῖν ἐλπίδα
 σωτηρίας. ἐπεὶ γὰρ Πρόσκόν τε καὶ Πρίλλαπον καὶ Στρίμ-
 βιτζαν κατέχετε φρουραῖς, διανοιμᾶμενοι τὰς πόλεις ταύτας, 15
 δυσαιώτους οὔσας διὰ καρτερότητα τειχῶν, καρτερεῖτε ἐν
 αὐταῖς, ἄχρις ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν βασιλέων εἰς τι πέρας
 πόλεμος ἀφίκηται." ἐπὶ τούτοις ἀμχανία τε εἶχε τοὺς φηγά-
 δας, καὶ ἀπαλλαγὴ κακῶν ἐφαίνετο ἐκ τῶν πραγμάτων οὐδε-
 μία. ὅμως δὲ σκεψάμενοι ἐκ τῶν παρόντων εἴλοντο μᾶλλον 20
 Βιταῖς προειρημέναις ἐγκατακλεισθῆναι πόλεσι καὶ τὴν πολιορ-

14. Apud Gregoram legitur *Prosiacum*, Nicetas habet *Prosiacum*;
 mire in his locorum appellationibus variant inferiores Graeci.
 ED. P. Στρούμβιτζαν legendum aut, ut habet Cedrenus,
 Στρούμπιτζαν. ED. P. Infra L. IV. p. 791. C. legitur Στρούμβιτζαν.
 Vid. Ducang. ad Alexiadem p. 382.

abesse a periculo provinciamque meam tuto possidere liceat, malim
 iniustus videri et in anceps me discrimen offerre, cum praesertim
 copias meas coniunctas non habeam. Interea ad salutem vestram
 tuendam, quantum in me est, auxilium vobis non negabo: et, si
 placet, missa ad imperatorem iuniorum legatione, eius iram a vobis
 deprecabor; qui cum sit miti clementique natura praeditus et recon-
 ciliatu facilis, ut perhibent, veniam dabit et onus miseriarum ves-
 trarum magnam partem allevabit. Si hoc displicet, ad Michaelem
 Moesorum regem affinem meum vos mittam, cuius ope Byzantium
 incolumes perducamini. Si nec istuc arridet, adhuc alia gradiemur
 via. Nam Venetias profectis, non difficile erit tiremibus aut onerariis
 Byzantium revēire. Quin et aliam vobis spem salutis sug-
 geram. Cum Prosiacum, Prillapum et Strumbitzam praesidiis tene-
 atis, distributis inter vos hisce oppidis propter murorum solidita-
 tem vix expugnabilibus, in iisdem perdurate, quoad bello inter
 imperatores finis aliquis imponatur. Fugitivi quid super his consilii
 caperent, in incerto habebant: et malorum nusquam se ostendebat
 exitus. Tamen circumspicite rebus praesentibus, praedictis oppidis

κίαν ὑπομένειν. καὶ πρωτοβεστιάριος μὲν ἄμα τισὶ τὸν Πρίλλ- Δ. C. 1328
λαπον κατέσχε, τὸν δὲ Πρόσεκον Ἀσάνης ὁ Μιχαήλ, οἱ δὲ λοι-
ποὶ Στριμβίτζης ἐκράτου. καὶ Βασιλικὸς ὁ Νικηφόρος Μελε-
νίκου ἐπιτροπεύων, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἑαυτῷ περι-
5ποίησεν εἰς ἀρχήν, φάσκων, οὐδενὶ προσθήσεσθαι τῶν βασι- C
λέων, ἄχρις ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῇ.

νς'. Πρωτοβεστιάριος μὲν οὖν τῷ ἀδοκίτῳ πληγείς, ὡς
ἐλέγετο, τῆς συμφορᾶς, καὶ μὴ φέρων τὴν κακοπραγίαν, ἐτε-
λεύτερος μετὰ μικρὸν. καὶ ἀποθανόντος αὐτοῦ, οἱ περιλει-
10φθέντες ἑαυτοὺς τε καὶ Πρίλλαπον ἐνεχείρισαν βασιλεῖ Ἀσά-
νην δὲ τὸν Πρόσεκον ἀφείλοντο οἱ Τριβαλοὶ κλοπῇ. βασιλεὺς
δὲ ἐκεῖθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθὼν, καὶ ἀναγκαιῶν τινῶν πέρι D
ἡμέρας τινὰς αὐτῇ ἐνδιατρίψας, ὡς ἐδόκει ἀναγκαῖον εἶναι
πρὸς Στριμβίτζαν ἐλθεῖν, ἔξοστράτευσε πάλιν. καὶ γενόμενος
15ἐν αὐτῇ, τοὺς κατασχόντας ἐπιχειρεῖ πείθειν, (βιάζεσθαι γὰρ
οὐκ ἦν πολέμῳ διὰ καρτερότητα τειχῶν,) ἑαυτοὺς παραδιδό-
ναι καὶ τὴν πόλιν. μὴ πειθόμενων δὲ, ἀλλ' ἰσχυριζομένων
τὴν πόλιν αὐτοὶ καθέξειν, ἄχρις ἂν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν
βασιλέων πόλεμος διαλυθῇ. ἐπεὶ οὐ προσεχώρει, ἄρας ἐκεῖ-
20θεν, ἦλθεν εἰς Μελένικον. τὰ ἴσα δὲ καὶ Νικηφόρου ἀπο-
κριναμένον τοῦ Βασιλικοῦ, ἐπεὶ πρὸς πολιορκίαν τρέπεσθαι
ἀδύνατος ἦν, ἄλλων ἀναγκαιοτέρων ἐπιγόντων, ἐπανέβη εἰς
εἰς Θεσσαλονίκην. γενομένην δὲ ἐκεῖ ἡγγέλθη ἐκ πρωτοστρά- P. 170
τορος ἐπιτροπεύοντος τῆς Θράκης, ὡς βασιλεὺς ὁ πρεσβύτε-

includi et obsidionem perferre praeoptarunt. Protovestiarium cum nonnullis Prillapus cessit, Prosacum Michael Asanes obtinuit, reliqui Strumbitzam iverunt. Sub idem tempus Nicephorus Basilicus, qui Melenici praefecturam tenebat, eam urbem sibi propriam asseruit; cum neutro imperatore se facturum proficiens, donec bellum ad finem perductum esset.

56. Protovestiarium igitur inopinata quadam, ut ferebatur, calamitate oppressus nec miseriam sufferre potis, paucis post diebus e vita migravit. Quo extincto, comites ac socii semet cum Prillapo imperatori permiserunt. Asanem Tribali Prosaco per dolum exue-
runt. Imperator e Pelagonia Thessalonicam profectus, ob graviam negotia diebus aliquot ibi positus, militem rursus in necessariam, ut visum est, expeditionem ad Strumbitzam eduxit. Cumque civibus deditionem suaderet, (cogere enim armis ob murorum firmitudinem non poterat,) et illi non flecterentur affirmarentque, se oppidum retenturos, quoad bellum inter imperatores sedaretur, inde se Melenicum transtulit: ubi Nicephoro Basilico eadem respondente, quia, rebus maioris momenti urgentibus, obsidere eam non dabatur, Thessalonicam se recepit. Eo a protostratore Thraciae praetore affertur,

A. C. 1328ρος ἦν τε εἶχε στρατιῶν ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἑτέραν οὐκ ὀλίγην προσεκοριστάμενος, ἐκπέμψει κατ' αὐτοῦ, ὑπὸ στρατηγῷ Ἀσίαν τῷ Κωνσταντίνῳ, παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν στρατοπεδευομένου. γενομένης δὲ ἐκεῖ τῆς συμβολῆς καὶ τῆς μάχης ἀγχομάλου ἐπιπολῶ διαμεινιάσης, οἱ τοῦ νέου βασιλέως ὁμῶς ὑπερσχύοντες, ἐτρέψαντό τε τοὺς ἀντιτεταγμένους καὶ

V. 141 τὴν διώξιν ἐποιήσαντο ἄχρι Βυζαντίου. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ εἶλον ζῶντας πλὴν ὀλίγων ὅσοι B διεσώθησαν εἰς τὴν πόλιν· ἑάλω δὲ καὶ ὁ στρατηγός· καὶ νικήσαντες περιφανῶς, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκου. τούτων δὲ ἀγ-10 γελθέντων, τῆς μὲν νίκης ἕνεκα ὁ βασιλεὺς εὐχαριστηρίους εὐχὰς ἀπεδίδου Θεῷ· ἐπιστραφεῖς δὲ πρὸς τοὺς παρόντας, (πολλοὶ δὲ ἦσαν,) οὐ μᾶλλον ἤδεσθαι ἔφη κρατησάντων τῶν σφετέρων, ἢ ὅσον ἀνιῶται ἐπὶ τῇ τῶν ἀντιτεταγμένων ἥσση. „οὐ γὰρ μόνον ὅτι Ῥωμαῖοι οἱ πεσόντες, οὓς ἐχρῆν οὐ πρὸς 15 ἀλλήλους, ἀλλ' ὑπὲρ ἀλλήλων βαρβάρους μαχομένους ἀποθνήσκειν, δίκαιον ἄλγεῖν, ἀλλ' ὅτι δέος, μὴ καὶ τῶν οἰκειοτάτων τινὲς ἢ τῶν φίλων ἦσαν οἱ ἀποθανόντες· καὶ τρίτον, ὅτι οὐχ ὑπὸ βαρβάρων τῶν φύσει πολεμίων, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν ἀνάλογ- Cται τῶν πάνν φιλοῦντων. καὶ εἰκέναι ἡμᾶς νομίζω τοῖς ὑπόδο μανίας τῶν ἰδιῶν σαρκῶν ἐμφοροῦμένοις, οἱ οὐκ ἐπαινεῖσθαι, ἀλλ' ἐλεεῖσθαι δίκαιοι τῆς ἀτόπου τροφῆς. καὶ, τὸ δὴ μείζον, ὅτι οὐχ ὑπὸ Ἑλλήνων μόνον καὶ βαρβάρων τῶν ἀκούοντων δι-

22. Malim τὸ δὲ μείζον et infra γενομένων.

imperatorem avum, quam habuisset Byzantii manum et aliam non spernendam aliunde collectam, duce Constantino Asane, contra ipsum, iuxta flumen Melanem castra habentem, misisse. Pugnatum esse diu ancipiti victoria: tandem iunioris imperatoris militem superiorem evasisse hostesque terga dantes, usque Byzantium insecutum, alios interfecisse, alios cum ipso duce cepisse, paucos in urbem salvos penetrasse: victores cum triumpho certissimo domum rediisse. Ob hunc nuntium imperator Deo gratias egit: conversusque ad astantium frequentiam, non magis se victoria suorum exultare confessus est, quam constriatari, adversarios superatos esse. Non enim ob hoc tantummodo iusto dolore tangi, quod qui cecidissent, Romani fuissent, quos non inter se, sed pro se mutuo adversum barbaros decertando occumbere oportuisset; sed quod timendum, ne quidam in eorum numero aut amici, aut necessitudine coniunctissima fuerint: deinde, quod non a barbaris natura hostibus, sed ab amicissimis deleti sint. Et opinor, inquit, nos eorum similes, qui insania ac furore perciti, suas ipsorum carnes commanducant: quos ob alimoniam teterrimam non laudare, sed miserari aequum est. Et quod maius profecto, quia non Graecorum solum et barbarorum,

καιοι μισθῶσαι τῆς εἰς ἀλλήλους παρανομίας, ἀλλ' ἄδηλον, εἴ A. C. 1328
 τι καὶ τῶν γινόμενων ἀρέσκει θεῶ, καὶ μὴ ἐπίσης οἱ τε ἀμν-
 νόμενοι καὶ οἱ ἐπιόντες ἄξιοι τιμωριῶν παρ' αὐτῶ κριτῆ. ἐβου-
 λόμην μὲν οὖν μὴ ἀπὸ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπὸ βαρβάρων ἔστη-
 5 κέναι τὸ τρόπαιον τοῖς ἡμετέροις, ἵνα εἶχον τῆς νίκης καθα-
 ρὰν τὴν ἡδονήν. ἐπειδὴ δὲ οὕτω τὰ ἡμέτερα ὑπὸ φθοροῦσθ D
 τινος δαίμονος συνεσκευάσθη, ὡς καὶ τὴν νίκην ἀλγηδόνοσ
 αἰτίαν φαίνεσθαι ἡμῖν, χάριτας ὁμολογῶ τῷ κρείττονι πολλὰς,
 οὐ μόνον ὅτι τοῖς ἐμοῖς συνήρατο πρὸς τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι
 10 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν αὐτὸς ἐν τῷ νυνὶ πολέμῳ οὐ μόνον πα-
 ρεσχόμεν, ἀλλὰ καὶ κινουμένου τὴν ἀρχήν, πολλὰ καὶ ἔπραξα
 ἄξια καὶ εἶπον λόγον, δέόμενος τὸν πόλεμον καταθέσθαι τοὺς
 κρυπῶντας, εἰ καὶ καθ' ἑδάτων, τὸ τῆς παρομίας, ἐδόκουν
 γράφειν." Οἱ μὲν οὖν ἀκούσαντες, οὐ μόνον τῆς ἀγχινοίας
 15 ἐθαύμασαν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ φροσῶσθαι μὴδ'
 ἐπαίρεσθαι ἐν ταῖς εὐτυχίαις, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν πραγμάτων
 μεταβολαῖς ἴσον καὶ ὅμοιον παρέχειν ἑαυτὸν. βασιλεὺς δὲ τὸν P. 177
 τε πρωτοστράτορα γράμμασιν ἡμείβετο εὐχαριστηρίοις, καὶ
 τοὺς συνόντας αὐτῷ τῶν συγκλητικῶν τιμαῖς τε καὶ ἄλλαις
 20 εὐεργεσίαις, καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς μὲν ἐπιδόσει τῆς μισθο-
 φορᾶς, τῶν ἐτησίων δὲ προσόδων τοὺς λοιποὺς μᾶλλον ἐπέβ-
 ῆωσε καὶ προθυμότερους πρὸς τὸ πολεμεῖν εἰργάσατο ὑπὲρ
 αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ ἐν Θεσσαλονικῆ ὑπογραφέας καταστήσας, δι'
 αὐτῶν διῶκει καὶ ἐξίσταζε τὴν ἐσπέραν, καὶ καταλόγους ἔτασ-

24. Intrp. perperam leg. καταλόγους: alios insuper centuriabat.

ad quos rei fama pervaserit, odio propter mutuum scelus digai eri-
 mus, sed dubitari potest, an quidquam horum Deo placeat; et non
 aequae se tuentes, ut invadentes, apud ipsum iudicem poenas com-
 meruisse videantur. Nostros igitur non de Romanis, sed de barba-
 ris trophaeum erexisse vellem, ut e victoria sua liquidum sincerum-
 que gaudium perciperent. Sed quoniam daemones alicuius invidentia
 factum est, ut ipsa etiam victoria dolendi materiam nobis porrige-
 ret, numini gratias magnas ago, non modo quod meis ad vincendum
 praesto fuit; verum etiam, quod bello huic auctor nulla ex parte
 exstiterim. Exstiterim autem? immo et eo a principio confato, multa
 memoratu digna et dixi et feci, auctores eius obsecrans, ut eo tem-
 perarent: tametsi in aqua, quod dicitur, videbar scribere. Qui
 haec audiebant, imperatorem non de solertia solum, sed de moderati-
 one quoque, quod prosperis eventis non inflaretur neque efferretur, sed
 in ipsa rerum commutatione eandem et aequabilem servaret animi
 constantiam, admirabantur. Imperator litteris protostratori gratias
 egit, et qui cum eo erant de nobilitate, honoribus eos ac donis
 remuneratus est: militesque alios aucto stipendio, alios annuorum

A. C. 1328 *σεν* ἑτέρους πρὸς τοὺς οὐσίην, ὅπως πλείων γίγνοιτο ἡ στρα-
 τιά. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῦ ἀσχολουμένον, πάλιν ἤκε γράμματα
 ✓ ἐκ πρωτοστράτορος μηνύοντα, ὡς ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς τῷ
 τῶν Μυσῶν βασιλεὶ Μιχαὴλ διάφορος πρότερον ὢν, νῦν πρὸς
 αὐτὸν τίθεται εἰρηναίως σπονδὰς καὶ συμμαχίαν ἄγγοειν μὲν-5
 τοι τὰς ξυμβάσεις ἐφ' οἷς γίνονται αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο δέον
 ἐγνωστέον τὴν μήνησιν αὐτῷ ποιήσασθαι τῶν πραττομένων.
 βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπύθετο, συνῆκε μὲν τοῦ πρὸς αὐτὸν ἕνεκα
 πολέμου τὴν συμμαχίαν τῷ πάππῳ γεγενῆσθαι πρὸς Μυσσοὺς,
 ἔγνω δὲ μὴ ἐκ πρώτης ἀκοῆς ἐκ τῆς ἐσπέρας ἀπανίστασθαι, 10
 ἀλλὰ μένειν τε ἔτι καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς στρατιᾶς πρό-
 νοιαν ποιεῖσθαι, ἄχρις ἂν τι βεβαιότερον διδαχθῆ. ἡμέραις
 C δὲ ὕστερον ὀλίγαις πάλιν ἐκ πρωτοστράτορος ἀφικνεῖται γράμ-
 V. 142 ματα πρὸς βασιλέα μηνύοντα, ὡς αἱ πρὸς Μυσσοὺς βασιλέως
 σπονδαὶ καὶ ἡ συμμαχία πέρας ἤδη ἔσχον, καὶ οἱ πράξαντες 15
 τὴν συμμαχίαν ἐκ τῶν πρὸς Μυσσοὺς αὐτομόλων Ῥωμαῖοι ἐν
 Βυζαντίῳ εἰσὶν ἔτι. βουλευσαμένῳ δὲ μετὰ τῶν ἐν τέλει τῷ
 βασιλεὶ οὐκέτι διαμέλλειν ἐδόκει ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀλλὰ τάχιστα
 εἰς Βυζάντιον ἀπιέναι, πρὶν τι νεωτερισθῆ. καὶ τῆς ἐσπέρας
 στρατηγὸν Συργῆν πτὲ *Λεζιάνῳ* τὸν Κύριον, ὃς ὕστερον ἠῆξ20

20. Ex Graeco *Συργητελεζιάνῳ* satis infeliciter eduxit suum *Syr-
 gentianum* Interpres. Restituo fidenter *Σὺρ Γὺν πτὲ Λεζιάνῳ*,
 id est *Sire Guy de Lesignem*. Cetera dicam in notis. *ED.P.*
 Quod ego sine ulla fere litterarum mutatione dedi, *Cantacuzeni*
 auctoritate nititur. Is enim *Libr. III.* *Guidonem* istum *Cyprium*,
 quem hic delitescere acute sensit vir doctus, *Συργῆν* constanter
 appellat. Scilicet vox *Σὺρ*, ut in nomine quoque *Syrgiannis*
 nostri factum est, coaluit cum ipso hominis nomine, a Graecis ex
 Gallico *Gui* corrupto. *Nicephorus L. XII. c. 15. 1.* eundem *Gui-*
donem simpliciter *Γῆμ* vocat.

censuum incremento ad bellum pro se confirmavit animosioresque reddidit. Ipse vero Thessalonicae ratiocinator et scribas instituit, per quos occidentem digerebat et adaequabat: item praeter eos, qui erant, alios catalogos confici iussit, ut cresceret exercitus. Eo in his versante, rursus a protostratore litterae, indicantes, seniore imperatore, a Michaele Moesorum rege prius dissidentem, nunc cum eo pacis foedus et belli societatem coivisse: nesciri tamen, ob quem finem: et ideirco hoc ad eum perscribendum censuisse. Ne-
 pos avum cum Moeso propter bellum adversus se societatem istam pepigisse animadvertit: statuit autem, non subito ad primam au-
 ditionem abducendum ex occidente exercitum, sed haerendum adhuc illique et rebus aliis providendum, donec certiora nuntiarentur. Diebus aliquot praeteritis, scripsit protostrator, foedus imperatoris et societatem cum Moesis iam constitutam, eiusque conciliatores, Romanos ex transfugis ad Moesos adhuc Byzantii degere. Impera-

Ἀρμενίας ἐγεγόνει, ἐξάδελφον αὐτῷ ὄντα μητρόθεν, καταστῆ- A. C. 1328
 σάμενος, ἄρας ἐκ Θεσσαλονίκης αὐτὸς ἅμα τῇ στρατιᾷ, ἦλθεν
 εἰς Διδυμοτείχον. ὀλίγας δὲ αὐτῷ ἐνδιατριφάσας ἡμέρας, ἐξελ-
 θὼν ἐκεῖθεν, ἦκεν εἰς Βυζάντιον. γενόμενος δὲ πρὸς τὰς πύ- D
 5λας τῆς προσαγορευομένης Γυρολίμνης, καὶ Πεπανόν τινα τῶν
 ἐν Βλαχέρναις προκαθήμενον βασιλείων, τῶν τῆδε τειχῶν τὴν
 φυλακὴν πεπιστευμένον εὐρών, ἐπεὶ διὰ τὴν ἐκείνου ἔφραδον
 ἐν φυλακῇ εἶχεν ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς τὰ Βυζαντίου τείχη,
 ἐκέλευεν ὡς βασιλέα τὸν πάμπαν ἐλθόντα ἀπαγγέλλειν, ὅτι τε
 10ογένειτο ἐγγὺς τειχῶν καὶ δέοιτο συγγνώμης τυχεῖν τῆς παρ'
 αὐτῷ. μὴ δὲ διὰ τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν συμβάντα ἀθεράπευτα
 λογίζεσθαι εἶναι τὰ κακὰ. ἔξεστι γάρ, εἶπερ καὶ νῦν ἐθελή-
 σεις, τὸν τε πόλεμον καταθέσθαι καὶ ὅ, τι βούλει χορήσασθαι
 αὐτῷ· πάντως δὲ οὐκ ἐπιλελῆσθαι, ὀλίγον τοῦ παρωχηκότος
 15ῶντος χρόνον, ὅσα ἐλθὼν ἔδειτο περὶ τῆς εἰρήνης, καὶ τὴν ἀν-
 τι τοῦ πολέμου μᾶλλον ἐλέσθαι συμβουλεύων, αὐτὸν μὲν τῶν P. 178
 ἐνάγουσι πείθεσθαι πολεμεῖν, ὡς οὐδὲν ὀνήσουσιν ἐπὶ τῶν
 ἔργων, ὧν αὐτὸς μὲν οὐκ ἐβούλετο προφήτης εὐρεθῆναι· ὁμῶς
 δὲ ἐξέβη ἢ προεἰρηται αὐτῷ. εἰ δὲ νῦν καταθέσθαι τὸν πό-
 20λεμον πάλιν ἐθελήσης, ἐκεῖνά τε ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν γεγενη-
 μένα λογισκῆαι καὶ γνώμης οὕτως ἔχει καὶ παρασκευῆς, ὡς
 πάντα πράξων, ἅττα ἂν αὐτὸς κελεύης. Ὁ μὲν Πεπανὸς τῷ

8. Legebatur Βυζαντίων.

tori, consilio cum primoribus habito, visum non diutius Thessa-
 lonicae cunctandum, sed antequam movaretur quippiam, Byzantium
 properandum. Itaque Syrges de Lesiano, Cyprio, qui postea
 rex Armeniae factus est, consobriño suo, duce occidentis creato,
 Thessalonica cum copiis proficiscens, Didymotichum venit; inde
 post paucos dies Byzantium. Cum ad portam Gyrolimnae esset
 et Papanum quendam, ante palatium in Blachernis sedentem,
 reperisset, qui illic custodem murorum ageret, (siquidem ob
 hostilem nepotis adventum imperator moenia Byzantina servabat,)
 iussit eum ire nuntiatum, se prope muros esse ipsumque veniam ac
 pacem poscere. Propter ea, quae in occidente contigissent, non
 esse malorum desperandum remedium: nam et nunc, si mitigaretur,
 Bellum licere omittere et secum agere pro arbitrio. Plane autem
 tenere et illum memoria, quantopere nuper ipse eodem veniens
 pacem flagitasset eamque bello anteferendam admonisset, nec
 obsequendum ad arma exstimulantibus; quando nihil utilitatis alla-
 turi sint in rebus, quarum ipse vates inveniri noluisse: nihilo mi-
 nus evenisse, ut praedixerit. Nunc si bona voluntate arma missa
 fecerit, quae facta sint pro non factis reputatum iri et se ita com-
 paratum, ut quae ipse iusserit exsecuturus sit omnia. Papanus com-

Camacusenus.

A. C. 1328 *πρῶτον βασιλεὺς ἀπήγγελλεν ἔλθων ὅσα ἦν παρὰ τοῦ νέου προστεταγμένος βασιλέως. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ἐπανελθὼν, ἀπήγγελλε τῷ νέῳ βασιλεῖ, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τῶν τῆδε ὅποι βούλοιο ἀποχωρεῖν καὶ μὴ κατατρίβειν τὸν καιρὸν εἰκῆ καὶ Βμάτην, μέλλοντα οὐδὲν ἀνύειν ὧν διανοεῖται. ἐρομένου δὲ τοῦ νέου βασιλέως, εἰ μὴδὲν αὐτῷ πλέον προστάξει βασιλεὺς, „οὐδὲν” εἶπεν ὁ Πεπανός. „οὐκοῦν” ἔφη „τὸ βασιλέως πρόσταγμα πληρῶν, ὅποι ἂν ὁ Θεὸς ἠγοῖτο βαδιοῦμαι.” καὶ ἀναξεύσας ἐκείθεν, ἐν τοῖς λειμῶσι τοῖς παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Καμῆλου ἠύλισατο τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὕστεραίαν πάλιν 10 παρὰ τὰς αὐτὰς πύλας ἔλθων, εἶδετο βασιλέως προσδέξασθαι τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον καταλύσαι. ὥς δ’ ἐσήκουεν οὐδεις, ἀναστρέψας ἤλανγε πρὸς τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἐνθα πρωτοστράτωρ ἦν μετὰ τῆς ὑπολαβίου στρατιᾶς ἐστολοπεδευμένος. C βασιλεὺς μὲν οὖν ἦει ἠγούμενος τῆς στρατιᾶς, ὁ μέγας δὲ ὑπέ-15 λείπετο δομέστικος χρείας τινὸς ἕνεκα ὀπίσω. προσελθὼν δὲ αὐτῷ τις ἐν ἐνδύμασι διεῖρξεν ὅσα τὰ τῶν πενήτων, κρύφα τι ἔλεγεν ἔχειν αὐτῷ διαλεχθῆναι. προελθὼν δὲ ἐφ’ ἰκανὸν ὅσον μὴ θραῦσθαι ἀπὸ τῶν τσιχῶν, ἐκέλευεν ὁ, τι ἂν βούλοιο φράζειν. ὁ δὲ καὶ ἕτερόν τινα προσκαλεσάμενος τὸν κοι-20 νωνοῦντα αὐτῷ τῶν βουλευμάτων, οὐδενὸς αὐτοῖς ἑτέρου συμπαρόντος, φίλοι μὲν ἔφασαν αὐτοῖς ἐς τὰ μάλιστα ἀλλήλοις εἶναι ἐκ παλαιοῦ καὶ τὰς οἰκίσεις ἔχειν γειτονούσας· ὁρῶντες δὲ ὅσα ἀδικεῖται καὶ ἀπελάσσεται ὁ νέος βασιλεὺς ἐπὶ προφά- D σει οὐδεμιᾶ, ἀλαγὲν τε οὐκέτι ἀνεκτῶς καὶ προθυμείσθαι, ἀν-25*

missa nuntiatum vadit parvoque intervallo reversus, refert, mandare avum, uti hinc quo lubeat se auferat, neve incassum ac frustra tempus terat, cum nihil eorum, quae somniet, consecuturus sit. Rogante illo, Numquid aliud? Nihil, ait Pepanus. Ergo imperatoris iussibus parebo, ait, et quo me duxerit Deus ibo. Inde regressus, in pratis iuxta pontem Cameli pernoctavit. Postridie ad easdem portas rediens, orat, uti pace bellum mutaretur. Non exauditus, ad Melanem flumen retrocedit, ubi protostrator cum cetera parte exercitus castra fixerat. Ibat igitur Imperator ducens militem. Domesticus nescio quo negotio praepeditus, sequebatur. Ad quem accedens homo veste lacera, ut pauper, habere se ait quod clam diceret. Progressus igitur a moenibus tanto spatio, quantum oculi amplius non ferrent, edicere mysterium iussit. Ille alium quandam consilii participem advocat. Tum insuper nemine praesente, incipiunt, Se iam olim inter se amare, ut qui maxime, et contiguis habitare in aedibus. Cernentes autem, quam inique immerito suo haberetur pelleturque iunior imperator, dolere incredibiliter et ad opem sic afflicto pro viribus ferendam si liceat, paratos esse; potissimum, ex

ἔξῃ, ἀμύνειν τὰ δυνατὰ ἀδικουμένῳ, καὶ μάλιστα ἐξ ὅτου κα- A. C. 1328
 τὰ τε Ῥῆγιον ἀπολογούμενος ὁ βασιλεὺς πάσης ἀπέλυσεν αἰτίας
 ἑαυτὸν, (παρεῖναι γὰρ τότε καὶ αὐτοὺς,) καὶ ἐνταῦθα ἀφικό- V. 143
 μενος πολλαῖς ἐχρήσατο δεήσεσι καὶ ἰκεσίαις πρὸς τὸν πάπ-
 5πον, μὴ τὸν πόλεμον κινεῖν. γνώμης μὲν οὖν οὕτως ἔφασαν
 ἔχειν καὶ παρασκευῆς· ἐνδεστέρας δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως
 αὐτῶν ἢ κατὰ τὴν προθυμίαν, καιρὸν ζητεῖν, καθ' ὃν ἂν αὐ-
 τοῖς ἐγγένοιτο καὶ ἔργῳ ἂ προείλοντο δρᾶν· ὃν δὴ καλῶς ποι-
 οῦντα ἦκειν. μετὰ γὰρ τὸ βασιλέα τὸν νέον πρὸς τὴν ἐσπέραν
 10 ἐκστρατεύσαι, τοὺς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως ἐπιτετραμμένους,
 οὕτω τοῦ θεοῦ πόρρωθεν τὰ λυσιτελοῦντα προκατασκευαζομέ-
 νου, τοῖς ἐπὶ ταῖς πύλαις τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ καλουμέναις
 τεύχεσιν ἐπιστῆσαι, ὥστε νύκτωρ ἔχειν ἀγρυπνοῦντας φυλα- P. 179
 κὴν ἅμα καὶ ἑτέροις ὀκτὼ ἐκ διαδοχῆς. αὐτοῖς μὲν οὖν εὐθύς,
 15 τοῦτου γενομένου, ἔγνωσαν εἰσελθεῖν τοῦ δυνήσεσθαι ἂν ποτε
 βασιλεὶ χρησίμους εἶναι. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπύθοντο ὅσον οὐδέπω
 εἰς Βυζάντιον ἀφίξεσθαι αὐτὸν, τοῖς ἐταίροις, ὃ φασι, κύ-
 βον ὄλκοντες, διεiléχθαι περὶ τοῦ βασιλεὶ τῷ νέῳ τὴν πόλιν
 προδιδόναι, πεπεικέναι τε δίκαιά τε ἅμα δόξαντας λέγειν καὶ
 20 συμφέροντα πῶσι Ῥωμαίοις· καὶ νῦν εἶναι ἐν ἐτοιμίῳ, κλίμα-
 ξι τὸν βασιλέα ἀνάγειν εἰς τὸ τεῖχος, νύκτα φυλάξαντας καθ'
 ἣν αὐτοῖς ἡ διαδοχὴ ἐστὶ τῆς φυλακῆς. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα
 εἶπον· ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὸν μὲν ἀπαγγελοῦντα βασιλεὶ B
 περιμένειν ἐπεμψεν εὐθύς, τοὺς δὲ διειλεγμένους ὅ,τι τε κα-
 25 λούντο ἡρώα καὶ εἴ τι παρὰ βασιλέως αἰτοῦσεν, ὡς δίκαιοι ὄν-
 13. Post ἐπιστῆσαι deest αὐτοὺς. 14. αὐταῖς et 15. ἔγνωια
 legebantur vitiose.

quo apud Rhegium de obiectis se purgarit, (nam et se tunc adfuisse,) et huc profectus, multis precibus obtestationibusque avum oneravit, ne bellum ordiretur. Animo igitur et consilio ita se paratos esse aiebant. Sed quia alacritati par facultas deesset, opportunitatem quaerere, qua quae certo statuissent facto praestarent, quae nunc praecleara se offerret. Nam postquam imperator iunior in occidentem movisset, praefectos vigilum, ita Deo quae conducerent multo ante praestruente, murorum supra portam sancti Romani custodiam sibi ad agendas cum aliis ex successione per noctem excubias commendasse. Ex quo statim cogitarint, posse se aliquando imperatori utilem navare operam. Ubi vero didicerint mox Byzantii affuturum: et iacta alea, quod aiunt, cum sociis de urbe ei prodenda egisse, et visos aequa Romanisque omnibus profutura loqui, persuasisse: iamque promptum esse, imperatorem in murum subducere, observata nocte, qua ipsorum forent vigiliae. Haec illi. Magnus domesticus extemplo mittit qui imperatorem moneat, uti subsistat. Eos

A.C. 1328 *τες εἰς παθεῖν τῆς εἰς βασιλεία ἕνεκα εὐνοίας. οἱ δ' ἔφασαν, Κάμαρις μὲν καλεῖσθαι καὶ Καστελιάνος, μηδὲν δὲ αἰτεῖν, ἀλλὰ προῖκα τοῦ καλοῦ ἕνεκα καὶ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τὴν ἐπιχειρήσιν ὑπελθεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ αὐθις ἐπιτρέψαντος ὁ βούλοιντο αἰτεῖν, ἰσχυρίσαντο αἰτεῖν μηδὲν, παραλαβῶν αὐτοὺς ἤγεν ὡς 5 βασιλεία. συμμίζας δὲ αὐτῷ, „ὁ Θεὸς” εἶπεν „ἢ σὺ πρὸ μικροῦ παρέσχηκας ἃ εἶχες, ἃ βούλεται νῦν αὐτὸς εὐεργετῆ.” ἀνεμί-C
C μνησκε δὲ αὐτὸν ἔργου τινός, ὃ ἦν εἰργασμένος πρὸ μικροῦ. 75. Ἐτι γὰρ ἐνδιατρίβοντος Θεσσαλονίκῃ, τῶν ἐν Βυζαντίῳ βασιλεῖ τῷ πρεσβυτέρῳ συνόντων συγκαλητικῶν ἔξι 10 συμφωνήσαντες ταῖς γνώμαις, πέμψαντες εἰς Θεσσαλονίκη, D διειλέγοντο κρύφα τῷ βασιλεῖ, ὡς, εἰ βούλοιο Βυζάντιον κατασχέειν, αὐτὸν παραδίδόντων, (ἦσαν γὰρ οὐκ ἀδύνατοι ποιεῖν,) πρῶτον μὲν αὐτοῖς πιστώσασθαι δι' ὄρκου, τῆς τε ὑπηρεσίας ἐφ' ἣν νῦν τελεῖ τὸν μέγαν ἀποστήσῃ λογοθέτην 15 Μετοχίτην καὶ διὰ βίου παντός δι' ὄργῃς ἔχειν καὶ συγγνώμην μηδέποτε παρασχέειν· ἔπειτα δὲ καὶ ἕτερά ττα ὅσα αὐτοὶ ἤθουοντο, ἐκπληροῦν. καὶ ταῦτα αὐτοῖς πιστώσῃται δι' ὄρκου, μηδὲν ἀναβαλλόμενον ἤκειν, ὡς ἅμα τῷ ἐλθεῖν παραληφόμενον τὴν πόλιν. ἐφ' οἷς ἀπεκρίνατο ὁ βασιλεὺς, τοῦ 20 μὲν μήτε αὐτὸν ἐν τῷ νυγὶ πολέμῳ αἰτίαν παρεσχῆσθαι, μήθ' ὑφ' ἑτέρων μάλιστα ἐθέλειν κινήσῃται τὴν ἀρχήν, καὶ κινήV. 144 θέντος δὲ, πάντα τρόπον ἐπινενοηκέναι καὶ μηχανήν, δι' ὧν*

10. πρεσβυτέρῳ ED. P. pro πρεσβυτέρων.

de nominibus et si quid ab imperatore petant, interrogat: quandoquidem pro benevolentia in illum aliquo digni munere apparebant. Respondent, unum Camarin, alterum Castelianum appellari; nihil petere, sed gratuito honestatis et communis emolumentum causa hoc operis aggressuros. Ubi, domestico iterum potestatem petendi quod vellent offerente, ne nihil petere autumarunt, ad imperatorem eos adducit: cui propior factus, Deus, inquit, cui tu paulo ante obtulistis quae habes, quae vult nunc tibi rependit: et simul rei cuiusdam, quam non ita pridem patrauerat, eum commonefacit.

57. Etenim cum adhuc Thessalonicae moraretur, ex optimatibus avi sex conspirantes cum eo occulte egerunt, si placeret occupare Byzantium, ipsis tradentibus, quod poterant, primum se illis iureiurando obstringeret, munere, quo nunc fungeretur, magnum logothetam amoturum atque illi in perpetuum succensurum neque unquam ignoturum: deinde alia quaedam, quae postularent, praestitutum. Ita si fecisset, sine mora veniret; simul enim venturum et urbem in potestatem accepturum. Super quibus respondit imperator, neque se huic bello caput fuisse, neque omnino ab aliis id suscitari voluisse; et eo suscitato, modum viamque omnem excogitasse, quibus

φετο αὐτὸν δυνήσασθαι καταλύειν, θεὸν τε εἰδέναι, τὸν πάν- A.C. 1328
 τα καὶ πρὶν γενέσθαι εἰδόμενα, καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα μονο- P. 180
 ουχὶ φωνῆν ἀφιέντα μαρτυρίων, καὶ ὑμεῖς δ' αὐτοὶ συμμαρ-
 τυρήσετε ἂν ἔμοι, εἰάν θέλητε λέγειν τὰληθῆ. ἐπεὶ δ' οὕτω
 5 τὰ ἡμέτερα πράγματα συνεσκευάσθη, ὥστε ἀνάγκη εἶναι,
 μὴδ' ὅλας βασιλέως παραδεχομένου τὴν εἰρήνην, ἢ τὸν ἕτε-
 ρον ἐκπεσελοῦμαι τῆς ἀρχῆς ἢ διαφθεῖρεσθαι τὸ ὑπῆκοον δι-
 στάμενον πρὸς ἑκατέρους, βούλομαι ἀναγκάως, ἢ ὑμῶν πρα-
 τόντων ἢ τινῶν ἑτέρων, ὑπ' ἑμαυτὸν ποιήσασθαι Βυζάντιον, B
 10 ὡς, ἂν μὴ τοῦτο γένηται, τῶν ἐμφυλίων οὐ παυσομένων πολέ-
 μων. ἐπὶ τοιούτοις μέντοι οἷα αὐτοὶ αἰτεῖσθε, οὐ Βυζάντιον
 μόνον, ἀλλ' οὐδ' εἰ τόσας πόλεις ἦσαν ὅσοι πύργοι Βυζαντίου, B
 ἠθέλησα ἂν κατασχεῖν. τὸ μὲν γὰρ τὸν μέγαν λογοθέτην ἀπο-
 στῆσαι τῆς ὑπηρεσίας, ἐφ' ἣν νῦν τελεῖ, οὐ μόνον διὰ τὸ αἰ-
 15 τεῖν ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἄλλως πρὸς τὸ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων,
 ἔπραξα ἂν, ὑπ' ἑμοὶ γενομένων τῶν πραγμάτων. τὸ μέντοι
 γε αὐτοῦ καταψηφίσασθαι διὰ βίου ἀπαραίτητον ὄργην, ἀδύ-
 νατώτατον τῶν πάντων. μὴ γὰρ οὕτω μακροῦ ὥστε διὰ τῆς
 εἰς ἐκεῖνον ἀπαραίτητου ὄργης ἑμαυτῷ ἀποκλεῖσαι τὰ φιλιών-
 20 θρωπα σπλάγχνα τῆς ἀγαθότητος τοῦ θεοῦ. ἐπειδὴ ᾧ μέτρον
 μετρήσομεν τοῖς συνδούλοις, ἀντιμετρήσειν ἀπεφώνητο ἡμῖν
 καὶ ταῦτα οὐκ ἐξίσως τῶν ἡμῖν ἡμαρτημένων ὄντων, ἀλλ' C
 ἀπειροπλασίῳ τινὶ ὑπεροχῇ τῶν ἑμοὶ πρὸς θεὸν ἡμαρτημένων
 διαφερόντων. τοιγαροῦν τὸ μὲν ὑπ' ἑμαυτῷ ποιήσασθαι Βυ-

3. μαρτυρίων sensu caret; lego μαρτυρεῖν.

id posse dissipari arbitraretur; idque Deum nosse, qui norit omnia,
 antequam fiant, resque ipsas tantum non missa voce testificari id
 ipsum; quin et eos ipsos, si vera dicere velint, testimonium sibi
 laturos. Quia vero ea conditio rerum sit, ut avo pacem funditus
 reiectante, necessario aut alter illorum imperio depelli aut subiecti
 dissidiis intestinis ad perniciem vocari debeant, velle se, idque ex
 necessitate, aut ipsorum aut aliorum ope sub ius suum redigi By-
 zantium: quod nisi fiat, nunquam bellis civilibus defuturam mate-
 riam. Ob ea autem, quae rogassent, non Byzantio dumtaxat potiri
 nolle; sed neque tot urbibus, quot sunt Byzantii turre. Magno
 logothetae dignitatem, qua nunc fungeretur, non solum quia illi pe-
 terent, sed alloqui etiam ut molestiis liberaretur, abrogaturum fu-
 isse, si penes se summa imperii fuisset. Ut autem iram inexorabilem
 in omni vita adversus eum retineret, id esse unum, quod omnium
 minime fieri posset. Egone ita delirem, inquit, ut per implacabilem
 iram adversus illum mihimet divinae bonitatis benigna fuerim, ea-
 dem se nobis remensurum pronuntiavit: idque cum peccata nostra
 contra deum infinitis partibus ea superent, quae ab hominibus con-

- A.C. 1328 ζάντιον και πάνν βούλομαι τοῦ κοινη̄ λυσιτελοῦντος ἔνεκα, τούτου δὲ τοῦ αἰτήματος ἀπόντος, και εἶγε και ὑμῶν συνδοκεῖ, τότ' ἤδη και περὶ τῶν ἐπιλοίπων ὑμῶν ἀκούσομαι αἰτημάτων." Τούτων μὲν οὖν ὁ μέγας τότε δαμέστικος ἀνεμίμηγκε βασιλέα, και ἕτερ' ἄττα πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖς, προσῆγε τοὺς ἄν-5 δρας. οἱ δὲ και πρὸς βασιλέα διειλέχθησαν τὰ ἴσα και ἡ μὴν διίσχυριζοντο αὐτοὶ δυνήσεσθαι τὴν πόλιν παραδώσειν. ἐπαι- D νέσας δὲ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς και εἴ τι ἐπυνθάνετο αἰτοῖεν· οἱ δ' ἐπείδοντο αἰτεῖν οὐδὲν, πολλὰ δὲ πολλάκις παρὰ βασιλέως ἐκβιασθέντες, ἤτήσαντο γῆς εἴκοσι πλέθρα. γελῶσας δὲ πρὸς οἶον τὴν αἰτήσιν ὁ βασιλεὺς, „ἀλλ' ἐγὼ" εἶπε „θεοῦ διδόντος, ἀξί- αν ὑμῶν ἀποδώσω τῆς εὐγνωμοσύνης τὴν εὐεργεσίαν." ἔτι δὲ αὐτῶν περὶ τῶν τοιούτων διαλεγόμενων, ἐκ Σκοπέλου παρὰ τοῦ ἄρχοντος ἄγγελος ἤκε μηνύων, ὡς ὁ τῶν Μουσῶν βασι- λεὺς Μιχαὴλ ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ και Ῥωμαίων ἡγεμο-15 νίας ἐλθὼν, παρὰ πόλιν αὐτῶν δῆρῃσκον Διάμπολιν προσαγο- ρευομένην ἐστρατοπέδευσε, και συμμαχίαν ἐπαγόμενος ἐκ Σκυ- θῶν, οἱ παρὰ Ῥωσοκάστρῳ εἰσὶν ἐστρατοπεδευμένοι. ὧν ἀκού- σας ὁ βασιλεὺς, ἐβουλεύετο ἅμα τῷ μεγάλῳ δομοστίκῳ ὁ, τι δεοῖ ποιεῖν, και ἐδόκει χρῆναι ἐλθεῖν παρὰ τὴν Λόγους οὐσαν ὄρει-20 P.181 νῆν ἅμα μὲν και διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Βυζαντίου, ὅπως τὰ πρὸς τὴν παράληψιν πράττηται αὐτοῖς, ἅμα δὲ και διὰ τὸ μὴ κύν- κλωσιν παρέχειν τὸ χωρίον δυσπρόσοδον ὄν, ὥστε ἔχειν, ἄν

13. Haec Scopelus Thraciae urbs est. ED. P. 18. Gregorae Ρου-
σάκαστρον dicitur. ED. P. 20. In MS. ad v. Λόγους adscri-
ptum erat, Φρούριον τε παρὰ τὸ στόμα τοῦ Εὐξείνου Πόντου, id
est, Castellum quoddam ad ostium Ponti Euxini situm. ED. P.

tra nos peccantur. Proinde Byzantium sibi pro communi utilitate subiectum percipere; hac autem petitione excepta, si qua alia ipsis petenda viderentur, auditorum. Hoc illi magnus domesticus in memoriam revocabat: et plura cum eo disserens, viros producebat, qui eadem apud imperatorem loquebantur, asseverantes, se illi urbem tradere posse. Quibus collaudatis, quaesivit, num quid ab se peterent. Ii nihil petere constituerant: sed cum imperator instaret saepius, viginti iugera petiverunt. Tum ridens ille, At ego, inquit, divino concessu probitati vestrae digna praemia persolvam. Medio in sermone advolat Scopelo a praefecto nuntius, Michaellem Moesorum regem in suis et Romanorum confiniis apud urbem suam nomine Diampolin castra locasse, Scytharum comitatum auxiliis, qui iuxta Rhosocastrum tentoria habent. Imperator quid faciendum, magni domestici consilium exquirat: ad castellum Logos in montanis situm progrediendum decernunt, tum quod Byzantio propinquum et ad eius occupationem parandam opportunum, tum quod locus accessu difficili hostibus cingendi facultatem eriperet: ut et invadentibus resistere

τις ἐπίη, ἀμύνεσθαι τε, ἂν ἔξῃ, καὶ ἡουχίαν ἄγειν πρὸς τὰ A.C. 1328
 κάρτεράτατα ἀποχωρήσαντας. οἱ μὲν οὖν οὕτω βουλευσάμε-
 νοι, τὸν Κάμαριν μὲν ἐκέλευον ἐπεσθαι αὐτοῖς, ὡς ἂν εἰδέ-
 ναι ἔχη τὸ στρατόπεδον βασιλέως ὅπῃ εἴη τὸν δ' ἕτερον εἰς
 5 Βυζάντιον ὡς καὶ τοῖς ἑτέροις τὰ πεπραγμένα ἀπαγγελοῦντα
 ἀπιέναι. ἐλθόντες δὲ παρὰ τὸν Μέλανα ποταμὸν, ἔνθα καὶ
 ἡ λοιπὴ στρατιὰ ἅμα πρωτοστράτορι ἐστρατοπεδευμένη ἦν,
 τὰ τε περὶ τῶν πραττόντων τὴν ἄλωσιν αὐτῷ ἐκοινοῦντο Βυ-
 ζαντίου, καὶ ὅσα πύθοντο περὶ τῶν Μυσῶν καὶ περὶ τῆς εἰς
 10 Λόγους στρατοπεδείας, προστιθέντες καὶ τὰς αἰτίας. καὶ ἐπει- V. 145
 δὴ καὶ αὐτῷ ἐδόκει καλῶς ἔχειν, ἄραγτες ἐκείθεν, ἐστρατο-
 πεδεύσαντο ἐν Λόγους. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἠγγέλθη αὐτοῖς,
 ὡς στρατεύμα Μυσῶν περὶ τρισχιλίους ἵππους ἦκεν εἰς Βυ-
 ζάντιον κατὰ συμμαχίαν τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ· ἠγέται δὲ
 15 αὐτῶν Ἰβάνης ὁ Ῥῶς. ἐθορύβησε μὲν οὖν οὐ μετρίως τοῦτο
 τὸν νέον βασιλέα. ἐξετάζοντι δ' αὐτῷ ἅμα τῷ μεγάλῳ δομε-
 στικῷ καὶ πρωτοστράτορι ὃ, τι τὸ πείσαν τὸν βασιλέα Μυσῶν
 τὰς μὲν πρὸς αὐτὸν σπονδὰς ἤθετηκέναι καὶ τοὺς ὄρκους, ἀδελ- C
 φῆς ὄντα σύνοικον, τῷ πρεσβυτέρῳ δὲ βασιλεῖ συμμαχεῖν,
 20 οὐπένοον μὴ ἀληθεῖς εἶναι τὰς γεγενημένας συνθήκας καὶ τὴν
 συμμαχίαν, ἀλλὰ συνιδόντα τὸν Μυσόν, ὡς ὁ πρεσβύτερος βα-
 σιλεὺς ἅμα μὲν ἔχθει τῷ πρὸς τὸν ἕγγονον, ἅμα δὲ καὶ δέει
 τοῦ μὴ τοὺς συνόντας αὐτῷ Ῥωμαίων διεφθάρθαι ὑπ' ἐκείνου
 καὶ ἐπιβουλεύειν αὐτῷ, ῥᾶον ἂν παραδέξαιτο ἐκ βασιλείοις
 25 φρουρὰν Μυσῶν, οἴόμενος οἷα ξένους καὶ συμμάχους αὐτῷ
 μᾶλλον εὐνοεῖν, πέμψαι τὸν στρατὸν, πρόφασιν μὲν, ὡς μα-

et in secessu natura munitissimo tuto possent quiescere. Hoc de-
 liberato, Camarin sequi, ut sciret, ubinam imperator se teneret; alto-
 rum Byzantium abire et sociis acta referre iubent. Cum ad Melanem
 flumen venissent, ubi reliquum copiarum cum protostratore manebat,
 cum eodem de iis, qui se Byzantium prodituros pollicentur, et quae
 de Moesis cognovissent, ac de castrametatione in Logos, causis etiam
 recensitis, communicarunt. Cum et ille assentiretur, eo perrexer-
 unt. Die altero intellectum est, circiter tria millia equitum Moeso-
 rum imperatori avo Byzantium, ducente Ibane Russo, auxilio mitti:
 id quod nepotem non modice perturbavit. Investigantes autem causam
 ipse, magnus domesticus et protostrator, qua adactus Moesorum rex,
 quamvis sororis maritus, foedus secum sancitum violaret seniorique
 suppetias adveniret, suspicati sunt, non vere illos et ex animo foe-
 deratos, nec verum esse auxilium: sed cum sciret Moesus, seniorem
 partim odio in nepotem, partim metu, ne qui secum essent proce-
 res Romani ab illo corrumpentur sibi que insidias struerent, facilius
 Moesorum custodiam in palatium admissurum, ratum, se tamquam

A.C. 1328 χουμένους ἤμην ἔπερ αὐτοῦ, τῇ δ' ἀληθείᾳ, εἰ δύναιτο τῶν βασιλείων κρατῆσαι κατ' ἀλίγους εἰσελθόντες· εἶτα καὶ αὐτὸς Διανοστρατιᾷ ἐλθὼν, Βυζαντίους τε ποιήσεσθαι ὑποχειρίους καὶ οὐτως ἦδη καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιθήσεσθαι Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ. καὶ τεκμηρίον ἐποιούτων τὸ ἐπάγεσθαι καὶ Σκούδας συμμαχοῦς δέει⁵ τοῦ μὴ βοηθεῖν αὐτοῖς ἐς Βυζάντιον, εἴ τι γένοιτο τοιοῦτον. τοιαῦτα μὲν αὐτοῖς ἐκ λογισμῶν περὶ τῆς συμμαχίας ὑπένοιον. ἦσαν δὲ καὶ ἀληθῆ, ὡς ὕστερον ἀκριβῶς ἐξεγένετο μαθεῖν. ὑπετίθει δὲ τὴν βουλήν τῷ βασιλεῖ Μυσῶν ἐκ τῶν αὐτομόλων παρ' αὐτῷ Ῥωμαίων τις καὶ ἐπηγγέλλετο αὐτῷ καὶ τὸ ἔργον καταρξέσθαι αὐτός. διὸ καὶ ἤρέθη πρὸς τὴν συμμαχίαν πρεσβευτής. πείρας δὲ ἔνεκα ὁ βασιλεὺς πέμψας πρὸς Ἰβάνην, ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν ἐκ τῆς Ῥωμαίων σπονδῶν γὰρ οὕσων αὐτῷ πρὸς βασιλέα Μυσῶν τὸν γαμβρὸν, αὐτὸν εἰς¹⁰ P.182 τὴν Ῥωμαίων παρεληλύθεναι ἔχοντα στρατιάν. εἰ μὲν οὖν¹⁵ αὐτῷ βοηθησῶν ἦκει, εἰς τὴν ἰδίαν ἀναχωρεῖν μὴ δεῖσθαι γὰρ αὐτοῦ· εἰ δὲ πολεμήσῶν, ἐκδέχεσθαι αὐτὸν ὡς ἐπὶ μάχην. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε κειρώμενος Ἰβάνῃ. ἐδόκει γὰρ οὐ λυσιτελεῖν ἐν τῷ τότε πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Μυσοῦς. Ἰβάνης δὲ ὄρκους ἐγγράφοις διεβεβαίουτο πρὸς βασιλέα, μήτε²⁰ τὸν αὐτοῦ δεσπότην παρεσπονδηκέναι, ἀλλ' ἐμμένειν ταῖς σπονδαῖς ταῖς πρὸς αὐτὸν, μήτ' αὐτὸν καὶ τὴν στρατιάν κατ' αὐτοῦ ἐνθάδε ἦκειν. ἀναγνοὺς δὲ τοὺς ὄρκους ὁ βασιλεὺς, μᾶλλον ἐπεβρόσθη πρὸς τὸ ἀληθῆ εἶναι ἃ αὐτὸς ὑπενόει περὶ τῆς

24. Videtur deesse ὑπολαμβάνειν, aut quid eiusmodi. ED. P. Ego nihil ad integritatem desidero.

hospites atque commilitones perbenevolos experturum, turmas misisse; sub obtentu quidem, ut contra ipsos pugnaturus, re autem vera, ut si possent, palatium occuparent, pauci ingressi: deinde ipse toto agmine superveniens, Byzantium subigeret et sic reliquum quoque Romanorum principatum invaderet. Pro indicio erat, quod et Scytharum secum subsidia duceret: quia timeret, ne si quid tale fieret, Moesi adversus Byzantium operam conferre detrectarent. Haec illi de ista societate probabiliter suspicionantur: veramque fuisse suspicionem, postea perspicue patuit. Atque istuc Moeso quidam transfuga Romanus suasit, pollicitus, se ei rem effectam daturum: quocirca etiam pro interprete societatis huius delectus est. Periculi faciendi imperator iunior mittens ad Ibanem, Romanorum finibus ut excederet imperavit. Iunxisset enim se foedus cum rege Moesorum, quicum sua soror sit: atque ideo ipsum cum exercitu fines Romanorum ingredi non debuisse. Si opem sibi laturus veniat, in Moesiam recedat: non enim ope eius indigere: si pugnaturus, se illum ad pugnam expectare. Haec tentandi causa dicebat: non enim tum expedire putabat cum Moesis configere, Iba-

συμμαχίας τῶν Μυσῶν, καὶ ἀντίκα τὸν Πεπαγωμένον Γεώργ- A.C. 1328
 γιον πέμψας πρὸς βασιλέα τὸν πάππον, ἔδειτο αὐτοῦ μὴ τοὺς Β
 λόγους ὑποπτεύειν ὡς πολεμίου, ἀλλὰ πείθεσθαι καὶ Ῥω-
 μαίοις καὶ αὐτῷ συμβουλευόντι λυσιτελοῦντα. καὶ τοῖς κατὰ
 5 συμμαχίαν ἤκουσι Μυσοῦς πρὸς μὲν τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον
 8, τι ἂν βούλοιοτο χρῆσθαι, βασιλείων δὲ ἐντὸς μῆτε ἅμα
 πλείους δέχεσθαι Μυσῶν, μῆτε ὀπλισμένους ἀλλ' εἴ ποτε
 καὶ εἰσίοιεν, ὀλίγους τε καὶ κατὰ διαδοχὰς, ἵνα μὴ δοκοῦεν
 προπηλακίζεσθαι σύμμαχοι ὄντες, καὶ ὄπλων χωρὶς, μάλιστα
 10 δὲ ἐν ἀρίστον τῇ ὥρᾳ πλείω ποιεῖσθαι φυλακῆν. οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ βασιλείων ἐντὸς στρατιᾶν ἐγκαθιδρῶσαι ἀξιόμαχον Ῥω- C
 μαίων, καὶ ἐν φυλακῇ πάσῃ εαυτὸν τε καὶ τὴν πόλιν τηρεῖν.
 ἕποντο γὰρ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὡς τῇ στρατιᾷ Μυσοῦς πρὸς
 τοῦ σφετέρου βασιλέως εἶη προστεταγμένον, τὰ βασιλεια, εἰ V. 146
 15 δύναιτο, δόλῳ κατασχεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸν πανστρα-
 τιᾷ καὶ συμμαχίαις ἅμα Σκύθαις ἐν μεθορίαις τῆς αὐτοῦ καὶ
 Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐστρατοπεδεῦσθαι, ὡς εἰ κατορθοῖτο ἂ
 προσετέτακτο Ἰβάνῃ, ἐν ὀλίγῳ ἐπιβοηθοῖεν αὐτὸς. ἀκού-
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς ἂ μηνύοιτο παρὰ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου,
 20 τῷ Πεπαγωμένῳ μὲν ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν αὐτῷ τὰ ἴδια εὔ
 τίθεσθαι, καὶ μὴ ἑτέροις ὑπὸ φιλοτιμίας εἶναι βούλεσθαι δι-
 δάσκαλον. οὐχ ἦσαν γὰρ αὐτὸς εἶναι ἔμπειρος. πραγμάτων, D

18. ἐπιβοηθοίη ED. P. pro ἐπιβοηθείη.

nes iuramento scripto confirmare, neque dominum suum contra foe-
 dus egisse, neque se huc cum exercitu contra ipsum advenisse.
 Lecto iuramento, imperator tanto magis de Moesorum societate sus-
 picionem suam esse veram credidit, et confestim Georgio Pepa-
 gomeno ad avum misso, rogavit, ne verba sua veluti hostis suspecta
 haberet: quin, ut Romanis et ipsi utilia suadenti pareret. Et Moc-
 sis quidem ipsi auxilio venientibus adversum se in bello pro arbi-
 trio uteretur, in palatium vero neque simul plures, neque armatos
 acciperet; sed si quando ingrederentur, paucos et per vices, ne
 exclusi probro affici videantur, cum sint socii, et sine armis in-
 gredi sineret: praecipue tamen prandii hora maiorem diligentiam
 custodiae adhiberet. Neque hoc solum: sed etiam intra palatium
 cohortem Romanorum collocaret, quae posset se pugnae opponere
 et omni ratione ipsum urbemque defendere. Se ex ipsa re suspi-
 cionem ducere, Moesis ab rege mandatum, palatium, si queant,
 dolo occupet: atque idcirco ipsum quoque cum toto exercitu et
 auxilio Scythico in confinibus sedere, ut si Ibani imperata bene pro-
 cedant, paulo post cum subsidio superveniant. Avus, his auditis,
 Pepagomenum nepoti renuntiare iussit, uti suas res curaret et ne
 ambitione quadam captus, aliis niteretur magister fieri: non enim
 minorem rerum usum sibi esse, quam ille se adeptum existimaret.

A.C.1328 ἢ ἑαυτὸν οἶσται αὐτός. ἀντίκα δὲ τοῖς βασιλείοις ἐπέστησεν φρουρὰν καὶ εἶχε διὰ φυλακῆς ἀσφαλοῦς, καὶ πάντα ἐπρακτεν ὅσα ὁ ἔργονος παρήνει.

1328 νή. Βασιλεὺς δὲ ὁ νέος πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα Μυρσῶν τὸν Ῥουτζέριον Ἰωάννην πέμψας πρεσβευτήν, ἀκηκόε-5 καὶ ἔφρασκεν, αὐτὸν ἐν ὄρειοις τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας στρατοπεδεύειν ἀγνοεῖν μέντοι τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ ὅ, τι εἶη. εἰ μὲν οὖν λύσας τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, πόλεμον ἄρασθαι βούλεται, μαθεῖν θέλει, ὅπως καὶ αὐτὸς παρασκευάζοιτο ἐκ τοῦ ὁμοίου· εἰ δὲ του ἑτέρου ἕνεκα ἢ 10 ἐκστρατεία εἶη, μὴ ἀγνοεῖν. ὁμως μέντοι γὰρ τό, τε ἀκλήτων ἦκειν τεκμήριον ποιεῖσθαι τοῦ κατ' αὐτοῦ χωρεῖν, καὶ τὸ Βυζαντίους συμμαχίαν ἅμα Ἰβάνῃ ἐς τρισχιλίους στρατιώτας πέμψαι οὕσι πολεμίους, φανερώς αὐτῷ πολεμοῦντος εἶναι. Βθανμάζειν δὲ αὐτοῦ, εἰ πυθόμενος περὶ Βυζάντιον διατρέ-15 βοντος αὐτοῦ, τοσοῦτους πέμψεις στρατιώτας συμμαχήσοντας τοῖς πολεμίους· ἢ ἀγνοεῖν ὡς οὐ στρατεύματι χρῆσεται πρὸς αὐτοὺς εἰδοῖσι πολεμεῖν, ἀλλὰ τοῖς γεωργοῖς κελεύσας, ἀδυνατωτέραν θήσουσι τὴν ἐπάνοδον αὐτοῖς ἢ ἐξ ἄδου πυλῶν. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα ἐπρεσβέυετο. Μιχαὴλ δὲ 20 ἐπεὶ τὸν τε βασιλέα ἐπύθετο πρὸς τὸ Βυζάντιον ἀφιγμένον καὶ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς οὐ μακρὰν ἐστρατοπεδευμένον, ἐθουρβήθη τε σφοδρώς τῶν σφετέρων ἕνεκα στρατιωτῶν, καὶ σωτηρίας αὐτοῖς ἐλπίδα οὐδεμίαν συνεώρα, εἰ μὴ τάχιστα πέσειε C βασιλέα, ὅτι τε οὐ λύσειε τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν, καὶ 25

Tum illico custodes palatio apposuit, tutatusque est diligenter fecitque omnia, quae nepos consuluerat.

58. Imperator Iunior ad Michaellem Moesorum regem Ioannem Rhunzierium legat: Se comperisse, ipsum in finibus Romanorum habere militem; nescire tamen, quid tandem sit. Avere igitur nosse, an, rupto foedere; bellum sibi intendet, ut similiter se comparet. Sin aliam ob causam suscepta sit expeditio, se id quoque ignorare nolle. Verumtamen cum non vocatus veniat, documento sibi esse, contra se venire, et Byzantiis hostibus suis, duce Ibane, ad ter mille equites misisse manifesti hostis indicium esse. Mirari autem, quomodo, cum audierit, se iuxta Byzantium versari, interim tantum numerum adversariis suis opitulatum miserit. Nescisse forsitan, se non exercitata copia in illum usurum, sed rusticis negotium daturum, qui ei redditum difficiliorem, quam ab inferorum portis efficiant. Haec imperator. At Michael, ubi eum prope Constantinopolin esse, nec longe ab exercitu suo distare cognovit, suorum causa sane quam conturbatus, nullam aliam spem salutis videbat, nisi quam citissime, se foedus servare et copias illas non contra eum, sed aliam ob causam

τὴν στρατιάν οὐκ αὐτῷ πολημῆσειούσαν, ἀλλ' ἐτέρου του Δ. C. 1328
 ἕνεκα εἰς Βυζάντιον ἐλθεῖν. αὐτίκα τε ἃ εἶχεν ἐν τοῖς κόλ-
 ποῖς ἄγια ἐξενεργῶν ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ ὃς ἦν ἐν αὐ-
 τοῖς σταυρὸν ἐχειρίσας, „τοῦτ'” ἔφη „κομίσας πρὸς βασιλέα,
 5 δόμνῳ ἐμῷ εἰς τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα σαρκὶ δι' ἡμᾶς εἰπέ, ὡς
 οὔτε λέλυκα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτόν, οὔτε κατ' αὐτοῦ
 πέπομφα τὴν στρατιάν. διὸ καὶ δέομαι μὴ κακῶς αὐτοὺς
 παθεῖν. ὅτι δὲ οὐ τῶν πολυτελεῶν ἐγκολπίων, πολλῶν ἐμοὶ
 παρόντων ὡς ὄρας, ἀλλὰ τουτοῖν τὸν σταυρὸν ἐξ εὐτελοῦς
 10 ἰοπεποιημένον ὕλης (ἦν γὰρ χαλκοῦς) πέπομφα, μὴ θανάτωσιν
 ἐπὶ θανάτωσι γὰρ παρὰ πᾶσι διαβεβόηται Μυσοῖς, ἃ πολλὰ D
 μὲν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ περιόντος ἔτι πατρός, πολλὰ δὲ καὶ
 ἐπ' ἐμοῦ παρ' αὐτοῦ τελεῖται νυνί· ὡς οὖν μᾶλλον ἀξιοχρεῶν V. 147
 εἰς πίστιν ἐπεμψα αὐτόν. κἄν με φωράσῃ ἀπατώοντα ἢ ψευ-
 15 δόμενον, ἐμοὶ τοῦτον λαβὼν ἐπίετω, ὡς αὐτοῦ συμμαχοῦν-
 τος νικήσων καὶ διαφθερῶν. ὅτι δὲ οὐ σκῆψις ταῦτα οὐδὲ
 πρόφασις εὐπρεπής, τὸν ἀπάξοντα τὴν στρατιάν ἐκ τῆς Ῥω-
 μαίων ἕξαντιῆς ἀποστελῶ.” καὶ αὐτίκα τῷ μὲν πρεσβευ-
 τῇ παρέειχεν ἵππους τῶν τρεφομένων ταχυδρομίων παρ' αὐ-
 20 τῷ, κελεύσας ὡς τάχιστα ἀνείναι τὴν ὁδόν, πρὶν φθάσῃ κα-
 κώσας ὁ βασιλεὺς τὴν στρατιάν. καὶ τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ συν-
 ἐξέπεμψεν ἓνα τῷ πρεσβευτῇ γράμματα ἔχοντα, κελεύοντα
 Ἰβάνῃ ἀπάγειν τὴν στρατιάν, καὶ πτερὸν κυρτὶ περιπεφλεγμέ- P. 184
 νον τοῦτο γὰρ παρὰ Μυσοῖς ταχυτῆτος σημείον. ἐπεὶ δὲ ἀφί-

Byzantium adductas, imperatori persuaderet: statimque e sinu sancto-
 rum reliquias coram legato proferens et ex iis crucem ei in manus
 tradens, Istuc ad imperatorem portabis, inquit, et me per illum, qui
 in eo propter nos suffixus est, iurare dices, nec foedus cum ipso per-
 cussum solvisse, nec milites contra illum misisse. Quocirca orare me,
 ne quid illis noceat. Quod autem non de multis ac pretiosis monilibus
 suis quae cerneret, sed hanc crucem et villi materia confectam (erat enim
 ex aere fabrefacta) illi mitteret, mirari non debere: esse enim apud
 Moesos ob miracula percelebrem, quae multa, adhuc parente suo super-
 stite, ediderit, multa, se regnante, edat. Tamquam igitur fidelissimam
 testem se illam mittere. Si ipsum fallacem mendacemve deprehenderit,
 ea cruce correpta se invadat, qua adiutrice victoriam sit consecuturus.
 Ut autem intelligat, non esse haec praetextum neque speciosum quod-
 dam velamentum, protinus missurum qui e finibus Romanorum suos
 continuo abducatur. Moxque legato imperatoris equos ex cursoribus,
 quos alebat, attribuit, iubens, celeritate summa iter prius conficere,
 quam imperator exercitui suo incommodaret. Praeterea unum de
 familiaribus ministris cum eodem mittit, ferentem litteras, quibus
 Ibani praecipiebat, uti exercitum reduceret, et alam flammantem,
 quod apud Moesos velocitatis signum est. Postquam ad imperatorem

A.C. 1328 κοιντο πρὸς βασιλέα τὸν ἴτε σταυρὸν φέροντες καὶ ἀπαγγελ-
 λοντες ὅσα ἀπολογησοῖτο ὁ Μιχαὴλ, βασιλεὺς μὲν πρὸς Ἰβή-
 νην καὶ τοὺς Μουσούς τὰ τοῦ σφετέρου βασιλέως γράμματα
 πέπομφε καὶ τὸ πτερόν. οἱ δὲ ἰδόντες ἀνεχώρησαν εὐθὺς ἐπ'
 οἴκου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοῦτο ἐτελεύτα βασιλεὺς δὲ ἐν αἷς 5
 ἡμέραις αἱ προσβεβαί ἐγίνοντο πρὸς τοὺς Μουσούς, κλίμακας
 τε καὶ ὅσα ἄλλα ἐπιτήδεια ἦν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρα-
 σκευάζετο Βυζαντίου. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἐπεπόριστο, εἰς Βυ-
 ζαντίον ὁ Κάμαρις ἐλθὼν, ἀπήγγελλε τοῖς ἑταίροις, καὶ νύκτα
 τηρήσαντες ἀπὸ συνθήματος, ἐν ἧ τῶν τειχῶν αὐτοὶ ἐμελλοντο 10
 ἔσοσθαι ἐν φυλακῇ, ἡμέρα πρώτη τῆς ἐβδομάδος, καθ' ἣν ἡ
 τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος καθύδου τελεῖται ἑορτῇ, πρὸς βασι-
 λέα αὖθις ὁ Κάμαρις ἐλθὼν ἐκάλεσε πρὸς τὸ ἔργον. τελοσθεί-
 σης δὲ τῆς θείας μυσταγωγίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν ὕμνων τῶν
 ἑσπερινῶν, ἄραντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐν Λόγους καὶ 15
 τό, τε ἐπιλοῖπον βαδίσαντες τῆς ἡμέρας καὶ τὸ πλεόν τῆς νυ-
 κτὸς, γενόμενοι ἐν χωρίῳ Κλέπτα ἐγχωρίως προσαγορευόμενα,
 20 τό, τε ἐπιλοῖπον τῆς νυκτὸς καὶ ἄχρι δόλης ἡμέρας ἠύλλαντο
 ἐκεῖ. καὶ μετὰ τοῦτο ἄραντες ἐκεῖθεν, ἕως ἐπεγένετο ἡ νύξ,
 ἦλθον εἰς τι χωρίον οὐ πολὸν ἀπέχον Βυζαντίου, τοῦ Ἀμβλυώ-20
 που προσαγορευόμενον. καὶ καρτερήσαντες ἐκεῖ, διεκόσμουσιν
 τὴν στρατιάν, καὶ τὰς μὲν κλίμακας οὐσας δύο ἕκ τε κάλων
 καὶ ξυλίων βαθμίδων πεποιημένας, ὧν τῆς μὲν ἦρχεν ὁ βα-
 σιλεὺς, ὁ μέγας δὲ δομέστικος τῆς ἐτέρας, δυοκαίδεκα στρα-

3. Legebatur sφετέρων.

venerunt qui cruce[m] ferebant, Michaelis responsum nuntiarunt; qui
 ad Ibanem et Moesos regis ipsorum litteras cum ala misit. Iis con-
 spectis, domum statim abire coeperunt. Et haec quidem hunc finem
 nacta sunt. Imperator autem quibus diebus legatus apud Moesos
 erat, iis ipsis scalas et alia ad oppugnandum Byzantium accom-
 modata apparabat. Paratis omnibus, Camaris eo regressus, sociis
 rem indicavit. Et nocte de compacto observata, qua ipsi excubias
 in muris erant acturi, prima die hebdomadis, quae sancti Spiritus
 descendens memoria celebris est, rediens ad imperatorem Camaris,
 ad opus eum vocat. Absoluta ergo divina mystagogia, praeterea
 hymnis vespertinis, castra Logis moventes, ac per reliquum diei
 plurimumque noctis gradientes, et ad locum ab indigenis Clepta
 nominatum pervenientes, usque ad claram lucem ibi quieverunt.
 Inde rursus usque ad noctem ambulantes, Amblyopum (loci voca-
 bulum est haud procul Byzantio) venerunt. Illic morantes, in or-
 diem exercitum digerebant. Et quidem scalas binas, tum e funi-
 bus, tum e ligneis gradibus, quarum unis praecrat imperator, alteris
 magus domesticus, duodenis militibus utramvis imposuerunt: quo-
 rum octo Romani, reliqui ex Alemanis Latini. Intelligens autem

τιώταις ἐπέθηκον ἑκατέραν. ὧν ἦσαν ὀκτώ 'Ρωμαῖοι, οἱ λοι- A. C. 1328
 ποὶ δὲ εἰς 'Αλαμανίας Λατῖνοι. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι καὶ
 'Αλαμανοὶ εἰσιν ἐπὶ τῷ ἔργῳ τεταγμένοι, τὸν μέγαν δομέστι-
 κὸν προσκαλεσάμενος, τοὺς τε 'Αλαμανοὺς ἐκέλευεν ἀπὸ τῶν
 5 ἐν ταῖς κλίμαξι τεταγμένων ἐξαλλάττειν καὶ 'Ρωμαίους εἰσά- D
 γειν αὐτ' αὐτῶν ἀπὸ τε τῶν εὐγενῶν μηδένα εἶναι ἐν τοῖς
 μέλλουσι πρώτως ἀναβήσεσθαι ἐπὶ τὰ τεῖχη, ὡς ἂν μήτε οὗτοι
 κατεπαίρωνται τῶν ταπεινοτέρων, μήθ' ἡ εὐδοξία πρὸς 'Αλα-
 10 μανοὺς διαβαίῃ, ἀλλὰ μόνων ἢ 'Ρωμαίων τὸ ἔργον. ταῦτα
 ἰομὲν οὖν ἢ προσετέτακτο ἐτελεῖτο, καὶ 'Ρωμαίοις τῶν μέσων
 δυοκαίδεκα ἑκατέρας ἐγχειρισθείσης τῶν κλιμάκων, προσετέ-
 15 ται αὐτοῖς, ἐπειδὴν ἐν χρῆ γένοιτο τοῦ τείχους, ὑπὸ τῶν
 ἐνδοθεν πρᾶσσόντων καλωδίοις τῶν κλιμάκων ἀνεκκυσθεισῶν,
 αὐτοὺς ἀναβαίνειν πρώτους καὶ ἀμύνεσθαι, ἂν τις ἐπίῃ, ὡς
 20 οὐκ οἱ μετ' αὐτοὺς ἀναβαίνοισιν κατὰ σχολήν. μετ' ἐκείνους δὲ
 οὐ πολλὸν ἀπέχων ἑκατὸν λογάδας ἄγων ἐβάδιζεν ὁ βασιλεὺς
 περὶ ἧ, καὶ μετ' αὐτὸν ὅσον μὴ συμμίγνυσθαι ἄλλήλοισι, ἑτέρους
 25 τοσοῦτους ὁ μέγας δομέστικος εἶχε. τοὺς γὰρ μὴν τῶν διακοσίων P. 185
 ἑκκοὺς ἕτεροὶ ἐφιπποὶ τοσοῦτοι ἄγοντες ἕκαστος ἓνα παρείποντο
 30 οὐκ ἐγγύθεν, ὡς ἂν μὴ τοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους αἰσθησθῆναι παρά- V. 148
 σχοιεν τοῦ ψόφου, ἀλλ', ἦν τι ἀδόκητον συμβῆ, τοὺς τε ἑκ-
 κοὺς παράσχοιεν τοῖς διακοσίοις ἐπιδραμόντες καὶ ἐπιβοηθοῦσιν
 αὐτοὶ τὰ δυνατά. ἕτεροὶ τε πεντακόσιοι ἦσαν ἀπέχοντες οὐ
 35 πολὺ αὐτῶν, τῆς αὐτῆς καὶ αὐτοὶ ἕνεκα αἰτίας. ἐπὶ δὲ τοῦ

22. ἐπιβοηθοῦσιν ED. P. pro ἐπιβοηθεῖεν.

imperator, etiam Alemanos huic labori delectos, advocato magno domestico, eos iubet eximi eorumque loco Romanos suffici, et ex nobilibus nullum inter primos murum ascendere: ut neque hi supra humiliores se extollerent, neque gloria ad Alemanos derivaretur, sed Romanorum dumtaxat opus esset. Fiebant inssa. Cum itaque et has et illas scalas e media conditione Romani duodecim traditas sibi accepissent, praeceptum datur illis, ut ubi proxime ad murum accessissent, ab iis, qui intus pro ipsis laborabant, scalis per funem attractis, primi ascenderent: et si quis se contra ferret, eum repellerent, ut reliqui deinceps paulatim ascenderent. Ceterum post illos haud longo spatio centum electos agens, incedebat pedibus imperator: post quem, ne permiscerentur, totidem magnus domesticus. Qui vero ducentorum illorum equos ducebant, quisque unum, ipsi quoque in equis, non pauciores ducentis, consequebantur, quamquam non prope: ne hi, qui in moenibus erant, strepitum sentirent: sed ut, si quid improvisum accideret, accurrerent, ac ducentis illis equos praeberent, et ipsi quoque pro virili sua in partem laboris venirent. Quingenti alii eadem de causa non procul distabant. Apud Amblyopum protostrator reliquum exercitum in armis ordinatum

A. C. 1328 Ἀμφιβλοπῶν δ' πρωτοστράτωρ ἦν, τὴν ἄλλην ἀπασαν ἔχων στρατιὰν ἐν ὄπλοις παρατεταγμένην. οὕτω δὲ διακοσμήσαντες Βῆτην στρατιὰν, ἤσαν ἡσυχῇ, ὅπως μὴ τοῖς φυλάττουσιν αἰσθησιν παράσχοιεν ἀπὸ τῶν τειχῶν.

νθ'. Οἱ μὲν οὖν τὰς κλίμακας ἔχοντες τέτταρες καὶ εἴκοσι λαθόντες τοὺς φύλακας, ῥαδίως τοῖς τείχεσι προσέμιξαν τοῦ Καμάριδος ἡγουμένου κατὰ τοὺς πράσσοντας τὴν ἄλωσιν. καὶ C ἐπεὶ αὐτοὺς προσδοκῶντας οὐκ ἦν λαθεῖν, τὰς κλίμακας ἀνέλκυσαν καλοῖδια καθιέντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπάλλξεων ἐξῆψαν. καὶ οἱ δυοκαίδεκα πρῶτον ἐφ' ἑκατέρως κλίμακος ἀνῆλθον. βα- 10 σιλεύς δὲ καὶ ὁ μέγας δομέστικος ἅμα οἷς ἦγον, ἐπεὶ παντέληγος ἦν καὶ ἡ σελήνη διέφαινε λαμπρῶς, ὁμοῦς διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληρώσεως μεταβολὴν νεφελῶν οὐ κατὰ τὸ συνεχές, ἀλλὰ διεσπασμένως τὸν ἀέρα ὑποτρεχουσῶν, ὅτε μὲν ἦν ἡ νεφέλη κατ' αὐτοὺς, ἐβάδιζον ὑπὸ τῆ σκιᾷ· ἐπειδὴν δὲ παρέλθοι, κα- 15 τακλινόμενοι εἰς γῆν, ἔτεραν περιέμενον νεφέλην. καὶ οὕτω βαδίζοντες κατὰ μικρὸν, ἤλθον ἐγγὺς τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ὅσον ἐφικέσθαι τόξω ἀπέλγον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τειχῶν αἰσθόμενοι βοῆ 20 τε ἔχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ Βυζαντίους ἐκάλούν ἐπὶ τὰ τείχη, ὡς παρόντων πολεμίων· οἱ δὲ ἔξωθεν ἐπέδραμον ἐπὶ τὰς κλίμακας ἀφειδόντες ἤδη τῶν ψόφων, ὡς τῶν ἔνδον ἡσθημένων, καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν αὐταῖς, αὐτὸς τε ὁ βασιλεύς προῦθυμειτο πρῶτος ἀναβαίνειν καὶ τὸν μέγαν δομέστικον

continebat. Sic itaque dispositis copiis, silentio progrediebantur, ne a moenium custodibus audirentur.

59. Qui igitur scalas habebant, quatuor et viginti, fallentes custodes, facile ad murum Camaris ductu proxime accesserunt eo, ubi ipsorum studiosi excubabant, a quibus agebatur, ut urbs caperetur. Et quia ipsos, utpote expectantes, latere non poterant, summis funibus, quos ex pinnis murorum aptaverant, scalas sursum attrahebant: ita duodecim illi utrimque primi ascenderunt. Imperator autem et magnus domesticus cum suis centuriis, quamvis luna pleno lumine tum luceret, tamen propter densarum interpositionem nubium non continenter, sed sparsim ac divulsim coelum permeantium, quando lux occultabatur, sub tenebris incedebant: quando eius aspectus reddebatur, recubantes humi, aliam nubem, quae lunam tegeret, expectabant. Sic sensim gradientes, moenibus successerunt: a quibus adhuc spatio, quo telum adigi potest, remotos sentientes qui in muro erant, inconditos clamores sustulerunt, civesque ad moenia, ut hostibus praesentibus, advocarunt. Qui foris erant, ad scalas, non iam caventes tumultum, utpote ab oppidanis auditum, accurrebant. Interea imperator ipse alacriter primus ascendeat, magnumque domesticum ad sequendum hortabatur: ratus, si ipsi in muros evasisent, etiamsi quis hostium contra iret, non ausuros

ἔπεισθαι οἱ παρεκάλει, οἰόμενος ὡς, ἂν αὐτοὶ γένωνται ἐπὶ Α. C. 1328
 τὰ τείχη, κἄν τις ἐπὶ τῶν πολεμίων, οὐκ ἂν ποτε τολμήσων
 εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἐλθεῖν· ἀλλ' ἀποσχίσεται γνωρίμων γενο-
 μένων, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τοῖς σφετέρους ἔπεισθαι ἀντὶ
 5 πολλῶν. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός οὐκ ἐπέτρεπεν, ἀλλ' ἄμαρ-
 τάνειν αὐτοὺς ἔφρασα τοῦ δέοντος, ἂν ταῦτα ποιῶσι. „τῶν γὰρ
 ὑπολειφθέντων ἀναβήσεται οὐδεὶς, οὐκ ἀτολμία τῇ πρὸς τὰ
 δευῖα, οὐδὲ κακονοία, ἀλλ' ἕκαστος πρῶτος ἀναβαίνειν ἀξίων, P. 186
 ὑπὸ φιλονεικίας πάντες ὑπ' ἀλλήλων κωλυθήσονται. καὶ οὐ
 10 μόνον ἀναβήσεται οὐδεὶς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ συστραφέντες ἀλλή-
 λους συμπεσοῦνται καὶ διαφθεροῦσιν ἀλλήλους, ἀμελήσαντες
 τῶν πολεμίων. οὐ δὴ ἔνεκα ἡμᾶς κάτω μένειν δεόν ἀναβιβά-
 ζοντας αὐτοὺς ἐν τάξει καὶ τὴν ἔριν διαλύοντας.” τοιαῦτα τῷ
 μεγάλῳ εἰπόντι δομῆστικῷ ἐπέειπετο ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἄνοδον
 15 ἐπέτρεπε τοῖς περὶ αὐτόν. πολλῶν δὲ ἐν ταυτῷ προσφύτων
 καὶ ἅμα ἀναβαίνειν πειρωμένων, ἢ τοῦ βασιλέως κλίμαξ τὸ V. 149
 βῆρος οὐκ ἐνεγκοῦσα κατέπεσε, τῶν κάλων ξαγόντων· καὶ Β
 μόνη καταλείπειτο ἢ τοῦ μεγάλου δομῆστικού, καὶ δι' αὐτῆς
 ἀνῆσαν καθ' ἓνα καὶ σχολῇ, πρὸς τὴν ἀνάβασιν ἀμφοτέρων
 20 ὀρεφέστατων καὶ οὐκ ἀπειλαῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ πληγαῖς ἐπε-
 χόντων τὸν ἄγαν ὄθισμόν. ἐπεὶ δὲ ὀλίγῳ δέοντες ἀνῆλθον
 ἑκατόν, ὁ τὴν τῶν φυλάκων ἐπιμέλειαν ἐπιτετραμμένος
 Συναδηνὸς ὁ τοῦ Μαρούλη πρὸς τὴν βοήν ὀξέως ἅμα διακο-
 σίοις ἐπιβοηθήσας, οὕτω νομίζων ἐπὶ τοῦ τείχους εἶναι τοὺς

manum conserere, sed velut a notis refugiturum, atque hac ratione
 suis instar multorum fore. Verum magnus domesticus id non per-
 mittebat, aiebatque, se et illum ab officio discessuros, si hoc face-
 rent: nam ex reliquis neminem ascensurum: non quia ad res arduas
 periculosasque ignavi essent, neque malignitate aliqua, sed cum
 unusquisque primus ascendere cupiet, ex aemulatione omnes invicem
 impeditum iri. Neque solum nullum ascensurum, sed ibi condeu-
 satus inter se pugnatos dissidentesque ac litigantes, hostem negle-
 cturos. Quare nos infra manentes, inquit, ut illi ordine ascendant,
 facere et contentionem praecidere oportet. Obtemperavit monitiā
 imperator, et iis, qui circum se erant, ascensum concessit. Cum autem
 multi adhaerentes simul ascendere conarentur, scalae imperatoris
 ponderi impares, ruptis funibus, quibus attrahebantur, deciderunt,
 solaque relictae sunt magni domestici: per quas sigillatim et pau-
 latim ascenderunt, ambobus astantibus, nec minis tantum, sed pla-
 gis quoque se impellentes cohibentibus. Ubi paulo minus centum
 ascenderunt, praefectum vigillum Synadenus, Marulae filius, ad cla-
 morem prope cum ducentis subsidio accurrens, nondum hostes in
 moenibus esse, sed foris adhuc oppugnare, arbitratus, cum paucis,

A.C. 1328 πολεμλους, ἀλλ' ἔβωθεν ἐπιχειρεῖν, ἅμα ὀλίγοις ὧν ἦσαν ἀνά-
 βαινον ἐπὶ τὸ τεῖχος, ὃ, τι εἶη τὰ δρώμενα βουλόμενος μαθεῖν.
 C καὶ αὐτὸς τε ἔάλω καὶ οἱ συναναβάντες ὑπὸ τῶν ἐφεστῶτων.
 μαθόντες δὲ, ὅτι αὐτὸς ἄγοι τὴν στρατιάν, τοῖς κάτω ἐπε-
 φώνουν ὑπέεικιν καὶ μὴ ἀνθίστασθαι τῷ νέῳ βασιλεῖ ἤδη ἐν-5
 τὸς ὄντι τειχῶν, μάλιστα δ' ὅτι, καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν
 ἔαλωκότος, οὐκ ἂν διαφύγοιεν τὸ φεῦναι δίκην ἐς τὴν ὑστε-
 ραίαν, ἐάν τι ἐπιχειρῶσι βλάπτειν. ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ κάτω-
 θεν, ὅτι αὐτῶν τε ὁ στρατηγὸς ἔάλω καὶ ὁ νέος βασιλεὺς
 ἐντὸς εἶη τειχῶν, μεταβαλόντες εὐθύς εὐφήμον τε τὸν νέον¹⁰
 βασιλέα καὶ ἔτοιμοι ἦσαν συναίρεσθαι τὰ δυνατά. καὶ κατὰ
 τὸ ἐπιλοιπον τοῦ τείχους ἠρέμα ἤδη διὰ πάντων ἦει ἢ τοῦ
 νέου βασιλέως εὐφημία. ὃ δὴ βασιλεὺς τε καὶ ὁ μέγας δομέ-
 στικός ἀκούοντες, οὐκέτι ἔφασαν δεῖν τῇ κλίμακι προσέχον-
 D τας ταλαιπωρεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἀναβᾶσι προσέταττον σφισι¹⁵
 τὰς πύλας ἀνοιγνῆναι καὶ ἐπεὶ ἀνεψῆχθησαν, ἅμα τοῖς ἐπι-
 λοιποῖς εἰσῆει καὶ ὁ βασιλεὺς, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ πρωτο-
 στρατῶρ ἅμα σὺν παντὶ εἰσῆλθε τῷ στρατῷ. καὶ πρὸς τὰ
 βασίλεια ἐλθὼν ὁ νέος βασιλεὺς, τὸν βασιλέα καὶ πάμπαν
 προσεκύνησεν, ὡσπερ ἦν ἔθος αὐτῷ, καὶ καθεσθόντες μι-²⁰
 κρὸν, ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς ὡσπερ ἐπὶ τοῖς συμβᾶσι κα-
 ταμειφόμενος ἑαυτὸν, μεμνήσθαι ἔλεγε καλῶς τῶν λόγων
 τῶν αὐτοῦ, αἰνιττόμενος ὡς τὰ λυσιτελῆ καὶ δέοντα συμβου-
 λεύοντι οὐκ ἐπέλθετο αὐτῷ. ἐξ ἀρχῆς μέντοι ἴσῃν καὶ ὁμοίαν

quos duxit, in murum ascendit, volens noscere quid ageretur. Cap-
 tus est autem ipse cum sociis, qui simul ascenderunt, ab iis qui
 iam super muro visabantur. Qui ut didicerunt, ipsum cum exercitu
 adesse, coeperunt acclamare his, qui adhuc infra erant, cederent,
 nec repugnarent imperatori, qui iam intra muros esset; praesertim
 duce iam eorum capto: non enim die crastina poenam vitaturus, si
 quid hostile auderent. Qua voce commoti inferni, statim mutatis
 animis, imperatori faustis acclamationibus gratulati sunt, parati eum
 adiuvare quantum possent: serpebatque per reliqua moenia inter
 millites in imperatorem laeta acclamatio. Quod ipse et magnus do-
 mesticus audientes, non iam scalis haerendo laborandum dicebant,
 et ut qui ascenderant portas reserarent, succlamabant. Quibus aper-
 tis, cum reliquo agmine introivit imperator, pauloque post proto-
 strator cum toto qui restabat exercitu. Progressus ad palatium nepos,
 avum consueto more venerabundus salutavit; et cum aliquamdiu con-
 sedissent, avus velut propter ea, quae acciderant, semet incusans,
 bene se meminisse aiebat verborum eius; innuens, se utilia et ne-
 cessaria suadenti non obtemperasse. Ab initio autem idem et simile
 semper diabolo esse studium nocendi hominibus, semperque eum
 malefacere. Et cum fallatur decipiaturque saepius, in quibusdam

τῆ διαβόλῃ εἶναι τὴν σπουδὴν περὶ τὸ βλάπτειν τοὺς ἀνθρώ- A. C. 1328
 πους καὶ ἀεὶ κακῶς ποιεῖν ἐπιχειρεῖν. καὶ σφάλλεσθαι μὲν P. 187
 τὰ πλείω· ἔστι δὲ ἐν οἷς καὶ ἐπιτυγχάνειν ὥσπερ καὶ ἐπὶ
 τοῖς νυνὶ συμβεβηκόσι. καὶ ὁ νέος βασιλεὺς συνετίθετο οὕτως
 5 ἔχειν παρῶν δ' αὐτοῖς διαλεγόμενοις καὶ Μετοχίτης ὁ μέγας
 λογοθέτης, „ἀλλ' ἕως τότε” ἔφησεν „ἔσονται τοιαῦτα; ἐὰν
 γὰρ μὴ αὐτοὶ ὁμονήσητε, τῶν δεόντων γενήσεται οὐδέν.”
 βασιλεὺς δὲ ὁ νέος ἀπεκρίνατο μὲν οὐδέν, ἐθαύμαζε δὲ ὁ, τε
 ταῦτα βούλονται αὐτῷ, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ παρῆν αὐτὸς τοῖς
 10 γινομένοις καὶ τὰ πραττόμενα σαφέστερον τῶν ἄλλων μᾶλ-
 λον ἦδει. πρὸς μέντοι βασιλέα καὶ πάππον εἰς προσκύνησιν
 τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς τῆς Ὁδηγητρίας ἀπελθεῖν ἐπυθάνετο B
 εἰ κελεύοι. ἐπεὶ δὲ ἐπέτρεπεν, εἰς τὸ τῆς Ὁδηγητρίας τέμενος
 ἐλθὼν προσκύνει τε καὶ τῶν εὐφρασειῶν τῶν εἰς αὐτὸν πολ-
 15 λὰς εὐχαριστίας ἀπεδίδου. ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν τῶν Μαγκάνων
 ἀφίκετο μονήν, καὶ τὰ τε ἐν αὐτῇ τῶν τοῦ Χριστοῦ σωτη-
 ρίων παθῶν τεθραύρισμα σύμβολα προσκυνήσας, καὶ πα-
 τριάρχῃ τῇ Ἡσαΐα δι' αὐτὸν ἐγκεκλεισμένῃ ὅσον τε ὁ και-
 ρὸς ἐδίδου εὐχαριστήσας καὶ εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐφ' ἵππου
 20 βασιλικῶς κεκοσμημένου ἀγαθῶν, ἐπανῆκεν αὐθις εἰς τὰ βασιλ-
 λεία καὶ ἐν τοῖς τοῦ Πορφυρογενήτου οἴκοις τῶν βασιλείων
 ἠύλλισατο ἐγγύς. ἡ μέντοι στρατιὰ, ἡ μὲν ἔνδον ἐσκήνωσε Βυ-
 ζαντίου, ἡ πλείων δὲ, προστάξαντος βασιλέως, ἐν τοῖς παρὰ C
 τὴν τῆς Καμήλου γέφυραν λειμῶσιν ἐστρατοπεδεύσατο ἐλ- V. 150
 25 θούσα. ἀρπαγὴ δὲ πραγμάτων ἐγένετο οὐδεμία, πλὴν εἰ μὴ

tamen voto suo potiri, ut in his quae nunc evenerint. Haec nepos
 assensu confirmavit. Tum magnus logotheta Metochites, qui eorum
 sermoni intererat, Quousque tandem haec patiemur? inquit: nisi
 enim vos in concordiam redieritis, nihil fiet e re publica. Iunior
 imperator tacere, mirari autem, quid sibi cum his verbis vellet,
 quasi non adesset ipse illis, quae fiebant et quae agerentur nosset
 melius omnibus. Deinde ex avo quaerebat, num se ad Dei Matrem
 Hodegetriam adorandam abire permetteret. Eo annuente, ingressus
 templum, eam precibus veneratus, pro collatis beneficiis amplas
 gratias egit. Inde in Manganense monasterium se contulit, et pie
 cultis quae in eo salutiferae mortis Christi monumenta pro thesauro
 asservabantur, ac patriarchae Isaias sua causa incluso pro tempore
 gratiis actis, eoque super equo regie ornato in patriarchium reducto,
 ad palatium rediit et in aedibus Porphyrogeniti palatio vicinis noc-
 tem egit. Exercitus pars intra Byzantium mansit: maior pars, iussu
 imperatoris, in pratum iuxta pontem Cameli recessit ibique castra
 posuit. Domus nulla praeterquam magni logothetae, idque nescio
 imperatore, direpta est. Hoc modo bellum inter imperatores Roma-

A.C. 1328 τῆς μεγάλου λογοθέτου οἰκίας, καὶ τοῦτο παρὰ γνώμην βασιλέως. οὕτω μὲν ὁ πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλέων πόλεμος συνέστη τὴν ἀρχὴν, καὶ τοσαύτας ἔσχε τὰς μεταβολὰς, καὶ τελευταῖον εἰς τοιαῦτα ἐξέβη· καὶ οὕτω συνεγράφησαν ὡς ἐγένοντο μετὰ ἀκριβείας ἀπίσης καὶ ἀληθείας, ὥσπερ 5 ἐξ ἀρχῆς ἐπηγγειλάμεθα. ἐπολέμησαν δὲ ἐν ἐνὶ μηνὶ καὶ ἔτεσιν ἑπτὰ, ἀρξαμένων ἀπὸ τοῦ ἑνάτου καὶ εἰκοστοῦ ἔτους ἐπὶ 10 Δτοῦς ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις ἐν τετάρτῃ Ἰνδικτιῶνι, ἐν-νεακαιδεκάτῃ ἄγοντος Ἀπριλλίου, ἄχρι τοῦ ἕκτου καὶ τριακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὠ καὶ 5 ἐν πρώτῃ ἐπὶ δέκα Ἰνδι-10 κτιῶνι Μαΐου ἑνάτῃ ἐπὶ δέκα.

7. ἑπτὰ non dubitavi pro 5 ponere, cum bellum inde ab indictione quarta usque ad Maium undecimae durasse ipse discrete scribat. Hunc et qui statim infra legebantur errores, iam pridem a Boivino ad Niceph. L. IX. c. 7, 1. notatos, ex numerorum signis male intellectis fluxisse puto. 9. Indictionem undecimam cum anno M. 6836, congruere, non verisimile est Cantacuzenum ignorasse. Unde pro πέμπτου, quod ut reliqua in his extremis depravata praeter ms. P. etiam Interpretis liber habuit, recte mihi videor ἕκτου correxisse. 10. Pro 5 antea χ, errore manifesto.

nos a principio erupit, tot mutationes habuit, et tandem in hunc finem desiit. Sic autem omnia uti contigerunt, verissime accuratissimeque conscripta sunt: id quod in exorsu historiae nos facturos promissimus. Belligerarunt annos septem, mensem unum, incipientes nimirum anno ab orbe condito vicesimo nono supra sex millia et octingentos, Indictione quarta, decimo tertio Kalendas Maias, et ad annum sextum et tricesimum supra sex millia et octingentos, ad Indictionem undecimam et decimum quartum Kalendas Iunias perducentes.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΤΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

ΙΟΑΝΝΙΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΙ

HISTORIARUM LIBER II.

PERIOCHA.

Quid superiore libro memorarit quidque proxime sequenti memorandum sit, per transitionem significat. Nepotis occupato Byzantio in avum cura, reverentia, honos, liberalitas. Magno logothetae ignoscitur: in protostratorem urbis praefectura confertur. Petit imperator a patriarcha, uti in gratiam redeat cum episcopis, a quibus fuerat vehementer offensus. Quo pacto Marcus Caballarius, maledicentiae in ipsum reus, eius conspectu tremefactus fuerit et corruerit (Cap. 1). Mittit suo loco magnum domesticum, qui patriarcham flectat. Frustra. Dies Synodo dicitur. Domesticus episcoporum patronus supplicibus verbis patriarcham expugnat. Imperatori de beneficio gratias actum eunt. Eiusdem imperatoris in benemeritis totamque civitatem munificentia (2). Moesorum in Thraciam superiorem, vicissim Romanorum in Moesiam impressio, et capta Diampolis. Alia Moesorum in Thraciam irruptio, Buceli occupatio, Probatii obsidio. Romani foedus violatum obiciunt, minas intentant. Moesus causam indicat, cur partem de imperio Romano sibi cupiat. Ostenditur magnitudo Romani exercitus, qua territus Moesus pacem promittit. Quare tam audacter in Thraciam Moesi praedabundi irruerent. Romanus miles, spoliis aegre carens, pugnam non commissam dolet. Redintegratur inter Moenum et imperatorem amicitia (3). Magnus domesticus Syrgianni tolerabilem carcerem, dehinc libertatem exorat. Amor mutuus imperatoris et domesticus, qui divisiae petitionis rationem reddit. Magistrum suum militarem celebrat. Syrgiannes custodia liberatur (4). Xena imperatoris mater a magno domestico se celatam irascitur. Germani pecuniarum egentis, propter vetus hospitium cum imperatoribus Constantinopolitanis, subsidium petunt; sed ob exhaustum aerarium nihil impetrant: copiasque accipere quarum causa pecuniam petere videbantur, nolunt. Domesticus parte onerum suorum Apocaucho humeros supponente levatur. Pluribus de causis imperator Cyzicum vadit. Pax cum Zamerchane satrapa, urbes orientis infestante (5). Res adversum barbaros in Bithynia vario eventu, nec sine Romanorum gloria administrata (6). Nuntius ad protostratorem Byzantium. Navis ut sint paratae iubetur. Castra custodiuntur (7). Laus Romanorum ex ore hostium. Senes Persarum proceres loci mutationem dissuadent et qua cautione in eodem infamiae vitandae causa mandandum, edisserunt. Rumor de imperatoris obitu, fuga militum. Imperator Constantinopolin lembo transducitur. Apud Philocrenen

Romani cladem accipiunt (8). Amor imperatoris in Cantacuzenum declaratus: et quo pacto per se perque alios laborarit, ut eum imperii collegam haberet. Ille tamen singulari modestia oblatam dignitatem semper repudiat (9). Zacharias Genuensis Chium ab imperatore seniore concessam, sibi posterisque suis propriam facit. Caloethus dynasta matri magni domestici eius recuperandae viam pandit et in eam rem auxilium suum pollicetur. Consilium domestici, quomodo agendum cum Martino, qui tunc insulam obtinebat (10). Quanto navium numero et qualibus epibatis eodem navigatum. Navarchorum in apparatus pompa aemulatio. Conditiones, quibus imperator Martino insulae praefecturam relinquere voluit. Benedictus castellum tradit. Martinus quoque se dedens beneficio domestici mortem evadit: ipse in carcerem ducitur, uxor et familia solum vertunt, milites eius, data venia, ex duabus conditionibus posteriorem eligunt. Imperator etiam benevolentibus, non benemeritis tantum, gratiam referendam putat et populo Chionus tributarium imminuit (11). Benedicti insignis pertinacia et arrogantia intolerabilis, omnes condiciones, quamvis honestissimas aspernantis, nisi insula sibi in peculium deitur (12). Imperator apud Phocaeam veterem a Persis satrapis colitur: Phocaea nova ei traditur. Benedictus denuo Chium subiugare infelici successu aggreditur (13). Sequitur locus perelegans et patheticus de morbo et instante imperatoris obitu apud Didymotichum, ubi magnus domesticus sibi iam tertio delatum imperium abnuitt: cui ipsum et una imperatrix a moribundo imperatore commendantur. Omnibus ordinibus valedicit. Ingens exoritur comploratio. Palatium ad extremam morituro salutem dicendam patet cuilibet. Ante mortem habitum monasticum postulat (14). De Xena matre quamvis semel iterumque admonitus, nihil constituit. Magnus domesticus pro consuetudine in morte imperatorum solenne iuramentum exigit. Constantinum despotam, quamvis multum rogatus, nec vita, nec oculis privare sustinens, occulte liberum dimittit. Constantinopolitani iurant (15). Andronicus senior timens, ne extincto nepote ipse habeatur pessime, ultro ad monachos se aggregat. Iunior a monastico schemate per magnum domesticum impeditur: qui cum medicis expostulat, imperatorem terret. Mandatum ultimum imperatoris de exanimi suo corpore (16). Ob imperii pondus et molestiarum molem magnum domesticum miseratur. Mortis indicia. Aqua de fonte Matris Dei cum omnium incredibili gaudio sanatur (17). Narrantur ei quae interim gesta sint: probat omnia praeter missionem Syrgiannis in occidentem: quam tamen postea non improbat. Syrgiannis a domestico alienatus animus. Recensetur, quid despotae Constantino acciderit; e carcere eximitur. Nepos Andronicus avum induisse monachum tristatur: cui domesticus solatium suggerit (18). Poenitet, non ei reddidisse imperium, quemadmodum cogitarat: qua de re cum domestico consultans (19), ab eo poenitudine deducitur, argumentis partim quae movere potuerint, partim quae moverint dissolutis. Deiparae de recepta sanitate gratias agit (20). Persae populatores vincuntur. Achris a Triballis obsidentibus asseritur. Moesus et imperator in Triballorum fines irrumpunt, Moesus ex vulnere interit. Regina, Michaelis coniux, imperatoris soror, cum liberis pellitur. Mossia ab imperatore vastatur: quaedam oppida deditioem faciunt. In locum Isaiae patriarchae Ioannes presbyter magni domestici suavis ab episcopis surrogatur (21). Persae vastatores male mutantur. Syrgiannis sociorumque in domesticum et imperatorem con-

juratio. Maiestatis a Zamplacone arcessitus, crimen negat (22). In summo discrimine ad misericordiam domestici confugit: qui ei ingratum animum exprobrans, aliquatenus auxilium promittit stultitiamque facti ipsius apologo festivissimo ante oculos ponit (23). Nicaeae ab Orhane Persa obsessae succurritur, pax componitur. De Syrgianne iudicium exercetur: ampliationem petit: Galatam fugit, ubi diligenter quaesitus, non invenitur. Inde Euboeam, inde ad Cralem abit, cui adversus Romanos dat operam (24). Sphranzes contra Syrgiannem se imperatori offert: qui, qua ratione vivus ac sine pugna in potestatem veniat, consultatur. Negotium Sphranzi datur. Persae in Macedonia victi. Sphranzes Syrgiannem astu occidit: ab imperatore praemio afficitur. Cum Crale concordia resarcitur, civitates ab eo captae ad fidem redeunt: eidem auxilium ab imperatore mittitur (25). Regina Moesiae per duos proceres regno exigitur. Alexander Michaelis ex sorore nepos rex declarat; qui urbes, quae se imperatori dederant, magno collecto exercitu recuperare contendit. Persae Nicomediam obsessuri terrentur. Imperator Moesiam invadit. Pax sancitur. Pro urbibus ablatis digladiatio, Anchiolum Diampolis permutatur (26). Alexander Scythas, sibi auxilio contra patruum venientes, dolo in Romanos mittit vel praemittit potius. Atrociter pugnatur. Matrimonium cum Maria imperatoris filia bis petitur, bis recusatur. Foedus feritur. Convivium initur et de strenuitate Romani commendantur (27). Amurius Ioniae satrapa Thraciam incurans, illaesus abit. Senior imperator et mater iunioris hac luce defunguntur, Monomachus Thessaliae gubernator rebellat. Montani Thessali imperatori salutem dicunt, obsequia sua ei deferentes. Cum Crale imperator aliquot dies hilariter et in epulis consumit (28). Lesbus a Genuensibus occupatur: eo imperator cum classe magna proficiscitur. Delii a Genuensibus deficiunt: nec ii cum Romanis configere audent. Pincerna ad Mitylenen oppugnandam relinquitur: cetera oppida Romanis se dedunt. Contra Phocaeam et Mitylenen imperator Sarchanis satrapae auxilium invocat. Phocaeensium in se defendendo constantia. Tres filii satrapae Ioniae imperatori fidem suam pollicentur. Nobilium Romanorum clandestina in imperatorem perfidia (29): ingens eidem a Persis auxilium. Magni domestici cum Amurio Persa colloquium, et epulatio, et quantum gratia apud eum potuerit. Domesticus amicum quandam Genuensem ad tabernaculum suum invitat, cui Phocaeae deditionem egregia oratione suadet (30). Ille de suorum obstinatione conqueritur, consilium poscit. Magnus domesticus auctor est, ab imperatore veniam orent; Persas obsides ei donent; Phocaeam et Mitylenen reddant: multa item bona enumerat, quibus ab eo afficiendi sint. Urbes cum obsidibus redduntur, ita Lesbus recipitur (31). Albani tumultuantur, civitatibus vicinis depopulationes inferunt, domantur immensa praeda congeritur. Acarnanum procerum de imperatore recipiendo dissensio (32): reginae sententia approbatur. De nuptiis cum principe Nicephoro et domestici filia assentitur imperator; libertatem negat. Dedit se provincia imperatorisque mansuetudinem ac beneficentiam commemorabilem experitur. Puer Nicephorus a malevolis ad dominam Tarenti transfertur. Rebus confectis, imperator Thesalonicae redit. Alexander rex Moesorum super matrimonio legatos mittit, cui quamvis barbaro, publici causa commodi filiam suam despondet (33). Persae raptorem a domestico et imperatore caeduntur, capiuntur, fugantur. Nuptiarum apud Adrianopolin celebritas. Acarnanum defectio. Nicephorus a rebellibus repetitur atque a Taren-

tina princeps, filiarum altera ei desponsa, dimittitur. Quatenam et qualis illa mulier fuerit, exponitur. Duo duces in Acarnaniam cum copiis mittuntur, imperator sequitur et ibi eius acta (34). Artasos domesticus ut praefractus reprehendit: quantum damni fecerint, ostendit; gravia comminatur (35): Rhogios contra eorum contumelias defendit. Quo iure Acarnania Romanorum sit, demonstratur. Artaei se dedunt. Imperator et milites morbo affliguntur (36). Thomocastriorum obsidio, et eorum superbia atque contumacia. Ad deditioem eos domesticus cohortatur et eo scopo cum paedagogo quoque principis pueri, viro prudente ac nobili, agit. Ad concilium res refertur. Deditio decernitur. Laudantur a magno domestico (37). Ab imperatore honorifice accipiuntur. Magni domestici filius Matthaeus Thessalonicae Demetrii despotae filiam uxorem ducit: Apocauclus monachismi profitendi facultatem rogat: eius voluntas exploratur. Classem contra Persas piratas petit. Esse ignavum et improbum hominem, imperator domesticum monet. Datur classis: apparet eius fraus et calliditas. Urbes et castella, quae partim construxerit, partim instauravit imperator, recensentur (38). Barlaamus monachus Calaber turbas Thessalonicae dat. Gregorii Palamas et fratrum eius virtus. Monetur Barlaamus, ne monachorum institutum convitiis laceret. De lumine, quod aliquando sanctos viros circumfundit. Item de lumine Christi transfigurati in monte Thabor, cum oculis corporeis conspectum sit, an increatum fuerit. Barlaamus negat, et bene quidem (39): Contra eum Synodus cogitur, cui respondet. Canit palinodiam Barlaamus, cui petenti venia datur: et datur cum significatione caritatis egregia. Novas turbas ciet eius discipulus Gregorius Acindynus, qui altera Synodo coacta damnatur. Imperatoris morbus. Apocauclus magnum domesticum sollicitat, ut insignia imperatoria assumat et ut filium eo inducat; matrem quoque tentat: sed ab utrisque reicitur. Sermo domestici cum Anna imperatrice, et imperatoris ex hac luce emigratio (40). Singularia et inprimis notabilia in hoc libro sunt haec: exempla caritatis ac veniae in inimicos, qualia libro primo in pecuario Syrmpano et imperatore iunioro adversus panhypersebastum mirifica duo vidimus, et rursus libro tertio quaedam eximia videbimus; tot Persarum irruptiones, quibus res semper malo cessit; testificatio crebrior et ἐναργεστάτη amoris incomparabilis inter imperatorem et magnum domesticum; imperatoris morbus gravissimus et divina per Deiparam sanatio; Syregiannis coniuratio, iudicium, trucidatio; Chius, Lesbos, Acarnania recuperatae; monachismi praeclarum aliquoties encomium, ut etiam saepe in tertio et quarto potissimum; contentio Barlaami cum monachis Graecis et Synodi duae; imperatoris e vita discessus.

A. C. 1328   α. "Α μὲν οὖν πολεμοῦσι τς ἀλλήλοισ τοῖς βασιλεῦσι
 P. 191 καὶ μεταξὺ διαλλαττομένοις ἐπράχθη μετ' ἀλλήλων, τοιαῦτά
 V. 155 ἔστι· νῦν δὲ εἶναι μοι δοκεῖ λοιπὸν διηγητέον καὶ ἃ τῷ νέτῳ Ἀν-

1. Quae ab imperatoribus bello mutuo paceque redintegrata gesta sint, explanavimus. Sequitur ut quae iunior Andronicus, totius iam potens imperii seorsum pataverit, enarremus. Die altera

δρονίκῳ ἤδη τὴν πᾶσαν ἀρχὴν Ῥωμαίων ἐποποιησαμένῳ ἐπρά- A. C. 1328
 χθη καθ' ἑαυτὸν. ἐς γὰρ τὴν ὑστεραίαν μετὰ τὴν τοῦ Βυ-
 ζαντίου λήψιν πρὶν ἄλλης τινὸς ἄψασθαι διοικήσεως πρα-
 γμάτων, ἐν ὁποίοις τισὶ χρῆ τὸν βασιλέα καὶ πάππον κατέ-
 50στῆσε διαγειν. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν
 πραγμάτων ἀπένειμεν ἑαυτῷ, τῶν ἄλλων δὲ οὐδὲν ὑφέλα βα-
 σιλέως. ἀλλὰ τοὺς τε Ῥωμαίους ὅσων ἤρχε προσέταξεν αὐτῷ
 ὡς βασιλεῖ προσέχειν καὶ τὴν ἴσῃν ἀποδιδόναι τιμὴν, καὶ D
 ὅποτα βούλοιντο πρὸς αὐτὸν ὡς προσκνησέντες λέναι, κολύ-
 10οσθαι παρ' οὐδενός· καὶ παῖδας καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεὺς
 βασιλέως εἰς τὰ βασίλεια εἰσιόντας αὐτῷ συνδημερεύειν καὶ
 συνεῖναι καθύσον βούλοιντο· καὶ τὴν θεραπείαν πᾶσαν ἀκέ-
 νητον μένειν ὅση ἦν, καὶ ἐπ' αὐτῷ εἶναι ὃ, τι ἐν κελύτῃ πο-
 15εῖν. καὶ ἀναλωμάτων ἕνεκα αὐτοῦ τε καὶ οἰκτικῷ ἀπὸ τῶ
 15τῶν δημοσίων φόρων τὴν λεγόμενῃν παρέσχετο τοπικὴν, φέ-
 ρουσαν ἐπ' ἐνιαυτὸν δισχιλίους ἐπὶ μυρίας χρυσοῦς, καὶ
 ἕτερα χρέματα ἴσα ἐκ τοῦ βασιλικῷ ἐκέλευσε χορηγεῖσθαι
 ταμιείου· καὶ ταῦτα εἶναι ἐπ' ἐκείνῳ ἢ ἂν ἐθέλοι χρῆσθαι.
 τῶν τε βασιλείων παρεχώρησεν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ εἴποτε ἐπι-
 20δημοίῃ τῇ Κωνσταντίνου, ἕως ὃ πάππος περιῖν, ἐν τοῖς Δη- P. 192
 μητρίου τοῦ δεσπότητος διέτριβεν οἴκοις. καὶ πρὸς βασιλέα ἐρ-
 χόμενος συγχῶς, ὁμίλει τε αὐτῷ γνησίως καὶ ἐβουλεύετο περὶ
 τῶν πραγμάτων καὶ οὐδὲν ἤτιον ἢ πρότερον αἰδῶ καὶ τιμὴν

15. πικὴν ms. Intrp. pro τοπικὴν, male. Infra L. IV. p. 860. C. eiusdem vectigalis mentio: καὶ ἐκ τῶν ἐν Βυζαντίῳ δημοσίων φόρων τὴν τοπικὴν ἀνομασμένην, μυριάων χρυσῶν ὀλίγη πλείους ἐτήσιως φέρουσαν.

a capto Byzantio, antequam ullam partem administrationis attingeret, rationes avi in posterum sibi constituendas existimavit. Ac printipatum quidem eiusque moderationem ipse sumpsit, reliquorum nullo eum multavit: sed Romanos quotquot ditione sua continerentur, illi non secus quam imperatori obedire, eundem quem sibi honorem tribuere, et quoties eum adire adoratum vellent, ne a quoquam arcerentur edixit. Praeterea ipsius liberos aliosque cognatos palatium celebrare, totos dies cum eo consumere et quamdiu placeret versari; de numero et obsequiis ministrorum nihil mutari, et licere illi quae liberent omnia. Deinde in sumptus eius et familiae de publicis vectigalibus, quam τοπικὴν vocant, ferentem in annos singulos duodena aureorum millia, et alterum tantum e fisco decrevit. Huius pecuniae dispensandae modum penes illum reliquit. Palatio quoque cedens quamdiu superfuit, in aedibus seu palatio Demetrii despotae habitavit. Saepius illum visens, extra simulationem sincereque sermones et consilia cum eo conferebat, nihiloque inferiore quam antea reverentia, ut decebat, et honore illum prosequabatur.

A. C. 1328 παρείχε τὴν προσήκουσαν αὐτῷ. οἱ δ' ἄλλοι Ῥωμαῖοι, καί-
 τοι παρὰ τοῦ νέου βασιλέως οὐ πρὸς εἰρωνείαν, ἀλλ' ἀληθῶς
 προστεταγμένον τὸ πάντα τὸν ἐθέλοντα πρὸς βασιλεῖα ἔρχε-
 σθαι καὶ ἀκωλύτως προσκυνεῖν αὐτὸν, ὅμως οὐ προσήεσαν,
 δεδοκίκατες μὴ τι διὰ ταῦτα ὑποπτευθῆναι νεωτερίζειν. τὸν μὲν 5
 γὰρ δὲ λογοθέτην ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς εἰς Λιδυμότειχον ἐλ-
 θῆναι, ἐν ἐνὶ τῶν αὐτόθι φροντιστηρίων διατρέψειν. καὶ ἦν
 ἄχρι τινός· ἔπειτα συγγνώμης καὶ αὐτὸς τυχὼν, εἰς Βυζάντιον
 ἐπανελθὼν διέτριβεν οἴκοι. τὴν Βυζαντίου δὲ ἀρχὴν τῷ πρω-
 τοστράτορι παρέσχεν ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ καθ' ὃν ἐπολέμουν 10
 ἀλλήλους χρόνον οἱ βασιλεῖς πολλὰ τῶν προσόντων τοῖς συν-
 οῦσιν ἐκατέρφω ἢ π' ἀλλήλων διηρηπάσθη, ἵνα μὴ διαφοραὶ γί-
 γνοιτο μεταξύ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰ οὐκ εἰς ἐπιβίωσιν
 πειρωμένων, προμηθεύμενος ὁ βασιλεὺς περὶ μὲν τῶν κινου-
 μένων ἐκέλευσε μηδὲνα ἐξεῖναι μηδεὶ ὀφλεῖν, ἀλλ' εἶν τοὺς 15
 ἔχοντας καρποῦσθαι· τὰ δ' ἀκίνητα ἐπιβίωσθαι τοῖς ἐξ
 C ἀρχῆς κυρίως. καὶ τούτου ἐπιμελητὴν τὸν πρωτοστράτορα
 τοῦ Βυζαντίου ἀρχόντα ἐκέλευσεν εἶναι. μετὰ τοῦτο ἀπῆλθεν
 εἰς πατριάρχην, ἅμα μὲν εὐχαριστήσων αὐτῷ καὶ οὐκ εὐσεβῶς καὶ
 φιλικῶς προσομιλήσων· (κατὰ γὰρ τὴν πρώτην συντυχίαν, 20
 τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἐόντων, ὅσον ἀποσιώ-
 σασθαι μόνον ἐπαιήσαντο τὴν ὁμιλίαν·) ἅμα δ' ἵνα καὶ τοῖς
 ἀρχιερεῦσιν, οἱ αὐτοῦ ἐκβαλλομένου τοῦ πατριαρχείου καὶ εἰς
 δεσποτικόν οἶον ἐπαγομένου, οὐ μόνον ἀντέστησαν οὐδὲν

Verum enimvero, quamquam imperator non fecte, sed ex animo mandaverat, ut liberi essent ad avum aditus ac salutationes, accedere tamen Romani non audebant: quod formidarent, ne ob id quasi reum novarum cupidi suspicione laborarent. Magnum logothetam Didymotichum abduci et in aliquo monasterio vitam agitare iussit. Et agitavit quidem ibi ad tempus, donec etiam ipse veniam consecutus Byzantiumque postliminio reversus, illic reliquum aetatis exegit. Praefectura urbis protostratorem cohonestavit. Et quoniam, bello durante, utrarumque partium sequaces multa invicem diripuerant, ne lites et controversiae nascerentur, dum sua recuperare et hi et illi student, provide statuit, ut de mobilibus nemini cuiquam liceret exhibere negotium, sed habentibus relinquerentur: res soli autem ad veteres possessores redirent, eamque procuracionem protostratori dedit. Post haec ad patriarcham adiit, tum ut ei gratias ageret, familiariterque et amanter cum eo colloqueretur, (id enim priore congressu, quia tempus et res non sinebant, perfunctorie fecerant,) tum ut veniam episcopis impetraret, qui, dum ipse e patriarchio eiecetus velut in carcerem concluderetur, non modo se non opposuerant, verum etiam pro virili sua, ut concluderetur, adiuverant.

ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ συγκατειργάσαντο, τὸ γὰρ εἰς αὐτοὺς A.C. 1328 ἦσαν, τὴν κἀθειρξιν ἐκείνου, δοῦναι συγγνώμην δεηθῆν αὐτοῦ. ἦν γὰρ κατ' αὐτῶν πολὺς φερόμενος ὁ πατριάρχης καὶ δίκας ἀξίῳ λαβεῖν παρ' ἐκείνων τῆς προδοσίας τῆς εἰς αὐτόν. καὶ D 5 δεηθεῖς αὐτοῦ πολλὰ περὶ αὐτῶν οὐκ ἠδυνήθη πείσαι συγγνώμην παρασχεῖν αὐτοῖς, τὰ ἔσχατα λέγων ἠδικῆσθαι ὑπ' αὐτῶν, καὶ δεῖν αὐτοῖς δίκην λαβεῖν τῆς προδοσίας. ἐπεὶ δὲ ἐπανῆκεν εἰς βασιλεία ὁ βασιλεὺς, τὸν μητροπολίτην μετακαλεσάμενος Φερῶν καὶ χαρτοφύλακα τὸν Κουτάλην καὶ τὸν V. 156 10 τῶν μοναστηρίων ἄρχοντα Κυβεριωτήν, οἳ δι' αὐτὸν δεσμοτήριον οἰκίσαντας ἐπὶ χρόνον τινα, τὰ τᾶλλα ἠδ'χαρίστησε καὶ εὐεργεσίαις ἡμίψατο πολλὰς, τὸν δὲ χαρτοφύλακα, ἐπεὶ μὴ ἠβούλετο ἀπὸ τῆς τοῦ χαρτοφύλακος ἀξίας εἰς ἑτέραν μείζονα μετενεχθῆναι, αὐτὴν ἑαυτῆς ἐποίησεν ἐντιμο- 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995 1000 1005 1010 1015 1020 1025 1030 1035 1040 1045 1050 1055 1060 1065 1070 1075 1080 1085 1090 1095 1100 1105 1110 1115 1120 1125 1130 1135 1140 1145 1150 1155 1160 1165 1170 1175 1180 1185 1190 1195 1200 1205 1210 1215 1220 1225 1230 1235 1240 1245 1250 1255 1260 1265 1270 1275 1280 1285 1290 1295 1300 1305 1310 1315 1320 1325 1330 1335 1340 1345 1350 1355 1360 1365 1370 1375 1380 1385 1390 1395 1400 1405 1410 1415 1420 1425 1430 1435 1440 1445 1450 1455 1460 1465 1470 1475 1480 1485 1490 1495 1500 1505 1510 1515 1520 1525 1530 1535 1540 1545 1550 1555 1560 1565 1570 1575 1580 1585 1590 1595 1600 1605 1610 1615 1620 1625 1630 1635 1640 1645 1650 1655 1660 1665 1670 1675 1680 1685 1690 1695 1700 1705 1710 1715 1720 1725 1730 1735 1740 1745 1750 1755 1760 1765 1770 1775 1780 1785 1790 1795 1800 1805 1810 1815 1820 1825 1830 1835 1840 1845 1850 1855 1860 1865 1870 1875 1880 1885 1890 1895 1900 1905 1910 1915 1920 1925 1930 1935 1940 1945 1950 1955 1960 1965 1970 1975 1980 1985 1990 1995 2000 2005 2010 2015 2020 2025 2030 2035 2040 2045 2050 2055 2060 2065 2070 2075 2080 2085 2090 2095 2100 2105 2110 2115 2120 2125 2130 2135 2140 2145 2150 2155 2160 2165 2170 2175 2180 2185 2190 2195 2200 2205 2210 2215 2220 2225 2230 2235 2240 2245 2250 2255 2260 2265 2270 2275 2280 2285 2290 2295 2300 2305 2310 2315 2320 2325 2330 2335 2340 2345 2350 2355 2360 2365 2370 2375 2380 2385 2390 2395 2400 2405 2410 2415 2420 2425 2430 2435 2440 2445 2450 2455 2460 2465 2470 2475 2480 2485 2490 2495 2500 2505 2510 2515 2520 2525 2530 2535 2540 2545 2550 2555 2560 2565 2570 2575 2580 2585 2590 2595 2600 2605 2610 2615 2620 2625 2630 2635 2640 2645 2650 2655 2660 2665 2670 2675 2680 2685 2690 2695 2700 2705 2710 2715 2720 2725 2730 2735 2740 2745 2750 2755 2760 2765 2770 2775 2780 2785 2790 2795 2800 2805 2810 2815 2820 2825 2830 2835 2840 2845 2850 2855 2860 2865 2870 2875 2880 2885 2890 2895 2900 2905 2910 2915 2920 2925 2930 2935 2940 2945 2950 2955 2960 2965 2970 2975 2980 2985 2990 2995 3000 3005 3010 3015 3020 3025 3030 3035 3040 3045 3050 3055 3060 3065 3070 3075 3080 3085 3090 3095 3100 3105 3110 3115 3120 3125 3130 3135 3140 3145 3150 3155 3160 3165 3170 3175 3180 3185 3190 3195 3200 3205 3210 3215 3220 3225 3230 3235 3240 3245 3250 3255 3260 3265 3270 3275 3280 3285 3290 3295 3300 3305 3310 3315 3320 3325 3330 3335 3340 3345 3350 3355 3360 3365 3370 3375 3380 3385 3390 3395 3400 3405 3410 3415 3420 3425 3430 3435 3440 3445 3450 3455 3460 3465 3470 3475 3480 3485 3490 3495 3500 3505 3510 3515 3520 3525 3530 3535 3540 3545 3550 3555 3560 3565 3570 3575 3580 3585 3590 3595 3600 3605 3610 3615 3620 3625 3630 3635 3640 3645 3650 3655 3660 3665 3670 3675 3680 3685 3690 3695 3700 3705 3710 3715 3720 3725 3730 3735 3740 3745 3750 3755 3760 3765 3770 3775 3780 3785 3790 3795 3800 3805 3810 3815 3820 3825 3830 3835 3840 3845 3850 3855 3860 3865 3870 3875 3880 3885 3890 3895 3900 3905 3910 3915 3920 3925 3930 3935 3940 3945 3950 3955 3960 3965 3970 3975 3980 3985 3990 3995 4000 4005 4010 4015 4020 4025 4030 4035 4040 4045 4050 4055 4060 4065 4070 4075 4080 4085 4090 4095 4100 4105 4110 4115 4120 4125 4130 4135 4140 4145 4150 4155 4160 4165 4170 4175 4180 4185 4190 4195 4200 4205 4210 4215 4220 4225 4230 4235 4240 4245 4250 4255 4260 4265 4270 4275 4280 4285 4290 4295 4300 4305 4310 4315 4320 4325 4330 4335 4340 4345 4350 4355 4360 4365 4370 4375 4380 4385 4390 4395 4400 4405 4410 4415 4420 4425 4430 4435 4440 4445 4450 4455 4460 4465 4470 4475 4480 4485 4490 4495 4500 4505 4510 4515 4520 4525 4530 4535 4540 4545 4550 4555 4560 4565 4570 4575 4580 4585 4590 4595 4600 4605 4610 4615 4620 4625 4630 4635 4640 4645 4650 4655 4660 4665 4670 4675 4680 4685 4690 4695 4700 4705 4710 4715 4720 4725 4730 4735 4740 4745 4750 4755 4760 4765 4770 4775 4780 4785 4790 4795 4800 4805 4810 4815 4820 4825 4830 4835 4840 4845 4850 4855 4860 4865 4870 4875 4880 4885 4890 4895 4900 4905 4910 4915 4920 4925 4930 4935 4940 4945 4950 4955 4960 4965 4970 4975 4980 4985 4990 4995 5000 5005 5010 5015 5020 5025 5030 5035 5040 5045 5050 5055 5060 5065 5070 5075 5080 5085 5090 5095 5100 5105 5110 5115 5120 5125 5130 5135 5140 5145 5150 5155 5160 5165 5170 5175 5180 5185 5190 5195 5200 5205 5210 5215 5220 5225 5230 5235 5240 5245 5250 5255 5260 5265 5270 5275 5280 5285 5290 5295 5300 5305 5310 5315 5320 5325 5330 5335 5340 5345 5350 5355 5360 5365 5370 5375 5380 5385 5390 5395 5400 5405 5410 5415 5420 5425 5430 5435 5440 5445 5450 5455 5460 5465 5470 5475 5480 5485 5490 5495 5500 5505 5510 5515 5520 5525 5530 5535 5540 5545 5550 5555 5560 5565 5570 5575 5580 5585 5590 5595 5600 5605 5610 5615 5620 5625 5630 5635 5640 5645 5650 5655 5660 5665 5670 5675 5680 5685 5690 5695 5700 5705 5710 5715 5720 5725 5730 5735 5740 5745 5750 5755 5760 5765 5770 5775 5780 5785 5790 5795 5800 5805 5810 5815 5820 5825 5830 5835 5840 5845 5850 5855 5860 5865 5870 5875 5880 5885 5890 5895 5900 5905 5910 5915 5920 5925 5930 5935 5940 5945 5950 5955 5960 5965 5970 5975 5980 5985 5990 5995 6000 6005 6010 6015 6020 6025 6030 6035 6040 6045 6050 6055 6060 6065 6070 6075 6080 6085 6090 6095 6100 6105 6110 6115 6120 6125 6130 6135 6140 6145 6150 6155 6160 6165 6170 6175 6180 6185 6190 6195 6200 6205 6210 6215 6220 6225 6230 6235 6240 6245 6250 6255 6260 6265 6270 6275 6280 6285 6290 6295 6300 6305 6310 6315 6320 6325 6330 6335 6340 6345 6350 6355 6360 6365 6370 6375 6380 6385 6390 6395 6400 6405 6410 6415 6420 6425 6430 6435 6440 6445 6450 6455 6460 6465 6470 6475 6480 6485 6490 6495 6500 6505 6510 6515 6520 6525 6530 6535 6540 6545 6550 6555 6560 6565 6570 6575 6580 6585 6590 6595 6600 6605 6610 6615 6620 6625 6630 6635 6640 6645 6650 6655 6660 6665 6670 6675 6680 6685 6690 6695 6700 6705 6710 6715 6720 6725 6730 6735 6740 6745 6750 6755 6760 6765 6770 6775 6780 6785 6790 6795 6800 6805 6810 6815 6820 6825 6830 6835 6840 6845 6850 6855 6860 6865 6870 6875 6880 6885 6890 6895 6900 6905 6910 6915 6920 6925 6930 6935 6940 6945 6950 6955 6960 6965 6970 6975 6980 6985 6990 6995 7000 7005 7010 7015 7020 7025 7030 7035 7040 7045 7050 7055 7060 7065 7070 7075 7080 7085 7090 7095 7100 7105 7110 7115 7120 7125 7130 7135 7140 7145 7150 7155 7160 7165 7170 7175 7180 7185 7190 7195 7200 7205 7210 7215 7220 7225 7230 7235 7240 7245 7250 7255 7260 7265 7270 7275 7280 7285 7290 7295 7300 7305 7310 7315 7320 7325 7330 7335 7340 7345 7350 7355 7360 7365 7370 7375 7380 7385 7390 7395 7400 7405 7410 7415 7420 7425 7430 7435 7440 7445 7450 7455 7460 7465 7470 7475 7480 7485 7490 7495 7500 7505 7510 7515 7520 7525 7530 7535 7540 7545 7550 7555 7560 7565 7570 7575 7580 7585 7590 7595 7600 7605 7610 7615 7620 7625 7630 7635 7640 7645 7650 7655 7660 7665 7670 7675 7680 7685 7690 7695 7700 7705 7710 7715 7720 7725 7730 7735 7740 7745 7750 7755 7760 7765 7770 7775 7780 7785 7790 7795 7800 7805 7810 7815 7820 7825 7830 7835 7840 7845 7850 7855 7860 7865 7870 7875 7880 7885 7890 7895 7900 7905 7910 7915 7920 7925 7930 7935 7940 7945 7950 7955 7960 7965 7970 7975 7980 7985 7990 7995 8000 8005 8010 8015 8020 8025 8030 8035 8040 8045 8050 8055 8060 8065 8070 8075 8080 8085 8090 8095 8100 8105 8110 8115 8120 8125 8130 8135 8140 8145 8150 8155 8160 8165 8170 8175 8180 8185 8190 8195 8200 8205 8210 8215 8220 8225 8230 8235 8240 8245 8250 8255 8260 8265 8270 8275 8280 8285 8290 8295 8300 8305 8310 8315 8320 8325 8330 8335 8340 8345 8350 8355 8360 8365 8370 8375 8380 8385 8390 8395 8400 8405 8410 8415 8420 8425 8430 8435 8440 8445 8450 8455 8460 8465 8470 8475 8480 8485 8490 8495 8500 8505 8510 8515 8520 8525 8530 8535 8540 8545 8550 8555 8560 8565 8570 8575 8580 8585 8590 8595 8600 8605 8610 8615 8620 8625 8630 8635 8640 8645 8650 8655 8660 8665 8670 8675 8680 8685 8690 8695 8700 8705 8710 8715 8720 8725 8730 8735 8740 8745 8750 8755 8760 8765 8770 8775 8780 8785 8790 8795 8800 8805 8810 8815 8820 8825 8830 8835 8840 8845 8850 8855 8860 8865 8870 8875 8880 8885 8890 8895 8900 8905 8910 8915 8920 8925 8930 8935 8940 8945 8950 8955 8960 8965 8970 8975 8980 8985 8990 8995 9000 9005 9010 9015 9020 9025 9030 9035 9040 9045 9050 9055 9060 9065 9070 9075 9080 9085 9090 9095 9100 9105 9110 9115 9120 9125 9130 9135 9140 9145 9150 9155 9160 9165 9170 9175 9180 9185 9190 9195 9200 9205 9210 9215 9220 9225 9230 9235 9240 9245 9250 9255 9260 9265 9270 9275 9280 9285 9290 9295 9300 9305 9310 9315 9320 9325 9330 9335 9340 9345 9350 9355 9360 9365 9370 9375 9380 9385 9390 9395 9400 9405 9410 9415 9420 9425 9430 9435 9440 9445 9450 9455 9460 9465 9470 9475 9480 9485 9490 9495 9500 9505 9510 9515 9520 9525 9530 9535 9540 9545 9550 9555 9560 9565 9570 9575 9580 9585 9590 9595 9600 9605 9610 9615 9620 9625 9630 9635 9640 9645 9650 9655 9660 9665 9670 9675 9680 9685 9690 9695 9700 9705 9710 9715 9720 9725 9730 9735 9740 9745 9750 9755 9760 9765 9770 9775 9780 9785 9790 9795 9800 9805 9810 9815 9820 9825 9830 9835 9840 9845 9850 9855 9860 9865 9870 9875 9880 9885 9890 9895 9900 9905 9910 9915 9920 9925 9930 9935 9940 9945 9950 9955 9960 9965 9970 9975 9980 9985 9990 9995 10000

Stomachabatur enim patriarcha magnopere, et ut proditoribus supplicia irroganda arbitrabatur. Verum enimvero precibus quamvis multis locum nullum relinquebat, quod dicitaret, indignissima se ab ipsis affectum iniuria et proditionem eos luere oportere. Ubi domum rediit imperator, metropolitam Pherarum cum Cutale chartophylace et Cyberiota monasteriorum praeside, qui quod ab eo stetissent, allquamdiu in custodia fuerant, accivit: de officio praestito gratias retulit et honoribus eos ornavit. Chartophylaci, quia maiores honores capessere nolebat, munus effecit splendidius, magnumque chartophylacem nominavit; quod epitheton chartophylaci usque hodie manet. Deinde Marcum Caballarium Bardae filium, qui de muro in ipsum contumeliam torserat, ad se adducendum curavit. Is haud immerito, quae blaterasset, antequam investigaretur, simul imperatorem Byzantium inivisse audivit, in foveis quibusdam locisque subterraneis se abscondit, ut ad conquiendum delecti, multo tandem labore eum invenerint, quem in palatium perduxerunt. Fama disseminata, petulantem illum convitiatorem imperatoris in palatium ad poenas abduci, urbs tota ad spectandam miseri necem concursat. Ut

Α.Γ. 1328 πύλις πανδημεί, ὁποίῳ τρόπῳ θνήσκονοι ἀποθανεῖται. βασι-
 Β λεὺς δὲ ἐπέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι· καὶ ἐπειδὴ τῶν τοῦ οἴκου
 θυρῶν ἐγένετο εἶσω, εἰς βασιλέα ἰδὼν, τρόμῳ τε ἐλήφθη καὶ
 περιδινηθεὶς κατέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. ἀναστήσαντες δὲ οἱ ἄγον-
 τες, ἐγγὺς ἤγαγον βασιλέως δακρύων τε ὑπόπλεων καὶ πρὸς
 τὴν γῆν νενευκῶτα, καὶ μὴ θυνάμενον ὄλωσ εἰς βασιλέα ἰδεῖν,
 ἀλλ' αὐτίκα προσδοκῶντα πείσεσθαι τὰ δεινότετα. σιωπῇ δὲ
 βωθεῖα κατέσχε τὸ πλῆθος πᾶν, καὶ πάντες ἦσαν μετέωροι
 πρὸς τὴν ἐπενεχθησομένην τῷ Μάρκῳ καταδικήν. δρῶντες δὲ
 αὐτὸν οὕτως ἰστάμενον ὑπότρομον καὶ περιδεῆ, οἱ μὲν αὐτῶνιο
 καὶ ἀπὸ τῆς θείας μόνης περιαλοῦντες, εἰς δάκρυα κατεφέ-
 ροντο καὶ οἰμωγᾶς ὅσοι δὲ καὶ συνετώτεροι τῶν πολλῶν ἦσαν,
 C τῆς μελλούσης κρίσεως ἦν ἀκούομεν ἐλάμβανον ἀπὸ τῶν γινο-
 μένων εἰκόνα, καὶ ἀνεξωγράφουν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀρῆστον
 ἐκείνην τῶν ἁμαρτωλῶν αἰσχύνην ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ ἀδεκά-15
 στον δικαστηρίου. εἰ γὰρ ἐπὶ θνητοῦ βασιλέως, ἔνθα καὶ αἱ
 τιμωραὶ ὀλιγοχρόνιοι, τοσαύτη τὸν κρινόμενον ἐκπληξίς εἶχεν,
 ὥστ' ἤδη καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως τῷ πλείστῳ μέρει ἀπτε-
 θνησκῆναι ὑπὸ δέους, ἔτι μηδεμίαν ἀπολογίαν εἶχεν ἐφ' οἷς
 κατηγορεῖτο ἐνεγκεῖν, τί οὐκ ἂν πάθῃσι τότε οἱ πονηρὰ συν-20
 εσδότες ἑαυτοῖς; καὶ βελτίους ἑαυτῶν ἐκ τοῦ παραδείγματος
 ἐγίνοντο καὶ πρὸς σωφρονέστερον μετεβάρυθμιζοντο βίον. βα-
 D σιλεὺς δὲ πρότερόν τε οὐκ ἐπὶ τῷ τιμωρήσασθαι τὸν Μάρκον

intra palatium venit, ipso conspectu imperatoris tremore ac vertigi-
 ne correptus, in terram collabitur: quem erigentes qui ducebant, im-
 peratori sistunt, oppletum lacrymis et oculos humi deiectum, nec
 audentem illos contra tollere: sed sine mora se interimendum cogi-
 tantem. Altum silere universi, et qua poena Marcus plecteretur,
 suspensi expectare. Cernentes porro adeo pavitantem ac tremulum
 astare, alii solo eius aspectu in magnam commiserationem versi, la-
 crymas et gemitus cohibere non poterant: alii prudentiores, ex prae-
 senti re illius magni quondam, ut audimus, futuri iudicii quandam
 imaginem concipiebant et apud animos suos inexplicabilem illum cor-
 ram terribili et incorrupto tribunali peccatorum pudorem depingebant.
 Si enim coram rege mortali, ubi etiam non possunt esse diuturna
 supplicia, tanta fuit in reo consternatio, ut eius magnitudine ante
 prolatam sententiam paene appareret mortuus, (quia nimirum quorum
 coarguebatur, ad ea quid responderet non habebat,) quid tunc illis
 fiet, qui sibi improbe factorum sunt conscii? Ex huiusmodi para-
 digmate intelligentiores illi se ipsis meliores evadebant vitamque suam
 ad normam prohibitatis aecommodabant. Imperator, cum neque prius
 Marcum puniendi gratia quaesisset, et tunc omnes hoc exemplo ve-
 lut in scena emendatos videret, paulum conticescens, Quid hoc, Ca-
 ballari, inquit, quod tam contumeliosus etiam in praesentem me

ζητών, καὶ τότε πάντας ὄρων τῇ σκητῇ ταύτῃ σωφρονισθέν- A. C. 1328
 τας, μικρὸν ἐπισχών, „τί παθών, ὦ Καβαλλάριε” εἶπε „το-
 σαῦτα ὑβρिकास καὶ πρὸς παρόντα; ἦν γὰρ ἂν τις πρὸς ἀπόντα
 γινομένων τῶν ὑβρεων συγγνώμη.” ὁ δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ βασι-
 5λέως φωνῆς καταπλαγείς, εἰς γῆν τε κατέπεσεν εὐθύς καὶ τῇ
 γῇ τὴν κεφαλὴν προσαράσσω, προσδόκιμος ἦν καὶ τὴν ψυχὴν
 ἀφεῖναι ὑπὸ δέους. πάλιν δὲ ὁ βασιλεὺς συγῆσας ἐφ’ ἱκανόν,
 τὸν Μάρκον ἐκέλευεν ἀναστῆναι. ὁ δὲ εἶτε καὶ τῶν λεγομένων
 οὐκ αἰσθανόμενος, εἶτε καὶ μὴ δυνάμενος ἀναστῆναι ὑπὸ τοῦ
 10δέους ἐκλυθεῖς, τῇ γῇ προσεκυλινδεῖτο, μήθ’ ὄρων μήτε φθεγ-
 γόμενος μηδέν. βασιλεὺς δ’ ἐσήμαινε τῇ χειρὶ τοὺς κατέχοντας. P. 194
 ἀνιστᾶν ἐπειδὴ δὲ ἀνέστη, ἐπανέρχεσθαι τε ἐκέλευεν εἰς ξαν-
 τὸν καὶ προσέχειν τοῖς λεγομένοις. εἶπε τε πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
 σιλεὺς· „τὸ μὲν δεδοικέναι καὶ τρέμειν καὶ τὰ δεινότενα πί-
 15σεσθαι προσδοκᾶν, δίκαιόν τε ὁμοῦ καὶ σοὶ προσῆκον· ἄξιαν. 157
 γὰρ ἐφθέγξω πολλῶν τιμοριῶν. ἐγὼ δὲ ἐμαντῶ πολλὰ συνει-
 δώς πρὸς τὸν ἀπάντων κύριον καὶ βασιλεῖα ἡμαρτημένα, καὶ
 δέομενος συγγνώμης ὥσπερ καὶ σὺ νῦν, μᾶλλον δὲ καὶ πλείο-
 νος πολλῶν, ὅσῃ καὶ τὰ ἡμαρτημένα χεῖρω, καὶ οὐ πρὸς σύν-
 20δοῦλον ὥσπερ σὺ, ἀλλ’ εἰς τὸν ἐκ μὴ ὄντων παραγαγόντα B
 προσκεκρονωκὸς καὶ δεόμενος καὶ αὐτὸς ἔλεου, ἀφίημί τε τὰ
 ἡμαρτημένα σοὶ καὶ συγγνώμην παρέχω. δυοῖν δὲ ἕνεκα τὸ σέ
 τε εὐρεῖν καὶ ἐνθάδε ἀγαγεῖν ἐποιησάμην περὶ πλείστου· ἐνδὲ
 μὲν, ἴν’ ἐκ τῶν γινομένων οἱ πολλοὶ σωφρονισθῶσι, μὴ ἀκρα-
 25τεῖς εἶναι περὶ τὴν γλώτταν μηδὲ ῥαδίως ἐκφέρεσθαι πρὸς

fuiſti? nam contumeliis aſſenti impositis ignoſci poſſit. Hac voce Marcum animus relinquit: humi repente cadit et eam capite pulſans prae timore ſpiritum editurus putabatur. Imperator poſt longius ſilentium iacentem iubet ſurgere. At ille, ſive quia non audiebat quod dicebatur, ſive quia ſolutis pavore membris ſurgere e terra non valebat, volutabatur, nec oculos aperiens, nec verbum emittens. Imperator apparitoribus manu ſignum dat, uti eum attollant: ſublatum, ut ſe colligat et dictis mentem adhibeat, hortatur et ſic eum alloquitur: Quod pavitas et tremis graviffimaque tormenta exſpectas, id quod aequum et te dignum eſt, facis: multis namque cruciatibus luenda exprompſiſti. Ego vero ipſi mihi multorum adverſus univerſorum dominum imperatoremque admiſſorum conſcius, illum veniam quemadmodum tu nunc me, rogans, ac tanto quidem maiorem, quanto magis deliqui ego, qui non conſervum uti tu, ſed eum, qui me e nihilo condidit, offendi et mihi quoque ut ignoſcatur obſecro, tua tibi peccata condono et ignoſco. Duabus porro de cauſis conquiſitum huc adduci maximopere concupiſi: una, ut multi tuo exemplo linguae imperare diſcerent, nec facile ad probra ſe effunderent, idque

- A. C. 1328 ὕβρεις, καὶ ταῦτα, πρὸς ὑπερέχοντας καὶ τιμῆς ἀξίους γινομέ-
 νας, καὶ τὸ κρείσσον ἀπὸ ὕψους ἢ ἀπὸ γλώσσης πεσεῖν, ἐπὶ
 τῶν σοφῶν τινας καλῶς εἰρημένον, ἔργῳ διδαχθῶσιν, ὀρῶντες
 εἰς οἶον βάραθρον ἐξ ἀκρασίας περιπέττωκας αὐτός· δεύτερον
 δὲ, τοῦ σὲ διὰ βίου φόβον καὶ κινδύνων ἀπαλλαγῆναι. εἰς
 C γὰρ μὴ νῦν ἐνθάδε ἀχθεῖς ἐτύγχανες συγγνώμης, κατ' οὐδὲν
 ἀνεκτότερον ἂν ἐξῆς τοῦ Καίν βίου, στένων καὶ τρέμων ἐπὶ
 τῆς γῆς καὶ παρὰ παντός τοῦ προστυχόντος οἴομενος αὐτίκα
 ἀπολεισθαι. νυγὶ δὲ συγγνώμης τυχῶν, ἡδέως βιώσεις καὶ
 ἀδεῶς, οὐδενὸς ἔτι δυναμένου τῶν εἰς ἐμὲ ἡμαρτημένων εὐθύ-10
 νας ἀπαιτεῖν." Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς Μάρκον εἶπεν.
 οἱ παρόντες δὲ ἀλλόκοτον μὲν εἰς ὄψεσθαι ἰδέαν θανάτου
 προσδοκῶντες, ἔπειτα ἐξαίφνης παρὰ δόξαν τὸν εἰς τὸν Μάρ-
 κον τοῦ βασιλέως ἔλεον καὶ τὴν σώζουσαν ψῆφον ἰδόντες ἐξ-
 D νηνευμένην, ἐθαύμαζόν τε τῆς συμπαθείας τὴν βασιλέα καὶ 15
 τῆ Μάρκου συνέχαιρον τῆς σωτηρίας, καὶ οἰκίαν ἕκαστος οἴ-
 ῳ μνοι τὴν εὐεργεσίαν, σοὶ προσήκειν ἔλεγον, βασιλεῦ, πατέρα
 τὸν θεὸν ἐπικαλεῖσθαι καὶ μετὰ παρῴησίας τῶν ἡμαρτημένων
 τὴν συγγνώμην αἰτεῖν, ὡς ἀφίεντι τῷ προσκεκρουκῆτι τὰ ὀφει-
 λόμενα. τούτων καὶ τινων ἑτέρων τοιούτων ὑπὸ τοῦ πλήθους 20
 εἰρημένων, σὺν ἐκπλήξει καὶ χαρᾷ ὁ σύλλογος διελύθη.
- P. 195 β. Βασιλεὺς δὲ τὸ καὶ τῷ πατριάρχῃ προσκεκρου-
 κίας ἀρχιερέας μὴ τυχεῖν συγγνώμης ἡγούμενος οὐκ ἀνεκτόν,

contra superiores, quos colere ac venerari debent; et quod a quodam sapiente praeclare dictum est, praestare ab alto, quam a lingua cadere, re ipsa docerentur, intuentes, in quale barathrum tu ex intemperantia linguae praecipitasses: altera, ut te per omnem vitam timore periculo liberarem. Etenim nisi modo huc pertractus, veniam et pacem esses consecutus, tibi perpetuo gementi trementique super terram et a quovis obvio ictum lethiferum metuenti nihilo tolerabilior vita, quam ipsi Caino fuisset. Nunc venia donatus, iucunde secureque annos traduces, cum nemo amplius poenas in me commissorum abs te repetere possit. Hactenus Marco imperator. Qui praesentes aderant, cum se novum quoddam genus mortis visuros crederent, viderent autem praeter opinionem misericordiam Marco tribui eumque absolvi, et imperatorem de istac sympathia admirabantur, et Marco salutem gratulabantur. Cumque singuli in eo beneficium sibi accepisse viderentur, exclamabant: Tibi, imperator, Deum patrem appellare convenit et ab eo libere peccatorum veniam poscere, qui debitori tuo debita dimisisti. His ac similibus iactatis, conventus cum stupore et gaudio solutus est.

2. Ceterum imperator indignum ratus, non etiam a patriarcha ignosci episcopis, a quibus erat offensus, magnum domesticum mittit, qui velut suo nomine cum eo de reconciliatione ageret; ac per se.

τὸν μέγαν δομέστικον ἔπεμψε πρὸς τὸν πατριάρχην διαλεξύ-A. C. 1328
 μενον μὲν αὐτῷ καὶ ὡς ἔξ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πρὸς τοὺς ἀρχιε- B
 ρεῖας διαλλαγῆς, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ καθ' ὅσον ἂν οἶδον τε ἢ
 ἐπιμελησόμενον τῆς εἰρήνης. ὅς πρὸς πατριάρχην ἐλθὼν καὶ
 5πολλὰ πολλάκις ὑπὲρ τῶν ἀρχιερέων δεηθεὶς, ἐπεὶ ἦννε μη-
 δὲν, ἀλλ' ἀπαραιτήτως ὁ πατριάρχης εἶχετο τῆς ὀργῆς καὶ
 οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο συγγνώμην ἔλεγε παρασχεῖν, εἰ μὴ δίκην
 δοῦεν πρότερον τῶν τετολημένων· καὶ οὐδὲ ἀδικεῖν ἔλεγεν εἰ
 ἐπὶ δίκην προκαλεῖται· ὑπολαβὼν ὁ μέγας δομέστικος, „ἀλλ' V. 158
 10οὐκ ἂν εἴη σοὶ τε κικεῖνοις ἔξ ἴσου τὰ τῆς δίκης” ἔφη „εἰ σὺ
 μὲν καθ' ἐδῆ δικάζων τε ἅμα καὶ ἐγκαλῶν, αὐτοὶ δὲ τῷ αὐ- C
 τῷ διαίτητῇ τε ἅμα ἀναγκάζονται χρῆσθαι καὶ κατηγορεῖν. εἰ
 δὲ μὴ παρόψεσθαι τὸ δίκαιον αὐτῶν, μήτε μὴν ὀργῇ μᾶλλον
 ἢ αὐτῇ τῇ δυνάμει τοῦ δικαίου τὰ πράγματα δικάσειν ἐπαγγέλ-
 15λη, ἀπαντήσουσιν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἡμέρα τακτῆ.” ὁ πατρι-
 ἀρχης δὲ „τὸ μὲν ἐμοὶ τὴν δίκην προσήκειν τῶν τοιούτων καὶ
 τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἀρχιερεῦσιν, οὐκ ἂν οὐδ' αὐτός” εἶπεν
 „ἀρηθηεῖς. ὅτι δὲ αὐτὸς ὡς ἡδικημένος εἰς δικαστήριον ἔλκω
 νῦν, οὐ δικαστῆς, ἀλλὰ κρινόμενος καθεδουῖμαι, τῶν ἄλλων δικα-
 20ζόντων ἀρχιερέων. εἰ δ' ἄρα δικάζοιμι καὶ αὐτός, μὴ ποτε το-
 σοῦτον μανείην, μηδ' ἀτοπίας εἰς τοσοῦτον ἐξελεύσαιμι, ὥστε
 ὀργῇ δικάζειν καὶ μὴ τοῖς ὀρθοῖς περὶ τῶν πραγμάτων λογι- D
 σμοῖς, καὶ μάλιστα νυνὶ, ὅτ' οὐχ ὑπὲρ ἐτέρου, (ἦν γὰρ ἂν τις
 συγγνώμη,) ἀλλ' ὅτε περὶ ἑμαυτοῦ τὴν ψῆφον ἐξάγειν μέλ-
 25λω.” καὶ τάξαντες ἡμέραν ἐν ἣ παρέσονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς,

18. ἀρηθηεῖς, quod Intp. quoque legit, corr. ED.P. pro ἀρηθηεῖην.

quantum fieri posset, paci iungendae operam daret. Domesticus magnis et iteratis precibus pro episcopis orans nihil effecit. Tenebatur enim ira irrevocabili profitebaturque, non se ante ignotum, quam illi audaciae suae poenas persolvissent, etiamsi coelum rueret. Neque se idcirco scelus facere, si ad iudicium eos provocaret. Tum magnus domesticus: Atqui impar erit in hoc iudicio litigantium conditio, si tu iudex simul et accusator sedeas, ipsique eundem experiri adversarium et arbitrum cogantur. Sin fidem das, te ius eorum non neglecturum, neque ex ira potius quam ex aequitate res iudicaturum, die dicta se sistent. Contra patriarcha, Causarum huiusmodi cognitionem meam reliquorumque fratrum episcoporum esse, ne te quidem latet. Tamen quia nunc ipsos ut laesus in iudicium pertraho, non iudex, sed reus, aliis episcopis ius reddentibus, sedebo. Quod si vel ipse iudicium exercerem, nunquam eo insaniae insolentiaeve progrededer, ut iram magis, quam rectam rationem in iudicando ducem sequerer: nunc potissimum, quando non pro alio, (esset enim aliqua venia,) sed pro me sententiam laturus essem. Die igitur

A.C. 1328 ὡς τῆς δίκης ἔσομένης, ὃ μέγας μὲν δομέστικος τῷ πατρι-
 ἀρχῇ συνταξάμενος, οἴκαθε ἀπεχώρει ὃ πατριάρχης δὲ πρὸς
 τοὺς παρόντας ἀγνοεῖν ἔφη ὃ, τι τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τὴν
 πρὸς τὴν δίκην ἐπαγγελίαν νοεῖν, ἢ τίνα θαρρόσυντα πρὸς
 τὴν δίκην ἀπαντήσεσθαι τοὺς ἀρχιερέας φάσαι, οὕτως αὐτοῖς
 κατακρίτους ὄντας, εἰ μὴ τι καινότερον ἐπινενοήται αὐτῷ. οἱ
 παρόντες δὲ, οἱ μὲν οὐδ' αὐτοὶ ἔφασαν τί δύνασθαι συνεῖναι,
 οἱ δὲ ὑπόπτενον, μὴ οὐκ ἀληθῆ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων

P.196 ἔσχεν ἀπαγγελίαν, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ συνεχῶν περιρρέο-
 μενος φροντίδων, οὐκ ἀκριβῆ τὴν ἐξέτασιν ἐποίησατο τῶν
 ἀκουσθέντων. οὐ γάρ ἐστιν εἰκὸς πυθόμενον περὶ αὐτῶν, ὡς
 ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ μόνῃ τῇ προσταξεί πειθόμενοι
 βασιλέως, αὐτὸν τε ἐξήλασαν ἐλθόντες τῆς ποίμνης δι' ἑαυτῶν
 παρὰ πάντα τὸν τοῦ δικαίου λόγον καὶ κατέκλεισαν ἐν φρουρᾷ
 ὡσπερ τινα τῶν ἐπὶ δεινοτάτοις ἐαλωκότων, αὐτοὶ τε ὑφ' ἑαν-15
 τοῖς ἐποίησαντο τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ μέγιστα ἀδικοῦντες καὶ
 πλεονεκτοῦντες ἐδίδασκον τὸν λαὸν περὶ ἀρετῆς, μὴ δὲ ἐρυ-
 θθριῶντες, ἀλλὰ καὶ σεμνυνόμενοι τῇ ἀρπαγῇ, ἐπαγγέλλεσθαι
 αὐτοὺς ἀπαντήσιν εἰς τὴν δίκην αὐτὸς γὰρ ἂν αὐτῶν ἐπά-
 σαις πρότερον κατέγνω. ὃ πατριάρχης δὲ νοῦν μὲν αὐτοὺς ἔφη
 λόγον ἔχοντα εἰρηκέναι, αὐτὸν δὲ μὴ πειθεσθαι οὕτως εἶναι,
 ἀλλὰ τι τὸν μέγαν δομέστικον ἐπινενοηκέναι, βαθείαις, καθά-
 περ ἴσμεν, κεχηρημένον ταῖς φρεσίν, ὃ νῦν ἡμῶς μὴ δύνασθαι

12. Legebatur πυθόμενοι et 13. αὐτοὶ τε.

praefinito, quo episcopi iudicium obirent, magnus domesticus valedixit ac discessit. Tum patriarcha praesentibus, Nescire se, quid sibi velit, quod domesticus ad iudicium condicat: aut qua re confisus, episcopos adeo suo ipsorum iudicio iam damnatos, ad causam dicendam occursuros promittat, nisi novi quippiam fabricetur. Pars respondere, Ne se quidem prospicere, quorsum eat: pars, se suspicari, haud illi rem vere nuntiatam esse: sed variis assiduisque negotiis et curis circumfluentem, quae audisset, diligenter examinare ac perpendere non potuisse. Neque enim probabile apparere, si accepisset, quomodo nullam patriarchae culpam, sed mandatum dumtaxat imperatoris praetendentes venerint, eumque per se a grege contra omne ius et fas abegerint et non secus, quam dirissimum scelere notatum, in carcerem condiderint: sibi autem in ecclesiam auctoritatem arrogarint; et cum essent ipsi iniustissimi atque avarissimi, populum perfricta fronte de virtute docuerint: quin etiam ob rapinas suas gloria se et praedicatione extulerint, tales in iudicium venturos promissurum ac non potius ipsum omnibus prius calculis eos condemnaturum fuisse. Excepit patriarcha, Haud absurde locutos; se nihilo minus nondum adduci, ut credat, ita ac rem habere: sed illum cumulatae prudentiae virum, quod sciant omnes, aliquid ex-

νοειν. ἐπεὶ δὲ ἐπηγγελάμεθα τοὺς ἀρχιερέας πάντας εἰς τὴν A.C. 1328
 τεταγμένην ἡμέραν συνελθεῖν, ὃ ἐπηγγελάμεθα καὶ ἔργοις
 ἀναγκαῖον ἐκπληροῦν. Τῆς προθεσμίας δὲ ἐλθούσης, ἐν ἣ τῶν
 ἀρχιερέων τὴν σύνοδον ἔδει εἶναι, οἱ μὲν ἐν πατριαρχεῖᾳ
 5 παρῆσαν πάντες, ὁ μέγας δὲ δομέστικος τοὺς ὑπευθύνους τῶν C
 ἀρχιερέων παραλαβὼν καὶ παραγγείλας αὐτοῖς σιωπᾶν καὶ
 φθέγγεσθαι μηδὲν, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοῦ τοὺς λόγους ποιη-
 σομένου, ἦλθε σὺν αὐτοῖς ὡς ὑπὲρ ὧν ἐνεκαλοῦντο ἀπολογη-
 σομένοις. πάντων δὲ γενομένων ἐν ταύτῃ, τοὺς ἐγκαλούμενους
 10 ἀρχιερέας ὁ πατριάρχης ἠτίητο ὑπὲρ τοῦ τῶν θρόνων ἀπελα-
 σθῆναι ὑπ' αὐτῶν, ἀδικήσαντα μηδὲν, καὶ προσέτι γε εἰρ-
 χθῆναι. οἱ μὲν σὺν ἐγκαλούμενοι ἀπεκρίναντο οὐδὲν σιωπῆς
 δὲ βαθείας γενομένης ἐπιπολὺ, ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν „ὁ
 κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις εἶπεν „ἐάν D
 15 μὴ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν περισσεύῃ πλέον τῶν γραμματέων καὶ V. 159
 Φαρισαίων, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
 νῶν.” τὸ δὲ „πλέον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων,” ὡς ὑμῶν
 ἀκούω διδασκόντων ἐγὼ, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ μὴ μόνον τὸν
 ἀδικούντα μὴ ἀμύνεσθαι ἐκ τοῦ ἴσου, ἀλλὰ καὶ εὖ ποιεῖν
 20 καὶ ὅσον ἂν οἶον τε ἦ. διὸ καὶ τοὺς σωτηρίους νόμους τιθεῖς,
 τὸν ἐλκόμενον εἰς δικαστήριον ἐπὲρ τοῦ τὸν χιτῶνα ἀφαιρε-
 θῆναι καὶ τὸ ἱμάτιον προσέταξε προσαποδύσασθαι, καὶ τὸν
 πατάξαντα ἐπὶ κόρῃς μὴ μόνον εὐθύνας οὐκ ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ
 καὶ τὴν ἐτέραν ἐμπαρέχειν, καὶ ἄλλα ὅσα τῆς αὐτῆς ἐξέχεται

8. ἀπολογησόμενος coni. ED. P. 14. Matth. 5. ED. P.

cogitasse, quod in praesens ipsi non perspiciant. Quia vero com-
 promiserit, episcopos omnes die praestituta affuturos, id facto com-
 plere oportere. Ubi dies habendae synodo nominata illuxit, qui
 in patriarchio erant, praesto fuerunt. Magnus autem domesticus as-
 sumptis episcopis reis iussisque ne mutire quidem, quandoquidem
 ipse eorum causam acturus esset, cum illis veluti se defensuris ad-
 ventavit. Congregatis iam eodem in loco universis, patriarcha epi-
 scopos accusare, quod immerens de throno ab ipsis depulsus et in-
 super carceri mandatus esset. Accusati nihil respondere. Post altum
 et longum silentium magnus domesticus ita inquit: Dominus noster
 Iesus Christus in evangelis ait: *Nisi iustitia vestra abundaverit plus
 quam scribarum aut Phariseorum, non intrabitis in regnum coe-
 lorum.* Illud autem plus quam scribarum aut Phariseorum, ut vos
 docentes audio, nihil est aliud, quam non solum iniurias inferenti
 par non referre, sed eidem etiam quantum possis benefacere. Quo
 circa idem dum salutare leges conderet, trahenti in iudicium propter
 auferendam tunicam, pallium quoque dimitti iussit: et percutienti
 unam maxillam citra vindictam porrigendam et alteram; et alia de-

A. C. 1328 διανοίας. παραδήγων δὲ ἡμᾶς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν σώτηριων
 P. 197 νόμων, ποτὲ μὲν εἶπε, „μὴ γινώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιῆ ἢ δε-
 ξιά σου” καὶ „εἰσελθὼν εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, πρόσσευξαι τῷ πατρὶ
 σου τῷ ἐν οὐρανῷ” καὶ προσέτι „κλείσας τὴν θύραν,” ποτὲ δὲ
 ὅτι „λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως
 ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα.” καίτοι γε τῷ δοκεῖν τὰ τοιαῦτα
 παραγγέλματα ἀντίκεινται ἀλλήλοις, ἐμοὶ δὲ δοκεῖν, τοὺς μὲν
 ἀτελείσιν ἡμῖν καὶ δυναμένοις ἐκ τῆς ἐπιδείξεως τῶν καμύτων
 τὰ ἔπαθλα ἀποστερεῖσθαι, τὸ ἐπικρύπτεσθαι αὐτὰ εἰρησθαι
 παντὶ σθένει τοῖς διδασκάλοις δὲ ὑμῖν καὶ κοινὸν παράδειγμα¹⁰
 B. ὁρθοῦ καὶ σώφρονος βίου προκειμένοις, τὸ λάμπειν ὑμῶν τὰ
 καλὰ ἔργα, ὅπως οἱ πολλοὶ ὀρώντες, τὸν πατέρα ἡμῶν δοξά-
 ζωσι τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἐὰν τοίνυν ὑμεῖς, οἱ φῶς ἡμῶν
 τῶν μαθητευομένων καὶ ταῖς ἀπάταις τοῦ βίου καὶ μερίμναις
 καὶ ἡθοναῖς προσισχομένων δίκαιοι ὄντες εἶναι, δεινοὶ καὶ¹⁵
 ἀπαραίτητοι καὶ μηδεμίαν παρέχοντες συγγνώμην τοῖς ἀδική-
 σαι καὶ κακῶς ὑμᾶς διαθεῖσι φανῆτε, οὐ θηρίων ἀνημέρων
 ἀγριωτέρους ἡμᾶς καὶ ὀμότερους παρασκευάσετε γενέσθαι;
 καὶ συμβῆσεται ὑμῖν, ὥσπερ τοῦ καλοῦ παράδειγμα γινομένοις
 ὑπὲρ τῆς πάντων ὠφελείας παρὰ τοῦ φιλανθρώπου καὶ δι-²⁰
 καίου βραβευτοῦ στεφάνων ἀξιούσθαι καὶ γερῶν, οὕτω νῦν
 C. ὄφλειν οὐ τὰς τυχούσας δίκας ὑπὲρ τοῦ πᾶσι βλάβης ἀφορ-
 μὴν παρεσχημέναι. ἐγὼ δὲ παράδειγμα φιλανθρωπίας καὶ ἀπὸ

2. Matth. cap. 6. ED. P.

mum, quae in eandem sententiam sequuntur. Exacnens porro nos ad servanda praecepta salutifera, aliquando dixit: *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra tua.* Et, *Ingressus cubiculum tuum, clauso ostio ora Patrem tuum, qui in coelis est.* Aliquando autem: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.* Hae leges quamvis secum pugnare videantur, tamen nisi aberrat opinio, nobis imperfectis et qui possumus ex ostentatione laborum nostrorum praemia amittere dictum est, uti ipsos totis viribus abscindamus: vobis autem magistris et communibus rectae inculpaetae vitae exemplaribus, ut luceant opera vestra: quo multi, dum ea intuentur, Patrem nostrum, qui in coelis est, glorificent. Si itaque vos qui lux nostra, nostra, inquam, qui discipuli sumus et fallacis, sollicitudinibus ac voluptatibus huius vitae implicati tenemur, merito esse debetis, duri et inexorabiles eritis et mala irrogantes venia nulla prosequemini, nonne feris immitibus immitiores ac saeviores nos facitis? Quare quemadmodum si ad omnium fructum probitatis exemplaria fieretis, a pio et iusto certaminis arbitro coronis et praemiis dignaremini: sic omnibus nocendi aliis occasionem datis, non vulgaribus poenis condemnabimini. Atqui ego exemplum humanitatis de nobis, huic vitae affixis, proponam vobis, quod recentis-

τῶν τῇ βίῳ προσηλωμένων ἡμῶν παρεξομαι ὑμῖν οὐπω χθὲς A. C. 1328
καὶ πρόωγν γεγενημένον. ὁρᾶτε γὰρ τὸν βασιλέα, τοσοῦτο μὲν
ἀρχῆς μέγεθος περιβεβλημένον, οὕτω δ' ἐν αὐτῇ τῇ τῆς νεό-
τητος ἄνθει, ὅτε μάλιστα ἂν τις, καὶ πολλὴν ποιούμενος ὀρ-
530ῦ βίου φροντίδα, ῥᾶστα καὶ ὑπὸ ἡδονῶν κρατοῖτο καὶ πρὸς
ἀμετρίαν ἐξάγοιτο θυμοῦ, πρὸς τὸν ὑβριστὴν καὶ τὰ δεινότα-
τα τετολμηκότα Μάρκον ὀποιᾶ, μηδενὸς ἂν προσδοκῆσαντος,
ἡμερότητι ἐχρήσατο καὶ φιλανθρωπίᾳ. εἰ οὖν ἐκεῖνος νέος ὢν, D
ὥσπερ ἔφημεν, καὶ βασιλεὺς καὶ τοῖς τοῦ βίου πράγμασι
10προσέχων, οὕτω συνέγνω τῇ πταίσαντι ῥαδίως, οὐ καὶ σὺ
διδάσκαλός τε ὢν κοινὸς καὶ οἰοεὶ παράδειγμα προκείμενος
ἐναρέτον βίου, τοῖς ὑπὸ ῥαθυμίας προσκεκρονκούσι συγγνώμην
παρέξεις ἀδελφοῖς; ἀλλ' οὕτω διακαυτερήσεις ἀπαραιτήτως
τῶν ἡμαρτημένων δίκας ἀπαιτῶν, μήτε πρὸς τὰς ἡμέτερας
15καμπτόμενος δεήσεις, μήτε οἴκτον μηδένα λαμβάνων ἀτυχοῦν-
των αὐτῶν καὶ τῆς παροινίας ἥδη δεδοκῶτων ἀξίας δίκας, ἐπὶ
τοσοῦτον χρόνον εἰς δικαστήρια ἐλκομένων καὶ παρὰ πάντων
περιορωμένων καὶ τὰ ἔσχατα πείσεσθαι προσδοκούντων; μὴ,
παρακαλῶ. ἀναμνήσω δέ σε καὶ τινος ἐπαγγελίας ἧς ἐπηγγείλω P. 198
20οπρὸς ἐμέ. καὶ γὰρ ὅτε πρῶτον πρὸς σὲ ἀφῆμαι ὑπὲρ τουτωνὶ
δεόμενος τῶν ἀρχιερέων, ἐπεὶ πολὺς αὐτὸς ἐνέκεισο ἐπὶ δίκην
καλῶν, ἀλλ' ὄρα, ἔφην, μὴ σὺ, καὶ δικαστὴς καὶ κατηγορὸς ὢν, V. 160
τὸ τῶν δικαιομένων δικαίωμα παρίδης. τότε μὲν οὖν μὴ παρό-
ψεσθαι ἐπηγγείλω νῦν δ' ἥδη καιρὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων τὴν

17. Pro παρὰ ed. P. πάν, quod corr. Editor Ven.

sime contigit. Videtis imperatorem, quamquam in tanto tamque
amplo imperio collocatum, nihilo minus in ipso aetatis flore, quan-
do quis, etiam plurimum de vita recte instituenda sollicitus, facilli-
me et a voluptatibus pessumdari et ad iram immoderatam impelli
possit, adversus protervitatem Marci, omnium mortalium scelestissi-
mi, quali quamque omnibus inopinata mansuetudine et clementia
usus sit. Si ergo ille et aetate juvenis et imperator, ut diximus, et
negotii huius vitae involutus, tam libenter offensam condonavit, tu
communis praeceptor et tamquam sanctioris vitae speculum proposi-
tus, fratribus, ignavia quadam male de te meritis, nonne ignoscas?
an ita obfirmatus in reprecendis a sontibus poenis, neque nostris
precibus inflexus, neque ulla infelicitum miseratione captus persistes?
qui dementiae suae pretium condignum iam tulerunt, tali tempore
ad tribunal pertracti et ab omnibus despecti et ultima supplicia se
passuros formidantes? Ah noli, obsecro. Redigam autem tibi in me-
moriam promissum quoddam, quod mihi dedisti. Ut primum ad te
pro his episcopis oratum accessi, quia vehementer iudicium urgebas,
Vide, inquit, ne tu iudex et accusator simul firmamenta reorum
negligas. Ac tunc quidem te id minime facturum recipiebas. En tem-

A. C. 1328 ἐπαγγελίαν ἐκπληροῦν. τὸ γὰρ δικαίωμα αὐτῶν ἀφῆμαι ἔχων ἐγώ." καὶ ἀναστάς εὐθύς, ἐπεὶ ὁ, τε πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ συνανέστησαν πάντες, τοὺς ἐγκαλουμένους παραλαβὼν ἀρχιερέας, ἅμα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελευσάμενος τὰ Βίσα δρᾶν καὶ τῆς δέησεως συνεφάπτεσθαι αὐτοῖς, πρὸς τοὺς 5 πόδας ὁμοῦ πάντες τοῦ πατριάρχου κατακλιθέντες, „συχώρησον ἡμῖν τοῖς ἑπτακόσιν" ἔλεγον „πάτερ, ἄφες, ἵνα καὶ σοὶ παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν οὐρανοῖς τὰ ὀφειλόμενα ἀφεθῆ." οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐποιοῦν ὁ πατριάρχης δὲ „ἀφύκτοις" ἔφη „λίνοις ὑπὸ σοῦ, μέγα δομέστικε, περισχεθεῖς, ἐπεὶ μηδὲν 10 ἔξεστιν ἔτι δρᾶν ἢ ὅπερ αὐτὸς ποιῆ διαὶ σπουδῆς, τὸ ἀντιλέγειν ἀφείς, ὅπερ ἐθέλεις αὐτὸς ποιήσω." καὶ αὐτίκα συγγνώμην τε ἐδίδου καὶ τῆς αἰτίας ἠφίει τοὺς λελυπηκότας, καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ συγχώρησιν αὐτοῖς τῶν ἡμαρτημένων ἔδεικτετο, καὶ τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ πολλὰ ἐπηνύχτο ἀγαθὰ τῶν 15 λόγων ἔνεκα, ὧν διεξῆλθε πρὸς αὐτούς. ἠσπάζετό τε τοὺς λελυπηκότας ἀρχιερέας καθ' ἕνα καὶ εὐλογίας ἡξίου, δεῖγμα καθαρᾶς διαλλαγῆς. μετὰ δὲ τοῦτο πατριάρχης μὲν διέλυσε τὸν σύλλογον, βραχέα τινὰ διαλεχθεῖς· οἱ αἰτιαθέντες δὲ ἀρχιερεῖς εἰς βασιλέα ἐλθόντες, πολλὰς ὁμολόγουν χάριτας αὐτῇ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς καὶ ἐπηνύχοντο πολλὰ ἀγαθὰ. βασιλεὺς δὲ ἰδίᾳ τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τοῖς στρατιώταις καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύουσιν πολλὰς παρεχομένῳ τὰς εὐεργεσίας, οὐκ ἐδόκει δεῖν μὴ καὶ δημοσίᾳ τῷ δήμῳ καὶ 20 Δπᾶσῃ τῇ πόλει χάριν καταθέσθαι τινὰ, καὶ τὰς τε βιαιοτέ-25

pus adest, ut quod promisisti, id re ipsa praestes: nam praesidia causae ipsorum ego mecum affero. Cum dicto surgens, (surrexerunt autem et patriarcha et reliqui omnes,) episcopos accusatos accipit et alios illos quoque ad preces secum coniungendas hortatur, atque ita simul omnes ad pedes patriarchae procidunt, clamantes: Ignosce lapsis nobis, pater: ut et tibi a patre coelesti debita ignoscantur. Haec illi faciebant. Patriarcha vero, Inextricabili, inquit, reti abs te comprehensus, magne domestice, quia aliud facere non licet, quam quod tibi studio est, omittam repugnare tibi que parebo. Mox veniam largitur et crimine absolvit, a quibus fuerat violatus, et a Deo illis impunitatem postulat: magno domestico pro cohortatione multa bona comprecatur; singulosque episcopos, a quibus offensus erat, complexus, etiam benedictione (argumento utique non fucatae reconciliationis) impertit. Post haec pauca effatus, coetum dimittit. Episcopi absoluti imperatorem adeunt; de cura et diligentia in ipsorum causa declarata gratias amplissimas agunt: divinorum ei munerum copiam exoptant. Cui separatim primores, milites aliosque amicos ac necessarios munifice remunerant, visum est non committendum, quo minus

ρας ἐκόλυσε συνεισφορὰς, καὶ ὅσοι ἀμπέλους ἢ οἰκήματα ἐν Α. C. 1328 δημοσίοις χωρίοις εἶχον, ἐφ' οἷς συνετέλουν πρόσσοδόν τινα τακτὴν εἰς τὸ κοινόν, τούτους ἐκέλευσε μηδὲν παρέχειν, ἀλλ' ἄνευ φόρου καρποῦσθαι, καὶ χρυσόβουλλον δικαίωμα ἐπὶ 5τῇ εὐεργεσίᾳ παρασχών.

γ'. Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ τῶν Μισσῶν P. 199 βασιλεὺς Μιχαὴλ πανστρατιᾷ ἐπέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων, ἄγων καὶ Σκύθας συμμάχους, καὶ τὰς ἀνω τῆς Θράκης ἐδήλωσε πόλεις ἐφ' ἡμέραις ἱκαναῖς. ἐπεὶ δὲ ἐπύθτετο ὁ βασιλεὺς τὴν 10 εἰσβολὴν, ὄσσην ἐξῆν ἀθροίσας στρατιάν, ἤλθεν εἰς Βιζύην B κατὰ τάχος, κακεὶ παρεσκευάζετο πρὸς μάχην. Μιχαὴλ δὲ πρὸς τῶν σφετέρων μάθοι κατασκόπων ἐν Βιζύῃ παρασκευάζεσθαι τὸν βασιλέα, (ἔτι γὰρ ἐν τῇ Ῥωμαίων καθήμερος ἐδήσθη,) δείσας μὴ ἐπελθόντα οὐχ οἷός τε ἀμύνεσθαι 15 ἦν, ἔγνω δεῖν ἐξαιπατῆσαι. καὶ πέμπας πρεσβευτήν, ἀκηροῦ V. 161 ναὶ ἔφρασκεν εἰς Βιζύην ἀφωγμένον, στοχαζέσθαι γε μὴν ἐκ τῶν εἰκότων μάχεσθαι οἱ ὠρμημένον ἐπιέναι. οὐ δεῖν οὖν κατατρίβειν τὴν στρατιάν μακρὰν ἀνόντα ὁδόν. αὐτὸν γὰρ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἔφ' ἀφίξεσθαι ἐς Βιζύην ὡς ἐς μάχην. 20 ὁ μὲν οὖν πρεσβευτῆς τοιαῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε. Μιχαὴλ δὲ ἄρας τῷ στρατῷ, τῆς τε ἡμέρας τὸ λοιπὸν καὶ τὴν ἐπιούσαν C νύκτα βαδίσας συντόμως, ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐν ὄρειοις τῆς ἰδίας ἡγεμονίας ἦν. βασιλεὺς δὲ ἅμα πρῶτ' τὴν τε στρατιάν κελεύσας ἐν τοῖς ὄπλοις εἶναι καὶ τὴν ἐφοδὸν τῶν βαρβάρων πε-

etiam populo civitatique universae publice aliqua gratia referretur. Itaque vectigalia onerosiora sustulit; et quicumque vineas aut domicilia in locis publicis tributaria possidebant, iis pensionem remisit et beneficium istuc data aurea bulla constabilivit.

3. Sub idem tempus Moesorum rex Michael cum omnibus copiis suis et Scytharum auxiliis in fines Romanos irrupit superiorisque Thraciae oppida diebus multis depopulatus est. Eo comperto, imperator quam maximos potuit delectus egit, et Bizyam properans, ibi se ad proelium instruxit. Quod cum ex speculatoribus suis Michael didicisset, (adhuc enim Romanam provinciam devastabat,) metuens, ne adventantem sustinere non posset, ad fraudem confugiendum cecusuit. Misso igitur legato, dici iussit, audisse se, eum Bizyam advenisse. Ducere coniecturam e verisimilibus, hostili animo venisse, secum proeliandi ardore inflammatum. Ne igitur militem suum longo itinere delasset, se cum diluculo crastino Bizyam ad manum conserendam accessurum. His nuntiatis legatus discessit. At Michael inde se movens et per reliquum diei noctemque continenter ambulans, die altero fines sui principatus attigit. Imperator suis praecepit, uti mane in armis hostem expectarent: et ipse conflictui necessaria curans, nonnul-

- A. C. 1328 ριμένειν, ἔζηρτύετο καὶ αὐτὸς τὰ πρὸς τὴν μάχην. καὶ στρατιώτας ἔπεμψε τινας ὡς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων κατασκευομένους. περὶ μεσημβρίαν δὲ οἱ κατὰσκοποὶ ἤκον στρατιῶται, ἄγοντες καὶ Μυσοὺς δοριαλώτους ἕξ· οἱ ἀνερευνώμενοι, τὸν βασιλέα ἔφρασαν σφῶν τῇ προτεραίᾳ ἄρατα τῇ στρα-5
τιᾷ οἴχεσθαι εἰς τὴν οἰκίαν, αὐτοὺς δὲ ἀρπαγῆς ἕνεκα περι-
D λειφθέντας, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀλῶναι. οὕτω μὲν Μιχαὴλ κατεστρατηγήησε βασιλέα. οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ τᾶλλα τε ἐκάκωσεν αὐ-
τὴν καὶ Διάμπολιν εἶλεν ἕξ ἐφόδου· καὶ πορθήσας αὐτήν, 10
ἐπανέξευξεν εἰς τὴν οἰκίαν. ὁ Μιχαὴλ δὲ μετὰ ἔξηκοστὴν ἡμέραν τῆς βασιλείως εἰσβολῆς πάλιν καὶ αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ῥωμαίων. καὶ γενόμενος ἐν Ὀδρουσίῳ, τὸ Βουκέλου προσ-
αγορευόμενον πόλισμα εἶλε προδοσίᾳ, τῶν φυλάκων νυκτὸς καταπροδόντων· καὶ ἔστρατοπέδευσεν ἐν αὐτῷ ἀδικήσας μη-15
P. 260 δέν. βασιλεὺς δὲ Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβων, ἐπεὶ ἐπύθετο τὴν εἰσβολὴν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦλθε κατὰ τάχος, κακῆ συνήθροϊζε τὴν στρατιάν ὡς μαχοῦμενος Μυσοῖς. καὶ ὁ Μιχαὴλ ἐν Βουκέλου ἔστρατοπεδευμένος, παρεσκευάζετο καὶ αὐ-
τὸς, ἐκ τῆς οἰκίας στρατιάν μεταπεμπόμενος. καὶ ὕστερον 20
ἡμέραις ὀλίγαις τὸ Προβάτου καὶ αὐτὸ πόλισμα ἐγγὺς ὃν περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει. οὕτω μὲν οὖν ἀλλήλοις ἀντεστρατοπεδεύοντο ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐξαυτῶμενοι τὰ πρὸς τὴν μάχην. ἐπεὶ δὲ ἤδη πάντα ἐπεπόριστο καὶ ἔδει ἐπιέ-
B ναι, πρεσβείαν πέμψας ὁ βασιλεὺς πρὸς Μιχαὴλ, οἶεσθαι 25
ἔλεγεν ἐπιλεῆσθαι αὐτὸν τῶν τε ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν,

Ios ad castra Moesorum exploranda dimittit: qui sub meridiem cum sex Moesis captivis revertuntur. Ii interrogati, regem pridie cum exercitu domum regressum, se praedandi causa relictos et ita captos memorant. Sic Michael strategemate imperatorem delusit. Non multi dies intercesserunt, cum ipse quoque imperator Moesiam incursans, et cetera infestam habuit et Diampolin primo impetu expugnavit, atque ita in provinciam suam reversus est. Die ab hac incursione sexagesimo rursus Michael in Romanos praedabundus invadit, et in Odrysis Bucelum oppidulum per proditionem exenbitorum capit ibique castra sine maleficio ponit. Imperator Didymotichum incursione perlata, Adrianopolin festinat, ubi militem ad pugnam colligit. Michael quoque dono cohortes Bucelum evocat seseque ad certamen comparat. Post paucos dies Probatum vicinum oppidulum obsidione cingit. Sic usque in tricesimum diem castra castris opponentes, ad proelium sese instruebant. Paratis iam omnibus, cum ad manus veniendum casset, mittit legationem ad Michaelen imperator, cuius haec summa fuit: Videri ipsum foederis et iurisiurandi, quod inter se apud Tzer-

οὐ ἐγένοντο αὐτοῖς συγγενομένοις ἐν Τζερνομιάνου, καὶ διὰ Δ. C. 1328
τοῦτο τῆ τε Ῥωμαίων πρώτων ἐσβεβλημένοι καὶ τὸν πόλεμον
κεκινημένοι, αὐτὸν δὲ μεμνησθαί τε τῶν συνθηκῶν καὶ ἐμ-
μένειν ταῖς σπονδαῖς. ἀδικούμενον δὲ καὶ προεπιβουλευόμε-
5νον ἀμύνεσθαι, καὶ ἄκοντα ἐς τὸν πόλεμον καθίστασθαι,
τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ ἡ ἐκατέρωθεν στρατιὰ τῆς αὐτῆς εἰσι θρη-
σκευίας, οὓς οὐ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ μετ' ἀλλήλων ἔδει ταῖς
ἀσεβοῦσι περὶ τὸν θεὸν βαρβάρους ἐπιέναι· τοῦτο δ', ὅτι καὶ
αὐτὸν ἀδελφῆς ὄντα σύνοικον τῆς ἑαυτοῦ οὐ βούλοιο πολέ-
10μοιον, ἀλλὰ φίλον ἔχειν. πλὴν εἰάν τὸ πόλισμα ἀποδῶ, ὃ λα- C
βῶν ἔχει προδοσίᾳ· εἰάν δὲ μὴ ἀποδιδῶ, τὸν σταυρὸν, ὃν
πρότερον πέπομφε πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθεῖς,
ἐλεύσεται ἐπ' αὐτόν. ὁ Μιχαὴλ δὲ καὶ αὐτὸς ἀντεπροσβεύετο
πρὸς βασιλέα, τὸν ἴσον τρόπον αὐτὸν τε εἶναι τοῦ σφετέρου
15παῖδα πατρὸς καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν. προσήκειν οὖν αὐτὸν
τὴν πατρίαν ἔχοντα πᾶσαν ἄρχῆν, καὶ τὴν ἀδελφὴν κατὰ
τὸν τοῦ δικαίου λόγον μέρους τινὸς τῶν πατρίων κληρονο-
μεῖν. ὁ βασιλεὺς δὲ καὶ πάνν βούλεσθαι τοῦτο ἔφη, καὶ μὴ
μόνον τὸ Βουκέλου πόλισμα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ἑτέρας ὡς τοῦ
20πατρίου κλήρου καὶ αὐτῷ συμμετέχοντι παρασχεῖν πλὴν D
κατὰ τὸν ἄνωθεν ἐπικρατήσαντα Ῥωμαίοις νόμον. οὗτος δέ V. 162
ἔστι, τὸ τῶν παιδῶν βασιλέως τὸν μὲν προήκοντα τῷ χρόνῳ
βασιλέα τε ἀναγορεύεσθαι καὶ τῶν ἄλλων ἄρχειν, τοὺς δ' ἄλ-
λους ἀδελφούς ὑπέκειν τε τῷ πρώτῳ καὶ δουλεύειν ἀκριβῶς.

6. Mendose in MS. Inpr. Θράκης: quia uterque exercitus Thra-
ces sine. ED. P.

nomianum dedissent, oblivione captum, atque ideo et Romanam re-
gionem incursasse et bellum commovisse: se pactorum meminisse nec
ca temerare: sed inique laesum prioremque insidiis appetitum, velle
a se vim arcere ac depellere, et invitum ad hoc proelium adigi: et
quia uterque exercitus eandem religionem sectetur, quos non se mutuo,
sed iunctim impios in Deum barbaros armis lacessere oporteret, et quia
soror sua cum eo nupta sit, quem proinde amicum sibi, non hostem cupi-
piat; dummodo oppidum proditione occupatum restituat: sin minus,
cum cruce, quam antea ab eo missam acceperit, in summo vexilli collo-
cata, illum invasurum. Michael per legatos in hanc sententiam respon-
det, Ipsum imperatorem et sororem eius eusdem patris esse liberos:
decere igitur et iustum esse, quando ipse paternum imperium omne
teneat, sororem quoque portionem aliquam paternae hereditatis cernere.
Ad haec imperator, Id se percupere: nec Bucelum tantummodo, sed
alias urbes insuper ei tamquam paternorum honorum consorti tradere;
salva tamen ipsa iam vetustate corroborata Romanorum lege, quae
sic habeat: Ex filiis imperatoris qui aetate antecesserit, imperatorem
salutanto, et is fratribus imperato, et hi seniori cedunto seduloque

- A. C. 1328 εἰ οὖν ἀρεστόν αὐτῷ κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα τουτοῖσι Ῥωμαίων νόμον, δούλω καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι βασιλέως, καὶ αὐτὸς ἔτοιμος εἶναι ὡς ὑπὸ τὴν οἰκειάν ἀρχὴν τελούντι καὶ πόλεις καὶ χώρας παρασχεῖν. *Μιχαὴλ δὲ ἐπεὶ ἔγγυς ἔστρατοπεδούετο καὶ αὐτὸς, δι' ὀλίγου τὰς ἀποκρίσεις ποιού-5* *μενος, οὐκ ἔφη προσήκειν καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι, ὑφ' ἕτερον βασιλέα τελεῖν ἄλλ' εἰ βούλοιο τὸ Βουκέλου πόλισμα ἀπο-10* *λαβεῖν, τὴν Σωζόπολιν κατὰ τὸν Εὐξείνον Πόντον πολυάν-* *P. 201* *θρωπον οὖσαν καὶ μεγάλην πόλιν ἀν' ἐκείνου δοῦναι. βασι-* *λεὺς δὲ τότε μὲν ἀπεκρίνατο οὐδὲν, ἀλλ' ἐκέλευσε τοὺς πρό-15* *σβεις εἰς τὸ στρατόπεδον ἀναπαύλης τυχεῖν εἰς τὴν ὑπε-* *ρβαίαν δὲ ἅμα ἔω τὴν στρατιὰν ἐκέλευσεν ὀπλισασθαι πᾶσαν.* *καὶ ἦσαν ἐν τοῖς ὄπλοις πάντες, οὐ μόνον αὐτοὶ λαμπρῶς* *καὶ διαπρεπῶς κεκοσμημένοι, ἀλλὰ καὶ ἵπποι, οἱ μὲν θώραξιν* *ἐκ βύρσης πεποιημένοι, οἱ δὲ ἀλυσειδωτοῖς. καὶ ἦν ἰδεῖν οὐ¹⁵* *μόνον ὄπλων καὶ ἵππων ἕνεκα πολυτελῶς μάλιστα παρασκευα-* *σμένην τὴν Ῥωμαίων στρατιάν, ἀλλὰ καὶ πλήθει, ἐκ πολλοῦ* *τοῦ χρόνου οὕτω ἄχρι καὶ τότε τοσαύτην συνελθοῦσαν εἰς* *Βῆν. ἢ τε γὰρ ἐκ τῆς ἑσπέρας πᾶσα παρῆν καὶ Μακεδόνες καὶ* *Θραῖκες, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἔω τοῖς Ῥωμαίοις ἕπη-20* *κόων πόλεων ἦσαν καὶ ἐκ Βυζαντίου δὲ αὐτοῦ οὐ μόνον* *ἱππεῖς, ἀλλὰ καὶ πεζοὶ πολλοί, ὀπλῆται τε καὶ τοξόται ψιλοί.* *ἐπεὶ δὲ κατὰ φάλαγγας ὡς ἐς μάχην παρετάξαντο, τοὺς Μν-* *σῶν μεταπεμψάμενος πρέσβεις ὁ βασιλεὺς, τὴν μὲν στρατιάν*

15. Scr. ἀλυσειδωτοῖς.

serviunt. Quamobrem si ei placeat, iuxta hanc fixam et confirmatam legem imperatoris servum et esse et appellari, se vicissim paratum esse, illi velut ex proprio ac debito principatu urbes et regiones addicere. Michael, quia cum copiis haud longe distabat, statim respondit. Cum ipse quoque rex sit, absurdum videri, in alterius regis arbitrio esse. Si Buccellum recipere velit, Sozopolin ad Pontum Euxinum amplam et populosam urbem contra dedat. Imperator tum nihil respondens, legatos in castris corpora cibo somnoque curare iussit. In diem sequentem omnibus suis arma imperat, nec ipsi solum, sed equi etiam splendide ornati instructique: et alii quidem e corio, alii hamatis thoracibus induti apparebant. Erat porro videre Romanum exercitum non tantum qua armis, qua equis instructum sumptuosissimè; sed etiam numero tantum, quantus iam pridem nunquam in unum conveaerat. Occidentalis quippe totus aderat cum Macedonibus et Thracibus: et ex orientis urbibus, quae quidem Romanis subessent, atque etiam e Byzantio equitatus et peditatus multus, gravisque armaturae et sagittarii. Postquam vero per phalanges tamquam ad certamen obeundum fuerunt dispositi, accitis Moeorum

ὁρᾶτε τὴν ἐμὴν" ἔφη „ὡς παρεσκευάσται πρὸς μάχην ἀπελ. A.C. 1328
 θύοντες δὲ ἀπαγγέλλετε βασιλεῖ τῷ ὑμετέρῳ, ὡς, ἐγὼ μὲν ἀσπα-
 ζόμενος τὴν εἰρήνην πρότερον πολλακίς διεπρεσβευσάμην πρὸς
 σε περὶ αὐτῆς σοῦ δὲ οὐδὲν ἐπιεικὲς ἀποκρινομένου, τῇ τοῦ
 50σαυροῦ δυνάμει θαρσύνων, ὃν αὐτὸς ἐγγυητὴν ἐμοὶ παρέσχον C
 τοῦ μηδέποτε παρασπονδῆσαι, βαδιοῦμαι ἐπὶ σέ." βασιλεὺς
 μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν. οἱ πρέσβεις δὲ ἢ τάχους εἶχον, πρὸς
 βασιλέα ἀφιγμένοι τὸν ἑαυτῶν, τοὺς τε λόγους ἀπήγγελλον
 βασιλέως, καὶ ὡς ἡ στρατιὰ τοσαύτη τε οὔσα καὶ οὕτως ὀπλι-
 10ισμένη ἐν ὁδῷ εἰσιν ἤδη τῇ πρὸς αὐτούς. Μιχαὴλ δὲ πρότε-
 ρον μὲν οὐκ ἂν οἰόμενος εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἰέναι Ῥωμαίους
 ὑπομείναι, τότε δὲ ἤδη ὁρῶν αὐτοὺς ὠρμημένους πρὸς τὴν
 μάχην, τό, τε πλῆθος καὶ τὴν παρασκευὴν πυθόμενος ὅση ἦν,
 οὐκ ἔγνω δεῖν ἐν πολεμίᾳ εἰς προὔπτον κίνδυνον καθιστᾶν
 15ἑαυτόν. καὶ πέμπας κάλιν τοὺς πρέσβεις ἢ ἐδύναντο τάχιστα D
 πρὸς βασιλέα, τό, τε πόλισμα Βουκέλον ἐπηγγέλλετο παραδώ-
 σειν καὶ εἰρήνην ἄξειν τοῦ λοιποῦ, καὶ ἔδειτο βασιλέως εἰς τὸ
 οἰκεῖον στρατόπεδον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν. βασιλεὺς δὲ
 20ἔρῶν αὐτοῖς ἐν καλῷ τῷ σχήματι τὴν ἀναχώρησιν γινουμένην
 καὶ τὴν νίκην ἀναιμωτῶς προσγινομένην, ἄσμενος ἀνεχώρησε
 πρὸς τὸ στρατόπεδον. τό, τε γὰρ πρότερον μὴ λόγοις καὶ τῇ
 τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου κρίσει τὸν Μιχαὴλ πεισθῆναι τὸ Βου-
 κέλου ἀποδοῦναι, ἀλλὰ νῦν καὶ τὸ, ἤδη πρὸς μάχην παραιτε-
 25ταγμένης τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς, τὴν ἔροδον αὐτῶν οὐχ
 ὑπομείναι, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς συμβολῆς ἤττησθαι ταῖς γνώ-

legatis imperator, Exercitum meum ut sit ad dimicationem paratus
 videtis, inquit. Itote ergo regique vestro nuntiate, me iam antea
 pacis cupidissimum, non semel ad illum super ea legatos misisse;
 eum nihil aequum ac tolerabile respondisse. Itaque crucis virtute
 fretum quam sibi velut pignus constantiae suae in foedere servando
 dederit, adversus illum processurum. Haec imperator. Legati ad
 regem celerrime reversi, quid imperator dixerit, quomodo ingentes
 copiae et sic armatae contra ipsum in via sint, retulerunt. Michael,
 qui antea rebatur Romanos secum decertare haud ausuros, intelligens
 eos iam non parvo exercitu et magno apparatu ad proelium proce-
 dere, statuit, non debere in aliena regione praevisto discrimini se-
 met obiectare. Quapropter denuo missis legatis, idque cum celeri-
 tate maxima, Bucelum redditurum et de cetero pacem servaturum
 spondet: rogatque, uti militem in castra reducat. Imperator animad-
 vertens hunc receptum sibi fore honorificum, cum incruenta victo-
 ria libens castra repetit. Nam nuper nec verba, nec aequi boni-
 que sensus ut Bucelum restitueret, ei persuadere potuissent, quod
 nunc restitueret, quodque Romani exercitus per ordines ad pu-

A. C. 1328 *μαις* και *δείσαντας* ἀπαγορεύσαι τὴν μάχην, τὸ Ῥωμαίων ἤτιτῆσθαι φανερώς ὁμολογούντων ἦν. και διὰ τοῦτο και βασιλεῖ ἐδόκει χρῆσθαι τῷ καιρῷ και μὴ πέρα τοῦ πρόσῃκοντος φιλο-
P. 202 *νεικεῖν*. ἐν γὰρ τοῖς προτέροις χρόνοις, Ἀνδρονίκου τοῦ πρε-
V. 163 *σβυτέρου βασιλέως ἄρχοντος*, πολλὰς ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐσβολὰς 5
τῶν Μουσῶν ποιησαμένων, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντεπεξῆλθεν,
ἀλλὰ πρῆσβείαις και λόγοις πιθανοῖς διελύετο τὰς πρὸς αὐτοὺς
διαφορὰς ὁ βασιλεὺς, ᾤοντο ὡς τισιν ἀμάχοις μηδὲ προσβλέ-
πειν εἶ δυνήσεσθαι τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας. τότε δὲ ὁ Μι-
χαῖλ ὄρων ἤδη βασιλεῖα ἐπιόντα πολλῇ τε και ἀγαθῇ τῇ στρα- 10
τιᾷ, οὐ τὰς αὐτὰς εἶχε γνώμας, ἀλλ' ἐδόκει δεῖν ὑποχωρεῖν.
τοιούτου γὰρ τὸ βαρβαρικὸν ἄπαν, τοῖς τε οὐχ ὑπομένοσιν ἐπε-
λαῦνον ἄκρατῶς και μετὰ πολλῆς ἐπικείμενον ὀρμῆς, και τοῖς
Μη ἐκπληττομένοις, ἀλλὰ μένουσιν ἐν τῷ πολεμῆν, οὐκ αὐτοὶ
ἀντεπιόντες. ἡ μέντοι στρατιὰ Ῥωμαίων μονοουχὶ τὰ ἀπὸ 15
τῶν πολεμίων σκῦλα οἰόμενοι ἀποστερεῖσθαι, ἠνιῶντο, ὅτι μὴ
συνέβαλον Μυσοῖς· τὸσαύτη προθυμία κατέσχε πάντας πρὸς
τὴν μάχην. ὁμοῦς τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν γεγενημέ-
ρων, τό, τε Βουκέλου ἀπέδωκεν ὁ Μιχαῖλ πρὸς βασιλέα, και
ἐφιλοποι εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐνωθέντες, τὴν τε φιλίαν ἀνενω- 20
σαντο, και Ῥωμαίοις και Μυσοῖς οὐκέτι πόλεμος ἐκινήθη,
ἀλλ' εἰρήνην ἤγον τοῦ λοιποῦ. συνθέμενοι δὲ ἀλλήλοισ ὡς εἰς
τοῦπιὸν ἐν ταυτῇ γενήσονται ὅποι ἂν δοκῆ, ὁ μὲν εἰς Μυσίαν,

1. *δείσαντα* male coni. ED. P.

gnam distributi accessum non tulisset, sed ante conflictum animo victus et timore percussus pugnam recusasset, confessio manifesta erat, Romanos superiores esse. Quare et imperator occasione utendum, nec ultra quam fas contendendum iudicavit. Etenim ante id tempus, Andronico seniore imperante, cum in Romanorum provinciam saepius impressionem fecissent, nemoque illis occurrisset: sed legationibus et sermonibus dumtaxat fuisset diremptae controversiae, opinabantur, Romanos imperatores eorum, ut bello inausperabilem, ne aspectum quidem laturos esse. Tum vero magno atque strenuo exercitu tendentem in se imperatorem cernens Michael, aliter sensit et pedem omnino referendum duxit. Tale nimirum univere barbarorum ingenium est, effrenato impetu instare cedentibus: intrepidus et in acie stantes aggredi non audere. Romani milites quod concurrere et hostium spolia, quae tantum non de manibus sibi crepta putabant, legere non licuisset, tristabantur; tanta dimicandi cupido omnes ceperat. Tamen pace constituta et foedere novo confirmata, Michael Bucelum reddidit; et die sequenti in equis convenientes, amicitiam renovarunt; nec deinde inter Romanos et Moesos bellum, sed perpetua pax fuit. Cumque pepigissent, in po-

βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκον, καὶ ἡ στρατιὰ διελύθη- A. C. 1328
σαν κατὰ πόλεις. C

δ'. Τοῦ Συργιάννη δὲ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου βασιλέως
Ἀνδρονίκου, καθάπερ ἔφθηνεν εἰπόντες, ἐν δεσμοτηρίῳ φρου-
ρουμένου ὑπὸ κλοιοῖς, ἐπεὶ ὁ νέος βασιλεὺς Βυζάντιον ἐλὼν D
τῆς ἀπάσης ἀρχῆς ἤδη ἐγκρατῆς ἦν, ὁ μέγας δομέστικος Συρ-
γιάννη μνησθεὶς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἐλθὼν,
ἐπεὶ τὴν τε ἄλλην ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου κακοπάθειαν καὶ
μάλιστα τὴν ἀπὸ τῶν κλοιῶν πιέζουσαν αὐτὸν ἐώρα, βασιλέως
10 ἐοδεδῆθη πρῶτα μὲν ἀφεθῆναι τῶν κλοιῶν ἔπειτα δὲ καὶ ἀπὸ
τοῦ δεσμοτηρίου, ἐν ᾧ ἔφρουρεῖτο, εἰς τὸν τοῦ Ἀνεμᾶ κα-
λούμενον πύργον γυναικὶ καὶ τέκνοις συνδιαγεῖν καὶ κατεπρά-
ξατο αἰτήσας. ἔτι μέντοι ἐφρουρεῖτο κατὰ δὲ τὴν ἐκ Θρά-
κης πρὸς Βυζάντιον ἐπάνοδον αὐτῶν αὔθις βασιλέως ὁ μέγας
15 δομέστικος ἐδεῖτο, τελέως τῆς εἰρκτῆς ἀπολυθῆναι Συργιάν-
νην. μικρὸν δὲ ἐπισχῶν ὁ βασιλεὺς, λελυπησθαι ἔλεγε καὶ P. 203
πάνυ παρ' αὐτοῦ νυνί, καὶ τὰς αἰτίας προσετίθει, ἀνα-
ξίας φάσκων τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας τὰς διανοίας ἔχειν αὐτόν.
τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ περιεῖναι τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας, ὥστ'
20 εὖ καθ' ἡντιναοῦν αἰτίαν οἰκείους ἔδοξεν αὐτῷ καὶ φίλους καὶ
περιοισίαν πᾶσαν, αὐτὰ τε τὰ τιμιώτατα καὶ τὰ φίλτατα
καταλιπόντα, ἐπὶ ξένης οἰκῆν ἐλέσθαι, αὐτὸν μὲν πείθειν
ἀποσχέσθαι τοῦ πράγματος ἐπιχειρεῖν, τὴν ἀτοπίαν ὅση ἐκ-
διδάσκοντα· εἰ δὲ μὴ δύναίτο κωλύειν, μὴ ῥᾶστα τὴν διάξυ-

sterum conventuros, quo loco complacisset, ille in Moesiam, impe-
rator Byzantium iter arripuit, et miles oppidatim diffluit.

4. Syrgiannes, ut supra docuimus, a seniore Andronico in vin-
cula compactus fuit. At postquam iunior Byzantio potitus, totum
imperium obtinuit, magnus domesticus eius viri recordatus et ad
eum in carcerem ingressus, ubi loci paedorem squaloremque et bo-
iarum inprimis cervici eius inductarum pondus aspexit, imperato-
rem oravit, primum quidem ut iis levaretur: deinde ut etiam ex
ipso quo tenebatur carcere in arcem, Anemae vocatam, cum uxore
liberisque victurus dimitteretur. Et valuerunt preces. Nihilominus
adhuc custodiebatur. In reditu autem e Thracia Byzantium iterum
imperatorem rogavit, ut Syrgiannes e custodia prorsus ac perfecte
eximeretur. Imperator se colligens, modo ab illo summa se affe-
ctam molestia dixit causamque adiunxit: quod nempe suo erga
ipsam amore domesticus indigna cogitaret. Adeo quippe excellenter
se illum amare, ut si is quacunque tandem de causa propinquis,
amicis, omnibus fortunis, pretiosissimis atque carissimis quibusque
relictis, in peregrino solo potius degere vellet, conaturus esset ut
rem illaudabilem dissuadere; si id nequiret, disiunctionem corporum

A.C. 1328 *Ξεν ἄν ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὁμοίου πᾶσιν εἰ-*
 V. 164 *πάντα χαίρειν, τὸ σὺν αὐτῷ πλανᾶσθαι μᾶλλον ἐλθεῖν. ἔτι*
 B δὲ *εἰ ἀφρεσις αὐτῷ προυτέθη παρὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα πάντα*
δυναμένον ὥστε τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀπαλλάττεσθαι τοῦ ζῆν,
ἀπίσταις ἄν εἴλετο τὸ πρὸ αὐτοῦ ἀποθανεῖν. ἀλλὰ μὴν εἶγε5
καὶ οἰκείοις ὄμμασιν ἑώρα ξίφος ἔχοντα αὐτῷ ὡς ἀποκτε-
νοῦντα ἐπιέναι, εἶθ' ὑπ' ἄλλης τινὸς αἰτίας καὶ πάνυ μὴ
βουλόμενον συμβέβηκε κεκωλύσθαι, μηδ' οὕτω δυνηθῆναι ἄν
ποτε ἀπεχθῶς διακείσεσθαι αὐτῷ. καὶ ὅλως μηδὲν εἶναι ὃ
καθ' ἡδονὴν ὄν αὐτῷ πραχθῆναι, μὴ αὐτὸν σὺν πάσῃ προ-10
θυμίᾳ παρυσχεῖν, ὡς ἅττα ἄν αὐτῷ ἀρέσκη, καὶ αὐτῷ ἡδέων
φαινομένων. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ὥσπερ καὶ αὐτὸν
σαφῶς οἶσεσθαι πεπελοῦσθαι, θαυμάζειν ὅτι μὴ, κατὰ γνώμην ὄν
 C *αὐτῷ Συργιάννην ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς, ἐλευθέρως καὶ ἀπε-*
ριέργως εἶπεν εἰς ἀρχῆς, ἀλλ' ὥσπερ τινὰς τιθέμενον ἀναβα-15
σμούς, πρῶτα μὲν εἶπεῖν, τῶν κλοιῶν αὐτὸν ἀνεθῆναι, ἐκ'
ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου πρὸς ἕτερον ἐπιεικέστερον μετρεχθῆναι,
ὥστε δύνασθαι αὐτῷ καὶ τὰ τέκνα συνεῖναι καὶ τὴν γυναῖκα,
τὴν δὲ παντάπασιν ἀπολυθῆναι τῆς εἰρκτῆς. „δέον γὰρ μετὰ
τῆς σοι προσηκούσης παρῴρησίας εὐθύς εἰς ἀρχῆς τὸ βούλημα20
ποιῆσαι φανερόν, καὶ μὴ διατεμόντα εἰς πολλὰ κατὰ μέρος
ποιεῖσθαι τὰς αἰτήσεις· σὺ δ' ὥσπερ ἡ ἐμοῦ πολλὴν μικρολο-
γίαν καὶ ἀφιλοτιμίαν κατεγνώκως περὶ τοὺς φίλους, ἡ σαυ-

2. *ἔτι δὲ scripsi pro ἔτι τι, ED. P. προσέτι εἰ aut ἔτι καὶ εἰ.*

non ferentem, similiter omnia valere iussurum et cum eo potius incertis sedibus vagaturum. Insuper si optionem daret is, qui haec absolute potest, ut alter pro altero moreretur, se pro illo huius lucis usura libentissime cariturum. Quiuimmo, si stricto ense occidendi causa in se euntem videret, ac deinde impedimento aliquo licet maxime repugnans prohiberetur, ne sic quidem posse unquam sibi odiosum fieri. Denique quidquid carum et iucundum sibi praestari velit, id se quam cupidissime praestiturum. Nam quae eius animo placeant, eadem et sibi suavia atque amoena videri. Quae cum ita sint, quemadmodum et ipsemet certo sciat, mirari se, cum Syrgiannem custodia liberatum desideraret, quomodo id non a principio ingenue simpliciterque aperuerit: sed gradatim ascenderit ac primum collarium detrahi petiverit: dein hominem in carcerem tolerabiliorum transferri, ubi nati et coniux cum eo degere queant: nunc autem omnino e carcere dimitti. Par fuisse pro ea qua apud se gratia auctoritateque valeat, statim a principio voluntatem suam declarare liberrime: nec ea divisa in partes, sic pro reo precari. Eum autem perinde verba fecisse, ac si vel in amicos sordidum et honoris eorum negligentem ipsum iudicaret; vel se parum posse sentiret: At-

τῷ ἀδυναμίαν συνειδώς, οὕτως ἐποιήσω τοὺς λόγους. οὗ δὲ Ἀ. C. 1328
 ἔνεκα καὶ ἀχθεσθῆναι εἶπον. νυνὶ δ' ἐπεὶ σοὶ φίλον ἀπολυθῆ- D
 ναι Συργιάνην, τὸ κωλύον οὐδέν. ἄττα γὰρ ἂν αὐτῷ σοὶ
 καὶ βέλτεστα δοκῆ καὶ ἡδέα, οὐκ ἔσθ' ὅπως μὴ ἐκ τοῦ ἴσον
 5 ὅμοια καμοὶ δοκεῖν." Ὁ μέγας δὲ δομέστικος „ἀληθῆ γὰρ εἴ-
 ρηκας" εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδέν,
 ὃ θελήσαντος ἐμοῦ πραχθῆναι, ἐναντίαν οἴσεις ψῆφον αὐ-
 τός. καὶ τοῦτο οὐκ ἀπὸ τῶν πρὸς ἐμὲ εἰρημέτων νυνὶ λόγων,
 ἀλλὰ πολὺ πρότερον ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐμοὶ τε πρῶτον
 10 καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔστι καταφανές. ὅτι δὲ τὸν ἴσον τρό-
 πον ἔχω καὶ αὐτὸς πρὸς σέ, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι δοκῶ
 αὐτὸς γὰρ μοι φθίαςας πρότερον συνεμαρτύρησας καλῶς. ἐγὼ P. 204
 δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν φιλίαν παραβάλλον, τῷ μὲν
 ὄγκῳ τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ μεγέθει ἔλασσοῦσθαι νομίζω καὶ
 15 ἤπαρὰ πολὺ τοῖς λοιποῖς δὲ ἅπασι λείπεσθαι οὐδ' ὅπως οὖν.
 οὐ μόνον γὰρ ἂ προείρηκας αὐτὸς, ἀλλ' εἴ τι καὶ τούτων μετ-
 ζον, καὶ ποιεῖν καὶ ὑπομένειν ὑπὲρ τῆς πρὸς σέ φιλίας ἔτοι-
 μος εἶναι. καίτοι γὰρ κατ' ἐμαντὸν πολλάκις τοὺς παρὰ ποιη-
 ταῖς καὶ συγγραφεῦσι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἐπὶ φιλίᾳ
 20 ὁμινομένους ἐξετάζων, καὶ παραβάλλον τοῖς ἡμέτεροις τὰ ἐκεί-
 νων, καίτοι γὰρ δοκούντων τῇ φιλοτιμίᾳ τῶν ποιητῶν καὶ πέρα
 τοῦ ἀληθοῦς καὶ προσήκοντος ἠδῆσθαι, ὅμως κατ' οὐδέν B
 ἀποδέοντα, εἰ μὴ καὶ μεῖζον τὰ ἡμέτερα εὐρίσκω. εἰ δὲ ποτε
 συμβαίῃ τοιούτοις λογισμοῖς περιπεσεῖν, ὥστε ἀμφιβάλλειν εἴ

que hoc esse, quod sibi molestum accidere testatus sit. Nunc quoniam optet, Syrgiannem e carcere educi, educeretur: quaecunque enim ipse in bonis et iucundis numeraret, fieri non posse, quia ab se quoque numerarentur. Tum magnus domesticus: Vera sunt haec, imperator; nihil enim est, nihil, inquam, est, quod si fieri velim, tu non concedas; idque non ex hac oratione tua, sed ex factis ipsis mihi inprimis, deinde aliis omnibus pridem constat. Me autem eodem esse in te animo, pluribus demonstrandum non opinor; tu enim alias mihi praeclarum huius rei testimonium impertivisti. Ego vero cum mutuum amorem nostrum comparo, magnitudine et maiestate imperii multum superari, ceteris rebus ne tantillum quidem abs te vinci me existimo. Neque enim ea solum quae commemorasti, sed si quid iis maius excogitari potest, pro eo quantum te diligo, et facere et perpeti en paratum habeo. Et quamvis saepenumero per me ipse consideravi atque cum nostra coniunctione contuli, quos in omni memoria a poetis et historicis ab amicitia celebratos invenio, (etsi poetae ambitiosius supraque verum et plus quam decet rem exaggerasse videantur,) nihilo minus caritatem nostram si non maiorem, certe haud minorem illorum caritate invenio. Quod si aliquando in eam cogitationem ve-

- A. C. 1328 τις ἔστιν ἰδέα φιλίας ἢ τρόπος ἕτερος, ὃν ἡμεῖς οὐκ ἐπεδειξάμεθα ἀλλήλοις, ἢ εἰ μὴ πρὸς τὸ ἀκρότατον ἀφίγημα αὐτῆς, ἢ ἀποπνίγεσθαι ἀνάγκη καὶ πνευστιῶν ὑπὸ τῆς ἀγωνίας καὶ μηδὲ ζῆν ἐθέλειν, εἰ περὶ τὸ οὕτω καλὸν δευτέρος τινος φαινοίμην, ἢ ἀποπηδᾶν τῶν τοιούτων λογισμῶν καὶ τὴν ψυχὴν πείθειν⁵ ἰσχυροτέrais ἢ, ὃ φασιν, ἀνάγκαις γεωμετρικαῖς, ὡς οὕτε ἔστιν,
- V. 165 οὕτε γεγένηται τις ἰδέα φιλίας, ἣν οὐ πρὸς ἀλλήλους αὐτοὶ ἐπε-
C δεῖξάμεθα καὶ μεθ' ὑπερβολῆς. καὶ τοῦτο συνιδόντα καὶ τὴν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἐννοῶ τοῖς ἀνθρώποις παραγγέλλειν, τὴν ἴσῃν ὡσπερ πρὸς τοὺς φίλους, οὕτω δὴ καὶ πρὸς τὸν θεόν¹⁰ ἐνδείκνυσθαι ἀγάπην. εἰ γὰρ ὡσπερ αὐτὸς ἐξήρηται τῆς σῆς γνώμης καὶ πάντα δεύτερα ἤγηται τῆς θεραπείας τῆς σῆς, οὕτω διεκέλιμην καὶ πρὸς τὸν θεόν, ποῦ οὐκ ἂν προῆλθον ἀρετῆς, ἢ ποῖαν οὐκ ἂν εἰσηνεγκα σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ σὺν πάσῃ προθυμίᾳ ἐκπληροῦν; εἰ δὲ σὺ μὲν,¹⁵
- D ὡσπερ εἶρηκας, πάντα δεύτερα τῆς πρὸς ἐμὲ ἡγῆ φιλίας, ἐγώ τε τοῦ παντὸς τιμῶμαι τὰ σοὶ φίλα καὶ λογίζεσθαι καὶ πράττειν, πῶς ἂν ἔχοι χῶραν, ἃ ἐνόμιζον ἀνίαν, ταῦτ' ἐξέπιτηδες λογίζεσθαι ποιεῖν; ὃν δὲ τρόπον ἔσχε τὰ περὶ Συργιάννην, αὐτὸς ἐρῶ. τὰς μὲν αἰτίας ἐφ' αἷς ἄλους κατεκρίθη δε-²⁰ σμωτήριον οἰκεῖν ὑπὸ βασιλείᾳ τοῦ πάππου τοῦ σοῦ, οἴσθα καὶ αὐτὸς. ἐγὼ δὲ μετὰ τὸ Βυζάντιον ἡμᾶς ποιήσασθαι ὑφ'
g. ἐν νοφ̄ legebatur.

nirem, ut dubitarem, ecquid esset alia quaedam species aliussve modus in amicitia, quem inter nos non usurpassemus, an ad summum eius fastigium pervenissemus: aut aegre spirare ac paene suffocari me prae angore animi vitamque acerbam putare me oporteret, si in re tam honesta tamque liberali alicui secundus inveniret: aut resilire ab huiusmodi cogitatis et animum firmioribus, quam, quod dicunt, geometricis demonstrationibus convincere, non esse, non fore ullam amicitiae formam perfectionemque, quam inter nos non expresserimus ita, ut accedere nihil possit. Hoc et Ioannes evangelista videns, uti opinor, hominibus praecepit, talem erga Deum caritatem ostendere, qualem erga amicos. Si enim ego quemadmodum a tua voluntate totus pendeo, omniaque prae tuo cultu et observantia parvi pendo, sic erga Deum afficerer, quo non virtutis processissem aut quod studium, quam cupiditatem ad mandata eius hilarissime obeunda non adhibuissem? Si porro tu, sicut dixisti, omnia amoris nostro postponis, et vicissim in amore tui mihi sunt omnia, ut quae tu vis, ea et cogitem et agam, qui potui, quae molestiam tibi paritura crederem, ea de industria facere? Iam quis hilarissime Syrgianis fuerit, edicam. Quorum criminum compertus, ab avo tuo carcere damnatus sit, tu quoque nosti. Atqui ego, subacto a nobis Byzantio, vehementer durum et a commiseratione alicum censi,

ἑαυτοῖς, ἀσυμπαθῆς ἔκρινα καὶ δεινῶς ἄγνωμον, εἰ μὴ τινι A.C.1328
 ἄλλῳ, τῇ πρὸς αὐτὸν γούν ἐπιδημία τὴν συμφορὰν εἰς ὕσον
 οἶόν τε ἐπικουφίσει καὶ παραμυθίαν παρασχεῖν τινα, μὴ
 παντελῶς ἀπερβρίφθαι ἐλπίσαντα παρὰ τῶν φίλων. γενό-
 5 μενος δὲ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν τε ἄλ- P.205
 λην κίκωσιν τὴν ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου καὶ μάλιστα τὴν ἀπὸ
 τῶν κλοιῶν ἑωρακῶς, δεινῶς τε ἤλγησα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πα-
 ραμυθίαν τινα εἰ οἶόν τε αὐτῷ προὔθυμήθην ἐξευρεῖν. καί
 σοι προσελθὼν, περὶ τῶν κλοιῶν ἐδεόμην μόνων, ἀρκοῦσαν
 10 ἡγούμενος εἶναι ὡς ἐν δεινοῖς παραμυθίαν. ἐπεὶ δὲ ἐγενόμην
 ἐν συνηθείᾳ καὶ συχνῶς ἐφοίτων πρὸς αὐτὸν, ἐκεῖνος μὲν οὐδ'
 οὐτω πρὸς ἐμὲ ἐμνήσθη τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆς, οὐ μόνον τὴν
 σὴν περὶ τὸ συγγινώσκειν τοῖς προσκεκρονκόσι φιλοτιμίαν οὐκ
 εἰδῶς, ἀλλὰ καὶ ἑαυτῷ τὰ δεινότερα συνειδῶς καὶ διὰ τοῦτο B
 15 τὴν παραίτησιν ἀπαγορεύων. ἐγὼ δ' ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς συ-
 ηθείας ἐπικαμπτόμενος πρὸς τὴν αὐτοῦ κακοπραγίαν, φήθην
 δεῖν ἀπὸ τε τοῦ δεσμοτηρίου εἰς ἕτερον ἐπιεικέστερον μετα-
 γαγεῖν καὶ τὴν τῆς μητρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τῶν φιλότατων
 συνδιαγωγῆν αὐτῷ ἐφεῖναι, νομίζων οὕτως ἂν ἡμῖν τε εἶναι
 20 ἀσφάλειαν τοῦ μὴ τι ἐπιβουλεύεσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
 οὐδὲν ἤττον ἢ εἰ παντάπασιν τοῦ δεσμεῖσθαι ἀπολέλυτο, ἡδέως
 βιώσεσθαι καὶ ἀνειμένως. τοῦτο μὲν οὐν αἰτήσας παρὰ σοῦ,
 ἐπράξα αὐτῷ· ἡ δὲ μήτηρ μὲν αὐτοῦ, θεία δὲ ἐμῆ, ὕπερ
 οὐδ' ἂν ποτε ἤλπισεν ὁρῶσα γεγενημένον, καὶ ταῦτα ἄπ' οὐ-

non aditu saltem et colloctione eius aerumnam aliquantum allevare
 et consolatione aliqua miserum declinare, si aliud non liceret; spe-
 rantem ita, se non penitus contemptum ab amicis et abiectum.
 Cum venissem autem in carcerem vidissemque quantopere cum ipso
 loco perquam horrido, tum vinculis collo iniectis affligeretur, eius
 vicem etiam atque dolui et solatium ei, si quod possem, im-
 pertire studui: teque adiens, de vinculis tantum detrahendis oravi:
 quod in his malis hoc levamentum sufficere arbitrabar. Ubi crebri-
 us ad eum ventitans, familiarius agere coepi, ille ne sic quidem
 liberationis mentionem apud me intulit; non solum tuae ad inimicis
 ignoscendum incitatae voluntatis nescius, sed etiam sibi nefandorum
 facinorum conscius, ob quae effectum deprecationis desperabat. At
 ego ex illa consuetudine magis sortem hominis miseratus, in carce-
 rem mitiorem transferendum, matris, uxoris carissimorumque libe-
 rorum convictum ei permittendum existimavi: ratus, nos etiam sic
 ab eius insidiis tutos fore ipsumque perinde ac si custodia omni li-
 ber esset, vitam placidam et iucundam victurum. Hoc igitur illi
 precibus apud te meis impetravi. Hic mater eius eademque conso-
 brina mea factum videns, quod nunquam speravisset, idque per me

- A.C. 1328 δενός ἐμοῦ παρακεκλημένον, εὐέλπιδος καὶ πρὸς τὰ λείποντα γε-
 C γεννημένη, προσῆλθέ τε καὶ ἐδεήθη περὶ τῆς τοῦ υἱοῦ ἐλευ-
 θερίας. ἐγὼ δὲ ὅτι τε συγγενής ἐστιν ἐμὸς ἐνθυμηθεὶς καὶ
 τὴν ἀρχαίαν φιλίαν καὶ τὴν ἐν ταῖς στρατείαις συνδιατριβὴν,
 (ὕψ' ἐνὶ γὰρ καθηγεμόνι τῷ ἡμετέρῳ θεῖῳ Ἀγγέλῳ τῷ μεγάλῳ⁵
 στρατοπεδάρχῃ τὰ πολέμια ἐδιδασκόμεθαι, ὃς οὐ μόνον τοὺς
 νῦν ἐν ταῖς στρατηγίαις παρήλασε πολλῶ τῷ μέτρῳ, ἀλλὰ καὶ
 τοὺς πάλαι ὑμνομένους ἐν ταῖς συγγραφαῖς Ῥωμαίων στρα-
 τηγῶς ἤρισεν ἂν περὶ πρωτείων,) καὶ ὡς ἐν ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ
 D πολέμοις πρώτοις (Πέρσαι δὲ ἦσαν) συνήλθμεν εἰς χεῖρας· 10
 τὸ δὲ με πάντων μάλιστα πείσαν, ὅτι εἰ τοσαῦτα ὅσα σύνουδεν
 V. 166 αὐτῷ προσκεκροκότι συγγνώμην παράσχοις αὐτὸς, πάσης αἰ-
 τίας ἀπολύσας, μεταβαλεῖν ἂν ἐνόμισα καὶ αὐτὸν, ἐκ τῶν
 πραγμάτων αὐτῶν διδαχθέντα περὶ οἷον ἠγνωνόμενοι, καὶ τοῦ
 λοιποῦ μενεῖν εὖνον καὶ φίλον πιστόν· ὡς ἐντεῦθεν δύο τὰ¹⁵
 μέγιστα ἐξεργασάσθαι, σοὶ τε φιλανθρωπίας καὶ ἡμερότητος
 παρασχόντα ἀφορμὴν καὶ προσέτι χρήσιμον ἐν πολλοῖς ἄνδρα
 προσαγαγόντα, ὃς δι' οἰκείαν ἀγνωμοσύνην ἀπολώλει, καὶ αὐ-
 τῷ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτιώτατον ὀφθέντα, ἐπειθόμην τε αὐτοῖς
 δεομένοις, καὶ σοὶ προσελθὼν περὶ τῆς παντελοῦς αὐτοῦ ἐλευ-
 20 θερίας διειλέχθην. ἐπεὶ ἄλλως γε εἰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μοχθηρίας
 καὶ τοῦ λοιποῦ αὐτὸν ὑπενόουν μενεῖν, οὐχ ὅτι γε αὐτὸς, ἀλ-
 λά καὶ ἑτέρου πράττοντος ἐκώλυσα ἂν τὴν ἐλευθερίαν. τοῖς

13. νομίσαν legebatur; ED. P. conī. νομίσαντα.

sollicitatum a nemine, magna spe in futurum quoque subnixā, de reliqua libertate filio impetranda mecum egit. Ego meum consobrinum esse cogitans, veterisque amicitiae et commilitii memor, (sub uno enim magistro avunculo nostro Angelo magno stratopedarcha militiae rudimenta posuimus, qui non modo huius aetatis ductores longo intervallo superavit, sed etiam cum priscis Romanorum ducibus, quos historiarum monumenta loquuntur, de palma contenderit,) et in memoriam regrediens quo pacto eodem die primum cum hostibus (erant autem Persae) pedem contulerimus; quodque me praecipue movebat, confidens, si tam multa, quorum sibi in te commissorum esset conscius, ignosceres et omni crimine absolveres, ipsum quoque mores mutaturum, re ipsa doctum videlicet, in qualem virum adeo peccavisset, ac de cetero in fide et benevolentia mansurum, ut hinc duo quaedam eximia conficerem; et tibi nimirum humanitatis ac mansuetudinis exercendae occasionem darem praetereaque virum ad multa idoneum conciliarem, quem scelus suum perdidit; et ipsi maximorum bonorum summus auctor fierem: illius rogatu, matris inquam, de eius plena liberatione te allocutus sum. Alioqui si in eadem pravitate perseveraturum suspicatus fuisset, non modo non ipse libertatem ei petivisset, sed quovis alio petente ne libe-

γὰρ εὐνοοῦσί σοι φίλος εἶναι οὐ μᾶλλον προήρημαι ἔξ ἀρχῆς A.C. 1328 ἢ πολέμιος τοῖς ἐπιβουλεύουσι." Τοιαῦτα μὲν πρὸς ἀλλήλους διεiléχθησαν αὐτοί· ἐπεὶ δὲ ἐκεκύρωτο τὸν Συργιάννην τοῦ δεσμοτηρίου ἀφεθῆναι, ἢ τοῦ βασιλέως μῆτηρ βασιλῆς ἢ Ξένη 5 Πυθομένη, ὅτι βασιλεῖ τοιαῦτα ἔδοξε περὶ αὐτοῦ, ἐδυσχέραίνε τε οὐκέτι ἀνεκτῶς καὶ τὸν μέγαν δομέστικον εἶχεν ἐν αἰτίαις, οὐ μόνον ὅτι πολεμῶ ὄντι βασιλέως καὶ διὰ τοῦτο δικαίῳ ὄντι δεσμοῖς ἀφύκτοις διὰ βίον ἔχεσθαι παντὸς αὐτὸς συνέειπε B πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὅτι μῆτε πρότερον αὐτῇ μηδὲν μῆτε 10 προοίπε, μῆτε ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ. ὁ μέγας δὲ δομέστικος αἰτίας ἀπολύων ἑαυτὸν, ἀγνοεῖν τε ἔφρασκεν ὅτι μὴ εἴη κατὰ γνώμην τὰ πραττόμενα αὐτῇ, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν περὶ τούτου πρότερον αὐτῇ διαλέχθηται. ὅμως ἐπεὶ ἔδοξεν, ἀπελύετο τε τῶν δεσμῶν ὁ Συργιάννης καὶ εὐμενείας ἀπέλαυε καὶ εὐ- 15 ποιίας τῆς παρὰ βασιλέως.

C
 4. Ὑπὸ δὲ τούτους χρόνους καὶ ἔξ Ἀλαμανῶν ἀφίκετο πρὸς βασιλεῦα τὸν πρεσβύτερον πρεσβεία χρήματα αἰτούντες, λέγοντες, κατὰ παλαιὰν συμμαχίαν καὶ φιλίαν τῆς σφετέρως τε καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ὅταν του δέονται, προσ- 20 ῥήκειν ἑκατέροις κομίζεσθαι παρ' ἀλλήλων. Γεμπλίνοι γὰρ πᾶσι φιλίαν εἶναι πρὸς τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας, καὶ σπουδάζεσθαι αὐτοῖς ὅσα ἀφ' ἐλπίαν τε καὶ τιμὴν Ῥωμαίοις περιποιεῖ D νυνὶ δὲ χρημάτων δεομένους, ἀναγκαίως πρὸς βασιλεῦα ῥήκειν,

20. Gēplini: nil aliud quam Geblini sive Gibelini sunt. Ceterum senior Andronicus subsidia Gibelinis misit contra pontificios, ut ex Ioanne Villani Florentino lib. 9. patet. ED.P.

raretur, impedivissem. Haud enim magis tibi benecupientes amare, quam insidiantes odisse ab initio fixum certumque habui. Haec illi inter se sermocinabantur. At Xena imperatoris mater, filium Syrgiannis dimissionem decrevisse audiens, id passa est aegerrime, accusabatque magnum domesticum, non solum quod hosti imperatoris et idcirco sempiternis vinculis iure constringendo ipse ad libertatem patrocinaretur: sed quod se rem celasset penitus, neque super illo se consulisset. Domesticus culpam ab se removens, nescisse respondit, id eam nolle: ideo nihil prius cum ea communicasse. Ceterum Syrgiannes carcere pro decreto solutus imperatorisque humanitatem ac beneficentiam expertus est.

5. Sub idem tempus ex Alemania ad seniore[m] imperatorem legati veniunt, pecuniam petentes, quod ex veteri societate et amicitia, quae ipsi cum Romanis intercederet, consentaneum videtur, alteros ab alteris, si quo egerent, adiuvari. Geblinis enim omnibus cum Romanis imperatoribus hospitium esse; qui studiose curarent quaecunque Romanis emolumentum ac decus afferrent. Nunc pecuniae egentes, ad imperatorem compulsos confugere, suae inopiae

A.C. 1328 *Θαυροῦντας ὡς λήφονται ὄτου ἂν δέωνται. ἐπεὶ δὲ Ἀνδρόνικον τὸν πρεσβύτερον βασιλέα εἶρον τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένον, πρὸς τὸν νέον ἐποιοῦντο τὴν πρεσβείαν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐπέθετο περὶ ὧν ἤκοιεν, ἐπέτρεπε τῷ μεγάλῃ δομεστικῷ πρὸς αὐτοὺς ποιήσασθαι ἀπολογίαὶν ἧ ἂν δόξειε μάλιστα τὸ εὐλογονῆσαι ἔχειν. ὁ δὲ μετακαλεσάμενος τοὺς πρέσβεις, βασιλέα τε ἔφασκεν ἀκηκοέναι περὶ ὧν ἤκουσι πρεσβεύοντες καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν μὲν παλαιὰν συμμαχίαν καὶ φιλίαν αὐτῶν πρὸς τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας καὶ αὐτὸν εἰδέναι, καὶ ὡσπερ εἶ μίαν ἡγεμονίαν ἀμφοτέρας τὰς βασιλείας νομίζειν, καὶ δίκαιον ἄμειο καὶ προσήκον ἡγεῖσθαι, ὄτου ἂν δέωνται ἑκάτεροι, ὠφελείσθαι παρ' ἀλλήλων. χρημάτων δὲ ἃ αἰτοῦσι νῦν, εἰ πρὶν τὸν πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων βασιλέων πόλεμον κενιῆσθαι ἦκον, ἐκομίσαντο ἂν ἧ ἐβούλοντο ἀρκοῦντα πρὸς τὴν χρείαν. νυνὶ δὲ ἀναλωθέντων εἰς τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον, χρημάτων μὲν τὸ νῦν εἶναι οὐκ εὐπορεῖν· ἕτερον δὲ τρόπον δύνασθαι ἰάσασθαι τὴν ἀπορίαν τῶν χρημάτων. στρατιὰν γὰρ ἂν παρασχέιν πολλήν τε καὶ ἀγαθὴν, συμμαχήσουσαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. οἰεσθαι δὲ μηδὲ αὐτοὺς ἑτέρου του ἔνεκα ἧ τῆς στρατιᾶς δεῖσθαι τῶν χρημάτων, καὶ εἰ τούτου τύχοιεν, τὸ σπουδαζόμενον αὐτοῖς ἠνύσθαι. οἱ πρέσβεις δὲ χρημάτων ἔνεκα ἤκειν ἔλεγον, οὐ στρατιᾶς. τὴν γὰρ αὐτῶν πολλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς τρέφειν οἷς ἔξῃστι χρῆσθαι τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ, ἀναλωμάτων εὐποροῦντι. τοὺς μὲν οὖν πρέσβεις οὕτως εὐφυνῶς*

ab ipso consultum iri confidentes. Sed cum Andronicum seniore imperio motum reperirent, ad iuniorem adierunt. Is causa adventus eorum percepta, magno domestico quae convenientissima putaret respondendi partes dedit. Ille vocatis ad se legatis, sibi et imperatori quamobrem adessent, intellectum esse et vetustam eorum cum Romanis societatem amicitiamque haud se ignorare dixit: et utrumque imperium quodammodo unum principatum sibi videri; iustum item et cum officio coniunctum esse, ambos invicem utilitates afferre. Quod ad pecuniam attineret, si venissent antequam bellum inter imperatores gereretur, quantum pro necessitate voluissent, accepturos fuisse. Nunc idem bellum exhausisse acrarium. Verumtamen alia via posse huic ipsorum sumptuariae difficultati occurrere: exercitum enim magnum ac fortem contra hostes militiae socium praebituros. Sic namque se existimare, non alius, quam exercitus causa ipsos quaerere pecuniam. Hunc ergo si adipiscantur, quod tam diligenti opera conarentur invenire, iam inventum habere. Contra legati, se pecuniae, non exercitus causa missos: regionem ipsorum multos alere strenuosque milites, quibus uti eorum regi liceat, si sumptus tantum in stipendia non desit. Hunc in modum legatos

ὁ βασιλεὺς ἀπεπέμψατο, δώροις φιλοφρονησάμενος εἰς ὄσον A.C. 1328
 ἔξῃν μεγαλοπρεπῶς· τὴν δὲ πρὸς τοὺς πρέσβεις τοῦ μεγάλου
 δομεστίκου πυθόμενος ἀπολογία, νῦν μὲν ἔλεγε πρὸς αὐτὸν
 ἀριζουσαν φαίνεσθαι τὴν πρὸς τοὺς Λατίνους ἀπολογία
 ὑπεσπῆσθαι δοκοῦσαν φίλοις αὐτοῖς οὖσιν ἐπαγγέλλεσθαι τινα
 ὠφέλειαν παρέξειν, ἐὰν δὲ αὐτοῖς ἐδόκει τὴν ἐπηγγελμένην C
 στρατιὰν ζῆπειν, ἀπορεῖν ἧς ἂν εὐπόρησεν ἀπολογίας. ὁ μέ-
 γας δὲ δομεστικός καὶ αὐτὸς μὲν εἶπεν ἐπὶ νοῦν ταύτην ἐσχη-
 κένα ἀπορίαν πρὸς ἐκείνους ποιούμενος τοὺς λόγους, πλὴν τὸ
 10 μὲν ἴπορεῖν χρημάτων εἰπεῖν οὐδεμίαν αὐτοῖς ἂν φέρειν αἰ-
 σχύνῃ, ἅτε δὴ καὶ αὐτῶν ἀπορούντων καὶ δεομένων παρ' αὐ-
 τῶν στρατιὰν δὲ παρέχεσθαι ἐπηγγέλλεται, μάλιστα μὲν ὑπερ
 ἦν καὶ αὐτὸν οἴομενον, οὐ στρατιᾶς ἐρεῖν, ἀλλὰ χρημάτων δε-
 σθαι. εἰ δ' ἄρα καὶ πρὸς τὰ δεύτερα χωροῖεν, νῦν μὲν εἶπεν
 15 οὐ ῥάδιον παρῶσχειν, καιροῦ δεομένην πρὸς παρασκευὴν, ἄλ-
 λως τε οἰδ' ἀκριβῶς εἰδότας, εἰ κατὰ γνώμην εἴη τῷ σφετέρῳ D
 βασιλεῖ· εἰ δ' ἀπελθόντες πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπαγγελοῦσι περὶ
 τῆς στρατιᾶς καὶ δέοιτο αὐτῆς, τότε ἤδη τοὺς παραληφόμενους
 ἦκειν. χρόνιον γὰρ οὔσης καὶ ὑπερορίου τῆς στρατείας, καὶ
 20 χρόνου δίδαισι συγχροῦ πρὸς τὴν παρασκευὴν. Ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν τοιαῦτα. ἔξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου, ἔξ ὅτου βασιλεὺς ὁ νέος
 τοῦ πάππου καὶ βασιλέως διαστάς, εἰς Ἀδριανούπολιν ἦκεν
 ἄχρι καὶ τότε, τοῖς τε ἄλλοις ἅπασιν τοῖς πραττομένοις καὶ
 δὴ καὶ τοῖς βασιλικοῖς γράμμασιν, ἃ ἐπὶ βεβαιώσει ἐγένετό

imperator dextre et donis quam potuit magnificis humaniter donatos
 ab se dimisit; auditoque quid respondisset iis magnus domesticus,
 opinari se affirmavit, apte et convenienter Latinis respondisse, cum
 tanquam amicis subsidium aliquod promissum esset: qui si voluis-
 sent promissa exigere, non videre se, quid responderi potuisset. Et
 magnus domesticus, sibi quoque inter respondendum eandem dubi-
 tationem exortam. At enim quod pecuniam deficere dixerit, pudori
 minime futurum, quando et ipsi ea careant, atque aliunde petant.
 Copias autem datum iri pollicitum, quantumvis perbene sciret, id
 quod erat, non militem illos desiderare: sed nummaria paupertate
 laborare. Si tamen ad alterum etiam processissent, dicturum fuisse,
 nunc difficulter dari posse, quod mora ac tempore ad colligendum
 opus foret. Ad haec nondum liquido sciri, an id ipsorum regi pla-
 citurum sit. Reversi igitur domum, super exercitu certiores face-
 rent: et si quidem indigeret, tum venirent qui eum abducerent.
 Quippe cum lentum ac longum negotium sit, copias peregrinas et e
 locis remotissimis contrahere, tempore diuturniore opus habere. Et
 haec quidem isto modo acta sunt. Ex quo autem nepos ab avo dis-
 sidens Adrianopolin venit, usque ad illum diem rebus omnibus agun-
 dis, atque etiam imperatoris diplomatis, quae ad aliquod confirman-

- A. C. 1328 τινος, δι' ἑαυτοῦ τοῦ μεγάλου δομestίκου ἐπιστατοῦντος δέει τοῦ μή τι τῶν μὴ προσηκόντων γενέσθαι ἢ διὰ ῥαθυμίαν ἢ
- P. 208 διὰ κακόνοιαν τῶν ἐπιτετραμμένων, καὶ οὐ μικρὸν τινο διὰ ταῦτα τὸν πόνον ὑφίσταμένου, ὁμως ἀναγκαίαν τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι φροντίδα λογιζομένου καὶ φέροντος τὸι κά-5 ματον σιγῆ, τότε δὲ τῶν ἐμφυλίων πολέμων λυθέντωσι καὶ πεπαυμένων τῶν ἐπιβουλῶν καὶ ὑπονοιῶν, ἔγνω δεῖν καὶ αὐ- τὸς τῶν πόνων ἑαυτὸν ἀνεῖναι μικρὸν. καὶ βασιλεῖ πρσελ- θῶν, τὸν τε ἐπὶ τοῦ προτέρου χρόνου πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων διηγείτω πόνον καὶ ὡς, τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἡδη10 πεπαυμένων καὶ ὑποψίας οὔσης οὐδεμιᾶς, δέον πρόνοιάν τινα
- B ποιήσασθαι ὥστε τὰ τε πράγματα ὥσπερ πρότερον καλῶς καὶ
- V. 168 ὡς δέον διοικεῖσθαι, καὶ αὐτὸν ἀναπαύλης τινὸς τυγχάνειν. τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἰ τὴν τε τῶν βασιλικῶν γραμμάτων ἐπι- στασίαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμείον,15 ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῶν εἰσπραττόντων τοὺς δημοσίων φό- ρους ἀναδείη ἑτέρω τιγί, ὃν ἂν ἐκλέξηται αὐτός. βασιλεὺς δὲ οὐδὲ αὐτὸς ἔφρασκεν ἀγνοεῖν, ὅσον ἐπὶ τοῦ προτέρου χρό- νου ὑφίστατο τὸν πόνον, πᾶσιν αὐτὸς ἐφρονηκώς, ἀλλὰ χιδέ- ναι τε καλῶς, καὶ οὐχ ἡκιστα θαυμάζειν, εἰ πρὸς τοσαύτην20 διοίκησιν πραγμάτων εἰς ὃν αὐτὸς ἔξαρκεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἀλ- γεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν κάματον ὃν ὑπέμενεν ἔνοσῶν. ὅπερ δὲ
- C αὐτὸς ἔφησ λογιζόμενος καὶ αὐτὸς, ὡς τῶν ἐμφυλίων ἔνεκα πολέμων καὶ τῶν ἐπιβουλῶν ἀναγκαῖον ἐφ' ἅπασί σε παρῆ- 16. ἀναδείη ED. P. pro ἀναδείην.

dum scriberentur, per se magnus domesticus praefuerat; ne quid per socordiam malignitatemve aliorum, quibus ea committerentur, sibi- sterius fieret: nec leves in eo labores sustinuerat, quos nihilo mi- nus, quia curam sollicitudinemque in omnibus necessariam iudicabat, silentio perferebat. Tunc vero, sepultis iam bellis civilibus insidiis- que ac suspicionibus, sibi quoque occupationes aliquantum minuen- das esse constituit. Quocirca imperatori praeteriti temporis laborio- sam administrationem suam exponit ac monet, malis civilibus et sus- piciosiis temporibus iam praeteritis, providendum, uti res quemadmo- dum ante, bene decenterque procuraret, et sibi quietem ac remis- sionem aliquam concedendam. Concessurum autem, si imperatoriarum litterarum et fisci et exactionum praefecturam in alterum transferat, quem suo arbitrato delegerit. Respondit imperator, Nec se ignorare, quantos ille labores hactenus subiisset, cum unus omnibus praecisset: sed probe nosse, et summopere admiratum, solum tantae negotiorum molli sustinendae parem esse potuisse. Praeterea doluisse fortunam eius, cum quibus premeretur oneribus secum cogitare. Sed cum ipse quoque consideraret, quod dixerat, quomodo propter: bella civi- lia et insidias eum adesse omnibus et per eum fieri omnia oporteret,

και και πάντα πράττεσθαι διὰ σοῦ, και ἄκων παρῆεν σιγή. C. 1328
 τὸν χρόνον. νυνὶ δὲ ἡ ἐβούλετο τοῦ θεοῦ τὰ πράγματα κα-
 ταστῆσαντος, ὃν ἂν αὐτὸς ἐθέλης μᾶλλον πρὸς τὴν διοίκησιν
 ὢν ἐφης πραγμάτων ἐλοῦ. οὐ μὴν ἐκείνῳ παντάπασιν ἐπι-
 5 τρέψαι τὰ πράγματα χρῆ, ἀλλὰ και αὐδῆς αὐτὸν ἐφίστασθαι
 τοῖς ἀναγκαίοις, και πάντα πράττεσθαι σοι κατὰ γνώμην.
 οὕτω γὰρ ἂν τὰ τε πράγματα διοικηθῆσθαι καλῶς, και αὐ-
 τὸν ἀναπαύλης τυγχάνειν οὐ μικρᾶς τινος. Ὁ δὲ μέγας δο-
 μέστικος τοῖς τε λεγομένοις ἐπέθετο πρὸς βασιλέως, και πα- D
 10 ρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον ἐπὶ τῇ διοίκησει τῶν εἰρημέ-
 νων ἤρειτο πραγμάτων και βασιλεὺς συνεπεψηφίσθη αὐτὸς
 ἀποδειχθεὶς δὲ τῶν κοινῶν πραγμάτων ὁ παρακοιμώμενος διοι-
 κητής, ὅσα μὲν ἦν ἀναγκαῖα και τῆς τοῦ μεγάλου δομεστίκου
 κρίσεως ἐδεῖτο, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀνάγων, ἡ αὐτὸς ἐπέτρε-
 15 πεν ἐπράττετο, ἡ μόνος ἡ και μετὰ βασιλέως ἕνια ἐξετάζων
 ἃ δὲ οὐ τοιαῦτα, παρακοιμωμένῳ ἐφείτο πράττειν. Ἐπὶ δὲ
 τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ βασιλεὺς εἰς Κυζικὸν ἐπεραιώθη, ἅμα
 μὲν τὴν τῆς θεομήτορος ἀχειροποίητον εἰκόνα, ἡ πρὸς τὸν ἐν
 Ἐφρασίῳ ναὸν ἦν, προσκυνήσων, ἅμα δὲ κατοψόμενος και
 20 τὴν χώραν, οὐπω πρότερον ἰδῶν. τὸ δ' ἔτι τούτων αἰτιώτε- P. 209
 ρον, ἵνα τὸν Φρυγίας ἄρχοντα Ταμηρχάνην τὸν τοῦ Γιάξῃ
 ταῖς κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐφαις πόλεσιν ἐπικείμενον οὐσαις
 ὑπηκόοις βασιλεῖ, πρὸς συμβάσεις πείσῃ χωρῆσαι ὁ και κατὰ
 γνώμην ἐτελεῖτο βασιλεῖ. ἀπὸ γὰρ Κυζικίου εἰς Πηγὰς πόλιν
 25 τὴν κατὰ τὸν Ἑλλησποντον ἐλθῶν, μετεκαλεῖτο τὸν Ταμηρ-

etiam nolentem tempus extraxisse. Nunc quoniam Deus rem publicam
 ordinasset atque constituisset, ipse potius ad ea, quae nominasset mu-
 nera obeunda quem vellet deligeret, cui tamen non omnimodis abso-
 luteque res committendae sint: sed eum rursus necessariis praesese
 et omnia ex eius iudicio administrari debere. Sic enim negotia prae-
 clare curatum iri et ipsum sat quietis consecuturum. Assentitur ma-
 gnus domesticus et Apocauchum sacri cubiculi praefectum his functio-
 nibus deligit; imperator auctor fit. Apocauchus creatus rerum com-
 munitum administrator, quaecumque erant necessaria seu maioris mo-
 menti, et iudicem magnum domesticum requirebant, ea ad illum re-
 ferens, quatenus ipse committeret, aut solus conficiebat aut cum im-
 peratore quaedam discutiebat. Quae huiusmodi non erant, eius
 arbitrio transigenda permittebat. Sub idem tempus imperator Cyzicum
 traiecit, simul ut Deliparae signum non manufactum, in templo apud
 Hyrtacium asservatum veneraretur: simul ut regionem nondum visam
 lustraret et, quod caput erat, ut satrapam seu principem Phrygiae
 Tamerchanem Giaxae filium, orientalibus ad Hellepontum urbis
 Romanorum incumbentem, ad pacificationem adduceret: quod etiam

- A. C. 1328 *χάνην, καὶ ὡς ἀφικτό τε κατὰ τάχος καὶ μετὰ πολλῆς τῆς μετριότητος καὶ, ὡς εἰπεῖν, δουλείας συνεγένετο τῷ βασιλεῖ. ὡς γὰρ ἐγγὺς ἐγένετο ὅσον ὄραϊν τε τὸν βασιλέα καὶ ὄρασθαι παρ' αὐτοῦ, αὐτὸς τε καὶ ἄλλοι Πέρσαι τῶν ἵππων καταβά-
B τες καὶ προελθόντες ἐπὶ μικρὸν, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἄπωθεν δὲ τὸν βασιλέα προσεκύνουν, τὰς κεφαλὰς ἐρείσαντες ἐπὶ τὴν γῆν αὐτὸς δ' ἄχρι βασιλέως ἐλθὼν πεζῆ, προσεκύνει τε καὶ ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, ἔπειτα ἔφιππος γενόμενος, μόνος μόνῳ συνεγένετο τῷ βασιλεῖ. πολλὰ δὲ πρὸς αὐτὸν περὶ εἰρήνης διαλεχθέντος βασιλέως καὶ εὖ ποιήσειν ἐπαγγελιαμέ-
10 νου, αὐτὸς μὲν εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον, βασιλεὺς δ' εἰς Πηγὰς τὴν πόλιν ἐπανῆλθε. καὶ ἐς τὴν ὕστεραίαν πάλιν ἐλθὼν ὁ Ταμηρχάνης καὶ προσκυνήσας βασιλέα καὶ ἐπαγγελάμενος εἰρήνην ἄξιον τοῦ λοιποῦ καὶ τοῖς κατὰ τὴν ἑω Ῥωμαίοις μηδέποτε ἐπιστρατεύσειν, δώροισ τε ἀμειψαμένου βα-
15 σιλέως ἀξίως ἑαυτοῦ, ὁ μὲν ἐπανεζευξεν εἰς τὴν οἰκείαν, C ἄπερ ἐπηγγεῖλατο ἀληθῆ ἐπὶ τῶν ἔργων ἀποδεικνύς· οὐκέτι γὰρ οὐδὲν ἠδίκησε Ῥωμαίους· βασιλεὺς δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκεν. ἔνθα διατριβόντι ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Μιχαῆλ
V. 169 *μεμήνηκεν, εἰ ἀρεστὸν αὐτῷ εἶη, συνελθεῖν τε αὐτῷ καὶ τὰς 20 σπονδὰς ἀνανεώσασθαι καὶ τὴν εἰρήνην. τὴν γὰρ πρότερον ἐν Ἀδριανουπόλει γενομένην συντυχίαν, τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἐόντων διὰ τὸν συμβεβηκότα τότε πόλεμον, ἐπ' ὀλίγον τε γεγενῆσθαι καὶ τεταραγμένως. καὶ ἐπεὶ κατὰ**

20. καὶ scripsi pro τὸ.

ex sententia successit. E Cyzico enim Pegas ad Hellespontum profectus, eum accersivit. Qui celeriter praesens, magna moderatione et quodammodo subiectione cum imperatore congressus est. Nam cum propius abesset, ut iam ipsum videre et ab ipso videri posset, cum Persis suis ab equis descendit: paulumque progressi, ceteri quidem omnes imperatorem, antequam appropinquarent, capitibus humi submissis adorabant; ipse ad eum pedibus accedens et adorabat et pedem illius osculabatur. Deinde equo conscenso, solus cum solo verba miscuit. Imperator ubi multis cum eo de pace egit et gratiam relaturum promisit, Pegas, ille in castra sua rediit. Postridie revertens, salutato imperatore, pacem in posterum et Romanis in oriente non amplius molestum futurum promisit: donisque ab eo pro dignitate cultus, ad suos se recepit; et promissa ad rem conferens, nunquam deinde Romanis nocuit. Imperator Byzantium remeavit. Ibi cum esset, Michael Moesorum rex ei significat, si placeret, cupere se illum convenire et foedus instaurare. Adrianopoli enim temporibus non sinentibus, (propter tumultus videlicet bellicos,) brevem et perturbatum fuisse congressum. Cum placuisset imperatori, So-

γνώμην ἦν καὶ βασιλεῖ, μεταξὺ Σαζοπόλεως καὶ Ἀγχιάλου ἐν Α. C. 1328 τοῖς λεγομένοις Κρημοῦς ἐποιήσαντο τὴν συντυχίαν καὶ σπονδὰς ἔθεντο βεβιαίας διὰ βίον καὶ συμμαχίαν, καὶ διαλυθέν- D
τες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

5 ζ'. Βασιλεὺς δὲ ἐν δεινῷ τιθέμενος τὸ Πέρσας μὲν αἰεὶ Ῥωμαίοις ἐπιστρατεύειν, αὐτοὺς δὲ ἐκείνοις μηδαμῶς, ἔγνω δεῖν πρὸς τὴν ἑω περαιωθεῖς, τοῖς κατὰ Βιθυνίαν βαρβάροις ἐπιθέσθαι· ἔτι γὰρ ἐσκήρουν ἐν τοῖς πεδίοις, ἔα- P. 210
ρος ἤδη μεσοῦντος κατὰ μῆνα Μάϊον καὶ μετακαλεσάμενος Α. C. 1329
10 τὸν τῆς Μεσοθηρίας ἄρχοντα τὸν πρωτοκυνηγὸν Κοτοφρῆ, ἐβουλεύετο περὶ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων εἰσβολῆς. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κοτοφρῆ σὺ διὰ τὸ Μεσοθηρίας ἐπιτροπεύειν μόνον πείραν ἔχων τῶν κατὰ τοὺς βαρβάρους πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πολλῶν πολέμων ἔμπειρος καὶ
15 μάλιστα τῶν Περσικῶν, οἷα δὴ ἐκ πρώτης ἡλικίας τοῖς ἦθεσί τε καὶ ταῖς διατριβαῖς αὐτῶν ἐντραφεῖς. Κοτοφρῆ δὲ ἐπέ-
20 φθέσσε τε τὸν βασιλέα πρὸς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον, καὶ ἠδέως ἔλεγεν ἐκείνῃ τὴν ἡμέραν ἂν ἰδεῖν, ἐν ἣ ἀπὸ τῶν Β
βαρβάρων ἐξέσται Ῥωμαίοις, ὧν εἰς αὐτοὺς ὑπῆρξαν, πολ-
25 λῶν ἀδικιῶν δίκας λαβεῖν. ὑπετίθει τε μὴ μέλλειν, ὡς ὅσον οὐπω τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῶν πεδινῶν ἐπὶ τὰ ὄρεινότερα ἀναχωρησόντων, τὴν ἀλέαν ἐκκλινόντων τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους

7. *Buθυνίαν* ms., nescio an errore librarii, an aevi, quamquam apud Gregoram, qui Cantacuzeno coaevus, et apud Codinum, qui etiam inferior est, legatur *Βιθυνία*. ED. P. Atque ipse Cantacuzenus aliis multis in locis *Βιθυνία* habet. Quare librarii errorem hic et infra correxi.

zopolin inter et Anchialum apud Κρημοῦς, qui dicuntur, convenerunt, ibique foedus et societatem perennem iniverunt, digressisque domos recesserunt.

6. Imperator porro indignatus, Persas toties Romanis praedatorem immittere exercitum, cum ab iis nihil patientur mali, in orientem traiciendum, et barbaros in Bithynia adoriundos sibi aduxit: adhuc enim, adulto vere, mense, inquam, Maio, in tabernaculis per campos habitabant; de qua impressione advocatum Contophrem Mesotheniae praefectum, venatorum principem, consuluit; quandoquidem is non solum ob praefecturam Mesotheniae res barbarorum noverat; sed et vir bonus alioqui et bellicae disciplinae, praesertim Persarum, minime rudis erat; utpote a pueritia moribus et institutis eorum innutritus. Is imperatorem ad barbaros armis coercendos confirmare et libenter diem illum visurum autumare, quo liceret Romanis tot iniurias sibi illatas rependere. Admonebat autem, ne procrastinaret, quod barbari e campestribus in editiora loca, aestivos calores declinantes, propediem successuri essent; sic enim illos

- A. C. 1329 οὕτω γὰρ εἶναι αὐτοῖς ἔθος οὕσι νομάσιν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἐπιστρατεύειν τοῖς βαρβάροις καὶ μὴ μέλλειν, τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ἀδριανουπόλεως καὶ Θρακίης συναθροίσας στρατιῶν, (οὐ γὰρ ἐξῆν τὴν τε ἐκ Μακεδονίας καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας μετακαλεῖσθαι κατήπειγε γὰρ ὁ καιρὸς⁵ καὶ ὁ Κοντοφρὲ πάλιν ἐκ Μεσοθηνίας ἐλθὼν καὶ φάσκων ὅτι οὐκ εἶναι καιρὸν ἐπιθέσθαι τοῖς βαρβάροις, ὡς ὅσον οὐπω πρὸς τὰς δυσχωρίας ἀποχωρήσουσι τῆς ὀρεινῆς,) τὴν ἡθροισμένην στρατιῶν λαβὼν ὁ βασιλεὺς, ἐπεραιώθη πρὸς τὴν ἕω, λήγοντος ἤδη ἕαρος, κατὰ τὸ Σκουτάριον προσαγορευόμενον·¹⁰ ἐπεὶ δὲ ἠγγέλθη τοῖς βαρβάροις ἡ τοῦ βασιλέως ἐφοδος, ὅσοι μὲν ἦσαν νομάδες κατὰ τὴν Βιθυνίαν διεσκεδασμένοι σκηνας τε ἀναλαβόντες καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα ἀνῆλθον τῶν ὄρων, καὶ πορρωτέρω ἢ ἐξ ἔθους ἦν αὐτοῖς. Ὁρχάνης δὲ ὁ τῶν αὐτόθι Περσῶν σατράπης,¹⁵ ὅση ἦν αὐτῷ περὶ καὶ ἵππικὴ δύναμις ἀναλαβὼν, ἐπειδὴ ἐπύθετο, τὸν βασιλέα διὰ Μεσοθηνίας μέλλοντα ἵναί, πολλὰς V. 170 ἐχούσας δυσχωρίας καὶ ὄχυρότητας αὐτοφρεῖς, οὐ τῆ σφετέρῃ δυνάμει μᾶλλον ἢ τῇ θεσει θαρρόησας τοῦ τόπου, εἰς Μεσοθηνίαν ἐλθὼν, ὑψηλοῖς χωρίοις καὶ δυσπροσόδους ἐγκαθίδρυσε²⁰ τὴν στρατιῶν. βασιλεὺς δὲ ἀπὸ Σκουταρίου δυεῖν ἡμερῶν ὁδὸν ἀνύσας, τῇ τρίτῃ ἄμα ἔω, ἐπεὶ πάλιν τῆς αὐτῆς εἶχοντο ὁδοῦ, καὶ ἡ Περιοικὴ στρατιὰ ἐράνη ἄκωθεν ἐν χωρίοις ὑψηλοῖς ἐγκαθιδρυμένη. ὀλίγον δὲ προελθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐστρατοπέδευσε καὶ αὐτὸς ἐν χωρίῳ Πελεκάνῳ προσαγορευομένῳ,²⁵

consuesse, cum sint nomades. Ut animo stetit infesto petendos agmine, Byzantio, Didymoticho, Adrianopoli et e Thracia coactis copiis, (non enim Macedonicas reliquasque orientis licebat cogere, quod tempus urgebat: et simul Contophres e Mesothenia reversus, nunc esse maturum confirmabat barbaros aggredi, antequam ad impedita montium loca recederent, quod mox facturi essent,) in orientem, exeunte iam vere, navigans, ad Scutarium, ut appellatur, naves appulit. Intellecto hostili imperatoris adventu, quotquot erant nomades per Bithyniam dispersi, cum tabernaculis et pecore ceteraque suppellectili ad alta montium, et longius quidem quam pro consuetudine sua properarunt. Orchanes Persarum in Bithynia satrapa sive princeps, assumptis quos habebat pedestribus equestribusque copiis, postquam rescivit imperatorem per Mesotheniam venturum, locum multis difficultatibus et naturalibus munimentis impeditum, non magis suis viribus, quam hac re fretus, in Mesotheniam veniens, in excelsis et paene inaccessibleibus exercitum collocavit. Imperator Scutario bidui itinere profectus, cum tertio die mane pergeret, Persas procul in edito sedentes conspexit, paulumque ultra progressus, et ipse in lo-

καὶ τοὺς ἐν τέλει συναγαγὼν, ἐβουλεύοντο ὃ, τι δέοι ποιεῖν. A. C. 1329
 ἐδόκει δὴ περαιτέρω μὴ προβαίνειν, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ
 τοὺς νομάδας Πέρσας οἷς ἐπῆσαν ὡς ἔξανδραποδισόμενοι,
 τὴν ἔφοδον αἰσθημένους διαδρᾶναι, ἅμα δ' ὅτι, τῶν τε P. 211
 5 χωρίων δυσβάτων καὶ στενῶν ὄντων, δι' ὧν ἔμελλον διέ-
 ναι, καὶ στρατιᾶς ἀντιστρατοπεδευομένης πεζῆς τε καὶ ἰπ-
 πικῆς, οὐκ ἀναγκαῖον διακινδυνεύειν ἐπὶ κέρδει οὐδενί.
 ἵνα δὲ μὴ δοκοῖεν τῷ δέει τῶν βαρβάρων ἀναστρέφειν,
 εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα ἔφ' ὀπλισμένους ἐπὶ τοῦ πεδίου
 10 κατέναντι τῶν βαρβάρων παρατάξασθαι ὡς εἰς μάχην. κἄν
 μὲν αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀποστάτες, ἐπὶ τοῦ ὀμαλοῦ θελή-
 σωσι διαγωνίσασθαι αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἐπιδείξασθαι τὴν οὐ-
 κείαν ἀρετὴν ἂν δὲ μὴ αὐτοὶ τῆς δυσχωρίας ἀφιστῶνται,
 τῆς εἰς Βυζάντιον ἔχουσαι φερούσης τεταγμένως, ἄργη δεί-
 15 ξαντας, ὡς οὐ διὰ δειλίαν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχειν ὅστισι συμβα- B
 λοῦσιν, ἀνέξενον εἰς τὴν οἰκίαν. οὕτω μὲν δὴ ἐδέδοκτο καὶ
 ἠύλλισαντο τὴν νύκτα εκείνην κατὰ τὸν Πελεκάνον, ἅμα δὲ ἔφ'
 μετὰ τοὺς εἰωθύτας ὕμνους πρὸς θεὸν τῇ σάλπιγγι ἐκέλευεν
 ὁ βασιλεὺς τῇ στρατιᾷ τὴν ἐφόπλιον σημαίνειν. ἐπεὶ δὲ ὀπλί-
 20 σαντο, κατέναντι τῶν βαρβάρων ἦλθον, παρατεταγμένοι ὡς
 ἐς μάχην, ἧ ἐδέδοκτο τῇ προτεραίᾳ. Ὁρχάνης δὲ καὶ αὐτὸς
 ἰδὼν τὸν βασιλεῦα ἐπιόντα, ἀντιπαρέταττε καὶ αὐτὸς τὴν
 στρατίαν. καὶ μέρος μὲν τι κατέκρυψεν ἐν λόχοις, ὡς ἂν, εἰ
 οἱ Ῥωμαῖοι ὑπερσχόντες ἐπίωσιν αὐτοῖς, οἱ ἐν ταῖς ἐνέδραις
 25 ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐπελθόντες, ἐκπλήξωσί τε διὰ τὸ ἀπρησδόκη- C

co, cui Pelecano nomen est, castra fecit; coactisque primoribus, quid facto opus exquisivit. Sententia fuit, non esse ulterius progrediendum; tum quod Persae nomades, in quos tendebant, in servitutem abrepturi, id sentientes fugerent: tum quia locis, per quae essent transitori, inuis et angustis pedestrique et equestri exercitu contra occursuro, non videbatur necessarium nullo cum fructu adire periculum. Ne tamen metu barbarorum regredi putarentur, postridie matutini in planitie, velut ad pugnam contra barbaros consisterent. Et si quidem hostes e locis arduis digressi, aequo campo cum ipsis velent concurrere, virtutem suam contra ostentarent: sin autem, Byzantium viam ordinatim capesserent: re docentes, non quia timerent, sed quia quibuscum pugnarent non haberent, domum reversos. Hoc illi decreverunt et apud Pelecano pernoctarunt. Posteaquam pulsus tenebris diurna lux affulsit, laudibus Deo de more dictis, imperator militibus tuba signum ad arma capienda dari iussit. Armati igitur iuxta hesternum decretum contra barbaros in acies dispositi, tanquam ad proelium conserendum procedunt. Eo viso Orchanes auos item instruit partemque in insidiis occultat: ut si Romani in hos praevalentes irruerent, illi derepente prosilientes, eos perterrefacerent

Ac. 1329 τον και τρέφονται αὐτούς· τὴν δ' ἄλλην ἅπασαν δύναμιν ἀναλαβὼν, ἔστη ἐπὶ μετεώρου. τριακοσίους δὲ ἀπολεξάμενος τοὺς παρ' αὐτῆς μαχιμωτάτους ἵπποτοξότας, ἵππους ἔχοντας τῶν μάλιστα θέσειν ἀγαθῶν, ἐκέλευσεν αὐτοῖς οὐ κατὰ συστάδην, ἀλλ' ἐξ ἐφόδου συμπλέκεσθαι τῇ βασιλείῳ στρατιᾷ, καὶ ἐπιόντας μὲν μὴ ὑπομένειν, ἀλλὰ φεύγοντας τοξείαις χρῆσθαι, ἀναχωροῦσι δὲ αὐδῖς ἐπιτιθεσθαι. συμβέβηκε δὲ τὸ μεταξὺ τῶν στρατευμάτων ἀμφοτέρων ὅσον μὲν ἦν κατὰ τοὺς Ῥωμαίους ὁμαλὸν τε εἶναι καὶ ἰσάδιον πρὸς τὰς ἱππηλασίας, τὸ δὲ κατὰ τοὺς Πέρσας οὐ μόνον ἀναντες καὶ δυσπρόσοδον, ἀλλὰ καὶ τάφρους αὐτοφουεῖσι πανταχόσως διατετημημένον ᾧ καὶ μᾶλλον οἱ βάρβαροι πεποιδότες ἐπήεσαν Ῥωμαίοις. τούτοις μὲν οὖν τοῖς τριακοσίοις προσετέτακτο τὸν τρόπον τοῦτον συμπλέκεσθαι Ῥωμαίοις. ἑτέρους δὲ χιλίους ὀπισθεν αὐτῶν ἐπέστησε κατὰ τὰς τάφρους καὶ τὰς δυσχωρίας, ὡς ἂν, εἰ διώκοιντο οἱ τριακόσιοι πρὸς τῶν Ῥωμαίων, αὐτοὶ πρὸς τὰ στενὰ ἐστῶτες ἀμύνωσιν αὐτοῖς· ἐκατέρωθεν τε αὐτῶν χιλίους ἐφ' ἐκάστῳ μέρει τῆς αὐτῆς ἔνεκα αἰτίας. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ εἶδρα τοὺς Πέρσας ἀπὸ τοῦ λόφου κατιόντας, τριακοσίους καὶ αὐτὸς ἐπιλεξάμενος ἐκ τῶν ἰδίων καὶ περισησάμενος ἑαυτῷ, τοιαύτην τινὰ παραίνεσιν ἐποίησατο πρὸς αὐτούς· „ἄνδρες στρατιῶται, τὴν μὲν εὐκλειαν τῶν Ῥωμαίων καὶ τὴν δόξαν, ἣν ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ τοῖς πολεμίοις εἶναι ἐκτήσαντο ἐξ ἀρχῆς, οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε· οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ μικροῦ δεῖν πᾶσαν

P. 212 παραστησάμενοι τὴν οἰκουμένην, καὶ πάντα γένη καὶ Εὐρώ-25

atque in fugam compellerent. Reliquis itaque sibi adiunctis, in sublimi stabat. Secretis porro trecentis equitibus sagittariis pugnacissimis, in equis velocissimis, imperavit eis, ne cominus et stataria pugna, sed ex incursum invadentes, cum Romanis depugnarent rursusque fugerent et tela in tergum torquerent; deinde conversi, redirent hostemque denuo lacesserent. Contigit autem, ut spatium medium versus Romanos aequale et equiti idoneum; versus Persas non acclive solum accessuque laboriosum, sed et fossis nativis undiqueque interceptum esset. Qua commoditate barbari potissimum fidentes, in Romanos audacius se inferebant. His igitur trecentis, ut hoc modo cum Romanis dimicaret, mandavit, alios mille a tergo eorum ad fossas et angustias, qui Romanos insequentes exciperent, et eadem de causa mille in utroque latere locavit. Imperator ubi Persas de colle descendisse conspexit, etiam ipse trecentos de suis elegit, a quibus stiparetur, eosque talibus verbis accendit: Quam gloriam, milites, quod decus Romani inde ab initio ex eo sibi compararint, quod hostibus formidabiles fuerunt, nec vobis est ignotum. Hi enim sunt, qui totum paene orbem omnesque gentes subegerunt, et Europae

πάντα καὶ τὰ ἐπὶ τῆς Ἀσίας ἀναγκάσαντες αὐταῖς δουλεύειν. A.C. 1329
 ὅτι δὲ ἡμᾶς οὐκ ἐπὶ πολὺν τινα χρόνον οὐκ ὀλίγα τινὰ τῶν V. 171
 βαρβάρων συμβέβηκεν ἐλαττωθῆναι, οὐδὲ γὰρ διὰ ταῦτα καὶ
 πρὸς τὰ ὑπόλοιπα ἀπαγορεύειν. οὐδὲ γὰρ κατὰ τὴν ἡμετέραν
 5 κακίαν τὸ ἡσῆσθαι προσεγένετο, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ πρὸς ἔπι-
 σιν ὧν προσκεκρούκαμεν αὐτῷ, διὰ τῶν βαρβάρων τιμωρου-
 μένου. οὐδὲ δὴ δίκαιον τοὺς τὴν γνώμην μὴ κατὰ κράτος νι-
 κηθέντας, ἔχοντας δὲ τινα αὐθις κρείττονα ἐλπίδα τῆς συμ-
 φορᾶς τῇ ἀποβάσει ἀμβλύνεσθαι νομίσει δὲ ἐν μὲν ταῖς
 10 πρῶξις ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ B
 γνώμαις αἰεὶ τοὺς αὐτοὺς ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ διὰ
 τὴν προτέραν ἦταν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, εἰκότως ἂν ἦν
 τινι κακοῦς ὀφθῆναι. ὑμεῖς δὲ οὔτε ἐμπειρία τῇ πρὸς τὰς
 μάχας λείπεσθε τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ τῇ τόλμῃ πολὺ
 15 πρὸς αὐτῶν. ὁρᾶτε γὰρ αὐτοὺς κατεπιτηχότας καὶ κατα-
 δυομένους πρὸς τὰ κοῖλα τῶν ὄρεων καὶ μηδαμοῦ τῆς δυσ-
 χωρίας ἀποστῆναι βουλομένους, μὴδὲ ἐκ τοῦ ἴσου διαγωνί-
 σασθαι ἡμῖν. τολμῶντας. γίνεσθε δὴ ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ τὴν
 καταπεσοῦσαν ἤδη δόξαν τῶν προγόνων ἀναρθώσατε αὐτοί,
 20 καὶ μὴ νομίσητε ὑπὲρ μηδὲν προσηκούσης γῆς ὑμῖν διαγωνί-
 ζεσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἀλλ' ὑπὲρ ἐλευθερίας μάλιστα C
 καὶ τῆς οἰκείας ἑαυτοῦ πατρίδος. εἰ γὰρ ἐνταῦθα ἀξίως
 ἑαυτῶν ἀγωνιζόμενοι νικῶμεν αὐτούς, πρὸς οἷς ἀφρημέα
 πρῶτερον ὑπ' αὐτῶν καὶ τὴν οὖσαν καρπωσόμεθα ἀδεῶς
 25 πρὸς τούτοις δὲ εἰ μὲν καὶ αὐτὸς συνηγωνιζόμεν ὑμῖν ἐν τῷ

Asiaeque iugum imposuerunt. Quod autem nos brevi tempore non
 pauca a barbaris detrimenta accepimus, non propterea de cetero
 animis frangi debemus. Haud enim ignavia, sed peccatis nostris,
 Deo nos per barbaros ulciscente, victi sumus. Non igitur fas est,
 quorum spiritus nulla vis devicit et quos rursum maior spes est ca-
 lamitate, eos hebetari atque languescere: cum rectius sit arbitrari,
 in actionibus homines frustrari ac decipi: animis vero semper aequae
 ac vere generosos esse posse: nec quia prius manus dederint, ideo in
 praesens merito imbelles videri debere. Quin vos barbaris nec usu
 militari ceditis: et audendo multum antecellit. Cernitis, quemad-
 modum trepidantes in cava montium se abdant et ab illis anfractibus
 atque angustiis locorum se iungere se nusquam audeant, ideo in
 campo nobiscum congregi. Quamobrem estote viri fortes et col-
 lapsam maiorum vestrorum gloriam instaurate: neve cum barbaris pro
 regione ad vos nihil attinente, sed pro libertate inprimis et unum-
 quemque pro patria sua dimicaturum existimatote. Si enim hic, ut
 nobis dignum est, pugnantes eos debellaverimus, praeter ea quae prius
 ipsi nobis abstulerunt recuperata, etiam nostra regione tuto fruamur.

- A. C. 1329 παρόντι, πρόφασις ἄν ἦν τινα κακῶ γενέσθαι λήσειν οἰομένῳ· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ἔξω ἔσθηκα τῶν ἄλλων βραβευτής, ἔξεστι σκοπεῖν ἐκάστῳ ὡς, εἰ μὲν κακὸς ὀφθαίη, κολασθήσεται τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ· οἱ δὲ ἀγαθοὶ τιμηθήσονται τοῖς προσήκουσιν ἀθλοῖς τῆς ἀρετῆς. τὴν δὲ συμπλοκὴν ὁποῖαν τινα χρῆσθαι ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ αὐτοὶ μὲν ἴστε ἐκ παιδῶν πολεμίοις ἔργοις ἐπιτραμμένοι παραινέσω δὲ καὶ αὐτὸς. εἰ μὲν γὰρ τεταγμένοι κατὰ φάλαγγας ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντο ἡμῖν, ἦν ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς τὴν τάξιν φυλάττοντας αὐτοῖς ἐπιεῖναι· ἐπεὶ δὲ, ὅσον ἀπὸ τῶν γινομένων ἐστὶν εἰκάξειν, οὐκ εἰς χεῖρας ἡμῖν ἵνα διανοοῦνται, ἀλλ' ἀποθνήσκοντες βάλλειν καὶ ἐπιόντας οὐχ ὑφίστασθαι, ἀλλ' ὑπαναχωρεῖν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ τοὺς τεταγμένους ἐν αὐταῖς, δέον καὶ ἡμᾶς μέχρι μὲν τοῦ ἐν θφικτῶ τῶν τοξευμάτων γίνεσθαι σχολῆ βαδίζειν καὶ τεταγμένους, ἐπειδὴν δὲ γένησθε ἔγγυς, δεῦτε πᾶσιν χρῆσθαι καὶ εὐψυχίᾳ, ἅμα μὲν τὸ μεταίχμιον συναειρῶντας ὡς ἂν μὴ κατὰ σχολὴν βάλλησθε τοὺς βέλῃσι συχνοῖς, ἅμα δ' ἵνα καὶ τὴν ἀναχώρησιν τῶν βαρβάρων φθάνοντες αὐτοὺς κακῶς ποιῆτε τὴν δίοξις δὲ μὴ ἐπικολῶ ποιεῖσθαι, μηδὲ θρασύτητι ἐπαιρομένους, ἑαυτοὺς εἰς τὰ τοὺς κινδύνους εἰσάθειν· ἀλλ' ἐπειδὴν ἐν τοῖς ἐπιτάκτοις γένησθε ἐκείνοις, πάλιν ὑπαναχωρεῖν πρὸς τὸ πεδίον, τὴν τάξιν τε φυλάττειν καὶ ἐπιόντας ἀμύνεσθαι τοὺς βαρβάρους.”
- P. 213

3. κολασθήσεται em. ED. P. pro κολασθήσεσθαι.

Adhaec siquidem ego nunc vobiscum una in hostem pugnarem, daretur imbelliae alicui occasio, dum se posse latere existimaret. Sed quoniam extra proelium arbiter et iudex certaminis sum, licet quisque secum cogitet, si ignavus fuerit, poenas debitas luiturum: strenuos autem paribus virtuti suae praemiis honoratum iri. Sed qua ratione cum barbaris pugnanda sit, ipsi etiam a pueritia bellicis assuefacti operibus non ignorant: tamen admonebo. Si ipsi in acies distributi proelium inibunt, nos quoque acie ordinata illis occurramus necesse est. Quia vero, quantum coniectura provideo, non dexteras conserere, sed iacula eminus spargere et ubi in nos incurrarint, non subsistere, sed ad loca impedita ibidemque in insidiis subsidentes refugere meditantur, et vos extra teli coniectum sitis, lenteque servatis ordinibus incedatis oportet. Ubi autem propiores fueritis, omnem acrimoniam et virtutem animi expromatis; simul spatium in medio contrahentes, ne per moram telis crebris feriamini: simul barbaros receptu prohibentes et ipsos male multantes. Ne porro illis fugientibus valde instate neve confidentia elati, in discrimen vos conicite: sed postquam ad triarios seu subsidiarios eorum veneritis, in campum revertimini, servatisque ordinibus, eos incurantes propulsate.

Τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς παρεκλεύσατο τοῖς στρατιώταις, A. C. 1329
 ἄμα καὶ βοήθειαν τὴν ἐκ τοῦ κρείττονος καὶ νίκην ἐπευξά-
 μενος αὐτοῖς. οἱ δὲ προσκυνήσαντές τε βασιλεῦα καὶ ἡ καλῶς
 νικήσειν ἢ εὐκλεῶς τεθνήξασθαι εἰπόντες, σταυροῦ τε κηδο-
 5 πλίσσαντες ἑαυτοὺς, ἐχώρουν κατὰ τῶν βαρβάρων τεταγμένως B
 καὶ κατὰ σχολὴν. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἐξώτροχος ὁ μέγας
 ἐκαιρειάρχης. ἀντεπήσαν δὲ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοῖς ὁμοίως.
 ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων ὅσον ἐφικνεῖσθαι τοῖς τοξέ-
 10 μασιν, οἱ Ῥωμαῖοι μὲν, ἢ αὐτοῖς προσετέτακτο πρὸς βαι-
 ιολέως, ὅλους ἀνέντες χαλινούς, ὅσον ἐνῆν ὀξέως ἐπεφέροντο
 τοῖς Πέρσαις. οἱ βάρβαροι δὲ καρτερήσαντες μὲν ἐπὶ μικρὸν V. 172
 καὶ βέλη κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἀφέντες, οἴομενοι οὕτως ἂν
 ἀποτρέψαι τῆς ὁρμῆς, ἐπεὶ ἐώρων αὐτοὺς ἀτρέπτως ἐπιόντας
 καὶ οὐδὲ ὀλίγα φροντίζοντας τῶν οἰστῶν, εἰς φυγὴν ἐτρέ-
 15 ποντο εὐθύς. ἐν δὲ τῇ φυγῇ ἀπέθανον περὶ τεσσαράκοντα
 αὐτῶν, οἱ λοιποὶ δὲ διεσώθησαν πρὸς τὰς δυσχωρίας καὶ
 τοὺς τεταγμένους ὀπισθεν καταφυγόντες. Ῥωμαίων δὲ ἀπέ- C
 θανεν οὐδεὶς οὔτε ἐτρώθη. ἵπποι δὲ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυμα-
 τῖαι. ἀνωχώρησαντες δὲ ἀπὸ τῆς διώξεως, ἔστησαν ἐπὶ τοῦ πε-
 20 δινοῦ πάλιν ὡς ἐπὶ βαλβίδος, τὴν ἔροdon τῶν βαρβάρων περι-
 μένοντες. οἱ Πέρσαι δὲ μικρὸν ἐνδιατρίψαντες τοῖς οἰκειοῖς
 καὶ πλείους τῶν πεσόντων προσλαβόμενοι ἑτέρονς, ἦσαν ἐπὶ
 τοὺς Ῥωμαίους. καὶ ἐπεὶ πάλιν ὥσπερ καὶ πρότερον ἐγένοντο
 ἐγγὺς, τῇ ἴσῃ καὶ ὀξύτητι καὶ προθυμίᾳ τῶν Ῥωμαίων χρη-
 25 σαμένων, ἐτράπησάν τε αὐθις εἰς φυγὴν οἱ βάρβαροι καὶ

His imperator suos hortatus, et a Deo auxillium ipsis victoriamque precatus est. Qui vicissim eum venerati, et se aut honeste victuros, aut cum laude occubituros, professi, signoque crucis obarmati, in hostem lento passu et ordine, Exotrocho magno heptaeriarcha ducente, procedebant. Similiter barbari gradum inferabant. Cum spatio iam distarent, quo telum adici potest, Romani, ut imperatum erat, immisis penitus habenis quam acerrime in Persas incurrebant. Illi aliquamdiu persistentes, tela in Romanos contorquebant: sperantes se illorum incursum ita repressuros. Sed ubi eos constanter premere sagittarumque securos viderunt, tum in fugam se penetrarunt, in qua circiter quadraginta ceciderunt: reliqui ad angustias locorum et subsidiarios retro collocatos pervenerunt; Romanorum nemo neque occubuit, neque vulnus accepit: pauci equi consauciati. Regressi, in planitie rursus hostem, quasi intra carceres expectantes committerunt. Persae aliquantis per inter suos morati, pluribus quam optetierant assumptis, in Romanos denuo vadunt. Sed illis parem priori impetum alacritatemque adhibentibus, iterum fugam arripiunt, in qua circiter triginta cadunt, Romanorum nullus desideratus, nec vulneratus est;

- A. C. 1329 περὶ τριάκοντα αὐτῶν ἀπέθανον ἐν τῇ διώξει· Ῥωμαίων δὲ Δουδαίς, οὔτε ἐτρόθη, εἰ μὴ ἔνιοι τῶν ἵππων. Ὁρχάνης δὲ ὄρων ἀπὸ τοῦ λόφου τοὺς ἰδίους ἤδη ἡσημένους δις, παρεθάρσυνέ τε τοὺς βαρβάρους καὶ ἐπεβοήθει πέμψας στρατιάν. βασιλεὺς δὲ ἐπήγει τε τοὺς ἰδίους καὶ αὐτὸς τῆς εὐνυχίας ἕνεκα καὶ τῆς ἀνδρίας καὶ παρεκάλει μὴ ὑφίστασθαι τῆς τόλμης, ὡς αἰεὶ κρείττους τῶν βαρβάρων ἕσομένους, ἔπεμπε τε καὶ στρατιάν ἀξιόμαχον πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ γενομένων ἐγγὺς τῶν στρατευμάτων, πάλιν ἀντέσχον μὲν οἱ Πέρσαι ἐπὶ πλέον ἐκβιασθέντες δ' ὅμως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐτρόπησαν εἰς ἰοφυγὴν πρὸς τοὺς οἰκίους καὶ ἔπασον ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν. τοιαύτας μὲν δὴ τὰς συμπλοκάς καὶ τὰς ἀναχωρήσεις οἱ Πέρσαι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐποιῶντο ἄχρι δείλης τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχαῖς μάλιστα τοῦ θέρους, Ἰοννίου μηνὸς ἐνισταμένου. καὶ κατὰ πάσας μὲν τὰς συμβολάς ἐνίκων οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ κρά-
15
τος δὲ αὐτῶν περιγενέσθαι οὐκ ἠδύναντο, ἅμα μὲν διὰ τὸ φύ-
- P. 214 ραγγας βαθείας περιβεβλησθαι τὴν Περσῶν στρατιάν καὶ μηδεμίαν κύνκλωσιν παρέχειν τοῖς Ῥωμαίοις, ἅμα δ' ὅτι καὶ τὸ πεδίον, ἐν ᾧ κατιόντες διηγωνίζοντο οἱ Πέρσαι, τάφροις αὐτοφρέσι καὶ αὐτὸ διατετημημένον ἦν πανταχοῦ, ἐν οἷς τοξόταις ἰστάμενοι πολλοὶ τὴν τελείαν νίκην ἀφηροῦντο Ῥωμαίους, βάλλοντες ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων τὴν τε στρατιάν αὐτοῖς πᾶσαν βασιλέα οὐκ ἐξῆν ἐπαγαγεῖν διὰ τοῦ τόπου τὴν ἀνωμαλίαν. ἐξ ἐκείνου δὲ ὁ Ὁρχάνης νομίσας καιρὸν εἶναι καὶ σφοδρότερας προσβολῆς, χιλίους ἐτέρους ἀπολεξάμενος τῶν Περσῶν, ἐκέ-
25

vulnerati tamen equi aliquot. Orchanes e tumulto suos iam his victos conspiciens, animos addit, manamque auxiliariam submittit. Imperator quoque suos de magnanimitate ac fortitudine commendat, hortaturque, ne quid de ea, utpote semper barbaris superiores futuri, deminuant; mittitque contra illos parem copiam. Ut sibi appropinquarunt, Persae denuo acrius resistunt: sed Romanorum virtuti succumbentes, ad suos refugiunt; pauci in fuga animas amittunt. Huiusmodi pugnae Persarum cum Romanis et refugia usque ad diem vesperam perducebantur, principio maxime aestatis, Iunio mense ineunte, et in omnibus congressibus Romanus vincebat; summo autem proelio ideo nequibat eos vincere, quod exercitus Persarum profundis vallibus cingeretur, nec circumveniri posset, quodque campus, in quem certaturi descendebant, fossis naturalibus ubique intersectus erat: in quibus magno numero stantes sagittarii, plenam Romanorum victoriam impediabant, inde ut ex munitionibus iaculantes, cum propter inaequalitatem loci universum exercitum in eas immittere imperatori non liceret. Ex illo Orchanes vehementioris impressionis tempus esse statuens,

λευσεν εἰς τὸ πεδίον καταβάντας ἅμα τοῖς τριακοσίοις προσ- A.C. 1329
βαλεῖν Ῥωμαίους. βασιλεύς τε ἐπεὶ ἐκείνους ἑώρα κατιόντας, B
τοῖς τε πρότερον μαχομένοις στρατιώταις τῆς ἀνδρίας ἕνεκα
εὐχαριστήσας τὰ εἰκότα καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Ἐξώτρο-
5χον ἐπαιήσας καὶ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς τόλμης, ἔπειπε
καὶ στρατιὰν ἐτέραν, ἧς ἦρχε Τάγαρις Μανουήλ ὁ μέγας στρα-
τοπεδάρχης, ὡς σὺν αὐτοῖς ἀντιστησομένην τοῖς βαρβάροις.
καὶ γενομένης ἐπιπολὺ μάχης ἰσχυρᾶς ἕξ ἑκατέρων τῶν μέ-
10ρῶν, τῶν μὲν Ῥωμαίων ἵππων ἐτρώθησαν πολλοὶ, στρατιῶται
οὐδὲ ἐγένοντο ὀλίγοι τραυματῆαι, τέθνηκε δὲ εἰς Περσῶν δὲ
ἔπλεον πεντήκοντα παρὰ τὴν μάχην. Ὀρχάνης δὲ ἐν ᾧ ἡ
μάχη συνεκροτεῖτο, τὴν στρατιὰν, ἣν εἶχε, πᾶσαν ἔστησεν
ἐπὶ μετώπου, (πρότερον γὰρ μέρος τι αὐτῆς πολὺ ἐν ταῖς C
ἐνέδραις κεκρυμμένον ἦν,) ὡς εἶναι καταφανῆ καὶ Ῥωμαίους
15καὶ βαρβάροις, οἴόμενος ἐκείνοις τε προθυμίαν καὶ Ῥωμαίους
ἐκπληξιν τὸ τοιοῦτον ἐμποιήσῃν. ὡς δὲ ἑώρα τῆς ἐπινοίας
ἀποψόμενος οὐδὲν, (οἱ Ῥωμαῖοι γὰρ οὐδὲν ἤττον ἐμάχοντο
ἐνψύχως καὶ ἡδῆ περιεγίνοντο τῶν πολεμίων,) Παζαρλοῦν
20μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ λόφου καταβάς, πάλιν ἔστη μετ' V. 173
ὀλίγων ὄ, τι ἂν ἀποβαίῃ σκοπῶν. βασιλεύς δ' ἐπεὶ ἑώρα παν-
στρατιᾶ πρὸς τὴν μάχην τοὺς βαρβάρους ὠρημμένους, τὰς
μὲν ἄλλας ἐκέλευε' τάξεις μένειν πᾶσας ἀτρεμούσας, αὐτὸς D
δὲ τρία τέλη ἀναλαβὼν, ἐχώρει πρὸς τὴν μάχην. ἐτέτακτο δὲ
25ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ὁ μέγας δομέστικος, τὸ ἀριστερὸν

rursum delectis mille Persis in aequor campi descendere et cum aliis illis trecentis in Romanos se inferre iussit. Imperator eos descendisse conspicatus, militibus, qui prius dimicaverant, propter fortitudinem, ut par fuit, gratis actis, et Exotrocho eorum duce ob experientiam interritamque mentem landato, aliam cum ipsis manum ad barbaros excipiendos misit, cui Manuelem Tagarim magnum stratopedarcham praeposuit. Cum utrimque animose diuque pugnatum esset, multis Romanorum equis, paucis militibus vulneratis, unus vitam reliquit, Persae obtruncati quinquaginta. Orchanes porro, dum pugna committitur, omnem exercitum suum in fronte locat, cum prius magnam eius partem in insidiis occultasset, ut a Romanis atque barbaris cerneatur, confisus, his animos facturum, illis terrorem incussurum. Quo commento cum nihil se proficere animadverteret, (Romani siquidem nihilo minus acriter proeliabantur hostemque devincabant), Pazarlo fratri mandat, totis copiis cum Romanis confligat: pauloque post et ipse e tumultu paucis comitatus descendens, rursum constitit, quo res evaderet observans. Imperator ut barbaros quotquot erant in pugnam ruere vidit, reliquas acies omnes manere ac

A. C. 1329 δὲ εἶχεν ὁ Ἄγγελος Ἰωάννης ἑξάδελφος αὐτῷ, βασιλεὺς δὲ ἐπέχευε τὸ μέσον. καὶ συμβαλόντες τοῖς βαρβάροις, ἐτρέφαντό τε κατὰ κράτος, μηδὲ ἀντισχεῖν τὴν πρώτην δυνηθέντας ὀρμὴν καὶ τὰς δυσχωρίας πάσας ὑπερβάντες, ἄχρι τῶν ἄκρων κατεδίωξαν τοῦ λόφου, ἔνθα καὶ Ὀρχάνης ἦν ἐστῶς. ἐπεσον δὲ παρὰ τὴν μάχην Περσῶν μὲν πενήκοντα καὶ ἑκατὸν, Ῥωμαίων δὲ οὐθεὶς, ἀλλ' οὕτε ἐτρόπῃ, οὕτε στρατιώτης οὕτε ἵππος. βασιλεὺς δὲ ἀνεχώρησεν ἐκείθεν, τὸ βιάζεσθαι πρὸς τὸν λόφον οὐχ ἠγούμενος λυσιτελεῖν, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἐλθῶν, ἐκέλευεν ἑκαστον τὴν ἣν εἶχεν ἕξ ἀρχῆς τάξιν φυλάττειν. P. 215 οἱ βάρβαροί τε ἐπὶ τοὺς πρόποδας ἔστησαν τοῦ ὄρους, τὸ περαιτέρω προβαίνειν οὐχ ἠγούμενοι λυσιτελεῖν.

B ζ'. Βασιλεὺς δὲ ὄρων τοὺς βαρβάρους οὐκέτι διανοουμένους εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἵναί, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει ὄ,τι δέοι ποιεῖν αὐτούς. παρελθὼν δὲ ὁ μέγας δομέστικος, 15 ἐβουλεύετο τοιαῦτα. „τὰ μὲν πράγματα ἡμῖν ἢ αὐτοὶ τε ἐβουλεύσαμεθα ἕξ ἀρχῆς, καὶ πρὸς πέρας ἐχώρησεν ἀγαθόν. παρεταξάμεθα τε γὰρ αὐτοὶ ἐλθόντες ὡς πρὸς μάχην πρωῶτοι, ὡς ἂν μὴ δοκοῖμεν τῷ δέει τῶν βαρβάρων ἀναχωρεῖν, οἳ τε πολέμιοι φανερώς μὲν ἀντιτάξασθαι οὐκ ἐτόλμησαν ἡμῖν, μαρ-20 τυρήσαντες ἐναργῶς, ὡς οὐκ ἀξιολόχους ἑαυτοὺς ἐνόμισαν ἡμῖν, οὐκέτι δὲ ἀπέσχοντο τοῦ μὴ καὶ πείραν λαβεῖν συμπάσης τῆς δυνάμεως αὐτῶν. εἰ γὰρ μὴ καὶ Ὀρχάνης αὐτὸς παρεγένετο πρὸς τὴν μάχην ὅπως τινὰ ἡμῖν ἔτι ὑπολίποιο ἐλ-

bonum habere animum iubet: cum tribus turmis pugnatum prodit, dextroque cornu magno domestico, sinistro Ioanni Angelo eius consobriño commisso, ipse medium tenet. Collatis signis, barbari nec primum impetum sustinentes, vi ac virtute in fugam vertuntur, quos Romani per inuia quaeque usque ad verticem collis, ubi Orchanes stabat, insecuti sunt. In eo conflictu Persarum centum quinquaginta caesis, e Romanis nec miles nec equus vulneratus est. Imperator inde se recepit, cum ad collem occupandum eniti non arbitraretur conducere; et in campum veniens edixit, ut quisque servaret ordinem suum, quem ab initio obtinisset. Barbari in prominentia seu crepidine montis stantes, prodire ulterius haud tutum opinabantur.

7. Desperationem barbarorum intelligens imperator, ad proceres quid faciendum esset retulit. Progressus in medium magnus domesticus ita disseruit: Res nobis, sicut ab initio inter nos optabamus, exitu felici terminatae sunt. Acie enim instructa, priores ut ad proelium prodiiimus, ne metu barbarorum recedere videremur: qui aperte aciem contra dirigere non sunt ausi, quo se nobis cedere manifeste docuerunt: non tamen quieverunt, quin totas copias suas experirentur. Et quamvis Orchanes ipse proelio non interfuerit, ut timorem

πίθαι τοῦ δυνήσεσθαι τι πλέον αὐτὰς παρῶν, ἀλλ' ἡμῖν γε A. C. 1329
 δῆλον ἔξ αὐτῶν κατέστη τῶν πραγμάτων, ὡς οὐδὲν ἂν ἔσοιτο
 πλέον αὐτοῦ παρόντος. ὅτε τοίνυν τὸ μὲν εἰς χεῖρας ἡμῖν ἴε-
 ναι φανερώς ἐξέκλινεν αὐτὸς; ἐν δὲ ταῖς κατὰ μέρος συμπλο-
 5 καῖς ἀεὶ τὸ πλέον ἔσχομεν ἡμεῖς, (ὑπὲρ τετρακοσίους γὰρ πε-
 σόντων βαρβάρων, Ῥωμαίων τέθνηκε μόνος εἷς,) ποίαν ἂν
 τις ἀπόδειξιν ζητοίῃ μείζονα καὶ περιφανέστεραν τοῦ καὶ ταῖς
 γνώμαις τοὺς βαρβάρους καὶ τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἡσσησθῆναι;
 καὶ κεῖνο δὲ τις μέγιστον ἂν τεκμήριον τιθεῖται τοῦ οἴεσθαι ἡμᾶς
 10 τοιοῦθ' βαρβάρους δυνατωτέρους ἑαυτῶν· τοῦ γὰρ ὑψηροῦς D
 τῆς στρατιᾶς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἐγγὺς αὐτῶν τροφήν] τοῖς
 Ἴπποις συλλεγόντων, οὐδὲ ἐπεχείρησαν οἱ βάρβαροι κωλύσαι,
 καίτοι γε τὰ ἄλλα ὄντες τοῦ δέοντος μᾶλλον φιλοπόλεμοι καὶ
 φιλοκερδεῖς· ἐπειδὴ δὲ ὄσον οὐπω καὶ ὁ ἥλιός ἐστι πρὸς δυ-
 15 σμᾶς, ἀριστον εἶναι μοι δοκεῖ, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐλθόντας αὐ-
 λίσασθαι τὴν νύκτα, καὶ ἐς τὴν ὕστεραίαν ἄμα προῦτ' τὰ ὄπλα
 ἔχοντας, τεταγμένως τὴν ἐς Βυζάντιον ἵναί. καὶ μὲν οἱ βάρ- V. 174
 βαροι τῆς δυσχωρίας ἀποστάντες ἐπὶ τοῦ πεδίου ἐδελήσασαι
 διαγωνίσασθαι πρὸς ἡμᾶς, θεῶ μελήσει τὴν νίκην ὁποτέρους
 20 ἂν παρᾶσχοι. ἂν δ' ἐπὶ τοῦ λόφου μένοντες, ἀπόσχωνται τῆς
 μάχης, ᾧ καὶ μοι μᾶλλον ἔπεισι πεθεσθῆναι, ὡς διὰ πεδίου
 μέλλομεν ἵναί ἐνθυμουμένῳ, μετὰ βελτίστου τοῦ σχήματος ἢ P. 216
 ἐπ' ἀνοδος κείσεται ἡμῖν, ἀμφοτέρωθεν ἔχουσι τὴν νίκην, ἔκ τε
 ὧν τῇ προτεραιῇ ἀγωνισάμενοι τὸ πλέον ἔσχομεν αὐτῶν καὶ

aliquem haberemus, plus ipsum praesentem posse, tamen ipsius prae-
 sentiam nihil plus effecturam re ipsa cognovimus. Quando igitur
 palam certamen subterfugit, et in particularibus pugnis nos semper
 victoriam retulimus, (pro trecentis enim barbaris unus dumtaxat de
 Romanis occubuit,) quam quaeso demonstrationem quisquam luculen-
 tiorem desideret, et corporibus et animis nobis succubuisse barbaros?
 Illud quoque pro indicio certissimo haberi potest, eos nos sibi ut po-
 tentiores antepomere, quod cum militem nostrorum servitia toto die
 prope ipsos equis pabula legerent, quamquam alioqui et belli et lucri
 incredibiliter cupidi, tamen prohibere ea aggressi non sunt. Et quia
 soli occasui proximus est, consultissimum puta in castra reversos, ibi
 noctem agere, crastinoque diluculo captis armis et agmine composito,
 Byzantium viam inire. Et si quidem barbari impeditiora illa loca
 deserentes, in planitie conflare nobiscum voluerint, Deo curae
 erit, utris victoriam largiatur. Sin restantes in tumulis, pugnam
 reformidaverint, quod magis futurum credo, iam incessum nostrum per
 campum cogitatione concipiens, honestissima nobis reliquit rever-
 sio, utrimque scilicet victoribus: tum quod hesternae luce manus
 cum ipais conserentes vicerimus; tum quod postridie ad certamen

A.C. 1329 ἔξ ὧν εἰς τὴν ὑπερραίαν αὐτοὶ μὲν ἔργῳ προδικαλούμεθα εἰς μάχην· ἐκείνοι δ' οὐκ ἀξιόχρεως αὐτοὺς νομίζοντες, ἔμειναν ἐσωτάτες ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δορυστούκου βουλευσαμένου, ὃ, τε βασιλεὺς ἐπέθετο αὐτίκα καὶ τοῖς ἄλλοις ἄριστα ἐδόκει. καὶ τῶν σημείων ἀρθέτων ἅμα καὶ τῆς σάλπιγγος ἀνάλευξιν σημηνάσης, πρὸς τὸ στρατόπεδον ἔχωρον, καιωνίσαντες ὡς ἐπὶ νίκη. Ὁρχάνης δὲ αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ λόφου τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς ἔχων, μέρος δὲ τεπέμψας παρέπεσθαι ἐκέλευε Ῥωμαίους ἄχρι στρατοπέδου. ἔκ δὲ τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς οἱ μάλιστα ἠβῶντες, οὐ τῶνιο εὐγενεστέρων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς, τοὺς Πέρσας αὐτοῖς ὄρωντες ἐπομένους, οἷα νέοι καὶ δυσκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς, τῶν τάξεων ἐξιόντες τῶν σφετέρων, ὑπέλειποντο ὀπίσω καὶ τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο ἔξ ἐφ' ὅδων. ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὴν τε ἀκαιρίαν ὑποπτεύων, (ἤδη γὰρ ὄψθ' ἦν,) καὶ 15 δεδιὼς περὶ τοῖς στρατιώταις μὴ τι τοῖς βαρβάροις κακουρηθῆναι περὶ αὐτοὺς, ἄλλως τε καὶ δι' ὀργῆς αὐτοὺς ποιοῦμενος ὃ, τε μῆτε βασιλέως προσεταχότος, μῆτ' αὐτοῦ τῆς Ῥωμαίων συμπάσης στρατηγούτου στρατιᾶς, ἀτάκτως καὶ συνθήματος χωρὶς τοῖς βαρβάροις συμπλέκονται λειπόμενοι ὀπίσω, τὴν μέν 20 σημαίαν καὶ τὸ τάγμα τὸ ὑπ' αὐτὸν ἐνὶ τῶν ὑποστρατηγούτων αὐτῶ παραδούς, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευε χωρεῖν· αὐτὸς δὲ ὀλίγους λογάδας παραλαβὼν, ἔχωρει πρὸς τοὺς μαχομένους τοῖς βαρβάροις, ἅμα μὲν τῆς μάχης ἀποστήσων καὶ ἄξων μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν στρατιάν, ἅμα δὲ καὶ δίκην ἐπι- 25

eos provocaverimus, illi vero se impares iudicantes, in illis locorum claustris haerere perrexerint. Huic consilio imperator statim assensit, ceterisque ut optimum amplexi sunt; sublataque signis, cum tubae clangore in castra triumphum canentes redierunt. Orchanes cum corpore exercitus in collibus subsistens, partem aliquam dimisit, quae Romanos usque ad castra insectaretur. Ex Romanis autem qui aetate vigeant maxime, non de nobilioribus modo, sed gregariis etiam, Persas sequi conspicientes, ut iuvenes et impotentes animi, ordinibus desertis, retro ex itinere cum iis concurrebant. At magnus domesticus ob tempus incommodum (serum enim diei erat) formidans, ne quid milites a barbaris acciperent mali: iratus insuper, quod neque imperatoris, neque sua, qui totum Romanum exercitum duceret, auctoritate, confuse et incomposite cum barbaris retro subsistentes dimicaret, vexillum et agmen suum uni sub se ducum tradens, in castra ut pergeret mandavit; ipse cum paucis delectis ad eos, qui cum barbaris pugnabant, properavit; et ut coepto revocatos secum ad reliquum exercitum reduceret: et ut poenam ordinum desertoribus debitam imponeret. Eadem cogitatio imperatoris fuit, qui suas co-

θήσων τὴν προσήκουσαν τοῖς ἀτάκτοις. τοῖς ἴσοις δὲ λογί- A. C. 1329
 σμοῖς χρησάμενος καὶ βασιλεὺς, τὸ ἴδιον τάγμα καὶ αὐτὸς καὶ
 τὴν σημαίαν τὴν βασιλικὴν Ἀσάνη Μανουὴλ τῷ Ἀνδρονίκου
 υἱῷ ἑξαδέλφῳ ὄντι αὐτοῦ παραδοὺς καὶ χωρεῖν πρὸς τὸ στρα-
 5τόπεδον κελεύσας, λογάδας καὶ αὐτὸς παραλαβὼν τινας, ἐβά- D
 διξεν ὀπίσω. οὕτω δὲ συμβῶν, γενόμενοι ἀλλήλοις ἐν ταύτῃ
 καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὑποστροφῆς πυθόμενοι εἶναι τὴν αὐτὴν,
 ἐπεὶ ἐδόκουν καιρῶς πεποιῆσθαι, ἄχρι τῶν μαχομένων ἤλθον
 καὶ τῆς συμβολῆς μὲν ἀπέστησαν ἐκείνους, αὐτοὶ δὲ καὶ ἄκον-
 10τες τοῖς βαρβάροις συνεπλέκοντο. οἱ γὰρ βάρβαροι τὴν μὲν
 στρατιάν ὀρῶντες ἤδη οὐκ ὀλίγον αὐτῶν ἀφροσθηκυῖαν, τοὺς
 ὑπολειπομένους δὲ ὀλίγους, καὶ νομίσαντες καιρὸν εἶναι αὐ-
 τοῖς ἐπιθέμενους διαφθεῖραι, λογάδες καὶ ἕξ αὐτῶν καὶ πολ-
 λάκις τόσοι ἐπιθέμενοι, ἐν χρόνῳ κατέστησαν αὐτοὺς κινδύνου.
 15δομῆστικός τε γὰρ ὁ μέγας, τοῦ ἵππου αὐτῷ ἐν ταῖς ἐκδρο-
 μαῖς καὶ ἀναστροφαῖς πεσόντος, μικροῦ ἐδέησεν ἀποθανεῖν, εἰ
 μὴ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων περιστάσεων, ἐφ' ἕτερον ἀνῆνέχθη.
 καὶ τὸν βασιλέως ἵππον ἔτρωσαν μὲν τραύμασι καιροῖς, ἐπέ- P. 217
 σησε δὲ ὅσον ἀπαλλάξαι τῶν βαρβάρων. ἔτρώθη δὲ καὶ ὁ βα-
 20σιλεὺς βέλει τὸν μηρὸν, ἄγαν εὐψύχως μαχόμενος τοῖς βαρ-
 βάροις, καὶ διήλθε τὸ βέλος ἀμφοτέρως τὰς ἐπιφανείας. κίν-
 δυνον δὲ τὸ τραῦμα οὐδένα ὑπενόει, ἀλλὰ μετὰ δεκάτην τῆς
 πληγῆς ἡμέραν αὐθις ὑγιῆς ἦν, ὡς ἂν εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν
 ἔτρώθη. πλὴν εὐψύχως καὶ γενναίως ἀγωνισάμενοι καὶ βαρ-
 25βάρους ὀλίγους μὲν, τῶν ἐπιφανῶν δὲ ἀνελόντες καὶ διαλυ- V. 175

hortes et signum imperiale Manueli Asani, Andronici filio cognato suo, committens, et in castra abducere iubens, ipse similiter cum selectis aliquot retro concessit. Ita contigit, ut alter in alterum incideret, et eandem sibi retro redeundi causam fuisse intelligerent, factumque proberant; ad pugnantem accederent, eosque abstrahentes, ipsi, quamvis nolentes, cum barbaris procliarentur. Nam barbari, cum exercitum Romanum iam non modico ab ipsis intervallo distantem cernerent et relictos esse paucos: censerantque maturum esse, eos invadere et mactare, eorum quoque aliquot selecti et numero longe plures, in summum illos discrimen adduxerunt. Magnus quippe domesticus, equo in tot cursibus et recursibus praecipitante, ferme vixisset, nisi ab imperatore aliisque proximis in alium equum continuo sublatus fuisset. Et imperatoris quidem iumentum licet letali confossum vulnere, ita tamen cecidit, ut rex a barbaris se eriperet. Accepit etiam luculentam plagam fortissime cum his dimicans imperator, adactum per femur telo, veram aene periculo; post decimum namque diem consanuit femur, ut si nunquam vulveratum fuisset,

Α. C. 1329 θέντες ἀπ' ἀλλήλων, οἱ μὲν ἀπελείποντο ὀπίσω, ὡσερ πυρὸς
 Β τῆς Ῥωμαίων ἀπεχόμενοι στρατιᾶς, καὶ μὴδ' ἔργος ὑπομέ-
 νοντες γενέσθαι. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ ἅμφ' αὐτὸν, ἐνοχλοῦντος
 μηδενός, πρὸς τὸ στρατεύμα γενόμενοι, τὴν ἐπὶ τὸ στρατόπε-
 δον ἐχώρουν. Σεβαστόπουλος δὲ τις τῶν ὑποτεταγμένων βα-5
 σιλεὺς, τὸ γένος μὲν Μυσός, τριακοσίων δὲ ἄρχων στρατιωτῶν
 οὐ πᾶν ὠπλισμένων, οὐδὲ ἵπποις χρωμένων ἀγαθός, ἀλλὰ
 τὴν ἐσχάτην χώραν ἐπεχόντων ἐν τῇ στρατιᾷ, τοὺς τε ἰδίους
 ὄσοι ἦσαν παραλαβὼν καὶ πεζοὺς προσεταιρισάμενός τις, 10
 τὴν ἄλλην στρατιάν ἀπολιπὼν, δρόμῳ κατὰ Περσῶν ἐχώρει. 10
 συνιδόντες δὲ οἱ Πέρσαι, ὡς ἐπὶ κακῇ τῇ σφετέρῃ τὴν ἐφο-
 δον ποιοῦνται ταυτηνὴ καὶ ἀποστῆσαι τῆς στρατιᾶς βουλόμενοι
 ἐπιπολὺ, τὴν ἤταν τε προσεποιοῦντο καὶ φεύγειν ἐδόκουν.
 Κοὶ δ' ἐφείποντο ἀνοήτως. εἰτ' αἰφνίδιον οἱ βάρβαροι συστρα-
 φέντες, βοῆ τε ἐχωρῶντο καὶ ἀλαλαγμοὺς καὶ τοὺς Ῥωμαίους 15
 ἐπεφέροντο ὀξέως· οἱ δὲ μὴ ἐνεγκόντες τῶν βαρβάρων τὴν ὄρ-
 μῆν, ἐτράποντό τε καὶ κατέστησαν εἰς φρυγῆν. καὶ εἴκοσι μὲν
 ἀπέθανον ἐκ τῶν ἵππεων, πέντε δὲ καὶ ἕτεροι τοσοῦτοι πε-
 ζοί· οἱ δ' ἄλλοι διεσώθησαν, ἐκ τῆς στρατιᾶς πολλῶν ὀξέως
 ἐπιβουλησάντων. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐστρατοπεδεύσατο πάλαν 20
 κατὰ τὸν Πελεκάνον, εἰς Βυζάντιον εὐθύς τοὺς μηνύοντας
 ἔπεμπε πρωτοστράτορι τὰ γεγενημένα, ἐκέλευέ τε ναῦς ἔχειν
 παρεσκευασμένας πρὸς τὸν πόρον, ὡς τῆς στρατιᾶς μετὰ μίαν
 Δ ἡμέραν ἢ δευτέραν περαιωθησομένης. δείσας δὲ μὴ, ὅπερ

Iam vero cum viriliter generoseque decertassent, et paucos quidem barbaros, illustres tamen oclidissent, discesserunt. Persae autem Romanis amplius non magis quam igni appropinquare eosque tangere ausi sunt. Rex cum suis, nullo obturbante, ad exercitum reversus castra petiit; at quidam Sebastopulus imperatori parens, genere Moeus, trecentorum militum non valde armatorum, neque bonos equos habentium praefectus et in extremo agmine militantium, omnibus suis assumptis et peditibus aliquot in auxilium ascitis, reliquo exercitu deserto, cursim in Persas tendebat. Illi hanc incitationem ad suam perniciem pertinere rati et longius eos ab exercitu volentes abstrahere, perinde ut victi fugam simulabant. Sebastopulus temere et inconsulto insequitur. Tum barbari de improviseo converti, laetos clamores tollere et in Romanos violenter irruere. Qui impressionem non sustinentes in fugam se effuderunt. Trucidati equites quinque supra viginti, pedites totidem; ceteros subitum, nec exiguum ab exercitu missum subsidium conservavit. Imperator rursus in Pelicano castrametatus, confestim Byzantium protostratori acta nuntiatum misit: cum mandatis, uti naves ad transducendum post unum alterumve diem exercitum paratas essent. Et cum vereretur, ne (quod accidit) alia quam pro vero de vulnere suo fama divulgaretur, de eo quoque pro-

ἐγένετο, περὶ τοῦ τραύματος αὐτοῦ ἕτερος ἢ ὡς ἔχει φημι- A. C. 1329
 σθῆ, ἐδήλον καὶ περὶ αὐτοῦ, ὡς τραυθεῖη μὲν τὸν μηρόν, οὐ-
 δεμίαν δὲ τὸ τραῦμα ἔχειν ὑποψίαν, οὐδὲ διὰ τοῦτο τὴν ἐπά-
 νοδον ποιῆσθαι, ἀλλ' οὕτω δόξαν λυσιτελεῖν καὶ πρὶν τραυθῆ-
 ναι. ὁ μέγας δὲ δομέστικος, ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν στρατοπεδείαν
 κατεστήσατο καλῶς, ὅσους ἔδοξεν αὐτῷ τῆς στρατιᾶς παραλα-
 βῶν, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἐπεφύκει κα-
 λῶς καθάπερ ἰσθμὸς οἷσα στενὴ, τοῦ ἐνδοθέν ἐπιπολι πλα-
 τυνομένου, ἠύλισατο τὴν νύκτα φυλακῆς ἔνεκεν τῆς στρατιᾶς.
 10 ἦ. Ὁρχάνης δὲ, ἐπεὶ ἐπελάβετο ἡ νύξ, τοὺς ὑπ' αὐτὸν P. 218
 σατραπίας πάντας συναγαγὼν, „τὴν μὲν ἐμπειρίαν” εἶπε „καὶ B
 τὴν τόλμαν τῶν Ῥωμαίων τὴν κατὰ τὰς μάχας οὐδένα σῆ-
 μερον ὑμῶν οἶομαι ἡγροηκέμαι. δοκῶ δέ μοι καὶ αὐτοὺς ἂν
 ἔμοι συνομολογήσαι, ὡς οὔτ' ἐφ' ἡμῶν, οὔτ' ἐπὶ τῶν ἡμετέ-
 15 ρων προγόνων ἕτεροί τινες Ῥωμαίων οὕτως εὐκλεῶς ἄγαν ἡγω-
 νίσαντο καὶ μετὰ πάσης ἐμπειρίας. διὰ πάσης γὰρ ἡμέρας
 ἡμῶν ἢ ἀπάτη ἢ ἐκπλήξει ἢ ὄρμηϊ καὶ θρασύντητι παραβόλῳ
 ἢ ἐνὶ γέ τῳ τρόπῳ εἰς ἀταξίαν αὐτοὺς περρωμένων ἐμβάλεῖν,
 οἱ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐκινήθησαν τοῦ προσήκοντος φρονήματος
 20 αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμπειρία μὲν ἐφύλαξαν τὴν τάξιν, ἀνδρεία δὲ καὶ V. 176
 εὐψυχία κρείττους αἰεὶ φαινόμενοι ἡμῶν, ἀπέκτειναν μὲν πολ-
 λούς ἡμῶν, ἐκείνων δὲ ἀπέθανον οὐδὲ ὀλίγοι. καὶ τὸ δὴ θαυ-
 μαστότερον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀνάσσειν τῆς στρατιᾶς ὀλίγων
 τινῶν ὀπίσω ὑπολιπομένων, πολλαπλασίους ἐκ τῶν ἡμετέρων

tostratorem certiore esse voluit: vulneratum se quidem in femore,
 at non periculose, neque idcirco se redire: sed quod etiam ante vul-
 nus ita e re fore stauisset. Magnus vero domesticus, commode castris
 constitutis, sumptis quot voluit militibus, in eorum aditu natura
 pulcre angusto et isthmo simili, lato admodum interiore spatio, per
 noctem excubias egit.

8. Orchanes, postquam contenebravit, coactis satrapis suis, talia
 verba disseruit: Quam sint belli scientes manuque prompti Romani,
 neminem vestrum hodie nescire opinor, novique pro certo, et vos
 mihi assensuros, neque nostris, neque maiorum nostrorum seculis
 Romanos alios cum tanta nominis sui gloria tamque singulari peritia
 decertasse. Cum enim per totum diem aut fallacia aut terrore aut
 impetu audaci ac repentino aut alio denique modo ordines eorum
 disturbare conaremur, ipsi nec tantillum a propria sibi altitudine
 animi deflexerunt: sed qua valent disciplina, stationes seruarunt: for-
 titudine autem animique praestantia semper nobis melliores, complures
 nostrum orco demiserunt, ne paucis quidem de eorum numero desidera-
 tis. Quodque mirabilius est, etiam in castra se recipiente exercitu,
 cum haud ita multi redissent eosque de nobis multo plures inuasit-

- A. C. 1329 ἐπιθέμενοι αὐτοῖς, οὐ μόνον οὐ περιεγένοντο αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκείων ἀπέβαλον τοὺς ἀνδρῖα μάλιστα προέχοντας καὶ τόλμη. καὶ μετ' αὐτοὺς πάλιν ἐτέρων καίτοι γε ἀνοήτως προσβαλλόντων καὶ φανύως ἀγωνισαμένων τὸ δοκεῖν, ὡς ἐμὲ οἰσθῆναι πάντας αὐτοὺς, διαφθερεῖν ἡμᾶς, ὅμως πλὴν ὀλίγων.
- D τῶν πεσόντων, οἱ ἄλλοι πάντες παρὰ δόξαν διεσώθησαν. ὧν μοι καὶ δοκεῖ τὸν στρατηγὸν ὁ βασιλεὺς τῆς ἀταξίας ἔνεκα εἰς τὴν σωτηρίαν ζημιώσιν. ἐκ τοίνυν τούτων πάντων εἰκὸς τὸν βασιλέα οἴεσθαι εἰς τὴν ὑστεραίαν μᾶλλον ἢ πρότερον θαρρόντα ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν, ἡμᾶς δὲ μὴ δυναμένους πρός τὴν μάχην ἀντισχεῖν, φεύγειν ἀνάγκη ἤττηθέντας αἰσχυρῶς καὶ ἀγεννῶς. εἰ δὲ παρὸν ἀκινδύνως σώζεσθαι καὶ προσέει καὶ τὴν ἐκ τῆς ἤττης ἀδοξίαν διαφυγεῖν, (οὐδεὶς γὰρ ἂν ἡμῖν μέμψαιτο τῶν νῦν ἐχόντων τὸν προὔπτον παραιτησαμένους κίνδυνον,) ἔπειθ' ὑπὸ φιλονεικίας εἰς τοὺς ἐσχάτους ἑαυτοὺς 15 καταωστῆσομεν κινδύνους, οὐκ ἄρα δόξομεν ἀνοηταίνειν καὶ
- P. 219 ἐπιβουλεύειν ἑαυτοῖς; διὸ δὴ μοι καὶ δοκεῖ, τοῦτι μὲν τὸ στρατόπεδον καταλιπεῖν, ἐτέρας δὲ πολλὰς ἀναχωρήσεις δχυρωτάτας καὶ δυσπροσόδους ἔχοντας τοῦ τόπου, εἰς τινα αὐτῶν ἐλθεῖν κάκεῖ τὸ ἀποβησόμενον περιμένειν. βέλτιον γὰρ μετὰ τὴν ἀδείας ἀναχωρεῖν, ἢ φεύγειν, τῶν Ῥωμαίων διακόντων." Τοιαῦτα μὲν Ὁρχάνης μετὰ τῶν ἐν τέλει ἐβουλεύετο Περσῶν, καὶ ἐδόκει ἄριστα εἶναι καὶ λυσιτελοῦντα ἑαυτοῖς καὶ ἐπεψηφίζοντο πάντες. Κολαούζης δὲ Σαλιγγαρεὶ καὶ Καταγιάλος

sent, tantum abest, ut eos vicerint, etiam de suis virtute et alacritate longe praecipuos amiserunt. Post eos cum alii, tametsi imprudenter, in nos incurrissent, infausteque, ut apparebat, pugnassent, ut crediderim omnes ad unum manibus nostris interfectum iri, tamen demptis non ita multis, ceteri omnes praeter opinionem evaserunt: quorum etiam ducem imperator, propter ordinem non servatum, salutariter multaturus videtur. Ex his verisimile fit, illum maioribus quam antea spiritibus luce crastina nos aggressuram; nos autem utpote ad resistendum imbecilles et victos, illiberali ac turpi fuga salutem volentes nolentesque petituos. Quod si cum vitato discrimine salvus esse et ignominia, quae victos sequitur, carere liceat, (nemo siquidem prudentium reprehendet, si praevius periculum a nobis detestemur,) ex aemulatione extrema pericula nobismet creaverimus, an non desipere et ipsi captivis nostris pestem struere censebimur? Quamobrem hinc discedendum, et quoniam alios complures munitissimosque et impervios recessus habet, aliquem occupandum et illic eventum expectandum iudico. Impune enim et cum securitate recedere, quam persequentibus Romanis fugere, praestat utique. Haec Orchaues ad Persas proceres; quae ut recta valde et utilia omnium suffragiis con-

Πατατούρης, ἔξωροι μὲν ἤδη τὰς ἡλικίας ὄντες· καὶ Ἄτουμά- A. C. 1329
 νη τῆ Ὀρχάνη πατρὶ ἡλικιώται, πολλῶν δὲ ἐμπειροὶ πολέμων
 καὶ κινδύνων, οὐκ ἔφρασαν αὐτοῖς ἀρέσκειν τὰ βεβουλευμένα, B
 οὐδὲ, ἔξω ἀκινδύνως ἀποπειραῖσθαι Ῥωμαίων, ἔτι ὑπὸ κα-
 5κοβουλίαι ἀναιμωτὶ τὴν νίκην αὐτοῖς παραδιδύναι. τὸ γὰρ τὸ
 στρατόπεδον ἐκλιπεῖν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἡττηθῆναι προρα-
 νῶς. τὸ μὲν οὖν μὴ ἀντιστήναι δύνασθαι πρὸς βασιλέα, οὐδ'
 αὐτοὶ ἀρηθρίμην, εἶπον, ἂν, καὶ πάντα μᾶλλον διανοητέον
 ἢ κατὰ στόμα προσυπαντᾶν Ῥωμαίidis. τὸ δὲ φεύγειν, ἀνάγκης
 10μὴ παρούσης, μὴδ' ἐπὶ μικρὸν λυσιτελεῖν. ἀλλ' ὅσα μὲν πε-
 ριτὰ καὶ τὴν ἄλλην τῶν στρατιωτῶν ἀποσκευὴν ἐν ἀσφα-
 λείᾳ καθιστᾶν ὅποι ἂν δοκῆ, αὐτὸν δὲ εὐσταλῆ καὶ κούφην
 ἔχοντα τὴν στρατιάν, ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων μένειν. ἐμφανῆ
 μέντοι μηδαμῶς ποιεῖν τὴν στρατιάν, ἀλλ' ἐν νάκαις καὶ ταῖς C
 15κοιλίαις κατακρύπτειν, ἐπιεικῶς πρὸς τοῦτο ἔχοντος τοῦ τόπου
 εὐφυνῶς. ὥσπερ δὲ τινὰς σκοπούς ἐκατὸν ἀπολεξάμενον στρα-
 τιώτας, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐστάναι τόπων κελεύειν, οὗ αὐτὸς πα-
 ρεσάττετο τῇ προτεραίᾳ, καὶ εἰ μὲν βασιλεὺς ἐν τῇ στρατο-
 πέδῳ ἡσυχάζοι, καὶ αὐτοὺς ἐναυθὰ κρύπτεσθαι ἄχρῖς ἂν
 20ἡμῖν ἐμφανὲς καταστῆ πρὸς ὃ, τι τράπηται κάκενος. εἰ δὲ
 ἡμῖν ἐπίη, πρῶτον μὲν οὐ δυνατόν αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον
 εἰλεῖν, τὰς δυσχωρίας παραιτουμένους καὶ τὰς δυχρότητας
 τὰς ἐκ τῶν τόπων. ἐμπειρίας γὰρ ἴδιον στρατηγικῆς οὐ μόνον D
 τὴν στρατιάν διατάττειν κοσμίως, ἀλλὰ καὶ καιρῶν στο- V. 177

firmabantur. Ceterum Colauzes Salingaris et Cataegialis Pachatures
 aetate confecti et Osmani patri Orchanis coaevi, multis expeditionibus
 periculisque bellicis exerciti, non sibi probari aiebant hanc sententiam:
 neque cum adhuc Romanos tentare cum securitate liceat, perverso
 consilio incruentam illis victoriam concedendam: castra namque
 relinquere, nihil videri aliud, quam aperte victos ac superatos esse.
 Imperatori ab ipsis resisti non posse, ne se quidem negare; et omnia
 excogitanda potius, quam ut Romanis sermonem dent. Fugam vero,
 cum fugiendi necessitas nulla sit, ne paulum quidem profuturam.
 Sed quaecunque supervacanea et militum supellectilem in tuto collo-
 caret, ubi placeret, ipse cum exercitu leviter instructo et expedito
 eodem in loco persisteret, sic, ut se nequaquam ostenderet: verum in
 saltibus et vallibus occultaret, loci ingenio ad id mire apposito. Prae-
 terea milites centum deligeret, qui, ubi ipse pridie constitisset, pro
 speculatoribus starent. Si imperator castris suis se contineret, ipsi
 quoque tamdiu ibi laterent, donec constaret, quo ille se verteret.
 Si in ipsos latitantes moveret, primum quidem directo itinere venire
 non posse, difficultate et impedimentis locorum naturalibus prohibito:
 esseque peritiae imperatoriae, non modo exercitum bene disponere;

- A. C. 1329 *χαίεσθαι καὶ τύπων, ἐξ ὧν πλεῖστα τοῖς τε πολεμίους δαση-
σονται βλάψαι καὶ τοῖς φίλους ἀφελῆσαι. εἰ δ' ἄρα τοσοῦ-
τον ἐκοπήσονται τῶν ὀρθῶς ἐχόντων λογισμῶν, ὥσθ' ἑαυτοὺς
θρασυεὶς οὐτωσὶ καὶ παραβόλως ἐπὶ τὰ κρημνὰ τῶν ὄρων καὶ
τὰς χαράδρας εἰσωθεῖν, τοῦτ' ἂν μάλιστα βουλομένοισι ἡμεῖς⁵
καὶ εὐχῆς ἂν ἔργον ἰδεῖν γεγενημένον εἴη. τὴν νίκην γὰρ ἡμῖν
παραδόσουσιν ἀπονητὶ διαφθαρέντες. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτον
ὄν οὐδὲ αὐτοὺς οἰόμεθα ἀγνοῆσαι, πείραν ὡς ὀρώμεν πολεμί-
ων ἔργων ἔχοντας. λείπεται δὴ περιελθόντας τὴν ἄκραν τῶν
ὄρων, ἐκ θατέρου μέρους προσβαλεῖν ἡμῖν, πεδινῶ τε ὄντοςιο*
- P. 220 *καὶ ῥαδίαν παρέχοντος τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῖς. στοχαίεσθαι
δὲ ἔξεστι παντὶ τῶν βουλομένων, ὡς ἄχρις ἂν αὐτοῖς ἡ ὁδὸς
διανυσθῆ, δυνατὸν ἡμῖν ἔξω τε κινδύνων καὶ φόβου παντός
ἑαυτοὺς καθιστᾶν πρὸς τὰ καρτερώτατα ἀναχωρήσαντας, καὶ
προσέει προσέεται τὸ μὴ διὰ τὴν ἐκείνων ὀφρωδίαν φεύγειν¹⁵
δοκεῖν, ἐν ᾧ μάλιστα ἐστὶ τὸ αἰσχροῦν, ἀλλ' ἐμπειρία στρατη-
γῶν χρωμένους, τὴν ἀσφάλειαν τοῖς οἰκείοις ἐκπορίζειν. οὐς
μέντοι ἔφημεν ὡσπερ σκοποὺς ἐστάναι ἑκατὸν, τὸν βασιλεῦ
περιμεινάτας ἄχρις ἂν ἐγγὺς γένηται αὐτῶν, τότε ἤδη καὶ
αὐτοὺς ἀσφαλῶς ἀποχωρεῖν, οὐδενὸς ἂν ἐπισησομένου διὰ τὸ α
Βεῦσταλεῖς εἶναι καὶ κούφους καὶ ἵπποις χρῆσθαι ἀγαθοῖς.
Τοιαῦτα τῶν βαρβάρων βουλευσαμένων, Ὁρχανῆς τε ἐπέειπτο
καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἐδέδοκτο μένειν ὡς ἐς τὴν ὑπερταίαν τὰ
βεβουλευμένα ἐκτελέσοντας. εἰς δὲ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον*

verum etiam tempora et loca conficere, unde hostibus plurimum noceat et amicis plurimum prosit. Si a recta ratione adeo discesserint, ut tam confidenter ac temere in praeruptos montes et profundissima vallium semet intrudent, hoc et ipsos vehementer velle, nec posse quidquam optatius evenire; victoriam enim nullo labore interemptos quasi in manum tradituros. Haec ita se habere, ne illos ipsos quidem Romanos, usu belli doctos, videri ignorare. Relinqui igitur, ut ubi montium crepidines seu extrema circuierint, ex altera parte, qua planities est et ad aggradiendum commoditas, invadant. Coniectare autem cuivis licere, si volet, donec illi circuierint, posse se ad munitissima loca interim secedentes, omni vacare timore atque periculo. Accedere huc etiam, quod non illorum timore perculsi fugere, in quo summa insit turpitudine, sed peritia ducis usi, securitatem suis quaerere videbuntur. Quos vero centum tanquam in specula stare debere dixerint, imperatorem dum accederet observantes, tum quoque ipsos secure secessuros, quos ut levi armatura praeditos et in equis expeditis nemo sit aggressurus. Hac oratione Orchani ceterisque manendi voluntas iniecta est, decreveruntque die sequenti consulta praestare. Interea Romanorum castra rumor pervasit, imperatorem ex letali

δηεφρήμη, ὡς βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ τραύματος πονήρως ἔχει, A.C. 1329
 καιρίως πληγείς. ἄσοι δὲ ἦσαν ἔτι καὶ τῆν πρεσβυτέρω βασι-
 λεὶ προσκειμένοι τὰς γνώμας, διεφήμισαν ὡς τεθνηξόμενον
 ὅσον οὐδέπω βασιλέα· εἴτε δὲ καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχειν οἰηθέν-
 5τες, εἴτε καὶ πρὸς ἔχθραν τὰ τοιαῦτα διεθρύλλησαν, ἐν ἀδήλω
 κατελείφθη, τοῦ βασιλέως ὕστερον διὰ τὸ μὴ δοκεῖν τῆς εἰς
 τὸν ἀάππον ἕνεκα εὐνοίας ἀμύνεσθαι αὐτοὺς ἀβασάνιστον C
 καταλιπόντος τὸ τοιοῦτον. τέως οὖν διεθρυλλήθη κατ' αὐτῶν,
 καὶ τοῖς ἐκ Βυζαντίου στρατιώταις συνεβούλευον, τοῦ στρατο-
 10πέδου πρὸς τὰς παρακειμένας τῆς Βιθυνίας ἀναχωρεῖν πόλεις,
 ὡς εἴ τι συμβαίῃ περὶ βασιλέα πάντων αὐτῶν ὑπὸ Περσῶν δια-
 φθορησομένων. ἔτιοι δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον
 ἐλθόντες, οἷα δὴ εὐνοί, συνεβούλευον ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν
 πρὸς τὰς πλησίον πόλεις ὡς ἤδη τεταραγμένην ὑπὸ τῆς φήμης
 15καὶ ὅσον οὐπω καὶ ἀταξίᾳ χρησομένην. ὁ δὲ ἀνένεθε τε πρὸς
 τὸν λόγον καὶ μὴ λυσιτελοῦντα ἔφρασκε βουλεύεσθαι αὐτούς·
 ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον πολλὰ δεόμενοι, καὶ βασιλεὶ κοινοῦσθαι D
 τὴν γνώμην ὑπέτιθεντο, ὡς ὁ, τι ἂν αὐτῷ δοκοίῃ πραχθήσομέ-
 νου. τοῦτο μὲν δὴ ἔπειθον οἰόμενον καὶ αὐτὸν ἀναγκαῖον τὰ
 20γινόμενα γνωρίσαι βασιλεῖ. καὶ δὴ πρὸς βασιλέα ἀπελθὼν,
 ἀπήγγειλεν ὅσα οἱ ἐν τέλει εἶπον περὶ τοῦ λυσιτελεῖν δοκοῦν-
 τος. βασιλεὺς δὲ ἀσυμφορώτατόν τε ἤγεῖτο καὶ ἐδυσχέραμεν
 οὐ μετρίως, ἐκέλευε τε ὅτι τάχιστα πρὸς τοῦ στρατοπέδου τὴν
 εἰσβολὴν ἐλθόντα, κατέχειν τὴν στρατιάν καὶ μηδαμῶς ἀτα-
 25κτεῖν ἔαν, ὡς ἂνευ πολεμίων αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτοὺς διαφθαρη-
 19. οἰόμενοι legebatur.

vulnere laborare. Quicumque autem adhuc seniori favebant, iam-
 iam animam exhalaturum dictitabant. Utrum quia sic esse putarent,
 an ex odio famam istam spargerent, in ambiguo mansit: nam impera-
 tor postmodum, ne quod avo bene vellent, eos punivisse existimaretur,
 rem indiscussam reliquit. Dum haec per ora volverentur, etiam
 Byzantinos milites impulerunt, uti e castris in urbes Bithyniae vicinas
 se conferrent: alioqui, si quid humanitas imperatori accidisset, omnes
 a Persis trucidandi. Quidam insuper amici ad magnum domesticum
 adeuntes hortabantur, militem in oppida propinqua deduceret, tan-
 quam malis nuntiis conterritum, et illico tumultuaturum. Domestico
 eos repellente, multis precibus rogare institerunt, uti sententiam
 eorum cum imperatore communicaret, fieretque quod illi placuisset.
 Hoc obtinuerunt, quando et ille imperatorem quid ageretur, omnino
 monendum sentiebat. Protinus vadit, ut ei nuntiet, quid optimates
 e re publica futurum arbitrentur. Imperator id ipsum fore damnosis-
 simum ducere, nec leviter stomachari ac praecipere, quam primum se
 ad portam castrorum obiiiceret, milites cohiberet ac nequam tumul-

A. C. 1329 *σομένους. τούτο μὲν οὖν ἢ προσετέτακτο ἐποίει κατὰ τὸ ἄγος. ἔλθων δὲ παρὰ τὴν εἰσβολὴν, τὴν στρατιὰν εὗρε πᾶσαν ἤδη ὠρημένην πρὸς τὰς πόλεις φεύγειν. οἱ γὰρ ἐκ Βυζαντίου μηδὲ τὴν ἐκ βασιλέως ἐπάνοδον περιμένοντες αὐτοῦ, ἀλλὰ νομί-*
P. 221 *σαντες τεθνηκένυ βασιλέα, σκηρὰς τε καὶ ἄλλα ὅσα ἐπεφέρου-5*
το ἀρήμενοι, ἐχώρουν πρὸς τὰς εἰρημένας πόλεις. ὄρωντες δὲ
V. 178 *καὶ οἱ λοιποὶ, οὐκέτι μένειν οὐδὲ αὐτοὶ ἐδύνατο ἐπὶ τοῦ*
στρατοπέδου, ἀλλὰ κενήτο ἤδη πᾶσα πρὸς φυγὴν ἢ στρατιά. ὁ
μέγας δὲ δομestικός ἐν δεινῷ μὲν τὰ γινόμενα ἐποίετο καὶ
ὠρητο τοὺς πρώτους τῆς φυγῆς ἀρξαμένους ἀναστρέφειν. ὥς 10
δὲ οὐδὲν τῶν προσηκόντων ἰσχυε πράττειν, (πᾶσα γὰρ ἤδη
κενήτο ἢ στρατιά,) τῶν ἄλλων ἀμελήσας, διὰ σπουδῆς ἐποι-
ετο πάσης καὶ φροντίδος τὴν βασιλέως σωτηρίαν, καὶ ἢ τί-
B *χιστα εἶχε, πρὸς τὴν βασιλέως σκηνὴν ἔλθων, τοῦτον μὲν οὐχ*
εὗρεν. ἢ γὰρ θεραπεία ἢ περὶ αὐτὸν τὴν μὲν στρατιὰν ἤδη πᾶ-15
σαν ὄρωντες ὠρημένην πρὸς φυγὴν καὶ τὸ στρατοπέδον ἔρη-
μον καταλειφθὲν, τὸν τε βασιλέα ἀδυνάτως ἔχοντα διὰ τὸ
τραῦμα ἵππῳ χρῆσθαι, δέισαντες περὶ αὐτῷ, ἄραντες ἐπὶ τά-
πητος, ἐνὶ τῶν παρατυχόντων ἐνέβαλον λέμβῳ καὶ ἐκέλευον
τοῖς ναύταις εἰς Βυζάντιον ἐλαύνειν. ἀναστρέψας δὲ ἐχώρει 20
καὶ αὐτὸς εἰς Φιλοκρήνην. εἰς τέταρα δὲ ἢ στρατιά διαιρε-
θεῖσα, τὸ μὲν αὐτῆς ἐχώρησεν εἰς Φιλοκρήνην, εἰς Νικητιά-
του δὲ τὸ λοιπὸν, εἰς Δακίβιζαν δὲ τὸ τρίτον, καὶ τὸ τέταρ-
τον εἰς τὸ Ῥιτζίου. Ὀρχάνης δὲ τῶν γινόμενων μηδὲν εἰδώς,

tuari omniaque confundi sineret: ne sine hostibus ipsi semet ipsos perderent. Ubi ad aditum castrorum venit, (venit autem, uti mandatum erat, festinus,) totum exercitum ad fugam in urbes incumbentem invenit. Nam Byzantini ne exspectato quidem eius reditu ab imperatore, quem obiisse putabant, tabernaculis cum omni instrumento sublatis, ad urbes quas diximus iter capessebant. Quo conspecto, alii ne ipsi quidem manere poterant: sed cuncti iam fugam moliebantur. Magnus domesticus rei indignitatem iniquo passus animo, principes fugitores ad reditionem inducere nitebatur. Cum nihil obtineret, (totum quippe agmen iam seditione fervebat,) reliqua in postremis ponens, omni studio curaque ad salutem imperatoris se dat et quam celerrime potest, ad eius tabernaculum accurrens eum non reperit: quod ministri, dum exercitum ad fugam efferri, castra deserere, ipsam propter illatum vulnus equo insidere non posse cernerent, eius salutem metuentes, tapeti impositum ac lembo forte fortuna occurrenti creditum, Constantinopolin pervehendum curaverant. Reversus ipse quoque Philocrenen concessit. In quatuor autem agmina divisit militibus, unum Philocrenen, alterum Nicetiatum, tertium Diacibizam, quartum Rhitzium diacessit. Orchanes horum omnium

ἄνωγας Παφζαλοῦν τὸν ἀδελφὸν μετὰ τινων Περσῶν ὀλίγων A.C. 1329
 ἐκέλευσεν ἐλθόντα κατασκέπασθαι τὴν βασιλείας στρατιάν. C
 ᾗτο γὰρ αὐτοὺς οὐδὰ τὴν νύκτα καθευθῆσειν ἀμερίμως,
 ἀλλ' ἐπιχειρήσειν τι πρὸς κάκωσιν αὐτῶν. ὁ δ' ὑπὸ τὸ σκό-
 10 ἄτος ὡς ἐνῆν μάλιστα λαθῶν καὶ γενόμενος ἐγγὺς τοῦ στρατο-
 πέδου, ἐπεὶ ἠσθάνετο τὴν στρατιάν κεινημένην, ταχέως Ὁρ-
 χάνη τῷ ἀδελφῷ ἐδήλου. τῷ δ' ἐδόκει μὲν εὐθύς οὐκ ἐπ' ἀγα-
 θῷ τῷ σφετέρῳ κίνησις τῆς στρατιᾶς καὶ διεσέοσιστο τοὺς
 λογισμούς· μετὰ μικρὸν δὲ Παφζαλοῦς καὶ δεῦτερον πέμψας
 10 ἰοᾶγγελον, ἐδήλου τὴν Ῥωμαίων στρατιάν ἀτάκτως καὶ πεφυρ-
 μένης ἀνασταῆσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, μὴ τὴν εἰς Βυζάντιον D
 τραπέσθαι, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὰς εἰρημένους τῆς Βιθυνίας πόλεις.
 ὁ δ' ἐπεὶ ἐπύθετο, ἐπεὶ καὶ περὶ ὄρθρον ἦν ἡ νύξ, ἄρας καὶ
 αὐτὸς πανστρατιᾶ, ἦλθεν εἰς Φιλοκρήνην περὶ ὧραν τῆς ἡμέ-
 15 ρας μάλιστα δευτέρας. Ῥωμαῖοι δὲ οἱ εἰς αὐτὴν ἐλθόντες,
 ἐπεὶ συνέβη τὸ κλειθρον τῆς πύλης ἀπολέσθαι, ἀναμῖξ ἐστῶτες
 μετὰ τῶν σκευοφόρων, ὡς οἱ Πέρσαι ἤδη κατάδηλοι ἦσαν ἐπιόν-
 τες, πρῶτα μὲν οὐκ ἠθνηθήσαν εἰς τάξιν καταστῆναι καὶ ἀμύ-
 νασθαι τοὺς βαρβάρους, κωλυόμενοι ὑπὸ τς τῶν ἀχθοφόρων καὶ
 20 ποτοῦ ἄλλου οἰκετικῷ ἀναπεφυρμένου αὐτοῖς. ἐπεὶ δὲ τῶν κλει-
 θρων εὐρημένων, ἀνεψύχθησαν αἱ πύλαι, οἱ πλείους ἀθροοὶ ὄρ-
 μισαν ἐντὸς ἐλθεῖν. γενομένου δὲ ὠδισμού πολλοῦ κατὰ τὴν
 εἴσοδον καὶ συνθλιβομένων ὑπ' ἀλλήλων καὶ συμπατουμένων,
 ἀπέθανον μὲν τρεῖς κατὰ τὰς πύλας, τῶν ἄλλων εἰσελθόντων,
 25 ἄνωγας δὲ ὑπὸ τῶν βαρβάρων δύο μὲν ἀπέθανον καὶ τριάκοντα P. 222

ignarus, nihilo minus Parzalum fratrem cum Persis aliquot ire exer-
 citumque imperatoris speculari iussit: nam eos ne somnum quidem
 placatum ea nocte visuros, sed ad cladem ipsorum quippiam machi-
 naturos opinabatur. Ille tenebris quam maxime dabatur tectus, et
 castris vicinus, ubi milites turbare sensit, e vestigio nuntium ad
 fratrem mittit; quo ille nuntio percussus, motus hosce nihil suis
 portare boni est auguratus. Paulo post per secundum nuntium eum
 docet, Romanos perturbate ac mixtim castris consurrexisse: nec By-
 zantium, sed versus supra dictas urbes aufugisse. Quo cognito, sub
 auroram ipse quoque motis castris, circa horam ab orto sole secun-
 dam Philocrenca venit. Romani, qui eo se receperant, quoniam
 claves portae casu perditae fuerant, confuse cum calonibus et laxis
 vasa et onera portantibus stantes, cum iam Persae certo in ipsos
 graderentur, in ordinem redigi ad resistendum non poterant, a baiu-
 lis servitiisque aliis intermistis impediti. Ubi clavibus inventis por-
 tae patefactae sunt, plures confertim introrumpabant. Cumque se
 in ipso introitu vehementius contruderent ac mutuum comprimerent

A.G. 1329 ἔξ ὧν ἦσαν δύο τῶν ἐπιφανῶν, Μαχουήλ ὁ Ταρχανειώτης καὶ ὁ Καντακουζηνὸς Νικηφόρος, τοῦ μεγάλου δομestίου καὶ ἀμφοτέρω τυχάνοντες ἀνεψιοί. εἰλάσαν δὲ καὶ ζῶντες πενήκοντα καὶ ἑκατὸν, ὧν οἱ πλείους ἐκ τῶν ὑπηρετούντων τοῖς στρατιωταῖς ἦσαν. Ἴπποι δὲ οἱ ἀφαιρεθέντες ἐγένοντο ὡς τε 5 τρακόσιοι. ἔπειτα οἱ ἄλλοι συστραφέντες, συνεπλάκησάν τε τοῖς βαρβάροις καὶ ἀπέκτειναν ἔξ αὐτῶν ὀλίγῳ δέοντας διακοσίω. Ὁρχάνης δὲ ὄρων ἤδη τοὺς Ῥωμαίους ἀμυνομένους, μὴ δυνάμενός τι δράσαι πλέον, ἀπήγαγέ τε τὴν στρατιὰν τῆς Β. Φιλοκρήνης καὶ ἐστρατοπέδενσεν ἐκεῖ. τοσοῦτοι μὲν ἀπέθανον κατὰ τὴν Φιλοκρήνην καὶ εἰλάσαν ζῶντες. τῇ προτεροαίᾳ δὲ κατὰ τὰς μάχας οἱ σύμπαντες ἀπέθανον ἵππεις τε καὶ πεζοὶ ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα, καὶ ὁ μέγας ἐταιρειάρχης Ἐξώτροχος κατὰ τὴν τελευταίαν συμπλοκὴν, ὃς καὶ ἐλέγετο οὐχ ὑπὸ βαρβάρου, ἀλλ' ὑπὸ Ῥωμαίου τινὸς πληγῆναι, εἴτε ἀγνοήσαν-15 V. 179τος αὐτὸν, (ἤδη γὰρ ἐπελάβετο ἡ νύξ,) εἴτε καὶ κατὰ τινα διαφορὰν ἀμυνομένου, τοῦ σκότους συνεπικρύπτοντος τὴν κακουργίαν. ὑπωπτεύθη δὲ ὑπὸ Ῥωμαίου πληγῆναι, ὅτι ἀνακεχωρηκότες ἤδη οἱ Πέρσαι ἦσαν, ὅτε ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν εὐρέθη πεπληγμένος ξίφει, ἔφιππος ἔτι ὧν, ἀφρονίᾳ δὲ κατεσχέθη, 20 C τοῦ ἐγκεφάλου ἀφαιμένης τῆς πληγῆς, καὶ ἐτελεύτησε μετὰ μικρόν. ἡ μὲντοι κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις διεσκεδασμένη στρατιὰ Ῥωμαίων τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὥσπερ ἐκ συνθήματος εἰς

7. Scr. ὀλίγου δέοντας διακοσίους. 11. Interpres corrigiit ὑστεροαίᾳ. ED. P.

et conculcarent, tres obtriti, foris autem a barbaris duo et triginta ferro perempti sunt: e quibus duo illustres, Manuel Tarchaniota et Nicephorus Cantacuzenus, ambo cognati magni domestici: capti item centum quinquaginta, maiorem partem servi militum. Equi ablati quadringenti. Reliqui facto globo cum barbaris conflixerunt et ex illis paulo minus ducentos occiderunt. Orchanes cernens Romanos iam se defendere, cum aliud non posset, copias a moenibus abducens in proximo castra fecit. Qui igitur illic partim occisi, partim capti sunt, numero tot fuerunt. Pridie in pugna equites ac pedites simul omnes septem supra quadraginta occubuerunt, et ad extremum magnus hetaeriarcha Exotrochus, quem non a barbaro, sed Romano aliquo ictum ferebatur; sive quod eum non agnosceret, (iam enim nox intervenerat,) sive quod ob dissidium nescio quale se uicisci vellet, tenebris maleficium occultantibus. Suspicio fuit a Romano vulneratum, quia Persae tum recesserant, quando ipse caput gladio difissus ac cerebro patente, etiamnum in equo, sine voce inventus est: nec diu post animam exhalavit. Per reliqua porro oppida dispersus Romanus exercitus, eodem die velut ex composito Philocre-

Φιλοκρήνην συνελθόντες, ἐκεῖθεν τε οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ στρα- A. C. 1329
τοπέδου Ὀρχάνη παριόντες, ἦλθον εἰς Σκουτάριον καὶ ἐπεραι-
ώθησαν εἰς Βυζάντιον ἀδεῶς ἐκεῖθεν τε ἀνεχώρησαν ἕκαστος
ἐπ' οἴκου. βασιλεὺς δὲ τοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον διαφρουλήσαν-
5τας ὡς ἐτεθνήκει, ἐν αἰτίαις μὲν ἐποίησατο καὶ κατηγορήσας
πολλὰ, οὐκέτι δὲ καὶ ἐτιμωρήσατο ἀξίως τῆς κακουργίας ἐαν-
τῶν, δέει τοῦ μὴ δοκεῖν τῷ πρὸς τὸν πάππον καὶ βασιλέα D
ἔχθει ἀμύνεσθαι αὐτούς:

9. Ὀλίγας δὲ ἐνδιατρίψας ἡμέρας Βυζαντίῳ, ἐπεὶ καὶ
1 ὁ μῆρὸς αὐτῷ ἀπὸ τοῦ τραύματος εἶχεν ὑγιᾶς, ἐξελθὼν ἦλ-
θεν εἰς Διδυμότειχον καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀδριανουῦ διατρίβων
δὲ ἐκεῖ, καὶ πάντοτε μὲν ἡδέως εἶχε τῷ μεγάλῳ δομοστίκῳ
συνεῖναι καὶ ὀμιλεῖν, ὡς καὶ διημερεύειν αὐτούς πολλάκις καὶ P. 223
διανυκτερεύειν ἐν ταῖς ὀμιλίαις· καὶ τότε δὲ ὀμιλῶν αὐτῷ,
15 τῆς ἀρχαίας τε ἀνεμίμησεν αὐτὸν πρὸς ἀλλήλους φίλιας
καὶ τῆς κατάκρας συναφείας οὐκ ἐν παρόργῳ, ἀλλὰ μετὰ τι-
νος φροντίδος καὶ σπουδῆς, καὶ ὧν μικρῷ πρόσθεν εἰρήκει
πρὸς αὐτὸν, ὅτε περὶ Συργιάνῃ ἐδεῖτο τῆς εἰρκτῆς ἀπολυθῆ-
ναι, ὡς, οὐτ' ἂν εἴη τι τῶν πάντων ὃ κατὰ γνώμην αὐτῷ
20πραχθῆναι ὃν αὐτὸν ἐθέλῃσαι ἂν ποτε κωλύσαι, ἀλλὰ συγκα-
τεργάσεσθαι πάσῃ σπουδῇ, οὔτε εἰ κατὰ δὴ τινα τρόπον δό-
ξαιεν αὐτῷ τῆς οἰκίας ἀποστάντα καὶ φιλιτάτων καὶ γυναικῶν
καὶ συμπάντων εἰπεῖν χρημάτων, ἐπ' ἀλλοτριᾶς διατρίβειν, B
δυνήσεσθαι ἂν ποτε ἀποστήσεσθαι αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν μὲν

nen convenit: indeque non procul a castris Orchanis transeuntes, Scutarium accesserunt, et Byzantium libere traiccerunt, unde ad suos quisque lares remeavit. Imperator eos, qui de morte sua in castris fabulam disseminarant, criminis damnabat ille quidem magnopereque accusabat: non tamen pro merito multabat; veritus scilicet, ne odio avi id facere videretur.

9. Diebus non adeo multis Byzantii commoratus, femore iam persanato, Didymotichum et Adrianopolin excurrit. Ibi, cum antea semper cum magno domestico tam iucunde in sermone versari sole- ret, ut saepe dies, saepe noctes confabulando consumerentur, dum colloctioni vacant, veteris amicitiae et arctissimae coniunctionis, non per transennam, sed cogitato et de industria eum commonefacit: illorum practerea, quae nuperrime pro Syrgianne e carcere liberando roganti responderat: nihil penitus fore scilicet, quod si ille factum vellet, non idem ipse vellet; et in quo efficiendo non etiam omni studio elaboraret: neque si quo modo relicta patria, uxore, liberis, denique rebus omnibus, in solo peregrino aevum traducere institue- ret, posse unquam ab eo divelli: sed prius eum docturum, quam id intempestive atque insolenter faceret. Si ab ista cupiditate avertere

- A. C. 1329 ἀκαιρίαν τοῦ πράγματος καὶ τὴν ἀτοπίαν ὅση ἐκδιδάξειν. εἰ δὲ μὴ δύναίτο τῆς ὁρμῆς ἀφιστᾶν, καὶ αὐτὸν εἰπόντα πᾶσι χαίρειν, αἰρήσεσθαι τὴν ἐπὶ ξένης πλάνην ἔτι τε εἰ αἰρέσεις αὐτῷ δοθεῖν, πάντως δὲ παρὰ τοῦ τὰ τοιαῦτα δυναμένου θεοῦ τὸν ἕτερον αὐτῶν παρὰ τοῖς πλείοσι γενέσθαι, ἀπάσαις ψή-5 φοις αὐτὸν ἂν ἐλέσθαι τὴν ἐν ἄδου διατριβὴν, ὑπὲρ τοῦ αὐτὸν μακροῦ βίου ἀπολαύειν καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις, εἰ καὶ ἠντιναοῦν αἰτίαν ξίφος αὐτὸν γυμνώσαντα συνέβη κατ' αὐτοῦ χωρῆσαι ὡς ἀποκτενοῦντα πάντως, ἔπειτα ἄκοντα εἰς τέλος
- C ἀγαγεῖν τὴν ἐπιχείρησιν κωλυθῆναι, μέμψασθαι μὲν ἂν τῆρι προᾶξιν, ὡς οὐκ ἀγαθὴν, αὐτὸν δὲ δυνήσεσθαι μηδέποτε μισῆσαι. Μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐπικόπτων τὴν ὁρμὴν, πάντων μὲν ἔλεγε τούτων ὁ μέγας δομέστικος μεμνησθαι, καὶ
- V. 180 μαῖλλον ἢ τινων ἄλλων οἴεσθαι δὲ καὶ ψυχᾶς εἰ τις αἰσθησὶ καὶ μνήμη τῶν κατὰ τὸν βίον μετὰ τὴν ἐνθῆδες ἀπαλλαγῆν, 15 πάντων μαῖλλον αὐτὸν ἐπιλήσεσθαι τῶν ἄλλων ἢ τῶν λόγων τουτωνὶ ἀνεξάλειπτα τῇ διανοίᾳ ἐγκεκολαμμένων. ὅ, τι δὲ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα δύνασθαι νοεῖν, νῦν ἀγνοεῖν. Εἰκότως, εἴρηκεν ὁ βασιλεὺς· ἔτι γὰρ ἐαυτῷ τῶν τοιούτων τὴν δύναμιν
- D ἄδηλον παρακατέχειν, νυνὶ δὲ ποιήσειν φανεράν. τὴν γὰρ ἐν-20 δοθεν πρὸς αὐτὸν ἀκραίην καὶ καθαρὰν φιλίαν αὐτῷ μὲν εἶναι καὶ πάλαι δῆλην ἐκ πολλῶν· βούλεσθαι δὲ νῦν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐ Ῥωμαίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ἑσχατιαῖς γῆς βαρβάροις ἔνδηλον καὶ φανερὰν ποιῆσαι.

7. Num πρὸς εἰ τούτοις?

11. ἀγαθὴ legebatur.

mentem eius non posset, se quoque rebus universis remisso nuntio, vitam cum illo vagam in locis exteris victurum. Deinde si a Deo, in cuius unius manu id est, optio sibi daretur, ut pro illo hac luce decederet, se omnimodis de annis suis ad illius annos additurum. Adhaec si quacunq̄ tandem de causa contingeret, ipsum stricto ense in se ad caedem ipsam ruere ac invitum reprimi, facinus quidem, ut malum, reprehensurum; eum tamen idcirco nunquam odio prosecuturum. Hic cursum orationis intefrumpens magnus domesticus, omnium horum magis quam aliorum quorundam meminisse dixit; et arbitrari, si quis animis post fata rerum humanarum sensus et memoria restet, omnia potius, quam sermonem hunc, menti suae notis indelebilibus insculptum, oblivioni traditurum. Quid autem nunc ista sibi velint et quorsum spectent, haud assequi. Tum imperator: Recte; hactenus enim ipsum eorum vim celasse, quam nunc manifeste proditurus sit. Quam sincere ac pure illum corde suo amet, iam pridem multis argumentis cognovisse: cupere autem nunc eundem amorem suum ceteris quoque omnibus et Romanis et barbaris per terras ultimas clarum conspicuumque reddere: quod

τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, εἶγε καὶ αὐτὸς πορφύραν ἐνδύσῃ καὶ πα- A.C. 1329
 ρασήμοις κοσμηθεὶς βασιλικῶς, συμβασιλεύσει Ῥωμαίων καὶ
 συνεδριάξων αὐτῷ φανεῖται καὶ χρηματίζων βασιλικῶς. καί-
 τοι τοῦτο δόξαι μὲν ἂν τοῖς ἔξωθεν ὑπερφυῶν, ὥσπερ δῆτα
 5 καὶ ἔστι, τῇ δὲ ἐνδοθεν πρὸς σέ μου διαθέσει παραβάλλων τις,
 ἠτιώμενον εὐρήσει παραπολύ. τὸ μὲν γὰρ κοινωνὸν ἐλέσθαι
 τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς εὐδοξίας μεταδοῦναι, καὶ ἄλλοις ἂν τισιν
 εὖροι τις εἰργασμένον πρὸ ἡμῶν τῇ δὲ φιλίᾳ καὶ τῇ συμ- P. 224
 πνοίᾳ, ἣν ἐν ἀλλήλοις ἐκτησάμεθα ἡμεῖς, καὶ τοὺς πικρὰ
 10 ποικηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν ἐπὶ φιλίαις ὑμνουμένους οὐκ ἐπ'
 ὀλίγον νομίζω παρηκοντικένας. ὅθεν εἴ τι καὶ τῶν θανα-
 σίων δοκεῖ εἶναι τοῖς ἄλλοις πᾶσι, τῶν μετρίων ἔμοιγε φαί-
 νεται καὶ ὀλίγων, οὐδὲν διὰ τὸ μάλιστα βούλεσθαι μόνον καὶ
 ὥσπερ τι δεῖγμα οἶεσθαι μικρὸν τῆς ἐνδοθεν στοργῆς τῆς
 15 περὶ σέ, ἀλλ' ὅτι καὶ Ῥωμαίους οὐ μικρὸν εἰς τὰ πράγματα
 λυσιτελήσει. Βασιλεὺς μὲν οὖν ἐκ τούτων ἐπεχειρεῖ τὸν
 μέγαν δομέστικον πείθειν αὐτῷ συμβασιλεύειν καὶ συνδιέπειν
 τὴν ἀρχὴν ὃ δὲ καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε τὴν ἴσῃν καὶ ὁμοίαν B
 ἔχειν περὶ τὸ πρᾶγμα δόξαν, καὶ μέγα μὲν οἶεσθαι καὶ θαν-
 20 μασιτὸν καθ' ἑαυτὸ τε εἶναι καὶ δοκεῖν τοῖς ἄλλοις ὥσπερ τις
 κορωνὶς τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐτυχημάτων ὄν, τῇ φιλίᾳ δὲ
 αὐτῶν παραβαλλόμενον τῇ πρὸς ἀλλήλους, οὐδὲν τῶν θαν-
 μασιῶν εἶναι, οὐδὲ τῶν εἰκότως ἂν ἐκπλήξῃαι δυναμένων. ὃ
 γὰρ τὴν αὐτοῦ ζωὴν τῆς οἰκειᾶς προτιθεὶς καὶ μεθ' ὅσης ἂν

quidem futurum sit, si et ipse purpuram indutus et Imperatoriis in-
 signibus ornatus, una secum Romanis imperitet, sibi palam assi-
 deat, secum more imperatorio respondeat. Et quanquam hoc extra,
 inquit, singulare quiddam et eximium, ut sane est, videbitur: tamen
 si cum interiore mea erga te affectione comparetur, multo illa in-
 ferius reperietur. Nam et alii ante nos consortem imperii elegerunt,
 maiestatemque communicarunt: ab amicitia autem et voluntatum con-
 spiratione etiam a poetis historicisque praedicatos, non parum a
 nobis superatos opinor. Quamvis igitur aliis omnibus mirabile,
 mihi tamen mediocre et exiguum quiddam apparet: non solum quia
 maxime tibi volo et id tanquam parvum aliquod documentum in-
 trinseci summique amoris erga te mei existimo: sed etiam quia
 id Romanae rei publicae maiorem in modum proderit. His ratio-
 nibus imperator magnum domesticum permovere nitebatur, ut im-
 perii collega simul ad clavum sederet. Ille vero idem se pro-
 prius sentire respondit; et magnum quiddam ac suspiciendum esse
 imperium Romanum per se, et aliis humanarum felicitatem quasi
 coronidem quandam et fastigium quoddam videri. Si tamen cum
 eorum mutua caritate conferatur, nec admirabile, nec merito ob-

- A. C. 1329 ἡδονῆς τὸ ἕπερ αὐτοῦ ἀνθελόμενος ἀποθανεῖν, τί θαυμαστόν, εἰ καὶ βασιλείας μεταδοίη, ἢ εἴ τις καὶ τούτου θαυμασιωτέρου; τῆς δὲ εὐεργεσίας ἕνεκα ταυτησὶ πολλὰς μὲν ὀφείλειν χάριτας ὁμολογεῖν, καὶ λόγοις τε καθόσον οἶόν τε τὴν ὑπὲρ αὐτῆς χάριν ἀφοσιοῦν, ἔργοις τε ἀμειβεσθαι τοῖς ἴσοις, τὴν⁵ ὁμοίαν καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς καρδίας αὐτῷ προσάγοντα καὶ φιλίαν καὶ στοργήν. ὃ δὲ αὐτῷ προστάττει νῦν δέχεσθαι τε καὶ ὡς τετελεσμένον νομίζειν ἤδη. τὸ γὰρ εἰς αὐτὸν ἦγον, οὐδὲν ἔλλείπειν τοῦ πεπεῖσθαι, ἔργῳ δὲ τελεῖν μῆτε δύνασθαι, μῆτε κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μῆτε καθ' ἡδονήν. διὸ αὐτὸν τει¹⁰ παύεσθαι πείθειν ἐπιχειροῦντα περὶ τούτου καὶ αὐτῷ κραινομένην συγγινώσκειν. Βασιλεὺς δὲ οὐχ οὕτως ἔφρασκεν ἀπροφασίστως παραιτεσθαι χρῆναι, ἀλλὰ τὰς αἰτίας διδάξαντα πρώτον καὶ τὴν ἀξίωσιν πείσαντα ὡς παράλογον, ¹⁵ οὕτως ἤδη ἀπολύεσθαι αἰτίας πρὶν δὲ ταῦτα ποιεῖν οὐδὲν συνετόν, οὐδ' ἄγαν φιλοῦντος οὕτως ἕξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἰσχυρίζεσθαι τὸ μὴ πεισθῆναι ἂν ποτε. καίτοι γε εἰ μὴ τι ἄλλο, τὸ γοῦν αἰεὶ διαβεβαιοῦσθαι μηδὲν εἶναι μῆτε με²⁰ ζον μῆτε ἔλαττον ὃ, θελήσαντος ἐκεῖνου, μὴ ἂν εἰς πέρας ἀγαγεῖν, αὐτὸν ἄξιον καταναγκάζειν πείθεσθαι αὐτῷ. εἰ δ' ²⁵ οὐχ οὕτως ἔχεις, δίκαιον διδάσκειν, ὡς ἂν εἰδείην τὸν πρότερον ἡπατημένος χρόνον. Οὕτως ἔφρασκεν ὁ μέγας δομέστικος ἔχειν, καὶ αἰεὶ τε δίσχυρίζεσθαι πάντα πράττειν ἐθέλειν,

stupescendum esse. Qui enim alterius vitam suae antetulit et pro eodem summa cum voluptate emori elegit, quid mirum, si cum hoc imperium, aut si quid imperio praestantius est, dividat? De hac autem beneficentia multum se illi debere, idque ingenuè confiteri, et verbis quam religiosissime possit gratias agere: re ipsa referre, cum animo eandem illi benevolentiae amorisque magnitudinem remetiatur. Quod vero nunc sibi imponat, id se admittere et pro confecto ducere, (quod enim ad se attineat, nihil deesse, quo minus confectum sit,) re tamen nequire perficere: neque allubescere sibi, neque ullam iucunditatem parere. Quamobrem coeptis desistat sibi que recusanti ignoscat. Tum imperator, Non ita praecise nulloque praetextu recusandum: verum causas afferendas et quod postuletur cum ratione non congruere demonstrandum, atque ita demum culpam ab se amovendam: alioqui nec prudentis, nec valde amantis esse, asseverare simpliciter, nunquam sibi persuasum iri. Ac si non aliud, hoc unum certe, quod semper prae se ferat, nihil esse tam parvum aut magnum, quod eo volente non sit facturus, iure ad dandas manus posse compellere. Si aliter sit, par esse, ut demonstret, quo se hactenus dolis ductatum fuisse intelligat. Tum magnus domesticus, Non aliter esse, et semper sese affirmare factu-

ἄττα ἂν βούλοίτο αὐτός, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον πρὸς τοῦτο A. C. 1329
 παρεσκευασμένος εἶναι. ἐφ' οὗ δὲ πείθειν νῦν ἐπιχειρεῖς,
 οὐ σώζειν τὴν ἀκολουθίαν τὸν λόγον. πᾶν γὰρ ἐθέλειν ποι- P. 225
 εἶν φαίην ἂν, ὃ οὐ δι' ἐμὲ ἂν γίγνεται, διὰ σὲ δὲ περὶ
 50ῦ δὲ νῦν ὁ λόγος δι' ἐμὲ ὄντος, οὐ δίκαιον οὐδ' ἀναγκαῖον
 εἰς πείθω τῷ λόγῳ χρῆσθαι, ἄλλως τε καὶ αὐτὸν ὡσαύτως
 διακείμενον περὶ ἐμὲ καὶ τοῖς ὁμοίοις καὶ αὐτὸν χρώμενον
 λόγοις, οὐκ εὐλογον πρὸς ἐμὲ μὲν ἰσχυρὸν τὸν λόγον ἡγεῖσθαι,
 πρὸς σὲ δὲ μὴ δύνασθαι τὰ ἴσα. εἰ δ' ἐν ἀμφοτέροις ὁμοίαν
 10 ἔχει τὴν ἰσχυρὰν, δίκαιον καὶ σὲ ὃ μᾶλλον ἐγὼ βούλομαι ποιῆ-
 σαι, ἄλλως τε καὶ περὶ ἐμοῦ τοῦ ζητουμένου ὄντος. Τοιού-
 των δὴ τινων καὶ πλειόνων ἑτέρων πρὸς ἀλλήλους εἰρημέτων,
 βασιλέως μὲν ἐπιχειροῦντος πείθειν δέχεσθαι τὴν βασιλείαν, B
 τοῦ μεγάλου δομestίκου δὲ μήτε βουλομένου μήτε πειθομέ-
 15 νου, τὸ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν, οὐτ' ἀπαγορεύσαντος εἰς
 τέλος βασιλέως, οὕτε τοῦ μεγάλου δομestίκου ἀποσχέσθαι
 τοῦ πράγματος πείσαι δυνήθέντος βασιλέα. βασιλεὺς δὲ αὐ-
 τὸν οὕτως ἀνδιστάμενον ὄρων, δεῖν ἔγνω καὶ ἑτέρους πρὸς
 πείθω παραλαβεῖν, εἴ πως δυνηθεῖη δι' αὐτῶν πείσαι δεξα-
 20 σθαι τὴν βασιλείαν, καὶ παραλαβῶν Ἀνδρόνικον τὸν Ἀσά-
 νην, ὄντα τοῦ μεγάλου δομestίκου πενθερὸν, καὶ τὸν πρωτο-
 στρατορα Συναδηγόν, καὶ αὐτοῦ μεγάλου δομestίκου παρόν-
 τος, μετὰ τὸ διαλεχθῆναι περὶ τινων ἑτέρων πρὸς αὐτούς,
 ἦδη καὶ περὶ τοῦ προκειμένου προσημαζομένου, ὃ μέγας δο- C

rum quae ille velit omnia, et in praesens nihilo minus ad hoc ipsum
 paratum esse. Ceterum quod modo a se conetur impetrare, in eo
 non dici cohaerentia. Omnia enim prompte me exsecuturum dixerim,
 inquit, quae non propter me, sed propter te fiant. Cum porro id, de
 quo nunc sermonem habemus, propter me sit, neque iustitia sinit,
 neque necessitas flagitat quidquam te verborum amplius persuasionis
 ergo proloqui. Nam quia tu ita affectus es erga me, ut ego erga te,
 et idem quod ego profiteris, non est secundum rationem existimare,
 orationem tuam apud me valere debere, meam apud te non item. Si
 igitur in utroque eandem vim habet idemque valet, decet ut tu quoque
 quod ego malim, id praestes, cum praesertim de me sit negotium. His
 et pluribus ultro citroque dictis, imperatore id agente, ut eum ad im-
 perii societatem capessendam induceret, magno vero domestico prorsus
 abnuente, in praesens digressi sunt: cum nec ille spem omnino abiiceret:
 nec hic tantum valeret, ut a sententia illum detorqueret. Videns
 ergo adeo refractarium imperator, alios insuper in partem laboris huius
 vocare statuit, si forte per eos quod volebat consequeretur. Igitur
 Andronicum Asanem, ipsius socerum, et protostratorem Syradenum
 assumit: domesticoque coram praesente, postquam super aliis nonnul-

- A. C. 1329 μετοικός περὶ ὧν ἔσονται οἱ λόγοι συμβαλὼν, ἀνίστη τε τὸν βασιλεῦτα τοῦ συνεδρίου, ὡς περὶ τινος ἀναγκαίου μέλλον διαλέξεσθαι, καὶ μόνον παραλαβὼν, ὠρκίξε τὸν θεόν, μηδὲν πρὸς τοὺς εἰρημένους περὶ ὧν βούλοιο εἰπεῖν, ὡς ὠφελείας οὐδεμιᾶς ἐκ τῶν λόγων ἐσομένης. εἰ γὰρ ἐνῆν ὑπὸ τινοςδὲ πεισοθῆναι, μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων πάντων ἐπειθετο αὐτῷ αὐτοῦ δὲ ἐκ πολλῶν καὶ συνεχῶν ὀμιλιῶν πλέον ἠνυκότες οὐδὲν, θαυμάζειν εἰ ἐτέροις τισὶν ἤλπισε τοῦτο γενέσθαι δυνατόν. βασιλεὺς δὲ ἤλγησε μὲν οὐκ ἐπ' ὀλίγον, ὄρων ἤδη τὴν Πέπιχειρήσιν οὐκ ἐσομένην ἀνυσοθῆναι δυνατόν. καὶ διετέλεσεν ἡμέρας οὐκ ὀλίγας ἀλγῶν τε καὶ πολλὰ τὸν μέγαν δομestικὸν καταμεμφόμενος τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς οὐ καλῆς φιλονεικίας. ὅμως μέντοι τοῖς ἐκείνου πειθόμενος λόγοις ἀπέσχετο τοῦ λέγειν περὶ ὧν ὠρμητο πρὸς τοὺς εἰρημένους. καὶ αὐτοὶ δὲ ὁ, τι μὲν ἐμελλεν εἶρεῖν οὐκ ἤδεισαν ἀκριβῶς ὁ βασιλεὺς, ὅμως δὲ ἐκ τῶν εἰκύτων στοχαζόμενοι ὡς, περὶ τινων μεγάλων διαλέξεσθαι μέλλοντος αὐτοῖς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομestικὸν κωλυθεῖν· ἐν αἰτίαις τε αὐτὸν ἐποιούντο καὶ τὰ ἔσχατα ἡδικῆσθαι διετείοντο ὑπ' αὐτοῦ. μηδεὶς δὲ ταῦτ' ἀκούων, ἀνεξέλεγκτα ολέσθω ψεύδεσθαι ἡμᾶς διὰ τὸ μὴ πᾶσι μέχρισθαι
- P. 226 γυν τὰ τοιαῦτα κατάδηλα γενέσθαι. ἴστω γὰρ θεὸς ὁ πάντα ἐφορῶν καὶ πᾶσι τοῖς γινομένοις ἀεὶ παρὼν καὶ τῶν ἀδῆλων καὶ κεκρυμμένων ἀγνοῶν μηδὲν, ὡς οὐτ' ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς συγγεγραμμένοις ἅπασιν οὐτ' ἔχθραν οὔτε φιλίαν οὐτ' ἄλλο

lis eos compellavit, rem propositam exorsus est. Domesticus divinus, quo de argumento texeretur oratio, e concilio imperatore, ac si quiddam necessarium haberet dicere, evocat; et seducens eum, per Deum obtestatur, ne quid eorum quae decrevisset ad praesentes proferret: utpote utilitate nulla inde consecutura. Nam si ab ullo mortalium eo perpelli potuisset, ab ipso potuisse. Et quia multis assiduisque congressibus actum egisset, mirari se, quomodo alios id sibi effecturos speraverit. Imperator quoniam conatum suum fore inanem cernebat, magno in dolore per dies complures fuit, deque magni domestici inobedientia et parum honesta pertinacia querimoniam habuit. Verumtamen precibus eius obsecutus, de re tantopere cupita conticuit. Illi alii, quid imperator voluisset, non satis norant: nisi quod verisimiliter coniectabant, de arduis negotiis cum ipsis acturum, a domestico impeditum fuisse: quam rem ei vitio vertebant secumque iniquissime actum contendebant. Nemo autem qui ista audit, nullo argumento probata nos scribere ac mentiri putet, quod haec usque hodie non publice innotuerunt. Testor enim omnia inspectantem et universis, quae fiunt, semper praesentem incertorumque et occultorum nihil nescientem Deum, me neque in ceteris omnibus,

τῶν πάντων οὐδὲν τῆς ἀληθείας προεδέμεθα, νῦν τε οὕτως A. C. 1329
 ὡς ἐγένετο περὶ τοῦ πράγματος τὴν διήγησιν ἀποδιδάμεν V. 182
 ἡμῖν, ὡς οὐχ ἄπαξ οὐδὲ δις καὶ τετράκις, ἀλλὰ καὶ πολ-
 λάκις βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος Καντακουζηνὸν τὸν μέγαν
 5δομέστικον ὄλη γνώμη καὶ πάσῃ σπουδῇ τοῖς βασιλικοῖς
 ἠθέλησε κοσμηῆσαι παρασημοῖς καὶ συγκάθεδρον αὐτῷ καὶ
 συμβασιλεύοντα ἀποδεῖξαι. αὐτοῦ δὲ παραιτουμένου ἰσχυ- B
 ρῶς καὶ μῆδ' ἂν εἴτι γένοιτο, πεισθῆσομαι ἰσχυρίζομέ-
 νου, ἡλγησέ τε σφοδρῶς ὁ βασιλεὺς ἐπιπολὺ καὶ τῆς ἀκαί-
 10ορου κατεμέμψατο φιλονεικίας. τῷ μὲν δὴ ἔξωθεν σχήματι
 καὶ τῇ περιβολῇ οὐχ ἢ ἡξίου ἐγεγόνει ὁ βασιλεὺς· ἔργους
 δὲ οὐδὲν ἦν σχεδὸν διαφέρων βασιλέως. ἢ τε γὰρ διοί-
 κησις τῶν πραγμάτων πᾶσα ὑπ' αὐτῷ ἦν, καὶ τὰ βασιλέως
 προστίγματα οὐχ ἦττον ἢ αὐτὸς βασιλεὺς ἐρουθραῖς ὑψη-
 15μαίνετο ὑπογραφαῖς, καὶ ἂ ἐξεφέρετο παρ' ἑαυτοῦ, τὴν ἴσῃν
 καὶ ὁμοίαν δύναμιν τοῖς βασιλέως εἶχεν, καὶ τᾶλλα ὅσα βα-
 σιλέως ἔργα ἦν, καὶ αὐτῷ ἔβην. στρώμασί τε γὰρ ἐφύπνωττε C
 βασιλέως, εἶποτε στρατευομένην συνέβαινε τοῖς αὐτοῦ σκενο-
 φόροις μὴ παρεῖναι, καὶ τῇ βασιλέως κλίῃ, ἢ μῆδὲ νιῶ καὶ
 20βασιλεῖ, εἰ μὴ ἐπιτραπείῃ, ἔξεστιν, αὐτὸς ἀνεκλίνετο ἀκολύ-
 τως ὁμοίως τε ὑπόντος καὶ παρόντος βασιλέως, ἐμβάσι τε
 ἐχρηῖτο ταῖς βασιλικαῖς ἀδεστέρον ἢ ταῖς ἰδίαις, ὁπότε συν-
 διανυκτερεύσει βασιλεῖ, καὶ πάντα ἐπραττε βασιλικῶς, ὡς

22. ἢ add. ED. P. συνδιανυκτερεύσει legebatur.

quae narravi, vel odium vel gratiam vel aliud quidquam veritati prae-
 posuisse: et nunc rem gestam ut gesta est vobis tradidisse. Neque
 vero semel bisve quaterve, sed saepius Andronicus iunior imperator
 Cantacuzenum magnum domesticum toto pectore et omni conatu or-
 namentis imperatorii condecorare, sibiq̄ assessorem et collegam co-
 optare contendit. Quo nimio pere detrectante confirmanteque, quo res
 cumque caderet, nunquam se obtemperatum, diu in gravi aegrimonia
 versatus est et immodicam eius obstinationem in reprehensione posuit.
 Exteriore quidem habitu vestituque non eo incedebat, quo imperator
 postulabat: sed actionibus propemodum nihil ab eo differebat. Nam
 et rerum tota administratio penes illum erat; et edictis imperatoris
 aequae ut ipse imperator minio seu cinnabari subscriberet: quaeque
 ipse protulisset, perinde accipiebantur, atque si ab ore imperatoris
 prodissent: et reliqua demum, quaecumque imperator faceret, ead-
 em ipsi licebant. Nam et in eius stragula veste somnum capiebat,
 si quando in expeditione contigisset ministros supellectilem seu im-
 pedimenta portantes non adesse: et in grabatulo eiusdem (quod nec
 filio, et quidem imperatori, nisi id ei parens deferret, fas erat) ipse
 liberrime, idque eo tam praesente, quam absente, meridiabatur: et

A. C. 1329 καὶ βασιλέα ὄρῶντα τὰ τοιαῦτα ἤδεσθαι τε ἄγαν ὑπερφυῶς καὶ τοῖς ἄλλοις ἐνδείκνυσθαι ὡς εἶη αὐτῷ καθ' ἡδονήν. τὰ τοιαῦτα δὲ οὐδὲ τῇ βασιλίδι Ἄννη ἀγνωστα ἦν, ἀλλὰ παρούσης καὶ αὐτῆς, ἐπράττετο πολλάκις, ὡς καὶ βασιλέα πρὸς Δτόν μέγαν δομestικὸν λέγειν, ὅτι „τί δ' ἂν εἶη δεινόν, εἰ ἀ5 ἰδίᾳ, ταῦτα καὶ δημοσίᾳ πραχθεῖη καὶ τοῖς πᾶσι γένοιτο καταφανῆ”; ὁ δ' οὐδὲν ἤτιον ἢ πρότερον ἀπεώδειτο, ἀρκέσθαι τοῖς παροῦσι φάσκων. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων τῆς ἀληθείας ἔνεκα τοσαῦτα εἴρηται ἡμῖν.

- P. 227 1. Οὐ πολλοῖς δὲ ἔτισι πρότερον Ζαχαρίας Μπενέτος διο ἐκ Γεννοῦας τῇ Χίῳ ἐπιθέμενος ἐκράτησεν αὐτῆς. βασιλεὶ δὲ Ῥωμαίων τῷ πρεσβυτέρῳ Ἀνδρονίκῳ διὰ τὰς συχνὰς ἐφόβους τῶν Περσῶν κατὰ τῶν πρὸς ἑω τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοων πόλεων οὐ βραδίως ἔχοντι πολέμῳ τὴν νῆσον Ῥωμαίοις ἀνακτᾶσθαι, ἔδοξε λυσitelεῖν εἰρηνικὰς πρὸς Ζαχαρίαν σπονδὰς 15 θέσθαι, ὥστε Χίον μὲν ἐπὶ δέκα ἔτισι κατέχεσθαι παρ' αὐτοῦ καὶ μηδένα βασιλεὶ παρέχειν φόρον, ὀνομάζεσθαι δὲ μόνον βασιλέως καὶ σημαίας ἐπὶ τῶν τειχῶν ἀνάγεσθαι βασιλικὰς, μετὰ δὲ τὴν δεκαετίαν πάλιν Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἀποδιδόναι. τοιαύτας μὲν βασιλεὺς τὰς πρώτας σπονδὰς ἔθετο 20 πρὸς Ζαχαρίαν ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ ἔτισιν αὐτὸς περιεποιεῖ τε V. 183 τὴν νῆσον ἑαυτῷ ὑποποιούμενος τοὺς Χίους, καὶ Ὀχύρου τὴν πόλιν τὰ τε πεπονηκότα ἀνοικοδομῶν, καὶ εἶπεν δέοι, τοῖς

si quando simul pernoctassent, cothurnis eius licentius quam suis utebatur, agebatque imperatorie omnia: ut imperator intuens, etiam atque etiam vehementerque laetaretur et gaudium suum nec apud alios tacitum habere posset. Nec ista Annam imperatricem latebant: in cuius conspectu eadem saepe faciebat: ut imperator ei nonnumquam diceret, Quid tandem foret mali, si quae privatim agis, publice fierent, noscerenturque ab omnibus? Ille nihilo minus ut semper renitebatur. praesentibus se contentum autumans. Ac de his quidem veritatis testificandae causa tantum dixisse sufficiat.

10. Non multis ante annis Benedictus Zacharias Genuensis Chium invadens, ea potitus est. Cum vero seniori Andronico propter frequentes et infestas Persarum in urbes orientales Romanorum incursiones difficile esset insulam recuperare, pacem cum Zacharia composuit, sub ea conditione, ut is Chium retineret per decennium, nec esset tributarius: tantum ut insula imperatoris vocaretur et in muris signa eius figerentur: eo tempore finito, Romanis restitueretur. Hoc foedus primum cum Zacharia percussit imperator. Intra eosdem annos Zacharias, Chiis subactis, insulam sui iuris fecit: Ochyrum oppidum et alia vetustate ruinosa instauravit: et sicubi opus erat, muros in altitudinem maiorem eduxit: fossas, item et

τείχεσιν ἕψος προστιθεῖς, καὶ τάφρους τε καὶ τᾶλλα ἔξαρτύ- A. C. 1329
 μενος ἃ ἔμελλε λυσιτελήσειν, εἰ κατασταίῃ πρὸς τὸν πόλεμον. C
 μετὰ δὲ ταύτας τὰς δεκαετείς οὐ ῥαδίαν ὄρων ὁ βασιλεὺς τὴν
 παρᾶλληψιν τῆς Χίου διὰ τὸ ἄχρησθαι, ἄλλως τε καὶ Ζα-
 5 χαρίου πρεσβείαν πέμψαντος καὶ βασιλέως δεομένου μὴ περὶ
 τῆς νήσου ἐνοχλεῖν, ἑτέρας ἔθετο πενταετείς ἐπὶ τοῖς ἴσοις
 καὶ ὁμοίοις, καὶ μετ' αὐτὰς ἑτέρας πάλιν. καὶ τετελευτηκότος
 Ζαχαρίου, τῆς τε Χίου καὶ τῆς πανουργίας οἱ παῖδες κατα-
 λειφθέντες κληρονόμοι, οὕτω διεπαιδαγώγουν βασιλέα, πρὶν
 10 τὰς οὖσας ἐξικέσθαι ἑτέρας τιθέμενοι· καὶ ἔργῳ μὲν αὐτοὶ
 καρπούμενοι τὴν Χίον, ψιλῆ δὲ πρόσσηγορά βασιλεὶ παρέχον- D
 τες αὐτῆς κυρίῳ εἶναι. τῶν σπονδῶν δὲ αὐτοῖς τότε πρὸς
 ἔξοδον ἤδη οὖσῶν, Καλόθετος τῶν παρὰ Χίοις δυνατῶν ὁ
 μάλιστα διαφορώτατος, τῷ μεγάλῳ δομestικῷ οἴκῳ προσψ-
 15 κειωμένος ἐκ πολλῶν ἐτῶν, (πατέρες τε γὰρ ἐκείνου τοῖς με-
 γάλῳ δομestικῷ πατράσιν ἐς τὰ μάλιστα ἦσαν φλοιοὶ καὶ
 οἰκτεοὶ, καὶ αὐτὸς αὐτῷ,) οὕτω δὲ ὁ Καλόθετος τῇ τοῦ μεγάλου
 δομestικῷ μητρὶ τότε προσελθὼν Διδυμοτείχῳ ἐνδιαιτρι-
 βούσῃ καὶ τὴν τε κακουργίαν τῶν Λατίνων ἀπαγγείλας, ἧ
 20 χορῶμενοι ἀπεστέρησάν τε Ῥωμαίους τῆς Χίου τὴν ἀρχὴν
 καὶ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον κατέχουσιν ἔξαπατώντες, πρᾶγμα οὐκ
 εὐκαταφρόνητον, οὐδ' οἷον ῥαδίως τινὰ αὐτὸ καταπροέσθαι·
 (δύο γὰρ πρὸς ταῖς δέκα μυριάσι χρυσίοις ἐτησίους τελεῖ φό- P. 228
 ρους,) τὴν τε εὐνοίαν αὐτοῦ τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν συνήθειαν

alia adornavit, quae usui essent, si bello peteretur. Elapso hoc
 decennio cum videret imperator, Chium sic munitam haud sine
 magno labore posse recipi: et accessisset praeterea legatio a Zacha-
 ria, qua rogabatur, ne sibi propter insulam negotium exhiberet,
 quinquennium sub iisdem conditionibus adiecit: rursumque aliud
 quinquennium. Zacharia autem mortuo, filii eius ut Chii, ita paternae
 calliditatis haeredes et imperatorem instar pueri tractantes, priusquam
 anni concessi finirentur, alios paciscebantur: et cum re quidem ipsi
 insula fruerentur, solo nomine imperatorem esse dominum sinebant.
 Iam foedus exhibat, cum Calothesus unus de Chiis dynastis maxima-
 rum opum, cui cum domo magni domestici vetus et summa erat
 necessitudo. (avi enim eius domestici maioribus amicissimi coniun-
 ctissimique fuerant, ut et ipse domestico) hic igitur Calothesus ad
 matrem eius per id tempus Didymotichi manentem adiit, Latinorum
 ei scelus indicavit, qui Romanos insula spoliassent, quam per frau-
 dem tamdiu occuparent: et rem haud contemnendam, neque temere
 e manibus dimittendam videri, cum in annos singulos centum viginti
 aureorum millia pensitet. Benevolentiam quoque suam et con-
 iunctionem consuetudinis cum ipsa et eius filio in medium attulit,

A. C. 1329 τὴν τε πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν· τελευταῖον συνεβούλευεν ὡς εἰ εἶη δυνατὸν βασιλέα στόλῃ εἰς τὴν Χίον βοηθῆσαι, αὐτὸν τὰ μέγιστα ἂν συνάρασθαι πρὸς τὸ ἀνακτῆσθαι τὴν νῆσον, τὰ πρῶτά τε δυνάμενον παρὰ Χίοις καὶ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισάμενον καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν. εἶναι⁵ δὲ καὶ ἀφορμὰς οὐκ ἀγενεῖς τοῦ πρὸς Μαρτίνον πολέμου τό, τε πρὸς ἔξοδον ἤδη εἶναι τὰς σπονδὰς, καὶ τό, βασιλέως ἀγνοῦντος, ἀκρόπολιν ἐπὶ τῷ Χίον βίᾳ κατασχεῖν οἰκοδομεῖν. Βέδειτό τε αὐτῆς σκέψασθαι περὶ αὐτοῦ πρότερον καλῶς, ὅπως μὴ αὐτῇ ἐς κίνδυνον τὰ πράγματα χωρήσει, βασιλέως οὐ μεταίτε¹⁰ τῆς προσηκούσης δυνάμεως ἐκεῖ ἐλθόντος. περὶ πλείστον μὲν γὰρ ποιεῖσθαι καὶ τὸ Χίον Ῥωμαίοις προσχωρήσαι, ὠφέλειαν παρεξουσαν οὐ τὴν τυχοῦσαν οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν οἰκείων προνοεῖσθαι, ὡς εἰ μὴ κατὰ γνώμην αὐτῇ τὰ πράγματα χωρήσει, πανοικεσία διαφθαρησομένου, εἰ κα-¹⁵ τὰδηλον γένοιτο Λατίνοις, ὅτι αὐτοῦ πρᾶττοντος ἐπεστράτευσεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς. οὐ δὲ ἔνεκα αὐτῇ τὴν γνώμην ἀναθεῖναι πρώτη, ὡς ἅττα ἂν αὐτῇ δοκοίη ἐκείνου διαπραξομέ- Crou. Τοιαῦτα μὲν ὁ Καλόθετος τῇ μητρὶ τοῦ μεγάλου δομε- στίκου κρύφα περὶ Χίου διεiléχθη ἣ δὲ ἐπέβρόχσε τε μάλ-²⁰ λον πρὸς τὸ ἔργον αὐτὸν καὶ καλῶς ἔφρασκε καὶ λυσιτελοῦν- τως βεβουλεύσθαι καὶ Ῥωμαίοις καὶ ἑαυτῷ. ἐπεὶ δὲ αὐτῇ τὴν πρῶτην ἀναθεῖναι πρώτη διὰ τὴν ἀρχαίαν οἰκειότητα καὶ

4. πρῶτά τε ED. P. pro πρῶτα τό.

ac tandem auctor fuit, ut, si posset, imperator classem subsidiariam in Chium mitteret: ipse vero qui per se plurimum opibus et gratia valeret, multosque alios tum amicos, tum cognatos ad societatem aggregaturus esset, ad insulam vindicandam vires suas coniungeret. Praeclaram autem occasionem belli contra Martinum fore, tum quod foederis tempus iam exspiraret; tum quod, imperatore inscio, arcem ad Chium vi subiugandam exstrueret. Orabat tamen illam, negotium prius perpenderet diligenter, ne ipse caput et fortunam suas in periculum adduceret, si imperator cum copiis non iustis eo adnavigaret. Sibi quidem nihil esse optatius, quam Chium quoque non mediocriter fructuosam sub Romanorum ditionem succedere: nihilo minus se sibi ac propinquis suis prospicere. Si namque res secus evenirent, cum tota stirpe vita et facultatibus exutum iri; nempe Latinis resciscantibus, eius impulsu imperatorem ~~in~~ hostili classe advenisse. Ideo porro se ipsi ante omnes mentem suam aperire, quod imperator per omnia ex eius iudicio arbitrioque acturus sit. Haec matri magni domestici clam de Chio Calothenus; quae stimulos ei maiores subiecit bonumque et utile tum Romanis tum sibi tum quoque consilium dedisse affirmavit. Et quia ad se primum pro

τὴν εὐνοίαν ἣν ἔσχηκεν ἐκ παλαιοῦ πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν, αὐτὴ καὶ διαπραΐζεται ὅπως ἄριστα αὐτῷ ἔξει. Ἐκείνη μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε· πέμψασα δὲ ἐκ Βυζαντίου βασιλέα καὶ τὸν υἱὸν εἰς Διδυμότειχον ἐκάλει, ὡς ἀναγκαίων περὶ 5 διαλεξομένη. οἱ δ' εὐθύς, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες, εἶχοντο ὁδοῦ· γενόμενοι δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ, ἐπεὶ ἐπύθοντο περὶ ὧν D καλοῦντο, ἡδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους καὶ ἐδόκει δεῖν V. 184 ὡς περὶ ἀναγκαίου τῆς Χίου παρασκευάζεσθαι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον προθύμως. τὸν τε Καλόθετον ἰδίᾳ μετακαλεσάμε- 10 νοι, ἐκότερος αὐτῶν λόγοις τε ἐπέβῆρσεν πρὸς τὸ ἔργον ἐπα- γωγῶς καὶ δῶροις φιλοφρονησάμενοι ἀξίως ἑαυτῶν, ἐτι δὲ καὶ ἐπαγγελάμενοι αὐτὸν τε καὶ γένος εὐ ποιήσειν, ἐξέπεμψαν πρὸς Χίον, ὡς ὧν ἂν θέοιτο παρασκευασόμενον πρὸς τὸ Λατίνοις, ἣν 15 δὲ, ἐπιθέσθαι. αὐτοὶ δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπαναστρέψαντες, 15 τριήρεις τε ἐναυπηγοῦντο, καὶ τᾶλλα παρεσκευάζοντο ὡς πλε- σσούμενοι ἐς Χίον. σκεπτομένοις δὲ αὐτοῖς ἦντινα ἐξέσται τοῦ πολέμου εὐπρόσωπον ἀρχὴν λαβεῖν, ὃ μέγας δομῆστικος συνε- P. 229 βούλευε τὰς μὲν τριήρεις ναυπηγεῖσθαι καὶ τὰ ὄπλα ὧν θέονται παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν συλλέγειν, οἱ ἐπιβήσονται, καὶ 20 ὀπλίτας. ἐπεὶ δὲ αἱ τε σπονδαὶ τῷ Μαρτίνῳ ἐν ἐξόδῳ εἰσὶν ἤδη, καὶ ἄκραν, βασιλέως μὴ ἐπιτρέψαντος, οἰκοδομεῖ ἐπὶ τῷ καταδουλώσασθαι τὴν νῆσον, πρόσταγμα πρὸς ἐκεῖνον αὐτοῦ 25 πεμφθῆναι, ἅμα μὲν αὐτὸν αἰτιωμένου ὡς τὴν ἄκραν, αὐτοῦ μὴ συνειδότος, οἰκοδομοίῃ, κελεύοντός τε τὸ οἰκοδομεῖν δῆν

23. αἰτιωμένου ED. P. pro αἰτιώμενον.

familiaritate, quae illi secum et cum filio inde a maioribus Inter-
cessisset, referendum putavisset, se rem optime confecturam. Haec
illa. Inde imperatorem et filium Byzantii Didymotichum, ut de
necessariis quibusdam cum ipsis actura, accersit; qui illico in viam
se dederunt. Audita causa, ob quam essent evocati, laetitiam ce-
perunt bellumque pro Chio, ut rem praecipui momenti, prompte
comparandum decreverunt. Accitum quoque Calothetum uterque
verbis efficacibus confirmarunt et pro dignitate munerarunt: da-
tisque promissis, se ipsi et generi eius benefacturos, Chium dimi-
serunt, ut quibus opus foret ad Latinos in tempore adoriundos prae-
pararet; ipsi Byzantium reversi, triremes fabricandas locarunt et
cetera, tamquam Chium navigaturi, curaverunt. Dum vero circum-
spicerent et honestum aliquod belli principium quaerent, magnus
domesticus, triremes et arma necessaria conficienda, copiamque na-
valem et gravis armaturae militem, qui conscenderet, colligendum
suadebat. Et quoniam foederis cum Martino terminus adesset, ipse-
que inconsulto imperatore arcem ad insulam servitute opprimendam
exaedificaret, mandatum illi mittendum, quo tum de facto incu-
sare-

A. C. 1329 καὶ περαιτέρω μὴ προβαίνειν ἅμα δὲ καὶ τὰς σπονδὰς ὡς εἰ βούλοιο ἐτέρας θέσθαι, τῶν οὐσῶν ἤδη ἐξηκουσῶν, εἰς Βυζάντιον ἔλθειν. κὰν μὲν παύσῃται τε οἰκοδομεῖν καὶ γεγόμενος ἐν Βυζαντίῳ περὶ ἐτέρων δέοιτο σπονδῶν, ὃ, τι ἂν εἴη σκεψαμένοις βέλτιον ποιεῖν. ἢ γὰρ μηκέτι Χίου Μαρτίνου⁵ ἄρχειν δίκαιον εἶναι, ἀλλ' ἕτερον τρόπον εὖ ποιεῖν, τὴν νῆσον δὲ τελεῖν ὑπὸ Ῥωμαίους· ἢ σπονδὰς οὐ κατὰ τὰς προτέρας, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἂν αὐτοῖς βέλτιον δοκοῖη τίθεσθαι, ὥστε αὐθις Μαρτίνον Χίου ἄρχειν ἐπὶ χρόνον τινὰ ῥητόν. εἰ δὲ μήτε παύῃται οἰκοδομῶν, σπονδῶν τε μὴ δέοιτο ἐτέρων, ὡς ἵα ἤδη βεβαίως τῆς νήσου ἔχομένης, τότε παρεσκευασμένων ἑκείνων τριήρεων οὐσῶν, τὴν ταχίστην ἐπιπλεῖν· πέμπειν δὲ καὶ ἕτερα γράμματα Χίοις, κελύοντα καὶ αὐτοῖς ἀποσχέσθαι τοῦ οἰκοδομεῖν, ὡς ἢ παύοιτο καὶ ἄκων, οὐκ ἔχων τοὺς συναρμομένους, ἢ εἰ βιάζοιτο καὶ ἄκοντας, μᾶλλον ἐκπο-15 λεμωθεῖεν πρὸς αὐτόν. Οὕτω βουλευσαμένοις ἐδόκει δεῖν τὰ τε γράμματα εἰς Χίον πέμπειν, καὶ τριήρεις τὰς τε οὐσῶν ἐπισκευάζειν καὶ ἐτέρας ἐπιναυπηγεῖν. τὰ μὲν οὖν γράμματα βασιλέως ἀφιγμένα πρὸς Μαρτίνον, πλέον ἤνυσαν οὐδὲν, ἀλλ' ἀναγνούς, μᾶλλον ἔργον εἶχετο καὶ πᾶσαν ἐπεδεί-20 κνυτο σπονδῆν, ὥστε τὴν ἀκρόπολιν ἀπαρτίσαι ὧν ἂν δέοιτο τὴν βασιλέως φθάσας ἔφοδον. ἤδη γὰρ ὑπώπτευε καὶ αὐτός.

D Μπενέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφός ἐν διαφορᾷ πρὸς ἐκείνον καταστάς, ὅτι χρυσίων ἑξακισχιλίων ἀποστεροῖτο παρ' αὐτοῦ,

tur et exstructione desistere iuberetur: tum, si foedus novum cuperet, priore iam exacto, Byzantium venire moneretur. Si aedificare cessarit, et Byzantium profectus, pacta nova rogaverit, quod re considerata melius censebitur, se facturos. Etenim aut iustum esse, non pati Martinum Chio imperare: sed alio modo de illo mereri insulamque Romanis parere: aut foedus non in eas conditiones, in quas antea, sed quibus ipsis libuerit, ineundum: nempe, ut Martinus rursus ad tempus certum praesit: et si neque aedificare destiterit, neque foedera nova quaesierit, ac si iam firma sit ei insulae possessio, tum instructis triremibus primo quoque tempore illuc contendendum; mittendasque insuper litteras, quae Chios in aedificando pergere ventent: ut hac ratione aut invitus desinat, ab operis desertus; aut si etiam nolentes coegerit, sibi infensiores reddat. Itaque consilium ceperunt, ut Chiis scriberent, et paratas triremes armarent novasque adderent. Ac epistola quidem Martino reddita, frustra fuit: ea siquidem lecta, operi magis institit, summa ope enitens, ut arx absolveretur, et ut quibus esset opus, iis adventum imperatoris, quem iam suspicione et ipse praecipiebat, anteverteret. Benedictus porro cum Martino fratre litigans de sex aureorum millibus, quae

ἃ ἐχρῆν αὐτὸν ἐκ τῶν δημοσίων τῆς Χίου φόρων λαμβάνειν A. C. 1329
 ἐτησίως, προσήκοντα ἐκ πατρώου κλήρου, ἤκεν ὡς βασιλέα τὴν
 ἀδικίαν ἐγκαλῶν τῷ ἀδελφῷ καὶ τυχεῖν δεόμενος ἐπικουρίας.
 γραμματεῖά τε ἐδείκνυ ἃ σαφῶς πολλὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὴν
 ἑαδικίαν κατηγορεῖ καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην. βασιλεὺς δὲ ἐπηγγέλ-
 λετό τε τιμωρήσειν αὐτῷ ἐφ' οἷς ἀδικεῖται ἀφικόμενος ἐκεῖ, καὶ
 αὐτὸς οὐδὲν ἦτοιν ἃ παρὰ Μαρτίνου ἀδικεῖται ἀπολήψεσθαι.

ιά. Παρεσκευάζετο μὲν οὖν στόλος πέντε καὶ ἑκατὸν νεῶν, P. 230
 ὧν ἦσαν ὀλίγῳ ἐλάσσους εἰς τὰς δύο μοῖρας διήρεις καὶ τριῆ- V. 185
 10ορεις, εἰς ὧν ἦσαν ἵππαγωγοὶ ὀκτὼ ἄγουσαι τριακοσίαν ἵππον· B
 αἱ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν. ἐπεὶ δὲ παρεσκευασμένοι ἦσαν,
 τὴν τε ἵππον ἐσεκόμιζον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτηδεῖα. ἦν τε ἄμιλλ-
 λα πολλὴ τοῖς τριηράρχαις, ἐκάστου φιλονεικούντος πολυτε-
 15καὶ τὰ τε ἄλλα ἐξηρτύοντο πρὸς τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ
 τὰ πληρώματα ἐκόσμον ἰδίους παρασήμοις ἐν τε ὄπλοις καὶ
 ἀσπίσιν. ἦσαν γὰρ οὐ τῶν τυχόντων, ἀλλὰ τῶν τε εὐγενῶν C
 καὶ μεγάλα δυναμένων. συνέπλεον δὲ τῷ βασιλεῖ οὐ μόνον
 ὀπλῆται καὶ ψιλὸς πολὺς, ἀλλὰ τῶν τε συγκλητικῶν οὐκ ὀλί-
 20γοι, καὶ στρατιωτῶν οὐ μόνον οἱ χρῆσόμενοι τοῖς ἵπποις,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλος ὄμιλος πολὺς. ἐπεὶ δὲ πάντα ἤδη ἐπεπόριστο
 καὶ οὐδὲν ἐνέδει ἔτι, ἄραντες ἐκ Βυζαντίου ἐπλεον ἐπὶ Χίον.
 γνώμην δὲ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ὡς ἦν ὁ Μαρτίνος τὸν ἐπίπλεον
 πυθόμενος, πρὶν εἰς τὴν νῆσον καταῤῃαι, ἀφίκηται πρὸς αὐ-

sibi in annos singulos hereditario iure de publicis vectigalibus de-
 bebantur, quibusque ab eodem fraudatus erat, ad imperatorem se con-
 tulit, fratris iniquitatem accusans et auxilium flagitans: quin etiam
 litteras exhibens, quibus magna illius iniustitia improbitasque coar-
 guebatur. Imperator et se, ubi eo venisset, scelus vindicaturum, et
 Benedictum pecuniam interversam recepturum promisit.

11. Itaque classis centum et quinque navium comparabatur, e
 quibus paulo pauciores erant duorum generum, biremes et triremes
 videlicet, et ex his hippagogi octo, in iis equi trecenti, reliquae
 uniremes. His paratis, equitatum et cibaria imposuit. Tum non
 levis contentio trierarchis incidit, dum quilibet ceteros sumptuoso
 apparatu superare nititur, et cum alia magnifice instruit, tum classia-
 riorum arma et clypeos suis insignibus exornat: nec enim de in-
 fima plebe, sed viri nobiles et admodum copiosi erant. Navigabant
 porro cum imperatore non modo gravis et laeis armaturae multi,
 verumetiam de proceribus non pauci, et praeter equites multitudo
 item non spernenda. Omnibus rite paratis, Byzantio vela in altum
 dantes, cursum in Chium dirigunt. Statuerat vero imperator, ut si
 Martinus, adventu classis audito, priusquam in insulam descendere-

- A. C. 1329 τὸν καὶ δεηθῆ περι αὐτῆς, τὴν μὲν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτὸς ᾠκοδόμηι, τὰ ἐλλείποντα ἐπισκευάσας, κατασχεῖν φρουρᾷ τῆς εἰσπέπειτα ἀσφαλείας ἕνεκα· *Μαρτίνῳ* δὲ τῆς ἄλλης νήσου ἐπιτρέψαι ἄρχειν, ἀποδιδόντι ἐτησίως *Μπενέτω* ἃ πρότερον χρέματα ἀπεστέρει. ὁ δ' οὐ μόνον ἐποίει τῶν δεόντων οὐδὲν, ἀλλ' 5 ἐπεὶ ἐπύθετο ὅσον οὐδέπω ἐπιπλέοντα τὸν στόλον, τὰς μὲν τριῆρεις ἃς εἶχε (τριεῖς δὲ ἦσαν,) εἰς τὴν θάλασσαν κατέδυσσε κενὰς Ῥωμαίων τε τοὺς τὴν νῆσον κατοικοῦσι μηδενὶ ἐκέλευσεν ἐξεῖναι ὄπλοις χρῆσθαι, θάνατον δὲ εἶναι τὴν ζημίαν τῶ χρωμένῳ· αὐτὸς δὲ τὰς τε πύλας τῆς πόλεως ἀσφαλισάμενος καὶ τὰ ἄλλα 10 καταστήσας ἢ αὐτῷ ἄριστα ἐδόκει ἔχειν, ἅμα ὀκτακοσίους οὖς εἶχε, φραζάμενοι ἀνῆλθον εἰς τὰ τεῖχη ὡς ἀμυνόμενοι ἐπιδόντα βασιλεῖα. ἤδη γὰρ ἀνδίσταντο ἀναφανδόν, καὶ οὐδὲ σημαίας τὰς βασιλικὰς ἤξίωσαν ἀναγαγεῖν ἐπὶ τὰ τεῖχη, ὥσπερ ἦν ἔθος, ἀλλὰ τὰς *Μαρτίνου* μόνας, ὡς βεβαίως ἤδη τῆς νῆ- 15
- P. 231 σου ἐχομένης. Καλόθετος δ' ἅμα τοὺς περι αὐτὸν, ὄπλοις μὲν οὐκ ἐτόλμων χρῆσθαι τῶ δέει τῶν *Λατίνων*· παρεσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὡς ἐπιθρησόμενοι αὐτοῖς, ἐπειδὴν ὁ βασιλεὺς εἰς τειχομαχίαν καταστῆ. *Μαρτίνος* μὲν οὖν οὕτω τοὺς ὀκτακοσίους πεποιδῶς, ἀντικατέστη πρὸς τὴν μάχην. βασιλεὺς δὲ τῆ 20 νήσῳ ὡς προσέσχεν, ἀπόβασιν τε ἐποίεῖτο τῆς γῆς εὐθὺς κρατῶν, καὶ τὴν ἵππον ἐξάγων παρεσκευάζετο πρὸς τὴν τειχομαχίαν. *Μπενέτος* δὲ ὁ *Μαρτίνου* ἀδελφὸς φρουρίον τε

5. οὐδ' οὖν vitiose pro ὁ δ' οὐ legebatur.

tur, pro ea rogatum veniret, reliquum arcis aedificare et pro securitate in futurum praesidium illi imponere: Martino, restituenti Benedicto ceterorum annorum quam ei detrazerat pecuniam, reliquae insulae praefecturam committere. Qui tamen non solum nihil eorum fecit, quae debuit: sed ubi appropinquare classem intellexit, ternas triremes suas, easque vacuas in mare demersit, Romanisque insulam habitantibus, mortis poena proposita, armis interdixit: urbis portas communiit et cetera quam visum est optime constituit, octingentosque armatos quos habebat, in muris ad imperatoris impetum repellendum collocavit: iam enim non dubie rebellabatur, nec signa imperatoria in moenibus pro consuetudine, sed Martini dumtaxat figebantur: quasi insula ab eo certo iam acquisita et mancipio obtenta esset. Calothesis cum suis Latinorum metu corripere arma ultro non audebat: sed ad operam praestandam, ubi imperator oppugnare urbem coepisset, parati erant. Martinus octingentis illis confusus, se defendere instituebat. Imperator ad litus appulsus, et exscensione facta, terra statim potitus, producto equitatu ad oppugnationem accingebatur. Benedictus Martini germanus castellum lactu lapidis ab oppido dissitum tenens, venit, illudque imperatori

καὶ αὐτὸς κατέχων οὐ μακρὰν τῆς ἄλλης πόλεως ἑκδομημέ- A. C. 1329
 νον, ἀλλ' ὅσον ἀφ' ἑκατέρου πρὸς τὸ ἕτερον λείψω σχεδὸν
 ἐξικνεῖσθαι, ἐνεχειρίσεν ἐλθὼν τῷ βασιλεῖ, πολλὰ τοῦ ἀδελ- B
 φοῦ κατηγορῶν ὡς καὶ ἀνόητα καὶ ἄδικα πράττειν ἐγνωκό-
 5τος· τοῦτο μὲν, εἰ πρὸς τσαυτὴν δύναμιν ἀγισχίσειν ἤλ- V. 186
 πισε, μὴ αὐτὸς ἐξ ἴσης δρμώμενος παρασκευῆς· ἀδικίαν δὲ
 κατεγίνωσκεν αὐτοῦ, εἰ πολλὰ πρὸς βασιλέως εὐεργετηθεὶς,
 Χίον διανοήθη αὐτοῦ ἀποστερηῆσαι. βασιλεὺς μὲν οὖν εἰς τὸ
 φρούριον εἰσηλθε, Μπενέτον τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐπαινεσας,
 10 καὶ μετὰ μικρὸν ἐξελθὼν διεκόσμει τὴν στρατιὰν ὡς ἐς τει-
 χομαχίαν. Μαρτίνος δὲ πρὸς τε τὴν βασιλέως στρατιὰν ἤδη
 εἰαντὸν οὐκ ἀξιώμαχον ὄρῳ, ἐκ τε τῶν Χίων ἐπικουρίαν οὐ-
 δεμίαν προσδοκῶν διὰ τὸ οὐχ ἥσσον αὐτοῦ ἀφοσθηκέναι τὰς C
 γνώμαις ἢ καθ' ὅσον εὐνοί ἦσαν βασιλεῖ ὑπαυτευκέναι, ἄλ-
 15 λως τε καὶ Μπενέτου προσχωρήσαντος καὶ τὸ φρούριον παρα-
 δόντος, ὃ οὐκ ἔλαττον ἠδύνατο ἀποτειχισμοῦ οὕτω πλησίον
 ἑκδομημένον, σφοδρῶς τε ἐθορυβεῖτο καὶ τὰς σωζούσας ἀπε-
 γίνωσκεν ἐλπίδας. ἐπεὶ δὲ τὰ τε σημεῖα ἤδη ἤρητο καὶ ἤρ-
 χον μάχης οἱ Ῥωμαῖοι, πρεσβείαν πέμψας ὁ Μαρτίνος, δεῖξο
 20 βασιλέως συγγνώμης τυχεῖν καὶ πρὸς συμβάσεις χωρῆσαι οἷας
 ἂν δοκῇ βασιλεῖ. * βασιλεὺς δὲ ἀπεώσατό τε τὴν πρεσβείαν καὶ
 οὐκ ἔφασκε δεῖν, τῆς στρατιᾶς πρὸς τὴν μάχην παρατετα-
 γμένης, διαλέγεσθαι περὶ συμβάσεων. πρότερον γὰρ αὐτῷ
 ἐξῆν πρὶν ἐνθάδε ἤκειν συγγνώμην τε αἰτεῖν καὶ σπονδάς τί- D
 25 θεοῦ εἰρηνικὰς, νῦν δὲ ὅπως ἂν αὐτῷ δοκῇ ποιεῖν, ἐπεὶ τῇ

tradit, et fratrem ut iniustum ac stolidum accusat; si quidem appa-
 ratu multo inferior, tantis copiis resistere se posse speravisset: et
 pluribus ab imperatore beneficiis obligatus, Chio ipsum spoliare
 meditatus esset. Imperator castellum ingreditur, Benedictum de
 officio commendat: pauloque post exercitum ad oppugnandam urbem
 ordinat ac disponit. Martinus iam se illi imparem aspiciens et nul-
 lum a Chiis subsidium exspectans, quod eorum animos non minus
 a se aversos, quam in imperatorem conversos coniectabat, cum
 etiam Benedictus, deditione castelli facta, quod quidem muro valido
 cinctum et firmatum urbiq; vicinum, aequè resistere poterat, eius
 fidei potestatique se permisisset, medullitus conturbatus, de spe,
 qua se adhuc consolabatur, decidit. Cum Romani iam signa velle-
 rent pugnâq; ordirentur, missis legatis Martinus veniam precari
 et pactis, quae vellet imperator, se statutum promittere. Ille lega-
 tos repudiare ac dicere, stante iam in procinctu milite, importunum
 esse de pactis agere: integrum ei fuisse, antequam huc iretur, et
 veniam rogare et de pace secum convenire. Nunc facere se quod
 luberet: quando ipse sua fretus potentia, contra se arma capere

- A. C. 1329 σφετέρῃ πεποιθῶς δυνάμει ὄπλα αὐτῷ ἀντήρ. Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε· Μαρτίνος δὲ ἤδη πᾶσαν ἐλπίδα περιηρημένος σωτηρίας, δέσας μὴ καὶ τὸ ζῆν ἀφαιρεθεῖη, εαυτὸν ἐνεχείρισε βασιλεῖ καὶ τὴν στρατιάν, τῆς πόλεως ἐξελθῶν. οἱ Χίοι δὲ αὐτὸν ὀρῶντες ἤδη πρὸς αἰχμαλώτου τύχην καταστάντα, ὠρμησαν ὡς ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἀποκτενοῦντες. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀπειλήσας αὐτοὺς τὰ δεινότατα διαθήσειν, εἴ τι νεωτερίζοιεν περὶ αὐτὸν, ἀπαθῆ διετήρησε κακῶν. βασιλεὺς δὲ αὐτὸν πολλὰ καταμεμψάμενος τῆς ἀβουλίας, ὅμως οὐ διέθηκεν αὐτὸν κακῶς, ἀλλὰ τὴν μὲν γυναῖκα αὐτοῦ ἐκέλευσε καὶ παῖδας, ἔτι δὲ καὶ Θεραπεινίδας ὅσαι ἦσαν, αὐτὰς
- P. 232 μὲν ἐπιφορτίσασθαι ὅσον ἀνύσαι δυνατὸν ἐκ τῶν ἐκείνῃ προσόντων χρημάτων τε καὶ ἄλλων ἐπίπλων καὶ σκευῶν πολυτελοῶν, τοὺς δὲ δούλους στρώματά τε καὶ τάπητας ἄραι καὶ ἄλλα ὅσα ἐπιτήδεια πρὸς τὸ καθεύδειν τῆς νυκτός, καὶ ἐξελεύσας Χίον πορεύεσθαι ὅποι ἂν δοκῇ. Μαρτίνον δὲ ἐκέλευσαν εἰρχθῆναι. καὶ τοῦτο μὲν τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρόπον, καὶ σχεδὸν ὅσα Μαρτίνῳ ἦσαν αἱ Θεραπεινίδες ἅμα γυναῖκί ἐπεφορτίσαντο· τοὺς συνόντας δὲ αὐτῷ ὀκτακοσίους συγγνώμης τε ἠξίωσεν ὁ βασιλεὺς, ἀδικήσας μηδὲν, καὶ προὔθηκεν αἰρεσιν αὐτοῖς τοιαύτην, ὥστε τοῖς τε βουλομένοις τὰ ὄντα βλαβόντας ἐξεῖναι ἀναχωρεῖν, τοῖς τε μένειν ἐθέλουσι μηδένα ἐνοχλεῖν, ἀλλὰ τὴν μισθοφορὰν λαμβάνοντας, δουλεύειν βασιλεῖ. ὀλίγοι μὲν οὖν ἐκείνων ἀπῆραν ἐκ τῆς Χίου, οἱ λοιποὶ δὲ, οἱ μὲν ἔμειναν ἐν Χίῳ αὐθις μισθοφοροῦντες, οἱ δὲ τοῖς 25

non dubitasset. Martinus omni iam spe deperdita timens ne insuper morti dederetur, urbe egressus, seque exercitumque suum imperatori transdidit. Chii hominem nunc ad captivi fortunam redactum cernentes, insurgere, ut eum ante oculos imperatoris mactarent. At magnus domesticus se pessimis modis illos accepturum comminatus, si quid ei nocuissent, vivum incolumemque servavit. Imperator de amentia obiurgatum, nulli supplicio subiecit: sed uxorem, liberos et famulas quotquot erant tollere iussit quantum ferre possent de illius rebus pretiosaque suppellectile: famulos autem toralia, tapetes ac reliqua omnia ad nocturnam quietem requisita, et Chio excedentes ire, quo voluntas ducerat, Martinum autem in vincula duci. Et haec quidem hoc modo patrata sunt: ac ferme omnia quae Martinus habebat, ministrae et uxor in humeros sublata extulerunt. Octingentos autem illos, qui eidem militabant, venia et impunitate dignatus est; tali optione data, ut qui vellent, cum re familiarī sua libere insula demigrarent: qui manere mallerent, iis nemo esset molestus, et imperatoris militiam mercede tolerarent. Paucis Chium deserentibus, ceteri omnes aut ibidem aera merere perrexerunt:

βασιλέως συνηριθμήθησαν οίκέταις. Χίος μὲν οὖν οὕτως αὐτῷ A.C. 1329
 θις γέγονεν ὑπὸ Ῥωμαίοις. βασιλεὺς δὲ Μπενέτον τε δί-
 καιον ἔκρινεν ἀμείβεσθαι τῆς εὐνοίας καὶ τῆς προθυμίας τῆς
 εἰς αὐτὸν, καὶ τῶν Χίων τοὺς δυνατοὺς καὶ τὸν δῆμον. εἰ
 5 γὰρ καὶ μηδὲν εἰς τὸν πρὸς Μαρτίνον πόλεμον εἰσηνεγκαν
 αὐτοὶ, ἀλλὰ ταῖς γνώμαις οὕτως ἦσαν παρεσκευασμένοι, ὡς
 ἦν δέη, πᾶσαν ἐπιδειξόμενοι σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ C
 βασιλέως. διὸ καὶ Καλόθετον μὲν καὶ γένος τὰ τε ἐν Διδυ-
 μοτείχῳ προεπηγγελμένα, ὅτε περὶ Χίου κρούφα διεiléχθη,
 10 καὶ προσέτι πλείω εὐηργέτει, καὶ τοὺς ἄλλους καὶ τιμαῖς V. 187
 ἡμίβετο καὶ δωρεαῖς· τὸν δῆμον δὲ τῶν δημοσίων ἀῆκεν
 εἰσφορῶν, ὅσαι μάλιστα ἐπέλεζον.

ιβ. Μπενέτον δὲ μετακαλεσάμενος τὸν Μαρτίνου ἀδελ- D
 φὸν ἀνεμίμησκέ τε ὦν πρὸς Βυζάντιον ἐλθὼν τοῦ ἀδελφοῦ
 15 κατηγόρει, ὡς ἀποστεροίη μὲν τῶν ἑξακισχιλίων χρυσίων, ἃ
 προσῆκεν αὐτῷ ἀπὸ τῶν δημοσίων προσόδων τῆς Χίου λαμ-
 βάνειν, αὐτὸς δὲ τὴν νῆσον σφετεριζόμενος ἀποστεροίη τοῦ
 πατρῶου κλήρου, καὶ ὡς ἐδεῖτο τῆς δυνατῆς τυχεῖν ἐπικουρίας
 ὦν τε αὐτὸς ἐπηγγεῖλατο, ὡς ὅσον ἤδη γεγόμενος ἐν Χίῳ τῆς P. 233
 20 οἷς εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀδικίας εἰσπράξεται Μαρτίνον
 δίκας. ὦν δὲ νῦν καλῶς καὶ ὡς προσῆκεν ἀποβάντων καὶ
 Μαρτίνου Χίου ἐξεληλαμένου, δίκαιον ἡγεῖσθαι εἶναι τὰς τε
 ἐπαγγελίας ἐκπληροῦν τὰς εἰς αὐτὸν, καὶ τῆς εὐνοίας ἀμείβε-
 σθαι ἧς πρὸς ἐλθόντα ἐνεδείξατο, τὸ φρονήριον παραδοῦς. οὗ

aut in ministros eius domesticos relati sunt. Hac ratione Chius in Romanorum ius mancipiumque rediit. Imperator deinde et Benedicto pro navata benevolentia ac prompta voluntate, et Chiorum principibus populoque gratiam rependi aequum iudicavit. Qui quamquam ad bellum contra Martinum nihil contulissent, tamen is erat eorum sensus atque animus, ut necessitate flagitante, omnem operam ad imperatorem strenue adiuvandam collaturi fuerint. Quare et Calothetum et genus eius tum iis, quae apud Didymotichum de Chio clandestino secum disserenti promiserat, tum aliis praeterea pluribus remuneratus est: atque alios donis et honoribus auxit; populum vero tributorum onere, quo gravissime premebatur, levavit.

12. Accersitum quoque Benedictum Martinum fratrem accusationis admonet, quam ei Byzantium veniens intenderat de sex aureorum millibus, quae pro paterna sorte de publicis Chii redditibus capere debuisset, ab illo autem, qui insulam sibi vindicasset, privatus fuisset. Et quo pacto auxilium, si quod posset, afferri petivisset; quae ipse promisisset, quam severe nimirum in Chium delatus et sibi et illi iniuriam illatam ulturus foret. Quod quoniam feliciter atque ut par erat evenerit et Martinus insula exactus sit, consenta-

A. C. 1329 δὴ ἕνεκα τῆς τε Χίου επικρέπειν τὴν ἀρχὴν, καὶ τῶν προσό-
δων αὐτῆς τῶν δημοσίων οὐκ ἔλαττον χρυσίου μυριάδων
δυοκαίδεκα οὐσῶν, εἰς μὲν ἐπιμέλειαν τῆς νήσου καὶ φυλα-
κῆν, ἔτι τε λοιπὴν ἀναγκαίων ἀναλωμάτων χρεῖαν ὅσα ἂν
Βαυτῷ σκεψαμένη βέλτιον δοκοίη ἔχειν ἀναλοῦν· τὰ δὲ ὑπο-5
λειφθέντα χρήματα, τὰ ἡμίση μὲν τῷ βασιλικῷ ταμείῳ εἰσ-
κομίζειν, αὐτὸν δὲ τὰ ἐπίλοιπα καρποῦσθαι. ἄθλον δὲ ὄν
ἀνθρώπων παντὶ ὅποτε ἀπροσδόκητον ἦξει τὸ τέλος τῆς ζωῆς,
δίκαιον ἅμα καὶ λυσιτελεῖς ἡγεῖσθαι εἶναι, τὴν ἀκρόπολιν, ἣ
πρὸς Μαρτίνου ἠεροδομεῖτο, ἐπισκευασθεῖσαν ὣν δέοιτο, φρου-10
ρῆ κατασχεθῆναι παρ' αὐτοῦ, ὡς εἶ τι περὶ αὐτοῦ, οἷα τὰ
ἀνθρώπινα, συμβαίη καὶ γένοιτο ἐξ ἀνθρώπων, μὴ τὴν Χίον
Ῥωμαίους ἀποστερηθῆναι, πολλοὺς ἔχουσαν οὐ πρόβῳθεν μόν-
ον, ἀλλὰ καὶ ἔγγυθεν ἐπιβούλους καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ Δῆ-
λου Σπιταλιώτας. Τοιαῦτα πρὸς Μπενέτον διεξιόντος βασι-15
C λέως καὶ μικρᾶς εὐνοίας χάριν μεγάλην κατατιθεμένου, οἱ
μὲν ἄλλοι πάντες κατεπλήττοντο τὴν περὶ τὰς εὐσφραγείας τοῦ
βασιλέως φιλοτιμίαν, ὅτι μικρᾶς ἕνεκα εὐνοίας τοσαύτην ἀντι-
παρέσχε χάριν, μήτε ὦν ἀνάλωσε χρημάτων πρὸς τὴν παρα-
σκευὴν τοῦ στόλου καὶ τῆς συνεπομένης ἄλλης στρατιᾶς ὑπο-20
λογισάμενος τὸ πλῆθος, μήτε ὦν ἐκ Χίου ἐμελλεν ἐτησίως
ὁ Μπενέτος ἀποφέρεσθαι, καὶ ταῦτα, ὄλγα ἣ οὐδὲν πρὸς
τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον εἰσενεγκῶν. Μπενέτι δὲ οὐδὲν
ἄρα ἤρει, ἀλλ' ἀδικεῖσθαι ἡγεῖτο καὶ ἀποστερεῖσθαι, μὴ μει-

15. Σπιτάλη in Graeco barbaro hospitium est. ED. P.

neum sibi videri promissa persolvere et castello sponte dedendo de-
claratam erga se propensionem compensare. Quocirca se illi prae-
fecturam Chii deferre. Cumque reditus insulae centum ac viginti
millium aureorum summam plane conficerent, ad eius procurationem,
ad praesidia usque necessarios, quantum re perspecta merito requiri
putaret, impenderet: de reliquo dimidium unum in imperatoris
fiscum inferret: altero ipse frueretur. Et quoniam suus quemque dies
latet, aequum se et utile arbitrari, arcem a Martino inchoatam per-
fici et a se cum praesidio occupari; quo, si quid, ut sunt res huma-
nae, sibi acciderit et inter homines esse desierit, Romani Chium,
cui multi et remoti et vicini praesertimque Delii Hospitalenses insi-
dientur, ne amittant. Haec cum imperator diceret parvoque officio
illius ingenti beneficio suo responderet, reliqui omnes eius tam fer-
vens beneficiendi studium obstupescabant, quando tam modica tam
magnis pensaret, non reputans, neque quantos sumptus in aedificanda
ornandaque classe et in classarios fecisset: neque quam grandem
pecuniam Benedictus anniversarie reportaturus esset; idque cum parum
aut nihil bello pro Chio commodasset. Sed Benedicto nihil sufficie-

ζόνων ἀξιούμενος. διό και τὴν βασιλέως δωρεὰν ἀπέωθετο A. C. 1329 μὴ δεῖσθαι φάσκων μὴτ' ἐπιτροπεύειν Χίου, μὴτ' ἐφ' οἷς ὁ πατὴρ αὐτῷ, μὴθ' ὁ ἀδελφὸς Μαρτίνος και αὐτὸν κατέχειν V. 188 ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ παντάπασι τῆς Χίου βασιλεὺς παραχωροῖη, D 5ῶστ' ἰδίαν αὐτῷ ἀρχὴν εἶναι και μηδαμῶς τελεῖν ὑπὸ Ῥωμαίους, πολλὴν ἂν εἰδείη τῆς εὐεργεσίας χάριν. εἰ δὲ μὴ τοῦτον βούλοιο τὸν τρόπον, μηδεμιᾶς ἐτέρας εὐεργεσίας μεμῆσθαι, ὡς πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ οὐκ ἐσομένης, ἀλλ' αὐτὸν ὁ, τι ἂν δοκῆ δεσπότην ὄντα περὶ τῆς νήσου πράττειν. Βασιλοεὺς δὲ οὐ δίκαια αἰτεῖν ἔφρασκε Μπενέτον, οὐδ' οἷα τυχεῖν. ἔχρην μὲν γὰρ εἰ και τοὺς ἐξακισχιλίους ἐλάμβανε χρυσοῦς, ὧν παρὰ Μαρτίνου ἡδικοῦτο, ἀγαπᾶν και πολυπραγμανεῖν μηδέν. εἰ δὲ οὐ τοσαῦτα μόνον, ἀλλὰ και πολλαπλασίω τούτων και προσέτι τὴν ἀρχὴν ἔχειν ἔξεστι τῆς νήσου, πῶς 15ᾶν εἶη δίκαιον ἐνδεᾶ πῆν χάριν τοῦ προσήκοντος νομίζειν; P. 234 ἔτι δὲ οὐδὲ ἑαυτῷ τὸ παντάπασιν αὐτῷ παραχωρῆσαι Χίου ἐν καλῷ τοῦ σχήματος ἔφη κείσεσθαι ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ φιλοτιμίαν και μεγαλοψυχίαν, ἀλλὰ παραπληξίαν και ἀκρισίαν περιάψειν ἑαυτῷ. εἰ γὰρ ἔδει τοσοῦτον πόνον αὐτὸν τε και 20ῶ Ῥωμαίους ὑπομείναντα και τοσαῦτα κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ στόλου χρήματα οὐκ αὐτὸν μόνον ἐκ τῶν βασιλικῶν, ἀλλὰ και ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐπιφανῶν πολλὰ ἀναλωκότων ὥστε κρατῆσαι Χίου, ἔπειτα αὐτῷ παραχωρῆσαι ἐς τοσοῦτον, ὥστε μήτε νῦν μὴθ' ὄστερον μὴ μόνον μὴ μετεῖναι Ῥωμαίους 25τῆς ὠφελείας τῆς αὐτῆς, ἀλλὰ μηδὲ προσρήματι ψιλῷ κυ-

bat: qui se etiam iniuria affici et suis spoliari censebat, quod maioribus dignus non haberetur. Quare donationem imperatoris rejiciebat profitebaturque, non se iis indigere: nec Chium procurare velle, nec retinere iis conditionibus, quibus aut parens aut frater retinissent. Si imperator eam totam omnimodis pro peculiari principatu, a Romanorum imperio prorsus exemptam, sibi cedat, tum demum illi ut beneficii gratiam magnam habiturum. Si nolit, ne ullius beneficii mentionem faciat, audire enim non posse. Verum cum ipse insulae dominus sit, ageret pro arbitrato. Respondit imperator, Benedicti petitionem nec aequam, nec impetrabilem esse: oportuisse enim sex aureorum millibus a Martino recipiendis contentum, alienis se non implicare. Cum vero non tantum modo, sed multo etiam plura et insuper insulae praefecturam consequi liceat, qui tandem munus hoc eius meritis impar iuste videri queat? Ad hoc si totam insulam ei in mancipio det, id ne sibi quidem laudi fore: neque gloriae cupidum et magnanimum, sed vaesanum et nullius cerebri visum iri. Si enim necesse erat tot laboribus et a se susceptis et a Romanis atque in classe instruenda non a se dumtaxat

Α. C. 1329 ρίους ὀνομάζεσθαι αὐτῆς, πολλῶ τῷ μέτρῳ βέλτιον καὶ λυσι-
 τελέστερον ἦν, τὴν ἀπραγμοσύνην καὶ τὴν ἡσυχίαν αἰρεῖσθαι,
 Μαρτινὸν τε εἶναι κατέχειν καὶ μὴ παρενοχλεῖν. ἐκείνως μὲν
 γὰρ πρὸς τῷ μὴ κόπτεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν στρατείαις,
 καὶ ταῦτα διαποντίοις, καὶ τὰ ἀναλωθέντα χρήματα ἐξῆν⁵
 κερδαίνειν καὶ προσέτι γε εἰ μὴ νῦν, ἀλλ' ὕσφερόν ποτε δύ-
 ναμιν κτησαμένοις τοῖς Ῥωμαίοις τὴν νῆσον ἂν ἐξῆν ἀνακα-
 λείσθαι ὡς ἀδικουμένοις, καὶ ἢ αὐτῆς τῶν ἀδικούντων κῆρα
 τήσασι τυχᾶναι, ἢ ἐλάσσοσι τῶν ἀντιπάλων γενομένοις μὴ
 C ἀδικεῖν νομιζεσθαι, μηδὲ παρασπονδεῖν. εἰ δ' ὡς περ νῦν¹⁰
 ἀξιοῖς αὐτὸς, σοὶ παραχωρήσομεν τῆς νήσου, οὐ μόνον εἰπῆ
 καὶ μάτην τὸν τε πόνον ἐσόμεθα πεπονηκότες καὶ τὰ χρή-
 ματα ἀναλωκότες, ἀλλ' οὐδ' ἐλπίδα ὑπολειψόμεθα Ῥωμαίοις
 τοῦ ἀνασώσασθαι ἂν ποτε τὴν νῆσον· ἢ δοκεῖν ἀδικεῖν καὶ
 παρασπονδεῖν εἴαν τε κρατήσωσιν, εἴαν τε μὴ. δι' ἃ δὴ πάντα¹⁵
 μὴτ' αὐτὸν μῆτε δίκαια μῆτε δυνατὰ αἰτεῖσθαι, μὴτ' αὐτὸν
 δύνασθαι παρέχεσθαι· ἀλλ' ἃ ὑπ' αὐτοῦ πρότερον ἐκρίθη,
 δυνατὰ τε εἶναι καὶ Ῥωμαίοις καὶ αὐτῷ λυσιτελῆ. Μπενέ-
 του δὲ πάντων μὲν φάσκοντος ἀκηκοέναι τῶν βασιλέως λόγων
 καὶ προσεσχηκέναι αὐτοῖς, μηδενὶ δὲ πείθεσθαι αὐτῶν, ἀλλὰ²⁰
 τοῖς ἔξ ἀρχῆς ἐμμένειν δεδογμένοις, καὶ μηδεμίαν ἠγελῶσθαι
 D χάριν προσήκουσαν αὐτῷ ἢ τὴν παντελῆ παραχώρησιν τῆς

e fisco suo, sed ab illustribus quoque separatim impensa non me-
 diocri facta, ut Chius reciperetur, deinde eam illi relinquere, adeo,
 ut Rōmani neque nunc, neque posthac quidquam inde emolumentū
 perciperent, imo nec verbo saltem illius domini appellarentur, longe
 utique melius et conducibilius fuisse, procul negotiis quietem per-
 sequi Martinumque eam retinere perpeti et nihil turbarum excitare.
 Sic namque et defatigatione ac labore expeditionis huius, et quidem
 maritimae, et praeterea consumptae pecuniae supersederi potuisset.
 Adde quod, si non hoc tempore, at aliquando Romanis, ut iniuriam
 passis, comparato exercitu insulam recuperare licebit; et vel ea
 potitis ius suum obtinere, vel potentia adversariorum superatis,
 neque perperam egisse, neque foedus violasse existimari. Sin,
 quod tu nunc postulas, insula tibi cesserō, praeterquam quod tem-
 pus et impensa perit, nulla spes eius unquam recipiendae Romanis
 relinquetur; aut contra fas agere et foedifragos haberi oportebit,
 sive eam obtinuerint, sive non obtinuerint. His de causis nec tu
 iusta et quae fieri possunt petis, nec ego possum concedere. Quae
 autem prius a me statuta sunt, ea fieri queunt et cum ex Romano-
 rum, tum etiam ex re tua sunt. Hic Benedictus, audisse attente
 omnia, quae dixisset imperator; sed iis nec hilum commoveri per-
 stareque in prima sententia et ita sentire, nisi tota insula detur,
 nulla posse meritis suis digna praemia rependi. Solent, excipit

νήσου, Οὐδὲν, ἔφη, θαυμαστόν, ὁ βασιλεὺς, εἴ τιτι περι πρᾶ—A. C. 1329
 γματός τινος βουλευομένῳ νῦν μὲν τοιάδε τινὰ λογίεσθαι
 παρασταίῃ, μικρὸν δὲ ὕστερον τάναντία ἢ βελτίῳ ἢ χειρῶ
 σκεπτομένῳ φαίνοιτο ἐκ τῶν πραγμάτων. διόπερ οὐδ' αὐτὸν
 5 δίκαιον νῦν πρῶτον τῶν πρὸς αὐτὸν ἀκηκοῦτα λόγων, ἀπερι-
 σκέπτως οὕτως ἀπαγορεύειν, ἀλλὰ θεόν εἰς δευτέραν καὶ
 τρίτην μετὰ τῶν φίλων σκευάμενον ἡμέραν, οὕτως ἦκειν
 ἀπαγγέλλοντα ὅσα ἔδοξεν. ἴσως γάρ τι τῶν δεόντων ἢ μετὰ
 τῶν φίλων καὶ οἰκείων συνδιάσκεψις εὐρήσει. Ἐπιχειροῦντος
 10 δὲ αὐθις ἀντιλέγειν τοῦ Μπενέτου, ἐπέσχεν ὁ βασιλεὺς, τῆς
 καθέδρας τε ἔξαναστὰς καὶ πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὡς οὐκ ἀκού—P. 235
 σται πρὶν μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενον ἦκειν. Μπενέτος V. 189
 μὲν οὖν οὕτως οἴκαδε ἀπῆλθεν, ἀνάπλεως ταραχῆς εἰς τρί-
 τήν δὲ ἡμέραν μεταπεμψάμενος αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, τῶν τε
 15 πρῶτον ἀνεμίμνησκεν εἰρημένων καὶ ἕτερ' ἅττα προσετίθει,
 τῆν τε εὐμένειαν τῆν πρὸς αὐτὸν ἐνδηλον ποιῶν καὶ ὅσην
 ἔχει περὶ τὸ εἶ ποιεῖν αὐτὸν τὴν προθυμίαν. συνεβούλευσέ
 τε πείθεσθαι αὐτῷ ὡς λυσιτελοῦντα βουλευομένῳ. ὁ δὲ τῆς
 τε ἔξ ἀρχῆς εἶχετο γνώμης καὶ βασιλεὶ παρήγει μὴ εἰκῆ πο-
 20 νεῖν, μὴδ' ἄλλο τι πείθειν ἐπιχειρεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτῷ τῆς
 νήσου πᾶσαν παραδοίῃ τὴν ἀρχήν, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ τότε δεύ—B
 τερον, τῶν τριήρεων ὅσων θέοιτο ἔδειτο παρασχεῖν, ὡς ἂν
 εἰς Γαλατῶν ἀφίκηται, ἐνθέμενος τὰ ὄντα. βασιλεὶ δὲ ἐδό-
 κει δεῖν, εἰ μήπω πᾶσι φανερῶς τῆς εἰς αὐτὸν εὐεργεσίας

imperator, de re aliqua deliberantibus iam haec, paulo post con-
 traria in mentem venire, quae aut meliora, aut deteriora appareant.
 Quare nec ipsum decere, primis ab se auditis sermonibus, adeo
 inconsiderate desperare; verum cum amicis ac propinquis biduo tri-
 duove ubi consuluerit, tum demum venire et quid probetur expo-
 nere; fortassis enim ea consultatione, quid facere par sit, inven-
 turum. Benedictum adhuc parantem contradicere imperator solio
 exurgens cohibuit, testificans, non se ante aures illi daturum,
 quam communicato cum amicis negotio redierit. Sic ille domum
 perturbatissimus abiit. Tertia luce vocatum imperator et dictorum
 admonuit, et alia quaedam adiecit, quibus et animum suum erga
 ipsum et quantopere de homine bene mereri cuperet, declaravit:
 hortatusque est, ut sibi utile danti consilium obsecundaret. Bene-
 dictus a pertinacia non discedere, imperatoremque monere, ne dum
 aliud suadere conetur, oleum atque operam perdat: sed si quidem
 plenum totius insulae principatum sibi det: sin autem, rogare se,
 triremes quot indigeret daret, quibus facultates suas imponeret Gala-
 tamque traiceret. Imperator odiosum arbitrari, ai, cum de sua in
 illum beneficentia nondum constaret palam, aut ipse veritatem celare

A. C. 1329 καθεστηκυίας, ἣ τᾶληθῆς αὐτὸς ἐθέλων ἀποκρύπτειν, ἣ ἑτεροί τινες τῶν γενομένων περὶ μηδὲν εἰδότες, οἰήσονται τὸν βασιλέα βούλεσθαι μὲν ἀπελαύνειν Μπενέτον Χίου, εὐπροσώπου δὲ προφάσεως οὐκ εὐπορεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ἀσμένως λαβόμενον τοῦ λόγου, τὰς τε τριήρεις παρέχειν καὶ τὴν ἔξοδον ἑπιτρέπειν. διὸ καὶ αὐθις ἐφ' ἑτέραις τρισὶν ἡμέραις περὶ τοῦ πράγματος ἐκέλευε διασκέπασθαι, δίκαιον δὲ εἶναι μὴ C πρὸς τὴν ἐκείνου μικροψυχίαν ἀπιδεῖν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ προσήκουσαν ἐνδείξασθαι μεγαλοψυχίαν καὶ καρτερίαν. ἴσως γὰρ ἐν αὐταῖς τῶν δεόντων τι βουλευσάσθαι δυνήσῃ. Μπενέτος 10 δὲ μηδὲν ἔτι προσθεῖς, θυμοῦ γέμων, οἴκαδε ἀπεχώρει ὡς τὰ ἔσχατα ἠδίκημένος. βασιλεὺς δὲ ἐπὶ τοῖς γινομένοις δυσχεραίνων, τῶν παρόντων ἐπυνθάνετο Ῥωμαίων, εἰ μὴ τὴν προσήκουσαν εὐεργεσίαν κατατίθεται Μπενέτῳ, μικρὰ ἢ οὐδὲν πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς Χίου πόλεμον συναραμένῳ, ἣ εἰ δι-15 καία ἢ ἀξίωσις αὐτοῦ καὶ σὺν λόγῳ γινομένη. αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι συνεῖναι, ὅ, τι ταῦτα αὐτῷ τὰ ῥήματα νοεῖ. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Μπενέτον τε κατηγιώντο καὶ πολλὴν κατεγέ- Dνωσκον αὐτοῦ ἀβελτηρίαν· ὁ μέγας δὲ δομέστικος „τὴν μὲν ἀλογίαν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ, καὶ τὴν παράνοیان τῶν Μπενέ-20 του ζητημάτων πάντες τε ἴσασι σαφῶς καὶ τὴν ὁμοίαν ψήφον φέρουσι περὶ αὐτοῦ. διὸ οὐδὰ πολυπραγμονεῖν ἔξετάζοντας χρὴ, ὅ, τι βουλόμενος ἀνευδότης ἔχει περὶ αὐτὰ· οἷ-

15. πρὸς ED. P. pro πέρ.

vellet: aut quidam alii, rei transactae prorsus ignari existimarent, imperatorem Benedictum Chio expulsum cupere: verum causa aliqua in speciem honesta non suppetente, libenter ex eius verbis occasionem arripuisse et, tiremibus suppeditatis, abitionem illi permittere. Itaque rursus alio triduo rem deliberationi iussit committere aequum censens, non ad eius illiberalem animum respicere: sed personae suae convenientem mentis celsitatem patientiamque prae se ferre, forsitan enim illo spatio quippiam opportunum posse statuere. Benedictus verbum non amplius addens et ira aestuans, quasi intoleranda vexatus iniuria, domum recessit. Imperator factio indignatus, praesentes Romanos percunctatur, num Benedicto meritas gratias non retulerit, qui tamen ad bellum Chium tenui aut nullo auxilio fuerit: et, numquid non iusta et ad praescriptum rationis ab eo requireret: se enim non percipere, quid eius verba signifient. Aliis igitur in hominem invehentibus et ut insigniter vecordem condemnantibus, magnus domesticus ita disseruit: Quam a ratione alienum ac delirum sit Benedicti desiderium, omnes perspexit et habent. Ideo quid spectans tam rigidus in eo et praefractus perseveret, non est curiosius inquirendum. Censendum vero, furio-

οσαι δὲ αὐτὸν τοῖς μαινομένοις προσεικέναι, οὐ μήτε περι' A.C. 1329
 ὧν λέγουσι, μήτε πρὸς οὓς ποιοῦνται ἴσασι τοὺς λόγους, ἀλλ'
 ἢ ἂν τὸ δαιμόνιον κινολῆ, φθέγγονται ἀδιανόητα τοῖς πᾶσιν.
 ὡς ἂν δὲ μὴθ' ὕστερον αὐτός ποτε μὴδ' ἕτερός τις τὴν ἀλη-
 59θειαν ἐθέλων ἀφανίσῃεν δύναιτο τῷ ψεύδει χρῆσθαι καὶ τὰ
 οὐκ ὄντα λογοποιεῖν, κακίαν δῆθεν προστριβόμενος ἡμῖν τινα,
 αἱ μοι δοκῶ ποιητέα, εἶγε καὶ αὐτῷ σοι συνδόξειεν εἶναι, ἐρῶ. P. 236
 τῇ Χίῳ νυνὶ πολλῶν ἐπιδημούντων, οὐ Ῥωμαίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ ἐκ Γεννοίας καὶ Βενετίας κατ' ἐμπορίαν, καὶ Νικολάου
 10 Σανούτου τοῦ τῶν Κυκλάδων ἀρχηγτος, ὃς ἦκε κατὰ φιλίαν
 σὲ προσκυνήσων, ἔτι δὲ καὶ ἐκ Λατίνων ἀρχιερέως, ὃς τὴν
 τῆς Χίου παρὰ τοῦ πάπα ἐπιτέτραπτο ἐπισκοπήν, καὶ Φρε-
 ρίων τινῶν κατ' ἱστορίαν, κέλευσον ἐκ πάντων ἐκκλησίαν
 ἀθροισθῆναι πάντων δὲ παρόντων γενέσθαι τοὺς λόγους
 15 πρὸς Μπενέτον. κἂν δέξῃται πεισθεὶς τὴν εὐεργεσίαν, παντα-
 χόθεν ἂν ἔχοι καλῶς. εἰ δὲ τῇ προτέρᾳ παρανοίᾳ χρώμενος, B
 τῶν μὲν ἐν χερσὶν ἀπόσχῃται ἀγαθῶν, τῶν δὲ μήτε ὄντων V. 190
 μήτε ἔσομένων ἐπιθυμολῆ, εἰ μὴ αὐτὸν ὡς ἀδύνατα ἀξιοίῃ
 πείσαι δυνασόμεθα, ἀλλὰ τοὺς γε παρόντας σὺ μάργυρας
 20 μόνον ἔξομεν, ἀλλὰ καὶ κήρυκας καὶ τῆς σῆς καλοκαγαθίας
 καὶ φιλοτιμίας περὶ τὰς εὐεργεσίας, βασιλεῦ, καὶ τῆς ἐκείνων

12. Φερίοι non sunt Ferrarienses, ut Intpr. vētit; quo enim? nam
 et Ferrara Graecis, ut in C. Florentino, dicitur Φερίωρια; sed
 est vox Gallica *freres*; erant autem equites Hierosolymitani, te-
 stante Niceta pag. 145. primae editionis: πρὸς τῶν Ἱεροσολυμι-
 τῶν λυθεῖς, οὗς Φερίους φασίν. ED. P.

sorum esse similem, qui neque quid, neque apud quos loquantur,
 norunt: sed quatenus a cacodaemone exagitantur, cogitationibus
 humanis abhorrentia effutunt. Ut autem in posterum nec ipse, nec
 alius veritatem mendacio obscurare queat et inanes comminisci fabu-
 las, quo nobis labem aliquam improbitatis inurat, quae mihi vide-
 antur, si forte eadem tibi probabantur, eloquar. Quia in praesens
 non Romani dumtaxat, sed et Genuenses, et Veneti in hac insula
 negotiantur, et Nicolaus Sanutus Cycladum praefectus, qui amicitiae
 ergo te salutatum venit: item ex Latinis episcopus, cui a papa Chii
 pontificatus commissus est, et aliquot Milites Templi qui terram hanc
 lustrare student; conventum omnibus istis indicito, et in eorum
 praesentia Benedictum compellari iubeto: qui si quod offers, muta-
 tus admisit, optatissimum acciderit: sin priore adhuc obstrictus
 amentia, quae in manibus habet bona abiecerit; quae autem nulla
 sunt, neque erunt, concupierit, et nos illi fidem facere nequibimus,
 ea ipsum postulare, quae dari non possint, certe praesentes quidem
 non solum testes, verum etiam integritatis tuae ac studii in benefa-
 ciendo et illius insaniae praetores habebimus: et hinc praecipuam

A. C. 1329 παραπληξίας, καὶ δύο τὰ μέγιστα ἐντεῦθεν κερδανόμεν, ἡμᾶς
 τε αὐτοὺς ἀπαλλάττοντες ἀδοξίας οὐ προσηκούσης καὶ τοὺς
 ἄλλους τῆς ἐκ τοῦ ψεύδους ἐλευθεροῦντες προσγενησομένης
 βλάβης.” Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομέστικος εἶπε βασιλεὺς
 δὲ ἐπέθετό τε εὐθὺς τοῖς εἰρημένοις ὡς καλῶς ἔχουσι, καὶ 5
 Αὐτῷ ἐπέτρεπε τὴν πρᾶξιν, προσθεῖς, ὡς εἰ μὴ βούλοικο κατὰ
 τὰ διατεταγμένα πρότερον ἄρχειν ὁ Μπενέτος Χίου, καὶ δευ-
 τέραν αἵρεσιν εὐεργεσίας αὐτῷ προθεῖναι, ἐλάττονος ἢ κατὰ
 τὴν προτέραν οὐδαμῶς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκκλησίαν ὁ μέγας
 δομέστικος ἐκ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν ἐπιχωριαζόντων Λατί- 10
 νων συναγαγὼν, παρόντος καὶ αὐτοῦ Μπενέτου καὶ τῶν Μαρ-
 τίνῳ τῷ ἀδελφῷ πρότερον συνόντων οὐκ ὀλίγων, εἰς λόγους τε
 καθίσταντο καὶ διηγέτο ἀνωθεν ἀπ’ ἀρχῆς, ὅπως τε εἰς Βυζάν-
 τιον ἀφίκοιτο πρὸς βασιλέα ὁ Μπενέτος κατηγορῶν τοῦ ἀδελ-
 φοῦ ἐφ’ οἷς ἠδικεῖτο παρ’ αὐτοῦ, ὅσα τε αὐτῷ λεχθεῖν πρὸς 15
 Βασιλέως, καὶ τὴν εὐνοίαν, ἣν ἐνεδείξατο πρὸς αὐτὸν ἀφικό-
 μενον πρὸς Χίον, καὶ ὡς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα ὁ βα-
 σιλεὺς ἀμείβεται τοιαύταις εὐεργεσίαις. Μπενέτος δὲ αἰδῶς
 τὴν τε δωρεὰν ἀπεωθέετο τὴν βασιλέως, ἀναξίαν κρίνων ἑαυ-
 τοῦ, καὶ εἰ μὴ παντάπασιν αὐτῷ παραχωρήσει Χίου, τῆς 20
 Ῥωμαίων ἀφελόμενος ἡγεμονίας, μηδεμιάς ἐτέρας εὐεργεσίας
 φάσκων δεῖσθαι παρ’ αὐτοῦ, καὶ μηδὲ τρέβεσθαι εἰκῆ καὶ
 μάτην ἀδύνατα ἐπιχειροῦντας πείθειν. οἱ μὲν οὖν παρόντες
 καὶ μάλιστα οἱ ἐκ Λατίνων, πολλὴν ἀκρισίαν κατεγίνωσκον

eamque bipartitam utilitatem hauriemus; quod nos ipsos nimirum ab immerita infamia servabimus: et aliis a nocumento mendacii cavebimus. Haec ubi effatus est magnus domesticus, imperator protinus in eius sententiam ivit, et rei conficiendae negotium illi dedit: atque hoc amplius, nisi Benedictus ex priori decreto Chium administrare vellet, ut aliam ei ex liberalitate conditionem, prima nequaquam deteriolem, proponeret. Dic praestituta cum magnus domesticus ex Romanis et Latinis advenis conventum coegisset; praesente etiam Benedicto et non paucis, qui antea cum Martino fratre eius familiariter vivebant, ad verba ventum est: altiusque repetito principio, domesticus narravit, quo pacto Benedictus Byzantium ad imperatorem confugiens, fratrem iniuriarum postulasset, quidque imperator supplici respondisset, et qua is benevolentia postea eumdem imperatorem in Chio complexus esset: atque hanc esse causam, quare imperator tantam ei gratiam referret. Benedictum autem iterato quasi se indignam reiecissee; ac nisi Chio a Romano imperio avulsa sibi penitus cederet, nullo se alio eius beneficio egere iactasse: et ne irritus ac temerarius labor impossibilibus sibi suadendis ausci- peretur, monuisse. Qui aderant, Latini praesertim, fatuum adeo

Μπενέτου και ἤπιῶντο φανερώς, και τὴν βασιλείως θαναμά-Α. C. 1329
 ζοντες φιλοτιμίαν και τὴν αὐτοῦ κακοβουλίαν, και συνεβού-Ρ. 237
 λενον πείθεσθαι βασιλεῖ, ὡς, εἰ μὴ πεισθεῖη νῦν, πολλὰ πολ-
 λάκις ὕστερον μεταμελήσουτος αὐτῷ. ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον
 ἔπειθετο αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς προτέροις ἐνέμενε λογιμοῖς. ὄρων
 δὲ αὐτὸν ὁ μέγας δομῆστικός οὕτως ἔχοντα ἐφ' οἷς ἤξιον
 ἀμεταμελήτως „οὐκοῦν” εἶπεν „εἰ μὴ σοι ταῦτα ἀρεστὰ δο-
 κοίη, ἀλλ' εἰ μὴ τύχοις ὧν αὐτὸς ἀξιοῖς, και τῆς Χίου παν-
 τάπασι κέρκιαις ἀποστῆναι δεῖν, και δευτέραν ἀρεσίην σοι
 ἰοπροθήσομαι εὐεργεσίας, ἣν αὐτὸς ἐκέλευσε βασιλεύς. οἰκίας
 γὰρ σοι λαμπρὰς και πολυτελεῖς χαρίζεται ἐν Βυζαντίῳ, και
 τῶν συγκλητικῶν Ῥωμαίων ἕνα κελεύει εἶναι, και ἀξιῶματι Β
 τῷ προσήκοντι τιμῆσει και ἀρχὴν ἐγχειρίσει τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις νενομισμένων, και τᾶλλα ὅσα τοῖς εὐγενεστέροις Ῥω-
 15μαίων και αὐτῷ προσήκοντα ἔσται και τούτων πάντων χω-
 ρίς προσόδων ἐτησίων ἕνεκα ἐκ τῶν τῆς Χίου φόρων μυριά-
 δας χρυσίου λαμβάνειν δύο. Τούτων ἀκούσας ὁ Μπενέτος,
 οὐκέτι οὐδὲ καθεκτός ἐδόκει εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ τὰ μέγιστα
 ἀδικούμενος, ἀχθόμενος και δυσανασχετῶν, και ὄρκους ἐαν-
 20τόν καταλάμβανε και ἀραῖς ταῖς παλαμναιοτάταις, εἴτι παρα-
 δέξαιτο τῶν λεγομένων, εἰ μὴ ἄπερ ἔξ ἀρχῆς ἤτήσατο πα-
 ράσχοι βασιλεύς. τρεῖς δὲ ἤτειτο τριήρεις ἐκ τῶν βασιλι-
 κῶν ὡς πανοικεσία πλευσσούμενος ἐς Γαλατᾶν. ὁ μὲν οὖν C
 τριούτους παραπληξίας γέμοντας προῆει λόγους θεὸς δ' ἀκροῶ-

Benedicti iudicium insectabantur et damnabant apertissime; atque ut
 imperatoris honestissimum conatum, sic huius perversum consilium
 admirabantur, et ad parendum imperatori impellebant: quod ni
 faceret modo, fore ut in futurum saepe vehementerque pœniteret.
 At enim surdo fabula caneatur: quippe qui animo obstinaverat non
 cedere. Tum magnus domesticus usque eo in proposito suo pertenden-
 dentem videns, Igitur, inquit, si haec tibi non placent; sed, nisi
 quae vis adipiscare, Chio omnino emigrare decrevist, en alteram
 tibi insu imperatoris optionem do; aedes enim tibi magnificas et
 sumptuosas donat Byzantii, et inter proceres Romanos te allegit,
 proque dignitate te honorabit, et consuetos Romanis magistratus
 tibi mandabit: quaecumque etiam nobilioribus Romanis, eadem tibi
 similiter tribuentur. Praeter haec omnia in annuum pensionem ex
 Chii vectigalibus viginti nummum aureorum millia accipies. His
 auditis Benedictus e potestate videbatur exiisse, et tamquam mirifice
 laesus, aeger animi, semet iureiurando astringebat dirissimisque
 precibus detestabatur, si quid eorum, quae promittebantur, admit-
 teret: nisi, quae a principio petivisset, imperator daret. Quapro-
 pter iterum ternas de imperatoria classe triremes orabat, quibus cum
 tota familia sua Galatam navigaret. Tales ille sermones vesaniae

A. C. 1329 *μενοι τῶν εἰρημένων βασιλέα μὲν θανάμαζον καὶ ἐπήγουν*
 V. 191 *καὶ τῆς μεγαλοψυχίας καὶ τῆς φιλοτιμίας, Μπενέτου δὲ πολ-*
λὴν κατεγίνωσκον ἀγνωμοσύνην. καὶ ὁ σύλλογος διετέλετο
ἐπὶ τούτοις. πνθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὅσα τε εἶποι καὶ ὧν
ἀκούσειε Μπενέτος, ἐπεὶ μηδὲν ἔτι συνεώρα λειπόμενον τῶν⁵
προσηκόντων, ἐκείνῳ μὲν τρεῖς παρέσχετο τριήρεις, ὥσπερ
ἤτειτο, αἷς ἐνθήμενος ὄση ἦν αὐτῷ περιουσία, ἦλθεν εἰς
 D *Γαλατῶν.*

ἰγ'. Αὐτὸς δὲ ὅσα ἔξῃν πρὸς φυλακὴν ἐξαρτουσάμενος
τῆς νήσου, ἄρας ἐκεῖθεν ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν, ἦλθεν εἰς Φώ-10
καιαν τὴν παλαιάν, οὖσαν ὑπήκοον Ῥωμαίοις καὶ ἀπόβα-
σιν ποιητάμενος ἐφ' ἡμέρας τινὰς συνεγένετο Σαρχάνη, τῶν
κατὰ τὴν Ἰωνίαν ἀρχοντι Περσῶν ἐκεῖσε γενομένῳ καὶ μετὰ
 P. 238 *τῆς προσήκουσης αὐτῷ προσελθόντι μετριότητος καὶ, ὅσον*
εἶπεῖν, δουλείας. ὃν καὶ δώροισι φιλοφρονησάμενος ὁ βασι-15
λεὺς μεγαλοπρεπῶς, ἀπέστειλεν ἐνσπονδον Ῥωμαίοις. Αἰτί-
νης δὲ καὶ αὐτὸς Καρίας ὧν σατραπῆς, πρὸς βασιλέα μὲν
οὐ παρεγένετο ὑπὸ νόσου χρονίου κωλυθείς· τῶν ὑπ' αὐτὸν
δὲ Περσῶν οὐκ ὀλίγους πέμψας ἅμα δώροισι πρὸς βασιλέα,
τὴν νόσον, ὡς ὑπ' αὐτῆς κεκωλυμένος, ἤτιᾶτο, προσκυνῆσαι²⁰
βασιλέα. βασιλεὺς δὲ λόγοις τε εὐχαριστήσας καὶ δωροῖς
ἀμειψάμενος αὐτὸν, ἀπέστειλε τοὺς ἐλθόντας. ἐκεῖθεν δὲ
ἔξελθὼν, εἰς Φώκαιαν τὴν νέαν ἦλθεν. αὕτη δὲ Ῥωμαίους
 B *μὲν οἰκοῦντας εἶχεν ἕξ αἰτίας δὲ τινος ὥσπερ Ζαχαρίας*

plenos effundebat. Qui intererant, imperatorem suspicientes, eius laudabile studium excelsumque animum commendabant, ac Benedictum valde improbum ingratumque pronuntiabant. Ita conventus est solutus. Imperator ut didicit quae Benedictus audivisset ac respondisset, quoniam nihil aequitatis videbat praetermissum, tres illi triremes quas petebat attribuit: iis omni instrumento suo imposito, Galatam pervenit.

13. Imperator quantis potuit praesidiis in insula constitutis, Phocacam antiquam, Romanis parentem, navibus delatus, ibi dies aliquot cum Sarchane Persarum in Ionia satrapa familiariter versatus est; qui eum qua par erat modestia, et, ut ita dicam, subiectione humili convenerat. Quem splendidis muneribus amice donatum et Romanis foedere sociatum dimisit. Aetines porro Cariae satrapa, morbo diuturno prohibitus, ad imperatorem ipse non venit: sed Persarum quibus praeerat missa non parva manu cum donis, valetudinem excusavit: qua detentus ad eum salutandum proficisci nequivisset. Imperator, gratis actis, vicissim dona ei portanda dedit. Inde Phocacam novam accessit, quam Romani habitabant quidem: ex quadam vero causa, ut Zacharias Chio, sic ipsi Andreas Catanias

Χίου, οὗτω δὴ καὶ αὐτῆς Ἀνδρέας Κατανίας ἐκ Γεννοίας κρα- A.C. 1329
 τήσας, ἀκρόπολιν τε οἰκοδομησάμενος καὶ κατασχῶν φρουρᾷ,
 τῆς ἄλλης πόλεως ἤρχεν ἀσφαλῶς. τότε μὲν οὖν Ἀνδρέας
 οὐ παρῆν, ἀλλ' εἰς Γέννουαν κατὰ τινα χρεῖαν ἀπεδήμει.
 5 Ἀρῆγος δὲ Ταρταρῶ, ὃς ἦν Ἀνδρέου θεῖος, Φωκαίας ἤρχεν
 ἀντ' αὐτοῦ ὃς ἰδὼν τὸν βασιλέα προσιόντα, Φωκαίας τε
 ἐπέσπευδεν εἰς ὑπάντησιν βασιλέως ἐξελθεῖν, ἀνοίξας τὰς πύ-
 λας, καὶ αὐτὸς ἅμα σὺν αὐτοῖς ἐξῆλθε καὶ προσεκύνει βασι-
 λέα. ἐπεὶ δὲ γένοιτο ἐντὸς τειχῶν, τοὺς τὴν ἀκρόπολιν φρου-
 10 ροῦντας (ἦσαν δὲ ἐκ Γεννοίας Λατῖνοι,) ἐξελθόντας ἐκέλευε
 βασιλεῖ παραδίδόναι. οἱ δὲ ἐξήρχοντό τε προσκυνοῦντες, καὶ C
 παρεδίδοσαν τὴν ἄκραν. βασιλεὺς δ' ἐν αὐτῇ δύο ἀνλισά-
 μενος ἡμέρας, εἰς τὴν τρίτην ἅμα ἐφ' τὸν Ἀρῆγον μεταπεμ-
 ψάμενος, καὶ τὰ κλεῖθρα τῆς πόλεως τοὺς τοὺς πελέκους ἔχον-
 15 τας βαράγκους κελεύσας ἀγαγεῖν (τούτους γὰρ ἔδος τὰ κλεῖ-
 θρα τῶν πόλεων ἔνθα ἂν ἐπιδημοίη βασιλεὺς, κατέχειν,)
 Ἀρῆγῳ ἐκέλευε παραδίδόναι, πρὸς αὐτὸν εἰπὼν, ὡς „γὺν μὲν
 εἰς Φώκαιαν ἐμοὶ ὑπήκουον οὖσαν ἐλθῶν, ἔμεινα ἐφ' ὅσον
 ἠβουλόμην. αὐθις δὲ ἐξερχόμενος, τὴν πόλιν παραδίδωμί
 20 σοι, καὶ διὰ σοῦ τῷ Ἀνδρέῳ, ὥστε ἄρχειν αὐτῆς ὥσπερ καὶ
 πρῶτον ἐπιτροπεύοντα καθ' ὅσον ἂν χρόνον ἐμοὶ βουλομένῳ
 ἦ.” δώροις τε αὐτὸν καὶ τοὺς τὴν ἄκραν φρουροῦντας φιλο- D
 φρονησάμενος, καταλιπὼν ἐκεῖ πολλὰς αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας

9. δ' ἐγένετο coni. ED. P. 15. Aliis scriptoribus βάραγγοι δι-
 cuntur; erantque Angli, ut ex his Codini verbis discere est: πολυ-
 χρονίζουσι καὶ οἱ βάραγγοι κατὰ τὴν πάτριον καὶ οὗτοι γλωτ-
 ταν αὐτῶν ἤγουν ἰγκλιμισί. ED.P. Vide supra p. 200. v. 11.

Gennensis subiugata, arceque constructa et praesidio firmata, securæ
 dominabatur. Ac per id tempus quidem negotii curandi Genuam
 peregre abierat. Interim Aregus Andreae patrus pro eo cum pote-
 state praeerat. Is ut imperatorem adventantem conspexit, portis
 apertis cives ad occurrendum urgere institit: ipseque simul exiens,
 venerabundus eum salutavit. Ubi intra moenia ventum est, prae-
 sidiarios egressos (erant autem Latini et Genuenses) arcem impera-
 tori transdere iussit. Illi egredientes, capita venerabundi submit-
 tunt arcemque dedunt. Duobus diebus in arce exactis, die tertio
 mane Arego accersito, securigeros barangos claves urbis afferre (hos
 enim urbium claves imperatore praesente custodire solebat) et
 Arego tradere imperavit, eum in hanc sententiam alloquens: Nunc
 quidem Phocaeam mihi subiectam veni, mansique quam diu volui:
 rursum discedens, urbem tibi commendo, et per te Andreae, uti
 eam quemadmodum prius ceu praefectus gubernet, quamdiu mihi
 volenti erit. Deinde donis illum ac praesidium humaniter auxit:

- A.C. 1329 χάριτας δημολογώντας, ἄρας σὺν ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ ἦλθεν εἰς Βυζάντιον καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν. ὀλίγον δὲ ἐνδιατρέψας
- V. 192 Βυζαντίῳ χρόνον, ἐξελθὼν ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς Διδυμότειχον. ἔνθα διατρέβοντι ἠγγέλθη ὡς ἐκ τῆς ἑω στρατιᾶ Περσῶν περὶ περαιοθέσσα ἑβδομήκοντα ναυσὶ, τὰ περὶ Τραϊανούπολιν⁵ ληΐζεται καὶ Βήραν. συμβέβηκε δὲ διὰ τὸν εἰς Χίον ἀπόπλουον πάντων οἴκαδε διαλυθέντων ἀναπαύλης χάριν, βασιλεῖα ἅμα δομειστικῷ τῷ μεγάλῳ σὺν ὀλίγοις τισὶν εἶναι στρατιώταις ὅσους δὲ ἐνῆν ὡς τάχιστα συναγαγόντες ἐκ τῶν περὶ πόλεων, ἀπροσδοκῆτως ἐπέθεντο τοῖς Πέρσαις, καὶ μάχη κρα- 10 τήσαντες παρὰ πολὺ, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν, τοὺς δὲ
- P. 239 καὶ εἶλον ζῶντας. ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς, (ἐπεὶ τοτηνικαδὲ ναυτικὴ δύναμις οὐκ ἦν Ῥωμαίοις παρεσκευασμένη) ἐπεραιώθησαν πρὸς ἑω καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν νίκην εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπανῆλθεν. Μπε- 15 γέτος δὲ ὁ Μαρτίνου ἀδελφὸς ἐκ Χίου κατασχὼν εἰς Γαλατῶν, γνώμην ἔχων ὡς ἦν δύνηται ἀμυνόμενος βασιλεῖα, τριήρεις ἐκ Γεννοῦας εὐρῶν ἐφορμούσας ὄκτω, τὰ ὄντα πάντα διαθέμενος, πειθεὶ μισθῷ τοὺς τριηράρχας, αὐτῷ κατὰ Χίου συνεκπλεῦσαι, ἔλπισας αἰρήσειν ἑαδίως, ὡς βασιλέως οὐ τα- 20 χέως βοηθήσοντος, τῆς ναυτικῆς αὐτῷ δυνάμεως διεσκευασμένης. ἐπεὶ δὲ προσέσχον τῇ Χίῳ, ἀπέβαινόν τε τῶν νεῶν Β καὶ ὀπλισάμενοι ἐχώρουν πρὸς τὴν πόλιν ὡς τῶν τειχῶν ἀποπειράσοντες. Χίοι δὲ ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐκράτησάν τε

singularesque de liberalitate gratias agentes relinquens, cum tota classe Byzantio successit ac militi missionem dedit. Brevi tempore illic posito, Didymotichum inivit. Eo nuntiatum, ex oriente Persarum peditum navibus septuaginta transiecisse, agrumque Traianopolis et Beres depraedari. Evenit autem, propter reditum e Chio omnibus domum ad requiescendum dimissis, cum imperatore magnoque domestico paucos esse milites. Verumtamen quotquot licuit, quam maturime ex finitimis oppidis cogentes, improviso in Persas feruntur, eosque facillime victos partim occidunt, partim captivos ducunt. Qui effugere potuerant, consensu navibus (tunc enim Romani a navali manu et apparatu instructi non erant) in orientem recurrerunt, et imperator parta victoria Traianopolin se retulit. Benedictus Martini frater e Chio Galatam appulsus, imperatorem ulcisci volens, si posset, inventis in portu octo Genuatum triremibus, constitutis rebus suis omnibus, mercede persuadet trierarchis, uti secum contra Chium navigent; sperans, se eam levi negotio subacturum, quod imperator dispersis classariis, tarde opem insulani esset allaturus. Postquam Chium naves tetigerunt, excensione facta, armati ad oppidum, veluti periculum murorum facturi proceserunt. At Chii crumpentes, quum multi erant, Latinos congressu

μάχη τῶν Λατίνων, καὶ φεύγοντας αἰσχροῶς ἐνέβαλον εἰς τὰς A.C. 1329
 ναῦς· ἀλέκτειναν δὲ αὐτῶν ὀλίγη πλείους τριακοσίων. οἱ δὲ
 λοιποὶ ἀναχθέντες, ὠρμίσαντο ἐπ' ἀγκυρῶν, καὶ ἐς τὴν ὕστε-
 ραίαν, οὐκέτι ἀγαθὰς ἔχοντες τὰς ἐλπίδας περὶ Χίου, ἐπ'
 Βοΐκου ἀνεχώρουν. Μπενέτω δὲ ὡς πᾶσα ἐλπὶς περιηρέετο,
 ἐπιληψία κατεσχέθη καὶ πρὶν ἐβδόμην ἦκειν ἐτελεύτησεν. C

ιδ'. Ὀλίγου δὲ παρωχηκόςτος χρόνον, συμβέβηκε βασι-
 λέα Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβοντα ὄξει νοσήματι περιπεσεῖν, ὃ
 παῖδες ἰατρῶν κεφαλικὸν σύμπτωμα καλοῦσιν. ἰατροὶ μὲν
 σοῦν ἐκ πρώτης προσβολῆς τὴν δξύτητα δείσαντες τῆς νόσου,
 οὐκ ἀγαθὰς εἶχον τὰς ἐλπίδας· καὶ βασιλεὺς δὲ αὐτὸς τὴν D
 ἀθροῦν καταβολὴν ὑπώπτει μὴ οὐκ ἄνευ κινδύνου τελευ-
 τήσειν. δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ μετὰ τὴν προσβολὴν τὸν μέγαν
 δομέστικον μετακαλεσάμενος „σὺ μὲν” εἶπεν „οἶσθα, ὅσακις
 ἔδεμόυ πεῖθειν ἐπιχειρήσαντος παρασήμοις σε κοσμήθῆναι βα-
 σιλικός, ὡς τι πλέον αὐτὸς εἰδὼς, τοὺς μὲν ἐμοὺς διεκρούσω
 λόγους, καίτοι λυσιτελοῦντα πᾶσιν ἀξιούτος· ἃ δὲ αὐτὸς
 ᾤον βελτίω εἶναι, ταῦτ' ἔθου διὰ σπουδῆς ἀκατάλυτα τηρεῖν.
 νῦν δὲ αὐτὸς εἶκοι μᾶλλον ἢ σὺ στοχάζεσθαι τῶν συμψε-
 2090ντων. εἰ γὰρ ὅσα αὐτὸς ἤξιόν ἐτελεῖτο, νῦν οὐκ ἂν ἐν
 θορόβῳ πολλῷ καὶ ταραχῇ αὐτὸς τε ἦν καὶ τὰ Ῥωμαίων P. 240
 πράγματα τοὺς ἐσχάτους ὑπώπτει κινδύνους. εἰ γὰρ με συμ-
 βαιή νῦν ὑπὸ τῆς νόσου κατεργασθέντα τελευτῆσαι, ὅπερ οὐδὲ

deviserunt, lethoque datis paulo plus trecentis, turpiter ad naves
 fugere compulerunt. Qui restabant, ora soluta a litore recedentes,
 ancoris naves fundabant. Postridie, cum de insula potiunda nihil
 bonae spei haurirent, domum viam remensi sunt. Benedictum de-
 speratione fractum epilepsia invasit, et ante diem septimum vita
 defunctus est.

14. Non multum temporis intercessit, cum imperator Didymo-
 tichi in morbum acutum incidit, quem cephalicum symptomata nomi-
 nant medici. Igitur ex prima eius accessione gravitatem metuentes,
 parum bene sperabant: et imperator ipse crebriores accessiones
 interitum sibi allaturas formidabat. Postero igitur die post accessio-
 nem magnum domesticum advocans, his eum verbis alloquitur:
 Memoria tenes, quo pacto, cum ego saepius te flectere enisus sim;
 ut insignia imperatoria ne recusares, tu velut longius quam ego
 prospiciens, dicta mea, quamquam ad communem fructum spectantia,
 repudiaris: quae autem ut meliora probasses, ea studiose constan-
 terque servare constitueris. At nunc quid e republica sit, melius
 quam tu conicere videor. Nam si tunc obtinuissem, quae iure postu-
 labam, nec ego iam in tantis curis ac perturbatione, nec Romanum
 imperium in extremorum periculorum metu versaretur. Si enim modo

A.C. 1329 πόρρω προσδοκίας, ἄδηλον εἰ μὴ εἰς πράγματα ἔμην καὶ τα-
 V. 193 ραχᾶς ἢ ἐμῆ τελευτῇ χωρήσει. διὸ καὶ δεῦν οἶομαι, αὐτῶν
 νυνὶ σαφῶς τὰ δέοντα τῶν πραγμάτων διδασκόντων, τὴν μὲν
 ἄκαιρον φιλονεικίαν καὶ τὴν οὐ προσήκουσαν ἔνστασιν κατα-
 λιπεῖν αὐτὸν δὲ ὑπ' ὀφθαλμοῖς ὅσοι πάρεσις Ῥωμαίων ὑπο-5
 δήμασι τε βασιλικῶς καὶ πλῶ τῷ ἐμῷ, ἃ δοκεῖ βασιλείας
 σύμβολα εἶναι, κοσμηθῆναι ἐφ' ἐμοῦ. κἂν μὲν καὶ αὐτὸς
 περιγένομαι τῆς νόσου, καινὸν οὐδὲν ἂν εἴη εἰργασμένον. ἃ
 Βγὰρ προὔθεμν ἐξ ἀρχῆς καὶ διὰ σπουδῆς εἶχον ἔλθεῖν εἰς
 πέρας, ταῦτα ἔσται εἰργασμένα· εἰ δ' ἐξ ἀνθρώπων γένομαι, 10
 τὴν ἡγεμονίαν πᾶσαν ἀναδέξασθαι Ῥωμαίων σέ, καὶ μὴ διὰ
 τὴν ἀναρχίαν εἰς στάσεις καὶ πολέμους χωρῆσαι, ἐξ ὧν δια-
 φθαρῆσονται." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα συνεβούλευε καὶ
 προσετίθει, ὥς, εἰ μὴ ἀνίαν βούλοιο αὐτὸν, καὶ ταῦτα νο-
 σοῦντα νῦν, τὸ κλεινόμενον ποιεῖν. ὁ δ' οὐδὲν ἔλαττον τῶν 15
 ἐξ ἀρχῆς εἶχετο λογισμῶν καὶ γνώμην εἶχεν, ὥς οὐδ' ἂν εἴ τι
 γένοιτο εἰς βασιλέως σχῆμα κατασταίη. συνιδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
 ὥς οὐκ ἂν δύναιτο πείθειν αὐτὸν ἀμείβειν τὸ σχῆμα, ἔγνω δεῖν
 Cμὴ πέρα τοῦ δέοντος φιλονεικεῖν, ἐν οὕτω στενῷ κομιδῇ τῶν
 πραγμάτων καθεστῶτων, ἀλλ' αὐτοῖς πράγμασι διάδοχον 20
 αὐτὸν τῆς βασιλείας καταλιπεῖν, καὶ τοῖς παρδοτῶσιν ἐκέλευε
 τοὺς τε προὔχοντας τῆς συγκλήτου πρῶτον καὶ τοὺς ἄλλους
 εὐγενεῖα διαφέροντας, ἔπειτ' ἐφεξῆς καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι
 παρῆσαν Ῥωμαίων συγκαλεῖν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον καὶ περι-

vi morbi confectus emoriar (id quod ante fores est) forsitan mors
 mea molestias vobis et turbas creabit. Itaque cum iam res ipsa offi-
 cium satis doceat, valere iubenda intempestiva pertinacia et inde-
 cens in repugnando perseverantia: patiendumque, ut te in conspectu
 quotquot adsunt Romanorum, sandaliis imperatoriis et tiara mea,
 quae imperii habentur symbola, exornem. Et si quidem convalu-
 ero, nihil novi factum fuerit: sed quod a principio mihi erat in
 animo quodque studebam ad opus perducere, hoc iam opere ipso
 perfectum conspicietur. Quod si ab hominibus demigravero, tu
 totum imperium susceperis, neque (ut solet, cum nullus est princeps)
 Romani seditionibus et bellis ad mutuam perniciem miscébuntur.
 Haec imperator hortabatur: addebatque, si se et quidem nunc aegro-
 tum contristare nollet, ne detractaret, quo invitaretur. Sed dome-
 sticus semel susceptae sententiae affixus, omnia potius velle experiri,
 quam ornamenta imperatoria capessere. Sentiens porro imperator
 fieri non posse, ut in habitus mutationem consentiret, non ultra
 quam fas cum eo contendendum, rebus in tantas angustias redactis:
 sed factis ipsis imperii successorem relinquendum censuit: et astan-
 tibus praecepit, principes primum aulicorum procerum et alioqui
 nobilitate praestantes, deinde alios ordine Romanos qui aderant accire.

έστησαν αὐτὸν, καὶ Ἄγγαν τὴν βασιλίδα ἐκέλευε παρῆναι. Α. C. 1329
 ὡς δὲ καὶ αὐτὴ παρῆν, ὡς μάλιστα εἶχεν ἐπιρρώσας ἑαυτὸν,
 ὀλίγα ἄττα διειλέχθη πρὸς αὐτούς. ἔφη γάρ· „Τὴν μὲν
 εὐνοίαν, ᾧ φίλοι, τὴν περὶ ὑμᾶς καὶ ὡς τοῦ πατρὸς ἂν ἔτι-
 5μησάμην, οὐ μόνον κοινῇ πάντας, ἀλλὰ καὶ ἕκαστον ὑμῶν
 ἰδίᾳ τὰ μέγιστα εὐεργετήσαι, καὶ ὡς οὐκ ἔν παρέρῳ, ἀλλὰ D
 πάσῃ σπουδῇ τῷ κοινῷ Ῥωμαίων τι λυσitteλήσειν ὑμῖν χρώ-
 μενος συνεργοῦς προὔθήμεν, νομίζων εἰ ἀποθανοῦμαι τοῖς
 βαρβάροις μαχόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, πάσης ἡδίων καὶ μακαριώ-
 10τερον ζωῆς, αὐτὸς ἂν εἰδείῃ θεός, ὃ τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κεκρυμ-
 μένα τῶν ἀνθρώπων εἰδὼς καὶ καρδιῶν καὶ φρενῶν ἔτασθής.
 ἐπεὶ δὲ οἷς οἶδε κρίμασιν αὐτὸς τοῦτο μὲν οὐ κέρριξε δεῖν,
 ἀλλ' ὡς ὄρατε περιέστησεν ἡμῖν τὴν τελευτήν, πάντας πείθων
 ἔργοις αὐτοῖς, ὡς οὔτε χρήμασιν οὔτε δόξῃ οὔτε τοῖς λοιποῖς
 15δῶσα τῶν φεόντων καὶ φθειρομένων, χρεῶν προσέχειν, ἀλλ'
 ἐνὸς μόνου γίνεσθαι τοῦ διὰ βίον παντὸς προσέχειν θεῷ καὶ
 πρὸς τὸν ἐκεῖθεν βίον ἑαυτὸν ἕκαστον μεταρβύθμιζειν καὶ P. 241
 μεθαρμόζειν, πρῶτον μὲν ὑμᾶς ἀσπάζομαι τὰ τελευτάτα δὴ
 ταῦτα, ἄδηλον ὄν εἰ ἔτι προσφθέξομαι ὑμῖν, καὶ δεομαι
 20δύμῳ, εἴ τις ὑμῖν κέλται χάρις ἐμοῦ, ἱκεσίαις ἰλεώσασθαι τὸ
 κρεῖττον ἐμοί, τῷ πολλὰ πολλάκις αὐτῷ προσκεκουκῶτι, μύ-
 λιστα νυνὶ δεομένῳ τῆς ἐπικουρίας ταυτησί· ἔπειτα δὲ ἡγε-
 μόνα καὶ προστάτην ἀντ' ἐμοῦ τὸν μέγαν δομέστικον ἀφήμι
 ὑμῖν.” Μετὰ δὲ τοῦτο τῶν αὐτοῦ λαβόμενος χειρῶν καὶ ταῖς

Ubi affuerunt lectulumque circumsteterunt, etiam Augustam vocari
 iussit. Qua praesente, ut maxime potuit, se confirmans, pauca ad
 eos his verbis locutus est: Meum erga vos propensum animum, amici,
 et quomodo me felicissimum iudicasset, si non solum in omnes
 communiter, sed in unumquemque vestrum seorsum potuissem quam-
 plurimum benignitatis conferre: nec leviter, sed summo conatu rei-
 publicae Romanorum, vobis adiutoribus, prodesse aliquid apud ani-
 mum certum ac fixum habuerim, ratus omni vita suavius ac beatius,
 si pro iis contra barbaros decertans oppeterem, ipse, qui occulta et
 abscondita hominum perspicit, quique corda ac renes scrutatur, Deus
 novit. Quia vero is hoc fieri non debere statuit, (quo iudicio, ipse
 scit) sed, ut aspiciatis, morte nos circumdedit, omnes manifesto
 exemplo commonens, nec pecuniae, nec reliquis quibuscumque fluxis
 ac pereuntibus incumbendum: verum uni tantum Deo serviendum,
 eique quamdiu supersis adhaerendum, et ad illam caelestem vitam
 cuique mores suos corrigendos aptandosque, primum quidem hoc
 sermone extremum vobis valedico, cum dubitem, equid vos de
 cetero allocuturus sim: rogoque, si quid me amatis, ut numen toties
 et tam graviter a me offensum, precibus vestris mihi tali tempore
 potissimum tali auxilio indigenti propitietis. Deinde ducem ac prae-

- A. C. 1329 *χερσὶ τῆς βασιλίδος περιαγωγῶν, ἐχοῦσης ἕν γαστρὶ Μαρτῖαν τὴν θυγατέρα, ἣ καὶ ὕστερον Μιχαὴλ πρὸς γάμον ἐξεδόθη*
 B τῷ Μυσῶν βασιλέως Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς εἰκόνης ἐφειστηκυίας τῆς ὑπερφυῶς διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν τετοκυίας θεὸν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν „σοὶ ταύτην” ἐφη⁵
- V. 194 „*παραδίδωμι καὶ πάντας Ῥωμαίους, καὶ τοαποταῦδε σοὶ μελήσει περὶ αὐτῶν.*” *Θρηῆνος μὲν οὖν εὐθύς ὑπὸ πάντων ἤτο λαμπρὸς καὶ πάντες ἐτάποντο πρὸς οἰμωγὰς, καὶ οὐδὲν ἦν ὄρα ἔν μὴ κοπτομένους καὶ κατατιλλομένους, καὶ ὁ διὰ πάντων ὀλοφυρμὸς ἐπιπολὺ τοῦ ἀέρος ἐχώρει καὶ πάντα*
ἔξηκούετο συμμιγῆ· καὶ οὐδεὶς εἰ μὴ αὐτολιθίνην εἶχε ψυχὴν, ἴσχυσεν ἂν ἐγκρατῆς ἑαυτοῦ γενέσθαι καὶ μὴ ἐπιδακρῦσαι τοῖς γινομένοις. ἐφ’ ἱκανὸν μὲν οὖν πάντες ἐνέμειναν τοῖς
 C *ὀλοφυρμοῖς, οὐδενὸς ἰσχύσαντος ἀπολογία πρὸς τὰ εἰρημμένα παρασχεῖν· ὄψε δὲ ἀναλαβόντες ἑαυτοὺς, συνέθεντο τὰ δια-*
 15 *τεταγμένα ἐκπληροῦν, καὶ προσαγορεύοντες τὰ τελευταῖα ἕκαστος βασιλέα, δάκρυσι περιῶρέεμενοι ἀνεχώρουν. διὰ πάσης δὲ τῆς ἡμέρας ταυτησίν, οὕτω προστεταγμένον ὑπὸ βασιλέως, τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις θυρῶν ἀναπετασθεῖσων, πάντες εἰσιόντες ἀκωλύτως προσηγόρευον βασιλέα καὶ ἠσπάζοντο τὰ τελευ-*
 20 *ταῖα, καὶ αὐτὸς ἀντασπαζόμενος αὐτοὺς, τὰ διατεταγμένα ἔπ’ αὐτοῦ παρηγγύα στέργειν. οὕτω μὲν οὖν διὰ πάσης τῆς ἡμέρας τοῖς πᾶσι συνταττόμενος διετέλεσεν ὁ βασιλεύς. μετὰ*
 D *δὲ τοῦτο προσκαλεσάμενος τοὺς λατροὺς, ὄρκιζεν αὐτοὺς*

sidem loco meo magnum domesticum vobis relinquo. Haec factus, comprehensam eius dexteram dexterae imperatricis, tum Mariam filiam utero gestantis, quae postea Michaeli, Alexandri Moesorum regis filio nupsit, implicuit et ante illius imaginem, quae supra naturam ad salutem humani generis Deum Iesum Christum peperit, Tibi, inquit, hanc et Romanos omnes trado atque commendo: tibi ex hoc curae erunt. Illico se omnes in lamenta et gemitus effundere: nec videre licebat, nisi pectora ferientes et crinem laniantes. Tollebatur ad aethera communis eiulatus, et confusae omnium voces exaudiebantur: nec quisquam in tanto luctu, nisi e silice natus esset, a fletu temperare poterat. Diutule igitur universi ploratibus indulgebant: nec ad ea, quae audierant, respondere valebant. Ubi sero se collegerunt, praecepta imperatoris servare inter se decreverunt, eisque ultimum vale singuli multis cum lacrymis dicentes recesserunt. Per diem vero totum imperatoris iussu apertis palatii portis, quicumque volebant, ingressi, salve et vale ei dicebant: ipseque vicissim valedicens hortabatur, uti a se sancita boni consulerent. Sic itaque diem omnibus valedicendo consumpsit. Post advocatis medicis, per Deum vivorum ac mortuorum iudicem eos adiuravit, ne ipsum vterent sancto habitu monachorum iadui. Hoc se petere, non quod

Θεὸν τὸν ζῶντας κρινοῦντα καὶ νεκροὺς, μὴ ἀποστερήσαι τοῦδ. C. 1329
 σχήματος τῶν μοναχῶν, ἀλλ' ἐπιτρέψαι οἱ τούτου ἀξιωθῆναι.
 ἔφρασε δὲ μὴ ὡς ἤδη τελευτῶν ἐφίεσθαι τοῦ τοιοῦτου βίου,
 μῆδ' αὐτοὺς πρὸς ἐκεῖνο ἀποβλέπειν, ὡς εἰ μὲν μηδεμίᾳ
 ζεῖν τοῦ περιγενήσεσθαι αὐτὸν ἐλπίς, ἐπιτρέψειν, τούναντίον
 δὲ κωλύειν, ἀλλ' ἤδη πράττειν μηδὲν ἀναβαλλομένους· τοῦτο
 γὰρ αὐτῷ μᾶλλον εἶναι πρὸς ἡδονήν· καὶ ὄρκους ἰσχυρίζετο,
 ἢ μὴν αἰρεῖσθαι μᾶλλον ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ὅσα δήποτε
 ἔτη ἐπιβιούς ὑπὲρ τῶν πρότερον πεπλημμελημένων εὐδύνειν
 10 ἰεῖαντὸν καὶ διὰ μετανοίας Θεῷ προσοικειοῦν, ἢ ἅμα τῷ περι-
 βαλέσθαι ἀπελθόντα μὴ προσεπεργάσασθαι τῷ χαρίσματι.
 Ἀσκληπιάδαι δὲ πρῶτα μὲν παρεμυθοῦντο, ὡς μηδενὸς δεῖ- P. 242
 νοῦ συμβησομένον, ἔπειτα ὡς ἐπέκειτο σφοδρῶς, καὶ ἂ ἐδεῖτο
 ἐπισχυνοῦντο πράττειν ὁ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐπέθετο, εἰ μὴ
 15 καὶ ὄρκους αὐτοὺς καταλάβοι, ἢ μὴν αὐτὸν τῆς καλῆς ἐπιθυ-
 μίας μὴ ἀποστερήσειν.

ἰε. Ἡ νόσος δὲ ἐπετείνετο μᾶλλον καὶ προέκοπτεν ἐπὶ B
 τῷ χεῖρον· ἢ θεία δὲ αὐτῷ Παλαιολογίνα παροῦσα ἢ Καν-
 τακουζηνή ἦρετο περὶ τῆς μητρὸς τῆς βασιλίδος Ξένης, εἴ τι
 20 διατάττειτο περὶ αὐτῆς. ἀποκριναμένου δὲ „μηδέν”, νομίσασα
 ὑπὸ τῆς νόσου μὴ ἐπαισθάνεσθαι τῶν λεγομένων, αὐτῆς περὶ
 τῶν αὐτῶν ἐπαγγέρετο, καὶ τρίτον ὁ δ' ἀπεκρίνατο, μὴ δύ-
 νασθαι δύο τοῖς πράγμασιν ἐφιστάναι, καὶ ταῦτα γυναικας
 οὔσας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἐξελθὼν, ὄρκους προσέταξε

iam morti proximus huiusmodi genus vitae desideraret: neque quod
 eos eo vellet respicere, ut si quidem sanitatis spes nulla esset, hoc
 ipsi concederent: sin aliqua, prohiberent; sed quod iam nihil cun-
 ctandum ac differendum putaret, quo facto esset opus, et hoc sibi
 iam potius esse voluptati. Quin cum sacramento asseverabat, potius
 eligere se in hoc habitu quotquot annis superviveret pro commissis
 antehac se punire, ac per poenitentiam Deo sese coniungere, quam
 potentia septum, nec divinae gratiae cooperatum emori. Medici
 primum eum consolari et affirmare, nihil gravius metuendum. Cum
 instaret vehementius, quae peteret, se facturos promittere. At ille
 nihilo magis quiescere, nisi et iureiurando eos adigeret, ipsum tam
 honesto desiderio non fraudaturos.

15. Ingravescente morbo et in deterius proficiente, Palaeologa
 Cantaouzena eius cognata astans interrogabat, quid de Xena matre
 decerneret. Cum responderet, Nihil: existimans illa, saevitia morbi
 non percepisse quae dicebantur, interrogationem iteravit et quae-
 sivit etiam tertium. Tum ait, non posse duos imperare, idque
 feminas. Magnus autem domesticus egressus, pro inveterata con-
 suetudinae in morte imperatorum sacramenta indixit, super his capi-

- A. C. 1329 γίνεσθαι κατὰ τὸ ἐπικρατῆσαν εἰς ἀρχῆς ἔθους ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ
 C τελευτῇ. καὶ ἐγένοντο ἐπὶ τοῖσδε· στέργειν Ἄνναν τὴν βασι-
 λίδα, κυρίαν καὶ δεσπόζουσαν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν πί-
 στιν αὐτῇ καθαρὰν καὶ ἄδολον τηρεῖν· πειθεσθαι δὲ πάντα
 καὶ μεγάλῃ δομῆστικῷ καὶ τὰ κελεύόμενα ὑπ' αὐτοῦ μηδὲν⁵
- V. 195 ἀντιλέγοντας ποιεῖν. οὗτω μὲν οὖν ἐγένοντο οἱ ὄρκοι, πάντων
 ἀμνηστικῶν ἐφεξῆς. αὐτὸς δὲ τὰ πράγματα διώκει ἢ αὐτῷ
 ἄριστα ἐδόκει ἔχειν καὶ τὰς ἀρχὰς ἐπέτρεπε τῶν πόλεων, οἷς
 ἔκρινε δεῖν· τῶν δὲ ἀφῆρεῖτο. ὅσοι δὲ Ῥωμαίων εἰς Λι-
 δυμότειχον ἔτυχον τότε παρόντες, οὐ εἴς συγκλήτου μόνον,¹⁰
 ἀλλὰ καὶ τῆς στρατιᾶς, τὸν μέγαν δομῆστικὸν ἠνάγκαζον συν-
 ελθόντες τὰ βασιλικά σύμβολα περιθέσθαι· τὰ τε ἄλλα ἰσχυ-
 ριζόμενοι δίκαιον εἶναι καὶ ὅτι οὗτω διατάξαιτο βασιλεὺς. ὃ
 δ' ἀνένευέ τε καὶ ἐκέλευε μὴ παρενοχλεῖν ὡς ἀδύνατα ἀξιοῦσι.
 Κωνσταντῖνος δὲ ὁ δεσπότης, ὃν ἐν ἀρχαῖς τῆς ἱστορίας μά-¹⁵
 λιστα ἐκ Θεσσαλονίκης ἐφημεν ἀχθῆναι δεσμοῦτην, σχῆμά τε
 ἡμφιεσμένον μοναχῶν καὶ Κάλλιστον ὄνομασμένον, ἔτι μὲν
 ἐν δεσμοτηρίῳ κατὰ τὸ Λιδυμότειχον ἐφρουρεῖτο. δέισαντες
 δὲ οἱ παρόντες τῶν συγκλητικῶν καὶ τῆς στρατιᾶς, μὴ, τοῦ
 βασιλέως τελευτήσαντος, ὁ δεσπότης τοῦ δεσμοτηρίου δια-²⁰
 δρᾶς, στάσιν πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐγερᾷ καὶ τὰ πράγματα
 διαφθερεῖ, πόλεμον ἐμφύλιον κινήσας, τὴν βασιλείαν ἐαυτῷ
- P. 243 περιποιούμενος, πρὸς τὸν μέγαν δομῆστικὸν ἐλθόντες ἐδέοντο
 αὐτὸν ἀποκτινῶναι. τοῦτο γὰρ μάλιστα τοῖς πράγμασι λυ-

tibus scilicet: Se Annam imperatricem dominam ac rerum principem agnoscere, eique fidem integram ac sinceram praestituros. Magno domestico in omnibus libenter obtemperatos. Sic iuramenta concipiebantur, dabanturque ordine ab omnibus. Ipse porro in regunda republica quod optimum iudicabat, id sequebatur: et urbium praefecturas mandabat, quibus mandandae, et auferendae, quibus auferendae videbantur. Quotquot vero Romanorum tunc Didymotichi debebant, non optimatum modo, verumetiam de ducibus exercitus, ad illum accedentes urgebant ad usurpanda insignia imperatoria: asserentes, et aliis de causis id iustum esse, et quia imperator ita decrevisset. Renebat domesticus petebatque, ne postulantes quae ipse facere nequiquam posset, molestiam sibi exhiberent. Constantinus despota, quem non longe a principio huius historiae Thessalonica in vinculis, cultu monachi adductum et Callistum appellatum demonstravimus, adhuc Didymotichi in carcere attinebatur. Timentes igitur qui aderant primores et principes exercitus, ne imperatore defuncto, despota e custodia elapsus, novam inter Romanos seditionem concitaret civilique bello satō imperium sibi ascisceret et rempublicam perderet, magnum domesticum adeuntes precantur, uti hominem e medio tollat: id enim comuni

σιτελεῖν. ὁ μέγας δὲ δομέστικος δαιμῶς τε ἀπάνθρωπον ἦστο A. C. 1329
 τὸ πρῶγμα καὶ ὠμόν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεχειρεῖ πείθειν, μη-
 δέποτε λέγων παραστήναι ἂν αὐτῷ περὶ αὐτῶν τοιαῦτα καὶ
 βουλευσασθαι καὶ εἰπεῖν περὶ δεσπότητος. εἰ γὰρ μὴ καὶ ἀφ'
 5 ἑαυτῶν αὐτοὶ συνεινᾶν τὰ θέοντα ἦσαν ἱκανοί, ἀλλὰ τῷ γο
 βασιλεὶ ἔξῃν χρῆσθαι διδασκάλῳ αὐτοῖς πράγμασι παιδεύοντι
 ἄχρι νῦν, θεῶ δὲ θαρσύνειν ὡς καὶ εἰς τοῦπιόν συνεσεμένῳ
 καὶ παιδεύσοντι ἄχρι πολλοῦ, μὴ ὤμους μηδὲ φοβικούς εἶναι,
 καὶ ταῦτα πρὸς ὁμοφύλους. τίνας γὰρ κατεψηφίσαστο θάνα- B
 10 τον ὁ βασιλεὺς, καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγους αὐτῷ ἐπιβουλεύοντας
 εὐρών καὶ αὐτόχειρας μονονουχί; εἰ δὲ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ
 τοσαύτη ἐχρήσατο φιλανθρωπία, οὐδ' ἡμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ δι-
 καιον θηρίων ἀγριωτέρους ὑφθῆναι, ἀλλ' ἀποστάντας τῶν
 τοιούτων λογισμῶν, ἡμερώτερα καὶ μετριώτερα βουλευσασθαι
 15 περὶ τ' ἀνθρώπου. οἱ δ' ἔφασαν οὐ περιόψεσθαι ἐκόντες εἶναι
 εἰς πολέμους ἐμφυλίους καὶ στάσεις καὶ ταραχὰς τὰ πρά-
 γματα χωρήσοντα Ῥωμαίους. αὐτοὶ γὰρ εἰδέναι ὅποσα ἐλυ-
 μήνατο τοῖς πράγμασιν ὁ τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους πό-
 λεμος. διὸ μάλιστα μὲν αὐτοῦ δεῖσθαι τὰ ὑφορμούντα κακὰ
 20 ἐκποδῶν ποιεῖν, καὶ μὴ τοὺς περὶ βασιλείας ἐρίζοντας ζῆν C
 ἔξ. εἰ δὲ μὴ, τὰ τε δαύτερα, ἐκτυφλοῦν ὡς ἂν μὴτ' αὐτοὶ
 στερίσκονται τοῦ ζῆν, μὴτ' αὐτοῖς αἴτιοι γίνωνται πολλῶν
 κακῶν. Οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπον καὶ παρεσκευασμένοι

22. Pro aetio: Inpr. legebat aliis.

maximopere profuturum. Illi res plena inhumanitatis et crudelitatis
 visa: idque ipsum alii ut crederent, perficere nitebatur, autmans,
 nunquam se cogitaturum fuisse, eos in despotam istiusmodi ausuros
 meditari ac proloqui. Nam si ipsi per se, quid officii ratio exigeret,
 videre non possent: at imperatore licuisse pro magistro uti, qui
 usque nunc factis eos docuisset, et, quod Deo fidendum, etiam
 diutius a futurum, et in longinquum tempus eos docturus esset, ne
 saevi et ad civilem potissimum sanguinem fundendam proclives sint.
 Quem enim morte damnasset imperator, quamvis non paucos sibi
 insidiosos et tantum non sua manu eum iugulare cupientes inve-
 nerit? Quare si ipse pro se ipso tanta est usus humanitate, inquit,
 nec nos aequum est in nostra ipsorum causa belluarum immanitatem
 superasse existimari: sed his cogitationibus depositis, mansuetius
 ac moderatius in illum consulere. Tum Romani, haud se volentes
 imminuentia bella civilia, seditiones rerumque omnium perturbationes
 passuros: nosse enim, quam diram cladem patratum inter impera-
 tores bellum communi invexerit. Idcirco vehementer etiam atque
 etiam orare, malis impendentibus obviam eat, nec imperii aemulos
 vivere sinat: aut saltem oculos illis effodiat, ut hac ratione nec ipsi

- A. C. 1329 ἦσαν ὡς, εἰ μὴ πείθοιο ὁ μέγας δομέστικος αὐτοῖς, καὶ ἄκοιτος ἐν δεσμοτηρίῳ τὸν δεσπότην ἀποκτενοῦντες. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν λόγων συνορῶν καὶ βουλόμενος αὐτοὺς ἀποτρέψαι τῆς ὁρμῆς. Τὸ μὲν ἀποκτινύναι, εἶπεν, οὐδενὶ ἔξεσται τρόπῳ, οὐδὲ περιιδεῖν ἂν αὐτὸς τὴν βασιλείας ψυ-5 χὴν φόνῳ συγγενικῶ δι' αὐτὸν καταχρανθεῖσαν. τὸ δὲ ἀποστερεῖν τῶν ὀφθαλμῶν, μάλιστα μὲν οὐδὲ αὐτῷ βούλεσθαι D ἔκων εἶναι· ὡς ἂν δὲ μὴ ὑποψίαν παρέχῃ στάσεως καὶ τα-ραχῆς, σκεψαμένῳ τῆς νυκτός, ὅ, τι ἂν λυσitteλοῖη τοῖς πράγμασι ποιήσειν εἰς τὴν ὑστεραίαν. Οἱ μὲν οὖν ἐπέιδοντο τοῖσι 10 λόγοις, οἴόμενοι ἀπαλλῆξασθαι πραγμάτων, εἰάν τῶν ὄψων ὁ δεσπότης ἀποστερηθῇ. αὐτὸς δὲ νυκτὸς τρισὶ τῶν πιστοτάτων οἰκετῶν, τὸν δεσπότην ἐκέλευεν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου V. 196 λαβόντας, ἐν μυχοῖς κατακρύψαι γῆς ἀσφαλέστατα εἰς ὅσον μάλιστα ἂν ἐξῆ· κατὰ δὲ τὸν παραβέροντα ποταμὸν, ὃς Ἄδραϊς καλεῖται, ἀκτίον ἀνατρέψαι, φῆμην δὲ κρύφα διαδοῦναι, πρῶτα μὲν ὡς διαδράσειε τοῦ δεσμοτηρίου ὁ δεσπότης, ἐπει- P. 244 τα δὲ ὡς ἀποπνιγείη κατὰ τὸν ποταμὸν. οἱ μὲν οὖν ἐπαίουον κατὰ τὰ κεκελευσμένα· καὶ ὁ δεσπότης ἐκέρυπτο ἐν ἀδύτοις γῆς. ἅμα δὲ πρῶτὶ τοῦ ὄρθρου φῆμην διεδόθη, ὡς δια-20 δράσειε τοῦ δεσμοτηρίου ὁ δεσπότης· καὶ πάντες ἦσαν ἐν θορύβῳ καὶ ταραχῇ, οἴόμενοι ἤδη τὰ πράγματα εἰς στάσιν χωρεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο περὶ τοῦ ἀνατετραμμένου ἀκτίου

2. ἀκοιτος ED. P. pro ἀκοιτες.

vitam amittant; et aliis multorum incommodorum auctores ne fiant. Haec fuit eorum postulatio. Quod nisi magnus domesticus annueret, vel invito ipso, despotam in carcere contrucidare constituerat. Id cum et ipse ex eorum sermone animadverteret, et eos ab hoc turbulento animi motu avocare cuperet, occidi illum nullo modo permissurum dixit; nec passurum, imperatoris animam cognati caede sua opera contaminari. Ut autem vel lumina ei effodiat, etiam huc adigi neutiquam posse. Verum ut ne seditionis ac tumultus materiam ministrare videatur, noctu se capturum consilium, et die crastino facturum, quod e republica fuerit. Quibus illi verbis pacati, omni iam molestia defunctos se arbitrabantur, si despota exocularetur. Ea nocte famulis tribus, iisque fidissimis mandat, despotam carcere educant: loco subterraneo quam liceat tutissime abscondant: in Adra praeterlabente fluvio naviculam evertant; rumore clanculum serant, primum quidem e custodia profugisse, deinde in flumine summersum perisse. Famuli iussa facessunt, despotam sub terra locis secretissimis occlusunt. Simul atque luxit, fama diditur, despotam e carcere evasisse. Ingens statim tumultus ac turbæ: et res omnium iudicio ad seditionem spectare. Sed ubi de subverso

κατὰ τὸν ποταμὸν, λογισάμενοι αὐτὸν ἐκ προνοίας ἀποπεπνύ- A. C. 1329
 γθαι, κατεστέλλοντό τε θορυβοῦντες καὶ οὐκέτι περὶ στάσεως
 προσδοκίαν οὐδεμίαν εἶχον. ὁ δεσπότης μὲν οὖν οὕτω διέ-
 φραγε τὸ ἀποθανεῖν πρὸς τῷ μηδὲ τῶν ὄψεων ἀποστερηθῆναι
 5 Λάσκαριν δὲ τὸν Καλαμάνον ὃ μέγας δομέστικος εἰς Βυζάν- B
 τιον πέμψας πρωτοστράτορι ἐπιτροπεύοντι αὐτοῦ τὰ περὶ
 βασιλέως ἐδήλου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν τε ἠμύνειν τὸν προειρη-
 μένον ἕρκος, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέπειν τῶν συγκλητικῶν
 καὶ τοῖς δυνατοῖς τῶν Βυζαντιῶν καὶ ὅς μελλήσας μηδὲν,
 10 ἔποιε τὰ προστεταγμένα.

15. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ πρεσβύτερος βασιλεὺς πυθόμενος C
 περὶ βασιλέως τοῦ ἐγγόνου, ὡς νοσήματι ὄξει κατασχεθεὶς
 προσδοκίμῳ ἐστιν ἀποθανεῖν, ἕρκων δὲ καὶ τοὺς τελουμένους
 ἕρκους, οὓς ἐπὶ βασιλέως ἤδει γινομένους τελευτῇ, δείσας
 15 μὴ τελευτήσαντος αὐτοῦ νεωτερισθῆ τι περὶ αὐτὸν καὶ ὑπό-
 τινων ἀποστερηθῆ τὸ ζῆν οἰησομένων ἐπιθήσεσθαι πάλιν τῇ
 ἀρχῇ Ῥωμαίων, ἤτησατο γενέσθαι μοναχὸς, οἴομενος οὕτως D
 ἂν διαφυγεῖν τὸ ἀποθανεῖν, ἔν ὃ ἕγγονος τελευτήσῃ· ἐνδόν-
 τος δὲ καὶ πρωτοστράτορος, ἔακε τε ἐνέδν καὶ Ἀντώνιος ἔξ
 20 Ἀνδρονίκου μετωνομάσθη. Ἀνδρόνικος δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ νό-
 σῃ συνεχόμενος δεινῶς καὶ ὅσον οὐπω νομίζων αὐτὸν ἀπο-
 λείψειν καὶ τὸ ζῆν, τοὺς ἰατροὺς προσκαλεσάμενος „ὕμεις”
 εἶπεν „ἴστε σαφῶς ὅσα τε διεiléχθην πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς τοῦ
 τῶν μοναχῶν ἐφιέμενος σχήματος ἐπιτυχεῖν, οὐχ ὡς ἤδη

actuariolo auditum est, divinitus aquis praefocatum rati, turbas
 facere et seditionem timere desierunt. Itaque despota et mortem et
 oculorum orbitatem effugit. Domesticus Calamanum Lascarim Byzantium
 ad protostratorem praefectum super statu imperatoris significando
 misit: praecepitque, ut et ipse, de quo dixi, iuramentum ederet, atque
 eo principes civitatis obligaret; qui maturime paruit.

16. Andronicus porro senior, nepotem difficili morbo conflictan-
 tem prope a ianna lethi abesse accipiens et iam, ut in obitu impe-
 ratorum mos est, sacramenta dici: timensque, ne eo extincto quid-
 piam novi se fieret: et reperirentur, qui sibi animam extorquerent,
 quod ipsum rursus imperium invasurum putarent, rogavit in nume-
 rum monachorum referri: quod ita demum se vitam retenturum
 confideret, et protostratoris permissu vestem detritam induit, muta-
 toque nomine, pro Andronico Antonius appellatus est. At imperator
 cum ob morbi magnitudinem spiritum ultimum iamiam se ducturum
 crederet, coactis medicis, Probe recordamini, inquit, quae vobis
 ad monasticam vestem obtinendam dixerim: non quia de vita prorsus
 desperassem; sed quia arbitrarer, etiamsi firmam spem sospitatis
 haberem, in utramque partem id mihi bono fore. Sive enim vivo-

- A. C. 1329 παντάπασιν ἀπηγορευκῶς τὸ ζῆν, ἀλλ' εἰ καὶ βεβαίως ἔχοιμε
τοῦ περιέσεσθαι τὰς ἐλπίδας, οἴομενος ἔχειν ἀμφοτέρωθεν
καλῶς. ἂν τε γὰρ ἀπέλω πρὸς τοὺς πλείους, ἐν καλῷ μοι
P. 245 κείσεται τῷ ἀδεκάστῳ κριτῇ τὸ τῆς μετανοίας ἔχοντα σχῆμα
ὄφθῆναι ἐπὶ τῆς δίκης ἐκείνης τῆς φοβεραῦς ἂν τε περιγέ-5
νομαι τῆς νόσου, μᾶλλον βέλτιον, ὅση καὶ καιρὸν εὐρήσω
μετανοίας ἀπολύσασθαι τὰ πεπλημμελημένα. ὅσα τε ἐπηγ-
γείλασθε αὐτοί, καὶ ὄρωις ἐπιβεβαιώσαντες τοὺς λόγους
V. 179 μὴ τοῦ τοιοῦτου καλοῦ ἀποστερήσειν, νυνὶ δὲ τοῦναντίον
ἅπαν ὄρω γινόμενον. αὐτός τε γὰρ ἤδη ὀλίγον ἀποδέω τοῦτο
ἄψύχοις δοικέναι, καὶ ἑμᾶς πάντα μᾶλλον ἢ τὸ τὰ συμφέ-
ροντα καὶ φίλα ἔμοι διανοουμένους πράττειν ὄρω. διὸ δὴ
καὶ δέομαι ὑμῶν, μὴ ἐπὶ πλεον καταχρησασθαι τῇ ἀμε-
λείᾳ, οὐ μέτριά τινα, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ καιριώτατα βλα-
B πτούσῃ ἀλλ' ὁ μὴ πρότερον, νυνὶ σπουδαίαια κατακράζα-15
σθαι πρηνὴ τὸ τέλος ἐπιστῆ." Βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα
εἶπεν οἱ δὲ ἱατροὶ μέγα ἀνοιμώξαντες καὶ πολλὰ πολλῆκις
ἐπευξάμενοι, εἰ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἐν ἐπιστήμῃ τῆς θεραπευτι-
κῆς ἐγένοντο, ὥστε τοιαῦτα ἐπιθεῖν, ἐπέτρπον ὅ, τι ἂν βού-
λοιο βασίλεια πράττειν περὶ ἑαυτοῦ. ὁ δὲ ἀκούσας, ἐνθουσα20
τε ἐγένετο ὑφ' ἡδονῆς, καὶ ὡς ἤδη λαμπρά τινα εὐτυχηκῶς,
τὸν μέγαν δομέστικον μετεκαλεῖτο καὶ μετὰ σπουδῆς ἐκέλευε
πατέρα τὸν πνευματικὸν καλεῖν τὸν ἑαυτοῦ· ὁ δὲ τῶν γεγενη-
μένων εἰδὼς μὴδὲν, ἐπυνθάνετο τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως ἧτις

16. πλην ἡ ed. Par., πριν ἡ ed. Ven.

rum numero exemptus fuero, proderit mihi coram incorrupto iudice
in terribili illo iudicio cum poenitentium habitu apparere: sine
convalesco, multo melius erit, concessum vivendi spatium in pec-
catis meis per poenitentiam expiandis consumere. Ceterum vos, qui
iurati promisistis, non me tali bono privaturos, nunc omnino pu-
gnantia facitis, ut video. Nam cum ego paulum distem a mortuis,
vos alia potius omnia, quam quae mihi utilia et iucunda sint, cogi-
tatis. Quamobrem oro, ne diutius negligentes, me non mediocri,
sed summo detrimento multetis: et quod hactenus omisum est,
nunc resarcire studeatis, priusquam finis vitae superveniat. Hacte-
nus imperator. Medici erumpentes in lacrymas multumque ac saepe
optantes, artem medendi nunquam didicisse, ne talia intuerentur,
imperatorem suo sibi arbitrio permiserunt: qui prae laetitia vix
mente constans, ac velut dona beata consecutus, magnum domesti-
cum accersit, patremque suum spiritualem vocatum celeriter ire
iubet. Ille ignarus omnium, quam ob causam accersendus sit quaerit:
qua intellecta, se facturum recipit: rem indigne fert, medicos
acertime increpat. Hora propemodum transacta et patre spirituali

εἶη. ἐπεὶ δὲ μάθοι, βασιλεῖ μὲν ὑπισχνεῖτο τὰ κελεύόμενα A. C. 1329
 ποιεῖν, τοῖς ἰατροῖς δὲ ἐπετίμα τε οὐ μετρίως καὶ αὐτὸς ἤνεγκ-
 κεν οὐκ ἀνεκτιῶς. τριβόμενης δὲ ἐπιπολὺ τῆς ὥρας καὶ τοῦ
 πνευματικοῦ πατρὸς οὐ παραγνομήνον, αὐτὸς τε ἐπέσπευθε
 5 τὴν ἄφιξιν καὶ τοὺς ἰατροὺς τὴν αἰτίαν τῆς μελλήσεως ἠρώτα-
 συνεῖς δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων ὑγιᾶς μηδὲν αὐτοὺς λέγειν,
 ἐστοχάζετο παρὰ τοῦ μεγάλου δομωστικῶν κωλύεσθαι τὴν πρᾶ-
 ξιν, καὶ μετακαλεσάμενος αὐτὸν, τῆς τε ἐκ πρώτης ἡλικίας
 πρὸς ἀλλήλους αὐτὸν ἀνεμίμνησκε φιλίας καὶ τοῦ μηδέπω μη-
 10 δαμῶς παρὰ πάντα τὸν βίον οὐδέτερον ἐτέρῳ ταραχῆς καὶ
 σκανδάλου ἀφορμὴν παρεσχηκέναι. νυνὶ δὲ ἀπορεῖν ὄθεν ὀρω-
 μένος οὕτως ἐξεπίτηδες ἐβουλήθη ἀχθόμενον αὐτῷ εἰς ἕδρην D
 παραπέμψαι. „μὴ δὴ τοιαῦτά με ἐργάση κακὰ, ὦ φίλων”
 ἔλεγεν „ἄριστε, μηδὲ καταπρόη μοι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας,
 15 ἤλλ’ ὡσπερ πολλὰκις ὑπὲρ τοῦ δυστήνον σώματος τουτουῖ
 πάση σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ σεαυτὸν ἐνέβαλες εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, οὕτω νῦν πολλῷ πλέον κινδυνεύοντος κατὰ ψυχὴν,
 πρόσθητι πάση προθυμίᾳ, οὐ μόνον διὰ τὴν φιλίαν, ἀλλ’
 ἵνα μὴ καὶ δίκας ὑπόσχῃς τῷ πάντων κριτῇ, τό γε εἰς σέ
 20 ἦρον ἀπιστερήσας αὐτὸν ψυχῆς, ὑπὲρ ἧς αὐτὸς θάνατον εἴλετο
 καὶ σταυρόν. μηδὲ κατὰτριβε τὸν καιρὸν, οὕτως ἀναγκαῖον
 ὄντα, ὃν ἀδίτις εὐρεῖν οὐκ ἐξέσται διαφυγόντα νῦν, ἀλλ’
 εὐχῶν τε πολλῶν δεόμενον καὶ σπουδῆς οὐ τῆς τυχοῦσης. P. 246
 ἐγὼ γὰρ καὶ ὃν ἀναλίσκω σοὶ διαλεγόμενος χρόνον, ζημίαν

12. Intrp. leg. αὐτὸν.

nondum veniente, imperator ut adveniret instabat; et ex medicis
 causam cunctationis sciscitabatur. Sed cum nihil sincerum ac simplex
 responderetur, a magno domestico moras obiici negotiumque impediri
 coniciebat. Quem adesse iussum, amicitiae a parvis institutae ad-
 monuit et quomodo nunquam in omni vita alter alteri aut turbationi
 aut offensioni fuisset. Nunc autem nescire se, quo impulsu sic de
 industria se tanto gravatum pondere ad inferos velit transmittere.
 Ne, inquit, amicorum optime, tanto malo me mactaveris: neve salutis
 meae spem prodideris; sed quemadmodum crebro pro hoc misero
 corpore cupidissime studiosissimeque in discrimina te obtulisti: sic
 nunc multo in maiore periculo versantem animam meam defende:
 idque non propter amicitiam nostram solum, verumetiam ne univer-
 sorum iudex poenas abs te reposcat, qui, quantum in te fuit, ani-
 mam illi abstuleris, pro qua ipse in cruce suffixus necem pertulit.
 Noli hoc tempus, quaeso, tam necessarium quodque in multis preci-
 bus cum studio singulari ponendum est, negligere atque contere-
 re: quod si nunc praeterierit, frustra requiretur. Ego vero quod hoc
 quantumcumque intervallum tecum loquens consumo, mihi damno-

- A. C. 1329 ἡγῆμαι τὴν ἑσχάτην." Ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀποκρίνασθαι μὲν ἴσχυσεν οὐδέν, τῆς ψυχῆς ἤδη τῇ λύπῃ καταβεβατισμένης· ἔξω δὲ ἐλθὼν ἀνήμερός τε πικρῶς καὶ τὸν φίλον ἀνεκαλεῖτο, καὶ μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀφείναι καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῖς θρήνοις· ὅμως δ' ἀνελάμβανε τε πάλιν ἑαυτὸν καὶ τὰς ὄψεις ὑδατι τῶν δακρῶν ἀποκαθαίρων, ὡσπερ ἄλλου πάσχοντος ἀδάκρυτος ὠρᾶτο βασιλεῦ. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς συχνούς ἀγγέλους ἐπιπέμπων, τὴν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἀφίξιν ἐπέσπευδεν, ὁ μέγας δομέστικος πέμψας τὸν μὲν πνευματικὸν Β ἐκέλευεν ἔξω Διδυμοτείχου χωρεῖν καὶ διατρίβειν ἐν προαστείοις ἄχρις ἂν αὐτὸς τὴν εἰσοδὸν ἐνδῶ, πρότερον δὲ μὴ εἰσιέναι, μὴδ' εἰ πάντες ἄνθρωποι ἐπιτρέποιεν ἕτερον δὲ ἀντ' ἐκείνου παραλαβὼν, εἰσήγαγεν ὡς βασιλέα. ἔφρασκέ τε τὸν μὲν εἰσώδῃα τῆς πόλεως ἀποδημεῖν, καὶ ὄρκους προστιθεὶς ὡς ἀληθεύου, τουτοῦ δὲ εἰσαγαγεῖν οὐδαμῶς ὄντα σοι ἐν σπηθείᾳ, καὶ 15
- V. 198 πᾶν ἄκοντα διὰ τὸ βιάζεσθαι ὑπὸ σοῦ. Βασιλεὺς δὲ αὐτὸν προσαγορεύσας „ᾧρα σοι, πάτερ," ἔλεγε „τοῖς πνευματικῶς χρῆσθαι φαρμάκοις καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐπιδείκνυσθαι τὴν πασῶν φιλανθρωποτάτην, καὶ ψυχὴν ὀδυνωμένην καὶ κακῶς πάσχουσαν ὑπὸ πολλῶν τραυμάτων καὶ πταισμάτων ἀνακαλεῖσθαι 20
- C καὶ πρὸς σωτηρίους τρίβους καθοδηγεῖν, καὶ μετανοίας ἐνδύμασι καὶ πράγμασι τὸν κριτὴν ἴλεωσιν αὐτῇ προκατασκευάζειν." ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν βασιλέα καὶ αὐτὸς, μὴ ἔξεῖναι δὲ αὐτῷ ἔλεγεν, ὅτι ζῶντος τοῦ πατρὸς, ᾧ φέρων ἑαυτὸν ὑπέταξας

sissimum indico. Ad haec magnus domesticus dolore absorptus obmutuit; egressusque foras, amici nomen inter amaras lacrymas ingeminavit; quas tam largiter profudit, ut cum ipsis pene animam profunderet. Verumtamen se collegit iterum, ablutaque facie, imperatori, velut alio quopiam, non se aegrotante, ne flevisse quidem visus est. Qui cum nuntios duplicans, spirituales patrem ad se accelerare iuberet, magnus domesticus per certum hominem patrem illum monuit, ut Didymoticho exiens, in suburbio tantisper maneret, quoad ipse ingressum illi permetteret: citius caveret ingredi, quamvis id omnes mortales ei demandarent. Alium vero in eius locum subornatum ad imperatorem introducit, narrans, ordinarium abesse peregre: et addit iuramentum, se vera loqui; hunc autem etsi minime consuetum, eius coactu ab se invito at nolente adduci. Imperator eo salutato, Tempus est, inquit, pater, ut spirituales mihi medicinam facias scientiamque in me exerceas omnium humanissimam: animamque multis molestiis discruciatam et afflictam sanes atque in salutarem semitam deducas, et poenitentiae indumentis operibusque iudicem illi ad misericordiam praeparas. Ille imperatorem resalutans, non ei licitum esse dixit, vivo etiamnum patre, cui se in spiriua-

πνευματικῶς, ἕτερον ἀνδαιρεῖσθαι, καὶ ταῦτα ἐν καιροῖς μάλιστα τοιούτοις, ὅτε βούλει μεταλλάξασθαι τὸν βίον καὶ πρὸς ἀγγελικὴν μετατάξασθαι πολιτείαν, ἐπεὶ καὶ διὰ βίου παντὸς τούτῃ χρῆσθαι δίκαιον διδασκάλῳ καὶ ὡς τῶν κρειττόνων τινὲς ἤθελεν προσέχειν, ἀλλὰ μὴ ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀπερισκέπτως ὑπὸ τοῦ τυχεύοντος τὰ τοιαῦτα μυσταγωγείσθαι. Τοιαῦτα γὰρ ἦν δεδιδασκεύμενος λέγειν. βασιλεὺς δὲ ἐδυσχέραινε μὲν οὐ μετρίως πρὸς τοὺς λόγους καὶ τὸν μέγαν δομέστικον ἐν αἰτίαις ἐποιεῖτο, ὑπὸ αὐτοῦ φάσκων κωλύεσθαι σωτηρίας τυχεῖν. συνηγοροῦντος δὲ τοῦ αὐτοῦ τοῖς εἰρημένοις ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ καὶ διαβεβαιουμένου μὴ παρεῖναι ἐκεῖνον, ᾧ δίκαιον τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπειν, ἔτι τε ἐπαγγελλομένου ὡς, εἴ ποτε ἐπανήξει, μηδὲν ἀναβαλλόμενος παρέσται, ἡσύχασε πεισθεὶς ὁ βασιλεὺς. Βαρὺς δὲ, τῶν ἱατρῶν ὁ μάλιστα ἐμπειρώτατος, δεινὰ ἐποιεῖτο καὶ οὐδὲ ἀνέξεσθαι ἐδόκει, εἰ βασιλεὺς ἀποστερήσοιτο τῆς σωτηρίας ἐν χρῶ κινδύνου καθεστῶς, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού παραχθεὶς, ὡρμητῶ τε δῆλα βασιλεὺς ποιεῖν ὅσα τε περὶ τὸν πνευματικὸν πατέρα συσκευασθεῖν καὶ ὡς οὐδὲν ἂν εἴη κώλυμα, εἰ μὴ παρρησίᾳ ὁ πνευματικὸς ἐκεῖνος, ἕτερον τὰ ὅμοια ποιεῖν, τῆς αὐτῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ παντοῦρου πνεύματος πᾶσι πνευματικοῖς πατρῶσιν ἐξίσης κεχορηγημένης. συνιδῶν δὲ ὁ μέγας δομέστικος ὅ, τι βούλεται ὁ Βαρὺς, εἰς τὸ ἐξώτερον ὄκημα παραλαβὼν, „στοχάζομαι σέ’ εἶπα „βούλεσθαι βασιλέα παρακινεῖν τὸ μο-

21. κεχορηγημένης ed. Par., recte ed. Ven.

libus subiecisset, alium pro eo deligere: tall praesertim articulo, quo hinc migraturus et inter ordines angelicae reipublicae collocandus esset: quandoquidem et in omni vita eo praeceptore uti et tamquam Deo alicui auscultare iustum sit: nec ita obiter et temeritate quadam a quocumque his sacris initiari: huiusmodi enim ut loqueretur, edoctus erat. His verbis non parum irritatus imperator magnum domesticum in crimen vocavit, ab eo salutem suam impediri affirmans. Quicum suffragaretur his, quae spiritualis dixerat, testareturque abesse illum, cui oporteret talia committere, et insuper polliceretur, si quando rediret, sine procrastinatione affuturum, credens imperator, quievit. Ceterum Barys medicorum longe experientissimus indignari viderique haud passurus, imperatorem, cuius vita in extremo discrimine esset, a magno domestico delusum, salutem amittere. Atque imperatorem docere instituit, quae circa patrem spirituales per technam conficta essent: nihilque impedire, quo minus alius absentis munus fungeretur, cum omnium opifex omnibus patribus spiritualibus ex aequo eandem potestatem condonaverit. Domesticus odoratus, quid Barys coqueret, eum extra conclave educit et, Quantum coniectura praecipio, inquit, imperatorem demeritare vis, ut

- A. C. 1329 *ναγῶν ἐνδύναι σχῆμα ὄφ' ὅτου ἂν τύχοι πατὴρ πνευματικῶν. σὺ δ' αὐτὸς καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τοῦτο παρώρμησας βασιλέα. τότε μὲν οὖν ἡ ἀπειρία καὶ ἡ ἄγνοια παρητήσατό σε μὴ κακῶς Β παθεῖν· ἂν δ' αὐθις τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ χεῖροσιν ἐπιχειρῆς, ἴσθι μὴ ἄνευ τιμωρίας ἀπαλλάξων. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἔξῃ ἀγορᾶς ἐστὶν ὠνήσασθαι βασιλέα, ἂν τοῦ ὄντος ἀποστερηθῶμεν, ἔπειτα εἰ καὶ τοῦτ' ἔξῃ, ἀλλ' οὐκ ἂν τοιούτῳ γε ἐνετύχομεν τὰ πάντα βελτίστῳ. τοὺς γὰρ μέλλοντας τοσαύτην προστασίαν ἐγχειρισθήσεσθαι πραγμάτων ὃ τὰ πάντα προορώμενος θεὸς ἀναλόγους πρὸς τὸ τῆς ἀρχῆς μέγεθος δημιουργεῖ. ἄλλως τε, πόσοις τῶν νοσημασι δεινοῖς παλαιόντων, ὑπὸ μὲν τῶν λατρῶν συμβέβηκεν ἀπαγορευθῆναι καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔσχατον δοκοῦν κατηντηκέναι τῆς ζωῆς, ἐπὶ δὲ τοῦ τὰ πάντα οἰκονομοῦντος καὶ μετασκευάζοντος ἢ βούλεται, ἀνεβίωσάν τε Καῦθις καὶ ραῖσαντες οὐκ ἐλάσσω τῶν προτέρων ἔτη ἐπεβίωσαν; τί οὖν θαναστον, εἰ θεοῦ βουλομένου, τοιαῦτα παρα-*
- V. 199 *πλήσια καὶ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου συμβήσεται βασιλέως; οὐ δὴ ἐνεκα σοὶ λέγω, ἤρμεῖν καὶ μὴ βασιλέα παρενοχλεῖν, ἀλλ' ἔἴν ὅπως ὅπως ἔχει σχήματος. κἂν μὲν θεὸς Ῥωμαίους ἔλεων ἐπιβλέψας, τὸν σφέτερον χαρίσῃται βασιλέα, αὐτῷ τε τὰς δυνατάς ἀποδώσομεν εὐχαριστίας καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἀντὶ μεγίστης εὐτυχίας τὴν ὑγίαν λογιούμεθα βασιλέως ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, κρίμασιν οἷς οἶδεν αὐτὸς, ἐκ τῶν προσκαιρῶν καὶ ἐπι-*

habitum monasticum e cuiuscumque patris spiritualis manibus induat, ad quod illum iam pridem exstimulasti. Ac tunc quidem quod experius tale quidquam non esses, conditionemque rei ignorares, a supplicio excusabare: si deuo quippiam huiusmodi aut deterius aliquid conabere, scito tibi non sic abiturum. Primum enim si hoc imperatore orbemur, non dabitur nobis in foro rerum venalium emere alium. Atque ut daretur, in talem, id est omnimodis optimum, non incidemus. Nam quorum in manus tantum imperium tradendum est, eos omnia prospiciens Deus pro rata portione ad principatus magnitudinem condere atque aptare consuevit. Ad hoc, quam multi cum periculosis morbis luctantes et a medicis desperati atque ad extremum, ut apparebat, habitum redacti, ab eo qui regit commutatque omnia prout vult, integritati vitae ac valetudinis restituti, praeteritis annis non pauciores supervixerunt? Nihil ergo novum, si Dei nutu imperatori nostro idem contigerit. Quam ob causam praedico tibi, quiescas, nec illum obturbes: sed hunc quem gerit habitum gessere sinas. Et si quidem Deus Romanos propitio lumine respiciens, imperatorem illis redonaverit, et quantas mens nostra capit gratias agemus et sanitatem eius in maxima felicitatis parte numerabimus. Sin, quod absit, occulto Dei iudicio ab hac fluxis terrenisque ad meliora ac durabillora palatia evolarit, qui est iustus iudex et cordium

γρίων πρὸς τὰ βελτίω καὶ μονιμώτερα βασιλεία καταστήσει, A. C. 1329
 δίκαιος ὢν κριτῆς καὶ καρδιῶν καὶ λογισμῶν ἐπιστῆς, τὴν τε D
 πρόθεσιν κρινεῖ καὶ τῶν ἴσων ἀξιῶσει γερωῶν τοῖς μοναχοῖς,
 ὅτι μὴ προθέσει τῇ σφετέρᾳ, ἀλλ' ἀπατηθεὶς ἀπεστέρηται τοῦ
 5 τοιοῦτον καλοῦ." Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου εἰρηκότος,
 ὁ Βαρὺς οὐ καθεκτός ἦν, ἀλλ' οὐ περιόψεσθαι ἔφρασκε βασι-
 λεῖ οὕτως ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις ὄντι μὴ τὴν δυνατὴν βοή-
 θειαν εἰσενεγκεῖν οὐ μόνον ὡς ἱατρὸς ὢν, εἰ μὴ τὰ δέοντα
 παραινεῖσει, τὰς ἐσχάτας τίσων δίκας, ἀλλ' ὅτι καὶ ὄρκοις
 10 πρὸς βασιλέως κατελήφθη ἐνδηλοῦν αὐτῷ ποιῆσαι τὰ ληθῆ περὶ
 ἑαυτοῦ. νυνὶ δὲ ἤδη οὐδενὶ τρόπῳ βασιλέως ἐν τοῖς ζῶσιν
 ἐσομένου, τί χροῖ τῆς ψυχῆς τῆς σωτηρίας ἀμελεῖν ἐλπίζει κε-
 ναῖς αἰωρουμένους; Τοιαῦτα λέγοντι Βαρεῖ καὶ ἤδη ὄρη- P. 248
 μένῳ βασιλεῖ δῆλα ποιεῖν ὁ μέγας δομestικός ἠπειλήσεν ἀπο-
 15 κτενεῖν, εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα δρῶν. εἰδὼς τε αὐτὸν δειλό-
 τατον ὄντα καὶ θορυβῆσαι διανοηθεὶς, ἐξαγαγὼν ἔξω, τοῖς
 παροῦσι Ῥωμαίων εἶπεν „ Ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ἱατρὸς οὐτόσι
 ἐμοὶ μὲν κείθεσθαι βούλεται οὐδαμῶς, ἑαυτῷ δὲ πεποιθὼς
 ὡς δὴ τις ὢν τῶν τε τὰ ὄντα καὶ τὰ ἐσόμενα εἰδόντων, ὄρη-
 20 ζοῖται ἡμῖν τὸν βασιλέα μονάζοντα ἐκ βασιλέως ἀποδεῖξαι. εἰ
 δὲ τὰ πραττόμενα ὑμῖν κατὰ γνώμην, εἰδείητε ἂν αὐτοί". οἱ
 δ' αὐτίκα περιστάντες τὸν ἱατρὸν, ἐθορύβησάν τε οὐ μετρίως
 καὶ καινῆν τινα αὐτῷ ἠπειλήσαν ἰδέαν ἐξευρήσειν θανάτου, B

cogitationumque scrutator, de eius proposito sententiam feret: eum-
 que non sua sponte, sed aliena fraude hoc bono privatum pari cum
 monachis praemio dignabitur. Haec ubi dicta domesticus dedit,
 Barys impotenter erumpens ait, non se in extremo periculo versan-
 tem imperatorem deserturum; sed quam posset opem ei allaturum:
 non modo quia nisi salutaria suaserit ut medicus, gravissimas poe-
 nas luiturus sit; sed etiam quia sacramento ei sponderit, verita-
 tem de ipso non celaturum. Nunc cum nequaquam vita illi de ce-
 tero suppeditatura sit, cur ab imani spe pendendum et salus animae
 illius negligenda? Haec loquentem Baryn et iam imperatori paran-
 tem quod res erat patefacere, magnus domesticus, nisi facto super-
 sederet, se interfecturum minabatur. Cumque sciret hominem esse
 timidissimum et qua via cum perterreret mente agitare, foras edu-
 cit, praesentesque Romanos ipso audiente sic alloquitur: Medicus
 iste, viri Romani, mihi morem gerere omnino recusat, sibi que mul-
 tum tribuens, perinde quasi unus sit eorum, qui praesentia et fu-
 tum norunt, id agit, ut nobis imperatorem monachum reddat. Quod
 num animis vestris iucundum accidat, ipsi noveritis. Illi repente
 medicum circumfundunt, tumultuosius fremunt ac nisi coepta dese-
 rat, inaudito genere mortis se illum deleturos comminantur. Qui-
 bus minis perterritus, sententia decessit. Verum enimvero impeta-

Α. C. 1329 εἰ μὴ παύοιτο τοιοῦτοις ἐγχειρῶν. ὁ δὲ ἔδεισέ τε καὶ ἐπέ-
 θετο τοῖς ἀπειλοῦσι. βασιλεὺς δὲ, καίτοι τοῦ νοσήματος ἀν-
 ξανομένου καὶ προσθήκην οὐ μικρὰν ὀσημέραι δεχομένου,
 ὅμως εἶχεν ὀγιῶς τὰς φρένας καὶ οὐδὲν ὑπὸ τοῦ νοσήματος,
 καίτοι περὶ τὴν κεφαλὴν ὄντος, παρεβλάπτετο καὶ τὸν πνευ-
 ματικὸν πατέρα συνεχῶς ἀνεκαλεῖτο καὶ ἐρωτικῶς εἶχεν ἀτό-
 πως περὶ τὸ Ναζιραίων σχῆμα, τῷ τε παρόντι ἐπέτρπε
 πνευματικῇ τὸ ἔργον οὐδὲν εἶναι λέγων θαυμαστὸν, εἰ ἀπόν-
 τος ἐκείνου τοῦ συνήθους, αὐτὸς τὰ ἴσα δρῶν. ὁ δὲ ἀνεβάλ-
 λετὸ τε ἰσχυρῶς καὶ ἔφρασκεν οὐκ ἐγχειρήσειν, εἰ μὴ βούλοιοιτο
 C καὶ αὐτῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖσθαι, ὡς ἐκθέσμως καὶ παρα-
 νόμως ἐγχειρῶν τοῖς ἱεροῖς. οὕτω γὰρ εἶναι τοῖς θεοῖς πα-
 τράσι νενομοθετημένον. ὁ δ' ἐπέθετο μὲν, βαρέως δὲ ἤνεγκε
 τοῦ σχήματος τὴν ἀποτυχίαν. σιωπήσας δὲ ἐπὶ μικρὸν καὶ
 τῶν τε πεπλημμελημένων εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν καὶ ὡς πάντων¹⁵
 ἐκείνων ὑπέβηε δίκας ἐπὶ τοῦ ἀδεκάστου καὶ φοικτοῦ δικα-
 στηρίου, δάκρυά τε ἤφιει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐθρήνησεν αὐ-
 τὸν ἐφ' ἱκανόν. εἶτα τῇ περὶ αὐτὸν ἐπέσκηπτε Θεραπεία τε-
 λευταίας ἐντολᾶς, καὶ ὠρκίσειν αὐτοῖς τὸν θεόν, ὡς ἐπειδὴν
 ἀναλύσαντα τοῦ σώματος ἐπὶ τῷ ὀσίως ἀπάγωσιν ἀξιῶσαι,²⁰
 ἐπὶ τὴν μεγάλου δομεστικῶν οἰκίαν ἀγαγόντας πρῶτον, καὶ
 D καταθέντας χρόνον τινὰ, οὕτως ἐκείθεν ἀραμένους, ὑπὸ λί-
 θον κατακρύψαι, ὡς ἂν γένοιτο πᾶσι καταφανές, ὡς οὐδ'

7. Dicitur et *Ναζηρατος* et *Ναζιρ*, ut *Iudicum* c. 13. v. 3. *ED. P.*
Infra c. 39. hanc monachorum sectam item *Ναζιραίους* vocat.
 Vid. *Ducang. Gloss. gr. s. v.*

tor, etsi morbus quotidie non parvis incrementis augesceret, tamen animo valebat, et is ab illo, quamquam capitis, affectu nihil lacedebatur, spiritualemque patrem sine intermissione inclamans, habitum Nazaraeorum, velut quispiam amores suos efflictim et indecore deperibat: praesentique spirituali negotium committebat; nihil esse absurdum dicens, si in absentia consueti et ordinarii illius, ipse eas partes implet. At enim is differendo contra niti seque id facturum negare: alioqui sacerdotio motum iri, ut qui sacra sibi vetita ini-que usurparit: sic enim a sanctis patribus lege sancitum esse. Accipit excusationem imperator, et se habitu frustratum acerbe tulit: paulisperque conticecens et peccata sua secum reputans, pro quibus omnibus apud inflexibile illud et horribile tribunal iudicium esset subiturus, manantibus per ora lacrymis semet diu deploravit. Deinde famulorum turbae astanti ultima mandata dedit; per Deum obtestans, ut ubi corpus anima vacuum cum funere extulerint, ad aedes magni domestici primum efferant: ibique aliquamdiu depositum denuo tollant et sub lapide recoudant: quo omnes intelligant, nec ipsam mor-

αὐτὸς δὲ τῶν τῆδε πάντων θάνατος ἐπιλανθάνεσθαι ποιῶν, A. C. 1329 ἴσχυσεν αὐτοῦ τὴν πρὸς ἐκεῖνον φιλίαν ἀμβλῦναι. οἱ μὲν οὖν παρόντες ἐθρήνησάν τε ἐπὶ τοῖς λεγομένοις καὶ τὴν ὑπερβολὴν ἐθαύμασαν τῆς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν φιλίας, ὅτι καὶ 5 ἄρχη τελευτῆς οὕτως ἐν ἀκμῇ διετηρήθη.

15. Μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν δομέστικον P. 249 μετακαλεσάμενος „οἶδα μὲν” εἶπεν „ὄ φίλων ἄριστε, σαφῶς, V. 200 ὡς ἡ νῦν ἡμέρα οὐ μόνον ἀποφράδος πάσης ἐχθίων σοι φανεύται, ἀλλὰ καὶ μεγάλας οἴσει τὰς δυσχερείας καὶ περιστά- B 100εις. ἀνάγκη γὰρ πρὸς τε τὴν πρόνοιαν τῆς ἀρχῆς μερίζεσθαι Ῥωμαίων, δεδοικότι μὴ διὰ τὴν ἐμὴν τελευτὴν τῶν καθεστηκότων τι κινήθῃ, καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀποστέρησιν οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀθυμίας ἀπολείπειν, λογιζόμενον εἰκότως ὅτι τὸν πᾶν φίλτατον καὶ ὃν οὔτε χρόνος ὁ πάντ’ ἀπορῆξεν 15 καὶ ἀπανθεῖν ποιῶν, οὐθ’ ἡ τῶν πραγμάτων ἕστατος καὶ ἀβέβαιος φύσις, οὐτ’ ἀνάγκη τις οὐδεμία τῆς σῆς ἰσχυρῆς φιλίας ἀποστῆσαι κἂν πρὸς βραχὺ, νῦν δὲ καὶ αὐτῆς φύσεως ἰσχυρότερος θάνατος ἐπελθὼν ἀποτέμνει τε καὶ διαξύννοσιν ἀνημέρως καὶ σὲ μὲν ἀπολείπει σῶμα χωρὶς ψυχῆς, ἐμὲ C 20 δὲ ἀνεπρόγητον ψυχὴν παραλαμβάνει πικρῶς ὀδυνωμένην τὴν διάξενξιν. ἀλλὰ τί ἂν τις πάθοι; στέργειν γὰρ ἀνάγκη τοὺς παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως κειμένους θεσμούς. οὐ μὴν

19. Scr. σοι et εμοι, quod Intrp. quoque legisse videtur.

tem, quae omnium istarum rerum oblivionem affert, suum erga illum amorem hebetare potuisse. Quotquot igitur praesentes aderant, dictis eius illacrymantes, incredibilem inter eos caritatem admirabantur, quae etiam usque ad obitum ita vivida permansisset.

17. Postea imperator accito magno domestico, Equidem praeclare scio, inquit, amicorum optime, praesentem diem non solum quovis nefasto die odiosorem tibi visum iri: sed molestias quoque et afflictiones ingentes paritutum. Necessae namque erit, propter administrationem Romani imperii animum nunc huc, nunc illuc per varias sollicitudines dividere: formidantem, ne propter excessum meum quippiam meorum constitutorum violeetur: et quia me orbaris, tristitiam tantam capere, ut ad eam addi nihil queat; cogitantem, et merito, longe carissimum et quem neque tempus, quo omnia defluunt ac deflorescunt, neque mutabilis et inconstans rerum natura, neque ulla necessitudo ab amicitia tua vel ad momentum se iungere potuit, nunc per mortem ipsa natura potentiozem abs te crudeliter abrumpti ac separari. Ac tibi quidem corpus exanimatum relinquit, meam autem animam bonis operibus vacuam et ista directione etiam atque etiam dolentem aufert. Sed quid agas? Leges a naturae conditore latas aequi bonique faciendum necesse est. Verum quia modicum tempus

- A. C. 1329 ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ λειπόμενον ὀλίγον τῆς ζωῆς, τοῖς ἄλλοις πᾶσι χαίρειν εἰπὼν, ἐπὶ τῆς κλίνης ἀνακλιθεὶς τῆς ἐμῆς καὶ τὴν σοὶ φιλιώτην κεφαλὴν τοῖς γόνασιν ἐπίθετο καὶ χεῖρας ἐπίβαλε τοῖς ὀφθαλμοῖς. ἴσως τοῦτο παραμυθίαν τινὰ προξενήσει τῇ ψυχῇ τοῦ σώματος χωριζομένη, πολλὰς, ὡς λέγουσιν, ἔφι-5 σταμένη τὰς ὀδύνας· μᾶλλον δ' ἐν αἰσθάνηται διπλῶν τῶν ὀδυνῶν, σοῦ τε καὶ σώματος χωριζομένη, καὶ μὴδ' ἐν ἄσῳ σοῦ δύνηται ἐπιλαθέσθαι, εἴ τις αἰσθησις τῶν τῆδε ψυχαῖς μετὰ τὴν ἐνθρόνου ἀπαλλαγὴν." Τούτων ὁ μέγας δομέστικος ἀκούσας, ἀνῶμωξέ τε πικρὸν, εὐπω πρότερον ἄχρι τότε τοῦτοιο παθῶν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' αἰ μὲν ἔξω κοπτόμενος καὶ θρηνῶν, ἔνδον δὲ μάλιστα σπουδαῖων ἐγκρατὴς εἶναι ἑαυτοῦ τότε δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους ἤδη λαμπρῶς νενικημένος, ἔστεινέ τε βῶθιον ἐκ καρδίας καὶ τὸν ἑταῖρον ἀνεκλαίετο, ὡς καὶ τοὺς ἔξωθεν αἰσθημένους τῆς ὀλώλογῆς, τετελευτηκέναι νομίσαι 15
- P. 250 βασιλεία. ἐπιπολὺ μὲν οὖν ὁ θρηῖνος παρετάθη, καὶ τῶν ἄλλων τῶν παρόντων πάντων συνθρηγούντων· ἐπεὶ δὲ ἰκανῶς εἶπεν, αὐτῷ ὁ βασιλεὺς αὐθις, τὸ μὲν θρηεῖν, εἶπεν, ἔγῃ οὐκ ἂν κατὰ καιρὸν, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ ἀνελθόντα, τὸ προσηταγμένον ποιεῖν. ἐπειδὴν δὲ ὁ τοῦ θρηεῖν ἀφίκεται και-20 ρός, σύ τε κλαύση πολλὰ πολλάκις καὶ αὐτὰς ὡς νεκρὸς ἀπὸ καρδίας ἐπιλησθήσομαι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· εἶθε δὲ καὶ τῆς σῆς μέρος τι μικρὸν τῆς μνήμης τῆς ἐμῆς ἠδυνήθην ἐμβαλεῖν! Ἀνῆλθε μὲν οὖν ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τῆς βασι-

vivendi superest, ceteris curis omnibus sepositis, super lectulo meo reside et tibi carissimum caput genibus tuis et manus oculis meis impone: forsitan hoc animae solatium aliquod conciliabit, quae dum a corpore discedit, multum, ut praedicant, dolorem sustinet. Imo vero, ut duplicem dolorem sentiat, quae et abs te et a tabernaculo suo divellitur, ne apud inferos quidem poterit non meminisse tui; si quis animis, ubi hinc emigrarint, eorum quae hic fiunt sensus restat. Ad haec magnus domesticus flevit miserabiliter, quod illi eo usque coram imperatore nunquam acciderat: sed etsi foris aliquando lacrymas daret, intus tamen maxime studebat, ut se in potestate haberet. Tum vero affectus immensitate prorsus devictus, et imo pectore trahebat gemitus, et amicum tanto fletu lugebat, ut cum id exaudirent qui extra erant, imperatorem iam excessisse arbitrarentur. Duravit diu haec lacrymatio, aliis etiam, quotquot coram erant collacrymantibus. Postquam finem fecit, rursum imperator, desineret ab intempestivis lamentis: ad lectulum autem ascendens, imperata perficeret. Quando fendi tempus adveniret, inquit, tum saepe ac multum flebis, et ego, ut mortuus e corde, aliorum hominum oblivioni tradar: utinam autem et de tua

λέως κλίνης καὶ τῆς κεφαλῆς ἡμέτερος, τὸ μέλλον ἀπεσκό- A.C. 1329
 πει, δάκρυα προχέων ἀποφησί. ἤδη δὲ ἡρημένης τῆς νυκτός, B
 τό, τε σφύζειν παντελῶς ἀπέλιπε βασιλέα καὶ οὐκέτι ἀμφι- V. 201
 βάλλειν ἦν περὶ τῆς τελευτῆς. περὶ δὲ ὄραν αὐτῆς τετάρτην
 5 ἔπυρθάνετο τῶν ἰατρῶν ὁ βασιλεὺς τὸν χρόνον ὀπόσον ἂν
 αὐτῷ νομίζοιεν διαρκέσειν τὴν ζωὴν, καὶ ἐκέλευε σὺν ἀλη-
 θεία ἀπαγγέλλειν. οἱ δ' ἅμα καὶ θρήνουντες ἄχρι νύκτα ἐλε-
 γον οἴεσθαι ἐξήκειν. οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου διαλιπόντος, τὰ
 10 τε ἄκρα ψύχεσθαι ἤρχετο, ἀπολείποντος τοῦ ζωτικοῦ, καὶ
 ἰοαυτὸς ἤδη καὶ τὰ μέλη παρεῖτο καὶ τὴν φωνήν. καὶ κῆμαι
 μὲν ἐμελαινοῦντο ἄχρι γονάτων, πῆχυς δὲ χειρῶν οὐδὲν ἦσαν
 ἀψύχων ἀπεοικυῖαι, βλέφαρά τε τῶν φυσικῶν ἐκλυθέντα τό-
 15 γων, καθίεντο τοῦ μέτρου πλέον, καὶ εἰς ἀποξύνετο ἐπιπολὺ C
 καὶ κρόταφιν συνεπεπτώκεσαν, καὶ πάνθ' ὅσα τελευτῆς τεκμή-
 15 ρια παῖδες ἴσασιν ἰατρῶν γινόμενα ἦν ὄραν, ὡς καὶ αὐτοὺς
 καὶ τῆς προθεσμίας οἴηθῆναι πρότερον τελευτήσειν. ὅσα μὲν
 οὖν ἦν ἀναγκαῖα πρὸς ταφήν, πάντα ἤδη ἐπεπόριστο, καὶ
 οὐδὲν ἦν ἕτερον οὐδένα προσδοκᾶν πλὴν ταφῆς. βασιλεὺς δ'
 20 τῶν ἐκ τῆς ἀενοῦ καὶ σωτηρίου πηγῆς τῶν θεομήτορος ἐκ-
 βλυζόντων εὐρεθῆναι ἡρώτα δυνατῶν. Φακρασίνα δὲ τῶν τῆ
 βασιλίδι συνοσῶν μία γυναικῶν εὐγενῶν τῆς ἐσπέρας ἔφα-
 25 σκεν ἦκοντα ἐκ Βυζαντίου τῶν αὐτῆς τινα οἰκετῶν, τῶν ἐ- D

11. πῆχεις coni. ED, P.

memoria partem aliquam memoriae meae possem eicere. Ascendit itaque domesticus ad lectulum, et contacto eius capite, quid futurum esset praevidebat, tacitus emittens lacrymas. Ut nox serpere coepit, venarum pulsus imperatorem penitus destituit: nec erat cur de eius morte amplius dubitaretur. Sub horam quartam medicos interrogat, quamdiu se victurum adhuc putarent, iubetque verum dicere. Qui non sine lamento, cum nocte vivere desitutum respondent: ut ipsi quidem existiment. Non longo spatio intermisso, extrema corporis, deficiente spiritu vitali, frigore corripri coeperunt; et iam membra resolvebantur, vox tenuabatur, tibiae genurum tenuis nigrescebant, et brachiorum cubiti nihil differebant mortua. Supercilia naturali intentione laxata, nimium demittebantur; nasus multum acuebatur; tempora recesserant: et omnia demum, quae medicis indicia mortis sunt, apparebant: ut et ipsi ante horam praenuntiatam moriturum opinarentur. Iamque parata erant funeralia, cum aliud praeter sepulturam non exspectaretur. Imperator autem exili, et velut iam deficiente voce quaerit, si quid de laticibus illis sacris ex perenni salutiferoque fonte Dei matris habere liceat. Ibi Phacrasina femina nobilis e gynacceo imperatricis, ad vesperam unum de famulis suis Byzantio venisse et de aqua illa apportasse: curriculoque avertit ac hi-

A.C. 1329^{ων} ὑδάτων κεκομμένα· ἅμα δὲ καὶ φέρουσα παρήχθε σὺν σπουδῇ· προσαχθέντων τε τῷ στόματι βασιλέως ἐδόκει μὲν κραιβροχθίσαι, καὶ ἐθυναίετο παρὰ πάντων, ὅτι καίτοι τὰ τελευταία πένον, οὐκ ἀπέσχετο τῆς περὶ τὰ σεβασίμια καὶ πίσσεως καὶ τιμῆς. ὁμῶς δὲ οὐδὲν ἦτον ἐγγίξιν ἐδόκει ταῖς ἄβου πύλαις· χρισθείσης δὲ αὐτῷ καὶ τῆς σαρκὸς ἐξ ἐκείνων τῶν ὑδάτων, ἤσυχασέ τε παντελῶς καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἄφωνός τε καὶ ἀκίνητος ἔμεινεν ὄρθρον ἄχρι παντελῆς, ζῆν μόνῳ πιστευόμενος τῷ ἀναπνεῖν. περὶ ὄρθρον δὲ ὥσπερ ἐκ P. 251 τεθνεώτων ἀναβιούς „δόξα σοι, ὦ Θεός,” εἶπεν. ἐρομένουσι δὲ ὅπως ἔχει τοῦ μεγάλου δομωστίκου, αὐτὸς μὲν εἶπεν σὺκ εἰδέναι, εἰδείη δ' ἂν ὁ πάντα γινώσκων Θεός. προσελθὼν δ' ὁ τῶν λατρῶν προέχων καὶ τῆς χειρὸς ἀψάμενος τῆς βασιλέως, ἐδόκει μὲν σφύζειν ἀμυδρῶς τῷ παραλόγῳ δὲ τοῦ πράγματος ολίμενος ἠπατήσθαι (οὐδεμία γὰρ ὑπελείπετο ἐλπίς τοῦ ζήσεσθαι αὐτὸν) ἀνθρώπου τε αὐθις ἐπιμελῶς καὶ περιουράζετο τοὺς σφυγμοὺς καὶ τὰς χεῖρας περιέψια. ὡς δὲ ἐκείθετο οὐκ ἠπατημένος ὢν, ἐξεπέληκτό τε τοῦ πράγματος τῷ παραδόξῳ καὶ „μέγας ὁ Θεός” ἀνεβόησεν „ὁ μόνος δυνάμενος Βεῖς ἄβου κατάγειν πύλας καὶ ἀνάγειν αὐθις ἐκείθεν.” περιστησάμενος δὲ καὶ τὸν ἄλλον ὄμιλον τῶν λατρῶν ὥσπερ ὑπ' ἐκπλήξεως οὐδ' ἑαυτῷ θαρσύνων, εἰ καὶ αὐτοῖς τὰ ἴσα περὶ βασιλέως ἐπυθάνετο δοκεῖ. συνθεμένων δὲ καὶ αὐτῶν, ἐκπληξίς μὲν πάντας εἶχε καὶ χαρὰ οὐδεμίας δευτέρᾳ· ἀναλαμ-

bendam porrigit. Quam visus est hausisse, omnibus admirantibus, quod cum extremam pene animam duceret, a fide honoreque rebus venerabilibus exhibendo non abstinisset. Tamen ad portas mortis nihilo secus appropinquare cernebatur. Deinde ea lympha eius corpore perlito, secuta est quies tranquillissima: ut exinde usque ad auroram nec vocem mitteret, nec se quoquam commoveret et vitam sola respiratione testaretur. Diluculo autem, ac si a mortuis existeret, Gloria tibi, Deus, exclamat. Tum percunctante magno domestico, ut se haberet, nescire se dixit: Deum scire, qui nihil nesciat. Accedit medicus primarius, tactaque manu sentit venam micare exiliter: et se tam inopinata re deceptum veritus (in desperatissimis enim salutem eius posuerat) venae pulsum manu iterum contractata diligenter et curiose explorat. Ut se minime deceptum vidit, obstupefactus miraculo, clara voce, Magnus est Deus, inquit, qui solus potest ad inferos deducere et reducere. Et quia prae stupore nondum sibimet plane credebat, aliorum medicorum turba convocata lectulum circumdans quaerit, ecquid idem de imperatore ipsis videatur. Quibus assentientibus, omnes obstupere immortalique gaudio exilure. Coepit vero imperator e morbo recreari ac refici et quasi a portis inferi

βάνειν δὲ ἤρξατο αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ὡσπερ ἀναστρέφειν A. C. 1329
 ἔξ ἕδου πυλῶν. καὶ μέχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὄρας οἱ τε
 σφυγμοὶ διεφαίνοντο ἤδη καθαρώς, ἐξέτηλοι μὲν καὶ ἀτονοῦν-
 τες, ἴσοι δὲ ὕμωσ καὶ ὄμαλοι. καὶ αὐτὸς ῥάων ἦν καὶ πᾶνδ'
 5 ὁμοῦ διελέλυτο τὰ δεινὰ. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνα-
 κτώμενος ἑαυτὸν κατὰ μικρὸν, εἰς τελευτάτην καὶ καθαρὰν
 ἦλθεν ὑγείαν. τοσαύτη δὲ παρὰ πᾶσιν ἦν ἡ τῆς ἐκπλήξεως C
 ὑπερβολή, ὥστ' οὐ μόνον ἀκούοντες ἠπίστον τοὺς λεγομένοις,
 οἴομενοι τεθνάναι βασιλέα, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ὄρωντες οὐ ῥα-
 10 θίως ἑαυτοὺς πιστεύειν εἶχον. ὅσοις μὲντοι Ῥωμαίων εὐνοία
 πρὸς βασιλέα καθαρὰ καὶ ἄδολος ἦν, οὐδ' ἡ χαλεπὴ νόσος V. 202
 ἐκείνη καὶ ἡ παρὰ δόξαν ὑγεία ἀκροδῆς διέμεινε παντελῶς,
 ἀλλ' οἰκείαν ἕκαστος λογιζόμενοι τὴν εἰς βασιλέα παραδοξο-
 ποιῆσαν, ἔργοις ἀγαθοῖς ἡμεῖσθον τὸν θεόν οἱ μὲν ἀφιστά-
 15 ῖμενοι οἷς συνείχοντο κακοῖς, οἱ δ' ἄλεημοσύνας καὶ λύτροις
 αἰχμαλώτων καὶ ἐγκρατεῖα βρωμάτων ἐπι καιρὸν τὴν εὐγνω-
 μοσύνην ἐνδεικνύμενοι καὶ τὴν εὐχαριστίαν. οὕτω μὲν ὁ βα- D
 σιλεὺς εἰς αὐτὸ τὸ ἀκμαιότατον ἐφθασε τοῦ κινδύνου, οὕτω
 δ' ἀθῆς παραδόξως διεσώθη.

20 *ἡ.* Ἐπεὶ δ' ἐξῆάσεν, ἕκαστα καθ' ἑ, τι πραχθεῖν παρὰ
 τοῦ μεγάλου διεπνυθάνετο δομεστικόν, καὶ αὐτοῦ διεγυμνέ- P. 252
 ρου κατὰ μέρος, πᾶσιν ὡς λουσιτελῶς καὶ προσηκόντως εἰρ-
 γασμένοις ἐπεψηφίζετο ὁ βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ ἀπαγγεῖλαι ὡς
 καὶ Συργιάνην τῆς ἐσπέρας ἐκπέμψει στρατηγόν, οὐκέτ'

redire: et ab hora diei tertia pulsus tennes illi quidem et languiduli,
 pariter tamen aequaliterque et manifeste sentiebantur, ipseque levaba-
 tur et, malis omnibus dissipatis, ab illo die magis magis se confirmans,
 perfectam et integram valetudinem recuperavit. Tanta porro erat rei
 admirabilitas, ut omnes non audientes solum dictis diffiderent, obi-
 sse imperatorem credentes: sed propemodum etiam intuentes non
 facile oculis suis fidem contraderent. Quicumque porro Romanorum
 in imperatorem candido erant sinceroque animo, iis morbus hic sae-
 vus insperataque sanitas non usquequaque infructuosa fuerunt, cum
 unusquisque tamquam suo corpori praestitum hoc miraculum ducens,
 pia facta Deo rependeret; et alii quidem vitia, quibus constricti te-
 nebantur, desererent; alii egentibus largiendo et lytro captivis re-
 dimendis ciborumque ad tempus abstinentia agnitionem accepti benefi-
 cii gratumque animum demonstrarent. Ergo imperator ita in summum
 periculum delapsus et ita rursus praeter opinionem elapsus est.

18. Ubi ex tam perditā valetudine emerit, quo pacto interim
 gesta sit respublica, ex magno domestico singillatim sciocatur. Illo
 distincte narrante omnia, imperator recte et ordine gesta confirmavit.
 Sed cum referret de Syrgianne, quem copiis occidentalibus ducem

Α. 1329 εἶχεν ἐπαινεῖν, ἀλλ' ἤτιᾶτο τοῦτο μόνον ὡς οὐ διαπεπραγμένον
 συνειῶς. βέλτιον γὰρ εἶναι Συργιάννην ἐπὶ τοῦ προτέρου μέ-
 νειν σχήματος καὶ μὴ πρὸς κακίαν ἀγαούσης ὕλης εὐπορεῖν.
 ὁ δ' „οὐκοῦν” ἐφασκεν „εἰ σοι βέλτιον δοκοίη, γράμμασι μὲν
 αὐτὸν τῆς ἐσπέρας παραλύσω τῆς ἀρχῆς· ἐπὶ δὲ τῶν προ-5
 τέρων πάλιν καταστήσω.” ἐπαινέσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, ὁ
 Β μὲν ἐχώρει πρὸς τὸ τὰ κακαλευσμένα ἐκπληροῦν. μεταμελη-
 θεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευε τε ἀνυστρέφειν καὶ Συργιάννην
 εἶν ἐφ' ἧς ἐτέτακτο ἀρχῆς, ὡς οὐ δίκαιον ὄν οὐδὲ κατ' ἠδο-
 γὴν αὐτῷ τῶν ἄλλων πάντων ἃ αὐτῷ πέπρακται στεργομένων, 10
 ταύτην μόνην τὴν πρᾶξιν ἄκυρον δοθῆναι. ὁ δ' ἐπειθετο εὐ-
 θύς· τῶν παρόντων δὲ ἐκεῖ τινες κρύφα Συργιάννην ἐδήλουν
 γραφῇ ὡς βουληθεῖη μὲν ὁ μέγας δομέστικος παραλύσαι τῆς
 ἀρχῆς, μεταγνοὺς ὅτι ἐνεχείρισε καὶ τὴν ἀρχὴν, κωλυθεῖη δὲ
 ὑπὸ βασιλέως· καὶ, τὸ μὲν εἰς ἐκεῖνον ἦγον, ἥδη τῆς ἀρχῆς 15
 ἐκβεβλημένον εἶναι, βασιλεὺς δὲ ὀφείλει χάριτας πεπωλυκότι.
 Γ τοιαῦτα πυθόμενος ὁ Συργιάννης, τῶν μὲν ἐπηρημόνησεν ἀγαθῶν, διὰ
 ταῦτα δὲ, καίτοι γε οὐκ ὄντα ἀληθῆ, ὀργῇ φερόμενος εἰργά-
 σατο ἃ δηλώσει προῖων ὁ λόγος. τότε δὲ πάντα ἀπαγγέλλων 20
 ὁ μέγας δομέστικος βασιλεῖ, καὶ περὶ δεσπότου τοῦ Καλλί-
 στον διηγέτο, ὡς κινήθει μὲν ἡ στρατιὰ κατ' αὐτοῦ, δεῖ-
 σαντες μὴ τοῦ δεσποτηρίου διαδράς μετὰ τὴν σὴν τελευτήν

misisset, id laudare non potuit atque hoc solum ut minus pruden-
 ter factum reprehendit: praestare enim, Syrgiannem in sua pelle
 quiescentem, idoneam facultatem ad improbe agendum nunquam
 adipisci. Tum domesticus: Si haec tua mens est, datis litteris prae-
 fecturam occidentis ei adimam et in ordinem redigam. Probante
 imperatore, ille ut iussa confecturus, abibat; cum imperator factum
 mutans, abeuntem revocat et Syrgianni mandatam praefecturam relin-
 qui iubet: quod nec aequum, nec sibi iucundum sit, cetera eius,
 domesticum inquam, acta confirmasse omnia, hoc solum rescidisse.
 Obtemperatum subito. Verum ex iis qui aderant, nonnulli clam
 Syrgianni scribunt, magnum domesticum semet accusare, et absque
 imperatore fuisset, traditam praefecturam illi adimere voluisse. Quare
 quod ad ipsum attineret, Syrgiannes iam dignitate sua se deiectum
 seiret. Imperatori gratias debere, qui id impeditisset. His cognitis
 Syrgiannes collatorum in se a magno domestico beneficiorum memo-
 riam deposuit, atque ob ea, quamquam falsa erant, ira transversim
 actus perpetravit, quae procedens narratio declarabit. Dum omnia
 imperatori recenset magnus domesticus, etiam de despota Callisto
 iniicit: nemp̄ ut milites in illum insurrexerint, quod timerent, ne
 e custodia fugitivus, imperatore defuncto res novas moliretur; et

τι κωτερίση, καὶ ὡς βουληθεῖεν ἀποκτείνει, αὐτὸς δὲ μηχα- A. G. 1:29
 ναὺς χρησάμενος καὶ ἀπάταις διασώσειέ τε αὐτὸν καὶ νῦν ἐν
 ζῶσιν εἶναι. ἡδέως δὲ ἔγαν ἐπὶ τούτοις διατεθείς ὁ βασιλεὺς
 καὶ τὸν μέγαν δομῆστικὸν ἐπαινέσας καὶ συγγνώμης ἤξιωσεν
 5 ἐκέλευον ἀπολύσας τῆς εἰρκτῆς. καίτοι γε καὶ πρότερον πολλὰ- D
 κίς ἠβουλήθη τοῦ δεσποτηρίου ἀπολύειν ὄρκοις πιστωσάμενον
 ὡς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ κακῶς διαθέντας καὶ δεσποῦντῃ ἀπο-
 δειξάντας οὐκ ἀμυνεῖται καιροῦ τυχῶν· ὁ δὲ οὐκ ἐπέιδετο, V. 203
 ἀλλ' ἰσχυρίζετο φανερώς, ὡς ἀμνυόμενος αὐτοὺς ἀξίως, ἂν
 10 τὴν δύναμιν προσλάβηται τοῦ ἀντιδρῶν. διὰ ταῦτα δὲ ἔτι
 ἐφρουρεῖτο· τότε δὲ βασιλέως παραινέσαντος ὅσα ἐχρῆν,
 καὶ συνθεμένον καὶ αὐτοῦ ἀμνηστῆσειν τοῖς προσκεκροκόσι,
 τοῦ δεσποτηρίου ἀπηλλάττετο. Περὶ γε μὴν Ἀνδρονίκου τοῦ
 πρεσβυτέρου βασιλέως βασιλεὺς ὁ ἔργονος ἐνθυμηθεῖς, ἐπον- P. 203
 15 θνάετο τοῦ μεγάλου δομῆστικὸν ὅπως περὶ τὴν αὐτοῦ δια-
 τεθείη νόσον. ὁ δ' ἔφασκε μοναχῶν τε ὑποδῦναι σχῆμα καὶ,
 Ἀπώνιον ἐξ Ἀνδρονίκου προσαγορευθῆναι. ἐκπλαγεῖς δὲ ὁ
 βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν τε ἠρώτα τῆς μεταβολῆς καὶ εἰ ἐκὼν
 εἶναι μεταλλάττετο τὸν βίον ἢ παρὰ του βιασθεῖς. ὁ δ' ἔφα-
 20 σκεν εἶδέναι μὲν τᾶληθές οὐκέτι ἔχειν. μήτε γὰρ ἀξιόλογόν
 τινα ἀπαγγελοῦντα ἐκεῖθεν ἀφίχθαι, μήτε πρωτοστράτορα
 γράμμασι δεδηλωκέναί. τοῦτο δὲ μόνον τῶν ἐκεῖθεν ἀφικνου-
 μένων ἀγγελιαφόρων ἀκηκόεσθαι, ὡς πύθοιτο μὲν ὁ βασιλεὺς
 περὶ τῆς νόσου τῆς σῆς ὡς εἶη τῶν πρὸς θάνατον ἄγουσῶν· B

quomodo eum neci dedissent, nisi ipse, machinis et dolis adhibitis, hominem conservasset. Hoc sermone mirum in modum delectatus imperator et magno domestico laudem impertivit et Callistum venia dignatus custodia liberavit. Tametsi et antea saepius liberare voluit, fide cum iureiurando ab eo exacta, Thessalonicenses, a quibus male habitus et vinctus fuisset, etiam oblata opportunitate non ulturum. Sed frustra illi canebatur; quin palam affirmavit, se vires nactum, talibus meritis par pretium redditurum. Quam ob causam adhuc custodiebatur. Verum tunc imperatore quantum oportebat admonente, illoque promittente, se a quibus esset offensus, eorum iniurias oblivione contriturum, e carcere dimissus est. Sed Andronici senioris memor nepos, interrogat magnum domesticum, quem is animum se aegrotante prae se tulisset. Respondet, monachi habitu copertum et pro Andronico Antonium appellatum. Attonitus imperator causam huius mutationis et spontane sua an ab alio coactus genus vitae mutarit, percunctatur. Ille nondum se veritatem rei comperire potuisse; neque enim quemquam adhuc inde nuntiatum venisse, cuius magni sit facienda fides, neque protostratorem quidquam super eo scripsisse: hoc solum a Constantinopolitanis rumigerulis audivisse, avum de morbo eius, esse videlicet mortiferum,

A. C. 1329 **Θείσας δὲ μὴ μετὰ σὴν τελευταίην τῶν ἀνηκέστων τι τολμηθῆ**
περὶ αὐτὸν, ὑποδύσαιτο τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν. βασιλεὺς
δὲ ἤχθητό τε πρὸς τὴν ἀγγελίαν καὶ ἐδυσχέραινεν οὐ μετρίως,
οὐ κατὰ γνώμην αὐτῷ λέγων εἶναι τὰ γεγενημένα. ὁ μέγας
δὲ δομestικός ὄρων αὐτὸν ἀλγοῦντα ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι5
καὶ δείσας μὴ τι πρὸς τὴν νόσον ὑπὸ τοῦ ἀλλεῖν παραβλαβῆ,
ἀνελάμβανέ τε αὐτὸν καὶ παρεμυθεῖτο, τὴν μὲν αἰδῶ καὶ τι-
μὴν ἦν αὐτὸς ἔχων περὶ βασιλέα διατεκεῖ, καὶ ὡς πολλοῦ ἂν
ἐτιμησατο μὴ τοιαῦτα περὶ αὐτὸν συμβεβηκέναι, ἀλλ' ἐπὶ
C τοῦ προτέρου διαμένειν σχήματος πάντων μᾶλλον αὐτὸς εἰδέ-10
ναι καὶ συνεπιμαρτυρεῖν εἰπών. εἰ δὲ ἀδύνατον τὰ γεγενη-
μένα ἀναλῦσαι, τί χρῆ περὶ αὐτῶν πολλὴν ποιούμενον φρον-
τίδα, ἐκείνοις μὲν οὐδεμίαν ἐξευρίσκειν ὄνησιν; ἡμῖν δὲ αὐ-
τοῖς οὐ τὴν τυχοῦσαν βλάβην προξενεῖν; ἐγὼ δὲ, εἴγε εἴξῃν,
ἐμαντῷ δίκας οὐ μικρὰς ἐτιμησάμην, ὅτι οὕτως ἀπερισκέπτως15
ἢ ἀνοήτως μᾶλλον εἰπεῖν, ἐπ' οὐδενὶ κέρδει ταραχὴν σοι προσ-
ήγαγον καὶ λύπην οὐδαμῶς ἐν τῷ νυκτὶ προσήκουσαν καιρῷ.
κὰν γὰρ τῶν πρὸς θάνατον ἀπηλλάγημεν φόβον καὶ ὑπονοι-
ῶν, ἀλλ' οὐπω καθαρᾶς ὑγείας οὐδ' ἀσφαλείας ἀπολαύειν
D ἔξεστι. βασιλεὺς δὲ ἄμικρῶ πρόσθεν περὶ βασιλέα τὸν πάππον20
διανοεῖτο δρᾶν ἀνεμίμησεν αὐτὸν, ὡς „εἰ γε ἐκεῖνα” λέγων
„εἰς ἔργον προὔβη, νῦν οὐκ ἂν συνέβαινε τοιαῦτα.” ὁ δ' ἔφα-
σκε καὶ αὐτὸς, ὡς „τοιαῦτα μὲν οὐκ ἂν ἐδρᾶτο· ἕτερα δὲ
πολλῶ χείρονα καὶ ἄλυσιτελέστερα ἴσως ἂν συνέβη.”

accepisse: formidantemque, ne eo mortuo in se atrocissimum aliquid designaretur, monachum induisse. Hic nuntius imperatori aegritudinae atque indignationi fuit non mediocri: ac voce ipsa non sibi placere factum indicavit. Magnus domesticus illum tali eventu dolere cernens, sollicitusque, ne quid hic dolor ad morbum renovandum momenti afferret, admonere et consolari dicereque, se melius omnibus nosse et una testificari posse, quanta reverentia honoraque avum semper coluerit: et quanto redemisset, ne istuc evenisset: sed vestitum pristinum senex retinisset. Quia vero facta infecta fieri nequirent, cur ob ea multis curis angeretur, quae nec ipsis proficerent et animis non levi nocumento essent? Ego vero, inquit, si per te liceret, non vulgari me poena afficerem, quod tam imprudenter seu, ut rectius dicam, tam insipienter et inutiliter hoc nuntio te perturbarim contristarimque, quod huic temporis minime omnium congruebat. Etsi enim mortis metu suspicioneque liber, nondum tamen consummata incolunitate securus es. Imperator autem quid paulo ante de avo facere cogitarit, domestico in memoriam redigens, dicebat, si illud ad rem collatum fuisset, quae nunc evenerunt, eventura non fuisset. Et domesticus, Huiuscemodi quidem, non: alia vero multo deteriora, minusque commoda fortassis evenissent.

ιθ'. Ἐπεὶ δ' ὦν περὶ βασιλεία τὸν πάππον ὁ νέος διενο- A. C. 1329
 εἶτο, ἐμνήσθημεν, βασιλεὺς, ἀναγκαῖον βραχεῖα καὶ περὶ αὐ- P. 254
 τῶν διαλαβεῖν, ὡς ἂν μὴ λυμᾶντο τῷ σώματι τῆς ἱστορίας V. 204
 ἢ τῶν δοκούντων τινῶν παραλείψις ἀναγκαῖον. ὡς γὰρ ὁ βα-
 5σιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ νέος, καθάπερ ἐφθήμεν εἰπόντες, τῆς B
 βασιλείας διενοήθη κοινωνὸν τὸν μέγαν δομέστικον παραλα-
 βεῖν καὶ τῷ τῆς ἀλουργίδος ἀνθεὶ καὶ βασιλικῶς κοσμήσαι
 παρασημοῖς, καὶ πολλὰ πολλάκις περὶ τούτου γε αὐτῷ δια-
 λεχθεὶς, οὐδὲν ἠδυνήθη πλὴν, ἀλλ' ἀμετάθετον τὴν γνώμην
 10 ἔχοντα ἑώρα πρὸς τὸ μηδέποτε αὐτῷ πεισθέντα πράττειν ἃ
 ἠξίου, ἐκείνου μὲν ἀπέσχετο καὶ αὐτὸς, ἀνηνῆτοις οἰόμενος
 ἐπιχειρεῖν. ὕστερον δὲ οὐ πολλῷ τῷ πάππῳ καὶ βασιλεὶ πᾶ-
 σαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας
 ὥσπερ καὶ πρότερον παρέστη ἐγχειρίσαι. οὕτω δὲ διανοηθέντι
 15 ἐδόκει δεῖν προάγειν καὶ εἰς ἔργον, καὶ τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 κῳ ἐκοινοῦτο τὰ τῆς γνώμης, ὡς εἰ λυσιτελοῖη καταπραξόμε-
 νος. τῷ δ' εὐθύς μὲν ἐδόκει πείραν αὐτοῦ ποιεῖσθαι βασι- C
 λέα, οἰόμενον ὡς ἂν τοιαῦτα περὶ βασιλέως τοῦ πάππου
 κύθηται βουλόμενον, ἠαδίως ὑπείξει πρὸς τὸ ὅπ' αὐτοῦ γε-
 20 νέσθαι βασιλεὺς, ὅπερ ἀνεβάλλετο πρὶν, καὶ ἐδήλου ἃ ὑπε-
 νόει βασιλεῖ. ὡς δὲ ἐκείνος τοιούτον μὲν ἐφασκε διανεροῦ-
 σθαι μηδὲν, ἀπλῶς δ' οὕτως καὶ πανουργίας τινὸς χωρὶς
 καλὸν τε οἶεσθαι καὶ βούλεσθαι προάγειν καὶ εἰς ἔργον, ὃ
 μέγας δομέστικος ὑπολαβὼν. „ἀλλ' ἔμοιγε” εἶπεν „οὐκ ἀγα-

19. Et quoniam eorum mentio facta est, quae de avo imperator mente volutasset, res poscit, ut pauca de iis separatim dicamus: ne totius historiae corpus vitiosum ac mutilum reddat quorundam, ut videtur, necessariorum praetermissio. Posteaquam, ut supra commemoravimus, magnum domesticum imperii consortium sibi adiungere, eumque purpura et imperatoriis ornare insignibus meditatus, crebrius et pluribus cum eo agens nihil obtinuit, et in voluntate nunquam cedendi hac in parte obduruisse vidit, ne contra torrentem niteretur, urgere non perrexit. Non diu post totum imperium et administrationem Romani principatus, ut et antea, avo restituere in mentem venit. Sic igitur sentienti, visum ad opus procedendum. Tamen prius cum magno domestico sententiam contulit, ut si ille expedire putaret, cogitata exsequeretur. Cui statim occurrit, Se ab imperatore tentari, qui existimaret, hac de avo deliberatione audata, sine mora facile se ab ipso imperatorem renuntiarum passurum, continuoque suspicionem suam aperuit. Autumante imperatore, nihil tale animo versasse; sed sic candide nullaque vafricie bono id fore censere et velle in rem deducere, magnum domesticum excipiens, Atqui mihi, ait, secus videtur; neque quod ad me attinet, tamquam

A. C. 1329 θὴν εἶναι δοκεῖ, οὐδὲ, τότε εἰς ἐμὲ ἦκον, ὡς λυσιτελοῦν βου-
 λεύσασθαι πραχθῆναι ἂν. εἰ δὲ σοί γε ἔδοξε τοιαῦτα περὶ
 βασιλείως καὶ παντὶ τρόπῳ βούλει ἐκτελέσαι, βέλτιον ὁ παρὰ
 Ὅσοι κέκριται καλὸν τοῦ παρ' ἐμοὶ μὴ τοιούτου φαινόμενον
 τὸ πλέον ἔχειν. εἰ μὲν γὰρ σαντῶ τε καὶ Ῥωμαίοις καὶ προσ-5
 ἦκοντα καὶ λυσιτελοῦντα ἐβουλεύσω, θεὸς ὁ πᾶσιν ἀγαθός
 ἔργους ἐνηθόμενος καὶ τὴν σὴν ἂν ἐπιρρώσειε πρὸς τοῦτο
 ψυχῆν, καὶ οὐδ' εἰ πάντες ἄνθρωποι κωλύειν ἐπιχειροῦν πε-
 σαι δύναιντ' ἂν σε ἀποχέσθαι· εἰ δ' ἄρα ταῦτα μὲν ἀσύμ-
 φορα πάντῃ καὶ Ῥωμαίοις καὶ σαντῶ, θεῶ δ' ἔδοξε τοιαῦτα το
 πείσαι ὥστε πρόφασιν πολέμων ἐμφυλίων καὶ στάσεως καὶ
 ταραχῆς Ῥωμαίοις εὐρεθῆναι, τίς οὕτως ἂν εἴη παντάπασιν
 ἔρημος φρενῶν, ὥσθ' ἂ ἔδοξε θεῶ, ταῦτ' αὐτὸν ἂν ποτε δυ-
 P.255 νηθῆναι ἀναλῦσαι νομίσει; σκέψαι τοίνυν παρὰ σαντῶ, καὶ
 ἴδης ἀπάσαις ψήφοις πρὸς τοῦτο ἔπευσαν τὴν σὴν ψυχῆν, 15
 τί χρῆ καὶ βουλεύεσθαι περὶ αὐτοῦ; εἰ δ' ἄρα τοιούτον μὲν
 οὐδὲν κέκριται παρὰ σοι, σαντῶ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπηκόοις
 λυσιτελῆ τε ἁμοῦ καὶ δίκαια ποιεῖν ἐθέλων τὸ πάλιν ἀνακα-
 λεῖσθαι βασιλέα καὶ τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων ἐγχειροῦσιν διεσκέ-
 ψω, οὐχ ἁπλῶς οὕτω καὶ ἀπερισκέπτως ὡς τι τῶν μηδενοῦς 20
 ἀξίον πράττειν χρῆ· ἀλλὰ πρότερον πολλὰ πολλὰς σκεψά-
 μενον περὶ αὐτοῦ καὶ διακωδωνίσαντα ἀκριβῶς, οὕτω χωρεῖν
 ἐπὶ τὸ πράττειν, μὴ πῶς τι τῶν ἀδοκῆτων ὑστερον συμβῆν
 B (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο τοιαῦτα) τοῖς τε ἄλλοις καὶ πρό γε αὐ-

6. ἐβούλευσα coni. ED. P. idemque Intrp. legit: si ego suasi. Non opus correctione.

utile, velim fieri. Quod si ita de illo statuisti modisque omnibus exsequi vis, praestat vincere quod tu bonum interpretaris, quam quod mihi tale non apparet. Nam si quae tibi et Romanis decora et utilia sunt decrevistis, Deus qui omnibus egregie factis delectatur, animum tuum ad ea aggradienda corroboret: et, si omnes mortales conentur, te ab iis avertere non queant. Sin autem ad haec, tibi et Romanis prorsus incommoda, Deo tamen placuit te impellere, ut tumultus ac seditionis bellorumque civilium nasceretur occasio, quis ita penitus a ratione desertus invenietur, ut se unquam dissolvere ac retexere posse confidat, quae Deus ipse texerit? Circumspice igitur sollicitè, et si mentem tuam omnibus veluti suffragiis eo ferri ac propendere videris, aliorum iudicium ne exquiras. si autem tale nihil statuisti: sed rem iustam tibi et sub ditione tua constitutis frugiferam efficere volens, avum in imperium revocare deliberasti, haud istuc ita temere et inconsiderate, ut nugatorium aliquid, conficiendum est, sed ubi antea multum ac frequenter omnia perpenderis accurateque exploraveris, sis demum ad opus veniendum: ne, si post-

τῶν ἡμῶν ἀβουλίαν καὶ ἀπραγμοσύνην καταγινώσκειν ἐαυτῶν A. C. 1329
 πρόφασιν παράσχη. Τούτων οὕτως εἰρημένων, ἐπέθετο ὁ V. 205
 βασιλεὺς καὶ ὡς καλῶς ἔχοντα ἐπήγει, ἐπέτρεπέ τε βουλευέ-
 σθαι περὶ αὐτοῦ. ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὰς αἰτίας πρότε-
 ρον ἔφασκε μαθεῖν ἐθέλειν, ἔξ ὧν εἰς τοῦτο ἐναχθεῖη. κἂν
 μὲν καὶ αὐτῷ λόγον ἔχουσαι δοκοῖεν καὶ πείθειν ἰσχυραὶ, τί
 χρῆ περαιτέρω ποιεῖν εἰκῆ βουλευομένους; τὸ κωλύον γὰρ
 οὐδὲν τὰ καλῶς δοκοῦντα ἔχειν ποιεῖν. ἂν δ' ἄρα μὴ τοιαῦτα
 φαίνοντο, πάλιν αὐτὸν ἔξ ἀντιστρόφου δι' ἃ μὴ λογιζοίτο αὐ-
 10 τὸς λυσιτελεῖν τὴν πρῶξιν, προτιθέναι. κἂν μὲν τοῦ δρθῶς καὶ C
 δικαίως ἔχοντος φαίηται ἡμμένα, πείθεσθαι τε αὐτὸν καὶ ἀφί-
 στασθαι τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν· ἐὰν δὲ ἐνδεῶς ἢ ὥστε δύνα-
 σθαι πείθειν ἔχουσι καὶ ἀγχώμαλος ἢ μύχη καταστῆ, τότε αὐ-
 τὸν τῆς νίκης αὐτῷ προχωρεῖν, ὥσπερ τοὺς Ἀθηναίους, τῆς
 15 Ἀθηνᾶς προστιθεμένης ψήφου, λόγος ποιεῖν. τριῶν δὲ ὄντων
 ἃ ἂν σε μάλιστα δύναίτο πρὸς μεταμέλειαν τῶν γεγενημένων
 ἐνάγειν, τοῦ τε μὴ δικαίως δοκεῖν πεπραχθαι, καὶ τοῦ μὴ
 τοῖς πράγμασι λυσιτελοῦντως, καὶ τρίτου, τοῦ τινα τῶν δέον-
 των γίνεσθαι ἀμελεῖσθαι διὰ τὸ μὴ βασιλεῖα τοῖς πράγμασιν
 20 ὀφεισθῆναι, σκεψώμεθα ἕκαστον αὐτῶν. καὶ πρῶτόν γε πάν- D
 τες ἂν ἐμοὶ συμφαῖεν ὡς μάλιστα πέπρακται δικαίως. πρό-
 τερόν τε γὰρ αὐτὸς οὐκ ἤρξας πολέμου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πραγμά-

21. δικαίως ED. P. pro δίκαι.

modum inopinatum quidpiam acciderit, (multa autem accidere que-
 ant,) id et aliis et ante alios nobismetipsis ad temeritatem inertiam-
 que nostram condemnandam fiat occasio. Dicta approbavit imperator
 et negotium consultationi permisit. At magnus domesticus momenta
 prius nosse desideravit, quibus motus in hanc voluntatem descendis-
 set: quae si sibi quoque haud absurda et ad fidem valida videbuntur,
 ultra non fore, cur in consultando opera frustra consumatur; nihil
 enim obstaturum, quin, quae bene habere visa sint, peragantur. Si
 vero talia non reperientur, tum vicissim ex altera parte se rationes,
 propter quas factum non profuturum arbitretur, expositurum: quas
 si a recto et iusto aptas iudicarit, obtemperet et contra officium com-
 mittere parcat. Quod si satis virium ad persuadendum non habebunt
 fueritque pugna anceps, tum se victoriam illi cessurum, quomodo
 Athenienses solere fama est, cum Minervae calculus accesserit. Cum
 igitur tria sint potissimum, quae te ad poenitudinem facti possint in-
 ducere: quod non iuste factum; quod non cum utilitate reipublicae;
 quod nonnulla necessaria negligantur, quoniam avus non imperet;
 unumquodque eorum, quantum valeat dispiciamus. Ac primum qui-
 dem nemo mihi non assentietur, iustissime abs te factum. Tu enim
 bellum non incepisti: sed ab illo inceptum, coactus es gerere. Et

Cantacuzenus.

A. C. 1329 των αὐτῶν ἐκβιασθεῖς. καὶ τότε μὲν ἄκων, ἀνεχώρησας δ' οὐδ' ὄμως, βασιλέως τὸν κίνδυνον ἀποδιδράσκων καὶ ὕστερον ἀμυνόμενος ἀναγκαιῶς καὶ, τοῦ θεοῦ συναιρομένου, ἐπεὶ τὰ πράγματα γεγένηται ὑπὸ σοι, καίτοι γε ἔξῃ τὴν σύμπασαν ἀρχὴν ἔχειν καὶ προσεῖναι τὸ δίκαιως διὰ τὸ ἐκεῖνον πολέμου⁵ ἀρξαι, (οὐδεὶς γὰρ ὁ κωλύων νόμος τὰ τῶν πολεμίων τοὺς νεικηκότας ἄθλα τῆς ἀρετῆς κεκτῆσθαι,) οὐκ ἔφθασε μνησθεῖς εἰρήνης, καὶ σὺ τὰ δίκαια ποιῶν ἀπεδίδους τὴν ἀρχήν. ὥστε P. 256 καὶ ἔξ ὧν πρότερον ἀπεστεροῦ μηδὲν ἀδικῶν, καὶ ἔξ ὧν ὕστερον κρατῶν τῶν ἀντιπάλων οὐκ ἀπεστέρεις τῶν δικαίων,¹⁰ ὁμοίως σοὶ τὸ δίκαιόν εἶναι περιέσται. ὅτι δὲ καὶ τοῖς πράγμασι λυσitelῶς, οὐδ' ἀποδείξεως δεήσεσθαι οἴμαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδε, τῶν ἀπάντων εἰ μὴ τῶν πραγμάτων ἔξω κατοικεῖ, τὸν πρὸς τοὺς ὁμοφύλους πόλεμον λύμην οὖσαν τοῖς χρωμένοις καὶ φθορὰν, ὥσπερ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν τοῦ-¹⁵ ναυτίον ἅπαν, ὠφέλειαν καὶ πρὸς τὸ βέλτιον ἐπίδοσιν τῶν κοινῶν; ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐδὲ τῶν δεόντων οὐδὲν παραλείπομεν ἡμεῖς διὰ τὸ μὴ ἐκεῖνον τῶν πραγμάτων ἐξηγεσθαι, πει- Βράσσαι ἀποδεικνύναι. δύο γὰρ ὄντων ἃ προσήκει βασιλεῦσιν ἔργων, τοῦ τε περὶ τὰ πολέμια διατρίβειν, ἀμυνόμενον²⁰ μὲν τοὺς ἐπιόντας πολεμίους καὶ τὴν οἴκησιν παρέχοντα τοῖς ὑπηκόοις ἀσφαλῆ, εἰ δὲ πού τις, καὶ ἐπιστρατεύοντα τοῖς πρότερον ἐπελθούσι, καὶ τοῦ περὶ δίκας ἀσχολεῖσθαι καὶ θε- σμούς ἐν τῆς εἰρήνης τοῖς καιροῖς καὶ τὰ οἰκεία εὖ τίθεσθαι,

tum quidem invitus, tamen secessisti, periculum fugiens, quod ab illo tibi impendebat: et postea te necessario defendisti. Et postquam Deo opitulante omnium evasisti potens, quamvis liceret cum iustitia retinere imperium, quod ab illo bellum esset inchoatum, (nulla quippe lex vetat, ne victores hostium bona, tamquam virtutis praemia, possideant,) non prior pacem petivit et tu iusto iniusto imperium reddebas. Itaque dum neque propter ea quibus antea privatus es, quidquam contra fas egisti: neque propter eam, quam postmodum de adversariis consecutus es victoriam, quemquam spoliasti, utrinque iustitia tibi superat. Quod autem et cum utilitate reipublicae, demonstrandum non opinor. Quis enim nescit, nisi forte extra mundum habitat, bellum civile cladem et perniciem esse civibus? sicut contra, pacem et concordiam norunt omnes esse utilitatem et incrementum reipublicae. Porro nos nullum officii munus praetermittere, quamvis ipse non moderetur imperium, conabor ostendere. Cum enim duo sint imperatorum munera, unum, rebus bellicis occupari, praedones arcendo et subiectis habitationem tutam praestando et, si ferro opus sit, hostibus cum exercitu occurrendo: alterum, tempore pacis iuri et legibus intendere animum

ἐν οὐδετέρῳ τὸ πλεόν ἔχων ἡμῶν ἐκεῖνος ἂν φανείη, μᾶλλον A. C. 1329
 δὲ τῷ μὲν οὐδαμῶς λείπεσθαι βασιλέως, τῷ ἑτέρῳ δέ σοι
 συμβέβηκε νικᾶν παραπολύ. τῆς γὰρ ἄλλης τῶν πραγμάτων
 διοικήσεως οὐδὲν ἔλαττον ἢ πρότερον ὡς προσῆκον γινομένης,
 5 ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις πολὺ προέχεις, αὐτὸς ἐφ' C
 ἅπασι παρῶν καὶ στρατηγοῖς χρώμενος βελτίοσιν ἢ ἐκεῖνος,
 ὡς ἔξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἐγένετο καταφανές, αὐτοῦ ταπολλὰ
 καὶ πρότερον οἰκουροῦντος ἄσπερ νῦν". Ἐτι δὲ τὸν λόγον βου-
 λόμενου τοῦ μεγάλου συνείρειν δομestίκου καὶ διὰ πολλῶν V. 206
 10 ἀποδεικνύου μὴ ὄν λυσιτελὲς πρὸς τῶν πραγμάτων τὴν ἀρ-
 χὴν αὐτῆς ἐπανάγειν τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρόνικον, ὁ νέος ἐπι-
 κόπτων βασιλεὺς, ταῦτα μὲν ἔφη καὶ αὐτὸς οἶσομαι ὀρθῶς
 ἔχειν, καὶ τούτων ἕνεκα οὐδενὸς τῷ πάππῳ ἐθέλειν ἐρχεῖν
 15 ζεῖν τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ πρώτου μὲν, τοῦ μὴ τοὺς πάντα εὐ-
 15 χερεῖς καὶ φαύλους καὶ διεφθορότας ὡς ἐκ προνοίας αὐτοῦ
 καὶ σκέψεως ἐπιβούλου τὴν ἀρχὴν παρειλόμην, βασιλέως μη- D
 δεμίαν πρόφασιν πρὸς τὸν πόλεμον παρεσχημένου, δύνασθαι
 λογοποιεῖν καὶ πείθειν τοὺς πολλοὺς· δευτέρου δὲ, τοῦ μά-
 λιστα βούλεσθαι καὶ διὰ σπουδῆς ἔχειν, ἅττα ἂν ἢ μάλιστα
 20 πρὸς ἡδονὴν καὶ τιμὴν τῷ βασιλεῖ, ταῦτα καταπράξασθαι
 ἐμέ. οἶμαι δὲ μηδὲ βασιλέα πρὸ τοῦ ἄρχειν τῶν πραγμά-
 των ἑτερόν τι μήτε βούλεσθαι μήτε ἄγειν.
 κ'. Αὐτῆς δὲ ὁ μέγας δομestικός τὸν λόγον ἀναλαβὼν P. 267
 „Τὴν μὲν ἐμὴν” εἶπεν „εὐνοίαν πρὸς βασιλέα καὶ σπουδὴν,

urbanaque recte administrare, in neutro ipse nobis superior videri
 queat: imo vero in altero nihil illi cedere, in altero longo intervallo
 illum antegredi contigit. Nam cum civilis tua administratio aequum
 proba sit, ut illius ante fuit; virtute prudentiaque militari multum
 antecellis, ipse praesens omnibus et praestantioribus duces habens,
 quam ille habuit: id quod rebus ipsis patuit, cum ipse, quemad-
 modum nunc, ita antea domi plerumque delituerit. Volebat dome-
 sticus sermonem continuare ac pluribus docere, incommodum fore,
 seniori Andronico imperium reddere, cum interpellans iunior, se
 his astipulari dixit: ob nullam tamen harum causarum avo decrevisse
 imperium restituere: sed primum, ne levissimi, improbissimi atque
 corruptissimi homines ipsum velut de industria et cum insidiosa
 machinatione avum insontem imperio exuisse comminisci et aliis
 commentum suum persuadere possint. Deinde quia impense concu-
 piscat et studiose conetur, ut quae illi iucunditati et honori sint,
 ea praestet: credat autem, eum nihil neque malle, neque melius
 ducere, quam imperare.

20. Excipiens magnus domesticus sic ait: Benevolentiam atque
 studium meum erga imperatorem avum, et quomodo nihil optarim

A.C. 1329 και ὡς ἐπιούμην περὶ πλείστου μὴ μόνον ἀνήκεστον οὐδὲν
 Βεῖς αὐτὸν ἰδεῖν ἔλθόν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχῆς κρατεῖν καὶ παρὰ
 πᾶσι καὶ θαυμάζεσθαι καὶ ἐπαινεῖσθαι, οὐδένα μοι μᾶλλον
 ἢ σὲ οἶμαι συνειδέναί. καὶ ὅτε γὰρ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἑ-
 μῶν μάλιστα φουμένου πολέμου ἐβουλευόμεθα περὶ τοῦ ἤ5
 χρῆ τὸν πόλεμον διαθῆσθαι, τῶν ἄλλων παραινούτων εἰρ-
 γειν, ἢ καὶ ἀποκτινύναι, καὶ ὀλίγῳ χρόνῳ πολλῶν ἀπαλλάτ-
 τεσθαι πραγμάτων, οἶσθα ὅποσα φιλάνθρωπα αὐτός τε ἐ-
 βουλευέσω περὶ αὐτοῦ, καὶ γὰρ συνέπειον προθύμως καὶ τὸ μέρος
 συγκατεργασάμην. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸν πόλεμον καταστάν-10
 τες περιεγεγόμεθα αὐτοῦ καὶ ἄπαξ καὶ δις, οἶσθα ὅσην ἐπε-
 δεῖξάμεθα περὶ αὐτὸν καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν αἰδῶ ἐκ μέ-
 C σων ἐξαρκύσαντες τῶν κινδύνων καὶ οὐ μόνον ἐν ἀσφαλείᾳ
 καταστήσαντες, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὶν εὐδαιμονίαν, ὅσα γε ἐξῆν,
 φυλάξαντες αὐτῷ, τῶν ἄλλων ἀπάντων βουλευομένων τάναν-15
 τία καὶ δεομένων πείθεσθαι αὐτοῖς. διὸ με οὐδὲ οἶεσθαι
 χρῆ τινα ἀπεχθεῖα τῇ πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους ποιεῖσθαι του-
 τούσι, ἀλλὰ τῷ κοινῷ προσέχοντα λυσίτελεε ἄλλως ἢ οὐδὲ
 τῷ μάλιστα τοὺς τρόπους συκοφαντικῆ διαβολᾶς ἐξέσται ῥά-
 πτειν, ὡς ἑμαυτῷ περιποιούμενος τὴν βασιλείαν κωλύω τοῦτο
 μὴ ἐγχειρίζειν ἐκείνῳ τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχήν. πρότερόν
 τε γὰρ ἐξῆν, εἴπερ ἐβουλόμην, καὶ νῦν ἔτι κεῖται ἐπ' ἐμοί,
 D σοῦ παρασχόντος ἂν προθύμως εἰ βουλευθῆην ὥστ' οὐδὲ τοῦ

g. Interpres ἐβουλεύσα: *super eo disseruerim.*

ardentius, quam cum videre non solum nihil immane perpeti; sed etiam tenere imperium esseque in ore et admiratione omnium, nemo melius te uno iuxta mecum novit. Nam et cum maxime bello inter vos exorto, quo pacto illud gereretur, consilia conferebamus, hortarenturque nonnulli, ut eum carcere clauderemus, aut etiam necaremus et brevi tempore multis nos molestiis eximeremus, scis quam multa humanitatis plena et ipse super eo disserueris; et ego tibi que perlibens assenserim teque pro parte quoque adiuverim. Bello flagrante, cum semel iterumque vicissemus, recordaris quanta in ipsum inclinatio atque observantia nostra fuerit: quando e mediis ereptum periculis, non tutum modo praestitimus, verumetiam pristinam, quantum licuit, felicitatem ei conservavimus, ceteris omnibus reclamantibus, et ut ipsis in contrarium obsequeremur, flagitantibus. Quod cum ita sit, non me odio aliquo stimulatum, sed communes utilitates intuentem, haec effari existimandum est, praesertim cum nec callidissimus calumniator hoc in me consuere possit mendacium, ideo me impedire, ne ei tradatur imperium, quia id mihi studeam acquirere. Nam et prius copia erat, si libuisset; et adhuc mei arbitrii est sumere, quod tu cupide mecum communicaturus es.

Ξυλοδόντος ἰδίᾳ τι ἔμοι τοιαῦτα συμβουλευέω. ὅτε τοίνυν δξ Α. C. 1329
 αὐτῶν ἀποδείκνυται τῶν πραγμάτων, μήτε πρὸς χάριν ἔμαν-
 τῷ μήτε πρὸς ἀπέχθειαν ἐκείνῳ λέγειν, δεόν ἦν τι τῶν δεόν-
 των πεῖθεσθαι φαίνομαι συμβουλευέωκ. ἔφης τοιγαροῦν δυοῖν
 5 ἕνεκα μάλιστα ἐνάγεσθαι πρὸς τοῦτο τοῦ τε μὴ κακῶς ἀκού- V. 207
 ειν παρὰ φυῶν ἀνδράπων καὶ διεφθορότων, καὶ τοῦ μάλ-
 ιστα βούλεσθαι τῶν πρὸς αἰδῶ καὶ τιμῆν καὶ ἡδονὴν ἐσο-
 μένων βασιλεῖ, ὃ, τι ἂν ἐξῆ ποιεῖν τὸ μὲν οὖν θεραπεύειν
 βασιλέα, δίκαιόν τε φαίην ἂν καὶ αὐτὸς καὶ σοὶ προσῆκον. P. 258
 10 ἔξεστι δὲ πολλοῖς τρόποις ἐπιδείκνυσθαι τὴν θεραπείαν. τό,
 τε γὰρ τιμᾶν ὡς πατέρα ἀναγκαῖον καὶ τὸ πρόνοιαν αὐτοῦ
 τὴν δυνατὴν ποιεῖσθαι ὥστ' αὐτόν τε καὶ οἰκετικὸν διαίγειν
 ἐν ἀφθόνοις. εἰ δὲ τὰ ἀποτεταγμένα χρήματα αὐτῷ τῆς χρεί-
 ας δοκεῖ ἐλάσσω εἶναι, φθόνος οὐδεὶς καὶ ἕτερα τοσαῦτα ἢ
 15 καὶ διπλασίῳ προστιθέναι καὶ ἕτερ' ἅττα ἂ αὐτῷ μὲν ἂν
 εἶη κατ' ἡδονὴν, βλάβην δὲ ἑτέροις μὴ παρέχῃ. ἄρχοντα δὲ
 ἀποδεικνύει τῶν πραγμάτων, οὗτ' ἂν αὐτὸς πεισθῆι τῶν
 κοινῇ λυσιτελούντων εἶναι, οὗθ' ἔτερω συμβουλευέσασαιμι. τῶν
 κακῶν δὲ οὐδένα λόγον οἶομαι ποιεῖσθαι δεῖν. ἢ σφέλιον
 20 ἂν εἶη, εἰ τῶν μὲν ἀγαθῶν οὐδένα ποιησόμεθα λόγον, τοῖς B
 δὲ κακοῖς τοσοῦτον χαριούμεθα, ὥστε καὶ ἂ λυσιτελῆ καὶ
 δίκαια δοκοῦμεν εἶναι, ταῦθ' ἐκόντες ὄντες προησόμεθα αὐ-
 τοῖς. φέρε γὰρ πρὸς θεοῦ, εἴ γε πάντες οἱ τοὺς τρόπους
 ἀγαθοὶ ἐκκλησίαν συναθροίσαντες, ἡμᾶς ἐπὶ δίκῃ προκαλοῖντο,

Non igitur ut inde privata ad me redeat utilitas, hoc dabo consilium.
 Et quia ex rebus ipsis liquet, me neque mihi ad gratiam, neque
 illi ad invidiam verba facere, aequum est, si frugifera consulere
 iudicabor, mihi auscultare. Aiebas, duabus potissimum de causis
 te ad hoc incitari, et ne male tibi dictitarent improbi corruptique
 mortales; et quod maximopere praestare velles, quantum quidem
 posses, quae ad reverentiam, honorem et laetitiam avi pertinerent.
 Colere igitur et observare illum ego quoque et iustum et ex officio
 tuo esse affirmarim. Sed cultum istum et observationem multis
 aliis rationibus declarare conceditur. Nam et illum honorare ut pa-
 rentem oportet et providere quamdiligentissime, ut cum ipsi, tum
 eius familiae res ad vitam sustentandam necessariae affatim suppedi-
 tent. Ergo si separatim ei decreta pecunia eius necessitates explere
 non putatur, haud recusandum, quin alterum tantum, aut etiam
 plus duplum tribuatur; et adiciantur alia, quae illi voluptati, cete-
 ris nullo detrimento fuerint. At vero rerum dominum illum insti-
 tuere, hoc est, quod reipublicae interesse nec quisquam mihi per-
 suaserit, nec ego cuiquam suadere velim. Improborum autem voces
 contemnendas opinor; aut rem nefariam designabimus, si bonorum

A. C. 1329 λέγοντες, ὡς, ἄδिका καὶ βίαια ποιεῖτε, πολέμους ἡμῖν δημοφύλοις ἐπεγείροντες. εὐθύς τε γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ἅμα τῷ βασιλεῖ καὶ ὑμῶν τὸν πόλεμον κεκινήκεναι, ὁρῶντες ὡς ἄδिका πάσχετε ὑμεῖς, συνηγήσαμεν τε μάλιστα ὑμῖν καὶ συνηγορήσαμεθα προθύμως. καὶ ἐπειδὴ θεοῦ συναιρομένου, ῥᾶστα κε-5 κρατήκαμεν τῶν πολέμιων, δεόν ἀπελαύνειν καὶ κακῶς ποιεῖν τοὺς προτέρους ἄρξαντας τῆς ἀδικίας καὶ ἡμῶς πραγμάτων ἀπαλλάττειν, οὐκ ἠθελήσατε ὑμεῖς, ἀλλ' ὥσπερ κακῶν ἐπιδυμοῦντες, βασιλέως μέτρια αἰτοῦντος καὶ σώζεσθαι μόνον δεομένου, ὑμεῖς ἐπὶ κακῷ τῶν δπηκῶων καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἄ-10 τοπα φιλοτιμούμενοι, τῆς ἀρχῆς ὀλίγου δεῖν ἀπάσης παρεχωρήσατε αὐτῷ, ἡμῶν ἀπαναινομένων καὶ τὴν ἀβουλίαν ἐπιμαρτυρομένων. ὁ δ' οὐ πολλοῦ χρόνου παρεβῆρηκός, ἀθῆ-15 θις ἐπεχείρησε τοῖς ἴσοις, ὥσπερ ἐπιλελησμένος εἰς ὅσον ἤλασε κινδύνου, καὶ πόλεμον ἀκέρυκτον ἐπήνεγκεν ἡμῖν. ὁρῶν-15 τες δὲ ἡμεῖς οἱ κακῶν τὰ πράγματα χωρήσει καὶ ὡς ἄρδην ῥᾶπολεῖται τὸ Ῥωμαϊκόν, πρεσβείαν οὐκ ἰδίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ κοινήν ὑμῖν ἐποιήσαμεθα πρὸς βασιλέα, δέδμενοι, μὴ περι-ἰδεῖν ἡμῶς ὑπὸ τοῦ πρὸς ἀλλήλους πολέμου διαφθορησομένους ἀλλ' εἴ τι καὶ ἐγκαλεῖν ὑμῖν ἔχει, δίκη διαλύεσθαι. ὁ δ' οὐ-20 οὐδ' ἄκριος ἠνέσχετο ὡσὶ τῶν περὶ τῆς εἰρήνης λόγων. πάντοθεν δὲ ἡμεῖς ἀπορία συσχεθέντες, αὐθις ἐνεβάλλομεν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς κινδύνους καὶ πόλεμον ἀράμενοι δεύτερον πρὸς

4. ὑμῖν pro ἡμῖν corr. ED. P. legitque Intrp.

spreto iudicio, malis tantopere gratificabimur, ut etiam quae com-
moda et iusta numeramus, ea volentes propter ipsos abiciamus.
Age enim, per Deum immortalem, si homi omnes coeant nosque ad
iudicium vocatos accusent hunc in modum: Iniuste et violenter
agitis, dum nobis bellum civile excitatis. Mox enim a principio,
simul atque senior imperator arma in vos movit, iniquam conditio-
nem vestram cernentes, mirifice vobiscum doluimus, alacriterque
auxiliati sumus. Ubi autem, Deo favente, hostium labore nullo
potiti sumus, cum gradu depellendi et puniendi essent, qui facere
coepissent iniuriam, nosque molestiis exsolvendi, vos nolulistis:
sed quasi malorum sitientes, imperatore mediocria petente et vitam
tantummodo orante, vos cum subiectorum vestroque ipsorum damno,
stulta quadam gloriae cupiditate totum ferme imperium nobis de-
precantibus et amentiam vestram testantibus ei dedistis. Ille non
longo post tempore eadem tentavit, ac veluti oblitus, in quod se
antea periculum obiecisset, bellum non ante indictum nobis intulit.
Tum nos perspicientes, quo malorum res procederet ac Romanorum
republicam funditus perituram, legationem non pro vobis dum-
taxat privatim, sed pro communi quoque ad imperatorem suscepi-

αὐτὸν γενικήκαμεν αὐθις καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἢ καὶ μετ'ω A.C. 1329
 συναγάσαμεν ἀπορίαν. ὄρων δὲ ἐκεῖνος ὡς οὐκ ἄνευ κινδύνων P. 259
 ὁ πόλεμος αὐτῷ τελευτήσει, αὐθις ἐπρεσβεύετο ὑμῖν περὶ εἰ-
 ρήνης, ὁ μὴδὲ ἴχνος πρότερον ἀνεχόμενος αὐτῆς. ὑμεῖς δὲ
 5οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθόντες, δέον ἐκ τῶν προτέρων διδασχθέντας
 σωφρονεῖν, ὑμεῖς δὲ τὰναντία τῶν δεόντων ἐποιεῖτε, καὶ τὴν
 ἀρχὴν παρεδίδοτε αὐτῷ πᾶσαν καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν πρα-
 γμάτων καὶ προσέτι φέροντες ὑμᾶς αὐτούς, (ἐῷ γὰρ λέγειν
 10οὐ τὴν ἀδικίαν ὄδυρομένους,) ἀδικοὶ καὶ προδότηι σχεδὸν
 περὶ ἡμᾶς γεγενημένοι, οἴομενοι κἂν οὕτω πᾶσαν πολέμου V. 208
 πρόφασιν περιαιρήσειν. ὁ δ' ὥσπερ στενὴν αὐτῷ τῆς γῆς τὴν B
 οἴκησιν παρεχούσης εἰ ταύτην οἰκείῃ μεθ' ὑμῶν, αὐθις ἐπολέ-
 μησε, καὶ τρίτον μὴδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, οὐκέθ' ὥσπερ πρότε-
 15ρον ἀπαρασκεύως καὶ ἐξ ἐφόδου, ἀλλὰ πολλὰ πρότερον συν-
 εσκευασμένος περὶ τὴν ἐσπέραν, καὶ στρατιὰν ἐπαγαγὼν ἡ-
 μῖν πλήθει οὐκ ὀλίγον ὑπερέχουσαν ἡμῶν οὐκ ἐξ Ἑλλήνων μό-
 νων τῶν αὐτόθι κατοικούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν προσρικών βαρ-
 βάρων συμμαχίδα. ὄρωντες δὲ ταῦθ' ὑμεῖς, ἐλθόντες εἰς
 20Βυζάντιον, ἐδεῖσθε βασιλέως περὶ εἰρήνης. ὁ δ' οὐδὲν ἤπτον ἢ
 πρότερον ἦν ἀδύνατος πεισθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκαίως πρὸς
 τὸν πόλεμον καὶ τρίτον ἐχωρήσατε ὑμεῖς. καὶ ἡμεῖς τὴν ὑπερ- C

mus, suppliciter rogantes, ne nos mutuis caedibus interire patere-
 tur. Sed si quod etiam crimen vobis intentaret, in iudicio disso-
 luturos. Is mentionem pacis nec ad summas aures admisit. Nos
 undique difficultatibus coarctati, rursus discrimen adimus: et altero
 adversus illum bello iterum vincimus et ad priores eum, aut ma-
 iores etiam angustias redigimus. Qui bellum citra summum peri-
 culum suum haud finitum iri animadvertens, de pace vos per legatos
 appellat: cum alias ne nomen quidem eius sustinisset. Vobis au-
 tem nescio quid mali obiectum est manu. Nam cum debuissetis
 ex antegressis sapere, desipuistis: imperiumque totum et ad-
 ministrationem rerum et vosmetipsos insuper ei in manus tradidi-
 stis, (omitto enim dicere, et nos subditos, aegre admodum istuc
 patientes et iniuriam tantum non lamentantes,) iniusti et propemo-
 dum proditores nostri effecti, dum saltem ista via omnem vos belli
 occasionem amputaturos creditis. At ille perinde ac si tellus ei non
 sufficeret, si hanc vobiscum habitaret, de integro ac tertium ad
 arma venit, cum nihil esset quod loco criminis obiectaret. Nec
 iam imparatus et velut ex itinere ut alias, sed multo antea in-
 structus in occidente, exercitumque contra nos non ex Graecia so-
 lum illic incolentibus, sed ex vicinis quoque barbaris auxilium,
 nostro non paulo numerosiorem adduxit. Quo comperto, Byzantium
 profecti, pacem rogavistis, cum postulata acque ut ante reiecta

- A. C. 1329 βολὴν βδελυσάμενοι τῆς ἀδικίας, προθύμως συνηράμεθα ὑμῖν καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπεμείναμεν καὶ πόρους. εἴτ' αὖθις μετὰ τὴν μακρὰν ἐκείνην πλάνην καὶ τοὺς περιδρόμους τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν ἐκ τῆς χρονίου κακοπάθειαν στρατείας, καὶ τῆς κρείττονος δυνάμεως ἡμῖν τὸν πόλεμον συγκατεργαζομένης, τῶν τε πολεμίων κεκρατήκαμεν ἤδη καθαρώς καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν συγκατεκτησάμεθα ὑμῖν. νυνὶ δ' αὖθις τῶν πολέμων πεπαυμένων καὶ εἰρήνης τὰ Ῥωμαίων κατεχούσης πράγματα, ὁρῶντες ὑμᾶς τῶν προτέρων μελῶσι κακοῖς ἐπιχειροῦντας ἡμᾶς ἐμβάλλειν, παραγγέλλομεν ὑμῖν μὴ αὖθις καινὰ διαίονοεῖσθαι, μηδ' ἀφορμὰς παρέχειν τῷ κάκιστ' ἀπολουμένῳ πολέμῳ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους. Εἰ ταῦτ' ἔλεγον καὶ ὡσπερ κορωνίδα προσετίθεσαν, ὅτι, εἰ μὲν δέχεσθε ἐπὶ τούτοις, εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖτε μὴ οὐχ ἡμῖν μᾶλλον ἢ ὑμῖν ἀντοῖς αἴτιοι μειζόνων γενήσεσθε κακῶν. Εἰ δὲ δὴ καὶ προσέθηκαν, ἔῴ γὰρ εἰπεῖν, ὅτι, εἰ μὲν βασιλεὺς οὕτως ἔχει γνώμης ὥστ' ἐφ' ἐκάτερα ἰσάδῳ μεταβάλλεσθαι καὶ μικρᾶς ἔνεκα ἢ καὶ οὐδεμιᾶς αἰτίας πόλεμον ἄρχειν, τί δεῖ τῷ τοιούτῳ ἀφορμὰς ταραχῆς καὶ στάσεως ἐπὶ λύμῃ καὶ φθορᾷ τοῦ κοινοῦ παρέχειν. εἰ δ' ἐτέροις πεῖθεται συκοφάνταις καὶ διεφθορόσι καὶ οὐδὲν ἄμεινο-
- P. 260 σιν ἀνθρώποις ἀνδραπόδων, οὐδ' οὕτω δίκαιον οὐδὲ λυσitelès τοῖς οὕτως ἔχουσιν, ἐν μοίρᾳ Καρὸς ἡμᾶς ὑποτάττειν ἑαυτούς· Ἄλλ' εἰ προσέθηκαν τοῖς λόγοις ἐκείνο μόνον, ὅτι,

sunt; unde vos ad bellum tertium compulsi descendistis, nosque sceleris magnitudinem execrati, per multa discrimina laboresque impigre vobis succurrimus. Postmodum denuo post longam illam vagationem variasque ambages et afflictionem diuturnae expeditionis, cum etiam divina nos virtus adiutaret, iam de hostibus perfecte triumphavimus et Romanum principatum vobiscum recuperavimus. Nunc hostibus quiescentibus, pacemque agitante republica cum cernamus vos iterum laborare, ut in mala prioribus graviora praecipitetis, iubemus, ne rursus nova meditemini, neve bello infelicissimo, hoc est, civili, materiam suggeratis. Si haec dicerent, inquam, et tamquam coronidem adderent haec: Si quidem propter has rationes dicta nostra admittitis et approbatis, bene est: sin autem, videte, ne vobis potius, quam nobis perniciem accersatis. Quod si adderent etiam, non dicam tale quid: Si imperator eo sit ingenio, ut in utramque partem facile mutetur et propter causam vel parvam vel nullam bellum incipiat, quid huic perturbationis ac seditionis ad pestem et interitum reipublicae opportunitatem porrigere opus est? Si autem sycophantis perversisque hominibus ac nihilo melioribus mancipiis pessimis obsequitur, nec sic iustum atque utile censemus, sic affectis ut Cares nos subiicere, Non dicam, si istuc, sed si orationi suae illud unum modo adiungerent

εἰ νῦν τοιαῦτα περὶ βασιλέως ἐγνώκατε ὑμεῖς, ἀλλ' ἡμῖν οὐδ' A.C. 1329
 δίκαια οὐδὲ λυσιτελῆ βουλευέσθαι δοκεῖτε, κἄν τι συμβαίῃ
 τῶν ἀδοκῆτων, ἡμεῖς ἔξω κινδύνων καὶ πραγμάτων καταστή-
 σαντες ἑαυτοὺς ὡσπερ θεαταὶ καθεδόμεθα τῶν γινομένων.
 5 Ἀὐτὸ ἢ πρὸς τὴν ἀξίωσιν ὡς οὐ δίκαια δυνησόμεθα ἀντειπεῖν,
 ἢ ἐν οὐδενὶ θησόμεθα τοὺς λόγους ὡς ἀκαιρῶς εἰρημένους;
 μὴ γὰρ ὅτι πάσης μὲν προφάσεως πολέμων ἐκ βασιλέως ἔξ
 ἀρχῆς κεινημένης, ἑαδίου δὲ ὄντος φύσει πρὸς μεταβολάς, B
 τῆς Ῥωμαίων δὲ ἡγεμονίας πολλὰ τοῖς ἐμφυλίοις τετροχω-
 10 μόμενης πολέμοις, ἀπάντων δὲ οὐκ ἂν οἰσόντων ἑαδίως τὴν με-
 ταβολὴν, ἀλλ' εἰ πάντων μὲν ἀμφοτέροις μετῆν ἐπίσης, ἐν
 μηδενὶ δὲ διενήνοχεν ἄτερος ἐτέρου, ἔδει δὲ ἐκ τῶν ὑπαρ-
 χόντων σκεψαμένους τὸν προσήκοντα ἐλέσθαι μᾶλλον ἄρχειν,
 οὐ σοὶ προστιθεσθαι προσήκον πάντα ὄντινοῦν οὐ μόνον διὰ
 15 τῆν προῖότητα καὶ μεγαλοψυχίαν, ἣν παρὰ πάντα ἐπεδείξω
 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐψυχίαν καὶ τὴν
 τόλμαν τὴν ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ τὸ μάλιστα δεῖσθαι τὰ Ῥω-
 μαίων πράγματα νυνὶ, οὐκ ἐμπίρου καὶ δεῖνοῦ μόνον στρα- V. 209
 τησοῦ, ἀλλὰ καὶ σπουδαίου καὶ τὰ πολέμια ἐξησκημένον; C
 20 ὁμοί μὲν οὖν πανταχόθεν ἐξετάζοντι, οὐδεμία τις αἰτία φαί-
 νεται ἀρκοῦσα πείθειν ὡς λυσιτελὲς αὐτὸν ἀποστάνα τῆς
 ἀρχῆς τῷ πάμπω ἐγχειρίζειν. διὸ καὶ συμβεβούλευκα προθύ-
 μως τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος ἕνεκα. σὲ δὲ εἰ μὴ τὰ λελε-
 γμένα πείθειν ἰκανά, ἔξεστι καὶ ἐτέροις ἅμα καὶ συνετωτέροις

dicerentque, Si vobis ea mens est de imperatore, nobis certe iuste
 utiliterque consulere non videmini: ac si quid praeter expectatum
 contigerit, nos periculis nosmet subtrahentes, ut otiosi spectatores
 tragoediarum vestrarum sedebimus; num eorum postulato ut iniquo
 adversari aut eorum verba ut intempestina vilipendere possemus?
 Non solum enim, quod omnium bellorum occasio ab eo manarit et
 natura sit inconstanti ac mutabili, imperiumque Romanum bellis
 civilibus nimiopere attritum, et nemo mutationem aequo animo
 passurus sit; sed si omnia in utroque essent aequalia, alterque ab
 altero in nullo differret, oporteretque rerum statu considerato,
 aptiorem ad imperandum eligere, non esset iustitiae consentaneum,
 tibi quemquam anteponi: non ob mansuetudinem animique altitu-
 dinem solum, quae toto belli tempore in te eluxerunt; sed etiam
 ob fortitudinem strenuitatemque bellicam; et praecipue, quod Ro-
 mana res nunc non tantum perito et acri, sed et probo etiam ex-
 ercitatoque duce indiget? Mihi itaque omnia perpendenti nulla
 causa satis idonea videtur, ob quam te ab imperio removeas et in
 avum illud transferas. Quare boni communis ergo id fidenter dis-
 suadere non dubitavi. Tibi licitum est, si quae dixi, non suffi-

- A.C. 1329 καὶ ἑμπειροτέροις συμβούλοις χρησαμένω, μὴ τοῦ δέοντος ἀμαρτεῖν." Τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δομεστικός εἶπε βασιλεὺς δ' ὡσπερ εἶωθε μικρὸν ἐπισχὼν „συνετώς μὲν εἰρηθῆναι τοὺς λόγους," εἶπεν „οὐκ ἂν ἔξαρκος γενοίμην· ἔτι δέ μοι δοκεῖ καὶ κατὰ σχολὴν εἶναι βουλευτέον περὶ αὐτῶν, εἰπῶς τι βέλ-5
- D τιον ὁ μεταξὺ χρόνος ἐξευρήσει." ἐπαινεσάντος δὲ καὶ τοῦ μεγάλου δομεστικού, τὸ νῦν μὲν ἔχον διελύθησαν. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν πάλιν συνελθόντες, ἐπυνθάνοντο ἀλλήλων εἴτι πλέον ἐν τῷ μεταξὺ ἐξευρηκότες εἶεν χρόνω· μηδὲν δὲ ἀμφοτέρων εἰρηκόντων ἐπεψηφίσαντο τὴν βουλὴν, καὶ οὕτω παρ' ὀλίγοντι ἔλθον τὸ βασιλέα τὸν πρεσβύτερον αὐτῶν ἄρχοντα γενέσθαι τῶν πραγμάτων, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού ἐκωλύθη. ὦν ὕστερον εἰς μὴμην ἔλθων ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ ἐπύθετο αὐτὸν τὸν μονήρη βίον ἀνηρημένον ἤνιττετο τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, ὡς „εἰ ἂ πρότερον ἐβουλευόμεθα εἰς ἔργον ἤκον, νῦν οὐκ ἂν εἰς συνέβαινε τοιαῦτα." πρὸς ἃ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο, ὡς „τοιαῦ-
- P. 261 τα μὲν οὐκ ἂν συνέβη, ἴσως δ' ἔτερα χεῖρω καὶ ἀλυσιτελέστερα πολλῶ." βασιλεὺς δ' ἐπεὶ τῆς νόσου ἦδη ἀπηλλάγη καθαρώς, ἐκ Διδυμοτείχου εἰς Βυζάντιον ἦκεν ἀποδώσων τὰς εὐχαριστίας τῇ πανάγῳ μητρὶ τοῦ Θεοῦ τῇ ζωοδόχῳ πηγῆσθαι τῇ μᾶλλον ἰάματα ἢ νάματα βρονούσῃ· ἧς τυχὼν ἀπήλλακτο καὶ αὐτὸς τῆς χαλεπῆς ἐκείνης νόσου. Βυζάντιοι δὲ πανδημὴ πρὸς ὑπάντησιν τοῦ βασιλέως ἐξελθόντες, ἔτι δὲ καὶ οἱ

11. τὸ corr. ED. P. pro τοῦ. 16. τοιαῦτα πρὸς ἃ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο. "Ὡς τοιαῦτα legebatur.

ciant, aliis item et peritioribus uti consiliariis, ut a recta semita ne declines. Adhaec imperator, more suo paulum cunctatus, Non negaverim, inquit, prudenter dicta omnia; nihilo minus de iis per otium deliberandum mihi videtur; si forte mora temporis meliora suggererit. Quod cum et magnus domesticus probasset, ita discersum est. Post diem tertium congressi, vicissim percunctantur, num aliud interea occurrerit. Cum uterque negaret, consilium ratum fecerunt. Sic quod pene factum erat, ut imperator senior imperium reciperet, a magno domestico impeditum est. Quorum in memoriam postea rediens imperator, ubi avum monasticam vitam sectari audivit, magno domestico ea sub hoc verborum integumento significata voluit, Si quae prius volebamus, opere perfecta fuissent, ista nunc non evenissent. Quibus ille respondit, Ista quidem non, fortassis autem alia deteriora longeque magis incommoda evenire potuisse. Imperator confirmata iam valetudine, Didymoticho Byzantium abiit, ut castissimae Deiparae vitali fonte sanitates magis quam aquas emananti, quibus et ipse lethali illo morbo levatus esset, gratias ageret. Vcuienti frequentissimus Byzantium populus, et

τῶν πέριξ χωρῶν τε καὶ πόλεων κατὰ θῆαν βασιλέως (πᾶσι A.C. 1329 γὰρ οὐκ ἐπέραστος μόνον, ἀλλὰ καὶ θαύματος ἀξία ὄψις ἦν, ὥσπερ ἐκ νεκρῶν ἐγνηγευμένος,) ἄχρι μὲν Ἐγγύου προῆκον ὑπὸ ἀλλήλων συνωθούμενοι καὶ ἠσπάζοντο βασιλέα προσκυνούσας. B
 5 ἐκέλευεν δὲ δι' αὐτῶν ἰῶν ὁ βασιλεὺς ἄχρι τοῦ πρὸ τῆς πόλεως τεμένους τῆς ἀεινάου πηγῆς ἦλθε συνωθούμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους· ἀποδοὺς δὲ τὰς εὐχαριστίας θεῶ, ἦλθεν εἰς τὰ βασιλεια ἐκέλευεν καὶ διέτριψεν ἐν Βυζαντίῳ ἕξ ἐκείνης εἰς ἕξηκοστὴν ἡμέραν. αὐθις δὲ ἐξεληθὼν, περιήει τὰς τῆς Θρά-
 10 κης πόλεις.

κά. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ στρατιὰ Περσῶν C
 ἱππικὴ τὸν Ἑλλησποντον περαιωθεῖσα, ἐληΐξτε τὴν Θράκην. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς συνήθροϊζε τὴν στρατιάν ὡς ἀμν-
 15 ούμενος αὐτούς. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν
 15 Περσῶν, ἀναστρέψαντες ἐπεραιώθησαν πρὸς ἔω. πεντακόσιοι
 δὲ αὐτῶν καὶ χίλιοι λογάδες ἔμειναν ἐπὶ τῆς Θράκης· βασι- V. 210
 λέως δὲ αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντος, ἔπεσον πάντες μάχῃ D
 θέντες. οὐ πόλλας δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐκ τῆς ἐσπέρας ἠγγέλθη βασιλεὶ ὡς παρασκευάζοιτο στρατιὰ Τριβαλῶν τῇ Ἀχρί-
 20 δι ἐπιθέσθαι πόλει ἐσπερίῳ ὑπὸ τὴν Πιερίαν τὸ ὄρος κειμένη, καὶ μετὰ μικρὸν οἱ Τριβαλοὶ θησάντες τὰ περὶ αὐτὴν, περικαθήμενοι ἐπολιόρκουν· βασιλεὺς δὲ ἐβοήθει κατὰ τάχος, αἰσθόμενος δὲ οἱ Τριβαλοὶ, τὴν πολιορκίαν ἐκλιπόντες, ἀναχώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀχρίδα παρελ-

ex locis vicinis atque urbibus permulti eius videndi causa obviam usque Rhegium processerunt, (erat quippe aspectus eius non amabilis tantum, sed admirabilis etiam, ut si ab inferis redivivus extitisset) ac sese invicem comprimentes et impellentis prae multitudine eumque adorantes consalutarunt. Ille per medium agmen incedens, ad templi ante urbem positi fontem perennem accessit, compressus a turba; actisque Deo gratias, inde in palatium se contulit; et usque ad diem sexagesimum Byzantii mansit; post quem Thraciae urbes lustravit.

21. Sub id tempus equestris Persarum manus Hespontum transducta, Thraciam depopulabatur. Quod ubi rescivit imperator, delectum ad eos propulsandos habuit. Interea de Persis multi in orientem renavigarunt. Selecti, qui in Thracia remanerent, mille quingenti; quibuscum pugna congressus imperator, omnes ferro concidit. Diebus paucis ex occidente affertur, Triballos ad Achridem urbem occidentalem, sub monte Pieria sitam, armis adoriundam sese comparare: quam paulo post agro circumcirca devastato, obsidio circumdederunt. Imperator cum subsidio adest celeriter. Quod Triballi sentientes, obsidione soluta domum recedunt. Imperator

- A. C. 1329 θῶν πρόνοιάν τε ἐπαιήσατο τῆς πόλεως ὄση δυνατὴ καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων αὐτῇ φρουρίων τινὰ ὄντων ὑπὲρ τῶν Τριβαλοῖς, εἶλεν ἕξ ἐφόδον· τῶν τε ἐσπερίων ἐτέρων πόλεων
- P. 262 προνοησάμενος, αὐθις εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκε. Μιχαὴλ δ' ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ἐκ τινῶν διαφορῶν πρὸς Κράλην τὸν Τριβαλῶν ἄρχοντα ἐκπολεμώθει, παρεσκευάζετο ὡς αὐτῷ ἐπιστρατεύσων. εἰδὼς δὲ καὶ βασιλέα πολέμιον αὐτῷ ὄντα, πέμψας πρεσβείαν πρὸς αὐτόν, ἔδειτο αὐτοῦ ἐπιθροῦναι Κράλη, ὡς ὑπ' ἀμφοτέρων φραδίως ἐκτριβησομένη. ἐπεὶ δὲ ἔδοκε καὶ βασιλεὶ καιρὸν εἶναι δίκας παρὰ Τριβαλῶν λαβεῖν ἵων ἡδίκησαν Ῥωμαίους, Μιχαὴλ μὲν ὑπέσχετο τὴν ἐκστρατείαν, προσθεὶς ὡς εἰ μὴ παρεκάλει καὶ αὐτὸς, ἀλλ' αὐτὸς Βδιανοεῖτο στρατιᾷ ἐπὶ Τριβαλοῦς ἔλθειν ὡς τὰ μέγιστα ἡδίκημένος ὑπ' αὐτῶν αὐτὸς δὲ ἀθροίσας τὴν στρατιάν καὶ πάν-
- A. C. 1330 τα ἐκπορισάμενος ὧν ἔδειτο, διὰ Πελαγονίας ἐσέβαλεν ἐς τὴν γῆν τῶν Τριβαλῶν καὶ ἔτεμέ τινα αὐτῆς. καὶ Βουτζοῦνιν μὲν τι φρούριον προσαγορευόμενον εἶλεν ἕξ ἐφόδον, Δεούριτζαν δὲ καὶ Δουβροῦνιν καὶ Καβαλλάριον καὶ Σιδηρόκαστρον, φρούρια καὶ αὐτὰ, παρεστήσατο ὁμολογίᾳ. Μιχαὴλ δὲ καὶ αὐτὸς διὰ Παιονίας πανστρατιᾷ ἐπιστρατεύσας Τριβαλοῖς, ἐστρατοπέδευσεν ἐν τόπῳ Βελμιάσδι ἕγχωρίως προσαγορευομένη, περιορώμενος τοὺς πολεμίους, ὡς οὐκ ἂν τολμήσοντας προσβαλεῖν αὐτῷ. Στέφανος δὲ Κράλης ὁ τῶν Τριβαλῶν ἄρχων, ἐπεὶ ἑκατέρωθεν συνέωρα τῷ πολεμῷ πυρὴ

urbī quantum potest providet et ex finitimis ei castellis, Triballorum ditioni subiectis, quaedam primo impetu capit: reliquis item occidentis urbibus prospiciens, Didymotichum revertitur. Michael Moesorum rex ob quasdam lites Triballorum principi infensus, ad bellum ei inferendum se instruebat. Cumque imperatorem quoque illi hostem esse non nesciret, per legatos rogat, uti Cralem invadat; ut ita amborum viribus haud aegre contereretur. Ubi imperatori maturum visum est, a Triballis iniurias Romanis irrogatas persequi, Michaeli expeditionem promisit: addens, etiamsi illum ad istam societatem non invitasset, per se in Triballos, a quibus intolerabilia damna accepisset, ducturum fuisse. Imperator contracto exercitu, omnibusque necessariis comparatis, per Pelagoniam profectus, Triballorum provinciam infestam habet; partem aliquam conculcatis et succisis segetibus arboribusque deformat: Butzunin oppidulum ex itinere capit, Deuritza, Dubrunin, Caballarium, Siderocastrum, et ipsa oppidula, se dedunt. Michael ipse quoque per Paeoniam totis copiis in Triballos tendens, in loco quem indigenae Belmasdin vocant, castra facit, despectis hostibus, ut ei resistere non ausuris. Stephanus Crales Triballorum princeps cum hinc et hinc hostilibus

περισχεθεῖς, ἑκατέροις μὲν ἀντιταξασθαι τοῖς βασιλεῦσι, διε- A. C. 1336
 λόμενος τὴν στρατιάν, οὐκ ᾔετο εἶναι δυνατός· εἴλετο δὲ
 μᾶλλον τὸν Μυσῶν βασιλέα ἀνταγωνιστὴν καὶ πανστρατιᾷ
 καὶ αὐτὸς ἐλθὼν παρεστρατοπέδευσε μὲν αὐτῷ, ἐν ἐπικαίρῳ
 5δὲ χωρίῳ, στενὴν ἔχοντι τὴν διόδον καὶ σκληρὰν, ἣ ἐπέστησε
 στρατιάν περὶν φρουρεῖν, ὥς μή τις δύναιτο δι' αὐτῆς ἵκναι
 ἐπ' αὐτόν. ἐπικηρυκευσάμενοι δὲ ἀλλήλοις, ἐπεὶ ἀσυμβάτως
 εἶχον καὶ ἐδόκει πολεμητέα εἶναι, ἐκχειρίαν ἄγειν συνέθετο
 ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὥς μαχομένοι ἐς τὴν ὑστεραίαν. ἐπιλε- D
 10λοιπότης δὲ ἤδη σίτον τῷ στρατοπέδῳ τῶν Μυσῶν, ὁ βασι-
 λεὺς Μιχαὴλ ἔγνω δεῖν καθ' ἣν τὴν ἐκχειρίαν ἦγον, στρατιάν
 ἀπολεξάμενος, πέμψαι ἐπὶ σίτον· καὶ διεσκεδάστο τὸ πλεῖον
 τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τὰ παρακείμενα χωρία ἐφ' ἀρπαγὴν. ὄρων
 δὲ ὁ Κράλλης τὴν Μυσῶν διεσκεδασμένην στρατιάν καὶ νομί-
 15σας καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Μιχαὴλ καταστρατηγηθέντι ὑπ'
 αὐτοῦ, ὥς εἶχε τάχους, ὀπλισμένην τὴν στρατιάν ἀναλαβὼν
 καὶ τριακοσίους ἐξ Ἀλαμανῶν ἐπαγόμενος καταφράκτους, ὀ-
 λίγα τῶν συνθηκῶν φροντίσας, ἐπὶ Μυσοῦς ἐχώρει. Μιχαὴλ
 δὲ ὄρων τὴν Τριβαλῶν στρατιάν ἐπαγομένην, ἔγνω μὲν ἡπατη-
 20μένος, πλην ὥς εἶχε τάχους καὶ αὐτὸς τὴν στρατιάν ὀπίσας,
 ἐξῆγγεν ὥς ἐς μάχην· καὶ πρὶν εἰς τάξιν καταστήναι, οἱ Τρι- P. 263
 βαλοὶ ἐπιπεσόντες, ἐτρέψαντό τε τοὺς Μυσοῦς καὶ ἐνίκων
 κατὰ κράτος. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν αὐτῶν παρὰ τὴν μά-
 χην, ὅσοι δὲ ἐάλωσαν ζῶντες, γυμνούμενοι τῶν ὅπλων, ἂ- V. 211

7. ἀσυμβάτως ED. P. pro ἀσυμβάτως.

flammis circumdatum se videret, nec putaret divisis copiis utrum-
 que regem sustinere posse, iis integris contra Moesum ire maluit
 iuxtaque eum castra fixit; loco autem opportuno, ubi angustus et
 asper transitus, ne quis irrumperet, custodiae causa peditum glo-
 bum collocavit. Ceterum ultro citroque missis de pace caduceato-
 ribus, cum transigi nihil posset et placeret confligere, illo die ma-
 nus mutuum abstinere pacti sunt, ut postredie concursuri. Moesis
 commentu iam defectis, Michael rex illo die de exercitu delegit,
 quos ad victum quaerendum dimisit: maiorque pars militum ad
 praedas agendas per agros adiacentes se effudit. Cernens Crales dis-
 sipatum Moesorum exercitum, et arbitratus adesse tempus aggre-
 diundi Michaelis eiusque astu bellico opprimendi, armato milite et
 cum trecentis ex Alemania gravis armaturae, pactorum securus, in
 Moesos graditur. Michael venientes Triballos conspiciatus, sibi data
 verba intellexit; verumtamen et ipse celeriter ad pugnam contendit
 occurrere. Triballi, priusquam ille instrueret aciem, impressionem
 faciunt, vi devincunt Moesorumque partem in fugam compellunt,
 partem congressi occidunt; captos armis nudant ac dimittunt. Nam

A.C. 1330 πελόνοντο. οὐ γὰρ ἔξαστιν αὐτοῖς ἀλλήλους ἀνδραποδίζειν ἄντας ὁμοφύλους. βασιλεὺς δὲ ὁ Μιχαὴλ τραυματίας γενόμενος καιρίως ἕαλό μὲν ἐτι ζῶν καὶ ἀπήχθη παρὰ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων. ἐτελευτήσῃ δὲ μικρὸν ἐπιβιούς. τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Μυσῶν ἐπόρθησαν οἱ Τριβαλοί. ἢ δ' ἐπί5 τὸν οἶον διεσκαδασμένη στρατιὰ, τοῦ σφετέρου βασιλέως πυθόμενοι τὴν ἤτταν, οἱ μὲν αὐτῶν ἄλλοι ἄλλοσε καταλαμβανόμενοι διεφθείροντο, οἱ πλείους δὲ αὐτῶν φυγῆ ἐπορίσαντο τὴν σωτηρίαν. ὁ Κράλης δὲ μετὰ τὴν νίκην βασιλεῖ μὲν οὐκ ἐπεστράτευσεν Ῥωμαίων ἐπικειμένην ὁμοίως καὶ πολιορκούντιο τὰς ἐν τοῖς μεθορῶις αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πόλεις, ἀλλ' ἔμεινεν ἐστρατοπεδευμένος οὐκ ἔγγυς· εἴτε δὲ μείζονα συναθροίξων στρατιῶν, ὡς τῆς οὔσης οὐκ ἀξιωμαχῶν Ῥωμαίοις δοκούσης εἶναι, εἴθ' ἕτερόν τι διανοούμενος, ἔμεινεν ἐν ἀδελφῶ. μετὰ μικρὸν δὲ ἠγγέλλετο τῷ βασιλεῖ, ὡς οἱ15 δυνατοὶ παρὰ Μυσοῖς, τοῦ σφετέρου βασιλέως Μιχαὴλ ἀποθανόντος, εἴτε Στέφανον θεραπεύοντες τὸν Κράλην, εἴθ' ὁ, τι ἕτερον διανοούμενοι, τὴν μὲν βασιλέως ἀδελφὴν ἀπῆλασαν μετὰ τῶν τέκνων, τῇ δὲ ἀδελφῇ Στεφάνου, ἢ πρότερον συνῆκει Μιχαὴλ, ἅμα τέκνοις τὰ τε βασιλεία παρέδωσαν τῶν20 Μυσῶν καὶ τὴν ἀρχήν. βασιλεὺς δὲ ἐκκλησίαν συναθροίσας μετὰ τῶν ἐν τέλει, ὁ, τι δέοι ἐβουλεύετο ποιεῖν. καὶ ἐδόκει δεῖν τὰ ἐνταῦθα μὲν καταλιπεῖν, ὡς ὀλίγα ἢ οὐδὲν δυνασο-

13. τῆς ED. P. pro τοῖς.

quoniam homophyli sunt, inter se captivos facere et in servitatem redigere, moribus eorum nefas est. Michael lethali tactus vulnere et ad castra hostium perductus, brevi exspiravit. Moesorum castra Triballi diripiunt. Qui praedae intenti vagabantur, audito, regem suum esse victum, alii alibi comprehensi contrucidabantur: plures fuga salutem adipiscebantur. Crales potius victoria, in imperatorem Romanum, ipsum quoque ad urbes in confiniis expugnandas intentum, nihil molitus est: sed remotius castris se continuit: utrum quod maiores copias conduceret, quando quas habebat, Romanis impares viderentur; an quod aliud quiddam in pectore voluaret, cognosci non potuit. Paulo post imperatori nuntiatum, dynastas Moesorum, rege illorum mortuo, seu quia Stephanum Cralem hoc officio sibi devincire conarentur seu alius ergo imperatoris sororem, Michaelis coniugem, una cum liberis expulsi: sorori autem Stephani, quae prius cum Michaele nupta fuerat, ipsi liberisque eius regiam Moesorum regnumque reddidisse. Imperator optimatum concilio convocato, quid ageret, disceptare instituit. Iudicatum, rebus praesentibus, aut parvo aut nullo fructu responsuris (cum Crales bello contra Moesos iam liber, suam provinciam vexantibus levi

μένους ἑαυτοῖς περιποιήσασθαι, τοῦ Κράλη ἤδη τοῦ πρὸς Α. C. 1330
 Μυσσοῦς πολέμου ἀπηλλαγμένον καὶ δυνηθέντος ἂν ἐραδίως
 ἀμύνεσθαι αὐτοὺς κακοῦντας τὴν αὐτοῦ· πρὸς δὲ τὴν Μυ-
 σίαν ἀπαίρειν τὴν ταχίστην, ὡς ἐλπιδῶν ἐκεῖ μεγάλων ὑπο-
 5 φαινομένων. πρόφασιν δὲ πολέμου εἶναι οὐ μικρὰν, τὸ τὴν D
 βασιλέως ἀδελφὴν ἀπελαθῆναι τῆς ἀρχῆς, δικαιότεραν οὖσαν
 ἄρχειν, ἅτε τῆς Κράλη ἀδελφῆς ὑπὸ περιόντος ἐτι ἐκβληθεί-
 σης Μιχαήλ. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἀναχωρεῖν τοῖς τε προσχω-
 ρήσασιν ἀρτίως πολιχνίοις φρουρὰς ἐγκαταστησάμενος ὁ βα-
 10 σιλεύς, τῶν τε λοιπῶν πέρι τὴν ἄκραν πόλεων ὄσης ἐδέοντο
 πρόνοιαν ποιησάμενος, καὶ στρατιὰν ἅμα στρατηγῷ Συργιάν-
 τη καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας ὄντι καταλιπὼν, ὥστε ἀμύνε-
 σθαι ὑπὲρ αὐτῶν ἂν ἐπίωσιν οἱ Τριβαλοὶ, τὴν ἄλλην στρα-
 15 τιὰν ἀναλαβῶν, εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπανῆλθεν· οὐ πολλὰς
 15 δὲ ὕστερον ἡμέραις καὶ τὴν ἐκίλοιπον Ῥωμαίων στρατιὰν
 ὄση ἦν συναγαγὼν, ἐσέβαλεν εἰς τὴν Μυσίαν, καὶ τὰ τε ἄλλα P. 264
 μάλιστα τὴν χώραν δρώσας καὶ ἐκ τῶν ὑπήκοων πόλεων Μυ-
 σοῖς τὴν Ἀγχιάλον καὶ Μεσημβρίαν καὶ Ἀετὸν Κτενιά τε
 καὶ Ῥωσόκαστρον καὶ Διάμπολιν παραστησάμενος ὁμολογίᾳ,
 20 εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. διατρέιβοντι δὲ ἐκεῖ, ἐπεὶ καὶ ἡ Βυ-
 ζαντιῶν ἐκκλησία χηρεύουσα ἦν ἀρχιερέως, τοῦ πατριάρχου
 Ἡσαίου οὐ πολλῶ πρότερον χρόνῳ τετελευτηκότος, ἐδόκει τῶν
 ἀναγκαίων τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις τινὰ ἐγκαθιδρῦσαι. πολ-
 25 λῆς δὲ ζήτησεως περὶ τούτου γινομένης καὶ ἄλλων ἄλλους

opera posset obsistere) supersedendum et in Moesiam, ubi magnae
 spes ostentarentur, quamprimum discedendum. Occasionem belli
 gravem offerri: sororem scilicet imperatoris regno depulsam, quae
 iustinus imperaret, quum soror Cralis a Michaele adhuc vivente ma-
 trimonio multata fuerit. Postquam igitur recedere complacitum
 fuit, tum oppidulis, quae recens in eius se potestatem tradiderant,
 praesidiis impositis: tum reliquis urbibus in confiniis, cura quanta
 egebant impatiis, parteque exercitus cum Syrgiane etiam, reliqui
 occidentis duce relieta, ut illas adversus Triballorum vim tueretur,
 cum altera parte Adrianopolin rediit. Diebus aliquot praeterlapsis,
 allectis quantae erant copiis, in Moesiam irrupit, et cum cetera
 regionem vastat maxime; tum Anchialum, Mesembriam, Aeton,
 Ctenia, Rhosocastrum et Diampolin civitates per deditionem accipit
 Byzantiumque revertitur. Quia vero tum ecclesia Byzantina epi-
 scopo suo viduata erat, quod Esaias patriarcha nuper de vita exierat,
 visum omnino faciendum, ut alius in eius throno locaretur. Cum
 igitur diutius controversando alii alium nominarent, magnus dome-
 sticus imperatori auctor fuit, uti Ioannem presbyterum designaret:
 quem quamquam apud Apros obscuris ortum natalibus, tamen ut

- A. C. 1330 *προβαλλομένων, ὁ μέγας δομεστικός συνεβούλευε βασιλεῖ, τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην ἀποδεῖξαι πατριάρχην, ὃν τῆς Ἀπριῶν Β μὲν ὄντα πόλεως πολίτην καὶ ἐξ ἀσήμεων, περὶ δὲ τὴν ἱερατικὴν λειτουργίαν μάλιστα δοκοῦντα ἔχειν εὐφρῶς, ὁ μέγας δομεστικός ἐνέγραψε τοῖς οἰκείαις καὶ περὶ τὴν ἱεράν ἐχοῖτος ταύτην λειτουργίαν. ὕστερον δὲ οὐ πολλῶ χρείας γενομένης, τῷ βασιλικῷ ἐνέγραψε κλήρω, μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ χορηγούμενων προσόδων ἀποστερήσας, ἀλλ' ἐκείναις τὰς βασιλικὰς προσθεῖς. καὶ διετέλεσέ γε κάκει περὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα εὐδοκιμῶν καὶ διὰ τοῦτ' ἀπέλαυε τῆς βασιλέως εὐμενείας.* 10
 βασιλεὺς δὲ ἐπῆρει τε τὸν λόγον καὶ ἐπιχειρητέα ἔλεγεν εἶναι, C εἶγε ἀνυσθῆναι δυνατόν. ὡς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀρχιερεῦσι τὸν περὶ τούτου προσῆγον λόγον, οἱ μὲν εὐθύς ὥσπερ ἀπὸ συνθήματος πάντες ἀπωθοῦντο καὶ οὐδὲ ἠνείχοντο τῶν περὶ τούτου λόγων βασιλεὺς δὲ αὐτοὺς οὕτως ἄγαν ὄρων ἐνισταμέ- 15
 νους, τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ τὴν περὶ τούτου ἐπιχειρήσιν ἐπέ-
 τρεπεν. ὁ δὲ οὐδὲν μελλήσας ἐκκλησίαν συνήθροίξεν ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἐν τῷ τῶν θείων ἀποστόλων Χριστοῦ νεφί, καὶ κα-
 ταστάς εἰς λόγους, ἐπεχείρει πείθειν, ὡς δεῖ τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην ἐπὶ τὸ πατριάρχην δέχεσθαι ψηφίσεσθαι· οἱ δ' ἄντε- 20
 πεχίρουν, ὡς οὔτε δίκαιον, οὔτε λυσιτελές ἂν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶη τοῦ θεοῦ. πολλῶν δὲ ἐξ ἑκατέρου μέρους λόγων εἰρημέ-
 θων, τέλος ἀνέστησαν ἀσύμφωνοι ταῖς γνώμαις, τῶν μὲν οὐδα-

6. τούτω conī. ED. P. 13. προσῆγε Intpr. 18. Ἀποστόλων i. e. Petri et Pauli. Templum illud Constantini opus, in eoque, ut et Helena mater, sepultus est; de eo saepius Zonaras lib. 3. ED. P.

in sacerdotali ministerio dexterrimum et ad id accommodatissimum, idem domesticus inter suos domesticos adscripserat, qui sibi a sacris esset. Non diu post, cum ita usus posceret, in clerum imperatoris eundem cooptavit, pensionem suam ei relinquens et insuper imperatoria pensione cumulans. Ibi quoque semper bene audiit et imperatoris gratiam est consecutus: qui consilium probavit et ita faciendum dixit, si modo perfici possit. Ubi ad episcopos super eo retulit, illi statim quasi conspirassent, ad unum omnes reniti neque audire velle. Imperator usque adeo repugnantes cernens, negotium magno domestico committit, qui nihil cunctatus, episcoporum in sanctorum apostolorum templo conventum agit; ibi exorsus loqui, impetrare ab illis laborat, uti Ioannem pro patriarcha suscipiendum decernant. Illi contra asserere, id neque iustum neque ecclesiae Dei frugiferum fore. Multis ab utraque parte dictis, tandem surgunt, discrepantibus sententiis, dum hi nequasquam ferendum existimant, vitae curis implicitem, uxori et filiis cohabitantem, in excelsissimam magisterii cathedram evehere; ille sic eos refellit: Si alioqui ad hanc functionem idoneus et habilis sit, hoc

μῶς ολομένων εἶναι ἀνεκτὸν, τὸν ἔτι τοῖς τοῦ βίου πράγμασι A.C. 1330
 συνισχημένον καὶ γυναικὶ καὶ τέκνοις συνοικῶντα, εἰς τὸν
 ὑψηλότατον τῆς διδασκαλίας ἀνάγειν θρόνον· τοῦ δ' ἀντεπι-
 χειροῦντος, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη τοῦτο κώλυμα, καθάπαξ ἀποστη-
 5σομένον, ἂν τάλλα ἱκανὸς τε καὶ ἀρμόζων πρὸς τὸ ἔργον ἦ. τέ-
 λος δὲ ὁ μέγας δομέστικὸς τὴν ἐκκλησίαν διαλύων, νῦν μὲν
 ἕκαστον ἐκέλευεν οἰκῆσαι ἀπελθόντα, ἀναπαύλης ταχεῖν οὐκ
 ὀλίγον πόνον ὑπομείναντας· αὐθις δὲ συνελθόντας περὶ τῶν
 αὐτῶν ποιήσεσθαι τοὺς λόγους. οἱ μὲν οὖν ἕκαστος ἐπ' οἶκου
 10διελύοντο, ὁ μέγας δὲ δομέστικὸς ἀπήγγελλε τῷ βασιλεῖ ἐλ-
 θῶν, ὅσα τε λέξαι τοὺς ἀρχιερέας πείθειν ἐπιχειρῶν καὶ
 ὧν παρ' αὐτῶν ἀκούσειεν ἀντιλεγόντων, καὶ τέλος, ὡς συν-
 τεθείη καὶ δευτέραν ἐκκλησίαν συναθροῖσαι τούτου ἕνεκα.
 μετὰ δεκάτην δὲ ἡμέραν αὐθις ἐκέλευεν ἀθροῖζεσθαι ἐν τῷ P. 265
 15αὐτῷ ναῷ· καὶ ἐπειδὴ πάντες ἡθροισμένοι ἦσαν, οὐκέτι μὲν
 ἐκ τῶν ὁμοίων ἐπεχειρεῖ πείθειν, (ἦδει γὰρ οὐ πείσων,) ἀλλ'
 εἰς ὧν μάλιστα ᾤετο ὑποκλέψειν τὴν πειθῶ αὐτοῖς. ἔφη γὰρ
 τὸ μὲν περὶ Ἰωάννου τοῦ πρεσβυτέρου πείθειν εἰς τὸν πατρι-
 20αρχικὸν ἀνάγειν θρόνον, οὐδ' αὐτῷ δοκεῖν εἶναι δεῖν, μάλι-
 20στα βουλομένῳ τὰ κατὰ γνώμην αὐτοῖς ποιεῖν καὶ μηδὲν ἀηδᾶς
 μήτ' ἀβοήλητον προσαναγκάζειν· ἐτέρας δὲ ἐκκλησίας σκέψα-
 σθαι εἶνε δίκαιον προστάτην ἀποδείξαι. πάντως δὲ οὐδ' ἂν
 εἴη τοῦ τοιοῦτου κώλυμα, ἕως ἂν μηδεὶς αὐτῷ ἔχη περὶ τῆς B
 25ἱερωσύνης ἔγκλημα ἐπενεγκεῖν. οἱ δὲ μηδὲν τῶν μελλόντων
 25ὑποπτεύσαντες, μηδὲ τοῦτο ἐννοήσαντες, ὡς τοῖς σφετέροις

ei impedimento non futurum, quandoquidem illo se penitus extri-
 cabit. Tandem coetu soluto, quemque redire domum et non parum
 defatigatos, corpus recreare iussit; iterumque super eadem delibe-
 rationis concilium indixit. Illi domos redeunt. Magnus domesticus
 imperatori exponit et quae ipse, ut episcopis persuaderet, dixerit
 et quomodo illi contradixerint: postremoque convenerit, ut altero
 coetu super eadem quaestione coirent. Post decimum itaque diem
 in eodem templo omnibus iam eius iussu congregatis, non iisdem
 usus est argumentis, cum se nihil consecuturum sciret; sed unde
 potissimum velut per cuniculum eorum animis obreperet: sic enim
 aiebat: Suadere quemquam, Ioannem presbyterum in sedem pa-
 triarchicam extollendum, ne sibi quidem placere, qui ipsis summo-
 pere gratificari vellet, et ad nihil quod quidem eorum animis in-
 iucundum esset quodque nollent, cogere. Considerandum vero, an
 is alius ecclesiae pastor merito creetur, quod, quo minus fiat, nihil
 omnino vetare, quamdiu in sacerdotium commissum piaculum ne-
 mo illi obiectare possit. At episcopi non praevidentes quorsum ille
 collimaret, neque hoc cogitantes, suis se laqueis irretitum iri,

A. C. 1330 αὐτῶν ἀλάσσονται βρόχοις, αὐτοὶ ἠδέως τε ἐδέξαντο τοὺς λόγους οἰόμενοι κεκρατημέναι καὶ ἐπεψηφίζοντο προθύμως, Θεσσαλονίκης ἱεράρχην ἀποδείξαι τὸν Ἰωάννην. ἐπεὶ δὲ εἰς ἐν συνῆλθον ἅπαντες ταῖς γνώμαις, ἐκέλευε γράμμασι τὰ ἐψηφισμένα ἐπιβεβαιοῦν· οἱ δ' ἔγραφον τὸ ψήφισμα αὐτίκα. ἐπεὶ δ' ἐν χερσὶ τοῦτο εἶχεν ὁ μέγας δομέστικος λαβὼν, „τοῦτο μὲν” εἶπε „καλῶς καὶ ἡ προσῆκον ἐγεγόνει, καὶ χάριν ἂν ὑμῖν εἰ-
C δεῖν καὶ αὐτὸς τοῦτου ἕνεκα πολλήν. πυθέσθαι δὲ ὑμῶν βούλομαι ἐκεῖνο· ἂν ἔρηται ὁ βασιλεὺς, ὅτι, εἰ τοῖς ἀρχιερεῦσι πολλὰ σκεψαμένοις καὶ τὰ δίκαια ποιοῦσιν ἔδοξε τὸν 10 πρεσβύτερον Ἰωάννην ψηφίσασθαι ἀρχιερέα καὶ οὐδεμίᾳ τις ἐφάνη αἰτία κολλῦσαι δυνατῇ, ἀλλὰ πᾶσιν ἔδοξεν ἑμοῦ ψήφου κοινῇ τῆς ἱεραῖς ἀξίως λειτουργίας ταυτησίαν, ἀνθ' ὅτου μὴ καὶ πρὸς τὸν πατριαρχικὸν, ἑμοῦ βουλομένου, ἀναχθεῖν θρόνον; ἂν ταῦτα λέγη, τί ἐροῦμεν ἢ τίνα εὐπρόσωπον ἀπολογίαν 15 ἀποδῶμεν ἂν; διδάξατε αὐτοί.” Ἰῶν δὲ φαιμένον, ὅτι „ἐπει-

V. 213 ὃν τὸ ψήφισμα ἐπὶ τούτοις ἐποιησάμεθα, ὅτι Θεσσαλονίκης μὲν ἢ τινος ἄλλης ἐκκλησίας ἡγεμόνα δέχεσθαι τὸν Ἰωάννην, D πατριαρχὴν δὲ μὴ”· „οὐκοῦν ἔδει” εἶπε „καὶ ἀνάγκην τινὰ προσεῖναι τῷ λόγῳ. εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ χάριν ἢ δύναμιν 20 ἄνωθεν ἐκ ταμίου δωρεῶν δέχεται ὁ πατριαρχὴς, ἦν οὐκ ἔξεστι λαμβάνειν καὶ τοῖς ἄλλοις ἱεράρχαις, ἔχει ἂν τίνα πρόφασιν ὁ λόγος· εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἔστι, πᾶσι δὲ ἐπίσης καὶ τῆς μείζονος καὶ τῆς ἐλάσσονος πόλεως ἐπισκόποις μέτεστι δω-

libenter istuc audierunt, rati se iam vicisse: suffragiaque extemplo inierunt, ut Ioannes Thessalonicensis hierarcha crearetur. Ut omnes sententia congruerunt, etiam chirographo decretum suum eos confirmare voluit. Illi decretum statim conscripserunt. Quod simul in manibus habuit, Pulcre, inquit, decenterque factum et vobis idcirco amplas ago gratias. Velim autem mihi dicatis, si imperator sic loquatur: Si episcopis, re diligenter perpensa et praestito quod debent officio, visum est Ioannem presbyterum in collegium episcoporum asciscere, nullaque causa apparuit, quae impedire posset: sed ab omnibus concorditer sacra liturgia dignus est iudicatus, cur non etiam me volente ad patriarchicum thronum ascendat? Si hoc, inquam, dixerit, quid respondebimus, quaeso, aut quod velum honeste obtendemus? Doceatis licet. Cum illi, satis esse, quod decreto suo effecissent, ut Ioannes Thessalonicensis, aut alterius ecclesiae episcopus, non autem patriarcha, institui posset, Hoc, inquit domesticus, demonstrare oportet. Si enim patriarcha aliquam aliam gratiam virtutemve ex caelestium donorum promptuario accipit, quam aliis antistitibus accipere non licet, valeret aliquid oratio: si autem secus est, omnesque et maiorum et minorum urbium episcopi aequaliter gratiae participes sunt: honor autem ac splendor

ρεῶς, αἱ τιμαὶ δὲ καὶ αἱ λαμπρότητες τῶν θρόνων κεῖνται. C. 1330
 παρὰ βασιλεῖ καὶ ἔξεστιν αὐτῷ καὶ τὸν μικρῶς πόλεως ἐπισκο-
 πεῖν ἄξιον κριθέντα ἐπὶ τὴν μελίονα ἀνάγειν, τί δὲ ἀπέραντα
 ποιοῦντας, ἀπολογίας οὕτω σαθρὰς καὶ εὐκαταλύτους συνα-
 γείρειν καὶ προσκρούειν εἰκῆ δοκεῖν τῷ βασιλεῖ; ἐφ' ἃ μὴ δέον
 ἀντιλέγοντας, ἀλλὰ μὴ μικρὸν τῆς φιλονεικίας ὑπενδόντας, P. 266
 ψηφίσασθαι τὰ κατὰ γνώμην βασιλεῖ, καίτοι γε τοῦ δικαίου
 καὶ εὐλόγου οὐ μακρὰν ἀφαστηκότα. τὸ γὰρ ἡμέτερον ἔω, εἰ
 δὴ τις χάρις καὶ ἔμοῦ κεῖται παρ' ἡμῶν. Τοιαῦτα εἰρηκότας
 ἰοπρὸς αὐτούς, μάλιστα μὲν, νοῦν δὲ ὅμως ἔσχον, ὡς τοῖς οικει-
 οῖς ἐάλωσαν πτεροῖς καὶ ἀναλῦσαι οὐκ ἔστι τὰ ἐψηφισμένα.
 καὶ πρὸς ἀλλήλους μὲν ἐώρων ὡς ἡπατημένοι, ὅμως δὲ καὶ
 ἄκοντες ἐπεψηφίζοντο τὸν Ἰωάννην πατριάρχην, πολλὰ τοῦ
 μεγάλου δομεστικού πρότερον καὶ πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ πᾶσι
 15 κοινῇ διελεγμένον καὶ πείθοντος, τοὺς μὲν, ὅτι ἦσαν ἐδοιοί
 πρότερον αὐτῷ, τοὺς δ', ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐδέοντο αὐτοῦ τοῖς B
 πρῶγμασι ἐφαστηκότος τὴν εἰς τὸ μέλλον οικείωσιν προμνω-
 μένους αὐτοῖς. οὕτω μὲν δὴ ὁ Ἰωάννης σπουδῇ πολλῇ τοῦ
 μεγάλου δομεστικού πατριάρχης ἐψηφίσθη, οὐδενὸς ἂν ἑτέρου
 20 πείσαντος, εἰ μὴ αὐτὸς παρῆν, καὶ ἐχειροτονήθη μετὰ μικρόν.

κβ. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἢ κατὰ Βυζάντιον αὐτῷ διατριβῆ C
 εἶχεν ἱκανῶς, ἔξῃσι πρὸς τὰς κατὰ Θράκην πόλεις. ἐνθα δια-
 τριβόντι ἡγγέλθη ὡς τὸν Ἑλλησποντον διαβάσα στρατιὰ Περ-
 σῶν ἱπικῆ καὶ εἰς δύο διαιρεθεῖσα, οἱ μὲν αὐτῶν περὶ Κισ-

sedium penes imperatorem est, licetque ipsi parvae urbis episco-
 patu dignum iudicatum ad maiorem provehere, quid necesse est
 sine modo ita putidas solutuque faciles responsiones congerere: v-
 derique temere imperatorem offendere, in quibus non solum non
 contradicere, sed nec paulum adversari, verum quae ei ut a iustitia
 et recta ratione non adeo abhorrentia probantur, decernere oportet?
 De me enim nihil dico, si quis honos mei vestrum tangit animum.
 Haec ubi profatus est, etsi vix, tamen suis se pennis captos intel-
 lexerunt decretaque revocari non posse; et inter se ut circumducti
 aspiciabant. Nihilominus, quamvis invitum, Iohannem patriarcham
 renuntiabant, cum ante magnus domesticus, et cum singulis seorsum
 et cum omnibus communiter multum egisset, flexissetque hos, quia
 prius propenso erant in illum animo, illos, quod et ipsi eius,
 utpote summi rerum praesidis, ope indigerent et in futurum sibi
 eius amicitiam conciliarent. Hoc igitur modo Iohannes contentione
 magni domestici patriarcha decretus, (quod sine eo nullus potuisset)
 pauloque post consecratus est.

22. Imperator postquam Byzantii diu satis mansisse sibi visus
 est, Thraciae urbes obire instituit. Quod dum facit, nuntiatur,
 equitatum Persicum transito Hellesponto bipartito divisum, alios

- Α. 5. 1330σὸν καὶ Πολύβοτον καὶ Ἀκονίτην, πόλεις Θρακικὰς, ἐπερχόμενοι δηοῦσιν· ἢ δ' ἐχώρησε πρὸς Ῥαιδεστόν. συναθροίσας δὲ στρατιῶν ὄσσην μάλιστα ἐνῆν ἐπὶ Ῥαιδεστόν ὀξέως ἐβοήθει. καὶ συμβαλὼν τοῖς τὰ ταύτη χωρία ληϊζομένοις, ἐκράτησε Δμάχη, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινεν αὐτῶν, τοὺς δὲ ἠνδραποδίσαστο, διαδράντων τινῶν εὐαριθμήτων. ἢ δὲ κατὰ τὸ Πολύβοτον ἐτέρα μοῖρα τῶν Περσῶν πυθόμενοι ὡς βασιλεὺς τοὺς ἐτέρους ἀνδραποδισάμενος χωρεῖ καὶ κατ' αὐτῶν, τὴν λείαν τάχιστα καὶ ὅσοι ἦσαν αἰχμάλωτοι λαβόντες, ἐπεραιώθησαν πρὸς ἕω. βασιλεὺς δὲ ἐλθὼν ὑστέρησεν αὐτῶν. Συργιάννησιτο δὲ ἐσπέρας στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστικού ἐπιτραπέις, ἦνίκα ὁ βασιλεὺς ἐνόσησε τὴν νόσον ἐκείνην τὴν σφοδράν, πρῶτα μὲν ἐδόκει εὖνος εἶναι καὶ χάριτας ὁμολόγει· ἔπειτα ὡς ἐπέθτετο ὡς, θραῖσαντος ἀπὸ τῆς νόσου βασιλέως, ὄρημοτο
- V. 214 μὲν ὁ μέγας δομεστικός αὐτὸν παραλύειν τῆς ἀρχῆς, ἐπέ-15
σχε δὲ ὁ βασιλεὺς, ψευδῶς οὕτως εἰρημένου, τῶν μὲν
- P. 267 προτέρων ἀγαθῶν, ὧν ἦν παρ' αὐτοῦ τετυχηκῶς, οὐδενὸς μεμνημένος ἦν. ὄρηγῃ δὲ φερόμενος πρὸς αὐτὸν διὰ τὰ εἰρημένα, ἐταιρείαν ἤρξατο συναθροίζειν καὶ ἑαυτῷ περιποιεῖν, οἰόμενος, ὡς ἐὰν δύναμιν ἑαυτῷ ἐκ φίλων μάλιστα πολ-20
λῶν καὶ οἰκετῶν συστήσῃται ἀρκοῦσαν, οὐ δυνασόμενον τοῦ μεγάλου δομεστικού κακῶς αὐτὸν ὅταν βούληται ποιεῖν. τοῦτο μὲν οὖν ὡς μάλιστα ἐνῆν ἐσπουδάζετο αὐτῷ, ἐν ἀποθ-
ρήτῃ δὲ καὶ τῶν μάλιστα οἰκειοτάτων συνειδόντων. καὶ διέλα-
θὲ γε ἀγνοοῦμενος ἐπὶ καιρόν· ἔπειτα ἐπ' αὐτῶν τινας τῶν25

circum urbes Cisson, Polybotum, Aconiten, urbes Thracias, agros dēpopulari: alios Rhaedestum invadere. Eo quanta poterat coacta manu opitulatum occurrit, collatoque pede, praedoncs illos vincit: paucisque fuga se eripientibus, ceteros partim interficit, partim capit. Pars altera apud Polybotum, audiens imperatorem captis sociis in se movere, statim cum praeda et captivis in orientem traiecerunt, atque ita imperator iis frustratus est. Syrgiannes porro dux occidenti a magno domestico praefectus, cum imperator aegrotaret morbo illo gravissimo, amicum prae se ferebat animum et agebat gratias. Quo iam sospite, ut didicit, domesticum sibi magistratum abrogare voluisse; sed imperatorem intercessisse (quod tamen falsum et commentitium erat) omnium beneficiorum, quibus fuerat ab ipso affectus, oblitterata memoria, et ira impotenti subactus, sodalitiū contrahere ac parare coepit; existimans, si ex amicis plurimis servisque domesticis sufficientem numerum conflasset, futurum, ut magnus domesticus, quando vellet, incommodare sibi non posset. Hoc igitur illi tanto studio erat, quanto maximo poterat: arcano tamen et familiarissimis tantum consciis. Ac latuit quidem

συνειδότηων τῷ μεγάλῳ δημοσίῳ ἐμνημόνῳ. καὶ κατέγνω μὲν πολ- A. C. 1330
 λὴν αὐτοῦ ἀχαριστίαν καὶ ἀμνημοσύνην τῶν καλῶν, ὅμως δὲ
 σπουδαίων ἴσος εἶναι ἑαυτῷ καὶ ὅμοιος ἐπὶ τῷ ἄτρεπτος μέ- B
 νειν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτε ἐβουλεύσατο αὐτῷ τι δυσχερὲς, οὔτε
 5 εἰργαστο. ἀλλὰ τὰ τε ἄλλα ἦν προσκεκροικῶς αὐτῷ οὐδὲν,
 καὶ τῆς ἐσπέρας τὴν ἀρχὴν ἐφ' ἱκανὸν παρεῖχε χρόνον ἀρχεῖν.
 ὁ δ' ἔτι μᾶλλον βουλόμενος βεβαίους αὐτῷ τοὺς φίλους εἶναι,
 καὶ ὄρκους κατελάμβανε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὁμοίου παρεῖχεν.
 10 ἐγένοντο δὲ οἱ ὄρκιοι ἐπὶ τούτοις. Συργιάννην καὶ αὐτὸν τινα
 φίλους εἶναι βεβαίους καὶ μηδένα ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀνάγκης τὸν
 ἕτερον προδιδόναι. ἂν δ' ἐνὶ γέ τῳ τελευτήσῃ τρόπῳ ὁ βασι-
 15 λεύς, μὴ ἕκαστον ὅ,τι ἂν οἴηται δίκαιον καὶ λυσιτελεὲς ποιεῖν, C
 ἀλλὰ κοινῇ βουλευσαμένους ὅ,τι ἂν δοκῇ Συργιάννῃ πράττειν
 καὶ μηδένα ἀντιλέγειν, ἀλλὰ πείθεσθαι αὐτῷ ὡς τὰ κοινῇ συμ-
 15 φέροντα βουλευσομένῳ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον, ὕστερον
 δὲ οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ διατρέβοντι βασιλεῖ κατὰ τὴν Χαλκιδικὴν
 τὴν ἐν τῇ Θράκῃ, συνῆσαν μὲν τῶν ἐν τέλει πολλοί· παρὴν δὲ
 καὶ Συργιάννης. Ἀρσένιος δὲ Τζαμπλάκων ὁ μέγας παπίας πα-
 20 ρελθὼν ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ἐδίωκε τὸν Συργιάννην ἀπιστίας,
 οὐδ' ἴσχυριζόμενος ὡς ἀπελέγξειν ἐπὶ τῆς δίκης. Συργιάννης δὲ
 εὐθύς πρὶν βασιλεῖα φθῆγῆσθαι τι, καταψεύδεται τε ἐφασκεν
 αὐτοῦ Τζαμπλάκωνα καὶ ἀποδείξεις παρέξειν τοῦ ψεύδους D

16. Χαλκιδικήν. Ad oram MS. legebatur: δ νῦν καλεῖται Βο-
 λερὸν i. e. quae nunc dicitur Volerum. ED. P.

res ad tempus ignorata, donec a quodam de illis magno domestico patefacta est. Qui quamquam Syrgiannem ingrattissimum meritorumque immemorem iudicaret, nihilo minus solitam in malis aequabilitatem atque constantiam servare studens, nihil ei vel faciebat, vel meditabatur molestius: sed et alioqui nihil ei iratus, occidentis praefecturam diu indulisit. Ille volens sibi amicos stabilire, iusiurandum poscebat: idemque ipse praestabat. Iurabatur autem verbis conceptis, Syrgiannem et illum et illum amicos in fide permansuros: neminemque ulla necessitate adactum, alterum proditurum. Quod si forte moreretur imperator, nullum quod sibi, sed quod habito consilio Syrgianni pro aequo et bono placuisset, id facturum et neminem repugnaturum: verum illi ut communitati fructuose consulturo obedituros. Sed haec prius gesta sunt. Non multo post imperatore apud Chalcidicen Thraeciae commorante, aderant ibidem qui magistratibus fungebantur complures, inter quos et Syrgiannes. Arsenius autem Zamplaco magnus pappias eius nomen ut perfidi ad imperatorem detulit: affirmans, se eum iudicio convicturum. Syrgiannes confestim imperatoris verba praeveniens, Zamplaconem mentiri seque mendacium illius firmis argumentis probaturum dixit. Tum Zamplaco non opus esse inanibus verborum pugnis, dum altè

- A. C. 1330 ἰσχυράς. ὁ δ' οὐδὲν ἔφρασκεν εἰκῆ λογوماχεῖν ἀλλήλοις ἀντι-
πάγοντας τὸ ψεύδεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς δίκης καταστάντας ἐκά-
τερον ὧν ἀξιοῖ παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις. βασιλεὺς δὲ πρό-
τερον μὲν ἠούχασεν ἐπὶ μικρὸν πρὸς τὰ εἰρημμένα· οὐδὰ γὰρ
ἦν πᾶ πρότερον οὐδὲν ἀκηκοὺς περὶ Συργιάννη· ἔπειτα ἄχθῃ-5
σθαι μὲν εἶπε καὶ πάνυ πρὸς τοὺς τοιοῦτους λόγους. οὐ γὰρ
βούλεσθαι αὐτῷ τοὺς ὑπηκόους, τοὺς μὲν ἀπιστίας φεύγειν,
τοὺς δὲ διαώκειν, ἀλλὰ πάντας τε αὐτῷ εὖνους εἶναι καὶ μη-
δένα μηδ' ὑφ' ἐνὸς κατηγορεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ εἴρηται τοιαῦτα,
οὐδ' οὕτως ἔχειν ὥστε πάνυ πιστεύειν δεῖ, οὐδ' ὥστε ἀπιστεῖν, 10
- P. 268 ἀλλὰ βασάνῃ τὸ πρᾶγμα δόντας, τάληθῆς ἀνερευνᾶν. εὐχο-
μαι δὲ Τζαμπλάκωνα παραχθέντα μᾶλλον τὰ μὴ ὄντα λέγειν
ἢ σὲ τοιοῦτοις οἷοις αὐτὸς φησὶν ἐνέχεσθαι κακοῖς. Συργιάν-
νης δὲ δεῖτο βασιλέως μόνον τῶν δικαίων ταχεῖν καὶ μὴ διὰ
συκοφαντίαν ἐρήμην ἀλῶναι· τοὺς δὲ ψευδεῖς τουτουαὶ καὶ 15
πεπλασμένους λόγους ἡγεῖσθαι τε μηδὲν καὶ σὺν οὐδενὶ πόνῃ
ὑπερ εἰσι ῥαδίως ἀποδείξειν. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐτὸς ἔφρασκε
κατὰ γνώμην αὐτῷ εἶναι μᾶλλον ἀπολύσασθαι τὰς κατηγορίας
καὶ μηδ' ἐπὶ μιᾷ αὐτῶν ἀλῶναι ἀληθῶς· ἄδικον δὲ ψῆφον
οὐκ ἂν ποτε αὐτῷ ἐπενεγκεῖν, οὐ μόνον ὥσπερ γῶν περὶ ψυχῆς 20
- B ἀγωνιζομένῃ, ἀλλ' οὐδ' εἰ περὶ τῶν φανλοτάτων τινὸς ἐλάγ-
V. 215 χανε τὴν δίκην. Τζαμπλάκωνι δὲ ἐκέλευσεν ἃ Συργιάννη
ἐγκαλοῖ εἰς μέσον ἄγειν· οὐδὲ γὰρ πῶ ἦδει περὶ αὐτῶν οὐ-
δέν. Τζαμπλάκων δὲ ἄνωθεν ἀρξάμενος, οὕτως ἐποιεῖτο τὴν

alterum mentiri clamat: sed in iudicium veniendum et ab utroque ad id quod vult ostendendum, rationes in medium adducendas. Ad haec imperator primum quidem aliquantisper siluit: nihil enim hactenus de Syrgianne audierat: deinde permolestos sibi hos sermones esse dixit: quoniam nollet subiectos suos alios quidem infidelitatis crimen intendere, alios causam dicere: sed amari ab omnibus et neminem ab ullo ullius sceleris accusari. Quae vero dicta sint, nec talia esse, ut valde credenda: nec talia, ut omnino credenda non sint: quocirca examinanda et veritatem inquirendam. Optare autem se, Zamplaconem potius quae non sint obicere, quam Syrgiannem obictorum criminum reum esse. Syrgiannes rogare imperatorem, tantum ut iure secum sgatur, ne per calumniam indicta causa damnetur. Falsis autem hisce et confictis sermonibus nihil se turbari nulloque labore id quod essent demonstraturum. Tum imperator, Sibi quoque probari magis, uti crimina diluat et ne unius quidem vere vincatur. Iniquam autem sententiam nunquam in eum laturum: non solum, ut in praesens de vita in periculum vocatum: sed neque de aliqua re abiectissima iudicium suum subeantem. Tum Zamplaconi mandavit exponere, quorum Syrgiannem insimularct: adhuc enim ea nesciebat. Ille altius re-

κατηγορίαν „Συργιάννης οὔτοςί” λέγων „ὡ βασιλεῦ, τὴν τῆς A. C. 1330
 ἐσπέρας ἀρχὴν ἐπιτετραμμένος, πρῶτα μὲν ἐποιεῖτο διὰ σπου-
 δῆς καὶ ἔργον ἦν αὐτῷ τῶν πάντων περισπουδαστότατον ἐται-
 ρεῖαν συστήσασθαι περὶ αὐτὸν καὶ πάντας, εἰ δύναίτο, αὐτῷ
 5 πείσαι προσέχειν καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν φίλων ἄγειν. ἡμεῖς
 δὲ τὰ τοιαῦτα ὁρῶντες μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς, οἴομενοι αὐ- C
 τὸν δόξης ἐπιθυμοῦντα καὶ ἐπαίνων, εἰς ἃ μάλιστα ἐπτόνηται
 οἱ δοκοῦντες εὐτυχεῖν, τοῖς τοιούτοις ἡσυχολῆσθαι, ἐποιούμεθα
 τὰ πραττόμενα οὐκ ἐν δεινῷ: ὡς δὲ τοῦ χρόνου τριβομένον,
 10 τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις σπουδὴν μείζω τοῦ προσήκοντος γινομέ-
 νην ἐωρῶμεν, ὑποπτέυσιν ἐπήει, μὴ οὐχὶ εὐδουξίας ἕνεκα τὰ
 τοιαῦτα αὐτὸν ἐπιτηδέυσιν, ἀλλὰ τινος ἑτέρου χάριν ἀπορῆη-
 15 γωτος αἱ φίλαι γίνονται τῶν συνισταμένων πρὸς αὐτὸν, ἀλλ’
 ὄρκους δίδοντων πίστεις ἰσχυρὰς καὶ λαμβανόντων παρ’ αὐτοῦ,
 τότε ἦδη ἐν πλείονι ἤμεν ὑποψία τοῦ μεγάλα τινὰ κακουργεῖν D
 αὐτὸν, καὶ τοὺς ὄρκους ἐφ’ ὁποίοις γίνονται ἀκριβῶς διηρευ-
 νῶμεν. ἐμηνύετο δ’ ὑπ’ αὐτῶν τῶν τὰ τοιαῦτα συνειδόντων,
 20 ὡς πρῶτον μὲν γίνοντο οἱ ὄρκoi ἐπὶ τῷ αὐτοῦ φίλους εἶναι
 Συργιάννη καὶ αὐτὸν αὐτοῖς, καὶ τὰ συνοίοντα ἀλλήλοις ἐκ
 παντὸς τρόπου πράττειν ἑκατέρους· ἔπειτα ἂν συμβῆ βασιλεῖα
 τῷ τινι δὴ τινι τελευτῆσαι, μὴ ἕκαστον ἐφ’ ἑαυτοῦ ὅτι ἂν
 δοκῆ συνοῖσον πράττειν, ἀλλὰ κοινῇ σκεψαμένους, τὰ δοκούντα

petens, accusationem sic ordiri: Syrgiannes hic, imperator, occi-
 denti praefectus, primum quidem studiose fecit atque omni ope
 elaboravit, ut sodalitiū sibi constitueret ac, si posset, omnes eo
 impelleret, uti se ad ipsum applicarent et inter amicissimos nume-
 rant. Quod cum a principio statim videremus, arbitrati eum
 gloriae laudumque cupiditate (quas homines beati praecipue admi-
 rantur et obstupescunt) isti occupationi se dedisse, rem haud in-
 digne ferebamus. Cum autem tempore procedente eius in his dili-
 gentiam ultra aequum crescere observaremus, incidit nobis suspicio,
 non gloriae, sed cuiuspiam occultioris rei desiderio in hoc eum
 operam ponere: et accuratius ad ea quae agitabantur attendebamus.
 Ut vero negotio indagato comperimus, aggregantes se ad illum non
 inconsulte in amicitiam recipi, sed fidem suam iuramento astringere
 ipsumque vicissim suam illis sacramento obligare, tum nobis aucta
 est suspicio, hominem magna quaedam scelera moliri, diligenterque
 conditiones et capita in quae iuratum esset, inquisivimus. Narra-
 batur autem a consciis, primum iurasse Syrgianni amicitiam et
 Syrgiannem illis, et omnimodis inter se profuturos. Deinde si quid
 imperatori humanitus contigisset, non unumquemque quod sibi cou-
 ducibile appareret, sed quae post communem deliberationem Syrgi-

- A. C. 1330 *Συργιάννη λυσιτελεῖν ποιεῖν. ὅτι δὲ ἀληθῆ, μάρτυρας παρ-
 ῥέξομαι τῶν λεγομένων. σὺ μὲν οὖν ἂν εἰδείης, ὦ βασιλεῦ,
 ὅ,τι χρῆ ἀποφαίνεσθαι περὶ αὐτῶν· ἐμοὶ δὲ ἐδόκει τῶν ἀτο-*
 P. 269 *πωτάτων, ὑπὸ βασιλείᾳ τινὰ τελοῦντα καὶ δουλείαν ὁμολογοῦν-
 τα ὀφείλειν, τοιοῦτοις ἐγχειρεῖν. ἐπιθύμην δὲ καὶ τῶν πρώ-5
 των τῶν ἐμῶν ἐγὼ, ὡς τὰ τοιαῦτα τολμώμενα παρὰ τῶν
 ὑπηκόων ἀποστασίαν καὶ ἀπιστίαν πάντων μάλιστα ἂν αὐτῶν
 κατηγοροίη. διὸ οὐδὲ ἠνεσχόμην σιγῇ φέρειν, ἀλλ' ἐπὶ σοῦ
 τὰ τοιαῦτα κατηγορήκα αὐτοῦ, νομίζων οὐκ ἕλαττον εἶναι τοῦ
 συμπράττειν πρὸς τὰ φαῦλα τὸ συνειδῶτα μὴ ἐλέγχειν εἰς κα-10
 τηγορίας λόγον." Τοιαῦτα Τζαμπλάκωτος διεξιόντος, ἀδικεῖ-
 σθαι καὶ συκοφαντεῖσθαι διετείνετο ὁ Συργιάννης καὶ κατα-
 ψεύδεσθαι Τζαμπλάκωνα αὐτοῦ, πλασάμενον διαβολὰς ἔχθει
 B παλαιῷ τῷ πρὸς αὐτόν, ὅτι τοὺς υἱοὺς, βασιλέως ἀποστάτας,
 στρατηγὸς κατ' αὐτῶν ἐκπεμφθεὶς χειρώσασαί τε καὶ δεσμώτας 15
 πρὸς βασιλείᾳ ἀπαγάγοι. Τζαμπλάκων δὲ τῶν μὲν υἱῶν αὐ-
 τῷ μέλειν ἔλεγεν ὀλίγα ἢ οὐδὲν, ὡς οὔτε ὀνησόντων οὐδὲν, ἂν
 βελτίους ὦσιν, οὔτε προστριβομένων τινὰ αἰσχύνην, ἂν φαί-
 νωνται κακοί· βασιλεῖ γὰρ μελήσειν ὅπῃ ἂν διάθῃται τὰ κατ'
 αὐτοὺς, ὄντας ὑπηκόους. ἔχθει δὲ τῷ πρὸς ἐκείνον κατηγορη-20
 κέναι, οὐκ ἂν ἔξαρνος γενέσθαι. οὐ γὰρ ἂν δύναίτο κακῷ γε-
 νομένῳ περὶ βασιλείᾳ μὴ ἐχθραίνειν. ἐδεῖτό τε βασιλέως μη-
 C δένα αὐτῶν ἐᾶν οἴκαδε ἀναχωρεῖν, ἀλλ' αὐτῷ συνδιατρίβειν,*

10. τοῦ συνειδῶτα legebatur pro τὸ συνειδῶτα.

annes pro utilibus haberet, ea demum facturos. Haec a me vere asseverari testes dabo. Tu igitur, imperator, quid de his pronunties, monitore non eges: mihi quidem insolentissimum est visum, aliquem imperatori parentem subiectumque se confitentem, talia machinari. Audivi etiam a maioribus meis subditorum huiuscemodii ausus nefarios, maxime omnium eorum perfidiam defectionemque arguere. Proinde cum tacere non possem, horum ipsum apud te accusavi: opinatus, perinde esse atque si mala simul perpetres, nisi ea conscius accusando detegas. Ubi Zamplaco conticuit, Syrgiannes affirmare, iniuriam sibi fieri et se calumniose oppugnari mentirique Zamplaconem, qui ista ex odio inveterato confinxerit; quia scilicet filios Zamplaconis, qui ab imperatore defecerant, dux contra eos missus, captos et vinctos ad imperatorem adduxerit. Zamplaco sibi filios parvae aut nulli curae dixit esse: quod nec profuturi sint quidquam, si meliores: nec maculam sibi aspersuri, si mali fuerint: imperatori cordi fore, quo pacto eos tractet, cum illi subsint. Odio autem commotum accusasse, non inficiaturum: nec enim posse, qui se improbe erga imperatorem gesserit, non edisse: orabatque eundem, ne eorum quemquam domum dimitte-

ἄχρις ἂν μεταπεμφάμενος τὸν μαρτυρήσοντα τοῖς εἰρημένοις, A. C. 1330
 ἀπελέγη διαβήδη, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη ὢν κατηγορήθη πλάσμα
 καὶ συκοφαντία, ἀλλ' αὐτὰ τὰ γεγενημένα ὑπ' αὐτοῦ. βασιλεὺς V. 216
 δὲ δίκαια τε Τζαμπλάκωνα ἐπεψηφίζετο ἀξιοῦν καὶ προσέτα-
 5 τεν οὕτω πράττειν. ἀξιοῦντος δὲ καὶ Συργιάννη προσκαλε-
 σθαί τινας, οἱ ἀδικούμενον αὐτὸν καὶ συκοφαντούμενον ἀπο-
 φανοῦσιν, ἐπέτρεπε καὶ αὐτῷ πᾶν ὕπερ ἂν ἦ πρὸς ἀπόδειξιν
 τῆς ἀληθείας ἐξείναι πράττειν. τοὺς μὲν οὖν συμμαρτυρήσον-
 10 τας αὐτοῖς ἐπὶ τῆς δίκης αὐτίκα ἐπεμψαν τοὺς κομιοῦντας· αὐ-
 τοὶ δὲ συνόντες βασιλεῖ, παρεσκευάζοντο ὡς ἐπὶ δίκην. D

κγ'. Τῆς ἡμέρας δὲ ἐκείνης παρελθούσης, ἐπεὶ ἐπεγένετο
 ἢ νῦξ περὶ μέσην, ὃ Συργιάννης εἰς τὴν οἰκίαν τὴν μεγάλου
 δομεστικῶν ἀπελθὼν, ἐδεδίκετο μὴ περιιδεῖν ὑπὸ συκοφαντίας τὰ
 ἔσχατα προσδοκῶντα πείσεσθαι δεινὰ, ἀλλὰ χεῖρα σώζουσιν
 15 παρασχεῖν καὶ μὴ διὰ τὸ προσκεκρουκέναι ἀπειδηῖσαι κινδύ- P. 270
 νούοντος, ἀλλὰ πρόνοιάν τινα ποιήσασθαι αὐτοῦ. αὐτῷ μὲν
 γὰρ ὁμολογεῖν προσκεκρουκέναι, πεισθέντα φαύλοις ἀνθρώποις
 καὶ διεφθορόσι καὶ ψευδαμένοις ὡς τὰ πολλὰ, καὶ διὰ τοῦτο
 αὐτὸν τε ἑαυτοῦ κατηγορεῖν πολλὴν ἀγνωμοσύνην καὶ αὐτῷ
 20 ἐφίεσθαι ἦν ἂν ἐθέλοι δίκην λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ. περὶ βα-
 σιλέα δὲ μηδὲν ἑαυτῷ κακῇ γενομένῳ συνειδέναι, ἀλλ' ἄκρατον
 εἶναι τὴν διαβολήν. οὗ δὲ ἔνεκα, αὐτοῦ δεῖσθαι συγγνώμην τε
 αὐτῷ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδικίας καὶ ἀγνωμοσύνης καὶ τὴν προσ-
 δοκωμένην λύειν συμφορὰν αὐτὸν δὲ ὄρκους οἷς ἂν ἐθέλοι τὸ

ret, donec ipse, testibus evocatis, nihil se calumniandi libidine
 fictum, sed ipsissima eius facta in accusatione sua posuisse mani-
 feste ostenderet. Imperator Zampliconem aequum petere censens,
 ita facere iussit. Mox et Syrgiannes oravit acciri quosdam, qui se-
 cum per calumnias inique actum testarentur. Concessum est, quae ad
 veritatem demonstrandam liceret, experiretur omnia. Subito itaque
 missi, qui testes in iudicio utrique adfuturos adducerent: ipsi in-
 terea apud imperatorem haerentes, ad actionem se comparabant.

23. Sub medium noctis sequentis, Syrgiannes in aedes magni
 domestici adventans, orat, ne se ob falsam criminationem atrocis-
 sima pertimescentem supplicia despiciat: sed salutarem sibi manum
 porrigat; neve propter offensionem animi sui periculo iactatum
 aspernetur: sed aliqua sui cura tangatur. Fateri, se nequam et per-
 ditis hominibus et ut plurimum mentientibus nimis credulum, in
 eum deliquisse. Ideo semet magnae improbitatis condemnare
 et aestimationem poenae in eius arbitratu ponere. At in im-
 peratorem nullius facinoris sibi conscium meramque calumniam
 esse. Quamobrem rogare, ut iniustitiae et ingratitude suae
 gratiam sibi faciat imminetentemque cervicibus suis calamitatem

- A. C. 1330 μὴ διὰ βίον παντός κακὸν ὀφθῆναι περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ πάντα
 B αὐτῷ πιστώσασθαι ὑπέκειν. Συργιάννης μὲν οὖν τοιαῦτα
 ἐδείτο ὁ μέγας δὲ δομέστικος αὐτῷ ὑπετίθετο θαρρῆεν, ὡς ἴσῃ
 ἀποστερησοίτο τῶν δικαίων οὐδὲ διὰ συκοφαντίαν αὐτῷ ἀπα-
 τήσει δυσχερὲς οὐδέν. οὔτε γὰρ βασιλεῦ ἀνασχέσθαι ἂν ποτε
 καταψηφίσασθαι συκοφαντουμένου, μήτ' αὐτὸν περιuideν. τὸ
 δ' ὄρκους παρασχέσθαι ἐπηγγέλθαι, ἂν σοι νῦν περὶ τὰς προ-
 δοκωμένας τύχας χρησίμος ὀφθῶ, ὥστε διὰ βίον παντός ἐμοὶ
 ὑπέκειν καὶ μηδέποτε ἀγνωμονῆσαι, μηδὲ εἰς λήθην τῶν εὐε-
 γειῶν ἐλθεῖν, ἐν ἴσῃ μοι δοκεῖς καὶ ἀδύνατα ἄξιοῦν. ὁ γὰρ
 C μῆτε πρότερον μῆθ' ὕστερον ἀγαθὸς γενόμενος περὶ τοὺς φίλους,
 ἀλλὰ μικρῶς καὶ φαύλης τινὸς ἐνεκα αἰτίας ἢ οὐδὲ μικρῶς, Εὐ-
 ρίπου δίκην μεταφερόμενος καὶ ἀστατῶν, πῶς ἂν εἰς δίκαιος
 πιστεῦσθαι περὶ τοῦ μέλλοντος παρεχόμενος τὰς πίστις; ὁ-
 σθαι γὰρ ὡς φιλίας ἡμῖν ἀναθεν ἐκ παιδῶν προσγεγενημένης,¹⁵
 ἐγὼ μὲν ἐσπούδασα ἀεὶ μηδεμίαν πρόφασιν δικαίαν σοι δια-
 στάσεως παρασχεῖν καὶ ταραχῆς, καὶ διατήρησά γε ἑμαυτὸν
 ἄχρη νῦν ἐπὶ τῆς ὁμοίας προαιρέσεως καὶ τοῦ θεοῦ συναιρομέ-
 νου· σὺ δὲ καὶ ἅπαξ καὶ δις μηδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν, ἀντὶ φίλου
 καὶ συνήθους πολέμιος ἐξαίφνης ἀνεφάνης καὶ οὐδενός, τὸ γε
 D εἰς σὲ ἦγον, τῶν λυπεῖν ἀπέσχου δυναμένων. ἂ νῦν ἐμοὶ γε
 ὀνειδίξειν οὐ κατὰ καιρὸν δοκεῖ, περὶ αὐτῶν ἅπαξ συνεγνώ-
 V. 217 πότι· τὰ τελευταῖα δὲ νῦν ταῦτα ὑπὸ κλοιοῦς ἐν δεσμοτηρίῳ
 ὑπὸ τοῦ πρᾶσβυτέρου βασιλέως κατεχομένη καὶ μηδεμίαν ἐλ-

avertat: per omnem deinceps aetatem nihil in eum mali attentatu-
 rum, eius auctoritati in omnibus obsecuratum atque huius promissi
 fidem, si velit, dicto sacramento facturum. Haec Syrgiannes. Quem
 magnus domesticus admonet bonum habere animum, salva illi esse
 iura sua: nec propter sycophantiam quidquam incommodorum ei
 nasciturum. Neque enim imperatorem, ut calumniis tantummodo
 oppugnatus damnetur, unquam passurum: neque eius res neglectu-
 rum. Quod autem iuraturum promittis, inquit, si nunc afflictio tibi
 succurrero, te in omni reliqua vita in auctoritate mea permansu-
 rum: nihil adversum me improbe admissurum: neque beneficiorum
 immemorem futurum, videris eadem oratione impossibilia petere.
 Qui enim amicis nunquam fidus, sed ob causam modicam et inanem,
 imo ne modicam quidem, ut Euripus variabilis et inconstans fuit,
 quomodo hic, quamvis fidem dederit, de cetero fidem mereatur?
 Certe nosti, quo pacto cum inde usque a pueris inter nos amaverim-
 us, ego semper studuerim, ne tibi iustam dissidii ac perturbatio-
 nis occasionem darem: et in hunc usque diem, Deo adiuvante, in
 suscepto consilio perstiti. Quid tu? cum semel atque iterum non
 haberes, quod nos accusares, pro amico et familiari repente hostia

πίδα ἔχοντι τῆς τῶν δεινῶν ἀπαλλαγῆς, τῆς μὲν σῆς ἀγνοῶ. Δ. C. 133ο
 μουσῆς οὐδὲ ἐπεμνήσθη, τῆς δὲ ἐμῆς πρὸς σὲ φιλίας καὶ συν-
 ηθείας ὡσπερ εἶωθα μεμνημένος, ἅπερ οὐδ' ἂν ποτε αὐτὸς
 ἤλπισας, οὐδ' ἂν ἐτέρου λέγοντος ἐπειθου ὡς εἶη ἀληθῆ, τοι-
 θαῦτα καὶ διενοήθη καὶ εἰργασάμην ὑπὲρ σοῦ καὶ οὐ μόνον
 τοῦ δεσποτηρίου ἀπήλλαξα καὶ τῶν κλοιῶν, καίτοι γε πολλὰ
 καὶ βασιλίδος τῆς βασιλέως μητρὸς τῆς εἰς σὲ προνοίας ἔνεκα
 αἰτιωμένης, καὶ βασιλέως αὐτοῦ δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ διὰ τὸ
 ἐμὲ βούλεσθαι μόνον τὴν ἄδειαν παρεσχημένον, ἀλλὰ καὶ ἔκ P. 271
 10 ἵστε τῶν κοινῶν ὠφέλησα πολλὰ, προσόδους τε παρέχων ἐτησίους
 ἐκ χωρίων καὶ ἄρχοντα πόλεων καθιστὰς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων
 οὐδὲν ἔλαττον· ἂ νῦν ἕκαστα ἀπαριθμεῖν, ἀγεννὲς ἂν εἶη καὶ
 οὐδαμῶς ἕγγυς τοῦ ἡμετέρου τρόπου· ἐκεῖνο ἐγνοῶν, ὡς αὐτὰ
 τὰ πράγματα διδάξαι δυνατὰ οἶον φίλον ἰδίᾳ φανulότητι τρέ-
 15 πωσιν ἀπολωλεκότε, τῇ σφετέρᾳ αὐτοῦ καλοκαγαθία πάλιν ὑπῆρξεν
 ἀνασώσασθαι· καὶ τελευταῖον ἀπὸ μικρῆς τινος καὶ εὐτελοῦς
 ἀρχῆς ἐπὶ πᾶσαν τῆς ἐσπέρας ἀνῆγον τὴν ἡγεμονίαν. σὺ δ' ἀντι-
 πάντων τούτων θαυμασίαν τινὰ καὶ μάλιστα σοὶ προσήκου- B
 σαν ἀπεδίδους τὴν ἀντιμισθίαν. δέον γὰρ ἔργοις τε καὶ λόγοις
 20 οὐδὲρ ἐγγεῖνη ἀναγράφεσθαι καὶ σωτήρα καὶ κηδεμόνα, πᾶν ἐποί-
 εις τούναντιον, ὡς ἐπὶ πολέμιον καὶ πολλὰ δεινὰ εἰργασμένον
 παρασκευαζόμενος καὶ προσεταιριζόμενος πολλοὺς, ὡς ἂν εἰ
 βουλευθείην ὡσπερ δὴ καὶ πρότερον ἀδικεῖν καὶ κακῶς ποιεῖν,
 αὐτὸς εἶης δυνατὸς ἀμύνεσθαι τῇ προπαρασκευασμένῃ χρωόμενος

evasisti et quantum in te fuit, nihil ad dolorem nobis ingeneran-
 dum omisit; quae nunc exprobrandi tempus non est, cum ea semel
 condonarim. Denique cum imperante seniore in custodia vinculis
 constrictus tenerere, nulla spe evadendi, sceleris tui immemor et
 amicitiae nostrae consuetudinisque, ut soleo, recordatus, quae tu
 nec speravisses, nec ab alio narrata credidisses, ea ego tua causa
 et cogitavi et feci: nec solum e carcere et vinculis te eripui (quam-
 quam imperatoris mater eam tui curam in me reprehenderet; et im-
 perator non ob aliud, quam quod ego ita vellem, hanc licentiam
 daret) verumetiam de publico haud parum tibi profui, annuos tibi
 redditus e locis certis suppeditans, urbiumque praefectum te consti-
 tuens: nec minus de meis facultatibus tibi consulens: quae nunc si-
 gillatim recensere, nec ingenuum et moribus meis alienum esset. Res
 enim ipsae docere te possunt, qualem amicum cum tuo vitio perdi-
 disses, ipsius bonitate recuperaveris. Postremo e tenui ignobilique
 praefectura ad totius occidentis procurationem te provexi. At tu pro
 istis omnibus admirabilem quamdam et ingenio tuo convenientem in
 primis gratiam rependisti. Cum enim me benemerentem servatorem-
 que ac tutorem tuum dictis et factis profiteri debuisses, prorsus
 contra egisti, tamquam in hostem nocentissimum te instruens et

A. C. 1330δυνάμει. ἔξ ὧν ὥσπερ αὐτοὶ λέγουσιν οἱ κατηγοροῦντες, εἰς πολλῶν χαλεπότερον καὶ χειρόν βάραθρον κατεκρημνίσθης· σὺ δὲ ἤδη συνορῶν οἷ κακῶν ὑπ' ἀβουλίας συνηλαθής, ἃ σοι C ἔδοξε μόνᾳ δυνατὰ πρὸς τὴν παρούσαν ἀνάγκην ἀποχρησεῖν, ταῦτα ἦκεις ἐσκεμμένος λέγειν. ἐγὼ δὲ μηδὲν ἀποκρυψάμενος, 5 ὅπως τε διαίκεμαι πρὸς σέ, καὶ οἷα ποιήσω, ἔρω. οὐθ' οὐ- τως ἔγω ὥστε ποτὲ τοῖς φίλοις σε συντάττειν τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑπὲρ σου τῶν προσηκόντων τοῖς φιλοῦσι πράττειν τι, οὐθ' ὡς πολεμῶ χρῆσθαι βλύπτων ὅσα δυνατὰ· ἀλλ' ἐπὶ τῆς δίκης γε- νομένου καὶ ὑπὲρ ὧν κατηγορῆ τὰς ἀπολογίας ποιουμένου, 10 αὐτὸς μακρὰν ἔξασκήσω σιωπὴν, φθγγόμενος μηδέν. καὶ μὲν τῶν κατηγορῶν περιγένη καὶ τὴν δίκην διαφυγῆς, ἀγαπή- σω καὶ αὐτὸς καὶ οὐ φθονήσω τυχόντι τῶν δικαίων· ἂν δ' ἤπ- των φαίγη παραπολὺ καὶ ἀλίσκε ἀδικῶν, ἂν μὲν ἀπειρία λό- γων ἢ ἀδικία τῶν συκοφαντῶν, ἢ τρόπος δὴ τινι ἑτέρῳ ἀπο- 15 D στερεῖσθαι συμβαίῃ τῶν δικαίων, προστήσομαι προθύμως, καὶ οὐ περιώψομαι ἄδικον ψῆφον ἐνεχθεῖσαν κατὰ σοῦ, οὐ σοῦ γε ἕνεκα μᾶλλον, ἢ αὐτοῦ δικαίου· ἂν δὲ προσῆ τὸ δικαίως τῆ κατὰ σοῦ ἔξαγομένη ψήφῳ, μηδεμίαν ἐπικουρίαν προσδέκα παρ' ἐμοῦ. ἔξ ὅτου γὰρ αὐτὸς ἀπόσω τὴν φίλῃν τὴν ἐμήν, 20 καὶ πολεμίου ἔργα εἶλον πράττειν, καὶ αὐτὸς τοῦ νομίξειν φί- λον ἀπεσχόμεν· ἐμαντῶ δ' ὥσπερ πολιτείας ἀρχαίας τὸ μη- δενὶ πολέμιος εἶναι συντηρῶν, οὕτε σοι μέχρι νῦν, οὐθ' ὕστε- ρον γενήσομαι· ἀλλ' οὐτ' ἀδικούμενον περιώψομαι ὥσπερ ἔφη,

multos in sodalitiū aggregans: ut si iterum vexare te vellem, poses te comparatis ad id viribus tueri atque defendere. Unde, ut accusatores tui dicitant, in barathrum longe deterius atque exitiosius temet deturbasti. Iam vero intelligens, quo miseriarum tua te amentia adegerit, quae sola ad levandam praesentem calamitatem suffectura iudicasti, haec ut diceres, meditatus advenisti. Atqui ego nihil te celans, quo sim in te animo, et quid decreverim, enuntiabo. Neque ita affectus sum, ut aliquando te in amicos referre tuaque causa quid de officii amantium praestare cogitem: neque hostis loco te habere, quantaque possim detrimenta tibi iniungere velim. Sed cum te in iudicio stiteris, et ad capita accusationis responderis, ego longum silebo. Et si quidem cofutatis accusatoribus absolveris, placebit id mihi quoque: nec tibi ius tuum adepto invidebo. Sin multo adversariis inferior, causa cecidisse videbere: et aut imperitia dicendi, aut iniquitate calumniatorum, aut alio quodam modo iure tuo excidere contigerit, patrociniū tui perlibens arripiam, et iniusta te feriri sententia non siuam: neque id tibi magis, quam aequitati dabo. Sin iure damnaberis, nullam a me defensionem exspectabis. Ex quo enim tu amicitiam meam proiecisti, hostesque imitari maluisti, ex eo ego

οὐτ' ἀδικοῦντα ἐξαρκάσω τῶν κινδύνων. πρὸς δὴ ταῦτα ὕπηλ. C. 133°
 ἂν σοι δοκῇ τοῖς πράγμασι χρῆσθαι, συνετός τε ὢν καὶ περ- P. 272
 ραν ἔχων καὶ λόγων καὶ πραγμάτων." Συργιάννην μὲν οὖν
 εὐδὺς οὐκ ὀλίγον ἐθορύβησαν οἱ λόγοι, νομίσαντα ἤδη ἐν χρῆ-
 5 κινδύνον καθεστάναι. ὅμως δὲ ἔ.ι. πειρώμενος αὐτοῦ εἰ δύ-
 ναιτο ἀποδέμενος τὴν πρὸς αὐτὸν ὀργὴν στήσαι τὴν προσδο-
 κωμένην συμφορὰν „Ἐγὼ μὲν ᾤμην" εἶπε „μέχρι λόγων μοί
 σε τὴν τιμωρίαν τῶν ἡμαρτημένων στήσειν, καὶ μὴ διὰ μι-
 κροψυχίαν, ἐφ' ἣ μοι καὶ πρότερον πολλὰ πολλάκις συνέγνωσ,
 10 κορηόσσομαι τοῖς συκοφαντοῦσι νῦν. ὄρω δὲ ἤδη τὸν ὀλεθρον
 κατ' οὐδὲν ἔλλείποντα ἐμοί. εἰν γὰρ πεισθῶ σαφῶς, ὅτι σε B
 οὐ πείσω δυνατόν δεηθεῖς ὑφεῖναι μοι τὴν ὀργὴν καὶ ὁμοίως
 ὥσπερ πρότερον κηδεμονίας ἀξιοῦν, οὐδὲν λοιπὸν ἢ κακοῦς
 τοῖς ἐσχάτοις περιπεσεῖσθαι προσδοκᾷ." ὁ δ' ἔφασκεν „οὐ
 15 χρείαν εἶναι λόγων περιττῶν· αὐτὸς δὲ πρότερόν τε λόγους
 ὀλίγοις τὴν διάνοιαν δεδηλωκέναι, καὶ νῦν οὐδὲν ἥττον τὸ αὐ-
 τὸ ποιήσειν· ἀνεπίφθονον δὲ εἶναι, εἰ διὰ παραδειγμάτων τὴν
 ἀπόδειξιν ποιήσομαι τοῦ λόγου. δοικέναι γὰρ νομίζειν, ἐμὲ
 μὲν γαληνῶ τινι λιμένι προασηρηρισμένη πέτρα, σὲ δὲ ἠὲ κά-
 20 λων ἐξ αὐτῆς ἀναψαμένη καὶ πολλῆς ἀπολανοῦση τῆς εὐδίας·
 νομίσαντα δὲ, ἂν αὐτῆς ἀπολυθήσῃ, πλέον τι καὶ κερδαλεώ- C
 τερον εὐρήσειν, ἀφεῖναι ἐπὶ τοῦ πελάγους ἀποστάντα, κλυ-

8. Intpr. corr. *μεγαλοψυχίαν*, sed melius ex superioribus *μικρο-
 λυπίαν*, quod Nicetae verbum est. ED. P.

quoque te amicū agnoscere desi: et vetus quoddam vitae insti-
 tutum mihi custodiens, ut nemini scilicet inimicus sim, neque tibi
 hactenus fui, neque in posterum ero: et quomodo inique laesum,
 ut promisi, non deseram: sic inique laedentem discrimine haud ex-
 pediam. Igitur cum prudentia et rerum verborumque exercitatione
 valeas, quemadmodum tibi videtur, sic age. Syrgiannem illico non
 parum haec conturbavit oratio, existimantem se iam velut in ipsis
 periculi faucibus versari. Tamen iterum experiens, si posset efficere,
 ut ille ira deposita, formidatum a se malum depelleret, equidem pu-
 tabam, inquit, te peccata mea verbis tenus puniturum: nec ob ani-
 mum generosum, ob quem alias toties mihi ignovisti, calumniatoriu-
 bus modo obiecturum. Sed iam me nihil perditus. Si enim plane
 credam, tibi persuaderi non posse, ut iram adversum me remittas,
 perindeque ut antea curae habeas, quid superest, nisi ut extrema
 expectem? Nil opus est, inquit magnus domesticus, supervacaneis
 sermonibus. Nam et ante complusculis verbis mentem meam expli-
 cavi et nunc nihilo minus idem faciam. Non erit porro absurdum,
 si rem exemplo declaravero. Me petrae, tranquillissimo portui ad-
 haerescenti, te navigio funibus eidem alligato et placidissimo caelo
 quiescenti similem arbitror: teque, quoniam, si inde solvereris,

A. C. 1330 *δὲ περιπεσόντα καὶ σαφῶς τὴν ἀβουλίαν ἐγνωκότα, τῆς πέτρας δεῖσθαι τοῦ κλύδωνος ἐπὶ τοῦ πελάγους ἐλθούσαν ἐξαρκάσαι· τὴν δὲ ἀποκρίνασθαι, οὐ δυνατὰ αἰτεῖσθαι· ἀλλ' εἴτι δέοιτο τῆς παρ' αὐτῆς γαλήνης, αὐτὸν μᾶλλον ἐλθόντα πρὸς αὐτήν, τὰ πρυμνήσια ἀνάμειναι. τοῦτο δὲ οὐ λόγους, ἀλλὰ μᾶλλον ἔργοις ἐπιδείκνυσθαι οὐδεμία γὰρ ἔσται τις ὠφέλεια ἀπὸ τῶν λόγων, εἰ μὴ αὐτὸς ἔργῳ προσορμησῆται τῷ λιμένι. τὸ γὰρ μὲν οὖν ἔχον, μηδένα παρ' αὐτοῦ μήτε κίνδυνον ὑφορᾶσθαι, μήτ' ἐπικουρίας τυχεῖν ἐλπίζειν. εἰ μὴ ἔργοις εἰς τὸ ἐπιόν ἐπιδείξεται τὴν πρὸς αὐτὸν στοργήν, (λόγους γὰρ οὐ πιστεύειν, ἵδη δὲ τρεῖς ἀποδεδειγμένους ἔχειν ὑγιᾶς οὐδέν,) τότε ἵδη τὰ παρ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸν προσθήσειν. Συργιάννης μὲν οὖν τοσαῦτα εἰπὼν καὶ ἀκούσας, ἀνεχώρησεν ἐκείθεν, οὐκ ὀλίγα ἀνιώμενος ὅτι μὴ δυνηθεὶς πείσαι τὸν μέγαν αὐτῷ δομέστικον προσέχειν.*

P. 273 *κδ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς ἄρας, ἦλθεν εἰς Βυζάντιον· συνείποντο δὲ καὶ Συργιάννης καὶ Τζαμπλάκων, ὡς ἐκεῖ γεννησομένης δίκης. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον καὶ οἱ παρ' ἑκατέρου προσκεκλημένοι μάρτυρες παρεῖσαν. ἐπεὶ δὲ ἐπύθετο ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευεν εἰς τὸ δικαστήριον ἀπαντᾶν. μελλόντων δὲ ἵδη, ἠγγέλλετο ἐκ Βιθυνίας ὡς Ὀρχάνης ὁ τῶν αὐτόθι Περσῶν σατραπῆς τὴν κατὰ τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον Νικομήδειαν, πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον, στρατιάν πύ-*

maius quiddam et lucrosius inventurum somniasses, in vastum pelagus processisse et in fluctus incidisse. Cumque perspicue stultitiam tuam agnoveris, nunc rogare petram, uti in altum mare veniat et e fluctibus te educat; illam respondere, ab se peti, quod in manu sua non sit: verum si elus secunda tranquillitate frui desideres, uti tu potius ad se accurras et retinacula a se aptes: id quod non verbis, sed opere magis ostendendum; nihil enim verba proderunt, nisi re ipsa ad portum hunc confugeris. In praesens itaque nec a me ulla timebis periculum; neque ullum sperabis auxilium. Quod si posthac factis tuis erga me et eximium quidem amorem demonstraveris (verbis namque non credo, quae iam bis terque falsitatis comperta sunt) tum ego quoque officium meum non praetermittam. His a se dictis et a domestico auditis, Syrgiannes admodum moeatus discessit, quod eum precibus ad se tuendum flectere nequivisset.

24. Imperator Chalcidice Byzantium venit, Syrgianne et Zampacone sequentibus, ad iudicium illic obeundum: brevique vocati ab utroque testes affuerunt. Quod ut rescivit imperator, uti ad tribunal omnes praesto adessent, mandavit. Cum inibi res esset, nuntiatur e Bithynia Persarum illic satrapam Nicomediam in sinu Astaceno urbem amplam et frequentem, frequenti exercitu circumsedere admotisque machinis oppugnare; cui mature opem ferendam

λὴν περικαθίστας, καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. ἐδό- A. C. 1330
 κεῖ δὲ βασιλεὶ βοηθητέον εἶναι κατὰ τάχος. καὶ στρατιᾶν ἐν-
 θέμενος, οὐ μόνον τριήρεσιν, ἀλλὰ καὶ φορητοῦς ναυαὶ πε- V. 219
 ζήν τε καὶ ἵππικῆν, ἐπλεὶ πρὸς τὴν Νικομήδους, ὡς ἐξαιρεησό- C
 5 μμενος τῶν κινδύνων. ἔτι δὲ ὄντος μετεώρου τοῦ στόλου, καὶ
 μέλλοντος εἰς Νικομήδειαν καταίρειν, Ὁρχάνης πρεσβειᾶν
 πέμψας, πρῶτα μὲν ἠσπάζετο βασιλέα· ἔπειτα ἐμῆνυεν ὡς βού-
 λοιτο τὸν πόλεμον καταθέσθαι, εἰάν καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην
 ἢ εἰάν δὲ μάχην συνάπτειν προθυμοῖτο, μαχεῖσθαι καὶ αὐ-
 10 τόν. ὁ δ' ἀντησπάζετο μὲν καὶ αὐτὸς αὐτόν, ἐδήλου τε ὡς
 τοῦ μὲν ἦκειν παρεσκευασμένος ὡς ἐς μάχην, οὐκ ἂν δύναίτο
 ἔξαρνος γενέσθαι, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὄντος φανεροῦ.
 εἰάν δὲ αὐτὸς βούλοίτο τὸν πόλεμον καταθέμενος εἰρήνην ἄγειν,
 οὐδ' αὐτόν ἀπόσασθαι αὐτήν. καὶ λόγων γενομένων περὶ σπον- D
 15 δῶν διὰ τῶν πρέσβων, (οὐ γὰρ αὐτοὶ συνῆλθόν γε ἀλλήλοις)
 συνέβησάν τε καὶ ἔθεντο σπονδὰς εἰρηνικὰς, ὥστε Ὁρχάνην
 βασιλέως εἶναι φίλον καὶ τὰς κατὰ τὴν ἑω πόλεις, ὅσαι ἔτι
 ἦσαν ὑπήκοοι Ῥωμαίοις, ἀδικεῖν μηδέν· ἔπειτα ἀλλήλους ἡ-
 20 μείβοντο δῶροις, Ὁρχάνης μὲν ἵππους πέμψας καὶ κύνας
 20 θηρευτικὰς τύπητάς τε καὶ παρδάλεων δοράς· βασιλεὺς δὲ
 ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ ὑφάσματα οὐκ ἐξ ἐρίων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ Σηρικὰ, καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπιβλημάτων ἐν, ὃ περὶ πλεί-
 στον παρὰ τοῖς βαρβάρων σατραπαις ἄγεται ἄει καὶ τιμῆς
 εἶναι δοκεῖ τεκμήριον καὶ εὐμενείας· ἐφ' ᾧ τότε καὶ αὐτὸς
 25 ὑπερήσθη τε τῶν ἄλλων μᾶλλον καὶ χάριτας ὁμολογῆσαι βασιλεῖ.

imperator statuit. Ergo non in triremes dumtaxat, sed in onerarias quoque peditibus et equitibus impositis, eo cursum intendit. Verum antequam classis Nicomediense litus teneret, Orchanes missa legatione primum imperatori salutem dicere: tum indicare, se arma positurum, si illi quoque eadem sit voluntas; si decertare aveau, se non recusaturum. Resalutat eum imperator significatque, negare non posse, se ad pugnam instructum adventare, quod ipsa res loquatur: sed si ipse pacem amplectatur, se quoque non repudiaturum. Collocutis inter se legatis, (nam principes non convenerunt) consensu pax foedere constituta est, cum his conditionibus: ut Orchanes imperatoris esset amicus, et urbibus per orientem, quotquot adhuc Romanis parebant, nullo maleficio incommodaret. Postea inter se donaverunt, Orchanes equos et canes ad venandum, tapetas et pelles pardalinas; imperator argentea pocula, textilia non lanea modo, sed et Serica, et unum ex imperatoriis amiculis: quod satrapae barbarorum plurimi aestimant et honoris ac benevolentiae argumentum interpretantur: quo et ipse tum Orchanes supra cetera lactatus, imperatori gratias egit, et in sedes suas recessit. Imperator exscen-

- A. C. 133 *ομάλιστα βούλεσθαι οὐ μόνον ὅτι δίκαιον εὐνοῶν εἶναι καὶ πρόθυμον περὶ αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα καὶ μᾶλλον ἐπισπᾶσθαι τιμὰς τε παρέχειν καὶ προσηκούσας τὰς εὐεργεσίας· ἃ δὲ νῦν ἔφης εἰς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον χρησίμος ὀφθῆσεται*
 D *ἡμῖν, βούλεσθαι μαθεῖν ὅπου ἄττα, ὡς ἂν ἐκ τῶν λεγομένων ἢ διαγινώσκεις, ἂν τε λυσιτελοῦντα τὰ βεβουλευμένα εἴη, ἂν τε μὴ." Σφραντζῆς δὲ οὐδὲν μὲν ἤκειν ἐφασκεν οἰκοθῆν αὐτὸς βεβουλευμένος πλὴν τοῦ προθυμώτατον ἑαυτὸν ἐφ' οἷς ἂν κελυσθεῖη παρασχέσθαι· ἐπ' αὐτῷ δὲ εἶναι ἐφ' ὅ,τι ἂν δοκοῖη λυσιτελεῖν σκεψαμένῳ χρῆσθαι. βασιλεὺς δὲ ἐπῆναι τειο αὐτὸν τοῦ βουλευμάτος καὶ οἰκαδὲ ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἄττα ἂν δοκοῖη βέλτιστα ὑποθηρόμενος. τὸν μέγαν δὲ δομῆτικον παραλαβὼν, ἐβουλευόντο ὅπως δεοὶ τὸν κατὰ τοῦ Συργιάννη πόλεμον διαθεσθαι· ᾠοντο δὲ πρὶν παρασκευασαμένους ἤκειν ἀντιπάλῳ στρατιᾷ οὐ μέμψιν τιὰ δίκαιαν εἶναι,*¹⁵
 P. 277 *εἶγε χωρὶς ὀπλων καὶ κινδύνων ἀπάτη τὸν πολέμιον συσχόντες δυνήσονται τὸν πόλεμον πρὶν συστῆναι καταλῦσαι. τὰ γὰρ τοιαῦτα κλέμματα καλλίστην δόξαν ἔχειν, ἃ μάλιστα ἂν τις τὸν πολέμιον ἐξαπατήσας, ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ὑπηκόους ὠφελήσῃ. διὰ ταῦτα δὴ ἐδόκει Σφραντζῆ τῶν παρακειμένων τῇ Καστο-²⁰ ρία πολιχνίων ἐγχειρῆζειν τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐπειδὴν γένηται ἐκεῖ, Συργιάννη μὲν οὐκ ἀνέξῃσθαι εὐθύς μὴ προσπέμψαι πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαλεῖν αὐτῷ προσθέσθαι ἀποστάντα βασιλέως*

talem virum non solum amicum et promptum gerere animum, sed etiam, quo magis eum sibi devinciat, honoribus ac donis congruentibus eius dignitatem amplificare iustum sit. Cupere porro scire, in quibus se modo operam sibi in bello contra Syrgiannem navaturum profiteretur; ut eo indicante, utile necne consilium ceperit, cognosci possit. Tum Sphranzes, haudquaquam per se meditatum venire, nisi ut se quam promptissimum ad imperata praebeat. In ipso situm esse, ubi re circumspecta operae pretium facturum putaverit, ibi potissimum suo labore uti. Imperator de sententia laudatum, redire domum iussit; se die sequenti, quid optimum fore iudicasset, eum edoctrum. Post magnum domesticum in consilium de bello adversus Syrgiannem instituendo adhibuit: visumque factum iusta reprehensione cariturum, si priusquam instructo exercitu contrairetur, abaque armis et periculo, per dolum aliquem hoste capto et constricto, bellum ante finire possent, quam incipere. Huiusmodi namque furta belli gloriosissima sunt, quibus hoste circumvento, sibi quispiam ac subditis plurimum commodat. Quapropter Sphranzi oppidorum Castoriae vicinorum praefecturam dandam censuerunt. Quo cum venerit, Syrgiannem non temperaturum, quin sine mora mittens, ab imperatore eum ad suas partes transire hortetur. Sphranzem aures praebiturum libenter, et cum illo amicitiam societatemque com-

τὸν δὲ ἑπακούσαντα προθύμως, φιλίαν θέσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ A. C. 1330
 συμμαχίαν καὶ ἐπειδὴν γένωνται ἐν συνηθείᾳ καὶ φοιτῶσι V. 222
 παρ' ἀλλήλους ἀδελῶς, τότε ἤδη φυλάξαντα καιρὸν ἐν ᾧ μὴ B
 μεθ' ἑτέρων ἂν εἴη πολλῶν ὁ Συργιάννης, (πάντως δὲ τοιού-
 5τους πολλοὺς εὐρήσειν,) εἰς ἐν τῶν φρουρίων κατασχόντα δῆ-
 σαι· φρουρεῖν τε ἀσφαλῶς ἄχρις ἂν ἐλθόντι ἐγχειρίσῃ βασι-
 λεῖ· οἴεσθαι δὲ ἔσσεσθαι αὐτοῦ ῥαδίαν καὶ τὴν φυλακὴν ἄτε τῆς
 ἐπομένης στρατιᾶς οὐκ οἰκείας, ἀλλ' ἐξ Ἀλβανῶν καὶ Τριβα-
 10λῶν οὐσης συμμαχίδος, οἳ οὐ βουλήσονται ὑπὲρ Συργιάννη
 ἰοδιακινδυνεύειν, τὸ φρούριον πολιορκοῦντες, ἀλλὰ διαλυθῆ-
 σονται ἐπ' οἴκου, ἄσμενοι τῶν ἐκ τῶν πολέμων κακῶν ἀπῆλλα-
 γμένοι. τοιαῦτα μὲν ἐδόκει ἀμφοτέροις ἐπιχειρητέα εἶναι· C
 καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν τὸν Σφραντζῆν μεταπεμψάμενος ὁ βα-
 σιλεὺς, τὰ βεβουλευμένα τε διηγείτο, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ,
 15εἰ καὶ αὐτὸς λυσιτελῆ τε καὶ δυνατὰ ἤγοιτο· ὁ δ' ἔφασκε τοι-
 αῦτα μὲν αὐτὸς οὐδὲ ἐνθυμηθῆναι τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἑτέρ' ἅττα
 πολλὰ ἀποδέοντα αὐτῶν· ἃ δὲ ἐβουλευσάντο αὐτοῖ οὐ λυσιτε-
 20λοῦντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾶστα καὶ αὐτὸς νομίζειν διὸ μὴδὲ
 πρὸς τὴν βουλὴν, Δρομορᾶν μὲν τινα ἐς τὰ μάλιστα φίλον
 τῷ Σφραντζῆ, αὐτοῦ δεηθέντος, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, ὡς
 ἐπειδὴν ἐμφανῶς ὁ Σφραντζῆς εἰς Συργιάννην ἀποστῆ, κτή-
 ματά τε ὅσα πρόσεσι καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην περιου- D
 σίαν δημοσιώσαντα φυλάττειν, ἵνα μὴ ὑπό τινων ἀρπασθέντα

iuncturum. Ubi iam nata consuetudo et familiaritas alterius ad alterum aditus liberos ac securos praestiterit, tum capto articulo, quo Syrgiannem pauci stipabunt (omnino enim talem occasionem saepius futuram) oppressum, et vinctum in castellum aliquod abducturum, ibique, donec venienti imperatori tradat, tuto custoditurum. Facilem autem illius fore custodiam: quippe quem non proprius, sed ex Albanis et Triballis auxiliarius sequatur exercitus: qui pro Syrgiannis capite castello obsidendo vitae aleam experiri neutiquam volent: sed bellicae miseriae immunes, domum cupide repedabunt. Tali arte rem aggrendendam ambobus placuit. Ergo postridie Imperator Sphranzen vocat, quid placeat enuntiat: et num ipse quoque id fieri, et utiliter fieri posse arbitretur, exquirat. Respondet, prorsus non haec, sed alia quaedam multum diversa sibi in mentem venisse. Eorum autem consulta non utilia modo, sed etiam effectu expeditissima sibi videri; quare nihil cunctandum, sed opus urgendum. Stabilita hac sententia, Dromorae cuidam, Sphranzi amicissimo, eo petente, imperator hoc munus imposuit, ut postquam Sphranzes palam ad Syrgiannem defecisset, quidquid haberet possessionum, quidquid pecoris, et reliquas facultates proscriberet, easque, ne direptae perderentur,

- A. C. 1330 διαφθαρῆ· λόγῳ μὲν ὡς διαφέροντα βασιλεῖ, τῆ δ' ἀληθείᾳ τῷ φίλῳ Σφραντζῆ τὴν χάριν κατατιθέμενον τῆς φυλακῆς αὐτῷ δὲ γράμματα παρασχόμενος βασιλικὰ, ἃ τῶν φρουρίων Σωσκού τε καὶ Δεύρης καὶ Σταριδόλων καὶ Χλερηνοῦ ἐπέ-
 τρεπε τὴν ἀρχὴν, ἐξέπεμπεν ἐκ Λιδυμοτειχοῦ κατὰ τάχος· 5
 αὐτὸς δὲ περιμείνας οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀλλ' ὅσας ᾔετο Σφραν-
 τζῆ ἀνακοχῆν πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν παρεῖσιν, ἄρας καὶ αὐτὸς
 τὴν πρὸς Θεσσαλονίκην ἦει σχολῆ βαδίζων. Σφραντζῆ δὲ ἐπεὶ
 τῆς ἐγκρατείας ἀρχῆς ἐγκρατῆς ἦν, προσέπεμπεν εὐθύς
 P. 278 τοὺς ἀποστήσαντας ὁ Συργιάννης· ὁ δὲ ὄργῃ τε φέρεσθαι δε-
 κῶν πρὸς βασιλέα καὶ αὐτῷ εὐνοὺς εἶναι ἐκ πολλοῦ συνθη-
 κας θέμενος καὶ δοκούς πρὸς αὐτὸν, προσεχώρησεν εὐθέως.
 Συργιάννης δὲ ὑπερήσθη τε τῇ πρὸς αὐτὸν ἀποστασίᾳ τοῦ
 Σφραντζῆ, καὶ μηδὲν μελλήσας, παραλαβὼν αὐτὸν, ἀφίκετο
 πρὸς Κράλην, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενος ὡς τὰ πρῶγματα αὐτῷ 15
 ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροῖη, ὡς καὶ τῶν συγκαλητικῶν ἤδη βασιλέως
 πρὸς αὐτὸν ἀφισταμένων· ἅμα δ' ἔν' ἐφελκύνεται καὶ δι'
 αὐτοῦ πρὸς τὸ παρεῖναι καὶ αὐτὸν πανστρατιᾷ καὶ συμμα-
 χεῖν. ἐδεδίει γὰρ μὴ, βασιλέως ἐπελθόντος, ἀδύνατος ᾧν ἀν-
 B θίστασθαι αὐτὸς, διαφθαρῆ καὶ ἀπόληται καταπολεμηθεῖς· 20
 καὶ ἐπεισέ γε ὑποτιθέμενος· ὡς ἂν ἐλθόντες αὐτοὶ στρατοπε-
 δεύσωνται ἐν Θεσσαλονίκῃ, αἱ μὴπω προσεχωρηκῆναι τῶν
 ἐσπερίων πόλεων ἀπογνοῦσαι τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν,
 ὀρῶσαι τε ἤδη αὐτοὺς τὰ ἔμπροσθεν αὐτῶν πολέμῳ κτωμέ-

custodiret: et verbo quidem imperatori eas servaret, re autem vera in amicum Sphranzen huius tutelae gratiam conferret: traditoque diplomate, quo oppidulorum Sosci, Deures, Staridolorum, et Chloreni praefectus declarabatur, Didymoticho eum mature dimisit: ipse post dies paucos, quot Sphranzen velut per inducias ante facinoris aggressionem consumpturum putabat, lento itinere Thessalonicam petiit. Ad Sphranzen praefecturae iam potentem Syrgiannes continuo mittit qui eum ad defectionem sollicitent. Is ira ingenti in imperatorem, et antiqua iam in Syrgiannem benevolentia simulata, sancito foedere, statim se cum illo coniungit. Qua coniunctione Syrgiannes mirum in modum gavisus cum eodem ad Cralem proficiscitur: tum ut ostenderet rem belle procedere, (utpote iam etiam consiliaris imperatoris ad se transeantibus) tum ut per eum commotus omnibus copiis suis bello interesset. Metuebat siquidem ne superveniente imperatore, cum ad resistendum haud satis valeret, victus cum suis periret. Et persuasit, monuitque, si profecti apud Thessalonicam castrametarentur, occidentales urbes, quae se nondum dedissent, auxilium imperatoris desperantes, cernentesque ipsos Syrgiannem et Cralem ante se positas urbes iam armis domuisse, inter-

νους, αὐτοὶ ἐναπειλημμένοι μῆσοι προσχωρήσουσιν ἐδθέως. A. C. 1330
 καὶ παραλαβόντες αὐτὸν πανστρατιῶ ἑλθόντες, ἐστρατοπεδεύ-
 σαντο παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ Μακε-
 δονίας μέρος τῆς Ῥωμαίων ἐπαγόμενος στρατιᾶς, (οἱ πλείους
 ὕμνηται ἐν παρασκευαῖς ἦσαν διὰ τὸ ταχεῖαν γεγενῆσθαι τὴν
 στρατείαν,) μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Ῥεντίνης φρουρίου τι- V. 223
 νός, ὃ παρὰ τῇ Βόλβη λίμνῃ κεῖται ἐπὶ λόφον ἰδρυμένον, C
 ἐστρατοπέδουσιν ἐν χωρίῳ τινὶ τῶν Κρητῶν προσαχωρευομέ-
 νῳ, ὅτι στρατιὰ ἐκ Κρήτης αὐτὸ κατῴκουν δι' αἰτίαν τινὰ
 10 ἐκ τῆς νήσου ἀναστάντες. ἐκεῖσε δὲ ἐστρατοπεδευμένη ἤγγελλ-
 λετο ὑπὸ τινος δρόμῳ πρὸς τὴν ἀγγελίαν ὠρμημένου, ὡς πε-
 ρὶ τὴν Σερμυλιῶν πόλιν, πάλαι μὲν ὤκισμένην, νυνὶ δὲ ὑπὸ
 τινος ὡς εἶκος πολέμου κατεσκαμμένην, μεταξὺ Παλλήνης
 καὶ Ἄθω, ἐξήκοντα προσέσχον νῆες Περσικαὶ, καὶ τὰ ἐκεῖσε
 15 χωρία πορθοῦσιν ἀποβάντες. τὸν μέγαν δὲ δομέστικον με-
 τακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, περὶ τῆς στρατιᾶς ἐπυνθάνετο τῆς
 ἐκεῖ ἐστρατοπεδευμένης, εἰ ἀρκοῦσα πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων
 δοκοίη συμπλοκήν. ὃ δ' ἔφασκεν, ἀκριβῶς μὲν οὐδὲ αὐτὸς τὸν D
 ἀριθμὸν εἶδέναι. διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς Θεσσαλονίκης ἤδη γεγενῆ-
 20 σθαι πολὺ προσεῤῥηκέναι αὐτῇ στρατιᾶς πορισμοῦ τῶν ἐπι-
 τηδείων ἐνεκα· παρῆναι δὲ εἰ καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοίη, τὴν
 οὖσαν παραλαβόντα στρατιάν, τῆς πρὸς Πέρσας φερούσης
 ἔχουσαι ὁδοῦ· ὡς αὐτοῦ τάχιστα ἐκ τῶν παρικειμένων χω-

3. τὸν Ἄξιον. Ad oram MS. τὸν νῦν Βαρδάριον καλούμενον,
 ἢ μᾶλλον Βιστριτίζα, id est, quem Bardarium dicunt, seu potius
 Bistriziam. Ceterum legitur et Ἄξειός. Vide Gregoram lib.
 8. ED. P. 13. μεταξὺ Παλλήνης. Ad oram MS. τῆς Κασσάν-
 θρείας, id est, quae nunc Cassandria dicitur. ED. P.

clusas in medio statim se dedituras. Cras igitur cum totis copiis
 assumpto, iuxta flumen Axium castra ponunt. Imperator per Macedo-
 niam adducens partem exercitus (propter festinatam quippe expedi-
 tionem plures adhuc se comparabant) inter Thessalonicam et Rhe-
 tium castellum quoddam, iuxta Bolben paludem in colle situm, ca-
 strametatur, in loco Cretensium appellato, quod illic e Creta insula
 nescio quam ob causam, pulsi milites habitaverant. Ibi a quodam
 curriculo ei nuntius perfertur, prope urbem vetustam Sermyliorum,
 nunc bello ut apparet subversam, inter Pallenen et Atho Persas
 sexaginta navibus appulos, agro vastitatem inferre. Advocato igitur
 magno domestico, de praesenti copia percunctatur, num ad confi-
 gendum cum barbaris sufficiat. Negat ille explorare se nosse quanta
 sit: nam quia Thessalonicae iam appropinquarint, ob facilitatem
 commeatus frequentes affluxisse. Hortabatur igitur ut, si placeret,
 viam contra Persas capesseret, quod e locis adiacentibus brevissimo

- A. 6.133ο **ορίων συλλέγοντος και ἑτέραν ἀρκοῦσαν πρὸς τὸ ἔργον. ἐπέ-**
θετο μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς εὐθύς, και τῆς πρὸς Πέρσας εἶχετο
ὁδοῦ. ὁ δὲ ὡς μάλιστα ἐνῆν, ὀξέως ἀθροίσας στρατιάν, συν-
έμιξε τῷ βασιλεὺς και μετὰ μέσην ἡμέραν καθ' ἃ οἱ Πέρσαι
ἐληίζοντο ἐγένοντο χωρία. και γενομένης αὐτόθι συμβολῆς,5
ἐπιπολὺ μὲν ἀντίσχεον οἱ Πέρσαι διὰ τὸ δυσπρόσοδα εἶναι
τὰ χωρία και ὑλώδη ἐφ' ἃ ἐγεγένητο ἡ μάχη ὅπερ οὐκ ὀλί-
γον συνεβάλλετο στρατιᾷ τῇ Περσικῇ οὐση πεζῇ. τέλος δὲ
P. 279 κατὰ κράτος νικηθέντες διεφθάρησαν, οἱ μὲν ἀλόντες ζῶντες,
οἱ δὲ πεσόντες παρὰ τὴν μάχην ὅσοι δὲ εἰς τὴν ὕλην ἤδυνή-10
θησαν διαφυγεῖν, ἐς τὴν ὑστεραίαν γενόμενοι παρὰ τὰς ναῦς
τύς ἑαυτῶν, τὰς μὲν λοιπὰς ἀπάσας ἐνέπηρσαν πυρὶ· δύο δὲ
πληρώσαντες (μόνοι γὰρ τοσοῦτοι ὑπελείποντο) ἀνεχώρησαν
ἐπ' οἶκου. Ῥωμαίων δὲ κατὰ τὴν μάχην ἔπεσον μὲν ὀλίγοι,
τραυματίαι δὲ ἐγένοντο και ἀνθρωποὶ και ἵπποι πλεῖστοι.15
ἐκεῖθεν δὲ ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν εἰς Θεσσαλονίκην, ἠύλισται
ἐκεῖ ἐφ' ἱκαναῖς ἡμέραις. Συργιάννης δὲ ἀπὸ τοῦ στρατο-
πέδου τῶν οἰκειῶν ἕξ παραλαβὼν και Σφραντζήν, τριάκοντα
B και αὐτὸν ἐπαγόμενον τῶν οἰκετῶν, εἰς ποταμὸν τινα οὐ τῶν
ἀεννάων Γαλυκὸν ὠνομασμένον οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης ῥέ-20
οντα, ῥαστώνης ἤλαθε χάριν και παραφυχῆς. Σφραντζῆς δὲ
αὐτὸν μόνον ἤδη ἀναπειλημμένον, και τὸ μὲν συλλαμβάνειν
οὐ μάλιστα ὄν εὐχερὲς, (ἐδεδίει γὰρ μὴ αἰσθήσως γενομέ-
νης ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀπόλλωνται διαφθαρέντες) ῥᾶστον δὲ

tempore aliam manum, quanta rei sufficeret, collesturus esset. Pareat actutum imperator, in Persas viam molitur. Domesticus quam potest celeriter ad eum milites congregat: ac secundum meridiem ubi in ea ipsa loca devenerunt, quae Persae depopulabantur, commisso proelio hostes diu se defenderunt: propterea quod ea regio propter nemorum densitatem difficiles habebat aditus: id quod Persis, cum essent pedestres, non parum proderat. Tandem vi summa victi, partim ceciderunt, partim capti sunt. Quotquot autem in silvas se abdere potuerunt, postera luce ad naves suas reversi, reliquis inflammatis, duas compleverunt (tot enim de praedonibus illis tantummodo restabant) ac domum properarunt. Romanorum pauci desiderati; plurimi et milites et equi vulnerati. Idem imperator Thessalonicam ingressus, dies ibi complures agitavit. Syrgiannes cum sex de suo exercitu assumptis, et Sphranze, quem et ipsum triginta comitabantur, ad fluvium quemdam non perennem, Galycum vocabulo non procul a Thessalonica, animi levandi accessit. Sphranzes solum iam et interceptum videns, eumque comprehendere, haud esse facile (quod timeret, ne si id in castris sentiretur, cum suis sibi pereundum esset) trucidare autem facillimum, imperatoriae praeceptionis

τὸ ἀποκτείνειν, τῶν βασιλέως παραινήσεων ἀμνημονήσας, τοῖς A.C. 1330
 τε αὐτῷ συνοῦσι περὶ τοῦ ἀποκτείνειν Συργιάννην κρύφα δι-
 αλεχθεῖς καὶ πείσας, (πρότερον γὰρ οὐδέπω οὐδενὶ τὴν βου-
 λὴν καταδήλον ἦν πεποιηκῶς,) ἀποκτείνουσι τε αὐτὸν ἀγνοή-
 ζουσαν τὴν ἐπιβουλήν, καὶ φεύγοντες ἤκον εἰς Θεσσαλονίκην. C
 βασιλεὺς δὲ ἐμέμψατο μὲν Σφρατζὴν τῆς μικροψυχίας μάλ-
 λον γὰρ ἠβούλετο δεσμώτην ἀγαγεῖν ζῶντα Συργιάννην ἢ ἀ-
 ποκτεῖναι ἐπεὶ δὲ ἀναλῦσαι τὰ γεγενημένα οὐκ ἔστην, τὸν μὲν
 φόρον ἔλογίζετο τῇ ἀνάγκῃ τῇ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, αὐτὸν δὲ
 10 ἡμίμβετο καὶ τοὺς συνόντας τῆς τε εὐψυχίας ἕνεκα καὶ τόλ-
 μης, καὶ τοῦ σφᾶς αὐτοῦς προδήλοις κινδύνοις ἐμβάλεῖν ὑπὲρ
 αὐτοῦ· καὶ Σφρατζὴν μὲν τῇ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου
 τετίμηκεν ἄξιᾳ· προσόδους τε παρέσχεν ἐτησίους ἐκ χωρίων
 ἀναλόγως, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὡς ἕκαστοι. Κράλης δὲ ἐπεὶ
 15 ἐπίπτετο πεσόντα Συργιάννην, πέμψας μὲν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ
 στρατόπεδον ἐμπνέοντα ἔτι· ἀποθανόντα δὲ μετὰ μικρὸν ἐ- D
 θρήνησέ τε ἐφ' ἱκανὸν ὡς ἄνδρα φίλον, καὶ ἔθαψε μεγαλο-
 πρεπῶς. πρεσβείαν δὲ εἰς βασιλεία πέμψας, σπονδὰς ἔθετο V. 224
 πρὸς αὐτὸν εἰρηνικὰς καὶ συμμαχίαν, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
 20 οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης παρὰ τὸν Γαλυκὸν ποταμὸν συγγε-
 νόμηνον τῷ βασιλεῖ, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν οἰκίαν. πόλεις δὲ
 ὄσαι πρότερον ἐγένοντο ὑπὸ Συργιάννην, πεσόντος αὐτοῦ, συγ-
 γνώμην παρασχομένον βασιλέως καὶ ἀμνηστίαν τῆς ἀποστα-
 σίας, προσεχώρησαν ἐκοῦσαι ἅλιν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρό-

immemor, cum satellitibus de necesse Syrgianni afferenda secreto col-
 loquitur. Quibus persuasis (nondum enim consilium suum cuiquam
 aperuerat,) hominem huiusmodi insidiarum prorsus ignarum interfici-
 unt, et Thessalonicam perfugiant. Imperator Sphranzen ut imbel-
 lem castigat: malebat enim vivum et vinctum potius ad se perducī,
 quam iugulari. Sed quoniam facta infecta nequibant fieri, caedem
 rerum necessitudini adscribens, ipsi et administris eius ob imper-
 territam animi fortitudinem, et quod se periculis manifestis pro ipso
 obiecissent, gratiam rependit. At Sphranzen quidem magni strato-
 pedarchae dignitate condecoravit, reditusque respondentes e certis
 locis in annos singulos illi destinavit: ceteros quoque, unumquem-
 que pro persona et merito muneravit. Crates Syrgiannem percus-
 sum in castra adhuc spirantem deportandum curavit. Paulo post
 extinctum diu ut amicū deslevit, et splendide funeravit, missisque
 legatis, foedus et societatem cum imperatore pepigit: et die altero,
 haud procul a Galycō flumine cum eodem sermone collato, domum
 rediit. Urbes quotquot sub Syrgianne fuerant, eo caeso, veniam et
 ἀμνηστίαν ab imperatore consecutae, ad illius auctoritatem et obe-
 dientiam redierunt. Sub idem tempus etiam Ungrorum princeps,

A. C. 1330 μετὰ τοῦτο Ὁρχάνης μὲν ἐπανέζευξεν εἰς τὴν οἰκίαν, βασι-
 P. 274 λεύς δὲ ἀπόβασιν ποιησάμενος καὶ ἐφ' ἡμέραις ἑπτὰ περὶ τὰ
 ἐκεῖσε χωρία διατρίψας, (οὐπω γὰρ ἄχρι τότε ταῦτα ἦν
 ἑωρακώς,) καὶ τὸν οἶτον ὅσος ταῖς ναυσὶν ἐνῆν, Νικομηδεῦσι
 παρασχών, ἅμα παντὶ τῷ στόλῳ εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε· καὶ 5
 μηδὲν ἀναβαλλόμενος εὐθύς τὴν περὶ τοῦ Συργιάννη δίκην
 ἐποιεῖτο. καὶ Τζαμπλάκων μὲν ὅσα καὶ πρότερον αὐτῷς κα-
 τηγόρει καὶ μάρτυρας παρείχετο τῶν λεγομένων· Συργιάννης
 δὲ καὶ αὐτὸ μὲν ἐκ τοῦ ὁμοίου παρεισήγες τοὺς συνεροῦντας
 αὐτῷ περὶ ὧν ἀπελογοεῖτο· ἐδόκει δὲ οὐδὲν προφέρειν ἰσχυρόν, 10
 ἀλλ' ἐπλανᾶτο περὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ ἀδύνατος ἐδόκει εἶναι.
 Β βασιλεὺς μὲν οὖν καὶ οἱ ἄλλοι παρόντες τῶν συγκλητικῶν ἐβα-
 σάνιζόν τε τὰ λεγόμενα παρ' ἑκατέρων καὶ ἐπειρώντο ἀπὸ τῆς
 συζητήσεως τὰ ληθῆ ἀνερευνᾶν· ὁ μέγας δομestικός ἐφθέγγε-
 το οὐδὲν, ἀλλὰ καθῆστο μόνον ἀκροώμενος τῶν λεγομένων. 15
 τρεῖς δὲ καὶ τετράκις γενομένου συλλόγου περὶ τῶν αὐτῶν,
 ἐπεὶ ὁ Συργιάννης συνεώρα τὴν νίκην πρὸς Τζαμπλάκωνα χω-
 ροῦσαν, ἐδόκει δεῖν διακρούσασθαι τὴν δίκην καὶ ἐδεῖτο βα-
 σιλέως προθεσίαν αὐτῷ ἐτι παρασχεῖν ἐπὶ τῷ μάρτυρας ἐτέ-
 ρους ἀγαγεῖν, οἳ δυνήσονται αὐτῷ συνάρασθαι πρὸς τὸ διαφυ- 20
 γεῖν τὴν καταδίκην. βασιλεὺς δὲ παρέσχετο προθύμως καὶ
 C ὅ,τι ἂν ἕτερον δοκοίη δυνάμενον αὐτῷ ἐπικουρίαν παρασχεῖν
 τινὰ μηδὲν ἀναβαλλόμενον κελεύσας ἐκπορίζειν ἑαυτῷ. Τζαμ-
 πλάκων δὲ κατεβόα τοῦ δικαστηρίου καὶ δεινὰ ἐποιεῖτο, εἰ

stone facta, et diebus septem locis illis, quae nondum viderat, im-
 moratus, quantum erat in navibus commeatu, Nicomediensibus dil-
 largitus, cum tota classe Byzantium relegit; nihilque procrastinans,
 de causa Syrgiannis iudex sedit. Et Zamplaco quidem accusationem
 iterans, testibus praesentibus dicta sua astruebat. Syrgiannes vicis-
 sim testes pro se inducebat. At enim nihil solidum asserere, sed
 ambagibus uti in refutando, deterioremq; causam habere visus est.
 Quare imperator et qui ei aderant in consilio, utriusque partis dicta
 discutientes inter se disquirendo veritatem indagare conabantur, ma-
 gno domestico cum silentio, quae dicebantur, audiente. Cum ter-
 que quaterque super eodem conveniretur, videretque Syrgiannes vi-
 ctoriam ad Zamplaconem inclinarc, ampliandum censuit, rogans im-
 peratorem, sibi diem praefiniret, ad quem alios testes apponeret,
 quorum opera damnationem effugeret: quod imperator prompte fecit:
 hortans insuper, ut si quid praeterea putaret auxilio esse posse,
 id sibi prope pararet. Zamplaco iudicum fidem implorare et indi-
 gnium ducere, si Syrgiannes testium praetextu evaderet ac supplicio
 iure infligendo se eximeret, nam diem praestitutum nihil ei adiuventi
 allaturum; testes enim neque plures, neque meliores habiturum iis,

προφάσει χρώμενος τοῖς μάρτυσι Συργιάννης διαφύγοι τὴν Α. C. 1330 ἐπὶ τῇ δίκῃ τιμωρίαν διαδράς. οὐ γὰρ ἄλλο τι δύνασθαι αὐτῷ τὴν προθεσμίαν μάρτυρας γὰρ αὐτῷ οὔτε πλείους οὔτε βελτίους εἶναι τῶν παρηγεμένων. ἔδειτό τε βασιλέως, εἰ μὴ ἑπλεῖστα βούλοιο χαρίζεσθαι Συργιάννη, δεσμοτηρίῳ ἀμφοτέρους ἐμβληθέντας φρουρεῖσθαι τὴν ἀφίξιν τῶν μαρτύρων περιμένοντας. δίκαια δὲ φάσκοντος βασιλέως τὸν Τζαμπλάκωνα ἄξιον, „Ἄλλ' οὐ καλὸν” εἶπεν ὁ Συργιάννης, „εἶχ' καὶ μάτην εἰρηγομένους ταλαιπωρεῖσθαι, ἔξὸν ἐγγυητὰς παρασχο- V. 220
1ομένους ἀμφοτέρους τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι ἀναπαύλης ἀπολαύειν, D αἷκοι διατρίβοντας”. ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἀσφαλείας ἐνέχυρον ἄξιον ἔδοκει εἶναι, τὸν σύλλογον μὲν διέλυσεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς ἐγγυητὰς δὲ ἐκέλευε παρέχειν τοῖς δικαζομένοις. ἐς τὴν ὑστεραίαν δὲ ὁ Συργιάννης γενόμενος ἐν τῇ τοῦ μεγάλου δομεστί-
15κου οἰκίᾳ „Τὰ μὲν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ” ἔφη „εἰρημμένα πρὸς ἐμὲ πέρας ἤδη ἔσχεν ἃ καὶ πρότερον πιστευόμενα, νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπὶ τῶν ἔργων βέβαια ἐφάνη. πρὸς οὐδὲν γὰρ ἐπὶ τῆς δίκης ἐναντία πράττων ἢ φθηγγόμενος ἔμοι ἐφάνης· ἔδει δὲ μὴδ' οὕτω παντάπασιν κινδυνεύοντα ἄβοήθητον καταλιπεῖν.
20νοννὶ δὲ μάλιστα ἀναγκαιῶς ἐπικουρίας δεομένῳ μὴ περιῦδειν παρακαλῶ· ἀλλ' ἐπὶ τοῖς πρότερον ἡμαρτημένοις συγγνώμην P. 273
 παρασχόντα, βοηθεῖν τὰ δυνατά. ἤτελλο τε ἐγγύας παρασχεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἄχρισ ἂν πέμψας ὧν δέοιτο μάρτυρας ἀγάγοι. ἐπαγγελιαμένου δὲ προθύμως ἃ ἤτελλο ἐκπληρώσειν, ἐκείθεν
25μὲν πολλὰς αὐτῷ χάριτας ἀνεχώρησεν ὁμολογῶν. ἐπιγενομέ-

quos introduxisset. Orabat igitur imperatorem, nisi plurimum Syrgianni gratificari vellet, uti utrumque in custodiam tantisper mitteret, dum testes advenirent. Imperatore Zamplaconis petitionem pro iusta agnoscente, Syrgiannes occurrit, non esse aequum, frustra ac sine causa carcere afflictiari, cum ab utroque aponsores exigere liceat, non fugituros, sed interim domi quieturos. Ubi et hoc conveniens securitatis pignus apparuit, imperator reis, ut sponsores darent, imperavit conventumque dimisit. Postridie in aedibus magni domestici Syrgiannes, Quae apud Chalcidicen mihi dicta sunt, inquit, iam evenerunt: quae tametsi prius credita, nunc tamen certiora, utpote re ipsa comprobata evaserunt: quandoquidem in iudicio nihil quidquam pro me aut egisti, aut locutus es, cum ne sic quidem periculis undique circumventum deserere oportuerit. Nunc ut me opis tuae maxime egentem ne abicias, sed priora delicta ignoscens, quantum potes me adiuves, etiam atque etiam te oro. Contendebat vero ut pro se fideiuberet donec vocati quibus egebat, testes adessent. Promisit magnus domesticus libenter facturum quae peteret; ille singularibus actis gratis discessit. Ceterum noctu, priusquam satisdaret, Byzantio quam potuit

A. C. 1330ης δὲ νυκτὸς, ἐν Βυζαντίῳ ὡς μάλιστα ἐπὶ λαθῶν πρὸν ἐγγύς παρασχεῖν, εἰς Γαλατῶν ἐπεραιώθη καὶ κατέκρυψεν ἑαυτὸν ἐν ἀσφαλεῖ. ἐπεὶ δὲ διεθρυλλήθη ἀποδεδρακέναι Συργιάνην, πάντα χρήματα ἐξηρευνᾷτο καὶ ἐζητεῖτο πανταχοῦ· ἀπόρου δὲ ἤδη τῆς εὐρέσεως γινομένης, οἴηθεις ὁ βασιλεὺς ἀμε-5
 Βλεῖα τῶν ζητούντων αὐτὸν διαδιδράσκειν, ἑαυτοῦ αὐτὸς τὴν ζήτησιν ἐποιεῖτο. καὶ παρελθὼν εἰς Γαλατῶν ἅμα ὄσοις ἔτωχε Ῥωμαίων, ἐπεὶ μηδὲν εἶχον οἱ Λατίνοι ἀντιλέγειν, τὰς οἰκίας πέμπων διηρευνᾷτο καθ' ἑκάστην· ὁ δ' ἴσα καὶ ἔδου ὑποδύντι κυνῆν, ἀνεύρητος ἦν. ὅμως δὲ ἐκέκρυπτο ἐν Γαλατῆ¹⁰ ἔπὸ φαύλου τινὰ οἰκίαν, ἣ διὰ φαυλότητα οὐδὲ ἀνηρευνήθη, καίτοι γὰρ βασιλέως ἐπ' αὐτῆς ἐστῶτος καθ' ὅσον χρόνον αἱ λοιπαὶ διηρευνῶντο. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀδύνατον ἀπαγορεύσας τὸ ζητεῖν, ὁ Συργιάνης ἐπιβάς νεῶς
 C ἐπ' Εὐβοίαν πλοούσης, ἐκεῖ ἀπεκομίσθη πρῶτον· ἔπειτα ἐκεῖ-15
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

occultissime Galatam trailiciens, tuto se abscondit. Ubi rumor dissipatus est, Syrgiannem aufugisse, omnibus locis pervestigatis, inquirerebatur. Cum angulus nullus restaret ubi amplius quaererebatur, ratus imperator indagatorum negligentia elapsum, per semet hominem quaerere instituit, Galatamque cum Romanis obviis profectus, quoniam Latini id recusare non poterant, domos singulas perscrutatam misit. Ille vero quasi Orci galeam subiisset, nusquam inveniebatur. Tamen Galatae in vili casa latitabat atque idcirco ibi non est quaesitus: etsi dum per ceteras domos vestigaretur, ad eam imperator venisset. Simulatque Galata inventionem penitus desperata discessit, Syrgiannes conscensa navi, quae Euboeam solvebat, eo primum portatus est. Dein per Locros et Acarnanes ad Albanos (qui circum Thessaliam habitantes, homines agrestes et pastoritii, suis utuntur legibus) pro veteri amicitia, quam adhuc praetor occidentis cum illis iniverat, confugit. Inde viae duces ab ipsis nactus, ad Cralem Triballorum principem profugus venit, cui multa Romanorum oppida acquisitum recepit. Crales ut supplicem et quia per eum Romanis

ἄλλα τε μάλιστα πολίσματα προσποιήσατο, καὶ Καστορίαν A. C. 1330 πόλιν μεγάλην κατὰ τὴν Βοτταίαν ἠκισμένην. πυθομένη δὲ βασιλεὺς ὅσα κατὰ τὴν ἐσπέραν Συργιάννη νεωτερισθεῖη, ἤρεμευε οὐκ ἦν, ἀλλ' ἐκ Βυζαντίου εἰς Λιδυμότειχον ἐῖδων, συνέλεγε τὴν στρατιάν, ὡς εἰς τὴν ἐσπέραν ἐποστρατεύσων.

κῆ. Ἀσχολουμένον δὲ αὐτοῦ περὶ τοῦ στρατεύματος τὴν P. 276 συλλογὴν, Σφραντζῆς ὁ Παλαιολόγος τῶν συγκληρικῶν εἰς, V. 221 οὐ πάνυ δὲ τῶν ἐπ' εὐγενείᾳ λαμπρυνομένων, βασιλεὺς νυκτὸς B προσελθὼν, προσκεκρουκέναι τε ὠμολόγει πολλὰ καὶ δίκης ἀ- 10ξια, συγγνώμης τε καὶ εὐεργεσίας ἀνθ' ὧν ἔδει τυχεῖν τιμω- ριῶν. ἀνθ' ὧν βούλεσθαι μὲν καὶ αὐτὸν καὶ προθυμείσθαι ἄξιον φανῆναι τῆς εὐεργεσίας καὶ εὐγνώμονα περὶ τὸν οὐ- 15τως ἀγαθὸν δεσπότην· καιροῦ δὲ μὴ παρασχόντος, ἀτελῆ μέ- χρι νῦν καταλείπεσθαι τὴν προθυμίαν· νυνὶ δὲ μάλιστα τῶν 15πραγμάτων ἐνδιδόντων καὶ δεομένων εὐνων οἰκετῶν καὶ πι- στῶν, ἤκειν καὶ αὐτὸν πρὸς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον δι- δόντα ὅ,τι βούλοιο χρῆσθαι βασιλεὺς. εἰσιμον δὲ εἶναι μὴ C μόνον πόνοις πολλοῖς καὶ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ, ἀλλὰ καὶ 20αἵματι τῷ σφετέρῳ ἀλλαττόμενον, καταπράττεσθαι τὰ κατὰ 20γνώμην βασιλεὺς. βασιλεὺς δὲ „Τῶν μὲν προτέρων ἔνεκα ἀμαρ- τημάτων” ἔφη „καίτοι γε μεγάλων ὄντων, μηδεμίαν εἶναι δίκαι- 25ον παραίτησιν ποιεῖσθαι νῦν, ἐκ πολλοῦ συνεγνωσμένων· εὐ- νοίας δὲ ἔνεκεν τῆς πρὸς αὐτὸν πράττειν τῶν δεόντων τι καὶ

vehementer nociturum sese sperabat, haud nolens suscepit: et cum cetera honorificentissime illum tractavit, tum exercitum ei ad subiugandas Romanorum urbes attribuit. Ergo et alia oppida, et Castoriam urbem magnam Botiaee Crali subiecit. Imperator intelligens quas res novas Syrgiannes in occidente machinatus esset, quiete posthabita, Didymotichum abiit illucque exercitum in occidentem ducturus contraxit.

25. Huic rei dum impendit operam, Sphranzes Palaeologus, unus ex optimatibus, non ita conspicuus genere, ad imperatorem nocte adit, multa se in eum piacula admisisse confitetur: pro iis tamen veniam ab eo consecutum et beneficiis auctum. Quodcirca se vicissim velle et gestire beneficiis dignum et erga tam bonum dominum non ingratum videri. Quia vero hactenus occasio defuerit, promptam voluntatem hucusque effectum caruisse: quam cum nunc res ipsae porrigant, ministrisque fidelibus ac benevolis indigeant, venire se quoque, suique ad bellum contra Syrgianem pro arbitrio utendi, imperatori potestatem facere et paratum esse, non solum multis laboribus, idque cum omni alacritate et quam studiosissime, verum etiam cum profusione sanguinis, quod illi placeat, efficere. At imperator, priorum quidem delictorum quamquam grandium, nunc veniam peti non debere; quae iam pridem ipse ignoverit. Pro isto autem in se animo cupere vehementissime quippiam in eum officii conferre: quod in

- A. C. 1330 μάλιστα βούλεσθαι οὐ μόνον ὅτι δίκαιον εὔνοον εἶναι καὶ πρόθυμον περὶ αὐτὸν, ἀλλ' ἔνα καὶ μᾶλλον ἐπισπάσῃται τε-
 μὰς τε παρέχειν καὶ προσηκούσας τὰς εὐεργεσίας· ἃ δὲ νῦν
 ἔφης εἰς τὸν κατὰ Συργιάννη πόλεμον χρήσιμος ὀφθήσεσθαι
 D ἡμῖν, βούλεσθαι μαθεῖν ὅποι' αἴτια, ὡς ἂν ἐκ τῶν λεγομένων
 ἢ διαγινώσκῃ, ἂν τε λυσιτελοῦντα τὰ βεβουλευμένα εἴη, ἂν
 τε μή." Σφραντζῆς δὲ οὐδὲν μὲν ἤκειν ἔφρασκεν οἰκοθῆν αὐ-
 τὸς βεβουλευμένος πλὴν τοῦ προθυμώτατον ἑαυτὸν ἐφ' οἷς ἂν
 κελυσοθεῖη παρασχεσθαι· ἐπ' αὐτῷ δὲ εἶναι ἐφ' ὅ,τι ἂν δο-
 κοίη λυσιτελεῖν σκεψαμένῳ χρῆσθαι. βασιλεὺς δὲ ἐπήγει τει10
 αὐτὸν τοῦ βουλευματος καὶ οἰκάδε ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν, ὡς ἐς
 τὴν ὑστεραίαν αἴτια ἂν δοκοίη βέλτιστα ὑποθιγόμενος. τὸν
 μέγαν δὲ δομέστικον παραλαβὼν, ἐβουλευόντο ὅπως δεοί τὸν κα-
 τὰ τοῦ Συργιάννη πόλεμον διαθῆσθαι· ᾤοντο δὲ πρὶν παρασκευ-
 ασαμένους ἤκειν ἀντιπάλῳ στρατιᾷ οὐ μέμψιν τινὰ δικαίαν εἶναι,15
- P. 277 εἶγε χωρὶς ὄπλων καὶ κινδύνων ἀπάτη τὸν πολέμιον συσχόντες
 δυνήσονται τὸν πόλεμον πρὶν συστῆναι καταλύσαι. τὰ γὰρ τοι-
 αῦτα κλέμματα καλλίστην δόξαν ἔχειν, ἃ μάλιστα ἂν τις τὸν πο-
 λέμιον ἐξαπατήσας, ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ὑπηκόους ἀφελήσειε.
 διὰ ταῦτα δὴ ἐδόκει Σφραντζῆ τῶν παρακειμένων τῇ Καστο-20
 ρίᾳ πολυχίτων ἐγχειρίζειν τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐπειδὴν γένηται ἐκεῖ,
 Συργιάννην μὲν οὐκ ἀνέξεσθαι εὐθὺς μὴ προσπέμψαι πρὸς αὐ-
 τὸν καὶ παρακαλεῖν αὐτῷ προσθέσθαι ἀποστάνα βασιλέως

talem virum non solum amicum et promptum gerere animum, sed etiam, quo magis eum sibi devinciat, honoribus ac donis congruentibus eius dignitatem amplificare iustum sit. Cupere porro scire, in quibus se modo operam sibi in bello contra Syrgiannem navaturum profiteretur; ut eo indicante, utile necne consilium ceperit, cognosci possit. Tum Sphranzes, haudquaquam per se meditatum venire, nisi ut se quam promptissimum ad imperata praebeat. In ipso situm esse, ubi re circumspecta operae pretium facturum putaverit, ibi potissimum suo labore uti. Imperator de sententia laudatum, redire domum iussit; se die sequenti, quid optimum fore iudicasset, eum edoctrum. Post magnum domesticum in consilium de bello adversus Syrgiannem instituendo adhibuit: visumque factum iusta reprehensione cariturum, si priusquam instructo exercitu contraretur, absque armis et periculo, per dolum aliquem hoste capto et constricto, bellum ante finire possent, quam incipere. Huiusmodi namque furta belli gloriosissima sunt, quibus hoste circumvento, sibi quispiam ac subditis plurimum commodat. Quapropter Sphranzi oppidorum Castoriae vicinorum praefecturam dandam censuerunt. Quo cum venerit, Syrgiannem non temperaturum, quin sine mora mittens, ab imperatore eum ad suas partes transire hortetur. Sphranzem aures praebiturum libenter, et cum illo amicitiam societatemque con-

τὸν δὲ ὑπακούσαντα προθύμως, φιλίαν θέσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ Δ. 1330
 συμμαχίαν καὶ ἐπειδὴν γέρονται ἐν συνηθείᾳ καὶ φροϊτῶσι V. 222
 παρ' ἀλλήλους ἀδεῶς, τότε ἤδη φυλάξαντα καιρὸν ἐν ᾧ μὴ B
 μεθ' ἑτέρων ἂν εἴη πολλῶν ὁ Συργιάννης, (πάντως δὲ τοιού-
 15 τους πολλοὺς εὐρήσειν,) εἰς ἐν τῶν φρουρίων κατισχόντα δῆ-
 σαι φρουρεῖν τε ἀσφαλῶς ἄχρῃς ἂν ἐλθόντι ἐγγειρίῳ βασι-
 λεῖ· οἴεσθαι δὲ ἔσεσθαι αὐτοῦ ῥαδίαν καὶ τὴν φυλακὴν ἅτε τῆς
 ἐπομένης στρατιᾶς οὐκ οἰκείας, ἀλλ' ἐξ Ἀλβανῶν καὶ Τριβα-
 20 λῶν οὔσης συμμαχίδος, οἳ οὐ βουλήσονται ὑπὲρ Συργιάννη
 10 διακινδυνεύειν, τὸ φρούριον πολιορκοῦντες, ἀλλὰ διαλυθῆ-
 σονται ἐπ' οἴκου, ἄσμενοι τῶν ἐκ τῶν πολέμων κακῶν ἀπηλα-
 γμένοι. τοιαῦτα μὲν ἐδόκει ἀμφοτέροις ἐπιχειρητέα εἶναι· C
 καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν τὸν Σφραντζὴν μεταπεμψάμενος ὁ βα-
 σιλεὺς, τὰ βεβουλευμένα τε διηγείτο, καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ,
 15 εἰ καὶ αὐτὸς λυσitelῆ τε καὶ δυνατὰ ἤγοιτο· ὁ δ' ἔφασκε τοι-
 αῦτα μὲν αὐτὸς οὐδὲ ἐνθυμηθῆναι τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἕτερ' ἄττα
 πολλῆ ἀποδέοντα αὐτῶν· ἃ δὲ ἐβουλευσάντο αὐτοὶ οὐ λυσitel-
 20 λούντα μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾶστα καὶ αὐτὸς νομίζειν· διὸ μηδὲ
 20 κούρωτο ἢ βουλή, Δρομορῶν μὲν τινα ἐς τὰ μάλιστα φίλον
 τῷ Σφραντζῆ, αὐτοῦ δεηθέντος, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς, ὡς
 ἐπειδὴν ἐμφανῶς ὁ Σφραντζῆς εἰς Συργιάννην ἀποστῆ, κτή-
 25 ματὰ τε ὅσα πρόσεσι καὶ βοσκήματα καὶ τὴν ἄλλην περιου- D
 σίαν δημοσιώσαντα φυλάττειν, ἵνα μὴ ὑπὸ τινῶν ἀρπασθέντα

iuncturum. Ubi iam nata consuetudo et familiaritas alterius ad
 alterum aditus liberos ac securos praestiterit, tum capto articulo,
 quo Syrgiannem pauci stipabunt (omnino enim talem occasionem sae-
 pius futuram) oppressum, et vinctum in castellum aliquod abductu-
 rum, ibique, donec venienti imperatori tradat, tuto custoditurum.
 Facilem autem illius fore custodiam: quippe quem non proprius, sed
 ex Albanis et Triballis auxiliarius sequatur exercitus: qui pro Syr-
 giannis capite castello obsidendo vitae aleam experiri neutiquam vol-
 lent: sed bellicae miseriae immunes, domum cupide repedabunt.
 Tali arte rem aggradiendam ambobus placuit. Ergo postridie imperator
 Sphranzen vocat, quid placeat enuntiat: et num ipse quoque id fieri,
 et utiliter fieri posse arbitretur, exquirat. Respondet, prorsus non haec,
 sed alia quaedam multum diversa sibi in mentem venisse. Eorum
 autem consulta non utilia modo, sed etiam effectu expeditissima sibi
 videri; quare nihil cunctandum, sed opus urgendum. Stabilita hac
 sententia, Dromorae cuidam, Sphranzi amicissimo, eo petente, im-
 perator hoc munus imposuit, ut postquam Sphranzes palam ad Syr-
 giannem defecisset, quidquid haberet possessionum, quidquid pecoris,
 et reliquas facultates proscriberet, easque, ne direptae perirentur,

- A. C. 1330 διαφθαρή· λόγῳ μὲν ὡς διαφέροντα βασιλεῖ, τῇ δ' ἐληθείῳ τῷ φίλῳ Σφραντζῇ τὴν χάριν κατατιθέμενον τῆς φυλακῆς· αὐτῷ δὲ γράμματα παρασχόμενος βασιλικά, ἃ τῶν φρουρῶν Σωσκοῦ τε καὶ Δεύρης καὶ Σταριδόλων καὶ Χλερηνοῦ ἐπέ-
 τρεπε τὴν ἀρχὴν, ἐξέπεμπεν ἐκ Διδυμοτείχου κατὰ τάχος· 5
 αὐτὸς δὲ περιμένειν οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀλλ' ὅσας ᾔστο Σφραν-
 τζῇ ἀνακωχὴν πρὸς τὴν ἐπιχειρήσειν παρέξειν, ἄρας καὶ αὐτὸς
 τὴν πρὸς Θεσσαλονίκην ἤει σχολῇ βαδίζων. Σφραντζῇ δὲ ἐπεὶ
 τῆς ἐγκειρισμένης ἀρχῆς ἐγκρατῆς ἦν, προσέπεμπεν εὐθύς
 P. 278 τοὺς ἀποστήσοντας ὁ Συργιάννης· ὁ δὲ ὀργῇ τε φέρεσθαι 80-10
 κῶν πρὸς βασιλέα καὶ αὐτῷ εὐνοῦς εἶναι ἐκ πολλοῦ συνθή-
 κας· θύμενος καὶ ὄρκους πρὸς αὐτὸν, προσεχώρησεν εὐθέως.
 Συργιάννης δὲ ὑπερήσθη τε τῇ πρὸς αὐτὸν ἀποστασίᾳ τοῦ
 Σφραντζῆ, καὶ μηδὲν μελλήσας, παραλαβὼν αὐτὸν, ἀφίκετο
 πρὸς Κράλην, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενος ὡς τὰ πρῶτα αὐτῷ 15
 ἐπὶ τὸ βέλτιον χωροίη, ὡς καὶ τῶν συγκλητικῶν ἤδη βασιλέως
 πρὸς αὐτὸν ἀφισταμένων· ἅμα δ' ἔν' ἐρεκλύσθηται καὶ δι'
 αὐτοῦ πρὸς τὸ παρεῖναι καὶ αὐτὸν πανστρατιᾷ καὶ συμμα-
 χεῖν. ἐδεδίει γὰρ μὴ, βασιλέως ἐπελθόντος, ἀδύνατος ὢν ἀν-
 B θίστασθαι αὐτὸς, διαφθαρή καὶ ἀπόληται καταπολεμηθεῖς· 20
 καὶ ἐπεισέ γε ὑποτιθέμενος· ὡς ἂν ἐλθόντες αὐτοὶ στρατοπε-
 δεύσονται ἐν Θεσσαλονίκῃ, αἱ μὴπω προσεχωρηκῶσι τῶν
 ἐσπερίων πόλεων ἀπογνοῦσαι τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν,
 ὀρώσαι τε ἤδη αὐτοὺς τὰ ἐμπροσθεν αὐτῶν πολέμῳ κτωμέ-

custodiret: et verbo quidem imperatori eas servaret, re autem vera in amicum Sphranzen huius tutelae gratiam conferret: traditoque diplomate, quo oppidulorum Sosci, Deures, Staridorum, et Chlereni praefectus declarabatur, Didymoticho eum mature dimisit: ipse post dies paucos, quot Sphranzen velut per inducias ante facinoris aggressionem consumpturum putabat, lento itinere Thessalonicam petiit. Ad Sphranzen praefecturae iam potentem Syrgiannes continuo mittit qui eum ad defectionem sollicitent. Is ira ingenti in imperatorem, et antiqua iam in Syrgiannem benevolentia simulata, saucito foedere, statim se cum illo coniungit. Qua coniunctione Syrgiannes mirum in modum gavisus cum eodem ad Cralem proficiscitur: tum ut ostenderet rem belle procedere, (utpote iam etiam consiliariis imperatoris ad se transeuntibus) tum ut per eum commotus omnibus coplis suis bello interesset. Metuebat siquidem ne superveniente imperatore, cum ad resistendum haud salis valeret, victus cum suis periret. Et persuasit, monuitque, si profecti apud Thessalonicam castrametarentur, occidentales urbes, quae se nondum dedissent, auxilium imperatoris desperantes, cernentesque ipsos Syrgiannem et Cralem ante se positas urbes iam armis domuisse, inter-

νους, αὐτοὶ θναπειλημένοι μῆσοι προσχωρήσουσιν εὐθὺς. A. C. 1330
 καὶ παραλαβόντες αὐτὸν πανστρατιᾷ ἐλθόντες, ἐστρατοπεδεύ-
 σαντο παρὰ τὸν Ἄξιον ποταμὸν. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ Μακ-
 δονίας μέρος τῆς Ῥωμαίων ἐπαγόμενος στρατιᾶς, (οἱ πλείους
 5 γὰρ εἶτι ἐν παρασκευαῖς ἦσαν διὰ τὸ ταχεῖαν γεγενῆσθαι τὴν
 στρατείαν,) μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Πεντίνης φρουρίον τι-V. 223
 νός, ὃ παρὰ τῇ Βόλβη λίμνῃ κεῖται ἐπὶ λόφον ἰδρυμένον, C
 ἐστρατοπέδουσιν ἐν χωρίῳ τινὶ τῶν Κρητῶν προσαγορευομέ-
 νῳ, ὅτι στρατιὰ ἐκ Κρήτης αὐτὸ κατέκουν δι' αἰτίαν τιὰ
 10 ἐκ τῆς νήσου ἀναστάντες. ἐκεῖσε δὲ ἐστρατοπεδευμένη ἠγγέλ-
 λετο ὑπὸ τινος δρόμῳ πρὸς τὴν ἀγγελίαν ὠρμημένου, ὡς πε-
 ρὶ τὴν Σερμυλίαν πόλιν, πάλαι μὲν ὠκισμένην, νυνὶ δὲ ὑπὸ
 τινος ὡς εἶοικε πολέμου κατασκευμένην, μεταξὺ Παλλήνης
 καὶ Ἄθω, ἐξήκοντα προσέσχον νῆες Περσικαί, καὶ τὰ ἐκεῖσε
 15 χωρία πορθοῦσιν ἀποβάντες. τὸν μέγαν δὲ δομέστικον με-
 τακαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, περὶ τῆς στρατιᾶς ἐπυνθάνετο τῆς
 ἐκεῖ ἐστρατοπεδευμένης, εἰ ἀρκοῦσα πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων
 δοκοίη συμπλοκήν. ὃ δ' ἔφασκεν, ἀκριβῶς μὲν οὐδὲ αὐτὸς τὸν D
 ἀριθμὸν εἰδέσθαι. διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς Θεσσαλονίκης ἤδη γεγενῆ-
 20 σθαι πολὺ προσεῤῥήνηκέναι αὐτῇ στρατιᾶς πορισμοῦ τῶν ἐπι-
 τηδείων ἔνεκα· παρήγει δὲ εἰ καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοίη, τὴν
 οὐσαν παραλαβόντα στρατιάν, τῆς πρὸς Πέρσας φερούσης
 εἶχεσθαι ὁδοῦ· ὡς αὐτοῦ τάχιστα ἐκ τῶν παρικειμένων χω-

3. τὸν Ἄξιον. Ad oram MS. τὸν νῦν Βαρδάριον καλούμενον,
 ἢ μᾶλλον Βισιτρίτζα, id est, quem Bardarium dicunt, seu politi-
 us Bistritzam. Ceterum legitur et Ἄξειός. Vide Gregoram lib.
 8. ED. P. 13. μεταξὺ Παλλήνης. Ad oram MS. τῆς Κασαν-
 δρείας, id est, quae nunc Cassandria dicitur. ED. P.

clusas in medio statim se dedituras. Crale igitur cum totis coplis
 assumpto, iuxta flumen Axium castra ponunt. Imperator per Macedoniam
 adducens partem exercitus (propter festinatam quippe expeditionem
 plures adhuc se comparabant) inter Thessalonicam et Rhetinam
 castellum quoddam, iuxta Bolben paludem in colle situm, castrametatur,
 in loco Cretensium appellato, quod illic e Creta insula nescio quam
 ob causam, pulsus milites habitaverant. Ibi a quodam curriculo ei
 nuntius perfertur, prope urbem vetustam Sermylliorum, nunc bello
 ut apparet subversam, inter Pallenas et Atho Persas sexaginta
 navibus appulsos, agro vastitatem inferre. Advocato igitur magno
 domestico, de praesenti copia percunctatur, num ad confligendum
 cum barbaris sufficiat. Negat ille explorare se nosse quanta sit:
 nam quia Thessalonicam iam appropinquant, ob facilitatem
 commeatus frequentes affluxisse. Hortabatur igitur ut, si placeret,
 viam contra Persas capesseret, quod e locis adiacentibus brevissimo

A.C. 133: καὶ ἀπαραίτητος πρὸς τὰς ἀντιδόσεις, πᾶσαν ἐπιδείξασθαι
 Βοπουδὴν, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐκ τῶν αὐτοῖς διαφερόντων τινὰ
 κτήσασθαι πολέμῳ. διὰ δὲ τὸ τὰ στρατεύματα ἀμφοτέρω τῆς
 V. 226 αὐτῆς ἔχουσαι θρησκείας ἄλλως θ' ὅτι καὶ ἡ εἰρήνη παντὸς
 πολέμου εἶναι δοκεῖ αἰρετωτέρα, μᾶλλον αὐτὴν αἰρεῖσθαι, εἰς
 τὰ οἴκελα μόνον ἀπολήψεται. Ἀλέξανδρος δὲ ἰσχυρίζετο ἀδι-
 κελν οὐδὲ αὐτὸς Ἀγχιάλον τε γὰρ καὶ τὰ ἄλλα πολιόμενα, αἶ
 ἦν ἀφηρημένος, οὐ Ῥωμαίοις προσήκειν μᾶλλον ἢ Μυσοῦς.
 τοῖς γὰρ πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκόσιν εἰς ἱκανοῦ εἶναι ὑποχέ-
 ρια τοῦ χρόνου. διὸ καὶ μᾶλλον βασιλέα ἀδικεῖν πρὸς οἴσι
 C ἀφήρηται ἀπαιτοῦντα καὶ Ἀγχιάλον. βασιλέως δὲ ἀποκρινα-
 μένου μὴ δεῖν τὴν ἀδικίαν ἐν δικαιομάτος ποιεῖσθαι λόγῳ,
 μηδὲ ἐπὶ χρόνον ἀπεστέρησαν, οἶεσθαι διὰ τοῦτο δίκαιον
 εἶναι καὶ διηνεκῶς ἀποστέρειν. τὰς γὰρ τοιαύτας πόλεις οὐ
 μόνον ἄνωθεν ἐκ παλαιοῦ ὑπηκόους Ῥωμαίοις εἶναι, ἀλλὰ 15
 καὶ αὐτῶν τὰς πλείους ὑπ' αὐτῶν τε ἐκτίσθαι καὶ κατακίεσθαι
 ἀποικίας πεπομφότων· οὐπω δὲ χθρὲς καὶ πρώην θφ' ἑαυτοῖς
 πεποιῆσθαι Μυσοῦς ἐκ τῶν Σφεντισθλάβου τοῦ βασιλέως χρό-
 νων, ὅς ἦν τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν γεγαμηκῶς, τοῦ πρὸς Κατε-
 λάνους καὶ Πέρσας τοῖς Ῥωμαίοις πολέμου κεκηνημένον· ὅς 20
 πλείστα δὴ ἐκάκωσε τὰ πράγματα αὐτοῖς, δι' ὃν οὐδὲ ταῦτα
 ἀνασώσεσθαι ἠδυνήθησαν εἰς αὐτῶν. νυνὶ τε αὐτὸν ἀδικεῖν
 D οὐδὲν, ἀλλὰ τὰ τε ὄντα ἔχειν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀπαιτεῖν, αἶ

20. πολέμου. Sub Andronico seniore, de quo bello Gregoras in
 7. Obiit autem Sphentisthabus, qui Sphendosthabus, eodem anno,
 quo in iuniorum Andronicum anathema pronuntiatum est. ED. P.

cem foedere firmaturum. Atqui oportuisse, si in rebus suis pertinax
 et implacabilis esset, nervos omnes ad par pari referendum intende-
 re, et armis sibi vicissim quaedam de illorum rebus vindicare. Quo-
 niam vero utrique eandem religionis sanctitatem colant, et pax
 cuilibet bello praeponderet, ipsam se bello huic antepone: modo
 sua sibi restituantur. At Alexander, nec se iniuste agere: Anchial-
 um enim ceteraque oppidula, quae adempta sibi quereretur, non
 Romanis potius quam Moesis deberi: nam regibus antecedentibus
 per diu subdita fuisse. Idcirco imperatorem esse iniurium, qui prae-
 ter ea quae abstulerit, etiam Anchialum postulet. Tum imperator,
 iniustitiae non imponendum nomen iustitiae: neque quia ad tempus
 alios spoliaverint, ideo existimandum licere perpetuo spoliare. Has
 urbes non solum ex antiquo tempore Romanorum ditone contineri;
 sed etiam complures earum ab ipsis esse conditas, deductaque col-
 onias. Moesos vix heri et nudius tertius eas sub imperium suum
 redegit, a regno Sphentisthabii sororis suae mariti videlicet, dum
 Romanis cum Persis, et Catalanis bellum esset, qui rex Romanos
 vehementer afflixerit: propter quem haec ipsis tum extorquere non

εἰ μὲν εἰρήνης ἐπιθυμοίη ὑποδιδόναι· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτὸν γε A.C. 1381
 μὴ δύνασθαι προέσθαι, τρόπῳ δὲ παντὶ πειράσασθαι διασώξειν
 τὴν ἀρχὴν, ὃ Ἀλέξανδρος, (ἐπεὶ ἐγγὺς ἐστρατοπεδεύοντο ἀλ-
 λήλων καὶ δι' ἐλαχίστου τὰς ἀποκρίσεις ἐποιούντο,) οὐκ ἔφα-
 5088 θεῖν περὶ ἀρχῆς τινα διαλεγόμενον ἀποδείξεισι χρῆσθαι
 καὶ λόγοις πιθανοῖς, ἀλλ' ὅπλοις καὶ χειρὶ βίαιοτέρα τὰ δί-
 καια βραβεύειν. οἷς καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος χρώμε-
 νον νυνί, περὶ γῆς ὄρων διαλέγεσθαι ἀσφαλῶς· ἐγὼ δὲ παρε-
 χώρησα ἄν καὶ Ἀγχιάλου ἐκ τοῦ ὄψεσθαι, εἰ μὴ πολλὴν ἔμοι
 1010101 καὶ στρατιῇ τὴν ἀτολμίαν καὶ τὴν μέμψιν ἐπῆγε. πρὸς
 γὰρ τῷ μὴ ἀντιστῆναι τολμῆσαι, μηδὲ ἐκ παρατάξεως δια- P. 283
 γωνίσασθαι ἑμῖν, καίτοι γε ἅπαξ καὶ δις πρώτοις ἐπελθοῦσιν,
 εἰ καὶ Ἀγχιάλου ἐπ' οὐδεμιᾷ παραχωρήσομεν ἀντιδόσει, σα-
 φέστατα δὴ ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογήσομεν τὴν ἤτταν.
 15 Ἀλλὰ τινος ἕνεκα αἰσχύνῃς προκαλύμματος εἰ βούλοιο Διῶμ-
 πολιν ὑποδόντα, τὴν Ἀγχιάλον ἀπολαμβάνειν. πάντως δὲ
 εἰδέναι ἀκριβῶς, ὡς, ὃ φασί, χάλκεα χρυσεῖων ἀνταλλάττε-
 ται. τούτου δὲ γενομένου, αὐτὸν τε ἔχειν ἃ συμβήσεται αἰτεῖ
 καὶ αὐτὸν αἰσχύνῃς ἀπηλλάχθαι, ἴσ' ἂν' ἴσων δοκοῦντα ἔ-
 20 χεῖν. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ ἐδόκουν οἱ λόγοι προσηγεῖς τε εἶναι
 καὶ ἄξιοι παραδέχεσθαι, τοῦτο μὲν Ἀγχιάλου, Διαμπόλεως B
 οὐδ' ὅσον εἰπεῖν διαφερούσης, τοῦτο δ' εἶτι καὶ πρόοιτο τῆς
 εἰρήνης ἕνεκα, οὐδεμίαν αὐτῷ μέμψιν ἄν οἴηθεῖς ἐπαγαγεῖν
 ἄλλως τε καὶ σιτίων τῇ στρατιῇ ἐπιλιπόντων, καὶ ἐνδείας οὐ-

potuerint. Nunc se citra cuiusquam iniuriam et sua tenere, et
 quae suis desunt repetere: quae, si pacem cupiat, restituat: sin
 minus, se ea non posse relinquere, moturumque omnem lapide-
 dem, uti principatum tueatur atque conservet. Alexander (castris
 erant propinqui, et per minimum intervallum responsabant) non
 oportere dixit quemquam de imperio litigantem demonstrationi-
 bus, et probabilibus conclusionibus, sed ferro et manu fortiore
 de iure statuere: quibus cum ipse hunc plus satis polleat, de im-
 periorum finibus secure disserat: se porro et Anchialo non gravato
 cessurum fuisse, ni ea res et sibi et exercitui magnae timiditatis
 reprehensionem pareret. Nam si praeter hoc, quod resistere et ac-
 cie contra certare, quamquam semel iterumque ab ipsis accedentibus
 provocati, non fuissent ausi, etiam Anchialo absque compensatione
 cederent, apertissime omnibus mortalibus sese victos ostensuros.
 Verumtamen pro tegumento quoddam dedecoris sui, si velit, traditurum
 Anchialum, et Diampolin recepturum; quamvis certissimo sciat, se,
 ut est in proverbio, aurea aereis permutare. Ita futurum, ut et
 imperator habeat quod petit: et ipse probri expertus sit, cum aequalia
 pro aequalibus possidere videbitur. Imperator, quoniam orationem

- A. C. 1331 της ἡδὴ λαμπρᾶς τῷ στρατοπέδῳ καὶ δεομένων ἢ διαγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, ἢ ἀναχωρεῖν, ὥστε καὶ αὐτὸν τὴν ἔνδειαν συνορῶντα πολλοῖς τὴν ἐς τὰ οἰκεῖα ἐπιτρέψαι ἀναχώρησιν, πρὸσεδέξατό τε τὴν πρεσβείαν, καὶ ἐγένοντο αἱ συνθήκαι ἐπὶ τούτοις, ὥστε Ῥωμαίους καὶ Μυσσοὺς ποιήσα-5 σθαι σπονδάς, καὶ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν· ἀλλ' Ἀγχιάλον C μὲν ἀπολαβεῖν Ῥωμαίους, ἀποδοῦναι δὲ Διάμπολιν, καὶ τοῦ λοιποῦ εἰρήνην ἄγειν ἔχοντας ἃ ἔχουσιν ἑκατέρους. τοιαῦτα μὲν ἀμφοτέροις τοῖς βασιλεῦσιν ἐγεγένητο αἱ σπονδαὶ ἐβδόμη καὶ δεκάτῃ μηνὸς Ἰουλίου ἱσταμένον· καὶ οἱ ἀποληγόμενοι οἱ τὰς πόλεις καὶ τοὺς ὄρκους παρήσαν ἑκατέροις παρ' ἀλλήλων.
- V. 227 κζ. Τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς καθ' ἣν ἐμελλον εἰς τὴν ὕστε- Δραίαν τελεσθῆσθαι οἱ ὄρκοι, ἦκον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ συμμαχίαν στρατιὰ ἀπὸ Σκυθῶν. ἦν γὰρ δὴ αὐτοὺς προσκε- κλημένος ἐπὶ Μπελαοῦρον τὸν θεῖον, ὃς διαστασιάσας πρὸς 15 αὐτὸν καὶ μέρος τῆς ἀρχῆς παρασπασάμενος, λυπηρὸς ἦν καὶ κακῶς ποιῶν τὴν χώραν. νομίσας δὲ εἰς δέον χορήσασθαι τῷ καιρῷ, εἰ τούτους ἐξαπατήσας ἐπαγάγοι βασιλεῖ, τὸν θεῖον ἔλεγεν αὐτοῖς ἐγγὺς παρεῖναι, ᾧ δέον πρὶν αἰσθῆσθαι ἐπελθεῖν· ἐκείνον δὲ μηδὲν εἰδὸτα τῶν γεγενημένων προθύ- 20
- P. 284 μως καταστῆναι εἰς τὸν πόλεμον εἰκόσ· τούτου δὲ γενομένου, ἐκείνον τε διαφθορήσασθαι ἕξαστα κρατηθέντα ὑφ' ἡμῶν ὄντων πολλαπλασιῶνων καὶ ἡμᾶς πόνων ἀπαλλάξασθαι μακρὰν ἀ-

non inhumanam et admittendam censebat; et quia Anchialus Diampoli praestat, quantum dici non potest: deinde quia si quid etiam pacis gratia de suo iure remitteret, non id sibi vitio datum iri opinabatur: cum praesertim et commeatus exercitum defecisset, et luculenta penuria in castris laboraretur, militesque aut cum hoste committi, aut reduci obsecrarent; ut et ipse misericordia impulsus, multis missionem daret, legationi locum reliquit, pacemque in his conditiones fecit: ut Romanis et Moesis foedus esset, ac nihil vicissim iniuriarum inferrent: illi Anchialum reciperent, et pro ea Diampolin reponerent: ac de cetero utrique suum sibi habentes, pacem, concordiamque colerent. His legibus foedus inter reges sextdecim Kalendas Sextiles iunctum est, cum uterque et urbi, et sacramento pro se recipiendis vicarios dedisset.

27. Ea porro nocte, cui dies iurisiurandi illuxit, Scythae Alexandro suppetias venerunt contra patrum Belaurum ab eo invitati, qui seditione concitata, parteque regni ad se avulsa, et reliqua divexanda importunus erat. Existimans autem se ista commoditate opportune usurum, si eos fallacia quadam in imperatorem immitteret, patrum prope adesse dixit, et eum improviso aggrediendum: quem rei totius ignarum, acriter pugnaturum sit verisimile; sed a multo pluribus facillime superatum, et interfectum iri: et ita ipsos a labore

νόειν μέλλοντας ὀδόν· καὶ ἐπεισέ γε τοὺς βαρβάρους μὴ συν- A. C. 131
 δόντας τὴν ἀπάτην· βασιλεὺς γὰρ οὐκ ἂν ἐπῆλθον, εἶπερ ἔγνω-
 σαν, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς, οὓς ἦσαν νεωστὶ πρὸς
 αὐτὸν πεποιημένοι. ἅμα δὲ ὄρθρω ὀπλισάμενοι, ἐχώρουν
 5 διὰ τῶν στενωῶν ἐπὶ Ῥωμαίους. αἰσθόμενοι δὲ οἱ βασιλέως
 σκοποὶ, (αὐτόθι γὰρ ἦσαν τεταγμένοι,) ἀπήγγελλον τὴν ἐφοδὸν
 κατὰ τάχος· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευεν ὀπλιῆσθαι τὴν στρα-
 τιάν. ἐπεὶ δὲ ὀπλίσαντο, ἐξήσαν τεταγμένοι κατὰ φάλαγγας
 10 ἕξ ὄσας πρὸς ταῖς δέκα. ἦρχε δὲ τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως ὁ Β
 10 πρωτοστράτωρ, τοῦ δὲ ἀριστεροῦ Τζαμπλάκων ὁ μέγας πα-
 πίας, τὸ μέσον δὲ αὐτὸς ἐπέλχεν ὁ βασιλεὺς. ἕξ δὲ φάλαγ-
 γες τὸ μέτωπον ἐπλήρουν ἅπαν· καὶ μετ' αὐτοὺς ἦσαν αἱ
 δέκα τεταγμένοι ὡς ἕκαστοι μετὰ τῶν στρατηγῶν. βασιλεὺς
 δὲ ἡνιῶτο μὲν ἠπατημένος ὡς πολὺ τῆς στρατιᾶς διὰ τὴν
 15 τῶν συνθηκῶν ἐλπίδα ἐπιτρέψας οἴκαδε ἀναχωρεῖν. ὁμοῦς
 δὲ πρὸς μόνους τοὺς Μυσοὺς τὸν ἀγῶνα ἔσεσθαι νομιζῶν,
 ἐπῆει θαρσύνων αὐτοῖς. ἀπιούσι δὲ ἤκουετο σάλπιγξ ἠχοῦσα
 Σκυθικῆ. ἤχετ' γὰρ οὐ κατὰ τὰς ἄλλας, ἀλλ' ἄγχιόν τι καὶ
 ἀπηγῆς, ὅποιον ἱκανὸν εἶναι τοὺς βαρβάρους ἐρεθίζειν πρὸς
 20 θνήσκον. διὸ καὶ γνώριμός ἐστι καὶ πόρρωθεν ἀκουομένη. νο-
 μίσας δὲ ὁ βασιλεὺς οὐ Σκύθας εἶναι, (οὐδὲ γὰρ ἂν ἤθετε- C
 κέναι τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν,) ἀλλὰ τοὺς πέραν Ἰστρου
 Γέτας, οἱ ὁμοσκενοὶ τοῖς Σκύθαις ὡς τὰ πολλὰ εἰσιν ἵππο-
 τοξόται, κατὰ συμμαχίαν παρόντας πρὸς ἐκπλήξιν τῆ Σκυθι-

longi itineris adhuc emetiendi fore liberos. Isto modo barbaris fu-
 cum fecit: nam si scissent, propter foedus recenter cum imperatore
 initum nunquam in eum se intulissent. Die igitur exoriente, armis
 induti angusto calle in Romanos procedunt. Speculatores ibi col-
 locati celeriter hostium adventum in castra nuntiant. Imperator ar-
 ma expedire iubet et cum sedecim dispositis phalangibus occurrit.
 Dextrum cornu protostrator, Zamplaco magnus pappias sinistrum te-
 nebat, medio agmie imperator ipse emicabat. Senae phalanges
 frontem totam implebant: post eas reliquae decem, singulae cum
 ducibus suis crant dispositae. Imperator vero delusum se ideo do-
 lebat, quod bonae parti militum propter spem foederis missionem
 concesserat. Verumtamen cum solis Moesis sibi pugnandum ratus,
 fidenter in eos gradiebatur. Et ecce dum incedunt, tubam Scythi-
 cam exaudiunt, quae non instar aliarum tubarum, sed horridum
 quiddam et absouum sonat: quale barbaris ad Martem accendendum
 sufficit. Quare quamvis procul audlatur illud tubae genus, statim
 agnoscitur. Putans tamen imperator, non esse Scythas (neque enim
 pacem secum pactam dissolvissc.) sed trans Istrum Getas, qui iisdem
 quibus Scythae armis utentes, plerique omnes sunt sagittarii, Getas

- A. C. 1331 κῆ σάλλιγγι χρῆσθαι, οἷς θαρρόυντα καὶ Ἀλεξάνδρον προθύμως πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, ἀντεπήει καὶ αὐτὸς θαρρόων. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἀλλήλων ἦσαν ὅσον ὄρασθαι, ὅτε ἤλιος τὸν ὀριζόμενα ὑπερβῆς, ἐνεργετέραν ταῖς ὄψεσι τὴν δύναμιν παρέειχε, τότε ἤδη καθαρώς ἐφαίνετο Σκυθικὴ εἶναι ἢ ἐπιούσας στρατιά· οὐ γὰρ ἦσαν τεταγμένοι μετὰ τῶν Μυσῶν, ἀλλ' ἰδίαν αὐτοὶ ἐπέειχον τάξιν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἦσαν ὅσον ἐμβασθεῖν, Δοὶ Σκύθαι τὸν μὲν βασιλέα μετὰ τῶν προτάκτων παρεξέκλιναν ἐπὶ δὲ τοὺς ἐπιτάκτους ἐχώρουν καὶ ἐτρέψαντο ἀντισχόντας ἐπ' ὀλίγον καὶ τὴν δίωξιν ἐποίησαντο ἄχρι Ῥωσοκίστρου. ἐκεῖ δὲ ἰσυστραφέντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἡμύνοντο τοὺς βαρβάρους ἔξω τῶν τευχῶν. βασιλεὺς δὲ ἅμα ταῖς προτεταγμέναις ἔξω φάλαγγι, καίτοι τῶν ὀπίσω τετραμμένων εἰς φυγὴν, οὐδὲν μᾶλλον ὑπεχώρησεν,
- V. 228 ἀλλ' ἴη κατευθὺ Μυσῶν, καὶ συνέβαλον ὀλίγοι πρὸς πολλὰπλασίους. μάχης δὲ καρτερωτάτης ἐφ' ἱκανὸν γεγενημένης, 15 καὶ χειρὸς ἔργα καὶ τόλμης ἄξια πολλὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπιδειξαμένον, τέλος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Μυσῶν ἐκβιαζόμενοι καὶ ἐν κινδύνῳ ἤδη καθεστῶτες, ὑπεχώρησαν ὀπίσω. βα-
- P. 285 βασιλεὺς δ' ἅμα τῷ μεγάλῳ δομestikῷ καὶ Ἀσάνῃ τῷ Μανουήλ τῷ τῆς μεγάλου δομestikοῦ γυναικὸς ἀδελφῷ, ὃς τῆς βασιλικῆς τάξεως ἦρχε, καὶ ἑτέρους ἄγων πενήκοντα ἐκ τῶν ἐπιφανῶν λογάδας, πρῶτα μὲν ἐτρέψαντο τοὺς κατ' αὐτούς, ἔπειτα σφοδροῦ προσεβόηκός τοῦ πολέμου καὶ πολλῶν

inquam, qui Moesis ad auxilium adessent, et ad terrorem incutendum Scythica tuba clangerent: quorum virtute nixus Alexander hilariter ad certamen prodiret: ipse quoque bona spe plenus contra ingreditur. Postquam inter se conspexerunt, et sol altius supra finitorem elatus, rerum discrimina clarius ostendit, tum liquido apparuit, adventantium agmen Scythas esse: nam Moesis non intermixti, suos ordines obtinebant. Cum iam facienda esset impressio, Scythae imperatorem cum iis qui erant in fronte, paulum declinantes, succenturiatos invadere; quos parum resistentes in fugam dederunt et usque Rhosocastrum fugientibus inhaeserunt. Ibi conversi Romani facto cunco barbaros a muris abstinerunt. Imperator licet posteriores fugae se mandasset, cum sex primis phalangibus nihilo magis se abducens, recta in Moesos ibat, confligebantque pauci cum multo pluribus. Cum in longa et acerrima pugna Romani strenue dimicassent multaque virilia facinora edidissent, postremo Moesorum multitudine vehementius instante, et praesenti periculo cogente, retrocesserunt. At imperator cum magno domestico et Manuele Asane fratre uxoriae domestici (qui imperatoriam regebat aciem et alios de nobilibus quinquaginta selectos ducebat) primum quidem in se irruentes fugaverunt. Post ingravescente certamine, multis circumfusis, cum testudinem servare amplius nequirent, dispersi quisque ut potuit

περιχυθέντων, οὐκ ἠδυνήθησαν τηρῆσαι τὸν συνασπισμὸν, ἀλ- A. C. 1331
 λά διαλυθέντες ὡς ἠδύνατο ἕκαστος, ἀνεχώρουν, τῶν δύο
 μόνων ὑπολειμμένων βασιλέως καὶ μεγάλου δομestίκου ἐν
 ταῦτῳ· κακείνοι δὲ διαιρεθέντες ἐπ' ὀλίγου, πάλιν τάχιστα
 5εῖς ἐν συνῆλθον, ὡς καὶ τὸν μέγαν δομestικὸν εἶπεν πρὸς
 βασιλέα· „καιρὸς εὐψυχίας καὶ τόλμης, ὃ βασιλεῦ· χρῶ B
 τούτων τῇ χειρὶ, καὶ ἄξια ἔργα ἐπιδείκνυσσ' αὐτοῦ.” τὸν
 δ' ἀποκρίνοσθαι, μηδὲν ὄφελος εἶναι τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς
 τόλμης τῆς αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἀπάντων τετραμμένων εἰς φυ-
 10ογὴν· ὅμως βασιλεὺς τε καὶ ὅσοι εἰς χεῖρας ἦλθον τοῖς Μυ-
 σοῖς, καίτοι καὶ γενομένης τῆς τροπῆς, οὐ νῦν βάλλεσθαι
 παρῆσχον φερόντες ἀμεταστρεπτί· ἀλλ' ἀμυνόμενοι καὶ πα-
 ρισώζοντες ἑαυτοὺς, ἦλθον ἄχρι Ῥωσοκάστρου· ἐκεῖ δὲ τῇ
 λοιπῇ στρατιᾷ γενόμενοι εἰς ἐν, ἡμύοντο ὁμοῦ προθύμως
 15πρὸς τε Σκυθᾶς καὶ Μυσοὺς ἄχρι τρίτης τῆς ἡμέρας ὄ-
 ρας· μηδὲν δὲ πλεον οἱ βάρβαροι δυνάμενοι ἀνύσαι, (οὐδὲ
 γὰρ αὐτὸς Ῥωσοκάστρου ἴσχυσαν βιάσασθαι ἐλθεῖν,) διαλυ- C
 θέντες, εἰς στρατόπεδον τὸ οἰκεῖον ἐπανῆλθον. ἔπεσον δὲ
 παρὰ τὴν μάχην καὶ ἐξωργήθησαν Ῥωμαίων ἀπὸ μὲν τῶν
 20οἰπίπτεων ἑπτὰ καὶ τριάκοντα· ὧν ἦσαν ἕξ τῆς τάξεως τῆς
 βασιλικῆς· πεζοὶ δὲ πέντε πρὸς τοῖς ἐξήκοντα· καὶ τούτων
 οἱ πλείους ἢ σύμπαντες σχεδὸν ὑπὸ τῶν Σκυθῶν ἐάλωσαν
 ἢ ἀπέθανον. ἀπέθανον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν Μυσῶν ὀλίγῳ πλεί-
 ονους τῶν Ῥωμαίων. πλὴν ἡ νίκη φανερωῶς προσεγένετο τοῖς
 25Μυσοῖς διὰ τὸ μὴ τοὺς Ῥωμαίους ἀντισχεῖν, ἀλλὰ τραπέν-

fugerunt, imperatore et magno domestico simul relictis: qui paulum
 disiuncti, rursus et celerrime coierunt; ut domesticus imperatorem
 sic compellaret: Nunc tempus est audendi viriliter: nunc utere dex-
 tra imperator, et quae tua persona digna sunt, perpetra. Qui vir-
 tutis suae nullum fore fructum respondit; quandoquidem ceteri
 omnes in fugam se dedissent. Nihilo minus et ipse et quotquot
 cum Moesis manus contulerant, quamquam fugerent, non tamen sine
 ulla conversione terga ad vulnera insequentibus praebant: verum a
 fronte nihilo minus se tuentes Rhosocastrumque pervenientes,
 coniuncti cum reliquis, simul contra Scythas atque Moesos usque
 ad horam tertiam praeliabantur alacriter. Barbari quia nihil agebant
 (nec enim per vim Rhosocastrum irrumpere poterant) palantes in
 tentoria sua reverterunt. Ceciderunt captique sunt de Romanis equi-
 tes quidem septem et triginta, et hi ex turma imperatoria: pedites
 quinque et sexageni, paucis occisis, pene omnes a Scythiis capti sunt.
 E Moesis paulo plures Romanis occubuerunt. Ceterum victoria sine
 controversia penes Moesos stetit: propterea quod Romani non resi-
 stentes, vage et sparsim Rhosocastrum fugerunt. Circa meridiem

- A. C. 1331 τας ἀτάκτως εἰς Ῥωσόκαστρον ἔλθειν. περὶ δὲ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀλεξάνδρος ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιφανῶν τὸν Ἰβάνην πέμπας πρὸς βασιλέα πρεσβευτήν, ἧξίου τὰς γεγενημένας τῇ προτεραιᾷ συνθήκας ἀλύτους μένειν, καὶ πλείονος ἔνεκα φιλίας καὶ ἀσφαλείας τῆς πρὸς τὰς σπονδὰς τὴν θυγατέρα τὴν αὐτοῦ τῷ υἱῷ ἐκείνου κατεγγυῆσαι. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν τελεσθῆναι τὰς γεγενημένας σπονδὰς, καὶ αὐτῷ εἶναι ἀπεκρίνατο κατὰ γνώμην, ἐπεὶ καὶ πρότερον οὐ πρὸς ἀνάγκην, ἀλλὰ διὰ τὸ λυσιτελεῖν νομίσειν τὴν εἰρήνην γεγενησθαι. τὴν δὲ συγγένειαν μὴ βούλεσθαι. δόξαι γὰρ ἂν πᾶσι δι' ἀνάγκην ἢ φόβον τοιαῦτα πράττειν οἷα δὴ νενικημένον ὑπὸ σοῦ. καίτοι τὸ μὲν τραπῆνας συμβέβηκεν ἡμῖν μόνους ὑπὸ πλειόνων βιασθεῖσιν. ἀποστερήσει δὲ τῶν οικείων οὐδὲν διενηνόχαμεν ἀλλήλων. πλείους γὰρ ἀπεβάλετε ὑμεῖς. ὅμως αὐτοῦ γε ἔνεκα τοῦ ἡσῆσθαι 15 δοκεῖν ἡμᾶς οὐ βούλομαι τὴν συγγένειαν ποιήσασθαι νυνί,
- P. 286 ἀλλ' εἰρήνην μόνον καὶ σπονδὰς· ἀναστρέψαντι δὲ εἰς τὴν οικείαν, πρεσβείαν περὶ τῆς ἐπιγαμίας ποιῆσθαι καὶ σκεψάμενθ' ὅτι ἂν λυσιτελεῖν δοκοῖη καθ' ἡσυχίαν πράττειν. Ἰβάνης μὲν οὖν ἐπανῆλθεν ὡς βασιλέα τὸν οικεῖον, τὰς ἀποκρίσεις 20 τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ἄγων· καὶ μετὰ μικρὸν ἐπανῆλθε πάλιν ἄγων καὶ συμπρεσβευτήν τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως θεῖον Συναδηνόν, τὰ ἴσα πρεσβεύοντα καὶ αὐθις. περὶ τὸ
- V. 229 τοῦ κήδους πολλὰ διαλεγόμενοι ἐπαγωγὰ, ἐξ ὧν ᾤοντο τὸν βασιλέα πείσαι· ὁ βασιλεὺς δὲ τοῖς προτέροις καὶ αὐθις ἐχρηῆ 25

Alexander Moesorum rex de proceribus suae gentis Ibanen seu Ioannem ad imperatorem legat, et ut foedus pridie susceptum valeat, atque ad amicitiam securitatemque augendam filiam suam ipsius filio despondeat, precatur. Cui imperator, manere foedus sibi quoque non displicere: siquidem et prius non necessitatis, sed utilitatis causa compositam pacem existimaret: affinitatis coniunctionem in praesentia nolle: neminem enim aliter iudicaturum, quam vel necessitate vel timore, quia ab illo victus sit, conciliatam: etsi non ob aliud fugerint, quam quod pauci pluribus pares esse non potuerint. In amissione autem suorum nullum esse discrimen: imo ipsos plures amisisse. Sed ne victus ab illis habeatur, nolle nunc affinitatem contrahere; pacem dumtaxat et foedus non recusare: ubi domum redierit, legationem super matrimonio missurum: et quod sibi re discussa expedire visum fuerit, in tranquillitate et requie facturum. Ibanes cum hoc responso ad regem suum reversus, paulo post cum socio Alexandri patruo Synadeno rediit. Caput legationis idem quod ante: disserueruntque de affinitate ista multa probabiliter, quibus se imperatorem flexuros opinabantur. Verum is denuo in

το λόγοις· καὶ τὴν μὲν εἰρήνην ἔφρασκεν αἰρεῖσθαι, καὶ θάσθαι. **C. 133**
 βούλεισθαι περὶ αὐτῆς σπονδίας· τὴν συγγένειαν δὲ οὐ νυνὶ
 ποιήσειν, ἀλλ' ἔς ὕστερον ἢν αὐτῷ δοκῆ. ἂν μὲν οὖν καὶ αὐ-
 τοῖς τὰ τοιαῦτα κατὰ γνώμην ἦ, διαλέγεσθαι περὶ τῶν συν-
 5 θηκῶν· ἂν δ' ἑτερά τινα διανοῶνται, ἀπελθόντας παρασκευά-
 ζεσθαι καθ' ὅ,τι ἂν δοκῆ. οἱ δ' ἐπεὶ ἐώρων βασιλέα ἀμταστρε-
 πι τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐχόμενον λογισμῶν, τὴν μὲν συγγένειαν τὸν
 αὐτῶν ἔφρασαν βασιλέα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι· καὶ αὐτοῖς
 προστεταχέναι περὶ ἐκείνης· πᾶσαν ἐπιδείξασθαι σπουδὴν· ἂν
 10 δὲ μὴ προσχωροίη μηδὲ πείθοιτο ὁ βασιλεὺς, τότε ἤδη τοὺς
 μὲν περὶ ἐκείνης λόγους εἰς τὸ μέλλον ὑπερθέσθαι ὡς καιρῷ
 τῷ προσήκοντι γενησομένους· αὐτοὺς δὲ περὶ τῆς εἰρήνης
 ποιεῖσθαι τὰς συνθήκας· καὶ γενομένων παρ' ἀμφοτέρων **C**
 λόγων οὐ πολλῶν, συνέβησάν τε καὶ τὰς σπονδίας ἐποιήσαντο
 15 αὐθήμερον· καὶ ὄρκους ἐποιήσαντο ἐπ' αὐταῖς οἱ βασιλεῖς
 κατὰ τὸ ἔθος· καὶ τοὺς περιόντας τῶν Ῥωμαίων δοριαλώ-
 τους ἔλυσαν ἄνευ λύτρων· οὕτω γὰρ ἦν ἐν ταῖς συνθήκαις
 εἰρημένον· εἰς τὴν ὕστεραίαν τε γενομένοι ἐν ταῦτῳ, συνηρί-
 20 στήσαν τε ἀλλήλοις καὶ συνδιέτριψαν διὰ πάσης τῆς ἡμέρας
 ὡπερὶ τῶν γεγενημένων τῇ προτεραίᾳ κατὰ τὴν μάχην ὁμι-
 λούντες· ἐκπληξίς γὰρ εἶχεν Ἀλέξανδρόν τε καὶ Μινσούς
 τῆς Ῥωμαίων τόλμης καὶ τῆς εὐψυχίας, ὅτι ὄλγοι πρὸς
 πολλαπλασίους ἀγωνιζόμενοι, καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμέ-
 νων ἡττημένων ἤδη λαμπρῶς, οὐδὲν μᾶλλον ὑφῆκαν τῆς ἀν-

eamdem sententiam respondet, pacem quidem se amplecti eamque
 foedere interposito confirmaturum: affinitatem autem non modo,
 sed cum sibi placuerit ingressurum. Si igitur eadem sit illorum vo-
 luntas, quaerendum de Scythis, cur illi videlicet pacem ruperint.
 Sin alia omnia cogitent, eant et se quatenus libuerit comparent.
 Legati ut imperatorem nihil a primo immutatum animadverterant,
 affinitatem eius dixerunt regem ipsorum exoptare summopere sibi-
 que imperasse, ut in ea concilianda nullam diligentiam praeter-
 mitterent. Sin iret in alia omnia, tum de ea sermonem in aliud
 tempus opportunius reicerent: interim pacem foedere sancirent.
 Paucis utrimque dictis, res convenit eademque die inter reges foe-
 dus iureiurando solenni more firmatum, et captivi Romanorum, cum stupore
 praedicabant, qui non multi cum longe pluribus decertasset: et
 cum postremum agmen manus plane dedisset, nihil tamen animo
 fracti, quasi nihil contigisset novi, constantissimo spiritu cum ho-
 stibus concurrissent compulsiisque postea ab instantium catervis, ita

A. C. 1331 δρίας καὶ τῆς τόλμης, ἀλλ' ὥσπερ μηδενὸς καινοῦ γεγονότος, Δατρέπτω φρονήματι συνέβαλον τοῖς πολεμοῖσι καὶ βιασθέντες ὑπὸ τοῦ πληθους μετὰ ταῦτα ἐπεὶ ἀνεχώρουν, οὐ πρὸς φυγῆν παντάπασι ἀπέδον, ἀλλ' ἠμύνοντο ἀπιόντες, ὅπερ καὶ μάλιτα δέδωσεν αὐτούς. διεβεβαιούτο τε Ἀλέξανδρος καὶ ὄρ-5 πους προστιθεῖς, ὡς εἰ χρόνον τινὰ ἐτι ἐνέμειναν μικρὸν ἐπὶ τοῦ σχήματος, καὶ μὴ ἐγένετο ἡ τροπὴ, οὐκ ἂν ὑπέμειναν αὐτοῖ, ἀλλ' ὄχοντο φεύγοντες, ἐκπεληγμένοι τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ μάλιστα βασιλέως. τοιαῦτα καὶ ἕ-τερ' ἄττα διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ὁμιλήσαντες, πρὸς ἐσπέραντιο συνταξάμενοι ἀλλήλοις, Ἀλέξανδρος μὲν ἐπανέβη εἰς τὴν οἰκίαν, βασιλεὺς δὲ Ῥωσοκάστρω ἡμέρας ἐνδιατρίψας οὐ πολλὰς, ἄρας ἐκείθεν ἦλθεν εἰς Λιδυμότειχον, καὶ διέλυσε τὴν στρατιάν.

P. 287 κη. Καὶ μετὰ πεντεκαδεκάτην ἡμέραν ἠγγέλλετο αὐτῷ ὡς ὁ Σμύρνης καὶ Ἐφέσου καὶ ἄλλων τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν 15 πόλεων σατραπῆς Ἀμοῦρ, πέντε ἄγων καὶ ἑβδομήκοντα στόλον νεῶν, τὸν Αἰγαῖον διαβαλὼν Σαμοθράκῃ προσέσχε πρῶτον· κάκειθεν πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἡπειρον περαιωθεῖς, τὰ ἐκεῖ παράλια τῆς Θράκης παραπλεῖ, ἄθλος ὃν ὅποι ἀποβήσεται. αὐτίκα τε ἐκ τῶν παρόντων ὄσους ἐνῆν συναγαγὼν, 20 πρὸς τὰ παράλια ἐχώρει τῆς Θράκης ὡς τῷ Περσικῷ στόλῳ κάλυμα ἐσόμενος τοῦ μὴ ἀποβάντας κακοῦν τὴν χώραν. συμβέβηκε δὲ βασιλεῖα τε κατὰ τὰ Κομουτζηνὰ πόλισμα τῆς Θράκης οὐ πολὺ ἀπωκισμένον τῆς θαλάσσης ἀυλίσασθαι τὴν νύκτα, καὶ Ἀμοῦρ κατὰ τὴν Ποροῦν παράλιον τῆς Θράκης 25

recessissent, ut non fugam spectarent, sed abeuntes se defenderent: quod illis ad salutem sane quam profuisset. Et asseverabat Alexander, sacramento addito, si adhuc aliquantisper in eo stata res durasset, nec fugissent Romani, sustineri non potuisse, sed Moesos eorum virtute ac tolerantia praecipueque imperatoris attonitos, fugam arrepturos fuisse. Haec et alia toto die colloquiis agitantes, ad vespem inter se valedixerunt. Et Alexander quidem in regnum suum discessit, Imperator Rhosocastri diebus aliquot moratus, Didymotichum inde profectus, militem dimisit.

28. Post diem quintumdecimum nuntius venit, Amurium Smyrnae, Ephesi aliarumque urbium Ioniae satrapam cum classe quinque et septuaginta navium Aegaeo pelago transmissio, primum ad Samothracen appulsum, deinde ad oppositam continentem advectum, illic cram Thraciae legere, esseque incertum, ubi descensurus sit. Extemplo igitur cum praesenti copia quanta quanta erat, ad Thraciae littora Persas populatione prohibiturus imperator contendit: quem Cumutzenis oppido non procul a mari pernoctare contigit, et Amurius apud Porum, locum maritimum e regione Cumutzenorum

χώραν καπαιτικὴν Κομουτζηνῶν τὴν ἀπόβασιν ποιήσασθαι· Α. Ε. 1331
 ἐξελθόντα τε αὐτὸν πανστρατιᾷ ὡς ἐπὶ λείαν, καὶ βασιλέα ἐπὶ V. 230
 τὸ κωλύσαι προελθεῖν, συντυχεῖν ἀλλήλοις κατὰ τι χωρίον C
 ὠνομασμένον Παναγίαν. ὃ ὑπτιον μὲν ἦν καὶ ὀμαλὸν, καὶ
 5 μάλιστα ἐπικαιρότατον ἵππεῦσι πρὸς πεζοὺς διαγωνίζεσθαι,
 καὶ διὰ τοῦτο βασιλεὺς παρεῖχε προθυμίαν συμπλέκεσθαι τοῖς
 βαρβάροις. ἀπέτρπε δὲ αὐτοῖς τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν, οὐ τρεῖς
 καὶ τετράκις, οὐδὲ δεκάκις, ἀλλὰ καὶ πλεονάκις τοσοῦτων ὄντων ἢ
 ὄσους ἤγειν αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἀφίστασθαι αὐτῶν ἢ-
 10 ὀδύναντο ὄρων οὐκ ἀνέλπιστον τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν· τό, τε
 συμπλέκεσθαι ἐποιεῖτο ἐν δαινῶ, εἰ ὀλίγους ἄγων πρὸς το-
 σοῦτους διακινδυνεύσοι. ἐλπίζων δὲ ἀφίξεσθαι καὶ ἄλλην D
 στρατιάν, ἢ ἣν προσεταγμένη πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, περιέμενεν
 ἐκεῖ, ὡς εἰ ἀφίξειτο τοῖς βαρβάροις συμβαλῶν. οὕτω γὰρ
 15 ὄ, τε μέγας δομέστικος καὶ ὁ τούτου πεντηρὸς Ἀσάνης συν-
 βούλευεν ἐκεῖ παρῶν· οἱ τε βάρβαροι τῇ φύσει μὲν τοῦ τόπου
 οὐκ ἐθάρβουν διὰ τὸ μηδεμίαν εἶναι ἀναχώρησιν πρὸς τι καρ-
 τερόν, εἰ βιάζοντο ὑπὸ τῶν ἱππέων· τῷ πλήθει δὲ ὄρωντες
 ἑαυτοὺς ὑπερέχοντας πολὺ τῶν πολεμίων, ἐκαρτέρον, μῆτε
 20 ἄρχοντες αὐτοὶ πολέμου, μῆτε ἀναχωροῦντες, ἵνα μὴ θάρσος
 παρέχῃσι Ῥωμαίοις ἐπιφέρεισθαι αὐτοῖς. οὕτω μὲν ὄν ἀμ-
 φότερα τὰ στρατεύματα εἰστήκει ἀλλήλοις ἀντιπαρατεταγμέ-
 νοι, γνώμην ἔχοντες ἐκάτεροι μὴ προεπιχειρεῖν, ἀλλ' ἀμύνε-
 σθαι τοὺς ἐπιόντας. ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ δείλην ἢ ἡμέρα ἦν,
 25 οἱ βάρβαροι πρότερον Ἑλληνιστὶ πρὸς Ῥωμαίους εἶπον, ὡς P. 288

descendit. Dumque is ad praedas agendas cum omnibus suis, et
 imperator ad praedones cohibendos procedunt, in loco Panagia ap-
 pellato sibi occurrunt, regione plana et aequali equitique contra
 peditem aptissima: id quod imperatori cupiditatem cum barbaris de-
 praeliandi iniucibat. Sed rursus ab ea mente eorumdem multitudine,
 non ter, quater, sed decies, imo pluries sua maior, ipsum revocabat.
 Atque idcirco abscedere non poterat, cum in abscedentes impetum
 facturos credibile fieret: et configere haud aequum ludicabat, quod
 exiguos numero tam multis periculose obiiceret. Aliam vero manum,
 quam venire iusserat, exspectans, illic manebat: ut ubi ea affuis-
 set, cum barbaris congregederetur: id enim et magnus domesticus et
 eiusdem domestici socer Asanes illic praesentes suadebant: barbari-
 quae naturae loci non fidebant, quod nihil erat munitum, quo se
 recipere, si ab equitibus urgerentur. Cum porro se hostibus longe
 numerosiores viderent, durabant, neque pugnam auspicantes, neque
 discedentes: ne Romanis in tergis haerendi ansam porrigerent. Sic
 igitur ambo exercitus sibi stabant oppositi, et utrique mens cadem
 non prius invadere, sed invadentes repellere. Sole in occasum ver-

A. C. 1331 οὐ δέον ἀργοὺς οὕτω διὰ πάσης ἐστάναι τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἡ μάχην συνάπτειν, ἢ ἀναχωρεῖν σπονδὰς θεμένουσ. μηδὲν δὲ ἀποκριναμένων τῶν Ῥωμαίων, οἱ βάρβαροι μικρὸν διαλιπόντες, ἐπυνθάνοντο πάλιν, ὅθεν εἴη τε ἡ στρατιὰ καὶ τίς ὁ ἐξηγούμενος αὐτῆς. κελεύσαντος δὲ βασιλέως, ἀπεκρί-5 ναυτο, τὴν μὲν στρατιάν ἐκ τῶν παρακειμένων πόλεων ἐγχοροῖαν εἶναι συνειλεγμένην· στρατηγεῖν δὲ αὐτῆς τὸν ἐκ βασιλέως ἐπιτετραμμένον τὴν τῶν πόλεων ἡγεμονίαν. αὐτοὶ δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἀπεκρίναντο οὐκ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ σαφῶς εἰ- Β δέναί ὅστις εἴη· μηνύειν τε αὐτῷ τὸν αὐτῶν σατραπὴν Ἄ-10 μούρ, ὡς αὐτοὶ μὲν ἤκοιεν κέρδους ἕνεκα ἐνταῦθα, οἰόμενοι κώλυμα οὐδὲν ἔσεσθαι αὐτοῖς πρὸς τὴν ὁρμὴν. ὑμῶν δὲ ἐμποδῶν γεγενημένων, διὰ πάσης μὲν ἡμέρας ἐστάναι ἐνταῦθα, ἔργῳ δεικνύντας, ὡς οὐκ ὀρῶδοῦμεν τὴν μάχην τὴν πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὕτω παρεσκευάσμεθα, ὡς διαγωνιούμενοι ἑμῖν, 15 ἂν πρῶτοι ἄρχητε πολέμου· κλινοῦσης δὲ ἤδη τῆς ἡμέρας, καιρὸν εἶναι πρὸς τὰς ναῦς καὶ τὸ στρατόπεδον ἀναχωρεῖν· καὶ μὲν καὶ ἑμῖν δοκοῖη βέλτιον ἀποσχέσθαι μάχης, ἀγαπήσειν καὶ αὐτοὺς, ἂν δ' ἐθέλητε συμπλέεσθαι, ἀμυνεῖσθαι καὶ αὐτοὺς τὰ δυνατὰ. τοιαῦτα εἰπόντες, ἀναστρέψαντες ἤσαντο 20 C τεταγμένοι πρὸς τὰς ναῦς· βασιλεῖ δὲ καὶ τοῖς συνοῦσιν ἀρκεῖν ἰδοῦσι τὸ φθορὰς τοσαύτης τὴν χώραν ἀπαλλάττειν καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν ἑαυτοὺς εἰς κίνδυνον ἐμβάλλειν, ὀλίγους συμπλεκομένους πρὸς πολλούς. ἀλλ' ἐπεὶ κεναῖς χερσὶν οἱ βάρβαροι ἀπῆλλαξαν καὶ τῶν ἰδίων τινὰς ἀποβαλόντες, (τι-25

gente, barbari Romanos Graece compellant, non oportere ita inertes totum diem stare, sed vel manum miscere, vel icto foedere abire. Quibus tacentibus, barbari parvo interiecto spatio rursus percuciantur: unde exercitus, et quis eius ductor. Imperatoris iussu responsum est, indigenam esse, ex oppidis in circuito collectum. Duci autem ab eo quem imperator earumdem urbium praefectum creavisset. Tum illi, ducem se approbe nosse: quem ipsorum satrapa Amurrius certiozem faciat, eos illuc sua lucra quaesitum venisse putasseque nihil sibi ad explendum desiderium impedimento fore. Et quoniam ab ipsis impediuntur, ea propter ibi totum diem consistentes re docere se illos non timere: sed si velint initium facere, se pugnuros. Iam autem, quia lucis extremum esset, ad naves et ad castra redeundum. Si ipsis praestare videatur pugna abstinere, idem sensuros; si pugnam velint, pro viribus concertaturos. His dictis composito agmine ad naves recesserunt. Imperatori et comitibus visum sufficere tanta vastitate regionem prohibere: nec per aemulationem dum pauci cum multis dimicant, seae in discrimen conicere: sed cum barbari vacuis manibus discedant, amicis etiam

νάς γὰρ αὐτῶν ἀπέκτειναν οἱ Ῥωμαῖοι, περὶ τι χωρίον ἔσκε—A. C. 1331
 δασμῆνοις ἐντυχόντες,) ἀγαπᾶν καὶ αὐτοὺς ἀναιμασι τὴν νίκην
 καρπουμένους. διὸ καὶ ὡσπερ ἀπὸ συνθήκης ἀπέσχοτο τῆς
 μάχης. καὶ Ἀμούρπεκις μὲν ταῖς ναυσὶν ἐμβὰς, ἀπέπλει
 5 πρὸς Ἀσίαν· βασιλεὺς δὲ εἰς Διδυμότειχον ἐπαῆκε, καὶ
 διήγαγεν ἐνιαυτὸν, μήτε ἀπὸ τῶν ἐσπερίων μήτε τῶν ἑφῶν
 βαρβάρων πόλεμον μηδένα ἔχων. μετὰ δὲ τοῦτο μηνὶ Φε—D
 βρουαρίῳ ἰνδικτιῶν πέμπτῃ ἐπὶ δέκα, ἔτι τεσσαρακοστῆ ἐπίA. C. 1332
 ὀκτακοσίοις καὶ ἑξακισχιλίοις, Ἀντώνιος ἐτελεύτησεν ὁ βασι—V. 231
 10 λεύς, δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονώς. καὶ μετὰ ἡμισυν
 καὶ ἓνα ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῆς βασιλείας τελευτῆς ἡ Ἀνδρονίκου A. C. 1333
 τοῦ βασιλέως μήτηρ βασιλῆς ἡ Ξένη ἐτελεύτησεν. ὑπὸ δὲ τοῦς
 αὐτοὺς χρόνους μετὰ μικρὸν καὶ ὁ Θετταλίας δεσπότης τῆς
 δόφρου τῆ Βοτταία Γαβριηλόπουλος Στέφανος ὁ σεβαστοκράτωρ
 15 ἔτεθνήκει. Θεσσαλονίκης δὲ ἐπιτροπεύων ἐν τῷ τότε ὑπαρχος
 ὁ Μονομάχος, συνέσει τε ἀγαθὸς καὶ πράγμασιν εἰδὼς χρῆ-
 σθαι, τὰ τε κατὰ τὰς στρατείας ἐξησκημένος καὶ στρατηγεῖν
 ἱκανὸς, συνιδὼν καιρὸν εἶναι ἐπιθέσθαι Θετταλίᾳ, ὡς ἂν
 ὑπαγάγοι βασιλεῖ, στρατιὰν ὄσῃ ἐνῆν ἀθροίσας ἐκ Θεσσαλο-
 20 νίκης, ἐσέβαλεν εἰς αὐτήν, οὖσαν τεταραγμένην διὰ τὴν τοῦ
 δεσπότης τελευτήν. καὶ εἴλε τὸν τε Γόλον καὶ Καστροῖν καὶ P. 289

7. In MS. sequentia annotarat quispiam studiosus: τρισκαίδε-
 κῆτη Φεβρουαρίου περὶ ὧραν ἰβ' τῆς νυκτὸς ἐν μοναχῶν σχή-
 ματι διαγαγὼν ἐνιαυτοῦς δύο παρ' ὀλίγον, προαιεσθηκῶς καὶ
 τὰς κώρας ἀπὸ φυσικοῦ τινος πάθους, id est, decimo tertio Fe-
 bruarii circa horam noctis duodecimam (obiit), peractis duobus
 circiter annis in veste monastica, oculisque morbo quodam ante
 corruptis. Vide Gregoram lib. 9. ED. P.

de suis aliquot, quos Romani per agros dispersis occurrentes intere-
 merant, ipsos quoque incruenta victoria contentos esse debere. Quo-
 circa tamquam ex foedere a pugna se represserunt: et Amurius
 Pecis naves conscendens, in Asiam: imperator Didymotichum re-
 vertit annoque integro neque ab occidentalibus, neque ab orienta-
 libus bello petitus est. Post haec mense Februario, indictione quin-
 tadecima, anno quadragesimo supra sexies millesimum et octingente-
 simum, Antonius imperator avus diem clausit ultimum, natus annos
 septuaginta duos. Deinde anno et dimidio post Xena mater Andro-
 nici iunioris vitam explevit. Sub idem tempus Thessaliae qua Bo-
 tiaeae confinis est, despota Gabriel Stephanus Sebastocrator mortem
 obiit. Thessalonicae autem tum praefecturae gerens Monomachus,
 vir prudentia et usu rerum insignis, in armis exercitatus et dux
 egregius occasionem Thessaliae invadendae et imperatori subdu-
 cendae oblatam videns, Thessalonica cum delectu quam maximo in
 eam principis obitu perturbatam incursavit; eius oppidula Golum,

A. C. 1333 *Ανκόστομον* πολλίσματα αὐτῆς. Σταγούς δὲ καὶ Τρικάλα καὶ Φανάριον καὶ Δαμάσιον καὶ Ἐλασσώνα, ἃ ὑπὸ Γαβριηλόπουλον ἐτέλου, καὶ ἕτερα φρουριά τινα ὁ τῆς Ἀκαρνανίας ἄρχων ὁ δεσπότης Ἰωάννης ὁ δούξ φθάσας παρεστήσατο ὁμολογίᾳ. καὶ κατασχῶν φρουραῖς, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀκαρνανίαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπίθεται τὰ κατὰ Θετταλίαν, ἔγνω δεῖν ἐκεῖ παραγενέσθαι. καὶ ὀλίγω ὕστερον ἐλθὼν, εἶλε πάντα ὅσα ὑπεποιήσατο ὁ δούξ. καὶ τοὺς φρουροὺς ἐκβαλὼν, ἠδίκησεν οὐδέν· ἀλλ' εὖ ποιήσας, ἀπέπεμψεν εἰς τὴν οἰκίαν. δια-
 Β τριβοντα δὲ ἐν Θετταλίᾳ βασιλέα οἱ τὰ ὄρευνά τῆς Θεττα-10
 λίας νεμόμενοι Ἀλβανοὶ ἀβασίλευτοι Μαλακάσιοι καὶ Μπού-
 ῖοι καὶ Μεσαρίται ἀπὸ τῶν φυλάρχων προσαγορευόμενοι, περὶ
 δισχιλίουσιν καὶ μυρίουσιν ὄντες, προσεκύνησαν ἐλθόντες καὶ
 ὑπέσχεοντο δουλεύσειν. ἐδεδόκεισαν γὰρ μὴ, χειμῶνος ἐπελ-
 θόντος, διαφθαρεῶσιν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἅτε πόλιν οἱ-15
 κούντες οὐδεμίαν, ἀλλ' ὄρεσιν ἐνδιατριβόντες καὶ χωρίοις
 δυσπροσόδους, ὧν ἀναχωροῦντες τοῦ χειμῶνος διὰ τὸ κρύος
 καὶ τὴν χιόνα, ἄπιστόν τινα ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐκείνοις νυφομέ-
 νην, εὐεπιχειρήτοι ἐσοῦσαι ἐδόκουν. βασιλεὺς δὲ ἐκείθεν ἀ-
 ναεὺξας ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέ-20
 ρας πρεσβείαν πρὸς αὐτὸν ὁ Κράλης πεπομφώς, ἤξιον καθ'
 C ὄν ἂν δοκοίη τόπον γενομένους ἐν ταύτῳ φιλλίας ἕνεκα, ἀλ-
 λήλοισ τε συνησθῆναι καὶ ὁμιλίας τῆς ἀλλήλων καὶ συντυχί-
 ας ἀπολαῦσαι. ἐπεὶ δὲ καὶ βασιλεὺς τοῦτο ἐδόκει κατὰ γνώ-

11. De his Albanis et aliis inferioribus Chalcocondylas lib. 7.
 ED. P.

Castrin, Lycostomum cepit. Stagos vero, Tricala, Phanarium, Damasin, Elasonem, quae in ditione Gabriellis erant, et alia quaedam castella Acarnaniae despota Ioannes dux antea per deditionem occuparat, iisque praesidio firmatis, in Acarnaniam reverterat. Imperator rerum Thessalicarum nuntiis excitus eo proficiscendum statuit; pauloque post veniens omnia quae dux subegerat recepit eiectosque praesidiarios inoffensos, et recte quidem, domum remisit. Versantem in Thessalia imperatorem, qui montana eius nullo rege facolunt Albani, Malacasi, Bovii et Mesaritae a tribunis sic cognominati, ad duodecim millia, salutatum venerunt et sua eidem obsequia detulerunt: timebant enim ne per hiemem praesentem a Romanis delerentur, utpote urbem nullam habitantes, sed in montosis et in-viis victitantes, a quibus per hiberna propter frigus et nives in montibus illis altissimas digressi, facile opprimi se posse arbitrabantur. Imperator inde Thessalonicam repetivit. Brevi intervallo Grales per legatos petit, ut in quo placeret loco, amicitiae, hilaritatis et commercii colloctionumque causa convenirent. Cum idem

μην καὶ ἐπένευε πρὸς τὴν ἀξίωσιν, συνέθεντο μετὰ τῶν A. 1333
 πρέσβεων ἐν Βαίμῃ τὴν ἔνωσιν γενέσθαι χωρὶς Μακεδονικῆ.
 ὁ Κράλης μὲν οὖν, ἐπεὶ ἐπύθετο τὸ σύνθημα, ἐκ τῆς οἰκείας
 ὀρηγηθεὶς πρὸς τὸ συντεθειμένον χωρίον ἦει· βασιλεὺς δ'
 5 ὡσπερ ἔκπληξιν τινα βουλευθεὶς τῷ Κράλῃ ἐμποιῆσαι ἢ μάλ-
 λον ἀδόλου καὶ καθαρᾶς φιλίας πίστει παρασχεῖν, τὸ μετὰ
 παρασκευῆς καὶ ἀντιφρόπου στρατιᾶς εἰς τὸν ὄρισμένον τό-
 πον ἔλθειν καταλιπὼν, τριακοσίους τῶν ἰδίων ἀπολεξάμενος, D
 καὶ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν τινὰς ὀλίγους χωρὶς τῶν πρὸς ὑπερ-
 10 σίας τεταγμένων, ἔτι περὶ μέσσην τὴν οἰκείαν διατρέβοντι
 τῷ Κράλῃ κατὰ τὸ Ῥαδοβόσδιον προσαγορευόμενον, ἠγγέλλε-
 το ὁ βασιλεὺς ἐξαίφνης προσιῶν. πρῶτα μὲν οὖν ἐδορυβή-
 θη δέσπας τὴν βασιλείως ἔφοδον, μὴ οὐ κατὰ φιλίαν εἶη. ὡς
 δὲ ἐπύθετο τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπομένων καὶ τὴν γνώμην βα-
 15 σιλέως ἦν ἔχων μετὰ τοσούτων ἦκει, ὑπερηγάσθη τε τὸν
 βασιλέα τῆς ἀδόλου γνώμης καὶ τῆς πρὸς τοὺς φίλους ἐλευ-
 θερίας, καὶ συνήδετο ἑαυτῷ τοιοῦτον κησαμένῳ φίλον. εἰ-
 στίας δὲ τε αὐτὸν φιλοτίμως μάλα καὶ βασιλικῶς, καὶ παρα-
 κατέσχεν ἑαυτῷ ἐφ' ἡμέραις ἑπτὰ. πολλὴν τε ἐπιδειξάμενος
 20 φιλοφροσύνην καὶ μετρίως ἐς τὰ μάλιστα καὶ ὅλα δεσπότη
 προσνεχθεὶς τῷ βασιλεῖ, μετὰ τὴν ἑβδόμην αὐτὸς μὲν ὑ-
 πελείετο εἰς τὴν οἰκείαν, βασιλέα δὲ χαίρων χαίροντα οἶκα-P. 290
 δε ἀπέπεμπε. κατὰ ταύτην δὲ τὴν συντυχίαν καὶ μεγάλῃ
 δομειτικῇ ἐγένετο πρὸς Κράλην φιλία ἰσχυρὰ πείραν ἑαυτοῦ
 25 παρασχομένη.

optaret imperator, petitioni annuit et cum legatis Balmi castellum
 Macedoniae elegit. Ita convenisse intelligens Crales, eodem e sua
 provincia proficisci maturavit. Imperator velut terrefacere Cralem,
 seu potius germanae ac sincerae amicitiae argumentum exhibere
 volens, in locum definitum cum apparatu et comitatu se digno ve-
 nire omittens, delectis trecentis et paucis de nobilitate (praeter mi-
 nistros et caculas videlicet) adhuc prope in medio regionis, Rhodo-
 bosdii repentino adventu suo eum oppressit. Crales huius inexpectati
 adventus nuntio primum conterritus timuit, ne fide non bona
 secum ageretur. Ut autem de numero qui sequeretur, et quo fine
 cum tam paucis advenisset, cognovit, imperatorem de candore et
 libertate erga amicos magnopere admiratus, sibi que de tali amico
 gratulatus est; epulisque splendide et regaliter acceptum dies septem
 apud se detinuit, humanissimeque et summa cum submissione ac
 tamquam dominum suum tractatum, ipse domi manens a se gau-
 dens gaudentem dimisit. In hoc conventu etiam magnus domesticus
 cum specimen ingenii ac morum suorum prae buisset, firma cum
 Crale amicitia copulatus est.

A. C. 1333 κθ'. Βασιλεὺς δὲ ἐκεῖθεν εἰς Θεσσαλονίκην ἔλθων καὶ
 V. 2320 ὁ πολὺ ἐνδιατρίψας, ἤκειν εἰς Βυζάντιον. καὶ οὐ πολλὰς
 Β ἡμέραις ὕστερον ἠγγέλλετο, ὡς Δομένικος ὁ Ἀνδρέου τοῦ
 Κατάνια, ὃς τῆς νέας Φωκαίας ἤρχε, βασιλείως παραδόντος
 κατὰ χάριν, τοῦ πατρὸς αὐτῷ ἀποθανόντος, κληρονόμος τῆς
 οὐσίας καταστάς, (πλούσιος δὲ ἦν,) τοῖς χρήμασι φουσηθεῖς,
 Λέσβον διανοηθεὶς Ῥωμαίων ἀφελόμενος, ἰδίαν ἐαυτῷ πε-
 ριοποιήσασθαι ἡγεμονίαν, μίαν καὶ δέκα ἐκ Γεννοίας οἰκείας
 C χρήμασι πληρώσας τριήρεις καὶ ἐκ Σικελίας μίαν προσεται-
 ρισάμενος Δηλίους τε πείσας πέντε παρασχέειν, ἀκηρύκτωςιο
 ἐπέπλευσε Λεσβίους. καὶ Μιτυληναίους μὲν εἶλε τειχομαχίᾳ,
 ἀπαρασκευοὺς προσπεσῶν καὶ καταπλήξας τῷ ἀπροσδοκῆτῳ
 ἐκράτησε δὲ καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων συμπάντων ὅσα ἦν
 κατὰ τὴν νῆσον. Ἐρρσοῦ δὲ καὶ Μηθίμνης ἀπειράσαν
 μὲν, ἤττους δὲ ὀφθέντες τῶν τειχῶν ἀπέσχοντο, καὶ νῦν15
 ταῦτα μόνον τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν καὶ δουλείαν ἀποσώ-
 ζει. τοιαῦτα περὶ Λέσβου πυθόμενος ὁ βασιλεὺς, Λατίνους
 μὲν τοῖς κατὰ Γαλατῶν ἀποίκους οἷσι Γεννοῦϊτῶν πολλὴν
 D ὀνειδίσει τὴν πονηρίαν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, καὶ διεμαρ-
 τύρατο ὅτι παρὰ τὰ συγκείμενα Ῥωμαίοις καὶ αὐτῶν τῆ20
 βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ οἰκεία χρώμενοι μοχθηρίᾳ καὶ πανουργίᾳ
 πράττουσιν, ἕξ ὧν οὐ ζημίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πόνους καὶ
 κινδύνους τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι προξενούσιν. οἷς οὐδὲ
 αὐτοὶ εἶχον ἀντιπεῖν ὡς δικαίως οὐ κατηγοροῦνται. αὐτοῖς

4. Gregorae dicitur *Catanes*. ED. P. 14. *Μηθίμνης* scriptum in MS. ED. P.

29. Imperator Thessalonicam et paucis diebus Byzantium ve-
 nit: ubi audit Dominicum Andreae Cataniae filium, qui suo bene-
 ficio Phocaeam novam obtinebat, patre divite mortuo hereditatem
 crevisse; et opibus inflatum, Lesbo Romanis erepta, proprium sibi
 principatum instituere meditatum. Is Genua undecim triremibus
 sumpta suo adornatis, e Sicilia quotquot erant per insulam oppidula in pote-
 statem redegit. Eressum et Methymnam tentavit ille quidem, sed
 perspecta suarum imbecillitate virium abstinuit; hodieque haec sola
 oppida in fide et subiectione imperatoris manent. His itaque de
 Lesbo ad se perlatis, imperator Galataeis Genuensium colonis im-
 probissimum facinus et rerum novarum molitionem exprobrat: Deum
 hominesque testes appellans, eos pacta inter Romanos et ipsorum
 populam ac senatum privata nequitia calliditateque violare: unde
 non detrimenta solum, sed etiam labores et pericula Romanorum

δὲ ἐν ἡμέραις εἴκοσι ταῖς πάσαις τετάρων καὶ ὀγδοήκοντα. C. 1333
 νεῶν στόλον ἐξηρτύετο, ὧν ἦσαν αἱ τέτταρες καὶ τετταρά-
 κοντα διήρεις καὶ τριήρεις· αἱ λοιπαὶ δὲ μονήρεις ἦσαν.
 εἶποντο δὲ καὶ νῆες φορητοὶ ἄγουσαί τε στρατιωτάς πεζο-
 5 μαχους καὶ οἶτον καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ. καὶ
 ἐπεὶ πάντα παρεσκευασμένα ἦν καὶ οὐδὲν ἐνέδει ἔτι, ἄραν-
 τες ἐκ Βυζαντίου ἔπλεον ἐπὶ Λέσβον. γενομένοις δὲ αὐτοῖς
 κατὰ τὴν Καλλιούπολιν τὴν πρὸς Ἑλλήσποντον, οἱ ἀπὸ τῆς P. 291
 Λέσβου τῶν Λατίνων σκοποὶ οἱ πιρῆσαν αὐτόθι μακρᾷ νηϊ
 10 ταχυναυτούσῃ, φυλάσσοντες τὴν βασιλέως ἔφοδον, πρότεροι
 ἐλθόντες διὰ τε ταχυτήτα τῆς νηὸς καὶ τὸ μάλιστα ἐπισπεύ-
 δειν τὸν πλοῦν, ἐμήνυσον βασιλέως τὸν ἐπίπλουν ὡς οὐ πολὺ
 ὕστερον ἐσόμενον. ἐκείνοις δὲ τὸ πλῆθος μὴ εἰδοῖσι τῶν βα-
 15 σιλικῶν νεῶν, δόκει μαχητέα πρὸς βασιλέα εἶναι· καὶ πα-
 ρασκευάζοντο ὡς ναυμαχῆσοντες. οἱ Ἀῆλιοι δὲ ὄρωντες αὐτοὺς
 παρασκευαζομένους, ναυάρχῳ τῷ σφετέρῳ τὴν γνώμην κατὰ-
 δηλον ἐποίουν, φάσκοντες ὡς πᾶσι μᾶλλον ἀνθρώποις ἢ βα- B
 σιλεῖ τῷ Ῥωμαίων ὄπλα ἀνταίρειν εἶεν δυνατοί. οὐ δὲ ἔνεκα
 καὶ πρὶν καταστῆναι ἐς τὴν μάχην, φανεράν αὐτῷ τὴν βου-
 20 λὴν ποιεῖν, ὅπως τάχιστα τὰ δέοντα βουλευσῆται καὶ μὴ ἀ-
 ναγκασθῆ φεύγειν αἰσχυρῶς καὶ ἄγενναῶς, μήτε ὄπλα ἀνταιρόν-
 των αὐτῶν μήτε ἀμυνομένων. ὁ δὲ αὐτοὺς μὲν τῆς ἀληθείας V. 233
 ἔνεκα ἐπήνεσε καὶ χάριν ὁμολόγησε πολλήν. Διομενίῳ δὲ
 τῷ παντὸς ἄρχοντι τοῦ στόλου, καὶ τοῖς ἄλλοις ναυάρχοις

imperatoribus creent. Quibus ne ipsi quidem, quasi immerito ac-
 cusarentur, habebant quod opponerent. Ipse vero totis viginti die-
 bus quatuor et octoginta navium classem instruxit, quarum quatuor
 et viginti biremes et triremes, ceterae uniremes erant; onerariae
 item, peditem, commeatum et alia exercitui necessaria portantes
 sequebantur. Paratis plane omnibus, Byzantio Lesbum solvunt. Ubi
 Callipolin iuxta Hellespontum delati sunt, praesentes ibidem e Lesbo
 Latinorum speculatores, longa et celeri nave imperatoris adventu
 explorato, per eam celeritatem et summam in navigando festinationem
 primi affuturum nuntiarunt. Genuensibus navium numerum
 nescientibus, placuit cum imperatoria classe fortunam experiri; iam-
 que se ad nauticum certamen accingebant. Id aspicientes Delii,
 nauarcho suo sensum suum aperiant affirmantque, contra quemvis
 mortalem potius, quam contra Romanorum imperatorem arma ferre
 posse. Quare ante pugnam se illi voluntatem suam detegere, ut
 quam primum quae in rem sint decernat, et ne turpiter atque igna-
 viter cogatur fugere, ipsis nec vim illaturis, nec illatam repulau-
 ris. Nauarchus eos de confessione veri collaudat: gratias magnas
 agit: ad Dominicum totius classis imperatorem ceteroque Latino-

A. C. 1333 τῶν Λατίνων προσελθὼν, οὐκ ἔφρασκε δεόντως βεβουλεῦσθαι πρὶν ἀκριβῶς ἐκμαθεῖν ὁπόσας ἄγοι τριήρεις ὁ βασιλεὺς, ἀπερισκέπτως πρὸς τὴν ναυμαχίαν οὕτω καὶ θρασέως χωρεῖν. C δὲ ἀνὰ συμβαλήν ἤττηθῆναι, οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ παντάπασιν διαφραθῆναι, πάντων τῶν ἐνθάδε πολεμίων ὄντων καὶ συνεπιδησομένων. οὗ δὲ ἕνεκα ἐχρῆν πρότερον τὴν δύναμιν βασιλέως ἐρευνᾶν ὁπόσῃν ἄγει. κἂν μὲν οἴοι τε ἦτε διανυμαχεῖν, ἂν δὲ μὴ, καταφυγὴν τινα ὄπη σωθήσεσθε ζητεῖν. ἐγὼ δὲ προθύμως μὲν ἂν πρὸς τὴν ναυμαχίαν συνηγωνισάμην παρὼν ἑμῖν. *Ἀθλίους* δὲ οὐδὲν ἐστὶ τὸ πείσον ὄπλιαι ἀνταίρειν βασιλεῖ, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον αἰρετέα, ἢ πρὸς βασιλέα αὐτοῖς πολεμητέα εἶναι λέγουσι. βιάζεσθαι μὲν οὐκ οὐκ ἔξεστιν αὐτοὺς πάντας ἐπίσης τὴν ὁμοίαν γνώμην ἔχοντας. ἔδοξε δὲ μοι βέλτιον σκεψαμένῳ, πρὶν βασιλέα ἦκειν, ἀναχωρεῖν. εἰς γὰρ ὑφ' ἑνός φεύγωμεν, ἀσχύνῃ οὐ τήν 15 τυχοῦσαν προστριψόμεθα Σπιταλιώταις. μελήσει δὲ ἑμῖν ὅπως ἂν βέλτιστα διάθῃσθε τὰ καθ' αὐτούς. ὁ μὲν οὖν τῶν *Ἀθλίων* ναύαρχος τοιαῦτα εἰπὼν καὶ συνταξάμενος αὐτοῖς, ἀπέπλευσεν εἰς *Ἀήλον*. *Δομενίκῳ* δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπολειφθεῖσιν οὐκέτι ἐδόκει ναυμαχεῖν· ἀλλὰ πέντε μὲν 20 τῶν τριήρεων ἔπεμψαν εἰς *Καλλονὴν* φρουρίον τι κατὰ τὴν *Λέσβον* ἐπὶ τῷ σκόνι τε εἰσαγαγεῖν καὶ φρουρᾶν· ἐδεδέσασαν γὰρ περὶ αὐτοῦ μὴ ὑπὸ βασιλέως ἐξ ἐπιδρομῆς ἀλῶ· αὐτοὶ

rum nauarchos accedit; non eos bonum cepisse consilium dicit, priusquam exacte didicerint, cum quot trirēmibus Romanus adveniat, ita improvide confidenterque navale cum ipso praelium committere. Nam si vinci contigerit, nihil superesse, quam desperare funditus: cum omnes qui in insula sint, ipsorum hostes sint unaque cum Romanis ad eorum exitium incubituri videantur. Quare imperatoris vires et potentiam prius indagandam: et si se contra non infirmos sentiant, tum demum configendum: sin minus, salutis aliquod perfugium quaerendum. Quod ad me attinet, inquit, cupide vobiscum ad hanc navalem pugnam aggrederer: Delios autem, ut imperatori armis resistent, nemo adducet: qui citius omnia sibi perpetienda, quam adversus eum pugnandum testantur. Cogere igitur illos fas non est, quando ex aequo omnes ita sentiunt. Mihi porro re considerata conducibilius apparet, antequam adsit imperator, recedere. Si enim ante eius conspectum fugerimus, non qualemcumque labem Hospitalensibus inuremus. Vobis curae erit, ut illis optime consulatur. Haec postquam dicta dedit, eos valere iussit ac Delum cucurrit. Dominico ceterisque ducibus non amplius fuit sententia navibus decertare; sed trirēmes quinas quidem in castellum quoddam Lesbi, Callonem vocabulo, ad comaeum et praesidium importandum mittunt, quod ab imperatore per incursionem captum

δὲ τὰς λοιπὰς φρουροὺν Μιτυλήνην. βασιλεὺς δὲ ἄμα A.C. 1333 παντὶ τῷ στόλῳ ἦλθεν εἰς Ἐρεσσόν· ἐπαινέσας δὲ Ἐρεσσίους P. 292 τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα, καὶ προνοίας ὄσης ἐδέοντο ἀξιώσας, ἄρας ἐκεῖθεν ἐπλεῖ ἐπὶ Χίον. ἀπὸ σκοπιᾶς δὲ τις μεγα-5βοῶν ἐπυνθάνετο περὶ στόλου ὄτων εἶη. ἀποκριναμένων δὲ, ὡς εἶη βασιλέως, αὐτὸς τε πάρεστιν ὁ βασιλεὺς. „αἱ δὲ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Καλλονῆς” ἔφη „τριήρεις τίνος;” ἐκ τοῦ λόγου δὲ συνεῖς ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν εἰς Μιτυλήνην οὐσῶν εἶναι φρουρούσας Καλλονῆν, ἀναστρέψας ἤλαυνεν ἐπ’ ἐκείνους. 10 ἤδη δὲ ἐπελάβετο ἡ νύξ. Λατῖνοι δὲ ὡς εἶδον βασιλέα προσε-λαύνοντα, τότε φεύγειν ἄπορον ὄρωντες, καὶ τὸ διαγωνίε-σθαι ἀδύνατον, ἔξῳσαν εἰς τὴν γῆν τὰς ναῦς, καὶ αὐτοὶ κατε- B κρύβησαν ὑπὸ τὴν ὕλην, συνηρεφοῦς τοῦ τόπου πεφυκότος, ἄμα δὲ συνεργοῦντος καὶ τοῦ σκότους. καὶ τὰς μὲν τριήρεις 15 ἔειλκυσαν κενὰς οἱ βασιλικοί. ἀποβάντες τε καὶ διερευνησά-μενοι τὴν λόχμην, ὑπὲρ ἡμίσεις αὐτῶν τοὺς μὲν ἀπέκτει-ναν, τοὺς δὲ καὶ εἶλον ζῶντας. ὅσοι δὲ ὑπὸ σκότος ἤδυ-νήθησαν διαφυγεῖν, εἰς Μιτυλήνην διεσώθησαν πρὸς τοὺς οἰκείους. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖ πικρότην τὸν Φιλανθρωπητὸν κατα- 20 λιπῶν ἄμα στρατιᾷ πεζῇ τε καὶ ἱππικῇ τὴν Μιτυλήνην πο-λιορκεῖν, ἀπέπλευσεν εἰς Φώκαιαν, ἧς ἦρχε τῷ τότε Ντουνάρδος. οἱ μὲν οὖν εἰς Λέσβον καταλειφθέντες τὰ μὲν λοιπὰ φρουρία πάντα παρεστήσαντο δμολογία, Μιτυλή- C νην δὲ ναυσὶ τε καὶ πεζῷ περικαθήμενοι ἐπολιόρκουν. βασι-

iri metuebant: ipsi cum reliquis Mitylenen tuebantur. Imperator cum tota classe Eressum tenens, civium erga se studium commendavit et eorum rebus pro necessitate prospexit: inde Chium navigavit. E specula porro quidam altum vociferans quaesivit, cuiusnam classis esset: responsum, imperatoris esse et eum praesentem adesse. At enim quae in sinu Callones sunt triremes, inquit, cuius sunt? E quibus verbis colligens imperator de iis esse, quae apud Mitylenen erant, ad Callonem tuendam missae videlicet, reversus in ipsas ferebatur. Iam nox rebus incubuerat, cum Latini illi imperatorem allabi cognoscentes, quia fuga nusquam patebat, et contra pugnare non dabatur, naves ad terram appellunt, et ipsi se in silva proxima, loco natura umbroso et opaco, tenebris etiam eos adjuvantibus, abscondunt. Ac triremes quidem vacuas Romani trahentes descendant locaque insidiosa perscrutati, supra dimidium eorum partim trucidant, partim capiunt. Qui per tenebras effugere potuerunt, Mitylenen ad suos salvi pervenerunt. Imperator, pincerna Philanthropeno ad Mitylenen pedestri et equestri manu obsidando relicto, Phocaeam cursum intendit, cui tunc Dunardus sive Odoardus praecerat. In Lesbo igitur relictis oppida cetera ad unum in deditionem reci-

- A. C. 1333 λέως δὲ πρεσβείαν πρὸς Σαρχάνην πέμψας, ὃς ἦρχε τῆς ἑαυτῆς κατὰ τὴν Φωκάειαν, σπονδὰς ἔθηκε πρὸς αὐτὸν καὶ συμμαχίαν, ὥστε Σαρχάνην μὲν ἐπικουρίαν βασιλεὺς παρασχεῖν περὶ τὴν τε καὶ ναυτικὴν πρὸς τὴν τῆς Φωκαίας καὶ Μιτυληνῆς V. 234 πολιορκίαν, βασιλεὺς δὲ τὸν παῖδα Σαρχάνη Σουλμῖαν καὶ τοὺς λοιποὺς παῖδας τῶν Περσῶν, οἱ κατὰ Φωκάειαν ἐν προσήματι ὁμήρων ἐφρουροῦντο, ἐλευθεροῦν. οἱ γὰρ εἰς Φωκάειαν ἐκ Γεννοῦσας Λατῖνοι δόλω Σουλμῖαν τὸν παῖδα Σαρχάνη καὶ τέτταρας καὶ εἴκοσι ἐτέρους τῶν παρὰ Πέρσαις εὐγενῶν κρατήσαντες παῖδας, ἔφασαν οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ κεκράτηκέναι, ἀλλ' ὥστε ὁμήρους ἔχειν βεβαίως ἕνεκα εἰρήνης. Σαρχάνης δὲ μὴ ἔχων ὅ,τι δρᾶν, ἠσπάζετο καὶ ἄκων τὴν εἰρήνην διὰ τὸ πρὸς τοὺς παῖδας φίλτρον. τότε δὲ ἐπαγγελλόμενον βασιλέως ἐλευθεροῦν, ἂν συναγωνίσηται προθύμως πρὸς τὸν πόλεμον τὸν κατὰ τῶν Λατίνων, ἐλπίδι τῆς τῶν παιδῶν ἐλευθερίας συνήρατο πρὸς τὸν πόλεμον τῷ βασιλεὺς, καὶ εἰς Φωκάειαν καὶ αὐτὸς ἔλθων ἅμα στρατιᾷ περὶ τὴν τε καὶ ἱπικῆν, προσεκίνησέ τε καὶ ἠσπάσατο βασιλεῖα, καὶ συνδιήγεν αὐτῷ Φωκάειαν πολιορκῶν. παρεῖχε τε ἄφθονον ἀγορὰν τῇ βασιλείᾳ στρατιᾷ, ταῖς ὑπ' αὐτὸν κελεύσας πόλεσι καὶ χώραις τὰ ἐπι- P. 293 τήδεια εἰς Φωκάειαν κομίζειν. πέμπτος μὲν οὖν ἦνύετο μὴν Φωκαέων καὶ Μιτυληναίων πολιορκουμένων, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν Φωκάειαν συχναί τε καὶ καρτεραὶ ἐγίνοντο τειχομαχίαι καὶ

1. Σαρχάνην. Fuit hic satrapes Turca, cui obtigerunt, quae a Philadelphia et Antiochia Maeandri usque ad Smyrnam et maritimam Ioniae oram patent. Gregoras lib. 7. ineunte. ED. P.

piunt: Mitylene terra marique obsidetur. Imperator missis legatis ad Sarchanem orienti circum Phocaeam imperantem, foedus et societatem cum eo pepigit, ut ipse pedestri et navali subsidio se ad Phocaeam et Mitylenen obsidendas adiuvaret: imperator vicissim Sulimanum Sarchanis et reliquos Persarum filios, qui nomine obsidum apud Phocaeam tenerentur, libertate donaret. Nam qui erant Phocaeae Genuates, cum Sulimanum atque alios quatuor et viginti nobilium Persarum filios dolo cepissent, non se illos servitutis causa, sed ut pacis obsides haberent, cepisse aiebant. Sarchanes cum aliud non posset, ingratum pacem accepit propter caritatem filiorum videlicet. Cum autem imperatoris promissio de libertate illis reddenda accederet, si se in bello contra Latinos prompte adiuvaret, spe libertatis id fecit, ac Phocaeam per se cum pedestri et equestri copia veniens, imperatorem venerabundus salutavit et cum eo urbem obsedit: subiectisque sibi urbibus et locis mandans, ut cibaria Phocaeam adveherent, imperatoris exercitui forum uberimum prae-buit. Iam quintum mensem Phocaensium ac Mitylencorum obsidio

ἐλεπόλεισ προσηύγοντο καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πρὸς ἄλωσιν πόλεων. C. 1334
 ἔξευρημένα. ἐκπολιορκῆσαι δὲ οὐκ ἠδύνατο αὐτοὺς διὰ τὸ
 καρτερότητα τειχῶν καὶ τὸ εὐρώστως ἀμύνεσθαι Λατίνους καὶ
 μὴ ἐνδίδουσι. μηχανομένης δὲ τῆς πολιορκίας ἐπὶ πλεόν, ἐπεὶ
 50, τε σῖτος αὐτοῖς ἐνέδει ἤδη, καὶ τὴν πολιορκίαν ὑπάπτειον
 οὐ ταχέως λύσειν βασιλεὺς πρὶν ἢ λιμῶ ἢ τειχομαχίᾳ παρα-
 στήσεται αὐτοὺς, μηχανώμενοι τὸ ἐπὶ πλείονα χρόνον ἀντι-
 στήσασιν, τοὺς μὲν Ῥωμαίους ὅσοι Φώκαιαν κατέκον ἐξήλασαν B
 πανοικεσίᾳ, αὐτοὶ δὲ τὸν σῖτον καὶ ὅσα ἕτερα ἦν ἐπιτήδεια συν-
 10 αγωγόντες, εἰσῆγγαγον εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἣν αὐτοὶ ἐφρούρουν,
 καὶ χρώμενοι αὐτοῖς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν. διατρίβοντί τε
 κατὰ τὴν Φώκαιαν βασιλεῖ οἱ τοῦ Ἀιτίνης καίδης, ὃς ἦν σατραπῆς
 Ἰωνίας, Χετήρ καὶ Ἀμούρ, ὃν φθάσαντες πρότερον εἰρή-
 15 καμεν στόλῳ καταπεπλευκέναι εἰς Θράκην, καὶ τρίτος Σουλαι-
 15 μιάσας ὀνομασμένος, προσῆλθόν τε κατὰ φίλιαν καὶ προσεκύ-
 νησαν καὶ ἐπηγγείλαντο εὖνοι εἶσεσθαι καὶ φίλοι βασιλεῖ, βασι-
 λεύς τε αὐτοὺς τῆς εὐνοίας ἐνεκα δώροισ ἀμειψόμενος καὶ εὐερ-
 γεσίαις, οἵκαδε ἀπέστειλεν. ἐν τούτοις δὲ ὄντων τῶν πραγμά- C
 των, ἠγγέλλετο ἐκ Βυζαντίου βασιλεῖ ὡς ἐκ Γεννοίας κατὰ
 20 τινὰ ἐτέραν χρεῖαν τριήρεις ἑκαταίδεκα προσέσχον Γαλατᾶ,
 ὧν τῷ ναυάρχῳ καὶ τοῖς τριηράρχαις τινὲς τῶν παρὰ Ῥω-
 μαίοις ἐπιφανῶν κρύφα διαλεχθέντες, ἔπεισαν δώροισ καὶ
 ὑποσχέσει πολλὰς προσεταιρισμένους καὶ τὰς λοιπὰς ἔξ αἷ

13. Ioniam infestarat, Aladino etiamnum vivente. ED. P.

duraverat, et Phocaeae praesertim tormentis muralibus machinisque
 oppugnatoriis crebra erat et valida moenium adhibita oppugnatio:
 nec tamen propter soliditatem et quod Latini fortiter constanterque
 se tuerentur, expugnari poterat. Sed cum obsidio produceretur lon-
 gius, quoniam eos commeatus iam destituebat et hostes ab oppu-
 gnatione non ante desituros suspicabantur, quam ipsi fame aut armis
 subigerentur, quiddam machinati sunt, quo se tueri diutius possent.
 Romanos quotquot Phocaeam incolebant, unumquemque tota cum
 domo exegerunt: annonam corporisque sustentando requisita in ar-
 cem, praesidio a se munitam, collegerunt et comportarunt: quibus
 victitantes, obsidionem tolerarent. Ad imperatorem apud Phocaeam
 filii Aitinis Ioniae satrapae, Cheterus et Amurius (quem supra in
 Thraciam classe devectum docuimus) et tertius Sulaimasas appellatus,
 amicitiae ergo veniunt, eumque venerati, benevolentiam ac fidem
 pollicentur. Quos ille donis ac muneribus affectos domum remisit.
 In hoc rerum statu Byzantio nuntiatur, Genua sedecim triremes alia
 quadam de causa Galatam appelli; quorum cum nauarcho et tri-
 rarchis quidam nobiles Romani clam collocuti, donis et promissis
 multis eos pellexerint, ut adiunctis etiam sex aliis, quas Galatae

A. C. 1334 εἰσὶν ἐγγύριον, ἔπειτα καὶ τὰς κατὰ τὴν Μιτυλήνην ἔξ παραλαβόντας, ἐπιθέσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν Φωκίαν. ταῦτα δὲ τοὺς Ῥωμαίους συνεσκευάξεναι οὐ τῆς τῶν Γεννουϊτῶν προνοίας ἕνεκα, ἀλλ' ἐπιβουλοὶ καὶ προδοταὶ βασιλέως γεγενημένοι, καὶ τῆς ἀρχῆς κρατῆσαι βουληθέντες ἔξ ὧν φον-5
 Στο δυνήσεσθαι διαφθεῖραι ἔπραττον.

V. 235 λ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐκύδeto τοιαῦτα, τὴν τε οὖσαν παρεσκευάξεν δύναμιν ὡς ἦν δέη ναυμαχίῃσιν, καὶ ἑτέραν ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Ἰωνίαν βαρβάρων προσεπορίζετο ὅση δυνατή. καὶ Σαρχάνης μὲν τέσσαρας καὶ εἴκοσι παρέσχετο 10

P. 294 ναῦς καὶ στρατιὰν πολλὴν πεζὴν τε καὶ ἵππικὴν, ἣ ἐλθούσα ἑστρατοπεδεύετο παρὰ τὴν Φωκίαν. Ἄμουρ δὲ ὁ τοῦ Ἀετινῆ, τοῦ μεγάλου δομestίκου πείσαντος, τριάκοντα ναυσὶ συνεμάχει βασιλεῦ. ὁ γὰρ μέγας δομestικός καὶ πρότερον μὲν εἶχε πρὸς Ἄμουρ φιλίως καὶ γράμμασιν αὐτῷ ὠμίλει καὶ 15 τὴν εὐνοίαν ἐπεδείκνυτο, συνεγένετό τε καὶ ἐπὶ μικρὸν ὀλίγη πρότερον, ὅτε κατὰ Φωκίαν πρὸς βασιλέα ἦκε. τότε δὲ τῆς χρείας καλοῦσης, πρεσβείαν πέμψας πρὸς αὐτὸν, οὐ δίκαιον ἔφασκεν εἶναι οὐδὲ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ γράμμασι καὶ ἀγγελίαις ὥσπερ πρότερον καὶ αὐθις ὁμιλεῖν. πρότερον γὰρ αἰτίαν 20 Βεῖναι τῆς τοιαύτης συντυχίας τὸ πολὺ ἀλλήλων διεστάναι· νυνὶ δὲ ἐγγὺς διατριβόντων, δίκαιον εἶναι, εἶγε καὶ αὐτῷ κατὰ γνώμην εἶη, ἐν ὀρισμένῳ τινὶ τόπῳ συγγενέσθαι καὶ τῆς ἀλλήλων ὁμιλίας ἀπολαῦσαι καὶ τὴν οὖσαν ἐπιβεβαιώσα-

reperirent, et illis idem sex apud Mitylenen, Phocaeae ipsum imperatorem adorirentur. Talia Romanos struxisse, non ut Genuensibus consulerent, sed insidiatores et proditores factos et imperium affectantes, unde se ipsum imperatorem vita spoliare posse arbitrarentur, id agere ac moliri.

30. His auditis imperator et quas secum habebat copias ut ad pugnam navalem instruebat, si opus foret: et alias insuper a barbaris ex Ionia quantas poterat conquirebat. Ac Sarchanes quidem naves quaternas et vicenas peditumque et equitum magnam vim subministravit, qui prope Phocaeam tetenderunt. Amurius vero Aitinis filius, impulsu magni domestici, cum triginta navibus imperatori auxiliatum venit. Domesticus enim et ante Amurium diligebat amoremque suum crebris ei litteris declarabat: et cum eodem ad imperatorem Phocaeam veniente paulo ante familiariter congressus fuerat. Tum autem re ita iubente, legatos ad eum misit, qui dicerent, nec iustum, nec sibi iucundum esse, rursus nuntiis et litteris cum eo velut ante colloqui. Nam huiusmodi colloquiorum causam prius fuisse, quod inter se longius distarent. Nunc quoniam viciniore sint, aequum esse, si idem illi probetur, in loco aliquo certo con-

σθαι φίλῶν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομῆστικός τοιαῦτα ἐπερθεύει· **A.C. 1334**
 το· Ἀμούρ δὲ, ὡς ἤκουσεν, εὐτυχίας οὐδεμιᾶς ἐνόμισεν δευ-
 τέραν τὴν περὶ τῶν τοιούτων ἀγγελίαν, ἀλλὰ τὰ μέγιστα οἶ-
 ὁμένος εὐεργετῆσθαι, τῶν ἄλλων πάντων ἀμελήσας, κατὰ τὰς
5 Κλαζομένους γενόμενος συνγενέτο αὐτῷ, καὶ ἀποβάντα τῶν
 νεῶν εἰστιάσθαι τε φιλοτίμως καὶ πολλὴν ἐπεδείξατο φιλοφρο-
 σύνην. ἐπὶ τέσσαρσι δὲ ἡμέραις ὁ μέγας δομῆστικός αὐτῷ
 συνδιατρίψας, βασιλεῖ τε ἔπεισε προσέχειν ὡς δεσπότη καὶ
 τῶν ὑπ' ἐκείνῳ τελούντων ἐπιφανῶν Ῥωμαίων νομίζειν ἕνα,
10 καὶ ἑαυτῷ συνέδησεν ἀρῆήκτους φίλιας δεσμοῖς. τὰς τε καὺς
 παρήγει πέμπειν ὡς τάχιστα βασιλεῖ δεομένῳ συμμαχίας, αἱ
 καὶ ἐπέμψθησαν μετ' οὐ πολὺ. καὶ Φιλαδελφεινοὺς ἐκέλευσε
 φίλον εἶναι καὶ σύμμαχον ἀντὶ πολεμίου, καὶ μηδένα φόρον
 λαμβάνειν ὃν παρείχοντο αὐτῷ ὅτε ἦσαν ἐν σπονδαῖς, καὶ οὐ-
15 δὲν ἦν ὁ, κελεύσαντος τοῦ μεγάλου δομῆστικού, μὴ καθ' ἡ-
 δονὴν αὐτῷ πράττειν ἢ πρὸς τῷ καὶ χάριν εἶδέναι καὶ τὰ
 μέγιστα οἶεσθαι εὐεργετῆσθαι. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δομῆστικός
 συνταξάμενος Ἀμούρ, ἤκεν ὡς βασίλευ. καὶ ἐπεὶ καὶ αἱ παρὰ
 τοῦ Σαρχάνη παρῆσαν νῆες, παρεσκευάσαντό τε πρὸς τὴν ναυ-
20 μαχίαν καὶ ἠνώσθη ὅτι οὐ παρῆσαν οἷς ναυμαχοῦνται. Λα-
 τῖνοι δὲ, εἴτε τὴν παρασκευὴν βασιλέως δεῖσαντες, εἴτε καὶ
 διὰ τὸ τοὺς ἐνάγοντας Ῥωμαίους καταφόρους γενομένους
 ὑποπιῆσαι, (ἣ γὰρ τοῦ μεγάλου δομῆστικού μήτηρ ἄμα βα-

11. παρήει legebatur et 14. οἷ pro ὄν. Utrumque recte ed. V.

venire mutuaque consuetudine frui et susceptam confirmare amici-
 tiam. Haec fuit legatio magni domestici. Amurius hosce nuntios
 summam felicitatem interpretari et in maximo beneficio ducere: re-
 lictisque ceteris omnibus, Clazomenis cum eo miscere colloquium;
 ubi de navi descendente convivio delicatissimo adhibuit et perhu-
 maniter habuit. Quatriduo cum illo versatus magnus domesticus,
 persuasit, ut imperatori non secus ac domino deditus, se unum de
 nobilibus Romanis ei subiectis duceret: et sibi vinculis insolubili-
 bus hominem adstrinxit. Naves autem ut quamprimum mitteret hor-
 tabatur, quod imperator suppetiis indigeret: quae brevi missae sunt.
 Praeterea ut Philadelphiensibus amicus et pro hoste socius esset,
 nullumque ab his tributum acciperet, quod illi pendebant, cum foe-
 derati essent. Demum nihil erat, quod hortante magno domestico,
 non cum voluptate praestaret: quin etiam gratias habebat et se be-
 neficiis ornari putabat. Amurio igitur valedicens domesticus, ad im-
 peratorem se recepit. Cum naves a Sarchane iam venissent, ad nau-
 machiam se comparabant dolebantque, quod quibuscum pugnarent
 nondum adessent. Latini vero, an quod apparatus imperatoris terre-
 rentur, an quod Romanis, a quibus incitabantur, deprehensis, pavore

- A. C. 1334 σιλίδι αιοθόμεναι τὴν ἐπιβουλήν, ὡς μάλιστα ἐνῆν ἠσφαλεσαντο τὰ τε βασιλεία καὶ τὴν ἄλλην ἀρχήν,) ἀποσχόμενοι ὧν διενοοῦντο, διελύθησαν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπίθεται διαλυθέντας, τοὺς μὲν παρὰ τοῦ Ἰαμουρ παρόντας κατὰ συμμαχίαν, ἀπέστειλεν εὐεργετήσας· αὐτὸς δὲ συντονώτερον εἰς 5
- V. 236 χετο τῆς πολιορκίας· ἤδη γὰρ καὶ ὁ καιρὸς ἤπειγε περὶ
- P. 295 φθινόπωρον ὧν. τριβομένου δὲ τοῦ χρόνου κατὰ τὴν πολιορκίαν συμβέβηκε τὸν μέγαν δομέστικον παρὰ τὴν τῆς Φωκαίας πύλην ἰδεῖν ἐστῶτα Ντζουὰν ντὲ Σπινιά τινα ὀνομασμένον, ὃς ἦν αὐτῷ γνώριμος πρότερον καὶ συνήθης, ἕκ τε τῶν παρὰ Λα-10 τίνους ἐπιφανῶν ὄντα καὶ παιδείας τῆς παρὰ Ῥωμαίοις ἰκανῶς μετεσχηκότα. καὶ πέμψας αὐτὸν μετεκαλεῖτο, κελεύων ἤκειν πρὸς αὐτὸν μηδὲν ὑποπιεύοντα δεινόν. ὁ δ' ἤκειν εὐθὺς πεισθεὶς. προσαγορεύσας δὲ ὁ μέγας δομέστικος αὐτὸν καὶ ἀγνωμοσύνην ἐγκαλέσας, ὅτι φίλον ἀρχαῖον ὄντα καὶ συνήθη καὶ τοσοῦτον 15
- B ἤδη χρόνον διατρίβοντα πρὸς ταῖς πύλαις ταῖς αὐτῶν, οὐδὲ ἀπαξ πρὸς αὐτὸν ἠθέλησεν ἐλθεῖν οὐδὲ ἀσπάσασθαι οἷα φίλον, καὶ ἕτερόν τινα ὅσα ἦν ἀρμόζοντα προσθεῖς τῷ χρόνῳ, (ἤδη γὰρ ὀψὲ τῆς ἡμέρας ἦν,) τὸ νῦν μὲν ἔχον οἴκαδε ἀπέπεμπεν, εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκέλευσεν, εἶγε καὶ αὐτῷ καθ' ἡδονὴν εἶη, 20 πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐλθεῖν, ὡς ἂν κατὰ σχολὴν καὶ περὶ τοῦ παρόντος πολέμου διαλεχθῶσιν ἅττα ἂν ἐκάστῳ δοκοίη δίκαια ἔχειν πρὸς αὐτόν. Ντζουὰν μὲν οὖν ἀποδεξάμενος τοὺς λόγους οἴκαδε ἀπῆλθεν· εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἅμα πρωτὶ εἰς

tenerentur (magni quippe domestici mater et imperatrix praecipientes insidias, quam maxime poterant palatium reliquumque imperium communiverant) depositis cogitationibus illis, dissipati sunt. Quod ut accepit imperator, submissos ab Amurio cum donativo dimisit: ipse obsidioni contentius instare coepit: iam enim et dies urgebat, autumno appetente scilicet. Dum ita per obsidionem tempus labitur, forte magnus domesticus propter portam quandam Ioannem de Spinia sive Spinulam sibi antea notum ac familiarem stare videt, hominem inter Latinos nobilem et Romanis tinctum litteris. Hunc uti ad se nihil metuens accedat, invitat. Ille fidem habens accedit. Salutatur eum domesticus factumque inhumanum exprobrat, quod ad veterem amicum et familiarem et tanto tempore ad portas eorum commoratum, ne semel quidem adisset, nec pro amicitia salutare voluisset. Alia demum temporis accomodata subiungens, in praesentia domum (iam enim diei serum erat) remittit. Postridie ut redeat, si placuerit, hortatur, quo per otium de hoc bello quae iusta censuerint colloquantur. Ioannes reversionem pollicitus abit. Altera luce mane in magni domestici tabernaculum venit. Facta consalutatione, solum domesticus sic aggreditur: Quavis occasione bellum

- τὴν μεγάλου δομοστίκου ἤκει σκηνὴν καὶ προσηγόρευεν αὐτόν. A. C. 1334
 ἀντιπροσεϊπῶν δὲ καὶ αὐτὸς αὐτὸν καὶ μόνον παραλαβὼν,
 λόγου ἤρχε πρὸς αὐτὸν τοιοῦδε· „οὔτε τὸ ἐπὶ προφάσει πάση
 πολεμεῖν τῶν ἔπαινετῶν ἂν τις τιθῆι σωφρονῶν, οὔτε τὸ εἰ- C
 5 ῥήνην ἄγειν· ἀλλ' ἐκάτερα βελτίω ἢ χεῖρω παρὰ τὰς αἰτίας
 νομίζοιτ' ἂν δικαίως. εἴαν δὲ τις πολέμου ἄρχων, μείζουσιν ἢ
 καθ' ἑαυτὸν πράγμασιν ἐπιχειροίη, πρὸς τῷ ἀδικεῖν καὶ ἄνοιαν
 προσοφλήσειεν ἂν παρ' εὖ φρονοῦσι κριταῖς. σκεψώμεθα δὴ
 καὶ περὶ τοῦ νυνὶ παρόντος πολέμου, ὃν ἤρασθε πρὸς μηδὲν
 10 ἀδικοῦντα βασιλέα, εἰ μετὰ βελτίονος τοῦ σχήματος προσγε-
 νήσεται ὑμῖν. πρῶτον μὲν γὰρ μηδὲν ὑπὸ βασιλέως ἀδικού-
 μενοι, πρῶτοι ἐπήλθετε τῇ Λέσβῳ οὔση ὑπηκόω· βασιλεὺς
 ἀδικοῦντες καὶ πλεονεκτοῦντες, οὐπερ οὐδὲ αὐτοὺς οἶμαι εἰ-
 15 ἄρουνος δυνήσεσθαι γενέσθαι· ἔπειτα δὲ οὐδὲ ἀνοίας καὶ D
 15 ἀβουλίας κατελίπετε ὑπερβολήν. τὸν γὰρ ἄρχοντα πολέμου
 οὐ χρὴ τοῦτο μόνον σκοπεῖν ὅπως ἀδικήσῃ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 εἶγε μάλιστα αὐτῷ τοῦτο δυνατόν, ἔπειτα δὲ εἰ καὶ ἀρκοῦσαν
 δύναμιν ἔχει πρὸς τὰ ἀδικηθέντα διασώζειν. ὑμῖν δὲ πρὸς
 20 τε τὰ ἀλλότρια ἀρπάζειν ἢ δύναμις ἐνδεής καὶ πρὸς τὰ
 20 ἡρησασμένα διασώζειν ἐλαχίστη. Λέσβῳ μὲν γὰρ ἐπιόντες,
 Ἀηλίους ἐπέισατε καὶ Σικελιώτας συμμαχεῖν. βασιλέως δὲ
 ἐπιστρατεύσαντος ὑμῖν, οἱ σύμμαχοι ἄρχοντο ὑμᾶς ἀπολιπόν-
 25 τες, οὐδὲ ὄπλα ἀνταίρειν δυνηθέντες. ὑμῶν δὲ μόνων ὑπο-
 25 τριήροσι διαφθαρέντες, οἱ δὲ κατὰ τὴν Μιτυλήνην καὶ Φω-
 12. βασιλεῖα legebatur, unde ED. P. conī. βασιλέα.

gerere aut in pace vivere, nemo sanae mentis commendaverit, cum utriusque laus et vituperatio ex causis merito spectanda sit. Quod si quis bellum ordiens viribus suis maiora suscipit, praeterquam quod iniustus est, prudentium iudicio etiam stultus habebitur. Consideremus igitur et istuc bellum, quod contra imperatorem nulla in re ab eo laesi suscepistis, num honeste et utiliter a vobis geratur. Primum enim nullam passi iniuriam Lesbum ei subiectam invasistis, vexastis ac diripuistis: quod nec ipsimet negare poteritis. Deinde temeritatis et vecordiae modum nullum tenuistis. Nam qui bellum incipit, non hoc solum providere debet, quomodo per nefas aliena occupet: sed primum quidem, satisne istuc commode possit. Tum, an ad ea quae per vim occupavit conservanda sufficiens ei facultas adsit. Vobis autem et ad aliena rapienda vires sunt parvae et ad rapta conservanda parvissimae. Etenim Lesbum invasuri, Deliorum Siculorumque auxiliis indignistis: et imperatoris classe adventante, socii imbelles diffugerunt ac vos solos reliquerunt: et alii quidem vestram apud Callonem in quinque triremibus perierunt: alii

- A.C. 1334 καιαν ἀποκλεισμένοι πολιορκεῖσθε, οὐδεμίαν ἔχοντες ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας, μὴ θανατώσεως δὲ, εἰ μηδεμίαν εἶπον ἐλπίδα βεβαίαν σωτηρίας ὑμῶς ἔχειν, καίτοι καρτερώτατα ἀμυνομένους
- P. 296 ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ μηδεμίαν ἢ ὀλίγην βλάβην ὑπομένοντας ἀπὸ τῆ τῶν ἐκπιπτόντων τῆς μηχανῆς λίθων καὶ τῶν κλιμάκων καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν τῶν κατὰ τὰς συχνὰς τειχομαχίας προσ-
αγομένων. ἀποδείξω γὰρ σαφέστατα ὑμᾶς οὐ πολὺ ἀπέχου-
τας τοῦ ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις εἶναι. τριῶν γὰρ ὄντων, ἃ ἂν
μάλιστα διασώζειν δύναίτο τοὺς πολιορκουμένους, τοῦ τέ πε-
θην ἔξωθεν ἐπελθοῦσαν δύναμιν τοὺς πολιορκοῦντας ἀνιστᾶν,¹⁰
καὶ τοῦ ἀφθονίαν σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἔχοντας
μετὰ ῥαστώνης τὴν πολιορκίαν διαφέρειν, καὶ τρίτου, τοῦ
Βτὸν πολιορκοῦντα ἀδύνατον εἶναι προσκαθέξασθαι ἢ δι' ἀπο-
ρίαν ἀναλωμάτων ἢ διὰ μικροψυχίαν ἢ τινα αἰτίαν ἄλλην,
ἐγὼ ὑμῖν προσὸν ἀποδείξω τούτων οὐδὲ ἓν. τὴν μὲν οὖν¹⁵
- V. 237 ἴσως ἂν ἐπελθοῦσαν ἔξωθεν βοήθειαν ὑμῖν οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν
ἂν τις οἴηθείη ἢ ἐκ Γεννοῦας, οἷα δὴ ὁμοφύλων ὄντων ὑμῖν καὶ
συγγενῶν· τούτο δὲ τοσοῦτον ἀπέχει τῶ εἶναι ἀληθὲς ἢ ὑ-
μᾶς οἴεσθαι ἐλπίζειν, ὥστε τούναντίον μᾶλλον ἐφ' ὑμᾶς ἐλεύ-
σονται ἐκεῖνοι ἐκπολιορκήσοντες ὡς πολεμίους τῶ κοινῷ, ἅνω
κελεύη βασιλεύς. ἴστε γὰρ δὴ σαφέστατα ὑμεῖς ὡς ἐν ταῖς
συνθήκαις καὶ τοῖς ὄρκοις, οὗς πρὸς τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων
Cῆ βουλή καὶ ὁ δῆμος ἔθετο Γεννοῦας ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ, πρὸς
τοῖς ἄλλοις περιεἴληπται καὶ τούτο, τὸ μὴ μόνον τὸ κοινὸν
αὐτῶν μηδεμίαν βλάβην ἢ ζημίαν ἐπάγειν τῇ Ῥωμαίων βα-²⁵
σιλείᾳ πρόφασιν πολέμου οὐ παρεχομένη, ἀλλὰ καὶ ἂν τις

intra Mitylenen et Phocaeam conclusi cum incerta spe salutis obside-
mini. Ac nolim te mirari quod dixerim nullam vos salutis certam
spem fovere, tametsi vos e moenibus fortissime defendatis, nec ullum
aut leve damnum accipiatis a saxis, quae e tormentis iaciuntur, a
saxis ceterisque machinis, quae in tam crebris oppugnationibus ad
muros admoventur: demonstrabo enim luculentissime vos ab extremo
discrimine haud longe abesse. Nam cum tria sint, quae obsessos
servare tuerique potissimum queant: primum aliunde superveniens
auxilium, quo obsessi erigant animos: alterum frumenti ac reliqui
commeatus abundantia, unde facile perfertur obsidio: tertium, quan-
do hostis diutius assidere aut sumptibus defectus aut animo fractus
aut alia de causa non potest, ego docebo nihil horum vobis adesse.
Forsitan igitur auxilium vobis submissum et non aliunde quam Ge-
nuae, utpote a civibus cognatisque vestris, submissum quis existi-
maverit. Atqui hoc tam remotum est a veritate tantumque abest ut
id sperandum vobis sit, ut timendum potius ne contra vos illi ven-
turi et hortante imperatore ut inimicos reipublicae obsessuri sint. Sci-

ιδιώτης Ῥωμαῖον ἀδικήσῃ, ἀπὸ τῶν προσόντων αὐτῷ κτημά- A.C. 1334
των ἢ πραγμάτων τὴν ζημίαν ἀπολαμβάνειν τὸν Ῥωμαῖον.
ἂν δὲ καὶ τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων τὴν ζημίαν προξενῇ ἢ νῆ-
σον διαρπαῖζων ἢ πόλιν τινὰ παράλιον ἢ τι ἕτερον, τὸν ἴσον
5 τρόπον ἀπὸ τῶν ἐκείνων κτημάτων καὶ πραγμάτων, εἰ πολλοὶ
εἴεν ἢ εἷς, τὴν ζημίαν ἀποτίγγουσαι βασιλεῖ, αὐτὸν δὲ ψη-
φίζεσθαι πολέμιον τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ, καὶ στρατεύειν D
ἐπ' ἐκείνον ὡς ἄπιστον καὶ προδότην τοῦ κοινοῦ. οὗ δὲ ἔνε-
κα καὶ βασιλέα πρεσβείαν πρὸς Γέννουσαν ἀπεσταλκέναι, ὥστε
10 μὴ μόνον τὰ κτήματα ὑμῶν τῶν χρημάτων ἔνεκα ὧν ἀνάλωσσε
πολεμῶν ὑμῖν παραλαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τριήρεις κελεύσαι πέμ-
ψαι καθ' ὑμῶν κατὰ τὰ συγκείμενα καὶ τοὺς ὅρκους. ὥστε
ἐκ Γεννούσας οὐ μόνον ἐπικουρίαν οὐδεμίαν, ἀλλὰ καὶ πόλε-
μον καὶ ἐπίπλουν προσδοκᾶν χρῆ. ὅτι δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων
15 νῦν τε ἐνδεεῖς ἔστε καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιλείψει παντελῶς ὑ-
μᾶς, ἐξ αὐτῶν ἂν τις τῶν πραγμάτων ἀληθέστατα τεκμήραι-
το. οἱ γὰρ ἐξελαθέντες τοῦ ἄστεος ὑφ' ὑμῶν Ῥωμαῖοι, ὧν
αὐτοὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες χρῆσθε, τὸ μέτρον τῆς τροφῆς P. 297
πρὸς τὸ τῶν πολιορκουμένων πλῆθος λογιζόμενοι, ἐντὸς ὀλί-
20 γου χρόνου παντάπασί φασιν ὑμᾶς τὰ σιτία ἐπιλείψειν. λέ-
πεται δὲ μίαν ὑπολείπεσθαι ἐλπίδα σωτηρίας, τὸ βασιλέα
ῥαθυμήσαντα ἢ διὰ τὸ τῶν ἀναλισκομένων πλῆθος χρημάτων

his enim planissime pactis et foederibus, quae cum Romano imperio senatus populusque Genuatium pacis causa fecit, praeter alia hoc etiam contineri, ut commune ipsorum non modo nullum Romano imperio detrimentum damnumve importet, si nullam belli occasionem dederit, sed si quis etiam privatus Romanum quempiam laeserit, ut de possessionibus aut facultatibus eius Romano mulcta solvatur. Sin imperio Romano detrimentosus extiterit, aut insulam aut maritimam urbem aut aliud diripiens, ut eadem ratione de eorum possessionibus aut facultatibus, seu plures seu unus dumtaxat fuerit, imperatori satisfiat ipseque a senatu populoque Genuensi hostis iudicetur, et arma in illum ut perfidum ac reipublicae proditorem capiantur. Cuius rei gratia et imperatorem ad Genuenses legationem misisse nostis, non solum ut fundos et villas vestras ad reficiendos sumptus, dum vobiscum belligerat, toleratos recipiat, sed eos insuper ad triremes secundum eonventa et iumenta contra vos mittendas impulisse. Quamobrem non subsidium Genua, sed bellum et hostilis adnavigatio magis exspectanda vobis est. Porro et victus inopia vos laborare, pauloque post quod haesitetis non habituros, ex re ipsa duci argumentum certissimum potest. Quos enim urbe exegistis Romani, quorumque alimentis fruimini, mensuram alimoniae cum obsessorum multitudine contententes, intra breve tempus omnimodis com metu vos carituros affirmant. Ergo haec una spes salutis

A. G. 1334^η διὰ τὴν κατὰ τὴν στρατείαν κακοπάθειαν λύσειν τὴν πολιορκίαν ἢ διὰ τὸ χειμῶνα ἐπιγίνεσθαι ἤδη προσδοκῶν. ἐγὼ δὲ καὶ περὶ τούτου προδότης γενήσομαι ἡμῶν αὐτῶν καὶ μνησῶ προῖκα ἅπαν τᾶληθές. καίτοι γε πολλοὺ ἂν ἐπείρασθε αὐτοί, εἰ οἶδα, εἰ ἂν διανοούμεθα περὶ ὑμῶν, ἀληθῶς ἔξεγέ-5
 Βνετο μαθεῖν· ἐγὼ δὲ ὑμῖν καὶ ταῦτο χαριῶμαι. βασιλεὺς μὲν γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς οἴκαδε ἀπέλευ-
 σόμεθα, ἵνα μὴ εἰκῆ καὶ μάτην κατατριβώμεθα ἐνταῦθα, ἄλλως
 τε καὶ τῶν ἐκεῖσε πραγμάτων ἐπιμελείας δεομένων, ἣν οὐκ ἔξω
 ποιεῖσθαι μὴ ἐκεῖ ἐπιδημοῦντας. ἐνταυθοῖ δὲ πρὸς τὴν πολιορ-10
 κίαν δέκα καταλείψομεν τριήρεις καὶ μονήρεις εἴκοσι καὶ ἑτέρας
 τέτταρας καὶ εἴκοσι τὰς τοῦ Σαρχάνη ναῦς, μισθὸν παρασχόν-
 τες διαρκέσοντα ἄχρι ἤρος. οἱ ὑμᾶς τε καὶ Μιτυληναίους ἀσφα-
 λῶς πολιορκήσουσιν ἐφορμοῦντες ἐκ θαλάσσης, ἐκ δὲ ἡπέ-
 ρου ὑμῖν μὲν ἀρκέσουσιν ἢ τοῦ Σαρχάνη παρακεμένη στρα-15
 τία· Μιτυληναίους δὲ οἱ Ῥωμαίων μισθοφόροι τὴν εἰς τὴν
 Ἀσβον ἔξοδον ἀπείρξουσιν, ὥστε καὶ ἀμφοτέρους ἐκατέρωθεν
 ἀπειροῦσθαι ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης τοῦ μηδὲν εἰσαγεῖν τῶν
 V. 338 ἐπιτηδείων. ἅμα δὲ ἔρι ἀρχομένη στόλῳ μεγάλῳ αὐθις ἐφ'
 ὑμᾶς πλευσούμεθα, γνώμην ἔχοντες μέχρι παντὸς διακαρτε-20
 ρεῖν, ἄχρισ ἂν ἢ λιμῶ ἢ ὄπλοις παραωτησάμενοι, ἔξανθραπο-
 δισώμεθα ὑμᾶς. πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἑτέραν βασιλέως ἐπί-
 νοιαν οὐκ ἀποκρύψω. βούλεται γὰρ τοῖς συμπολιορχουμένοις

6. τοῦτο em. ED. P. pro τούτῳ.

restat, si imperator deses factus, aut propter impensae magnitudi-
 nem, aut propter attritum laboribusque confectum exercitum, aut
 propter imminentem hiemem obsidionem solvat. Ego vero et in his
 nostri ipsorum factus proditor, omnem rei veritatem gratuito expo-
 nam: quamquam vos vel talentum fuisse numeraturos sciam, si, quae
 de vobis taciti cogitamus, vere cognoscere licuisset. Sed enim vobis
 hoc gratis dabo. Imperator, nos exercitusque magnam partem do-
 mum discedemus, ne hic temere ac frustra maceremur: praesertim
 cum et illic respublica officium industriamque nostram desideret,
 quam ei nisi praesentes praestare non possumus. Hic ad continua-
 dam obsidionem triremes denas et uniremes vicenas relinquemus:
 praeterea de navibus Sarchanis quatuor et viginti, adnumerato, quan-
 tum usque ad vernam tempestatem sufficit stipendio. Atque hi vos
 et Mitylenaeos, a mari facto impetu certo oppugnabunt: a continente
 Sarchanis copiae auxiliares satis prement. Mitylenaeis vero Roma-
 norum conductitii ingressum in insulam intercludent, ut ambo terra
 marique victum invehere prohibeamini. Vere novo magna classe re-
 vertemur, eo animo, ut tamdiu vos oppugnemus, quoad vel fame
 vel armis domitos, in servitutem redigamus. Praeter haec alias ad-
 huc imperatoria cogitationes occultas non habeo. Vult enim vobis

ἔμην πᾶσι δι' ὄρκων αἵρεσιν προθεῖναι, ἣ μένοντας ἐντός A. C. 1334
 τειχῶν πολεμίους αὐτῷ τε εἶναι καὶ τῷ κοινῷ Γεννούας, ἣ
 ἔξω γενομένους καὶ καταλιπόντας ἡμᾶς, μὴ μόνον παρὰ βα-
 σιλέως τυχεῖν συγγνώμης καὶ ἀμνηστίας ὧν ἐξημαρτήκασιν, D
 5 ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ κοινῷ Γεννούας ἀζημίους εἶναι, βασιλέως
 τὴν ἄδειαν παρασχομένον. ὅπερ ὅτι πολλοὺς τῶν ἡμῶν συμ-
 πολιορκουμένων πείσει ἀποστῆναι, οὐδ' αὐτοὺς ἀγνοεῖς. ὅτε
 τοίνυν ἐξ ἀρχῆς τε οὐ δίκαια ποιοῦντες τὸν πόλεμον κεκινή-
 κατε τουτοῖ, νῦν τε τῶν πραγμάτων ἐναντίως ἣ αὐτοὶ προσ-
 1 οδοκᾶτε χωρησάντων, οὐ μόνον ἀβουλίας καὶ ἀσυνεσίας ὀ-
 φλετε κατηγορίαν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐσχάτοις κατέστητε κινδύνοις,
 ποῦ λυσιτελεῖς ἣ σωφρονούντων ὅλων ἀνθρώπων, μὴ μετα-
 βουλεύεσθαι περὶ τῶν κακῶς βεβουλευμένων καὶ σωτηρίαν
 2 τινὰ αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐνόητων ἐκπορεύειν, ἀλλὰ διὰ φιλονει- P. 298
 3 κίαν καὶ ἀλαζονείαν νοῦν οὐκ ἔχουσαν αὐτοὺς τε ἀπόλλυσθαι
 κακῶς καὶ τοῖς οἰκείοις οὐ κενίαν μόνον καὶ ἀποστέρησιν τῶν
 ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἀδοξίαν προστρέβεσθαι διὰ βίον; ἐγὼ δὲ
 καὶ τούτων ἀπάντων χωρὶς οὐδαμῶς λυσιτελοῦντα τὸν πρὸς
 βασιλέα πόλεμον ἡμῶν ἀποφανῶ. εἰ γὰρ καὶ μήτε δπλοῖς,
 20 ομήτε λιμῷ, μήθ' ἑτέρα μηχανῇ τινι παραστήσασθαι δυνασό-
 μεθα ἡμᾶς, οὐδ' οὕτω τὸ πολιορκεῖσθαι λυσιτελήσειεν ἂν ἡ-
 μῖν. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ τῷ διηγεκῶς πολιορκεῖσθαι καὶ
 ἐνδεία καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου κακοῖς πιέζεσθαι B

obsessis omnibus alterius optionem esse iuratis, aut intra moenia
 manentes, ipsi et Genuensium reipublicae hostes haberi: aut egres-
 sos et a vobis secedentes, non ab imperatore dumtaxat commissorum
 veniam et ἀμνηστίαν, sed etiam apud commune Genuensium impu-
 nitatem eius auctoritate consequi. Quod quam multis inter obses-
 sos ad defectionem incitamento futurum sit, non te fugit. Quando
 igitur et ab initio praeter fas hoc bellum suscitastis: et nunc rebus
 contra spem cadentibus non insipientiae solum audaciaeque culpam
 sustinetis, verum etiam in gravissimum discrimen devenistis, qui
 tandem conducet, aut quomodo mente sua constantium erit, mala
 consilia non permutare melioribus et aliquid inde ad salutem ido-
 neum elicere: sed per stolidam contentionem et arrogantiam semet-
 ipsos ire perditum, et propinquis ac necessariis non inopiam et a-
 missionem facultatum tantummodo parere, verum etiam ignominiam
 perpetuam inurere? Adhuc praeter isthaec omnia cum imperatore
 bellum ducere, nequaquam vobis prodesse ostendam. Etsi enim ne-
 que armis, neque fame, neque alia quadam via ad deditonem vos
 compellere poterimus, tamen ne sic quidem vobis conducet obside-
 ri. Primum non ut semper obsideremini, et penuria victus ceteris-
 que bellorum incommodis premeremini, Lesbī tanto cum impendio
 potiundae cupido vobis incessit: sed ut impensas multo maioribus

A. C. 1334 Λέσβον κρατῆσαι ἕμιν ἐπῆλθε τοσαῦτα χρήματα ἀναλωσά-
 σιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πολλαπλασίῳ τῶν ἀναλωμένων κτησαμένους,
 καὶ τῆς νήσου ἔχειν τὴν ἀρχήν. τοῦτο δ' ἐναντίως ἢ αὐτοῖς
 συμβέβηκε προσδοκᾶτε. τὰ τε γὰρ χρήματα ἀνάωνται εἰς
 τὰς τριήρεις καὶ ἡ νῆσος ὑπὸ βασιλέα αὐθις τελεῖ πλὴν Μι-5
 τυλήνης, ἣν δὲ καὶ Φωκαίαν φρουρεῖν μισθοφόρους τρέφον-
 τας χιλίων οὐκ ἐλάσσους. πόθεν οὖν ποριεῖσθε τὴν τροφήν
 αὐτοῖς; οὔτε γὰρ χρήματα εἴχετε ἐν ταῖς ναυσὶν ἢ διαρκέσει
 πρὸς τὴν πολιορκίαν, οὔτε ἐκ Γενοῦας ἐλπὶς ἐλθεῖν. τὰ γὰρ
 ἔκεισθε κτήματα ἑμῶν, ἃ παρεῖχε τὰς προσόδους, ὑπὸ βασι-10
 C λέα ἔσται· αἶ τε ἐκ Φωκαίας προσγιγόμεναι πρότερον πρόσ-
 οδοι ἕμιν ἀφῆρηται διὰ τὸν πόλεμον. ἐμπορία τε γὰρ ἐκ-
 λέλοιπε πᾶσα, θαλασσοκρατούντων ἡμῶν, καὶ γεωργίας ἀπειρ-
 γομεν, οὐδὲ τὸ πυλῶν προβαίνειν ἀκίνδυνον ὄν ἕμιν. ὥστε
 πάντοθεν συμβαίνει περιῖστασθαι τὸν κίνδυνον, ἂν τε κρα-15
 τῆσθε τοῖς ὅπλοις, ἂν τε μή· ὡς οὖν περὶ σωτηρίας ἕμιν
 βουλευσομένοις οὐκ ἐν παρέργῳ χρῆ ποιῆσθαι τὴν βουλήν,
 D ἀλλὰ μετὰ τῶν φίλων σκεψαμένους τὰ δεόντα ἐλέσθαι."

V. 239 λα'. Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου εἰρηκότου, Ντζι-
 ουὰν ἐπιπολὺ μὲν ἦν σιωπῶν, ἐκπεπληγμένος ὅτι δὴ σαφέ-20
 στατα περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς πραγμάτων διεiléχθη. συνεώρα
 τε ἦδη καὶ αὐτὸς τὸν κίνδυνον ὡς ἐν χρῶ. ἔπειτα ἀνενεγκῶν
 „ὡς μὲν ἀδικοῦμεν πολέμου ἄρχοντες" ἔφη „οὐδὲ αὐτοὶ δυ-

2. πολλαπλασίῳ legebatur.

divitiis consolantes, insulae quoque dominatum obtineretis: in quo multum plane vestra vos delusit opinio. Nam pecuniam in triremes absumpsistis: et insula, Mitylene excepta, imperatorem rursus principem suum agnoscit: quam ut pariter ac Phocaeam defendatis, praesidiarios mercede conductos non pauciores mille oportet alere. Unde igitur alimenta illis suppeditabitis? Neque enim in navibus tantum pecuniae habebatis, quantum obsidioni tolerandae sufficeret: neque Genua missum iri sperandum est. Nam quae illic possidetis et unde vectigalia capiebatis, imperatori adjudicabuntur; et quae prius Phocaea vobis pendebat, bellum sustulit. Etenim mercatura omnis, nobis mare tenentibus, conquievit; et agricultura per nos usque adeo arcemini, ut ne porta quidem urbis secure pedem efferre possitis. Quare sive armis subiugemini, sive non, undeunde periculis cingimini. Ergo quoniam salus vestra agitur, non obiter et velut per transennam, sed cum amicis res perpendenda et utilitati consulendum est.

31. Haecenus magnus domesticus: cuius sermone percussus Ioannes, diu siluit, quod suorum conditionem disertissime explicatam videbat et iam ipse quoque periculum esse in cervicibus intelligebat. Postquam se deinde collegit, ita fari exortus est: Perperam nos agere,

νάμεθα ἀντειπεῖν. πλὴν ἐλπιδί ἐπαρθέντες τοῦ τε ἐγκρα-Α. C. 1334
 τείς γενήσεσθαι τῆς Λέσβου τοῦ τε ἀμυνεῖσθαι βασιλείᾳ ἀνρ. 299
 ἐπίη, (οὐ γὰρ τοσαύτην γε φόβου δύνάμιν ἀθροίσειν ναυτι-
 κήν,) ἤραμεθα· νυνὶ δὲ ἤδη τὰ τε χρήματα ἀνάλωται ἡμῖν
 5 καὶ αὐτοὶ πολιορκούμεθα, οὐκ ἀγαθὰς ἔχοντες ἐλπίδας περὶ
 τῶν μελλόντων. ἐπεὶ δὲ ὡς δρῶ, τοῦ θεοῦ κεινηκότος, εἰς
 τοὺς περὶ τούτων προήχθη λόγους, δέομαι ἃ λυσιτελῆ δοκεῖ
 καὶ δέοντα βουλευσασθαι περὶ τοῦ μέλλοντος. τὰ γὰρ πα-
 10 ρελθόντα οὐκ ἔστιν ἄλλως διαθεσθαι ἢ ὡς ἔτυχε γεγεννημένα.”
 τοῦ μέγας δὲ δομῆστικος „εἰ μὲν καθ’ ἑαυτοὺς αὐτοὶ περὶ τῶν
 15 ὑμετέρων” ἔφη „ἐβουλευέσθε πραγμάτων, οὐδὲν ἂν ἐκάλυσεν Β
 εἰρήνην ἢ τὸν πόλεμον ἐλέσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐμοὶ περὶ τῶν ὑμε-
 τέρων ἐπιτρέπετε βουλευέσθαι πραγμάτων, ἃ μοι δοκῶ ὑμῖν
 20 συμφέροντα εἶναι. ὑμῖν δὲ ἔξεσται ἢ αἰρεῖσθαι τὰ βουλευ-
 15 μένα ἢ διοθεῖσθαι. οἶμαι δὲ οὐδὲ πολλῶν δεήσεσθαι λόγων
 περὶ τῶν ὑμῖν πείθοντα δοκούντων λυσιτελεῖν. ἃ γὰρ διε-
 λέχθη πρότερον, πολλῶν κακῶν ὑμῖν τὸν πόλεμον αἰτιώτα-
 25 τον γεγεννημένον ἀποφαίνων καὶ ἔτι μέλλοντα, τούτοις ἔξεσθε
 κατασκευάζειν ὡς αἰρετέα ἢ εἰρήνην. τὸν τρόπον δὲ ὃν ἂν
 30 ὑμῖν μάλιστα λυσιτελήσειεν ὑφηγήσομαι ἐγώ. πρὶν εἰς το-
 σοῦτον κινδύνου ἦκειν ὥστε δοκεῖν καὶ ἄκοντας προσιέναι
 βασιλεῖ, ἐνδείξασθε εὐνοίαν τινα ἀντιῤῥόπον πρὸς τὴν προτέ-
 35 ραν ἀδικίαν, καὶ πρεσβείαν πέμψαντες πρὸς βασιλέα, συγγνώ- C
 μην αἰτήσατε ἐφ’ οἷς προσκεκρούκατε κατὰ τὸν πόλεμον. φύ-

dum ad arma priores prosilimus, nemo vel nostrum inficias ire po-
 test. Ceterum Lesbi insulae adipiscendae, et imperatorem, si impe-
 dire conaretur, depellendi fiducia elati (haud enim tantam classem
 comparaturum credebamus) bellum hoc ausi sumus. Nunc et pecuniis
 exhausti et insuper ipsi obsessi, bonas spes omnes perdidimus. Quia
 vero divino ut arbitror afflatu de his rebus disserruisti, te oro, ut
 quae utilia nobis in posterum et necessaria duxeris, ea consulas :
 quando praeterita corrigere non licet. Ad haec magnus domesticus :
 Si, inquit, vobiscum ipsi de re vestra consuluissetis, nihil ad pacem
 bello praeferebam obtulisset. Sed quia mihi in causa vestra iudici-
 um omne permittitis, quae profutura opinor, non tacebo : vobis aut
 parere consilio meo, aut id repudiare integrum erit. Existimo autem
 explicationem consilii mei longa oratione haud egere. Nam quaeque
 prius a me dicta sunt, quibus bellum hocce praecipuum et solum
 complurium malorum vestrorum fontem fuisse probavi, quaeque ad-
 huc dicturus sum, iisdem pacem complectendam esse, confirmari
 potest. Modum autem, quo id fructuosissime faciatis, exponam.
 Antequam eo necessitatis compellamini, ut etiam inviti ad imperato-
 35 rem vos adiungere videamini, praesenti benevolentia praecritam

A.C. 1334 *σει δὲ ὧν ἐκεῖνος πρῶος καὶ τοῖς ἀδικοῦσιν ἐτοιμος παρέχειν συγγνώμην, ἃν παραϊτῶνται τὴν ὀργὴν, καὶ ἑμὲν συγγνώσεται ῥαδίως, καὶ ἐμοῦ πρὸς τοῦτο μάλιστα ἐνάγοντος. ἐπειδὴν δὲ τὴν βασιλείῳς ἐκμειλιξήσθε ὀργὴν, τῶν παῖδα Σαρχάνη καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν, οἱ ἐν δμηρῶν προσχήματι φρουροῦνται παρ' ἑ-5 μὲν, λαβόντες ὡσπερ δῶρα προσκομίσατε τῷ βασιλεῖ καὶ Μιτυλήνην καὶ Φωκαίαν παράδοτε. κἀκεῖνος ἀμειβόμενος ἡμᾶς τῆς D ἐδουλοῖας ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν, μετὰ τῆς συγγνώμης, ἣν παρῆξεται, καὶ τὰ τε ἀναλωθέντα χρήματα εἰς τὸν πόλεμον τὸν καθ' ἡμῶν καὶ ἃ ἐζημιώσατε Λεσβίους, ἃ τὸ κοινὸν Γεννοῦ-10 ας ἐκ τῶν ὑμετέρων κτημάτων κατὰ τὰς συνθήκας ὀφείλει ἀποτίνειν, χαριεῖται. οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ πολεμίους ἀναγεγραμμένους τῷ κοινῷ καὶ δίκας ὀφειλοντας τῆς ἀπιστίας, ἀπάθειαν κακῶν καταπαύξεται ἡμῖν, τῇ βουλῇ συγγνώμην κελύσας πα- V. 240 ρασχεῖν, ὥστε ἀδεῶς πάλιν ἐμπολιτεύεσθαι αὐτοῖς ἀποστέρη-15 θέντας τῶν οἰκειῶν μηδενός. πρὸς τούτοις δὲ καὶ Φωκαίας ὡσπερ πρότερον καὶ ἀθῆς ἄρχειν ἐπιτρέψει, ὡς ὑπήκοου μὲν Ῥωμαίοις οὕσης, ἡμῖν δὲ παρέχοντος βασιλείῳς τὴν ἀρχὴν, ἄχρις P. 300 ἂν αὐτὸς ἐθέλη. καὶ σπονδὰς ἡμῖν πρὸς Σαρχάνην θήσει, ὥστε καὶ ἀθῆς τὰς προσόδους, ἃς καὶ πρότερον εἶχετε, ἐκ τῆς χά-20 ρας τῆς αὐτοῦ καρποῦσθαι. καὶ κατὰ πάσας νήσους καὶ τὰς πόλεις, αἱ ὑπήκοοί εἰσι Ῥωμαίοις, ἀκόλυτον ἡμῖν τὴν ἐμπορίαν κελύσει εἶναι. σκοπεῖτε οὖν ἐπόσα μὲν ἡμῖν ὁ πόλεμος ἐπήνεγκα κακὰ, ἴσως δὲ καὶ χεῖρονα ἐπάξει. ἐπόσων δὲ ἀγαθῶν ἢ εἰρήνη*

iniuriam exaequate ac per legatos bellicarum istarum offensarum veniam flagitate. Qui cum sit mitis ingenio et in se peccantibus promptus ignoscere, si eius iram fuerint deprecati, etiam vobis, meo insuper accedente impulsu, libenter ignoscet. Ubi eum placaveritis, Sarchanis Persarumque aliorum filios, quos obsidum nomine custoditis, eidem in muneris loco offertote; Mitylenen praeterea et Phocaeam restituite. Ille vero vestrum hoc erga se studium compensans, una cum venia, qua vos impertiet, etiam sumptus a se in hoc bellum collocatos et Lesbii per vos damna irrogata, quae respublica Genuensis ex foedere de facultatibus et bonis vestris resarcire debet, benigne remittet. Neque hoc tantum, sed et tamquam hostibus reipublicae declaratis ac proscriptis et perfidiae poenam commeritis, impunitatem impetrabit, senatum ad veniam tribuendam cohortatus: quo nulla re spoliatis, denuo in republica libere negotium suum agere liceat. Adde quod Phocaeae Romanorum propriae principatum et usumfructum sicut prius, quamdiu voluerit, vobis permittet. Quin et vestra causa cum Sarchane foedus feriet, ut ex eius provincia pristinos fructus percipiat: perque omnes insulas ac civitates Romanorum mercaturae faciendae licentiam dabit. Dispicite igitur, quot infortuniis hoc

γενήσεται ἄξια, ἢν πείθῃθε ἐμοί. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἤ σήμε- A. C. 1334
 ρον πράττειν ἢ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐξέσται. εἰάν γὰρ οὐκ ἀ-
 ναγκαῖα λογιζόμενοι ὑπέρβηθε, οὐκέθ' ὁμοίως εὐρήσετε βα-
 σιλῆα ῥᾶδιον πρὸς τὰς καταλλαγὰς. εἰάν γὰρ τὰ χρήματα
 5 διαδοθῇ τοῖς τριηρίταις καὶ τοῖς ἄλλοις μισθοφόροις, οἱ μέλ- B
 λουσι τοῦ χειμῶνος ὑμᾶς πολιορκεῖν, ἃ νυνὶ βασιλεὺς μὲν
 ἐκέλευσε διαδιδόναι τοῖς ταμίαις, ἐγὼ δὲ ἐκόλυσα τουτωνὶ
 τῶν λόγων ἔνεκα, δέδοικα μὴ οὐ προσδέξεται τὴν πρεσβείαν
 μετὰ ταῦτα, λογιζόμενος ὡσπερ εἰκός, ὡς παραστήσεται ὑμᾶς
 10 ἰὸν ἀνδραπόδων μοίρα, ἄχρισ ἢν ὁ χρόνος τῆς μισθοφορᾶς ἀ-
 ναλωθῇ, καὶ τὰ χρήματα ἀπολήψεται πρὸς τοὺς νῦν καὶ τὰ
 πρότερον ἀναλωμένα. ὡς οὖν ἀναγκαίων πέρι ἐσομένης τῆς
 βουλῆς καὶ τριβῆν τοῦ χρόνου οὐκ ἐνδεχομένου, ταχέως τε
 αὐτοὶ βουλευέσθε καὶ ἡμῖν τὰ βεβουλευμένα γνώριμα ποιεῖτε".
 15 Τοιαῦτα μὲν Λατίνοις ὁ μέγας δομεστικός ὑπέτιθετο ποιεῖν.
 Ντζικῶν δὲ ὡς ἤκουσε περὶ τοῦ παρελθόντος ἡνιάτο χρόνου, C
 ὅτι μὴ πρότερον μεγάλῃ δομεστικῇ συνεγένετο ἢ γὰρ ἢν αὐ-
 τός τε πολλῶν ἀπήλλακτο κακῶν καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιος κατέ-
 στη. ὅμως μέντοι ἔφασκε, τὰ μὲν γεγενημένα ἀναλῦσαι
 20 οὐκ εἶναι δυνατόν. δεῖν δὲ οἶσθαι εἰς Φώκαιαν ἐλθόντα
 καὶ τοῖς ἄλλοις δῆλῃν τὴν βουλὴν ποιεῖν, καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν
 ἐλθόντα, ἃ πᾶσιν ἢν κοινῇ δόξειεν ἀπαγγέλλειν. καὶ ἐπεὶ
 ἐπέτετραπτο, εἰς Φώκαιαν ἐλθὼν, Ντεάρδω τε καὶ τοῖς λοι-

23. Idem qui supra Ντουνάρδος. ED. P.

bellum vos mactaverit, ac forsitan deterioribus mactabit: et quot vicissim bona vobis pax suppeditatura sit, si me audiveritis. Quod autem suadeo, id vel hodie, vel cras exsequi poteritis. Etenim si quasi non necessarium distuleritis, imperatorem deinde ad reconciliationem non perinde promptum invenietis. Nam si stipendia remigibus et aliis mercenariis, qui vos per hiemem obsidebunt, numerata fuerint, quae iam quaestoribus imperavit, ego vero propter ea quae dixi, ne darent prohibui, timeo ne postea legationem non admittat, illud secum reputans ut est credible, posse vos ad conditionem mancipiorum redigere, dum tempus merendi exeat, et cum modo, tum alias impensam pecuniam recipere. Itaque ut de necessariis deliberaturi, et tempore moras non ferente, quam primum concilium celebrate, et nobis quid statueritis significatote. Sic magnus domesticus Latinos admonuit. Ioannes tam sero se cum illo in collocaationem venisse doluit: multis enim profecto malis carere et aliis carendi auctorem esse potuisse. Verumtamen praeterita non revocari: oportere autem se postridie in urbem reversum, aliis quoque hoc indicare consilium et omnium sententias communiter exquirere. Annuente magno domestico, Phocaeam regressus, Odoardo et ceteris quid is consuleret exposuit. Quod cum et ipsis ut opti-

- A. C. 1334 πόλις ὅσα σφόδρατο ὁ μέγας δομέστικος ἀπαγγέλλας, ἐπειδὴ
 κάκεινοις ἄριστα καὶ λυσιτελοῦντα ἑαυτοὺς ἐδόκει τὰ βεβου-
 λευμένα καὶ ἔτοιμοι ἦσαν πράττειν, ἀθῆς πρὸς τὸν μέγαν
 Δδομέστικον ἐλθῶν, Ντεάρθῳ μὲν καὶ τοῖς λοιποῖς ὅσοι κατὰ
 Φωκαίαν πολιορκοῦνται, ἀρέσκειν ἔφασκε τὰ βεβουλευμένα⁵
 καὶ μάλιστα ἐθέλειν ὡς βασιλέα ἐλθόντας, ὑπὲρ τῶν ἡμαρ-
 τημένων δεῖσθαι συγγνώμην παρασχεῖν. δεῖν δὲ καὶ Δομε-
 νίκῳ τῷ κατὰ τὴν Μιτυλήνην πολιορκουμένῳ τὰ πρῶτα μάλ-
 ιστα φερομένῳ παρ' αὐτοῖς, κοινήν ποιήσασθαι τὴν γνώμην.
 μηδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι πράττειν μηδὲν, ἐκείνου μὴ συνεπι-¹⁰
 ψηφισομένου. καὶ παρασχεθείσης αὐτῷ νεῶς, εἰς Μιτυλήνην
 ἦλθε· συγγενόμενός τε Δομενίκῳ καὶ περὶ τῆς εἰρήνης δια-
 λεχθεὶς, ἐπεὶ κάκεινῳ ἀσμένως ἐγίνοντο οἱ λόγοι καὶ πολλὰς
 χάριτας ὁμολογεῖ βασιλεὺς τῆς ἀνεξικακίας, ἀναστρέψας ἐκεῖ-
 θεν, εἰς Φωκαίαν ἐπεραιώθη, ἄγων καὶ βτερόν τινα, ὃς ἐμμελλεν¹⁵
 ἐκ προσώπου Δομενίκου βασιλέα προσκυνήσειν. ὅσοι δὲ τῶν
 P. 301 ἐπιφανεστέρων ἦσαν ἐν Φωκαίᾳ πολιορκούμενοι, καὶ τὸν εἶδον
 Σαρχάνη καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι ἦσαν σὺν αὐτῷ, ὥσπερ δῶ-
 ρον ἐπαγόμενοι, ἤκουσιν εἰς βασιλέα. προσκυνήσαντάς τε καὶ
 περὶ ὧν κατὰ τὸν πόλεμον ἑξήμαρτον τυχεῖν συγγνώμης δεη-²⁰
 θέντας βασιλεὺς μὲν ἡμέρωσ προσεδέξατο καὶ προσηνῶς,
 συγγνώμην τε παρέσχετο εὐθύς καὶ ὅσα πρότερον ἐπηγγέλα-
 το αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος ἔργῳ ἐπληροῦτο, καὶ αὐτῶν
 Μιτυλήνην παραδόντων βασιλεῖ, ἐκβληθέντων τῶν φρουρῶν·
 V. 241 Σαρχάνη τε ὁ βασιλεὺς τὸν παῖδα ἀποδοὺς καὶ τοῖς ἄλλοις²⁵

mum atque utilissimum probaretur seseque obsecuturos ostende-
 rent, ad magnum domesticum rediens narrat, Odoardo et obsessis
 omnibus placere sententiam, et omnino ad imperatorem accede-
 re ab eoque admissorum veniam petere constituisse. Tamen cum
 Dominico nihilo minus qui Mitylenae obsideretur et inter eos princi-
 pis locum dignitatemque obtineret, rem communicandam: nihil enim
 citra eius assensum confici posse. Itaque data sibi nave Mitylenen
 volavit, congressusque cum Dominico et apud eum de pace locu-
 tus, et suffragantem atque etiam imperatori de patientia gratias
 agentem nactus, Phocaeam revertit, alio secum adducto, qui pro Do-
 minico imperatorem venerabundus salutaret. Quotquot autem no-
 bilitate clari inter Phocaeenses obsidebantur, filium Sarchanis alios-
 que obsides, velut donum secum adducentes, ad imperatorem ade-
 unt, eumque adorantes, veniam super bello male sumpto compe-
 cantur. Eos ille placide ac leniter accepit, venia statim donavit
 et promissa magni domestici re complevit. Cumque educto praesi-
 dio Mitylenen reddidissent, Sarchani aliaque Persis filios, gratias

Πέρσας, χάριτας αὐτῷ πολλὰς τῆς ἐλευθερίας τῶν παιδῶν A.C. 1334
 ἕνεκα ὁμολογοῦσιν, αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπέπλευσε, Λέσβον B
 ὑπὸ Λατίνους ἤδη γεγενημένην Ῥωμαίους ἀνασώσας.

λβ'. Ὀλίγον δὲ παρελθόντος χρόνου, ἠγγέλλετο ἐκ τῆς A.C. 1335.

Ἐσπέρας παρὰ τῶν ἐπιτροπευόντων ἐκεῖ, ὅτι οἱ περὶ Βαλά-
 γριτα καὶ Κάνινα νεμόμενοι Ἄλβανοι, εὐχερεῖς ὄντες πρὸς C
 μεταβολὰς καὶ φύσει νεωτεροποιοί, ἃς πρὸς βασιλέα ἐποιή-
 σαντο συνθήκας παραβαίνοντες, τὰς ἐκεῖσε πόλεις ἐξ ἐφόδου
 ἐπιόντες, κακῶς διατιθέασι καὶ λεηλατοῦσιν. οἱ καὶ πρότερον
 ἰσοιοῦτά τινα ἐτόλμων καὶ συνιστάμενοι πολλοὶ καὶ ἄποροι,
 τὰς πόλεις κακῶς ἐποίουν ἄχρις ἂν στρατιὰν ἐπ' ἐκείνους
 πέμψας βασιλεὺς, ἀναγκάσειεν εἰρήνην ἄγειν καὶ τοὺς ἐσπε-
 ρίους ἀδικεῖν μηδέν. ἐπειδὴν δὲ ἡ στρατιὰ ἐπ' οἶκον διαλυ-
 θεῖη καὶ τὸ θέρους ἐπιγένοιτο, οὐκέτι οἷοί τε ἦσαν ἡρεμεῖν,
 ἰ5 ἄλλα ληστείας καὶ φανεραῖς ἐπιδρομαῖς ἐπίεζον τὰς πόλεις
 τὰς ἐκεῖ. τότε δὲ πολλοὶ τε καὶ ὁμοίως περὶ τὸ ἀδικεῖν τὰς
 γνώμας ἔχοντες συνστάντες, Βαλάγριτά τε καὶ Κάνινα ἐκακούρ- D
 γον πάνν. καὶ φρούριόν τι Σκρεπάριον ὠνομασμένον καὶ τὴν
 Κλεισοῦραν, Τίμορον δὲ φρούριόν τι καὶ αὐτὸ ἐσπερίον περὶ
 20 Βαλάγριτα ὤκισμένον παρεστήσαντο ἤδη καὶ βεβαίως εἶχον
 πρὸς τε τὰς ληστείας καὶ τὰς συχνὰς ἀπειρηκὸς ἐπιδρομὰς.
 διὰ ταῦτα οὐδ' ἐδόκει βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν. προσεπιγε-
 νομένη δὲ ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις καὶ ἡ Ἰωάννου τοῦ Δούκα
 τῆς Ἀκαρνανίας ἄρχοντος τελευτῆ μᾶλλον ἐξώρμησε τὸν βα-

7. ας scripsi pro αλ, idemque habet ed. V.

pro eorum libertate agentibus, restituit: et Lesbo recepta atque
 ad Imperium Romanum denuo adiuncta, Byzantium navigavit.

32. Brevi post tempore a praefectis ex occidente adest nuntius,
 Albanos ad Balagrita et Canina habitantes, instabiles animis et na-
 tura rerum novarum cupidos, fracto foedere urbes illas ex itinere
 adorientes male multasse ac diripuisse. Qui et alias huiusmodi fa-
 cinus ausi, magno numero homines egestate perditii coiverant civi-
 tatesque attriverant, donec imperator, misso contra eos exercitu, a
 vexandis occidentalibus desistere cogeret. Quo exercitū domum regres-
 so, in ipsa iam aestate quiescere amplius non poterant: sed popu-
 lationibus et incursionibus urbes occidentis palam infestabant. Tunc
 porro multi eadem male faciendi voluntate praediti, facta manu Ba-
 lagrita et Canina, Sceparium sive Screparium et Clisuram, castella ve-
 hementer affligebant, Timorumque et ipsum prope Balagrita oppidum
 occidentis iam ad deditionem compulerant: et depraedandi incursan-
 dique finem nullum faciebant. In illos igitur movendum imperator
 censuit. Et quia sub idem tempus Ioannes dūcas Acarnaniae princeps
 in fata concesserat, hoc magis ad occidentalem expeditionem exarsit,

- A. C. 1335 *σιλέα πρὸς τὴν ἐσπέραν, ἐλπίσαντα Ἀκαρνανίαν ὑποποιήσας*
ἑαυτῆ. τοιαῦτα δὲ βουλευομένῳ καὶ συμμαχίαν ἐδόκει δεῖν
ἔξ Ἰωνίας μεταπέμπεσθαι Περσικὴν ἕνεκα τῶν Ἀλβανῶν πε-
 P. 302 *ζῆν. ὄρη γὰρ δυσπρόσοδα νεμόμενοι καὶ μεγάλα καὶ πολλὰς*
ἔχοντα ἀποφυγὰς καὶ καταδύσεις, οὐ ῥαδίως ὑπὸ τῶν ἰππέων
βλάπτεσθαι ἐδύναντο, καὶ μάλιστα ἐν θέρει εἰς τὰ ἀκρότατα
ἀνιόντες τῶν ὄρων, ἔπου καὶ πεζοὺς ἀντιτάξασθαι οὐκ εὐ-
χερὲς διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ τόπου καὶ τὸ ὑπερ κεφαλῆς
τοὺς ἐπιόντας τοὺς ἀμυνομένους βάλλειν. καὶ πέμψας πρὸς
Ἀμοῦρ, ἤτετο συμμαχίαν πεζῆν. ὁ δὲ ἄσμενός τε προσεδέ-
ξατο τὴν πρεσβείαν βασιλέως, (ἦν γὰρ ἄγων περὶ πλείστου τὸ
κατὰ γνώμην τι βασιλέως πράττειν,) καὶ τὴν στρατιὰν εὐθὺς
ἔπεμπεν εἰς Θεσσαλονικίην. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν Ῥω-
 B *μαίων ἄγων στρατιὰν ἀφίκετο ἐκεῖ, καὶ τὴν Περσικὴν παρα-*
 A. C. 1336 *λαβὼν διὰ Θετταλίας ἐπὶ Ἀλβανούς ἐχώρει. καὶ μέχρι Ἐπι-*
δάμνου ἦλθε ληϊζόμενος αὐτούς. διεφθάρησάν τε ἔξ αὐτῶν
πολλοί. πυθόμενοι γὰρ τὴν βασιλέως ἔφοδον καὶ νομίσαντες
μόνην ἐκ Ῥωμαίων ἰππικὴν εἶναι στρατιὰν, πρὸς τὰ ὄρη κατέ-
φυγον καὶ τὰς δυσχωρίας, οἰόμενοι διαφεύξεσθαι τὸν ὄλεθρον.
ἔπελθόντες δὲ οἱ Πέρσαι ψιλοὶ τε ὄντες καὶ τοξόται, ὅς μάλιστα
 V. *ἀξιολογῶντι ἔστι ῥαδία ἢ πρὸς τὰς δυσχωρίας μάχη, ῥᾶστα τε ἐκρά-*
τησαν αὐτῶν οὐ μόνον διὰ τὸ ἀόπλους ὄντας πόρρωθεν βαλ-
λομένους πίπτειν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄηδες καταπλαγέοντας τῶν

1. *ἐλπίσαντα recte ed. V. pro ἐλπίσαν.*

asperans se Acarnaniam ad fidem et imperium suum reducturum. Haec secum meditantem etiam auxilium Persicum, et pedestre quidem propter Albanos, ex Ionia visum est accersendum. Nam quia montes incolabant magno accessuque difficiles, in quibus multa latibula atque perfugia, haud facile ab equitibus laedebantur, aestivis praesertim mensibus, cum iuga summa conscenderent, ubi vel peditatus ob loci nativa munimenta, et quod subeuntium capita saxis e superiore loco a propugnatoribus petuntur, non commode pugnare potest. Quare Amurium pedestre subsidium rogat. Is legatum audit humaniter (nihil siquidem ei optabilius, quam imperatori gratum facere) et militem protinus Thessalonicam mittit. Postquam et ipse imperator Romanos ducens eo venit, Persico supplemento assumpto, per Thessaliam contra Albanos contendit eosque vicissim depopulando Epidamnum accessit; nec pauci ex eis interempti sunt. Audito enim imperatoris adventu, rati tantummodo equitatum Romanum esse, ad montes et loca impedita confugerunt, ubi se ab exitio tutos fore confidebant. Verum supervenientes Persae levis armaturae et sagittarii, quibus pugnare in locis inivis promptissimum est, nullo eos negotio devicerunt: non solum quod cum inermes essent, procul icti concidebant: sed etiam

βαρβάρων. καὶ πλείστους τε ἀπέκτειναν αὐτῶν καὶ εἰλονΑ. C. 1336
 αἰχμαλώτους. ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν τέκνα καὶ γυναικάς
 καὶ τὴν ἄλλην κτήσιν ἐκλιπόντες, ὅπη γῆς ἐκρυπτόντο
 ἦσαν ἀφανεῖς. γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν οἱ
 5 Πέρσαι, ὧν μέρος μὲν τι οἱ ὁμόφυλοι ἐλύσαντο, ὅσοι μὴ
 προσκεκρουκότες ἦσαν βασιλεῖ, λύτρα παρασχόμενοι τοῖς Πέρ-
 σαις. ἔλυσε δὲ οὐκ ὀλίγους καὶ ὁ βασιλεὺς λύτροις, τῶν οἰ-
 κείων προσελθόντων καὶ δεηθέντων. ἔλυσε δ' ἂν καὶ πλεί-
 ονς ἢ σύμπαντας, εἰ πρότερον προσῆλθον, ἕως ἔτι οἱ Πέρσαι
 10 οὐκ ἐπέπαινον μετὰ τῆς ἄλλης στρατιᾶς. ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν
 ἐκείνων ἀναχώρησιν προσῆλθον, ἔλυσεν ὁ βασιλεὺς πέμψας
 ἄλλους μάλιστα ἐνήν. τοὺς πλείους δὲ εἰς ἕω ἤγαγον ἐπὶ
 δουλείᾳ. Ῥωμαῖοι δὲ ἀνθρώπους μὲν οὐκ ἐξηνδραποδίζοντο.
 οὐδὲ γὰρ ἔξεστιν αὐτοῖς, εἰ μὴ ἀπὸ βαρβάρων εἶεν τῶν τῆ
 15 σωτῆρος Χριστοῦ ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομία μὴ πεπιστευκότων.
 βοσκημάτων δὲ ἐκράτησαν σχεδὸν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντων,
 ἐπίπλων τε καὶ ἄλλων τινῶν χρημάτων οὐκ ὀλίγων. ἐλέγτο
 δὲ, καὶ ἦν ἀληθές, ὡς ὕστερον ἐξ αὐτῶν τῶν κακῶς παθόν-
 των βασιλεῖ προσελθόντων, μετὰ τὴν συμφορὰν ἐκείνην τὴν
 20 μεγάλην ἀριθμούντων τὰ αὐτῶν, ἐγένετο καταφανές ὡς κρα-
 χύσειαν οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν λείαν βοῶν μὲν τριάκοντα μυ-
 ριάδων, πεντακισχιλίων δὲ ἵππων, προβάτων δὲ μυριάδων P. 303
 εἴκοσι καὶ ἑκατόν. τσαῦτα δὲ ὄντα τὸ πλῆθος ἄγειν μὲν
 οὐκ ἠδύνατο ἡ στρατιὰ, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας μόνον ἀπελάσαν-

quod barbarorum ignoratione perterriti erant. Ac plurimos partim occiderunt, partim ceperunt. Quibus fuga patuit, liberis, uxoribus ac fortunis relictis, nescio ubi terrarum se absconderunt. Persae uxores et filios in servitutum rapiebant: quorum partem contribules, quod imperatorem non offenderant, dato Persis pretio, asseruerunt. Nec non complures et ipse imperator, propinquis eorum venientibus et suppliciter rogantibus, sua pecunia redemit: redempturus plures ac fortassis omnes, si citius ad se ventum esset, dum adhuc nimirum Persae cum reliquo milite sequebantur. Sed quia post eorum discessum veniebant, misit et liberavit quotquot omnino licuit: maior pars servitum in orientem abducta. Romani neminem captivum traxerunt; id enim illis nefas; nisi e barbaris, qui Christi Servatoris oeconomiam non credunt. Pecoris autem numero quodam infinito, praeterea suppellectile aliisque rebus plurimis potiti sunt. Ferebatur porro, nec secus erat, postmodum ex ipsis spoliatis, qui se imperatori dedidissent et post calamitatem illam magnam sua recensuissent, cognitum esse, Romanos in praeda adeptos boum trecenta, equorum quinque, ovium duodecies centena millia. Tam immensos greges agere exercitus non poterat: sed dominos tantum abripietes, sine pastoribus eos vagari

Δ.Ε. 1336τες, κατέλιπον φέρεσθαι ἀνόμειντα ὡς ἔτυχεν. αἱ τε πόλεις
 ὄσαι πρότερον κακῶς πάσχουσαι ἦσαν ὑπὸ Ἀλβανῶν, ἐξερ-
 χόμενοι ἦγον ὅσα ἕκαστος ἐβούλετο, κωλύοντος οὐδενός, αὐτοὶ
 τε οἱ ἔχοντες μετὰ τὸ ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι καὶ ἐπαγγίλα-
 σθαι δουλείαν πολλῶν ἐγένοντο αὐθις κύριοι κατὰ νάπας καὶ
 τὰς φάραγγας εὐρόντες διεσκεδασμένα, ὠνήσαντό τε καὶ ἀπὸ
 τῆς στρατιᾶς πολλὰ, ὑπὲρ πεντακοσίων ἕνα παρέχοντες χρῶ-
 Β σσὺν προβάτων, ὑπὲρ βοῶν δὲ ἑκατόν. ἔθους δὲ ὅπως
 πρότερον τῇ στρατιᾷ ἐπειδὴν τινος κρατήσῃσι λείας ἢ πλεί-
 ονος ἢ ἐλάσσονος, τὴν πέμπτην μοῖραν παρέχειν ἀριστεῖον βα-
 σιλεῖ, καὶ μετ' ἐκείνον τῷ μεγάλῳ δομestikῷ ἴσην οἷα δὴ
 τῆς συμπύσης ἡγουμένῳ στρατιᾶς, τότε οὐδὲν ἐποίουν τῶν
 εἰωθότων. οὐδέ τις ἠνώχλει αὐτοῖς περὶ τῆς πέμπτης, ἀλλ'
 ὡσπερ ἐξ ἀεννάων ποταμῶν ἐξῆν ἕκάστῳ ὅσων ἂν βούλοι-
 το κύριος γενέσθαι. τοιαῦτα μὲν Ἀλβανοὶ πρότερον τοῦσι 15
 ἐσπερίους ἡδίκουν, τοιαύτην δὲ ἔδοσαν τὴν δίκην ὑπὲρ ὧν
 ἡδίκουν ὕστερον. πόλεις δὲ αἱ πρότερον πάσχουσαι κακῶς
 διπλῆς ἀπήλαυσαν εὐεργεσίας, ἐπηρείας τε τῆς παρὰ Ἀλ-
 Β βανῶν ἀπήλλαγμένοι καὶ τῆς βασιλέως ἀπολαύσαντες ἐπι-
 δημίας καὶ προνοίας· ὃ μείζω καὶ λαμπροτέραν αὐτοῖς 20
 τὴν ἡδονὴν ἐποίει καὶ ἐορτὴν ἦγον τὴν πασῶν χαριεστά-
 την. ἀπὸ γὰρ τῶν Κομνηνοῦ τοῦ Μανουὴλ βασιλέως χρό-
 νων ἄχρις Ἀνδρονίκου τῶν Παλαιολόγων τοῦ δευτέρου βα-
 σιλέως ἕτερος βασιλεὺς οὐκ ἐπεδήμησεν αὐτοῖς οὐδὲ προ-

sinebant. At urbes ab Albanis indigna perpressae accurrentes, una-
 quaeque quantum libebat, nemine obstante, auferebat. Ipsi posses-
 sores, cum de cetero subiectionem spondissent, non parum recu-
 perarunt, per silvas et valles dispersa invenientes, et ab exercitu
 quoque multa mercati, pro quingentis ovibus unum, pro totidem
 vero bobus centum aureos numeraverunt. Consueverat antea exerci-
 tus aliqua praeda capta, quantacumque foret, quintam partem im-
 peratori in fortitudinis praemium seu honorarium offerre, ac se-
 cundum illum aequae tantum magno domestico, velut duci summo to-
 tius exercitus. Hanc consuetudinem tunc penitus omisit: neque
 fuit, qui de quinta parte non reddita conquerebatur: sed quasi e
 perennibus fluviiis cuiusvis quantum sibi pro peculio vellet, tollere in-
 tegrum erat. Has Albani occidentalibus iniurias irrogarunt, et hance
 postea mercedem pro male factis retulerunt. Urbes vero prius dire-
 ptae duplicem fractum perceperunt: et rapinis Albanorum liberatae:
 et quod illis uberiorem liquidioreque voluptatem afferebat, im-
 peratoris adventu procurationeque perfuitae. Quocirca et festum
 diem omnium in vita iucundissimum agebant. Nam a temporibus
 Manuelis Comneni imperatoris usque ad hunc Andronicum Palaeolo-

νοίας ἤξιωσε τσαύτης. διὸ καὶ τὴν ἐπιδημίαν αὐτοῦ οὐχ ἄ. C. 1336
 ὡς τῶν ἐπιγείων τινός, τῶν κρειττόνων δὲ ἦγον. τοὺς μὲν
 οὖν Πέρσας μετὰ τὸ καταδουλώσασθαι Ἀλβανούς ἀπέπεμπεν |
 ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ καὶ διὰ Θετταλίας καὶ Βοτ- V. 243
 5 τταίας εἰς Θεσσαλονίκην κατανήσαντες, ἐκέλευεν ταῖς ναυσὶν D
 ἐπεραιώθησαν πρὸς Ἰωνίαν. αὐτὸς δὲ διενοεῖτο ὡς εἰς Ἀκαρ-
 νανίαν ἐμβαλῶν. ἔτι δὲ κατὰ τὰ Βαλάγριτα διατρίβοντι λό-
 γος Ἀκαρνασί πολλὸς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ. φήμη γὰρ διήκει ὡς
 αὐτοῖς ἐπιστρατεύσει. οἱ μὲν οὖν μὴ δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν
 10 ἠξίουσιν, μηδὲ τῆς παλαιᾶς εὐνοίας τῆς πρὸς τοὺς Ἀγγέλους
 ἀποστάντας, πολὺν ἤδη χρόνον ἄρξαντας αὐτῶν, ὑπὸ βασιλεῖ
 ὑποχειρίους γίνεσθαι, ἀλλὰ τῇ δεσπότου Ἰωάννου γυναικὶ τῇ
 βασιλίσση Ἄννη, ἣ πρωτοβεστιαρίου θυγάτηρ ἦν Ἀνδρονίκου
 τοῦ Παλαιολόγου, ὃν ἱστορήκαμεν τοῦ πρὸς ἀλλήλους τελευ-
 15 ταιῶν τῶν βασιλέων πολέμου μάλιστα αἰτιώτατον γεγενημέ-
 νον, καὶ Νικηφόρου τῷ ἐκείνου παιδὶ τὴν πίστιν τηρεῖν βε-
 βαίαν. οἱ δὲ ἀντέλεγον, καὶ δεῖν ἐβουλεύοντο δέχεσθαι βα- P. 304
 σιλέα καὶ μὴ πόλεμον κινεῖν. προσχωρήσαντας γὰρ τῶν ἐκ
 βασιλεῖ, τὴν τε χώραν διατηρήσειν καὶ σφᾶς αὐτοὺς τὸν ἐκ
 20 τοῦ πολέμου ἀπειράτους κακῶν, καὶ βασιλίσση καὶ Νικηφόρου
 τῷ ἐκείνης παιδὶ παρὰ βασιλέως τὰ συμφέροντα αἰτήσειν· εἰάν
 δὲ καταστῶσι πρὸς τὸν πόλεμον, πρῶτον μὲν οὐ δυνήσεσθαι
 πρὸς βασιλέα ἀντιστῆσειν, οὐ μόνον διὰ τὸ πολλὴν ἄγειν

gorum secundum alius ad eos imperator non venit, neque tam so-
 licite illis prospexit. Unde etiam non e terris aliquem mortalem,
 sed tamquam divum quempiam e caelis ad se venisse interpretati
 sunt. Persas, compressis Albanis, imperator dimisit: qui per Thessa-
 liam et Botiaeam Thessalonicam devenientes, inde navibus in Io-
 niam transmiserunt. Ipsum autem cura de irruptione in Acarnaniam
 versabat: quo adhuc apud Balagrita morante, de infesto eius adventu
 fama iam divulgata, multus inter Acarnanas sermo fuit. Erant igitur,
 qui neque in urbes admittendum, neque a vetusta erga Angelos,
 qui longo iam aeo ipsis imperitassent, benevolentia desciscendum
 atque imperatori deinceps parendum, sed potius reginae Annae,
 coniugi Ioannis despotae, filiae protovestiarii (quem postremum inter
 imperatores bellum potissimum excitasse docuimus) et Nicephoro eius
 filio constanter fidem servandum esse censebant. Alii contra impera-
 torem omnino recipi ac belli sementem tolli volebant. Cui si
 nunc se tradidissent, et regionem et semetipsos bellicarum miseria-
 rum immunes conservaturos, reginaeque ac Nicephoro eius gnato
 conducibilia ab imperatore petituros: sin ad arma veniatur, primum
 quidem illi resistere non posse, non modo quia exercitum frequen-
 tem adducat: verum etiam quoniam qui illi cum copiis occurrat, qui-

A.C. 1336 στρατιάν, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ ἀντιστρατηγήσωσιν αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀντικαταστησόμενος οὐκ ἔστι, Νικηφόρου τοῦ δεσπότη τοῦ παιδὸς οὐπω ἔτη ἑπτὰ γεγενημένου. εἰ δὲ καὶ ἀντιστῆναι Βδνηθούσονται πρὸς χρόνον, οὐδὲν λυσιτελήσειν πλέον, ἢ ὅσον τῆς τε χώρας ἀναστάτου γινομένης καὶ τῆς στρατιᾶς διεφθαρμένης, τελευταῖον βασιλεὶ καὶ αὐτοῦς ὑπ' ἀνάγκης προσχωρεῖν οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὡσπερ νῦν, ἀλλὰ χεῖροσι πολλῷ, ὀργῇ φερομένου βασιλέως πρὸς αὐτοῦς διὰ τὸν πόλεμον. τοιαῦτα δὲ αὐτοῖς ἐπῆει λέγειν, οὐ μόνον οἰομένοις ἑαυτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν βουλὴν λυσιτελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ βασιλέως πράττουσιν ἀφανῶς, κρύφα διὰ γραμμάτων πρὸς αὐτοῦς διειλεγμένον καθ' ὅσον χρόνον ἐληΐζετο καὶ ἐπόρθει Ἀλβανούς. οὕτω δ' ἑκατέροις αὐτοῖς βουλευομένοις ἀλλήλους ἐναντία ἐδόκει δεῖν καὶ βασιλίσει τὴν βουλὴν ἀνατιθέσθαι ὡς ἄντα ἂν ἔλοιτο αὐτῇ, διαπραξομένων καὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρῶτα μὲν ὁμολογεῖ χάριτας αὐτοῖς πολλὰς, ὡς οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς καὶ τοῦ παιδὸς πρόνοιαν ποιουμένοις. συνεβούλευέ τε μὴ πρὸς βασιλέα πόλεμον κινεῖν ὡς οὐκ ἀπαλλάξοντας καλῶς, οἷα δὲ αὐτῆς μὲν οὔσης γυναικὸς, τοῦ παιδὸς δὲ νηπίου, αὐτῶν δὲ διὰ τὴν ἀναρχίαν στασιασόντων πρὸς ἀλλήλους καὶ διαφθαρσομένων· ἀλλὰ πρεσβείαν πρὸς βασιλέα πέμπειν, τοὺς συνεταῖατους ἑαυτῶν καὶ μάλιστα εἰδότας πράγμασι χρῆσθαι ὑπολεξαμένους, καὶ πρῶτα μὲν Δαίτειν τὴν μεγάλου δομestικου θυγατέρα Νικηφόρου τῷ ἐκεί-

17. ποιουμένοις em. ED. P. pro ποιουμένους.

que contra stet, nemo sit, Nicephoro despotae filio annum septimum nondum nato. Quod si etiam aliquamdiu se queant defendere, nihilo plus profecturos, quam ut regione devastata et conciso exercitu, tandem et ipsi non iisdem quibus nunc, sed longe intolerabilioribus conditionibus, imperatore, quia bellum maluerint, iratissimo, deditionem facere cogantur. Haec illis quae dicerent, occurrunt, sperantibus non sibi solum et aliis, sed et imperatoris studiosis, ad quos clanculum arcanas litteras misserat, quo tempore Albanis populationem vastitatemque inferebat, consilium prospere eventurum. Cum sie studia in contraria scinderentur, placuit ad reginam quoque referre, ut quo ipsa propenderet, eo omnes sequerentur. Quae primum gratis actis, quod non sibimet dumtaxat, sed ipsi quoque et eius filio providerent, arma dissuasit, quibus non essent bene defuncturi: quando ipsa sit mulier, filius infans, illi propter interregnum factionibus distracti ac perituri. Verum de ipsis prudentissimos gerendaeque reipublicae scientissimos deligendos, qui ad imperatorem legati petant primum, ut magni domestici filiam Nicephoro filio suo despondeat: post, si fieri queat, ut eos suis vi-

νης παιδὶ κατεγγυᾶν· ἔπειτα, εἰ μὲν οἶδόν τε ἦ, αὐτονόμους Δ. C. 1336
 ἔαν, τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἢ βούλονται διοικεῖν αὐτοί· στρατιῶν
 δὲ παρέχειν ὅση πάρεστι πολεμησεῖουσιν οἷς ἂν κελεύει βα-
 σιλεὺς, καὶ αὐτὸν ὁμοίως ἂν τις αὐτοῖς ἐπιῆ, συμμαχίαν
 5πέμπειν. ἂν δὲ μὴ βούλοιο ἐπὶ τούτοις βασιλεὺς, ἀλλ' ὕφ'
 ἑαυτῷ παντάπασι τὴν ἡμετέραν ποιεῖσθαι ἀρχὴν φιλονεικίῃ,
 ὅσαπερ ἂν δοκοίη ἐμοί τε καὶ υἱῷ καὶ ὑμῖν λυσιτελεῖν αἰτη-
 σαμένους, τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν πόλεων παραχωρεῖν καὶ μὴ
 διὰ φιλονεικίαν ἑαυτούς τε καὶ τὴν χώραν τοῖς ἐκ τοῦ πο-
 10λέμου κακοῖς ἐσχάτοις περιβάλλειν.

λγ'. Τοιαῦτα μὲν βασίλισσα παρήγει Ἀκαρνασίην. ἐπεὶ P. 305
 δὲ πλείους ἦσαν οἱ βουλόμενοι τὰ ἴσα, (ὀλίγοι γὰρ ἦσαν V. 244
 οἷς πρὸς βασιλέα πολεμητέα ἐδόκει εἶναι,) ἐπεψηφίζετο ἡ Β
 βουλὴ, καὶ πρεσβείαν ἀπελῆξαντο ἑαυτῶν τοὺς μάλιστα συνε-
 15τωτάτους, οἷς ἐπετέτραπτο πρὸς βασιλέα ἀπελθούσιν αἴτα
 ἂν μάλιστα συμφέρειν πᾶσι κοινῇ καὶ ἢ δυνατὰ πράττειν.
 οἱ καὶ εἰς Βαλαγρίτα ἐλθόντες προσεκύνθησάν τε βασιλέα
 καὶ διειλέχθησαν περὶ ὧν ἦκον. βασιλεὺς δὲ τὸ μὲν Νι-
 20κηφόρου τῷ δεσπότῳ παιδὶ τὴν μεγάλην δομestikὸν θυγατέ-
 ρα πρὸς γάμον συνάπτειν, καὶ αὐτῷ εἶναι κατὰ γνώμην εἶπε,
 καὶ τὸν γάμον ἐπιτρέπειν· καὶ περιόντος γὰρ ἔτι δεσπότου
 τοῦ Νικηφόρου πατρὸς πρεσβείαν τούτου ἔνεκα πεπομφότος
 πρὸς αὐτὸν ἐπιτετραφέναι. βασίλισσος τε τῆς ἐκείνου μη-
 25τρὸς καὶ θυγατέρων πρόνοιαν τὴν προσήκουσαν ποιήσεσθαι, C
 25ὑποστάσης τῆς ἀρχῆς, ὥστε διαίγειν ὅποι ἂν αὐτῷ βέλτιον

2. βούλωνται coni. ED. P. 3. πρόσσειτε legebatur.

ventes legibus regnum administrare pro arbitrio patiat. Copias
 praesentes tradituros, quibus quo vellet uteretur: et ipse vicissim si
 illi egerent, auxilium suppeditaret. Sin regnum sibi omnimodis
 subiicere contenderet, petitis quae in suam et filii et illorum rem
 sint, ei cedendum: ne et se et regionem gravi bello involvant.

33. Tale consilium regina Acarnanibus dabat. Et quoniam
 paucis bellum praeoptantibus, maior pars cum ea sentiebat, ratum
 fuit, lectique ex ipsis qui legatione fungerentur, intelligentissimi,
 quibus quaecumque omnibus communiter maxime conducerent et
 fieri possent, commissa sunt. Legati Balagrita ingressi et impera-
 torem venerati, legationem exposuerunt. Is cum Nicephoro despo-
 tae filio magno domesticum gnatam coniungi, sibi quoque non displi-
 cere respondit, et nuptias permissurum: quod etiam superstitute Ni-
 cephori parente et id per legatos rogante concesserit. Regnam
 vero matrem cum filiabus, ubi se principatu abdicaverint, pro di-
 gnitate curaturum, ut ubi collibuerit, vitam traducat: ipsos legatos

A.C. 1336 δοκῆ. αὐτοῦς τε εὐεργετήσῃν τιμαῖς τε καὶ προσόδοις ἐτη-
 σίοις ὧν ἄν ἕκαστος ἄξιος κριθῆ. αὐτονόμους δὲ αὐτοῦς ἔ-
 χοντας Ἀκαρνανίας τὴν ἀρχὴν, οὐκ ἄν παρῴψασθαι, ἀλλ'
 ἐπιχειρήσῃν παντὶ τῷ τρόπῳ καταδουλοῦν καὶ ὑπάγειν ἑαυ-
 τῷ. καὶ βασιλέας γὰρ τοῦς αὐτοῦ προγόνους πολλὴν φρον-5
 τίδα πεποιῆσθαι τοῦ Ἀκαρνανίαν ὑφ' ἑαυτοῦς ποιῆσθαι, ἀ-
 δίκως ἀποτειμῆμένην τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, τῶν πρώτως
 αὐτὴν ἀποστησάντων ἀνθαδεία καὶ ἀγνωμοσύνη τῇ πρὸς βα-
 10 Δαίλα εἰς ἰδίαν ἑαυτοῖς ἀρχὴν περιποιησαμένων καὶ κρατυ-
 ναμένων ἐπὶ χρόνον ἤδη συχνόν τινα διὰ τὸ βασιλέας εἰς 10
 ἔθνων τινῶν πολέμους ἑτέροους ἡσχολῆσθαι. νυνὶ δὲ αὐτὸν
 ἀμελήσαντα τῶν ἄλλων, ἐνθάδε ἤκειν. εἰ μὲν οὖν ἐθέλωσιν
 ἄνευ πόνων καὶ κινδύνων τὰς πόλεις αὐτῷ παραδίδόναι, αὐ-
 τὸν τε πραγμάτων ἀπαλλάξῃν καὶ σφίσι αὐτοῖς αἰτίους γε-
 νήσεσθαι μεγάλων ἀγαθῶν· ἐὰν δὲ μὴ, ὡς πολεμήσοντας αὐ-15
 τῷ παρασκευάζεσθαι ἀπελθόντας. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦ-
 τα εἶπεν· οἱ πρέσβεις δὲ ὄρωντες, ὡς εἰ μὴ κείθοντο τοῖς
 βασιλέως λόγοις, οὐδενὸς ἑτέρου λειπομένου ἢ διαφθειρομέ-
 νην ὑπὸ τοῦ πολέμου τὴν γῆν αὐτῶν ὄραν, παρεσκευασμένης
 ἐσβαλεῖν οὔσης τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς, σφᾶς τε αὐτοῦς κατὰ
 P. 306 τὰς πόλεις συνέβησαν παραδίδόναι· καὶ μετ' οὐ πολὺ βασι-
 λέως ἐκεῖ γενομένου, αἱ τε πόλεις πᾶσαι προσεχώρησαν ἔκοῦ-
 σαι καὶ ἡ στρατιὰ ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν Ἀκαρνανίων. βα-

19. Ita corr. ED. P. pro παρεσκευασμένος.

ac principes, honoribus et annuis redditibus, unumquemque suae personae convenienter affecturum. Ut autem nullius imperio subiecti, Acarnaniae principatum retineant, id se minime passurum: sed omni ope enisurum, ut eum ditioni suae subiugret atque subdat. Nam et maiores suos imperatores admodum cordi habuisse, uti Acarnaniam iniuste a Romano abscissam imperio eodem revocarent: quae quorundam superbia et scelere adversus imperatorem principio ab eius fide avocata, deinde in eorum dominatum, iam longinquo tempore, dum imperatores bello cum aliis aliquot gentibus occupantur, corroboratum, conversa sit. Nunc aliis posthabitis, huc se profectum. Si igitur citra labores periculaque urbes sibi tradere velint, et se molestiis liberatum iri, et eos ingentia sibimet bona conciliaturos fore. Sin minus, abirent et viderent, quomodo fortunae suas tuerentur. Haec imperator. Legati cernentes, nisi parerent, nihil superesse aliud, quam ut regionem suam hostiliter devastatam aspicerent, parato ad irruptionem Romano exercitu, seque urbesque tradituros annuerunt: ac brevi civitates omnes unaque militares copiae et Acarnanum principes in praesentis adhuc potestatem libentes concesserunt. Imperator egregiam in illos mansueti-

σιλεύς τε ἐπιδεικνύμενος πρὸς αὐτοὺς πολλὴν τὴν προφροσύνην. C. 1336
καὶ φιλοτιμίαν, οὐ μόνον τοὺς τῶν πόλεων δῆμονους κοιναῖς
ἐδεργασίαις ἐθεράπευσεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δυναμένους παρ' αὐ-
ταῖς τιμαῖς τε καὶ προσόδοις ἐτησίαις καὶ ἄλλαις ἡμείψατο ἐδ-
5εργασίαις. Νικηφόρῳ τε τῷ δεσπότην παιδί τὴν μεγάλον δο-
μεστίκου κατηγγύησε θυγατέρα, πάντα τε διαδόμενος ὡς ἂν
αὐτῷ ἔχειν ἄριστα ἐδόκει, τὰς πόλεις πάσας τῆς Ἀκαρνανίας
περιήει οὐ μόνον ἰστορίας ἕνεκα, οὐκ ἄλλοτερον ἐσορακῶς, V. 245
ἀλλὰ καὶ προνοίας ἀξιώσων τῆς δεούσης. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι B
10οπάντες ἠγάπων ὑπὸ βασιλείᾳ τεταγμένοι. οἷς δὲ καὶ πρότε-
ρον ἐδόκει μᾶλλον ὁ πόλεμος αἰρετέος, οὐκ ἠείλοντο εἰ μὴ
νεωτερίζοιεν· οἴομενοι δὲ αὐτοῖς δύναμιν πρὸς τὸν πόλεμον
παρῆξεν τὸ Νικηφόρον τὸν δεσπότην παῖδα πρότερον ἐκ-
θέσθαι, ὡς ἂν αὐτοῖς τε ὑπὲρ τοῦ παιδὸς δοκοῖεν πολεμεῖν,
15καὶ τοὺς ἄλλους πείθοιεν συναίρεσθαι, ὅταν καταστῶσιν εἰς
τὸν πόλεμον, τὸν τοῦ παιδὸς ἐπεισαν παιδαγωγὸν Πιτζάρ-
δον ἅμα καὶ τισιν ἑτέροις, Νικηφόρον τὸν δοῦκαν ὑπεκθέ-
σθαι, καὶ παραλαβόντες νυκτὸς πλοίου τε τὸν Ἰόνιον πε-
ραιουμένον ἐπιβάντες, εἰς τὴν Τάραντος κρατοῦσαν πριγκί- C
20πισσαν διαφεύγουσι. πωθόμενος δὲ τὸν δρασμὸν ὁ βασι-
λεὺς καὶ μήτε τῶν συνεσκευαστότων τὴν ἐπιβουλήν εἰδὼς,
ἀνακαλεῖσθαι τε τὸν παῖδα ὧν οὐ δυνατόν διὰ τὸ πολὺν
Ἀκαρνανίας Τάραντα διεστηκέναι, ἐπ' ὀλίγον ταῖς πόλεσιν
ἐκείναις ἐνδιατρίψας καὶ πάσαις ἡγεμόνας ἐπιστήσας ἐφ' ἑ-

13. τὸν Νικηφόρον et 14. δοκεῖεν legebatur.

diem declarans, non modo populos novis congiariis delinivit, verum etiam summates honoribus aliisque rebus remuneratus est, Nicephoroque magni domestici filiam despondit, et omnibus arbitrato et opinione sua rectissime ordinatis, urbes Acarnaniae singulas non lustrandi tantum gratia, quod eas ante non vidisset, sed etiam ut pro necessitate illarum rebus consuleret, obivit. Ac ceteri quidem omnes imperatoris iugum aequis animis accipiebant. Quibus autem antea bellum potius arriserat, a rebus novandis non se abstinere poterant: existimantesque bello se valituros, si Nicephorum puerum prius emisissent, ut et ipsi pro eo pugnare viderentur et alios ad armorum societatem permoverent, Richardum pueri paedagogum et alios quosdam eo perpulerunt, ut Nicephorum ducam clandestina fuga subducerent: quem noctu in navim Ionium pelagus traiecuram imponunt, et ad principem seu dominam Tarentinam transfugiunt. Qua fuga audita, imperator, artificum insidiis necdum cognitis, et propter Tarenti longam ab Acarnania distantiam puerum revocare haud potis, paulum urbibus illis immoratus, et in singulas praesidibus institutis eorumque omnium

A.C. 1336 *ῥωστίστη, τὸν τε πρωτοστράτορα Συναδηνὸν ἐπὶ πᾶσιν ἀποδεί-
ξας στρατηγὸν καὶ τᾶλλα πάντα ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει διοικη-
σάμενος, ἄρξας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην, χαίρων ἅμα
καὶ θεῷ τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογῶν, ὅτι ὁ πολλοῖς ἀνα-
δλώμασι καὶ πόνοις ἐκ τῶν Ἀλεξίου τοῦ Ἀγγέλου χρόνων τῆς 5
Ῥωμαίων ἀπομηθὲν ἡγεμονίας οἱ τούτου πρόγονοι βασιλεῖς
ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυσαν, τούτῳ νῦν ἄνευ πολέμων καὶ
κινδύνων παρέσχε κατορθῶσαι. Μιχαὴλ τε γὰρ ὁ πρῶτος
ἐκ Παλαιολόγων ἄρξας πολλὴν ἐνεδείξατο σπουδὴν Ἀκαρνα-
νίας ἔνεκα καὶ Θεσσαλίας, καὶ στρατιὰν ἀπόλεσε πολλὴν τειο
καὶ ἀγαθὴν πολλάκις καὶ θυμασίους στρατηγούς Ἀκαρνασί-
ας καὶ Θεσσαλοῖς πολεμῶν· καὶ μετ' αὐτὸν Ἀνδρόνικος ὁ υἱός-
τούτῳ δὲ ὀλίγα πραγματευσαμένων καὶ οὐδὲν ὑποστάντι δια-
τὸν πόλεμον δεινόν, οὐ μόνον Ἀκαρνανίαν, ἀλλὰ καὶ Θεσα-
λίαν ἐξεγένετο παραστήσασθαι καὶ τῇ λοιπῇ συνάψαι ἡγεμονίαι 5
τῇ Ῥωμαίων ἐπ' ἔτεσι πολλοῖς ἀπομηθέντα. ἐκεῖθεν δὲ σὺ
P. 307 πολὺ ὕστερον ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν. διατριβόντι τε ἐκεῖ
ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐπεμψε πρεσβείαν ὧν
πρὸς αὐτὸν ἐν Ῥωσοκίστρῳ περὶ τοῦ κήδους διεiléχθη λόγων
ἂν ἀναμιμνήσκων, νυνὶ τε εἰ κατὰ γνώμην αὐτῷ εἴη τὴν ἐπιγα- 20
μίαν ποιεῖσθαι εἰδέναι ἀξιῶν. βασιλεὶ δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἦν
καθ' ἡδονήν. μᾶλλον γὰρ ἐβούλετο τὴν θυγατέρα οἴκοι δια-
τριβεῖν, ἢ Ἀλεξάνδρον τῷ νιῒ εἰς κοινωνίαν ἐκδιδόναι γάμου,
τὴν παρὰ ταῖς βαρβάρους διατριβὴν εἰδὼς οὐκ ἐσομένην πρὸς
19. ἀμιμνήσκων legebatur.*

duce protostratore Synadeno declarato, et aliis demum omnibus pro
arbitrio administratis, Thessalonicam discessit: gaudens simul ac
Deo gratulans, quoniam quod a Romano imperio, idque sub Alexio
Angelo semel abstractum, multis sumptibus et defatigationibus ma-
iores sui imperatores recuperare nequiverant, id nunc sine bellicis
offensionibus prospero successu perficere sibi annuisset. Nam et
Michael, qui ex Palaeologis primus imperavit, Acarnaniae et Thes-
saliae causa enixe laboravit, qui et magnos saepe et strenuos ex-
ercitus eximiosque duces cum Acarnanibus et Thessalis depraeli-
ando perdidit: et post illum Andronicus filius. Huic autem parva
molitione et nihil belli causa durum perferenti, non solum Acar-
naniam, sed Thessaliam quoque subigere, et iam pridem seiunctas
provincias cum reliquo imperio Romano denuo consociare contigit.
Paulo post Adrianopolin se contulit, ubi Moesorum rex Alexander,
verborum, quae Rhosocastri ad eum super affinitate habuisset, me-
moriam ei per legatos redintegavit: certiorque fieri voluit, ac quid
hoc matrimonium ei cordi esset. Legatio haec imperatris parum
iucunda fuit: filiam quippe suam domi retinere, quam Alexandri
filio in communionem thori tradere, maluisset: eam sciret, puellae,

ἡδονὴν τοῖς ἤθεσι καὶ νόμοις Ἑλληνικοῖς ἐντεθραμμένη καὶ A. C. 1336 βασιλικῶς τῷ κοινῷ δὲ Ῥωμαίων τὸν γάμον οἰόμενος τῆς θυγατρὸς λυσιτελεῖν, ὑπέσχετο ποιήσειν. οἱ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως πρόβειες πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπανήκον Β 5 χαίροντες, ὅτι βασιλέα πείσαι ἠδυνήθησαν περὶ τοῦ κήδους. αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ πρὸς τὸ Βυζάντιον ἦκεν, ὡς τῆς θυγατρὸς ἐξαρτυσόμενος τοὺς γάμους.

λδ'. Ὄντος δὲ ἤδη περὶ ἐκβολὰς τοῦ θέρους, ἠγγέλλετο A. C. 1337 ἐκ Τριγλείας τῆς πρὸς Ἑλλάσποντον, ὡς στρατιὰ Περσῶν πε-V. 246 10 ζή ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἑω πόλεων λογάδες, ὧν Ὁρχάνης ἐστὶ C σατραπῆς, ἕξ καὶ τριάκοντα ναυσὶ πρὸς τὰ περὶ Βυζάντιον χωρία εἰσὶ παρεσκευασμένοι περαιουῶσαι ἢ ταύτη καθ' ἣν ἠγγέλλετο τὴν νύκτα ἢ ἐς τὴν ὑστεραίαν. εἶναι δὲ οὕτω πα- ρεσκευασμένους ὡς οὐ ταχέως ἐπανήξοντας οὐδὲ λαθραῖαν 15 τὴν ὑρπυγὴν ποιησομένους, ἀλλ' ἀναίδη καὶ μετὰ πολλοῦ D. τοῦ περιόντος ἅπαντα ληίσομένους. παρασκευάσασθαι μὲν οὖν ἀντίρροπον δύναμιν πρὸς τὴν Περσικὴν οὐκ ἐνῆν, οὐκ ἐνδιδόντος τοῦ χρόνου διὰ τὴν ταχείαν τῶν βαρβάρων ἐφο- δον· ὅμως δὲ τὴν τότε παρατυχοῦσαν ἐν Βυζαντίῳ στρατι- 20 ᾶν εὐαρίθμητόν τινα οὔσαν τὸν μέγαν δομέστικον ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς παραλαβόντα, πρὸς τὰ περὶ Βυζάντιον χωρεῖν παράλια χωρία, τὴν ἐφοδὸν τῶν βαρβάρων περιμένοντα. αὐ- τὸς δὲ ὡς ἅμα ἐκ θαλάσσης ἐπιδησόμενος, ἐφώπλιζε τριή- ρεις· ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος πρὸς τινὶ χωρίῳ Ἐννακό- 25 σια προσαγορευομένῳ ἐγκαθίδρυσε τὴν στρατιάν· κατασκό-

1. ἐντεθραμμένη corr. ED. P. pro ἐντεθραμμένοις.

moribus ac legibus Graecis et imperatoriis educatae, convictum barbarorum delectabilem non futurum. Tamen eas nuptias Romanae reipublicae commodaturas arbitratus, virginem suam despondit. Legati, quod imperatori affinitatis coniunctionem persuadere potuissent, lacti recedunt: ipse Byzantium nuptias adornaturus rediit.

34. Praecipiti iam aestate a Triglia iuxta Hellepontum perforantur nuntii, pedites Persas ex orientis urbibus delectos, Orchane duce, sex et triginta navibus ad loca Byzantio vicina aut ea ipsa, aut certe postera nocte traicere paratos esse. Sic autem instructos, ut non mox reversuri, neque furtim ad rapinas incubituri; sed impudenter et avarae nimis omnia direpturi videantur. Quia igitur festinatus barbarorum adventus et temporis angustiae aequalem exercitum colligere non sinebant, nihilo minus qui tunc erat Byzantii exiguus, eum mandavit magno domestico ut acciperet et ad maritima urbis loca venientium impetum exciperet: ipse simul e mari invasurus, triremes armabat. Itaque domesticus, loco cui nomen Ἐννακόσια

A. C. 1337 πους τε καταστήσας ἐφ' ὅσα μάλιστα χωρία ἀπόβασιν ἐπιπέ-
 πτευσ τῶν Περσῶν, διενυκτέρευεν ἐκεῖ. περὶ δὲ ὄρθρον ἐκ
 P. 308 τῶν κατασκόπων τινὲς ἀπήγγελλον, ὡς οἱ βάρβαροι τοὺς ἐκεῖ
 αἰγιαλοὺς τὴν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο, καὶ τεκμήριον ἀληθὲς τῆς
 ἀγγελίας ἐποιούντο τὸ τραυματῖαι γεγενῆσθαι παρ' αὐτῶν. οἷς
 βάρβαροι δὲ οὐκ ἐφ' ἐνὶ χωρίῳ προσέσχον πάντες, ἀλλ' οὐ
 μακρὰν ἀλλήλων διεστηκότες, δύο ναυλοχίας ἐποιήσαντο· οἱ
 μὲν οὖν ἐκ τῆς μιᾶς μερίδος πρὸς ἕτερα ἐτράποντο χωρία,
 οἱ δὲ τῆς ἑτέρας ὡσερ σκοπούς τινας ὀλίγους ἑαυτῶν προ-
 πέμψαντες, οἱ λοιποὶ συντεταγμένοι ἦσαν, ὡς διὰ τῶν χω-
 10 ρίων ἐκείνων ἐλευσόμενοι, οἷς ὁ μέγας δομέστικος ἐνήδρευεν.
 ὡς δὲ οἱ προτεταγμένοι ἐκεῖνοι ἐγένοντο πλησίον τῆς Ῥω-
 μαίων στρατιᾶς, πλὴν ὀλίγων πάντες ἔπεσον, ἀπροσδοκίτοις
 Β ἐμπεσόντων· ὅσοι δὲ διεσώθησαν, εἰς τὴν αὐτῶν ἐλθόντες
 στρατιῶν, ἀπήγγελλον ὡς διαφθαροῖεν, στρατιᾷ περιτυχίντες¹⁵
 ὀλίγη μὲν, ὡς ᾗθημεν, (καθαρῶς οὐκ ἔχοντες διὰ τὴν νύ-
 κτα διαγῶναι,) ἀγαθῇ δὲ καὶ τὰ πολέμια κρατίστη. ὁ δὲ
 καὶ οἱ τῆς Περσικῆς ἄρχοντες πυθόμενοι στρατιᾶς, παρεσκευ-
 20 ἄσαντο ὡς ἐπὶ μάχην. ἐπιγενομένης δὲ ἤδη καὶ ἡμέρας, συν-
 ἐπλέκοντο οἱ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ βάρβαροι ἀλλήλοις καὶ ἀν-
 τέσχον μὲν ἐπὶ πολὺ, τῶν παρὰ Πέρσαις ἐπιφανῶν ὄντες
 καὶ γνωρίμων πάντες· ὅμως νικηθέντες κατὰ κράτος, πλὴν
 ἐπτά οἱ μὲν ἀπέθανον παρὰ τὴν μάχην, οἱ δ' ἐάλωσαν. τῇ
 C αὐτῆς δὲ ὥρας καὶ ὁ βασιλεὺς δυοὶ τριήρεσι παρέπλει, αἷ

23. οἱ δὲ αλωσαν legebatur.

cohortibus suis collocatis et speculatoribus constitutis, ubi potissimum Persas descensuros suspicabatur, ibi pernoctat. Sub diluculum quidam speculatores narrant, barbaros illic in littus exisse; fidemque narrationi accepta ab illis vulnera astruebant. Ceterum barbari non omnes ad unum locum appellentes, duas navium stationes haud longo intervallo faciebant: et alii quidem ex una parte alio se diffundebant: alii ex altera, velut speculatores quosdam paucos de suis praemittentes, agmine composito incedebant, quasi locus a magno domestico insessos transituri. Ut primum Romanis appropinquarunt, demptis aliquot, omnes, quod in hostem improvisum incidissent, letho occubuerunt. Qui evaserant, ad suos retrogressi, memorabant, quemadmodum commilitones cecidissent, cum in quasdam copulas, ut videbatur (nam per noctem clare internoscere non potuisse) sed animosas et bello invictas incidissent. Re intellecta, Persarum duces ad conflictum accinguntur, luceque orta, manus conseruntur. Persae diu se defenderunt. Verum vi victi, praeter septem omnes vel in pugna ceciderunt, vel vivi in potestatem venerunt. Eadem hora etiam imperator duabus triremibus, quas noctu impleverat (re-

ἦν τῆς νυκτὸς πεπληρωκῶς· ἑτεραι γὰρ οὐκ ἔτυγον *Ἰθάκη* A. C. 1337
 πλωῖμοι. πυθόμενος δὲ ὡς οἱ μὲν τῶν βαρβάρων ἤτηθεῖεν
 παρὰ μεγάλου δομεστίκου καὶ τῆς στρατιᾶς, ἐπὶ δὲ τοὺς ἐ-
 τέρους ἤδη παρασκευάζονται χωρεῖν, ἀποβάς τῆς τριήρεως, V. 247
 ὅσπερ τῶν βασιλικῶν οὐ παρῆσαν ἵπποι, τοῦ μεγάλου δομεστί-
 κου ἵππῳ ἐπιβάς, ἄγων καὶ τὴν στρατιάν ἐχώρει κατὰ τῶν
 Περσῶν σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ. καὶ γενόμενος καθ' ἃ
 οἱ Πέρσαι ἐληΐζοντο χωρία, συνέβαλλέ τε καὶ ἐνίκα κατὰ
 κράτος. πλήν γὰρ ὀλίγων καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔπεσον κατὰ τὴν
 10 μάχην, οἱ δ' ἐάλωσαν. ὅσοι δὲ τὸ διαφθαρῆναι ἠδυνήθησαν
 διαφυγεῖν, παρὰ τὰς ναῦς τὰς ἑαυτῶν ἐλθόντες, μίαν μὲν ἐ-
 πλήρουσαν, δυοὶ δὲ ἑτέραις, τῇ μὲν ὀκτώ, δέκα δὲ τῇ ἑτέρᾳ D
 ἐπιβάντες, ἰστία τε ἄραυτες καὶ πνεύματος εὐτυχηκότες ἐπι-
 φύρουσαν, παρὰ δόξαν διέφυγον τὸ ἀπολέσθαι, οὕτως ἄνωθεν
 15 τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἤτταν τοῖς βαρβάροις
 προτανεύοντος. αἱ γὰρ μετὰ βασιλέως ἐλθοῦσαι δύο τριή-
 ρεις, ἐπεὶ τὰς Περσικὰς εἶδον ἀραμέναις πρὸς τὸ πέλαιος
 ἰστία ἐπὶ φυγῇ, τῇ εἰρσεῖα τὴν δίωξιν ἀπαγορεύσαντες διὰ
 τὸ μηκόθεν τὰς Περσικὰς ὄρᾶν ἐπιφόρῳ πνεύματι χρωμένας,
 20 αἰρεῖν ἄρμητο ἰστία καὶ αὐτοί, ἅμα δὲ αἰρόντων, τῶν μὲν
 ἐρῶάγησαν οἱ κάλω οἷς ἀνήγον τὴν κεραίαν· τῶν ἑτέρων
 δὲ ἡ κεραία καταχθεῖσα κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.
 καὶ οὕτως ἀπέσχοντο τὸ διώκειν ἀπειπόντες. αἱ λοιπαὶ δὲ
 πέντε τρεῖς καὶ τριάκοντα οὔσαι νῆες Περσικαὶ κατελείφθη- P. 309

liquae enim tum navigationi non erant idoneae) adnavigabat: com-
 pertoque, barbarorum aliis a magno domestico fuis, eum in ceteros
 iam iter moliri, triremi exscendens, quoniam imperatorii equi
 non aderant, in equum domestici interea ascendit et cum suis in-
 genti studio ardoreque contra Persas vadit. Ubi ad locum venit,
 in quo illi direptionibus ac praedis agundis vacabant, conflixit
 vicitque viriliter. Nam et ipsos extra paucos aut interemit aut
 captivos duxit. Qui necem effugere potuerunt, ad naves recurrentes,
 unam quidem compleverunt, duabus aliis, uni octo, alteri de-
 cem imponentes, vela sustulerunt, ac ventos secundos adepti, exiti-
 mo praeter opinionem suam evaserunt: sic Deo caelitus barbaris et
 ut vincerentur, et ut servarentur, ambo, inquam, haec dispensante,
 Nam quae cum imperatore venerunt triremes binae, ut Persicas na-
 ves viderunt pedem fecisse et fugisse, remigatione fugientes asse-
 qui posse diffisi (quod procul eas flamine prospero ferri viderent)
 festinarunt et ipsae cum antennis vela tollere. Dum tollerent, horum
 funes, quibus antennam attrahebant rumpebantur: illorum antenna,
 vento delecta in tabulatum decidebat: atque ita re desperata, perse-
 cutione abstiterunt. Quae restabant quinque et tricena Persarum

A.C. 1337σαν ἔπι τοῦ αἰγιαλοῦ κεναί. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ αἱ τριήρεις ἠλλίσαντο αὐτοῦ τὴν νύκτα σκυλεύοντες τοὺς νεκροὺς τῶν πολεμίων. τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς περὶ μέσσην ἔτεροι βάρβαροι ἔννεα ναυσί, μηδὲν εἰδότες τῶν γεγενημένων, κατέπλεον ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς αἰγιαλοὺς ὡς συμμίζοντες τοῖς ἄλλοις. ἀπροσδοκῆτως δὲ ταῖς δυσὶ τριήρεσι περιπεσόντες τῶν Ῥωμαίων κατεπλάγησαν μὲν τῷ ἀδοκῆτῳ· πλὴν διὰ τὴν ὀλιγότητα θαρσύναντες αὐτῶν, συνεπλέκοντο πρὸς μάχην. καὶ παρ' ὀλίγον μὲν ἦλθον τὰς τριήρεις διαφθεῖραι. ἐπέβησαν Ὡγὰρ οἱ βάρβαροι καὶ τῆς μιᾶς. πλὴν πρὸς ἄλλην τραπόμενοι οἱ τριηρεῖται ἐνίκησάν τε καὶ πασῶν ἐκράτησαν Περσικῶν νεῶν, μιᾶς διαδραῖναι δυνηθείσης. ἦσαν δὲ καὶ οὗτοι ὡσπερ καὶ οἱ πρότεροι λογάδες τῶν παρὰ Πέρσαις ὀνομαστοτάτων. ὄθεν καὶ οἱ στρατιῶται τοὺς ἀλόντας αὐτῶν πολλῶν ἔλυσαν χρημάτων ἐκ τῶν οἰκείων μεταπεμπομένους. οἱ μὲν δὴ βάρβαροι οὕτως ἀπόλοντο κακοὶ κακῶς. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ πρὸς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς πάντα παρεσκευασμένα ἦν, ἄρας ἐκ Βυζαντίου, ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐκεῖ τοὺς γάμους ἐκετέλεσεν. ἦκε δὲ καὶ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἄγων καὶ τὸν υἱὸν Ἀσάνην Μιχαήλ, βασιλέα καὶ αὐτὸν κειροτονημένον ἔπ' αὐτοῦ. καὶ εὐλογία μὲν καὶ ὅσα ἱερῶς· νενομίσταί ἐπὶ τοῖς γάμοις ἔνδον ἐτελοῦντο τῆς πόλεως Ἀδριανουῦ· εὐωχίαι δὲ καὶ πότοι καὶ ὅσα πρὸς τέρψιν ἐξεύρητο τῆς ἑορτῆς, παρὰ τοὺς τῆς Κομνηνῆς προσ-

naves, vacuae in littore manserunt. Imperator et sui, cum triremibus illic noctem agentes, cadavera hostium spoliabant. Circa medium eiusdem noctis alii barbari, rei gestae ignari, novem navibus ad eandem oram delati sunt, ut se prioribus coniungerent. Improviso autem Romanis triremibus occurrentes, eo casu obstupuerunt. Tamen ex earum paucitate sumpta audacia, pugnam tentarunt: parumque absuit, quin illas perderent: nam in alteram iam insulerant. Verumtamen classiarum a viribus suis petentes auxilium, eos devicerunt omniumque Persicarum navium, una solum effugiente, potiti sunt. Atque hi quoque, ut priores, delecti erant et domi suae nominatissimi. Quare et milites Romani, si qui a propinquis peterentur, grandi pecunia eos vendebant. Hunc in modum barbari male mali perierunt. Imperator, rebus omnibus ad filiae nuptias praeparatis et instructis, Byzantio Adrianopolin ad eas ibidem peragendas profectus est. Eodem rex Moesorum Alexander cum filio Michaelis Asane, rege iam a se nominato, venit. Et apprecationes quidem seu benedictiones et quaecumque super nuptiis sacrae leges praecipiant, in urbe fiebant. Convivia vero et comotationes et quae ad laetitiam festorum connubialium inventa sunt, in praes-

ἀγορευομένους λειμῶνας οὐ πολὺ τῆς πόλεως διεστηκότας. C. 1337
 παρὰ τὴν Τοῦντζαν ὀνομασμένον ποταμόν. ὁκτὼ δὲ ἡμέρας
 Ῥωμαίων τε καὶ Μυσῶν τοὺς τῶν σφετέρων βασιλέων γάμους
 συνορτάσαντων, τῇ ἐνάτῃ ἅμα ἐφ' βασιλεὺς Ἀλέξανδρος καὶ
 5 Μυσοὶ τὴν βασιλέως θυγατέρα, βασιλίδα δὲ αὐτῶν Μαρίαν
 τὴν Παλαιολογίαν παραλαβόντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Μυσί-
 αν· εἶποντο δὲ αὐτῇ καὶ Ῥωμαίων ἐκ τῶν ἐπιφανῶν πολλοὶ
 ἄχρι Τρινόβου. ἐκεῖ δὲ ὑπολελειμμένων τῶν παρὰ βασιλέως D
 τεταγμένων αἰεὶ τῇ θυγατρὶ συνεῖναι, οἱ λοιποὶ ἀνεχώρησαν
 10 ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον οἱ παρὰ Ἀκαρνασί. C. 1338
 μὴ βουλόμενοι δουλεύειν βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους πρό-
 τερον ἐξορμῶντες πρὸς τὸν πόλεμον, καιρὸν ἑαυτοῖς πρὸς νεω-
 τερισμόν εἶναι τὴν βασιλέως ἀποδημίαν οἰηθέντες καὶ ἐτέ-
 ρους προσεταιρισάμενοι πολλοὺς, Ἄρταν μὲν, ἣ τῆς Ἀκαρ-
 15 νανίας ὡς παρὰ κεφάλαιον τῶν πόλεων ἔστι, Νικόλαος ὁ Βα-
 σιλίτζης κατέσχεν, ἅμα Καβασίλα ἀποστήσας βασιλέως, καὶ V. 248
 τὸν πρωτοστράτορα αὐτόθι διατρέβοντα εἰς δεσμοτήριον ἡ-
 γαγον ὑπὸ φρουρᾷ· Ἀλέξιος δὲ Καβασίλας τὴν Ῥωγῶ.
 τεσσαράκοντα δὲ τῆς αὐτῆς συνωμοσίας ἕτεροι τὸ Θωμόκα-
 20 στρον ὀνομαζόμενον παράλιον ὄν κατὰ τὴν θάλασσαν τὴν P. 310
 πρὸς Ἀδρίαν, τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐκ ἀποστάντων βασι-
 λέως, ἀλλὰ τὴν εὐνοίαν ἀκμάζουσας τηρούντων. ἦσαν δὲ
 οὐκ ὀλίγαι πόλεις, τότε Μεσοπόταμον ὀνομαζόμενον, καὶ ὁ
 Σοποτός καὶ ἡ Χειμάρρα· πρὸς τοῦτοις τε τὸ Ἀργυροκά-

16. Καβάσιλας et 19. συνωμοσίας legebatur.

Comnenes appellatis non procul ab urbe Tunzam fluvium
 obibantur: diebusque octo a Moesis et Romanis in his sacris nu-
 ptialibus consumptis, die nono Alexander rex et Moesi imperatoris
 filiam, reginam suam Mariam e gente Palaeologorum assumentes in
 Moesiam abducunt, multis eam ex Romana nobilitate usque Trinobum
 prosequentibus: ubi remanentibus quos ei pater perpetuos hono-
 rarios attribuerat, ceteri reverterunt. Multo post id tempus, qui
 se apud Acarnanas imperatori nolebant subicere et ceteros quoque
 ad arma stimulabant, eius absentiam ad res novandas opportunam
 statuentes, complures in sodalitium suum pellexerunt. Et Artam
 quidem urbium Acarnaniae velut caput, Nicolaus Basilites et Ca-
 basilas a fide imperatoris aversam occupaverunt ac protostratorum
 illic degentem in carcerem, adhibitibus custodibus, compegerunt. Ale-
 xius Cabasilas Rhogum vendicavit. Quadraginta porro eiusdem con-
 iurationis satellites et administrati Thomocastrum ad mare Adrianum:
 cum nullum praeterea oppidum deficeret, sed recenti semper studio
 benevolentiaque erga imperatorem floureret. Erantque oppida illa
 non pauca sane, Mesopotamum, Sopotus, Chimarra, Argyrocastrum,

A. C. 1338 *στρον καὶ ἡ Πάργα καὶ ὁ Ἅγιος Δονάτος καὶ Ἀγγελόκα-
στρον καὶ Ἰωάννινα, ὅ,τε Εὐλοχὸς καὶ τὸ Βάλτον καὶ ἕτερά
ἄττα φροῖρια οὐκ ὀλίγα. ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἀποστάντες βασιλέως
πρεσβειάν πρὸς πριγκίπισσαν τὴν Τάραντος δεσπότιν πέμ-
ψαντες, Νικηφόρον τε τὸν παῖδα ἡτοῦντο δεσπότου ὡς σφῶνδ
ἄρξοντα κατὰ πατρῷον κληρον, καὶ συμμαχίαν, μεθ' ἧς καὶ
Βτὰς ἄλλας δυνήσονται πόλεις ἀποστῆσαι βασιλέως, ἢ ἐκούσας
προσχωρησάσας ἢ βιασάμενοι τοῖς ὅπλοις. πριγκίπισσα δὲ
ἠδέως τε ἐδέξατο Νικηφόρον φυγόντα πρὸς αὐτήν, (ἤλπισε
γὰρ Ἀκαρνανίας κρατήσῃν δι' αὐτοῦ,) καὶ πάλιν ἐπεὶ ἐπί-10
θετὸ τινὰς βασιλέως ἀποστάντας καὶ προσχωρήσαντας αὐτῆ,
ἐξέπεμπε προθύμως, καὶ μίαν ἐκείνῳ τῶν θυγατέρων (δυο
δὲ ἦσαν αὐτῆ) κατεγγυήσας συμμαχίαν τε παρασχομένη ὄση
δυνατῆ. ἢ γὰρ πριγκίπισσα αὕτη δὴ ἀπθόγος οὕσα Βαλ-
δουίνου, ὃς Βυζαντίου ἐβασίλευσεν ἐπὶ καιρὸν, καθ' ὃν ὑπὸ15
Λατίνοις ἐάλω χρόνον, τὸν τε πρόγονον ὡς βασιλέα Ῥωμαίων
διεθρόλλει καὶ ἑαυτὴν βασιλίδα προσηγόρευε Ῥωμαίων ὡς
ἀπόγονον ἐκείνου. διὸ καὶ διὰ σπουδῆς ὑπάσης ἐποιεῖτο μέ-
C ρους ἄρξαι τινὸς τῆς ὑπὸ τοῦς Ῥωμαίων βασιλέως οὕσης ἀρ-
χῆς. οὗ δὲ ἔνεκε καὶ τότε Νικηφόρον ἐξέπεμπε διὰ σπουδῆς20
καὶ δύναμιν παρασχοῦσα ναυτικὴν, ολομένη ἂν Ἀκαρνανίας
αὐτὸς ἄρξῃ τῆ θυγατρὶ ἐκείνης συνοικῶν, τὴν ἐπιθυμίαν ἴνυκέ-
ναι, ὃς δὲ καὶ Θωμοκάστρω ἐνδιῆγεν ὄντι παραλίῳ. βασιλεὺς
δὲ ἐπεὶ ἐπίθετο περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν, στρατεύειν*

Parga, Sanctus Donatus, Angelocastrum, Ioannina. Item Eulochus, Baltum et alia castella compluria. At enim desertores illi per legatos a domina Tarentina Nicephorum despotae filium sibi ut parentis legitimum successorem imperaturum repetebant; et simul auxilium, quo et alias urbes, si sponte sua nollent, ad defectionem cogere possent, flagitabant. Tarentina princeps Nicephorum ad se confugientem laeta excepit; quod per ipsum se in Acarnania regnaturam confideret. Post, ubi audivit quosdam ab imperatore ad illum descivisse, non iánvta cum una filiarum (duas enim habebat) eidem desponsa et subsidio quanto potuit dimisit. Erat haec femina e minoribus sen posteris Balduini, qui Byzantio a Latinis capto, aliquamdiu ibidem imperavit: et illum familiae suae auctorem Romanum imperatorem seque imperatricem Romanorum, quippe illius neptem, palam praedicabat. Hinc elaborabat, ut in parte saltem Romani principatus imperare posset. Quam ob causam etiam Nicephorum cupide cum navali copia dimisit: arbitrans, si is filiae suae maritus Acarnaniae dominus esset, habituram se quod concupivisset: qui et Thomocastri urbe maritima degebat. Imperator statu rerum Acarnanensium percepto, sibimet in praesens, senescente iam

μὲν αὐτὸς οὐκ ᾤετο δεῖν τὸ νῦν ἔχον ἐπ' αὐτοῦς, ἤδη περὶ ἐκ-Α. C. 1338
 βολὰς τοῦ φθινοπώρου ὄντος· Ἰωάννην δὲ ἄγγελον τὸν πυ-
 κέρην ἅμα Μονομάχῳ ἐκέλευσεν ἀναλαβόντα στρατιὰν χωρεῖν
 ἐπὶ Ἀκαρνανίαν, κάκει διαχειμάζειν, ἅμα μὲν ταῖς ὑπὸ βασι- D
 5 λέα τελούσαις ἐτι πόλεσι δύναμιν παρέχοντας καὶ δέος τοῦ μὴ
 συναφίστασθαι ταῖς ἄλλαις· ἅμα δὲ καὶ τὰς ἀφροστηκυίας εἰ
 μὴ τελείως, ἀλλ' ἐκ μέρους πολιορκήσοντας λεηλασίαις, ὡς ἂν
 ἅμα ἦρι βασιλεῖ ἐπιστρατεύσαντι ἑμίδια εἶεν παραστήσασθαι,
 προτεταλαιπωρηκυῖαι τοῦ χειμῶνος καὶ πολλῶν ἀναπελη-
 10 σμέναι κακῶν ἐκ τοῦ πολέμου. πυκέρην μὲν οὖν κατὰ τὰ
 προστεταγμένα ὑπὸ βασιλέως ἅμα στρατιᾷ εἰς Ἀκαρνανίαν
 διαχειμάσας, τὰς τε οὐσας ὑπηκόους βασιλεῖ πόλεις διεφύλαξε
 καὶ τὰς ἀποστάσας ἐκάκον. ἅμα δὲ ἦρι καὶ ὁ βασιλεὺς παν-Α. C. 1339
 στρατιᾷ ἐπὶ Ἀκαρνανίαν ἦλθε. καὶ τοὺς μὲν τῶν ἄλλων
 15 πόλεων δῆμους καὶ τοὺς δυνατοὺς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἔνεκα
 ἡμίβετο πολλαῖς εὐεργεσίαις, τὴν στρατιὰν δὲ διελόμενος τριχῆ,
 τὰς ἀποστάσας πόλεις συντονώτατα ἐπολιόρκει. Θωμόκαστρον P. 311
 μὲν οὖν, ἔνθα καὶ Νικηφόρος διήγεν ὁ δούξ, διέφερε ξαδί-
 ως τὴν πολιορκίαν, ἅτε ἐξ ἠπείρου τῶν Ῥωμαίων μόνον πο-
 20 λιορκούντων· κατὰ γὰρ τὴν θύλατταν ὅσων ἔδειτο εἰσῆγέ τε
 καὶ ἐξῆγε, δύναμιν μὴ ἔχοντος βασιλέως ναυτικῆν. Ἄρτα δὲ
 καὶ Ῥωγῶ οὐσαι ἠπειρωτίδες, πολλὴν ὑπέμενον τὴν ἔνδειαν
 ἐκ τῆς πολιορκίας, οὐδὲν πλέον δυνάμενοι ἐπεισάγειν πλὴν τῶν
 ἐπὶ τοῦ χειμῶνος πρὶν βασιλέα ἀφικέσθαι παρεσκευασμένων, V. 249

autumnno, cum exercitu eo proficiscendum non putavit: Ioannem
 autem Pincernam et Monomachum illuc cum copiis contendere ius-
 sit ibique hibernare, et simul urbibus adhuc fidem praestantibus
 opem ac praesidium: et iisdem, ne aliarum exemplo deficerent, timo-
 rem afferre: simul desertrices, si non omnino obsidere, at saltem popu-
 lationibus exagitare, ut vere incipiente et imperatore eodem cum
 exercitu veniente, per hiemem prius aerumnis conflictatae multum-
 que ab hostibus cumulatatae miseris, facilius subiugarentur. Pincerna
 mandata facessens, in Acarnania hiemat; parentes adhuc imperatori
 civitates custodit; rebelles affligit. Vere primo imperator ipse cum
 agmine infesto adest: et aliarum quidem urbium populos atque opti-
 mates pro fide et benevolentia in se multis donis cohonestat: ex-
 ercitu autem trifariam diviso, urbes perfidas assiduissima obsidio-
 ne urgere pertendit. Thomocastrum itaque, ubi Niciphorus dux
 agebat, obsidionem facile tolerabat, utpote a continente tantum-
 modo Romanis oppugnantibus; nam qua mare, ad usum necessa-
 ria et importabantur et exportabantur omnia, quod imperator clas-
 sem non haberet. Arta autem et Rhodus, quod in continente
 erant sitae, magnam ex obsidione penuriam sustinebant: eum prae-

A. C. 1339 καὶ φλαύρωσ ἐίχον σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπορία. καίπερ δὲ οὕτω πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνεπιτηδείως παρεσκευασμένοι, οὐδὲν μᾶλλον ὑφείσαν τῆς πικρίας, οὐδὲ ἠνείχοντο ἀκρι λόγων το ὑπέκειν αὐθις βασιλεῖ· ἀλλὰ πάντα μᾶλλον ᾔοντο ὑπομενετέον εἶναι καὶ τῶν πρὸς τροφήν ἀδθεμίτων ἀπτεσθαι, ἢ παραδιδόναι βασιλεῖ τὰς πόλεις. βασιλεὺς δὲ Ἄρταν ἐπολιόρκει αὐτὸς παρῶν καὶ τειχομαχίας τε ἐποιεῖτο καρτερὰς καὶ συνεχεῖς καὶ μηχανήματα πάντα, ἐξ ὧν ᾔετο παραστήσεσθαι, προσῆγεν. Ἄρταλοι δὲ πρωτοστράτορα μὲν τοῦ δεσμοτηρίου ἐκλαβόντες, ἐξέπεμψαν ὡς βασιλέα, εἴτε μὴ τι νεωτερισθεῖη παρ' αὐτοῦ τινων δέισαυτες συστάτων πρὸς αὐτόν, εἴτε τι διανοηθέντες ἕτερον· αὐτοὶ δὲ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο καρτερῶς καὶ ἀπράκτους ἀπεδείκνυσον πάσας μηχανὰς καὶ τειχομαχίας. τριβομένου δὲ C τοῦ χρόνου κατὰ τὴν πολιορκίαν, (ἀπὸ γὰρ ἤρος μάλιστα ἀρ-15 χῆς ἀκρι ἐκβολῆς τοῦ θέρους ἐπολιορκοῦντο,) ἔγνω δεῖν ὁ βασιλεὺς Καβασίλα εἰς Ῥωγῶ ἀπελθῶν δι' ἑαυτοῦ διαλεχθῆναι, νομίζων πείσειν ὑπενδοῦναι τῆς φιλονεικίας καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι ἀμαχεῖ. ὁ δὲ τοσοῦτον ἐδέξθη τοῦ πειθεσθαι αὐτῷ ὥστε καὶ ἠπέλιθσεν, ὡς εἰ συμβαίη καθ' ἠντινοσῶν αἰτίαν βασιλέα ἐγκρατῆ Ῥωγοῦς γενέσθαι, κατακρημνίσειν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ πύργου, ἵνα μὴ ζῶν ἀλοῦς, ἀναγκασθῆ δουλεύειν D αὐθις βασιλεῖ. τοσοῦτον ἀπεχθείας αὐτῷ καὶ μῆνιδος περιῖη.

10. ἐκβαλόντες legebatur.

ter ea quae sibi ante imperatoris adventum in hieme conquisissent, invehere nihil possent et cum a frumento, tum a reliquo victu essent perquam inopes. Quamquam vero ad obsidionem perpetiendam adeo non instructae essent, nihilo tamen magis acerbitatem minuebant: neque de cetero verbis tenus imperatori cedendum et obsequendum, sed omnia patiunda, et victu abominando utendum potius censebant, quam ut sese dederent. Imperator Artam praesens obsidebat, murosque valide continenterque oppugnans, machinas omnes expugnationi idoneas admovebat. Artaei protostratorem carcere eductum ad illum mittunt: sive timentes, ne quid inceptaret novi, quod quiddam cum eo conspirassent: sive aliud quiddam cogitantes: ipsi e muris fortiter se conferre et cum Cabasila eoram colloqui impetus vanos irritosque demonstrant. Longo tempore in obsidione contrito (nam a principio maxime veris usque ad exitum aestatis duraverat) imperator Rhogum se conferre et cum Cabasila eoram colloqui decrevit, persuasurum confisus, ut sensim emollitus, urbem citra pugnam ultro traderet. Qui usque adeo monitis non obtemperavit, ut minaretur etiam, si quavis tandem de causa imperatorem Rhogi compotem fieri contingeret, semet de turri praecipitaturum, ne captus iterum illi servire cogeretur. Tantum in eo odium et ira valebant.

λέ. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος μεμνημένος ὡς Καβασίλας A.C. 1339
 οὐτοσί, ὅτε πρῶτον Ἀκαρνανίαν προσεποιήσατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς,
 πολλὰ αὐτοῦ πολλάκις ἐδεήθη τοῖς φίλοις συναριθμηθῆναι
 αὐτοῦ καὶ τοῖς οἰκείοις, καὶ πολλῆς ἀπέλαυσε προνοίας τῆς
 5 αὐτοῦ πεισθέντος πρὸς τὴν αἴτησιν, ἐλπίσας τέ τι ἐκ τῆς
 πρὸς αὐτὸν ἀνύσειν Καβασίλα φιλίας, τῶν οἰκείων ὀλίγους P. 312
 παραλαβὼν, ἤλθεν εἰς Ἑρωγῶ. Καβασίλας δ' ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ
 τείχους ἑώρα προσιόντα, πέμψας ἀδεῖτο, μὴ ἐγγὺς τειχῶν
 γενέσθαι. ἢ γὰρ ἀνάγκη συντυγχάνειν παρὰ γνώμην, (πεπει-
 10 κέναι γὰρ ἑαυτὸν καθάπαξ ἀφίστασθαι Ἑρωμαίων,) ἢ ἀπο-
 θεῖσθαι. ὃ καὶ αὐτὸ παντὸς ἐπαχθέστερον κακοῦ, καὶ οὐχ
 ἥκιστα παντὸς ἀνιαρώτερον. ὁ μέγας δὲ δομέστικος οὐδὲν ἔ-
 φασκε τοὺς λόγους εἶναι πρὸς αὐτόν. αὐτὸς γὰρ ἐπαγγελιά-
 15 τοκνεῖν ποιεῖν. ἂν δ' αὐτὸς διωθῆται προσιόντα, τῇ σφετέ-
 ρα δόξῃ λυμανεῖσθαι, ἀγνώμονα περὶ τοὺς φίλους καὶ τὴν B
 γνώμην εὐμετάβολον ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν, καὶ ταῦτα πρότε-
 ρον αὐτὸν δεηθέντα καὶ πείσαντα τοῖς φίλοις τοῖς ἑμοῖς κα-
 ταγραφῆναι. Καβασίλας δὲ καὶ αὐτὸς διῶσχυρίζετο, μήτε
 20 βούλεσθαι, μήτε δύνασθαι τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν ἀπειπεῖν,
 καὶ δευνὰ πάσχειν καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν φιλίᾳ τυραννεῖσθαι,
 οὐ μετρίως ἀνιῶμενον, ὅτι μὴ δι' ἑαυτοῦ αὐτὸς, ἀλλὰ δι' V. 250

2. ποιήσατο legebatur. 10. ἀποθανεῖσθαι conl. ED. P. idemque legit Inpr.: nam induxisse in animum semel, cum Romanis nil habere negotii, aut emori. Male.

35. Magnus autem domesticus, memor quomodo hic Cabasilas, cum primum Acarnaniam reciperet imperator, saepe multumque rogasset, uti cum amicis ac familiaribus suis allegeret, et quo pacto eius petitioni annuens, sua cura ac providentia singulari magnum homini fructum attulisset, conceptaque spe, propter eam amicitiam aliquid effecturum, paucis comitatus familiaribus Rhogum adit. Cabasilas accedentem de muro conspicatus, misit oratum, ne propius moenia veniret: nam aut contra animum sibi colloquendum esse, cum semel statuisset, cum Romanis nil habere negotii; aut eum depellere se oportere: quod omnium malorum odiosissimum esset atque tristissimum. Tum magnus domesticus, nihil ad se ista verba pertinere. Nam cum se Cabasilae amicum fore spondidisset, non pigri officium amici praestare. Si ipse se convenientem repelleret, gloriam suam corrupturum, dum semet in amicos inconstantem atque improbum ostenderet: cum tamen petivisset prius et impetrasset, ut ab eo in amicorum numerum referretur. Cabasilas affirmare nec velle nec posse initam cum eo amicitiam retractare. Et ob eam excruciari et quasi tyrannidem quandam experiri contristarique non mediocriter; quod non ipse per se, sed per alios hoc tem-

A. C. 1339 *ἑτέρων τὸν παρόντα χρόνον ὀμίλει δεδοικέναι δὲ μὴ οὐχ οἶός τε ἢ κρατεῖν ἑαυτοῦ, συγγενόμενος ἐκείνῳ, ἀλλὰ ταῦτὸν τοῖς μαινομένοις πάθῃ, οἱ ἦδονται κατακόπτοντες ἑαυτούς, ἀγνοοῦντες ὅτι πάσχουσι διὰ τὴν νόσον.* „τούτου μὲν οὖν ἔνεκα” ὁ μέγας δομέστικος εἶπεν „ἐπαινοῦ, ὅτι φίλας ἤτησαι τοῦ C σοῦτον, ἧς ἡδεται ἠττώμενος πᾶς τις σωφρονοῶν. εἰ δέ σοι φορτικὸν καὶ ἐπαχθές τὸ τελείως ἐμοὶ συνελθεῖν, ἀλλὰ τὸ γε δεύτερον, παρὰ τὴν γέφυραν ἔλθῃ τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἂν ἐξ ἑκατέρου μέρους ὀμιλήσαντες ἀλλήλοις, ἐμοὶ τε τὸ σοὶ ὀμιλήκηναι, καὶ σοὶ τὸ μὴ ἐγγὺς ἐμοῦ γενέσθαι, ὃ μάλιστα δεῖ-10 δοικας, περισσώζοιτο.” ἐπεὶ δὲ ἦκε παρὰ τὴν γέφυραν πεισθεῖς, ἄλλα τε διεiléχθησαν ὅσα τις ἂν εἶποι πρὸς ἄνδρα φίλον, καὶ περὶ τῆς ἀποστασίας τῶν πόλεων ὁ μέγας δομέστικος αὐτοῦ κατηγορεῖ ὡς αἰτιωτάτου μάλιστα γεγενημένον. ἐφ’ οἷς ἀπελογοῖτο καὶ αὐτὸς ὡς λυσιτελοῦντα δράσειεν ἑαν-15 τῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀκαρνασί τῆς δουλείας αὐτούς ἐλευ- D θερῶν Ῥωμαίων, καὶ τὴν πάτριον αὐτοῖς τῶν Ἀγγέλων ἀρχὴν ἐπανασώζων. Τοιαῦτα καὶ ἕτερα ἅτινα διαλεχθέντες, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐς τρίτην ἡμέραν αὐθις ἤξειν ἐπαγγειλάμενος, ὁ δ’ εἰς τὴν πόλιν, τὴν δευτέραν συντυχίαν ἀπει-20 πάμενος, διελύοντο. ἐς τρίτην δὲ ἡμέραν ὁ μέγας δομέστικος αὐθις ἦλθεν εἰς Ῥωγὴ ἐπὶ τῷ Καβασίλῃ αὐθις συγγενέσθαι. ὁ δ’ ἀναβαλλόμενος ἐπὶ μικρὸν, ἐπεὶ οὐκ ἀφιστάμενον ἑώρα, ἔξελεθῶν καὶ αὐθις, τὴν τε γέφυραν διαβὰς, εἰς ἐν αὐτῷ συν-

pore cum eo colloquatur. Timuisse vero, si cum illo sit, ne se continere nequeat, sed idem sibi quod furiosis usu veniat, qui corpora sua cum voluptate dilaniant, propter morbum quid faciant ignorant. Ergo se illum laudare, inquit magnus domesticus, cum tantopere ab amicitia victus sit, qua se victum prudens quilibet laetatur. Quod si onerosum ac molestum sit proxime secum congre-25 gri, certe ad pontem fluminis accedat, ut ex intervallo se appellat et sibi detur cum eo collocutum esse, et illi, quod maxime timeat, non appropinquasse. Ubi morem gerens ad pontem accessit, cum alia, quae inter amicos solent, ultro citroque dicta sunt, tum magnus domesticus de urbium defectione questus est, cui rei ipse pup-30 pis et prora fuisset. Ille defendendi sui refert, se Acarnanibus e Romanorum servitute asserendis et patrio Angelorum principatu ipsis recuperando sibi aliisque commodare voluisse. His aliisque inter se dictis, domesticus ad exercitum, tertio die reversionem pol-35 llicitus, Cabasilas in oppidum, secunda congressione recusata, digressus sunt. Tertia luce magnus domesticus Rhogum, cum Cabasila acturus, redit. Qui paulum cunctatus, postquam vidit eum nolle discedere, rursum egressus, ponte transito, ad eum accessit, quem licet longi

ἤλθεν. ἔφ' ἰκανόν τε ὁ μέγας δομέστικος αὐτῷ διαλεχθεῖς, A.C. 1339. πείσαι μὲν οὐκ ἴσχυσε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι. ὅμως δὲ διέσεισεν αὐτοῦ τοὺς λογισμοὺς τοῦ μὴ τῶν ἀπηγορευμένων παντάπασι τὸ ὑπὸ βασιλείᾳ οἰεσθαι τελεῖν, μηδ' αἰρετώτερον ἡγεῖσθαι τῆς δουλείας τὸ ἀποδῆναι P. 313 σκεῖν πολιορκουμένους. συνταξάμενος δὲ αὐτῷ καὶ αὐτὸς ἦξεν προειπὼν μετ' οὐ πολὺ, ὁ μὲν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὁ δὲ εἰς τὴν πόλιν ἀνεχώρησαν. μεθ' ἡμέρας δὲ τινὰς καὶ αὐτὸς προσελθὼν καὶ συνδιημερεύσας αὐτῷ ἔξω γενομένη τῶν τε- 10 χῶν, ἔπεισε προσχωρῆσαι βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι. ἐπεὶ δὲ εἶχε πεπεισμένον, αὐτὸν μὲν ἐν Ῥωγῷ κατέλιπεν αὐτὸς. αὐτὸς δὲ πρὸς βασιλείᾳ παρὰ τὴν Ἄρταν ἐστρατο- πεδευμένην ὅτι παραδιδοίῃ Καβασίλας Ῥωγῷ ἀπαγγελοῦν ἐχώ- ρει. ὁδεύοντι δὲ αὐτῷ, ἐπεὶ ἐγένετο κατὰ τινα πηγὴν ψυ- 15 χρὸν ἅμα ῥέουσάν καὶ διεϊδὲς καὶ ἥδιστον πιεῖν, ἐδόκει δεῖν τῶν ἵππων ἀποβάντας, ἄριστον ἐλέσθαι, καὶ ἀποβάντες κα- 20 τεκλίνοντο. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ ὁ Καβασίλας σπουδῇ ὠρᾶτο προσελαύνων, καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν, πρὶν τι φθῆγῆσθαι αὐ- τὸν „οἴομαι” ὁ μέγας δομέστικος εἶπε „σοὶ τῶν ἐταίρων μεμ- 20 φομένων καὶ πολλὴν κατηγορούντων εὐνολίαν ὅτι πρὸς ἐμὲ πολέμιον δοκοῦντα εἶναι, μηδὲν ἔχων ἐνέχυρον ἀσφαλείας, ἀπερὶσκέπτως οὕτω τὸ δοκοῦν φοιτᾶς, βουληθεὶς ἔργοις ἀπο- δεῖξαι ὡς οὐκ ἀμαθῶς οὐδὲ θρασέως, ἀλλ' εὖ εἰδὼς ᾧτινι πιστεύεις σεαυτὸν, τὰ δέοντα ποιεῖς, ἐκείνους μὲν καταλιπεῖν

11. Ῥωγῷ em. ED. P. pro Ῥωγῷ. 15. ἀμαρῆουσάν legebatur.

oratione domesticus flectere non potuit, ut se urbemque imperatori dederet: tamen animum eius terruit, ne existimaret sub imperatore vivere plane desperatorum nec obsessum mori subiectione optabilius esse: dictaque salute, cum paulo post tertium se affuturum praedixisset, uterque quo ante se receperunt. Lapsis diebus aliquot, adest, et cum eo extra muros die consumpto, persuadet tandem, ut in fidem imperatoris, urbe tradita, veniat. Ita persuasum Rhogi relinquit: ipse ad imperatorem ad Artam castra habentem, Cabasilam Rhogum traditurum nuntiaturus, ire pergit. In itinere ubi ad fontem quemdam aqua frigida ac pellucida haustuque dulcissima manantem venit, placuit ab equis descendere et corpus cibo reficere. Descendunt ac recumbunt: nec mora longa et Cabasilam propere adaequantem conspicantur. Quo iam vicino, priusquam verbum ederet: Opinor, ait magnus domesti- cus, te, aliis quiritantibus ac nimiam facilitatem tuam accensantibus, quod ad me, qui hostis esse videor, nullo securitatis pignore tam inconsulto, ut apparet, adeas, volentem facto ipso docere, quod non imperite neque confidenter, sed probe sciens, cui te credideris et cui officium praestes, illos quidem cum stultis cogitationibus relin-

- A. C. 1339 ἀνόητα ἐνθυμουμένους, παρ' ἡμῶς δὲ ἦκειν, οὓς κέκρικας τῶν
 C ἄλλων μᾶλλον πιστοτέρους." ὁ δ', εἰ μὴ πρῶτος, ἔφρασκεν, αὐ-
 τὸς ἀφίπτο μετὰ τοὺς ἐκεῖ δηθέντας λόγους, οὐ πιστεῦσαι
 ἂν ῥηδίως μὴ τινα τῶν λόγων ἐκείνων ἄγγελον ἐλθεῖν. τού-
 των γὰρ αὐτῶν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους εἰρημένων, καταλιπὼν
 αὐτούς, ἦκω παρὰ σέ· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅτι πράττειν
 βέλτιον ἐμὲ, καὶ ἢ πρὸς βασιλέα ἦκειν ἅμα σοὶ, ἢ ἐπαυθα
 μένειν, ἄχρισ ἂν αὐτὸς κελεύης. ἐγὼ γὰρ, εὖ ἴσθι, βασιλεῦ
 μὲν οὐκ ἂν ποτε προσεχώρησα, ἀλλ', ὅπερ ἔφην πρὸς ἐκεί-
 νον, μᾶλλον ἂν ἀποθανεῖν εἰλόμην, ἢ ἐκείνῳ ὑποχείριος γενέ-
 σθαι· τῆς σῆς δὲ φιλίας ἠττησθαι παρὰ πολὺ ὁμολογῶ, καὶ
- V. 251 τούτου γε ἔνεκα ἐμαυτὸν τε καὶ πολίτας ἐγκεχειρικέναι τοὺς
 D ἔμους, ὡσθ' ἂ σοι κατὰ γνώμην, ἔξεῖναι πράττειν περὶ ἡμῶς".
 Ὁ μέγας δὲ δομέστικος πολλὴν αὐτῷ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας
 χάριν ὁμολογήσας, εἰς Ῥωγῶ ἐκέλευεν αὐθις ἐπιέναι, ὡς τῆν15
 ὑστεραίαν αὐτοῦ μετὰ τῶν βασιλικῶν ἀφιξομένου δωρεῶν
 καὶ αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους παραληφόμενον. ὁ δὲ πε-
 σθεὶς αὐθις ἐπανῆλθεν εἰς Ῥωγῶ. ἐκεῖθεν δὲ ὁ μέγας δο-
 μέστικος εἰς βασιλέα ἐλθὼν καὶ περὶ Καβασίλα καὶ Ῥωγῶς
 ὡς προσεχώρησαν ἀπαγγελίας, ἐπιτραπεῖς τε παρ' ἐκείνου
 ὅσα ἂν ἦ δίκαια καὶ συμφέροντα εὐποιίας ἔνεκα πράσσειν
 πρὸς αὐτούς, εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐθις εἰς Ῥωγῶ ἐλθὼν, εἰ-
 σεδέχθη τε παρὰ τῶν Ῥωγίων τὴν πόλιν παραδόντων, καὶ
 αὐτὸς ἐκάστῳ κατ' ἀξίαν τὰς βασιλέως παρέσχετο εὐεργεσίας·

quere et ad nos, quos alii fideliores iudicasti, advenire. Respon-
 dit Cabasilas, nisi primus ipse post sermones Rhogi habitos adve-
 nisset, difficile crediturum fuisse, neminem eos ibidem dictorum
 nuntium accepisse. His enim ipsis inter nos prolatis, inquit, reli-
 ctis illis, ad te advolo. Tu noveris quid me facere melius sit: te-
 cumne ad imperatorem progrediar, an hic, quamdiu iusseris, subsi-
 stam? Ego enim, scias velim, nunquam imperatori me dedidissem:
 sed quemadmodum illi dixeram, mori quam ei subiici maluissem.
 In amore autem tui prorsus me expugnatum confiteor proptereaque
 me ipsum cum civibus tradidisse, ut integrum tibi sit, de nobis sta-
 tuere quod voles. Magnus domesticus, tam benevolae voluntati actis
 gratis ingentibus, Rhogum Cabasilam remittit; se castina luce cum
 donis regalibus venturum ipsumque et ceteros pro imperatore in
 potestatem accepturum. Inde ad imperatorem tendit, de Cabasila
 et Rhogo, quemadmodum se tradidissent, commemorat nactusque
 auctoritatem quaecumque iusta et commoda duceret in illos benefi-
 centiae causa conferendi, die sequenti Rhogum inquit: quem Rhogii
 urbe tradita accipiunt: ipse dona imperatoris, ut quoque dignum
 erat, distribuit, assumptisque, quorum inter eos praecipua vicebat

συμπαλαβών τε αὐτῶν τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ Καβασίαν A.C. 1339
 τε, σὺν αὐτοῖς βασιλέα ἦκε. προσκυνήσασί τε αὐτοῖς καὶ ὦ-P. 314
 μολογηκόσι τὴν δουλείαν καὶ ὁ βασιλεὺς ἡμίβετο λόγοις ἡ-
 μέροις καὶ προσηγέσι καὶ τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς
 5 ἐπήγει καὶ πρὸς εὐνοίαν μάλιστα προσήγετο. Καβασίαν δὲ
 τοῖς μὲν ἄλλοις ἔφασκε προσήκειν τοὺς πρὸς βασιλέως εἰρημέ-
 νους λόγους, αὐτῷ δὲ μή. εἰ γάρ τι καὶ εἴργασται τῶν κατὰ
 γνώμην βασιλεῖ, οὐκ ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ μεγάλῳ δομῆστικῷ λο-
 γίζεσθαι τὴν χάριν. ἐκεῖνον μὲν γάρ, ὥσπερ ἔπεισέ τε ἐξ ἀρ-
 10 γῆς αὐτὸν καὶ πρὸς βασιλέα εἰς Ῥωγῶ ἐλθόντα εἶπεν, ὡς
 μᾶλλον ἂν ἐλοιτο ἀποθανεῖν ἢ ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι αὐτίς, B
 τὴν ἴσην καὶ ὁμοίαν γνώμην ἐσχηκέναι ἄχρι προτεράιας. ἀ-
 γνοεῖν δὲ ὅπως τοῖς μεγάλῳ δομῆστικῷ λόγοις κατάκρας ἤττη-
 θεῖς, τὰναντία πράξει ὧν προεἰλετο. ἐκεῖνο δὲ εἰδέναι μόνον
 15 σαφῶς, ὡς δεσμώτης ἀχθεῖ τῶς ἐκεῖνον λόγοις, γνώμην τε
 ἀντὶ τῆς προτέρας ἐσχηκέναι νῦν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι καὶ γένοιτο,
 ἕως ἂν περιῆ, τῆς πρὸς αὐτὸν τε βασιλέα καὶ τὸν μέγαν δο-
 μέστικον εὐνοίας ἀποσταίῃ. Τοιαῦτα Καβασίαν εἰπόντος,
 τοὺς λόγους ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς, λόγοις τε ἡμίβετο πολλοῖς
 20 τὴν πρῶτητα ἐπιδεικνύμενος καὶ τὴν εὐμένειαν τὴν πρὸς αὐ-
 τὸν, καὶ τῷ μεγάλῳ κονοσταύλου ἀξιώματι ἐτίμα, καὶ τοὺς
 ἄλλους ἀναλόγως. οἱ πολιορκούμενοι δὲ κατὰ τὴν Ἄρταν C
 Καβασίαν καὶ Ῥωγίους ὄρωντες προσκεχωρηκότας βασιλεῖ,
 ὑβριζόν τε εἰς αὐτοὺς ὡς προδότας τῶν κοινῇ λυσιτελούντων

4. καὶ τοῖς πρὸς legebatur. 10. Ῥωγῶς ed. P., recte ed. V.

existimatio, simulque Cabasila imperatorem adit, quibus subiectio-
 nem profitentibus leni oratione respondit et ad se diligendum miri-
 ficè illexit. Cabasilas eius verba in alios, in se minime quadrare
 autumavit. Quamquam enim gratum aliquid ipsi fecerit, non sibi ma-
 gis quam magno domestico ob id gratiam deberi. Se enim, quod
 ab initio statuisset et imperatori Rhogum venienti affirmasset, malle
 mori quam denuo illi subesse, id ipsum eodem plane modo usque
 ad diem hesternum in animo fixum habuisse. Nescire autem, quo-
 modo sermone magni domestici omnino devictus, decretum suum fre-
 gerit. Illud solum pulcre scire, verbis magni domestici iniecta sibi
 vincula, quibus duceretur quo is vellet; et nunc priori contrariam
 incluse mentem, ut quicumque casus extiterit, quamdiu spiritus
 suppeditaverit, ab imperatoris et magni domestici amicitia nunquam
 desciscat. Haec locutum Cabasilam laudibus ornavit imperator et
 multis respondens humanitatem ac propensionem illi suam ostendit:
 quæ ipsum quidem magni Contostauli honore, alios pro portione aliis
 ornamentis cohonestavit. Artæi obsessi Cabasilam et Rhogios ad
 imperatoris auctoritatem rediisse cognoscentes, maledictis eos, ut

A.C 1339 καὶ ἰδίῳν ἕνεκα κερδῶν τὰ κοινῇ συμφέροντα προἰεμένους, καὶ πολλὴν κατεγίνωσκον τὴν μοχθηρίαν καὶ τὴν φανυλότητα αὐτοῖς τῶν τρόπων. ἤσαν τε οὕτω παρεσκευασμένοι ὡς οὐκ ἐδώσαντες πρὸς τὴν πολιορκίαν οὔτε φόβῳ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου Δικαῶν οὐδ' ὑποσχέσει μυρίων ἀγαθῶν. 5

V. 252 λς'. Οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις μετὰ τὸ 'Ρωγίους προσχωρῆσαι παρὰ τὰς πύλας Ἄρτας ὁ μέγας δομέστικος προσελθὼν, εἰς λόγους ἔλθειν ἤπειτο Βασιλίτζη ἐπιτροπεύοντι αὐτῆς. ἔλθοντι δὲ καὶ αὐτῷ πρὸ τῶν πύλων, οὐ δέον ἔφασκεν αὐτοὺς νοῦν ἔχοντας καὶ λογισμοῖς χρωμένους, οὕτω 10

P. 315 φέρεσθαι ἀλόγως, ὥστε μήτε πρότερον βουλευσασθαι τι τῶν δεόντων, καίτοι πωραιοῦντος καὶ ἐμοῦ, μήδ' ὕστερον μεταβάλλεσθαι μετὰ τὴν πεῖραν τῶν δειῶν. εἰ γὰρ, ὅτε πρῶτον πρὸς ὑμᾶς ἤκομεν, πρὶν ἀρξασθαι πολιορκίας, ἐμοὶ παραινοῦντι τὰ δέοντα ἐπέειπεσθε, αὐτοὶ τε ἂν ἦτε τῶν ἐκ τῆς πολιορκίας κακῶν ἀπηλλαγμένοι, ἢ τε χώρα ἄμνητος ἔτι οὕσα διεσώζετο ἂν ὑμῖν, ἀφ' ἧς αὐτοὶ τε οἱ δυνατοὶ εἶχετε πολλὰς προσόδους καὶ ὁ δῆμος ἀφθόνων ἀπέλαυε τῶν ἐπιτηδείων. νυνὶ δὲ ὑμᾶς τε αἱ πρόσδοσι ἐκλελοίπασιν, διεφθαρμένον 15

B τῶν κτημάτων, καὶ ὁ δῆμος ἐνδεία κινδυνεύει ἀπολέσθαι. ταῖς γὰρ ἡπειρώτισι ταύταις πόλεσιν, ἂν τὴν χώραν ὑπὸ τοῦ πολέμου ἢ ἐτέρου ὄνουσιν συμβαίῃ ἀπολέσθαι, ἐτέρωθεν ποθεν ὧφ' ἑμδίον ἐστιν λάσασθαι τὴν ἐνδειαν. καίτοι εἶγε μάλιστα ἐνῆν τρόπον δὴ τινα ἀνυστήσαντας ἡμᾶς ἐκ τῆς πολιορκίας

communis emolumentum proditores et qui propter compendia propria communes utilitates in postremis ducerent, incessabant ac pro nequissimis ignavissimisque mortalibus damnabant, erantque sic animati, ut quamvis obsiderentur nec tantillum tamen vel timore malorum bellicorum vel promissione millium bonorum vellent cedere.

36. Non diu post Rhogiorum deditioem magnus domesticus ad portas Artæ gradum ferens, Basilitzis præfecti alloquendi copiam petit. Quo ante portam exeunte, domesticus ita coepit: Non oportebat vos intelligentia consilioque præditos, usque eo caeco raptari impetu, ut neque antea, quamquam hortante me, quidquam ex usu deliberaveritis, neque postea, suadente malorum experientia, sententiam mutaveritis. Si enim, quando primo adventu nostro, priusquam obsideremini, mihi recta monenti paruissetis: et ipsi nullum ex obsidione detrimentum pertulissetis, et ager vester, ex quo et vos optimates largos redditus et plebs rerum victui opportunarum ubertatem percipiebat, integer vobis intactusque servaretur. Nunc et vos propter illatam possessionibus vestris calamitatem vectigalia defecerunt et plebs ob egestatem proxima est interitui. Nam urbium mediterranearum inopie aliunde succurrere, si agrum bellum aut

διάγειν ἐν ἀδελφῇ, οὐδ' οὕτω λυσαιελούτως σφέσει αὐτοῖς ἄν. C. 1339
 ἔδοκεῖτε βεβουλεῦσθαι παρὰ σωφρονοῦσι διὰ τὴν γεγενημένην
 βλάβην· νυνὶ δὲ συμβαίνει δεινότερα πείσασθαι προσδοκᾶν
 ὑπαρξάντων. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδὲν, εἰ μὴ τι πα-
 5 ράλογον ἐξ οὐρανοῦ πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν παραχθεῖν, ὃ τοῦ
 πολιορκεῖν ἡμᾶς πείσει ἀποσχέσθαι, ὥστε εἰκὸς πρὸς τῇ χώ-
 10 ρῃ καὶ τὴν πόλιν ὑμᾶς προσαπολεῖν. θυμαῖζω δὲ ὑμῶν, εἰ C
 τοῖς αὐτοῖς ἢ καὶ μείζοσι κακοῖς ἐνεχόμενοι Ῥωγίοις καὶ μέλ-
 λοντες ὑπ' ἀνάγκης ὅσον οὐδέπω βασιλεῖ προσχωρεῖν αὐτοῖ,
 15 οὐ μόνον οὐκ ἐπαινεῖτε ὡς καλῶς καὶ συμφερόντως ἑαυτοῖς
 βεβουλευμένους, ὅτι πρὶν εἰς ἔσχατον κινδύνου ἦκειν σωτηρίαν
 καὶ ὠφέλειαν ἐπορίσαντο ἑαυτοῖς ἐκ τῆς μεταβολῆς, ἀλλὰ καὶ
 ὕβρεις καταχέετε αὐτῶν πολλὰς, ὅτι οὐ τῆς αὐτῆς ὑμῶν ἀβου-
 20 λίας εἴλοντο εἶναι κοινωνοί. καίτοι σκέψασθε ὡς οὔτε δίκαια οὐ-
 25 τε συμφέροντα οὐδ' ἑαυτοῖς οὔτε τοῖς ἄλλοις Ἀκαργάσι αὐτοῖ
 ποιεῖτε τῆς αὐτῆς ἐχόμενοι ἐννοίας. αὐτοῖ τε γὰρ ἀπολώλατε
 διαφθαρέντες ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι βλά- D
 βης οὐ μετρίως αἴτιοι κατέστητε, καίτοι γε ὑμῶν βασιλέως οὐ
 συναποστάσαις. στρατιὰ γὰρ ἐπὶ ξένης διατρίβουσα καὶ μά-
 30 λιστα τοσαύτῃ τὴν μὲν πολεμίαν κείρει ἀφειδῶς· ἐκ δὲ τῆς
 συμμαχίδος καὶ οἰκείας τρεφομένη, λιμὸν αὐτῇ αἰφνίδιον ἐ-

20. Pro ex legebatur ἐν, quod corr. ed. V.

alia quaecumque clades affligerit, non est facile. Quamquam si
 maxime liceret, nobis aliquo modo obsidione depulsis, secure vivere,
 ne ita quidem ob accepta damna videlicet vobis ipsis utiliter con-
 suluisse, a sapientibus videremini. Atqui graviora prioribus in po-
 sterum exspectanda sunt. Non enim est, non est, inquam, nisi
 quid praeter opinionem de caelo ad salutem vestram expediendam
 impetretis, quod nos ab oppugnatione revocaverit: ut vos cum agro
 urbem quoque amissuros verisimile fiat. Miror autem, quod, cum
 iisdem vel gravioribus etiam malis quam Rhogii exerceamini et vel-
 litis nolitis propediem in imperatoris ius ac potestatem venturi sitis,
 non solum eos, (ut qui suis rationibus bene honesteque prospexerint,
 dum antequam in extremum delaberentur discrimen, salutem et
 commodum consilii mutatione sibi quaesierunt,) non commendetis,
 sed multas potius contumelias in ipsos effuderitis, quia temeritatis
 ac stultitiae vestrae socii esse noluerunt. At enim intuemini pau-
 lisper, quam iniqui, quam damnosi et vobismet ipsis et reliquis
 Acarnanibus sitis, dum in hac cogitatione persistitis. Ipsi quippe
 bello consumpti periistis, et aliis oppidis, tametsi defectionis vestrae
 haud participibus, nocumenta non vulgaria invexitis. Exercitus
 enim ac praesertim tantus, in externa regione haerens, hostium agros
 inclementer depopulatur. Sin autem e sociorum suaeque provincia
 alimoniam capiat, repentinam illi famem inducit. Agitis porro ini-

- A. C. 1339 *αἰεὶ ἀδικεῖτε δὲ τὰ ἔσχατα, ἀντὶ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, ἢ σχεδὸν αὐτοῖς ἐκ τῶν Καίσαρος χρόνων πατριός ἐστι, τὴν*
- V. 253 *Ταραντίνων αὐτοῖς ἀνθρώπων βαρβάρων ἐπάγοντες ἀρχὴν. Νικηφόρος γάρ, ὑπὲρ οὗ μάλιστα αὐτοὶ οἴεσθε τὸν πόλεμον*
- P. 316 *αἰρεῖσθαι, οὐθ' ἑμῖν οὐθ' ἑαυτῷ οἶός τέ ἐστιν ἐξαρκεῖν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν· ἀλλὰ Ταραντίνους προσφυγῶν, τῇ ἐκεῖθεν οἴεται δυνάμει Ἀκαρνανίας βασιλέα ἐξελάσειν. τοῦτο δὲ οὔτε δυνήσεσθαι οἴεσθαι αὐτὸν εἰκός, οὐτ' εἰ δυνήσεται, ἄνευ πόκων μεγάλων καὶ κινδύνων. τοὺς οὖν πόλεμον τοιοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς βασιλέα ἀναδεξαμένους, εἰ κρείττους δυνήσονται γενέσθαι, οὐκ οἴεσθε ἡμᾶς τῆς ἀρετῆς ἄθλον καὶ τῶν ἀγῶνων στήσειν τῶν πολλῶν; οὐκ ἄρα δόξετε ὀρθῶς φρονεῖν. ἐγὼ δὲ, εἰ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἡμεῖς Ἀκαρνανίας τὴν ἀρχὴν*
- B *Νικηφόρον ἠδύνασθε περιποιεῖν, ἀδικούντας ἂν τὰ μέγιστα βασιλέα ἀπέφθνα ἡμᾶς. Ἄγγελος γάρ οὐκ ἀπὸ βαρβάρων Ἰσθμίου Ἀκαρνανίαν ἐλευθερώσαντας κτήσασθαι συνέβη τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ὑποχειρίλους ὄντας Ῥωμαίων βασιλεῦσι καὶ παρ' ἐκείνων ἐτήσιον ἀρχὴν τῆς χώρας ἐπιτετραμμένους, σφετερισσάσθαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸν ἐπενεχθέντα τότε παρὰ Λατίνων Ῥωμαίοις πόλεμον· ὧν δὴ τοῦ κρείττονος συγχωρήσειον Βυζαντίου κρατησάντων καὶ Θράκης ἀπάσης καὶ τῶν κατὰ Μακεδονίαν πόλεων πολλῶν, βασιλεία μὲν ἢ Ῥωμαίων*

· 22. βασιλέα legcbatur.

quissime, qui pro Romanorum imperio, quod a Iulii Caesaris ferme temporibus ipsis patrium est, Tarentinorum, hominum barbarorum, dominationem introducitis. Nicephorus enim, cuius potissimum causa hoc bellum vos militare profiteremini, ad libertatem neque vobis neque sibi met pariendam satis habet virium: verum ad Tarentinos cum perferit, inde adiutus ex Acarnania imperatorem se expulsurum opinatur. Hoc autem se posse, nec illis fas est opinari: nec si poterunt, sine magnis laboribus periculisque poterunt. Qui igitur tale bellum pro vobis adversus imperatorem gerendum suscipient, si superiores evadere quiverint, nonne provinciam vestram tamquam virtutis certaminumque multorum praemium habituros arbitramini? Non recte sapitis, si hoc non creditis. Ego vero, etiamsi per vos Nicephoro Acarnaniae principatum acquirere possetis, in imperatorem iniuriosissimos esse pronuntiare. Angeli enim, non a barbaris Acarnania asserta, principatum consecuti sunt: sed iam tum subiectam Romanorum imperatoribus, cum ab eis annuam eius procurationem haberent, propter bellum, quod Latini Romanis intulerunt, eam sibi ut propriam vendicarunt. Quibus, Latinis inquam, concessu numinis Byzantio, universa Thracia multisque urbibus Macedoniae potitis, Romanorum quidem imperium iam orientem sese contraxit. Acarnaniam autem Angeli aliique alias

ἐπεχώρησε πρὸς ἑω. Ἀκαρνανίας δὲ τὴν ἀρχὴν Ἄγγελοι προσ- A.C. 1339
 ποιήσαντο ἑαυτοῖς καὶ ἄλλοι ἄλλας τῶν ἐσπερίων ἐπαρχιῶν,
 ὧν ἕκαστοι ἔνυχον ἐπιτροπεύοντες, διὰ τὸ βασιλεῦσαι Ῥωμαί-
 ων δίοδον οὐκ εἶναι πρὸς αὐτοὺς διὰ Θράκης καὶ Μακεδο- C
 νίας οὐσῶν ὑπὸ Λατίνους. ὕστερον δὲ ἔτεσι πολλοῖς ὑπὸ τῶν
 Παλαιολόγων ἰδνυομένης τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, Λατίνους
 μὲν αὖθις, τοῦ θεοῦ συναιρομένου, τῆς Ῥωμαίων ἐξήλασαν
 ἡγεμονίας καὶ Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην, ὅσης ἤρχον, εἰς ἔν συν-
 ἦσαν. Ἀκαρνανίαν δὲ Ἄγγελους ἀπαιτοῦντες, οὐκ ἠδύ-
 10 οῦσαν ἀπολαβεῖν, ἀλλ' ἄδικα καὶ βίαια ποιοῦντες, ἀπεστέρουν
 καὶ στρατιάν πολλάκις ἐπ' ἐκείνους πέμψασιν ὄπλα ἀντήροντο
 καὶ τοὺς περιοίκους συμμάχους ἐπήγοντο βαρβάρους. τὸν βα-
 σιλεύοντα δὲ νυνὶ ἐπιστρατεύοντα ὑμῖν καὶ τῇ ἄνωθεν ἐπι- D
 κουρίᾳ δουλωσάμενον οὐκ ἀδικεῖν ἂν τις φαίη τὴν ἐτέρων
 15 παραιρούμενον ἀρχὴν, ἀλλὰ μάλιστα τὰ δίκαια ποιεῖν ἀπο-
 λαμβάνοντα τὴν πατρίαν. εἰ γὰρ Νικηφόρῳ δίκαιον τὸ ἐκ
 προγόνων οὐ πολλῶν ὄντων τὴν ἀρχὴν κατέγεσθαι, πολλῶ
 μᾶλλον βασιλεὺς τῶν ἐξ ἀρχῆς βασιλευσάντων Ῥωμαίων ὄντι
 ἀπογόνῳ κατὰ τὸν λόγον τῆς διαδοχῆς. εἰ δὲ τὸ τοῦ χρόνου
 20 μῆκος ἀξιόχρεων δοκεῖ πρὸς δικαιοσύνην ὑμῖν, ἵστε τάναντία
 λογιζόμενοι τῶν ὄντων. μᾶλλον γὰρ διὰ τοῦτο δίκης ἄξιοι,
 ὅτι τοσοῦτον χρόνον ἠδικεῖτε. εἰ οὖν μηχανῇ τε οὐδεμιᾶ τὸ
 ἀλῶναι οὐ δύνασθε διαφυγεῖν, εἴ τε καὶ δύναμις ὑμῖν παρῆν P. 317

1. ἐπεχώρησε πρὸς ἑω. Theodoro Lascari imperatore designato,
 circa Nicæam Bithyniae. ED. P.

occidentales provincias, quarum praetores erant, sibi subdiderunt:
 propterea quod Romanis imperatoribus, Thraciam et Macedoniam
 Latinis tenentibus, ad illas transitus non patebat. Tandem post an-
 nos plurimos, cum imperium Romanorum a Palaeologis regetur,
 Latinos, Deo opitulante, principatu depulerunt et Asiam atque Eu-
 ropam, quousque imperabant, iterum coniunxerunt: Acarnaniam ab
 Angelis frustra repetiverunt, qui per vim et scelus eam retinentes,
 saepius contra se missis exercitibus, cum vicinis barbaris ad auxi-
 lium invocatis restiterunt. Imperatorem autem hunc, qui nunc vos
 caelesti fultus ope armis subegit, nemo iniustum esse dixerit, dum
 alios imperare non patitur, sed iustissimum, qui paternam heredi-
 tatem reposcat. Si enim aequum est, Nicephorum a maioribus haud
 ita multis principatum deducere, quanto aequius imperatorem, im-
 peratorum, qui ab initio Acarnaniam tenuerunt, nepotem successore-
 remque legitimum? Quod si longinquitatem temporis causae vestrae
 satis patrocinari censetis, scitote vos falsum ratiocinari: nam ob id
 magis supplicio digni estis, qui tamdiu in facienda iniuria perseve-
 raveritis. Ergo si nulla fraude evadere potestis, quin convincamini,

A.C. 1339 Ἀκαρνανίας βασιλέα ἔξελαύνειν, τὸ ἀδικεῖν οὐκ ἂν ἦν δεαφ-
γεῖν, τί δεῖ ἀνήνυτα πονοῦντας τὴν κακοπραγίαν ἐπιτείνειν
ἑαυτοῖς, καὶ μὴ πειδομένους ἔμοι τὰ βελτίω συμβουλευόντα,
σφίσι μὲν αὐταῖς αἰτίους γενέσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἡμᾶς δὲ
ὀλίγου πόνου ἀπαλλάξαι, ὃν ὑπομενούμεν ὑμᾶς καταστρεφό-5
μενοι. ὅτι δὲ ἡ ἐμὴ παραίνεσις συμφέρουσα ὑμῖν, ἔξεστι
χρήσασθαι συμβούλοις τοῖς συγγενέσι καὶ ἑταίροις ὑμῶν Ῥω-
γίοις, οἳ ἔμοι πάντα ἀναθέμενοι τὰ κατ' αὐτοῦς, ὄσης ἀπή-
βλαυσαν εὐνοίας καὶ προνοίας τῆς πρὸς βασιλέως, μαρτυρή-
σουσιν αὐτοί. εἰ οὖν καὶ ὑμεῖς τὰ ἐμέτερα ἀνάδησθε ἐμοί, 10

V. 254 εἴσεσθε κυλιῶς ὡς ἀληθεῖ καὶ δικαίῳ καὶ δυναμένῳ εὖ ποιεῖν
ἐπιστεύσατε ἀνδρῶν. ἀπολογίαν μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς εἰρημέτοις
ἀπαιτεῖν οὐ δίκαιον νονὶ, τῶν πλειόνων τε ἀπόντων καὶ ὑμῶν
ἀμελετήτων πρὸς τοὺς λόγους ὄντων· ἐκκλησίαν δὲ ἀθροί-
σαντες καὶ βουλευσάμενοι περὶ τῶν δεόντων, ἐς τὴν ὑστεραίαν, 15
εἰ δοκεῖ, ἀπόδοτε τὸν λόγον." Ὁ μὲν οὖν εἰπὼν τοιαῦτα πρὸς
Ἄρταιους, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ στρατόπεδον, Καβασίλαν καὶ
τοὺς ἄλλους Ῥωγίους διαλέγεσθαι αὐτοῖς καταλιπὼν, ὡς ἂν
ὑπ' ἐκείνων μάλιστα ἐνάγοιντο προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ. Ἄρ-
Cταῖοι δὲ ἐκ τῶν πυλῶν ἀναχωρήσαντες, ἐκκλησίαν ἐποιούοντο 20
καὶ ἐπὶ ἐφαίνετο αὐτοῖς τὰ πράγματα εἰς τέλος ἦζοντα οὐκ
ἀγαθόν, ἐδέδοκτο διὰ μεγάλου δομestίκου προσχωρεῖν τῷ βα-
σιλεῖ. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν πρὸς τῆς πόλεως γενόμενοι τὰς
πύλας, ἐπεὶ καὶ ὁ μέγας δομestικός παρῆν τὸν λόγον ἀπαι-

et si viribus ad imperatorem Acarnania efficiendum valeritis, non
possetis tamen iniuriae opinionem effugere, quid, quaeso, inaniter
laborantes, miseriam vobis producitis? Quin mihi salutaria monenti
obsequentes, et vobis uberrimum fructum adipiscimini et nos a tan-
tillo labore, quem vobis edomandis sustinebimus, liberos esse sinitis?
Ceterum cohortationem meam ut non inutilem rebus vestris, Rhogii
cognati ac socii vestri testabuntur, si eos adhibere consiliarios volue-
ritis: qui cum in arbitrio meo sua posuissent, quanta cura benevo-
lentiaque ab imperatore dignati sint, ipsi loquentur. Si item vos
vestra mihi permiseritis, efficiam ut ea homini veraci et iusto et qui
benefacere possit, permisisse praeclare intelligatis. Responzionem in
praesens non postulo, quando maior pars abest et vos ad responden-
dum non estis meditati. Ubi acto conventu de summa rerum deli-
beraveritis, crastino die, si libebit, respondete. His Artaeos allocu-
tus, in castra rediit, Cabasila et Rhogiiis quibusdam relictis, quorum
imprimis sermonibus ad imperatoris obedientiam reducerentur. Ar-
taei a porta digressi, concilium convocant, in quo, ut res ad finem
non bonum spectare visa est, placuit sequestre magno domestico ad
imperatorum transire. Itaque die altero pro porta urbis stante, do-

των, „ἡμεῖς” ἔφρασαν „οὐ μεγάλα τινὰ φόμεθα βασιλεῖ προσ- A. C. 1339
κεκρονκέναι, οὐδ’ οἷα αὐτὸν πρὸς δρῆν ἐκκαλέσασθαι τοσαύ-
την, ὥστε καταψηφίσασθαι ἡμῶν πανωλεθρίαν. Ἀκαρνανίαν
γὰρ εἰδότες πολὺν ἤδη χρόνον ὑπὸ τοῖς Ἀγγέλοις ἀγομένην
5 καὶ τῆς Ῥωμαίων παντάπασιν ἡγεμονίας ἀποτετημμένην, γυ-
νὴ δὲ δρῶντες βασιλέα καταδουλωσάμενον αὐτὴν, Νικηφόρον D
τε τὸν παῖδα παντάπασιν τὴν ἀρχὴν ἀποστερήσαντα πατρόθεν
προσῆκουσαν αὐτῷ, ἐκεῖνόν τε ἀδικεῖν οἰόμενοι καὶ αὐτοὺς
ἀγνώμοσύνην ὄφλειν τὴν ἐσχάτην, εἰ μὴ πάσῃ δυνάμει συνα-
10 ροοῖμεθα Νικηφόρῳ πρὸς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρίου κλη-
ρον, τὸ ἔργον ἐπέστημεν τοῦτ’ καὶ τὰς πόλεις βασιλέως ἀπε-
στήσαμεν, οὐδὲ αὐτὸν οἰόμενοι ποιήσεσθαι τοσοῦτον ἐν δεινῷ,
εἰ τὴν ἐκ πολλῶν ἤδη βασιλέων μὴ προσοῦσαν τῇ Ῥωμαίων
ἡγεμονίᾳ γῆν, καὶ ὑπ’ αὐτοῦ ὑφ’ ἑτέρου ἄγοιτο, ἢ μάλιστα
15 προσῆκει κατὰ τὴν διαδοχὴν. γυνὴ δὲ αὐτὸν δρῶντες σφόδρα
καθ’ ἡμῶν ἐξωρισμένον καὶ πολιορκοῦντα χρόνον ἤδη συ-
χνόν, ἄλλως τε καὶ τῇ προτεραία παρὰ σοῦ καὶ τινων ἑτέρων
τῶν φιλῶς πρὸς ἡμᾶς διακειμένων δεδιδαγμένοι, ὡς ἐν δεινῷ P. 318
βασιλεὺς τὴν ἀποστασίαν ἡμῶν ποιεῖται καὶ οὐ παύσεται πο-
20 λιορκῶν, εἰ μὴ προσχωρήσῃμεν ἐκόντες, ἄχρῃς ἂν ἡ λιμῶν ἢ
ὄπλοις παραστησάμενος ἐκπορθῆσῃ, οὐκέτι μένειν ἔγνωμεν
ἐπὶ τῶν προτέρων λογισμῶν, οὐδὲ βασιλεῖ καὶ πᾶσιν ὑμῶν οὔσι
τηλικούτοις ὄπλα διηνεκῶς ἀνταίρειν, δείσαντες μὴ καὶ ἀνά-

23. Pro δείσαντες legebatur δείσαντες.

metico praesente et responsum poscente, Nos, inquit, ut puta-
mus, non ita magnis in rebus imperatorem offendimus, nec quae
illum in nos tantum efferare debeant, ut extremam nobis perniciem
intentet. Nam cum sciremus Acarnaniam a Romano imperio penitus
abiunctam, plurimis annis in Angelorum potestate fuisse, et videre-
mus modo imperatorem eam sibi subiecisse Nicephorumque puerum
paterno principatu exuisse, statueremus autem nos illi facere iniuriam
et nefandi sceleris reos fore, nisi eidem in patrimonio suo tuendo
totis viribus daremur operam, hoc facinus suscepimus et urbes ab
imperatore alienavimus, ne ipsum quidem adeo indignatum rati,
si provincia, quae a multis iam imperatoribus sub ditione Romano-
rum non fuisset, etiam sub ipso ab alio regeretur, cui successionis
nomine imprimis deberetur. At nunc animadvertentes eum nobis
summpere iratum, tamdiu obsidionem continuare, adhaec heri abs
te et aliis quibusdam amicis nostris edocti, illum defectionem no-
stram pro re iniuriosa habere haberique velle: nec obsidione desti-
tutum, donec aut fame aut vi subactos expugnaverit, nobis stat
sententia mutare factum, nec imperatori et vobis adeo multis conti-
nenter armis resistere, timentibus, ne vastationem pro libertate in

A.C. 1339 στατον ἀντί ἐλευθέρας θήσομεν τὴν πατρίδα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς διαφθεροῦμεν σὺν αὐτῇ. διὸ καὶ τοῦ πρὸς βασιλέα ἤδη ἀποστάντες πολεμεῖν, σφᾶς αὐτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν παραδιδῶμεν διὰ σφῶν· αὐτὸς δ' ἂν εἰδείης ὅτω τρόπῳ διοικησάμενος τὰ καθ' ἡμᾶς ἡμῖν τε καὶ πατρίδι τῆς ἐλευθερίας ἡδίω τῆς πρὸς βασιλέα δουλείαν ἀποδείξεις.” ἐπαινέσας δὲ αὐτοὺς ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, „εἰ μὲν μὴ πρὸς τέλος” ἔφη „συνετὸν ἢ ἀπολογία κατέληγεν ὑμῖν, εἶχον ἂν αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ τῇ προτεραίᾳ, διὰ πολλῶν οὐκ ἀδικοῦντα ἀποφαίνειν βασιλέα, ἀλλὰ πρότερόν τε ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ἀδικού-10 μενον πολὺν ἤδη χρόνον Ἀκαρνανίας ἀπεστερηκότων, καὶ νῦν ἕφ' ὑμῶν ἀφισταμένων οὐ δικαίως, ἀλλὰ πᾶν ὅτιοῦν ὑφίστασθαι δικαίων ὄντων, ὅτι τοσοῦτων ἀναλωμάτων καὶ πόνων αἵτιοι κατέστητε αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ εὐ ποιοῦντες τῆς ἀκαί-15 ρου φιλονεικίας καὶ τῆς οὐδένα νοῦν ἐχούσης ἐνστάσεως ἀπέ-15 στητε καὶ προσεχωρήκατε βασιλεῖ ἐκόντες ὄντες, χάριτας ὑμῖν ἐγὼ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ὁμολογῶ πολλὰς· ἐνὸς μὲν, ὅτι βασιλεῖ προσεχωρήσατε καὶ οὐ τῇ ἀρχαίᾳ ἐνεμείνατε ἐνστάσει, V.255 ἕφ' ἧς ἴσως καὶ ἀπώλεσθε· δευτέρου δὲ, ὅτι δι' ἐμοῦ, ὡς ἂν ἔχω καθαρὰν τὴν ἡθονὴν καὶ σώσας αὐτὸς καὶ βασιλεῖ20 προσαγαγῶν τρίτου δὲ, ὅτι τὰ δέοντα καὶ σφίσι αὐτοῖς καὶ πατρίδι βουλευσάμενοι λυσιτελοῦντα, καὶ ἑαυτοὺς σεσώκατε

12. ὑμῶν, quod Inlpr. q̄roque legit, dedi pro ἡμῶν. 17. Pro
 ἔτι legebatur ἔτι.

patriam inferamus et cum ipsa simul dispereamus. Ideo bello cum imperatore iam supersedentes, nos ipsos urbemque per te dedimus. Tu quo pacto res nostras administras nobisque et patriae subiectionem istam ipsa libertate incundiores reddas, haud nescies. Probata responsione, magnus domesticus, Si, inquit, dicta vestra prudenti clausula terminata non fuissent, poteram, ut etiam hesterno die, copiose docere, imperatorem nihil contra aequitatem committere, sed et prius sub Angelis, longo iam tempore Acarnaniam per nefas possidentibus, iniuriam pertulisse et nunc a vobis, qui improbe defecistis, cum quidvis pati potius merito debuissetis, tantarumque illi impensarum ac molestiarum causa fuistis. Quia vero, ut decuit, ab importuna contentione et insipienti pertinacia discessistis, voluntariaeque deditioe imperatori vos obtulistis, gratias ego vobis et vestra causa ingentes ago. Primum, quod ad imperatorem vos adinnoxistis nec in pristina obstinatione perdurastis, quae pestem forsitan vobis peperisset. Deinde, quod id per me fieri cupistis, ut liquida voluptate perfunder, quoniam et vos servaverim et ad imperatoris auctoritatem fidemque revocarim. Postremo, quia honesta et patriae frugifera constituentes, et vos et patriam conservatum

καὶ πατρίδα· ὧν τὰ σωστρα ἑμὲν ὀφείλιν αὐτὸς ὁμολογῶ, A.C. 1339
 διὰ τὴν εὐμέλειαν τὴν πρὸς ὑμᾶς πάνθ' ὅσα πρὸς ὑμᾶς
 ἦκει ἀγαθὰ λογιζόμενος διαφέρειν ἔμαντῶ." Τοιαῦτα καὶ ἕτερ'
 ἅττα πολλῆς γέμοντα προφότητος καὶ χάριτος πρὸς αὐτοὺς δια- D
 5λεχθεῖς, ἅμα Βασιλίτζη τῷ τῆς πόλεως ἄρχοντι καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ὅσοι ἦσαν ἐν λόγῳ παραλαβὼν, ἤγαγεν ὡς βασιλέα· συγ-
 γνώμης τε ἐφ' οἷς ἀπέστησαν τυχόντες καὶ πολλῶν ἐτέρων
 εὐεργεσιῶν, ἐπανελθόντες καὶ ἀναπετάσαντες τὰς πύλας, εἰσε-
 δέξαντο βασιλέα καὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν, τὴν πόλιν παρα-
 10οδόντες. βασιλεὺς δὲ καὶ πρότερον μὲν ἐκεκῆκωτο τὰ σπλάγ-
 χνα καὶ διέκειτο πονήρως ὑπ' αὐτῶν, τότε δὲ ἐκ τῆς κακοπα-
 θείας τῆς κατὰ τὴν στρατείαν, μάλιστα δὲ καὶ διὰ τῶν ἀέρων
 τὴν ἀήθειαν, παρὰ πάντα τὸν τῆς πολιορκίας χρόνον ἐνόσει·
 καὶ ἡ ἄλλη δὲ πᾶσα στρατιὰ διαρῥοίαις κατεχόμενοι καὶ πν-
 155ρετοῖς καὶ κεφαλῶν ἀλγῆμασιν ἐπασχον κακῶς καὶ ὀλίγοι ἦσαν
 οἱ διαφυγόντες τὸ κακόν· ἐτεθνήκει δὲ οὐδεὶς ὑπὸ νόσον, εἰ P. 319
 μὴ Σφραντζῆς ὁ μέγας στρατοπεδάρχης. ἐπὶ χρόνον δὲ συ-
 χνὸν παλαιότες τῇ νόσῳ, ἀπηλλάττοντο. Ἴπποι δὲ καὶ ἡμί-
 20ᾶποθνήσκειν· διὸ καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι Ἴππους ἔχοντες ἀνέ-
 ζευξαν. τότε δὲ ἐπεὶ ἡ Ἄρτα προσεχώρησε, βασιλεὺς μὲν
 διὰ τὴν νόσον καταλείπτο ἐκεῖ.

λζ'. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος στρατιὰν ἀναλαβὼν ἤλθεν
 εἰς Θωμόκαστρον καὶ πρότερον πολιορκούμενον, ἔνθα καὶ Νι-

17. Σφραντζῆς em. ED. P. pro Σφροντζῆς.

ivistis: quorum vobis pretia deberi confiteor, qui amore quodam
 vestri omnia ad vos bona confluentia mea bona iudico. Talia et
 plura suavitatis gratiarumque plena cum disseruisset, Basilitzem
 praefectum et alios civitatis principes ad imperatorem adducit, qui
 venia ac donis insuper affecti redeuntes, portis reclusis, cum exer-
 citu eum intromiserunt urbemque dediderunt. Imperator cum antea
 quoque intestinorum dolore torqueretur et ex eis vehementer labo-
 raret, tunc ex incommodis expeditionis et praesertim ex caeli insol-
 lentia toto obsidionis tempore aegrotabat. Exercitum praeterea to-
 tum alvus citata exercebat febresque et dolor capitis divexabant:
 ac pauci huius mali expertes manebant. Nemo tamen praeter
 Sphranzem magnum stratopedarcham interiit; sed diutius cum mor-
 bo colluctati, convalescebant. Equi, muli et si quid aliud anima-
 lium erat, difficulter vitam retinebant. Quare de multis haud multi
 cum equis redierunt. Arta recepta, imperator ibidem ob afflictam
 valetudinem mansit.

37. Magnus domesticus exercitum Thomocastro ante iam obsessio
 admovet, ubi puer Nicephorus, despotae filius, Tarento cum aliis

- A.C. 1339 κηφόρος ὁ δεσπότης παῖς ἐκ Τάραντος ἐλθὼν μετὰ τῶν ἄλλων τῶν φυγάδων ἔτι νήπιος ὢν ἐπολιορκεῖτο. οὗτοι δὲ αἶτε καὶ ἐν ἀφρόνοις ὄντες διὰ τὸ θαλασσοκρατεῖν, τριήρεων οὐ παρουσῶν βασιλικῶν, καὶ δυσπειθέστεροι τῶν ἄλλων μᾶλλον ἦσαν καὶ οὐδὲ λόγου γοῦν ψιλοῦ ἤξιον τοὺς πολιορκοῦντας. καὶ γὰρ καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἐν δύο καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, αἰ μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ παρῆλθον, προσπέμποντος αἰετίνων αὐτοῖς καὶ τὴν αἰτίαν ἐρομένου, δι' ἣν οὕτως ἀσυμβάτως ἔχουσι πρὸς βασιλέα καὶ πάντα μᾶλλον αἰ ὑπομένειν ἢ ὑπ' αὐτὸν τελεῖν, οὐδεμίαν παρέσχον ἀπολογία· ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ μὴ ἐκατέρωθεν γῆς πολιορκεῖσθαι καὶ θαλάσσης· ἅμα δὲ καὶ συμμαχίαν ἐκδεχόμενοι ἐκ Ταραντίνων ἦξεν, ἣν ᾤοντο αὐτοῖς λύσειν τὴν πολιορκίαν τοὺς Ῥωμαίους ἐκφοβήσαντας. μετὰ δὲ τὴν δευτέραν καὶ εἰκοστὴν ἡμέραν ἦγον ἐκ τοῦ Τάραντος αἰ προσδοκώμεναι δέκα τριήρεις καὶ πεντηκόντοροις Διτρεῖς· ἃς ἰδόντες οἱ πολιορκούμενοι ἐν Θωμοκάστρῳ, ἡδονῆς τε ἦσαν ἐμπλεῆ καὶ σωτήρια ἐώραζον καὶ ἐπαινούζον ἀπὸ τοῦ τείχους, ὡς ἤδη τῶν κακῶν ἀπηλλαγμένοι. οἱ δὲ ἦσαν V. 256 οὐδὲν μᾶλλον ἐν ἐλάττωσι κακοῖς. ὁ μέγας μὲν γὰρ δομεστικός καίτοι ἐγγὺς ἐστρατοπεδευμένος τῆς θαλάσσης, οὐδὲν μᾶλλον ἐκινήθη, ἀλλ' ἀτρέμας τῆς πολιορκίας εἶχετο. Ταραντῖνοι δὲ ἐπ' ἀγκυρῶν ἐφώρμον, τῆς τε γῆς ἀπεχόμενοι ὡς πολεμίας καὶ πρὸς τῆ πόλει οὐδεμίαν ποιούμενοι ἀπόβασιν.

9. Pro αλ, quod nihili est, ED. P. conī. αἰρούνται. 12. Ταραντίνων legebatur; ED. P. conī. Τάραντος.

fugitivis reversus, obsidebatur. Thomocastrii velut copiis omnibus circumfluentes, quod mare obtinerent, ubi imperatoriae triremes nullae erant, multo plus ceteris calcitrabant nec verbis saltem nudis obsessores dignabantur. Etenim cum magnus domesticus per dies duos et vicenos ad adventu suo ad eos quotidie mitteret et causam exquireret, cur adeo nullam cum imperatore compositionem patenterent et quidvis quam ei parere mallent, nihil responsi dabant: simul quia non utrimque, terra marique, oppugnabantur: simul quia Tarento auxilium expectabant, quod, Romanis perterritis, obsidione eos liberaret. Post secundum autem et vicesimum diem Tarento venerunt expectatae triremes decem et tres aliae, quarum singulae quinquaginta remis agebantur. Earum conspectu obsessi plurimum exhilarati, diem festum agebant ac de muro divinas laudes, ut iam malis defuncti, concinebant: qui tamen nihilo magis minoribus erant in malis. Magnus siquidem domesticus, etsi propter mare castra posuisset, nec tantillum se commovit obsidionemque perpetuavit. Tarentini stantes in ancoris, ad terram ut hostilem naves appellere ac prope urbem descendere non audebant. Tertio post die suspicia-

εἰς τρίτην δὲ ἡμέραν ὕστερον ὁ μέγας δομέστικος ὑποπτεύ- A. C. 1339
 σας τοῖς ἐν Θωμοκάστρῳ τὸ φρονήμα ὑπερδοῦναι, ἐπεὶ οὐδὲν
 ἀπώναντο τῆς βοήθειας Ταραντίνων, προσῆγεν αὐτοῖς τοὺς
 λόγους προσπέμπων τοὺς διαλεξομένους. ἔφασκέ τε θαναμάζειν P. 320
 ἑμάλιστα αὐτῶν, ὅτι συντεοί τε ὄντες καὶ πράγμασιν εἰδότες
 χρῆσθαι, ὡς περὶ αὐτῶν ἀκούειν ἔξοστιν, (ὀλίγους γὰρ αὐ-
 τῶν ἑωρακεῖναι κατὰ τὴν πρώην τὴν ἔφοδον,) νῦν οὐ προσή-
 κοντα ποιοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐδ' ἔξ ὧν μάλιστα ἂν ἀπολύσιντο
 αἰτίας. αὐτοῦ γὰρ δὴ ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσιν ἡμέραις περι-
 10 καθημένον καὶ τὴν αἰτίαν ἐθέλοντος μαθεῖν, ἧς ἕνεκα αὐτοῖς
 τὸ ὑπὸ βασιλεὺς τετάχθαι νομίζεται τῶν πάντων ἀδυνάτων, μήτε
 παρέχεσθαι ἀπολογία μνηδεμίαν, μήτε ἔξ ὧν πράττουσιν
 ὑποψίαν ἐνδιδόναι, ὡς σωφρόνων ἀνθρώπων χρῶνται λογι-
 σμοῖς, ὅφ' ὧν ἢ ἡμᾶς κακώσουσι τοὺς πολεμίους ἢ σφίσι
 15 αὐτοῖς πορίσονται τινα ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλγεῖνων. ἀλλὰ ταῦ- B
 τὸν πάσχειν οἶον τοὺς πολυπόδας φασιν, οἱ ἐπειδὴν ἐξέλκων-
 ται τῆς θαλάμης, ἂν συμβαίῃ τινὸς ἐπιλαβέσθαι, οὐ θραδίως
 μεθῆασιν, ἄχρις ἂν ἢ ἐπιλείψωσι τι ἑαυτῶν, ἢ παρασπάσωνται
 τῶν ἡμμένων. τοιοῦτον δὴ τι συμβαίνειν καὶ περὶ αὐτούς.
 20 αἶψα γὰρ ὡς οὐ βασιλεὺς προσθήσονται εἰπόντες, τοῖς αὐτοῖς
 λόγοις χρῶνται διηνεκῶς καὶ οὐδεμίαν ἐπιδέχονται μεταθε-
 λήν. καίτοι εἰ μὲν περὶ ἀκινήτων πραγμάτων ἦσαν τοὺς λό-
 γους ἐσκεμμένοι, εἶχεν ἂν τινα λόγον ἐμμένειν τοῖς βεβουλευ-

17. Θαλάσσης ed. V. vitiose. Respicit Hom. Od. V, 43a. 18.
 παρασπάσων legebatur, unde ED. P. coni. παρασπάσωσι.

tus magnus domesticus, Thomocastriis spiritus paulatim comprimi,
 quandoquidem Tarentino subsidio non fruerentur, per internuntium
 eos in hanc sententiam verbis est aggressus. Se illos non posse satis
 admirari, quod cum viri prudentes ac rerum usu triti sint, ut qui-
 dem fama praedicentur, (nam adhuc recenti adventu suo paucos eor-
 um vidisse,) nunc existimationi suae minime servire ac neutiquam
 ea facere, unde se omni crimine prorsus liberent. Ipso enim circiter
 quinque et viginti dies ad muros sedente et avente causam nos-
 scere, ob quam subesse imperatori prorsus intolerabile videatur, eos
 nihil plane respondere: neque ex his, quae faciant, suspicionem
 afferre, quasi aut hostibus incommodum aut sibi met ipsis molestia-
 rum vacuitatem prudenter meditentur: sed idem illis, quod polyptis
 accidere, qui egressi e latibulo, si quid apprehenderint, non facile
 dimittunt, donec aut per se aut vi abstracti, quod constrinxerant,
 dimiserint. Sic ipsos, cum semel imperatorem se nolle principem
 agnoscere testati sint, idem semper et praefracte testari. Quam-
 quam si de rebus immutabilibus id meditato loquerentur, haberent
 rationem aliquam, cur in his perseverarent, quae a principio sta-

A.C. 1339 μένοις ἐξ ἀρχῆς νῦν δ' ἔξεστι συνορᾶν, ὡς οὐδ' ἐπὶ μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν αὐτῶν μενόντων, ἀλλὰ ποικίλας δεχομένων τὰς μεταβολὰς, ποιῶνται. ὥστε ἐχρῆν αὐτοῖς καὶ τοὺς περὶ ἐκείνων λόγους ὁμοίως τοῖς πράγμασι μεταρμύζεσθαι πρὸς τὸ λυσιτελοῦν. παρήγει τε αὐτοῖς τῶν συνετωτέρων παρ' αὐ-5 τοῖς τινα πέμψαι πρὸς αὐτὸν, ὥστε ἂν αὐτοῖς οἴεται λυσιτελοῦντα ὑποθέσθαι. κὰν μὲν καὶ αὐτῷ συμφέροντα δοχῆ· εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' αὐτοῖς γε ἐξεῖναι πάλιν ἂν ὀνήσειν οἴεται ἐλέσθαι. Τοιούτους μὲν ὥσπερ δι' ἀκροβολισμῶν πρὸς ἐκείνους ἐποίησατο τοὺς λόγους· ἐκείνοι δὲ ἀποκρινάμενοι ὡς εἰ δοκεῖτο αὐτοῖς συμβουλευσαμένοις, πέμψουσί τινα εἰς τὴν ὑστεραίαν, πέμψουσι Ῥιτζάρδον τὸν Νικηφόρου παιδαγωγὸν ἐπιφανέστε- D ρόν τε καὶ συνετωτέρον τῶν ἄλλων ὄντα. καταστάτων δὲ εἰς λόγους, τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος διελέχθη· „οὐδένα οἴομαι τῶν πάντων, εἰ μὴ παντάπασι ἀπειτέ-15 ρηται φρενῶν, μὴ πρὸς τι τέλος ἀποβλέποντα ὄψωδῆποτε ἐπιχειρεῖν. διὸ τὴν τε ἀποστασίαν πρῶτον καὶ τὴν ἐπὶ τῇ πολι-ορκίᾳ νῦν δοκοῦσαν μεγαλοψυχίαν οὐκ ἄλλου του ἔνεκα ἐλέσθαι ὑμᾶς νομίζω ἢ ὥστε Νικηφόρῳ τῷ τοῦ δεσπότου παιδὶ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ὑμῖν αὐτοῖς εἰς εὐπραγίαν ἀφελειάν τινα ἐργά-20 σάσθαι. σκεψώμεθα δὴ ἐπ' ἀμφοτέρων· κὰν μὲν τινα ἐκ τῶν εὐλογασμένων ἢ ἐξ ὧν αὐτοὶ ἐλπίζετε δυνώμεθα εὑρεῖν, ταῦτα πράττειν ἐξ ὧν ἂν εἰς πέρας ἔλθοι τὰ βεβουλευμένα· ἂν δ' P. 321 ἐναντίως ἔχοντα ἢ αὐτοὶ ὑπονοῆτε, μὴ μόνον μὴ ἀφίστασθαι

tuissent. Nunc palam esse, eos de iis loqui, quae nec unum diem sunt eadem, sed varie commutantur. Quare et verba cum rebus ad eorum utilitatem oportuit congruere: admonebatque, ut e prudentioribus aliquem mitterent, quem, quid ipsis expediret, docere posset. Et si quidem is sibi assentiretur, bene: sin autem, rursus eis integrum fore, ea persequi, quae profectura ducerent. Sic ille verbis quodammodo cum ipsis velitabatur. Qui cum respondissent, missuros aliquem, si concilio placuisset, postridie Richardum, Nicephori paedagogum, ceteris nobiliorem ac prudentiorem mittunt. Congressus cum eo magnus domesticus, sic ait: Neminem ego mortalium; nisi a mente desertissimum, non ad finem aliquem in quibuscumque actionibus suis respicere iudico. Quod igitur primum fidem prodidistis et nunc in obsidione istam animi, quae videtur, altitudinem adhibetis, non alia de causa id facere vos autumo, quam ut Nicephoro despotae filio ad principatum et vobis ipsis aliquid ad felicitatem adiuventi afferatis. Ergo age, utrumque consideremus: ita, ut siquidem ex iis quae facta sunt, aut ex iis quae speratis, invenerimus quippiam, quo consulta vestra finem suum sortiantur, id ne omittatis: sin contra invenerimus, quam vos suspicamini, ut

τῶν μὴ ἐρθῶς ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ πείθεσθαι παραινούντι. A.C. 1339
 τὰ σινοῖσονται. ὑμεῖς τοίνυν βασιλέως ἀποστάντες οὐδὲν εἰς
 ὑμᾶς ἀγνωμονήσαντος, προσεχωρήσατε τοῖς Ταραντίνοις οὐχ
 ἀπλῶς οὐδὲ ἀλόγως, ἀλλ' οἰόμενοι τῇ ἐκείνων συμμαχίᾳ Ἀκαρ-
 5 νανίαν δυνήσεσθαι ὑπάγειν ἑαυτοῖς. τοῦτο δὲ οὐδὲ ὀλίγου
 δεῖ τοῦ εἶναι δυνατόν. αὐτοὶ γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν ἰδίᾳ κινούμενοι V. 257
 πλεονεξία πολλάκις Ἀκαρναῖσι στρατῷ μεγάλῳ ἐπεστράτευσαν
 καὶ τὴν χώραν ἐκάκωσαν ὅσα μάλιστα ἐξῆν· πόλεως δὲ οὐ-
 10 δεμῖα ἠδυνήθησαν κύριοι γενέσθαι, οὔτε ὄπλοις βιασάμενοι
 οὔτε πολιορκία ἀναγκάσαντες ὁμολογίᾳ παραδοῦναι, ἀλλ' ἀνε-
 χώρησαν ὧν ἦγον ἀποβαλόντες οὐκ ὀλίγους, πλὴν εἰ μὴ ὧν
 αὐτοῖς ἐκόντες οἱ Ἀκαρνανίας ἄρχοντες παρεχώρησαν, Βον-
 15 τίτζης καὶ Ναυπάκτου καὶ Βοθρεντοῦ, ὥστε ἔχειν αὐτοὺς
 συμμαχούς πρὸς τὸν πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων πόλεμον. οἱ οὖν
 Ἀκαρναῖσι μόνοις πολεμοῦντες οὐδὲν ἠδυνήθησαν ἀνύσαι
 πλέον, τίς ἐλπίς περιγενέσθαι νῦν καὶ βασιλέως παρόντος
 ἅμα στρατιᾷ, ὃς πρότερόν τε καὶ νῦν ῥᾶον ἐξαρκεῖ Ἀκαρ-
 20 νᾶσιν ὁμοῦ καὶ Ταραντίνοις πολεμεῖν; οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ὑμῖν
 ἐλπίς Ἀκαρνανῶν τινὰς συναποστήναι· καὶ οἱ γὰρ πρότερον
 Ῥώγιοι καὶ Ἀρταῖδι συναπέστησαν, καλῶς περὶ σφῶν αὐτῶν C
 βουλευσάμενοι τὰ δέοντα, βασιλεὶ τὰς πόλεις παραδόντες
 προσεχώρησαν καὶ σφίσι τε αὐτοῖς αἴτιοι ἐγένοντο ἐνπραγίας.
 πολλῶν γὰρ ἐπέτυχον τῶν βασιλέως εὐεργεσιῶν καὶ τοῖς πο-
 λίταις τοῖς αὐτῶν. ὡς μὲν οὖν εἰ καὶ ἦζουσι Ταραντίνοι,

non solum, quod verum et rectum non est deseratis, sed et mihi
 bene consulenti obtemperandum existimetis. Vos itaque nullo im-
 peratoris peccato offensi, ad Tarentinos transfugistis: nec id sim-
 pliciter et inconsulto, sed rati illorum opibus Acarnania potituros.
 Hoc autem quantum ab effectu abest? Ipsi enim sua privatim cupi-
 ditate et avaritia impulsī, saepius in Acarnanas cum magno profecti
 exercitu, regionem quidem populationibus et maleficiis infestam ha-
 buerunt, urbem tamen nullam nec armis expugnando ceperunt, nec
 obsidendo ad deditionem coegerunt, sed copiis non parum imminu-
 tis, remearunt: paucas nempe Bontitzen, Naupactum et Bothrentum
 excipio, quibus Acarnaniae principes, ut eos belli contra imperato-
 rem socios haberent, cesserunt. Qui igitur cum Acarnanibus solis
 bello contententes, nihil egerunt, quae spes superaturos nunc prae-
 sentem imperatorem cum exercitu, qui et alias potuit et nunc faci-
 lius potest cum Acarnanibus et Tarentinis simul bellum gerere?
 At neque vobis sperare licet, Acarnanum aliquos vestro exemplo
 defecturos. Nam qui prius vobiscum defecerant Rhogii et Artaei,
 rebus suis probe consulentes, imperatori se addixerunt multaue
 sibi ac civibus suis ab eo dona consecuti, felicem statum invene-

- Δ. C. 1339 ὀλίγα ἢ οὐδὲν λυσιτελήσουσιν ὑμῖν, δέδεικται ἡμῖν· ὅτι δὲ οὐδὲ ἤξουσιν τὴν ἀρχὴν, αὐτόθεν ἤδη πειράσομαι κατὰ δῆλον ποιεῖν. πᾶς γὰρ ὅστισοῦν ἰδίων ἕνεκα ἐγκλημάτων ἢ ἑτέροις συμμαχῶν ἀπτόμενος πολέμου, ἐν ἀρχαῖς μὲν μάλιστα καὶ χρήμασι καὶ ὄπλοις ἐρρώμενος ἔχεται προθύμως· εἰς δὲ ἅπασιν καὶ δις ἐπιχειρήσας σφαλῆ, ἀμβλύνεται. πριγκίπισσα Τιογαροῦν, ὡς αὐτοὶ τε οἴεσθε καὶ ἡμεῖς οὐκ ἂν ἕξαρνοι γενόμεθα, προθύμως τοῦ ὑπὲρ ὑμῶν πολέμου ἀπτομένη ἐν ἐνιαυτῷ μάλιστα, ᾧ πολεμεῖσθε ὑφ' ἡμῶν, παρασκευαζομένη, νῦν τὰς δέκα ταύτας πέπομφε τριηρεῖς, οἳ οὐχ ὅτιγε ὑμῖν, ἀλλ' οὐδέτιο ἑαυτοῖς ἀμύνειν οἴοι τέ εἰσιν. ἐμοῦ γὰρ παρὰ θάλασσαν ἑστρατοπεδευμένου, οὔτε ἀπέβησαν οὔτε ἀποβῆναι οἴοι τέ εἰσιν, ἀλλ' ὀλίγον ἀπεοίκασιν ἀψύχων. λείπεται δὴ οὖν κεφαλῆ χειρὶ πρὸς τὴν πέμψασαν ἐπανελθεῖν. ἐκείνη δὲ ὁρῶσα ὡς οὐκ ὀλίγων τινῶν ἀναλωμάτων οὐδὲ φαύλης πραγματείας ἵς ὁ πρὸς βασιλέα δεῖται πόλεμος, ἀποσχίσεται ἐπιχειροῦσα ἀδυνάτοις· ὑμῖν δὲ ἐρήμοις τῆς ἐκεῖθεν βοηθείας λειπομένοις
- P. 329 οὐδὲν ἄλλο λείπεται ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ παραδοῦναι ἐνδείξαι πιεσθέντας καὶ δούλους καὶ ἀναστάτους γενέσθαι, ἢ πολιορκουμένους ἐνταῦθα ἀπολέσθαι πανδημῆζο ἐν φρουρίῳ πνιγροῦ καὶ πλήρει δυσωδίας κατακεκλεισμένους. ἔξεστιν οὖν συνορᾶν τὴν ὠφέλειαν, ἧς αὐτοὶ τε καὶ Νικηφό-

8. ὑμῶν ED. P. pro ἡμῶν.

runt. Tarentina itaque, etiamsi venerint, parum aut nihil vobis operae navaturos demonstratum est: prorsus autem non venturos, inde conabor ostendere. Quicumque aut propter privatas offensiones aut ut socius bellum capessit, principio quidem, dum ab armis et pecunia est instructissimus, impigre opus invadit: si semel iterumque id frustra fecerit, languescit impetus. Princeps igitur Tarentina vestra opinione et vero etiam nostra, prompte pro vobis bellum capessens, uno hoc anno, quo a nobis oppugnaminis, comparatas triremes hasce misit: quae tantum abest, ut vos defendant, ut nec se ipsas queant defendere. Me enim iuxta mare castrametante, nec descenderunt classarii, nec quasi essent mortui descendere potuerunt. Reliquum est, ut vacuis manibus ad eam redeant, a qua missi sunt. Quae cum intelligit, bellum adversus imperatorem nec modicis sumptibus et magnis egere laboribus, de cetero quae effici non possunt, non tentabit. Vobis vero illo frustratis auxilio, aliud nihil restabit, quam ut vexati et rerum egestate oppressi, pro mancipiis vos tradatis, ac sedibus vestris profugis servitute serviat, aut hic in oppidulo aestuoso ac foetoris pleno obsessi et conclusi, cum populo universo intereat. Quamobrem hinc utilitatem, quam vobiscum despota vester ex hac defectione capturus ait, perspicere licet. Quod

ρος ὁ ἡμῶν δεσπότης ἀπολαύσεται ἐκ τῆς ἀπυστασίας. εἰ δ' Ἀ. C. 1339
 ἄρα καὶ συγχωρήσασιν παρασκευῇ μεγάλῃ Ταραντίνους ἐκ
 τῆς δικταίας ὀρηθέντας ἐνθάδε ἦκειν, ἄδηλον μὲν εἰ καὶ
 οὕτω δυνήσονται ἡμᾶς Ἀκαρνανίας ἐξελάσαι, οἱ οὐδὲ πρὸς
 5 μόνους Ἀκαρνανίας, καίτοι γε πολλαίς ἐπιχειρήσαντες, ἴσχυ-
 σαν χωρὶς ζημίας ἀπαλλάξαι πολεμοῦντες. εἰ δ' ἄρα καὶ B
 τοῦτο δοίημεν, τὸ ἡμῶν αὐτοῦς ὀφθέντας κρείττους παρα-
 στήσασθαι τὰς πόλεις, τότε γε ὑμῖν τὰ πράγματα οὐδεμιᾶς
 βέλτιον ἔξει δυσπραγίας. ἀνάγκη γὰρ ὑμᾶς αὐτοῖς δουλεύειν.
 10 οὐ γὰρ δήπου γε ἀνοηταίνουσι τοσοῦτον, ὥστε οὐ πολλαίς
 ἐπεθύμησαν, μετὰ τοὺς μεγάλους πόνους καὶ κινδύνους εἰ
 παρῶνται, ἀνάγκης οὐδεμιᾶς παρούσης ὑμῖν προέσθαι. ὁποῖα
 δὲ ἡ Ταραντίνων καὶ τῶν ἄλλων Λατίνων δουλεία, αὐτοὶ
 ἴστε πείρα βέλτιον ἡμῶν. ὥστε εἴτε συμμαχήσουσιν ὑμῖν οἱ V. 258
 15 Ταραντῖνοι, εἴτε μὴ, εἴτε νικήσουσιν ἡμᾶς, εἴτε ἠττηθήσου-
 νται αὐτοὶ, οὐδὲν ὑμῖν ἐλλείπει τοῦ μὴ εἰς ἔσχατον κινδύνον
 ἀφικέσθαι. οὐ μὴν ἄλλ' οὐδὲ ἡμᾶς ὀλιγορήσαντας διὰ τὸν C
 χρόνον ἀποστήσεσθαι τῆς πολιορκίας οἶσθαι, νοῦν ἐχόντων
 20 ἐστὶν ἀνθρώπων. οὐ γὰρ δὴ αὐτοὶ καθεδόμεθα μέχρι παν-
 τοῦ ὑμᾶς πολιορκοῦντες. νῦν μὲν γὰρ βασιλεὺς οἰόμενος ἐξ
 αὐτῶν διδαχθέντας τῶν πραγμάτων, ὡς οὐ λυσιτελοῦντά
 ἐβουλεύσαοθε ὑμῖν αὐτοῖς, μεταγνόντες προσχωρήσετε αὐτῷ,
 αὐτὸς τε ἔτι περιμένει καὶ οὐδὲ τὰς κτήσεις ὑμῶν τὰς ἐν
 ταῖς ἄλλαις πόλεσι παρῶσθετο ἑτέροις· ἂν δὲ ἀπογνῶ τὴν με-

si etiam concederemus, cum ingenti apparatu concitatos huc venire Tarentinos, incertum est, num et sic nos Acarnania queant depellere: qui nec a sociis Acarnanibus, quamvis eos saepe aggressi, sine detrimento potuerunt discedere. Quod si et hoc daremus, illos nobis potentiores existimatos, urbes subacturos: nihilo minus tum quoque misera erit vestra et infelix conditio. Necessario enim illis servietis. Non enim profecto adeo insipientes sunt, ut quod saepe numero cupierunt, si id post magnos labores et pericula assequatur, citra ullam necessitatem vobis condonent. Quale autem et quam durum Tarentinorum aliorumque Latinorum imperium sit, vos experientia ipsa melius quam nos cognovistis. Quocirca sive adiuvabimini a Tarentinis, sive non: sive nos vicerint, sive a nobis vincantur, nihil aberit, quominus in extremis malis versemini. Sed neque nos diuturnitate remissiores factos obsidionem soluturos arbitrari prudentis est hominis. Nos ipsi quidem non semper vobis assidebimus. Nunc enim imperator, arbitrans ipso eventu doctos, quam de vobismet male merueritis, mutata voluntate ad se accessuros, et ipse adhuc exspectat, et quas in aliis urbibus habetis facultates, nondum in alios dispertit. Si vos calculum reducturos de-

- A.C. 1339 *ταμέλειαν ὑμῶν, οὐ μόνον τὰ ὑμέτερα κτήματα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ὑμῶν τοῖς δυνατωτάτοις Ἀκαρνανῶν παραδίδουσι οἱ κέρδους ἕνεκα ἰδίου καὶ ὑπὲρ δύναμιν πολεμήσουσιν ὑμῖν ὡς πολεμιωτάτοις καὶ ὀλίγην ἔχοντες ἐκ βασιλείως στρατιῶν, καὶ οὐκ ἀνήσουσι πολιορκούντες ἄχρις οὗ παραστησάμενοις αὐτούς τε καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, θήσουσιν ὑπεροφίους. βασιλεὺς δὲ καὶ ἡμεῖς οἴκαδε ἀναχωρήσομεν. σκέψασθε οὖν οἱ κακῶν ὁ πρὸς βασιλεία πόλεμος ὑμῖν χωρήσει· ἐὰν δ' ἔμοι τὰ βελτίως παραινούντι πείθησθε καὶ ἑαυτοὺς βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδῶτε, πρῶτον μὲν, ὅπερ αὐτοὶ διὰ σπουδῆς ποιεῖσθε, τοῖο Νικηφόρου τῷ ὑμῶν δεσπότη ὠφέλειάν τινα ἐξευρεῖν, ἐξέσται. ἐγὼ γὰρ αὐτῷ τὴν ἐμὴν καταγγυήσω θυγατέρα· ὅπερ ὅτι γε οὐδενὸς δευτέρον εἰς εὐτυχίας λόγον οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε*
- P. 323 *δήπου. ἐγὼ τε γὰρ ὡς υἱὸν ἐκτρέψω, καὶ βασιλεὺς τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας ἕνεκα τιμαῖς τε καὶ πολλαῖς εὐεργεσίαις περιφανῆ15 παρὰ Ῥωμαίοις θήσει. ἔπειτα καὶ ἑαυτοῖς οὐκ ὀλίγων τιμῶν ἀγαθῶν αἴτιοι γενήσεσθε. ἐνταῦθά τε γὰρ ὑμᾶς εὖ ποιήσει βασιλεὺς, οἷς εἴχετε πρότερον καὶ ἕτερα προσθείς· καὶ τῶν Νικηφόρου τῷ ὑμῶν δεσπότη ἀπονεμηθησομένων ἀπολαύσετε τὸ μέρος. πλείω μὲν οὖν οὐκέτι δεῖν οἴομαι συνείρειν· ἱκανά20 γὰρ παρ' εὖ φρονούσι καὶ τὰ εἰρημῆνα, ὅσων τε κακῶν ὑμῖν ὁ πόλεμος αἴτιος ἔσται καταμαθεῖν καὶ ὅσων ἀγαθῶν τὸ προσχωρήσαι βασιλεῖ· ὑμῖν δὲ ἐξέσται διασκεψαμένοις, τῶν εἰ-*

16. *ὀλίγον legebatur.*

speraverit, non vestras dumtaxat, sed et cognatorum vestrorum fortunas Acarnanum potentissimis gratis dabit. Qui sui quaestus cupidine commoti, vel ultra vires animosi et parvo ab imperatore accepto praesidio, ut perniciosissimos hostes vos oppugnabunt, nec obsidere cessabunt, quoad subactos cum coniugibus et liberis patria extorres reddiderint. Nos cum imperatore domum revertemur. Videte igitur, quibus casibus hoc bellum vos obiectabit. Si me meliora suadentem audieritis, vosque et urbem imperatori dedideritis, primum quidem, quod studetis, Nicephoro despotae vestro commodare licebit: ego enim filiam meam ei uxorem coniungam, quod in summa felicitate ponendum, nec vos nescitis. Praeterea, ut filium meum educabo: et imperator, qui mihi bene vult, mea causa honoribus ac beneficiis apud Romanos amplitudinem eius illustrabit. Adde quod et vobis non pauca hinc emolumenta parabit. Nam et hic opes vestras cumulabit imperator, et quae Nicephoro despotae vestro assignabuntur, ex iis fructum aliquem capietis. Plura acervanda dictis non censeo, cum ex his qui sapiunt possint intelligere, quantam vim malorum bellum, quantam vicissim bonorum copiam deditio allatura sit. Vos considerate et utrumvis eligitote, Ut absolvit

ρημένων προσθέσθαι ὀποτέροις." Τοιαῦτα διειλεγμένου τοῦ Α. C. 1339
 μεγάλου δομεστίκου, ὁ 'Ριτζάρδος τῶν μὲν Νικηφόρου συμ- Β
 παρόντων ἄλλων ἀμολόγει καὶ αὐτὸς προέχειν δεῖν δὲ ἔφρα-
 σκε καὶ ἐκείνους περὶ τῶν εἰρημένων πυθόμενους, κοινῇ τῶν
 5πρακτέων τὴν ψῆφον ἔξαγαγεῖν. ἐπαινοῦντος δὲ καὶ τοῦ με-
 γάλου δομεστίκου, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πόλιν, ἐπαγγελλόμενος
 εἰς τὴν ἑσπεράϊαν ἦξειν ὡς λόγον ἀποδώσων. ἐκκλησίαν δὲ
 συναθροίσας ἐκ τῶν συνόντων, ἐβουλεύετο ἅμα αὐτοῖς εἰ δεῖο
 βασιλεὺς σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν. καὶ ἐδόκει
 10αἰρετέα εἶναι ἂν αὐτοῖς ὁ μέγας δομεστικός παρήνει. ἐπεὶ δὲ
 ἐδόδοκτο, εἰς τὴν ἐπιούσαν ὁ 'Ριτζάρδος αὐθις τῷ μεγάλῳ C
 δομεστικῷ προσελθὼν, ἐμαρτύρετο θεὸν, ὡς οὐτ' ἀπεχθῶς
 διακειμένοι πρὸς βασιλέα, οὐθ' ἑαυτοὺς τινα οἰόμενοι ἀφέ-
 λειαν ἐκ τῆς ἀποστασίας προξενήσειν, εἰλόμεθα ἀποστῆναι
 15βασιλέως· οἰόμενοι δὲ, ἂν αὐτοὶ πρῶτοι ἀποσταῶμεν, καὶ τοὺς
 ἄλλους Ἀκαρναῖνας συνέψεδαι ἡμῖν καὶ τὴν πατρίαν ἀρχὴν
 Νικηφόρου ἀποδώσειν, ἐκόντες ὄντες εἰσῆχθημεν εἰς τοὺς κιν-
 δύνους, εὐκλειᾶν τε ἑαυτοῖς καὶ ἀφέλειαν τῷ ἡμετέρῳ δε-
 σπότη οἰόμενοι προξενήσειν. τῶν πραγμάτων δὲ ἀντιστραμ-
 20ομένων, ἀπέβη τὰναντία ἢ αὐτοὶ προσεδοκῶμεν. νῦν οὖν καὶ
 ἡμῖν πολλὰ περὶ τῶν παρόντων διασκεψαμένοις λυσιτελέστε-
 ρον οὐδὲν ἐν τῷ παρόντι οὐθ' ἡμῖν οὔτε Νικηφόρου ἢ ὧν D
 συνεβούλευσας αὐτὸς, εὐρέθη. οὐ δὲ ἕνεκα σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ τὴν πόλιν διὰ σοῦ παραδιδούμεν βασιλεῖ· αὐτὸς δ' ἂν
 25εἰδείης ὅτι τρόπῳ βέλτιστῳ ἡμῖν τὰ πράγματα παρασκευά-

11. Pro αὐθις legebatur αὐτοῖς.

domesticus, Richardus inter familiares Nicephori primas tenere se,
 ipse quoque non negabat: tamen ad illos quoque referendum et
 eorum muniter, quid agi conveniret, discernendum. Approbante magno
 domestico, die sequenti rediturum responsumque relaturum pollicitus,
 in urbem se recepit. Coacto e praesentibus conventu, quaerunt,
 eequid se et oppidum tradant: magnique domestici monitis
 obsequelam faciendam consensu firmant. Postridie rediens Richardus
 Deum testatur, ipsos neque odio imperatoris, neque sui quaestus
 causa eius fraenos excussisse: sed opinantes, si primi deficerent,
 reliquos Acarnanas secuturos et hac modo paternum regnum Nicephoro
 restitutum iri, ultro se periculo involvisse, ut Nicephoro auxilio
 essent et sibi decus compararent. Rebus autem retro sublapsis,
 contra expectationem evenisse. Nunc ipsis quoque diligenter
 statum suum contemplatis, nihil in praesens vel sibi vel Nicephoro
 repertum utilius, quam quod ipse suasisset. Quapropter et se
 et urbem eos per manus eius imperatori tradere: nosse ipsum, quid

A.C. 1339 *σεις ἔχειν. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· ὁ μέγας δὲ δομεστικός*
 V. 259 *κος ἐπαίνεσας τῆς μεταβολῆς αὐτοῦς καὶ ὧν ἐδέοντο ἐπαγ-*
γειλάμενος πράξειν αὐτοῖς παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἐκέλευεν ἐλθόντα
εἰς τὴν πόλιν καὶ Νικηφόρον καὶ τοὺς ἄλλους παραλαβόντα
ἦκειν πρὸς αὐτόν. 5

P. 324 *λή. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα καὶ Νικηφόρον ἄ-*
γοντες τὸν δούκαν εἰς τὸ στρατόπεδον παρῆσαν, καὶ τῶν Τα-
βραντίνων ἔτι παρόντων ταῖς ναυσὶ καὶ ὀρώντων τὰ πραττό-
μενα, Θωμοκάστρω μὲν ἐγκατέλιπε φρουρὰν τοῦ μὴ παρὰ
τῶν Ταβραντίνων τι ἀδικηθῆναι, τῆς στρατιᾶς ἀναχωροῦσης
αὐτὸς δὲ Νικηφόρον τὸν δούκαν ἅμα τοῖς ἄλλοις παραλαβὼν,
ἐπανέξενυεν εἰς βασιλέα. βυσιλεύς δὲ ἀσμένως ἐδέξατο αὐ-
τοῦς καὶ πολλὰς ἡμίψατο εὐεργεσίαις· Νικηφόρον δὲ τὸν
δούκαν τῷ τε τοῦ πανυπερσεβῆστου τετίμηκεν ἀξιώματι καὶ
πολλῆς ἡξίωσεν εὐμενείας καὶ οἰκειότητος τῆς πρὸς αὐτόν. 15
διατρίψας δὲ ἐν Ἀκαρνανίᾳ ἕξ ἐκείνου ὑπὲρ εἴκοσιν ἡμέρας,
καὶ ὅσα μάλιστα ἔδει πρὸς ἀσφάλειαν ταῖς πόλεσι καταστή-
σας, ἐπανέξενυεν εἰς Θεσσαλονίκην, χειμῶνος ἤδη ἀρχομένου,
Νοεμβρίου μηνὸς ἐνισταμένου, καὶ διεχείμασεν ἐκεῖ. κατὰ
δὲ τὸν αὐτὸν χειμῶνα καὶ οἱ Ματθαίου τοῦ Καντακουζηνοῦ, 20
τοῦ μεγάλου δομεστικού πρώτου υἱοῦ, ἐτελοῦντο γάμοι ἐν
Θεσσαλονίκῃ. ἔγγυς γὰρ τὴν Δημητρίου τοῦ δεσπότητος Θυγα-
τέρα, ὃς ἦν βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ πρώτου τῶν Παλαιολόγων
παῖς. τελεσθέντων δὲ τῶν γάμων πολυτελῶν τε καὶ
 A.C. 1340 *περιφανεστάτων, ἐπεὶ καὶ ὁ χειμὼν ἤδη περὶ ἐκβολὰς ἦν,* 25

rebus eorum quam optime faciat. Tum magnus domesticus illorum ad partes meliores conversionem laudavit, et quibus egerent, ab imperatore impetraturum fidem dedit iussitque, ut in urbem regressus, cum Nicephoro et aliis ad se reverteretur.

38. Postquam die altero Nicephorum ducam secum adducens in castris affuerunt, Tarentinis adhuc cum classe praesentibus et quae fierent aspicientibus, domesticus Thomocastri praesidiariam manum reliquit, ne quid, exercitu recedente, Tarentini per iniuriam molirentur: ipse cum Nicephoro duca aliisque ad imperatorem rediit. Quos ille accipit humaniter et muneribus multis honorat: Nicephorum Panhypersebasti dignitate condecorat praecipuaque benevolentia et familiaritate dignatur. Cumque in Acarnania dies adhuc plus vicenos mansisset, et quae ad urbes tutandas potissimum pertinebant, praescripsisset, hiemis initio, mense Novembri instante, Thessalonicam revertens, ibidem hiberna egit. Eadem Matthaeci Cantacuzeni primogeniti magni domestici nuptiae cum filia Demetrii despotae, Andronici Palaeologi senioris filii, Thessalonicae sumptuosissime splendidissimeque peractae sunt: secundum quas hieme iam praeci-

παρασκευάζετο βασιλεύς ὡς εἰς Βυζάντιον ἐπανήξων. μεταξὺ **A. C. 1340**
 δὲ παρασκευαζομένη καὶ ὁ παρακοιμώμενος Ἀποκαυχος ἐκ
 Βυζαντίου ἦκεν. οὐ πολλὰς δὲ ὕστερον ἡμέραις τῷ μεγάλῳ
 δομestikῷ προσελθὼν, ἀνεμίμνησκέ τε παλαιῶν εὐεργεσιῶν **D**
5 ὧν ὑπῆρξεν εἰς αὐτὸν καὶ νῦν ἐδεῖτο, τῶν μὲν ἐτησίων προσ-
 ὄδων, ἃς αὐτὸς καρποῦται, βασιλέως παρασχόντος, κληρονό-
 μους εἶναι παῖδας τοὺς αὐτοῦ· αὐτὸν δὲ ἀδείας τυχόντα ἐκ
 βασιλέως, φροντιστηρίῳ προσελθεῖν, πᾶσι τοῖς τοῦ βίου χαί-
 ρειν εἰπόντα, μίαν δὲ ποιούμενον φροντίδα τὸ τὴν ψυχὴν ἐκ
10 τῶν πολλῶν κηλίδων, ἃς αὐτῇ προσετρίψατο ἐκ τῶν πραγμά-
 των, ἐκκαθῆραι. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκ Βυζαντίου ἦκειν, οὐδεμίαν
 ἑτέραν τῆς ἐπιδημίας ἔχοντα αἰτίαν. ὁ μέγας μὲν οὖν δομέ-
 στικός οἰόμενος τὰ εἰρημένα εἶναι ἀληθῆ, αὐτὸς τε ἔφασκεν
 οὐκ ἂν ἐνδώσειν, μήτε βασιλεῖ περὶ τούτου διαλεξέσθαι. ὁ δὲ
15 Ἰσαῦθις καὶ πολλάκις προσελθὼν, ἐδεῖτο περὶ τῶν αὐτῶν καὶ
 ἄρκους προσετίθει ὡς οὐ πλάττεται τὴν αἴτησιν, ἀλλὰ προὔρ-**P. 325**
 γου παντὸς αὐτῷ ἢ ἀναχώρησις τοῦ κόσμου καὶ ὡς οὐδ'
 ἂν εἴ τι γένοιτο μεταβάλοι τῆς προθέσεως. διὸ καὶ ταύτην
 ἐκέλευε τελευταίαν εὐεργεσίαν καταθεῖναι ἐπὶ πολλὰς ταῖς
20 πρότερον γεγενημέναις. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα μετὰ σπουδῆς ἐ-
 δεῖτο ὡς ἐδόκει. ὁ μέγας δὲ δομestikὸς ἀλγῶν μὲν καὶ τὴν **V. 260**
 ψυχὴν δακνόμενος ἐπὶ τῇ τούτου ἀναχωρήσει, ὅμως δὲ ἀ-
 ναγκαίαν τὴν αἴτησιν ὄρων, ἀπήγγελλε βασιλεῖ ὅσα ὁ παρα-
 κοιμώμενος ἐδεῖτο. βασιλεὺς δὲ ὑποπατεύσας, ὑπερ ἦν, ὡς
 9. εἰπόντα ed. V. recte pro ἀπόντα.

piti, dum se imperator ad reverentiam Byzantium instruit, Apocau-
 chus cubiculo sacro praefectus inde veniens, paucis diebus magnum
 domesticum adit, quibus olim beneficiis ultro ab eo esset obligatus
 in memoriam redigit: rogat, ut filii sui redituus, quos in singulos
 annos caperet, imperatoris concessu heredes instituantur, sibi au-
 tem eiusdem bona venia monasterium liceat ingredi, valedicentem
 rebus huius vitae omnibus et in una tantummodo solitudine ver-
 santem, quo pacto ex anima sua tot maculas quotidianis actionibus
 inustas eluat: et hanc unam causam profectionis huius sibi extitisse.
 Magnus domesticus illum vera narrare opinatus, nec se id permis-
 surum, nec cum imperatore super ea re locuturum asseveravit. Apo-
 cauchus rursus ac saepius accedere, idem flagitare et iurare, se ex
 animo petere sibi que tam frugiferum nihil posse contingere, quam
 a mundo secedere: nec susceptam voluntatem depositurum, quo res
 cumque ceciderit. Orabat igitur suppliciter, ut ad multa in se be-
 nefacta hoc postremum adicere ne gravaretur. Itaque ille quidem
 serio videbatur hoc poscere. Magnus autem domesticus quia pe-
 titionem videbat momenti maximi, eam imperatori exponit, quem

Α.Ε. 1340 οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ τινος ἔνεκα αἰτίας πλάττεται
 Βέτερας, θανμάζειν ἔλεγε τῷ μεγάλῳ δομestικῷ, εἰ ταῦτα ὄν-
 τως οἶεται εἶναι ἀληθῆ. ταῦ δὲ διῆσχυριζόμενον, μὴ ἂν ἄλ-
 λως ἔχειν, „οὐκοῦν” αὐτῷ ἔφασκε „πείρας ἔνεκα φράσον ὡς
 βασιλεῖ μὲν οὐκ ἂν εἴη κατὰ γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἄχθαιτοῦ
 μᾶλλον, τοῦ βίου σου ἀναχωροῦντος. ὡς ἂν δὲ μὴ πράγμα-
 τος οὕτω καλοῦ καὶ θεοφιλοῦς κώλυμα αὐτὸς ὄφθεις δοκῆ
 βασκαίνειν τοὺς καλοὺς, ἐνδίδωσιν”. ὁ μέγας δὲ δομestικός
 μὴ πείρας ἔνεκα τοιαῦτα λέγειν ἔφασκε. δέον, ὡς οὐκ ἂν
 φθάνοι τὴν ἀπολογίαν εἰληφῶς, καὶ συνταξάμενος ἀναχωρή-10
 σει· ἀλλὰ μᾶλλον εἴ τι δέοιτο αὐτοῦ, κωλύειν. βασιλεὺς δὲ
 καὶ αὐθις ἔφασκε τὰ προειρημένα λέγειν πρὸς αὐτόν· καὶ
 Ῥγὰρ ἀκούσεται τε τῶν λόγων καὶ μενεῖ ἐπὶ τοὺς πρότερον. ὁ
 μὲν οὖν ἐπειθετό τε βασιλεῖ καὶ παρακοιμωμένῳ ἐξήγγελλε
 τοὺς βασιλέως. ὁ δὲ μηδὲ ὄλους σχεδὸν ἀκοῦσαι ἀναμεί-15
 νας, οἶεσθαι ἔφασκε μάλιστα κατὰ γνώμην εἶναι βασιλεῖ
 τὴν ἐκείνου ἀναχώρησιν καὶ ὄλη προθέσει ἐπιτρέπειν· ἔ-
 πει δὲ οὐ φίλον αὐτῷ, οὐδ’ αὐτόν ποιήσειν. ὁ μὲν οὖν
 ὡς ἐπὶ τοὺς πρότερον λεγομένοις ἐξηπατᾶτο συνειῆς, βασιλεῖ
 μετὰ παιδιᾶς προσελθὼν ἀπήγγελλεν ὅσα ὁ παρακοιμώμενος20
 ἀποκριθεῖη. βασιλεῖ δὲ διατριβὴν τε οὐ μετρίαν παρέσχοντο
 οἱ λόγοι καὶ τῷ μεγάλῳ δομestικῷ παύζων ἔλεγεν, ὡς νῦν
 γοῦν ἂν πεισθεῖη, ὀξύτερόν τε νοεῖν ὄντα αὐτοῦ καὶ μᾶλλον
 Ῥδὲκ τῶν λόγων εἰδῶτα καταστοχάζεσθαι γνώμας ἀνδρῶν. ὁ δ’

suspicio vera incessit, rem non ita se habere, sed alia quapiam de
 causa totum fingi. Proinde mirari se dixit magnum domesticum, si
 fidem possit tribuere. Quo asseverante, esse aliter non posse: Er-
 go tu, inquit, pericliteris velim eique dicas, non probaturum,
 sed moleste laturum potius imperatorem, si a vita communi se re-
 moverit. Verumtamen ne rem adeo honestam Deoque amabilem im-
 pediendo videatur ei bona invidere, non repugnaturum. Non opus
 est, excipit magnus domesticus, tentandi gratia haec ei dicere: simul
 enim responsum audiet, valedicet ac secedet: sed potius, si quid
 eo egeat, coepto prohibendum. Imperator iterato iubet eadem dici:
 nam audientem fore et in statu priore perstiturum. Paret domesti-
 cus: imperatoris responsum Apocaucho renuntiat. Qui nec totum
 quidem audire sustinens, putare se ait, secessum suum imperatori
 etiam atque etiam iucundum accidere eiusque facultatem libentissi-
 me concedere: quia vero ipsi domestico displiceret, non se factu-
 rum. Is verbis eius antea se circumscriptum fuisse intelligens, im-
 peratori iocabundus, quid ille responderit narrat. Unde non medio-
 criter delectatus imperator, domestico per ludum, Saltem nunc cre-
 des, inquit, me solertiozem esse te magisque nosse, ex hominum

ἔφρασκε, πάλαι τε πεπεισθαι οὐδὲ τοσοῦτον ὅσον λανθάνειν δια- A.C. 134φ
 φέροντα, καὶ νῦν μάλιστα ὁμολογεῖν ὡς ἀπάσαις ψήφοις αὐ-
 τοῦ κρατεῖ πρὸς τὸ φρονεῖν. οἱ μὲν οὖν τοιαῦτα πρὸς ἀλλή-
 λους διειλέχθησαν ἐν παιδιᾷ. Ἀπόκαυχος δὲ οὐ μετὰ πολλὰς
 5 ἡμέρας αὐθις τῷ μεγάλῳ δομestikῷ προσελθὼν, „τὸ μὲν ἀπο-
 στῆναι” ἔφρασκε „παντάπασι τοῦ κόσμου, καίτοι μάλιστα κατὰ
 γνώμην ὄν, οὐκ ἐξεγένετο. δεύτερον δὲ, ὃ φασιν, ἐπῆλθέ
 μοι πλοῦν, τὴν οὐσίαν τοῖς παισὶ διελομένῃ, τὴν διαφέρου-
 σαν ἐμοὶ τοῦ πλοῦτου μοῖραν εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πό-
 10 λεμον ἐξαγαλῶσαι. οἶσθα γὰρ ὡς ἤδη καὶ αὐτοὶ στόλοις ὅ- P. 326
 λοις χρώμενοι, νήσους τε ἤδη ἐξηδραποδίσαντο σχεδόν, καὶ
 πρὸς Θράκην περαιούμενοι καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίαν, οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον κακῶς ποιοῦσιν. εἰ
 οὖν σοὶ πρῶτον, ἔπειτα καὶ βασιλεῖ πνυθομένην δόξεις λυσιτε-
 15 ἴσκειν καὶ παράσχοισθε Βυζαντίου τε καὶ τῶν νήσων τὴν ἀρ-
 χὴν καὶ χρήματα ἐκ τῶν κοινῶν ὅσα ἂν ὑμῖν βουλομένοις ἦ,
 στόλον ἐξαρτύσομαι αὐτὸς, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων προσαναλώσας, καὶ
 πάση σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ πολεμήσω τοῖς βαρβάροις. οἶομαι
 δὲ Ῥωμαίοις τε ὠφέλειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν τὴν ναυτικὴν ταύτην
 20 προξενήσειν δύναμιν θαλασσοκρατοῦσαν καὶ ἀπείργουσαν τοὺς Β
 βαρβάρους τοῦ μὴ τὰς νήσους καὶ τὴν ἡπειρον κακοργεῖν·
 καὶ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς τὰ μέγιστα συμβα-
 λέσθαι, ἂν οἰονεῖ λότρα τὰ χρήματα παρεχομένη ὑπὲρ τῶν

1. πείσθαι legebatur.

verbis eorum sensa conicere. Tum domesticus, et iampridem cre-
 didisse, nec ita excellere ipsum iudicio, ut lateret: et nunc maxi-
 me confiteri, se ab eo intelligendi prudentia longe victum esse.
 Haec illi inter se iocantes. Apocauclus paucis diebus interiectis,
 denuo magnum domesticum conveniens, mundo penitus nuntium re-
 mittere non sibi licuisse dixit, quantumvis id ardentissime cupivis-
 set: verum secundam, quod aiunt, navigationem sibi occurrere, ut
 divisis inter filios facultatibus, divitiarum sibi partem pottiorem re-
 tineat, quam in bellum Persicum conferat. Scis enim, inquit, quo-
 modo plenis classibus insulas iam prope in servitutem redegerint:
 quomodo Thraciam et Macedoniam, eo traicientes, imo et Hella-
 dem ac Peloponnesum incursent. Quare si tibi primum, deinde im-
 peratori abs te persuaso conducere videbitur, ut Byzantii insularum-
 que praefectum me declaratis pecuniamque ex aerario, quantam vo-
 lueritis, subministretis, ego addens de meo, classem instruam omni-
 que diligentia et alacritate cum barbaris decertabo. Puto autem
 navalem istam expeditionem mare obtinentem barbarosque coercentem,
 ne in insulas et continentem grassentur, cum Romanis non
 parum profuturam: tum ad animae meae salutem momentum prae-

A.C. 1340 μελλόντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀποκτίνυσθαι καὶ ξανδραποδιζεσθαι. ὡς οὖν εἰς τε τὸ κοινὸν Ῥωμαίων τῆς ἐκείθεν ἀφελείας διαβαινούσης καὶ ἰδίᾳ ἐμοὶ οὐκ ὀλίγης ἐσομένης εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς, δέομαι βασιλέως τε καὶ σοῦ, τὴν χάριν ταύτην παρασχεῖν". Ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἑαυτῷ εὖ V.261 καὶ τῷ κοινῷ λυσitelούντα οἰόμενος παρακοιμώμενον αἰτεῖν, αὐτὸς τε ἐπέειπτο καὶ ἐπηγγέλματο ποιήσειν, καὶ βασιλεὺς ἈCπῆγγελλε προσελθὼν, ἅμα καὶ ἐνάγων πρὸς τὸ δεῖν τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ λυσitelούσαν πράττειν τῷ κοινῷ. βασιλεὺς δὲ εἰ σπουδάζων ταῦτα καὶ μὴ εἰρωνευόμενος λέγει ἐπυθνάνετο ὡς 10 δ' ἤκουεν, οὐκ ἐν παρέργῳ, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς λέγειν, θουμάζειν ἔφασκεν αὐτοῦ πολλὰ, εἰ πρὸς τοιαύτην ἐπιχείρησιν ἀξιοχρεῶν ὥρῃ εἴσεσθαι Ἀπόκαυχον. εἰ μὲν γὰρ οἰόμενος σοὶ φίλον εἶναι ταύτην ἐβουλεύσω αὐτῷ τὴν χάριν καταδεῖναι, ἴσθι σεαυτὸν ἔξαπατῶν· οὐδὲν γὰρ ἦττον ἐγὼ σοι πολέμιος, 15 ἢ ἐκεῖνος φίλος· εἰ δὲ ὡς τῷ κοινῷ λυσitelήσοντα τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον ἐγχειρίζειν παραινεῖς, ἔτι μᾶλλον θουμάD ζειν, ὅθεν ὀρμώμενος αὐτὸς τε ἐπέειπτο καὶ ἐμοὶ προσέειπον τὰ ἴσα συμβουλεύειν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ παρὰ πάντα τὸν βίον οὔτε κατεπράξατό τι στρατιώτῃ πρόπον, οὔτε ἐμέλλησεν, 20 ἀλλὰ φόρων τε εἰσπράξεις δημοσίων καὶ χρημάτων καὶ προσόδων διοικήσεις φίλαι, αἷς ἐγγεγηρακῶς, εἰκότως ἐν τοῖς τοι-

2. Post ξανδραποδιζεσθαι excidit ἐξέστα. 7. αὐτὸν legebatur.

cipuum allaturam, si mihi argentum meum ad futura tamquam lytrum peccatorum impendenti, a barbaris aut captivum abduci aut interfici contigerit. Quando igitur ad commune Romanorum et ad me seorsum, ad salutem animae non parva ex hoc redundatura est utilitas, imperatorem et te rogo, uti hoc apud me beneficium ponere velit. Magnus domesticus Apocauchum sibi et reipublicae commoda petere iudicans, assensit et facturum spondit: reque ad imperatorem relata, eum ad petitioni huic, veluti reipublicae salutari, obsequendum impellere instituit. Imperator, num ex animo ista citraque dissimulationem dicat sciscitatur: audiensque non quasi aliud agentem, sed dedita opera dixisse: Equidem te impense miror, inquit, cum ad huiuscemodi conatus Apocauchum idoneum censuisti. Si enim arbitratus esse amicum tibi, hoc in eum collocare meritum voluisti, crede mihi, tute tibimet illudis. Tam enim ego tibi inimicus atque hostis, quam ille amicus. Si autem bellum ei contra Persas aggrediendum suades, amplius miror, undenam tu persuasus, idem mihi persuadere nitare. Nunquam hic homo, nunquam in omni vita sua militare aliquod facinus edidit neque edet: sed tributorum publicaeque pecuniae et redituum coactiones procurationesque eum delectant: in quo munere quoniam

οὕτως ἐμπειρίαν ἐκτήσατο πολλήν. τὰς δὲ τοιαύτας πρᾶ-
 ξεις καὶ τὰς ναυμαχίας ἀνδρὸς δεῖσθαι μάλιστα τοῖς ὄπλοις ἐν-
 τραφέντος καὶ σαφεῖς τὴν ἀποδείξεις ἐν πολλοῖς παρεσχημένον
 τῆς τε τόλμης καὶ τῆς ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὰς μάχας. Ὁ δ' ἔφα-
 ῖσκε τὰ ἴσα μὲν καὶ αὐτὸς εἰδέναι περὶ παρακοιμωμένου. οὔτε γὰρ
 ἑαυτὸν ἤσκει παρὰ τὸν βίον ἐν τοῖς προσήκουσιν ἔργοις στρατιώτη,
 οὔτε ἀπόδειξιν τινα παρέσχετο οὐδεμίαν οὔτε τόλμης οὔτε ἐμ-
 πειρίας· ὅθεν οὐδὲ οἷα ἀξιόχρεον πρὸς στρατηγίας τὸν κατὰ
 Περσῶν πόλεμον αὐτῷ ἐγχειρίζειν παραινεῖν. ἀλλ' εἰδὼς μάλι-
 ῃστος τοὺς Πέρσας πεζομαχίας μὲν καὶ ἵππομαχίας ἐμπειροτά-
 τους καὶ δευνῶν δεομένους τῶν ἀντιστησομένων στρατηγῶν, ἐν
 ναυμαχίαις δὲ ἀτολμοτάτους δι' ἀπειρίαν καὶ ἑσθλῶν τῶν προσ-
 τυχόντι παντὶ ἡττᾶσθαι, ἄλλως τε καὶ τριήρεσι ταῖς ἡμετέ-
 ραις πολλοὺς παρεσομένους ἐμπειροτάτους καὶ ναυμαχιῶν καὶ
 πεζομαχιῶν, οἷς χρήσται παρακοιμώμενος διδασκάλους πρὸς
 τὸν πόλεμον, αὐτὸς τε ᾗθ' ἴδην μὴ δεῖν ἀμβλύνειν τὴν προθυμί-
 ᾱν αὐτοῦ τὴν περὶ τὰ καλὰ καὶ σοῦ ἦκω δεησόμενος τὴν στρα-
 τηγίαν ἐπιτρέπειν. ἴσως γὰρ ἡ προθυμία τῇ ἀτολίᾳ καὶ ἀ-
 πειρίᾳ ἀντιῆρπος ὄφθελσα, χρήσιμον πρὸς τι τῶν δέοντων
 ἀποδείξει. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς „ὄρῳ μὲν σε” εἶπε „μά-
 λιστα προθυμούμενον Ἀποκαύχῳ τῶν τριήρεων ἐγχειρίζειν
 τὴν ἀρχήν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πολὺν περὶ αὐτοῦ βούλομαι
 ποιῆσθαι λόγον, ἀλλ' ὁ προσίλου πρᾶττε. εὐχομαι δὲ μὴ καὶ
 τοῖς τοιούτοις αὐτὸς φανεῖσθαι ἀληθεύων.” Τοιαῦτα πρὸς

consenuit, iure multam experientiam est adeptus. Haec autem ne-
 gotia et praelia maritima virum quaerunt maxime, qui militiam a
 puero toleraverit claraque fortitudinis et bellicae exercitationis do-
 cumenta saepe dederit. Tum ille, se quoque haud nescire, Apocau-
 chum, quamdiu adhuc vixerit, in nullo opere militari versatum, ne-
 que ullum vel generosi animi vel usus bellici speciem prodidisse.
 Quocirca non ae auctorem esse, ut tamquam accommodato duci bel-
 lum Persicum mandetur: sed cum videat Persas pedestri equestrique
 pugna valere plurimum, quibus dux bene peritus opponi debeat,
 navali autem conflictu eosdem propter insolentiam timidissimos faci-
 leque a quovis obvio superari: adhaec in Romanis triremibus fore
 navalis et terrestri praelii scientissimos, quos ille magistros capere
 poterit, ideo se existimasse, eius ad res praeclaras impetum retundi
 non oportere: et ut navalis exercitus imperator fiat, rogatum venisse.
 Forsitan enim ardorem eius timiditatem pristinam et inscitiam com-
 pensaturum, et alicui rei agundae aptum atque utilem redditurum.
 Rursum imperator, Quia te ad triremium praefecturam Apocaucho
 mandandam mire propensum cerno, plura non dicam: tu quoque de-
 liberatum habes, scias licet. Utinam falsus vates reperiar. Post

- A.C. 1340 ἀλλήλους αὐτῶν διειλεγμένων, ἐπεὶ ἐδόδοκτο παρακοιμώμενον Βυζαντίου καὶ τῶν νήσων ἐπιτρέπειν τὴν ἀρχὴν ἅμα τοῖς ἐκ τούτων ἐτησίοις φόροις, γράμματα ἐγράφετο βασιλικά, ἀρχοντα ἀποδεικνύοντα παρακοιμώμενον τοῦ στόλου τοῦ κατὰ C Περσῶν, καὶ ἀπὸ τῶν δημοσίων κελύοντα λαμβάνειν χρυσίου μυριάδας δέκα ὥστε ἔχειν ἕκ τε τούτων καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων, ὡς ὑπέσχετο, τριήρεις τε παρασκευάζειν καὶ τὸ μισθοφορικὸν τρέφειν τὸ ἐν ταύταις. ἐπεὶ δὲ τὰ τε γράμματα εἰλήφει καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνεχειρίσθη, πρὸς Βυζάντιον ἔλθων, τὰ μὲν βασιλικά γράμματα οὐ παρέσχετο ἀναγινώσκεισθαι ἐπ' 10 ἐκκλησίας, ὡς ἂν εἰδεῖεν πάντες ὡς τῆς περὶ αὐτοὺς εὐνοίας εἴη καὶ κηδεμονίας βασιλέως ὁ στόλος ἔργον ἕκ τε τῶν βασιλικῶν χρημάτων ἢ δαπάνῃ, ἵνα καὶ ἡ εὐφημία τῶν πολλῶν καὶ ὁ ἔπαινος πρὸς βασιλέα ᾗ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀφανεία πα- D ρεδίδου· αὐτὸς δὲ τὰ μὲν βασιλικά χρήματα παρὰ τῶν ταῖς 15
- V. 262 δημόσια πραττόντων λαμβάνων κρύφα, οἰκοθεν δὲ ἀναφανδὸν μεταπεμπόμενος, ἐπλήρου τὰς τριήρεις. ἐξ ὧν αὐτὸς μὲν ἄθροατο τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ πλήθους, καὶ πολὺς ἦν ἀδόμμενος παρὰ πᾶσιν ὡς τῶν οἰκείων οὐ φειδόμενος οὔτε χρημάτων οὔτε πόνων ἔπερ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων. βασιλεῖ δὲ, 20 ὥσπερ εἰκός, προσετίβητο τὴν μέμψιν καὶ τὸν γογγυσμὸν τὸν παρὰ τῶν πολλῶν ὡς τῶν λυσιτελούντων ὑπηκόοις μηδεμίαν ποιουμένῳ πρόνοιαν. ὅμως δὲ πληρώσας τὰς τριήρεις περιέπλευσε τὰς νήσους μέχρι Χίου, καὶ ἑννέα ναυσὶ Περσικαῖς

colloquium istuc, ubi certum fuit, Apocaucho Byzantii insularumque praefectarum cum earum vectigalibus committere, instrumentum imperatoris nomine confectum est, quo ille classis contra Persas ductor designabatur et de aerario centum aureorum millia sumere iubebatur, ut hinc et ex propriis, quod pollicebatur, triremes compararet ac mercenariis militibus de victu provideret. His litteris acceptis et praefecturam consecutus, Byzantium venit: nec eas in conventu legendas exhibuit, ut omnes nossent, classem imperatoriae erga illos benevolentiae ac sollicitudinis opus esse, sumptumque de imperatoris pecunia suppeditari: quo proinde illum vulgus admurmurationibus et laudibus prosequeretur: sed eas quidem occultavit: ipse cum a quaestoribus clam pecuniam acciperet, domo sua manifeste aliam petebat et triremes instruebat: ac popularem auram captabat magnopereque celebrabatur ab omnibus, quod nec pecuniis suis nec laboribus adiuvandae reipublicae causa parceret. Contra imperatorem autem, ut erat consentaneum, apud plebem querelae murmuraeque excitabantur, ut qui subiectorum commoda nullo loco haberet. Apocauchus instructis triremibus insulas usque Chium circumnavigans, cum in novem Persicas naves incidisset, iis cum ipsis vectoribus

περιτυχῶν ἐκράτησεν αὐτάνδρων καὶ πάλιν ἀπέπλευσεν εἰς Α. C. 1340
 Βυζάντιον. πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὄσση αὐτῷ περὶ τὰ βα-
 σιλικὰ γράμματα κακουργηθεῖη, καὶ ὡς λόγους διαδοῖη, μὴ
 βασιλέως, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων εἶναι τὴν δαπάνην τῶν τριήρε- P. 328
 5ων, ὀργῇ τε ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν μέγαν δομῆστι-
 κον, ὡς ὑπὲρ ἐκείνου πράττοντα αἰέ. „δράξ” ἔφη „οἷα Ἀπό-
 κανχος τυρνεύει; ἐγὼ δὲ καίτοι πολλάκις δομηθεὶς τὰ δέοντα
 ποιεῖν, σοῦ κωλύοντος, ἀπεσχόμην. νυνὶ δέ μοι δοκῶ μηδὲν
 ἐμποδῶν ἔσσεσθαι ἃ αὐτὸς οἶομαι λυσιτελεῖν ποιεῖν.” βασι-
 10λεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν ὀργιζόμενος. ὁ δ' ἑαυτῷ συνει-
 δῶς μάλιστα αἰτίῳ τῶν παρόντων ὄντι, (αὐτὸς γὰρ παρεσχέτο
 Ἀποκαύψῃ τὴν ἀρχὴν, βασιλέως ἀντιλέγοντος,) σιωπῇ παρηλ-
 15θε μηδὲν ἀποκριθεὶς. βασιλεὺς δὲ ἄχρι ἤρος ἀρχομένου δια- A.C. 1341
 τριήρας ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἄρας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Διδυμότει- B
 15χον καὶ μετὰ μικρὸν ἐγένετο ἐν Βυζαντίῳ. ἑνδιατρίψας δὲ
 καὶ Βυζαντίοις χρόνον τινὰ οὐχὶ συγχρὸν, ἐμελλεν αὐθις εἰς
 Θράκην ἐξελθὼν πόλιν παλαιὰν κατεσκαμμένην, ἧς φασιν
 Ἀρκαδίον εἶναι οἰκιστὴν τὸν Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἐξ οὗ
 20καὶ τὴν προσηγορίαν ἔλαχεν, Ἀρκαδίου προσαγορευομένη πό-
 20λις, αὐθις ἀνοικοδομεῖν, ἔστιν οὗ καὶ ἄχρι νῦν περισσώζομέ-
 νων τῶν τειχῶν, ἀγασθεὶς τοῦ τόπου τὴν εὐφυΐαν. ἦν γὰρ
 καὶ περὶ τὰς οἰκοδομὰς φιλότιμος ὁ βασιλεὺς, οὐ μόνον χρεῖ-
 25ας ἐνεκα, ἀλλὰ καὶ ψυχαγωγίας ὧν εἰτοιμος ἀναλοῦν. περὶ

3. λόγον legebatur.

potitus, Byzantium relegit. Imperator, ut eius in litteris supprimen-
 dis nequitiam, et quomodo in vulgum voces sparsisset, non impera-
 toris, sed suam esse pecuniam, quae in tres impenderetur, re-
 scivit, in hominem excandescens, magnum domesticum, ut eius per-
 petuum factorem, his verbis compellat: Sentin' quid Apocachus
 struat? Ego vero tametsi frequens quod erat mearum partium volui,
 abs te impeditus omisi. Nunc mihi ad ea quae e republica fore iu-
 dico facienda, nihil erit impedimento. Haec ille irarum plenus. Do-
 mesticus sibi conscius ut auctori huius tragoediae (ipse namque, im-
 peratore nolente, praefectura illum auxerat) cum silentio discessit.
 Imperator usque ad vernam tempestatem Thessalonicae moratus, in-
 de Didymotichum et paulo post Byzantium se contulit, ubi cum
 haud diu mansisset; rursus in Thraciam erat egressurus, ut anti-
 quam urbem iam eversam, alicubi muris usque hodie adhuc integris
 (cuius Arcadii Theodosii magni filium conditorem ferunt, a quo
 et nomen invenit, Arcadiopolis dicta) reaedificaret, loci natura de-
 lectatus videlicet. Erat siquidem imperator etiam aedificationum per-
 cupidus paratusque non necessitatis modo, sed et voluptatis causa
 in aedificia sumptus impendere. Certe prope Thessalonica a fun-

A. C. 1341 μὲν γὰρ Θεσσαλονίκην οὕτω πρότερον ὄν τὸ Γυναικόκαστρον
 Προσαγορευόμενον ἐτείχισε, καὶ πύργον ἐπιστήσας μεγέθει
 τε μέγιστον καὶ καρτερώτατον ἀντισχεῖν πρὸς πολεμίων μη-
 χανὰς· ὅθεν ἔλαχε καὶ τὴν προσηγορίαν, ὡς καὶ γυναικείας
 οὔσης φρουρᾶς, κρείττων ἐσόμενος παντοίας πολεμίων προσ-5
 βολῆς. καὶ περὶ Φεράς ἕτερον Σιδηρόκαστρον, καὶ αὐτὸ διὰ
 τῶν τειχῶν τὸ εὐπαγὲς καὶ λίαν ὀχυρὸν ὠνομασμένον. Ἀμ-
 φίπολιν δὲ τὴν ἐν Στρυμόνι πόλιν Ἑλληνίδα παλαιὰν, ἐκ πολ-
 λῶν ἐτῶν κατεσκαμμένην αὐθις ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς καὶ συν-
 ῥκισεν ἐκ τῶν πέριξ πόλεων πέμψας ἀποικίας. οὐ μὴν ἄλ-10
 λά καὶ περὶ Θράκην παρᾶλιον ἕτεραν πόλιν κατεσκαμμένην
 Δκαὶ αὐτὴν, ἧς φασιν Ἀναστάσιον βασιλέα Ῥωμαίων οἰκί-
 στήν καὶ ἐξ ἐκείνου προσαγορευομένην, ἀνέστησεν αὐθις οὐ
 πᾶσαν, ἀλλ' ὅσον μάλιστα ἐνήν ἀπολαβῶν, καὶ Περιθεόριον
 προσηγόρευσεν. ἕτερον δὲ φρούριον ἐδείματο, οὐ πολὺ ἀφε-15
 στηκὸς θαλάσσης, Διπόταμον προσαγορευθέν. ἃ δὲ πάντα
 οὐ μᾶλλον φιλοτιμίας ἢ ἀσφαλείας τῶν χωρίων ἔνεκα, ἐν οἷς
 ἐκτίσθησαν, ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς. Ἀρκαδιούπολιν δὲ διὰ τὰς
 ἐκ τῶν Σχυθῶν ἐφόδους ἀναγκαίαν οὔσαν, ἀνοικοδομηῆσαι ἡ-
 βουλήθη πολυτελῶς καὶ οἰκητορας ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ἐγκαθι-20
 δρῦσαι, εὐδαιμονά τε καὶ ὀλβίαν ἀποδείξαι καὶ τῶν κατὰ
 τὴν Θράκην ἄλλων πόλεων ὑπερέχουσαν πολλῶ μετὰ τὴν με-
 γάλην πόλιν.

8. Στρυμόνι legebatur. Supra p. 267, 16. recte Στρυμόνος.

damentis Gynaecocastrum appellatum construxit, et turrin magni-
 tudine maxima atque ad hostium machinas excipiendas validissimam
 imposuit: unde et nomen sortita est, quia quamvis a foeminis defen-
 sa, quemvis hostium impetum clusura sit. Iuxta Pheras Sideroca-
 strum excitavit, et ipsum ab murorum soliditatem egregiam sic no-
 minatum. Amphipolim autem ad Strymonem fluvium, urbem Grae-
 cam et vetustam, multis abhinc annis dirutam instauravit et ex ur-
 bibus finitimis coloniam eo deduxit. Quin et aliam Thraciae mari-
 timam urbem ab Anastasio imperatore, ut fama est, conditam et
 ab eo dictam, tum autem destructam restituit, non totam illam qui-
 dem, sed quantum potuit, moenibus complexus, et Peritheorium in-
 digitavit. Praeterea haud procul a mari castellum Dipotamum aedi-
 ficavit. Atque haec omnia non gloriae causa magis, quam ut loca,
 in quibus ea construebat, segura ac tuta redderet. Arcadiopolim
 vero, Seytharum incursionibus prohibendis necessariam, maioribus
 impendiis instaurare, et nobilibus incolis ibidem collocatis, felicem
 ac beatam et inter civitates Thraciae secundum magnam illam urbem
 longe principem efficere voluit.

λθ'. Συμβάσης δέ τινος ταραχῆς περὶ τὴν ἐκκλησίαν, A.C. 1341
 περιμείνας ὥστε τὰς προφάσεις τῆς ταραχῆς ποιῆσαι ἐκπο- P. 329
 δῶν, ἐτελεύτησε μετὰ μικρὸν, μηδὲν ὦν ἐσκέπτετο εἰς ἔργον V. 263
 ἀγαθῶν. μοναχὸς γάρ τις ὀρμώμενος ἐκ Καλαβρίας τοῖς B
 5 Λατίνων ἤθεσι καὶ νόμοις ἐντραφεῖς, ὄνομα Βαρλαάμ, ἄλ-
 λως δὲ νοῆσαι τε ὄξυς καὶ τὰ νοηθέντα ἐξηγήσασθαι ἱκανώ-
 τατος, καὶ τὰ Εὐκλείδου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος ἐκ-
 μελετήσας καὶ διαβόητος περὶ ταῦτα ὦν, ἐπὶ κακῷ τῇ Ῥω-
 μαίων ἐπεδήμησε βασιλείᾳ. πολλῶν γὰρ ἐπέπλησε καὶ μεγά-
 10 λων στάσεων εἰρήνην ἄγουσαν τὴν ἐκκλησίαν. ὑποκρινάμε-
 νος γὰρ τὰ Λατίνων ἀποσεύεσθαι, λόγους τε συνεγράφετο κατ'
 αὐτῶν καὶ ἀπεδείκνυε λογικῶς περὶ τὴν πίστιν σφαλλομένους,
 καὶ τοῖς ἡμετέροις ἔχαιρεν ἤθεσι καὶ νόμοις καὶ ὅλως σαφεῖς
 ἐδόκει παρέχεσθαι τὰς ἀποδείξεις τοῦ κατεγνωκέναι τὰ Λα- C
 15 τίνων ἀληθῶς. διὰ ταῦτά τε οὖν καὶ τὴν ἄλλην σοφίαν τῆς
 τε παρὰ βασιλέως ἀπέλαυεν εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ παρὰ
 μεγάλου δομωστικῶν οὐδὲν ἤττον ἠγαπᾶτο καὶ προνοίας ἤξι-
 οῦτο, καὶ οὐδὲν ἐπέδει αὐτῷ τοῦ μὴ ἐν εὐπραγίαις εἶναι. οὐ-
 20 τος δὲ ὁ Βαρλαάμ εἴτε καὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ὁμοίαν γνώ-
 25 σαιμην ἔχων, εἴτε ὕστερον μεταβαλὼν, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ κοι-
 νοῦ τῶν Χριστιανῶν πληρώματος πολεμίῳ ἐναγόμενος, πρό-
 φασίν τινα ζητῶν, ἐξ ἧς τὰ ἡμέτερα διακομωθήσει καὶ πρὸς
 πόλεμον χωρήσει φανερώς, ὡς δὲ μαθητιῶν τιμὴ προσῆλθε

5. ἐπιτραφεῖς legebatur.

39. Ceterum quibusdam turbis in ecclesia excitatis, paulo post,
 dum earum occasiones amputandi commoditatem exspectat, vita ex-
 cedit, infectis omnibus quae fuerat meditata. Monachus enim
 quidam e Calabria profectus, Latinorum moribus et legibus educa-
 tus, nomine Barlaamus, acutus alioqui et perspicax et ad intelli-
 gentiam explicandam disertissimus: insuper in Euclide, Aristotele,
 Platone volutus et ob id illustri fama, ad calamitatem Romani im-
 perii Thessalonicam advenit: multis enim magnisque seditionibus
 ecclesiam pacatam implevit. Qui cum se Latinorum dogmata proflig-
 aturum simulasset, libellis adversum illos compositis, demonstrabat,
 eos in religionis doctrina falli, nostrisque gaudebat institutis et a se
 Latinorum dogmata ex animo damnari apertissima dabat indicia, ut
 apparebat. Ob hanc igitur sacram et illam aliam civilem eruditio-
 nem imperator honore et amore eum dignabatur, et magnus quoque
 domesticus curabat et diligebat: nec illi quidquam ad felicitatem
 deerat. Hic ergo Barlaamus sive statim a principio ea opinione im-
 butus, sive postea immutatus, vel ut dicam rectius, a communi
 Christianorum hoste instinctus, occasionem quamdam affectans, qua
 nostra quasi per comoediam traduceret et bellum nobiscum apertum
 gereret, velut discendi causa ad quemdam ex iis qui dicuntur quie-

- A.C. 134: τῶν ἡσυχάζοντων, λόγου τε ἀπεστερημένῳ παντελῶς καὶ ὀλίγον διαφέροντι ἀλόγων καὶ οὐδὲ φρονήσεως γούν μετεσχηκότε πρεπούσης ἰδιότη· καὶ ὑπεκρίνετο βούλεσθαι μαθητεῦσαι παρ' αὐτῷ καὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἡσυχίας ἐκδιδάσκεισθαι καὶ τοὺς νόμους τῆς ὑποταγῆς. ἔπεισέ τε δεηθεὶς καὶ διέτριψε παρ' αὐτῷ ἡμέρας οὐ πολλὰς. καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀμαθοῦς ἐκείνου ἐδεῖτο διδάσκειν περὶ ἡσυχίας καὶ ὅτῳ τρόπῳ καὶ αὐτὸς ἐν ἡσυχασταῖς αὐθήμερον τελέσειεν ὑποθέσθαι. ὁ δὲ τὸν τε δόλον μὴ συνιδὼν, ὑπὸ τε τῆς ἕγαν κουφότητος ἐπαρθεὶς, ἄλλα τε ἐδίδασκε τὸν πονηρότατον ὁ ἀνόητος καὶ 10
- P. 330 ὡς προκόποντες κατὰ μικρὸν οἱ ἡσυχάζοντες καὶ προσευχόμενοι ἀθουρίβως, ἡγαλλιάσιν τέ τινα καὶ ἄδῶρητον ἡδονὴν καὶ θείαν ἐπιδέχονται ἐν τῇ ψυχῇ καὶ φῶς ὀρώσι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἀστράπτου περὶ αὐτούς: ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις πολλὴν κατεγίνωσκεν ὁ Βαρλαάμ ἄνοιαν τοῦ ἀνδρός καὶ ἀμαθίαν 15 φῶς δὲ ἀκούσας ὀρώμενον ὀφθαλμοῖς σωματικοῖς, οὐκέτι οὐδὲ ἤρεμειν ἠνέσχετο, ἀλλὰ κοινὴν ἐποιεῖτο τῶν ἡσυχάζοντων καταδρομὴν, ἀπατεῶνας καλῶν καὶ ψευδομένους καὶ Μασσαλιανούς καὶ Ὀμφαλοψύχους καὶ τὰ ὄρθα τῆς ἐκκλησίας δόγματα διαστρέφοντας καὶ εἴ τι ἕτερον τοιοῦτον, καὶ διεμαρτύ-
- V. 264 ρετο ἀναφανδὸν ὡς δεῖ πάντα ὄντινόν ἀπέχεσθαι αὐτῶν πλανῶντων τε καὶ πλανωμένων, οὓς ἔδει τὴν τε ἀρετὴν τελείους εἶναι καὶ περὶ τὰ δόγματα μάλιστα ἀσφαλεῖς, ὡς τῶν ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς αὐτοῖς διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐλαΐβειαν

scentes sive solitarii, mente ac ratione plane vacuum paulumque a bruto differentem, neque idiotae saltem instar prudentem, accessit, seque ab ipso institui et modum vitae solitariae ac praecepta obedientiae ab illo discere velle simulavit. Quem precibus vicit paucosque apud eum dies mansit. Posthaec ab imperito illo contendit, ut se genus illud vitae doceret, et quomodo ipse quoque vel ipso illo die inter solitarios referri posset. Qui dolum haud olfaciens et nimia levitate elatus, cum alia hominem improbissimum ipse stultus docuit, tum quo pacto paulatim proficientes solitarii et tranquille preceationibus intenti, exultatione animi et divina quadam inexplicabilique voluptate perfundantur, et oculis corporeis lumen se circumfulgens aspiciant. Barlaamus et alioqui hominem valde indoctum amentemque iudicare, et lumen audiens carni oculis corporeis, non sibi temperare, quin communiter solitarios insectaretur, eos impostores, mendaces, Massalianos et Omphalopsychos germanorumque ecclesiae dogmatum corruptores, et similibus vocabulis appellans; palamque testificans, omnes ab eorum consuetudine refugere debere, qui seducerent et seducerentur: quos oportebat virtute perfectos et doctrinae religionis peritissimos esse, utpote quibus ceteri

ἐμπιστευόντων. ταῦτα δὲ οὐ λόγοις μόνον διεθρύλλει κοινῶς A.C. 1341
κατὰ τῆς ἡσυχίας, ὡς αἰτίου τῆς πλάνης γινομένης, ἀλλὰ καὶ
συγγράφεται, ἵνα ἐς αἰὲ ἀνάγραπτος ἢ ὕβρις εἴη. ταῦτα δὲ
ἐπράττετο ἐν Θεσσαλονίκη ἐν οἷς καιροῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
5 Ἀκαρνανίαν ἀπεδήμει. ἐν ταύτῃ δὲ ἄλλοι τε παρῆσαν ἡσυ-
χάζοντες πολλοὶ, οἱ δεινὰ ἐποιοῦντο τὰ Βαρλαάμ διαθρυλ-
λούμενα, καὶ μάλιστα Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὃς καὶ ὕστερον
εἰς ἀρχιερέας ἐτέλεσε Θεσσαλονίκης. ὃς ἐξ Ἀσίας ὦν τὸ γέ-
νος καὶ βασιλείοις αὐλαῖς ἐντεθραμμένος, ἅμα δυοῖν ἑτέροις
10 ἀδελφοῖς ἐπὶ κάρν παιδικῇ τῇ ἡλικίᾳ κτῆσιν καὶ γονέας καὶ
τὴν ἄλλην περιφάνειαν τοῦ βίου καὶ τὰς ἐκ βασιλέως τιμὰς
ὡς ὀλίγον ἢ οὐδενὸς ἐκλιπόντες ἄξια, Χριστῷ εἴλοτο μόνῳ
ἀκολουθεῖν καὶ τὴν ἐκεῖθεν λαμπρότητα ἐπιζητεῖν. καὶ Να-
15 ζιραῖοι τῷ Θεῷ γεγενημένοι, τὴν πτωχείαν μᾶλλον εἴλοτο τὴν
αὐτὸν καὶ τὴν ἀκησίαν καὶ τὴν δουλείαν. καὶ πρὸς Ἄθῳ τῷ
ἱερῷ γεόμενοι ὄρει, ὅπερ οὐκ ἂν τις ἀμάρτοι πόλιν προσει-
πὼν οὐράνιον, ἐκδεδώκασιν ἑαυτοὺς ὑποταγῇ πατρὸς πνευμα-
20 τικοῦ. οὗ δὲ τὸν πνευματικὸν ἀγωνιζομένων διάυλον καὶ θε-
όντων τὸν περὶ ψυχῆς, ὁ τελευταῖος ἐξέλειπε τῶν ἀδελφῶν
χωρήσας πρὸς τὰ βραβεῖα τῆς ἀνω κλήσεως, καὶ μετ'
ἐκεῖνον ὁ διδάσκαλος ὀλίγῳ ὕστερον ἀπηλλάττετο τῶν δεσμῶν
τοῦ γεώδους τούτου καὶ ταπεινοῦ σαρκίου καὶ πρὸς ὃν ἐπό-
θησε μετέβαινεν ἐξ ἀρχῆς. Γρηγορίῳ δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ ἐκ
πατρὸς καταλειφθεῖσιν ὄρφανοῖς οὐκ ἐδόκει δεῖν εἶτι πιστεύ-

mortales propter eam quam prae se ferrent pietatem animas suas credidissent. Atque haec non verbis tantum publice contra statum solitarium ut causam erroris disseminabat; sed in litteras quoque redigebat, ut extarent semper eius contumeliae. Haec Thessalonicae acta sunt, quo tempore imperator in Acarnaniam abierat. Ibi cum multi solitarii versarentur, qui iactatos a Barlaamo sermones ferebant graviter, tum praesertim Gregorius Palamas, qui postea archiepiscopus Thessalonicensis renuntiatus est, genere Asiaticus et in aula imperatoria educatus. Hic et duo fratres eius aetate admodum puerili possessiones, parentes et quidquid est in hominum vita conspicuum et admirabile, et honores ab imperatore promissos ut parvi aut nullius momenti reliquerant, Christumque solum sequi et quae in caelis est claritatem expetere instituerant: ac Nazaraei Christo facti, paupertatem magis possessionumque inopiam et subiectionem illius causa elegerant. Atque apud Atho sanctum montem degentes, quem qui caelestem civitatem appellavit, non erraverit, patris ibidem spiritalis arbitrio seu obedientiae se consecravit. Ubi nimirum in spiritali circo illis certantibus et cursum pro animae salute currentibus, minimus natu primus decessit, ad bravium supernae voca-

A.C. 1341 εἰν τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλ' ἑτέρῳ φέροντες ὑπέταξαν πατρὶ πνευματικῷ. ὑφ' ᾧ ὑπὲρ ὀκτώ τέλεισαντες ἔτη, ἐπεὶ κακείνος τῶν τῆδε ἀπηλλάκτετο, πρὸς τῇ κατὰ Βεῤῥόριαν Σκήτη φροντιστήριον οἰκοδομήσας ὁ Γρηγόριος καὶ κατακλείσας ἑαυτὸν πᾶσάν τε ἀποθέμενος φροντίδα γήϊνην, ἑαυτῷ δὲ μόνῳ καὶ δὲ θεῷ προσαδολεσχῶν, δέκα διετέλεσεν ἔτη, πολλὰ τὴν σάρκα παιδαγωγήσας καὶ ὑποτάξας τῷ πνεύματι· ὡς ἐκ τῆς συντονωτάτης καὶ ἄγαν ἀνευδότου ἀσκήσεως καὶ τοῦ σπηλαίου τῆς πρὸς ψῦχος ἀσυμμετρίας νόσῳ δεινῇ περιπεσόντα, οὐ μακρὰν γενέσθαι τοῦ ἀποθανεῖν. οὐ μετὰ τὰ δέκα ἔτη ἀ-10 ποστῆς, τῶν ἐκεῖσε διακριτικῶν πατέρων κελυσάντων, οἷς οὐκ ἐξῆν τὰ βελτίω συμβουλευέουσι μὴ πείθεσθαι, πρῶτα μὲν Β' εἴδ' ἱκανὸν ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἄθω διέτριψε φροντιστηρίοις, ἔπειτα τῆς περὶ τὸ σῶμα νοσοκομίας ἐπιεικούσης, ἦλθεν εἰς Θεσσαλονίκην. οὗτος δὴ ἅμα τοῖς ἄλλοις οὐ μετρίως δυσχε-15 ράναντες κατὰ Βαρλαάμ τὰ τῆς ἰσραῆς ἡσυχίας ἐξορχουμένῳ καὶ πολλὰς αὐτῆς καταχέοντος τὰς λοιδορίας, τισὶ τῶν φίλων πρὸς αὐτὸν χρησάμενοι πρεσβευταῖς, ἐδέοντο παύεσθαι τοῦ τοιαῦτα καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν κατὰ τῶν ἡσυχάζόντων, καὶ μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἐνός τὰ ἴσα πάντων καταψηφίζεσθαι²⁰ καὶ, τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦγον, τοῦ ἀκροτάτου βίου καὶ τῆς τελευτάτης πολιτείας τοὺς ἀνθρώπους ἀποστερεῖν, τὰ οὐκ ὄντα καταψευδόμενον καὶ ὡς κακῶν αἰτίαν διαβύλλοντα καὶ πεί-

tionis profectus. Non diu post illum magister vinculis terrenae huius et abiectae carunculae exsolutus, ad eum, quem ab initio concupierat, evolavit. Gregorio autem et fratri, quasi orphanis a patre relictis, visum est, non oportere iam aetati credere: quare alteri patri spirituali se subdunt, sub quo octo annis transactis, postquam et ille ab his rebus moriens recessit, apud Sceten Berthoeae aedificato monasterio se Gregorius includit, omnique labentium ac percutientium cura deposita, secum solo et cum Deo colloquens, decennium ibi traducit, studens vehementer frangere appetitiones suas et spiritui eas subiicere: adeo ut ex assiduissima asperrimaeque pietatis exercitationum usurpatione et speluncae frigus in difficilem morbum delapsus, non procul ab interitu abesset. Inde cum post annum decimum auctoritate patrum illic discretorum, quorum optimis consiliis refragari nefas erat, discessisset, primum quidem diu in monasteriis apud Atho montem vixit: deinde curatione morbi urgente, Thessalonicam venit. Hic ergo aliique monachi Barlaamo sacrae quietis instituto insultanti multisque conviciis illud cumulantis succensentes, quibusdam amicis ad illum pro legatis usi, rogabant, ut talia et sentire et loqui adversus quiescentes sive solitarios destineret, et ne propter unius imperitiam omnes damnaret, quodque ad ipsum attineret, supremo ac perfectissimo vitae genere homines pri-

ὄντα ἀπέχεσθαι αὐτῆς. ἀλλ' εἰ μὲν τι καὶ παρὰ τὸ προσῆ- A.C. 134
 κων ἤκουσται αὐτῷ, τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ εἰπόντος προσλογίζεσθαι· C
 αὐτὴν δὲ ἠγεῖσθαι θεῖόν τι χοῦμα καὶ ἱερὸν, καὶ τοῦ τε κατ'
 αὐτῆς παύεσθαι λέγειν. ἀλλὰ καὶ εἴ τι συναρπασθεὶς συνέ-
 5 γραψε κατ' αὐτῆς, ὡς ἀπωλείας ἄξια παραδιδόναι πυρί. οὐδὲ
 γὰρ ὄσιον οὐδὲ ἄλλως νοῦν ἔχον, γεωμετρίαν μὲν καὶ ἀστρο- V. 265
 νομίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλογίας βουλόμενόν τινα ἐκδιδάσκε-
 σθαι, μὴ τῷ ἀμαθεστάτῳ, ἀλλὰ τῷ δεινοτάτῳ περὶ ταῦτα
 φοιτᾶν· τῆς δὲ ὄντως φιλοσοφίας καὶ τῆς περὶ οὐρανίων
 10 πραγμάτων γνώσεως τῷ περὶ ταῦτα ἀμνητῷ χρῆσθαι διδα- D
 σκάλῳ. ἔχῃν γὰρ αὐτὸν ὄντα φιλόσοφον καὶ τῶν πολλῶν
 ὑπερέχοντα συνέσει, εἶγε περὶ τοιοῦτων ἐδέετο μαθεῖν πρα-
 γμάτων, ἢ πρότερον διερευνησάμενον τῷ παρὰ θεῶ τῆς τοιαύ-
 της χάριτος ἤξιωμένῳ, (οὐ γὰρ δὴ ἀνθρωπίνῃ γε συνέσει ἢ
 15 σπουδῇ τὰ τοιαῦτα περιγίνεται,) ἀδόλῳ γνώμῃ καὶ πάσης ἀ-
 πηλλαγμένη κακοουργίας προσελθεῖν καὶ περὶ ὧν ἐβούλετο δεῖ-
 σθαι μαθεῖν· (ἢ γὰρ ἂν ἐκεῖνος σοφὸς ὧν τὰ θεῖα καὶ μέτρα
 μαθημάτων ἐκάστῳ προσήκοντα εἰδῶς κατὰ τὴν τῆς καθάρ-
 20 σεως ἀναλογίαν, οὐκ ἂν ἐνεπίστευσεν ἀκοῇ σαθροῦ βροντῆς
 πῶλλον ἐκ προοιμίων εὐθὺς, ἀλλὰ βίου πρότερον ἀκριβεῖα καὶ
 πολλῇ φιλοσοφίᾳ καὶ πιασῶν γῆινων ἐνοιῶν εὐλόγων τε καὶ P. 332
 μὴ τοιοῦτων ἀποθέσει τὴν ψυχὴν ἂν πρότερον ἐδίδαξεν ἐκκα-
 θᾶραι καὶ οὕτω τῶν ἱερῶν προθύρων τῆς θείας ταυτησὶ οδ-

vatum iret, dum quae non essent mentiretur et calumniis, ut nescio
 quorum malorum originem, oppugnaret, abstinendumque ab eo per-
 suadere conaretur. Sed si quid audisset indecentius, inscitiae di-
 centis adscriberet: ipsam vitae rationem sanctam et divinam duceret
 et ei oblatrare desisteret. Si quid etiam adversus eandem, affectu
 non bono a recto detortus, conscripsisset, ut perditione dignum flam-
 mis aboleret. Nec enim esse fas nec secundum rationem, quem-
 1. piam geometrica, astronomica et numerorum proportionem volen-
 tem percipere, nedum ad indoctissimum, sed ad doctissimum venti-
 tare: in vera autem philosophia et cognitione rerum caelestium pro-
 fanum ac non initiatum magistrum adhibere. Oportuisse enim illum
 ut philosophum et intelligentia praestantem multis, siquidem talia
 discere cupiebat, aut prius quaesisse a Deo huiusmodi gratia digna-
 tum (non enim humano intellectu studiove ista acquiruntur) et sin-
 cero animo atque ab omni malignitate vacuo accedere, et de qui-
 bus vellet, rogare doceri (qui utique divinarum rerum gnarus et
 quantum quisque huius disciplinae caperet, haud nescius, iuxta di-
 vinae purgationis modulum non statim ab initio aures flaccidas toni-
 trui sonitu imbuisset: sed vitae prius accuratione multaque scientia
 et omnium cogitationum terrenarum ac rationi consentientium repu-

A.C. 134: φίας επιβαίνειν, δέουον καὶ Θεοῦ πολλὰ καὶ ἀνδρῶν τῶν τὰ τοιαῦτα δύνασθαι ἤξιωμένων συνάρασθαι πρὸς τὸ ἔργον οὕτως ὃν ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερβαίνον δύναμιν) ἢ ἐπειδὴ γε διὰ ῥαθυμίαν ἀπερισκέπτως τῷ προστυχόντι προσεχώρησε, τῇ ἐκείνου ἀμαθίᾳ προσλογίσασθαι τοὺς λόγους, ἀλλὰ μὴ ὡσπερ ἐξεπίτηδες ὡσπερ ἐρμαίου λαβόμενον τῶν λόγων, αὐθαδῶς καὶ θρασέως κατ' αὐτῆς τῆς ἱερᾶς χωρησαὶ ἡσυχίας καὶ τοῖς ἡσυχάζουσι πολλὰ προστρίψασθαι ὀνειδῆ, ἀπατεῶνας καλοῦντα καὶ ψευδομένους καλοῦντα καὶ Μασσαλιανούς, ἐκ τοῦ φῶς περιαστράπτειν τοὺς ἀγίους ἀκη-10 κοέναι τὰς ἀφορμὰς εἰληφότα τῶν πολλῶν λοιδοριῶν. καίτοι γε τῷ διδάξαντι περὶ ἄλλων μὲν ἂν τις μέμφοιτο δικαίως, περὶ τούτου δὲ οὐδεὶς. ἄλλους τε γὰρ περιήστραψε πολλοὺς τὸ θεῖον τοῦτο φῶς ἐν τοῖς τοῦ διαγωμοῦ καιροῖς ἀγωνιζομένους ὑπὲρ Χριστοῦ, καὶ Ἀντώνιον τὸν θεῖον οὐ πρὸς τυράννους, 15 ἀλλὰ τοὺς δεινότερους τυράννων δαίμονας παρατεταγμένον, ὡς ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ συγγεγραμμένων ἔξεστι μαθεῖν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ δεῖ καὶ ταῦτα πάντα παραδραμόντας πρὸς τὸ πρῶτον παράδειγμα ἀναδραμεῖν, σαφῶς ἔξεσται τοῦ δυνατὸν εἶναι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς θεῖον καὶ ἄκτιστον φῶς θεῶ-20 σασθαι τὴν ἀπόδειξιν λαβεῖν. παραλαβὼν γάρ, φησιν, ὁ κύριος πρὸ τοῦ πάθους τοὺς προκριτοὺς τῶν μαθητῶν καὶ ἀγγελῶν ἐπὶ Θαβὼρ; μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ ἔλαμψε

quantumque depositione animum expurgare docuisset et ita ad sacra vestibula huius divinae sapientiae accedere, multa Deum, multa viros hac perfectione dignos habitos precantem, ut ad opus tam sublime et humana facultate superius, adiumento sibi esse ne recusarent;) aut postquam propter desidiā suam inconsulto ad proximum accessisset, auditum sermonem illius inscitiae tribuere: nec velut dedita opera et tamquam insperatum lucrum ea verba arripere arroganterque et proiecte in sacram quietem invadere, et ea fructibus maledictis conscindere, impostores, mendaces, Massalianos nuncupare, ex eo quod audisset, sanctos lumine circumfundī, plurium contumeliam ansa arrepta videlicet. Quamquam doctorem istum de aliis quidem merito forsitan, de hoc autem a nemine posse reprehendi. Nam et alios multos persecutionis temporibus pro Christo dimicantes, hoc divinum lumen convestisse et sanctum Antonium, non contra tyrannos, sed contra daemones tyrannis horribiliores in acie stantem; id quod ex historia eius vitae pateat. Verum enimvero, si his omnibus praeteritis ad primum exemplar recurrendum sit, posse fieri ut oculis corporeis quispiam divinaum et increatum lumen contempletur, perspicue demonstrare licere. Evangelistam enim scribere, dominum ante mortem suam principes discipulos as-

τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· οὐδὲ μὴ φέροντες τὴν λαμ- A.C. 1341
 πρότητα ὄρα· οἱ μαθηταὶ κατέπεσον ἐπὶ τὴν γῆν. εἰ οὖν
 καὶ κείνοι ἄνθρωποι τε ὄντες καὶ ἐτι ἀτελέστερον διακείμενοι,
 τὸ περιεστράψαν αὐτοὺς θεῖον καὶ ἄκτιστον φῶς ἠδυνήθησαν
 5 **εἶδεν, τί θαυμαστόν ἐστι καὶ νῦν τοὺς ἀγίους φαίμεν φῶς** D
 ὄρα· ἄνωθεν ἐλλαμπομένους ἐκ θεοῦ; διὸ δὴ σου καὶ δεόμε-
 θα περὶ τῶν τοιούτων μήτε λέγειν μήτε λογογραφεῖν, ὡς
 ὀλίγα ἢ οὐδὲν περὶ αὐτῶν εἰδῶτα· ἀλλὰ καὶ τὰ γεγραμμένα
 ἀφανίσαι, ὡς πολλοῖς αἰτία βλάβης παρεσόμενα οὐ τῆς τυ-
 10 **χοσύνης. Τοιαῦτα μὲν Γρηγόριος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν διεπρε-**
σβεύοντο πρὸς Βαρθολαῖμ, οἰόμενοι τὴν παραίνεσιν αὐτῷ τὴν
γλωσσολογίαν στήσειν. τὸ δ' ἐναντίως ἢ αὐτοὶ ψήθησαν ἀπέ- V. 266
βη. ὡς γὰρ τοὺς λόγους ὁ πρεσβύτων διήκει πρὸς αὐτὸν, ἐν
μὲν τοῖς ἄλλοις ἡσυχίαν ἤγε, τὸ ἐν Θαβωρῷ δὲ λάμπαν φῶς
 15 **ἄκτιστον ἀκούσας „τῆς ἀτοπίας!“ ἀνεβόησε· „καπνὸν γὰρ φεύ-** P. 333
γοντες, ἐμπεπτώκαμεν εἰς πῦρ. ἄκουε οὐρανὸν καὶ ἐνωτίζου
ἡ γῆ· τὸ ἐν Θαβωρ φῶς ἄκτιστον καὶ τί ἄλλο ἢ θεὸς καθ'
ἡμᾶς! οὐδὲν γὰρ ἄκτιστον ὅτι μὴ θεός. εἰ οὖν μήτε κτίσμα
 20 **τὸ φῶς ἐκεῖνο, μήτε θεοῦ οὐσία, (θεὸν γὰρ οὐδεὶς ἑώρακε πρό-**
σοπετε,) τί λοιπὸν ἢ δυοὶ λατρεύειν θεοὺς, ἐνὶ μὲν, τῷ πάντων
δημιουργῷ, ὃν καὶ ἄόρατον πᾶς τις ἂν ὁμολογήσειε, δευτέρῳ
δὲ, τῷ καθ' ἡμᾶς ὀρωμένῳ ἀκρίστῳ τούτῳ φωτί; ἐγὼ δὲ οὕτε

sumpsisse: et cum ascendisset in montem Thabor, transfiguratum esse ante eos resplenduisseque faciem eius sicut solem. Cuius fulgorem discipulos non sustinentes intueri, in terram cecidisse. Si igitur illi et homines et adhuc imperfecti, circumfulgens ipsos divinum et increatum lumen videre potuerunt, quid mirum si et nunc sanctos superne a Deo collustratos dicamus lumen cernere? Quocirca se illum oratum velle, ut de his rebus et loquendo et scribendo super-sedeat, quippe qui de iis pauca aut nihil noverit: imo vero etiam scripta iam, ut multis non vulgariter nocitura, disperdat. Hæc Gregorius et socii Barlaamo per oratorem cum spe, admonitionem hanc petulantiam eius linguæ coercituram. Quod secus evenit. Ut enim legatus patrum verba ei recensuit, ad cetera quidem se contulit, lucem autem in Thabor incretam audiens: O rem absurdam, exclamat: fumum enim fugientes, in ignem incidimus. Audi caelum et auribus percipe terra: lux in Thabor increta! quid ergo illud aliud, nisi Deus secundum vos? Nihil enim increatum, nisi Deus. Si autem lumen illud neque res condita, neque Dei natura est, (Deum enim nemo vidit unquam) quid reliquum, nisi vos duobus diis servire, uni quidem, omnium fabricatori, quem et inaspectabilem omnes confitemur: alteri vero, ex sententia vestra sub aspectum cadenti et increato lumini? Ego vero haud unquam, quidquid tan-

A. C. 1341 πρῶτον οὐδ' ὕστερόν ποτε ἀνασχολίμην ἂν ὀφασσῶν τι διαφέ-
ρον τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ ἄκτιστον ἡγεῖσθαι." ἐκ τούτων δὴ
Βιτῶν λόγων ὡσπερ ἀφειτηρίας ὀρμηθεῖς, πολλὰ καὶ εἶπε καὶ
συνεγράψατο κατὰ Γρηγορίου καὶ τῶν ἄλλων μοναχῶν, πρὸς
τοῖς πρότερον καὶ διθεῖαν ἐγκαλῶν. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνοί γε 5
ἡμέλουν τοῦ μὴ ἀντιλέγειν φανερώς καὶ διεφθαρμένα δόγμα-
τα εἰσάγοντα ἀποδεικνύειν καὶ τοῖς Θεοσόφοις λόγοις ἐναντία.
Βαριλάμ δὲ οἰόμενος καὶ τῶν ἀρχαίων Θεολόγων σοφία λό-
γων καὶ πειθοῦ κρατήσῃ, εἰς Βυζάντιον ἐκπέλευσας, Ἰωάννη
τῷ πατριάρχῳ τότε τὰ κατὰ τῶν μοναχῶν συγγράμματα 10
ἐγχειρίζει καὶ σύνοδον ἐδεῖτο συναθροίσῃν κατ' αὐτῶν, ὡς
τοῖς ὁρθοῖς δόγμασιν ἐναντία καὶ φροναῦντας καὶ λέγοντας
ἐλέγξων, καὶ πολὺς ἦν ῥέων κατ' ἐκείνων, καὶ τὴν διθεῖαν
C ἐγκαλῶν. πατριάρχη δὲ περιορῶν οὐ δεῖν ἐδόκει τὰ τοιαῦτα,
ἀλλὰ γράμμασιν ἐκάλεε τοὺς μοναχοὺς ἐκ Θεσσαλονίκης ἀ-15
παντῶν ἐπὶ τὴν δίκην· καὶ παρῆσαν καὶ αὐτοὶ τῶν λόγων
ὑψέζοντες εὐθύνας. ἐν τούτοις δὲ αὐτοῖς τῶν πραγμάτων,
καὶ θορύβου πολλοῦ καὶ ταραχῆς τὴν ἐκκλησίαν κατεχοῦσης,
καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς εἰς Ἀκαρνανίαν στρατείας εἰς Βυζάντιον
ἐπανῆκε. καὶ πυνθόμενος ὅσα Βαριλάμ διαφέροιο καὶ οἰο-20
μοναχοί, πρῶτα μὲν κατασιγάξῃν ἐπειρῶτο, ἐκατέρους παραι-
νῶν τῆς ἀντιλογίας ἀποσχέσθαι καὶ τὴν ἔχθραν καταλύσαντας,
D ὡσπερ καὶ πρότερον ἀλλήλοις εἶναι φίλους καὶ μὴ διὰ φιλο-
νεικίαν σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ταραχὴν παρέχειν

dem sit, a divina essentia diversum ac discrepans, increatum arbi-
trator. Ex his sermonibus velut a carceribus effusus, contra Gre-
gorium aliosque monachos multa verbo et scripto blateravit, praeter
cetera etiam divinitatem duplicatam ipsis crimini dans. At enim
nec patres se palam tueri parcebant et ostendere, illum corruptam
doctrinam et divina sapientia eruditis theologis contrariam introdu-
cere. Barlaamus autem antiquos etiam theologos doctrina et vi
persuadendi se superatarum confisus, Byzantium navigat, Ioanni per
id tempus patriarchae commentarios suos contra monachos tradit
et synodum adversus eosdem congregari instat, ut cum rectis do-
gmatibus pugnantia illos sentire ac docere probaturus: in quos verbo-
sius invehens, de geminata deitate eos accusabat. Patriarchae res
visa minime negligenda: quare monachos Thessalonica per litteras
ad iudicium citat. Illi causam dicturi adsunt. In his ecclesiae tu-
multibus ac motibus imperator ab expeditione in Acarnaniam Byzan-
tium redit, certiorque factus de Barlaami et monachorum contro-
versis, primum quidem silentium eis imponere studuit, utrosque
hortatus, uti altercationibus modum facerent inimicitiasque cum
pristina concordia mutarent, neve per rixas sibi et aliis turbas

ὡς δὲ ἀκείθοντο σὺδέτεροι, ἀλλ' ὅ,τε Βαβλαῦμ διεφθαρμένα Α. C. 1341
 ἄσχυρίζετο δοξάζοντας ἀποδείξειν Γρηγόριον καὶ τοὺς περὶ
 αὐτὸν καὶ ἐπέσπευδε τὴν δίκην, ὅ,τε Γρηγόριος ἀδικεῖσθαι
 διεκρίνεται καὶ οἱ περὶ αὐτὸν καὶ ἤθελον ἐπὶ τῆς δίκης ἑαυτοὺς
 5 ἐγκλημάτων ἀπολύειν, συνιδῶν καὶ ὁ βασιλεὺς ὡς ἐλέγχων
 χωρὶς οὐκ ἂν δύναιτο παύειν τὴν φιλονεικίαν, ἐπέτρεπε τὴν
 σύνοδον.

μί. Καὶ γίνεται κατὰ τὸν θεῖον τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας P. 334
 νεῶν. καὶ προκαθημένον βασιλέως καὶ Ἰωάννου τοῦ πατριάρχ- V. 267
 10 οχου, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐν τέλει πολλῶν καὶ Β
 συγκλητικῶν συνεδριαζόντων, λέγειν ὁ Βαβλαῦμ ἐπετρόπη
 πρώτος· ἐκεῖνος γὰρ ἦν ὁ Γρηγόριον καὶ τοὺς μοναχοὺς τὴν
 διαστροφὴν τῶν δογμάτων ἐγκαλῶν. πολλὰ δὲ πρότερον διεξ-
 15 σάμενος, ἔπειτα καὶ τὸ βιβλίον, ὃ περὶ τούτων ἦν συγγεγρα-
 φως, παρσίχετο ἀναγινώσκεισθαι· ἐπεὶ δὲ ἀνεγνώσθη πᾶν,
 ἄλλα τς ἐπέειπεν, ὅσα αὐτῷ ἐδόκει πρὸς τὰ προκείμενα λυσι-
 τελεῖν, καὶ τελευταῖον κατηγορήσας τῶν μοναχῶν ὡς οὐδὲ τὴν
 εὐχὴν, ἣν αὐτοὶ φασιν εὐχεσθαι καθ' ἑαυτοὺς, ἀνελλιπῶς C
 20 προφέρουσι καὶ προσηκόντως, ἀλλὰ τινος προσθήκης δεομέ-
 νην, ἣν ἐκεῖνος προσετίθει, τὸ ἐνδέον, ὡς ἔφρασκεν, ἀναπλη-
 ρῶν. μετὰ τοῦτον δὲ καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς τὰς κατηγορίας
 ἐπετρόπησαν ἀπολογεῖσθαι. ἐπεὶ δ' ἑαυτῶν ἐκεῖνοι Γρηγό-
 ριον προεστήσαντο τὸν Παλαμῶν, (ἦν γὰρ δὴ τῶν ἄλλων οὐ

concierent. Cum autem verba in ventum irent et Barlaamus se do-
 cturum affirmaret, Gregorium cum monachis suis perverse sapere, et
 iudicium urgeret, Gregorius contra cum suis iniuriam sibi fieri con-
 tenderet velletque in iudicio crimina diluere, intelligens imperator
 contentionem citra probationes sedari non posse, synodo negotium
 commisit.

40. Fit igitur in sacrosancto divinae Sapientiae templo synodus,
 imperatore cum Ioanne patriarcha praesidentibus, reliquis episcopis
 multisque proceribus et senatoribus assistentibus. Prior dicendi lo-
 cus Barlaamo datus est: ille siquidem Gregorium et monachos pro-
 pter adulterina dogmata in iudicium vocaverat. Multa igitur prae-
 fatus, et causa, quae illum huc impulisset, narrata, deinde libel-
 lum de iis rebus a se conscriptum porrexit: quo toto ab ipsis per-
 lecto, adiecit alia, quae ad rem propositam accommodata sentiebat.
 Postremo monachos criminatus est, quod neque precationem, quam
 se celebrare dicerent, absque defectu et convenienter proferrerent,
 sed egentem additamento aliquo, idque ipse adieciebat, ut quod
 deesset suppleret: sic enim aiebat. Post haec monachis respon-
 dendum potestas facta. Qui cum Gregorio Palamae hoc honoris detu-

- A. C. 1341 λόγους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶ τὰ τοῖς θεολόγοις περὶ Θεοῦ δεδομένα ἐξηκριβωκέναι διαφέρων,) καταστάς πρὸς τοὺς λόγους καὶ αὐτὸς, σαφεῖς καὶ βεβαίαις παρείχτο τὰς ἀποδείξεις τῶν λεγομένων, οὐ συλλογισμοῖς χρώμενος καὶ γεωμετρικαῖς ἀνάγκαις, (οὐδὲ γὰρ οἶδόν τε ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀποδεικνύναι) D τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς,) ἀλλὰ τοῖς λόγοις τῶν ἁγίων καὶ θεολόγων ἀνδρῶν, οὓς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐχρημάτισε δι' αὐτῶν, ἧ πάντα ἐρευνᾶται καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. ἀπεδείκνυ τε ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων τὸ κατὰ τὸ Θαβώριον τοὺς μαθητὰς περιεστράψαν φῶς δόξαν ἀναρχον τοῦ Θεοῦ καὶ φῶς θεότητος 10 καὶ θεότητα καὶ φυσικὸν καὶ αἰδῖον τοῦ Θεοῦ φῶς καὶ ὅσα τοιαῦτα παρὰ τοῖς θεολόγοις πιστευόμενόν τε καὶ προσαγορευόμενον. εἶτα ἐκ τῶν ἐήσεων τῶν θεολογικῶν συνεπέριαινε καὶ αὐτὸς, ὡς τὸ αἰδῖον καὶ φυσικὸν τοῦ Θεοῦ οὐκ ἂν εἴη κτιστὸν, οὐδὲ ἡ ἀναρχος δόξα καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, οὐδ' 15 P. 335 ὅσα πρὸς τῶν θεολόγων τὸ φῶς ἐκεῖνο ἕμνηται. ἐπὶ τοῦτοις δὲ καὶ τὸν ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἄθω δσίῳν ἀνδρῶν συνεθειμένον παρῆγε τόμον, ὃς αὐτῶ μὲν συνηγόρει ὡς τὰ ἴσα τοῖς ἁγίοις φθειγγόμενῳ, Βαρλαάμ δὲ βλασφημίαν καὶ κακοδοξίαν κατηγορεῖ πολλήν. ἐπεὶ δὲ ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ἡ νίκη 20 πρὸς Γρηγόριον ἀπέβλεπε καὶ τοὺς μοναχοὺς, πάντων ἡδη πεπεισμένων τοῖς ἁγίοις ἐπεσθαι καὶ θεολόγοις καὶ μὴ τοῖς ἐκ κοιλίας ἐρημένοις Βαρλαάμ, συνεώρα τε καὶ αὐτὸς ὡς οὐκ ἔν διαδράσεις τῆς γλωσσαλγίας καὶ τῆς βωμολοχίας δοῦναι δίκην,

lisent, (erat enim non in dicendo solum eximius, sed etiam theologis litteris eruditissimus,) is perspicue et firme probabat sententiam suam non syllogismis et geometricis conclusionibus, (neque enim poterat ex his, quae sunt apud nos, demonstrare quae supra nos,) sed sanctorum et theologiae peritorum hominum effatis, quae illis Spiritus sanctus suggestit, quo omnia indagantur, etiam profunda Dei: docebatque copiose, lumen in Thabor, quod discipulos colustravit, esse gloriam Dei principio carentem, et maiestatem eius et lumen divinitatis et deitatem et naturale aeternumque Dei lumen et quaecumque talia a theologis de eo creduntur dicunturque. Postmodum ex pronuntiatibus theologis et ipse concludebat, aeternum et naturale Dei non esse conditum, nec eius gloriam et maiestatem, nec quidquid a theologis illud lumen esse praedicatur ac laudatur. Praeterea tomum a sanctis viris apud Atho habitantibus compositum promebat, quo eum cum sanctis consentire docebatur et Barlaami blasphemiae perversaque doctrina redargebatur. Cum iam post longam disputationem victoria ad Gregorium et monachos inclinaret, persuasis universis, sanctorum et theologorum placita, non autem ex cerebro Barlaami profecta commenta amplectenda, videret-

τῷ μεγάλῳ δομestikῶ συνεδριάζοντι ἐκεῖ τῷ βασιλεὶ προσελ- A. C. 134
 θῶν, σύντομόν τινα ἤειπτο καὶ βοήθειαν καὶ βουλὴν, ἐξ ἧς τὴν B
 προσδοκωμένην διαφυγῆν ἐξέσται δίκην. ὁ δὲ πρότερόν τε
 ἔφρασκε τὰ θέοντα βεβουλεύσθαι, αὐτῷ παραινῶν τῆς πολλῆς V. 268
 5 φιλονεικίας ἀποσχέσθαι καὶ πείθεσθαι τοῖς μοναχοῖς ὡς τὰ
 τοιαῦτα σοφωτέροις, καὶ νῦν οὐδὲν ἤτιον βουλευέσθαι
 καὶ πράξειν τὰ συνοίοντα ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ γὰρ μήτε ἀντιλέ-
 γειν ἔτι πρὸς τὰ προτεινόμενα ἔχει, πέπεικὲ τε ἑαυτὸν ὡς
 βελτίω καὶ δικαιοτέρα καὶ τοῖς ἀγίοις συνωδὰ φθέγγονται οἱ
 10 μοναχοί, τί δεῖ τὴν ψῆφον κατ' αὐτοῦ ἐξαγομένην περιμένειν
 κατιδεῖν, ἀλλὰ μὴ πρότερον ἐξαναστάντα, τὴν τε πρότεραν
 ἄγνοιαν ἐπὶ πάντων ὁμολογῆν καὶ τὴν νῦν ἐπίγνωσιν τῆς ἀ-
 ληθείας, καὶ τοῖς τε ἀγίοις πείθεσθαι συνθέσθαι καὶ τὴν
 15 ἔχθραν καταλύειν τὴν πρὸς τοὺς μοναχοὺς; εἰ γὰρ ταῦτα G
 15 πειθόμενος αὐτῷ ποιήσει, οὔτε βλάβη τις ἐνεταί ἐκ τῶν λό-
 γων οὐδεμία, βασιλεὺς τε καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐπαινεῖσονται
 τῆς πρὸς τὰ βελτίω μεταβολῆς. οὐ γὰρ τοσοῦτον τὸ τῆς
 ἀληθείας ἀποπλανηθῆναι κατηγορίας ἄξιον, ὅσον τὸ πρὸς αὐ-
 τὴν ἐπανελθεῖν τοῖς ἀγίοις πειθόμενον καὶ θεολόγοις ἐ-
 20 παινετόν. καὶ οἱ μοναχοὶ δὲ τοῖς πνευματικοῖς πειθόμενοι
 νόμοις, μείζονα ἐνδείξονται νυνὶ τὴν φιλίαν πρὸς σὲ καὶ τὴν
 εὐγνωμοσύνην, ἢ καθ' ὅσον πρότερον ἐνεδείκνυντο τὴν πικρίαν
 καὶ τὴν ἔχθραν, ὡς οὐ τῶν ἕξ αὐτοὺς ἐνεκα λοιδοριῶν, ἀλλὰ
 τῆς τῶν δογμάτων ἀμυνόμενοι διαστροφῆς ὧν καλῶς καὶ ὡς
 25 προσῆκεν ἀποδεδειγμένων εἰ καὶ σὺ πεισθείης, οὐδὲν οὐδ' D

que ipse, non effugitum se, quin loquacem maledicentiam et scur-
 rillitatem suam lueret, ad magnum domesticum imperatori assidentem
 accedens, compendiarium quoddam ab eo auxilium et consilium fla-
 gitabat, quo imminentem poenam evaderet. Tum ille et antea se
 opportuna suasisse, dum a longa eum digladiatione deterreret et ad
 credendum monachis, utpote in his sapientioribus, hortaretur: et
 nunc nihilo minus suasurum facturumque quod illi prodesse possit.
 Si enim nec ad allata in medium refellendi causa quidquam dicere
 haberet amplius crederetque, monachos meliora et iustiora et
 sanctis consentanea disserere, quid opus esset exspectare, donec
 atro calculo se damnari videret? quin potius exsurgeret prio-
 remque incitiam et agnitam veritatem palam confiteretur, et
 sanctis assentiretur inimicitiasque cum monachis poneret. Si se
 audiret, neque detrimenti quidquam secuturum, et imperato-
 rem ceterosque conversionem eius laudaturos. Non enim tam dignum
 esse accusari qui a veritate aberraverit, quam commendari, qui ad
 eam sanctis viris et theologis credens redierit, et monachos secun-
 dum leges ipsorum spirituales maiore in posterum caritate candoreque

A.C. 134i αὐτοὶ ζητήσουσι περαιτέρω, -ἀλλ' ἄξιαν ἀμοιβὴν τῶν πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων νομιούσιν ἔχειν τὴν διάρθρωσιν τὴν σὴν. *Barlaam* δὲ καὶ αὐτῷ μὲν ἔφρασκεν ἀρίστην φαίνεσθαι ταύτην τὴν βουλήν, δεδοικέναι δὲ μὴ οὐκ ἐξαρκέσουσιν οἱ λόγοι πρὸς τὸ τῶν κινδύνων ἐξαρκάσαι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὁμο-5 λογίαν ἀτιμία τις αὐτοῦ καταψηφισθῆ, οἷα δὴ κατὰ τῶν δεδωῶν δογματῶν ἐξηγηγεμένου. καὶ τότε ἄτιμον εἶναι συμβήσεται αὐτῷ καὶ μηδ' ἀπολογίαν τινὰ ὑστερον ἔχειν ὡς οὐ δικαίως τοιαῦτα πάθοι, οἷα δὴ καὶ αὐτὸν κατεψηφισμένον ἔ-
P. 336 αὐτοῦ· ὡς εἶγε τοιαῦτα κείσεσθαι μέλλοι, βέλτιον σιωπήσῃ τὴν δίκην ἐνεγκεῖν, ὥστε καὶ εἰσαυθις ἡδικησθαι λέγειν δε-
 νασθαι καὶ τὴν δίκην ἀνακαλεῖσθαι. ὁ μέγας δὲ δομέστικος παρεθάρσυνέ τε καὶ μὴ τοιαῦτα παρήγει δεδοικέναι, ὡς αὐτοῦ παρόντος, οὐδεὶς γενησομένου τοῦ λυπεῖν αὐτὸν δυνασομένου. ᾧ καὶ πειθόμενος ὁ *Barlaam*, παρελθὼν εἰς μέ-15
 σους, τὴν τε προτέραν ἄγνοιαν ὁμολόγει καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἤειπε, ὡς οὐ φιλονεικίας ἕνεκα λέγων οὐδὲ τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς ὑπὸ τῶν θεολόγων εἰρημένους περὶ θεοῦ εἰς τοὺς τοιούτους τῶν λόγων ἐξηγητέχθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀ-
 γνοίας οἰόμενος τοὺς ἄλλους ἁμαρτάνειν, ἕνεκα τοῦ διορθώσα-20
 σθαι κἄσαν εἰσηγὼν σπουδὴν καὶ προθυμίαν. νυνὶ δὲ ἡδη πεπει-
B σμένος ἀκριβῶς, ὡς αὐτοὶ βέλτιον ἐφρόνουσι περὶ ὧν ἡμφισβητού-
 μεν, περὶ τε τῶν ἄλλων οὐδεὶς διαφέρομαι πρὸς αὐτούς, καὶ

animi in cum futuros, quam prius amaritudine et similitate fuerint: quippe qui non conviciis in se effusis, verum perversitati doctrinae ecclesiasticae resistant: quibus bene atque ut decet demonstratis, si ei facta sit fides, nihil amplius desideraturos, sed correctionem ipsius multorum laborum periculorumque suorum operae pretium interpretaturos. Barlaamus affirmare, sibi quoque optimum videri istud consilium: timere tamen, ne verba ad se periculo liberandam satis non sint, sed post confessionem quoque aliqua multetur ignominia, cum probatis et receptis dogmatis se opposuerit. Tum infamem fore nec locum defensionis relictum iri, quasi id iniuste patiat, quandoquidem se ipsam damnaverit: ut proinde si talia passurus sit, melius videatur silentio ferre iudicium, ut et in posterum sibi factam iniuriam dicere queat et iudicium revocari possit. At magnus domesticus illum confirmare monereque, ne quid huiusmodi metuat: se praesente, nihil ei triste eventurum. Cui obtemperans Barlaamus, in medium prodit, praeteritam ignorantiam confitetur: veniam ob stulte dicta petit: se non contentionis causa, neque quod Theologorum de Deo decretis non crederet, ad hos sermones protractum, sed cum ipse errans alios errare opinaretur, ad eorum errorem emendandum omnem diligentiam impigre adhibuisse. Nunc plane credere, illos de controversia melius sapere, et in aliis nihil

τὸ ἐν Θαβωρίῳ τοὺς μαθητὰς περιλάμψαν φῶς αὐτίον καὶ πε- A. C. 1341
 πίστευκα καὶ εἶναι ὁμολογῶ. Ἐπὶ τούτοις καὶ Γρηγόριος ὁ Παλα-
 μᾶς καὶ ὅσοι σὺν αὐτῷ ἦσαν ἀναστάντες, περιέβαλλον τε Βαρλα-
 αῦμ καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς προτέροις ἄσμενοι παρεῖχον· ἐπήρουν
 5τε τῆς καλῆς μεταβολῆς καὶ τῷ Θεῷ τῆς ὁμονοίας ὠμολόγουν
 χάριτας, φάσκοντες, οὐδ' αὐτοὶ γηῖνων ἕνεκα καὶ φθειρομέ-
 νων πραγμάτων τοσοῦτον ἐνοτήσασθαι ἀγῶνα, ἀλλ' ἵνα μὴ,
 εἰς πλείους διανεμηθέντος τοῦ κακοῦ, ἢ διεφθαρμένων δο-
 γμάτων ἀνάπλευς γένηται ἢ ἐκκλησία, ἢ διαστασίωσι πρὸς C
 Ἰοεάντην, τῶν μὲν τούτοις, τῶν δὲ ἐκείνοις προστιθεμένων,
 καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῦ μετρίου πέρα θφθῆναι φιλονεικούς, ἅτε
 δὴ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν πράξουσ εἶναι δεδιδαγμένους καὶ
 ταπεινοὺς· ἐν οἷς δὲ Θεὸς ἐστὶ τὸ κινδυνεύομενον, ὄξεις εἶναι V. 269
 καὶ ἀπαραιτήτους, καὶ μήτε πρὸς τὴν ἀδοξίαν δυσχεραίνειν,
 15μήτε πρὸς τὸν παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἔπαινον μαλακίεσθαι.
 ἐπεὶ δὲ ὁ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας Θεὸς εἰς ἐν συνῆψε
 τὰ διεστώτα, αὐτοὶ τε προθύμως ἀποστήσονται φιλονεικίας,
 καὶ αὐτῷ πολλὴν εἰδήσουσι τὴν χάριν, μάλιστα αἰτιωσάτω
 τῆς εἰρήνης νυνὶ γεγενημένῳ. Ἐπὶ τούτοις καὶ βασιλεὺς τε
 20καὶ πατριάρχης ὅσα ἔδει διαλεχθέντες περὶ εἰρήνης πρὸς ἐ- D
 κατέρους, διελύσαντο τὴν σύνοδον. Βαρλααῦμ δὲ ὀλίγας Βυ-
 ζαντίῳ ἐνδιατρέψας ἡμέρας, ἐπεὶ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐτελεύτησεν
 μετὰ μικρὸν, καὶ τὰς περὶ τὰ δόγματα ἀμφισβητήσεις οὐδὲν
 ἥττον ἐχόμενος ἢ πρότερον, τῆς δίκης ὡς ἐκδεδημημένης

ab eis dissidere, et quod in Thabor lumen discipulos circumfulsit, gloriam Dei, principii expertem et aeternum esse lumen credere se atque confiteri. Mox Gregorius Palamas cum coetu suo surgentes Barlaamumque complexi, veniam praeteritis libenter dederunt et praeclaram istam mutationem praedicarunt, Deoque pacis et concordiae gratias egerunt, profitentes, nec se terrenarum ac pereuntium rerum gratia tam acriter pugnasse: sed ne, in plures malo propagato, aut perversorum dogmatum ecclesia repletur, aut factionibus et dissidiis in se ipsa divideretur, dum alii his, alii illis adhaerent. Ac propterea immodice litigiosos se apparuisse, qui in aliis omnibus ad mansuetudinem et animi submissionem eruditi sint: ubi autem Deus in periculum vocatur, ibi promptos esse et inexorabiles: et neque ad opprobrium aegrescere, neque ad laudem humanam emollescere. Quoniam vero pacis et concordiae Deus distantia copularit, et se prompte a contentione desistere et illi gratias habere, qui pacis huius auctor imprimis fuerit. Postmodum imperator et patriarcha utrosque de pace, ut oportebat, allocuti, synodum dimiserunt. Barlaamus haud longum tempus Byzantii moratus, imperatore brevi defuncto, aequè ut prius de dogmatis litem movit, iudicium

- A.C. 1341 πολλὰ καταβοῶν, ἀποδράς ᾗχето πρὸς Ἰταλίαν, καὶ συμφρο-
νήσας Λατίνοις ὡσερ καὶ πρότερον, ἐπίσκοπος ὑπ' αὐτῶν
Ἰέρακὸς ἀνεδείχθη. καὶ οὐ πολλῇ ὕστερον Γρηγόριός τις ἑτερος
μοναχὸς Ἀκινδύνος ἐπικεκλημένος, ὁμιλητὴς Βαρλαάμ κατὰ
τὴν ἔξω σοφίαν γεγεννημένος καὶ πολὺν αὐτῷ φοιτήσας χρόνον, 5
τῶν ἐκείνου διαφορῶν ὧν διηρέχθη πρὸς Παλαμᾶν ἀντεπιοιήθη
- P.337 συνέβαινε δέ τι γελοῖον περὶ αὐτόν. Βαρλαάμ μὲν γὰρ ἀπεσεί-
ετο τῷ λόγῳ, κἄν τις πρὸς αὐτόν ὡς τὰ ἐκείνου φρονοίη
λέγοι, τὴν κοινωνίαν τε ἠπεωθεῖτο καὶ κατηγορεῖ Βαρλαάμ
ὡς κακῶς φρονοῦντος καὶ ἀπεναντίως τοῖς ἁγίοις τῇ δ' ἄλλῃ-10
θεῖα κατὰκρας ἐκείνῳ ἠκολούθει καὶ οὐδὲν ἢ μικρόν ἢ με-
ζον διεφέρετο. αὐθις δὲ σιάσεως κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἀνα-
φρομένης, ἐν δεινῷ τιθέμενος ὁ πατριάρχης, εἰ διὰ τὴν τι-
νων φιλονεικίαν νοσοίη καὶ ταράττειτο τὸ τῆς ἐκκλησίας,
σύνοδον καὶ αὐθις δευτέραν συναθροίξει κατὰ τὸν αὐτόν τῆς 15
θεοῦ Σοφίας νεῶν, συνεδριάζοντος αὐτῷ καὶ μεγάλου δομε-
στίκου καὶ ὅσοι ἐπεδήμουν Βυζαντίῳ τῶν συγκλητικῶν.
- B πολλὰ δὲ πρὸς ἀλλήλους τῶν Γρηγορίων ἀντειπόντων, ἐπεὶ ὁ
Ἀκινδύνος ἐφαίνετο τὰ ἴσα Βαρλαάμ καὶ λέγων καὶ φρονοῶν,
ψῆφος μὲν ἐξενήνεκται κοινῇ ἐπισκόπων τε καὶ τῶν συγκλη-20
τικῶν κατὰ Ἀκινδύνου καὶ τῶν αὐτῷ φρονοῦντων ἴσως, ὡς
τὰ αἰρετικῶν φρονοῦντων καὶ λεγόντων. ἀφορίζονται δὲ καὶ
τῆς κοινωνίας τῶν ὀρθοδόξων, εἰ μὴ ἐπιστρέφουσιν, ἀλλ' ἐπι-

valde claudicasse clamitans: et aufugiens in Italiam, cum Latinis, ut antea, sensit ab eis Hieracis episcopus creatus est. Non multo post alius quidam Gregorius monachus, Acindynus cognominatus, Barlaami in profana doctrina longo temporis spatio discipulus, dissensionem eius et litem cum Palama, ut successor, arripuit, cui quiddam ridiculum contigit. Barlaamum quidem verbo repudiabat et ut male sanctisque patribus contraria sentientem accusabat: re autem vera prorsus eum sequebatur nihilque omnino ab eo differebat. Rursum itaque seditione ac tumultu in ecclesia exoriente, patriarcha iniquum ducens, propter quorundam rixosa ingenia ecclesiae statum perturbari, synodum in idem Sophiae templum cogit, assidente ipsi et magno domestico et quotquot Byzantii erant senatoribus. Cum Gregorii diu controversati essent, ubi adversum est Acindynum Barlaami cantilenam canere, ab episcopis et senatu communiter contra Barlaamum eiusque sectatores ut haereticos lata est sententia: et nisi resipiscerent, ab orthodoxorum communione uterque segregatus. Nec illi solum, sed et si quis alius de cetero talia auderet et Palamae alii-que quasi male de religione sentientibus crimen inferret. Praeter haec et tomo pro veteri synodorum more composito, Ioannēs pa-

μένοιεν τῇ κακίᾳ· οὐ μὴν ἐκεῖνοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλ-Α. C. 1341
 λος ὕστερον τοῖς ἴσοις επιχειρήσοι καὶ Παλαμᾶ καὶ τοῖς λοι-
 ποῖς ὡς οὐκ ὀρθῶς φρονούσιν αἰτίαν ἐπαγάγοι, ὑπὸ τὴν αὐ-
 τὴν ἐπιτιμίαν εἶναι, εἰ μὴ μεταβάλλοι καὶ αὐτός. ἐπὶ τού-
 5 τοῖς δὲ καὶ τόμον συνθέντες κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῶν συνόδων
 ἔθος καὶ ὑπογράφαντες αὐτὸν ὅ, τε πατριάρχης Ἰωάννης καὶ C
 ἀρχιερέων ὅσοι τότε παρήσαν, (ὕστερον γὰρ καὶ ἕτεροι πολλοὶ
 τοῖς προτέροις ὑπογεγράφασι σύμψηφοι γεγενημένοι,) Παλαμᾶ
 καὶ τοῖς αὐτῷ συνοῦσιν ἐγχειρίζουσιν εἰς δικαιοσύνην. ἀλλὰ ταῦ-
 10 τα μὲν ὕστερον. τότε δὲ ἡ σύνοδος ἐπεὶ διελέλυτο, τῶν ἄλλων
 ἐκάστων δισκεδασμένων, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν ἐν τῇ μονῇ τῶν
 Ὀδηγῶν ἀναπαύλης τινὸς τυχεῖν· καὶ γενόμενος ἐκεῖ, εἰς τὴν
 ὕστεραίαν ἤρξατο πυρᾶν δμαλῶς καὶ ἐδόκει τοῖς τῶν
 15 ἰατρῶν παισὶ τὴν κατὰ τὴν σύνοδον ταραχὴν καὶ αἰτίαν
 20 τοῦ πυρᾶτος αἰτίαν γεγενῆσθαι. δευτέρα δὲ ἡμέρα πρὸς τῇ
 κεφαλῇ ἐνσκήψαν τὸ κακὸν πονηρὰς παρεῖχε τὰς ἐλπίδας.
 ἐφαίνετο γὰρ τῶν ὀξυτάτων εἶναι. τρίτῃ δὲ τῇ μετ' αὐτὴν D
 ἔωθεν μὲν ἐδόκει ἐνδιδόναι καὶ τοῖς ἰατροῖς ὑπέφαινε χρη-
 στάς ἐλπίδας· ἐπεὶ δὲ ἤδη περὶ μεσημβρίαν ἦν, μεταβαλὼν
 25 ὀξείφνης οὐ μετὰ πολὺ ἀποτεθνήξασθαι ἐδήλον βασιλέα, καὶ
 ἰατροῖς οὐδεμίᾳ σωτηρίας ὑπελείπετο ἐλπίς. ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα
 διεδρουλλήθη, τῷ μεγάλῳ δομestικῷ Ἀπόικυχος ὁ παρακοικ-
 μώμενος προσελθὼν, συνεβούλευεν ἔχασθαι τῶν πραγμάτων
 καὶ παρασήμοις κοσμεῖσθαι βασιλικῶς μετὰ τὴν βασιλέως τε-
 30 λευτήν βασιλέα γὰρ ἐν ζῶσιν εἶτι μὴ εἶναι προσδοκᾶν. πάν- V. 270
 τως δὲ οὐδὲν καινὸν ποιήσιν, ἀλλ' ὅπερ αὐτός τε πολλὰκις

triarcha et praesentes tum episcopi subscripserunt: postea et alii
 multi prioribus assensi subscripserunt: quem totum Palamae et
 consortibus eius, quo se defenderent, tradiderunt. Sed haec postea
 evenerunt. Tunc autem, ut dicere coeperamus, soluta synodo et
 aliis singulis alio dispersis, imperator sibi in monasterio viae mon-
 stratorum requiescendum censuit, ubi postridie continenter febrici-
 tare coepit, iudicantque medici, ex perturbatione in synodo et
 inedia febrim extitisse. Die tertio malum in caput invadens, quia
 dolor acutissimus videbatur, spem parum bonam afferebat. Rursum
 tertio post die a mane visus dolor remittere, et medicis bona spes
 affulsit. Circa meridiem repentina mutatio imperatorem vita mox
 cariturum significat, et medici quoque salutem eius desperant. Cum
 haec vulgarentur, ad magnum domesticum adiens Apocauhus, sacri
 cubiculi praefectus, hortatur, uti rempublicam capessat et insignia
 imperatoria post eius obitum (iam enim conclamatum esse) induat.
 Plane nihil facturum novi, sed quod ipse imperator eum cogere

A.C. 1341 ἠνάγκασεν ὁ βασιλεὺς καὶ Ῥωμαίων οὐκ ὀλίγοι ἴσασιν οὐδὲ
 δαμῶς ἐλάττω τιμὴν ἀποδιδόντες βασιλέως. οὐ μὴν οὐδὲ
 πολλοὺ δεήσεσθαι πόνου καὶ ἀγώνων, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον εἰ-
 P. 338 πέν, καὶ πάντας ἔχειν ὑπακούοντας ἐτοιμῶς. αὐτὸν τε πρό-
 τερόν τε παρὰ πάντα τὸν βίον καὶ νῦν οὐχ ἥττον ἐτοιμοῦς
 εἶναι τὰ λυσιτελεῖν αὐτῷ ποιεῖν δοκοῦντα, οὐ μόνον χρημά-
 των καὶ καμάτων ἀφειδοῦντα, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν προθύμως
 ὑπὲρ τῶν ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφερόντων προϊέμενον, πάντων αὐ-
 τῷ μάλιστα ὄντα ὀφειλέτην. πολλῶν γὰρ ἀπολελαυκένας τῶν
 εὐεργεσιῶν τῶν παρ' αὐτοῦ, οὐ βασιλεῖ μόνον τὴν ἀρχὴν¹⁰
 καὶ προσαγαγόντα καὶ οἰκειώσαντά, ἀλλὰ καὶ ὕστερον βασι-
 λέως ἀργισμένον παραιτησάμενον αὐτὸν καὶ τοῦ δεσποτη-
 ρίου ἀπαλλάξαντα, καὶ μέχρι νῦν εἰς ὕπερ ἕστί σχῆμα δέ'
 B αὐτοῦ ἡγμένον. Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. μικρὸν δὲ ὁ μέ-
 γας δομέστικος ἐπισχῶν, Οὐκ ἂν μοι δοκῶ τοιαῦτα, εἶπε,¹⁵
 παραστῆναι περὶ σοῦ ποτε, μηδ' εἰς τοσοῦτον ἦκειν ἐμὲ φαν-
 λότητος ἡγελοῦσαι τρόπων, ὥστε, βασιλέως ἔτι ζῶντος ἢ καὶ
 μετὰ τελευτῆν, ἢ σοὶ πεισθῆσεσθαι ἢ ἑτέρῳ ὄτισοῦν, τῆς
 μὲν εἰς ἐμὲ βασιλέως φιλίας ἢ μᾶλλον εἰπεῖν συμπορίας
 ἀμνημονῆσαι, τῶν ἰδίᾳ δέ τι ἐμοὶ ζητεῖν διαφερόντων, ἀ-²⁰
 μελήσαντα τῶν κοινῇ τοῖς βασιλέως παισὶ καὶ βασιλίδι συμ-
 φερόντων. διὸ καὶ μάλιστα σοὺ κατεγνωκένας, εἰ τοιαῦτα
 παραινῶν ἡλπίσας πείσειν. Τοῦ δ' αὖθις ἐπιχειροῦντος ὡς

saepius voluerit quodque Romani non pauci norint, qui non mi-
 norem ei quam imperatori honorem semper habuissent. Neque
 vero multo labore et certamine rem indigere: verbo tantum volun-
 tatem suam declaret, statimque libenter se subdituros. Quod ad
 se attineret, et ante in omni vita et hoc tempore non minus para-
 tum esse eius utilitatibus inservire, non solum non parcentem pec-
 cuniis et fortunis suis; sed et sanguinem cupide pro eius rationi-
 bus effasurum, cum omnium ei plurimum debeat: multis enim be-
 neficiis eius usum, quando eum non modo a principio imperatori
 commendavit familiaremque reddiderit, sed etiam postea iram illius
 ab eo deprecatus sit et carcere liberarit, et in hanc conditionem,
 in qua hodie sit, perduxerit. Hactenus Apocauchus. Magnus dome-
 sticus paulum silens, Non puto, inquit, talia de te aliquando occur-
 risse animo meo: nec eo me improbitatis processisse existimandum,
 ut imperatore adhuc vivo aut etiam eo mortuo, vel abs te vel ab
 alio quocumque inducar, ut amoris mei erga illum, sive ut melius
 dicam, consensus atque conspirationis immemor sim, et neglectis
 quae communiter eius liberis et Augustae conducant, privata con-
 secter commoda: teque summae stultitiae, si talia mihi te
 persuasurum speravisti. Illo denuo sententiam suam ut utilem urgen-

τὰ βέλτιω πείθειν συμβουλεύει, „παῦσον” εἶπε „τοιαῦτα λέγειν. A. C. 1341
 ὃς γὰρ, τοῦ φίλου τεθνεῶτος, μὴ τοὺς φίλους τηρεῖ θεσμούς, C
 οὗτος οὐδὲ ζῶντος ἦν φίλος ἀληθής.” πρὸς μὲν οὖν τὸν μέ-
 γαν δομέστικον οὐδὲν ἔτι εἶπεν, οὕτως ἐμβριθῶς ἀποκρινά-
 5 μινον τῇ μητρὶ δὲ αὐτοῦ προσελθὼν, τὰ ἴσα ἐπεχειρεῖ πείθειν,
 οἴομενος, ἂν ταύτην πείσαι δυναθῇ, τὸ σπουδαζόμενον ἡνυκέναι,
 ὡς οὐκ ἂν ἀντεικότος τοῦ υἱοῦ ὅ,τι ἂν τῇ μητρὶ δοκοῖη καὶ λυ-
 σιτελὲς ὁμοῦ καὶ δίκαιον. ὡς δὲ καὶ παρ’ ἐκείνης τῆς ἴσης
 ἔτυχεν ἀπολογίας ἢ καὶ αὐστηροτέρας, μὴ τοιαῦτα κελευού-
 10 οισι συμβουλεύειν, ἃ μὴ συμφέρει πράττειν τὸν υἱὸν, παντελῶς
 ἀπέσχετο τῆς πείρας. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὄρων ἤδη βασιλέα
 ἐν χρωῖ κινδύνου καθεστῶτα, καὶ συνιδὼν ὡς μάλιστα προσῆκον D
 τῶν βασιλέως παίδων πρόνοιαν ποιήσασθαι καὶ τῆς ἀρχῆς, Ἄν-
 νη τῇ βασιλίδι προσελθὼν θρηνησῆ καὶ ὀδυρομένη, „ὁ μὲν πα-
 15 ρῶν” εἶπε „καιρὸς οὐ πένθους οὐδὲ δακρύων εἶναι μοι δοκεῖ.
 ὕστερον γὰρ ἡμῖν ἔξεσται, εἰ μὴ θεὸς ἀπαλλάξει τῆς προσδοκα-
 μένης συμφορᾶς ἔλεον ἡμῖν ἄνωθεν ἐπιβλέψας, ὀδυροῶν
 καὶ δακρύων ἀναπίμπλασθαι κατὰ σχολήν· τὸ δὲ νῦν ἔχον
 εἶναι μοι δοκεῖ προσῆκον ἀσφάλειαν ποιήσασθαι τῶν βασιλέως
 20 παιδων. μάλιστα μὲν γὰρ οὐδένα Ῥωμαίων ἐπιβουλεύσειν
 αἰεσθαι ἡμῖν, μάλιστα ζῶντος ἐμοῦ καὶ παρόντος ἐνθάδε
 νῦν· εἰ δ’ ἄρα καὶ τοιοῦτον συμβαίη τι, βέλτιον περὶ σοῦ
 μόνην εἶναι μοι τὴν φροντίδα, καὶ μὴ πάντων ὁμοῦ καὶ παί- p. 339

19. βασιλέων legebatur.

te, Cessa, inquit: qui enim amico mortuo leges amicitiae non ser-
 vat, hic nec vivo vere amicus erat. Sic Apocauclus gravitate res-
 sponsi deterritus, magno domestico molestus esse desiit. Sed matrem
 eius conveniens, idem illi persuadere nitebatur, ratus, si id conse-
 queretur, quod studisset perfectum habiturum: non enim filium
 matri contradicturum, si quid illa ut utile et iustum probavisset.
 Postquam ab illa simile vel etiam severius responsum tulit, inbente
 ne talia suaderet, quae facere filio non conducirer, a tentatione
 prorsus abstinuit. Magnus porro domesticus imperatorem iam letho
 proximum cernens et providendum maxime eius liberis et imperio
 intelligens, ad Annam Augustam flentem ac lamentantem accedens,
 Non mihi iam luctus et lacrimarum tempus videtur, inquit: adhuc
 enim licebit, nisi Deus ab impendente calamitate nos liberet ac pro-
 pitius de caelo respiciat, eiulatibus et ploratibus satis diu indulgere.
 In praesens aequum iudico, pueros imperatores in tuto collocare.
 Me quidem vivo et hic nunc praesente, neminem Romanorum nobis
 insidiaturum putandum est. Sin aliquid huiusmodi contigerit, quid
 praestabilius, te solam mihi curae esse, an omnia simul, te, inquam
 et filios et imperium. Tum Augusta, sibi mirum accidere, quod

A.C. 1341δων και τῆς ἀρχῆς." ἡ βασιλις δὲ θαναμάζειν ἔφασκεν αὐ-
 τοῦ, εἰ, τοιαύτης ἀνάγκης περιῶσταμένης, ἐνόμισεν εἶναι τῶν
 δεόντων και αὐτῆς πυνθάνεσθαι, εἴ τι βούλοιο τῶν συμπε-
 ρόντων εἰς τοὺς βασιλέως παῖδας πράττειν και τὴν ἀρχὴν.
 ἐπέτρεπέ τε ἂ ἀν αὐτῷ δοκοίῃ κοινῇ λυσιτελεῖν μηδενὸς ἀ-5
 μελεῖν. ὁ δ' εὐθὺς Ἰωάννην τε βασιλέα, τὸν βασιλέως υἱὸν,
 και τὸν ἀδελφὸν Μιχαὴλ παραλαβὼν, ἤγαγεν εἰς τὰ βασι-
 V. 271 λεια· θεραπεῖαν τε αὐτοῖς τὴν γινομένην προστάξας εἶναι
 και φρουρὰν τοῖς βασιλείοις ἕκ τε τῆς στρατιᾶς οὗς μάλι-
 Β στα ἦδει εὐνουστάτους τῷ βασιλεῖ, και τῶν οἰκιστῶν τοὺς ἰο-
 πιστοτάτους τῶν ἰδίων περι πεντακοσίου τὸν ἀριθμὸν κατα-
 λιπὼν, και τοὺς τοὺς πελέκους ἔχοντας βαράγγους ὅσοι ἦσαν,
 και αὐτὸς διενυκτέρευσεν ἐκεῖ, τῶν βασιλέως παίδων τὴν δυνα-
 τὴν ἀσφάλειαν ποιούμενος. εἰς ἐσπέραν δὲ τῆς τετάρτης ἡμέρας,
 τῇ τοῦ νοσήματος ὀξύτητι κατεργασθεῖς, ἐτελεύτησεν ὁ βασι-15
 λεὺς, πεντεκαδεκάτῃ μηνὸς Ἰουνίου ἰσταμένου, τοῦ ἐννάτου
 και τεσσαρακοστοῦ ἔτους ἐπὶ τοῖς ὀκτακοσίοις και ἑξακισχιλίοις,
 ἐννάτης οὐσης Ἰνδικτιῶνος.

12. τοὺς alterum om. ed. V., sed vid. supra p. 389, 14.

in tanta rerum necessitate oportere duxerit ipsam interrogare, num
 quid eum filiis imperatoris et imperio conducibile velit facere. Com-
 mittit igitur illi, quae in commune videantur prodesse, eorum ni-
 hil negligere. Qui confestim Ioannem imperatorem et fratrem Ma-
 nuelem in palatium duxit iussitque illis adesse ministros et custo-
 diri palatium a militibus, quos puero imperatori benevolentissimos
 noverat. De suis quoque famulis fidelissimos ibi reliquit et secu-
 rigeros Barsngos, quotquot erant, omnes numero quingentos. Ibi-
 dem ipsemet pernoctans, filios imperatoris quantum poterat custo-
 diebat. Ad vesperam autem die Mercurii, decimosextimo Kales-
 das Quintiles, anno quadragesimo nono supra octingentos et sex
 millia ab orbe condito, indictione nona, morbi saevitia confectus,
 ex hac luce imperator migravit.

Corrigenda.

P. 29. v. 23. pro 15. scribe 17. 39, 3. et 25. lege vte. 123, 14.
 Συργιδανης. 144, 25. requiescere. 305, 21. Πορφυρογεννήτου.
 352, 17. ὅτι, μήτε. 379, 24. παραδούς. 400, 9. in marg. V. 197.
 499, 8. Ἀκαργᾶσι. 506, 23. τῆς αὐτῆς.